Heemkundige encyclopedie over Boxtel

© Ben Ophof Versie 14: aug. 2026

Index. Ga met de cursor op het gewenste item staan en ctrl-klik met de linkermuisknop. Door op één van onderstaande letters te klikken, kom je sneller bij een gezocht item.

A B C D E F G H I J K L M N O P R S T U V W Z Bijvoegsels

Toelichting
Chronologisch overzicht

Items:

A

Aa,van der
Aanzeggers
Aarde, De Kleine
Achterbergh, C.C.J.
Adelaar, de
Adrianahoeve
Aesculaap
Agrariërs
Airbornes
Aker, Eligius van den
Alexander II
Alphen, Antonius van
Ambachten
Angelaschool
Annadreef
Anker, Het
Annagesticht, St.
Antoniusoord, St.
Arbeidsbureau
Archeologische vondsten
Ark, De
Armbestuur, Burgerlijk
Armhoef, De
Arnoldusfanfare, Sint
Assumptionisten

B

Baanderheer
Baanderherencollege
Baandervrouwen
Balbain Verster A.H. de
Balbain Verster, Jan
Banisveld
Bannenberg, G.P.J.
Barbaragilde, Sint
Baronie
Baroniestraat
Barrièrehuis
Bas, Elisabeth J.
Bastaardkinderen
Bazaar Boxtel
BBO Volleybal
Bedepad
Bedevaarten
Beek, Frans van
Begraafplaats Annastraat
Begraafplaats Munsel
Begraafplaats Rustoord

Begraafplaats Stapelen
Beiaard
Belastingdienst
Bellevue
Bernhard, Karel
Besouw, van M.J.P.
Bezittingen
Bibliotheek
Bier
Binnendommeltjes
Bioscoop
Blauwverver
Bles, Cornelis
Bloeddoeken, Heilige
Bloedkapel, Heilige
Bloedprocessie, Heilige
Bloedwonder, Heilig
Bodar,Antoine
Bodem van Elde
Boeckel, J.F. van
Boerderijen
Boeremèrt
Boerenbond
Boerenleenbank
Bogaers, Gerardus
Bogaerts Henri
Bolle akkers
Bonnefantenhuis
Borgemeesters
Boxtel
Boxtel-Binnen
Boxtel, Huis van
Boxtel-paradox
Boxtel Vooruit
Boxtels Belang
Boxtelse moppen
Brabant Goedgemutst
Brabants Centrum
Brabant, Jan van
Brandt, Herman
Branden
Brandweer
Brandweervoorschriften
Brederode
Brederodeweg
Bref, Mieke de
Breitner, G.H.
Breukelen
Brink, familie ten
Broek, Adrianus van den
Broek, Johannes van den
Broekman, Ignaas
Brouwerijen
Bruijn, Jan de
Bruggen
Burcht, de
Burgakker
Burgemeesters van Boxtel
Burgemeesters van Esch
Burgemeesters van Liempde
Burgerwacht
Buurtschappen
Bijenhoudersgilde
Bijenkorf, De

C

Canonije, De
Carnaval
Catharinagilde, Sint
Cathrien, Sint
Ceulse Kaar
Charles, Sint
chronologisch overzicht
Clarissenstraat 22
Clercx, fam.
Colenberch
Concertzaal
Cooth Mr.P.F. van
Corpus

Cronenborgh, Van
Croon, De
Cultuurhistorische As
Cuijk, Heren van
Cijnzen

D

Dekenij
Dennenoord
Deppen, Mgr. J.P.
Dienstwoningen
Diest, Maria van
Dom Helder Camaraschool
Dommel
Dommelbimd
Dommeloord
Donders, Henri
Dorenbosch, Piet
Dorpsbestuur
Dorpsomroeper
Dries, Den
Drossaard
Dufour, Ir. F.C.
Duinendaal
Duits Lijntje
Duitse enclave

E

Eenhoorn, de
Eerden, Cato van der
Eikenhorst, den
Eindhovense Steenweg
Ekster, d'n
Elektriciteitscentrale
Elisabethsdael, Sint
Elzen, van den
Emmaus
Engel, Den
Eras, Frans
Erp, Antonius van
Erp van - van der Velden
Esch
Esch, van
Eupen, Willem van

F

Fabrieksschoorsteen
Fellenoord
Fontein
Feodalisme
Formatie van Boxtel
Franciscusschool, Sint
Fraters van Tilburg
Friettent

G

Gareneindje
Gasbedrijf
Gasthuiskamp
Gasunie
Gaudéte voor Volksdevotie
Gawalo-opleiding
Gedenkstenen

Geel, van
Geelders, de
Gemeentehuis
Gemeentelijke diensten
Gemeenteraad
Gemeentesecretaris
Gemeentevlag
Gemeentewapen
Gemene gronden
Gemonde
Gend & Loos, van
Gennip, Mgr. W.H. van
Geografische ontwikkeling
Gevelstenen
Gezondheidsdienst voor Dieren
Gezondheidstoestand
Gezworenen
Gilden
Gildenhof
Gloeilampenfabriek
Goossens
Grensconflict
Griensven, Willem van
Grintweg, Oude
Groenendael, H. van
Groene Poort, De
Groene Woud, Het
Gronduitgave
Gijsen, Antoon
Gijsen, Marie
Gijzelkamer

H

Haagakker, Den
Haalboom, Ernst
Haas Samuel de
Hal
Halder Hei
Half Galg
Halse Barrier
Handbal
Handboogsport
Hanewinckel, Stephanus
Hanzebank
Harmonieën
Harper(t)
Hartitzsch, familie Von
Hartkerk, H.
Havo
Hazelhoff, J. Evert
Hebox
Heemkunde(kring)
Heerlijkheid
Helvoort, Martien van
Hengelsport
Herbergen
Herenboeren
Heren en Vrouwen van Boxtel
Herlevend Boxtel
Herman Brandtstraat 3
Hert, Het vergulde
Hertogen
Hexspoor
Hezelaar
Hoeck, A. van
Hoef, De Onrooise
Hoek, Piet
Hofje, Het
Honden
Hondsdolheid
Honingzemerij
Hoogerwou, Jan H. van
Hoogerwou & Zoon, W.J. van
Hoogheem
Hoogstraten
Horigen
Horne, Het geslacht Van
Horne, Ambrosius van
Horne, Jan van

Hospice Acacia
Hotel Riche
Hout
Hout, van-Ververgaard
Houtbreker
Houthandel
Houtwerven
Hugenpoth, Adolf van
Huishoudschool
Huisvennen
Huisvuil
Huizen, historische
Huygens, Johan

I

Imkers
Industrie
Inkwartiering
Inwoners

J

Jachtrust, huize
Jachtrust, landgoed
Jacob-Roelandslyceum
Jagershuys
Janssen
Joice
Jongerencentrum
Jonkheer of -vrouw
Joosten
Jordaan
Joris, Sint
Jorisgilde, Sint
Joriskapel, Sint
Journalisten

K

Kadaster
Kampina
Kanovereniging
Kanton
Kanunniken
Kanunnikenhuisje
Kapellen
Kapittel
Karel IV
Kartuizers
Kasteelpark
Kasteren
K.B.O.
Kegelclubs
Kei, De
Keistamper
Keizer
Kerkconcerten
Kerkheuvel
Kerkhof St. Petrus *(zie ook: Begraafplaats)*

Kermis
Ketting, De oude
Keulsebaan
Keijzer, Adam
Kinderbescherming
Kinderboerderij
Kinderbos
Kindertehuizen
Kindsheid, Heilige
Klapwaker
Kleinder-Liempde
Kleuskes, De
Klompenindustrie
Kloosters
Kluijtmans, P.J.
Knirsch, Franz
Knuppelweg
Koffiebranderij
Kom, De
Komme
Konijnshoolsedreef
Kors, J.A.A.M
Kort, A. A. de
Koster
Kromme-Wiel
Kruisboogvereniging
Kruisstraat
Kruijsen, Antoon
Kruijsen, Jan
Kuiper
KVJ-huis
Kwartieren

L

Laar, Harrie van de
Ladonk
Lamsweerde, Frans van
Landbouw
Landbouwschool
Langspier, de
Latijnse school
Leenmannen
Leerlooierijen
Leeuwen, H.G. van
Lemen stenen
Lennisheuvel
Leugenbrug
Levensschool
Levensstandaard
Liedertafel
Liempde
Liempdse Barrière
Liempt, Piet van
Lindenlust
Linnenbleker
Linnenweverij
Lourdesgrotten
Lucasschool, Sint
Lucht Schiet Vereniging

M

Maas, Frans
Maas, Piet
Mahie, J.H.
Manders, A.
Mannengasthuis
Marechaussee, Koninklijke
Margarethaschool
Marggraff, E.
Maria Reginakerk
Markt
Mater Amabilisschool
Maycrete-woning
Meierij
MEP
Merheim, E. van
Merheim, Dirk van

Merici, Angela
Missiehuis
Mol, de - Pelikaan
Molenhuis
Molenpad
Molens
Molenwijk
Monumenten
Moorwijk
Moskee
Motteburcht
Moulin, D. de
Mulo
Munsel
Museum
Mutsenmaakster
Muziekkiosk
Mijlstraat
Mijnenveger 'Boxtel'

N

Napoleon, Lodewijk
NBDS
NCB
Negenmannen
Nieuwe Laan
Ninaber van Eyben
Nivo
Novum

O

Odo van Canterbuty
Oerle, firma van
Oerle, Frans van
Omleidingskanaal
Onderwijsgeschiedenis
Onrooi
Ooievaar. In den
Oorlogen
Oostenrijkse Woningen
Oosterhof
Opbouwwerk
Organon
Ossepad
Oud Maastricht

P

Paardensport
Palmpaasoptocht
Papierfabriek
Papiermaker
Pastoor, Dirk
Pastorie Burgakker

Pastorie Duinendaal
Pastorije
Pechtold
Pelgrims
Pellenwever
Petrusbasiliek, Sint
Petrusschool, Sint
PetrusStoel, Sint
Petrustoren, Sint
Peter's Hoek
Phaf, Jan
Pinxteren, van
Pius X-school
Plan Oost
Ploegrechten
Politie
Politiebond
Politieverordening
Pompen, J.
Postelse Hoeve
Postkantoor
Prick, Willem
Prins Bernhardstraat
Processiepark
Protestantse Gemeente
Protestantse kerk
Publicaties

R

Raadhuis
Raaphof
Radiodistributie
Radiohandel
Rampen
Randerode, Heren van
Ranst, Adriana van
Ranst, Hendrik van
Rechterstraat
Rechtspraak
Redoute
Reformatie
Religie
Renbaan
Rennie, Thomas
Rentmeester
Reuten, Jacob
Reserve-Officieren
Ridder
Ridderzaal
Riool
Roelands, Jacob
Roi Brugge
Romeinse vondsten
Rossem, Maarten van
Rots, de
Rouppe van der Voort, L.H.
Royal
Rozemarijnstraat
Run, Sjef van
Ruts, Frans
Rijckevorsel, A. van
Rijksonmiddelijke heerlijkheid

S

Sacramentsprocessie
Sacramentswonderen
Salle, La
Salm-Kyrburg, F.J.O. van
Scheeken, De
Scheepswerf
Scheepvaart
Schepenbank
Schepenen
Schipke 't
Schoenen

Scholen, lagere
Scholen, voortgezet
Schout
Schrijnwerker
Schuilkelders
Schuurkerk
Schijndel, Gerard van
Sebastiaansgilde, Sint
Selissen
Senarclens de Grancy, de
Sigarenfabricage
Simeonshof
Simon-Heesen
Slachthuis
Slag om Boxtel
Smalwater
Smitsorgel
Smits, P.A.
Smits, P.J.
Sobriëtas
Sociëteit
Sok, De Rotte
Sparrenrijk
Specerijen
Speelman van Wulverhorst
Spierings, J.W.W.
Spoorwegen
Sportwereld, De
Spijker, de
Stadsrechten
Stael, Frans
Stapelen, kasteel
Stappen, M. van der
Stationsemplacement
Stationsgebouw
Stationsplein
Stationsstraat
Stationsstraat 69
Steen, Grard van der
Steenweg
Steer Joseph
Straatnaamwijzigingen
Straatverlichting
Strik, fam.
Strodekker
Strohulzenfabriek
Strooike, het
Strijpt
Stuw
Susante, Sjef van

T

Tafel van de H.Geest
Taxandria
Teekenschool
Telefoonboek 1915
Telefooncentrale
Tennis
Textielindustrie
Theresiakerk, Sint
Theresiaschool, Sint
Thomaes, R.
Tielen
Tilman, V.
Tin, Coba

Tin, Drika
Tol
Torenschool
Tuincentrum
Turnen
T.V.-experiment

U

Uden, van
Urbanisatie
Ursula-gebouw

V

Veemarkt
Veengrond
Velder
Velden, Cees van der
Veldwachter
Ven, H.J. van de
Ven, P.C. van de
Venrode, landgoed
Verhees, Hendrik
Verzetsstrijders
V.G.L.O.
Villa Breukelsestraat
Villa Catharina
Villa Crols
Villa Eras
Villa Het Hof
Villa Jachtrust
Villa MIIW
Villa Nimrod
Villa Van Oerle
Villa Phaf
Villa Ruysdael
Villa Venrode
Vincentiusvereniging, St.
Vleesverwerking
Vlek
Vlierden, fam. van
Voedselbank
Voerman
Voetbal
Voetbrug
Voets, Wilhelmus (Stop)
Volkshuisvesting
Volkstuinvereniging
Voort, Hendrik van der
Voort, Leonardus van der
Vorsenpoel
Vorst, de
Vorster
Vrede van Munster
Vreemdelingen
Vrederechter
Vrilkhoven
Vroomkoning, Victor
Vrijbankjes
Vrijheidseik
VVV

W

Walnoot, De
Wanders, Marcel

Wasch- en Strijkmuseum
Wasserijen
Waterleiding
Watermolens
Wateroverlast
Waterschap De Dommel
Watertoren
Wegen
Weghe,Willem van den
Wegkruisen
Wellington, Lord
Werd, fam. de
Wereldhuis
Wereldoorlog I
Wereldoorlog II
Werknemerspartij
Werkplaats, sociale
Wiekslag. de
Wielersport
Wiemelhoek
Wiersma, Joseph
Wilgenbroek
Wilhelminapark
Willem II van Boxtel
Willibrorduskapel, St.
Willibrorduskerk Sint
Willibrordusspel, Het
Wilmer, G.P.
Windmolen verplaatst
Wind- en stoommolens
Wittlich
Witte Paters
Woningbouwvereniging
Woningnamen
Wouters, W.J.
Wijs, F.A. de
Wijze Mannen

Z

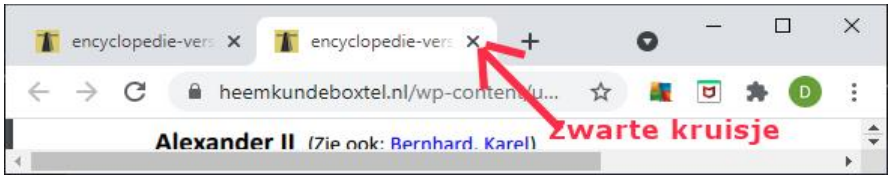
Zangkoor, parochieel
Zangvereniging
Zeven Gestar
Ziekenhuis
Zonneke 't
Zouaven
Zuivelfabriek
Zusters van de Choorstraat
Zusters Clarissen
Zusters van J.M.J.
Zusters Oblaten
Zusters Obreras de la Cruz
Zusters Trappistinnen
Zusters Ursulinen
Zusters, Witte
Zwaan, De
Zwaanse Brug, De
Zwarte Raaf, De
Zwembaden

Toelichting

* De (tussen haakjes geplaatste) aanduidingen naast de items zijn verwijzingen naar aanverwante onderwerpen in deze encyclopedie. Wanneer je hierop klikt kom je bij het door jouw gekozen item. Als je echter terug wilt naar je oorspronkelijk item, dan volg je de volgende procedure:
Ga op een verwijzing staan en houdt Ctrl + Shift ingedrukt terwijl je klikt met de linker muisknop. Je ziet het gekozen item verschijnen.

Tegelijk verschijnt boven in de balk een tabblad met bijvoorbeeld de tekst: “encyclopedie-versie-..pdf.”
Als je van het zojuist gekozen item kennis genomen hebt kun je het sluiten door op het zwarte kruisje van het meest rechtse tabblad te klikken. Je komt dan je weer terug bij het oorspronkelijke item.
Genoemde procedure geldt ook voor de mededeling: *“Voor meer info klik hier”* en voor de foto’s in de encyclopedie die vaak komen uit de beeldbank Boxtel.

* Voor meer informatie over een bepaald item word je soms ook verwezen naar een ‘bijvoegsel’ en soms naar een artikel elders. Klik daarvoor op ‘*hier*’! (ook: houdt Ctrl + Shift ingedrukt en klik links, enz.)
* Als je met de cursor op bepaalde foto’s gaat staan en klikt, dan kun je veelal naar grotere foto’s gaan met informatie, die doorgaans uit de Beeldbank Boxtel komen. Heemkunde Boxtel heeft haar uiterste best gedaan om de rechthebbende van het gebruikte beeldmateriaal te achterhalen. Indien een persoon of bedrijf echter kan aantonen dat toestemming m.b.t. het gebruikte beeldmateriaal vereist was, dan verzoeken wij hem/haar om contact met ons op te nemen.
* De incidenteel gestippelde onderstreping in een item is een verwijzing naar de bijgeplaatste foto.
* Wanneer bij een persoonsnaam ◊ wordt aangegeven, kun je hiervan een (beperkte) stamboom vinden bij **Stambomen**. Klik rechts+ctrl op de naam. Het betreft informatie, verkregen middels de sites van WieWasWie en de Stamboomzoeker. Ook van: www.stamboom-Liempde-Boxtel.nl
** Voor aanvullingen, op- of aanmerkingen; mail: ophofb@gmail.com*.

Allereerst een chronologisch overzicht

De verwijzingen in dit overzicht zijn globale indicaties. Bij diverse andere items in deze encyclopedie zult u echter ook nog relevante informatie aantreffen over het betreffende onderwerp.

1288 Willem van Boxtel - Cuijk tot ridder geslagen voor de slag bij Woeringen (Brabant contra Gelre en Keulen) (Zie: Cuijk, Heren van)

1293 Hertog Jan I van Brabant schenkt Willem van Cuijk het Huis Stapelen in leen.

1380 Wonder van het Heilige Bloed. (Zie: Bloedwonder, heilig)

1388 Boxtel geplunderd en deels platgebrand door Hertog Willem I van Gelre. (Zie: Rampen)

1391 Hertogin Johanna van Brabant beleent Willem V van Merheim met de heerlijkheid Liempde. Sindsdien blijven Boxtel en Liempde onder dezelfde heer. (Zie: Liempde)

1436 Jan van Merheim treedt terug als heer van Boxtel en sterft in 1439

1439 Elisabeth van Merheim verheft de heerlijkheid Boxtel, tot dan toe rijksleen, bij de Hertog van Brabant, Filips van Bourgondie. (Zie: Merheim, Elisabeth van)

1480 Aanvang van de bouw van de nieuwe St.Petruskerk. (Zie: Petrusbasiliek, Sint)

1493 In de vergrote St.Petruskerk richt Henrick van Ranst een kapittel op, bestaande uit een deken en zeven kanunniken. (Zie: Kapittel)

1540 Felle dorpsbrand bij gelegenheid van processie. (Zie: Branden)

1543 Plundering en brandschatting van Boxtel door Maarten van Rossem. (Zie: Rossem, Maarten van)

1557 Een zware pestepidemie teistert Boxtel. (Zie: Gezondheidstoestand)

1559 De heerlijkheid Esch wordt door Koning Filips II aan de heer van Boxtel verpand. (Zie: Esch)

1559 Boxtel, tot dan kerkelijk behorend tot het Bisdom Luik, komt onder het nieuwe Bisdom ‘s-Hertogenbosch.

1566 Jan van Horne tekent het Verbond der Edelen.

1567 Alva in de Nederlanden. Begin van de 80 jarige oorlog.

1572 Eerste Spaanse veldtocht in Brabant.

1578 Jan van Horne, gouverneur van Den Bosch, laat de Unie van Utrecht afkondigen en wordt daarop door Filips II uit zijn rechten gezet. Zijn katholiek gebleven zoon volgt hem op. (Zie: Horne, Het geslacht Van)

1583 Brandstichting in Boxtel door Staatse troepen. (Zie: Branden)

1603 Bisschop Masius verheft, na langdurige tegenwerking door de Boxtelse kapittelheren, de St.Jans van Liempde tot parochiekerk.

1603 Muitende Spaanse troepen nemen het kasteel Stapelen in en bedrijven van daar uit plunderingen en vandalisme. (Zie: Stapelen, kasteel)

1629 Graaf Hendrik van den Bergh onderneemt met een Spaans hulpleger een poging, het door Frederik Hendrik belegerde Den Bosch te ontzetten. Zijn hoofdkwartier vestigt hij in kasteel Stapelen en legert zijn troepen op de Boxtelse heide. Resultaat blijft uit.

1629 Prins Frederik Hendrik verovert Den Bosch.
Aanvang van de retorsiestrijd, met de soevereiniteit van de Meierij als inzet.
De bewoners raken zwaar belast met plakkaten en tegenplakkaten. (Zie: Rampen)

1633 Prins Frederik Hendrik is, na zijn veroveringstocht langs de Limburgse Maas, gelegerd in Boxtel.

1648 Vrede van Munster. Ook Boxtel komt nu definitief onder de Staten Generaal.
De St.Petruskerk komt in handen van een uiterst kleine Hervormde Gemeente.

- Aanvang Politieke Reformatie, overheidsfuncties en het onderwijs komen in handen van de Hervormden of de Hervormingsgezinden, voor zover het mogelijk was in deze katholieke samenleving hiervoor voldoende mankracht te vinden, anders moest men toch genoegen nemen met de "Paapse" bestuurders en leerkrachten. (Zie: Vrede van Munster; Reformatie)

1652 Ambrosius van Horne, heer van Boxtel, verlaat Boxtel omdat hem al zijn bevoegdheden zijn ontnomen en kiest domicilie buiten de Republiek. (Zie: Horne, Ambrosius van)
1660 Doordat de Hervormden de kerk niet onderhouden stort het middenschip van de kerk in.

1672 Een grote Franse invasiemacht, onder bevel van Lodewijk XIV, die zich enige tijd op het kasteel Stapelen installeert, legert zijn troepen op de Boxtelse heide. 1690-1717 Herhaaldelijke conflicten tussen de Drossaard Arend van Duynen en de Boxtelse katholieke gemeenschap, meerdere keren uitlopend op kerkverstoringen, zware boetes en sluiting van de schuurkerken. (Zie: Schuurkerk)

1692 Geruchtmakende kerksluiting van de schuurkerken.
De bemoeienis van Prins Maximiliaan Emmanuel van Horne, Baron van Boxtel, draagt bij tot de heropening vier maanden later. (Zie: Schuurkerk)

1784-1794 Activiteiten van de Patriotten. In Boxtel o.a. door de landmeter Hendrik Verhees. (Zie: Verhees, Hendrik)

1794 Frederik Johan Otto, Prins van Salm - Kyrburg, Baron van Boxtel, sterft te Parijs onder de guillotine. (Zie: Salm-Kyrburg,van)
Daar zijn zoon de desolate boedel niet aanvaardt, blijft Stapelen en de Heerlijkheid Boxtel overgelaten aan het beheer van de Rentmeester, tot in 1819 de openbare verkoping plaatsvindt.

1794 Toegejuicht door de Patriotten vallen de Fransen het land binnen, stoten snel door de Meierij en nemen als eerste 's-Hertogenbosch in. De Slag om Boxtel vindt plaats. (Zie: Slag om Boxtel)

1810 Invoering van het bevolkingsregister en de burgerlijke stand. Hendrik van der Voort, eerste burgemeester van Boxtel

1832 Einde van het Staat- en Kerkprincipe.
De St.Petruskerk wordt in zeer verwaarloosde staat aan de katholieken teruggegeven.

1839 Aanleg redoutes (Zie: Redoute)

1865 Boxtel is aangesloten op het spoorwegnet. (Zie: Spoorwegen)

1899 Boxtel heeft als eerste in Brabant een elektriciteitscentrale. (Zie: Elektriciteitscentrale)

A

Aa, van der (Zie ook: Kartuizers; ook: Randerode, Heren van)

De Van der Aa's waren een zijtak van het adellijk geslacht van Van Randerode sedert ca 1300. Ze waren heren van Boxtel. De Van der Aa's waren vanaf 1499 baronnen. In de omgeving van Van der Aastraat lag de Ter Aa's Hoeve. In 1503 kochten de Kartuizers op het gehucht Selissen een van de twee hoeven van het goed Ter Aa.

Aanzeggers (Zie ook: Strooike, het)

In Boxtel en nog enkele andere plaatsen gingen de buren het overlijdensbericht van huis tot huis aanzeggen waarbij zij de z.g. treurdoeken meedroegen. Ze zorgden voor de begrafenis van een overledene, waardoor veel onaangename zorgen van de treurende familieleden werden weggenomen. De buren droegen de overledene van het sterfhuis naar de kerk en vandaar naar het kerkhof.

Bron o.a.: Beeldbank Boxtel

Aarde, De Kleine (Zie ook: Cooth Mr.P.F. van)

In 1973 kreeg projectleider Sietz Leeflang (1933-2017) uit Riethoven 2,7 ha grond rondom de Van Coothhoeve (Munsel) in Boxtel ter beschikking om een proeftuin op te zetten. De naam 'De Kleine Aarde' komt voort uit angst voor schaalvergroting en de gedachte dat onze aarde in de toekomst te klein zou worden. Men kon daar experimenteren met alternatieve en milieuvriendelijke technieken voor landbouw, voeding en energiebesparing. Er werd op het terrein o.a. een bolwoning gebouwd. Verder vonden kennisactiviteiten plaats op het gebied van biologische landbouw, alternatieve energie en plantaardige voeding. Het project kreeg landelijke bekendheid. Een grote erkenning was het bezoek van Koningin Juliana in oktober 1974. In 1977 verliet Leeflang de organisatie en werd opgevolgd door Jan Juffermans. De nadruk komt dan meer op educatie, voorlichting en cursussen te liggen. Op 19 februari 1978 brandde de hoeve af maar werd na herstel in 1980 heropend. Er werd met een piramidewoning geëxperimenteerd maar die is inmiddels weer afgebroken. In 2011 is de Stichting De Kleine Aarde opgehouden te bestaan. BD Grondbeheer koopt in 2022 de grond

van de gemeente en verpacht die aan stichting Plaats De Kleine Aarde, een leercentrum voor agrariërs die omschakelen naar een duurzamer werkwijze. *Voor meer info klik hier.*

Achterbergh, Christianus Cornelis Josephus (Zie ook: Burgemeesters van Boxtel; ook Zeven Gestar)

C. Achterbergh ◊ (1799-1864) is geboren te Utrecht en in Boxtel overleden. Hij was de 3e burgemeester van Boxtel, na Speelman en Beysterveld. Zijn ambtsperiode was van 1842 tot 1864. Hij huwde eerst met Johanna Cornelia van den Acker en later met Jacoba Deppen uit Boxtel. Ook was hij wijnkoper en woonde in de Clarissenstraat 37.

Adelaar, de [café] (Zie ook: Landbouwschool)

Baroniestraat 75. De grond waarop destijds het café gebouwd werd heette 'Het Schaaphuis'. Gebouwd in 1905 door Lambertus Adelaars ◊ (1860-1909) als horecapand. Lambertus is geboren te Asten en in Boxtel overleden. Hij is in Boxtel getrouwd met Maria Margaretha van Eijndhoven uit Boxtel, na aanvankelijk een opleiding als Witte Pater gevolgd te hebben. Hij was de eerste dirigent van het parochieel H.Hartkoor. De 'Boxtelse Harmonie' oefende vaak in het café. De internen van de nabij gelegen Landbouwschool gebruikten hier hun maaltijden. Omstreeks 1930 kreeg het de naam De Adelaar. Naast het café was vanaf 1939 een slijterij (De Druiventros). Zijn zoon Antoon had in de Breukelsestraat 4 een elektriciteitszaak in 1939. Na diverse overnames werd het café in juli 2018 gesloten en in 2020 omgebouwd tot woningen.

Adrianahoeve (zie ook: Kinderbos; ook: Reuten)

Is een uit circa 1850 daterende pand in Kinderbos en staat loodrecht op de Jacob Reutenlaan. Het is opgetrokken in een ambachtelijk-traditionele bouwtrant met detaillering uit de Neogotiek. In de noordgevel van het aansluitende stalgebouw is een eerste steen ingemetseld (vermoedelijk herplaatst) met beschadigde tekst: 'REPARATA / 20 JULIJ 1855 / DE EERSTE STEEN GELEGD DOOR H.H. ROELOFS HEYRMANS Jr OUD 10 JAAR. In de vorige eeuw was ter plaatse een vakantieoord voor kinderen gevestigd dat aanvankelijk door een Oirschotse dominee werd geëxploiteerd. In de loop der jaren heeft het pand enkele wijzigingen ondergaan. Het heeft architectuurhistorisch belang vanwege de bijzondere ornamentiek in diverse details.

Aesculaap

Het is een Nederlands bedrijf dat vanaf het begin, in 1926, door dierenartsen en andere specialisten is opgebouwd. Een groothandel in diergeneesmiddelen, aanvankelijk in de Van Salmstraat 2, nu in de Mijlstraat 35 te Boxtel. Het biedt een uitgebreid assortiment producten voor de veterinaire markt. In de loop der jaren is Aesculaap in verschillende handen geweest.

Agrariërs (Zie ook: Landbouw)

In 1799 bezat ruim 83% van de boeren in Boxtel vijf of minder volwassen runderen. In 1821 was dat bijna 87%. Aantal boerenbedrijven in Boxtel rond 1800 wordt geschat op 200 tot 225 zelfstandige boeren. In 1852 werden in Boxtel 1621 koeien en kalveren gehouden. Ook kwam de combinatie boer – ambachtsman voor. *Voor meer info klik hier.*

Airbornes (zie ook: Begraafplaats Annastraat; ook: Sparrenrijk; ook: Verzetsstrijders; ook: Wereldoorlog II)

Dit waren gestrande geallieerde vliegeniers die tijdens de 2e Wereldoorlog in Boxtel en omgeving door het verzet verborgen werden gehouden in de Kampina. Aanvankelijk was het plan om de militairen te verbergen in de bossen van Sparrenrijk, waarvan werd afgezien omdat de Kampina een betere bescherming bood. Begonnen werd met een kleine groep Airbornes die uiteindelijk uitgroeide tot aan de bevrijding tot 106 militairen. Zij verbleven na de bevrijding nog een korte tijd in Boxtel en vertrokken daarna naar Zeeland (N.Br.).

Voor zover bekend hebben de Duitsers nooit getracht de vliegeniers uit de Kampina te halen. Het was vooral een gebrek aan mankracht die de Duitse bezetter in de laatste fase van de oorlog hierbij parten heeft gespeeld.

Aker, Eligius van den (Zie ook: Bloedwonder, Heilig)

Was een priester en is overleden in 1380. Ontving het Heilig Bloedwonder van Boxtel. Hendrik van Merheim was in die tijd de parochiepriester van Boxtel maar verbleef omwille van carrière-motieven vooral in Keulen. Hij was kanunnik in het kapittel van Sankt Gereon in Keulen en liet zich door o.a. Eligius van den Aker, rector van het H. Geestaltaar in de kerk van Esch, in Boxtel vervangen. In de (toen nog Romaanse) Sint-Petruskerk te Boxtel stootte Eligius tijdens de mis de geconsacreerde kelk om en knoeide witte wijn op de doeken die op het Driekoningenaltaar lagen. Die vlekken kleurden als bloed. Tevergeefs trachtte hij het altaardwaal en de corporale te wassen. Uit schaamte voor zijn onoplettendheid verborg hij de doeken. Pas op zijn sterfbed vertelde hij wat er had plaatsgevonden en waar de doeken lagen.

Alexander II (Zie ook: Bernhard, Karel)

Alexander Nicolaas Romanov was grootvorst (lid van de Russische keizerlijke familie) en de latere tsaar (van 1855 tot 1881) Alexander II van Rusland, neef van kroonprins Willem. Alexander is op 1 mei 1839 (toen 21 jaar) aanwezig in Boxtel en vergezelt kroonprins Willem bij de manoeuvres en inspectie van de troepen op de Kempsche Heide (Kampina). Hij wordt op kasteel Stapelen ontvangen door luitenant-generaal Karel Berhard.

Alphen, Antonius van (Zie ook: Wilmer G.P.)

In de Burgakker 10 te Boxtel werd geboren A. van Alphen ◊ (1748-1831) en overleed te Schijndel. Hij studeerde te Leuven, werd in 1773 priester gewijd en was van 1777 tot 1785 kapelaan te Boxtel. Tijdens deze periode werd hij aangesteld als coadjutor (hulpbisschop) met recht van opvolging. Was in 1790 apostolisch vicaris van het Bisdom 's-Hertogenbosch. Hij kocht in 1798 kasteel Nieuw Herlaer t.b.v. een seminarie. Onmiddellijk nadat Brabant door de Fransen was ingelijfd, raakte hij in conflict met Napoleon omdat hij weigerde zijn recht van opvolging ter beschikking te stellen en vanwege zijn afwijzing openbare gebeden en het zingen van het 'Domine salvum fac Imperatorem' voor de keizer uit te schrijven. Hij werd daarom door Napoleon verbannen naar de staatsgevangenis in Vincennes bij Parijs, van april 1810 tot april 1814. In 1815 kocht hij Landgoed Veebeek in Berlicum voor een seminarie en in 1817 Landgoed Beekvliet waar het seminarie naartoe verplaatst werd.
Van Alphen was voorvechter voor kleine kerkjes en wilde de grote (ontheiligde) kerkgebouwen na de reformatie liever niet meer in gebruik nemen.
Uit o.a.: Brabantse biografieën 7 *Boxtel en Liempde (zie ook:"Apostolisch Vicaris Antonius van Alphen", R.van Nooijen 2010)*

Ambachten (Zie ook: Levensstandaard)

Vanouds leefden de mensen in het stroomgebied van de Dommel van landbouw en veeteelt. Landbouw was in de 16e eeuw nog de belangrijkste bron van bestaan.
Samen met de ambachtslieden vormde een dorpsgemeenschap praktisch een economisch gesloten systeem, dat zijn eigen voedsel, kleding en woningen produceerde. Thuisnijverheid als weven, klompenmakerij en leerbewerking nam steeds meer toe. Tussen 1500 en 1800 trokken marskramers met paard en kar vol handel door het land.
In 1557/1558 waren er 29 herbergen, 5 á 6 bakkers en 6 á 7 slagers in Boxtel. Verder waren er bierbrouwers, visverkopers, schapenhouders en boterhandelaren. Andere beroepen waren timmerlieden, kuipers, metselaars, hoefsmeden, lakenkopers, wevers en kleermakers. Voor specialisten moest men beroep doen op vaklui uit de streek.
In 1810 waren de meeste inwoners boer, dagloner, dienstmeid of knecht. Er waren 30 spinsters, 24 klompenmakers, 22 wevers, 20 timmerlieden, 20 kleermakers, 12 schoenmakers, 9 bakkers en 6 wagenmakers. Verder enkele ambachtslieden zoals een blikslager, hoefsmid, koperslager, kuiper, leerlooier, leidekker, olieslager, stratenmaker en zadelmaker. Van arbeiders in de industrie was nog geen sprake. Eind 19e eeuw had Boxtel 10 leerlooierijen en schoenmakerijen.
Begin 20e eeuw zien we dat de handeldrijvende en winkelneringdoende middenstand een aanzienlijk deel van Boxtel's bevolking uit maakt. Talrijk zijn dan de bakkers, slagers- en kruidenierszaken. Er waren een antiquiteitenwinkel, motorhandelaren, meubelmagazijnen en zelfs een flinke wapenhandelaar.
Uit o.a.: Jean Coenen, Baanderheren, boeren en burgers. Boxtel 2004. en Bron: De Dommel als levensader. C.Poelma, T.Verlijsdonk 1993.

Angelaschool (Zie ook: Baroniestraat; ook: Franciscusschool, Sint; ook: Scholen, lagere; ook: Zusters Ursulinen)

Baroniestraat 41. Aanvankelijk Sint Angelaschool genoemd. Voor ƒ 12.200 begon in 1908 men met het bouwen van de meisjesschool St. Angela aan de Nieuwe Kerkstraat (nu Baroniestraat) plus een leraarswoning. Het was een ontwerp van architect Leo Goijaerts en gebouwd door aannemer J. Horvers uit Tilburg. Eerst werden de drie lokalen langs de straat gebouwd, zodat in mei 1909 de lessen een aanvang konden nemen. Op 17 mei werden deze ingewijd door pastoor Eras. De leerlingen kwamen vooral van de openbare scholen en van Duinendaal.
De St. Angelaschool werd leerschool genoemd omdat de kwekelingen van St.Ursula hier hun eerste praktijkervaringen konden op doen. De zusters noemden het ook wel de externe school (of buitenschool) omdat het gebouw zich buiten het kloostercomplex bevond. In november 1909 werd Mére Anna van den Heuvel als hoofd van de leerschool aangesteld.

In 1931 werd het plan opgevat de St. Angelaschool te voorzien van een gymnastieklokaal van 14 meter.
In augustus 1949 worden de drie klassen aan de straatkant van de school verbouwd ten behoeve van een VGLO (Voortgezet Gewoon Lager Onderwijs) en is er een verdieping boven opgekomen met zes lokalen. Beneden heeft de entree een geheel ander aanzien gekregen. De lagere school beschikte nu over 10 lokalen; de VGLO over drie lokalen plus keuken.
Nog nauwelijks is de St. Angelaschool vergroot of er is al weer plaatsgebrek. Er wordt gewikt en gewogen en tenslotte valt in 1953 het besluit: de leraarswoning, waar vroeger Dhr. Hendriks woonde en de laatste jaren de familie Van de Broek, wordt afgebroken en daar zullen drie lokalen bijgebouwd worden.
Het schooljaar 1956 wordt begonnen met ± 1000 leerlingen onder hoede van de Ursulinen. Zr. Gertrude legt op 19 juni 1970 na 25 jaar als hoofd van de school haar taak neer op medisch advies en wordt opgevolgd door de heer Fons van Elderen. In 1976 vindt de fusie plaats met de nabijgelegen Sint Franciscusschool.
Op 8 mei 1983 bestond de school 75 jaar. Er had zojuist een grote renovatie plaatsgevonden. De ouders stonden erop dat de naam Angelaschool behouden bleef als waardering voor de zusters.
Het Aloysiusreliëf (van Luc van Hoek) van de voormalige St. Aloysiusschool siert thans de voorgevel van de Angelaschool.

Annadreef (zie ook: Brink, familie ten; ook: Huisvennen; ook: Kampina)

Het plaatselijke Huisvennencomplex was ooit eigendom van de heren van Boxtel. Dit deel van de Kampina kwam rond 1850 in handen van Candidus ten Brink, die eigenaar was van een internationale handelsfirma. Het waren toen nog naamloze, woeste gronden, waar Ten Brink hoeve Kampina liet bouwen. De Duitsers staken tegen het einde van de oorlog deze hoeve in brand omdat ze dachten dat hier de basis lag voor de Boxtelse verzetshaard.
Voor dit gebied ontstond de naam Kampina. Ten Brink liet de gronden ontginnen en plantte een bos. Hij liet ook de rechte, elkaar kruisende aan- en afvoerwegen aanleggen. Deze zijn of door hem of na zijn overlijden door zijn dochters vernoemd naar heiligen. Het zijn de Melaniedreef, Mariadreef, Nianadreef en de Annadreef.
Candidus ten Brink overleed in 1860, hij werd bijgezet in het familiegraf in de Sint-Petruskerk in Boxtel. De familie verkocht hun landgoed Kampina in 1904 aan de vader van Pieter van Tienhoven. Twintig jaar later kwam het landgoed in handen van Natuurmonumenten, waar Pieter van Tienhoven al jarenlang (tot 1952) bestuurslid was.

Anker, Het (Zie ook: Achterbergh, C.C.J.; ook: Brouwerijen; ook: Gevelstenen)

Duinendaal 4. Naam van een voormalige brouwerij die aanvankelijk deel uitmaakte van de naastgelegen St. Petrus-pastorie. Het is een onderkelderd pand en heeft een puntgevel. Thans is het een woonhuis.
Waarschijnlijk is het pand rond 1650 gebouwd als bierbrouwerij. In die tijd kende Boxtel 13 bierbrouwerijen, waaronder twee huisbrouwerijen. Het Anker was een huisbrouwerij. Ze brouwden voor derden en hadden geen eigen verkooppunt. Ook particulieren konden hun eigen graan tot bier laten brouwen. In het midden van de negentiende eeuw was er een wijnkoperij gevestigd. Het Anker *(zie de gevelsteen)* is een wijnmaat, 37½ liter) en werd gerund door de toenmalige burgemeester van Boxtel, C. Achterbergh.
Er niet ver vandaan, op de Koppel, lagen de hopakkers. Hop werd gebruikt om het bier op smaak te brengen. De heer van Boxtel betaalde in 1564 21 daglonen voor de hopoogst. In het volgende jaar was de oogst blijkbaar groter, want toen werd er 30 dagen geplukt. In de rekeningen van de heerlijkheid Boxtel worden ook grote partijen verkochte hopstaken genoemd. De heer van Boxtel had overigens in de 16de eeuw ook nog een wijngaard.
In 1793 wordt Het Anker verkocht aan het bierbrouwersgeslacht de Leijer. De brouwerij werd gekocht met 'alle gerief' zoals tonnen, koperen ketels, trechters en een bierwagen. De Leijer brouwde tot 1849 bier in 't Anker, toen is het pand verkocht aan de kerk. Het werd toen verbouwd tot 3 kleine woningen voor ongehuwde, armlastige vrouwen. Zij woonden er gratis en stopten sokken, kookten en poetsen voor pastoor en kapelaans. Daarna werd het een winkeltje met koperpoets, blauwsel en stijfsel van de dames Van de Loo. Thans is het een woonhuis.
Bron o.a.: Proefschrift: '.... dat men het goed van den ongeboornen niet mag verkoopen', Hein Vera, Moergestel 2011

Annagesticht, St. (zie ook: Brink, familie ten; ook: Duinendaal; ook: Onderwijsgeschiedenis ook: Wilmer, Gerardus Petrus; ook: Zusters J.M.J.; ook: Zusters van de Choorstraat)

In 1855 liet deken Wilmer het St.-Annagesticht bouwen, later meer bekend als het liefdeshuis Duinendaal. De moeder van de dames Ten Brink heette Anna, vandaar de (eerste) naam voor dit gesticht. Architect was Goyaarts uit Tilburg. Al spoedig kon de instelling door een legaat van de dames Ten Brink worden uitgebreid met een gast- of verpleeghuis voor bejaarde en arme zieke vrouwen.
Zij werden er verzorgd door de congregatie van de Zusters van Liefde uit de Choorstraat te Den Bosch. De wens was om dit ook voor mannen toegankelijk te maken. Omdat deze zusters geen mannen mochten verplegen, het was in strijd met hun leefregel, vertrokken ze in 1862 al weer uit Boxtel.

Hun taak werd overgenomen door de zusters van J.M.J. In 1865 werd als onderdeel van het St.-Annagesticht op Duinendaal een ziekenhuis opgezet voor arme zieken. De kosten werden eveneens betaald uit het legaat van de dames Ten Brink. De verpleegprijs was f 0,15 per dag. Er kon ook een kleine huiskapel worden ingericht, die 1892 werd vervangen door een nieuwe kapel. Deze kapel moest op haar beurt in 1907 plaats maken voor een weer nieuwe, fraaie neo-gotische kapel. Het gehele complex inclusief deze kapel werd begin 90er jaren van de 20e eeuw afgebroken ten behoeve van woningbouw.

Antoniusoord, St. (Zie ook: Lindenlust; ook: Zonneke 't)

Bosscheweg 113. In 1880 liet de heer J.H. Langen, ◊ (1802-1893) rentenier, een villa bouwen langs de Bosscheweg, met de naam "Huize Lindenlust". In 1925 werd de villa met tuin gekocht door de afdeling Amsterdam van de Bond van Grote Gezinnen met medewerking 'der Nederlandse Spaarverzekering voor Katholieken'. De bond gebruikte de villa als herstellingsoord en werd op 15 juni 1926 plechtig geopend als 'Het boschhuis: St. Antonius van Padua' = rust- en vakantieoord, koloniehuis voor 'zwakkelingetjes uit de duffe Hollandse grote steden'.

Uit De Maasbode van 27-06-1926: *"Dinsdag werd te Boxtel het Boschhuis van de afdeeling Amsterdam van de R.K. Bond voor Groote Gezinnen geopend. Een Raad van Beheer zal aan het hoofd der exploitatie staan".*

Omdat het gebouw niet voldeed aan de eisen werd op initiatief van de Stichting Katholieke Kinderzending in het bisdom Haarlem, Diocesaan Bureau Prinsengracht 752 Amsterdam in 1933-1934 onder leiding van architect J.C. Koot (uit Amsterdam) ter plaatse een model-koloniehuis gebouwd. Op 5 mei 1934 werd het nieuwe koloniehuis geopend. Al die jaren kwamen hier jaarlijks gemiddeld zo'n 60 stadskinderen uit heel Nederland om aan te sterken en brachten tijdens de vakantie een korte periode in deze instelling door om wat gezonde buitenlucht op te doen.

In de oorlog werd het gevorderd door de bezetter en na de oorlog gebruikten Engelse troepen het gebouw. Ook verbleven er kinderen van gevluchte en gevangen N.S.B.-ers. In 1946 kreeg de Katholieke Kinderuitzending het oord weer terug. Op 26 oktober 1966 werd het als koloniehuis gesloten. Stichting 't Zonneke heeft nog overwogen om het complex te kopen.

In 1967 werd het complex verkocht aan de St.-Martinus Stichting die op 26 maart 1967 de naam St.-Antonius weer verving door Lindenlust en er een verpleegtehuis voor langdurig zieken in onderbracht. In 1968 werd de oude villa gesloopt.

Volgens Boudewijn Büch (1948-2002), schrijver en tv-presentator, was hij in zijn jeugd een jaar lang gedwongen opgenomen geweest in het St. Antoniusoord of zoals hij het noemde: een jeugdpsychiatrische inrichting, te midden van 'echte debielen'. Aansluitend zou hij in het ziekenhuis hebben gelegen wegens 'een vreemd soort keelkanker'. De aanleiding tot de ziekenhuisopname was een stuk onschuldiger dan keelkanker. In werkelijkheid heeft B. Büch slechts zeven weken in het St. Antoniusoord verbleven.
Bron o.a.: bhic

Arbeidsbureau, gewestelijk

Deze instelling is te Boxtel gevestigd geweest in de Baroniestraat 43, Pr. Bernardstraat 27a en laatstelijk op de Markt 13. Verhuisd naar Den Bosch.

Archeologische vondsten

(Zie ook: Groene Poort, De; ook: Romeinse vondsten)

Archeologisch onderzoek in de woonwijk In Goede Aarde heeft opzienbarende resultaten aan het licht gebracht. Na vondsten uit het Mesolithicum, het Neolithicum en de Romeinse tijd, blijkt nu dat er in de 14e eeuw ter hoogte van Het Klaverblad ooit een kasteel, een klooster of een adellijk huis heeft gestaan. De bakstenen nederzetting die ooit nabij de oprit van het viaduct over de rijksweg A2 richting Schijndel zou hebben gelegen is ronduit opzienbarend. Waar bakstenen in Brabant doorgaans gedateerd worden in de 17e eeuw, blijken de stenen die in de Boxtelse bodem zijn aangetroffen al te stammen uit de 14e eeuw. De aangetroffen sporen en vondsten tonen een beeld van de aanwezigheid van zeer welvarende bewoning gedurende de 14 eeuw. Omdat er veel brandsporen zijn gevonden, lijkt het erop alsof een woning is afgebrand.
In 2011 werd op Landgoed Venrode een grafheuvel ontdekt uit de Bronstijd (3000-800 vóór Christus). Vroeger leefden in dit gebied kleine boerengemeenschappen, waarvan de hoofden vaak een grafheuvel kregen. 150 jaar geleden werd ook al een grafheuvel op Venrode gevonden. Voorwerpen hieruit zijn tentoongesteld in het Oertijdmuseum De Groene Poort.
Ontginningsgreppels op de hoek van de Einsteinstraat en de Tamboer in de wijk In Goede Aarde zijn sporen gevonden van agrarisch grondgebruik in de middeleeuwen.
Uit bodemonderzoek blijkt dat in het Heem van Selis (ten zuiden van café De Ketting tot de A2) al 2500 jaar mensen hier geleefd en gewerkt hebben. Er zijn sporen uit de Steentijd, de Bronstijd, de IJzertijd (800-12 v Chr.), de Romeinse tijd en de Middeleeuwen gevonden.

Ark, De (Zie ook: Broekman, Ignaas; ook: Herlevend Boxtel; ook: Ninaber van Eyben; ook: Simon-Heesen; ook: Bijvoegsel Ark De)

Pr. Bernhardstraat 27a. Onder leiding van deken Broekman, pastoor van de H. Hartkerk, werd in 1938 De Ark gesticht als jeugdhuis. In dat jaar werd de bouw hiervan aanbesteed in de Boxtelse Courant door Jan van Meurs, boekhouder van het kerkbestuur. Hetzelfde jaar nog vond de inzegening plaats. Het gebouw met 400 stoelen werd gebruikt voor muziekuitvoeringen, toneel en film. De wanden toonden schilderingen van de Boxtelse kunstschilder Toon Ninaber van Eyben. In de vijftiger jaren van de 20ste eeuw werden er schoolconcerten verzorgd door Het Brabants Orkest onder leiding van Hein Jordans. Ook zagen we hier Albert van Dalsum, Antoon Coolen, Wim Sonneveld, Georgette Hagedoorn, Luc Willink, Hetty Blok, Wim Ibo, Jan Lemaire, e.v.a.
In 1939 startte in dit gebouw de eerste BLO-school in Boxtel.
Ondanks veel protesten werd het pand in 1972 verkocht aan ondernemer Th. Heesen van het Boxtelse bedrijf Simon-Heesen. Hij vestigde er een bedrijfsruimte en een galerie.
Later kwam er een meubelzaak in en tot laatstelijk een sport- en dansschool. In 2022 werden hier 13 appartementen gerealiseerd.

Armbestuur, Burgerlijk [Armmeesters] (Zie ook: Hofje, Het; ook: Sint-Petrustoren; ook: Tafel van de Heilige Geest; ook: Vincentiusvereniging, St.)
De armenzorg te Boxtel berustte aanvankelijk bij een drietal instellingen van liefdadigheid, namelijk het Burgerlijk Armbestuur, de St. Vincentiusvereniging en de St. Elisabeths-vereniging. Dit bestuur steunde alle behoeftigen, plaatste armlastige zieken in ziekenhuizen of sanatoria en ouden van dagen in Liefdegestichten.
Het Burgerlijk Armbestuur werd destijds ook wel “Heilige Geest- of armmeesters” of Provisoren van Tafel van de Heilige Geest genoemd. Dit waren notabelen die de belangen van de plaatselijke armen behartigden en beheerden de financiën van het Burgerlijk Armbestuur, vóór de Franse tijd. Tijdens de Franse tijd wordt de armenzorg Bureau de Bienfaisance genoemd. (Bureau van Weldadigheid).
Uit de Nederlandsche Staatscourant van 24-01-1817: Boxtel, den 20 Januarij. *“Op het voorbeeld van vele voorname steden in ons vaderland, en in aanmerking nemende de nijpende behoefte der mindere volksklasse, hebben een aantal ingezetenen zich met den burgemeester dezer gemeente vereenigd, en eene inschrijving tot uitdeeling van Ruanfordsche soep aan de behoeftigen geopend, met dat gelukkig gevolg, dat reeds een aantal van 78 huisgezinnen of 319 zielen, driemaal per week, door deze inteekening worden gespijsd”.*
In de eerste helft van de 19e eeuw kwam in Boxtel veel armoede voor als gevolg van gebrek aan werk, hoge voedselprijzen of misoogsten. In 1845-1847 mislukten de aardappeloogsten vanwege de aardappelziekte. Ook de graanoogst was beduidend minder. De bevolking in Boxtel en Liempde leed honger. Er waren vaak kinderrijke gezinnen. In 1851 was een zevende deel van de bevolking afhankelijk van armenzorg. De armenwet werd ingevoerd in

1854 met het doel de armenzorg wettelijk te regelen. Hiermee kregen ook de niet-kerkelijke armen recht op 'bedeling' van de gemeente. Er werd driemaal per week soep gekookt voor de armen en soms brood uitgedeeld tot 1858.
Af en toe werden kinderen (meestal wezen) door het armbestuur tegen betaling bij iemand in de kost gedaan.
Een lijst (door A. van Nostrum) van armen die gebruikt maakten van de armenzorg is te vinden op internet "Armenlijst van Boxtel-Binnen, 1719".
Mr. A.E.J. baron Van Voorst tot Voorst, Commissaris van de Koningin, schreef op den 20e Juni 1902 over Boxtel**:**
"De verzorging der armen kost vrij veel geld; gemeente geeft aan algemeen armbestuur eene subsidie van ƒ 3.200. Verder Vincentius, Elisabethvereeniging, broodcommissie, vereeniging tot verstrekking van warm eten aan schoolkinderen (soepcommissie). Alles en alles te samen is oorzaak, dat de armen van Boxtel het goed hebben; dat er zeker geen broodgebrek wordt geleden".
Vanaf 1965 is bijstand een recht, dat valt onder de Algemene Bijstandswet (ABW).
Bron o.a.: bhic

Armhoef, De (Zie ook: Burgerlijk Armbestuur)

Een fraaie boerderij uit 1646 aan de Mijlstraat met een uitgebouwde hoek aan de kopgevel en een zo-genaamde oversteek aan de voorzijde. Een boerderij-type dat thans in Noord-Brabant zeer zeldzaam is geworden. De Armhoef is zo genoemd, omdat ze eigendom was van het Burgerlijk Armbestuur. Thans is op dezelfde plek een nieuwe boerderij gebouwd ook met de naam De Armhoef.
Bron: Beeldbank Boxtel

Arnoldusfanfare, Sint (Zie ook: Lennisheuvel)

Fanfare Sint-Arnoldus uit Lennisheuvel werd in 1948/1949 opgericht. Pater Pancratius van de Ven (Ass.) was de initiatiefnemer. Het is een muziekclub met mensen die muziek en gezelligheid hoog in het vaandel hebben staan. In april 2023 is deze fanfare opgeheven.

Assumptionisten (Zie ook: Bloedprocessie, Heilig; ook: Jacob-Roelandslyceum; ook: Mahie, Johannes Henricus; ook: Missiehuis; ook: Stapelen, Kasteel; ook: Strik, fam.)

De Congregatie van de in het zwart geklede paters Assumptionisten (= Maria ten hemel opneming) werd gesticht in 1850 door de priester d'Alzon in het Franse Nîmes. Het oorspronkelijke doel, het oprichten van kleinseminaries voor jongens van arme ouders, de

missie in het Orthodox-christelijke oosten, de journalistiek, het organiseren van bedevaarten en de zorg voor arbeidersgezinnen, werd op aandringen van de paus uitgebreid met missiewerk in Klein-Azië, waarna andere werelddelen volgden.
In 1878 komen de republikeinen in Frankrijk aan de macht. De republikeinse regering wil de kerkelijke invloed uitbannen. Het werven van priesters wordt aan banden gelegd, ruim 250 mannenkloosters moesten sluiten. Ook veel vrouwenkloosters moesten dicht. De scheiding tussen kerk en staat wordt radicaal doorgevoerd. Een massale uittocht van mannelijke en vrouwelijke religieuzen is het gevolg. Een aantal van deze verdreven kloostergemeenschappen vond onderdak in Boxtel.
Uit het Algemeen Handelsblad van 13-01-1915: *"Het kasteel van Boxtel. Volgens hardnekkige geruchten is het middeleeuwsche kasteel te Boxtel verkocht aan de Paters Assumptionisten. Op dit kasteel overnachtten Egmond en Hoorn op hun reis naar Brussel"*.
De Assumptionisten zijn hier gekomen, omdat de eigenares, weduwe Mahie, bepaalde dat het kasteel een klooster moest worden, en wel een mannenklooster. Zij meende namelijk dat het bloedwonder in de burchtkapel zou hebben plaatsgevonden. Ze wilde dat de paters de 'traditie' van de verering van het Heilig-Bloed hier zouden voortzetten. Pater Louis-Antoine Verhaegen, geb. te Schaarbeek 18-4-1882, ovl. te Zepperen 18-3-1937 was de stichter in januari 1915 van het eerste klooster van de Assumptionisten in Nederland op het kasteel Stapelen. Er ontstond een kleinseminarie; een "alumnaat". Dit was een priesteropleiding naar Frans en Belgisch voorbeeld, waarbij jongens na zes jaar konden kiezen voor een vervolgopleiding aan een bisschoppelijk seminarie (zij werden dan priester maar geen kloosterling) of voor een verdere opleiding tot pater (ook dan werden zij priester, maar wel verbonden aan de kloostergemeenschap) of broeder. De leerlingen hoefden dus niet per se verder te leren bij de congregatie van de Assumptionisten. In 1922 maakte de formule van het alumnaat plaats voor die van de 'apostolische school'. Verschil met het alumnaat is dat de paters op deze apostolische school, die óók een priesteropleiding was, uitsluitend priesters voor hun eigen congregatie opleidden. Dit duurde tot 1966.
De paters assisteerden in de Boxtelse parochies, gaven aanvankelijk les op het seminarie in Stapelen en later ook op het Jacob-Roelandslyceum. Toen het internaat Stapelen in 1974 werd gesloten vormden de paters die op het Jacob-Roelandslyceum les gaven een nieuwe kloostergemeenschap. Die werd gehuisvest aan de Parkweg te Boxtel in een riante villa uit 1954, ontworpen door architect Jan Strik. De villa werd voor dit doel aangepast met een kapel, een bibliotheek en gemeenschappelijke ruimten voor een achttal paters. De assumptionisten verkochten in 2005 hun villa en de overgebleven paters keerden terug naar kasteel Stapelen.
Tot 1 september 2018 woonden de paters in het kasteel. De Nederlandse tak was toen nagenoeg uitgestorven.

B

Baanderheer (Zie ook: Baronie; ook: Baandervrouwen; ook: Duitse enclave; ook: Feodalisme; ook: Heren en Vrouwen van Boxtel)

Ook wel bannerheer of banierheer (verbastering uit het Duits: Bannerherr) of banneret genoemd was een feodaal heer die een hogere rang in de ridderlijke hiërarchie bezat. De heren van Boxtel noemden zich bij voorkeur baanderheren. (Baanderheer = Baron van de Hertog). Ze konden krijgsmannen in dienst nemen en een leger aanvoeren onder hun eigen banier als teken van een zekere mate van onafhankelijkheid. De mannen kregen een terdege militaire opleiding.
De Boxtelse heer had de volledige rechtsmacht. Hij bezat naast de lage ook de middelbare en de hoge rechtsmacht. Een dergelijke heerlijkheid kreeg de naam van 'baanderheer-lijkheid'. En een heer, die zo'n baanderheerlijkheid bezat, heette 'baanderheer' of 'banheer' of 'baanrots'. Een term die verwijst naar het krijgswezen.
De baanderheer beschikte zelf over een aantal leenmannen die aan hèm trouw en (militaire) bijstand verschuldigd waren.
In 1439 werden de baanderheren van Boxtel verplicht al hun allodiale (van oudsher familie-bezit) domeinen op te dragen aan de hertog van Brabant. Ze werden van leenheer zelf leenman.

Baanderherencollege

(Zie ook: Bannenberg, G.P.J.; ook: Huishoudschool; ook: Onderwijsgeschiedenis; ook: Pius X-school)

Op 3 september 1965 werd de eerste steen gelegd voor de Lts Mgr. Bannenberg aan de Baander-herenweg 3 die In 1967 kon starten. Deze VMBO-school is verschillende keren van naam veranderd door fusies en wisseling van bevoegd gezag.
Op 1 augustus 1990 fuseren LTS Mgr. Bannenberg en LHNO-school 'Open Hof' tot scholengemeenschap Den Tijber, school voor (i)vbo.
Op 1 augustus 1999 gaan de rk Mavo-school 'Wilgenbroek' en Sgs. Den Tijber verder als één school onder de naam 'Vmbo-College Boxtel'. Vanaf voornoemde datum geldt de Wet op het Voorbereidend Middelbaar Beroepsonderwijs.
Met ingang van het schooljaar 2002-2003 volgen alle leerlingen van de voormalige scholen zoals de RK Mavo Wilgenbroek, Den Tijber en De Regenboog onderwijs in het gerenoveerde gebouw aan de Baanderherenweg.
Het Vmbo-College Boxtel en Praktijkonderwijs Boxtel behoren met ingang van 1 augustus 2009 bij Ons Middelbaar Onderwijs te Tilburg en zijn onderdeel van het Jacob Roelands-lyceum.
Het Vmbo-College Boxtel en Praktijkonderwijs Boxtel heten met ingang van 1 augustus 2010 het 'Baanderherencollege'.

Baandervrouwen

(Zie ook: Baanderheer; ook: Feodalisme; ook: Heren en Vrouwen van Boxtel; ook: Merheim, Elisabeth van)

De Vrouwen van Boxtel noemden zich ook wel baandervrouwen. Regerende baandervrouwen waren Elisabeth van Boxtel, Maria van Cuijk, Elisabeth van Merheim, Adriana van Ranst en Maria Theresia van Horne.

Balbain Verster, A. H. de (Zie ook: Kampina, ook: NBDS; ook: Vrede- en kantonrechter)

Mr. Abraham Henricus de Balbain Verster ◊ (1830-1915) werd geboren te Amsterdam en overleed te Oisterwijk. Studeerde rechten in Leiden. Hij verbleef toch het grootste deel van zijn leven in Oisterwijk, huwde drie keer en heeft gewoond in het pand "De Drye Swaentjes" aan de Lind, in de volksmond bekend als "Versterhuis". Hij werd op 24-09-1858 beëdigd als kantonrechter te Boxtel (1859—1871). Van een deel van de Kampina was hij beheerder. Schreef een theoretische handleiding voor politie-ambtenaren. Vroeg samen met de Rotterdammer W.H. van Meukeren een concessie aan voor de aanleg van het Duits Lijntje (NBDS). Eén van zijn kinderen was Jan François Leopold.

Balbain Verster, Jan de (Zie ook: Breitner, George Hendrik; ook: Bijvoegsel Balbain Verster Jan de)

Jan François Leopold werd geboren te Oisterwijk 26-06-1861 en overleed 26-06-1939 te Amsterdam. Zoon van A.H. de Balbain Verster. Bekend journalist, letterkundige en historicus in Amsterdam. Gehuwd met Hendrika Cornelia (Ria) Bolderhey (* A'dam 25-02-1890, † Weesp 12-03-1990) schilderes. Hij was nauw bevriend met George Hendrik Breitner.

Banisveld (Zie ook: Brink, familie ten; ook: Gemene gronden; ook: Gronduitgave)

Het Banisveld behoorde in de negentiende eeuw tot de (heide)gronden van de gemeente Boxtel. Op de kadasterkaart van 1832 staat het aangegeven als gemeentelijk bezit, en op de topografische kaart van circa 1850 werd het heidegebied genoemd. Op de kaart van omstreeks 1860 is het gebied verkaveld in een dubbel sterpatroon met bos. Waarschijnlijk was het toen grootgrondbezit, maar onbekend is wie de eigenaar van het gebied was, en wat de functie ervan was. Mogelijk ging het om een warande (begrensd jachtgebied). De naam van de zuidelijke ontginningsweg van het Banisveld, de Brinksdijk, duidt erop dat Banisveld mogelijk tot het bezit van Candidus ten Brink behoorde. In de jaren '50 van de twintigste eeuw werd het gebied ontgonnen tot landbouwgrond en recent is het weer ontwikkeld tot natuurgebied.

Het Banisveld is een gebied van 115 ha op de grens van Spoordonk en Boxtel. Jarenlang werd Banisveld intensief als landbouwgrond en als lokale vuilstortplaats gebruikt, waardoor de grond verzadigd was met meststoffen, de grond was zeer voedselrijk. Tot in de jaren zeventig werd op grote schaal huisvuil gestort. Gebleken is dat bacteriën actief meehelpen de bodem te reinigen. In 1996 is dit gebied opgekocht door de Vereniging Natuur-monumenten en vormt nu een verbinding naar de Kampina. De voormalige vuilnisbelt is afgedekt en heeft een uitkijktoren. Die bemeste grond heeft Natuurmonumenten afgegraven en binnen enkele jaren was het resultaat al duidelijk. Tal van bijzondere planten

schoten uit de onderliggende zaadbodem omhoog. Het graven van poelen heeft de komst van reptielen mogelijk gemaakt.
Bron o.a.: Kampina en Oisterwijkse Bossen en Vennen. Historisch-landschappelijke inventarisatie Jan Neefjes & Hans Bleumink Boxtel, oktober 2015

Bannenberg, G.P.J. (Zie ook: Baanderherencollege; ook: Emmaus)

Mgr. dr. Gerardus Petrus Joannes Bannenberg (Westerhoven 1898 - Tilburg 1967) was een r.k. priester en studeerde rechten in Nijmegen. Hij was legeraalmoezenier en werd in 1942 benoemd tot pastoor van de Sint Theresiaparochie in Tilburg. In datzelfde jaar werd hij door de Duitsers als gijzelaar opgepakt en in 1943 weer vrijgelaten. In 1944 kon Bannenberg officieel worden geïnstalleerd. Hij was ook regent van kleinseminarie Beekvliet en was tevens betrokken bij de oprichting van het toenmalige bejaardenhuis Emmaus in Boxtel door de Emmaus-stichting. Bannenberg schreef enkele werken over de regionale (kerk)geschiedenis. Na zijn overlijden werd in Boxtel de nieuwe Technische School naar hem vernoemd.

Barbaragilde, Sint (Zie ook: Gilden; ook: Kom, De)
Dit gilde bestond reeds in 1476 met een gildealtaar in de St.Petruskerk. De schutsboom van het “Berber-gilde” stond achter het café de Kom.

Baronie (Zie ook: Duitse enclave; ook: Merheim, Elisabeth van; ook: Salm-Kyrburg, van)
Tot de Franse Tijd (ca. 1800) was Boxtel een Baronie, met tot het jaar 1439 zelfs een ‘status aparte’ binnen het Hertogdom Brabant.
Boxtel was tot in de 11de eeuw een Duitse Rijksleen, waar de Heer rechtstreeks onder de Duitse Keizer (‘Heilige Roomse Keizer’) stond. In 1356 werd Boxtel tot Baronie verheven. Hiervan werd met een zekere trots gewag gemaakt. Tot in de 18e eeuw schreef men steevast van een ingezetene van Boxtel dat hij binnen deze Baronie van Boxtel woonachtig was.
Tot 1439 handhaaft Boxtel de status van 'Rijksonmiddellijke' Baronie zoals ook het Hertogdom Brabant net als de rest van de Lage Landen op dezelfde manier ook staten binnen het Heilige Roomse Rijk waren.
Het was onafhankelijk van het Hertogdom Brabant. Daarna wordt Boxtel een Brabants leen, tot de Franse tijd met de titel Baronie. Frederik Jan Otto van Salm-Kyrburg is de laatste Heer van Boxtel.

Baroniestraat (Zie ook: Voetbrug)

Voor 1890 was er alleen een kort stukje Baroniestraat vanaf de 'oude dubbele overweg' van het spoor tot de huidige Annastraat. Er was geen bestrating. Na de bouw van de H.Hartkerk werd de straat verlengd en toen heette de Baroniestraat nog Nieuwe Kerkstraat, speciaal aangelegd voor bereikbaarheid van de kerk, het klooster en als verbindingsweg met de Molenstraat.
Pas in 1908 werd de Baroniestraat van klinkers voorzien. Op de plaats van de voormalige voetbrug was aanvankelijk de overgang van dubbele overweg. Toen de spoorwegovergang werd verplaatst naar de Tongersestraat werd deze voetbrug geplaatst.

Barrièrehuis (Zie ook: Achterbergh, C. C. J.; ook: Slag om Boxtel; ook: Steenweg)

Clarissenstraat 37. Rond 1742 verrees in de Clarissenstraat het Barrièrehuis Boxtel, waar door de stad 's-Hertogenbosch tol werd geheven (behalve voor Boxtelaren) op gebruik van de nieuwe straatweg van Den Bosch naar Eindhoven en Luik. De Engelse troepen staken in 1794 bij hun vlucht het Barrièrehuis te Boxtel in brand. Op de plaats van het afgebrande
barrièrehuis werd in 1802 een herenhuis gebouwd door Hendrikus van Ertrijck bankier uit 's-Hertogenbosch en medeoprichter van de papierfabriek. Hij kreeg voor het bouwen van het huis van de stad 's-Hertogenbosch toestemming onder voorwaarde dat indien genoemde stad deze locatie opnieuw nodig zou hebben voor een nieuw barrièrehuis, Van Ertrijck zijn herenhuis zou moeten afbreken. In 1837 is dit herenhuis het eigendom van wijnkoper en latere burgemeester van Boxtel Christiaan Cornelis Joseph Achterbergh. Het huidige pand werd in 1881 gebouwd door fabrikant Jan van de Ven. In het koetshuis was plaats voor twee paarden en een koets. Hooi werd van buiten via, het nog zichtbare, luik boven op de zolder opgeslagen en kon via een luikje in de ruiven terechtkomen.
Het smeedijzeren hekwerk loopt door tot aan de muur op de hoek van het Molenpad. Dit geeft aan dat de percelen voorheen een eenheid vormden.
Voorheen woonde en werkte hier S. Clercx, die aan huis een assurantiekantoor hield. In 2006 waren prentenboekmaker Milja Praagman en ontwerper Leopold van de Ven de bewoners het fraaie pand. In 2020 stond dit huis te koop.

Bas, Elisabeth Jacobsdr. (Zie ook: Sigarenfabricage; ook: Susante, Sjef van)

Ook bekend als Elisabeth van Campen (geb. Kampen 1571 – overl. Amsterdam 2-8-1649), herbergierster, beroemd vanwege het naar haar genoemde sigarenmerk. Dochter van Jacob Jansz. Bas (overl.1595), handelaar in scheepsbenodigdheden, en Engeltje Lubbersdr. (overl. 1582). Op 15-6-1596 trouwde Elisabeth Bas in Amsterdam met Jochem Heijndricksz. Swartenhondt (1566-1627), scheepskapitein. Uit dit huwelijk werden behalve 2 zonen, die jong overleden, 2 dochters geboren.
De herbergierster Elisabeth Bas dankte haar roem – hoe prozaïsch ook – aanvankelijk aan een intrigerend, maar ongesigneerd (mogelijk Ferd. Bol) en ongedateerd olieverfschilderij, en later vooral aan een sigarenbandje. Toen de firma H. Jos. van Susante & Co. te Boxtel in 1932 koos voor de handelsnaam 'Elisabeth Bas' en dit populaire portret op de sigarenbandjes afbeeldde, kon haar naam niet meer stuk: de sigaren van 'Elisabeth Bas' waren bekend bij jong en oud.
Het sigarenmerk bestaat nu niet meer. Echter wordt het portret van Elisabeth Bas door het Rijksmuseum nog altijd tot de topstukken gerekend. Er is een straat in Boxtel naar haar vernoemd op het voormalig terrein van de sigarenfabriek.

Bastaardkinderen (Zie ook: Vlierden, familie van)

In de 14e eeuw hadden net als menig andere adellijke heren ook de Heren van Boxtel veel onwettige kinderen. Ze mochten wonen in het kasteel nabij de Strijpt (Markt). De Heren van Boxtel zorgden goed voor hun bastaarden. Ze mochten dan wel niet van adel zijn, ze stonden redelijk hoog op de sociale ladder. Hun afkomst gaf hen het nodige aanzien en ze werden rijk bedeeld met grote hoeven waaruit de nodige inkomsten behaald konden worden.
Zij waren de eerst bekende eigenaren van een kasteeltje dat destijds bij de Markt stond.
Voor meer info klik hier.

Bazaar Boxtel (Zie ook: Molenwijk)

Sinds 2002 werd er jaarlijks een fancy fair georganiseerd in de wijk Selissen. Toen nog onder naam *Selissen*bazaar. Van een kleine bazaar in die buurt, is dit inmiddels uitgegroeid tot een groots zomerfestival in het Molenwijkpark met jaarlijks duizenden bezoekers. Het doel van de Bazaar Boxtel is het samenbrengen van de diverse culturen en bevolkingsgroepen van Boxtel.

BBO Volleybal

Is een groep voornamelijk Boxtelse volleybal(st)ers die recreatief o.l.v. de BBO (Boxtelse Bedrijfs Ontspanning) op dinsdagavond onderling wedstrijden speelt in sporthal de Braken en bestaat sinds de jaren 80. Eerst werd er gespeeld in de sportzaal van het JRL. Na opening van Sporthal Den Haagakker werd dat de nieuwe speellocatie. Met het sluiten van Den

Haagakker, in 2003, verhuisde men naar de huidige locatie: sporthal De Braken. Op dit moment zijn er meer dan 300 volleybal(st)ers via een 30-tal teams aangesloten bij de BBO.

Bedepad (Zie ook: Aker, Eligius van den; ook: Bloedwonder, Heilig; ook: Kromme-Wiel)

Dit pelgrimspad (= Bedepad, Kerkpad of karpad) liep tot ca 1900 langs de zuidkant van het Smalwater vanaf de Breukelse brug (Pidam) naar de plaats bij de Dommel, waar Eligius van den Aker eens geprobeerd zou hebben de rode vlekken uit de altaardwaal te wassen. Nabij de molen van Van Stekelenburg bevond zich de Heilige put. Tijdens de bedevaarten vulde men hieruit flesjes met het putwater, waaraan een heilbrengende werking werd toegeschreven.
De Vereniging „Herlevend Boxtel" stuurde op 14 maart 1940 het volgende request aan B. en W. van Boxtel: *"Bij geruchte werd vernomen, dat er plannen bestaan om te komen tot een verharden weg naar de buurtschap de Roond. Volgens dit gerucht zou deze verbinding tot stand worden gebracht door verbreeding van het z.g. Kerkpad. Hoewel dezerzijds een goede verbinding met de Roond zeer wordt gewaardeerd, willen wy U toch onze bezwaren kenbaar maken, indien deze zou moeten worden verwezenlijkt door verbreeding van het boven vermelde Kerkpad. Ons bestuur acht dit paadje van een geheel aparte schoonheid voor deze gemeente en zou het — zoowel voor inwoner als voor vreemdeling — ten zeerste betreuren, indien door een verbreeding of anderszins het karakter van dit langs het Smalwater gelegen, zoo fraai in het landschap passende, weggetje, zou verloren gaan. Wy mogen daarom uw college beleefd verzoeken het Kerkpad in den bestaanden toestand met het verrichten echter der werkzaamheden, noodig voor het begaanbaar blijven — te willen handhaven. Wij zyn van meening dat de verbinding met de Roond ook op andere wijze kan worden tot stand gebracht".*

Bedevaarten (Zie ook: Bloedprocessie, Heilig; ook: Bloedwonder, Heilig; ook: Pelgrims)

HANDBOEK
VOOR DE LEDEN DER BROEDERSCHAP
VAN HET
H. BLOED ONZES HEEREN
JESUS CHRISTUS
EN DER PROCESSIE VAN
TILBURG EN OMSTREKEN
NAAR BOXTEL

Uit de Tilburgsche courant van 19-06-1916: *"Processie naar Boxtel. Hedenmorgen om 6 uur is van hier de groote Tilburgsche processie van het H.Bloed naar Boxtel vertrokken. Hedenavond omstreeks 8 uur keeren de pelgrims terug".*
Vanuit o.a. Tilburg en Den Bosch vonden vele bedevaarten plaats naar het H. Bloedwonder in Boxtel. Bedevaarten van Tilburg naar Boxtel worden al vroeg in de archieven genoemd. Eind zestiende begin zeventiende eeuw heersten er in Tilburg diverse pestepidemieën. Nabestaanden of familie van de overledenen ondernamen in 1602, 1625, 1626 en 1628 bedevaarten naar Boxtel.
De 'Broederschap van het H. Bloed Onzes Heeren Jezus Christus en der Processie van Tilburg naar Boxtel' werd op 23 april 1887 officieel in de parochie het Goirke opgericht. Tilburg organiseerde in dat jaar de eerste processie naar Boxtel sinds het herstel van de kerkelijke

hiërarchie in Nederland in 1853. Daardoor ontstond er in Boxtel weer een bloeiende bedevaartplaats.
In de eerste helft van de vorige eeuw werden vele georganiseerde bedevaarten gehouden. Voor 15 tot 30 cent per jaar kon men rond 1910 lid worden van een broederschap die onder leiding stond van een pastoor of kapelaan in een bepaalde parochie. Tilburg telde in 1910 ongeveer 51.000 inwoners, waarvan er toch vele duizenden lid moeten zijn geweest van zo'n broederschap. Met die bedevaartbroederschappen ging men onder andere naar het H. Bloed in Boxtel.
In de Noord-Brabantse archieven komen soms zestiende-eeuwse zoenakten voor, door een wereldlijk gerecht opgelegd om een morele schuld te vereffenen. Een Tilburgs voorbeeld dateert van 1540. Het betreft een geval van doodslag, waarbij de dader een boetebedevaart werd opgelegd naar 'theylich bloet tot Boxtel'. Hij werd bovendien vier jaar uit Tilburg verbannen.
Bron o.a.: bloedprocessieboxtel.nl

Beek, Frans van (Zie ook: Burgemeesters van Boxtel; ook: Omleidingskanaal; ook: Raadhuis)

Franciscus Wilhelmus van Beek ◊ (1876-1953) is geboren te Rosmalen en overleden te Den Bosch. Hij was eerst vijf jaar burgemeester van Bergharen en daarna ook vijf jaar in Haaksbergen (Ov.) Was de 10e burgemeester van Boxtel. Zijn ambtsperiode liep van 1919 tot 1941. In zijn loopbaan kreeg Boxtel waterleiding, mijngas, werden de binnendommeltjes gedempt, het Omleidingskanaal gegraven, werden bruggen vernieuwd en werd een nieuw raadhuis gebouwd. Verder kwam er een school voor buitengewoon lager onderwijs. Hij woonde op het adres Kerkstraat 9. In 1941 werd hij door de bezetter ontslagen.

Begraafplaats Annastraat (Zie ook: Airbornes; ook: Hartkerk, Heilig; ook: Lucasschool, St.: ook: Wereldoorlog II)
Het parochieel kerkhof ligt naast de voormalige H. Hartkerk. Vooraan liggen vijf graven van de omgekomen RAF-vliegeniers en één Britse soldaat. De vijf vliegeniers waren onderdeel van een zevenkoppige bemanning van een Lancasterbommenwerper die in Boxtel werd neergehaald. Hun missie was om de vliegtuigbrandstoffabrieken van Homberg (Duitsland) te bombarderen.
De stichter Pastoor Eras en ook zijn ouders liggen hier begraven.
Op het kerkhof zijn, achteraan tegen de heg, negen oorlogsgraven die herinneren aan een V2 die neerstortte in de Mijlstraat op 18 december 1944. Waarvan veel gezinsleden van Van der Schoot.
Sinds mei 2015 is het vroegere knekelhuisje op het kerkhof ingericht als Mariakapel, “Maria Koningin van de Vrede”. De vier glas in loodramen zijn ontworpen door een studente van de

St. Lucasschool, gebaseerd op de altaarvloer van de H. Hartkerk. Gezandstraalde ramen zijn in de kleuren wit en aquamarijn.

Begraafplaats Munsel (Zie ook: Kerkhof St. Petrusbasiliek)

Op 15 augustus 1940 nam de St.Petrusparochie haar nieuwe kerkhof Munsel in gebruik. Omdat de gemeente Boxtel sinds 1977 het beheer voert over dit kerkhof is het een algemene begraafplaats, die bekend staat om haar harmonie, uitstraling van rust en respectvolle herdenking. Er staan prachtige oude bomen. Het kerkhof is 24 uur per dag, zeven dagen per week, open en toegankelijk voor bezoekers.

Begraafplaats Rustoord (Zie ook: Protestantse Gemeente; ook: Protestantse kerk)

Kerkhof van de protestantse gemeenschap. In 1912 overleden de zussen Adriana en Johanna van der Velden. Het tweetal werd begraven bij het protestants kerkje aan de Clarissenstraat. Zij lieten de toenmalige Hervormde Gemeente grond en geld na. In een legaat bepaalden de zussen dat de nalatenschap moest worden bestemd voor de inrichting van een nieuwe protestantse begraafplaats.
Nog datzelfde jaar verleende het gemeentebestuur van Boxtel daarvoor toestemming op het perceel aan het Ronduutje, waar in 1913 de eerste teraardebestelling plaatsvond.
In 1914 werd gestart met de bouw van de woning Rustoord voor de beheerder. Ook werd een knekelhuisje opgetrokken. Beide bouwwerken werden echter pas in 1920 voltooid, omdat door de Eerste Wereldoorlog weinig bouwmateriaal voorhanden was. De begraafplaats is nog in gebruik. De beheerderwoning is eigendom van de protestantse gemeente en wordt verhuurd aan een particulier.

Begraafplaats Stapelen (Zie ook: Stapelen, kasteel)

In het park van kasteel Stapelen ligt het kloosterkerkhof van alle overleden Nederlandse Assumptionisten en is eigendom van de paters Assumptionisten. Op marmeren platen staan de namen van alle overleden paters die hier begraven zijn. De Assumptionisten hadden in Bergeijk een Augustinianum tot 1968. Hier lagen ook zes paters begraven. Die zijn in 1969 overgebracht naar de begraafplaats bij kasteel Stapelen.

Beiaard (Zie ook: Rossem, Maarten van; ook: Sint-Petrustoren)

Deze straat (doorgang) is een herinnering aan het klokkenspel dat eens in de Sint-Petrustoren gehangen zou hebben. Het zou door Maarten van Rossem zijn geroofd en naar Heusden zijn overgebracht. In 1968 werd een nieuw beiaard van 48 klokken in de toren geplaatst. Hans Kronenburg uit Eindhoven bespeelde het instrument zeker 30

jaar. Na een blikseminslag in 2011 werd het carillon onbruikbaar en na een inzamelingsactie in 2017 opnieuw feestelijk in gebruik genomen.

Belastingdienst (Zie ook: Villa Eras)

In 1945 huurde de rijksbelastingdienst de begane grond van Villa Eras (Baroniestraat). In 1955 verhuisde het kantoor naar de Markt 13 en verbleef daar tot 1971. Ging toen naar Den Bosch.

Bellevue (Zie ook: Carnaval)

In huize Bellevue langs de Bosscheweg woonde P. van Beijsterveld, burgemeester (1840-1842). Een advertentie in de Provinciale Noordbrabantsche en 's Hertogenbossche courant van 24-06-1926 vermeld (n.a.v. het Eucharistisch Congres te Boxtel): *"Lunchroom Bellevue, Bosscheweg te Boxtel (4 minuten afstand van de kerk) Pension, Restaurant, IJs, Slagroom. Aanbevelend H. v. Roessel"*.

Driek en Mijntje van Breugel lieten in 1931 het huis aan de Bosscheweg bij de Koppelseloop verbouwen tot café. Zij vormden het eerste kasteleinsechtpaar van 'Bellevue'. In de ruime tuin verrees een muziekkiosk waarop de plaatselijke harmonieën regelmatig te beluisteren waren. Hier werd ook biljartclub Prins Hendrik opgericht die bijna zes decennia heeft bestaan. Begin jaren vijftig liet A.G. (Anton) Jansen een feestzaal bouwen in de tuin achter het café en in 1960 een tweede zaaltje. Het was nu geschikt voor 'feestavonden, vergaderingen, tentoonstellingen, bruiloften en partijen'. Later waren Jan en Nel Meulenbroeks eigenaars. Vanaf de oprichting van het openbaar carnaval vonden de organisatoren in 'Bellevue' een prima onderkomen voor hun feestavonden. Ook de eerste zittingsavond liep hier in 1968 van stapel en enkele jaren later nam prinsenvereniging De Waggelaars er definitief haar intrek 'Bellevue' ging voortaan als hofpaleis van de plaatselijke carnavalsvierders door het leven. In 2004 werd het pand gesloopt (evenals het er naast gelegen garagebedrijf van Van de Brandt (Volvo)) en vervangen door woningbouw.

Bernhard, Karel (Zie ook: Alexander II; ook: Clarissenstraat 22; ook: Oorlogen; ook: Stapelen, kasteel)

Luitenant-generaal Karel Bernhard hertog van Saxen-Weimar-Eisenach, getrouwd met de jongere zus van de vrouw van de koning van Engeland. Geboren in Weimar, Thüringen 30 mei 1792, overleden in Liebenstein, Thüringen, 31 juli 1862. Hij maakte zich te Boxtel bij de bevolking zeer gezien en geliefd. Eerder gebeurde dat ook te Eindhoven. Hij was commandant van de Tweede Infanteriedivisie, waarvan het hoofdkwartier onder meer in Boxtel gevestigd is geweest in 1835, vermoedelijk op kasteel Stapelen. Hij ontvangt op het kasteel Z.K.H. Alexander Nicolaas, grootvorst en troonopvolger van Rusland, de latere tsaar Alexander II. Karel Bernhard woonde in het herenhuis Clarissenstraat 22 tussen ca. 1832 en 1836.

Deze veelzijdige hertog - hij was onder meer lid van geschiedkundige en letterkundige genootschappen, was vrijmetselaar en hield zich bezig met wiskunde - werd in 1848 benoemd tot commandant van het leger in Nederlands-Indië.

Besouw, Martinus J.P. van (Zie ook: Koster; ook: Sint-Petrusbasiliek; ook: Sint-Petrustoren)

M. van Besouw ◊ (1897-1964) is geboren te Geldrop en overleden te Liempde. Priester gewijd in 1922. Sinds 1941 was hij belast met het pastoraat van de St. Petrusparochie te Boxtel. Hiervoor was hij rector in het St. Elisabethziekenhuis te Tilburg. In 1962 werd hij als deken benoemd. Hij heeft zich vooral ingezet voor de sport en daarmee belangrijk sociaal werk heeft verricht, in het bijzonder voor de jeugd.

In 1944 maakten Pastoor van Besouw met enkele anderen het door de Duitsers aangebrachte dynamiet in de toren onklaar.

De pastoor verborg tijdens de oorlog Engelse piloten in de gijzelkamer van de kerk. De koster (Grilis) moest de piloten naar het station brengen. Verkleed als burgers en met een de NSB-krant de Waarheid onder de arm liepen zij een eindje achter de koster aan. (De krant hadden zij om te voorkomen dat zij aangesproken zouden worden). De piloten reisden richting Breda en daarna verder naar het zuiden richting bevrijd gebied. Zij werden echter tijdens de reis ontmaskert en verhoort. Zij hebben de naam van de koster genoemd. De Duitsers kwamen de koster halen maar de pastoor bood aan om in zijn plaats mee te gaan. En aldus geschiedde. Hij nam een dikke winterjas en stevige schoenen mee. De jas werd ‘s nachts gebruikt als een soort slaapzak. De pastoor heeft enkele maanden gevangen gezeten in de Scheveningse gevangenis. Daar bood hij aan de W.C.’s en de wasgelegenheid te poetsen om zodoende niet de hele dag opgesloten te hoeven zitten.

Pater Assumptionist Suitbertus Gaajetaan werd tegelijk met pastoor Van Besouw gearresteerd en vrijgelaten.
Als gevolg van een verkeersongeluk in Liempde is de pastoor overleden.

Bezittingen (Zie ook: Heren en Vrouwen van Boxtel)

Naast Boxtel hadden de Heren van Boxtel overal bezittingen. Ze woonden in Keulen maar hadden op veel plaatsen in hun grondgebied halteplaatsen waar ze veilig konden verblijven. Alleen al in het Land van Heusden en Altena bezaten de heren 21 leengoederen.
De Sint-Laurentiusparochie van Hamont, werd in 1304 door de eerste heer van Grevenbroek, Willem van Boxtel opgericht. Het voormalige slot van Grevenbroek (Achel) was het bolwerk van de gelijknamige vrije heerlijkheid, die de dorpen Achel, St.-Huibrechts-Lille en Hamont omvatte en waarvan ridder Willem van Boxtel in 1309 de eerste heer werd. Na de familie van Boxtel (1309-1356), was de heerlijkheid in het bezit van Dirk van Meerheim (1356-1360). Ook hadden ze rechten op de kerken van Zeelst en Veldhoven en was het centrum van Tilburg een leengoed van de Heren van Boxtel.
De Spoordonkse watermolen komt voor op een plakkaat van Karel V (1545) over de waterbeheersing en behoorde toe aan de Heren van Boxtel.
Bron: Jean Coenen, Baanderheren, boeren en burgers. Boxtel 2004.

Bibliotheek (Zie ook: Burgakker; ook: Herman Brandtstraat 3)

In 1916 was er: “de volksbibliotheek der Eerwaarde Zusters op Duinendaal, in de parochie van de H. Petrus. Geopend des Zondags van 4-5 uur. Naast vele godsdienstige en andere boeiende boeken voor de volwassenen, ook mooie lectuur voor de jeugd; wie gaarne Fransche heeft kan hier klaar komen”.
Het voormalige hotel Theuwkens aan het Stationsplein bood enkele jaren onderdak aan de openbare bibliotheek. Nadien verbleef het in de Herman Brandtstraat. Sinds 1949 maakte de bibliotheek gebruik van dit gebouw, dat in 1950 verbouwd/uitgebreid werd. Vanaf 1979 is de bibliotheek op de Burgakker gevestigd. In 1964 had men ook nog een filiaal op het Maria Reginaplein 43.
De bibliotheek is waarschijnlijk ontstaan vanuit de Boxtelse vereniging *Roomsche cultuur,* die zich in de 20e-jaren van de vorige eeuw bezig hield met geloof en wetenschap. De Vereniging bezat een eigen bibliotheek en was (in 1932) aangesloten bij de uitgebreide bibliotheek der ‘Openbare Leeszaal op Katholieken grondslag’ te 's-Hertogenbosch.
In het Brabants Centrum van 24-02-1945 stond de volgende advertentie:

‘BIBLIOTHEEK “DE STER" gevestigd bij J. v. d. STEEN, Merheimstr. 6, Boxtel. Deze bibliotheek is geopend vanaf Zaterdag 24 Februari van 1-6 uur, Zondags van 11-1 uur. ‘s Woensdags voor kinderboeken van 1-5 uur. Leesgeld 10 cent per week per boek. Kinderen 5 cent per week per boek. Die hun boeken aan huis bezorgd wensen te hebben kunnen zich bij bovenstaand adres opgeven.’
Bron o.a.: ‘Ons Kerkklokje’ van 9 december 1916

Bier (zie ook: Anker, Het; ook: Brouwerijen)

In Boxtel zijn vele brouwerijen geweest. Vroeger werd er immers bier in plaats van water gedronken. Koffie, thee en frisdrank waren toen nog onbekend. Dat er bier in plaats van water gedronken werd, was gebaseerd op de gedachte dat men van water ziek werd en van bier niet. Wat men nog niet wist is dat, bij de bereiding van bier, het water gekookt werd en feitelijk het benodigde water gedesinfecteerd werd. Brouwen van bier was in die tijd een huiselijke aangelegenheid, dat regelmatig plaats vond. Degene die brouwde deed dat voor de hele buurt of voor de eigen herberg.
Het alcoholpercentage was gering, zo’n 2 tot 3 procent, het bier was troebel en had slechts een geringe schuimkraag, als daar al sprake van was. Maar in een stenen pul of kruik zie je het uiterlijk niet.
Bijna iedereen moest financieel bijdragen aan alcoholgebruik. Dat wil zeggen dat ieder dorp wist hoeveel belasting het moest opbrengen voor het gebruik van bier, wijn etc. Dit bedrag werd door het lokale bestuur berekend over het aantal inwoners. Ook betaalden mensen mee aan dit bedrag, die nooit wijn of bier gebruikten.
Bron o.a.: Tapperijen, tappers en togen. Pierre van Amelsvoort 2008

Binnendommeltjes (zie ook: Boxtel-Binnen; ook: Geografische ontwikkeling)

Als gevolg van klimaatverandering werd omstreeks 1250 mogelijk om in het huidige centrum van Boxtel huizen te bouwen. Boxtel had toen nog een sterk agrarisch karakter met bouwland tot in het centrum toe. Er moesten echter maatregelen genomen worden om het gebied voldoende droog te houden. Daartoe werden kanalen gegraven. Primair was hun functie het droog houden van het centrum, doch daarnaast werden ze op bescheiden schaal gebruikt voor scheepvaart en het water diende als blusmiddel bij brand. Uit een archiefstuk van 1899 blijkt dat de aanwonenden de Binnendommel moesten onderhouden. De gracht werd periodiek geschouwd. De aanwezigheid van deze kanaaltjes betekende ook dat er op diverse plaatsen bruggetjes lagen. Door onder meer de leerlooierijen verwerden de kanaaltjes tot open riolen. In de jaren twintig en dertig van de twintigste eeuw gefaseerd gedempt.

Volgens een kaart van Hendrik Verhees uit 1803 begon de Binnendommel destijds bij de brug over de Dommel aan de Steenweg (de huidige Eindhovenseweg). Deze aanvoer lag ten oosten van deze weg waarbij het water in noordwestelijke richting naar het centrum ging. Het was een brede, vrij ondiepe sloot, die voor doorstroming erg afhankelijk was van het wateraanbod vanaf de Dommel. Met hoog water kon personeel zelfs met bootjes vanuit het centrum naar Stoom-, was- en strijkinrichting De Dommel van Crols & Co. Oorspronkelijk liep de Binnendommel rechtdoor langs de Fellenoord, om ter hoogte van het huidige pand Fellenoord 18 af te buigen naar het oosten. Onder het gebouw van Bockstelstede takte de Binnendommel af naar de Rechterstraat. De Binnendommel liep verder ter hoogte van het huidige trottoir langs het hek van Villa Crols. In de Kruisstraat ligt op de plaats van de Binnendommel nog een putdeksel. Hier lag het zogenaamde 'leugenbruggetje' over de Binnendommel. Vervolgens liep de stroom achter de huizen aan de Rechterstaat en door de tuin van Villa Het Hof. In de voortuin van Villa Het Hof liep geen open water, daar ging de Binnendommel ondergronds.
Vanaf de waterplas bij Bockstelstede en Den Dries liep de Binnendommel richting verzorgingshuis Emmaus om daar met een bocht van 90 graden naar links te buigen. Daar ging de loop met een flauwe bocht naar rechts, langs de pastorie naar Duinendaal. Halverwege is een aftakking richting het Petruspad geweest. Deze aftakking is al veel eerder gedempt. Bij de pastorie liep de Binnendommel niet tegen het huidige gebouw, maar over de parkeerplaatsen. Ongeveer in het midden van de zuidgevel van de pastorie was een uitbouw, wat nu nog te zien is. Waarschijnlijk bevond zich hier het sanitaire deel van de pastorie. Deze uitbouw grensde aan de Binnendommel. Bij de T-splitsing liep een tak naar het noorden. De loop ging vlak langs het huidige muurtje van de pastorie, waar bij de entree een bruggetje was. Vanaf het Kanunnikenhuisje stroomde het water om het kerkhof heen, aan de buitenkant van de kerkhofmuur. Tegenover de poort tussen het voormalige klooster en de school (Duinendaal) was de achteringang van het kerkhof. Hier lag een betonnen brug. Op Duinendaal was ook een stuw, vlakbij het hek aan de Koppel. Deze smalle straat had aan de kant van de kerk een rij bomen met daarachter de Binnendommel en een bruggetje bij de Kerkstraat. Bij de pastorie was een T-splitsing. Hier boog de loop af naar de Kerkstraat, waar de Binnendommel deels overkluisd was. Alle achteringangen van de tuinen van de Kerkstraat bestonden toen niet, want er waren daar geen bruggetjes. De noordelijke uitloop van de Binnendommel liep op de grens van de tuin van Clarissenstraat 37 en de tuin van de voormalige bloemenwinkel richting het Molenpad.
Bij reparaties aan de sluis bij de watermolen moest het waterpeil zodanig dalen dat de Binnendommel dreigde leeg te lopen. In die gevallen moesten in de Binnendommel dammen worden gemaakt om het water op peil te houden.
Het noordelijke watertje heette het Klein Dommeltje. Het zuidelijke watertje werd steeds als de 'Dorpsgrave' aangeduid.
Eind 1926 besloot de raad tot demping van het deel achter de noordkant van de Rechterstraat. Deze loop was inmiddels zo versmald en miniem geworden dat één van de raadsleden verklaarde: 'water stroomt er in het geheel niet meer door'.

Na de demping werd de grond ter plaatse van het Binnendommeltje aan de aanwonenden verkocht voor ‘tien gulden per strekkende meter’ op een strook van 1.25 m breed na. Deze werd benut voor de aanleg voor riolering en vervolgens in erfpacht uitgegeven.
Na de demping van het kanaaltje achter de Rechterstraat volgden in 1930 en in 1931 die in de Clarissenstraat en ten noorden van de Markt. Het Binnendommeltje rond de kerk werd in 1930 gedeeltelijk gedempt, versmald of in buizen gelegd.
Zand uit het afwateringskanaal werd (evenals de Dommelarm in de Molenstraat, ca 1934) gebruikt om de Binnendommeltjes te dempen. Al het zand werd met spoorwagons over een spoorbaan, o.a. langs La Salle, verplaatst.
1750 Missive van de kwartierschout van Oisterwijk met een uitvoerig relaas over de stroom lopende langs de baronie van Boxtel. Als toponiemen worden genoemd: de steenweg door de Hobbendonkse beemden, het riviertje lopende ‘agter de huijsinge genaemd Maestrigt langs de Regtestraat tot in de groote Dommel bij de Swaensebrug, het riviertje lopende ‘van de huijsinge genaemd den Dries tot voor de huijsinge van den drossaard der baronije van Boxtel van ouds genaemd de Decanije alwaer het selve sich verdeilt in twee spranken’ de ene sprank voor de kerk door de Kerkstraat langs de steenweg tot aan de brug van voor de barrière van Boxtel, de andere sprank lopende ten noorden van de kerk lopende achter de pastorije en schoolmeesterhuijsinge tot aan de voorschreven barrière.
Bron o.a.: Binnendommeltjes, Kroonjuweel van Boxtel
Sinds 2020 is een deel van het historisch Binnendommeltje in het straatplaveisel uitgebeeld in de Rechterstraat vanaf villa Het Hof tot aan de Dr. van Helvoortstraat.

Bioscoop (Zie ook: Ark, de; ook: Concertzaal; ook: Hotel Riche)

De eerste bioscoop in Boxtel was gelegen aan de Markt 18. Er werden nog zogeheten “stomme” (= geluidloze) films gedraaid ondersteunt door pianospel en commentaar van de explicateur Berte. Het heette bioscoop Royal (ook “The White Bioscope”) en heeft bestaan van 1911 tot 1933. De laatste exploitant was Jan de Wolf, die zich in 1933 gedwongen zag de deuren van zijn filmzaal (ooit ook nog annex café-biljart) te sluiten.
Royal was een intiem bioscoopje, dat romantisch van een afgescheiden loge was voorzien. Het bood plaats aan hooguit 200 mensen. Later werd hier o.a. gevestigd een fietsenwinkel, wasserette, een supermarkt en de ABN-AMRObank. De Nieuwe Bioscoop werd in 1923 achter hotel Riche in de concertzaal ondergebracht. Eveneens werden er films vertoond in het patronaatsgebouw aan de Burgakker. Tot 1972 werden er ook films gedraaid in ‘De Ark’, Pr. Bernhardstraat.

Blauwverver (Zie ook: Kanunnikenhuisje)

Een gedeelte van het geweven doek werd naar de blauwverver gebracht. Uit de door hem geverfde blauwe stoffen werden o.a. broeken, kielen en schorten gemaakt.

Aanvankelijk waren blauwververs rondtrekkende ambachtslieden die zich naderhand daar vestigde waar veel vlas verbouwd en tot linnen werd verwerkt. Dit was altijd in de nabijheid van stromende beken, waarin het doek na het verfproces uitgespoeld kon worden. Gebruikt werd indigo, een kleurstof die gewonnen werd uit wede *(een plant; uit de bladeren wordt de kleurstof gewonnen).* Indigo is niet in water oplosbaar. Scheikunde kende men niet. Door langdurig experimenteren of ervaring uit te wisselen vond men toch een manier om kleurstof en water met elkaar te verbinden. Onder andere werd hiervoor gebruikt: ammoniak uit urine, kalk, loog, zinkpoeder en ijzersulfaat. De blauwverver stonk! Het is duidelijk dat de kleurkwaliteit afhankelijk was van vakmanschap en ervaring van de verver. Boven de put hing aan een katrol de krans, een metalen ring met rondom haken. Het te verven doek werd zigzag aan deze haken opgehangen. Via het katrol werd de krans met doek langzaam in de verfoplossing neergelaten en na een half uur weer opgetrokken. Door oxydatie met de zuurstof uit de lucht had het doek een gele kleur. Na de tweede onderdompeling een groene en na de derde een blauwe kleur. Het doek werd ondergedompeld en weer opgehaald tot de vereiste blauwe kleur was bereikt. Na zo'n tien keer was het doek zwart. Als nabehandeling werd er gespoeld (in de beek met de stroom mee), gedroogd en gemangeld.
De Boxtelse blauwververs spoelden het geweven linnen uit in de Dommel. Kleding laten verven was goedkoper dan nieuwe kleding aanschaffen. Vroeger werd dit veel gedaan, meestal als men 'in de rouw was'. Aan de Markt naast de weverij Van de Ven, richting Clarissenstraat, stond o.a. een blauwververij van H. Princen. Hij had rond de eeuwwisseling een kleine katoendrukkerij en katoenververij, die tot 1905 veel voor Besouw (in Goirle) verfde.
In 1860 was in het Kanunnikenhuisje op Duinendaal ook nog een blauwververij gevestigd van Peter Princen.
Bron o.a.: info museum De Locht Melderslo.

Bles, Cornelis (Zie ook: Senarclens de Grancy, de)
Cornelis Bles ◊ (1724-1790) is geboren te Tilburg en trouwt met Marthe Cathérine Peneux. Haar vader Isaac was de eigenaar van plantage Nieuw Mocha te Suriname. Cornelis wordt in 1782 rentmeester van de Baronie Boxtel en gaat wonen op kasteel Stapelen. Door hun huwelijk werden zij eigenaars van de koffieplantage in Suriname, waar meer dan 100 slaven werkten. Hij overlijdt in Boxtel, zijn vrouw in 1799. Ze zijn in Tilburg begraven.
Dochter (Maria Anna) Sophia trouwt met Corneille Hipolite Berail en kopen het kasteeltje Klein Ruwenberg te St.M.Gestel met brouwerij, boerderij en landerijen.

Bloeddoeken, Heilige (Zie ook: Aker, Eligius van den; ook: Bedevaarten; ook: Bloedprocessie, Heilige; ook: Bloedwonder, Heilig; ook: Hoogstraten ook: Bijvoegsel Overbrenging Bloeddoek)

De Heilige Bloeddoeken van Boxtel bestaan uit twee doeken. Het altaardwaal en de corporale. Het altaardwaal is een wit linnen doek dat over het altaar gespreid lag en er langs weerszijden van afhangt. De corporale is een kleine gewijde vierkante witlinnen doek, die tijdens de dienst werd uitgespreid op het altaar en waarop tijdens de eucharistieviering het brood (d.i. de hostie) en de wijn stonden. Bij het omstoten van de kelk omstreeks 1380 kwam de geconsacreerde (witte) wijn op beide doeken terecht en kleurden toen rood. Daarna ontstond een nationale verering van deze doeken en maakte van Boxtel een bedevaartsoord.

Als gevolg van de reformatie moesten de H. Bloeddoeken in veiligheid worden gebracht. In 1628 bleek dat de doeken werden bewaard te ’s-Hertogenbosch in een klooster op de Uilenburg. Na de val van ‘s-Hertogenbosch in 1629 zijn ze ondergebracht op kasteel Stapelen in de Sint Joriskapel. Tussen 1648 en 1652 werden zij overgebracht naar de premonstratenzer Sint Michielsabdij in Antwerpen. Op 2 mei 1652 geeft Ambrosius van Horne volmacht de doeken over te brengen naar Hoogstraten. Op tweede pinksterdag van dat jaar kwamen de Heilige Doeken in een houten kistje daar aan. Het kistje is altijd in het bezit van Hoogstraten gebleven. In 1932 werd het kistje uit elkaar gehaald, vier paneeltjes werden beschilderd en ingelijst in een kader. Bij de restauratie bleek dat het kistje stamt uit het jaar 1605. Deze paneeltjes worden bewaard in de St. Catharinakerk te Hoogstraten.
Pas op 15 juni 1924 keerde, na veel inspanningen, de corporaaldoek onder grote publieke belangstelling terug in Boxtel en men schenkt ter herinnering en uit dank aan Hoogstraten een prachtige ceremoniestool. De Bloedverering werd nieuw leven ingeblazen. De corporale wordt als belangrijk onderdeel van de doeken gerekend en wordt bewaard in een tabernakel van de H. Bloedkapel. Deze corporale vertoont echter geen wijn- c.q. bloedvlekken.
Bron o.a.: bloedprocessieboxtel.nl

Maar er zijn vraagtekens gerezen rond de teruggave van de corporale. Bij een inspectie van het doek in 2016 kwam een document uit 1952 ter tafel van pater Adriaan de Koning (Witte Pater), destijds woonachtig in Boxtel. Hij bezocht dat jaar het Belgische Hoogstraten, waar de twee doeken ooit in veiligheid waren gebracht. Op basis van oude documenten en eigen waarneming oppert De Koning dat de Boxtelse doek niet de oorspronkelijke ‘wonderdoek’ is, zoals altijd werd beweerd, maar destijds als ‘verpakkingsmateriaal’ heeft gediend. Op de linkerhelft van de originele corporale zag De Koning zeer duidelijk een grote verbleekte uitkringende bloedvlek. Het ‘originele reliek’ met het Bloed van Christus zou zich nog steeds in Hoogstraten bevinden! Daarmee blijkt Boxtel slechts in het bezit te zijn van een ‘aanrakingsreliek’, een stuk stof dat in contact is geweest met de Heilige Bloeddoek, hetgeen wordt bevestigd door gerenommeerde deskundigen op het gebied van kerkelijke textilia, o.a. René Lugtigheid.
Bron : o.a. bhic

Bloedkapel, Heilige (Zie ook: Dorpsbestuur)

In de Sint-Petruskerk is een ruimte die we nu kennen als Heilig-Bloedkapel en waar de H. Bloeddoek bewaard wordt. Tussen 1657 en 1843 werd deze ruimte als raadhuis van Boxtel gebruikt. Die locatie was in 1795 nog door een muur van de kerkruimte afgescheiden en vanaf het kerkhof toegankelijk. Tussen 1918-1932 heeft men deze muur weggebroken. Oorspronkelijk was dit echter een 'gerwecaemere' of gerfkamer (sacristie: omkleedruimte voor de geestelijken). De ingang was via de, nu nog zichtbare, toegang op het kerkhof. In de ruimte ernaast had de gemeente-secretaris zijn werkplaats. Rechts van de kapel in de sacristie was een protestants schooltje.

Bloedprocessie, Heilige (Zie ook: Assumptionisten; ook: Bedepad; ook: Bedevaarten; ook: Pelgrims; ook: Processiepark)

In de negentiende eeuw - mogelijk al veel eerder, kort na 1652 - werd een stille omgang gehouden naar de plaats waar Eligius de altaardoeken zou hebben uitgewassen, op de acht opeenvolgende dagen in het octaaf van Drievuldigheidszondag. Nabij de watermolens aan de Dommel zou zich een Heilige Put bevinden. Men zou hierbij, onder het bidden van de rozenkrans, de volgende route hebben gevolgd: St. Petruskerk, Markt, Kruisstraat, kapel van kasteel Stapelen, Breukelen, Molenwiel. Toen liep langs het Smalwater een karpad, vanaf de Breukelse Brug (Pidam) naar de Heilige Put bij de Dommel, het bedepad genaamd. De H.Hartkerk en het Ursulaklooster bestonden toen nog niet. Men liep vanaf café "het Kumke" via de Breukelsestraat (toen nog Mijlstraat geheten) over bedepad tot de molens. De exacte locatie van de put is echter moeilijk aan te geven, aangezien de gereformeerde overheid in de 18e eeuw de loop van de Dommel over de put heeft laten leiden. In 1714 knielden nog bedevaartgangers ter verering bij de put. Tijdens de bedevaarten vulde men hieruit flesjes waaraan een heilbrengende werking werd toegeschreven. Deze stille ommegang zou omstreeks 1890 zijn verdwenen.

De middeleeuwse processie op de zondag na Pinksteren is vermoedelijk kort na 1380 ingevoerd. Maar ook de maandag na Pinksteren, op Sacramentsdag en zelfs midden in de winter op de feestdag van Sint Jan op 27 december stroomden de pelgrims toe. Het aantal pelgrims bereikte soms de 40.000. Door onenigheid over de precieze plek waar het Bloed-wonder zou hebben plaatsgevonden (parochiekerk of kasteel), alsmede aanspraken op de relieken te Hoogstraten van de familie Mahie, eigenaars van het kasteel, vond ook in de kasteeltuin een processie plaats. Op 19 maart 1918 besloot de bisschop van 's-Hertogen-bosch dat alleen de Sint-Petruskerk en omliggende terreinen een geldig recht hadden op deze processie.

Toen in 1924 de corporale terugkeerde in Boxtel vond voor het eerst sinds 1648 weer een 'Bloedprocessie' plaats en wel in het nieuwe processiepark. Ondanks het grondwettelijke processieverbod van 1848 (dat in 1983 pas officieel is opgeheven), trekt vanaf de tweede helft van de jaren dertig de Heilig-Bloedprocessie weer door de straten van Boxtel. In 1918 werd er voor de H. Bloedprocessie nog een proces verbaal opgemaakt wegens overtreding van het processieverbod.
In 1937 werd onder grote belangstelling een ommegang gehouden en namen niet minder dan 7000 mannen en vrouwen deel aan de processie. Voorafgaand werd in het processie-park een H. Mis opgedragen.
Tijdens de oorlog werd op 4 juni 1943 de processie verboden. Op 22 april 1945 werd de Bloeddoek in Boxtel rondgedragen langs de processieroute voor een spoedige bevrijding van Noord-Nederland, waar de nood hoog was. Vijf weken later vond op Drievuldigheidszondag de Bloedprocessie weer plaats als dank voor de bevrijding.
Kapelaan Damen was in 1949 de initiatiefnemer en de grote stimulator van de vernieuwing van de H. Bloedprocessie. Hij werd in 1914 geboren in Zevenbergse Hoek en werd kapelaan in Boxtel in 1945. In 1949 is de processie geheel vernieuwd naar ontwerp van Luc van Hoek. De stoet bestaat sindsdien uit vijf delen: een openingsgroep, een bijbelse groep, een liturgische groep, een historische groep en een Mariagroep. Nog elk jaar trekt deze optocht door de Boxtelse straten op Drievuldigheidszondag, de eerste zondag na Pinksteren. Er zijn dan zeker vijfhonderd vrijwilligers actief om deze stoet in kleurrijke historische kleding door het dorp te laten gaan. In 1949 en 1952 vond daarnaast in de open lucht het Heilig Bloedspel plaats.
De Heilig Bloedprocessie is sedert 13 februari 2015 geplaatst op de Nationale Inventaris Immaterieel Cultureel Erfgoed Nederland.
Bron o.a.: bloedprocessieboxtel.nl

Bloedwonder, Heilig (Zie ook: Aker, Eligius van den; ook: Hoogstraten; ook: Mahie, Johannes Henricus; ook: Odo (Otto) van Canterbury; ook: Sacramentswonderen)

Zoals te doen gebruikelijk in de katholieke religie van die dagen had men ook in Boxtel een wonder te vereren. Het "Mirakel van het Heilige Bloed", heeft de geschiedenis van de kerk en het sociaal-maatschappelijk leven van Boxtel bepaald.

Kort voor 1380 geschiedde in Boxtel een eucharistisch wonder, waarbij witte miswijn uit een door de priester Eligius van den Aker omgestoten kelk op de altaardwaal en het corporale veranderde in rode bloedvlekken. Hij heeft tevergeefs geprobeerd de doeken uit te wassen in De Dommel of in een op de oever daarvan gelegen put. Bij het spoelen zou hij zijn bespied door een molenaar. Spoedig na het bekend worden van dit voorval trokken bedevaartgangers naar deze plaats om de zogenoemde Heilige Bloeddoeken te vereren. De verering van de H. Bloeddoeken zal zich aanvankelijk hebben afgespeeld om en bij het Driekoningen-altaar in het ouder (Romaans) kerkgebouw dat op de plaats stond van de huidige St. Petruskerk in het centrum van Boxtel. Daarna werd de verering voortgezet in deze gotische kerk (een kruisbasiliek) en waar wonderbaarlijke genezingen plaats vonden. Met de overbrenging van deze relieken naar Hoogstraten verdween weliswaar de openbare processie in Boxtel voor een langere periode maar een zekere verering rond het H. Bloed bleef bestaan.

Het oudste document waarin over het Heilig Bloedwonder wordt geschreven, dateert uit het jaar 1380. Deze oorkonde staat bekend als het diploma van kardinaal Pileus de Prata, aartsbisschop van Ravenna. Hij werd uitgegeven te Frankfurt aan de Main op 27 juni 1380, in het 3e jaar van het pausschap van Urbanus VI. De naam van Eligius van den Aker komt daar niet in voor, evenmin als de naam van de parochiepriester Hendrik van Merheim.

Kardinaal Pileus de Prata was als pauselijk gezant naar de landen ten noorden van de Alpen gezonden. Op verzoek van de edele Willem van Merheim, heer van Boxtel, en de gehele gemeenschap van de heerlijkheid, geeft de kardinaal toestemming de corporale, waarop men nog tot heden de rode vlekken of sporen van een rode kleur kan bespeuren, eenmaal per jaar aan het volk te tonen.

Het origineel van deze brief is verloren gegaan. In het archief van het bisdom ’s-Hertogen-bosch bevinden zich twee nagenoeg eensluidende kopieën van het diploma van kardinaal Pileus. Deze kopieën worden bewaard bij de stukken betreffende de bisschoppelijke visitaties. In de eerste decennia van de 17e eeuw is bij de visitatie van de kerk en het kapittel van Boxtel herhaaldelijk over de Heilig Bloedviering gesproken. De afschriften zijn mogelijk in verband hiermede vervaardigd. Ze zijn voorzien van een identieke Latijnse inleiding over de geschiedenis van het Heilig Bloed.

Een ander document betreffende het Heilig Bloed van Boxtel is de aflaatbrief van Georgius van Oostenrijk. Veel nieuws brengt deze brief niet. De tekst is voor een groot deel ontleend aan het diploma van kardinaal Pileus. Met zoveel woorden wordt de parochiekerk van Boxtel

genoemd als toenmalige plaats van handeling. Van de Heilig Bloeddoeken wordt wederom alleen de corporale met name vermeld. Uitdrukkelijk is de dag aangegeven waarop de corporale samen met andere relikwieën mag worden getoond, namelijk op het feest van de Heilige Drievuldigheid.
Behalve de akte van kardinaal Pileus en de aflaatbrief van Georgius van Oostenrijk kunnen historische gegevens ook worden geput uit publicaties die vanaf de 17e eeuw in druk zijn verschenen. Het merendeel van deze publicaties worden ontleend aan het standaardwerk van Lauwerys. In dit verband kunnen genoemd worden *Taxandria* van J.B. Gramaye, uitgegeven in 1610. In 1622 geeft Albertus Mireus in Brussel zijn werk *Fasti Belgici et Burgondici* uit. Twee jaar later werd *De kerckelijcke Historie* van D. Mudzaert uitgegeven. Hij was de eerste die vermeldt, dat de doeken werden gewassen in "*eenen put, die noch heden op den oever van de riviere ghetoont wort*." De put zou zich hebben bevonden in de nabijheid van het - inmiddels gedempte - Kromme-Wiel, niet ver van de rivier de Dommel. De exacte locatie is echter moeilijk aan te geven, aangezien de gereformeerde overheid in de 18e eeuw de loop van de Dommel over de put heeft laten leiden. In 1714 knielden nog bedevaart-gangers ter verering bij de put. Nog tot in het begin van de 20e eeuw kwamen pelgrims, met name uit Tilburg en omstreken, in Boxtel naar de plaats waar de put zou hebben gelegen. Zij haalden het water uit de Dommel en vulde hieruit flesjes waaraan een heilbrengende werking werd toegeschreven.
In het standaardwerk *Brabantia Mariana* verhaalt de norbertijn van Tongeloo Agustijn Wichmans slechts terloops over het mirakel van Boxtel omdat dit eigenlijk buiten zijn kader viel. Wel heeft hij zelf Boxtel bezocht en de heilige put gezien. Over het wonder vermeldt hij geen bijzonderheden, wel spreekt hij over de talrijke wonderen die in Boxtel zouden zijn geschied. Wilhelmus van de Ven, bisschop van 's-Hertogenbosch van 1892 tot 1919, publiceerde o.m. een werk over het miraculeus H. Bloed te Boxtel.
Laatmiddeleeuwse bronnen spreken over de genezing van stommen, kreupelen, blinden enz. Er is verder ook sprake van zovele ex voto's *(voorwerpen die vaak een uitdrukkelijk verband hebben met de aard van de verkregen gunst)* in de kerk dat deze met karrenvrachten moesten worden afgevoerd.
In 1904 is het kleindochtertje Marie van Gerardus Mahie ernstig ziek. Hij gaat met zijn familie op bedevaart naar Hoogstraten. Toen ze thuis kwamen was de ziekte van Marie geweken. *Voor meer info klik hier.*
Bron o.a.: bloedprocessieboxtel.nl

Bodar, Antoine (Zie ook: Missiehuis)

Priester, prof. Dr. A. P. L. Bodar. Geboren 28-12-1944 ’s-Hertogenbosch. Hij heeft de tweede klas en een trimester van de derde klas van het gymnasium gevolgd op Stapelen in het seminarie van de Assumptionisten. Pater Winand was zijn leraar Latijn en ook zijn biechtvader. Het was in die tijd dat paus Pius XII stierf. Bij de keuze van Joannes XXIII – in 1958 – hieven zij in de noodkapel van Stapelen het Te Deum aan. Van augustus 2002 tot januari 2004 was hij plebaan in de kathedrale basiliek van Sint Jan in ‘s-Hertogenbosch. Verblijft nu doorgaans in Rome.

Bodem van Elde (zie ook: Bolle akkers; ook: Gemene gronden; ook: Gemonde)

De ‘Bodem van Elde’ was een 4300 ha groot (nat) bosgebied met vele heidevelden en alleen maar aan de randen was er in de Middeleeuwen bewoning mogelijk. Tegen een kleine vergoeding en enkele voorschriften mochten o.a. de boeren in onderling overleg van deze gemeenschappelijke gronden gebruik maken. Men kon er turf-, mest- en vorstvlaggen steken, gras hooien, bijen houden, hout hakken en vee (o.a veel varkens) weiden. Door het gebruik van de Bodem van Elde ontstonden ook de kenmerkende bolakkers in deze omgeving. Naast Selissel, Kempen en Oetendonc kende Boxtel nog een gemeynt. De gehuchten Onrooi, Munsel en Gemonde maakten namelijk deel uit van de Bodem van Elde of de Vier Gemalen. De laatste naam slaat op het feit dat deze gemeynt zich niet alleen over deze gehuchten van Boxtel, maar ook over delen van St. Michielsgestel, St. Oedenrode en Schijndel uitstrekte. Ook op de Bodem van Elde onder Boxtel werden overdraagbare rechten op turfsteken uitgeoefend.

De Bodem van Elde is een thans uit landbouwgrond en bossen bestaand gebied dat zich bevindt tussen de plaatsen Schijndel, Boxtel, Sint-Oedenrode en Sint-Michielsgestel. Het betrof een vanwege de sterk leemhoudende bodem moeilijk toegankelijk en moeizaam te ontginnen gebied. Tot circa 1800 bestond het nog grotendeels uit woeste grond. Het was oorspronkelijk en nu nog steeds gedeeltelijk bebost. Gemonde ligt midden in dit gebied. Op 11 juni 1314 gaf Hertog Jan III van Brabant het gebruiksrecht van dit gebied gemeenschappelijk uit aan de inwoners van alle vier de omringende dorpen. Gerard van der Aa van Boxtel was o.a. vertegenwoordiger van de gebruikers van de bodem van Elde.

Bron o.a.: Proefschrift: ‘.... dat men het goed van den ongeboornen niet mag verkoopen’, Hein Vera, Moergestel 2011.

Boeckel, Jan Francis (van Rumpt) van (Zie ook: Velder, Landgoed)

J. F. van Boeckel ◊ (1803-1870) is geboren in Bocholt (B) en overleden te Den Bosch. Wijnhandelaar in Boxtel en grootgrondbezitter o.a. landgoed Velder. Jan Francis kocht in 1848 Landgoed De Rumpt bij Geldermalsen. Nadien laten hij en zijn nazaten zich daarom (officieus) Van Boeckel van Rumpt noemen.

Bron: Brabantse biografieën 7 Boxtel en Liempde

Boerderijen

Het landschap rondom Boxtel bestond in de 14e en 15e eeuw uit boerderijen met witte, lemen muren en gele strodaken. Zij lagen verscholen tussen houtwallen van berken en eiken. Bij een aantal boerderijen stonden imposante eikenbomen op het erf. De akkers lagen rond de boerderij waar voornamelijk granen werden verbouwd en dicht bij het huis was vaak een stuk grond waar grote hopstaken stonden opgesteld.

Bron o.a.: Jean Coenen, Baanderheren, boeren en burgers. Boxtel 2004. Zie ook: W. Steenbakkers, Het steenen huijs met gebinte, stal ende schuren

Boeremèrt (Zie ook: Liempde)

De eerste Boeremèrt in Liempde werd gehouden in september 1973 t.b.v. uniformen en instrumenten voor de fanfare. Het is een folkloristisch gebeuren en vindt nu jaarlijks op 2e paasdag plaats. Behalve de statische kramen en attracties (waaronder een draaimolen, kop van Jut e.d.), treden vele Liempdenaren op in een rol, waarbij zij gekleed gaan als in de tijd die beoogd wordt te herleven (ca. 1900) en waarbij zij zich verplaatsen door het centrum van Liempde. Denk hierbij aan: pastoor, veldwachter, dorpsomroeper, scharensliep, etc. Bij goed weer trekt dit evenement om en de nabij 25.000 bezoekers.

Boerenbond (Zie ook: Boerenleenbank; ook: NCB; ook: Zuivelfabriek)

De afdeling Boxtel van de NCB (Noord-Brabantse Christelijke Boerenbond) werd opgericht op 15 augustus 1896 in Esch. Bij de oprichting werd het doel omschreven als: 'het vormen van een degelijken en welvarenden boerenstand in christelijken geest'. De Boerenbond had als belangrijkste doelstelling het vrijmaken van de boer van dwang van buiten. De coöperatieve Boerenleenbank is o.a. een voortvloeisel van deze vereniging.
Er waren in Brabant centrale keuringen voor stieren in 1927 in Boxtel en in 1931 in Den Bosch. Dit waren echter geen premiekeuringen, georganiseerd door de Provinciale Veeverbeteringscommissie.
In Boxtel was de centrale stierenkeuring verbonden aan een groots ingerichte Landbouw-tentoonstelling, in 1927 opgezet door enkele kringen van de NCB. Hier kwam ook vrouwelijk vee uit de hele provincie bij elkaar. Bij de stieren overheerste de Sjoerdstam.
De Boxtelse Boerenbond is ook van belang geweest voor de Boxtelse gemeenschap. Enkele voorbeelden. In 1909 trad de Boerenbond als donateur toe tot de dr. Hoek's Vereniging met een jaarlijkse bijdrage. In 1908 collecteerde men voor de uitgesloten houtbewerkers in Boxtel. In 1922 werkte men mee aan wegverbetering in het kader van de werkloosheids-bestrijding. In de jaren dertig spoorde het bestuur de leden aan om lid te worden van de

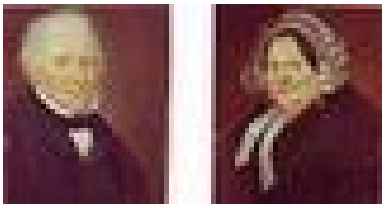
Burgerwacht en de Landstorm. In 1934 schonk men aardappels aan het plaatselijk Nationaal Crisiscomité. De laatste decennia heeft de Afdeling Boxtel zich onder meer ingezet voor behoud van het Liduinaziekenhuis, voor de restauratie van de St.-Petrusbasiliek en de protestantse kerk. Het bestuur heeft medewerking verleend aan de opzet van de lokale omroep.
In 1971 opende men een dagwinkel aan de Kapelweg, die in 1981 werd gemoderniseerd. In december 2025 werd de winkel gesloten.
Bron o.a.: Vur d'n boer, de koei en onze lieve heer; Hans Pel 1996

Boerenleenbank (Zie ook: NCB; ook: Villa Ruysdael)

Om de financiële onafhankelijkheid van de leden te vergroten wilde het bestuur van de NCB-afdeling Boxtel een leenbank als 'plaatselijke instelling' oprichten naar het voorbeeld van de Duitse plattelandsburgemeester Friedrich Wilhelm Raiffeisen. In de jaren '60 van de 19e eeuw stichtte hij een landbouwkredietvereniging die de lokale boeren krediet verschafte uit de lokaal aangetrokken spaargelden. Hoewel de NCB-leden aanvankelijk de voordelen er niet direct van inzagen, zette voorzitter Van Rijckevorsel door en in augustus 1897 was de Boxtelse boerenleenbank 'in volle werking'. Directeur was L.H. van Lieshout en J. van de Meijden fungeerde als kassier. Na de oorlog vanaf februari 1946 tot midden 1958 was Piet (Pietje) van de Sande kassier aan huis in de Molenstraat. In de eerste jaren was dit geen volledige baan. De openingstijden waren op de meeste dagen, ook op zaterdag, van 9-12 uur. In een muurkast was een stalen kluis voor het veilig bewaren van bankbiljetten en muntgeld. In 1958 werkten er drie personen o.a. Zus van Heertum en Gérard van Erp.
De Boerenleenbank in Boxtel bleef lang een kleinschalige onderneming. De huiver voor lenen bij de bank was onder de boeren hardnekkiger dan onder industriëlen. Pas na 1950 begonnen de boeren op wat grotere schaal gebruik te maken van extern kapitaal voor investeringen. De bank groeide gestaag en verhuisde in 1958 naar Villa Ruysdael. De Raiffeisenbank en de Boerenleenbank fuseerden in 1972. Hierdoor ontstond de Rabobank. Sinds 2021 wordt door de Rabobank in de Stationsstraat geen kantoor meer gehouden.
Bron o.a.: De agrarische sector in Boxtel in de 19e en 20e eeuw. Hans Pel 2014 en info van J.M.M. van de Sande 2020 (zoon van P. v.d. Sande)

Bogaers, Gerardus (Zie ook: Molenwijk; ook: Senarclens de Grancy, de; ook: Stapelen, kasteel)

Werd geboren 15–1–1770, overl. 15-3-1850. Wollenstoffen fabrikant in Tilburg. Gehuwd met Anna C. van den Hout (1787-1856). Ze hadden 14 kinderen, waarvan er evenwel acht jong stierven. Op 1 juli 1798 begon hij zijn textielbedrijf aan de Tuinstraat in Tilburg en werd een vermogend man. Gerard

behoorde tot de weinige Tilburgse adel.
Als kroonprins Willem II zijn legerhoofdkwartier in Tilburg inricht komt de prins in contact met onder andere de ondernemers in dit, door koning Lodewijk Napoleon, tot stad verheven dorp. Zo leert de kroonprins ook Gerard kennen tijdens jachtpartijen en bijeenkomsten in de herensociëteit. Bogaers koopt op advies van Willem II in 1834 kasteel Stapelen van baron de Senarclens de Grancy met bijbehorende bezittingen en officieus de daaraan verbonden heerlijke rechten. Zij werden hierdoor baron en barones van Boxtel en Liempde (met familiewapen). Voor dit alles betaalde hij 196.000 gulden en betaalde 10.819 gulden contant. Hij heeft de laatste 16 jaar van zijn leven in het kasteel gewoond maar hij onderhield het kasteel met alle molens en gebouwen slecht. In 1851 werden de molens, hoeven en landerijen openbaar verkocht door de erven van Wed. Bogaers. Kasteel Stapelen verkopen zij, na het overlijden van Anna, in 1857 aan de fam. Mahie. Molenwijk bleef echter tot 1886 in het bezit van de familie Bogaers.
Bron o.a.: Geslacht Bogaers uitgediept in boek vol gegevens, P. van Beek maart 1977

Bogaerts, Henri (Zie ook: Knirsch, Franz)

Uitvinder van een grafisch procedé. Henricus Adrianus Bogaerts ◊ (1841-1902) werd te Den Bosch geboren als zoon van Henricus Bogaerts, paarden-postmeester, en Maria Francisca Minoretti. Henri trouwde met de net nog negentienjarige Catherina Wilhelmina Lutkie, dochter van C. Lutkie, firmant van de bekende Bossche drukkerij Lutkie en Cranenburg. Het paar kreeg elf kinderen.
Toen Bogaerts zich meer op het drukken ging concentreren vestigde hij zich in 1891 te Boxtel. Al snel kwam hij met zijn spraakmakende vinding 'Peinture Bogaerts', een drukprocedé waarmee hij verrassende resultaten behaalde. Het betrof een reproductie-techniek waarmee Bogaerts en zijn nakomelingen decennia lang duizenden reproducties vervaardigden van schilderijen en fotoportretten die nauwelijks van het origineel te onderscheiden waren. De afbeelding in kwestie werd namelijk eerst met behulp van fotografie in kleurendruk gereproduceerd en daarna op schilderslinnen of op een paneel aangebracht dat was voorzien van een reliëflaag. Hierna werd de druk met olieverf overgeschilderd. De schildering gecombineerd met het reliëf en de gelijkenis met de oorspronkelijke afbeelding suggereerden dan dat men te maken had met een origineel schilderij. Aanvankelijk was het atelier gevestigd op de Burgakker, daarna in de Molenstraat en tenslotte in de Stationsstraat 103.
Bogaerts' verdiensten bleven niet onopgemerkt, want al in 1877 werd hij tot ridder van de orde van de H. Gregorius de Grote benoemd en in de grafische branche behaalde hij enkele prestigieuze medailles en erediploma's. In 1886 vertrok hij met vrouw en kinderen naar Brussel, waar hij met zijn werk in 1888 een 'Eere-Diploma en Gouden Medaille' behaalde.

Zonder Henri kwamen Bogaerts' vrouw en kinderen in 1889 terug in Boxtel. Bogaerts beproefde intussen zijn geluk in Londen, van waaruit hij eind augustus 1891 vertrok om zich bij zijn gezin in Boxtel te voegen. Kort daarna is er in Boxtel weer sprake van een 'Peinture Bogaerts', die onder leiding van Bogaerts' zoons Emile (1873), Henri (1877) en Louis (1878) ruim veertig jaar zou bestaan. Ongetwijfeld heeft Henri zijn zoons achter de schermen met raad en daad bijgestaan.
'Na een korte ongesteldheid' stierf Henri Bogaerts aan een bloedspuwing. Hij werd 61 jaar oud. Henri Bogaerts behoort tot Nederlands grote negentiende-eeuwse pioniers op het gebied van uitgeven en drukken. Daarnaast droeg hij met name door de uitgave van de Katholieke Illustratie en Het Huisgezin bij aan de emancipatie van zijn katholieke tijdgenoten.
Voor meer informatie klik hier.
Bron: Deel 5 (Stichting Brabantse Regionale Geschiedbeoefening, Heeswijk 1999).

Bolle akkers

Bolle akkers zijn relatief kleine akkers van een halve tot twee hectare groot waarvan het oppervlak een kunstmatige bolling heeft. Het midden van de akker is een halve tot een hele meter hoger gelegen dan de rand. Een bolle akker is ontstaan door het jarenlang opploegen (bolploegen) vanaf de randen naar het centrum van de akker. Anders dan vaak wordt gedacht, heeft de term bolle akker niets te maken met het al dan niet aanwezig zijn van een plaggenbodem. Bodemkundig zijn bolle akkers goed te onderscheiden door de dikke zwarte laag grond (enkeerdgrond). Dit cultuurdek is ontstaan door het opbrengen van mest uit stallen, die vermengd was met strooisel van planten en plaggen van de heide.
In de dertiende eeuw zijn er in Midden-Brabant in korte tijd veel gronden ontgonnen. Bolle akkers zijn nog steeds zichtbaar in het landschap. Zij komen vaak in complexen voor. In 2006 hebben Fokko Kortlang en Karel Leenders een kritisch onderzoek verricht naar de akker-complexen in de gemeente Boxtel, waarin zij ook de bolle akkers hebben geïnventariseerd. Zij vonden op de volgende locaties bolle akkers of bolle akkercomplexen:
de Roondse Akker (7 ha en 18 ha), de Leemskuilen (18 ha), de Hoogeindse Akker (13 ha), aan de Goorestraat (6 ha), De Bolken (31 ha), aan Hoge Voort (4 ha), aan de Brede Heide (15 ha) en Vorstakker-zuid (2 ha).
De bolle akkercomplexen van het gehucht Roond en bij de Leemskuilen zijn aangemerkt als het meest waardevol vanwege hun samenhang met de open akkers.

Bonnefantenhuis (Zie ook: Latijnse school; ook: Onderwijsgeschiedenis)

(bons enfants = 'goede kinderen, omdat de jeugd zo voorbeeldig werd opgeleid') Een tehuis voor onvermogende kostschooljongens van buiten Boxtel aan de Koppel. In de 16^{e} eeuw werd het huis gerund door de kanunniken van het kapittel. De jongens bezochten de daarbij dicht gelegen Latijnse school. Deze is gesloopt in 1860. Daarna werden er enkele huisjes gebouwd die in 1925 zijn afgebroken.

Borgemeesters (Zie ook: Dorpsbestuur)

(De naam burgemeester is hier later van afgeleid!). Dit waren aanvankelijk een soort penningmeesters die, op voordracht van de schepenen, benoemd werden door de Kwartierschout. Zij inden de lands- en dorpsbelastingen en beheerden de geldmiddelen van de gemeente. De borgemeester behoorde in de regel tot de meest draagkrachtige van de gemeente, omdat hij het risico liep schulden uit eigen zak te moeten betalen. Men stond dus doorgaans niet te springen om dit baantje. Hij stond als het ware 'borg' voor de dorps-financiën.

Bron o.a.: Op de kaart gezet. H.Pel 2007

Boxtel (Zie ook: Baronie; ook: Horne, Het geslacht Van; ook: Salm-Kyrburg; ook: Urbanisatie; ook: Vlek)

Omtrent het ontstaan van Boxtel is weinig met zekerheid bekend. Historische opgravingen uit 1000 tot 700 voor Christus tonen aan dat Boxtel een van de oudste kernen van Brabant is.
Boxtel is een zogeheten voordedorp. Dat is een woongebied dat ontstaan is bij een ondiepe, doorwaadbare plaats in een rivier. In de situatie van Boxtel betrof het de Dommel bij de huidige Zwaanse Brug. Bij dergelijke doorgangen kwamen dikwijls verschillende 'wegen' samen en ontstond op de enigszins slibhoudende en daardoor wat vruchtbaardere zandgrond een nederzetting. Daar waar hogere, meer lemige dekzandgronden vlak aan de beekdalen komen, heeft de mens zich in Boxtel al in de late prehistorie gevestigd als landbouwer, maar ook eerder al in de Middentijd tot Late Steentijd werden deze gebieden geregeld bezocht door groepjes jagers/ voedselverzamelaars.
Waarom men deze plek de naam Boxtel gaf, waarbij ook nog de vreemde letter X werd gebruikt, is niet te achterhalen.
Boxtel, ook wel als Boxel uitgesproken, werd in de middeleeuwen geschreven als Bocstelle, Boecstele, Bocstel (bokstal?), Boucstele, Bucstel, Boextel of Buochestelle (= beukenheuvel of beukenplaats). Er zijn geschiedschrijvers, die vermoeden dat de naam Becoloth van voor het jaar 800 al duidt op Boxtel.
Het oudste nog bestaande document waar Boxtel in voorkomt is een originele oorkonde uit het archief Schloss Harff uit 1147.
De eerste meldingen van Boxtel in de geschiedenis dateren uit de 11e eeuw. Er was toen sprake van cijnsgoederen die onderhorig waren aan de Abdij van Echternach. De eerst bekende heer van Boxtel, Harpert de Buchestelle, werd daarin genoemd. Een tweede document waarin Boxtel voor komt stamt uit 1173. Hierin treedt ene Gerardus van Bucstel op als getuige. Er vonden in deze tijd ontginningen langs de beekdalen plaats, aangezien de bodem minder vochtig was dan voordien. Zoals op meer plaatsen in Nederland kwamen rond 1200 "projectontwikkelaars" en gelukszoekers ook naar Boxtel omdat in dit gebied

nieuwe gronden werden en waren ontgonnen. Er waren gronden die in leen werden uitgegeven als pas ontgonnen gebieden. Het bood voor de adel prachtige mogelijkheden om er zich te vestigen en een nieuw en grootser leven te beginnen.
Tot 1493 was de heerlijkheid Boxtel formeel niet een leengoed van het Hertogdom Brabant, maar van de Duitse keizer, en namens hem was de bisschop van Keulen de leenheer. Deze band was echter niet zeer hecht en reeds in de 13e eeuw trad ook de Hertog van Brabant als leenheer op. In Brabant was Boxtel tot dan het enig overgebleven leengoed van het Roomse Duitse Rijk. De Schepenen moesten in hoger beroep naar Aken, in de Paltskapel. Dit was de oorspronkelijke paleiskapel van Karel de Grote (768-814). In de 15^{e} eeuw was Boxtel een behoorlijke plaats, zelfs groter dan Eindhoven en Helmond. Het aantal inwoners was bij nadering 1870. Er waren 340 huizen, in Liempde 130.
Vanaf 1493 werd Boxtel een Brabants leen, met de titel Baronie van Boxtel. De heerlijkheid Boxtel werd tot 1794 bestuurd door heren die afkomstig waren uit adellijke families die hun zetel hadden op het Kasteel Stapelen. Door vererving ging de titel 'Heer van Boxtel' over op steeds aanzienlijkere adellijke huizen. De geslachten Van Horne en Salm-Kyrburg behoorden tot zowel de Duitse als de Franse adel en beschikten over tal van bezittingen, waarvan Boxtel er één was.
De laatste Heer van Boxtel vindt in 1794 de dood onder de Franse guillotine, dit betekende tevens het einde van de Baronie van Boxtel.
Toen echter in 1648 de Meierij van 's-Hertogenbosch als Generaliteitsland aan de Republiek der Nederlanden kwam, trachtte de Spaanse koning nog, tevergeefs, om Boxtel hiervan te vrijwaren door de beweren dat Boxtel geen deel van de Meierij uitmaakte.
Boxtel is altijd een overwegend Rooms-katholieke gemeente geweest, ook gedurende de godsdienstige twisten tijdens de 80 jarige oorlog waarin, tgv. het 'Roomse verbod' vanuit Den Haag, alles in het geniep plaatsvond. Er waren herhaaldelijk conflicten tussen de Drossaard Arend van Duynen en de katholieke gemeenschap, meerdere keren uitlopend op kerkstoringen, zware boetes en sluiting van de Schuurkerken. Bij de volkstelling van 1840 waren er 3894 katholieken op een bevolking van 4013 zielen, terwijl de telling van 1920 een verhouding van 9191 katholieken op 9640 zielen weergaf. De bevolking bestond grotendeels uit boeren.
In 1787 werden de grenzen tussen Boxtel en St. Michielsgestel bepaald door "*drossaard en stadhouders van lenen, schepenen, leenmannen, burgemeesters, kerkmeesters, armmeesters, negenmannen en gezworenen van Boxtel ter eenre en drossaard en stadhouder van lenen, schepenen, laat en leenmannen, kerkmeester, armmeester en gezworens van St Michielsgestel…*". Het ging hier weliswaar om een jurisdictiescheiding.
Boxtel is nu een geïndustrialiseerde gemeente met een regionale centrumfunctie, een knooppunt van wegen en spoorlijnen, met veel bedrijvigheid, maar tevens omgeven door mooie natuurgebieden. De gemeentelijke eenheid heeft een oppervlakte van 65 km² met ruim 30.000 inwoners en bestaat sinds 1996 uit de kernen Boxtel, Den Berg · De Vorst · Hal · Hezelaar · Kasteren · Kinderbos · Langenberg · Lennisheuvel · Liempde · Esch - Luissel · Nergena · Roond · Tongeren · Vrilkhoven.

Wittlich (een Duitse stad) en Boxtel zijn sinds 1959 jumelagesteden. Er vinden regelmatig uitwisselingen plaats.
In Suriname ligt vlak bij Paramaribo een plaatsje genaamd Boxel. Daar is o.a. de rechtbank gevestigd.
In Alabama (USA) ligt ook een plaats met de naam Boxtel.

In 1840 schreef A.J. van der Aa in het aardrijkskundig woordenboek der Nederlanden over Boxtel o.a.:
*"Het is een der levendigste, aangenaamste en fraaiste plaatsen van de Meijerij, waar veel doortogt is, zoo van postwagens en andere rijtuigen, als zware karren, die van 's-Hertogenbosch, over Eindhoven den weg nemen op Maastricht, Luik enz. Men heeft er te midden der plaats een fraai marktplein, en vindt er sommige fraaije huizen, die meest langs den straatweg gebouwd zijn, en daaronder goede logementen, uitspanningen en herbergen. Vooral op zon- en feestdagen wordt Boxtel veel door de inwoners van 's-Hertogenbosch bezocht, die zich hier komen vermaken, dit gevoegd bij den gestadigen doortogt, zet deze plaats veel levendigheid bij. De Dommel, die midden door het vlek (*dorp*) stroomt, en op eene gerieflijke wijze, door hare kronkelende bogten, aan de meeste huizen, voor of achter, water verschaft, draagt hier eenen schoonen waterkoren-, ros-, schors-, en oliemolen, even als de Beerze, die hier ter plaatse in den Dommel valt, terwijl de Dommel tusschen Boxtel en 's-Hertogenbosch, zoo breed en diep is, dat hij schuiten en geladene pleiten dragen kan".*
Voor meer info klik hier.
Bron o.a.: Jean Coenen, Baanderheren, boeren en burgers. Boxtel 2004 en uit o.a.: Van Lutterlyemde tot Nergensna; drs Wim Veekens 1999

Boxtels Belang
Plaatselijk politieke partij opgericht in 1986 door Fons van Elderen, hoofd van de Angelaschool. Ze is destijds ontstaan uit onvrede over het politieke klimaat in Boxtel. Door fusie is zij in 2014 opgegaan in de partij Inbox.

Boxtel-Binnen (Zie ook: Binnendommeltjes; ook: Hofje, Het)

De huidige dorpskern, met de markt en de Sint-Petruskerk, werd destijds omsloten door de Dommel en het zogeheten Binnendommeltje en werd toen Boxtel-Binnen(-de-bruggen) genoemd. Dit nagenoeg driehoekige centrum kon men bereiken via de drie 'Binnenbruggen': het Kerkbrugje in het noorden, de Maastrichtse- of Meulekensbrug aan de oostkant en de Zwaanse brug aan de westkant. Het oudste gedeelte van Boxtel-Binnen-de-bruggen is de Rechte(r)straat, die vroeger Lange Steenstraat heeft geheten.
Rond de 13e eeuw werd "Boxtel-Binnen" droog genoeg om te bebouwen. De Rechterstraat werd bebouwd na de ingebruikname van de Markt. Daarna werd de Burgakker en (Korte)

Steenstraat (= de huidige Kruisstraat) bebouwd. De verbindingsstraatjes naar de doorgaande weg ontstonden in de 14e en 15e eeuw. De term “Binnen” had te maken met de Binnendommeltjes die Boxtel Binnen omsloten. Het werd ook wel het Klein Dommeltje genoemd. Het oudste deel van het Binnendommeltje lag rond de kerkheuvel, waar nu de St.Petrusbasiliek staat. Deze heuvel is waarschijnlijk kunstmatig aangebracht en was omgeven door een gracht, waar mogelijk ooit de Mottenburcht lag. Rond 1938 waren alle Binnendommeltjes gedempt.
Boxtel-Binnen was relatief dicht bebouwd, een stadsopbouw met lage, smalle percelen. Het waren voornamelijk houten huizen, sommige met vakwerkwanden en daken van stro. Het brandgevaar was erg groot. In Boxtel Binnen woonden ambachtslieden, geestelijken en personen die betrokken waren bij het beheer van de heerlijkheid Boxtel. En natuurlijk ook bewoners van Het Hofje. Er waren enige (huis)brouwerijen, herbergen en woonhuizen van kooplieden. *Voor meer info klik hier.*
Bron o.a.: Jean Coenen, Baanderheren, boeren en burgers. Boxtel 2004.

Boxtel, Huis van (Zie ook: Horne, Het geslacht Van)

In de Postelstraat 46-48 in Den Bosch staat het Huis van Boxtel. Het huis ontleent zijn naam aan de Heer van Boxtel, die in 1430 eigenaar van dit pand was. De eerste hunner, van wie bekend is, dat hij dit huis bezat, was Jan van Horne, heer van Baucignies, geboren op Gaesbeek, stierf te Boxtel 26 April 1521, huwde 1491 Adriana van Ranst, erfdochter van Boxtel en Kessel, dochter van Henrick, baanderheer van Boxtel en Henrica van Haeften. Van hen erfde dit huis hun zoon Philips van Hornes, baron van Boxtel, die in 1526 te Breda huwde Clara van Renesse, dochter van Ferry en Anna van Hamal, erfdochter van Elderen. Van deze echtelieden erfde het dezer zoon Jan van Hornes, baron van Boxtel, kapitein-generaal en prinsgezind gouverneur van den Bosch in 1578, “gestorven 11 November 1606 in den ouderdom van 75 jaren”; huwde met 1° Maria van St. Aldegonde; 2° Anna van Flodorp; 3° Anna van Brederode, dochter van Reinier, heer van Cloetingen en Margaretha van Doerne. In de loop der tijd heeft het huis verschillende eigenaren gekend, werd uitgebreid met het buurhuis Wapen van Luik en heeft het ook diverse bestemmingen gehad. Het wordt in een koopakte van 1622 omschreven als: ‘huys, erve, plaetse, achterhuys, poort, brouwerije, achterwaerts met eene steene brugge over den water uytgaende met eene poirte over de straet tegenover de susterenconvent opten Uylenburg’. In 1681 wordt de oude brouwerij achter het Huis van Boxtel als schuilkerk in gebruik genomen. Tot 1811 heeft deze als zodanig dienst gedaan. Men had tot deze kerk toegang door een kleine fraaie poort in de Uilenburg.
Bron: Bossche-encyclopedie

Boxtel-paradox (*Boxtel*-doctrine)

Een juridische term voortgekomen n.a.v. een proces uit 2003 waarbij het college van burgemeesters en wethouders van Boxtel een milieuvergunning hadden geweigerd voor een

varkens- en rundveehouderij. De weigering was ingegeven door de toename van de ammoniakdepositie.

Boxtel Vooruit (Zie ook: Sociëteit)

Op 6 mei 1925 riepen enkele notabelen en middenstanders uit Boxtel een vergadering bijeen om een vereniging op te richten met als doel: de welvaart van Boxtel bevorderen. De vereniging ontstaat vanuit een Sociëteit. Later wordt de vereniging omgezet in een stichting met een neutrale, overkoepelende organisatie. August van der Meer was een van de grondleggers van Boxtel Vooruit. Er worden jaarlijks evenementen georganiseerd, die vaak al een langjarige traditie hebben. Boxtel Vooruit staat ook als Oranjevereniging te boek. Onderdeel van de Stichting Boxtel Vooruit werd vanaf 1 juli 1938 de vereniging Herlevend Boxtel, mede als gevolg van de crisisjaren. Onder meer voor het aantrekken van bedrijven te zorgen t.b.v. de nodige werkgelegenheid en koopkracht. Maar men zorgde ook voor het organiseren van cursussen en ontspanning voor werklozen.

Boxtelse moppen

Boxtelse moppen zijn een specifiek soort gebak en werd vroeger alleen verkocht in Boxtel op de jaarmarkten in april en oktober. In 1953 werd getracht dit gebruik weer nieuw leven in te blazen. Het gebak heeft de navolgende eigenschappen: langwerpig, ovaal, goudbruin, honingsmaak, gekruid met anijszaad, broosheid en is lang houdbaar. In 1761 luidde het recept van bakker Piet van Exel: tweeënhalf pond meel, een kwart pond honing, anderhalf pond suiker en een kwart lood labis (kruid).
Bron: Omziend naar de toekomst. Gied Segers 1991

Brabant Goedgemutst [Museum] (Zie ook: Wasch- en Strijkmuseum)

Stationstraat 39/41. Een museum met een unieke collectie Brabantse mutsen en poffers. Het museum ligt naast het pand van het Wasch- en Strijkmuseum en de twee sluiten perfect bij elkaar aan: de met veel gevoel en fantasie gemaakte mutsen en poffers dienden namelijk vakkundig te worden gereinigd en opgeknapt dat aanschouwelijk wordt gemaakt hoe dat indertijd ging.

Brabants Centrum (Zie ook: Eupen, Willem van; ook: KVJ-huis)

Plaatselijk weekblad. De geschiedenis van de lokale krant in Boxtel voert terug tot 1889 toen De Dommel- en Aabode werd opgericht. Tot 1916 verscheen deze krant, die ooit is omschreven als 'rechts politiek'. Uitgever van De Dommel- en Aabode was Willem van Eupen die een drukkerij had aan de Stationsstraat. Aan de wieg van het weekblad stonden kapelaan

Jan van de Rijt van de Heilig Hartparochie, samen met Jan van Susante en Harrie Beex, die het gezamenlijke initiatief namen voor de oprichting van een nieuwe lokale krant.
De krant is ook tijdelijk in Eindhoven uitgegeven door krantenconcern De Meierij. In 1929 verscheen de Boxtelsche Courant. De uitgavenrechten lagen nog altijd bij de Sint-Petrus-parochie, maar de grafische verzorging kwam in handen van de Bossche drukkerij Teulings. Na de oorlog verschijnt het streekblad Brabant's Centrum als voortzetting van De Boxtelsche Courant. De komst van Brabants Centrum wordt bejubeld in het eerste nummer. Martinus Kuijpers kreeg de redactionele leiding over Brabants Centrum. Op 7 december, zes dagen na verschijning van het eerste nummer, stierf de in Oirschot geboren Kuijpers op 76-jarige leeftijd. Sinds 1934 had hij zich ingezet voor de Boxtelse journalistiek.
Bron: Brabants Centrum 2-12-2004

Brabant, Jan van (Zie ook: Cuijk, Heren van)

Jan I was de roemrijkste der Brabantse hertogen (1267 – 1294). Hij werd in 1253 geboren, werd beschermer der steden, en leidde Brabant tot zijn hoogste bloei. Hem wordt een verzameling van 9 liederen toegeschreven. Zijn strijdkreet was: "Edele Brabant, were di!". De legers van hertog Jan I stonden in de slag bij Woeringen (1288) met Willem van Cuijk, Heer van Boxtel, tegenover de legers van de aartsbisschop van Keulen. De overwinning betekende het einde van de heerschappij van de Aarts-bisschop. De Slag bij Woeringen markeerde specifiek het einde van de Limburgse Successieoorlog. De hertog van Brabant won de oorlog, met als resultaat dat de hertogen van Brabant voor de komende eeuwen ook heersten als hertogen van Limburg (middeleeuws Limburg was echter aanzienlijk kleiner dan huidig Belgisch of Nederlands Limburg).

Bran(d)t, Herman

Werd geboren in Boxtel, studeerde eerst in Parijs en behaalde de graad van baccalaureus in de rechten, werd daarna student te Leuven bij de opening van der universiteit in 1426. Het volgend jaar werd hij aangenomen als regent, professor der filosofie, en gedurende verschillende jaren bestuurde hij met de stichter G. van Gompel de pedagogie den Borght. Van 1429-1430 was hij deken van de faculteit der filosofie en opnieuw in 1441. Hij was ook gekozen tot quodlibetarius, doch vroeg vrijstelling van dit ambt, omdat hij met zoveel bezigheden was overladen. In 1439 werd hij als Rector Magnificus aan de Leuvense Alma Mater gekozen. Hij overleed plotseling op 22 maart 1447 en werd in de St. Gertrudiskerk te Leuven begraven. Er werd voor de eerste drie regenten van den Borght een grafzerk opgericht, welke in 1886 nog aanwezig en het opschrift nog gedeeltelijk leesbaar was.
In 1436 wordt hij vermeld als rector van het altaar van de H.Laurentius in de St. Petruskerk.
In 1953 bestond er ook een stichting in Boxtel die naar hem genoemd werd. Deze had onder meer als doel te komen tot de oprichting van een plaatselijke HBS. Er is in Boxtel een straat naar hem vernoemd.

Bron o.a.: Nieuw Nederlandsch biografisch woordenboek. Deel 6 (1924) P.J. Blok, P.C. Molhuysen

Branden [historische] (Zie ook: Kom, De; ook: Ooievaar, Den; ook: Rossem, Maarten van; ook: Speelman van Wulverhorst; ook: Vlierden, familie Van)

Boxtel-Binnen was relatief dicht bebouwd. Er stonden voornamelijk houten huizen, sommige met vakwerk-wanden en daken van stro. Het brandgevaar was erg groot. Troepen van de Hertog van Gelre ondernamen in augustus 1388 plundertochten door Brabant, waarbij zij huizen in Boxtel in brand staken, zodat een deel van de dorpskern in vlammen opging.
In 1485 brandde een deel van de Rechterstraat af van herberg Het Hert (op de hoek Rechterstraat – Burgakker) tot aan de grote brug over de Dommel. In 1499 ging ditzelfde gebied nogmaals in vlammen op en ook een deel van de Strijpt ging verloren.
Op 23 mei 1540 ontstond op het voorplein van de Petruskerk brand tijdens H. Bloedprocessie door brandende toorts in een baal stro. De kern van Boxtel, 160 vooral houten/lemen huizen, alle herbergen, het gasthuis aan de Markt, het Clarissenklooster, rondom de Markt en een groot gedeelte van de Rechterstraat, alsmede de Burgakker met uitzondering van enkele huizen werden verwoest. Duizenden pelgrims verloren al hun bagage.
In de zomer van 1583 hielden zo'n vijfhonderd soldaten (geuzen) van de opstandige Nederlanden huis in de Meierij van 's-Hertogenbosch. Op 25 juli zetten ze delen van Vught, Boxtel en Sint-Oedenrode in brand, en een dag later onder meer Schijndel en Veghel. Daarna waren Oss en Lith aan de beurt. Het ging hier om een geplande actie van het leger. Willem van Oranje zelf, de leider van de Opstand, zat er achter. Doel van de campagne was het vernietigen van de oogst in de gebieden rond 's-Hertogenbosch. Die stad was namelijk overgegaan naar de zijde van koning Filips II en moest uitgehongerd worden.
In 1663 gingen zes of meer huizen tussen de Rozemarijnstraat en Fellenoord (aan de noordzijde) door brand verloren. Het is niet zeker of toen het kasteeltje bij de Strijpt destijds ook afbrandde.
Uit de Rotterdamsche Courant van 20-02-1817: "*Boxtel den 16 Februarij. Heden morgen, circa drie uren, onder een vreeslijke storm en hagelbui, sloeg de Blixem aan de westzijde in de toren der oude kerk alhier, op eene hoogte van 140 voeten boven den grond; kort daarna ontdekte men brand in het balkwerk, dat door spoedig aangebragte hulp, werd dezelve in het begin gestuit, en reeds ten half vijf uren was alle vrees voor gevaar geheel verdwenen*".
Uit de Tilburgsche Courant van 19-01-1929. Boxtel, 18 Jan.: *Hedenmorgen omstreeks half vier is brand uitgebroken in de fabriek van de N. V. W. van der Eerden's stoomlinnen-weverijen te Boxtel. Het geheele fabrieksgebouw, koetshuis en de stal, brandden af. Een paard kon worden gered. Tegen vijf uur in den ochtend was de brandweer het vuur meester. De oorzaak van den brand is onbekend. Verzekering dekt de schade*".

Naast branden als gevolg van oorlogsgeweld vonden nog een aantal tragische ongevallen plaats.
Op 1 maart 1832 werden de twee woningen van en bewoond door de landbouwers Petrus van Oers en Johannes Verhoeven geheel in de as gelegd. De negentienjarige zoon van Van Oers kwam in de vlammen om.
Op 6-2-1941 omstreeks 13.00 uur is bij de manufacturen- en meubelhandel “In Den Ooievaar” van de familie van den Boomen ◊ (1875-1954) in de Stationsstraat door onbekende oorzaak brand uitgebroken, waarbij een negenjarig jongetje in de vlammen omkwam. De brand verwoeste het gehele pand.
Op 6 november 1962 vond in de vroege ochtend een brand plaats in de woning van de familie Beekmans aan de Parallelweg Noord. Hierbij kwamen de vader en vijf kinderen uit dit gezin om het leven. Tevens bezweek de helpende buurman Jan van Esch enkele dagen later. Onderzoek heeft uitgewezen, dat een leunstoel naast de kachel in het achterkamertje de avond tevoren is gaan smeulen. In de vroege ochtend is de stoel in brand gevlogen.
Op 24 en 25 maart 2001 werd het vleesverwerkingsbedrijf Dumeco in de as gelegd. Vanwege de enorme rookontwikkeling en vrijkomende asbestdeeltjes werd het gemeentelijk rampen-plan afgekondigd. De nieuwbouw werd op 2 januari 2002 in gebruik genomen.
Op 3 december 2005 brandde café de Kom met woonhuis af. De ouders en twee van hun drie kinderen kwamen hierbij om.

Brandweer

(Zie ook: Brandweervoorschriften; ook: Marechaussee, Kon.)

In 1551 werd t.b.v. brandweermateriaal begonnen met een aanbouw tegen het koor van de Sint-Petruskerk. In 1742 werd een brandspuit gekocht. Het brandspuithuisje tegen het raadhuis (nu H. Bloedkapel) werd ca 1825 afgebroken. Er werd een kleine houten aanbouw voor de toreningang gezet als stalling voor de brandspuit. In 1853 verhuisde de brandspuit aanvankelijk naar de oude marechausseekazerne in de Rechterstraat en daarna achter het gemeentehuis op de Markt. In 1925 werden in de huizen van brandweerlieden alarminstallaties aangebracht, waardoor het mogelijk werd gemaakt, dat vanuit de achter het stadhuis gelegen woning van de gemeentebode, in een minimum van tijd die brandweerlieden konden worden opgeroepen.
Op 18 januari 1955 werd de brandweerkazerne in de Molenstraat officieel geopend.
De nieuwbouw van de Boxtelse brandweerkazerne aan de Brederodeweg bereikte eind oktober 1997 het hoogste punt. In maart 1998 werd de nieuwe kazerne in gebruik genomen.
De brandweer bestaat uit twee posten: Liempde (Oude Postbaan) en Boxtel.

Brandweervoorschriften

(Zie ook: Brandweer; ook: Borgemeesters)

In 1562 was in ieder Boxtels huis verplicht aanwezig een brandladder, leren emmers en brand- of vuurhaken. Met die haken werd het stro van de daken getrokken. Vanaf 1666

moesten er in de wijken brandmeesters worden aangesteld. De koster moest de torenklok luiden totdat de brand meester was. Alle mannelijke hoofdbewoners stonden onder het commando van de brandmeester. Iedereen was in de winter verplicht vóór of achter zijn woning in de sloot een wak in het ijs te maken zodat er altijd bluswater voorhanden was. Voortaan moesten er pannen of leien op het dak worden gelegd i.p.v. stro of riet in Boxtel-Binnen. In sommige huizen waren in de 16e eeuw geen schoorstenen, maar slechts rookgaten. Vanaf 1562 moest een schoorsteen 2,50 meter uit het dak steken. De muren moesten uit stenen of planken opgetrokken worden.
In Boxtel kregen huiseigenaren een soort subsidie als zij een pannendak lieten aanleggen. Iedere derde pan werd vergoed door de borgemeesters. De maatregel had effect, na 1663 waren er geen grote dorpsbranden meer.
Zo luidde in het begin van de 17de eeuw ter voorkoming van broei het gebod *"dat niemant voirtsaen zijn vuijlicheijt van missen (mest) binnen Boxtell tzij van koeijen, vercken ofte moesien op te straete en strijpten ende sal moghen laeten uijtlopen".*
In 1743 kwam een nieuw brandreglement. Er werd exact vastgesteld wie een sleutel had om in het brandweergebouw te komen. Naast de vier brandmeesters werden nog 40 'brand-weermannen' uitgekozen. De nachtomroeper moest door het hele dorp lopen om 'brand' te schreeuwen. De slangen werden in de toren gehangen om te drogen.
Vanaf 1815 droeg bij een brand de burgemeester een witte hoed met de letters BMG (BrandMeester Generaal). De brandmeesters droegen witte linten met de letters BM (BrandMeester). De brandweerlieden droegen een witte armband met de letters BS (BrandSpuit).
Bron o.a.: Proefschrift: '.... dat men het goed van den ongeboornen niet mag verkoopen', Hein Vera Moergestel 2011

Brederode (Zie ook: Bruggen)

Het kasteeltje Brederode, soms ook Het Molentje genoemd, lag nabij de huidige Brederodeweg en ten zuiden van de voormalige Maastrichtsebrug (Jan van Elmpt's brug). In 1711 bestond het kasteeltje al en had verschillende eigenaren. O.a. Goijert van Susante die het in 1810 nog bezat. Het was een omwaterd huis en stond ongeveer op de plaats waar nu het wooncomplex 'Brederode' staat. Het is de adellijke familie Van Brederode die haar naam heeft gegeven aan het huis. Het werd omschreven als: *"een steenen omgraven huys, erve, hoff, boogaert ende andere huysingen, staande te Boxtel bij de brug 'onder Onrode' tusschen het erf van het Convent der Clarissen aldaar ex uno en de Dommel ex alio, strekkende met het ander eind aan de straat aldaar".*
Goessen van Brecht, was gehuwd met Geertruid Oem van Bockhoven. Zij hadden vier kinderen. Eén van hen was Margaretha (Margriet) van Brecht. Zij huwde drie keer o.a. met Maximiliaan Lubbert van Brederode. Haar laatste man heette Johan de Wasselin, heer van Wattines, ridder, *die alstoen nog maar 20 jaren oud was en te Boxtel aan de Jan van Elmpt's brug een steenen, omgraven huis bezat*. Margaretha, inmiddels 50 jaar en kinderloos,

overleefde ook deze man. Zij vermaakte in 1625 haar eigendommen o.a. aan het Groot Ziekengasthuis in Den Bosch.
Bron o.a.: Het Huis van Helmond of van Brecht, Sasse van Ysselt

Brederodeweg (Zie ook: Selissen; ook: Wegen)

Deze weg, aanvankelijk aangeduid als Nieuwe Rijksweg, werd tussen 1935 en 1938 in het kader van de werkverschaffing aangelegd als omleidings-tracé, om het centrum van de verkeersdrukte te ontlasten. Het benodigde zand werd afgegraven in Selissen. Door verdere toename van het verkeer volgde in 1967 andermaal een ruimere lus rond Boxtel, vanaf de kruising met de weg naar Esch/Sint-Michielsgelstel aan noordzijde tot de Barrièreweg te Liempde ten zuiden van Boxtel, tegenwoordig onderdeel van de autosnelweg A2.

Bref, Mieke de (Zie ook: Erp, Antonius van)

De familie de Bref ◊ (1812-1845) duikt in de Boxtelse archieven al op in het midden van de 18e eeuw. Op 'loonlijsten' van Hendrik Verhees prijkt de naam van een zekere Lambert de Bref, wat de grootvader blijkt te zijn van Mieke de Bref. We schrijven dan 1766. Mieke's vader Johannes, klompenmaker van beroep, huwt met Hendrina Koppen en men krijgt twee dochters nl. Lamberta en Annemarie of Mieke. De zus van Mieke overlijdt al op 10-jarige leeftijd.
Mieke is geboren in Boxtel en overleden te Schijndel, werd in 1840 de eerste zuster en algemene overste van de congregatie van de Zusters van Liefde te Schijndel en droeg de naam: zuster Vincentia. Zij was in Boxtel penitente (biechtelinge) van oprichter pastoor van Erp geweest.
Zij startte op 19 november 1836 met het geven van godsdienstonderwijs en werklessen aan Schijndelse meisjes, als aanvulling op het toenmalige (zeer beperkte) openbaar onderwijs in Schijndel.
De eerste zuster van de congregatie werd snel gevolgd door postulanten (meisjes die zuster wilden worden), die vervolgens als zusters de omvang van de congregatie deden toenemen en uiteraard de "werk"kracht. Deze eerste zusters van de congregatie werkten in bijzonder moeilijke omstandigheden. Zij verdienden geen geld, bezaten geen leermiddelen en ze ontbeerden vaak de eerste levensbehoeften. Velen stierven jong, zo ook Mieke de Bref.

Breitner, George Hendrik (Zie ook: Balbain Verster, J. F. L. de)

(1857-1923) De bekende schilder (Haagse School / Amsterdamse impressionisten) én fotograaf wordt wel vriend van de huzaren genoemd vanwege zijn afbeeldingen van cavaleristen, die in zijn tijd nog te paard gaan. Hij verblijft augustus-september 1881 in Boxtel en omgeving vanwege de daar gehouden legermanoeuvres. Kort nadien, in oktober van dat jaar, schrijft hij aan een vriend dat hij niet veel heeft gewerkt in Boxtel, doch wel een goede studie heeft kunnen maken van aardappelrooisters. Boxtel is dan nog grotendeels een agrarische gemeente.
Breitner maakte verschillende schetsen vanuit de wijd geopende studeerkamerramen van zijn vriend Jan François Leopold de Balbain Verster in Amsterdam.

Breukelen (Zie ook: Hartkerk, Heilig)

Ook wel Brukelen genoemd, was een gehucht dat ten noordwesten van Stapelen lag en is gezien de ligging en naam mogelijk wel een nederzetting van voor 1342. De naam is ook terug te vinden in de Bossche Schepenprotocollen van 1393 - 1400. In 1877 verzoekt Breukelen aan gemeenteraad om ingedeeld te worden bij de kom. Het was van oudsher een buurtschap met een agrarisch karakter. Door het station en de moderne industriële ontwikkelingen kwam deze Boxtelse wijk tot ontwikkeling.
De Commissaris van de Koningin, Van Voorst tot Voorst, schreef op 20 juni 1902:
"Bij de nieuwe kerk te Breukelen (H. Hartkerk) verrijzen vele woningen. Straten zijn er feitelijk niet. B. en W. kunnen daar op het moment geen voorschriften geven omtrent bouwen enz. Zeer jammer, omdat nu de woningen niet op een zelfde peil gebouwd worden, iets, waaruit later bij stratenaanleg groote bezwaren moeten ontstaan".
Bron o.a.: bhic

Brink, familie ten (Zie ook: Annadreef; ook: Duinendaal; ook: Kampina; ook: bijvoegsel Brink, ten Candidus)

Deze van oorsprong Duitse familie Ten Brink ◊ heeft met aanzienlijke schenkingen en legaten (een altijd durend financieel hulpmiddel vooral voor het 'Liefdeshuis' en de kerk) veel goed gedaan. Deze familie leefde in de 19e eeuw.
De vader van Candidus nam met zijn broers de door zijn vader (Johann Gerhard ten Brink Mettingen 1731) gevormde handelsfirma Jan ten Brink & Co over. Na veel rondzwervingen is hij rond 1830 teruggekeerd naar Nederland. Hij kocht diverse onroerende goederen bij Boxtel (waar zijn ouders en zussen inmiddels woonden). In 1834 kocht hij de panden en percelen aan de Burgakker te Boxtel (het in 1834 door Candidus

gekochte pand zou in 1917 in gebruik genomen worden door de Witte Paters). Eveneens in 1834 werd hij, wonende in Rotterdam (rentenier, grondeigenaar) bezitter van landgoed Balsvoort (verkocht in 1887) en in 1846 bezitter van 263 ha heidegrond bij Boxtel, een jaar later kocht hij nog eens 137 ha gelegen bij huidige hoeve Kampina, en daarmee is het landgoed Kampina begonnen. In mei 1852 kocht Candidus, nog altijd in Rotterdam wonende, 350 bunder heide op de Kampina van de gemeente Boxtel. Ten Brink verplichtte zich de gronden te ontginnen of te bebossen. Uit die tijd dateert het rechthoekig wegenpatroon. Het verhaal gaat dat de met eik en beuk beplante dreven op de Kampina (Anna-, Maria, Melanie- en Nianadreef, in 1867 aanwezig op topografische kaart) vernoemd zouden zijn naar dochters van Candidus. Maar Candidus was ongehuwd. Mogelijk zijn de dreven na Candidus dood door zijn zussen gewoon naar heiligen vernoemd (de heilige Melanie gaf evenals de zussen Ten Brink een deel van het grondvermogen aan de armen, Anna is de naam van het klooster van de zusters JMJ in Boxtel waar de zussen geld aan geven, Niana zou mogelijk in het Maleis ook Anna kunnen betekenen). Candidus was zeer vermogend en benoemde in 1854 zijn zussen en broer Johann Hermann Ferdinand (Ferdinand) (Ibberbueren 18 maart 1810-circa 1887) tot erfgenamen. Ferdinand startte in 1837 te Arlen een katoenspinnerij, die grotendeels door Candidus gefinancierd werd. De familie Ten Brink verkocht de Kampina in 1904 aan Gijsbert van Tienhoven. Candidus ten Brink behaalde met anderen op 23 juli 1850 een prijs tijdens de Kon. Ned. Yachtclubwedstrijd te Rotterdam waaraan tal van notabelen deelnamen. Prins Hendrik, zoon van koning Willem II en oprichter van de Yachtclub, reikte de prijzen uit. Candidus stierf te Parijs op 30 maart 1860 in Hotel du Helder. Hij werd bijgezet in het familiegraf (St. Petruskerk) te Boxtel. Een bidprentje van hem bevindt zich in de verzameling van Duthmala. Hij liet een vermogen na van een half miljoen gulden. De familie woonde lange tijd in Boxtel (ook Candidus stond daar ingeschreven) en was van grote betekenis als medefinancier van de katholieke armenzorg.
Zijn drie zussen woonden in Boxtel: Angela Theresia Gerarda (Angela genoemd) (Ibbenbueren 16 mei 1802-Amsterdam 22 februari 1879), Maria Anna Antoinette (Antoinette) (Ibbenbueren 31 maart 1804-Amsterdam 3 november 1884) en Hendrika Theresia Maria Anna (Henriëtte) (Ibbenbueren 23 mei 1808-Amsterdam 11 april 1892) en een inwonend nichtje (Elise Theresia Candida, overleden te Boxtel op 23 mei 1855, een dochter van een in 1826 te Amsterdam overleden zus). Deze drie zussen van Candidus boden de zusters van JMJ de mogelijkheid het klooster St. Anna (Duinendaal) uit te breiden met een kapel en gasthuis voor ouden van dagen en zieken, en lieten na hun dood een legaat na aan het RK kerkbestuur van Boxtel, waarvan o.a. gebrandschilderde ramen in de kerk werden aangebracht. De zussen bezaten in Boxtel 620 percelen (779 hectaren) en woonden gedrieën van 1830-1870 in Boxtel (Centrum nummer 80). Antoinette en Angela vertrokken op vier november 1862 naar Amsterdam. Zij gingen daar aan de Keizersgracht wonen. De gemeenten Mettingen en Boxtel hebben een straat naar de familie Ten Brink vernoemd.

Broek, Adrianus van den (zie ook: Koster)

Adrianus Gijsbertus (Janus) van den Broek ◊ (1855-1925) werd geboren in buurtschap Breukelen te Boxtel en overleed te Boxtel. Hij was koster in de St. Petruskerk. In 1896 kon Janus van de Broek de door architect J. de Vries ontworpen nieuwe kosterswoning bij de kerk betrekken. (twee woningen onder een kap, f 4000,-). Hij was ongehuwd en woonde met zijn twee (ongehuwde) zusters Cor en Jo in het kostershuis, waarin zij in een voorkamer missaals, rozenkransen, kaarsen en andere kerkattributen verkochten. Janus vierde in 1925 zijn 40-jarig jubileum als koster. Hiervoor kreeg hij een zilveren eremedaille in de orde van Oranje Nassau. Op die dag was hij 's avonds met de collecteopbrengst op weg naar de Boerenleenbank in de Molenstraat. Onderweg bezocht hij een café. Wat daarna gebeurd is, is onbekend maar hij werd later dood aangetroffen in het ven van de Vorst. Van het geld is niets meer terug gevonden.

Broek, Johannes van den

Johannes was een achterneef van voornoemd Adrianus Gijsbertus van den Broek. ◊ (1896-1940). Hij trouwde met Gerritje Schultink. Hij is de (Boxtelse) uitvinder van een automatisch suikerpotje waarop hij zelfs octrooi kreeg. Verhuist in 1919 naar Den Haag om een suikerpotjesfabriekje te beginnen. Het potje werd vroeger aangeprezen met de slogan 'Elke druk op het knopje, één lepel suiker in uw kopje'. Hij overlijdt in Den Haag. *Voor meer info klik hier*

Bron o.a.: Beeldbank Boxtel

Broekman, Ignaas (Zie ook: Ark, De; ook: Hartkerk, Heilig; ook: Zusters Obreras)

Ignatius C.M. Broekman ◊ (1892-1974) werd geboren te Nijmegen en overleed te Boxtel. Op 19 januari 1919 werd hij benoemd tot rector der zusters Franciscanessen te Zijtaart bij Veghel. Op 31 maart 1921 werd hij rector van Huize Assisië te Udenhout. Op 23 januari 1937 volgde zijn benoeming tot pastoor te Boxtel.

Hij was de derde pastoor van de H. Hartparochie en verwierf vele verdiensten op kerkelijk, sociaal en cultureel gebied. Hij was de stimulator achter de oprichting van "Herlevend Boxtel", de bouw van parochiehuis "De Ark", enkele veldkapellen, alsmede het bejaarden-huis "Simeonshof" en een school voor buitengewoon lager onderwijs. In 1941 werd hij benoemd tot deken. Bij zijn afscheid in 1960 kreeg hij het ereburgerschap van Boxtel en het officiersschap in de Orde van Oranje Nassau.

Bron: Brabantse biografieën 7 *Boxtel en Liempde*

Brouwerijen (Zie ook: Bier; ook: Verhees, Hendrik)

De oudste brouwers van Boxtel zijn waarschijnlijk de heren van Stapelen. Die verdienden ook fors aan de brouwers in de gemeente, omdat ze hen "gruijtrecht" lieten betalen. Tegenwoordig wordt aan het bier hop toegevoegd, vroeger was dat gruijt. In de 18e eeuw waren de bierbrouwerijen belangrijk in Boxtel. Vanwege het belastingstelsel begin 19e eeuw werden veel brouwerijen stopgezet.
Er waren zogeheten beroepsbrouwers en thuisbrouwers. Beroepsbrouwers brouwden bier voor de verkoop. De thuisbrouwers brouwden bier voor gebruik in de eigen herberg of in het klooster. Het bier had in de vorige eeuwen een alcoholpercentage van 2 á 3 procent. De zwaardere bieren waren bestemd voor de notabelen.
In de loop van de eeuwen bestonden in Boxtel in elk geval 36 brouwerijen, gemiddeld meer dan in omliggende dorpen, waarschijnlijk mede t.b.v. de vele reizigers die Boxtel aandeden. Alleen al in de zeventiende eeuw waren er vijftien brouwerijen. Veelal verbonden aan plaatselijke tapperijen. De meeste brouwerijen zich bevonden in het centrum: in de Rechterstraat, Burgakker, Kruisstraat, Clarissenstraat, Oude Kerkstraat en op Duinendaal. Daarnaast zijn brouwerijen bekend in de buurtschap Hal, Lennisheuvel, Breukelen en op kasteel Stapelen. Een van de grootste brouwerijen was die aan de Halsche Barrière. Die was tot 1925 in bedrijf en werd gerund door Hubèrt van Leeuwen. De grotere brouwerijen behoorden bij de families Van der Eerden en De Leijer en zij hadden enkele personeelsleden in dienst. De overige brouwerijen werden gerund door herbergiers of boeren; zij hadden geen personeel in dienst. De grootste brouwerij kon 4.350 liter bier in een keer maken; de kleinste brouwde altijd nog 550 liter per keer.
De oudste schriftelijke bron waarin gemeld wordt dat in Boxtel werd gebrouwen, dateert van 1363 als ene Maes Gheensoen biergruit koopt van Didderic van Meerhem, de heer van Boxtel.
Op 15-11-1678 wordt een huurovereenkomst gesloten, betreffende huis met brouwerij gesitueerd (toponiem) Joelen te Boxtel. Peeter Willem Schepens verhuurt een huis met brouwerij in Boxtel aan Willem van den Broeck.
In 1722 bekent Joannes van Tuijl een som van 1200 gulden schuldig te zijn aan zijn broer Anselmus van Tuijl, welk bedrag bestemd is voor de aankoop van huis De Pauw in Boxtel. Joannes van Tuijl wordt bierbrouwer van beroep genoemd. Vermoedelijk gaat het hierbij om de Rechterstraat 2 - 6. Dit huis wordt in 1736 de Dubbelen Arent genoemd en in 1792 de Pauw.
In een inventarisatie van huizen in 1736 en 1792 wordt het huis in de Clarissenstraat 6 Brouwkuyp genoemd. Waarschijnlijk was dit een herberg waar bier gebrouwen werd.
In een huizen overzicht (1736) wordt op Duijnendaal genoemd "Een huijsinge, stalinge, brandhuijs, brouwerye, melterye, tuynhuysje, hoff en werff". Het gaat hier dus om een uitgebreide brouwerij met ook een mouterij erbij. De bewoner en eigenaar was Frans

Bouwier. Frans Bouwier was waarschijnlijk familie van Marten Bouwier die rond die tijd de drossaard van Boxtel was. Later zou hier de Dekenij gevestigd worden, de huidige pastorie. Op 2-12-1738 verhuurt Helena Vervoort, weduwe van Maurits van den Voort, haar brouwerij aan Adrianus Vervoort.
In 1798 wordt een vermelding gemaakt van een De Leijer die bierbrouwer is, als Hendricus Francis de Leijer, geboren in Boxtel in 1774, trouwt met Maria Theresia Snieders uit Rijthoven. Zijn beroep is bierbrouwer in Boxtel. Drie van de twintig kinderen (uit zijn eerste huwelijk en 13 uit zijn tweede huwelijk) treden in de voetsporen van hun vader en zij en hun nazaten starten brouwerijen op in St. Oedenrode, Hilvarenbeek en Roosendaal. De Boxtelse brouwerij, er zijn ook nog twee geweest, blijft eeuwen in familiehanden.
Bij een inventarisatie van 1794 blijken er dertien Brouwerijen te zijn waar onder twee huisbrouwerijen. Huisbrouwerijen "dat zijn de zulken, die alleen van de Graanen, die door een of ander particulier, aan zoo eene Brouwerije wordt bezorgt voor Rekening en tot Consumptie van die Lieden, Bierbrouwen", zo wordt vermeld. Huisbrouwerijen zijn dus brouwerijen die in opdracht van derden brouwden en geen eigen verkoop hadden.
Tussen 1648 en 1810 waren in Boxtel 10 tot 13 brouwerijen, waaronder twee huisbrouwerijen. De belangrijkste waren:
- Het Anker bij de dekenij
- De Ploeg op de hoek van de Markt en de Rozemarijnstraat
- een brouwerij op de hoek Kruisstraat-Rechterstraat
- de Zwaan bij de Zwaansebrug
- De Dubbele Arend samen met de Pauw aan de andere zijde van de Zwaansebrug
- het Groot Hart op de hoek Rechterstraat-Burgakker
- De Drie Kroontjes in de Burgakker
- De Drie Zwaantjes in de Rechterstraat
- en verder in Gemonde, Lennisheuvel en Breukelen.

De brouwketels hadden gemiddeld een inhoud van 12 tot 18 biertonnen. In 1716 werd verboden het brouwen van bier op het platte land verboden. Daardoor kwamen de meeste brouwerijen in Boxtel leeg te staan. Na speciale toestemming telde Boxtel in 1792 weer 13 brouwerijen. Dit kwam door de passage van veel voerlieden. Er waren destijds 32 tapperijen waaronder 12 herbergen. In 1810 telde Boxtel nog vijf brouwerijen en een azijnfabriek.
In de 20-ste eeuw had Boxtel vier brouwerijen, die ook allemaal in deze eeuw zijn gestopt met de productie van bier. Boxtel kende toen nog enkele brouwerijen zoals;
G. de Leijer, bierbrouwerij De Kroon 1900; A. de Visser 1900; G. van Leeuwen 1900; Henri de Leijer, bierbrouwerij De Kroon 1915; J.J. van der Eerden 1920 Eindhovenseweg; H.G. van Leeuwen 1925 aan de Bosscheweg. Deze brouwerij lag tegenover het tolhuis de Halsche Barrier (gebouwd 1741 en afgebroken 1966) waar ook een herberg was. In een studie wordt gesproken over de brouwketels van geel koper. Dezelfde studie vermeldt dat de "brouwersknechts vrij drinken hadden in de herberg de Halsche Barrier en menigeen had aan 18 liter per dag niet genoeg".
Van der Eerden van Deursen stopt in 1935 en Jos. de Leijer, bierbrouwerij De Kroon in 1959.

Fried de Leijer besluit in 1954, als laatste brouwer in Boxtel te stoppen met bierbrouwen en voortaan verder te gaan als agent voor een andere brouwerij. Wel blijft hij frisdranken-fabrikant tot ook hier een aantal jaren later een einde komt. Het pand aan de Brugstraat in Boxtel is nog steeds herkenbaar als brouwerij, de mouttoren is nog aanwezig, maar de inrichting is helaas verloren gegaan. De drankengroothandel bestaat nog en ook is hier altijd een De Leijer actief.
Bron o.a.: Bierbrouwerijen in Boxtel, Pierre van Amelsvoort 2005 en uit o.a.: Brabantsbier.eu

Bruijn, Jan de

Binderij Hexspoor in de Van Salmstraat staat nu op de plek waar voorheen een rijtje huizen stonden die rond 1990 zijn afgebroken. Hier was het geboortehuis van Jan de Bruijn, die werd geboren op 9 juli 1917. Zijn vader Hein was als huzaar in Boxtel ingekwartierd tijdens de Eerste Wereldoorlog. Die woonde met vrouw en drie kinderen in bij de familie Withoos.

Bruggen

(Zie ook: Binnendommeltjes; ook: Leugenbrug; ook: Roi Brugge; ook: Schipke 't; ook: Vlierden, familie van; ook: Villa MIIW; ook: Zwaanse brug, De)

De gemeente had in de 19e eeuw twaalf (veelal niet beweegbare) bruggen te onderhouden waarvan er vijf over het Smalwater lagen. De grootste bruggen waren de Zwaanse brug en de Meulekesbrug in de Nieuwstraat. Belangrijke huizen hadden een eigen brug zoals het herenhuis Het Logement van de familie Goossens, dat stond op de plaats van het kasteeltje van de schout Van Vlierden, daarna Villa Crols en verder Villa Het Hof, Villa Phaf en de pastorie.
De bruggen op de Steenweg kwamen ten laste van Den Bosch. De Zwaanse Brug werd in 1838 een stenen brug voor 3.553 gulden en hield stand tot 1944.
Ten tijde van de (toen nog bestaande) Binnendommeltjes waren er verschillende bruggen in het centrum. In de Kruisstraat lag het zogenaamde 'Leugenbruggetje'. Bij de Rozenmarijn-straat lag het Cleynbrugske of ook Smaal Vonder genoemd.
In de Rechterstraat even vóór 'Villa MIIW' lag de houten zgh Meuleksebrug ofwel Maastrichtsebrug (Jan van Elmpt's brug). Hier kwam het stromende Dommelwater via een kanaaltje vanaf de Eindhovensewegbrug de Binnendommel binnen. Het nabij gelegen kasteeltje Brederode werd soms ook Het Molentje genoemd.
Bij de kruising Clarissenstraat – Koppel lagen twee bruggen. Eén overbrugde het water dat afgevoerd werd naar de 50 meter verder gelegen Dommel en lag over de nieuwe Steenweg. De andere leidde over het Binnendommeltje (net voor het kerkhof van de Protestantse kerk) naar de kerk, het Kerkbruggetje. Ook in de Oude Kerkstraat was een overbrugging.
Bij kasteel Stapelen lagen oorspronkelijk vier bruggen. Drie bij de toegangen tot het terrein o.a. de Klinket (Raaphof), de zgh. Roi Brugge bij de Konijnhoolsedreef en één bij de toegang tot het kasteel.

De Breukelsebrug (voorheen Veebrug genoemd) verkeerde in de jaren dertig in bouwvallige staat en was een smal, wankel, houten geval. Vervanging geschiedde in 1937 door aannemer Ed van Liempt, volgens ontwerp van hoofd van dienst van gemeentewerken M.C. van Erp. De oude brug was grotendeels van hout, de nieuwe werd een betonnen brug. Op 24 oktober 1944 ontkwam de brug op het laatste nippertje- door ingrijpen van verzetsmensen en buurtbewoners - aan vernietiging. In 1955 werd de brug verbreed. De omgeving van de brug werd ook wel Pidam genoemd.
Over het Smalwater in de Roond lag de Stevensche Brug.
Ook was er een smalle boogbrug over het Smalwater als verbinding tussen de tuin achter de pastorie van de Heilig Hartkerk en de terreinen van het Ursulinenklooster. De brug werd in 1986 gesloopt.

De Anna-brug in de Annastraat over het Smalwater werd in 1959 verbreed door aannemer v.d. Laar.
Bij verschillende bruggen waren trapjes naar het water om de was te kunnen spoelen. Langs het water werd, waar mogelijk, de was ook gedroogd/gebleekt.
De drie bruggen over het afwateringskanaal, de brug over de Dommel in de weg Den Bosch-Eindhoven, de brug nabij 't Schipke (de plaats waar nu het Waterschapshuis staat), de brug in de Mgr. Wilmerstraat en de Zwaansche brug hadden allemaal schade a.g.v. de Tweede Wereldoorlog. Bij de herstelwerkzaamheden werd voorrang gegeven aan de bruggen en sluizen. In het gebied van Waterschap De Dommel waren 64 bruggen en stuwen vernield. De Engelsen hadden de twaalf meest strategische punten van noodbruggen voorzien. Het herstellen van deze oorlogsschade heeft tot in het midden van de jaren vijftig geduurd. *Voor meer info klik hier.*

Burcht, De (Zie ook: Begraafplaats Annastraat; ook: Molenwijk; ook: Pius X; ook: Wind- en stoommolens)

Dit gebouw in de Van Hornestraat was aanvankelijk een stoomgraanmolen. Het echtpaar Van den Boer ("De Mulder")-Smulders liet ca 1910 door aannemer Fons van Heesch deze molen bouwen op de hoek van de Van Hornstraat - Ridder van Cuykstraat.

Van den Boer, knecht geweest op de molen van Van Lieshout in de Molenstraat, pachter van de molen van Merks in de Van Salmstraat kwam vrij spoedig te overlijden. In 1912 verkoos zijn weduwe -met hulp van haar twee zoons en twee dochters- te gaan boeren op het vroegere ouderlijk bedrijf. Zij verkocht de molen aan het echtpaar P.Robben-Vermelis dat toen een molenaarsbedrijfje annex bakkerij exploiteerde aan de Kapelweg, nabij restaurant Het Tweespan. De benaming De Blauwe Molen van Robben

ontstond omdat de nieuwe eigenaar het exterieur en zijn voertuigen blauw verfde. Robben 's Biggen- en Mestmeel was befaamd en stopte eind ca 1940. Vanaf 1937 exploiteerden zij restaurant Paviljoen Molenwijk.
In 1946 werd de molen door de H. Hartparochie aangekocht dat toen dienst deed als noodhuisvesting van de pas opgerichte Lagere Technische School tot 1950. Na een ingrijpende verbouwing kwam er een noodkapel toegewijd aan St. Willibrordus. Er gingen toen zoveel mensen naar de kerk dat de H. Hartkerk te klein was geworden en er dus extra ruimte nodig was. Hier was plaats voor 300 gelovigen. De kapel werd van 1950 tot 1970 voor kerkdiensten gebruikt. Er was ook een ruimte voor de jeugdbeweging. In 1976 werd het pand verkocht en kwam er een wolmagazijn (Van Kaathoven). In de 'achtertuin' was vanaf 1981 een blokhut voor de scouting en een speeltuin voor de buurt. Alles werd In 1993 gesloopt en het fraai gietijzeren kruis van de toren heeft nu een plek gekregen op begraafplaats Annastraat evenals het houten kruis uit de kapel. Op de plaats van De Burcht staan thans appartementen, eveneens 'De Burcht' genaamd.
Bron o.a.: "Boxtel: kijk nou 'ns" (uitg. Weekblad Brabants Centrum.1985)

Burgakker (Zie ook: Alphen, Antonius van; ook: Fraters van Tilburg; ook: Pastorie Burgakker; ook: Scholen, lagere; ook: Schuurkerk)

Deze weg heette voorheen "Borgakker" en "Van Alphenstraat". De huidige straatnaam is vastgesteld op 30-10-1902.
Hier zouden enkele akkers hebben gelegen van het kasteel. In 1788 werd de straat verhard met het oog op "de groote passagie naar de Roomsche Kerk". In de Burgakker lag n.l. de schuil- of schuurkerk. Men vond kennelijk dat kerkgangers met droge voeten en op redelijk comfortabele wijze ter kerke moesten kunnen gaan. Van daar af liep een onverhard pad naar een bruggetje over de Dommel als verbinding met het park en kasteel Stapelen. Ook boog het pad – de Paardendijk - vóór het bruggetje naar links en volgde de Dommeloever tot daar waar de Konijnhoolsedreef eindigde bij de 'Rooibrugge'. Deze brug gaf ook toegang tot park en kasteel Stapelen. In 1908 werd er in de Burgakker de St. Petrusschool gebouwd. Later werd dit een U.L.O. (Uitgebreid Lager Onderwijs)-school. Daarnaast kwam en staat nu de basisschool. Even verderop op nummer 10 is het geboortehuis van Vicaris A. van Alphen nog te zien.
In het jaar 1788 ging Boxtelaar Hendrik Verhees, in opdracht van het gemeentebestuur, naar Antwerpen en kocht daar 61.500 kasseien voor verharding van o.a. de Burgakker.
In 1893 wordt de Burgakker in opdracht van de gemeente opnieuw bestraat, het werk wordt gegund aan L. van Drunen uit Rosmalen voor een bedrag van 1938 gulden. Hiervoor werd de straat ter breedte van 2,70 meter met nieuwe greskeien bestraat en verder tot de buitenkant van de goten met oude gesorteerde keien, in totaal 150 m2. Sinds 1893 zal de bestrating nog verschillende malen zijn opgebroken en gedeeltelijk vernieuwd, maar de straat heeft haar oude karakter behouden.

Voorheen stond naast de 'Levensschool' de pastorie van de schuurkerk. Tegen de Dommel was vanaf 1935 meubelfabriek Novum en van 1957 was hier het leerwarenfabriek van Van Elk ◊ (1864-1947) geboren te Leeuwen [leerhandelaar Boxtel], ovl. 07-01- gevestigd. Vanaf 1984 werden er woningen gebouwd.

Burgemeesters van Boxtel [sinds oprichting Koninkrijk der Nederlanden] (Zie ook: Boxtel)

1810-1811 Hendrik van der Voort (1758-1812)
1811-1840 Jhr. A.F. (Abraham) Speelman v. Wulverhorst, ◊ (1784-1840)
1841-1842 P. (Paulus) van Beijsterveldt (1797-1842)
1842-1864 C.C.J. (Christianus) Achterbergh (1799-1864)
1864-1875 H.J. (Hendrik) van de Ven (1808-1875)
1875-1891 F.G.A.R. (Franciscus) baron van Lamsweerde (1839-1891)
1891-1895 Jhr. A.E.M. (Alphons) van Rijckevorsel van Kessel (1857-1901)
1895-1896 F.G. (Frans) Stael (1849-1896)
1897-1906 A.L.W. (Adolf) baron van Hugenpoth tot Aerdt (1863-1913)
1906-1919 A.J. (Antoon) Gijsen (1868-1929)
1919-1941 F.W. (Franciscus) van Beek (1876-1953)
1941-1944 R.D.B.G. (René) Thomaes NSB (1890-1976)
1944-1945 Mr. W.C.A. Francissen (a.i.) (1910-) *(ook Esch)*
1945-1971 Dr. M.A.M. (Martien) van Helvoort KVP (1906-1981)
1971-1989 Mr. P. (Paul) Pesch KVP/CDA (1924-2010)
1989-1992 Mr. dr. A.G.J.M. (Tom) Rombouts CDA (1951)
1992-2006 J.A.M. (Jan) van Homelen CDA (1941)
2006-2012 F.H.J.M. (Frank) van Beers CDA (1955)
2012-2013 J. (Hans) van Brummen (9 mnd a.i.) PvdA (1945)
2013-2018 Mark Buys VVD (1968)
2018-2019 Fons Naterop (a.i.) CDA (1956)
2019- Ronald van Meygaarden (partijloos)

Boxtel heeft gedurende de negentiende eeuw een aantal adellijke burgemeesters gehad, zoals jonkheer A.F. Speelman, F.G.A.R. baron van Lamsweerde, jonkheer A.E.M. van Rijckevorsel van Kessel en A.L.W. baron van Hugenpoth tot Aerdt. Daarnaast was jonkheer H.B. Martini van Geffen gedurende vele jaren kantonrechter te Boxtel. Zij behoorden allen tot een wellicht wat 'vergeten' groep. Want als we het hebben over 'adel in Brabant' of 'Brabantse adel' dan denken veel mensen aan termen uit de Middeleeuwen. Zij behoorden wel tot een veel latere – en veel minder aanzienlijke – adellichting.

Burgemeesters van Esch (Zie ook: Esch)

1810-1811 Willibrordus van Houtem
1812-1820 Jan de Groot
1821-1841 Andries van Houtum
1842 Jhr. Charles P. de Grancy

1842-1885 Leonardus Verheyen
1886-1903 Johannes F. van Leeuwen
1904-1918 Willem G.J.H. Strijbosch (1877-)
1918-1946 Marie J.C.A. Arnolds
1946-1947 Eugene M. Smits (wnd) (1895-1958)
1948-1960 Mr. Petrus V.G.W. Kamerbeek (1911-1976)
1961-1968 Petrus A. (Piet) Smits KVP (1923-2002) *(ook Liempde)*
1968-1979 Petrus A. (Piet) Walboomers KVP (1928-2012)
1980-1987 Roeland A.M.M. van den Boorn KVP/CDA (1942)
1987-1996 Wim A. Letschert D66 (1954-1999)

Burgemeesters van Liempde (Zie ook: Liempde)

1810-1820 Jacobus van Eijndhoven (1760-1820)
1820-1827 Gerardus van Eijndhoven (1797-1827)
1827-1862 Evert (E.A.) van de Sande (1796-1862)
1862-1885 Johannes (J.) van de Sande (1821-1885)
1885-1918 Waltherus van de Laar (1850-1918)
1919-1947 Josephus Ernestus (J.E.) van den Bosch (1884-1947)
1947-1967 Geert (G.J.) Laurijssens (1903-1994)
1968-1986 Piet (P.A.) Smits (1923-2002) *(ook Esch)*
1987-1992 Gerard (J.G.M.) Daandels CDA (1946)
1993-1996 Ton (A.H.) Bus (wnd) CDA (1922-2007)
Uit o.a.: Jean Coenen, Baanderheren, boeren & burgers. Boxtel 2004

Burgerwacht (Zie ook: Hoogerwou & Zoon, W.J. van)

Een burgerwacht (of Landstorm) was een vrijwilligerskorps van gewapende burgers die de orde handhaafde. Burgerwachten waren opgericht bij het uitbreken van de Eerste Wereldoorlog op 4 augustus 1914. Deze militaire eenheden werden gevormd om de grote stroom vrijwilligers (circa 20.000), die Nederland wilden helpen beschermen bij het uitbreken van de grote oorlog, in goede banen te leiden en een plek te geven in de krijgsmacht. Na deze oorlog had de burgerwacht de taak het bestrijden van communisten en socialisten. In 1919 is een gemeentelijke burgerwacht in Boxtel opgericht. *"….. welke leden zich vrijwillig verbinden, om ter handhaving van de openbare orde hunne hulp te verlenen wanneer de hulp van de Burgerwacht door of vanwege de Burgemeester is gevorderd".* Gerard Johan Burgers werd tot commandant benoemd van de Burgerwacht. In Boxtel bestond in 1925 nog een rustende Vrijwillige Burgerwacht, die bij ongeregeldheden steeds kon worden ingezet.

In 1936 was Engelbertus (Bert) van der Staak (1891-1985) commandant van de afdeling Boxtel. De burgerwachtpost was gehuisvest in het gemeentehuis. In 1948 is de Landstorm voortgezet onder de naam Korps Nationale Reserve.
Bron o.a.: Onderdak in Boxtel, H.Pel 1994

Buurtschappen (Zie ook: Hezelaar; ook: Kasteren; ook: Vrilkhoven; ook: Wijze Mannen)

Sinds de middeleeuwen bestond Boxtel, naast Boxtel-binnen, uit de volgende buurtschappen: Munsel en Onrooi (sinds begin jaren 70 Boxtel-oost genoemd), Gemonde, Kleinderliempde, Lennisheuvel, Breukelen, Tongeren, Roond en Luissel, Hal, Heult en Selissen (sinds begin jaren 60 ook Selissenwal). Verder Den Berg, Vorst, Kinderbos, Nergena en Looeind. In Liempde zijn dat Kasteren, Vrilkhoven en Hezelaar.

Bijenhoudersgilde (zie ook: Gilden; ook: Imkers)

Dit oorspronkelijke gilde wordt door een sociëteit opgevolgd. Vanaf ongeveer 1900 wordt deze sociëteit voorgezet als vereniging. De bijenhouderij bloeit in Boxtel als nooit te voren. De vereniging beschikt in het Molenwijkpark bij het hertenkamp over een bijenhal waar leden hun volken kunnen onderbrengen. Jaarlijks wordt een bijen- en plantenmarkt gehouden rondom deze bijenhal.
Er is een in perkament gebonden boek met de hand geschreven reglement van “de Biesosietijdt te Boxtel “, opgericht 8 december 1766. Het reglement bestaat uit een dertiental artikelen die erop duiden dat de sociëteit is ingericht als een echt gilde: immers, de leden worden gildebroeders genoemd. Ook wordt de vereniging in artikel 7 “gilde“ genoemd. Eens per jaar werd een gildemis opgedragen, en een begrafenis ging gepaard met gilde-eer. Ook de organisatie binnen de sociëteit was veel gelijkend op die van het vroegere gilde. Zo berustte het dagelijks bestuur bij de hoofdman, de secretaris en de dekens.
Bron o.a. “Historisch overzicht, 225 jaar, Bijenhoudersvereniging St Ambrosius Boxtel ” Evert M. Meijs, 1991.

Bijenkorf, De (zie ook: Croon, De; ook: Ven, Petrus Cornelis van de; ook: Wanders, Marcel)

Deze winkel bevond zich in 70/80e jaren in de Stationsstraat (55). Het was niet dezelfde Bijenkorf als de landelijke winkelketen. Magazijn De Bijenkorf was meer een Blokkerachtige zaak. Je kon er van alles kopen, van een dweil tot een speelgoed-autootje.
Aanvankelijk was de zaak van fam. Van Kol – Van Kessel. Hun zoon Leo van Kol werd in 1948 priester gewijd.

Later werd de winkel overgenomen door de fam. Wanders. Laura Wanders-van Kol was een dochter van Arnold van Kol en Antonia Maria van Kessel, de eerste eigenaar. In de volksmond is de zaak altijd Van Kol blijven heten. Het echtpaar Wanders was lid van de plaatselijke operetteclub. Hun zoon Marcel is een internationaal bekend ontwerper. Verder stond er medio 1924 aan westzijde van de Markt een hotel met de naam 'De Bijenkorf' van Pieter van de Ven.

C

Canonije De [museum] (zie ook: Kanunniken; ook: Kanunnikenhuisje; ook: Kapittel; ook: Museum)

In een deel van het gerestaureerd kanunnikenhuisje (Duinendaal) is sinds 1993 het kanunnikenmuseum De Canonije gevestigd. Het museum heeft in haar collectie een particuliere verzameling voorwerpen over het leven van de Kanunniken. Deze kan worden bezichtigd. Symbool op het pand is hetzelfde als van de kruisheren alleen deze zijn aan een klooster verbonden en waren de kanunniken in Boxtel seculiere geestelijken d.w.z. ze woonden niet in een gemeenschap en moesten verantwoording afleggen aan paus en bisschoppen.

Carnaval (zie ook: Bellevue; ook: Harmonieën; ook: Keistamper)

De alternatieve plaatsnaam voor Boxtel tijdens de carnaval is Eendengat. Het wordt uitgesproken als Indegat. Op carnavalszaterdag vindt de "kleine Indetrek" plaats en de dag erna de "grote Indetrek" (optocht). De Agterblijvers (sinds 1956) is de oudste carnavalsvereniging in Boxtel.
In maart 1962 trok de eerste officiële carnavals-optocht door Eendengat. De stoet werd opgesteld op de Baandervrouwenlaan en eindigde op de Markt waar reus Jas de Keistamper de carnavalsvierders begroette. Het De Aggemarvanhuisaf Band-orkest is in 1962 ontstaan als blaaskapel Die Zwetschgenbub'n, die een jaar later werd gebombardeerd tot hofkapel van de eerste Boxtelse carnavalsprins (Jan I = Jan Swinkels). In 2001 eindigde deze rol van hofkapel.

Catharinagilde, Sint (Zie ook: Gilden)

In 1475 komt dit gilde ook voor als Sint-Kathalijnengilde. Het was een schuttersgilde. Het gildehuis van de broederschap was gevestigd in Herberg St.Cathrien (Rechterstraat) in 1713. Een groot deel van het culturele en ontspanningsleven speelde zich af in het gilde van St.Catrien. Zij liepen tijdens de reformatie iedere zondag van hier naar het Cleynbrugske (Rozemarijnstraat) via de Markt over het Leugenbruggetje (Kruisstraat) naar de schuurkerk

met vioolmuziek en trom. En terug. Daarmee provoceerden ze de protestantse machts-hebbers.

Cathrien, Sint [herberg]

Was gevestigd in de Rechterstraat (nu Hema). Rumoldus (kortweg Mol) van de Ven was de kastelein. Buiten hing een afbeelding van Sint-Catrien. Behalve onderkomen voor het St.Catharina-gilde en later ook de Sociëteit Burgerkring was de herberg ook de plek waar tussen 1879 en 1884 De Boxtelse Fanfare onder leiding van de Bossche dirigent Hörmann repeteerde.
Op 7 maandag 8 juni 1908 vond in deze herberg ook de oprichtingsvergadering plaats van de Gilde Bonds Harmonie (toenmalige schrijfwijze). Daarbij waren onder meer aanwezig kapelaan C. Peters van de Sint-Petrusparochie en mevrouw de weduwe Mahie-de Ceva, bewoonster van kasteel Stapelen. Herberg Sint-Cathrien was ook de plek waar het eerste openbare optreden van deze nieuwe harmonie op dinsdag 16 februari 1909 plaatsvond.

Ceulse Kaar [herberg] (Zie ook: Steenweg)

De Ceulse Kaar *(Keulse kar)* aan de Eindhovenseweg 41 is een rijksmonumentale herberg en dankt zijn naam aan de postkoetsroute van ‘s-Hertogenbosch naar Keulen. Het stamt uit de tijd kort na 1743 bij de aanleg van de steenweg van ’s-Hertogenbosch via Boxtel naar Best (1745) later naar Eindhoven/Luik (1818). Dit pand werd als brouwerij gebouwd door De Leijer. Na het faillissement in 1848 wordt het gekocht door Frans van der Eerden, die het als herberg/ brouwerij voortzet. In 1935 stopt de brouwerij. In de 20-er jaren werd op zondag na de Boxtelse kermis hier de Kleinderliempdse kermis gehouden. Deze bestond uit enkele kramen, waar o.a. koek werd geslagen en verloot.
De oude herbergboerderij van Justinus van der Eerden werd na voltooiing van de restauratie in 1976 in gebruik genomen als restaurant De Ceulse Kaar, sinds 2020 De Koetsier.

Charles, Sint (Zie ook: Burgakker; ook: Gevelstenen; ook: Maria Reginakerk; ook: Museum; ook: Witte Paters)

Sint Charles was een missieklooster van de Witte paters langs de rijksweg, Hal nr.4. Deze zagen zich in 1889, ten gevolge van de politiek der secularisering genoodzaakt om uit Frankrijk te vertrekken. Ze betrokken eerst huize Gerra in Haaren. Nadat het karakteristieke gebouw te Boxtel in gebruik werd genomen in 1892 was hier de priesteropleiding gevestigd met als overste pater Jamet. De klooster-kapel diende tevens tot parochiekerk voor de inwoners van de buurtschap Hal.

Aan de Burgakker hadden de paters van 1920 tot 1974 hun provincialaat. De kamer van de provinciaal had wel twee ramen (zo groot was de kamer dan ook wel), maar samen met het slaapkamertje ernaast was het toch geen riant verblijf.

Het economaat zat in de tuin in een houten loods (ook zo'n soort onderkomen voor "pauvres missionaires"). En de secretaris had een werkkamer, dat tevens slaapkamer was, en waar hij ook nog een postzegelbedrijfje was begonnen.

De rijksweg 264 nabij Boxtel was deze twintigste eeuw al twee keer eerder verlegd. Toen Rijkswaterstaat begin tachtiger jaren met de plannen kwam om de A2 tot autosnelweg om te bouwen, moest de weg opnieuw in oostelijke richting opschuiven.

Dat gaf ter hoogte van de zetel van de "Nederlandse provincie van de sociëteit van de Witte Paters van Kardinaal Lavigerie" beter bekend als het "klooster van Sint Charles", grote problemen. Tegenover het klooster ligt het landgoed Den Eikenhorst. Een autosnelweg door dit natuurrijke gebied zou op te grote bezwaren stuiten.

Rijkswaterstaat ging dus op de koffie bij de Witte Paters en deed een schietgebedje. Niet helemaal zonder slag of stoot, gaven de paters zich uiteindelijk gewonnen. Een autosnelweg die zo ongeveer midden door de kapel zou gaan lopen en op een meter afstand van de voorgevel van het klooster zou komen te liggen, zagen de Witte Paters niet zitten.

"De algemene leefbaarheid van het klooster zal dermate worden aangetast dat eventueel verhuizen naar elders verstandig lijkt", zo stond in het verslag van een vergadering die de paters hadden.

Ook de mooie kapel, een plek waar heel wat Boxtelse jonge paren elkaar het jawoord gaven en waar tot het laatst elke zondag een hoogmis werd gehouden, ging tegen de vlakte.

Behalve het raam van de H. Augustinus, waarin de afbeelding van Charles Lavigerie de Stichter van de Missionarissen van Afrika verwerkt was. Deze staat ten toon gesteld in het voormalige klooster van de Zusters Franciscanessen te Heythuysen, waar het nieuwe 'Sint Charles' als onderkomen van de Witte Paters nu is ondergebracht. De graven van de begraafplaats achter het plechtstatige pand, waar al een tachtigtal witte paters hun laatste rustplaats hadden gevonden, werden behoedzaam blootgelegd om op transport te gaan naar Heythuysen.

De gracht, links van de kapel, waar aquarium liefhebbers vaak watervlooien kwamen vangen, werd eveneens gedempt. Nu loopt hier de autosnelweg.
De ombouw van de Rijksweg betekende in september 1987 dus het einde voor Sint-Charles, dat in de jaren zestig was omgevormd van opleidingsinstituut tot bejaardentehuis. Veel paters en broeders genoten er na vele jaren na hun missie van hun oude dag.
De sloop, door hoofdingenieur-directeur van Rijkswaterstaat telkens 'amovering' genoemd, maakte een einde aan de bijna honderdjarige geschiedenis van het klooster. "Er is veel over te doen geweest", vertelde de hoofdingenieur. "Het waren taaie onderhandelingen, hoor", verzekerde provinciaal Van der Weijst. Een gevelsteen bleef gespaard en deze werd in 1996 als gedenksteen ingemetseld in het fietstunneltje "Paterspad" onder de snelweg. Hij toonde zich voor de onthulling van de gedenksteen tevreden over de 'redding' van de gevelsteen. De glas-in-loodramen van de kapel zijn bewaard gebleven en werden verplaatst naar de Maria Reginakerk in de wijk Selissen. Veel van die ramen bevinden zich nu in de kapel van het Jeroen Boschziekenhuis te Den Bosch en twee stuks in het Museum-Boxtel.
Eén van de initiatiefnemers was Boxtelaar Piet Rood, die eveneens ijverde voor het voortbestaan van de naam 'Sint-Charles' in het viaduct dat boven het zgn "paterspad" ligt. De straatnaam "Paterspad" is tastbare herinnering aan dit stukje Boxtelse geschiedenis.

Clarissenstraat 22 (Zie ook: Bernhard, Karel; ook: Hugenpoth, Adolf van; ook: Lamsweerde, Frans van)

Hier werd een pand in 1787 gebouwd door Johan van den Ham, pachter van het schuin daartegenover gelegen Barrièrehuis. In 1840 werd het vervangen door het huidig herenhuis met schuin daarachter het koetshuis uit 1842. O.a. voormalig burgemeesters-woning, tot 1974 lederatelier en tot 1990 assurantiekantoor, daarna notariskantoor.
Nadat de katholieken hun Petruskerk terug hadden kregen, vonden de diensten van de protestanten een tijdlang in dit herenhuis plaats.
‘Bekende’ bewoners zijn o.a. geweest: Johannes George Franke, houthandelaar; A.L.W. (Adolf) baron van Hugenpoth tot Aerdt, burgemeester; F.G.A.R. (Franciscus) baron van Lamsweerde, burgemeester; Pieter Velsen, directeur papierfabriek; Karel Bernhard Hertog van Saksen-Weimar-Eisenbach, luitenant-generaal; Cees van Berkel, assurantiehouder.

Clercx, fam. (Zie ook: Hartkerk, Heilig; ook: Villa Crols; ook: Villa Ruysdael; ook: bijvoegsel Clercx, fam.)

Sebastianus Henricus (Bas) Clercx ◊ (1848-1897) is geboren en overleden te Boxtel. Hij was ondermeer gemeenteraadslid. Men woonde tot 1938 in Villa Ruysdael, een vrij staand herenhuis, gebouwd ± 1880 en gesloopt eind jaren 60. Hier werd de Rabobank gebouwd. Bas had een houthandel in Boxtel. Hij huwde met Maria Anna Josepha van de Ven. Zij schonk de grond voor de H. Hartkerk en zat in het bestuur van de St. Elisabeth-vereniging.
Het houtwerfcomplex strekte zich uit over het Breukelsplein en het terrein tussen Molenstraat, Prins Bernhardstraat en P.Janssenstraat. Men bezat ook gronden rond de Annabrug met o.a. boerderij De Bult, die in 1904 is afgebrand.
Zijn oom Ferdinand Cornelis Clercx, die getrouwd was met een achternicht, Anna Catharina Cornelia Clercx, had rondom Villa Crols in de Rechterstraat, waarin men woonde, een houtwerf.

Colenberch, Zebertus - de Boxtel (Zie: Bijvoegsel Colenberch, Zebertus)

Heer ende meester Sebert vanden Collenbergh of meester Zebert van Collenberch werd geboren te Boxtel. Al op 14 september 1426 droeg een Zebertus, filius quondam Zeberti de Kollenberch, alle goederen die hem waren aangekomen door de dood van zijn ouders over aan zijn broer Albertus. Dezelfde Albertus Zebrechs soen de Collenberch wordt omstreeks 1427 ook vermeld als eigenaar van goederen te Liempde in de parochie van Boxtel. Een Jan Zebensoen van Collenberch was in 1480 schepen van Liempde. Ze zullen ongetwijfeld aan meester Zebert verwant zijn geweest. Deze werd op 1 juli 1498 als Zybertus de Colleber de Boxtel samen met Wilhelmus Erberti de Boxtel ingeschreven aan de Leuvense universiteit. Ze moeten uitzonderlijk goede studenten geweest zijn want in 1501 slaagden Sebertus Coelberg ex Boxtel van het college "de Valk" en Wilhelmus Huberti ex Boxtel respectievelijk als tweede en vijfde van 103 promovendi voor hun licentiaatsexamen. Een Johannes Coelbergh vel Coelberti ex Gestel werd eerste.
Bron: Het notariaat in Stad en Meierij van 's-Hertogenbosch tijdens de Late Middeleeuwen (1306-1531); A.H.P. van den Bichelaer 1998

Concertzaal (Zie ook: Ark, de; ook: Bioscoop; ook: Hotel Riche; ook: Prick, Willem)

Ergens in het jaar 1923 nam ondernemer, mede-oprichter en tevens voorzitter van Boxtel's Harmonie, Willem Prick het initiatief om te komen tot de bouw van een heuze concertzaal. Daartoe had hij contact gezocht met de eigenaar van Hotel Riche in de Stationsstraat 47. De N.V. Concertgebouw Boxtel werd opgericht in 1923. In augustus van dat jaar werd de, van 450 zitplaatsen voorziene, accommodatie gebouwd in de tuin van Hotel Riche en geopend. Het gebouw was ongeveer 33 meter lang en 11 meter breed. Langs een der zijwanden was een open waranda aangebracht om ook te kunnen genieten van concerten in de tuin. In die tuin was n.l. een muziekkiosk. Er werden regelmatig toneel- en cabaretvoorstellingen georganiseerd. Bekende nationale en regionale artiesten traden hier op.
Tot aan de mobilisatie was de zaal tevens de repetitieruimte voor de leden van Boxtel's Harmonie. Na de Tweede Wereldoorlog wijzigde de bestemming, evenals trouwens die van het hotel. De voormalige concertzaal werd getransformeerd tot de Nieuwe Bioscoop. De laatste film werd er vertoond in het jaar 1969. Daarna volgden nog tien jaar gedurende welke het pand werd benut als meubeltoonzaal en als parkeergarage. In 1987 volgde sloop. Thans is er een passage en een parkeerplaats op deze plaats.
Een deel van de doorsteek tussen Stationsstraat en Prins Hendrikstraat, Passage Riche, is formeel nog steeds eigendom van de NV Boxtel's Concertgebouw uit 1923.
Bron o.a.: R. van Nooijen 8 augustus 2015 Boxtelse vereeniging societeit burgerkring, april 1910 - ca. 1956

Cooth, Mr.P.F. van (Zie ook: Aarde, De Kleine; ook: bijvoegsel van Cooth)

Mr. P. F. van Cooth
de man die een groot deel van zijn vermogen schonk aan het onderwijs.

Petrus Franciscus van Cooth ◊ (1819-1901), geboren in Ravenstein en overleden te Den Bosch, was griffier van de Staten van Noord-Brabant en tevens bestuurslid van het Provinciaal Genootschap voor Kunsten en Wetenschappen. In zijn testamenten (1891 en 1894) heeft hij o.a. Boxtel mild bedacht. Met de legaten werden een openbare school voor Meer Uitgebreid Lager Onderwijs (Mulo) en een r.k. Landbouwwinterschool opgericht. Op Munsel werd de "Van Cooth-hoeve" gebouwd, waarin de Kleine Aarde was gevestigd. Nog steeds profiteren Boxtel en andere gemeenten jaarlijks van het "Legaat van Cooth".

Corpus (Zie ook: Gezworenen; ook: Schepenen)

Vóór de Franse tijd was het Corpus de zogenaamde "Breeden Raad", het gemeentebestuur in zijn breedste samenstelling met o.a. de kerkmeester. Deze werden benoemd door de

drossaard, de vertegenwoordiger van de landsheer. In de 16e eeuw vonden de vergaderingen plaats ‘onder de lindeboom aan de Strijpt’.
Bron o.a.: Van vagebonden, dieven en drinkebroers: Boxtelse rechtspraak in de 17e en 18e eeuw; Wil Doyen en Gied Segers

Cronenborgh, van (Zie ook: Zusters Clarissen)

Het ridderlijk geslacht Van Cronenborgh stond in nauwe relatie met Boxtel. Willem van Boxtel was gehuwd met Agnes van Cronenborgh, dochter van Willem van Cronenborgh, slotvoogd van Heusden. In 1468 schonk ridder Johan van Cronenborgh een hofstede, die hij zelf had laten optimmeren aan de Zusters Clarissen en gelegen was aan de huidige Clarissenstraat. Het huis werd ingericht en uitgebouwd tot klooster.

Croon, De (Zie ook: Bijenkorf, De; ook: Scheepvaart; ook: Scheepswerf; ook: Ven, Petrus Cornelis van de)

Woon- en winkelcomplex aan de Markt. De Croon is een verwijzing naar herberg De Croon die hier eens gestaan heeft. Herberg/brouwerij 'In den Croon' die in 1540 is afgebrand tijdens de grote dorpsbrand. In 1554 is deze herberg weer opgebouwd en hervatte het zijn functie. In deze herberg was ook een brouwerij aanwezig.
Vóór 1910 staat er de woning van Pieter van de Ven met ernaast zijn tabakszaak en waar later Hotel Van de Ven of De Bijenkorf zou komen. Rechts ervan was de Koninklijke Weverij Van de Ven uit 1775. Dit bedrijf was als zodanig in ieder geval tot 1930 nog in werking. Rechts naast de weverij was het pand van blauwverver Princen. Nadien kwam in het pand van de weverij tussen ca. 1932-1939 Hotel Victoria van fa. Jos van Berkel. Vanaf 1939 tot ca. 1953 zien we hier een EDAH-winkel. Daarna was er nog, tot in de jaren zestig, een verffabriekje gevestigd. Toen volgde sloop van dit pand met zijn rijke historie en verscheen op deze plek het politiebureau (1968) met ernaast - grenzend aan de Clarissenstraat - een bankgebouw, daar waar vroeger het pand van de blauwverver stond.
Bij de bouw van dit nieuwe complex zijn veel aardewerkscherven gevonden, maar die zijn veelal dermate verwoest dat ze weinig informatie kunnen geven. Wel duidelijk zichtbaar waren enkele houten putten die dichtbij de Dommel zijn aangetroffen. Het gaat vermoedelijk om middeleeuwse water- en beerputten. Wel lijkt het aannemelijk dat in vroeger eeuwen niet alleen aan de Marktzijde huizen stonden, maar ook dichter bij de Dommel bewoning plaatsvond. In de sleuven waren sporen van greppels te zien, die vermoedelijk hebben gediend als perceelsgrenzen.

Cultuurhistorische As (Zie ook: Gedenkstenen; ook: Huizen, historische; ook: Monumenten)

De cultuurhistorische As in Boxtel verbindt de St. Petrusbasiliek in het noorden met het kasteel Stapelen in het zuiden. Langs en in de As liggen tal van monumenten. Het voert de

bezoeker langs historische plaatsen, gedenkstenen en gebouwen. De route vormt als cultuurhistorische As een samenhangend geheel met de twee 'hoofdmonumenten' en is geplaveid met zogeheten kinderkopjes.

Cuijk, Heren van *(van Cuyck)* (Zie ook: Aa, van der; ook: Gemeentewapen; ook: Randerode, Heren van)

Hendrik III van Cuijk huwde met Aleidis van der Aa van Randerode in 1234 de (erf)dochter van Willem, Heer van Boxtel. Eigendommen van de heren van Cuijk waren Herpen en Boxtel en door aanhuwelijking de heerlijkheden Malsen en Meteren (aan beide zijden van de Linge) Zelhem, Mierlo, Escharen, Mierop, Asten, Nieuwkuijk en Oyen.
Hertog Jan I van Brabant verdedigt tijdens de Limburgse Successie-oorlog (1283-1288) zijn aanspraken op Limburg tegen graaf Reinoud I van Gelre. Deze oorlog eindigt met de bloedige slag in Woeringen bij Keulen. Een pijnlijke nederlaag voor de Geldersen.
Een zoon van Rutger van Cuijk en Maria van Diest, Willem van Cuijk (gehuwd met Elisabeth van Boxtel, erfvrouwe van Boxtel), is tot ridder geslagen in de slag van Woeringen in 1288. Hij gaf Boxtel zijn huidige wapen.

Cijnzen

Het cijnsrecht is het recht van de heerlijkheid om grondbelasting te heffen. Aan iedere heerlijkheid was een cijnshof verbonden. Cijnsrecht is vergelijkbaar met de hedendaagse onroerendezaakbelasting. De cijnzen (of cijns) werden oorspronkelijk voldaan in natura. Het gold aanvankelijk veeleer als een jaarlijks teken van erkenning door de bevolking van de heer van Boxtel. In de middeleeuwen werd betaling vervangen door (belasting)geld en betaalden de boeren pacht.
De opbouw van Boxtel-binnen-de-Bruggen – het oudste deel van het huidige centrum van Boxtel – kan goed worden gevolgd aan de hand van de oudste cijnzen. Deze cijnzen worden betaald in de vorm van hoenderen. De heer van Boxtel haalde jaarlijks ongeveer 650 cijnshoenderen op en daarnaast ook "*vastelavonthoenderen*" en "*meyverkenen*" (=meivarkens).
De hoendercijnzen hebben vooral gelegen aan de Strijpt, de huidige Markt. Zij komen ook sporadisch voor in de Burgakker en aan de Rechterstraat. Aan de Strijpt zijn ze waarschijnlijk allemaal op hetzelfde moment en planmatig uitgegeven, omdat huis voor huis de hoender-cijns voorkomt. De oudste fase van bebouwing ligt waarschijnlijk in de leengoederen van de heer rond de kerk, zoals de Spijker. Vermoedelijk heeft met name Willem II van Boxtel (1290-1334) de bewoning van het gebied tussen de bruggen bevorderd door de uitgifte van gronden tegen betaling van een jaarlijks hoendercijns.
Tussen 1314 en 1391 waren er in Liempde nieuwe gronden in cijns uitgegeven. Deze cijnzen inde sinds 1391 de heer van Boxtel en de cijnzen die ontstonden na 1391 waren voor de hertog.

Een merkwaardige situatie is dat er vanaf het einde van de 14de eeuw 3 cijnsboeken van oorsprong uit dezelfde bron in omloop waren: 1) het oude hertogelijke cijnsboek voor de cijnsen tot 1314, 2) het oude hertogelijke cijnsboek van uitgiften tussen 1314 en 1391, dat in dat jaar met de andere rechten aan de heer van Boxtel in leen werd gegeven en ten slotte 3) de nieuwe hertogelijke cijnzen vanaf 1391.
Er waren boetes als men te laat was met betalen van cijnzen.
"Manier om winninge te doen 't jaar of jaaren chyns eerst apart bestellen voorts in twee fout chyns in cas van versterffenis of testament maar in cas van scheyding of transport of andere actens onder de levenden maer een foutchyns dan vier stuyvers voor ieder persoon dien afgewonnen wort en deze vier stuyvers so dickwyls als er texten zyn op de chyns".
Ook in Boxtel, waar de rentmeester van de heer van Boxtel de cijnzen inde, werden achterstallige cijnzen uitgewonnen. Voorbeelden zijn bekend uit 1478, 1480, 1519, 1529, 1566 en 1598. In dat laatste geval werd tenminste een deel van de voor de Meierij kenmerkende procedure gevolgd: namelijk de afronding met het "*verbueten*": het verbueten was een manier om de rechten van crediteuren met jongere rechten ten opzichte van schuldeisers met een ouder recht veilig te stellen.
"*Alsoo de kynder ofte erffgenamen van wylen mr Jan Conicx rentmr inne synder tyt des heeren van Banssingnii, Boxtell, etc hadden geevinceert door gebreck van betalinge van sheeren grontchynssen de goedens wylen Willem Aert Jacops tot Hall aende brugge ende daer van verbuthe gehouden den Ve dach der maent van meye anno drie ende negentich welcke voorscreven erffenisse ten voorscreven dage by Willem Willems als geinteresseerde ende sone Willem Aerts is verbueth naer der tselve blyckende by den verbute ende instrumente van evictie daer van synde....*".
Zo ontving de heer van Boxtel in 1559 meer dan 400 gulden aan grondcijnzen en daarnaast nog meivarkens. In 1560 leverde de houtschat Boxtel 12 gulden en die van Liempde 11 gulden op.
Bron o.a.: Proefschrift: '.... dat men het goed van den ongeboornen niet mag verkoopen', Hein Vera, Moergestel 2011

D

Dekenij (Zie ook: Brouwerijen; ook: Kapittel; ook: Pastorie Duinendaal)

Duinendaal 2. Op de plek van de huidige pastorie van de H. Hart-parochie, bevond zich destijds een pand, gebouwd volgens eenzelfde grondplan, met de naam Dekenij. De Dekenij was, vóór 1648, de woning van de Deken (= hoofd) van het Kanunniken-kapittel van Boxtel. Gedurende de Reformatie, de periode vanaf 1648, werd de Dekenij gehuurd en bewoond door de, uiteraard protestantse, drossaard. In een huizenoverzicht (1736) wordt 'Duijnendaal'

genoemd: "Een huijsinge, stallinge, brandhuijs, brouwerye, melterye, tuynhuysje, hoff en werff". Het gaat hier dus om een uitgebreide brouwerij met ook een mouterij erbij. De bewoner en eigenaar was Frans Bowier. Frans Bowier was de zoon van Jan Bowier die rond die tijd de drossaard van Boxtel was. Later zou hier de Dekenij gevestigd worden. Drossaard Jan Bowier koopt het pand in 1742. Tot 1792 is in de Dekenij een uitgebreide brouwerij met mouterij gebleven.
Uit de boedelinventaris uit 1664 van de Deken van Boxtel blijkt dat al in die tijd gezorgd werd voor de eigen drankvoorziening. In deze boedel waren namelijk opgenomen: twee bierstellingen, een brouwkuip met koelvat en een brandewijnketel met toebehoren.
De weg vanaf de (Oude) Kerkstraat naar de dekenij werd vroeger wel het “Dekenij-straatje” genoemd.
Toekomstig burgemeester van der Voort (1762-1809) koopt op 31 maart 1798 voor *ƒ* 6000,- de dekenij. Het was verbouwd tot een schitterende buitenplaats, “die van alle gemakken en modern comfort was voorzien”. Dit huis werd gekocht in 1844 door het parochiebestuur en tot de fundering afgebroken. Alleen het grondplan bleef bestaan en hier werd de huidige katholieke pastorie gevestigd. Het pand was voor 1930 alleen bereikbaar via een bruggetje over het Binnendommeltje dat rond de kerkheuvel liep.
Bron o.a.: Boxtel binnenste buiten, J. de Visser 1993.

Dennenoord, recreatiepark

Dennendreef 5. Een park met ongeveer 200 plaatsen voor chalets, stacaravans en stenen bungalows, gevestigd in het buitengebied van Boxtel aan de Dennendreef en is ruim 8 ha groot. Midden in Het Groene Woud. Het beschikt over een buitenzwembad, jeu-de-boulesbaan, fitness en een speeltuin. In het aanwezige zorghotel zijn 10 kamers gerealiseerd waar o.a. mensen met een zorgbehoefte, samen met hun mantelzorger of zorgaanbieder een vakantie of dagbesteding kunnen doorbrengen.

Deppen, Mgr. Joannes Philibertus (*Giovanni Filiberto)* (Zie ook: Zeven Gestar)

J.P. Deppen ◊ (1808-1877) werd geboren te Boxtel en overleed in Haaren. Werd in 1853 benoemd tot titulair(= toeziend) bisschop van het Griekse Samos en in hetzelfde jaar tot bisschop-coadjutor bij het aartsbisdom Utrecht, hulpbisschop van Mgr. J. Zwijsen. Hij woonde tot 1874 in huize Gerra te Haaren. Deppen schreef alle pastoors van het bisdom Den Bosch voor dat ze alleen nog wijnen uit Samos als miswijn mochten gebruiken, wat hem een mooi profijt in de wijnhandel opleverde. Op 19 februari 1861 is hij geridderd met de Orde van de Nederlandse Leeuw.

Dienstwoningen (Zie ook: Mahie, Johannes Henricus)

De geschiedenis van de dienstwoningen aan de Konijnshoolsedreef 9 (koetsier) en de Burgakker 19 (tuinman) voert terug tot 1865, toen Gerardus Johannes Henricus Mahie, heer van Boxtel en Liempde, opdracht gaf voor de bouw van de in waterstaatsstijl twee soortgelijke huisjes. Dat liet hij doen door de Tilburgse architect A. Goijaerts, die de ontwerper is van beide huisjes. Ze prijken al bijna twintig jaar op de gemeentelijke monumentenlijst.
De twee huisjes bestaan uit een bouwlaag met een zolder met daarop een met Tuile du Nord-pannen gedekt zadeldak, compleet met secreet (poepdoos) in de bakstenen bijschuur. Ondanks enkele later aangebrachte veranderingen, is duidelijk zichtbaar dat beide dienstwoningen verwant zijn. Het zijn bijzondere woonhuizen die kenmerkend zijn voor de bouwtrant van de negentiende eeuw. Het is een mooi voorbeeld van oorspronkelijke dorpsbewoning.
Vanaf 1900 was Gerardus van der Steen, 'Steentje', (15-03-1865 Esch – 05- 03-1939 Boxtel) bewoner van de dienstwoning aan de Burgakker. Hij was tuinman van het kasteelpark en ook Suisse (ordebewaker) van de St.Petruskerk. Hij trouwde met Anna Maria Slijters. Steentje kwam dagelijks te voet van Esch naar Boxtel totdat hij verhuisde naar de dienstwoning.

Diest, Maria van (Zie ook: Willem II van Boxtel)

Was gehuwd met Willem, Heer van Boxtel. Ze hadden vier zonen en een dochter. De oudste zoon was Willem, Heer van Boxtel en Oijen, die was gehuwd met Cunegondis, gravin van Dalem. In een twist met Jan van Herlaer werd hij omstreeks 1350 gedood.

Dom Helder Camaraschool

Een basisschool in Selissen die in 1973 tot stand gekomen is. Ging in 1981 samen met de Walpoort. De Dom Helder Camaraschool is inmiddels al weer gesloopt. Alleen het gymnastieklokaal staat nog overeind en is in gebruik bij jeu de boules-vereniging 'De Walnoot'.

Dommel [Duthmala]

Na de ijstijd was het in deze omgeving een zandvlakte. Door zandstormen zijn zandafzettingen ontstaan. De Dommel heeft zich hierdoor een weg gebaand. Alleen op hoger gelegen delen was bewoning mogelijk.
Het riviertje De Dommel neemt in de geschiedenis van Boxtel een belangrijke plaats in. Zoals het vele eeuwen steeds ging, werd een nederzetting gesticht op de plaats die in geografisch opzicht de bewoners wat te bieden had.
Vanaf Eindhoven stroomt de Dommel ruwweg noordwaarts. Bij de kom van Sint-Oedenrode buigt de rivier naar het westnoordwesten en bij Boxtel opnieuw naar het noorden. Voordat de Dommel in de negentiende en twintigste eeuw werd rechtgetrokken, zocht deze rivier met talloze bochten en soms extreem grillige meanders zijn weg door het landschap. Tussen Son en Boxtel en tussen Boxtel en Sint-Michielsgestel ligt de rivier zichtbaar in een dal. Het Dommeldal wordt hier op veel plaatsen door steilranden gescheiden van de hogere akkers ter weerszijden van de rivier. Bij het centrum van Boxtel is de oorspronkelijke landschappelijke situatie vrij onduidelijk door de overwoekering met stedelijke en infrastructurele bebouwing.
Dommel betekent zoiets als: 'Rietstroom'.
De naam Dommel bestaat uit twee lettergrepen met ieder een eigen betekenis.
Het eerste gedeelte, dom, dud, dut of duth zou kunnen afstammen van dutten of dodde en betekent: riet (lisdodde).
Het tweede deel van de naam 'mel' verwijst naar maal, dat stroom of stromen betekent.
Oudere varianten van de naam Dommel in oude geschriften zijn:
Dudmale (Dutmale of Duthmala), draaikolken
Dumella (tijd van Sint Willibrord; 8e eeuw)
Didmella (1403)
Dommella (in acte in het Latijns; 1588)
De rivier stroomde met haar zijstromen, die beekdalen insneden in het dekzand. Daardoor zijn opvallende hoogteverschillen ontstaan zoals in het Dommeldal tussen Gemonde en Venrode, waar de beek diep in het dekzand is ingesleten en oeverwallen zijn ontstaan.
De Dommel ontspringt op de Donderslagse Heide bij Neerpelt in België ten zuiden van Peer, door samenvloeiing van diverse beekjes. Hij meet 120 kilometer, waarvan 35 kilometer op Belgisch (Limburgs) grondgebied en 85 km op Nederlands (Brabants) grondgebied. Vanuit Borkel en Schaft stroomt de Dommel via Valkenswaard naar Boxtel en in Den Bosch vloeit het ter hoogte van de Citadel samen met de Aa, om als Dieze naar de Maas te stromen.
Deze rivier was aanvankelijk een kalme, ietwat slaperige stroom, die zich op verscheidene plaatsen met grote slingers door zijn weidse vallei bewoog. Eind 1100 vonden er ontginningen langs de beekdalen plaats, aangezien de bodem minder vochtig was dan voordien. Hoewel de Dommel tot Boxtel of hoger in beginsel bevaarbaar was voor kleine

vaartuigen, leverden zowel de vele bochten als de watermolens bezwaren op. Door de aanleg van sluizen, watermolens en de toename van wateraanbod veranderde zijn karakter. Eeuwenlang werd er op de Dommel gevist en men ving er o.a. snoek, voorn, brasem, baars, grondel, aal, bliek, puinoog en vooral paling.
De Dommel was vanwege de aanvoer van schoon water en gebruik van waterkracht (watermolens) van zeer groot belang voor de vroege industriële bedrijvigheid in Boxtel.
Al vanaf de 14e eeuw is er sprake van scheepvaart op de Dommel en zelfs over het Smalwater. De producten van de watermolens moesten aan- en afgevoerd worden. In 1852 werd door het gemeentebestuur verklaard dat jaarlijks twee schippers met aken van 32 ton, mest, hout en bouwmaterialen mochten vervoeren vanaf de Boxtelse watermolens over de Dommel richting Den Bosch. In 1870 was er nog sprake van 185 vrachten per jaar. Het is bekend dat tegenover het Schipke naast de Ter Aasche brug bij de vroegere camping Den Bergh een haventje is geweest met een schipperswoning. De losplaats werd regelmatig gebruikt om stenen aan te voeren voor onderhoud aan de straatweg van 's-Hertogenbosch naar Eindhoven/Maastricht/Luik, waarvan de aanleg in april 1741 in 's-Hertogenbosch was aangevangen. Doordat de hoeveelheid afvalwater uit huishoudens en industrie steeds meer toenam werd het Dommelwater buitengewoon smerig. Daarom werd in 1963 een grote waterzuiveringsinstallatie in Eindhoven geopend.
De Dommel heeft momenteel een waterhuishoudkundige, recreatieve en ecologische functie. Ze stroomt met een snelheid van een 0,5 meter per seconde. In het eerste decennium van de 21e eeuw heeft het Waterschap plannen ontwikkeld om de Dommel een natuurlijker karakter (terug) te geven en de kanalisatie over aanzienlijke afstanden ongedaan te maken.
Bij de brug in de Mgr. Wilmerstraat ligt een 33 meter lange kanogoot, de langste van Nederland en gaat met een hevige stroomversnelling gepaard.
Bron o.a.: Kasteren, een gehucht apart, Stichting Kék Liempt, nov. 1982; ook uit: Concurrentie of navolging, KAHW Leenders 2000

Dommelbimd [beemd] (Zie ook: Kasteelpark)
Dit zijn 11 percelen nabij Stapelen langs de Dommel. Een beemd is een laag gelegen grond langs een beek met bijzondere natuurwaarde. De Stichting Dommelbimd heeft het grondgebied samengesmeed (met behoud van de rechten van de respectievelijke eigenaren) tot één 'stadslandgoed Stapelen', met een grootte van ruim 7 ha. Het gebied met een laarzenpad bestrijkt een oppervlak van de Konijnshoolsedreef tot de Eindhovenseweg. Met het kasteelpark streeft men naar een trefpunt voor cultuur, historie, kunst.

Dommeloord (Zie ook: Hoek, Piet; ook: Muziekkiosk)

Aan de weg naar Eindhoven, de toenmalige Eindhovenseweg thans Brederodeweg, lag nabij de ‘Brederodebrug’ een theetuin “Dommeloord” genaamd van Kees van Dongen. Deze tuin werd in 1905 opgericht naast het bestaand café Dommeloord. Er waren schommels en een wip op het terrein naast zijn huis. In de theetuin gaven in de muziekkiosk de Boxtelse harmonieën jarenlang op de eerste zondag in mei een liefdadigheidsconcert ten behoeve van de Dokter Hoek's Vereeniging (later het Wit-Gele Kruis). Een nabij gelegen woonstraat heet nu Dommeloord.

Donders, Henri (Zie ook: Sok, De Rotte; ook: Hartkerk, Heilig)

Hendrikus Johannes Maria Donders ◊ (1870-1932) werd geboren te Tilburg als zoon van Johannes Ludovicus Donders (textielfabrikant) en Anna Allegonda Janssen. Hij overleed te Venlo.
Na zijn opleiding aan het seminarie te St.-Michielsgestel te hebben voltooid, werd Henri Donders op 30 mei 1896 in de St.-Janskathedraal te 's-Hertogenbosch tot priester gewijd. Nadat hij eerst enkele jaren als kapelaan werkzaam was geweest in
Groesbeek, volgde in 1902 zijn benoeming als kapelaan in Boxtel.
Henri Donders ging in Boxtel pastoor Eras assisteren. Deze had in 1901 in de nabij het station gelegen wijk Breukelen de H.-Hartparochie gesticht. In deze snelgroeiende wijk, het zogenaamde stationskwartier, woonden vooral arbeiders en beambten van het staatsspoor. Kapelaan Donders, evenals pastoor Eras, zoon van een Tilburgse textielfabrikant, was sterk antisocialistisch. Beide geestelijken zagen het opkomend socialisme als een gevaar voor de katholieke arbeiders.
Toen de bekende dichteres en socialiste Henriëtte Roland Holst-van der Schalk tijdens de spoorwegstaking van 1903 de Boxtelse arbeiders van het staatsspoor wilde toespreken, verbood de geestelijkheid de plaatselijke zaal- en caféhouders om ruimte voor deze S.D.A.P.-bijeenkomst beschikbaar te stellen. Toch slaagde Henriëtte Roland Holst er in om een zaaltje voor haar spreekbeurt te vinden. De eigenaar van een bij het station gelegen café, in de volksmond 'De Rotte Sok' genaamd, bleek bereid om zijn etablissement ten behoeve van de stakingsbijeenkomst beschikbaar te stellen. De vergadering werd druk bezocht en Henri Donders greep deze gelegenheid gretig aan om met de socialiste, landelijk bekend als 'Rooie Jet', in debat te gaan. De poging van Henriëtte Roland Holst om de Boxtelse spoorweg-arbeiders op te wekken tot deelname aan de staking mislukte. Dat kwam voornamelijk omdat kapelaan Donders de aanwezige spoorwegmensen opmerkzaam maakte op een uitspraak van Jan Oudegeest, landelijk voorzitter van de socialistisch georiënteerde Nederlandsche Vereeniging van Spoor- en Tramwegpersoneel. Deze had het Boxtels spoorwegpersoneel betiteld als 'grotendeels stom en dronken volk'. Deze denigrerende

uitspraak van de socialistische voorman gaf de doorslag bij het besluit van het Boxtels spoorwegpersoneel om niet mee te doen met de staking.
Kapelaan Donders, tijdens die bewuste stakingsbijeenkomst geconfronteerd met de ongunstige rechtspositie en slechte arbeidsvoorwaarden van het spoorwegpersoneel, besefte echter de noodzaak van een vakorganisatie op katholieke grondslag voor deze categorie werknemers. Op 22 februari 1903 vond dan ook -mede op initiatief van de Boxtelaren Henri Donders en de latere voorzitter Jan Hellemons- in Utrecht de oprichtingsvergadering plaats van de R.-K. Bond voor Spoor- en Tramwegpersoneel St.-Raphaël. Donders werd, naast tweede bondsadviseur, tevens hoofdredacteur van het bondsblad *Het Rechte Spoor,* waarvan op 28 mei 1903 het eerste nummer verscheen en dat vanaf 1910 als weekblad ging verschijnen.
Tot aan zijn dood in 1932 bleef Henri Donders in hoge mate het redactioneel gezicht van het bondsblad bepalen. Omdat de kapelaan een enigszins gebochelde rug had, verwierf hij zich onder het spoorwegpersoneel al snel de bijnaam 'de kromme Donders van Het Rechte Spoor'.
Henri Donders genoot ook bekendheid als priesterdichter. Zo schreef hij onder andere de tekst van het bondslied van St.-Raphaël. In 1926 werd Donders, eerst pastoor te Bergharen, daarna te Schijndel, benoemd tot bondsadviseur van de toen ruim 12.000 leden tellende R.K. Bond voor Spoor- en Tramwegpersoneel.
Twee jaar later, bij de viering van het 25-jarig bestaan van de bond, werden de maatschappelijke verdiensten van Donders erkend door zijn benoeming als Ridder in de Orde van Oranje Nassau. In 1930 werd hij rector van het Mgr. Mutsaersoord in Venlo, het herstellingsoord voor leden van St.-Raphaël. Voor de totstandkoming van deze in juli 1930 geopende instelling, gericht op de verzorging van rust- en herstelbehoevende bondsleden, had Donders zich bijzonder ingespannen. Dit vooral als lid van een comité dat zich ten doel stelde om tussen juni 1925 en februari 1928, de maand waarin het zilveren bestaansfeest van de bond werd gevierd, geld bijeen te brengen voor de bouw van het herstellingsoord. Via *Het Rechte Spoor* voerde Donders intensief propaganda om geld voor dit doel bijeen te brengen. Ook stimuleerde en activeerde hij allerlei plaatselijke en landelijke acties.
In dit Mgr. Mutsaersoord overleed Henri Donders op 62-jarige leeftijd. Overeenkomstig zijn wens werd hij aldaar begraven op 25 oktober 1932.
Bron: Omziend naar de toekomst G.A.M. Segers

Dorenbosch, Piet (Zie ook: Gemeentesecretaris; ook: Heemkunde(kring); ook: Museum)

1903 – 1990. Gemeentesecretaris. Oprichter in 1941 en eerste voorzitter van de Boxtelse Heemkunde. Hij was medeoprichter van het Jacob Roelandscollege en de muziekschool in Boxtel. Petrus Theodorus Antonius Dorenbosch was jarenlang secretaris van de kunstkring. Hij publiceerde De Boxtelse St.Petrus; Boxtel in oude ansichten, werd in 1968 ereburger van Boxtel en in 1984 benoemd tot ridder in de orde van Oranje Nassau.

Behalve van de Boxtelse kunstkring was Dorenbosch ook lang penningmeester van de Stichting Brabantia Nostra. In het monumentale pand 't Hofje was een Historisch Museum dat naar hem genoemd werd. Het museum had naast een permanente tentoonstelling over de geschiedenis van Boxtel jaarlijks een aantal thema-exposities over typisch Boxtelse actuele onderwerpen. Sinds 2013 is de collectie ondergebracht bij MuBo in de Baroniestraat. *Voor meer info klik hier*

Bron: o.a. Brabantse biografieën 7 *Boxtel en Liempde*

Dorpsbestuur (Zie ook: Komme; ook: Raadhuis; ook: Reformatie; ook: Schepenbank; ook: Schepenen)

In 1293 bestond het bestuur van Boxtel uit schepenen, gezworenen, kerkmeesters en armmeesters. Echter niet gekozen, doch aangesteld door de heer van Boxtel. De functies waren bestemd voor gegoede inwoners van het dorp. In deze oude tijden vergaderde het toenmalige dorpsbestuur – een vergadering der vrije mannen, 'gemeyn waerheit' geheten, zeker bij goed genoeg weer, in de openlucht, gezeten op de vrijbanken onder de grote lindeboom aan het begin van de Markt. Het was een zogenaamde 'gebodenlinde', omdat daar geboden of afkondigingen werden gedaan. Op zondag na de hoogmis las de vorster van Boxtel onder de linde de geboden voor. Wanneer in de Franse Tijd de gemeenteadministratie steeds omvangrijker wordt en ook de politie (veldwachter/marechaussee) een onderkomen nodig heeft wordt er gedacht aan een raadhuis. Vanwege geldgebrek werd er tot 1648 meestal een onderkomen gevonden in een van de aanwezige herbergen. Vaak maakte de waard/herbergier als schepen zelf deel uit van het dorpsbestuur. In Boxtel werd onder meer vergaderd in de toenmalige herberg 'Het Hert' aan de Rechterstraat of begin 17e eeuw in de herberg van Maeyken Peter Conincx.

De Politieke Reformatie (formeel 1660) stelde bepalingen met betrekking tot bestuur en ook onderwijs. Het bestuur kwam in handen van de protestantse bovenlaag te liggen. De ambten (schout, secretaris en vorster) en de zogenaamde tijdelijke bedieningen (schepenen, borgemeesters, kerk- en armmeesters en gezworenen) vormden het protestantse bestuur. Een onderwijzer moest gereformeerd zijn. Onder meer werd bepaald dat vergaderingen van het gemeentebestuur niet langer in een herberg mochten plaatsvinden. Tijdens reformatie vergaderde het dorpsbestuur 1657-1843 in kapittelkamer, nu de Heilig-Bloedkapel in de St.Petruskerk.

Deze was toen nog door een muur afgescheiden van de kerk. Men ging het raadhuis binnen door een deur op het kerkhof. Vóór het gebruik als raadhuis was er een 'gerfkamer': een ruimte waar de geestelijken zich omkleedden. In een ruimte gelegen achter het tweede spitsboogvenster was de werkkamer van de secretaris. Boven dit raadhuis was een zoldering gemaakt die diende als archiefruimte. Met daarnaast de voormalige gijzelkamer. Deze

ruimte was tussen 1657-1823 onderdeel van het raadhuis. Onder het raadhuis was een gevangenkelder aanwezig, die meestal onbruikbaar was omdat er water in stond.

Dorpsomroeper (Zie ook: Klapwaker)

Belangrijke mededelingen werden door de dorpsomroeper op zijn ronde door de straten omgeroepen. Hij was voorzien van een bel om zijn komst aan te kondigen: inwoners kwamen dan naar buiten of openden een raam. Aanvankelijk verrichtte de dorpsomroeper zijn werk te voet, later op de fiets. Bekend zijn, tot in de vroege jaren zestig van de 20ste eeuw op deze wijze gedane, bekendmakingen dat er vlees van een noodslachting op het slachthuis verkrijgbaar was.

Dries, Den (Zie ook: Jongerencentrum; ook: Pellenwever; ook: Phaf, Jan)

Aanvankelijk stond een woning, Den Dries genaamd, aan de huidige Dr. Van Helvoortstraat waar nu de daar ter plaatse de appartementen naar vernoemd zijn. Hier had Martinus van der Velden tot 1854 een looierij. Vanaf 1866 was hier een damastfabriek en pellen-weverij. De grond was destijds mogelijk het eigendom van Ferd. Clercx. In 1900 werd er een damastweverij gebouwd (aan de toen nog zogeheten Nieuwstraat) van de firma M. de Leeuw ◊ en in 1938 werd het overgenomen door Van Oerle die er de Stomerij en chemische wasserij Den Dries heeft gevestigd tot 1961. In 1972 verbleef hier het jongerencentrum 'Nieuw Open Huis' en daarna Paradox. Het gebouw is gesloopt in juli 1996. In 1999 zijn hier de appartementen gebouwd aan de hand van architect Cees Dam.
Voor de volledigheid: er is ook een straat genaamd Den Dries in Liempde.

Drossaard (Zie ook: Schepenbank; ook: Schout)

Na 1648 werd de naam schout vervangen door drossaard (landdrost). Bij binnenkomst kreeg de drossaard een welkomstgeschenk (bienvenuegelden) van 200 gulden. Hij moest protestant zijn, evenals de secretaris. De drossaard (in heerlijkheden met lagere jurisdictie heette hij schout) was feitelijk de plaatsvervanger van de baron, die aan het hoofd stond van de Schepenbank (Corpus): het gemeentebestuur van vóór de Franse tijd. Ook fungeerde hij als 'openbaar aanklager' bij de lokale criminele rechtspraak.
In 1737 overleed in een Boxtelse herberg een Franse huursoldaat als gevolg van zelfdoding. Dat was toen een ernstig vergrijp en de drossaard stelde een afschrikwekkend voorbeeld door het lichaam aan een buitengalg ten toon te stellen.
Tot begin de 18e eeuw mochten priesters niet in de Meierij komen mits de katholieken de drost daarvoor betaalden. Hij greep in wanneer de gelovigen openlijk hun geloof uitoefenden.
Drossaards van Boxtel waren:
Jhr. Francois Beyharts, omstreeks 1650

P.H. van Ydeghem, geseyt Wassenhoven, omstr. 1659-1666
Jonker Wolf Mislich, 1667-1681
Jacob van Casteren, 1683-1688
Arend van Duynen, 1688-1719
(Stadhouder) Huybert Fecke, 1717-1719
Martinus V. Landsberg, 1719-1722
Cornelis Digues de La Motte, 1722-1728
Pieter Quellerius, 1729-1732
Johan van Noord (wnd), 1732-1734
Pieter Martens, 1734-1740
Jan Bowier, ◊ 1740-1781
Johan v.d. Ham (wnd.), 1782
Willem Sandt van Noten, 1783-1793 (*1758 Maastricht-†1821 Harlingen)
Hendrik van der Voort, 1810-1811 maire
Vanaf 1813 burgemeesters.
Bron o.a.: Van vagebonden, dieven en drinkebroers: Boxtelse rechtspraak in de 17e en 18e eeuw; Wil Doyen en Gied Segers

Dufour, Ir. Florentin Charles (Zie ook: Elektriciteitscentrale)

Ir. Dufour ◊ (1867-1940) werd geboren te Gorinchem en is overleden te Haarlem. Was de grondlegger van de elektriciteitscentrale te Boxtel, de eerste in N.Brabant. Hij woonde in de Stationsstraat 92. De centrale werd opgericht in 1899 in de (Van Osch &) Van Leeuwenstraat. In januari 1944 werd het bedrijf genaast door de gemeente en in 1947 overgenomen door de PNEM.

Duinendaal (Zie ook: Annagesticht, St.; ook: Bogaers, Gerardus; ook: Brink, familie ten; ook: Hartitzsch, familie Von; ook: Liduinaziekenhuis; ook: Zusters van de Choorstraat; ook: Zusters J.M.J.)

Het landgoed 'Duinendaal' behoorde aanvankelijk tot de bezittingen, staande op naam van de bezitters van kasteel Stapelen, met als laatste Gerardus Bogaers.
De naam is ontleend aan het landhuis “Duinendaal”, dat ten noorden van de pastorie van de St. Petrus lag. Eind 1600 woonde hier drossaard Arent van Duijnen. De familie Von Hartitzch bewoonde het landhuis van 1848 tot 1888 en werd het huis nog tijdens het leven van mevrouw Von Hartitzch gebruikt voor een klooster. Het landgoed met opstal kwam na haar overlijden in eigendom van de St. Petrusparochie. Het landhuis werd gesloopt 1903.

Later is de naam Duinendaal overgegaan op het Liefdeshuis of Liefdesgesticht. In 1853 werd o.l.v. architect Goyarts begonnen met de bouw van het Liefdeshuis St. Annagesticht. Mgr. Wilmer stichtte deze instelling daartoe financieel gesteund door de legaten van de vermogende gezusters Ten Brink. Op de percelen kwamen een klooster, bewaarschool (1904), meisjesschool, ziekenhuis (1910), Ulo-school St.Jozef (1920), huishoudschool, pensionaat (tot 1962), weeshuis (1869) en een kapel (1892). Vanuit de christelijke charitas ging deze instelling zich bezig houden met de zorg voor bejaarden. Gestart door de zusters uit de Choorstraat (Den Bosch) en voortgezet door de zusters van J.M.J. (sinds 1862). Uiteindelijk woonden en werkten hier 60 zusters. Boxtel telde toen ruim 5000 inwoners. In 1953 verbleven hier 60 bejaarden en werden er 'kostdames' verpleegd. Rond 1873 werd de Sint-Rochusbouw gerealiseerd ook wel 'de Smetbouw' of kortweg 'd'n Bouw' genoemd. Hier werden aanvankelijk patiënten ondergebracht met besmettelijke ziekten. De capaciteit bedroeg 24 bedden op de begane grond en nog eens 24 bedden op de verdieping. Het dagtarief bedroeg 15 cent, doorgaans geheel betaald door het Burgerlijk Armbestuur. Later, vanaf 1925, werd dit een onderdeel van het Sint-Liduina-ziekenhuis. In 1903 werd het complex uitgebreid met een kleuterschool, terwijl in 1922 de lagere school en mulo in gebruik werden genomen.
In 1907 werd de 15 jaar eerder gebouwde kapel vervangen door een fraaie neogotische kapel. (architect J.Groenendaal)
Vanaf 1 januari 1962 mochten er geen bejaarden meer opgenomen worden. Het Liefdeshuis voldeed niet meer aan de huisvestingsvoorwaarden. De zusters trokken zich terug als gevolg van de terugloop van roepingen. Een tijdlang was hier mevr./mej. Verrijt portierster en zij was bekend om haar houten arm.
Daarmee kwam er een einde aan de bejaardenzorg in het tehuis zoals die in de middeleeuwen was ontstaan als onderdeel van de armenzorg. In 1972 verlieten de zusters van JMJ het complex Duinendaal en daarmee verloor het ook zijn functie.
In 1972 bood het onderdak aan 130 Spaanse gastarbeiders. Ze werkten bij de bedrijven Encebe, Van Geel Systems, Hebox en Bakx Beton (Liempde). In 1982 gingen alle gebouwen tegen de vlakte.

Duits Lijntje

(Zie ook: Balbain Verster, Abraham Henricus de; ook: Liempde; ook: NBDS; ook: Spoorwegen; ook: Stationsgebouw; ook: Stationsemplacement)

De meeste sporen in Nederland werden halverwege 1800 (en nu nog steeds) door de staat beheerd. Maar de spoorlijn van Boxtel naar het Duitse Wesel werd geëxploiteerd door de Noord-Brabants-Duitse Spoorweg-Maatschappij (NBDS) (in Duitsland de Boxteler Bahn genaamd) die hiervoor in 1869 concessie verkreeg en was ruim 100 km lang. Op 15 juli 1873 werd de lijn Boxtel - Goch geopend en werd de spoorbaan hier aanvankelijk meestal aangeduid met "de lijn van Boxtel naar Wesel". Na het faillissement werd het steeds vaker denigrerend "Duits Lijntje" genoemd.
In 1878 werd de lijn doorgetrokken vanuit Goch naar het oostelijker gelegen Wesel. In 1903 werd de gehele lijn dubbelsporig, zodat treinen niet langer op de tegenliggers hoefden te

wachten. Toen de lijn was voltooid bestond er een dagelijkse aansluiting met treinen van andere eigenaren naar Londen, Berlijn en Sint-Petersburg. De spoorlijn is belangrijk geweest voor de economische ontwikkeling van Brabant. Het doel van deze lijn was het tot stand brengen van een rechtstreekse korte verbinding tussen de zeehavens Vlissingen, Antwerpen en Rotterdam en het Duitse achterland.
De tsaren van Rusland en de Duitse Keizer maakten ook regelmatig gebruik van de lijn om naar Londen te gaan. Koningin Victoria was hun grootmoeder. Britse en Duitse vorsten-huizen waren feitelijk allemaal op meerdere manieren aan elkaar verwant.
Als gevolg van de Eerste Wereldoorlog in 1914 kromp het transport van goederen en personen enorm. De inkomsten vielen toen sterk terug, maar de meeste kosten liepen gewoon door. In 1922 ging de NBDS failliet en nam het Staatsspoor (nu NS) de lijn over. Sindsdien nam het vervoer steeds verder af. In 1923 verdween het dubbelspoor tussen Boxtel en Wesel.
Het Duits Lijntje heeft zowel in de Eerste als Tweede Wereldoorlog dienst gedaan. Tot en met de Eerste Wereldoorlog vond veel personenvervoer plaats. Veel vluchtelingen zijn via het Duits Lijntje Nederland binnengekomen. Tijdens de Tweede Wereldoorlog is de lijn gebruikt door de Duitsers middels een onverwachte doorbraak op 10 mei 1940 van een Duitse pantsertrein bij Mill en er werden o.a. over deze spoorlijn Joden vanuit kamp Vught naar concentratiekampen gedeporteerd. Aan het einde van de oorlog werd dit spoor door de geallieerden gebruikt om de aanvoer naar en het binnenvallen van Duitsland vorm te geven. In 1945 hield het Duitse gedeelte van deze verbinding op te bestaan, waarna ook het Nederlandse gedeelte geleidelijk werd afgestoten. In 1950 beëindigde de NS het laatste stukje personenverkeer op de lijn Boxtel – Uden. In 2005 reed de laatste (goederen-) trein op dit traject, dat toen overigens nog slechts tot Veghel voerde. Tussen Boxtel en Veghel liggen de rails er nog grotendeels.
Even zag het ernaar uit dat station Liempde het station Boxtel in belang zou overvleugelen. De Noord-Brabantsch-Duitsche Spoorweg-Maatschappij, wilde station Liempde via een rechtstreekse lijn verbinden met de haven van Antwerpen. Het zou de halte Boxtel-Zuid worden, met verder halteplaatsen in Weelde, Merksplas en Antwerpen.
De SS (StaatsSpoorwegen) werkte de NBDS op alle fronten tegen en stond niet toe dat plannen voor een spoorlijn tussen Boxtel via Baarle-Nassau en Antwerpen werden gerealiseerd. Deze plannen aan het einde van de negentiende eeuw waren echt concreet; met een heuse fly-over zou het Duits Lijntje over de spoorbaan Boxtel-Eindhoven getild worden. Maar Antwerpen verkoos de IJzeren Rijn boven de Boxteler Bahn; Liempde had het nakijken.
Bron o.a.: Brabants Centrum 3-7-2008

Duitse enclave (Zie ook: Baanderheer; ook: Baronie; ook: Feodalisme; ook: Leenmannen; ook: Merheim, E. van; ook: Taxandria)
Centraal Europa, waaronder De Lage Landen (Benelux), vielen van 962 tot 1806 onder het Duitse Rijk van o.a. keizer Karel de Grote en de Otto's. De heren van Boxtel waren

aanvankelijk rechtstreekse leenmannen van de Duitse keizer en er was hier zodoende sprake van een “Duitse (of keizerlijke) enclave”.
Het Heilige Roomse Rijk der Duitse Natie was een los verband van staten, stadstaatjes en kerkelijke gebieden, die in naam vielen onder een door keurvorsten gekozen keizer. De macht van de keizer was vooral symbolisch; als het erop aankwam, trokken de vorsten en hoge edelen zich weinig van hem aan. Toen het leenstelsel, dat rond 800 werd bedacht, niet functioneerde volgens de keurvorsten zochten zij daarom steun bij de kerk en kozen voortaan bisschoppen of abten om hem als leenman (vazal) te helpen. Zij waren geletterd en hadden bovendien geen wettige nakomelingen die het gebied zouden opeisen.

Wanneer Boxtel een Duits leengoed is geworden en onder welke keizer dat gebeurde, is niet bekend. De oorsprong van dit rijksleen moet in de tiende eeuw worden gezocht en kan gezien worden in het kader van de pogingen die de Duitse keizer toen in het werk stelde om rechtstreeks of via zijn bisschoppen weer greep op Texandrië te krijgen. Mogelijk gaat Boxtel terug op een toen gevormd keizerlijk domein. Boxtel was in Brabant in de 13e eeuw nog het enig overgebleven leengoed van het Roomse rijk. De leenman (baanderheer) ontving in tijden van oorlog bescherming van zijn leenheer. Het leenstelsel wordt ook feodaal stelsel genoemd.
Boxtel werd in die tijd Buchestelle genoemd. De heerlijkheid Boxtel was van de Duitse keizer, dat namens de keizer door de machtige aartsbisschop van Keulen werd beheerd. Tot 1439 viel het onder de Duitse keizer en nam Boxtel in Brabant een bijzondere positie in. Boxtel was toen een rijksonmiddellijke enclave in Brabant. Tot in de 15e eeuw als reichsunmittelbar (rijksonmiddelijk) wist het een duidelijke afstand tot het hertogdom Brabant te bewaren. De eerste heren van Boxtel (van Randerode), afkomstig uit de buurt van Keulen, hadden in deze regio ook diverse landerijen. De leenmannen van Boxtel onderhielden een vrij losse band met hun leenheer. Om juridisch in appél te gaan moest men echter wel, tot 1439, naar de rijksstad Aken. Telkens als de Boxtelse schepenbank er niet uitkwam, moest men daar heen. Dit in verband met de leenverhouding tot de Duitse keizer. Vrouwe Elisabeth van Merheim pleegde echter in 1437 leenbreuk door Boxtel te verheffen bij de hertog van Brabant.
Bron o.a. K.A.H.W. Leenders, 13^{e} eeuw

E

Eenhoorn, de (Zie ook: Herbergen; ook: Redoute; ook: Verhees, Hendrik)

Van Hornstraat 2. Dit (witte) huis was voorheen het jachtslot van de Heren van Boxtel uit het geslacht van Van Horne. Het pand staat bij de Breukelse brug. Bij een erfdeling van Jan Corstiaen Smits in 1664 werd het huis een ‘brauwhuijs ende brauwgetauw’

genoemd. Schoonzoon Jan Franssen van de Sande werd toen eigenaar. In de 17e eeuw waren Arnoldus Hollanders, Francis van Oers, Jan van Heeswijk en Francis Cornelis de Leijer eigenaar van deze herberg en brouwerij.
Hier hebben de ouders van Hendrik Verhees bij hun komst naar Boxtel van 1772 tot 1774 ingewoond bij tapper Arnoldus Hollanders.
Bron o.a.: Tapperijen, tappers en togen P. van Amelsvoort 2008

Eerden, Cato van der (Zie ook: Villa Catharina)

C. v.d. Eerden ◊ (1844-1900) werd geboren te Boxtel en overleed te St.M.Gestel. Ze woonde in, de door haar broer Jan gebouwde, villa Catharina. Volgens berichten uit die tijd zou Cato vele tegenslagen te verduren hebben gekregen. Ze had daardoor last van zwaarmoedigheid die 'zelfs aan krankzinnigheid deed denken'. Zij maakte een einde aan haar leven door in de Dommel te springen en liet een briefje achter in de woning. In haar afscheidsbriefje sprak Cato haar zorgen uit om broer Jan. Zo schrijft ze: "Ik ben voor eeuwig verloren. Redt mijn broeder."
Toen zij in het water sprong droeg ze een dikke bontjas en verdronk daardoor niet. Wel raakte Cato bevangen door de kou en werd haar lichaam in Sint-Michielsgestel uit de rivier gehaald. Haar broer Jan werd in die periode verpleegd in de psychiatrische kliniek Coudewater.
Het verhaal gaat dat Jan van der Eerden gedwongen werd opgenomen in Coudewater en dat hij eigenlijk niets mankeerde. Zijn familie zou op die manier zijn bezittingen kunnen erven. In officiële stukken worden deze vermoedens niet bevestigd.
Bron o.a.: Brabants Centrum 6-8-2015

Eikenhorst, Den [Landgoed] (Zie ook: Burgemeesters van Boxtel; ook: Hal; ook: Halder Hei; ook: Kapellen; ook: Rijckevorsel, Alphons van; ook: Wijs, Franciscus A. de; ook: Bijvoegsel Loupart)

Buitenplaats Den Eikenhorst is in 1806 aangelegd (door architect J.D. Zocher jr.) als zomerverblijf voor de Bossche familie van wijnhandelaren de broers Joseph en Antoon de Wijs, leden van de Provinciale Staten van Noord-Brabant en broers van Franciscus de Wijs. Het was een deel van de toenmalige Halsche Heide (Zelissel). De familie had ook een grote oppervlakte land in de gemeenten Boxtel en Esch ontgonnen. De broers de Wijs worden opgevolgd door Carolus van Rijckevorsel, die met een nichtje van de broers de Wijs was getrouwd. Eén van hun zeven kinderen, Alphons van Rijckevorsel, volgt hem als eigenaar op. Hij is van 1891-1895 burgemeester van Boxtel. Tot 1907 is het landgoed veel groter geweest dan de huidige omvang. In 1906 komt het in bezit

van de familie George Windstosser, een Rotterdamse scheepsmagnaat, daarna in die van de familie Henket (architect). In de jaren '20 trouwt ir. H.A. Henket, dan Rijkshoofd-inspecteur van het Verkeer, met de dochter van Windstosser en zo wordt, vanaf 1927, de familie Henket eigenaar van Den Eikenhorst. Behalve het landhuis (1827) bevindt zich hier een koetshuis, een portierswoning en ook een kinderspeelhuisje. De laatste familie brengt het landgoed onder in een stichting en stelt het in 1933 open voor het publiek. De Duitse generaal W.F.R. Poppe verbleef op het einde van WO II op Den Eikenhorst, hij leidde o.a. de 59th Infantry Division. In de jaren vijftig van de vorige eeuw moet er ook een fam. O. Loupart gewoond hebben. Otto was toen lid van het presidium van de raad van bestuur van Philips. De Katholieke Bijbelstichting heeft hier tot augustus 1966 onderdak gehad.
Dit natuurgebied, dat in handen is van Stichting Brabants Landschap, heeft een aantal verrassende bomen op zijn grondgebied, o.a. een Mammoetboom (Sequoiadendron gigantum) met een omtrek van 6,80 m en een hoogte van 35,40 m. Landgoed Den Eikenhorst is één van de mooiste voorbeelden van een park, aangelegd volgens de opvattingen van de Engelse Landschapsstijl. Het is een beschermd Rijksmonument.

Eindhovense Steenweg (Zie ook: Fellenoord; ook: Steenweg)

De naam kwam al voor in 1743. Het was één van de eerste (doorgaande) wegen in Boxtel die bestraat was. Vanaf het oostelijk deel van de Rechterstraat sloot deze weg destijds aan op doorgaande Steenweg richting Best-Eindhoven en was feitelijk een onderdeel van de Steenweg. Van 1902 tot 25-1-1949 was de officiële benaming de Eindhovense Steenweg. Daarna ging het Fellenoord heten.

Ekster, d'n (Zie ook: Villa Catharina)

Plaatselijke benaming van een gebied aan de Bosscheweg rondom Villa Catharina. Daar tegenover stonden voorheen ook enkele huisjes. Deze moesten in het midden van de jaren dertig wijken i.v.m. de omlegging van de Bosscheweg.

Elektriciteitscentrale (Zie ook: Dufour, Ir., F C.)

Rotterdam richtte als eerste in 1895 een elektriciteitsbedrijf op, gevolgd door Amsterdam en Den Haag. Op 17 juni 1899 werd in Boxtel als eerste gemeente in Brabant een eigen elektriciteitscentrale feestelijk geopend door de Commissaris van de Koningin. Dit bedrijf behoorde dus bij de eerste vier centrales in ons land. Het gebouw stond in de Van Leeuwenstraat. Deze was gelegen met de korte zijde van het gebouw aan de Van Leeuwenstraat, met de lange zijde aan de Van Oschstraat die ook nog Korte Osch

& Van Leeuwenstraat heeft geheten. Het bedrijf was in beheer bij de Maatschappij voor Electrische Centraalstations te Haarlem. De eerste directeur heette Ir. F.C. Dufour, vanaf 1907 W.H. van de Meer.
In het gebouw, voorzien van een fabrieksschoorsteen, was tussen 1899 en 1946 de 'Boxtelse Electriciteits Centrale' gevestigd en in bedrijf. De centrale leverde gelijkstroom. Begonnen werd met de aansluiting van 40 woonhuizen voor stroomlevering op meter, de verlichting van het station en het emplacement der Staats-Spoorweqen en de straatverlichting bestaande uit 39 gloeilampen en 9 booglampen.
Mr. A.E.J. baron Van Voorst tot Voorst, Commissaris van de Koningin, schreef 'op den 5den April 1906' over Boxtel: *"Het electrisch licht voldoet goed; er wordt hoe langer hoe meer gebruik van gemaakt. Doordat de gemeente een tantième van de bruto-ontvangst krijgt, kost de verlichting thans aan de gemeente niet meer, dan vroeger het gaslicht; de gemeente is thans echter dagelijks verlicht, terwijl zulks vroeger alleen het geval was als er geen maan was. Volgens B. en W. is de electrische installatie echter veel te klein, onoordeelkundig ingericht, en staat ze op eene ongeschikte plaats".* Op 7 januari 1944 werd het bedrijf door de gemeente Boxtel overgenomen. Nadat het bedrijf gesloten werd, heeft M.I.B. (Machine-Industrie Boxtel) hier nog enige jaren in gezeten. In 1970 is het gesloopt.
Bron o.a.: Van houtvuur tot (o)ledverlichting; © Ruud van Nooijen, Boxtel - versie: 24 februari 2012, en uit bhic. Zie ook: Gemeentegids 1934 (Heemkunde Boxtel)

Elisabethsdael, Sint (Zie ook: Cronenborgh, Van; ook: Emmaus; ook: Zusters Clarissen)

Klooster van de zusters Clarissen. In 1468 schonk Johan van Cronenborgh zijn hofstede (aan de huidige Clarissenstraat) aan de zusters en zij noemden het Sint Elisabethsdael, *vernoemd naar de Heilige Elisabeth van Thüringen. De in 1207 geboren Hongaarse prinses zette zich in voor zieken en armen. Elisabeth is de patrones van behoeftigen en liefdadigheid.* De nog bestaande poort herinnert aan de toegang tot het klooster. Nu is het de naam van een verzorgings/verpleegtehuis in Boxtel, voorheen Emmaus.

Elzen, van den [transportbedrijf]

Opgericht op 4 april 1930 in Heeswijk door Antoon van den Elzen. Toon, toen nog vrijgezel, kocht van zijn moeders kindsdeel een vrachtauto met een laadvermogen van 1500 kg. Nadat hij getrouwd was met Miet Avendonks kwam hij in 1931 in Boxtel wonen. De eerste locatie was het voormalig Boeren-bondgebouw (hoek Stationsstraat/Kasteellaan). In 1938 vond het bedrijf onderdak bij aannemer Van de Laar in de Julianastraat. Kort erna verhuisde het bedrijf naar de Van Hornstraat (hoek Jan van Brabantstraat). In 1939 werd de 3e vrachtwagen aangeschaft. Men vervoerde

hoofdzakelijk vee (koeien, paarden), veevoeder, meubelen en bosaanplant. Het wagenpark werd uitgebreid en personeel werd aangetrokken. Na 1950 werden nog enkele wagens aangeschaft en werd begonnen met het transport van vlees. In die tijd gebeurde dat nog in schoongeboende veewagens. Het bedrijf groeide en in 1959 werd een vennootschap onder firma aangegaan door de toetreding van beide zoons Henk en Piet. In 1997 werd het bedrijf gesloten.
Bron: archief fam. P. van den Elzen

Emmaus [bejaardenhuis] (Zie ook: Cronenborgh, Van; ook: Bannenberg, G.P.J.; ook: Elisabethsdael, Sint)

Dit tehuis werd op 25 juni 1966 geopend aan de Mgr. Bekkersstraat. De geschiedenis van dit woonzorg-centrum Emmaus voert echter veel verder terug. In de jaren vijftig werden al plannen gesmeed om - behalve Simeonshof aan de Annastraat - in Boxtel een tweede bejaardenhuis te bouwen. Deze plannen strandden totdat Mgr. Bannenberg erin slaagde alsnog een kansrijk initiatief op poten te zetten. Het resulteerde in de oprichting van de Emmaus-stichting, die vanaf 1962 aan de slag ging om op de paarden- of pastoorswei van de pastorie een bejaardenhuis te bouwen. Het plaatselijke aannemersbedrijf Van de Laar bouwde het complex dat in totaal zeventig bedden telde.
In Emmaus werd de ouderenzorg gebundeld die tot dan toe plaatsvond bij de zusters JMJ in zowel 'Liefdeshuis Duinendaal' als het Sint-Odulphusgesticht in Gemonde. Ook de bewoners van Het Hofje aan de Markt, die daar verbleven onder auspiciën van de Magdalena van der Stappen-Stichting, verkasten naar Emmaus. In 2010 werden op deze locatie nieuwe en moderne voorzieningen gerealiseerd voor verzorging en verpleging. De naam is veranderd in Elisabethdael en Vinckenrode. In 2015 werd met de bouw van Cronenborg een nieuwe afdeling toegevoegd.

Engel, Den (Zie ook: Lennisheuvel)

Het voorhuis van woonboerderij Den Engel in Lennisheuvel is gebouwd in 1494 en dus ruim 500 jaar oud. Toen, als Den Eijnghel geschreven, lag het aan de handelsroute naar Turnhout. Deze brouwerij was van de familie Van der Voort en komt al in de archieven voor van Stapelen in de zestiende eeuw. Het is destijds gebouwd als een van de eerste stenen objecten in de omgeving en is daarmee één van de oudste huizen in Boxtel en omgeving. Het achterdeel is van later origine. Staat op de lijst van beschermde monumenten. Het pand, tot 1930 gekwalificeerd als brouwerij, wordt omschreven als “een boerderij waarvan het

woonhuis een hoogzadeldak heeft tussen topgevels, ramen met kleine roedenverdeling en de gevels grijs gepleisterd." In 1978 is het pleisterwerk verwijderd. Toen bleek dat in de voorgevel nabij de nok oorspronkelijk een extra venster heeft gezeten. Het object is destijds origineel gebouwd als brouwerij en is ook eeuwenlang hiervoor aangewend. Na het verbod op bierbrouwerijen op het platteland in 1716 werd het een herberg onder de naam Den Cleijnen Enghel te Lenneshoevel en heet tegenwoordig gewoon Den Engel. Sinds 1880 hebben er de volgende personen gewoond:
1880 Servaes van den Breekel ◊
1896 Johanna Maria Huiskens, weduwe van S. v.d. Breekel.
1997 Kinderen Servaes v.d. Breekel.
1904 Adrianus Maria v.d. Breekel.
1931 Ida van den Heuvel en haar vijf kinderen.
1938 Servatius Johannes Franciscus van den Breekel.
1979 Johanna Verhoeven, weduwe van Servatius J.F. v.d. Breekel.

Eras, Frans (Zie ook: Hartkerk, Heilig; ook: Kort, Antonius Alphonsus de: ook: Villa Eras; ook: bijvoegsel Eras, Frans)

Franciscus Josephus Maria Eras ◊ (1867-1928) werd geboren te Tilburg en is plotseling overleden te Boxtel. Zoon van Bart Eras - Van Beurden, een rijke textielfabrikant op 't Goirke in Tilburg. Frans werd in 1892 priester gewijd, tegelijk met zijn broer August. Bisschop v.d. Ven schreef op 28 maart 1899 een brief naar kapelaan F. Eras: *"Zijdelings is ons van meer dan één zijde ter ore gekomen, dat U Eerwaarde niet ongenegen schijnt te wezen, om U te belasten met de stichting eener nieuwe parochie te Boxtel, in de nabijheid van het station. Als U eerwaarde inderdaad lust heeft voor dit schoone werk, wil ik gaarne met U in onderhoud treden."*
Zo werd Frans Eras de stichter van de H.Hartparochie in 1901. Hij bevorderde de bouw van het St.Ursulaklooster en stond o.a. aan de basis van een drietal scholen. Eras werd opgevolgd door pastoor Antonius Alphonsus de Kort van 1929 tot 1937.
Voor meer info klik hier.

Erp, Antonius van (Zie ook: Alphen, Antonius van; ook: Bref, Mieke de)

Pastoor A. van Erp

A. van Erp ◊ (1797-1861) werd geboren te Oss en overleed te Schijndel. Was vanaf 27-2-1826 tot 27-4-1831 kapelaan te Boxtel. Daarna pastoor in Schijndel als opvolger van Antonius van Alphen. Pastoor van Erp was de stichter van de Congregatie van de Zusters van Schijndel. Met als eerste zuster de Boxtelse Mieke de Bref.

Erp van - van der Velden [echtpaar] (Zie ook: Haas Samuel de)

Johanna en Frans van Erp ◊ namen de joodse kinderen Menno en Jannie de Haas als onderduikers op in hun gezin aan de Langenberg 3 te Boxtel, vanaf oktober 1942 tot aan de bevrijding. De ouders bezochten de kinderen soms maar nooit tegelijkertijd.

Esch (Zie ook: Willibrorduskerk Sint)

Esch telt ongeveer 2000 inwoners en was tot 1996 een zelfstandige gemeente. In 1559 was Esch een autonome heerlijkheid waarvan de heerlijke rechten door Philips II werden beleend aan de heer van Boxtel. Esch had zijn eigen schepenbank waar recht werd gesproken. Verslagen van de rechtspraak werden opgetekend op de "rol van de schepenbank" die lange tijd werd bewaard in het gemeentearchief van Esch. In 1737 vindt transport naar Luik nog plaats over het grondgebied van Esch. In 1740 blijkt uit de regesten van stukken van het Dorpsarchief dat "De dorpen Boxtel en Esch, gelegen aan de grote weg van ’s-Hertogenbosch naar Aken, Luik en Maastricht door het wegspoelen van de bruggen bijna vier maanden afgesneden geweest zijn van alle passage”. In 1742 wordt de steenweg van Den Bosch naar Boxtel aangelegd. Vermoedelijk verloor Esch met de aanleg van deze weg haar functie als doorgangsroute.
Esch heeft tussen 1892 en 1935 een eigen station gehad aan de spoorlijn Utrecht-Boxtel. Het gebouw zelf stamde al van 1860 en heeft tot 1970 bestaan. De huidige kerk is van 1927.
In 1996 is het dorp opgegaan in de gemeente Haaren. Esch behoort sinds 1 januari 2021 tot de gemeente Boxtel.

Esch, van; [boomkwekerij] (Zie ook: Haagakker, Den)

In 1946 liet de grondlegger van het bedrijf, Christ van Esch, zich als boomkweker inschrijven bij het Produktschap voor siergewassen. Hiervoor waren in die tijd o.a. een teeltvergunning voor een bepaalde hoeveelheid grond nodig. Christ kocht zijn eerste stukje grond in Boxtel langs de Dommel, waar zich camping “Den Bergh” bevond. In 1952 kocht Christ de boomkwekerij van Van den Braak aan de Maastrichtsestraat 31A. Hij noemde zijn boom- en rozenkwekerij “Den Haagakker”. Echter moest het bedrijf in 1969 weer verplaatst worden vanwege uitbreidingsplannen van de gemeente. Christ vond toen een plek aan de Eindhovenseweg 56 in Boxtel, de huidige plaats van het bedrijf.

Eupen, Willem van (Zie ook: Tielen)

Wilhelmus J. M. van Eupen ◊ (1858-1930) [uitgever] werd geboren te St.Oedenrode en had zeker al vanaf 1890 een snelpersdrukkerij. Vanuit St.Oedenrode vestigde de firma zich in mei 1892 in Boxtel en gaf o.a. de 'Dommel en Aabode' uit. Hij bouwde in 1902 in de Stationsstraat 28 een tweelaags diephuis met drukkerij en boekhandel. Het woonhuis heeft een duidelijke Jugendstil uitstraling en is een rijksmonument. In 1924 nam de firma Tielen de zaak over. Nu is hier geen drukkerij en boekhandel meer maar een autohandel.

F

Fabrieksschoorsteen (Zie ook: Wasserijen)

De bouw van fabrieksschoorstenen hing nauw samen met de introductie van de stoommachine. Toen de wasserij van Van Oerle aan de Van der Voortweg in 1852 overschakelde op stoom, werd de opdracht gegeven voor de bouw van de schoorsteen. De Boxtelse schoorsteen is de meest authentieke in Nederland. Bijzonder zijn de bakstenen waaruit de schoorsteen van Van Oerle is opgetrokken. Het betreft zogenaamde radiaalstenen, die speciaal zijn gevormd om de ronde vorm van de schoorsteenschacht mogelijk te maken. Pas vanaf ongeveer 1880 werden die door De Ridder en Canoy-Herfkens zelf gemaakt van rode klei. De stenen van de Boxtelse schoorsteen zijn meer grijs van kleur. Waarschijnlijk zijn ze geïmporteerd vanuit Duitsland of België.
De leeftijd van een fabrieksschoorsteen is te zien aan de hoogte. Hoe hoger de schoorsteen hoe jonger in tijd. De uitstoot van giftige stoffen was door het beperkt vermogen van de stoommachines nog niet zo hoog. De latere fabrieksschoorstenen zijn veel hoger omdat de uitstoot van giftige stoffen veel hoger lag door de toename van de stoomcapaciteit.
De restauratie van de schoorsteen in 1998 kostte ongeveer 60.000 gulden.

Fellenoord (Zie ook: Eindhovense Steenweg)

(aanvankelijk Eindhovenschesteenweg) Straat vanaf de Rechterstraat tot de Eindhovenseweg. Het eerste pand links (vanuit het centrum) was aanvankelijk een kleine weverij, later een zaak in stoffen en kruidenierswaren. Daarna een café met sociëteit "Den Haerd".
Vanuit Eindhoven in 1924 verhuisde ene Jefke van Berkel naar Boxtel en nam café 'De Zon' (later pizzeria) over. Hij noemde het café Fellenoord naar een wijk in Eindhoven waar hij vandaan kwam. Vanaf 1949 werd de straat Fellenoord genoemd. Vaak had men wateroverlast in de winter tot de 30-jaren.

Fontein (Zie ook: Muziekkiosk; ook: Strik, fam.)

Op de plaats van het vroegere raadhuis en voor het huidige gemeentehuis op de Markt lag een piramidevormige fontein van natuursteen. Het is in 1990 in gebruik genomen, was er tot 2018 en moest plaats maken voor de herinrichting van de Markt. De waterpartij kostte destijds 180.000 gulden. Het was een ontwerp van de bekende Boxtelse stedenbouwkundige en architect Paul Strik.

Feodalisme (Zie ook: Duitse enclave; ook: Heerlijkheid)

Na het overlijden van de Graaf en Bisschop Ansfried op 3 mei 1010 verklaarde zijn opvolger de Graaf van Leuven zich onafhankelijk van de Keizer en noemde zich voortaan de Hertog van Brabant (1012).
Hij had echter weinig feitelijke macht, zodat alle kleinere machten - de Heren - , ook begonnen om zelf de onafhankelijkheid na te streven, en Heerlijkheden te stichten. Deze Heren waren meestal grootgrondbezitters, die door afkomst en/of vermogen een grote invloed op de bevolking hadden.
Vaak belastten zij zich met het bestuur van een bepaalde streek, zij verpachtten hun landerijen en voerden allerlei belastingen in om aan inkomsten te komen, zodat zij hun luxe leven, - en bij tijd en wijle hun legertje, (van geronselde boerenzonen) waarmee zij het geliefde ' landje veroveren ' speelden - konden bekostigen.
De Heren benoemden zichzelf met medewerking van de Keizer tot vorsten en verklaarden tot de adel te behoren. In naam en in schijn stonden zij onder de Hertog, maar in werkelijkheid begon ieder eigen wetten te stellen. Zo ook in Boxtel, waar Heer Gerard van Boxtel (Van Randerode) omstreeks 1166 zich als eerste aankondigde en later werd opgevolgd door Heer Willem van Boxtel. Door huwelijken en opvolgingen werd dit systeem gecontinueerd totdat Napoleon in 1794 een einde maakte aan het feodalisme en het

grootgrondbezit.

Formatie van Boxtel

De Formatie van Boxtel (afkorting: BX) is een jonge geologische formatie aan het oppervlak van grote delen van Nederland. De formatie bevat zeer uiteenlopende afzettingen uit het Midden en Laat-Pleistoceen en het Vroeg-Holoceen (ongeveer vanaf 600.000 jaar oud). De formatie is genoemd naar Boxtel in Noord-Brabant.
De Formatie van Boxtel wordt gekenmerkt door de fijne korrelgrootte. Grotere klasten dan matig grof zand komen weinig voor. Meestal is de sortering goed. Behalve zand bevat de formatie ook silt en leem. De klastische lagen worden soms onderbroken door veen- of humusrijke lagen. Lokaal kunnen in de formatie echter ook klei, grind of gyttja voorkomen.

Franciscusschool, Sint (Zie ook: Angelaschool; ook: Scholen, lagere)

Vanaf 1922 stond in de Ons Doelstraat deze zevenklassige openbare lagere jongensschool. In 1924 wordt de school met een plechtige inzegening overgedragen aan de H.Hartparochie en werd toen St.Franciscusschool genoemd. Tijdens de oorlog waren er militairen in gelegerd. Op 05-02-1969 wordt de W. Sep benoemd als hoofd. In 1972 werd het een gemengde school, fuseerde met de Angelaschool en sloot in 1977. Nu zijn er appartementen in gevestigd.

Fraters van Tilburg (Zie ook: Burgakker; ook: Salle, La; ook: Stael, Frans)

Op herhaald verzoek van deken Wilhelmus van Gennip, die eerder al een poging had gedaan de Broeders van Maastricht aan te trekken, vestigden de Fraters van Tilburg zich op 3 mei 1909 in het huis van de overleden burgemeester Frans Stael. Het huis bij de Zwaanse brug, tegenover Het Hof, was hun ter beschikking gesteld door het kerkbestuur. De fraters richtten Huize Stael in tot het fraterhuis van de Heilige Wilhelmus, genoemd naar de deken. Aan de Burgakker werd de eerste katholieke jongensschool in Boxtel opgetrokken, de St.Petrusschool, waar de fraters werkten in vier klaslokalen en boven een patronaat. Toen ruimtegebrek ontstond bouwde men naast de school vier nieuwe lokalen. In 1918 begonnen de fraters met de voorbereiding van een Mulo. Daartoe werd op de lagere school een zevende klas (mulo-kop) gevormd. De Mulo ging in 1919 van start. Vanwege een conflict in verband met de bestemming van het legaat, het was immers geschonken voor het katholiek onderwijs in Boxtel, verlieten de fraters de bestaande school op 1 mei 1920 en hieven zij het klooster van de H. Wilhelmus op. In

Munsel op La Salle begonnen de fraters in 1921 een internaatsbehandeling voor voogdij-jongens.
Bron o.a.: Vademecum van religieuzen en kloosters in Noord-Brabant, Jan Smits 2010

Friettent fam. Schilder

In de jaren zestig vestigde zich de familie Schilder uit Volendam in Boxtel. Ze begonnen op de hoek van de Kruisstraat een viszaak. Tevens startten ze ook eerst op het Ronduutje en later op Zandvliet een frietunit. Men verkocht geen gewone friet maar RAS-friet, aardappelmeel aangelengd met water. Als ongebakken stengels kwamen de frieten uit de RAS-pers en werden daarna in de olie gebakken. Een vinding van Aviko. Velen vonden dit een lekkernij. Tot 2014 werden hier deze friet en andere snacks verkocht en werd deze laatste friettent van Boxtel ontmanteld en is nu parkeerterrein.

G

Gareneindje (Zie ook: Verhees, Hendrik; ook: Wegen)

Thans Molenstraat. De Molenstraat is een van de oudere straten van Boxtel en wordt al aangegeven op kaarten uit het jaar 1500. Deze karakteristieke straat leidt, parallel aan de Dommel, van de oude watermolens naar het centrum. In 1788 werd het Gareneindje verhard.
In dat jaar ging Boxtelaar Hendrik Verhees in opdracht van het gemeentebestuur naar Antwerpen en kocht daar 61.500 kasseien voor verharding van o.a. Gareneindje.
De Molenstraat werd vroeger het 'Gareneindje' genoemd omdat er zoveel wevers en sprintsters woonden. Bekend was ook de bijnaam 'Hèrringstraotje' dat tekenend is voor het sobere leven dat de weversgezinnen vanwege de karige inkomens eertijds leidden. Een zure haring bijvoorbeeld was al een luxe bij de maaltijden. Spottend werd 'd'n hèrring' dan ook wel 'weversvèrken' genoemd.

Gasbedrijf (Zie ook: Gasunie)

Domenicus Antonius Schretlen (Leiden 4 februari 1811, aldaar overleden 3 maart 1883) was degene die samen met C.J.M. Swaan in 1865 de eerste gasfabriek in Boxtel bouwde. Het betrof hier een particuliere onderneming onder de naam Fa. "Schretlen en Swaan". In die beginfase werd gas geleverd voor (straat-)verlichting in het centrum.
Deze fabriek stond in de toenmalige Nieuwstraat in de omgeving van de Haagakker (Boxtel-oost). In de nabijheid verrees een ruime woning uit ± 1865, die in de volksmond al snel de

bijnaam 'het Kasteeltje' verwierf vanwege de aangebrachte versieringen in de vorm van kantelen. Het werd bewoond door de oprichter J.A. van der Eerden. De gasfabriek werd in 1911 gesloten.
Een ander bedrijf, het Utrechtse MABEG (Maatschappij tot Bouw en Exploitatie van Gemeentebedrijven), bouwde aan de Van Hornstraat de N.V. Gasfabriek Boxtel. Carl Francken kocht de gasconcessie van J.A. van der Eerden. Dit tweede gasfabriek bleef tot 1 oktober 1922 zelfstandig steenkolengas produceren en leveren aan Boxtelse klanten. Toen nam Boxtel de gasfabriek van Carl Francken (uit Bremen) over voor *ƒ* 98.000. Deze C. Francken vroeg in februari 1910 ook een vergunning aan tot exploitatie van een waterleiding. In 1932 werd de gasproductie beëindigd en werd het gas afgenomen van de Staatsmijnen. De Boxtelse gasfabriek werd distributiestation. Op dit terrein werden, dat werd ingesloten door Van Hornstraat, Dufourstraat, Doornakkerlaan en Jan van Brabantsstraat, de grote, zwart geschilderde gasometers of gashouders gebouwd, bestemd voor gasopslag. In 1964 stopte de levering van het gas van de staatsmijnen en ging ook Boxtel over op aardgas. De gashouders waren overbodig geworden en werden een jaar later gesloopt. Het bedrijf (niet de gebouwen) werd in 1971 overgedragen aan Den Bosch. *Voor meer info klik hier.*
Bron o.a.: Van houtvuur tot (o)ledverlichting; © Ruud van Nooijen, Boxtel - versie: 24 februari 2012

Gasthuiskamp (Zie ook: Groene Woud, Het)

Gasthuiskamp is een natuurgebied van 68 ha in de gemeente Boxtel dat bestaat uit loofbos, waaromheen zich akkers bevinden. Gasthuiskamp is eigendom van Het Brabants Landschap. Het gebied ligt aan weerszijden van de Schijndelsedijk, wat de hoofdweg is die Boxtel met Schijndel verbindt. In het zuiden sluit het gebied aan op het natuurgebied De Geelders van Staatsbosbeheer en in het noorden op het landgoed Vossenholen van de Marggraff Stichting.
Landgoed Gasthuiskamp was eigendom van het echtpaar Hoogerwou - van Liempt. Jan Hendrik Hoogerwou was een natuurliefhebber en zijn weduwe heeft het gebied aan de Stichting Brabants Landschap geschonken. Het landgoed maakt onderdeel uit van Het Groene Woud.
In de ondergroei van het bosgebied broedt de Houtsnip. Ook de das komt er voor. De boskortsteel, een voor deze streek zeldzaam bosgras, wordt er aangetroffen. De lemen ondergrond staat garant voor een uitbundige flora en fauna.
Gasthuiskamp is vrij toegankelijk, maar een net van doorgaande paden is er niet.

Gasunie (Zie ook: Gasbedrijf)

In 1956 werd een kantoortje gebouwd door de Staatsmijnen aan het Essche Heike nabij de spoorwegovergang met een gasdistributienet. In latere jaren werd dit bedrijf verder uitgebouwd als meet- en regelstation. De kantoorgebouwen zijn inmiddels gesloopt.

Gaudéte voor Volksdevotie (Zie ook: Museum)

Voorheen een museum voor Volksdevotie Gaudéte aan de Eindhovenseweg. Het was een verzameling door Ben van de Ven bijeengebrachte religieuze voorwerpen uit 1700-1950 en bestond o.a. uit heiligenbeelden, rozenkransen, medailles, communiën, bedevaartsouvenirs, kerkelijke Kunst en Bijbels en handgemaakte kerststallen. De collectie is zeer omvangrijk en geeft een goed beeld van het religieuze verleden van Zuid-Nederland. Het is een unieke verzameling devotionalia met Boxtelse inslag. Hierbij valt te denken aan de Liempdse kerstgroep uit de parochiekerk van Sint Jans Onthoofding van eind 19e eeuw. Sinds 2013 bestaat dit museum niet meer en is een groot deel van de collectie ondergebracht bij MuBo in de Baroniestraat.

Gawalo-opleiding (Zie ook: Scholen, lagere)

Na sluiting in 1970 van de St. Aloysiusschool in de Mijlstraat kwam één van de drie landelijke Gawalo-opleidingsinstituten in dit gebouw tot groot genoegen van Boxtel. Dat was o.m. te danken aan Jan Voermans, loodgieter en koperslager. Door een tekort aan gas- en water-installateurs werd, naast Gouda, een vestiging in het zuiden, dus in Boxtel, geopend. GAWALO is een afkorting die in de installatietechniek werd gebruikt en stond voor Gas, Water en Loodgieter. De opleiding GAWALO was een MBO opleiding en wordt tegenwoordig in deze vorm niet meer aangeboden.
In 1985 opende ook GOA hier één van zijn toenmalige vier dependances. Naderhand kwam er Intechnium in, dat later verhuisde naar Woerden. Beide instituten verzorgden opleidingen voor installatietechniek. Het schoolgebouw werd in 1995 gesloopt.

Gedenkstenen (Zie ook: Cultuurhistorische As; ook: Gevelstenen)

Er liggen op de Cultuurhistorische As zes ronde gedenkstenen in het wegdek. Op de rand van deze stenen (1000 kilo) staat een sleutel en een merlet (vogel uit het gemeentewapen van Boxtel) en vormen de link met de cultuurhistorische as. Alle gedenkstenen liggen in de richting van het kasteel naar de kerk (behalve Markt).
Voor de teksten is gebruik gemaakt van het bijzondere letterontwerp van de Benedictijner monnik Dom Hans van der Laan (1904-1991). Pater de Visser bedacht de thema's; pater Leo Disch (Benedictijn) heeft de stenen gebeiteld.
De gedenksteen op de Markt verbeeldt een schependomszegel uit 1430. Het is een herinnering aan de geschiedenis van het Boxtels gemeentebestuur, dat in vroeger tijden vergaderde in cafés op de Markt. De zegelstempel is vanaf de 13e eeuw in heel Europa in gebruik als een soort van handtekening ter bekrachtiging van oorkonden, keuren en overeenkomsten.

Op de hoek van de Clarissenstraat en de Oude Kerkstraat ligt een gedenksteen die met negen gevouwen handen een relatie legt met de stichting van het Boxtelse kanunniken-college in 1492.
De steen op kruising Oude Kerkstraat-Duinendaal is een verwijzing naar de Heilig Bloedprocessie. De steen toont een geestelijke met een doek in de hand en een omgestoten kelk. Een verwijzing naar het bloedwonder in 1380. Het jaartal 1540 duikt ook op. In dat jaar woedde op Drievuldigheidszondag in Boxtel een grote brand.
Aan het begin van de Burgakker bij de Rechterstraat ligt een gedenksteen die verwijst naar de Baronie van Boxtel. Een verwijzing naar het oudste document waarin sprake is van de baronie (1293), maar wordt ook gerefereerd aan het Boxtels leenhof, de schepenbank en de heerlijkheid Liempde. Door het jaartal 1996 mee te nemen, wordt ook een recente relatie gelegd met de band tussen Boxtel en Liempde.
De gedenksteen die geplaatst is op de kruising Burgakker-Raaphof herinnert aan keizer Karel IV, die in 1356 de heerlijkheid Boxtel in leen gaf aan Theodricus van Meerhem en Maria van Boxtel. De gedenksteen toont de keizerlijke adelaar.
Op de binnenplaats van kasteel Stapelen verwijst een steen naar de paters Assumptionisten en draagt de tekst 'Wie mij volgt dwaalt niet rond in de duisternis'. *Voor meer info klik hier.*
Bron o.a.: Cultuurhistorische As, rapport in opdracht van de gemeente Boxtel 2003

Geel, van [Groep]

Op 20 januari 1941 richtte Sjef van Geel de 'Van Geel Metaalwarenfabriek' op. Hij begon in een schuur achter de Stationsstraat 22 de "Fabriek van Verlichtingsartikelen". Samen met broer Antoon en drie personeelsleden hield men zich bezig met het vervaardigen van lichtarmaturen. Na de oorlog wordt het bedrijf uitgebreid aan de Pr. Hendrikstraat 4 en werd ook het voormalig pand van Wasserij Blanca ("Steenbok") gehuurd. Tenslotte bouwde men aan de Van Salmstraat een fabriekshal. Sinds eind jaren 50 produceert men kabelgoten en plafonds. Eind jaren negentig besloot men de strategie drastisch te wijzigen en zich te gaan toeleggen op de productie van kabel-, wand- en vloergoten, kabelladders en zuilen en werd Van Geel-systems genoemd. Het is nu een internationaal bedrijf. Op 31 december 2004 vond de overname van de Van Geel Groep door Legrand plaats.
Bron: Jubileumboek Van Geel 50 jaar, R.J.P.Martens 1990

Geelders, de (Zie ook: Kartuizers; ook: Marggraff , E.)

Een natuurgebied met bos, weiland en enkele kleine heideveldjes tussen Boxtel en Schijndel. De naam Geelders werd voor het eerst vernoemd in 1386 als Gheerlaer, wat weer een korte schrijfwijze is voor: Geelinxlaer, ofwel het "goed van Geerlinc". De edelman Geerling van den Bossche, naar wiens hoeve De Geelders genoemd is, bezit in de 14e eeuw in dit gebied veel heidegronden. Vervolgens gaat het bezit over aan Ludolph van der Water, kanunnik in 's-Hertogenbosch. Hij vermaakt het gebied aan de Kartuizermonniken die sinds 1470 in Brabant gevestigd zijn. Na de Vrede van Munster in 1648 worden de goederen verbeurd verklaard en in 1655 wijken de monniken uit naar de Spaanse Nederlanden. Na een

rechtszaak krijgen ze hun goederen terug om deze in 1658 aan Pieter Lus te verkopen. Hij is oud President-Scheepen van ’s-Hertogenbosch, grootgrondbezitter, onroerendgoed-magnaat, huizenbaron, die in 1659 alle bezittingen en verwaarloosde goederen van de kartuizermonniken koopt. Hij stierf in 1674. Via de familie Van Rijckevorsel is uiteindelijk de familie Marggraff de bezitter van een deel van De Geelders geworden. Het andere deel wordt in 1951 door Staatsbosbeheer opgekocht. Ten oosten van De Geelders liggen de Marggraff Bossen. Doordat de laatste Marggraff zijn bos niet onderhield en voor het publiek gesloten liet, kreeg dit bos een zeer natuurlijk karakter. Na zijn dood in 2003 kwam het bos in beheer van de Marggraff Stichting *(T. Aghina-Marggraff)* die het in 2005 alsnog openstelde. Het vormt nu een eenheid met De Geelders.

Gemeentehuis (zie ook: Gemeenteraad; ook: Raadhuis; ook: Zeven Gestar)

Aan de oostzijde de Markt stond aanvankelijk naast Het Hofje het pand ‘Het Zeven Gestaarte’ (of Zeven Gestar) genaamd met ernaast nog drietal kleine huizen, tot aan overgang naar de Rozemarijnstraat.
Hier had het gemeentebestuur reeds in 1826 een nieuw raadhuis willen bouwen van voldoende afmetingen. De eigenaren van die huizen wilden het echter niet verkopen. Echter door de oorlog met België, gevolgd door de lange periode van geldverslindende mobilisatie van het leger, was er geen geld. Het gewenste gemeentehuis kwam uiteindelijk op de Markt vóór het huidige pand. In het jaar 1841 werd met de bouw begonnen, terwijl de ingebruikneming in 1843 plaats had. Uitwendig had dit gebouw een ietwat steenklompachtig aanzien, hetgeen vooral een gevolg was van het beperkte aantal glasramen. Op het gemeentehuis bevond zich een kleine toren met een bel.
Het huidige gemeentehuis kwam uiteindelijk naast Het Hofje te staan en werd in 1936-1937 gebouwd (Delftse school). Architect was C. Roffelsen uit Helmond en de aannemers de firma Gebr. Struycken te Tilburg-Utrecht. Het is officieel geopend op 04-02-1937.
In 1982 werd aan de achterkant een nieuw ‘stadskantoor’ gebouwd. De voorgevel aan de Markt bleef ongewijzigd. Met het samengaan van Boxtel en Liempde in 1996 werd aan de Dr. Van Helvoortstraat een nieuwe raadzaal gebouwd, ontworpen door de Amsterdamse architect Cees Dam.
De locaties van de huisvesting van het gemeentebestuur Boxtel door de eeuwen heen, waren:
? – 1657 in de openlucht (vrijbanken op Stripe/Marktveld), bij slecht weer in herbergen
1657 – 1823: Sint-Petruskerk (o.a. huidige Heilig-Bloedkapel)
1823 – 1839: Dekenij, Duinendaal (nu pastorie)
1826: poging tot aankoop van het pand Het Zeven Gestaarte (Zeven Gestar), oostwand Markt. Dit plan mislukte toen.

1839 – 1843: pand van de weduwe van vrederechter Pieter Lodewijk Muller (noordwand Markt). Dit pand stond op de locatie op de Markt 29 waar een tijdlang woninginrichting van F. den Ouden was gevestigd en werd tijdelijk gebruikt als raadhuis. Een poging om vier belendende panden aan te kopen, voor vergroting, mislukte. Ditzelfde pand fungeerde tussen 1882 en 1912 als postkantoor.
1843 – 1937: Raadhuis op Markt(-veld) (vóór 'Het Zeven Gestaarte')
Dit raadhuis werd op 19 mei 1842 aanbesteed. Om de bouw te kunnen bekostigen werden 116 hectaren woeste grond verkocht. Het raadhuis, met kantongerecht (in 1839 in de plaats gekomen voor het vredegerecht) en gevangenis werd in 1843 in gebruik genomen. Tot 1907 was er een veldwachterswoning in het raadhuis. Ook bevond zich een waag in dit gebouw. Boeren brachten daar hun koeien heen om ze door een beëdigd waagmeester te laten wegen. Jan Hoydonk was de waagmeester, veldwachter en marktmeester. De sloop van het oude raadhuis was in 1936.
1937 – heden: Markt nr. 1 (oostwand) / Dr. Van Helvoortstraat
Bron o.a.: Tapperijen, tappers en togen P. van Amelsvoort 2008

Gemeentelijke diensten en bedrijven

- Het elektriciteitsbedrijf 1944 (in 1946 overgenomen door de P.N.E.M.)
- Het gasbedrijf vanaf 1923 (in 1971 overgedragen aan Den Bosch)
- Het waterleidingbedrijf (1929-1971)
- Het radiodistributiebedrijf (1931-1947)
- Het slachthuis (1929-1984) en de vleeskeuringsdienst (1922-1984)
- De dienst gemeentewerken (vanaf 1936 tak van dienst)
- Het woningbedrijf (vanaf 1949 tak van dienst, voorheen v.a. 1938 stichting tot beheer en exploitatie van woningen en terreinen te Boxtel)
- Het grondbedrijf (vanaf 1949)
- De gemeentepolitie (vanaf 1932)
- De dienst maatschappelijk hulpbetoon (1936-1965), voorheen algemeen armbestuur
- De sociale dienst (sinds 1-1-1965: invoering algemene bijstandswet)
- De distributiekring (1937-1948)
- De centrale antenne inrichting (vanaf 1978 tak van dienst)

Gemeenteraad (zie ook: Corpus; ook: Dorpsbestuur)

In 1795 werden voor het eerst gemeenteraadsleden gekozen door alle mannen boven de 21 jaar. Kort daarna was het kiesrecht alleen voor mannen die een bepaald bedrag aan belastingen betaalden. In 1798 kwam een einde aan het corpus; de schepenen, borgemeesters, kerkmeesters, armmeesters en negenmannen werden ontslagen. Er werden zeven municipaliteitsleden (gemeenteraadsleden) gekozen

die het nieuwe dorpsbestuur vormden. Vanaf 1803 werd de rechtspraak overgelaten aan de rechtbank. Vanaf toen was er sprake van een
gemeentebestuur. Het aantal schepenen was afhankelijk van het aantal inwoners.
Op 6 augustus 1810 werd door de prefect uit Den Bosch een gemeenteraad aangesteld. Velen weigerden omdat het raadslidmaatschap zo onaantrekkelijk was.
In de grondwet van 1848 werd niet uitdrukkelijk aangegeven dat het kiesrecht alleen voor mannen gold. Volgens de wet moest men om te mogen stemmen een bepaalde som aan belastingen betalen en in het bezit zijn van rechten als staatsburger. Dat vrouwen niet mochten stemmen werd door de wetgever als vanzelfsprekend gezien. Het algemeen kiesrecht voor vrouwen werd pas in 1919 ingevoerd.
De Commissaris van de Koningin, Van Voorst tot Voorst, schreef op 20 juni 1902:
"De zetels van zittende raadsleden worden bij periodieke vacaturen niet betwist; maar ontstaat er eene vacature, dan is heel Boxtel in rep en roer; zoo werd zelfs een analphabeet in den raad gebracht. (Pieter van Dijk (uit Lennisheuvel), de analphabeet, werd voor tweeënhalf jaar weer uit den Raad gegooid en vervangen".

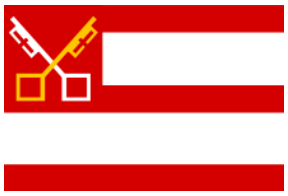

Bron o.a.: Jean Coenen, Baanderheren, boeren en burgers. Boxtel 2004 en uit: bhic

Gemeentesecretaris

De gemeentesecretaris is de rechterhand van het college van B & W. Hij zorgt voor de ondersteuning door de ambtenaren. Petrus Cuijpers uit Luyksgestel is in 1811 secretaris (woonde in de Dekanij op Duindaal). J. F. van Uden in 1878. Thomas van der Meijden was secretaris van 1901 tot 1935. Verder ook J.A.P. van Domburg (1935-1944), J.P.C. van den Hout (1944-1964), Piet Dorenbosch (1964-1968), J.L.M. Bastings (1968-1983), *Van Mal*? (1983-2000), Jan Fraanje (2000 – 2015), Harry van Berkel (2016-2018), Astrid Kraal (2019-2022) en Victor Fijneman per 1 september 2022.

Gemeentevlag (Zie ook: Gemeentewapen)

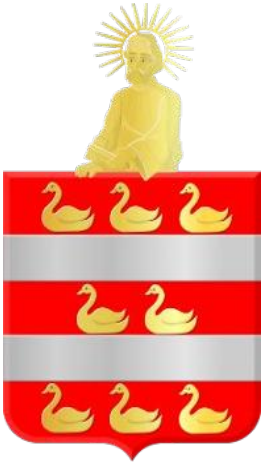

In 1971 heeft de Hoge Raad van Adel een nieuw ontwerp van de Boxtelse vlag officieel goedgekeurd. Voor 1938 werd hier een geel-zwarte vlag gebruikt die veel leek op die van de provincie Noord-Brabant. Daarna was een vlag in gebruik met drie horizontale balken in de aan het wapen ontleende kleuren rood-wit-geel, dus zonder sleutels. Daarmee was de vlag vrij algemeen, wat bleek toen men deze wilde laten registreren. Den Bosch gebruikte tijdens carnaval een vlag die hier veel van weg had en Oostvoorne voerde officieel een identieke vlag.
De Stichting voor Banistiek en Heraldiek werd benaderd voor een nieuwe Boxtelse vlag. In het eerste ontwerp waren naast de eenden ook de E van Eendengat verwerkt. Dat ontwerp vond de gemeenteraad niet passend.
In het volgende ontwerp werden de sleutels van de heilige Petrus, schutspatroon van de oudste parochie van Boxtel, gekozen als kenmerkend symbool. De sleutels zijn verwerkt in

de kleuren geel en wit, herinnerend aan de pauselijke kleuren. Maar het geel refereert ook aan de onjuiste traditie van de gouden eenden in het wapen, in plaats van de zilveren merletten die vroeger in het schild te zien waren. De officiële beschrijving van de vlag: 'Banen rood-wit-rood-wit-rood, in een hoogteverhouding van 1:2:1:2:1, met in de bovenhals, ter hoogte van drie banen en ter lengte van de broeking, een rood rechthoekig vlak waarop in het midden, gekruist, een gele en witte sleutel, de baarden omhoog en afgewend, ter hoogte en breedte van 2/5 vlaghoogte'.

Gemeentewapen

(Zie ook: Cuijk, Heren van; ook: Sint-Petrus'Stoel te Antiochië)

Het eerste wapen van Boxtel ontstaat in 1234, wanneer de dochter van Heer Willem van Boxtel, Elisabeth, trouwt met Rutger van Cuyk en Herpen. Deze heer van Boxtel voerde het familiewapen van het geslacht Van Cuijk: een wapen van goud met twee rode balken en acht rode merletten, het huidige wapen van Cuijk. Hun zoon Willem gedroeg zich heldhaftig tijdens de slag van Woeringen en werd in 1288 tot ridder geslagen. Hij mocht daarom zijn eigen wapen voeren. Hij leidde dit af van het familiewapen.

Na de Franse tijd werden de wapens van alle Nederlandse gemeenten door de Hoge Raad van Adel vastgesteld. Bij besluit van 16 juli 1817 bevestigde de Hoge Raad aan Boxtel het volgende wapen:

"Zijnde van keel (rood) met twee fascen *(balken)* van zilver en verzeld van acht zwemmende eenden, staande drie, twee en drie van goud. Het schild van agteren vastgehouden door St. Petrus, mede van goud." Bij het vaststellen van het gemeentewapen door de Hoge Raad van Adel is een fout gemaakt: Men maakte in de beschrijving van de merletten echte eenden, met snavel, poten en zwemmend op de zilveren balken en over de onderzijde van het wapenschild, en ze werden ook nog eens goud gekleurd. De heraldische kleuren zijn keel (rood), zilver (wit) en goud (geel). Schildhouder Petrus maakt sinds de registratie onlosmakelijk deel uit van het Boxtelse wapen. *(De gemeentewapens van Cuijk en Grave zijn verwant aan het wapen van Boxtel! Ook het wapen van Sponheim [Randerath].)*

Gemene gronden

(zie ook: Bodem van Elde; ook: Gezworenen; ook: Gronduitgave; ook: Kampina)

"Gemene of Gemeenschappelijke gronden": de door groepen omwonenden collectief gebruikte gronden, die min of meer ongecultiveerd extensief ingezet werden voor de landbouw. 'Gemeynten', maar ook andere termen als 'Aart', 'Vroente' werden veelvuldig gebruikt.

Gemeynten waren gebieden met woeste gronden (hei, wild grasland of bos) die gemeenschappelijk gebruikt werden door de gerechtigden, voor het weiden van vee, het kappen van hout en het steken van plaggen en turven.

Bron: o.a. Proefschrift: '.... dat men het goed van den ongeboornen niet mag verkoopen', Hein Vera, Moergestel 2011

Gemonde (Zie ook: Bodem van Elde, ook: Zusters van J.M.J.)

Het huidige dorp is ontstaan uit vier gehuchten, die elk deel hebben uitgemaakt Boxtel, Sint-Michielsgestel, Schijndel en St. Oedenrode. De verklaring van deze vreemde situatie voert terug tot 1314, als de zogenaamde Bodem van Elde door de Hertog Jan III van Brabant wordt uitgegeven. Het is in die tijd een moerassig en onbewoonbaar gebied. Vier heren delen in dit gebied het gezag.
Vermoedelijk was er in de achtste eeuw al een kapel in Gemonde die afhankelijk was van de Abdij van Echternach. De Heer van Boxtel was oorspronkelijk voogd van deze kapel. De kerk van Boxtel is mogelijk afgeleid van die van Gemonde. De Gemondse kerk was nauw verbonden met het kapittel van Boxtel, dat de pastoors benoemde. Lange tijd waren de pastoors tevens kanunnik van de Petruskerk in Boxtel.
In 1865 haalde Pastoor Van Kessel de Zusters van JMJ vanuit Engelen naar Gemonde. Hij liet een Liefdegesticht bouwen, van waaruit de zusters het lager onderwijs voor meisjes gingen verzorgen. De jongens bleven de openbare dorpsschool bezoeken, in de voormalige protestantse school. De omvorming van de jongensschool van 'openbaar' naar 'bijzonder' vond onder Van Doremalen plaats. In 1917 had Gemonde een nieuw gebouwde katholieke jongensschool.
Als het Ancien Régime wordt afgeschaft en vervolgens in 1802 de moderne gemeentelijke structuur wordt ingesteld, wordt het gebied dus over vier gemeenten verdeeld. Bij de herindeling op 1 januari 1996 komt hieraan een einde en gaat het kerkdorp Gemonde in zijn geheel over naar de Gemeente St. Michielsgestel.
Uit de Nieuwe Tilburgsche Courant van 05-04-1924: *"Samenvoeging van Gemeenten. Vernomen wordt, dat het in de bedoeling ligt om Gemonde bij de gemeente Boxtel te voegen"!*

Gend & Loos, van (Zie ook: Stationsemplacement)

Nabij het stationsemplacement in de hoek van de Parallelweg-Noord staat een wit gebouw dat destijds gebruikt werd door Van Gend & Loos (nu door BAM).
Een postagentschap van Van Gend & Loos was ca 1920 in de Kruisstraat gevestigd onder de naam van H. Colognon & Cie, Factorijhoudster van de Nederlandsche spoorwegen, expeditie en incasso. Toen was de heer Van Hooff directeur en Marinuske van de Steen bezorgde met een handkar de aangevoerde goederen in Boxtel.

Gennip, Mgr. Wilhelmus Henricus van

Mgr. Van Gennip ◊ (1836-1916) Geboren te Eindhoven en priester gewijd op 18 juni 1859. Hij is overleden te Boxtel. Huisprelaat van Z.H. de Paus *(eretitel die aan een priester wordt gegeven die zich op een bepaalde manier bijzonder verdienstelijk heeft gemaakt).* Officier in de orde van Oranje Nassau; professor aan het Klein Seminarie 25 juni 1859; professor aan het Groot Seminarie 25 sept. 1863; Kanunnik van het Katholiek Kapittel van de St. Jan 24 apr. 1887; pastoor en deken van Boxtel 16 sept. 1887; provisor van het seminarie 20 sept. 1892; Proost van het Katholiek Kapittel 21 dec. 1904; van 1909 tot ca 1913 was hij Geestelijk Adviseur van de R.K. Gildenbondsharmonie. Eervol ontslag als pastoor op 9 juni 1916.

Hij stond op de nominatie om bisschop van Den Bosch te worden maar bleek niet geliefd bij de geestelijkheid in het bisdom.

Geografische ontwikkeling

(Zie ook: Archeologische vondsten; ook: Binnendommeltjes; ook: Dommel; ook: Smalwater, Het)

Na de ijstijd was het in Boxtel een zandvlakte. Door zandstormen zijn zandafzettingen ontstaan die dekzandruggen worden genoemd. De Dommel heeft zich een weg moeten banen tussen deze dekzandruggen. De hoger gelegen delen maakte bewoning mogelijk. Vondsten uit de Bronstijd en vroege IJzertijd (1000-700 voor Chr.) geven aan dat het Boxtels grondgebied al vroeg bewoond is geweest. (Keltisch-Germaans volk).

In de 11e eeuw ontstonden aan Brabantse rivieren meer woon- en verdedigingsvestingen. De heide en de zandverstuivingen vormden het beeldbepalende landschap in deze periode. De zandverstuivingen waren vaak een sluimerende, maar toch permanente bedreiging voor het cultuurlandschap. De dorpen bestreden deze dreiging door regelgeving en door het organiseren van feitelijke acties om het zand te stoppen. Zij werden daarbij van hogerhand gesteund door het verlenen van pootkaarten, waarmee de heide legitiem met bomen beplant kon worden om zo het oprukken van het zand tegen te houden of tenminste te vertragen. Eind 1100 vonden er ontginningen langs de beekdalen plaats, aangezien de bodem minder vochtig was dan voordien.

Door klimaatsverandering in de loop van 12e en 13e eeuw en de verbeteringen van de landbouwmethoden, werden de oogsten beter. Hierdoor groeide de bevolking en kwam de handel steeds meer tot bloei. De hertog van Brabant ging zich intensiever met het gebied bemoeien.

In de 16e eeuw kwam een koudegolf, die omstreeks 1540 inzette en vanaf 1590 in hevigheid toenam. Deze “kleine ijstijd” en de verwoestende oorlogshandelingen in de eerste decennia van de Tachtigjarige Oorlog gaven de bevolking de nodige problemen.

Vanuit de plattegrond van het oude centrum van Boxtel valt af te leiden dat de Markt en omgeving een planmatige opzet vertonen, omgeven door de Binnendommel en stroom-afwaarts voorzien van een indrukwekkend watermolencomplex dat gevoed werd door de Molengraaf (Smalwater: de gegraven verbinding tussen Beerze en Dommel). Die planmatige opzet vertoont grote gelijkenis met die van de 13de eeuwse 'stadstichtingen' in de omgeving (Sint-Oedenrode, Eindhoven, Oisterwijk). Waar het daar echter stichtingen betreft van de hertog van Brabant, zal het in Boxtel gegaan hebben om een gelijktijdig initiatief van de lokale heer en kreeg daarmee waarschijnlijk het 'prestedelijke' startmoment voor de latere 13de-eeuwse ontwikkeling.

Bron o.a.: Bas Aarts: Boxtelse kerkheuvel en/of burchtheuvel en ook uit o.a.: Proefschrift: '.... dat men het goed van den ongeboornen niet mag verkoopen', Hein Vera, Moergestel 2011

Gevelstenen (Zie ook: Charles, Sint; ook: Bijvoegsel Gevelstenen; ook: Gedenkstenen)

De gevelstenen dienden vroeger vaak ter onderscheiding of als herkenningspunt. Zo kon een slager bijvoorbeeld worden herkend aan een steen met een varkenskop en kon een familie worden herkend door een familiewapen in een gevelsteen of de gaper bij een apotheek, drogist. De gevel-steen is het visitekaartje van de bewoner of gebruiker.

- Uit een gevelsluitsteen bij de Heilig Bloedkapel blijkt dat de kapel voltooid is in 1561.
- De meest bekende gevelsteen in Boxtel hangt als runderkop al vele decennia aan de pui van de vroegere slagerij van de familie Clercx in de Rechterstraat.

Verschillende gevelstenen zijn inmiddels bevestigd bij monumentale panden aan de cultuurhistorische as.

- Op donderdag 2 mei 1996 is een gedenksteen in het fietstunneltje onder de A2 ten noorden van Boxtel onthuld. Deze steen zat bijna honderd jaar in de voorgevel van Sint Charles, het klooster van de Witte Paters.
- Tegen de zijgevel van de Heilig-Hartkerk is een beeldengroep te zien: de zogenaamde Calvariegroep. De groep beeldt de kruisdood van Jezus Christus uit. Naast het kruis staan Maria, de moeder van Jezus, en Johannes, een leerling van Jezus. Onder deze groep staan vier paarden met ruiters uitgebeeld. Zij stellen de oorlog, de dood, de hongersnood en de overwinning voor. In zijn boek "De Openbaring" schrijft Johannes dat daarna het laatste oordeel komt en dan zal het goede overwinnen. De beeldengroep is in 1943 geschonken door Henricus van Buul, toen hij op sterven lag. Het was toen nog oorlogstijd in Nederland. De beeldengroep was bedoeld als teken van de bevrijding van het kwaad van de oorlog en als teken van opbouw tot het goede. De beelden zijn gemaakt van tufsteen en geplaatst in 1947. Het werd vervaardigd door Jo Uiterwaal.

Op diverse huizen en gebouwen is nog een gevelsteen te vinden met vermelding van de eerste steenlegging.

Markt 22: olielamp → Niet zonder pit
Markt 30: lindeboom → Dit is de geboden linde
Rechterstraat 24: laken → Laken voor de schaar
Duinendaal 4: vat → 37½ L Het Anker

Gezondheidsdienst voor Dieren (Zie ook: Villa MIIW)

Is een Nederlands veterinair dienstverlenend bedrijf dat zich richt op het bestrijden en voorkomen van (besmettelijke) dierziekten. Aanvankelijk werd deze Brabantse afdeling gehuisvest in de Rechterstraat 80 van 1949 tot 1967. In 1950 werd hier het laboratorium van de Provinciale Gezondheidsdienst voor dieren in Noord-Brabant geopend. Men hield zich toen vooral bezig met de bestrijding van de rundertuberculose. Er bestond namelijk ook infectiegevaar voor de mens. Verder bevatte het gebouw lokalen voor bacteriologisch onderzoek en een uitgebreide administratie. In 1967 werd het kantoorcomplex van de dienst gehuisvest op de Molenwijkseweg. Eind negentiger jaren is het bedrijf verhuisd naar het hoofdvestiging in Deventer. Een kunstwerk, Dierenverhaal van Hans van Eerd, werd toen van het gebouw verwijderd. Sinds juli 2001 stond het complex vrijwel leeg. In januari 2012 is het pand gesloopt en heeft plaats gemaakt voor woningbouw. Op Boseind 10 in Boxtel bevind zich nog een nevenvestiging van deze dienst.

Gezondheidstoestand (Zie ook: Hoek, Piet)

De armoede beïnvloedde het gezondheidspeil van veel mensen. Van 1557 tot 1558 werd Boxtel getroffen door een pestepidemie. Het aantal slachtoffers werd geschat op 800, terwijl de epidemie nog voortduurde. Dat betekent dat circa een derde van de bevolking aan pest gestorven was. Ook werd melding gemaakt van een groot aantal mensen dat Boxtel ontvlucht was. Op afgelegen plekken werden hutten gebouwd, die gedurende de hele epidemie werden bewoond.
In veel dorpen werden zieken geholpen door zgn schrobbers. Dit waren mensen die vroeger besmet waren geweest met de pest en nu immuun waren. Zij voorzagen de zieken van eten en drinken en zij schrobden dagelijks het huis met azijn en staken wierook aan.
In de 17e eeuw woonden in Boxtel nog melaatsen. In de jaren 1633 en 1636 verbleven omvangrijke legers in en nabij Boxtel. Zij brachten de pest over. Op het platte land werd de pest vooral overgebracht door handelaren die in grote steden kwamen.
Kindersterfte kwam in het algemeen veel voor. In de eerste helft van de 19e eeuw stierf in Boxtel gemiddeld 10% van de kinderen in het eerste levensjaar. In de tweede helft van de 19e eeuw nam het percentage toe a.g.v. de opkomende industrialisatie en de toename van sociaal zwakkere bevolkingsgroepen. Door de slechte leef- en woonomstandigheden sterven veel zuigelingen. In 1881 blijkt dat gemiddeld 20% in het eerste levensjaar stierf. Het ergst

was het in 1893 toen van de 222 kinderen er 68 (dus 30%) stierven voordat zij een jaar oud waren.
In de tweede helft van de 19e eeuw kwamen enkele gevallen van tyfus voor en in 1872 waren 130 inwoners besmet met pokken. In 1859 heersten er 'koortsen' in de buitengehuchten Tongeren, Roond, Luissel en Lennisheuvel. In 1892 was er een influenza-epidemie.
In de 18e eeuw was er een dokter en een vroedvrouw. De borgemeesters en armmeesters betaalden de hulp en medicijnen.
Uit Het nieuws van den dag: kleine courant 21-02-1891: "Te Boxtel is het 10 jarig dochtertje van S. tengevolge van te veel touwtjespringen bewusteloos geworden en aan de gevolgen overleden".
Uit het werkverslag van de Commissaris van de Koningin, 5 april 1906, over Boxtel: *"Van de 154 overledenen in 1904 waren 76 kinderen beneden het jaar; aan B. en W. opgedragen, de oorzaak daarvan, indien mogelijk, na te sporen".* En in 1915: *"De kindersterfte wordt krachtig bestreden: Eene afdeeling van het Groene Kruis (Dr. Hoeks-vereeniging) verschaft melk enz.; eene gediplomeerde leekenverpleegster bezoekt de gezinnen en geeft raad; eene ontsmettingsvereeniging voor Boxtel, St. Oedenrode en Schijndel, de tweede van dien aard in Noordbrabant, werkt gunstig; toch stierven op 301 geboorten toch nog 48 kinderen beneden het jaar". Voor meer info klik hier.*
Bron o.a.: Jean Coenen, Baanderheren, boeren & burgers, Boxtel 2004 en uit: bhic.

Gezworenen (zie ook: Corpus; ook: Gemene gronden)
Ingezetenen die na beëdiging ook wel uitgenodigd werden om aan de Corpusvergaderingen of rechtspraak deel te nemen. Zij waren de beheerders van de zgn 'gemene gronden' of 'gemeynten', woeste gronden, in gemeenschappelijk gebruik, zoals Kampina en Halderhei.

Gilden (Zie ook: Barbaragilde Sint; ook: Bijenhoudersgilde; ook: Catharinagilde Sint; ook: Handboogsport; ook: Jorisgilde Sint; ook: Kruisboogvereniging)
In de middeleeuwen bestonden er twee soorten gilden: de vakgilden en de schutsgilden. *(Schut komt van 'beschutting'.)* De schutsgilde hield zich toen voornamelijk bezig met de openbare orde. Een vakgilde was een belangenorganisatie van personen met hetzelfde beroep.
Waar in de 14e eeuw in historische bronnen al sprake is van een Onze Lieve Vrouwe-broederschap in Boxtel wordt vanaf 1470 voor het eerst de term gilde gebezigd. Het Sint-Barbaragilde moet vóór 1470 zijn opgericht. Immers, van dat jaar is een akte gevonden waarin melding wordt gemaakt van een roggepacht aan dit gilde. Van het Sint-Catharinagilde is een erfpacht uit 1471 bekend en dus moet ook deze broederschap van oudere datum zijn. Het Sint-Jorisgilde, eertijds ook wel aangeduid als het 'oude gilde', wordt voor het eerst genoemd in testamenten die dateren uit 1476. Van het Sint-Sebastiaangilde is niet veel meer bekend dan dat het in 1528 een kaart of reglement ontving van Philips van

Horne, de heer van Boxtel. Dat was in hetzelfde jaar dat ook het Sint-Jorisgilde een reglement van deze adellijke familie kreeg.
Eind 16e eeuw waren er in Boxtel vier gilden. Het schieten met kruisboog, voetboog of geweer op een houten vogel was een geliefde vorm van tijdverdrijf. In de kerk hadden zij een altaar. De heer van Boxtel verleende aan het gilde een reglement met gedragsregels zoals: niet liegen, slaan, een mes trekken of ruzie maken. Iemand kon tegelijkertijd lid zijn van verschillende gilden. Ook vrouwen maakten deel uit van een gilde.
Vanuit de vier plaatselijke gilden die in de negentiende eeuw ter ziele gingen, werd een nieuwe broederschap gevormd, genoemd naar twee van de vier vroegere gildepatronen: Sint-Barbara en Sint-Joris. Niet zonder reden, want juist van deze 'slapende' gilden zijn de meeste overblijfselen bekend. Eeuwenoud koningszilver van Sint-Barbara heeft een ereplaats in de vaste collectie van het Noord-Brabants Museum in 's-Hertogenbosch; het gildeboek van Sint-Joris is bewaard gebleven in het Rijksarchief te Utrecht. De overige twee Boxtelse gilden hadden Sint-Sebastiaan en Sint-Cathrien als patroonheilige.
Boxtel heeft een bijenhoudersgilde gehad met Sint-Ambrosius als patroon.
De schutterij was een vereniging van mannen die was opgericht om het gemeentebestuur te helpen bij het neerslaan van oproer. Verder moesten schutters overdag en ’s nachts de gemeente bewaken. Schutterijen hielden schietwedstrijden, liepen mee in optochten en konden worden opgeroepen voor het leger. Het woord schutterij is afgeleid van schutteren, wat beschermen (beschutten) betekent. *Voor meer info klik hier.*
Bron o.a.: Jean Coenen, Baanderheren, boeren en burgers. Boxtel 2004

Gildenhof

De plaats waar de gilden plachten te oefenen: het gildehof of schuttershof (doelen = oefenplek of schietbaan). In Boxtel hebben vier schuttersgilden bestaan. Het schuttersgilde was een militie, bestaande uit burgers, opgericht in de middeleeuwen om de stad of het dorp te beschermen bij een aanval en de orde te handhaven bij oproer, brand of prominent bezoek.

Gloeilampenfabriek (Zie ook: Fellenoord; ook: Susante, Sjef van)

In 1910 begon de firma Allard (Franz Henri Joseph Allard, 1886-1920) een lampenfabriek met ongeveer 35 werknemers in de Rechterstraat 6 in hetzelfde pand als waar Van Susante destijds begonnen was. *(In het achterhuis.)* Men produceerde kwalitatief een goede lamp. In 1911 wilde hij zijn fabriek op een andere plaats in Boxtel uitbreiden voor 900 arbeiders. Hetzelfde jaar brandde echter het pand af en in 1912 kwam een einde aan de productie.
Uit de Tilburgsche courant van 15-07-1911. Boxtel, 15 Juli.: *“Hedenmorgen is de draadlampenfabriek van den heer Allard geheel afgebrand. De stoomketel bleef behouden”.*

Het verhaal gaat in Boxtel dat ook Philips in zijn beginjaren pogingen gedaan zou hebben om zich hier te vestigen. Hiervoor is echter geen enkele aanwijzing te vinden. Wel heeft burgemeester Van Helvoort in 1962 tevergeefs getracht Philips over te halen een vestiging in Boxtel te openen.
Na 1953 was een tijdlang op de voormalige houtwerf van Van der Eerden nabij de Maastrichtsestraat de gloeilampenfabriek Heussen gevestigd.
Na de Tweede Wereldoorlog was in de voormalige marechausseekazerne op Fellenoord een lampenkapfabriek van Van Nooijen gehuisvest.

Goossens, Adrianus Josephus Maria

Geb. 14-03-1889 (Hinthamerstraat) Den Bosch, ovl. 18-02-1950 Eindhoven. Hij werd op 06-06-1914 priester gewijd. Was kapelaan november 1926 tot maart 1934 in de Petrusparochie te Boxtel. Werd toen benoemd tot pastoor in Uden. Hij had twee oudere broers die ook pastoor waren, respectievelijk te Tilburg en Grave.

Grensconflict

In 1540 hebben de ingezetenen van Boxtel en Sint-Michielsgestel na een twist over het gebruik van een veldje op de reen (grens) van de Theederheide en de Halderheide met elkaar een afspraak gemaakt over de paalscheiding tussen de beide dorpen. (ARR BoZ inv. nr. 2659): *"Dat is te weten den eersten paal sal weesen daer 't op zal scheijden , den Sthee Eijck teijnden Heulter haege, van daer voorts streckende tot eenen cuijl, die aldaer nu lijnd regt gaende is daer men eenen pael sal stellen westwaarts, en van daer voorts nae den hoek van der weijen toe hoorende Gijsbreght Roelofs aen waeter comende van Esch en Halle gaende voorts nederwaarts nae den oosten neven des Heeren waeter aldaer loopende, tot op ten haelboom van der Hoevene die wijlen plach Jan van Weert toe te behooren, streckende voorts van daar aan den walle van den erffenisse Dirk van Empel lijndregt op ten voorschreven Stee Eijck van Heulterhaege, met conditien, dat die naegebueren van Boxel en Gestel, zullen 't samen mogen weijen en met turven op een veldeken daer twist om is geweest, omtrent den reen (grens tussen twee akkers) gelegen tusschen die Sthee Eijck en d'water van Hall komende,…."*.
Met betrekking tot het gerecht of galgenveld van Sint-Michielsgestel en het gerecht van Boxtel, inv. nr 2823 van het archief van de Raad en Rekenkamer van de Markies van Bergen op Zoom staat hierover het volgende vermeld: *"Gelijk het geregt of galgevelt aan de uiterste palen der heerlijkheden doorgaans gesteld word en wel soo dat de schaduw van de son, tegen de galg aanschijnende, op de nabij gelegen jurisdictien geen omber mag geven en alsoo langs de uiterste palen buiten Zegenwerff omgaande en vervolgens komende tot den gerichten van Sint-Michielsgestel."*
In 1787 zijn er vijf grenspalen geplaatst, die in overeenstemming zijn met de boven-genoemde akte van 1540 (ARR BoZ inv.nr. 2660).
Bron: JvV Sint-Michielsgestel, 10 maart 2011

Griensven, Willem van

In 1998 werd nog uitgebreid stilgestaan bij de 125ste verjaardag van zijn bakkerij, begonnen in de Rechterstraat. Toen bakker Willem van Griensven in 1873 geschiedenis schreef omdat hij in Boxtel een van Nederlands eerste 'Electrische Beschuitfabrieken' opende, had hij nooit kunnen bevroeden, dat zijn bedrijf nog altijd uitstekende zaken doet, winstgevend is en een grote en trouwe klantenkring heeft opgebouwd. Beschuit is allang niet meer de specialiteit waaraan de naam Bakkerij Van Griensven verbonden is. Het gaat nu vooral om het karakteristieke worstenbroodje.
In 1971 nam het echtpaar Nabbe-Van Griensven de bakkerij en winkel (nu Hema) in de Rechterstraat over zonder de familienaam te willen veranderen. In 1991 verhuisde het bakkersechtpaar van de Rechterstraat naar het pand aan de Stationsstraat, waar een nieuwe bakkerij met kleinschalige winkel werd ingericht. Hier is men gestopt en nu bevindt zich in de Breukelsestraat een verkooppunt.

Grintweg, Oude (Zie ook: Kinderbos; ook: Wegen; ook: Bijvoegsel Grintweg)

De eerste gegevens over de aanleg van een weg tussen Boxtel en Oirschot, de Oude Grintweg, dateren van juli 1841. Het gemeentebestuur van Oirschot verzoekt aan de Provinciale Staten een straatweg te mogen aanleggen naar Boxtel. Er wordt een route uitgestippeld, die maar gedeeltelijk de bestaande zandweg naar Boxtel volgt. Die bestaande weg liep over Kinderbosch, door de Mijlstraat in Lennisheuvel tot aan het spoor (omgeving dubbele overweg), verder door de wijk Brukelen naar de markt.
Oirschot wil vanaf "de Rusthoek" - nu 't Kruis - van de weg afwijken om in 'n bijna rechte lijn langs de "schatskuil", dwars door de toenmalige heide te gaan en ter hoogte van herberg van der Eerden - nu Koetsier - aan te sluiten op de grote straatweg. Ze vraagt aan Boxtel een hogere bijdrage. Boxtel weigert beslist. Dan wordt er geprobeerd op een of andere manier de kosten te drukken. Als daar ook geen mogelijkheid in zit, hakt Oirschot op 23 augustus 1848 de knoop door en kiest, zonder Boxtel hierin te kennen, voor de weg langs de Schatskuil. De weg wordt in 1849 aanbesteed, is ‘9430 ellen lang’ en op 7 mei 1851 officieel opgeleverd.
Aan de Boxtelse kant wordt een tolboom geplaatst op een locatie "ter plaatse genaamd Kleinder Liempde", ongeveer 525 m. verwijderd van de rijksweg. Ene van Tuyl int het tolgeld op Boxtels grondgebied. De tweede tolboom wordt opgericht "op de Galgenberg (nu

Galgenbult) bij de Schatskuil", op 5600 m afstand van de kom van Oirschot. Op afwegen worden bijbomen geplaatst. In 1849 werd de grindweg naar Oirschot in gebruik genomen. In 1865 was de weg van Kleinder Liempde naar Oirschot verhard. Een deel heet nu Oirschotseweg.
Eiken kunnen honderden jaren oud worden en waren in die zin een betrouwbaar baken, zoals de Schey-eyck op de grens van Oirschot en Boxtel: "*waerop de selve in presentie van de hoevenaer van Banisvoort verclaert heeft, syn dat de paelen van Oirschot gelyck ghy dye wyst, soo is den torff verre over opt Oirschots geslagen ende gehaelt. …*".
In 1838 verblijft de jonge Giovanni Castiglione bij een tinnegieter in Boxtel. Hij gaat in Boxtel en omgeving als marskramer met prenten langs de huizen. Op 2 juni 1838 wordt Giovanni op de heide langs de weg naar Oirschot vermoord door Marinus Zoeren. Deze wordt ter dood veroordeeld maar de Hoge Raad vernietigt het vonnis. De zaak wordt in appèl behandeld en hij wordt opnieuw ter dood veroordeeld. Een gratieverzoek wordt afgewezen en op 26-11-1839 wordt Zoeren op de Markt te Arnhem opgehangen. Langs de Oirschotse Grintweg in het 'Vogelbos' staat een gedenkteken voor Castiglione. *("R.I.P. Hier is vermoord Johan Castione 4 juni 1838 oud 16 jaren, geboren te Promosello in Italië. Bid voor de ziel.")*
Nabij herberg De Schutskuil *(sinds 2022: De Vrolijke Jager)* waar de Oude Grintweg daar de Heerenbeekloop deze weg kruist is ook een begraafplaats met tien graven van de adellijke familie De Girard de Mielet van Coehoorn. Uit een schenkingsakte van 1917 blijkt dat alleen de leden van deze familie hier begraven mochten worden. Deze familie is uitgestorven. De laatste telg is in 1994 bijgezet. Hij had geen kinderen. De begraafplaats is omzoomd door een taxushaag. De smeedijzeren poort is onlangs opgeknapt. De gemeente Oirschot moet de toegangsweg onderhouden. *Voor meer info klik hier.*
Bron o.a.: Een nieuwe Grindweg - de Oude Grintweg; Clari van Esch-van Hout; ook: uit o.a.: Proefschrift: '.... dat men het goed van den ongeboornen niet mag verkoopen', Hein Vera, Moergestel 2011; en ook uit: bhic.

Groenendael, Hubert van (Zie ook: Duinendaal; ook: Theresiakerk,St.; ook: Ursula-gebouw)

Joseph Henri Hubert (Hubert) van Groenendael ◊ (1868-1942) uit Nunhem (L) was een Nederlands architect van voornamelijk religieuze bouwwerken onder meer de St.Theresiakerk in Lennisheuvel en de kapel van de Ursulinen in Boxtel.
Van Groenendael stamde uit een familie van aannemers en architecten en was een leerling van Pierre Cuypers uit Roermond. Hij was onder andere betrokken bij de constructie van Cuypers' Maria Magdalenakerk in Amsterdam in de jaren 1889-1890. Vanaf 1898 woonde hij in Vught en vanaf 1908 in 's-Hertogenbosch. In 1916 vestigde hij zich in Maastricht.
Tijdens zijn carrière heeft hij een dertigtal kerken, en daarnaast verschillende kloosters, ziekenhuizen en scholen gebouwd. Aanvankelijk ontwierp Van Groenendael in neogotische stijl en gebruikte hij voornamelijk baksteen. Later in zijn carrière werkte hij steeds meer in neoromaanse stijl. Toen ging hij ook, met name in Limburg, gebruikmaken van natuursteen. Aan het einde van zijn carrière werkte hij samen met zijn zoon H.F.M. van Groenendael. Zijn

werk wordt vaak verward met dat van zijn broers J.H. van Groenendael (gevestigd in Amsterdam) en N.J.H. van Groenendael en dat van diens zoon J. van Groenendael (beide gevestigd in Breda).

Groene Poort, De (Zie ook: Museum)

Bezoekerscentrum aan de Bosscheweg 80 waar het Oertijdmuseum De Groene Poort sinds 1999 is ondergebracht en er is toeristische informatie te vinden over Het Groene Woud. Het museum is het omvangrijkste geologische museum van Nederland. De expositieruimten van meer dan 1.000 m2 zijn gevuld met bijzondere vondsten. Lopend onder het grootste potvisskelet van Nederland zie je de geschiedenis van de aarde voorbij trekken. Het publiek heeft de mogelijkheid om elk tentoongesteld object van alle kanten te bekijken. Er is ook een Oertijdtuin van ruim 2 ha groot. Door middel van de vaste collectie doet de bezoeker een indruk op hoe Nederland er 65 miljoen jaar geleden uitzag.

Groene Woud, Het (Zie ook: Gasthuiskamp; ook: Geelders, de; ook: Romeinse vondsten)

Boxtel ligt centraal in Het Groene Woud en is één van de 20 gebieden in Nederland die in 2004 is aangewezen als Nationaal Landschap en omvat 7500 ha. Het bestrijkt onder meer de Oisterwijkse bossen en vennen, De Mortelen, De Scheeken, Dommeldal en De Geelders. De natuurbrug over de A2 is de verbinding tussen De Mortelen en De Scheeken. Een gebied met fraaie natuur, waaronder het Dommeldal tussen Liempde en St. Oedenrode, rustieke plekjes en fraaie historische panden en locaties.
Het Groene Woud wordt bepaald door een aantrekkelijk oud cultuurlandschap. Kenmerkend zijn de beekdalen, leemgebieden met populieren, hogere zandgronden, heidevelden en veel vennen. In de Romeinse tijd woonden ook veel mensen in Het Groene Woud. Er zijn menige resten gevonden uit die tijd. *Voor meer info klik hier.*

Gronduitgave (Zie ook: Banisveld; ook: Gemene gronden; ook: Hout)

De heren van Boxtel gaven zelfstandig gemene gronden uit aan ingezetenen van hun gebied. In 1352 werd de gemeynt van Kempen aan geïnteresseerden uitgegeven en in 1357 volgde de gemeynt van Banisveld die uitgegeven werd aan inwoners van Lennisheuvel, Den Bossche en Luttelliempde. Andere gemene gronden van Boxtel waren de gemeynt van Zelissel en die van de Schatcuyl, Oiendonk en Corsdonk. De heer van Boxtel nam een bijzondere positie in de Meierij in. Hij hield een klein gebied, namelijk het huis Stapelen met de directe omgeving daarvan, in leen van de hertog van Brabant, maar was verder ‘rijksonmiddellijk’. Dat hield in dat hij een directe leenverhouding met de Duitse keizer had. De eerst bekende verheffing van het leen vond plaats in 1356, dus na de oudst bekende uitgifte van gemene gronden. In beginsel kan de heer van Boxtel uitgiften voor 1356 als allodiaal grondheer gedaan hebben. Echter bij de uitgifte van de gemene gronden van Eertbrugge, Heersel en Notel, onder Oirschot, in 1311 door hertogelijk rentmeester Wouter Toyart, is sprake van de jurisdictie van Willem van Boxtel *“militis directe”*, hetgeen een directe verwijzing naar de keizerlijke leenband is.

Bron: Proefschrift: '.... dat men het goed van den ongeboornen niet mag verkoopen', Hein Vera, Moergestel 2011

Gijsen, Antoon (Zie ook: Burgemeesters van Boxtel; ook: Mahie, Johannes Henricus; ook: Villa Catharina)

Antonius Josephus Gijsen ◊ (1860-1929) Geboren in Bergen op Zoom en overleden in Schiedam. Hij was officier en burgemeester en was burgemeester van Boxtel van 5 november 1906 tot 1919. Het gezin woonde in villa Catharina. Hij was gehuwd met Johanna Emelia Lange die overleed op 34-jarige leeftijd in Didam. Het echtpaar had drie kinderen. Antoon stamde uit een officiersfamilie uit Gouda. Vader Levinus Josephus Gerardus Gijsen was tweede luitenant bij de infanterie en afkomstig uit een Hollands katholiek geslacht van beroepsmilitairen. Grootvader Gijsen had gevochten onder Napoleon. Burgemeester Gijsen liet zich volgens geruchten beïnvloeden door kasteelvrouwe Mahie - de Ceva. Tijdens de Eerste Wereldoorlog werd het ambt van burgemeester een stuk zwaarder, met name vanwege de organisatie van de distributie. Antoon Gijsen werd op 1 augustus 1919 burgemeester van de gemeente Schiedam en overleed in die functie in 1929.

Gijsen, Marie (Zie ook: Villa Catharina)

De zus van Antoon, Egidia Maria Helena Anna (Marie) Gijsen (1850-1936), was ongehuwd. In die tijd was zij een bekend Brabants romanschrijfster. Zij verbleef (vanaf 1916) enige jaren bij haar broer in villa Catharina in Boxtel en verhuisde mee naar Schiedam. Haar verhalen geven een treffend beeld op de laatste decennia van een boerencultuur in het landschap tussen Aa en Dommel, die met de seizoenen en de religie vergroeid was tot een eenheid, een manier van leven. Ze heeft deze kleinschalige wereld niet opgepoetst tot de idylle van dorpse pastorale, maar liet er ook duidelijk de structurele armoe en misère van zien. Eind 1928 woont zij weer in Berlicum waar zij overleed in de verpleegafdeling van het Berlicumse Vincentiusklooster.
Bron o.a.: Thuis in Brabant

Gijzelkamer (Zie ook: Besouw van, Martinus J.P.)

Boven de Bloedkapel in de St-Petrusbasiliek bevindt zich de gijzelkamer. Het was een gevangeniscel waarin een arrestant korte tijd opgesloten werd in afwachting van z'n vrijlating of overgebracht werd naar Den Bosch. Tijdens WO II hebben zich hier ook soms airbornes en onderduikers verstopt. Achter het rechthoekig raam aan de noordzijde van de kerk bevond zich deze kamer.

H

Haagakker, Den (Zie ook: Esch, van; ook: Houtwerven; ook: Villa MIIW)

Zo werd vroeger het terrein genoemd waar laatstelijk een sporthal met binnenzwembad in Boxtel-Oost was en in 2007 is afgebrand. Daarvoor had de grond al diverse bestemmingen gehad o.a. voor aspergeteelt. Houthandel en stoomzagerij M.A. van der Eerden was er midden 1800 gevestigd. In 1952 kocht Christ van Esch de kwekerij van Van den Braak aan de Maastrichtsestraat 31a over. Hij noemde zijn boom- en rozenkwekerij: “Den Haagakker” en zat daar tot 1969. Sinds 2020 staat er een appartementencomplex.

Haalboom, Ernst

Dortmund 16-12-1906 - 1980. Door de opkomst van het Nationaalsocialisme vluchtte en emigreerde hij naar Nederland. Hij was betrokken bij verschillende verzetsactiviteiten in Boxtel. Bij Antoon en Anna de Groot vond hij een onderduikplek op het adres Lennisheuvel 53, tegenwoordig Kempseweg 10, vlakbij de Melaniedreef die richting huize Kampina voert. Ook daar vond Haalboom beschutting; boswachter Aalt van den Ham verschafte hem onderdak tot 1 oktober, de weken daarna verbleef hij tot de bevrijding op 24 oktober bij de familie Pennings aan de Ons Doelstraat. Hij maakte of repareerde kleding voor verschillende inwoners van Boxtel. Hij was getuige van de inslag van een V2-raket in de Mijlstraat. *Voor meer info klik hier.*

Bron: De andere kant van de Tweede Wereldoorlog. Wordpress 2016

Haas, Samuel de (Zie ook: Erp van - van der Velden; ook: Thomaes, R.; ook: Wereldoorlog II)

Het joodse gezin Samuel Jacob (Sam) De Haas (1912-1989) en Marianna Eva (Ans) Katan (1913-1971) vestigde zich in 1941 in Boxtel, aan de Mgr. Wilmerstraat 8. Vanaf mei 1942 waren de Nederlandse joden verplicht een ster op hun kleding te dragen met daarop het woord "jood". Toen alle joden moesten verhuizen naar Amsterdam is Sam de Haas met zijn vrouw Ans gevlucht. Hun woning werd betrokken door de NSB-burgemeester R. Thomaes. Het echtpaar De Haas heeft de rest van de oorlog moeten onderduiken, o.a. in St. Oedenrode. Hun twee kinderen Menno en Jannie verbleven bij de familie Van Erp in Boxtel. Allen hebben de oorlog overleefd.

Bron o.a.: Beelden uit de Bezettingsjaren. G. Segers 1984

Louis Katan (een zwager van Sam) en zijn vrouw vluchtte uit Rotterdam en doken begin 1942 onder in Boxtel en voor de rest van de oorlog ging het contact met de familie verloren. Zijn zus Ans Katan en haar man Sam de Haas woonden al in Boxtel. Louis en zijn zwager Sam zaten in Boxtel allebei in het verzet maar er zijn geen aanwijzingen dat ze daarbij samenwerkten. Dat klinkt vreemd, maar ieder onnodig contact was een risico. Sam zag zelfs zijn vrouw en zijn kinderen maar zelden, ze zaten allemaal op verschillende adressen ondergedoken.

Louis en mogelijk ook Sam waren actief aan het begin van de bevrijding in Boxtel. Louis en zijn vrouw vonden hier onderdak bij een boer en konden een vrij normaal leven leiden in het dorp. Ze liepen gewoon over straat. Beiden hadden een vals persoonsbewijs en in het

openbaar noemden ze elkaar bij hun schuilnamen, Wim en Riet. Hij is zelfs een keer naar het politiebureau gegaan voor zijn ingevorderde fiets. Die kreeg hij terug. De boer werd gierig en dreigde op een zeker moment de ouders aan te geven als ze hem niet meer zouden betalen. Ze vertrokken diezelfde dag nog en vonden een nieuwe plek bij de boswachter. In die tijd – het einde van de oorlog naderde inmiddels – kwam Louis in aanraking met verzetsgroepen in Brabant die gestrande parachutisten in veiligheid brachten. De verzetsjongens brachten hen onder in natuurgebied Kampina. Na de oorlog kwam de familie Katan via Bretagne en Parijs in Beieren terecht, waar ze hielpen bij de repatriëring van overlevenden van Dachau.
Bron: Geen makke schapen, Martijn B. Katan 2021 A'dam

Hal [buurtschap] (Zie ook: Halse Barrier; ook: Witte Paters)

In de veertiende eeuw wordt nabij Boxtel de buurtschap Hal of Hall reeds in oude bronnen vermeld. Deze was gelegen in een bocht van het riviertje de Essche Stroom. In 1453 was er al sprake van een Halstraat en in 1470 bestond er een brug over de Essche Stroom met de naam de Halse Brug. Daarbij bevond zich, behalve een belangrijke hoeve , toen al een brouwerij met herberg. Al voor 1500 werd er hop geteeld in Hal. Ook dat wijst op lokale brouwactiviteiten. De eerste brouwer die in de archieven wordt genoemd is zekere Steven van Brogel. Rond 1500 heerste in het gebied grote economische bloei die mede werd veroorzaakt door grote aantallen pelgrims die naar Boxtel reisden.

Rond 1741 werd ook het huis De Halsche Barrier gebouwd, waarvoor een oud vervallen huis werd afgebroken. Aan de overkant was vanouds een herberg gelegen. Dit deed tevens dienst als tolhuis met een tolboom over de Steenweg. Ter plaatse ontwikkelde zich in de loop der tijd een landgoed dat thans voor een deel nog bestaat. Langs de straatweg werden hoogopgaande bomen geplant. De familie Van Leeuwen bezat grote percelen grond onder Boxtel-Esch, waaronder het huis De Halsche Barrier. Omstreeks 1850 werden parken en bossen in de omgeving aangelegd. Op het landgoed werd een vijver gegraven t.b.v. de brouwerij.
In 1892 kwamen de Witte Paters naar Boxtel en vestigden zich in de nabijheid van de Halsche Barrier. Later is de brouwerij gesloten en werd het landgoed met de gebouwen van de brouwerij verkocht. Eigenaresse werd de Tilburgse textielfamilie Janssens. Een groot deel van het landgoed is thans ondergebracht in een Stichting van deze familie : "De Halse Barrier". De herberg en de brouwerij zijn omstreeks 1965 afgebroken voor de aanleg van de Rijksweg. *Voor meer info klik hier.*
Bron: Proudly powered by MijnSitebuilderPartner.nl. Weaver by WPWeaver.info

Halder Hei (zie ook: Eikenhorst, Den; ook: Sparrenrijk; ook: Zonneke 't)

Was eertijds gemeenschappelijk bezit. Er is nog een bundel oude papieren van “de Gezworenen van de Halderheide”. De kaart van Hendrik Verhees wijst uit dat de Halderheide zich uitstrekte tot Hal. Het aangrenzende gebied “Sparrenrijk” luisterde voor de eeuwwisseling naar de naam “Halse Heide” of Haldersche Heide. In opdracht van de gebroeders Josephus en Antonius de Wijs, deels eigenaren van de Halder Heide, werd in 1806 een begin gemaakt met het ontginnen en in cultuur brengen van een aantal terreinen in Esch en Boxtel tussen de beekdalen van de Essche Stroom en de Dommel. Met het afval uit hun distilleerderij werden de gronden, waaronder die van Den Eikenhorst, bemest. In 1827 bouwden zij er een landhuis.

Half Galg (Zie ook: Rechtspraak)

Onrooi 13. Ongeveer halverwege tussen Boxtel en Liempde op Onrooi staat een boerderij die deze naam draagt. Ook wel ‘t Hoekhuis genoemd. Het voormalige rechtsgebied van de heerlijkheid Boxtel en Liempde viel onder dezelfde heer. Deze heer had de lage, middelbare en hoge rechtspraak over zijn gebied. Hij mocht dus ook de doodstraf uitspreken. In dit gebied stond een galg om het doodvonnis te voltrekken. Deze galg stond halfweg tussen de twee dorpen. Vandaar de naam van de boerderij! De Half-Galg in Boxtel wordt voor het eerst genoemd in 1750, bij een verkoping. Maar mogelijk is de boerderij veel ouder.

Halse Barrier (Zie ook: Hal; ook: Leeuwen, H. G. van)

Op de grens van Boxtel en Vught bevindt zich de “Halse Barrier”. Eén van de panden daar draagt de naam “De Oude Tol”, omdat daar vroeger tol werd geheven bij de brug over de Essche Stroom.

In de periode 1356 tot 1500 was landbouw de belangrijkste bron van bestaan op Hal, veelal was er sprake van keuterboeren. Het begrip koter slaat op keuter, een kleine boerderij. Rondom de boerderij werd voor eigen gebruik gewassen verbouwd. Soms was er echter sprake van een grotere boerderij met "ploegrechten" in andere gebieden. Er werd veel hop en gruit geteeld op Hal, dat wijst op de aanwezigheid van een lokale brouwerij.

In 1470 ligt er een brug over de Essche Stroom, de Halse Brug geheten. Als in 1741 de Steenweg van Eindhoven naar 's-Hertogenbosch wordt aangelegd komt er hier in 1742 een

tolboom en ontstaat de Halse Barrier om gebruik te mogen maken van de verharde weg, een bijzonderheid in die tijd!
Bij het huis De Halse Barrier was gelegen de Koninklijke Halsche Stoombierbrouwerij van Willem (later Hubert) van Leeuwen. Dit pand was toen nog niet zo groot als te zien op ansichten van rond 1900 en behoorde tot klasse 3. De brouwerij was gestart in 1829 en eind 19e eeuw was deze als enige nog over in de gemeente Boxtel (van de vijf die er ooit waren). Misschien had dit als oorzaak de zeer goede smaak van het Halsche bier. Er werd gefluisterd dat Van Leeuwen een zak met vier kalverpoten in de brouwketel hing om het bier zijn bijzondere smaak mee te geven en daarom kwam men van heinde en verre bier drinken op Hal. Tegenover de brouwerij bevond zich namelijk de herberg.
Na Hubert's overlijden werd de brouwerij voortgezet door zijn nicht Maria Theresia van Heeswijk, echtgenote van Alphons Jurgens. Zij was de dochter van Petronella van Leeuwen, zuster van Hubert.
Begin 1918 werd de Halsche Stoombierbrouwerij overgedragen, i.v.m. met het ontbreken van een opvolger, aan de Noord-Brabantsche Beiersche Bierbrouwerij "De Gekroonde Bel" uit Oosterhout.

Handbal

In het voorjaar van 1963 werd er in Boxtel een handbalvereniging opgericht, te weten BHV (Boxtelse Handbal Vereniging), met als eerste voorzitter Theo van Roosmalen. In de begin-jaren werd er voornamelijk buiten gespeeld op het gras van het Essche Heike. Na 10 jaar ging men wedstrijden spelen in de sporthal "Den Haagakker". In 1985 vond er een afsplitsing plaats onder de naam Ferocitas. In 1992 fuseerden zij weer en noemt men zich nu H.C.B. '92 (Handbal Combinatie Boxtel).

Handboogsport (Zie ook: Kruisboogvereniging)

Handboogsport was lang een veel bedreven sport hier ter plaatse. HBS L'Union Boxtel werd opgericht op 28 december 1992 als afscheiding van een reeds uit 1840 daterende handboogfederatie, namelijk: "Les arbalétriers de l'union Boxtel". Het bevindt zich in de Breukelesestraat. (had aanvankelijk z'n thuishaven bij café Theurlings in de Spoorstraat 1 en aan de Molenwijkseweg 5a). Rond 1880 was er in Boxtel ook een handboogschutterij Amacitia geheten.
Andere boogschietclubs waren o.a. Vriendenkring, Oefening baart Kunst, Eendracht Rozenjacht, Concordia, Moed en Strijd en Diana.
In 1952 werd er zelfs op de Markt een heuse interland in deze sport georganiseerd: Nederland-België. De organisatie was in handen van Boxtel Vooruit.

Hanewinckel, Stephanus

Hanewinckel ◊ (1766-1856) Te Nuenen geboren en overleden in Ravenstein. Predikant, Nederduits Gereformeerd en is vooral bekend als Brabantse dominee en liefhebber van wandelen, geschiedenis, oudheidkundige voorwerpen, genealogie en heraldiek. Tijdens zijn vele reizen door de Brabantse Meierij heeft hij notities bijgehouden. Over Boxtel schreef hij o.a.: “Ik trok maar verder langs de Steenweg, die mij als vanzelf bij Boxtel bracht. Hier gebruikte ik mijn ochtend-ontbijt en bestelde mijn middagmaal. Ik was inmiddels, zoals ik hoorde, twee uur van Den Bosch verwijderd. Zodra ik ontbeten had, maakte ik een kleine wandeling. Boxtel is een groot en mooi dorp. Het heeft aangename wandelwegen en ligt bepaald niet onplezierig aan de rivier de Dommel. Ik bekeek de kerk. Ooit moet dit een groot en prachtig gebouw geweest zijn, maar het gebouw is nu deels ingestort. Er was niets opmerkenswaardigs te zien, behalve de oude zitbanken van de kanunniken van Boxtel. De toren staat tegenwoordig los van de kerk, die zich in vroeger tijden kon beroemen op een carillon. Mij werd verteld dat toen Lodewijk de Veertiende tot aan Boxtel was opgetrokken in de tijd dat hij ’s-Hertogenbosch wilde gaan belegeren, hij hier deze toren beklom en met een verrekijker de stad en de vestingwerken nauwkeurig bestudeerde. Toen hij dat allemaal goed bekeken had, zou hij niet verder hebben durven oprukken met zijn leger. Aan het eind van mijn wandeling zette ik mij aan de maaltijd. Intussen kwamen er verschillende inwoners van dit dorp bij mij zitten en wilden graag weten wie ik was. De een zei: “Wie is mijn heer?”, een ander sprak: “Waar gaat mijn burger naar toe?”, een derde vroeg: “Hebt u hier ook kennissen?” en zo voort, en zo voort. Al dit gevraag maakt me knorrig en ik gaf geen enkel antwoord, maar at razendsnel door, om maar vlug van die “Atheners” af te zijn.
Maar hoe lang mij de weg naar Eindhoven ook viel, zo erg als de nieuwsgierige vragen in Boxtel verveelde hij me toch niet.”

Bron: bhic

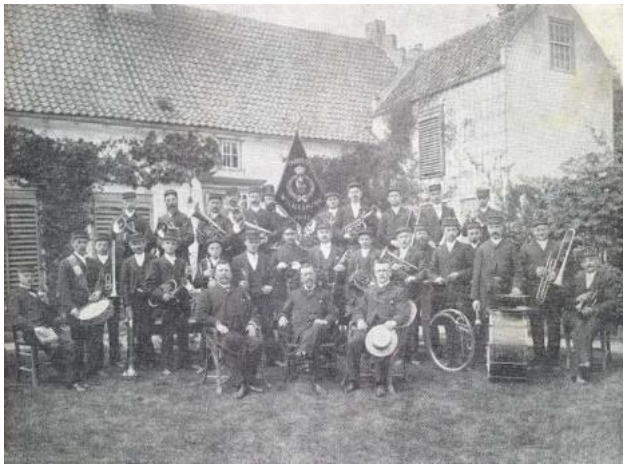
Hanzebank (Zie ook: Stael, Frans)

In 1902 richtte de norbertijner-pater J. Nouwens een vakorganisatie op voor de r.k. middenstander: ‘De Hanze’. De bond van Nouwens wordt in Boxtel opgericht. Al in 1902 had de bisschop van Den Bosch de statuten en het huishoudelijk reglement van deze “R.K. Vereniging van Neringdoenden” goedgekeurd en aanbevolen. Artikel 1 van deze statuten luidde: “Er bestaat in het Bisdom van ‘s-Hertogenbosch eene Rooms-Katholieke vereniging van neringdoenden, onder den naam van “De Hanze”. Deze heeft haar hoofdzetel te ‘s-Hertogenbosch, en is samengesteld uit afdelingen, in verschillende gemeenten van het bisdom gevestigd, waaruit onderafdelingen, gilden genaamd, voor de verschillende vakken kunnen gevormd worden. De onderafdelingen

ontvangen de naam van “Hanze-Gilden”. De naam “De Hanze” is waarschijnlijk bedacht door Dr. J. Nouwens, evenals Pater Gerlacus van den Elsen, witheer van de abdij van Heeswijk. Hij was medeoprichter en Geestelijk Adviseur van “De Hanze” in het Bisdom Den Bosch, die op haar beurt in 1907 de “Hanzebank” stichtte. Doel was krediet geven aan kleine middenstanders, tevens begeleiding en advisering. Alleen de Boerenleenbank was toen groter.
Rond 1910 was een filiaal van de Hanzebank uit Den Bosch gevestigd in Boxtel, Kruisstraat 3. Later kocht men het huis van burgemeester F. Stael (bij de Zwaanse Brug).
De bank is in 1923 failliet gegaan. Op 6 december 1921 meldt ‘De Telegraaf’: *Eindhoven, 15 december. Hedenmiddag werd een geweldige run ondernomen op de kas van de Hanzebank naar aanleiding van rondgestrooide onware geruchten. Tal van kleinere spaarders bestormen de bureaux der bank, zoodat er een ware paniek ontstond....”* Einde citaat. Op zaterdag 16 juni 1923 vragen de Hanzebanken van Den Bosch en Utrecht surséance van betaling aan. En op 8 december van dat jaar vragen de bewindvoerders het faillissement van de bank aan. De verslagenheid in Brabant is groot. De ondergang van de Bossche Hanzebank was tot dan toe het grootste financiële debacle in ons land.
Op 1 juli 1936 verschijnt de vijfde, tevens de slotuitdelingslijst van het faillissement van de Credietvereniging “De Hanzebank” te ‘s-Hertogenbosch. Uiteindelijk hebben crediteuren slechts 45% van hun vorderingen teruggezien. Met enige kernachtige bewoordingen geeft Prof. Dr. H.W.J. Bosman vele jaren later aan, hoe deze bank haar ondergang tegemoet ging. Wij citeren: *“Zo voorspoedig als de Bossche Hanzebank zich ontwikkelde, zo snel en onbarmhartig kwam in 1923 haar einde door faillissement. Alle fouten die een bestuur van een bank zou kunnen maken werden gemaakt: te lichtvaardige kredietverlening en onvoldoende controle op de kredieten, te omvangrijke kredieten, speculatie door personeelsleden, enz...”*.
Bron o.a: Regionaal archief Tilburg

Harmonieën (Zie ook: Oerle, firma van; ook: Sociëteit; ook: Villa Het Hof)

Drie opeenvolgende fanfares waren in de negentiende eeuw geen lang leven beschoren. Een Boxtelse fanfare uit 1884 ging met een groots festijn ter ziele. Het duurde elf jaar eer er opnieuw een muziekgezelschap van de grond zou komen. In 1895 namen de gebroeders Van Oerle het initiatief tot de oprichting van de bedrijfsfanfare Wilhelmina genaamd voor de werknemers van hun weverij en repeteerde in het koetshuis van Dommelshoek (later villa Het Hof) aan de Rechterstraat. Als gevolg van een staking bij weverij Van Oerle ging de fanfare in 1906 ter ziele. De instrumenten en het vaandel werden in 1918 verkocht en op een kar naar Den Dungen getransporteerd waar thans nog steeds de harmonie

Wilhelmina floreert. Een concert van een Tilburgse harmonie bracht drie jongemannen uit de destijds groeiende nieuwbouwwijk Breukelen er in mei 1908 toe om ook in Boxtel weer opnieuw een muziekgezelschap op te richten.
Met steun en medewerking van de dorpsnotabelen werd in de sociëteit Gezelligheid de oprichting van Boxtel's Harmonie grondig voorbereid, maar dit kon niet voorkomen dat de plaatselijke werkliedenvereniging, de R.K. Gildenbond, nog vóór de definitieve oprichting op 10 juli 1908, een eigen harmonie vormde. Men wilde niet meer afhankelijk zijn van de Boxtelse ondernemers en elite. In de horeca van Mol van de Ven aan de Rechterstraat, de Herberg Sint-Cathrien, vond het eerste openbare optreden plaats op dinsdag 16 februari 1909 van de Gildebondsharmonie.
Sindsdien kent Boxtel twee wedijverende zusterverenigingen wat leidde tot fraaie muzikale prestaties op het hoogste amateurniveau.
Midden jaren vijftig werd de Boxtel's Harmonie uitgebreid met een tamboerkorps en in 1962 ontstond de blaaskapel De Aggemarvanhuisaf Band. Sinds 2016 beschikt de Muziek-vereniging Boxtel's Harmonie over een accommodatie in de Passage Riche.
De Gildenbondsharmonie geeft in het eerste weekeinde van september haar traditionele Kasteelconcert op de binnenplaats van het Boxtelse kasteel.
Het eeuwfeest van de twee Boxtelse muziekkorpsen werd in 2008 gevierd. *Voor meer info klik hier.*
In 1937 werd de R.K. Bond van Muziekgezelschappen in het bisdom Den Bosch opgericht in Boxtel. De bond bestond na 25 jaar uit 140 aangesloten muziekkorpsen: harmonieën, fanfares en drumbands. Pastoor Tilman was lang de geestelijk adviseur.

Harper(t)

De oudst bekende Heer van Boxtel. In een akte van omstreeks 1100 komt deze naam voor, samen met de naam van zijn broer: "Harperen de Buchenstelle et frater eius Meynnere".

Hartitzsch, familie, de (Zie ook: Annagesticht, St.; ook: Duinendaal, ook: Kerkhof St.Petrusbasiliek; ook: Zusters van de Choorstraat)

Louis Georges de Hartitzsch, geboren 15 oktober 1782 te Freiburg (Pruisen), gepensioneerd kapitein, overleden te Boxtel 12 februari 1849. Zijn vrouw was Douairière (burggravin) Sidonie Colette Charlotte G. de Blois d' Arandeau, geboren 7 april 1797 te Tournai (Doornik) België en overleden te Boxtel op 11 maart 1888.
Het echtpaar trouwde en kregen twee zonen en een dochter. Vanuit Den Bosch kwamen zij naar Boxtel. Aanvankelijk huurde de familie het kasteel Stapelen van 1842 tot 1848. Toen de verbouwing van Huize Duinendaal gereed was en heeft men tot 1888 in dit landhuis gewoond. Moeder en dochter Jonkvrouw Elodie (overl. 20-10-1844, 21 jaar oud) waren katholiek. Elodie zou onderweg naar een bal kou gevat hebben en is een paar dagen daarna, waarschijnlijk a.g.v. een longontsteking, overleden.

Boven haar grafkelder werd een kapelletje gebouwd. Volgens de overlevering waren de ouders ontroostbaar en lieten het lichaam van hun dochter balsemen en legden haar in een glazen kist. Deze werd geplaatst in de grafkelder. Het daarbovenop staand kapelletje heeft een altaar waar mevrouw Hartitzsch elke dag ging bidden voor haar overleden dochter. Met haar hoofd verborgen in een grote zwarte cape was ze een aparte verschijning op het kerkhof. De kinderen uit de buurt noemde haar 'het spook van de begraafplaats'.
Moeder (91 jaar) en dochter liggen begraven in het grafkapelletje op het kerkhof van de St. Petruskerk en vader (en zonen, protestant) ligt op het protestants kerkhof. In 1893 verkopen de erfgenamen het huis en landgoed voor ƒ 5000,- aan de St.Petruskerk. Het huis ging dienst doen als school, geleid door de Zusters van de Choorstraat en werd in 1902 gesloopt. Daarna werd het St. Annagesticht gerealiseerd.
Bron o.a.: De laatste bewoners van Huize Duinendaal, Familie Von Hartitzsch; Christ van Eekelen, 2011

Hartkerk, Heilig (Zie ook: Adelaar de; ook: Begraafplaats Annastraat; ook: Broekman, Ignaas; ook: Breukelen; ook: Clercx, fam.; ook: Donders, Henri; ook: Eras, Frans; ook: Knirsch, Franz; ook: Schijndel, Gerard van)

Uit De Tijd: godsdienstig-staatkundig dagblad van 14-09-1899: *"De Weleerw. Heer F. Eras, Kapelaan te Boekel, is voornemens op Vrijdag 29 Sept. 1899 aan te besteden: Het bouwen van een Kerk met Pastorie te Boxtel. Plan en Bestek liggen ter inzage bij den Heer Frans van de Meerendonk, te Boxtel (tegenover den Overweg)…….. Gedrukte Plannen met Bestekken te verkrijgen bij den Heer W. van Eupen, Boekdrukker, te Boxtel ……. Inlichtingen te bekomen ten huize van den Architect C.Franssen, te Roermond. F.Eras, Kap. te Boekel".* ***(ingekort)***
Rond de eeuwwisseling kreeg bouwpastoor Frans Eras de opdracht van de bisschop om in de toen snel groeiende wijk Breukelen een tweede parochie te stichten in Boxtel. De kerk werd gebouwd op een terrein, Den Bult genaamd, een hoger gelegen stuk grond, dat toen nog een roggeveld was. "Er was geen huis, pad of weg te bekennen." Deze één hectare grond werd voor het grootste deel voor niets geschonken door mevrouw M. Clercx - van de Ven. De directe omgeving veranderde hierdoor van bestemmingsplan van landbouwgrond in bouwgrond. Met deze verandering steeg de prijs van de te verkopen grond vele malen. De schenking leverde Mevr. Clercx vermoedelijk het nodige geld op. De ouders van F.Eras waren welgesteld en betaalden een groot deel van de bouwkosten van de kerk en pastorie. Door geldgebrek werden de geplande hoge torens niet gebouwd. De eerste kapelaan werd H.J.M. Donders.
Deze kerk (Baroniestraat 26) is een driebeukige neogotische kruiskerk, gebouwd in 1899-1901 naar plannen van C. Franssen. De westgevel wordt geflankeerd door twee kleine westtorens. De kerk bezit een rijke neogotische inventaris van kort na de bouw. Het hoogaltaar is gemaakt door H. van der Geld (1902); J. Custers vervaardigde de zijaltaren (1903 en 1909), de preekstoel (1907), de biechtstoelen (1901 en 1916) en het triomfkruis (1906). F. Nicolas maakte de gebrandschilderde ramen (1902-'08). F.Knirsch schilderde de

kruisweg. Het orgel is in 1938 door Verschueren gebouwd op advies van rector Petrus de Bree. Het is ingespeeld door de Bossche organist Piet Hörmann. In 1955 breidde Verschueren het werk uit met twee stemmen op het bestaande werk en met een rugpositief (koppelwerk). In augustus 1955 werd het gerenoveerde orgel weer in gebruik genomen.
Het ezelsrugmuurtje is in de plaats gekomen van een sierhekwerk dat identiek was aan het hekwerk dat nu nog slechts voor de pastorie aanwezig is.
In 1901 wordt het eerste echte kerkkoor van de Heilig Hartparochie opgericht. Het koor kreeg de naam “St. Cecilia” en bestaat uitsluitend uit mannen. De taak van dit kerkkoor was, zoals pastoor Eras omschreef: “De gelovigen te stichten en hen op te voeren tot God.” Dirigent van het eerste uur is de heer Lambertus Adelaars, in 1905 grondlegger van Café Adelaars aan de Nieuwe Kerkstraat. Dit café was bekend als Café De Adelaar aan de Baroniestraat.
Op de hoek Baroniestraat – Annastraat stond de kosterswoning. In 1955 namen Piet en Cor Bakx-van de Schoot de woning over en vestigden er een tabakswinkel tot 1990.
Op 12 juni 1924 gingen 528 mannen mee naar Hoogstraten om de corporale op te halen. Het reliek werd feestelijk overgebracht naar de H. Hartkerk te Boxtel, waar deze drie dagen zou verblijven alvorens op 15 juni 1924 door pastoor Eras en drie kapelaans plechtig naar de St. Petruskerk te worden gedragen.
In 1941 werd mede op initiatief van pastoor-deken Broekman een jongenskoor opgericht door kapelaan J. van de Rijdt, die tevens de leiding op zich nam. Het jongenskoor vormde de basis van het herenkoor. Op initiatief van kapelaan Vostermans werd de naam van het jongenskoor “Cantasona”, afgeleid van “Cantare et Sonare”, ofwel Zingen en Klinken. Mede door oprichting van de Cantasona Baardclub, afgekort tot CABA, verkreeg men, na het zgn. breken van de stem, doorstroming naar het herenkoor.
Het kerkgebouw is een rijksmonument. Sinds 4 januari 2015 is de kerk aan de eredienst onttrokken. Nu heten de H.Hartkerk en St. Petruskerk samen de H.Hartparochie. De Waalrese ondernemer Michel de Groot kocht het gebouw in juni 2017 en wordt door hem nu ‘Sacre Coeur’ genoemd. *Voor meer info klik hier.*

Havo (Zie ook: Jacob-Roelandslyceum; ook: Onderwijsgeschiedenis)
Van 1947 tot 1972 vindt er MMS-onderwijs plaats in het Ursulagebouw. Met de Mammoet-wet verdwijnt de MMS in 1968 als schooltype en wordt het een Havo. Deze school droeg de naam Bracbant. Er kwamen toen ook jongens op Ursula. In 2003 verhuist de school naar het J-Roelandslyceum.

Hazelhoff, J. Evert (Zie ook: Besouw, van M.J.P.; ook: Laar, Harrie van de)
Ingenieur en werkzaam in Boxtel en woonde destijds op de Bosscheweg 34. De commandant van het "Sprengcommando" der Duitse Weermacht had in 1944 bevolen dat de St. Petrustoren binnen enkele uren afgebroken moest worden of anders opgeblazen werd. Pastoor van Besouw overlegde met J. Evert Hazelhoff. Samen gingen zij naar de commandant en er werd voorgesteld om de toegang tot de toren dicht te metselen zodat

die niet meer als uitkijkpost gebruikt kon worden. De commandant liet echter springstoffen aanbrengen zodat men niet ongestraft de zaak open kon breken. Toch hebben Hazelhoff, van de Laar en pastoor van Besouw kans gezien de dynamietlading onklaar te maken. Hazelhoff heeft in de naoorlogse tijd in Boxtel hard heeft gewerkt voor evacués en voor alles wat direct van belang was voor de voedselvoorziening. Hij was het die mede voor de pompinstallatie zorgde, waardoor Boxtel water bleef houden. Ook bracht hij na een gevaarvolle tocht kaas van Rotterdam naar Boxtel. Hij zorgde voor een pompinstallatie voor de duizenden evacués, die naar Boxtel waren gekomen. In september 1945 vertrok hij naar Venezuela om vandaar te kunnen oversteken naar Soerabaja, waar zijn wieg had gestaan evenals van Erik Hazelhoff Roelfzema.
Bron: Brabants Centrum oktober 1945

Hebox (Zie ook: Mahie, J.H.)

Deze tent- en markiezendoekweverij was in de Stationsstraat gevestigd tot 1978. Sinds 1905 weef en ververij Hertzberger, destijds gebouwd op de grond van de fam. Mahie. Fabricage van satijn, damast, tijken, zwaar katoendoek, gordijnstoffen en markiezen-linnen. (A.H.-terrein) Er werkten 102 arbeiders. Tijdens WO II nam de vader van oud-premier Van Agt op verzoek van de joodse eigenaar de textielfabriek in Boxtel onder zijn beheer om te voorkomen dat het bedrijf door de bezetter zou worden overgenomen. Ging in 1978 failliet. In 1983 is de fabriek gesloopt en werden er huizen gebouwd.

Heemkunde(kring) (Zie ook: Dorenbosch, Piet; ook: Hofje, Het)

De oudste Heemkundekring (HKK) van Noord-Brabant bevindt zich in Boxtel. De vereniging is op 19 februari 1941 opgericht door Piet Dorenbosch en werd Heemkundige Studiekring voor Boxtel en omgeving genoemd. Sinds 2017 had men een zogeheten heemkamer in Het Hofje. Daar was ook een boekenbank en het archief. Alles is sinds 1 april 2021 verhuisd naar het bibliotheekgebouw op de Burgakker. Op hun website is veel informatie te lezen over de vereniging en over historisch Boxtel. Ook is er de Beeldbank met talrijke foto's van (oud) Boxtel te vinden.

Heerlijkheid (Zie ook: Feodalisme; ook: Hertogen)

Een heerlijkheid is een bestuursvorm voortkomend uit een feodale onderverdeling van het overheidsgezag in de middeleeuwen.
De centrale persoon van de heerlijkheid was de eigenaar van die rechten: de heer of vrijheer (of vrouwe). De heren fungeerden als leenman van een hogere heer. Deze hogere heer kon een hoge edelman zijn, die zelf weer als leenman optrad namens een koning of keizer. Veel heerlijkheden waren in handen van de adel.

De heerlijkheid Boxtel werd tot 1794 bestuurd door dames en heren van adel. De status van de Heren van Boxtel moet veel hoger zijn geweest dan altijd is aangenomen. In plaats van tamelijk onbeduidende leenmannen waren ze edelen met veel aanzien en hadden sleutelposities en belangrijke betrekkingen in het Duitse keizerrijk. Verschillende heren waren kanunnik in Keulen. Ze waren verbonden aan zowel de Dom als de Sankt Gereonskerk, adellijke kapittels waartoe alleen vooraanstaande personen konden toetreden.
In 1356 wordt de rechtspositie van de heer van Boxtel en zijn onderdanen nog eens flink verhoogd. Want dan wordt Boxtel aantoonbaar een 'rijks-onmiddellijke heerlijkheid'.
Wie de Meierij bestudeert, moet ook rekening houden met de heer van Boxtel. Die liet zich als plaatselijk machthebber niet zomaar door de hertog opzij zetten en voegde bovendien door de bouw van een infrastructuur (zoals het Smalwater en de watermolens vóór 1232) en de transformatie van zijn aanvankelijk agrarisch georiënteerde bezit (zoals de marktnederzetting vóór 1293) een niet-hertogelijke marktplaats toe aan het economisch netwerk van de regio.
De heerlijkheid Boxtel was formeel geen leengoed van het Hertogdom Brabant, maar van de Duitse keizer, en namens hem was de bisschop van Keulen de leenheer. Rechtszaken in hoger beroep vonden plaats voor de rechtbank van Aken.
In 1439 droegen de heren van Boxtel hun heerlijkheid op aan de hertog van Brabant om die vervolgens weer van hem terug te ontvangen, nu als Brabants leen. Daarna zijn het huis Stapelen en de heerlijkheid Boxtel geheel versmolten geraakt.
De heerlijkheden Boxtel, Liempde en Esch vormden een belangrijke bron van inkomsten voor de heer van Boxtel, die sedert 1595 in Overijse nabij Brussel woonachtig was.
In 1798 werden de heerlijke rechten afgeschaft. *Voor meer info klik hier.*
Bron o.a.: Concurrentie of navolging? K.A.H.W. Leenders en uit o.a.: Jean Coenen, Baanderheren, boeren en burgers. (Boxtel 2004).

Helvoort, Martien van (Zie ook: Burgemeesters van Boxtel)

Martinus Adrianus Maria van Helvoort ◊ (1906-1981) werd geboren in Zeeland bij Uden en overleed te Boxtel. Burgemeester van Boxtel van 16 december 1945 tot 1 april 1971. In de periode 1956-1967 ook lid Tweede Kamer (KVP). Het gezin woonde aan de Bosscheweg 38. IJverige onderwijzerszoon die een volle baan als gemeentesecretaris en een groot gezin combineerde met een studie economie. Van Helvoort combineerde daarna het burgemeesterschap met het werken aan een proefschrift en het lidmaatschap van de Tweede Kamer. Gezaghebbend woningbouwdeskundige en woordvoerder financiën betreffende lagere overheden en had grote verdiensten voor de opleiding in gemeentefinanciën.
Hij was een evenwichtige Oost-Brabander, een contente mens. *Voor meer info klik hier.*
Bron: Brabantse biografieën 7 *Boxtel en Liempde*

Hengelsport

In 1937 hebben spoormannen, keistampers en bouwvakkers de Boxtelse hengelsport-vereniging Ons Genoegen opgericht. Spoedig sloten sigarenmakers en wevers zich bij hen aan. De gemeente verleende visrecht op het Leyssenven. Als iemand tijdens het vissen betrapt werd op het bij zich hebben van sterke drank, dan werd zijn vergunning onmiddellijk ingetrokken. Sinds 1 januari 1985 heeft men een pachtcontract voor telkens zes jaar voor het Leyssenven, het Essche Heike en Selissenwal.

Herbergen

(Zie ook: Engel, Den; ook: Hert, Het vergulde; ook: Hotel Riche; ook: Kei, De; ook: Kom, De; ook: Oud Maastricht; ook: Villa Catharina; ook: Zwaan, De)

Het woord herberg duidt meestal op eenvoudige hotels uit vroeger tijden.

Boxtel had destijds als bedevaartplaats en als doorgaande route vele herbergen. Het was een pleisterplaats voor rondtrekkende kooplieden, pelgrims, geestelijken, adellijke Heren e.d. In 1557/1558 waren er 29 herbergen in Boxtel.
De eerste herbergen werden gedreven in naam van de kasteelheer, vandaar de naam kastelein. Als er buiten het café een kruik hing betekende het dat er bier verkrijgbaar was. 'Kruik" werd later "kroeg". Als er een krans bij hing was er ook wijn. ("Goede wijn behoeft geen krans"!) Vroeger werd ook veel vaker jenever gedronken.
Willem van den Weghe (1566-1645) woonde en had aan de Boxtelse markt een herberg in de 17e eeuw genaamd (voor 1750) 'De Wijngaert' en later (voor 1870) 'De Nobele Baas'. (Voorheen ABN Amro (Clarissenstraat 1) en rond 1924 hotel van Van de Ven ('De Bijenkorf') en hotel Adam-Kolen en herberg (Het Fortuin) de Kei.
Op de hoek van de straat Lennisheuvel en de Mijlstraat vindt men de vroegere brouwerij en herberg 'Den Engel' die hier gevestigd was. Den Engel was het eerste stenen gebouw van het kerkdorp en dateert uit 1494. Na 1716 werd bier brouwen op het platteland verboden en deed het monumentale pand alleen dienst als herberg.
In de periode van 1648 tot 1810 werd de overgang van de Dommel door de Zwaanse brug gevormd. De bebouwing werd gevormd door de herberg "De Zwaan" (de Swaene 1668). Deze bebouwing stond in de rooilijn van de Rechterstraat en de Prins Hendrikstraat.
Op de hoek van de Rechterstraat met de Borchakker lag de herberg en brouwerij In den Hert. Brandde in 1540 af. Het brouwhuis van In den Hert lag aan de overzijde van de herberg tegen de Binnendommel.
Naast In den Hert lag, aan de Rechterstraat, de herberg De Valk. In de 18e eeuw: De Witte Valk.
Op de Strijpt stond in 1511 herberg De Engel en tot 1540 herberg Het Mariaenshooft.
Op de hoek van de Kruisstraat en de Strijpt stond in 1840 herberg Het Wild Varken, sinds 1927 Het Vergulde Hert (nu Hart van Boxtel).
Tegen de Rozemarijnstraat lag herberg en brouwerij De Ploech; Cleijn Ploech en Grote Ploech.

Later stond op de Strijpt ook een herberg De Ploech.
Vanuit de Kerkstraat naar de Strijpt lag in 1515 aan de linkerzijde de herberg en brouwerij Het Roode Schilt.
Op de hoek Clarissenstraat – Markt lag in 1742 het hotel Het Fortuin, later De Kei.
In de Stationsstraat werd rond 1880 hotel Van Dijk gebouwd, later hotel Riche genaamd. In 1923 werd achter het hotel een concertgebouw neergezet.
In de Stationsstraat de Kom (Komsche Hoeve en was in 1938 hotel, verderop café hotel Victoria van Sjef van Berkel. (Stationsstraat 69)
Op het Stationsplein was het 'Grand Hotel Boxtel annex Stalhouderij' van de familie Merks. Tijdens de Eerste Wereldoorlog overgenomen door de familie Van Boxtel is toen 'Hotel van Boxtel' gaan heten. Tijdens de Tweede Wereldoorlog is het hotel verwoest en daarna herbouwd.
In de Clarissenstraat (thans apotheek) heeft een herberg gezeten, voorzien van een schietbaan.
Op het Stationsplein stond hotel Theeuwkens, met kegelbaan. Bij het tot ontploffing brengen van een niet geëxplodeerde bom tijdens WO II ontstond een enorme ravage in de kegelbaan. Het voormalig hotel is thans een onderkomen van o.a. Poolse werknemers.
Op het Stationsplein was hotel Bekkers, later een Chinees restaurant, nu kantoor en appartementen en hotel J. van Doormaal.
Aan de Eindhovenschesteenweg (Fellenoord) was in 1910 het 'Eindhovens Koffiehuis' (nu café van Stekelenburg) met gedeeltelijk een herberg.
Toen café Pas Buiten in 1933 afgebroken werd vanwege de aanleg van de 'Nieuwe Rijksweg' bouwde Fons van Heesch aan de overkant in de huidige Rechterstraat 7 een nieuw café. Begin vijftiger jaren waren Kees en Gerda Luiben de uitbaters. Zij noemden het café Oostende. Tot oktober 2022 dierenkliniek Hoekstra.

Op de hoek Dr. Van Helvoortstraat – Rechterstraat stond herberg 'Oud Maastricht'.
Nabij de Breukelse brug stond zeker in 1664 herberg en brouwerij De Eenhoorn.
Bij De Eenhoorn lag destijds herberg De (oude) Keulse Kar.
Hiernaast lag brouwerij en herberg De Roode Leeuw en wordt al in 1660 genoemd.
Verder was er de Herberg De Ceulse Kaar *(Keulse kar)* aan de Eindhovenseweg 41.

Herenboeren (Zie ook: Marggraff, E.; ook: Wilhelminapark)

Dit is een beweging die sinds 2015 op het landgoed Wilhelminapark wil bewijzen dat productie van dagelijks voedsel anders, beter en duurzamer kan. De corporatie telt ruim 100 leden, die de producten van het kleinschalige gemend bedrijf afnemen. Het doel omvat het uitbaten van een deel van het park voor verbouwen van groente/fruit met als uiteindelijk

doel 200 gezinnen te kunnen voorzien in hun voedselbehoeften. Het project heeft landelijke belangstelling maar ging in juni 2025 failliet.

Heren en Vrouwen van Boxtel (Zie ook: Harper(t); ook: Heerlijkheid; ook: Horne, Ambrosius van; ook: Horne, Jan van; ook: bijvoegsel Heren en Vrouwen van Boxtel)

De eigenaar van het kasteel was tot 1794 de (Dominus=) heer (soms vrouwe) van Boxtel. De volgende heren en vrouwen van de heerlijkheid Boxtel zijn bekend of worden genoemd:

1. Een anonieme heer van Randerode, met kinderen Mengheris en Harper I.
2. Harper I van Randerode (? - na 1110), met kinderen Gerard, Harper II en Willem, welke laatste kanunnik te Bonn was.
3. Harper II van Randerode, met kinderen Gosewinus, die kruisvaarder was in 1147, Willem en Gerard.
4. 1166 Willem van Randerode, of Willem van Stapelen.
5. 1173-1226 Gerard van Randerode, broer van Willem; gehuwd met Beatrix von Ahr; zoon: Lodewijk.
6. Lodewijk van Randerode, gehuwd met Jutta; kinderen Lodewijk II en Willem van Boxtel.
7. 1212-1290 Willem I van Boxtel, (ook *Willem van Cuijk* of *Willem van Randerode* genaamd) in 1254 gehuwd met Aleidis, weduwe van Hendrik van Cuijk. Kind Lodewijk, kanunnik te Keulen; later hertrouwd met Justina van Diepenbeek; zoon: Willem II.
8. 1290-1334 Willem II van Boxtel (*van Randerode)*, gehuwd met Maria van Diest; kinderen: Hendrik en Willem III.
9. 1334-1337 Hendrik van Boxtel *(van Randerode)*
10. 1337-1350 Willem III van Boxtel, *(van Randerode)* gehuwd met Kunegunde van Dalen en Diepenheim; kinderen: Maria en Willem IV.
11. 1351-1356 Willem IV van Boxtel *(van Randerode)*.
12. Maria van Boxtel *(van Randerode),* erfvrouwe, zus van Willem IV, gehuwd met Dirk van Herlaer, later met Dirk van Merheim; zoon: Willem.
13. 13..-1420 Willem van Merheim, gehuwd met Agnes van Cronenborch; kinderen: Dirk, Jan en Elisabeth.
14. 1420-1435 Dirk (Diederick) van Merheim. In 1412 ontving hij van zijn vader al goederen in het Land van den Bergh. In 1416 werd hij gedurende een aantal maanden hoogschout van 's-Hertogenbosch, waar hij later ook enkele malen het ambt van schepen uitoefende.

    Toen in 1424 de stad 's-Gravenbrakel (een gemeente in de provincie Henegouwen in België) belegerd werd door de hertog van Brabant en zijn leenmannen, was Dirk niet van de partij, aangezien hij van mening was in de eerste plaats leenman van de Duitse keizer te zijn. Niettemin maakte hij als raadsheer deel uit van de Raadkamer van hertog Jan IV van Brabant. Vervolgens werd hij raadsheer van hertog Filips van Saint-Pol en daarna van Filips de Goede. De functie van raadsheer oefende hij voornamelijk

uit te Brussel. In 1431 werd hij in die functie vervangen door Willem van Montenaken, waarna hij ook meer in Boxtel vertoefde.
Dirk had een aantal natuurlijke kinderen, maar dezen waren geen erfgenamen van de heerlijkheid. Hij werd opgevolgd door zijn oudere broer, Jan van Merheim.

15. 1435-1439 Jan van Merheim
16. 1439-1460 Elisabeth van Merheim, erfvrouwe, gehuwd met Jan de Cock, Hendrik van Ranst en Walter Bau; zoon: Hendrik.
17. 1460-1497 Hendrik van Ranst, gehuwd met Hendrika van Haaften; kinderen: Filip, Adriana, Hendrika, Catharina en Cornelia.
18. 1497-1526 Adriana van Ranst, gehuwd in 1491 met Jan van Horne (1460-1521), heer van Bassigny; kinderen: Johanna en Filips.
19. 1526-1541 Filips van Horne (1500-1541), gehuwd in 1526 met Clara van Renesse van Elderen; kinderen: Adriana, Anna en Jan.
20. 1542-1578 Jan van Horne (1531-1606), gehuwd in 1551 met Maria van Sint-Aldegonde, in 1575 met Anna van Vlodrop en in 1596 met Anna van Brederode; kinderen met Maria: Gerard, Maximiliaan, Maria, Clara, Anna, Walburga.
21. 1580-1612 Gerard van Horne (1560-1612), gehuwd in 1595 met Honorine van Wittem van Beersel, die de heerlijkheid Overijse in bracht; koningsgetrouw; in 1580 graaf van Bassigny; kinderen: Honorina, Anna, Jean, Maria, Crestine, Isabel, Ambrosius, Anne-Marie, Gerardina.
22. 1612-1618 Honorine van Wittem, gehuwd met François Henri de Croy de Roeulx, gravin van Megen en Bassigny.
23. 1618-1656 Ambrosius van Horne, heer van Boxtel, Liempde, Bassigny en Overijse. Gehuwd in 1630 met Margaretha van Bailleul, vrouwe van Lesdain en Estrelles; kinderen: Eugène, Filips, Clara, Honorina, Angelina, Maria, Albert en Ambrosius.
24. 1656-1708 Eugène Maximiliaan van Horne, gehuwd met Maria van Croy; zoon: Filips Emanuel. Had de titel Prins van Horne (sinds 1667), was graaf van Bailleul en Bassigny.
    Hij bekwam in 1667 de oprichting tot prinsdom der heerlijkheden van Evere en Ijse onder de naam van Horne. Zo werd Overijse een prinsdom.
25. 1708-1718 Filips Emanuel van Horne; gehuwd in 1694 met Marie Anne Antoinette de Ligne d'Amblise; zoon: Maximiliaan Emanuel.
26. 1718-1763 Maximiliaan Emanuel van Horne; gehuwd in 1722 met Maria Theresia Charlotte Bruce; oudste dochter Maria Theresia van Horne, in 1742 getrouwd met Filips Jozef van Salm-Kyrburg. Maximiliaan Emmanuel was vanaf 1718 de derde en tevens laatste prins van Horne. Hij was Ridder van de Orde van het Gulden Vlies. Hij huwde driemaal: de eerste keer met de Engelse lady Bruce, dochter van de graaf van Ailesbury, afstammelinge van de oude Schotse koningen.. Na haar dood (zij overleefde, evenmin als de kinderen, de bevalling van een tweeling niet) huwde Maximiliaan Emmanuel de Duitse Rijksgravin Hendrica van Salm-Leuze. Deze overleed in 1751. Zijn derde huwelijk was met de Gravin van Gavere. Zijn dochter en

opvolgster Maria Theresia van Horne trad in het huwelijk met Filips-Jozef, prins van Salm-Kyrburg. Op die manier kwam het eigendom in handen van de prinsen van Salm. De prins overleed in 1779 en zijzelf in 1783. Zij werd opgevolgd door haar zoon prins Frederik-Jan-Otto van Salm-Kyrburg.

27. 1763-1779 Filips Jozef van Salm-Kyrburg. Een van de tien kinderen van Maria Theresia en Filips Jozef was Frederik III van Salm-Kyrburg. Maria Theresia van Horne was baandervrouwe van Boxtel, douairiere (=weduwe) van Filips Jozef, Prins van Salm-Kirburg te Overijse (België).
28. 1779-1794 Frederik III van Salm-Kyrburg, die tijdens de Franse Revolutie werd onthoofd. Deze laatste Heer van Overijse stierf op het schavot tijdens het schrikbewind te Parijs. Onder het Frans Bewind werden zijn domeinen te Overijse aangeslagen door de Franse Republiek en dat kasteel bestemd tot het senatorschap van Brussel. Een broer van Napoleon, Jozef Bonaparte, verbleef soms in dit kasteel.

Uit deze bijzondere stamboom blijkt dat de Heren van Boxtel op sleutelposities in het keizerrijk hebben gezeten. Verschillende heren waren kanunnik in Keulen. Ze waren verbonden aan zowel de Dom als de Sankt Gereonskerk (in de stadswijk Merheim), adellijke kapittels waartoe alleen vooraanstaande personen konden toetreden. Ook wierpen ze zich op als voogden van het kapittel van de Sint-Servaaskerk te Maastricht, waarvan een document uit 1139 getuigt.
Wanneer de heren een bezoek brachten aan Boxtel moest er 800 gulden bienvenuegelden (verwelkomgeschenk) door het dorpsbestuur betaald worden aan de heer.
Hoewel Frederik III erfgenamen bezat, werden de heerlijke rechten in 1798 afgeschaft en het kasteel verbeurd verklaard. Na dat jaar waren er officieel geen heren van Boxtel of Liempde meer. De eigenaren van het kasteel Stapelen bleven zich echter wel als zodanig noemen en behielden enkele oude rechten zoals het cijns-, jacht- en het visrecht. Zij mochten echter geen schepenen, lokale rechters of geestelijken benoemen.

Verdere eigenaren van Kasteel Stapelen:

1. 1819 -1834 Otto de Senarclens de Grancy, kasteelheer van Haanwijk. Deze verkocht het kasteel aan:
2. 1834-1857 Gerard Bogaers, wollenstoffenfabrikant te Tilburg. Deze verkocht het kasteel aan:
3. 1857-1871 Jan Hendrik Mahie, raadslid te ’s-Hertogenbosch, gehuwd met Gertudis Antonia van Son
4. 1871-1906 Gerard Mahie, zoon van Jan Hendrik, erft het kasteel, gehuwd in 1879 met Maria Louisa Elisabeth Charlotte Cunegonde de Ceva.
5. 1906-1915 weduwe Maria L.E.C.C de Ceva
6. 1915-2018 paters Assumptionisten
7. 2018- heden, projectmakelaar X. van Mierlo.

Voor meer info klik hier.

Herlevend Boxtel (Zie ook: Ark, De; ook: Boxtel Vooruit; ook: Dorenbosch, Piet)
Als onderdeel van de Stichting Boxtel Vooruit werd op 1 juli 1938 de vereniging Herlevend Boxtel opgericht. In de jaren 30 van de vorige eeuw was er in Boxtel ook sprake van een grote werkloosheid. Er werden grote projecten aangepakt zoals het omleidingskanaal en park Molenwijk als werkverschaffing. De Kunstcommissie van Herlevend Boxtel organiseerde culturele avonden met zang, toneel, cabaret, voordrachten, concerten. Zo traden te Boxtel in "De Ark" aan de Prins Bernardstraat onder meer gerenommeerde kunstenaars op.
Ook ontstond binnen dit culturele gebeuren de Filmkring Boxtel, die voor leden films draaide in het najaar en winterseizoen.
Destijds telde de Ark slechts 340 plaatsen. Financieel was het dan ook vaak niet al te best gesteld met de Kunstcommissie. Men vroeg subsidie of ontheffing of kwijtschelding van belasting. Geregeld kwam men geld tekort.
Later heette de Kunstcommissie vereniging Kunstkring Boxtel (opgericht 9 jan. 1958?) met als doel het bevorderen van het culturele leven in Boxtel volgens de Katholieke beginselen. Elk jaar werden er voorstellingen georganiseerd die zich afspeelden in schouwburg de Ark.

Herman Brandtstraat 3 (Zie ook: Bibliotheek; ook: Bran(d)t, Herman; ook: Schoenen; ook: Sigarenfabricage)

Uit de Provinciale Noordbrabantsche en 's Hertogenbossche courant van 20-09-1933: *"Aanbesteding voor het bouwen van een sigarenfabriek met bijkomende werken voor rekening van de heeren Joh. en Ant. v.d. Horst te Boxtel. Laagste inschrijver fa. Verdonk en Co., Boxtel ƒ 4820,-- ".*
Dit gebouw uit 1935 werd gebouwd als sigarenfabriek. De familie van der Horst had daar een sigarenmakerij. De sigaren werden verkocht onder de naam Hildalgo. De fabriek heeft bestaan tot eind 1946. Er werden toen al een tijd geen sigaren meer gemaakt, omdat er door de oorlog geen tabak aangevoerd kon worden.
In 1947 gebruikte Lambertus Dijkmans het gebouw even als schoenenfabriek. Verder waren er gehuisvest de HBS, Bescherming Bevolking, de bibliotheek en een psychologisch adviesbureau. Het is nu een woonhuis.

Hert, Het vergulde [café] (Zie ook: Ruts, Frans)

Op de hoek van de Markt en de Kruisstraat lag dit voormalig hotel-café-restaurant (thans nog alleen café) uit 1840. Is in opdracht van Alph. van Vlerken in 1927 vervangen door de uit Tilburg afkomstige architect F.P.J. Ruts. Het werk werd op de bouwtekeningen omschreven

als de 'sloop en herbouw' van destijds reeds op deze plek aanwezige herberg Het Wilt Verken, gebouwd in 1477. Het was gelegen op een knooppunt van wegen bij het ontstaan van de nederzetting Boxtel. Het huidige pand werd gebouwd in een regionale variant op de Amsterdamse School.

Hertogen (Zie ook: Feodalisme; ook: Heerlijkheid)

Het hertogdom Brabant is ontstaan uit het graafschap Leuven. Tussen 1000 en 1100 groeit het graafschap rondom Brussel. De eerste hertog van Brabant veroverde rond 1100 het graafschap Antwerpen, waartoe ook het gebied rond Den Bosch behoorde. Vanaf de 13de eeuw waren de hertogen van Brabant door de toepassing van verschillende technieken erin geslaagd grondheer te worden van het grootste deel van de Meierij van Den Bosch. Er bleef maar een beperkt aantal van oorsprong zelfstandige grondheren over, die ook nog gerechtsheer waren. Daaronder was o.a. de heer van Boxtel.
De heren van Boxtel lieten zich niet zomaar door de hertog opzij zetten. Er zijn altijd goede betrekkingen geweest tussen de Heren van Boxtel en de Brabantse hertogen mede gezien de omstandigheid dat Boxtel (hoewel het een vrije Baronie was) het in 1439 aan de Hertog van Brabant in leen werd opgedragen (terwijl Stapelen steeds een Brabants leen is geweest). Inmiddels had de hertog zich een sterke machtspositie in de Meierij verworven. Enkele lokale heren, zoals die van Boxtel en Geldrop, had hij nog niet onder controle, maar voor het overige had hij een leenband met de plaatselijke heren of hij had hun grondcomplexen in eigendom verworven. Hij had zijn horigen vrijgemaakt, diverse eigen stadjes gesticht en bestaande plaatsen juridisch en economisch bevoorrecht (vrijheden) en dat heeft weer zijn weerslag gehad op de grondhorigheid en daarmee op de economische bestaansbasis van de lokale heren. Die volgden de hertog en zetten hun grondhorige verbintenissen om in nieuwe juridische verhoudingen zoals tijdpacht, erfpacht en vercijnsing.
Bron o.a.: Proefschrift: '.... dat men het goed van den ongeboornen niet mag verkoopen', Hein Vera, Moergestel 2011

Hexspoor

In 1984 bouwde Gerard Hexspoor (1942-2017) een pand aan de Ladonkseweg 7 te Boxtel voor een boekbinderij. Door de jaarlijks krimpende grafische activiteiten is de binderij in 2018 overgenomen door een grafisch bedrijf uit Turnhout. De binnenzijde van het pand is daarna volledig gestript. Het werd ingericht voor het pakken, verpakken, en verzend-klaarmaken van orders voor zowel consumenten als bedrijven met ongeveer 100 personeelsleden. Het verzamelen van de orders gaat in deze hal volledig elektronisch. Vanuit Boxtel worden zakelijke pakketten verstuurd naar bijvoorbeeld tussenhandelaren en kantoren in binnen- en buitenland. Maar ook zendingen voor consumenten die bijvoorbeeld schoenen hebben besteld bij Bol, Zalando of Amazon. De naam van het bedrijf is tegenwoordig Hexspoor e-fulfilment.

Hezelaar (Zie ook: Buurtschappen)

De oudste vermelding van dit gehucht komt uit 1308. Hezelaar is een gebied nabij Liempde waar oorspronkelijk bos of struikgewas was, maar dat al vroeg in de historie uitgebaat en gecultiveerd werd. Op de Hezelaarse akkers zijn midden jaren '80 resten uit de Romeinse tijd gevonden. Op de hoek Pastoor Dobbeleijnstraat – Kerkakkers liggen onder het maaiveld de restanten van de Sint Janskapel. Deze werd voor het eerst in 1420 genoemd. Sinds 1982 is dit een archeologisch monument. In 2003 is deze mogelijke stichtingsplek van Liempde, met gevoel voor historie, ingericht als stilteplek. De Mariakapel van Beauraing (Herscheweg) en enkele Mariatableaus in huizen in het gehucht herinneren aan de devotie.

Hoeck, Adrianus van

Geboren Helmond 1-4-1754, overleden Boxtel 7-7-1793. Ging in oktober 1772 naar de universiteit van Leuven en werd 1779 priester gewijd. Was kapelaan te Boxtel en een vooraanstaand figuur in de patriottische beweging. Hij werd daarom als gevangene in 1787 naar Den Haag gevoerd, beschuldigd van medeplichtigheid aan het opruien van het volk. Bepaalde feiten konden hem niet ten laste worden gelegd zodat hij spoedig uit de gevangenis werd ontslagen en met groot gejuich in Boxtel ingehaald werd.
(Patriotten waren voorvechters van een meer representatieve volksvertegenwoordiging, vrijheid van vergadering en van meningsuiting. Eind 18e eeuw).
Bron: Nieuw Nederlandsch biografisch woordenboek. Deel 7; Auteurs: P.J. Blok en P.C. Molhuysen 1927

Hoef, De Onrooise (Zie ook: Baronie; ook: Onrooi; ook: Oud Maastricht)

In het buurtschap Onrooi stond eeuwenlang een boerderij, genaamd 'de Onrooise Hoef'. Deze werd op het einde van 1800 gesloopt. Deze hoeve maakte destijds deel uit van de eigendommen van "de Baronnij van Boxtel". Jan Hendrik Mahie werd hiervan de grondeigenaar in 1857 toen hij ook het kasteel Stapelen kocht.

Hoek, Piet (Zie ook: Gezondheidstoestand)

Dr. P. M. Hoek, de stichter der Dr. Hoek's-Vereeniging.

Dr. Petrus Martinus Hoek ◊ (1857-1935) werd geboren te Wateringen en overleed te Boxtel. Hij promoveerde te Leiden in 1884 met het proefschrift "Over het voorkomen van verschillende eiwitstoffen in de urine bij nierlijden". Vestigde zich als (gemeente)-arts in Boxtel in 1884 tot 1935. Liet in 1903 de villa bouwen op de hoek van de Koppel. Het ontwerp is van architect P.G. Buskens uit Rotterdam. Dr. Hoek heeft zich als geen ander ingezet voor verbetering van de volksgezondheid in Boxtel. Hij was de belangrijke initiatiefnemer voor de oprichting van een bad- en zweminrichting. Hij was een groot voorstander om de (vervuilde) Binnendommeltjes te dempen, hetgeen ook gebeurde in de dertiger jaren. Hij ijverde voor verbetering van de woningbouw, de aanvoer van schoon drinkwater en de aanleg van rioleringen. Hij bestemde het geldbedrag van *ƒ* 1167,12, dat hem door de inwoners van Boxtel ter gelegenheid van zijn zilveren ambtsjubileum in 1909 werd aangeboden, voor een vereniging met als doel geneeskundige hulpverlening aan on- en

minvermogenden. Deze vereniging, goedgekeurd bij Koninklijk Besluit van 14 augustus 1909, werd naar zijn grondlegger de Dr. Hoek's Vereniging genoemd. Hoek zelf werd voorzitter van de vereniging welk later het “Wit-Gele Kruis” werd genoemd. In 1921 kreeg hij een lintje en op 27 april 1934, de benoeming tot Officier in de Orde van Oranje-Nassau. Zijn zoon Cornelis P.J. Hoek nam de praktijk over. *Voor meer info klik hier*.
Bron o.a.: Brabantse biografieën 7 *Boxtel en Liempde*

Hofje, Het (Zie ook: Burgerlijk Armbestuur; ook: Mannengasthuis; ook: Stappen, M. van der; ook: Tafel van de H.Geest; ook: VVV; ook: Zusters Clarissen; ook: Bijvoegsel Hofje, Het)

In de Middeleeuwen hield in Boxtel de door notabelen geleide Tafel van de Heilige Geest zich met ouderen- en armenzorg bezig. Deze liefdadigheidsinstelling beheerde (sinds 1400) een aan de Markt gelegen gasthuis Sint Pieter (op de plaats van het huidige Hofje) waar zieken, gebrekkigen en bejaarden werden verzorgd. In die tijd verzorgden de Clarissen (toen nog Tertiarissen) de bewoners van het oude gasthuis. Van 1468 tot 1504 werkten zij hier.
In dit gasthuis was ziekenverzorging geen hoofddoel. Er werden hulpbehoevenden opgenomen die de eerste levensbehoeften ontbeerden. Daar vonden ze onderdak en voedsel. Behandeling van kwalen vond niet plaats. Vanwege de onhygiënische situatie was het een bron van besmetting.
Bij de grote brand in 1540 werd dit gasthuis totaal verwoest en herbouwd.
In 1634 verkocht het kapittel van Boxtel samen met de Heilige Geestmeesters de helft van de gasthuishof aan een zekere Gijsbert Antonis.
De oude instelling werd in 1643 vervangen door een gasthuis op initiatief van de nazaten van Magdalena van der Stappen. Pas in 1646 werd op deze plaats een nieuw gasthuis gebouwd voor de verzorging van 10 ‘schaemele vrouwen’ en is later diverse malen uitgebreid. De zus van Magdalena, Deliana, zorgde ervoor dat er geen tien maar zestien plaatsen kwamen in het gasthuis. Naast de waterpomp op de binnenplaats stond een zogeheten tweeling-W.C..
De bewoonsters moesten eerlijk en godvrezend zijn, zonder onderscheid van religie, meer dan vijftig jaar oud of invalide, geboren in de Baronie van Boxtel of Den Bosch en hoefden geen huur te betalen. Bloedverwanten van de familie Van der Stappen zouden met voorrang tot het gasthuis worden toegelaten.
De stichting Het Hofje werd bestuurd door regenten die bloedverwanten waren van Magdalena. De eerste kamer aan de marktzijde was de regentenkamer van waaruit het gasthuis bestuurd werd. Al in 1650 namen de buren het initiatief dat na hun dood in hun huis een mannengasthuis zou worden gesticht.
Ook de panden van de daarnaast gelegen restaurants aan de Markt waren in het verleden betrokken bij dit gasthuis. De gevelstenen zijn hiervan stille getuigen. Naast het gasthuis op de plaats waar vanaf 1936 het gemeentehuis staat, was eveneens een mannengasthuis gevestigd.

Veel "schamele" vrouwen hebben tot 1968 in het Gasthuis Magdalena van der Stappen gewoond.
De duidelijke tekst op de gevelsteen is een stille getuige van de gift van Magdalena van der Stappen en haar zus. Ook op een gerestaureerde dwarsbalk (kalf) aan de linkerzijde van het gebouw worden de gezusters Van der Stappen genoemd als de stichters van 't Hofje
Een opmerkelijke monument in het hoekje van de Markt, pal naast het gemeentehuis. Een gasthuis voor mannen en vrouwen gebroederlijk naast elkaar. Het werd beheerd door de Tafel van de Heilige Geest.
In 1810 stond het gebouw vrijwel leeg en werd Het Hofje voor zes jaar aan de Keizerlijke Gendarmerie (*Gendarmerie Impériale*) verhuurd (1812-1817) als kazerne. Echter na 1813 verlaten de Fransen ons land. In 1833 werd een ruimte van het Vrouwengasthuis ingericht als hospitaal a.g.v. cholera onder de militairen.
Het aantal bewoners van het gasthuis was door de jaren heen nogal wisselend. In 1736 waren er nog 6 ouderen gehuisvest en in 1793 nog maar 3. Later in de 19e en 20e eeuw waren alle plaatsen bezet.
In de Franse tijd (1794-1813) werd de armenzorg en daarmee ook de zorg voor armlastige bejaarden georganiseerd. In elk kanton kwam van overheidswege een bureau voor weldadigheid. In 1865 werd het gasthuis vergroot door Vrouwe R. baronnesse Prisse, geboren Van Meeuwen* en in 1899 door Jhr. C. P. F. van Meeuwen.
In het gasthuis leefden de ‘schaemele vrouwen’ zelfstandig. Ze hadden een eigen moestuin en een grote boomgaard met fruitbomen. Achter de binnenplaats met de oude pomp, bevinden zich nog resten van deze boomgaard. Er zullen zeker ook wel een geit en wat kippen hebben rondgelopen. Ze kookten hun eigen potje en zorgden ervoor dat het huis blinkend schoon was. In de jaren zestig maakten de regenten plannen het gasthuis te gaan verbouwen. De kamertjes waren te klein en de sanitaire voorzieningen te mager. Deze verbouwing was te ingrijpend dus moesten de vrouwen verhuizen.
In het pand is eeuwenlang een Mariabeeld bewaard, dat thans is geplaatst in de Sint-Petrusbasiliek en dat wordt meegedragen tijdens de jaarlijkse Heilig-Bloedprocessie.
Het mannengasthuis deed dienst tot 1919, vrouwengasthuis bleef open tot 1966.
Mejuffrouw Jo van Hooff had het beheer over het Vrouwengasthuis in opdracht van het college van regenten. Vanaf ongeveer 1918 tot ca 1960 is de zorg voor dit huis aan haar toevertrouwd. “Dit sociaal werk gaat haar van harte en daarvan zijn de regenten en iedereen die haar kent overtuigd.”
In 1976 werd het complex in verkommerde staat gekocht door de gemeente en is nu eigendom van de woningbouwstichting Joost. Middels een renovatieplan werden de zestien kamertjes die de arme vrouwen ooit bewoonden omgevormd tot vier huurwoningen, die sedertdien worden verhuurd. Op vrijdag 27 april 1991 werd het gerestaureerde complex heropend. Aan de Marktzijde was tot 2020 het plaatselijk VVV-kantoor gehuisvest, daarachter aan het Magdalena’s Pad was het historisch museum Piet Dorenbosch. De nabij gelegen oude boomgaard hoort onafscheidelijk bij het Hofje. *Voor meer info klik hier.*
Bron o.a.: Het Boxtelse Liduina, N. van Doorn 2017

** Jkvr. Rose Marie Jeanne van Meeuwen ged. 31-07-1801 Den Bosch, ovl. 04-12-1889 Nice (Fr) (Ouders: Jhr. Petrus Andreas van Meeuwen, Rosa Cornelia Solvijns) tr. 1) 20-05-1825 Den Bosch met Pieter Daniel Eugenius Macpherson, tr. 2) 11-06-1850 Maastricht met Albert Florent Joseph baron Prisse geb. 24-06-1788 Maubeuge (Fr.), ovl. 22-11-1856 Borne*

Honden

Jan Schoenmakers en zijn zus Mein venten in 1924 melk uit met de hondenkar. Ze woonden op het adres Munsel 13 in Boxtel. Het beroepsmatig werken met trekhonden werd pas in 1962 in Nederland verboden.
Volgens de Trekhondenwet van 1910 moest het tuigje "zooveel mogelijk naar voren bevestigd zijn" en iedere hondenkar voorzien zijn van de "naam van de houder en die van de gemeente, waarin hij zijn woonplaats heeft, alsmede het nummer van de inschrijving in geverfde zwarte letters en cijfers van 8 cm., op een wit bord ter rechterzijde van de kar."
Begin 1935 vond in Boxtel een bijeenkomst plaats om te komen tot de oprichting van een kynologenclub. Het voorlopig bestuur bestond uit: Voorzitter W. Prick, Boxtel, secretaris H. v. Gijsel, Boxtel, penningmeester J. v. Vleuten-v. d. Wiel Liempde.
Jaarlijks waren er tentoonstellingen en er kwamen vele bezoekers uit binnen- en buitenland.

Hondsdolheid

In 1893 heerste hondsdolheid in Boxtel. De hond van Frans van der Hagen geeft tekenen van razernij. Hij bijt Adrianus Schenkels, 2 paarden en een tiental honden. De veearts constateerde hondsdolheid. Alle verdachte honden werden doodgeschoten, de paarden voor 4 maanden onder toezicht gesteld. De secretaris gaat met Adrianus Schenkels naar Parijs om hem te doen inenten bij Pasteur.

Honingzemerij (Zie ook: Imkers; ook: NCB)

De honingzemerij werd in 1932 vanuit Meyel naar Boxtel verplaatst en ging heten: Elektrische Honingzeemerij 'Het Zuiden' NV en was een onderdeel van de NCB. In Boxtel stroomden weldra grote hoeveelheden honing binnen van Brabantse en Limburgse imkers. De zemerij Boxtel kon aan alle vraag voldoen, zij had een moderne inrichting met de nieuwste machines. In 1979 werd nieuwbouw gerealiseerd aan de Ladonkseweg in Boxtel en werd het oude gebouw aan het Boseind 7 verkocht aan de NV Export centrale. De naam werd toen: Honey-Pack bv. Uiteindelijk moest een aanvraag gedaan worden van het faillissement van de honingzemerij. In 1999 is de verkoop afgerond.
Bron: Van honingzemerij "Het Zuiden' bv naar Honey-Pack bv, J.Beekman pdf 2004 (Maandblad voor imkers)

Hoogerwou, Jan Hendrik van (Zie ook: Houtwerven; ook: Huishoudschool)

J.H. van Hoogerwou ◊ (1834-1907) houthandelaar te Boxtel. Huwde met Maria Susanne Bruschwiler (1855-1928). Hun dochter was Margaretha van Hoogerwou (1881-1968). Men woonde in de Stationsstraat 45. De houtwerf van de firma J. van Hoogerwou lag in het gebied tussen Prins Bernhardstraat en Molenstraat. Hier stond een kyaniseerinrichting voor het impregneren van hout, palen speciaal voor lantaarn- en telefoonpalen en spoorbielzen, met als gevolg ernstige grondverontreiniging. Nadat de houtwerf was verdwenen werd het terrein gebruikt voor allerlei festiviteiten zoals circus en kinderkermissen, muziekfestivals en middenstands-beurzen. Rond 2015 is het terrein deels gesaneerd en zijn er huizen gebouwd.

Hoogerwou & Zoon, W.J. van (Zie ook: Burgerwacht; zie ook bijvoegsel: Burgers) *(Voor stamboom zie boven)*

De linnen- en damastweverij is opgericht in 1852 en in 1867 werd de fabriek (op het huidige Damasthof) gebouwd. Het bedrijf blijft ruim 100 jaar bestaan. Het genoot landelijke vermaardheid en was 'hof-leverancier'.

Het was aanvankelijk een klein bedrijf met thuiswerkers, maar groeit al snel uit tot een gerenommeerd bedrijf dat met zijn exclusieve kwaliteit aan de top staat van de Nederlandse linnennijverheid. Toch is het bedrijf niet echt heel groot geworden met maximaal 35 werknemers. Ook werd er steeds met thuiswerkers gewerkt. Deze kwamen voornamelijk uit de regio Eindhoven. Een nijverheidsenquête rond 1888 vertelt dat de thuiswevers met kruiwagen te voet naar Boxtel kwamen om hun weefsels af te leveren en garen op te halen. Op dat moment waren er elf arbeidskrachten in dienst die twaalf uur per dag werkten en alleen op zondag vrij waren. Vakantie kenden ze niet. De particuliere verkoop ging voornamelijk via agentessen vaak afkomstig uit adellijke kringen. Ook leverden ze aan bedrijven en instellingen. Er werd voornamelijk op bestelling geleverd. Exclusiviteit werd hierdoor gewaarborgd. De fraai geweven damastpatronen werden door gerenommeerde kunstenaars ontworpen. Bijvoorbeeld Anton Pieck (ontwerper van de Efteling) ontwierp het jubileumdamast voor prinses Juliana in 1934. Het koninklijk huis was een goede klant van Van Hoogerwou.

Door hun zeer hoge kwaliteit hebben ze de crisis in de jaren vijftig overleeft. Hun specialisatie, het weven van zeer fijne met de hand geweven damasten tafellinnen, hebben ze tot de sluiting volgehouden. Twee van deze handweefgetouwen zijn nog in gebruik in het Textielmuseum in Tilburg.

Vanwege de landelijke neergang van de textielindustrie werd het bedrijf gesloten in 1971. Tapisserie & Damastweverij Tilburg heeft in 1971 de getouwen van Van Hoogerwou overgenomen. Dit was toen het enige bedrijf in Europa dat nog op de authentieke manier tafellinnen vervaardigde. Fraaie damasten tafellakens en servetten werden al sinds het zilveren huwelijksfeest van koning Willem III en koningin Sophie in 1874 door Van Hoogerwou aan het hof geleverd. Met de laatste bestelling van koningin Beatrix in 1989 haalde de Tapisserie & Damastweverij, een onderdeel van de Dienst Sociale Werkvoorziening van de gemeente Tilburg, voor vijf jaar werk binnen! Het Koninklijk Huis is daarmee de belangrijkste en enige vaste klant van de weverij geworden. Op 19 juni 1989 verkreeg het bedrijf vanwege de rijke geschiedenis, de vele leveranties aan het hof, alsmede het instandhouden van een bijzonder ambacht, het recht tot het voeren van het 'Koninklijk Wapen' met de toevoeging 'Bij Koninklijke Beschikking Hofleverancier'. Kort daarna kwam de Tapisserie & Damastweverij Tilburg landelijk in het nieuws. Koningin Beatrix stuurde tafellakens terug omdat ze pluisden. Volgens bedrijfsleider F. Bergmans kwam dat doordat het hof te veel wasmiddel gebruikte. Een onafhankelijk instituut onderzocht de zaak, maar de uitslag werd nooit bekendgemaakt.

De uitgebreide weverijen kwamen later onder leiding van de heer G.J. Burgers, ◊ (1890-1956) (o.a. commandant van de Burgerwacht in Boxtel) wiens zonen het bedrijf daarna voortzetten.
In het begin van de twintigste eeuw ging de eigenaar van Linnenweverij Van Hoogerwou uit Boxtel zelf naar Tongeren en naar Milaan om Het Laatste Avondmaal te bekijken en hij maakte er zelf een nieuwe tekening van. Die werd vertaald naar een voorstelling die in damast geweven kon worden. Bij de opening van de Hervormde kerk in Oisterwijk in 1810 schenkt Maire Henricus Schellekens de kerk twee tafellakens en twee servetten bestemd voor op de avondmaalstafel. De kerk bezit nog een dergelijk servet maar dat moet van latere datum zijn volgens de conservator van het textielmuseum. Deze servet is vermoedelijk geweven door Hoogerwou uit Boxtel rond 1900, met ingeweven de tekening van het laatste avondmaal en het opschrift *"Neemt en eet, dit is mijn lichaam. Doet dat tot mijn gedachtenis". Voor meer info klik hier.*

Bron o.a.: De productie van linnen huishoudtextiel in Boxtel De firma W.J. Van Hoogerwou & Zonen, 1852-1970; H. Pel

Hoogheem (Zie ook: Plan Oost)

De flats in Boxtel-Oost die de straatnaam Hoogheem dragen, werden gebouwd door Heijmans Bouwmaatschappij (Heboma) uit Rosmalen, vandaar de naam Heboma-flats. In Boxtel-Oost werden in 1968 in opdracht van de gemeente zeven hoogbouwstroken met galerijwoningen gerealiseerd. In 1989 werd deze

hoogbouw als probleemwijk (en naar verluidt voor één gulden) overgenomen door woningvereniging Sint Joseph.
De keuze voor hoogbouw – in Brabants Centrum werd die tijd veelal gesproken van torenflats en zelfs wolkenkrabbers – was ook ingegeven door het streven van Boxtel om mee te gaan in de vaart der volkeren. Niet voor niets hield burgemeester Van Helvoort de goegemeente voor dat Boxtel dankzij dit huisvestingsexperiment 'thans écht in de stedelijke sfeer is gebracht'. Het had alles te maken met de positie van Boxtel in het Stadsgewest, waarbij het kiezen voor deze vorm van moderne industriële bouw passend was en afscheid genomen moest worden van de 'landelijke sfeer' waarin Boxtel al zo lang had verkeerd.
De woningnood was groot in die tijd. Ondanks de bouw van tweeduizend huizen sinds 1945 telde Boxtel in 1968 nog een tekort dat werd becijferd op 950 woningen.
In juni 1967 plaatste burgemeester Van Helvoort het eerste prefab-element in de eerste Hoogheem-flat. Het prefabblok had een afmeting van 3,35 bij 1,35 meter. Hij gaf daarmee het startsein voor een uniek project dat uiteindelijk resulteerde in zeven flats met 441 vier- en vijfkamerwoningen en 40 eenkamerwoningen en plaats bood aan zo'n 375 gezinnen.
Tussen 1968 en 1971 werd gemiddeld iedere twee weken één etage bestaande uit negen woningen opgeleverd. Per week kon Heboma zo'n vier flatwoningen bouwen. Over de bouwstijl niets dan lof: 'stedenbouwkundig is sprake van een zeer moderne vorm'. In april 1968 ontvingen Joop en Mieke Schuller-Steenbergen als eerste bewoners van Hoogheem de sleutel van hun flatwoning.

Hoogstraten (Zie ook: Bloeddoeken, Heilige; ook: Bloedwonder, Heilig; ook: Zusters Clarissen)

In 1652 werden de H. Bloeddoeken uit veiligheidsoverwegingen naar de gemeente Hoogstraten (België) overgebracht. De familie Van Horne had familie in Hoogstraten wonen en daar wilde men de H.Bloeddoeken in bewaring geven. Van oudsher bestonden er afspraken tussen de parochies van Boxtel en Hoogstraten om te delen in de kosten van de Heilig Bloedverering en de opbrengsten van de geofferde penningen. Gemiddeld was er in het verleden een bedrag van zo'n tweehonderd vijftig gulden aan Boxtel toegevallen, er waren echter ook jaren van vier à vijfhonderd gulden. Jaarlijks reisde een Boxtelse afvaardiging naar Hoogstraten. Boxtel bezat één der sleutels van de offerkist in Hoogstraten. Hun taak was het de opbrengsten en onkosten te verifiëren om vervolgens met de helft van de netto opbrengst huiswaarts te keren. Van de opbrengst was tweederde deel bestemd voor de Boxtelse pastoor, éénzesde gaat naar diens kapelaan en nogmaals éénzesde deel krijgt de pastoor van Gemonde.
Er was lang onenigheid over de verdeling van de offers tussen Boxtel en Hoogstraten. Zo klaagde het Boxtels kapittel bij de bisschop van Antwerpen onder meer over het groot aantal offerblokken dat in de kerk van Hoogstraten was opgesteld, waardoor de opbrengst van de grote offerkist werd benadeeld. De bisschop verordende dat ook op de opbrengst van de kerkschaal en de andere offerblokken de verdeling in twee helften moest worden toegepast.

In 1924 kwam de corporale terug in Boxtel, het altaardwaal bleef in Hoogstraten.
Vanuit het klooster uit Hoogstraten waren de Clarissen van Boxtel in 1513 gesticht. In 1717 werden de zusters uit Boxtel verdreven: het klooster moest op last van de staatse overheid worden ontruimd. Korte tijd verbleven zij toen in Hoogstraten en vestigden zich daarna in 1721 in het destijds soevereine, katholieke vestingstadje Megen, ten noorden van Oss.
Verder heeft Hoogstraten nog een relatie met Nederland. Joannes Zwijsen (1794-1877) was o.a. bisschop van Den Bosch. Hij stichtte in 1832 de "Zusters van Tilburg" en in 1844 de "Fraters van Tilburg". Uit het begijnhof van Hoogstraten haalde hij drie begijntjes die de eerste "Zusters van Tilburg" in Nederland werden.

Horigen

In de middeleeuwen, en ook daarvoor en daarna, waren horigen boeren of 'cijnsboeren' die aan hun land verbonden waren zonder dit te bezitten en met bepaalde verplichtingen aan de landbezitter. Zoals de keurmede: het recht van de heer om uit een nalatenschap van de horige één stuk naar keuze te nemen. Ook in Boxtel was aan het begin van de 16de eeuw nog een *"Coermeescapboeck"* in gebruik met daarin de keurmedigen van Boxtel. Dat er in Boxtel horigen waren, blijkt ook duidelijk uit het voorrecht dat de hertog aan Willem, heer van Boxtel, tot verbetering van zijn leen gaf:
"*dat sine lieden in negheene vriheit in Brabant poorteren warden en moghen dan ten Bosche, ende die moeten dan buicvast daer bliven woenende, ende en doen si des niet, soe heeft hi alrehande dienst van hen, ghelyc dat hi heeft van sinen anderen lieden*".
Bron o.a.: Proefschrift: '.... dat men het goed van den ongeboornen niet mag verkoopen', Hein Vera, Moergestel 2011

Horne, Het geslacht Van

(Zie ook: Boxtel; ook: Heren en Vrouwen van Boxtel; ook: Salm-Kyrburg, Frederik Jan Otto van)

De Van Hornes behoorden tot de hogere adel van de Nederlanden. Opvallend aan deze tak was dat ze was verbonden met alle West-Europese vorstenhuizen, alsmede met de Russische tsaren en de Duitse keizer.
Hendrik van Ranst liet in 1497 de Heerlijkheid Boxtel na aan zijn dochter Adriana van Ranst. Zij trad in het huwelijk met Jan van Horne, zodat de Heerlijkheid Boxtel aan het geslacht Van Horne kwam. Na het overlijden van zijn moeder, werd Filips van Horne in 1533 Heer van Boxtel.
De tak van de Van Horne's vanaf het moment dat zij bemoeienis hebben met Boxtel en Liempde:
(1460-1521) Jan (I) van Horne getrouwd met Adriana van Ranst (Brabantse biografieën 7 *Boxtel en Liempde)*
(1500-1541) Filips van Horne getrouwd met Clara van Renesse van Elderen (1507 - 1 augustus 1554 Boxtel)

(1531-1606) Jan (II) van Horne getrouwd met Maria van Sint-Aldegonde † 1564 (en getrouwd met Anna van Vlodrop en getrouwd met Anna van Brederode)
(1580-1612) Gerard van Horne getrouwd met Honorine van Wittem (Door dit huwelijk kwam het Kasteel van IJse te Overijse (Brussel) in het bezit van de familie Van Horne.)
(1609-1656) Ambrosius van Horne getrouwd met Margaretha van Bailleul (tevens graaf van Baucigny)
(1631-1709) Eugenius Maximiliaan van Horne getrouwd met Maria van Croy
(1661-1718) Filips Emanuel van Horne getrouwd met Marie Anne Antoinette de Ligne
(1695-1763) Maximiliaan Emanuel van Horne getrouwd met Lady Maria Theresia Charlotte Bruce (en trouwt met Henriëtte Therese Norbertine van Salm-Kyrburg en was getrouwd met prinses Marie Albertine van Gavere)
(1725-1783) Maria Theresia van Horne getrouwd met vorst Philip Joseph van Salm-Kyrburg.

Horne, Ambrosius van (Zie ook: Stapelen, kasteel)

Leefde van 1609 tot 1656. Werd in 1618 Heer van Boxtel. Ambrosius mocht zich Baron van Boxtel en Heer van Liempde en Esch noemen. Hij probeerde bij de Staatse troepen voor Boxtel een uitzonderings-positie te claimen, met een beroep op de vroegere onderhorigheid aan de Duitse keizer. Rond 1650 liet Ambrosius het kasteel links van de toren gedeeltelijk verbouwen door de Brusselse architect David Cannaerts. Hij verzette zich tegen de benoeming van een college van drossaard en schepenen geheel bestaande uit protestanten. Mede daarom vertrok hij voorgoed uit Boxtel. Hij ging wonen in Overijse bij Brussel. Hierna zou geen enkele heer van Boxtel nog op kasteel Stapelen wonen.

Horne, Jan van (Zie ook: Ranst, Adriana van; ook: Stapelen, kasteel)

Jan I van Horne (1460 - Boxtel, 26 april 1521) was heer van Baucigny en Lokeren. In 1491 huwde hij Adriana van Ranst, die erfvrouwe was van de heerlijkheden Boxtel en Liempde. Hun kinderen waren Johanna van Horne (1495-1538) en Filips van Horne (1500-1541). Nadat Adriana's vader was overleden erfde zij de heerlijkheden Boxtel en Liempde, en Jan van Horne verbleef daar ook regelmatig, hoewel hij de lopende zaken meestal door Adriana liet behartigen. Jan van Horne werd bijgezet in het praalgraf van Hendrik van Ranst in de Sint-Petruskerk te Boxtel. Dit graf werd in 1795 door de Franse troepen vernield, tezamen met een glas-in-loodraam waarop Jan in volle wapenrusting stond afgebeeld.

Hospice Acacia

Op 4 januari 2013 is de Boxtelse hospice officieel geopend en in gebruik genomen. Het bevindt zich bij verpleeghuis Lidwina.

Hotel Riche (zie ook: Concertzaal; ook: Muziekkiosk; ook: Phaf, Jan; ook: Sociëteit)

Stationsstraat 47. Dit pand, gebouwd rond 1867, was oorspronkelijk een hotel onder de naam Hotel van Dijk van weduwe Van Dijk ◊ (1840-1925). Haar dochter trouwde met Jan Phaf. Ook B.M. Delamarre is uitbater geweest. Later kreeg het hotel de naam Hotel Riche. Tot de jaren vijftig was het een gerenommeerd hotel met als exploitant W. Weirauch. Er was ruimte voor 20 gasten. De kleine aanbouw links was de zetel van de "Sociëteit Gezelligheid". Op 28 augustus 1923 werd in de tuin van het hotel een concertzaal feestelijk geopend en in 1987 weer gesloopt.
Na verschillende wisselende functies van het hotel (o.a. opvang van Indonesische repatrianten [o.l.v. fam. Van Dongen], even de Boerenleenbank, woninginrichting Nouwens) was sinds 1977 Modehuis Theelen de beheerder tot 2020. In 2021 is er een winkel voor feestartikelen in gevestigd geweest en sinds 2025 wordt het gereed gemaakt voor Oekraïense vluchtelingen.

Hout (Zie ook: Gronduitgave; ook: Huishoudschool)

Voor de hertog bestond er kennelijk een verschil tussen het uitgeven van grond met hout en het verkopen van bossen. Op deze wijze is ook verklaarbaar waarom hertog Jan in 1293 ten behoeve van Willem van Boxtel verklaarde, dat deze evenveel recht had op zowel de bosgrond als op de bomen. Het recht van de hertog op het hout strekte zich in de 14de eeuw (en later, effectief tot eind 1795) zelfs nog uit tot de houtopstand van particuliere erven.
Het doel van de houtkap was de opbrengst voor het maken van potas. Die potas werd in deze contreien vooral gebruikt in de textielindustrie in Vlaanderen. Vlaanderen en nu Belgisch Brabant waren rond 1200 al uitgekapt en vanaf ca. 1200 was de Meierij van Den Bosch aan de beurt. Het blijkt dat tussen 1200 en 1350 in de Meierij alle, letterlijk alle bossen zijn gekapt! "Hout is weleens het plastic van de middeleeuwen genoemd". Ondanks de kapwoede bleven er enkele bossen bewaard, zoals Velder en Vorst onder Boxtel.
Belangrijker voor de houtvoorraad waren de houtwallen en de opgaande bomen van de boerderijen en ook de wegbeplantingen en met name dan de voorpotingen.
De rentmeester van de heer van Boxtel kocht echter omstreeks 1560 zijn sparren (of mast) in Den Bosch. Deze zullen daar van buiten Brabant ter markt zijn aangevoerd.
In 1630 waardeerden de houtkopers Willem Michiels Verbeek en Gijsbert Anthoniss het hout in de heerlijkheid Boxtel als volgt: "*oversien ende gheestimeert hebbende het opgaende eyckenhout hebben gedeponeert t selve weert te wesen vyftichg duysent guldens, verclarende het ander opgaende hout oyck ettelycke duysende oyck t impetereren*".
In Boxtel werden in 1667 naast 199 eiken, 30 essen, 2 berken en 1 populier 2 "*buecken*" verkocht. Het reglement op het beplanten van de Meierij uit 1696 noemt weliswaar reeds beuken naast de eik als preferabele soort om de wegen te bepoten.
Zelfs toen de Vrede van Munster in 1648 een einde maakte aan de Tachtigjarige Oorlog, bleef het landschap niet gespaard van grote ingrepen. Voor de wederopbouw van de vele

verwoeste houten huizen in de dorpen was hout nodig. Dit leidde tot het verdwijnen van vele eikenbossen. In Boxtel stond omstreeks 1750 nog wel enig bos.
Veel van de naaldbomen (dennenhout is de genormeerde naam voor het hout van de zilverspar of -den. Het favoriete naaldhout in Nederland is het vurenhout van de fijnspar. Grenenhout komt voornamelijk van de grove den) kwam van de Kampina en Sparrenrijk. Het werd gebruikt voor de mijnbouw in Limburg en per trein vervoerd. Naaldhout heeft als voordeel boven loofhout dat naaldhout onder zware belasting gaat kraken terwijl loofhout breekt.
Het hout werd op de werf geloogd en veel van deze loog heeft de grond vervuilt.
Bron o.a.: Proefschrift: '.... dat men het goed van den ongeboornen niet mag verkoopen', Hein Vera, Moergestel 2011

Hout, van – Ververgaard (Zie ook: Joris, Sint)

Deze ondernemers openden in 1914 een winkelpand tot 1972 op de hoek Molenstraat/Stationsstraat in manufacturen, baby-uitzetten en kleuterconfectie. Filiaalhoudster was de zus van Leonardus Jacobus van Hout: Johanna Francisca van Vorstenbos-van Hout (* 1850 Woensel † 1937 Boxtel). Zij was toen al weduwe en leidde de winkel samen met haar dochter Maria Hendrica van Vorstenbos (ongehuwd). Maria werd door de Boxtelaren ook wel 'Marie van Hout' genoemd. Boxtel was destijds een filiaal van Van Hout-Ververgaard mode (en goudsmid), Rechtestraat 44 Eindhoven.

Houtbreker

Houtbreker (houtbewerker) was in de tweede helft van de 19e eeuw en ook nog begin 1900 een echt Boxtels beroep dat werd uitgeoefend op de vele houtwerven die Boxtel toen had. Op die werven werd o.a. hout klaar gemaakt voor spoorwegen, zoals bielzen en voor telegraaf- en telefoonpalen.

Houthandel (Zie ook: de Burcht; ook: Hout)

Houthandel en houtwerf Stappaerts en Coenen

In 1916 werd een Electrische Zagerij gebouwd bij de houtwerf aan de huidige Stationsstraat te Boxtel met vier electromotoren, die eigendom was van Charles Stappaerts ◊ (1869-1941) en J. Coenen. Stappaerts woonde naast deze houtwerf op het (huidige) adres Stationsstraat 85.
Tussen 1912 en 1923 bevond zich een houtzagerij aan de (huidige) Van Hornstraat, schuin tegenover de toenmalige "Blauwe molen" (de Burcht). De houtzagerij was eigendom van de firma Stappaerts - Coenen met als firmanten Johannes Cornelis (Jan) Coenen en Charles Joseph Stappaerts. In de goede jaren beschikten zij over 2 rijtuigen en 1 mallejan om het hout, dat op het station aankwam, naar de zagerij te vervoeren. De bedrijfsactiviteiten

werden omschreven als: ‘Electrische zagerij – Groothandel – Spoor- en tramdwarsliggers – bezaagd en beslagen Eikenhout – Lange palen – Ronde stammen enz.’ In 1923 is deze houthandel failliet gegaan.
Johannes Coenen ◊ (1884-1957) en zijn vrouw Anna Verbunt woonden in de Baroniestraat 35. Jan had veel gronden in Boxtel in eigendom o.a. in de Leemskuilen, de Geelders, het Schaaphuis, Diepenbroek, Hoogeind en Breukelen.
Bron: o.a. een onderzoek door Christ van Eekelen

Houthandel Langenhuysen

Dit bedrijf kwam van oorsprong uit St. Michielsgestel en was toen eigendom van de heer Langenhuysen. Hij verkocht zijn bedrijf aan de firma Nielsen uit Amsterdam. Na de bevrijding werd het bedrijf overgebracht naar Boxtel omdat hier de aanvoermogelijkheden van het hout beter waren vanwege de spoorwegen. De naam werd toen Houthandel v/h Langenhuysen en de directeur werd de heer Scheffelaar Klots. Hij woonde naast het bedrijf aan de Van Salmstraat. Later is de heer Nico Langenhuysen, de zoon van de oprichter, benoemd tot directeur en hij werd weer opgevolgd door zijn zoon René. Beide heren waren dus in loondienst van de firma Nielsen.
Bron: o.a. info A. van der Pol

Houtwerven (Zie ook: Hout)

Rond 1900 was de houtverwerkende industrie voor Boxtel erg belangrijk. De aanwezigheid van grote bosgebieden in de omgeving van Boxtel en de populieren- en wilgenteelt in Liempde leidde ook tot veel industriële bedrijvigheid. Er werd vooral canadahout verwerkt. Het hout kwam veelal uit de Kampina en Sparrenrijk. De aanvoer van zware stammen gebeurde per mallejan. Wegens een loonconflict staakten in 1907 de houtbewerkers in Boxtel 167 dagen. Dat is voor die tijd een lange periode. Het is de sociale beweging die het arbeidsgeschil op gang brengt.

Bekendste houtwerven in Boxtel waren:
– Houtverwerkingsbedrijf J.H. van Velsen
Voornamelijk dwarsliggers voor spoor en tram. Het hout werd geïmpregneerd met een oplossing van kopervitriool of kwikzilversublimaat. (kwikzilverchloride) Dit werd kyaniseren genoemd naar de uitvinder Kyan.
Gevestigd aan de Van Salmstraat.

– Houtwerf Van Boeckel & Hoogerwou
Voortzetting van het bedrijfje J.H. van Hoogerwou rond 1875 opgericht dat vooral telegraaf- en telefoonpalen en masten voor elektrische installaties produceerden met een kyaniseerinrichting op basis van kopervitriool.
Gevestigd aan de Van Salmstraat ter hoogte van Novum

– Houtwerf J. van Hoogerwou

Jan Kruijsenstraat op het terrein tussen Molenstraat en Prins Bernhardstraat (nu o.a. Pierre Janssenstraat).
– Houthandel Spierings (± 1927)
Molenstraat

– Houthandel en stoomzagerij M.A. van der Eerden
Opgericht in 1835 groeide geleidelijk uit tot een bedrijf dat zelfs ('Eerste Boxtelsche Stoomzagerij "St.Joseph") in 1920 een vestiging in Duitsland had. In 1920 waren er 7 arbeiders in dienst.
Vestiging: Den Haagakker (Nieuwstraat)

– Firma Stappaerts & Coenen
Produceerden bielzen en palen
Beschikte over een elektrische zagerij
Gevestigd aan de Van Hornestraat en Stationsstraat

– Houtwerf van Ferdinand Clercx
Produceerde spoor- en trambielzen en telefoon- en telegraafpalen. Gevestigd aan de Rechterstraat ter hoogte van Villa Phaf. Bij diens huis bevond zich een grote houtwerf. In 1910 is op het terrein villa Phaf gebouwd (later klooster Witte Zusters en gem. soc. dienst).

– Fam. P. Van der Haagen
Gevestigd aan een perceel tussen de Brederodeweg en de Nieuwe Nieuwstraat

– Eind 19e begin 20e eeuw ook nog : Van Haeren en Spierings

Hugenpoth, Adolf van (Zie ook: Clarissenstraat 22)

Baron Adolphus Ludovikus Wilhelmus van Hugenpoth tot Aerdt ◊ (1863-1913) wordt geboren te 's-Heerenberg en is overleden in Boekel. Hij was de 8e burgemeester van Boxtel van 1897 tot 1906. Tijdens zijn ambtsperiode kwam o.a. de Boxtelse Elektrische Centrale tot stand. Zijn ambtswoning was het pand Clarissenstraat 22. In 1908 volgt zijn benoeming tot burgemeester van Zevenaar. Door een "absentie van geest", waarschijnlijk als gevolg van een opgelopen syfilis (lues of harde sjanker), blijft hij slechts kort burgemeester in Zevenaar. Op een zondagmorgen in 1908 worden de kerkgangers daar in de St. Andreaskerk opgeschrikt door: "een hevig gebons op de kerkdeur en een vreeselijk geschreeuw, door den burgemeester, die in een vlaag van waanzin (....) den volke kond wilde doen, dat allen roomsch moesten worden". Met grote moeite wordt hij overgebracht naar het Arnhemse St. Elisabethgasthuis. De rechtbank in Arnhem plaatst hem op 27 augustus 1908 onder curatele. De behandeling en verpleging van de Baron vindt

vervolgens plaats in de Nervenheilanstalt te Ahrweiler (Dld). In 1909 wordt de verpleging voortgezet in het Brabantse Boekel, waar hij in 1913 op vijftigjarige leeftijd overlijdt.
Bron o.a.: genealogie Van Keulen – Polman

Huishoudschool (Zie ook: Baanderherencollege; ook: Onderwijsgeschiedenis)

De eerste huishoudschool was gevestigd op Duinendaal. Het opende zijn deuren op 1 september 1932. De eerste directrice was juffrouw Th. Cöp. De leerlingen kwamen uit Boxtel en omgeving. Tijdens de Tweede Wereld-oorlog werd de school tijdelijk gesloten en in 1945 werd het onderwijs hervat.
Op 20 december 1965 werd de nieuwe huishoudschool Open Hof in de Jan Kruijsenstraat (op de door houtbewerking vervuilde grond) geopend en ingewijd door bisschop Bekkers. De naam veranderde in 1968 in LHNO (Lager huishoud- en nijverheidsonderwijs). Op 1 augustus 1990 fuseren Lts Mgr. Bannenberg en LHNO-school 'Open Hof' tot scholengemeenschap Den Tijber, school voor (i)vbo en verhuisde naar het Baanderherencollege. In februari 1990 werd in het pand de mdgo-school De Pantarhei gehuisvest. Na een tijdelijke leegstand werd in 1997 het gebouw gesloopt. Er is nu een klein ('schilders')wijkje gerealiseerd.

Huisvennen (Zie ook: Kampina; ook: Hoogerwou & Zoon)

De naam Huisvennen in Boxtel herinnert aan een gebied in de Kampina met veel vennen. Eeuwen geleden was dit eigendom van het 'huis van Boxtel' ofwel de heer van Boxtel. Al in 1352 wordt "dat Huijsvenne" genoemd in een uitgiftebrief, waarin Willem, heer van Boxtel, aan de omwonenden officieel het recht geeft om in 'de gemeijnte van Kempen te maaien, beesten te weiden en turf te steken'. Na de Franse tijd (rond 1800) vervielen de 'heerlijke rechten' en werd de gemeente eigenaar. Linnenfabrikant Van Hoogerwou kocht de Huisvennen. In 1924-1925 kwam de Kampina in handen van Natuurmonumenten en is een prachtig wandelgebied.

Huisvuil

Het ophalen van huisvuil in de Kom en Breukelen werd in 1904 geregeld via een openbare aanbesteding. Op dinsdag en zaterdag had die 'ophaling per kar plaats'.

Huizen, historische (Zie ook: Monumenten; ook: Volkshuisvesting)

Kruisstraat 5 is een woon- en winkelpand uit 1833 met een mogelijk oudere kern. Aan de Markt staan wellicht ook nog enkele panden met een oude kern.
Het vroeg-19de-eeuwse, neoclassicistische herenhuis Clarissenstraat 37, met stoeppalen en jaloeziekasten, heeft tegen het koetshuis twee opmerkelijke aangebouwde hondenhokken uit 1880.

Vanaf het midden van de 19de eeuw verrezen een aantal grote herenhuizen, waaronder Clarissenstraat 22 uit omstreeks 1880 en Bosscheweg 1-3 uit 1870. Voorbeelden uit van eclectische panden met stoeppalen uit die tijd zijn Stationsstraat 45 en Stationsstraat 69. Neogotische vormen heeft Clarissenstraat 8, gebouwd in 1896 naar plannen van W.Th. van Aalst. Boxtel heeft goede voorbeelden van jugendstil, zoals de villa Clarissenstraat 20 uit 1903, met dienstwoning en koetshuis (Koppel 1a), het winkelpand Kruisstraat 7 (omstreeks 1905), Stationsstraat 28 (omstreeks 1908) en villa Phaf (Rechterstraat 55) uit 1911.
Molenstraat 9 – 9a was eerst één grote villa met koetshuis gebouwd in ca 1900 door de familie Van Oerle. Later zijn er twee woonhuizen van gemaakt.
Burgakker 6: een tweelaags diep herenhuis in eclectische trant gebouwd in 1870. Rechts naast de achterdeur bevindt zich een 'eerste steen' met het opschrift E. Maas – IJpma / 1-5-1870. Deze steen werd gelegd door Fetje IJpma, die een jaar eerder, op 25-jarige leeftijd trouwde met Adrianus Maas. Zij was toen al weduwe van Johannes Fortuin. Op 12-10-1871 overleed zij.
Ten noorden van het stationsgebouw is tussen het spoorwegemplacement en de Spoorstraat (9) een voormalige dienstwoning gelegen. De nokrichting van het vrijliggende huis loopt evenwijdig aan de Spoorstraat. Het is gebouwd in 1899 in opdracht van de Maatschappij tot Exploitatie van Staatsspoorwegen als dienstwoning voor de sous-chef.
Voor meer info klik hier. Zie ook: Van de Aar tot de Zwarte Raaf W.Veekens 2018

Huygens, Johan (Jan) (zie ook: Villa Het Hof)

Johan (Jan) Huygens ◊ 1597-1677 woonde na zijn huwelijk te Roosendaal, verhuisde 23 april 1637 naar Meerhout, vervolgens tussen 1638 en 1644 naar Turnhout en tussen 1653 en 1656 naar Boxtel. Hij was van beroep drossaard en rentmeester. Jan trouwde met Elisabeth van Winteroy. Hij is begraven te Boxtel.
Langs de Dommel, op de plaats van de huidige Villa Het Hof, stond het herenhuis 'Dommelshoek' gebouwd in 1662, vermoedelijk door de familie Huygens. Het was een woning met een looihuis (looierij).

I

Imkers (zie ook: Bijenhoudersgilde; ook: Honingzemerij)

Sint Ambrosius is de patroon van de Boxtelse bijenhoudersgilde dat in 1766 werd voortgezet als de "Bie-sociëtijdt". De oudste archiefstukken van de vereniging dateren van 1881.
Bijenhoudersvereniging Ambrosius Boxtel behoort tot een van de oudste imkerverenigingen.
Verenigingshal 't Raathuis is te vinden in sport- en wandelpark Molenwijk te Boxtel. In de verenigingshal is ruimte voor de leden om hun kast(en) te plaatsen indien zij elders hiervoor geen gelegenheid hebben.
Rondom de verenigingshal is ruimte voor plantenbakken, waar door de leden het hele jaar gewerkt wordt aan een grote hoeveelheid verschillende planten die op de jaarlijkse Bijen- en Plantenmarkt worden aangeboden.

Bron o.a. “Historisch overzicht, 225 jaar, Bijenhoudersvereniging St Ambrosius Boxtel ” Evert M. Meijs, 1991.

Industrie (Zie ook: Houtwerven; ook: Landbouw; ook: Papierfabriek; ook: Slachthuis; ook: Sigarenfabricage; ook: Textielindustrie)

Het belangrijkste middel van bestaan in de 19e eeuw was de landbouw. In het begin van die eeuw werkte bijna de gehele Boxtelse beroepsbevolking in deze sector.
Vanaf de late middeleeuwen tot omstreeks 1900 was de textielnijverheid de belangrijkste bedrijfstak in Boxtel, de enige die produceerde voor de bovenlokale markt. In de eerste helft van de negentiende eeuw kende Boxtel daarnaast een relatief omvangrijke papiernijverheid met klanten in het hele land.
Na 1900 werd deze bedrijfstak overvleugeld door sigarenmakerijen en exportslachterijen. Eind 1900 brak het industriële kapitalisme definitief door. De economische structuur veranderde van een agrarische-commerciële in een industrieel-commerciële. Vanaf 1950 werden de werkzaamheden op hun beurt voorbijgestreefd door de metaalindustrie, gekenmerkt door hoogwaardige producten en internationale vermaardheid. De meest gerenommeerde bedrijven in deze branche waren Van Geel en Hydraudine. *Voor meer info klik hier.*
Bron: Boxtel toen en nu deel 2 drs. Hans Pel 1992

Inkwartiering (Zie ook: Oorlogen)

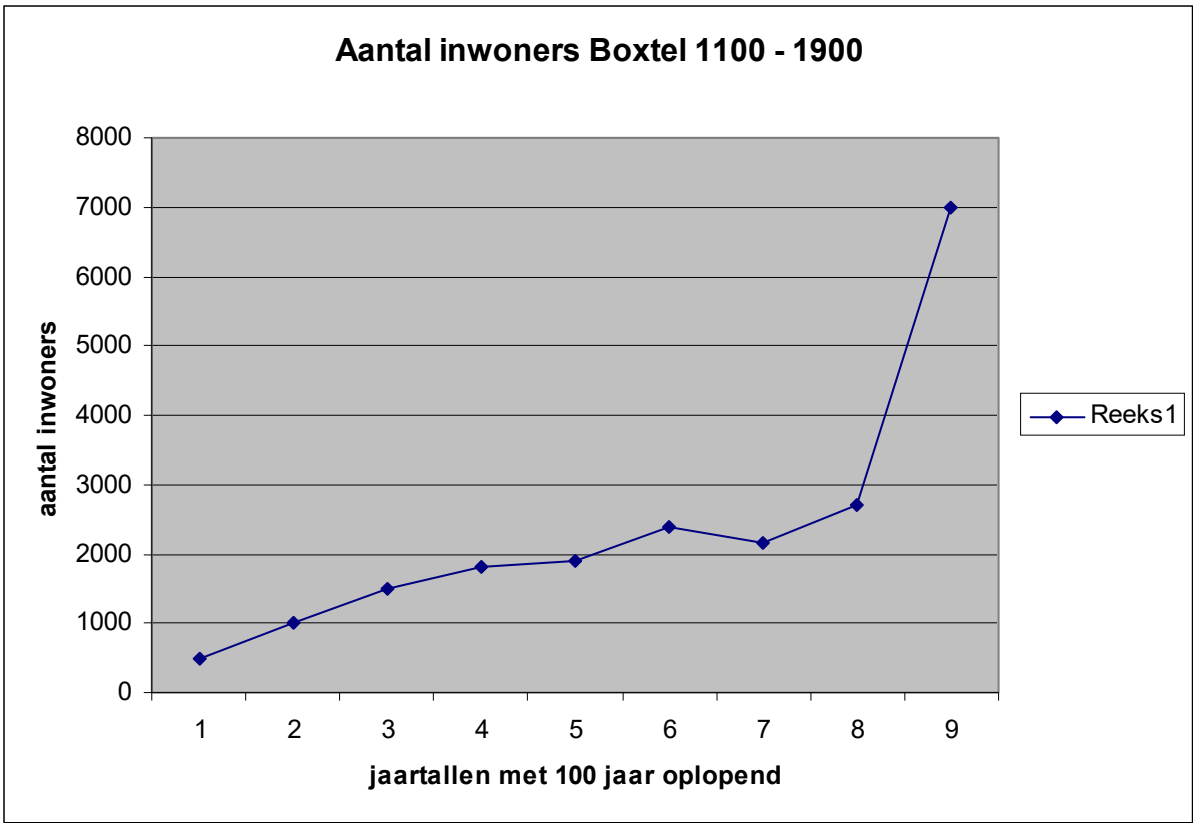
Boxtel was van oudsher in trek als kantonnements-plaats voor militairen. In de omgeving lagen uitgestrekte heidevelden waar geoefend kon worden. Boxtel werd goed bereikbaar toen vanaf 1744 de verharde weg van 's-Hertogenbosch naar Eindhoven / Luik tot Best was gevorderd. Inkwartieringen zouden, met tussenpauzes, terugkeren tot en met de Tweede Wereldoorlog.
Boxtel weet wat het is om grote aantallen militairen en paarden binnen de dorpsgrenzen te hebben en te moeten verzorgen. Enige voorbeelden. Op zeventien mei 1748 vestigde veldmaarschalk Karel graaf van Batthyany zijn hoofdkwartier in Boxtel. Hij was een Oostenrijks-Hongaarse militair, tevens landvoogd van de zuidelijke Nederlanden van 1746 tot 1748. Het was tegen het einde van de Oostenrijkse Successieoorlog. Er werd gemeld dat het kamp lang in Boxtel zou blijven.
Op zondag veertien en maandag vijftien september 1794 vond de Slag bij Boxtel plaats. Toen had de bevolking niet alleen de last te dragen van inkwartieringen, doch werd ongewild toeschouwer van een heuse slag die de naam van hun dorp meekreeg: de Slag om Boxtel. Onder meer het Barrièrehuis aan de huidige Clarissenstraat (nu huisnummer 37) werd door vluchtende Engelse soldaten in brand gestoken.

In 1795 was, met de komst van Franse troepen in ons land, het einde van het Ancien Régime ingeluid. Juni 1795 waren ongeveer zevenhonderdvijftig Franse militairen binnengetrokken en eisten inkwartiering. Dit was een taak voor het dorpsbestuur. Er werd bepaald dat er in Boxtel-binnen plaats was voor negentig militairen, de rest zou een plek krijgen in de overige buurtschappen van Boxtel. Dit was echter niet naar de wens van de Franse commandant die daarop zijn ondergeschikten een vrijbrief gaf dan maar zelf inkwartiering op te eisen bij burgers. Zo forceerden twee artilleristen met geweld toegang tot de woning van Hendrik Verhees die in de Clarissenstraat vlakbij de Markt woonde en waar reeds drie Franse officieren waren ingekwartierd.
In 1810 werd Nederland ingelijfd bij het Eerste Franse Keizerrijk van Napoleon Bonaparte. Medio 1811 waren er in Boxtel vierhonderd militairen ingekwartierd. In 1811-1812 huisde de Keizerlijke Gendarmerie in het Hofje aan de Markt. Op vrijdag 8 december 1815 werd op last van de provinciaal commandant en gouverneur luitenant-generaal baron Van der Duijn in Boxtel een compagnie artillerie te voet met trein (kanonnen op affuit, wagens met benodigdheden, getrokken door paarden) ingekwartierd.
België wilde zich vanaf augustus 1830 afscheiden van Nederland. Het conflict zou duren tot 1839. Het zijn Nederlanders die ingekwartierd moet worden. In Boxtel en omgeving worden in die periode veel militairen, in wisselende bezetting, ingekwartierd. Dat kan betekenen onderdak èn voeding bij de burgerij, dan wel uitsluitend nachtleger bij burgers, met vivres (mondbehoeften) gefoerageerd door het leger. De inwoners krijgen voor die inkwartiering een vergoeding. In te kwartieren militairen krijgen van hun onderdeel een biljet mee dat zij moeten afgeven bij de bewoners van het huis waar ze worden ondergebracht. Deze krijgen dan een vergoeding. Die bedraagt per dag: voor kost én inwoning vijfendertig cent; voor uitsluitend onderdak tien cent. Ook dienstpaarden worden ondergebracht. Er kan groot verschil bestaan in kwaliteit van inkwartiering. Officieren worden veelal bij notabelen ondergebracht en hebben meestal niet te klagen. Minderen lopen kans in arme gezinnen terecht te komen waar nauwelijks (slaap-) plaats voor ze is, doch ook voeding karig is. Alleen de, weinige, financieel wat ruimer bij kas zittende militairen kunnen van hun eigen geld een aanvulling kopen op hun schamele voeding.
De batterij rijdende artillerie no. 3 met een sterkte van honderdvijfentwintig man, onder commando van de kapitein Kops komt op negentien januari 1831 vanaf Roosendaal, via Rijsbergen en Princenhage naar Boxtel en bivakkeert hier drie maanden.
In Boxtel verblijven in het jaar 1832 vele honderden militairen, onder meer van het 1ste Bataljon van de 1ste Afdeling Vriesche Schutterij - dat tijdens de Tiendaagse veldtocht te Hasselt hevig slag leverde met de Belgen. December 1833 is zelfs het hoofdkwartier van het leger te velde (hoogste niveau) in Boxtel gevestigd.
In 1833 zijn in Boxtel maar liefst 977 militairen gekantonneerd, alsmede 532 paarden. Saillant detail: zowel dominee Pieter van Dugteren (Pastorij op Koppel), als deken Francis Anthony de Wijs (nog woonachtig in pastorie voormalige schuurkerk op Burgakker) hebben ieder twee ingekwartierde militairen onder hun dak. Ook schoolmeester Hendrik van der Velden, woonachtig bij de Torenschool, heeft er twee in huis. Medio september 1833 wordt

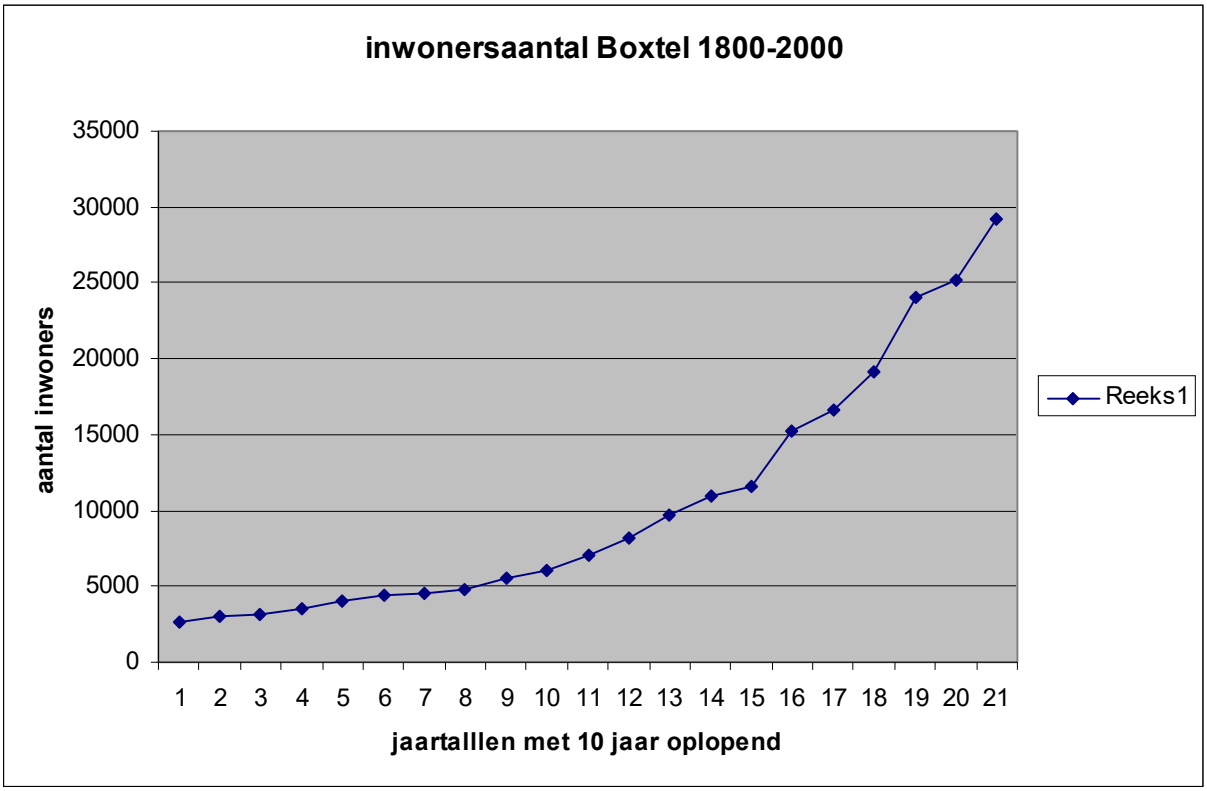
in 's-Hertogenbosch de levering van hooi en voederstro ten behoeve van legerpaarden aanbesteed. Op een lijstje van 9 plaatsen - voor wat betreft de hoeveelheden benodigde hooi en stro - komt Boxtel voor op de 3e plaats. In Boxtel zijn 150.000 Nederlandse ponden hooi en hetzelfde gewicht aan voederstro nodig...
Ook te Boxtel vinden huwelijken tussen militairen en plaatselijke 'jongedochters' plaats, alsook later de inschrijving in het doopregister van de nakomelingen, voortspruitend uit die verbintenissen.
Op 19 april 1839 wordt het Verdrag van Londen getekend waarbij o.a. wordt bepaald dat België een soevereine staat wordt, los van Nederland. Het betekent tevens een einde aan de vele inkwartieringen in het zuiden van het land.
Tijdens de Eerste wereldoorlog slaagt Nederland er in neutraal te blijven, doch er vindt mobilisatie plaats waardoor andermaal inkwartieringen plaatsvinden, ook in Boxtel. In 1917 krijgen Cavalerie-officieren een 'verpozingslokaal' toebedeeld (gevorderd) in de woning van Pieter van de Ven aan de Markt, waar later Hotel v.d. Ven of De Bijenkorf zal komen.
Kort voor het uitbreken van de Tweede Wereldoorlog, tijdens de periode van mobilisatie, herhaalt de inkwartieringsgeschiedenis zich andermaal. Eerst van Nederlandse militairen die in het zuiden verblijven, later door Duitse bezettingstroepen. *Voor meer info klik hier.*
Bron o.a.: Flarden bewogen geschiedenis in Boxtel en Brabant 1830-1839, © Ruud van Nooijen, Boxtel 2012

Inwoners (Zie ook: Volksgezondheid)

Bijna vier eeuwen van 1400 - 1800 schommelde het inwonersaantal tussen 2000 – 2500. In de 19e eeuw nam de bevolking in Boxtel toe a.g.v. de opkomende industrie en het spoor met o.a. vele van buiten Boxtel komende, voornamelijk protestantse, spoorwegarbeiders. Er was voldoende werkgelegenheid. In 1810 werden het bevolkingsregister en de Burgerlijk Stand ingevoerd. Dit was o.a. noodzakelijk voor de militaire dienstplicht. Wie uitgeloot werd kon zich laten inkopen door, vaak, rijke zonen.
In 1810 woonden er 2995 mensen in Boxtel en was toen groter als bijv. Helmond en Eindhoven.
Vanaf 1851 werden jaarlijks de inwoneraantallen opgenomen in de gemeentelijke jaarverslagen. Tussen 1810 en 1900 is een verdubbeling van de bevolking te zien in Boxtel. Tussen 1880 en 1920 groeide de Boxtelse bevolking met 75,2%. Dat was een heel hoog percentage in vergelijking met omliggende gemeenten. Voor N.Brabant gold toen een percentage van 56%.
In 1900 telde Boxtel 6799 inwoners. Ruim 93% was katholiek. In 1919: 9518 inwoners.
Vooral in de periode tussen 1960 en 1980 nam de bevolking snel toe a.g.v. nieuwe wijken zoals Selissenwal en Boxtel Oost. In 2016: 30.000 inwoners.

1=1100, 2=1200, 3=1300, 4=1400, 5=1500, 6=1600, 7=1700, 8=1800, 9=1900
1438 aantal inwoners 1800. Vanaf 1438 zijn de cijfers bekend.

1=1800, 2=1810 enz……..21=2000

Op 06-05-1954 is te Boxtel de 15.000e inwoner aangegeven. Het is Joseph Maria Johannes Antonius Gemma van Lamoen. De gemeente Boxtel heeft een bankboekje met *ƒ* 50,-- beschikbaar gesteld en de winkeliersvereniging heeft een spaarbankboekje voor de baby overhandigd met een bedrag van *ƒ* 100.

Bas van de Oetelaar is op 18 december 1972 de 20.000ste inwoner van Boxtel. 'Basje' wordt getrakteerd op tal van cadeautjes vanuit de lokale middenstand. Burgemeester Pesch gaat op kraamvisite.
In Liempde zien we de volgende cijfers:
1500: 600 inwoners, 1820: 1071 inwoners, 1905: 1500 inwoners, 1930: 1680 inwoners, 1980: 4000 inwoners, 1995: 4500 inwoners en in 2016 ruim 4800 inwoners.
Boxtel kende in 2020 90 nationaliteiten met van oudsher grote groepen van Turkse, Marokkaanse en Pakistaanse komaf.

J

Jachtrust, huize (Zie ook: Zusters Trappistinnen; ook: Villa Jachtrust)

In 1867 liet generaal Karel F. Schultze vlak bij de toegangspoort een jachthuis bouwen: Huize Jachtrust bij landgoed Jachtrust (nabij De La Salle). Het schilderachtige jachthuisje was een rustpunt voor jagers. Vanwege de enigszins sprookjesachtige vorm, huisje met kolommen, noemden kinderen het ook wel 'het huis van Hans en Grietje'. Ten tijde van het verblijf van de Trappistinnen in villa Jachtrust zou het jachthuisje gebruikt zijn als ontvangst van hun gasten. Hierna werd het o.a. bewoond door Janus Vogels. Later woonde in deze woning de familie Petrus van der Meijden en Johanna Bevers van 1900 tot 1922. Tot 1970 stond dit huisje op het landgoed en waar nu de Vicaris van Alphenlaan loopt. In 1963 werd achter dit karakteristieke pandje de nieuwe mavoschool 'Wiltzangck' gebouwd. Noch voor de nieuwbouw, noch voor de daarop volgende ontwikkelingen, heeft dit merkwaardige huisje feitelijk hoeven te wijken. Het één stond het ander niet direct in de weg. Door de ingrijpende wegreconstructie werd het huisje met de kolommen letterlijk verdrongen. Dit in verband met de aansluiting van de nieuwe Schijndelseweg op het punt Brederodeweg – Vicaris van Alphenlaan in 1970, waar zich een drukke interlokale verkeersbeweging begon te ontwikkelen. Daar moest ruim baan voor worden gemaakt evenals het pal bij het kruispunt gelegen witte huisje, waar vroeger de boom 'De reus van Jachtrust' voor stond, die rond 1906 is geveld.

(N.B. Verwarrend is dat de villa midden in het landgoed en het jachthuisje aan de Vicaris van Alphenlaan beiden Jachtrust werden genoemd!)
Bron o.a.: Beeldbank Boxtel; ook: Jean Coenen, Baanderheren, boeren en burgers. (Boxtel 2004).

Jachtrust, landgoed (Zie ook: Munsel; ook: Rentmeester; ook: Salle, La; ook: Villa Jachtrust; ook: Wijs, F.A. de; ook: Zusters Trappistinnen)

In dit landgoed stond villa Jachtrust ('Jagtrust' in oude geschriften) "op een heuvel in een waterrijk en vaak overstroomd gebied". Het bosrijk landgoed was gelegen in het dorpsdeel Munsel en had een oppervlakte die zich uitstrekte tot aan de oude Bosscheweg, met een breedte vanaf de Boerhaavestraat tot de Vicarius van AIphenlaan. De tuin was ruim vier hectaren groot en werd omschreven als: *een fraai aangelegd slingerbosch met vijvers en grachten van lopend water, versiert met een fraai koepeltje en verscheiden sierlijke bruggen, alles beplant met allerlei bomen.*
De geschiedenis van Jachtrust is nog niet in z'n geheel achterhaald. Mogelijk lagen op dit landgoed twee boerderijen waarvan er één hoeve Ter Santvoort en werd in 1387 een mansus (slotje) genoemd.
Aanvankelijk was dit gebied eigendom van de heren van Boxtel. Het landgoed heeft daarna vele eigenaren gekend. In 1736 was de eigenaar Eijmbert Hendriks v.d. Mosselaar, die rond 1700 ondermeer schepen, president-schepen en borgemeester van Boxtel was. A.W. Tijbosch, kastelein, rentmeester op Stapelen, kocht hoeve Ter Santvoort in 1773 en liet er een landhuis bouwen en een tuin aanleggen met de naam Jagtrust. Van juli 1808 tot 1823 bewoonde de Dordtenaar Mr. Hendrick de Roo van Wulverhorst het landgoed. Hij kwam vanuit Huize Overkerk in St. Michielsgestel naar Boxtel. In 1823 werd de heer P.J. van Bommel eigenaar tot augustus 1825. Daarna werd de heer A.W. Vester eigenaar.
In maart 1832 kwam het in het bezit van de broer van Deken F. de Wijs, Hein de Wijs, lid van de Provinciale Staten van Noord Brabant en medeoprichter van het R.K. dagblad 'De Tijd', die 's zomers Jachtrust bewoonde. Hij overleed 9 april 1854, 78 jaar oud. Toen zijn vrouw in juli 1858 overleed werd Jachtrust gekocht door de heer Hendrik Hermanus Roelofs Heijrmans ◊, een schatrijke protestant, die in Rotterdam op de Leuvehaven een handel in scheepsbenodigdheden had. Hij werd in 1853 ook eigenaar van landgoed Kinderbos(ch). Hij kocht Jachtrust voor zijn zoon Hendricus H. Roelofs Heijrmans, geb. 11-12-1844 Rotterdam, die getrouwd was met een rijke boerin uit de kleistreken. Deze zoon respecteerde zijn gemakkelijk verkregen bezit zo weinig, dat hij er niet wilde komen wonen. Zijn leefwijze moet alles behalve degelijk geweest zijn. Totaal verarmd is hij gestorven.
In oktober 1867 werd villa Jachtrust met koetshuis en paardenstal met tuighuis door Roelofs Heijrmans verkocht aan de familie Schultze. Het overige deel van het landgoed bleef in bezit van Heijrmans. Zij woonden daar met hun moeder, drie ongehuwde zussen, zoon generaal Karel F. Schultze ◊ (1825-1885) en een nicht. Rond 1881 heeft een tijdlang een vondeling uit Ned. Indië Frederik Ludwig Marie Goestie Amat ◊ (1870-1928) ook in dit gezin gewoond. De generaal was katholiek en geboren te Twello, gemeente Voorst, in Gelderland. Als militair

was hij herhaaldelijk onderscheiden in Ned. Indië o.a. met de Militaire Willemsorde. In 1859 kreeg hij “De Ere Sabel” voor de tweede expeditie naar Palembang. Is opgeklommen van gewoon soldaat tot de rang van generaal. Hij woonde tot zijn dood op Jachtrust. Op 11 december 1885 is hij overleden en werd op het St. Petruskerkhof begraven. Zijn graf draagt geen opschrift en heeft geen zerk, doch het is slechts door een ijzeren hekwerk omgeven. Op 6 november 1886 werd er erfhuis gehouden van de villa met bijbehorende gebouwen en kocht Heijrmans alles weer terug. Hij bleef nu tot 1902 eigenaar van het gehele landgoed. Het stond lange tijd leeg. In 1902 was het bij een openbare verkoping namens de familie Heijrmans in handen gekomen van Jan van Lieshout, een Roermondse makelaar in onroerend goed.
In dat jaar zochten de Franse Zusters Trappistinnen een toevluchtsoord in Nederland. Het landgoed en gebouwen werden aan die orde verkocht, onder Abdis Marie Laurin. Toen de Trappistinnen hier met tegenzin vertrokken werd het geheel in 1920 gekocht door de Algemeene Commissie voor Kinderbescherming en Kinderverpleging in Den Bosch en sindsdien is La Salle hier gevestigd.
Bron o.a.: Beeldbank Heemkunde Boxtel; ook: Van Gesticht tot Instituut, 1997; Frans Hoppenbrouwers

Jacob-Roelandslyceum (Zie ook: Assumptionisten; ook: Baanderherencollege; ook: Havo; ook: Onderwijsgeschiedenis; ook: Roelands, Jacob)

Op 5 september 1949 werd in Boxtel mede door toedoen van OMO (vereniging Ons Middelbaar Onderwijs in N. Brabant) de R.K. Hogere Burger School (HBS) opgericht. De school was bij de start over vier locaties in Boxtel verspreid. Eind maart 1953 werd aan de Grote Beemd 3 de eerste steen gelegd voor een nieuw schoolgebouw. In december 1953 werd besloten de school 'Jacob-Roelandscollege' (in 1969 'Jacob-Roelands-lyceum') te noemen. Het nieuwe gebouw werd uiteindelijk op 10 januari 1955 in gebruik genomen. De school had een noviteit: een echte gymzaal. De leerlingen kwamen onder meer uit middenstands- of ambtenaren-gezinnen, maar ook uit arbeiderskringen en van het platteland. De meeste leerlingen van de school kwamen uit Boxtel, maar daarnaast ook uit omliggende plaatsen. In 1964 kwam de fusie tot stand met missiehuis St. Theresia, het kleinseminarie van de paters Assumptionisten en werd de HBS uitgebreid met een gymnasium. De RK HBS was tot in de jaren vijftig een echte jongensschool. Jos Clercx stroomde na twee jaar MMS en wat bijlessen in de vakantie in het derde jaar als oudste en een van de eerste meisjes in. Binnen dertig jaar tijd liep het leerlingenaantal op van nog geen honderd naar ruim 830 in het begin van de jaren tachtig. De Bracbant-Havo en het Jacob-Roelandslyceum fuseerden per augustus 2000.
Met ingang van 1 augustus 2009 is ook het VMBO Baanderherencollege onderdeel van het Jacob Roelandslyceum.

Jagershuys (zie ook: Hartitzsch, familie Von; ook: Protestantse Gemeente; ook: Stapelen, kasteel)

Op het binnenplein van kasteel Stapelen heeft, deels tegen de ridderzaal, bebouwing gestaan, waaronder een groot langgerekt gebouw, dat waarschijnlijk omstreeks 1860 is afgebroken in opdracht van J.H. Mahie. Het werd aangeduid als Jagershuys. Deze ruimte bood tussen zondag 30 maart 1800 en zondag 20 december 1812 als kerk onderdak aan de protestantse gemeente die toen geen eigen kerkgebouw meer had.
In 1842 huurt familie Von Hartitzsch voor enkele jaren het kasteel van eigenaar Gerard Bogaers. Dit geeft aan dat het kasteel voor de eerste verkoop in 1819 nog zeker bewoonbaar was.

Janssen, Pierre (Zie ook: Bogaerts Henri; ook: Tin, Drika)

Boxtelse kunstschilder. Geboren te Steenwijkerwold 1865, overleden in Boxtel 1952. De schilder-fotograaf heeft zijn hele werkbare leven, sinds 1890, (na zijn opleiding in Amsterdam en Brussel) in Boxtel doorgebracht. Hij begint in Boxtel als medewerker bij Kunst-inrichting Peinture Bogaerts. Zijn atelier stond op de Ossepad, de huidige Prins Hendrikstraat 16. Ruim 600 schilderijen zijn reeds opgespoord. Het oeuvre van de Boxtelse schilder is veelzijdig. Hij schilderde op linnen, op hout, papier en zelfs op hardboard. Onderwerpen als de St. Petruskerk, binnenhuistaferelen, boerderijen en boslandschappen komen regelmatig terug. Ook Boxtelse dorpsfiguren heeft Pierre Janssen vereeuwigd op het schilderslinnen. Zo zijn er portretten van Stien Pek, Drika Tin, Hanneske Megens en schoenmaker en dorpsomroeper Van Liempdt. Pierre Janssen schilderde ook zijn vrouw, zijn schoondochter en zelfs het grote schilderij van koningin Wilhelmina in de oude raadszaal van de gemeente Boxtel is van zijn hand. Ongeveer een kwart van zijn werk betreft stillevens, prachtige bloemboeketten en fruitschalen. *Voor meer info klik hier.*
Bron: o.a. Brabantse biografieën 7 Boxtel en Liempde

Joice (Zie ook: Levensschool; ook: Mater Amabilisschool; ook: Mulo)
Het opleidingsinstituut Joice (Jongeren Ontmoetings- en Informatie Centrum) was gevestigd in het voormalige Mavo-gebouw (architect J.Strik) aan de Vic. van Alphenlaan. Dit instituut was een vormingscentrum voor jongvolwassenen en kwam ± 1970 i.p.v. de Mater Amabilisschool en de Levensschool. In 1980 vond vormingscentrum Joice onderdak in deze voormalige mavoschool. In de jaren negentig ging het gebouw over naar het Koning Willem I College uit Den Bosch. Het pand is in 2011 gesloopt en sinds 2014 er staan woningen.

Jongerencentrum (Zie ook: Dries, Den; ook: Ursula-gebouw)

In 1969 werd in Boxtel tijdens een vredesweek in het complex Duinendaal het communicatiecentrum Yin Yang in gebruik genomen als Boxtelse jongerencentrum. Yin Yang was echter geen lang leven beschoren. In 1972 vestigde het jongerencentrum Open Huis zich in dit pand, waarna het behalve nog een aantal keren van naam ook van locatie veranderde. In 1982 werd in gebouw Den Dries aan de Dr. van Helvoortstraat het jongerencentrum Paradox geopend. Paradox was een jongerencentrum met een open podium waar verscheidene activiteiten voor en door de Boxtelse jeugd werden georganiseerd. Uiteindelijk werd het gebouw in 1995 in gesloopt. Daarna is het centrum verplaatst naar een woning aan de Brederodeweg (villa B-18) en momenteel huist het in het Ursulagebouw (B-Town).

Jonkheer of -vrouw

Is een afstammeling van een baron. Boxtel heeft ook burgemeesters gehad met dit predicaat.

Joosten [schildersbedrijf]

Schildersbedrijf Joosten is in 1907 opgericht door grootvader Andries Joosten. Hij woonde destijds in Geffen en verhuisde in 1925 naar Prins Hendrikstraat 1a in Boxtel. Zijn zonen Karel en Martien namen het bedrijf na de oorlog over en bouwden het verder uit. Karel trouwde met Jeanne van den Bongaardt en zij kochten in 1953 het pand op de hoek van de Merheimstraat/v.Hornstraat en de Tongersestraat. Jeanne begon daarin een winkel in glas - behang - verf - en schoonmaakartikelen. In 1981 hebben hun zonen Bas en Marcel zowel de winkel als het schildersbedrijf overgenomen en zijn in 2022 gestopt.

Jordaan

Deze Boxtelse wijk ten zuidoosten van het station werd zo genoemd omdat hier destijds een Mokumse sfeer heerste. De Jordaanbuurt werd aangelegd in 1918 voor spoorweg- en bouwvakkersgezinnen. Het ene café na het andere werd in de wijk gebouwd voor de bewoners. Ook langs de Parallelweg kwamen kleine arbeiderswoningen met veel cafés. Spoorweglieden stonden bekend als grote innemers.
De spoorwegmensen vertrokken in 1935. Veel bewoners uit de Maastrichtsestraat en de Nieuwstraat vonden in deze gemeentelijke huurwoningen toen onderdak. Er heerste een grote saamhorigheid, iedereen hielp elkaar. De buurtbewoners legden zelf de speeltuin De Parel aan met een gelijknamig buurthuis. De jeugddrumband De Jordaantjes, een carnavalsclub en een eigen voetbalteam werden opgericht. Buurtcafé Het Trefpunt was een sociaal trefpunt.

Eind maart 1981 werd de laatste woning in deze wijk gesloopt. Hiermee werd de weg geëffend voor realisering van het nieuwbouwplan in de Stationsbuurt, dat in totaal 84 woningen omvatte. In 1985 was de stationswijk vrijwel geheel gerenoveerd.

Joris, Sint [herberg] (Zie ook: Hout, van – Ververgaard)

In 1938 werd herberg St. Joris op de hoek van de Molenstraat en de Stationsstraat, ooit geschilderd door Pierre Janssen, afgebroken en vervangen door het tegenwoordige winkelpand. Het oude huis stond onder bescherming van een, van oudsher zeer populaire patroonheilige, namelijk St. Joris. Ridders en later ook schuttersgilden kozen St. Joris tot hun patroonheilige. Wie dit huis onder bescherming van St. Joris heeft gesteld is niet bekend. Het is niet onwaarschijnlijk dat het gebouwd werd voor een gemeenschappelijk doel. Althans, het verband tussen het, in vorige eeuw, ter plaatse gevestigde bedrijf en de naam van de patroonheilige ontbreekt. Servatius van der Donk had in St. Joris een bakkerij gevestigd, reeds vóór het midden van de negentiende eeuw. In 1888 werd de bakkerij overgenomen door Janus van de Sande en na diens overlijden, zette zijn vrouw Mijntje, met de kinderen, de zaak voort. Zij heeft tot op hoge leeftijd in dit huis geleefd. Mijntje van der Sande werd als Wilhelmina van Kuijk op 4 november 1853 in Boxtel geboren. Zij trouwde op 11 mei 1881 te Boxtel met, de in Aarle Rixtel geboren, Johannes Hubertus Adrianus van der Sande. Aan dit huwelijk heeft ze haar naam 'Mijntje van der Sande' te danken. Na haar dood, op 16 maart 1934, hebben haar kinderen het winkelpand laten afbreken en werd in 1938 het huidige pand gebouwd. Drie van haar kinderen (twee zonen en een dochter) trouwden met drie kinderen uit hetzelfde gezin van Van der Heijden. Voor St. Joris is op de hoek aan de Molenstraat van het dit pand een nis geconstrueerd, doch er staat geen beeltenis in van de moedige ridder.
Daarna is enkele tientallen jaren achtereen de fa. Van Hout-Ververgaard er gevestigd geweest. Het pand heeft een Delftse-School uitstraling. Thans is er een juwelierszaak gevestigd.
Bron o.a.: Beeldbank Boxtel

Jorisgilde, Sint (Zie ook: Gilden; ook: Jachtrust, landgoed)

Waarschijnlijk het oudste Boxtelse schuttersgilde. Het wordt reeds vermeld in het schepenprotocol van 1475, doch is vermoedelijk veel ouder. Het was een gilde van de voetboog. Het had vooral een militaire en politieke taak en was nauw verbonden met kasteel Stapelen en zijn gildekapelletje, aan St.Joris toegewijd. Voorts moest het gilde volgens haar statuten jaarlijks deelnemen aan de H. Bloedprocessie.
Het Jorisgilde van Boxtel werd in 1762 door A.W. Tybosch, rentmeester van de heer van Boxtel, vernieuwd en aangeduid als `de oude gilde van den edelen ridder Sint Joris in de vrije

baronie van Boxtel'. Op 5 december 1996 werd op kasteel Stapelen het St. Barbara- en Jorisgilde plechtig heropgericht.

Joriskapel, Sint (zie ook: Kapellen; ook: Stapelen, kasteel)

De huiskapel van het kasteel Stapelen te Boxtel. Dat deze kapel in de late middeleeuwen een bedevaartplaats is geweest, blijkt alleen uit de vermelding van een opgelegde bedevaart vanuit Oss uit 1561 naar deze kapel. In het midden van de 17e eeuw werd de Joriskapel op Stapelen door baanderheer Ambrosius van Horne omgedoopt in H. Bloedkapel.
Eén van de pastorale taken van het kapittel bestond uit de bediening van het Jorisaltaar in de slotkapel van Stapelen. Dit altaar wordt voor het eerst vermeld in de aartsdiakenale registers van Kempenland in 1400, 1418 en 1419: `Altare Sancti Georgii in castro Stapell'. Als rectoren van het Jorisaltaar op Stapelen worden onder meer de kanunniken Johannes van Boxtel (1400), Henricus de Ors (1418-1419), Johannes van Merheim (1419) en Johan die Joden (1485) genoemd.
Onder het bestuur van baanderheer Ambrosius van Horne werd het oude Jorisaltaar in de kapel op Stapelen afgebroken en vervangen door een nieuw altaar, het Magdalena-altaar uit de Petruskerk (tweede helft 17e eeuw). In die periode verdween ook de benaming Joriskapel. Naar alle waarschijnlijkheid heeft de bemoeienis van Van Horne met de overbrenging in 1652 van de Boxtelse Bloeddoeken naar Hoogstraten een cruciale rol gespeeld in de naamsverandering van Joriskapel in H. Bloedkapel. In een inventaris van kasteel Stapelen uit 1623 wordt de kapel nog als Joriskapel aangeduid: `Een seer playsant ende welgelegen casteele ter eere van den edelen ridder St. Joris'.
De H. Bloedkapel van Stapelen werd in 1862 gerestaureerd en voorzien van een nieuwe voorgevel. In 1937 werd de H. Bloedkapel opnieuw geschilderd.

Journalisten

In de wachtkamer van het NS station in Boxtel werd in 1902 de Katholieke Nederlandse Journalisten Kring opgericht bestaande uit veertien leden. Het gedenkteken (in de wachthal) is onthuld bij het samengaan van de Katholieke Journalistenvereniging (KJV) en de Nederlandse Journalistenvereniging.

K

Kadaster

Vanaf 1832 zijn alle gebouwen in Boxtel beschreven in het kadaster. Mede ten behoeve van de belastingheffing werden er tien klassen gevoerd. Bij klasse 1 diende men jaarlijks 66 gulden grondbelasting te betalen, bij klasse 10 was dat nog maar 3 gulden, Akte anno 1859. Klasse 6 en 7 betroffen boerderijen, 8, 9 en 10 arbeiderswoningen en lemen hutten. Klasse 1 waren de woonhuizen van steen met een verdieping en/of afgelegen herenhuizen. Het huis De Halse Barrier behoorde tot klasse 1 evenals het nabijgelegen huis Den Eikenhorst.
De kadastrale legger van Boxtel in 1832 bevat alle percelen per eigenaar. *Voor meer info klik hier.*

Kampina (Zie ook: Annadreef; ook: Balbain Verster, A. H. de; ook: Brink, familie ten; ook: Elektriciteitscentrale; ook: Hoogerwou, W.J. & Zoon van; ook: Huisvennen)

De Kampina is grotendeels een voortzetting van wat in vroeger eeuwen de "Gemeijnte van Kempen" heette.
De naam Kampina is afgeleid van het Romeinse ‘Campina’, een andere naam voor Kempen. Gemeijnten waren woeste gronden die eeuwenlang in gemeenschappelijk gebruik zijn geweest bij de boerenbevolking. Nu is het een natuurgebied met bos, heide en beekdalen tussen Boxtel en Oisterwijk en is ruim 1535 hectare groot. Om in de middeleeuwen de groeiende bevolking van Brabant van een warme kachel te voorzien, maar ook om huizen te bouwen, werd het oude boslandschap van Kampina en Huisvennen langzaam leeg gekapt en ontgonnen. De heer van Boxtel had de gemeijnt Kampina uitgegeven aan bewoners van Lennisheuvel, Roond en Luissel. In de Huisvennen is de ‘roofbouw’ nog lang doorgegaan. De eerste turfwinning stamt uit omstreeks 1400. Op beperkte schaal ging dat in de eeuwen daarna door. Zo werd de Boxtelse elektriciteitscentrale begin twintigste eeuw ook nog steeds gestookt met turf uit de Huisvennen. Vermogende natuurbeschermers kochten de Kampina op om verdere ontginning tegen te gaan. Het gebied is sinds 1929 grotendeels eigendom van de Vereniging Natuurmonumenten en heette in 1835 nog Kempsche Heide. Het omvat dennenbossen en de Kampinase Heide. De Beerze en de Rosep stromen er meanderend doorheen. Het noordelijk deel van de Kampina is vrij droog en biedt in augustus een prachtig kleurenmozaïek in paarstinten van de bloeiende heide. In de winter treedt het water van de zuidoostelijk gelegen Beerze buiten haar oevers. Het beekdal is dan een geliefde plek voor water- en trekvogels.
Nabij de Huisvennen aan de Boxtelse kant van de Kampina staat op een heuveltje het grafmonument van Piet(er) van Tienhoven, oprichter van natuurmonumenten. Onder, de uit Drenthe aangevoerde zwerfkeien, staat de urn van de in 1953 overleden Van Tienhoven. Overeenkomstig zijn wens werd zijn stoffelijk overschot gecremeerd. De as werd uitgestrooid over de Kampina.

Verder is er een monument te vinden bij de ingang Kampina, nabij de Roond. Het is onthuld op 4 mei 2003. Het monument stelt een fietsende verzetsstrijder met melkbus voor. Het staat symbool voor de Boxtelse verzetsmensen.
Natuurmonumenten heeft midden in de Kampina een uitvalsbasis vanuit een bezoekers-centrum. Bezoekers mogen vrij wandelen in de Kampina.
Bron o.a.: Brabants Dagblad, D. van der Meijden 2017, zie ook: Natuurgebieden in Noord-Brabant, Pictures Publishers 2017.

Kanovereniging

Vereniging De Pagaai is opgericht in 1991. De oprichters wilden graag de kanosport beoefenen en daarbij het sociale aspect niet uit het oog verliezen. Een voorbeeld hiervan is de instandhouding van het "Rondje Boxtel".
Als vereniging zijn ze lid van het Watersportverbond (Kanosport), de VROB, de VVV en hebben regelmatig contact met Waterschap de Dommel en de Gemeente Boxtel.
Dat de leden van KV de Pagaai oog hebben voor de natuur blijkt o.a. door het Ooievaarsnest aan de ingang van de Lagune is geplaatst.

Kanton (Zie ook: Raadhuis; ook: Vrede- of kantonrechter)

Een bestuurlijke eenheid. Is afkomstig uit het Franse rechtstelsel en is in Nederland ingevoerd tijdens de inlijving bij Frankrijk. Het is de kleinste regionale eenheid in de rechtspraak. H. Verhees werd vanaf 14 mei 1811 de eerste vrederechter (Juge de Paix) in het kanton Boxtel.
Vredegerechten zijn de voorlopers van de huidige kantongerechten, de laagste rechtbanken dus. Voor het grootste deel van Brabant vond dat in 1811 plaats. In 1838 zijn de vrede-gerechten opgeheven en daarvoor kwam in de plaats het kantongerecht. De vrederechter was bevoegd voor lichte vergrijpen en eenvoudige administratieve handelingen.
Het kanton Boxtel omvatte 8 gemeenten, t.w. Liempde, St-Michielsgestel, Den Dungen, Vught, Cromvoirt, Esch en Berlicum/Middelrode. Van 1838 tot 1877 ook Schijndel. Verhees benoemde een griffier en een deurwaarder. Meestal hield hij zitting in de herberg ‘Het Fortuin’, gelegen naast zijn woning aan de Markt. Tijdens de rechtszittingen kwamen doorgaans voogdijstellingen, taxaties van onroerende goederen, eedafleggingen, dorpsruzies, schikkingen, zelfmoordzaken en identificaties aan de orde. Tot zijn overlijden in 1813 bleef H.Verhees in functie.
Het raadhuis met daarin het kantongerecht werd in 1843 in gebruik genomen. Beneden, in de rechtse hoek, zetelde het vredegerecht. In 1877 verloor Boxtel haar status als Kantonplaats en daarmee ook het kantongerecht. Het kantongerecht bevindt zich nu in Den Bosch.

Kanunniken (zie ook: Joriskapel, St.; ook: Kapittel; ook: Onderwijsgeschiedenis)

In 1471 stichtten baanderheer Hendrik van Ranst en zijn vrouw Hendrika van Haeften de collegiale parochiekerk St. Petrus te Antiochië van Boxtel. In 1493 werd door hen, met

goedkeuring van de prinsbisschop van Luik, aan de Petruskerk een collegiaal kapittel verbonden. Het kapittel bestond bij de oprichting uit vijf kanunniken en een deken die rechtstreeks werden benoemd door de heer van Boxtel, *'teneinde den goddelijcken dienst in de parochiale kercke van den dorpe van Boxtel te vermeerderen'*. Vanwege de komst van de kanunniken werd een koorgestoelte in de kerk geplaatst. Eén van de pastorale taken van het kapittel bestond uit de bediening van het Jorisaltaar in de huiskapel van kasteel Stapelen.
Voor ridder Hendrik van Ranst en zijn vrouw werd in het koor van de St. Petruskerk een praalgraf gebouwd. Hier om heen stonden de koorbanken van de kanunniken. Daar baden zij dagelijks ter ere van God, voor alle gelovigen en voor de baron en zijn vrouw. Rond 1793 werden het praalgraf en de kanunnikenbanken verwijderd uit de kerk. In 1820 werd het kapittel opgeheven.
Een kanunnik is een geestelijke die deel uitmaakt van een kapittel. Andere benamingen zijn koorheer, domheer of kapittelheer. Kanunnik is een kerkelijke functie, die in onbruik is geraakt. Kanunniken waren in dienst van parochie of bisdom, genoten een prebende, d.w.z. een vaste bron van inkomsten van de kerk, hadden vrij veel volmachten, zorgden voor het beheer van gebouwen en financiën, voor de eredienst en het reciteren of zingen van de getijden in de kanunnikenbanken. Zij waren ofwel regulier kanunnik, d.w.z. legden de kloostergeloften af en leefden samen volgens een bepaalde regel, of ze waren seculiere (wereldlijke) kanunniken en legden dan geen kloostergeloften af. Ze moeten verantwoording afleggen aan paus en bisschoppen. Boxtel had seculiere kanunniken dus geen kloosterlingen maar de heren leidden wel een gemeenschappelijk leven volgens "canonieke regels". Zij behoorden priester te zijn of binnen een jaar priester te worden.
Een eigenlijke kapittelschool heeft Boxtel blijkbaar niet gekend, al heeft het kapittel wel bemoeienis met een school gehad en konden de kinderen er Latijn leren. Verscheidene Boxtelse kanunniken hebben studiebeurzen gesticht.
Belangrijke taken van de kanunniken waren: het gezamenlijk zingen en bidden van het Getijdengebed (Koorgebed), overdag en tijdens de nacht. Ook hielden ze zich bezig met het schrijven en verluchten van boeken en het vervaardigen van vaatwerk (deelsmeedwerk).
De Gemondse kerk was nauw verbonden met het kapittel van Boxtel, dat de pastoors benoemde. Lange tijd waren de pastoors tevens kanunnik van de Petruskerk in Boxtel.
Voor meer info klik hier.
Bron o.a.: Jean Coenen, Baanderheren, boeren en burgers. (Boxtel 2004).

Kanunnikenhuisje (Zie ook: Broek, Adrianus van den; ook: Canonije, De; ook: Dekenij; ook: Koster; ook: Spijker, de)

Dit huisje staat op Duinendaal 9-11 en was een bijgebouwtje van De Dekenij. Waarschijnlijk is dit pand nooit bewoond geweest door kanunniken maar een onderdeel geweest van het grote huis (nu pastorie) aan de overkant waar de kapittel-deken woonde. Het kanunnikenhuisje is lang in drieën verdeeld: twee woningen waarin waarschijnlijk thuiswevers woonden en een kaarsenmakerij op nr. 9. Hier maakten o.a. de kosters Janus van den Broek en Brord Grilis kaarsen voor de kerk. Vóór 1861 deed het dienst als blauwververij van Peter Princen. Pal achter het huisje liep het Binnendommeltje zodat deze plek prima geschikt was voor het spoelen van de geverfde stoffen.
Na de Tweede Wereldoorlog werd het een onderkomen voor de scouting, die er als inkomstenbron ook een opslag voor oud papier had. Die opslag was mede de oorzaak van de heftige brand in 1989. In 1992 vond de restauratie van het rijksmonument plaats. Het pandje is thans bewoond en gedeeltelijk ingericht als museum De Canonije.
In het destijds vervallen en inmiddels gesloopte 'Groot Kanunnikenhuis' dat ook op Duinendaal (nu parkeerplaats) stond woonden drie gezinnen: laatstelijk de fam. Van Wezel, achterin Hanneke Wetsels en mevr./mej. Tinnebroek. In een loods naast dat kanunnikenhuis was de limonadefabriek van Willem Prick waarin voorheen Hendrikus van Lieshout zijn leerlooierij had.

Kapellen (Zie ook: Eikenhorst, Den; ook: Joriskapel,Sint; ook: Wegkruisen; ook: Willibrorduskapel, Sint)

In 1555 was er reeds sprake van een kapel in de buurtschap Kleinder Liempde, die gewijd was aan de Heilige Gregorius. De kapel stond aan het huidige adres Liempdseweg 3.
In de Pr. Hendrikstraat staat de Fatimakapel, ingezegend in 1951, als dank van omwonenden voor het ongeschonden doorstaan van de oorlog.
De Sint Annakapel is gelegen aan de Roond en de Kempseweg. In 1954 is de kapel ingezegend. Naar verluidt als dank voor het heelhuids doorstaan van de oorlog is door het buurtschap Roond de Sint Annakapel gebouwd. In mei op Moederdag vindt hier een jaarlijks viering plaats.
In de bossen van landgoed Eikenhorst staat sinds 1959 een devotiekapel ter ere van Maria. Het bakstenen kleinood wordt afgedekt door een geknikt pannen zadeldakje. Het is destijds geplaatst door de heer Loupart, de toenmalige eigenaar van het landgoed. Na jarenlange verwaarlozing is het in november 1996 gerestaureerd en naar voren geplaatst.

De Sint-Willibrorduskapel in Luissel is gelegen aan de Kapelweg. De kapel is op 7 november 1940 ingezegend. Voorzien van een Willibrordusgroep (Toon v.d. Wiel) en fraaie muurschilderingen (Jos ten Horn en Wim van Woerkom). Op Pinkstermaandag komen gelovigen naar de Luisselse kapel om daar Sint Willibrord te eren.
Op kasteel Stapelen bevindt zich de St. Joris of H. Bloedkapel.
In de Baroniestraat is bij het voormalige Ursulinenklooster een kapel uit 1927, die echter niet meer als zodanig in gebruik is.
In Lennisheuvel is een kapelletje (her)bouwd met hergebruikte materialen en op 26 september 2010 ingewijd. De St. Jozef-kapel, met een gotische karakter, is bijna helemaal door vrijwilligers gebouwd.
Op het kerkhof van de voormalige H. Hartkerk is het vroegere knekelhuisje ingericht als Mariakapel, "Maria Koningin van de Vrede" en in gebruik genomen mei 2015.
In Sparrenrijk bevindt zich een Mariakapel (1997).

Kapittel (Zie ook: Kanunniken; ook: Onderwijsgeschiedenis)

Het kapittel was een college van kanunniken, verbonden aan een belangrijke, niet-kathedrale kerk, met het doel om de eredienst plechtiger te vervullen. In 1493 is het kapittel in Boxtel opgericht met eerst zes en later negen kanunniken. De heer van Boxtel had het patronaatsrecht, d.w.z. het recht de kapittelheren te benoemen. Hun leven stond in het teken van het celebreren van missen en het veelvuldig gezamenlijk bidden en zingen van het koorgebed. Dat gebeurde in het koor van de kerk, op alle dagen van de week en meerdere keren per dag. Zij dienden in hun geestelijk habijt en bontmuts op de diensten bij te wonen. Bovendien moesten zij elke dag een gezongen hoogmis op het hoofdaltaar van de kerk opdragen en iedere zaterdag een op het Maria-altaar. Daarnaast moesten er elke werkdag twee missen zonder zang worden opgedragen. Als de baron of zijn vrouw dat wenste moest een kanunnik ook een mis celebreren in de kapel van kasteel Stapelen. Rond het praalgraf van ridder Hendrik van Ranst, heer van Boxtel, en zijn vrouw Henrica van Haeften (de oprichters van het kapittel), stonden in de kerk de koorbanken van de kanunniken. Daar baden en zongen zij elke dag ter ere van God, voor alle gelovigen en voor de ridder en zijn vrouw. Tussen 1790 en 1795 werden het praalgraf en de kanunnikenbanken uit de kerk verwijderd.
Het Boxtelse kapittel is een van de jongste van dergelijke colleges van kanunniken. Het stichtingsjaar viel nagenoeg samen met de voltooiing van de nieuwe toren. Een kapittel verhoogde de status van plaats en kerk, het had gevolgen voor de structuur van de parochie en drukte zijn stempel op de plaatselijke gemeenschap. Het kapittel vormde het hoogste kerkelijk gezag in Boxtel. De kanunniken bewoonden de beste huizen op de Strijpt/Markt, Duinendaal of lieten daar bestaande huizen vergroten. Een aantal heeft ook op de Burgakker gewoond. In 1644 waren de kapittelleden uitgeweken naar Bokhoven. Vanaf die tijd woonden er geen kanunniken meer in Boxtel, wel kwamen ze nog jaarlijks vergaderen over nieuwe benoemingen. In 1648 vervielen alle bezittingen van de kanunniken aan de Staten-Generaal. Uit de opbrengsten werden de predikant en schoolmeester betaald. Na 1648 is het

kapittel gelaïciseerd, formeel bleef het nog voortbestaan en is pas in 1820 officieel opgeheven.
De parochie St. Lambertus te Gemonde behoorde tot het collegiaal kapittel van Boxtel, zoals meerdere kerken in de buurt van Gemonde. Vanuit het kapittel wordt een pastoor (zielenherder) benoemd. Vaak zijn die pastoors zelf kanunniken. Lange tijd zijn de pastoors van de St.-Lambertuskerk in Gemonde tevens werkzaam in Boxtel.
Omdat in Boxtel een kapittelkerk had, was de invloed van de bisschop hier niet zo groot.

Karel IV

(Zie ook: Gedenkstenen; ook: Merheim, Dirk van)

De Rooms-Duitse keizer Karel IV gaf in 1356 de heerlijkheid Boxtel in leen aan Theodricus van Merheim en Maria van Boxtel. Tot 1439 is Boxtel een leen geweest van het Roomse Duitse Keizerrijk daarna werd de hertog van Brabant leenheer.

Kartuizers

(Zie ook: Aa, van der; ook: Geelders, de)

In Nederland heeft de kartuizerorde een onderkomen gehad in onder andere Amsterdam, Boxtel, Delft, Kampen, Olland, Roermond en Vught. Deze werden gesticht in de 14 en 15e eeuw. Zij hadden een strenge leefwijze. Bidden, mediteren, lezen en werken waren de voornaamste bezigheden van een kartuizermonnik. Kloosterlingen, die grotendeels bestonden uit gewijde priesters, hielden zich ook bezig met theologie en wetenschap. De nadruk daarbij lag op het contemplatieve leven, dat wil zeggen een leven gewijd aan gebed en de beschouwing van het werk van Gods woord, dat bevorderd werd door de grote mate van afzondering en de beperkte bewegingsvrijheid die de monniken werd opgelegd.
In de 15e eeuw vestigden de kartuizers zich in Olland op een stuk grond dat geschonken was door Kanunnik Ludolph van der Water. Door de slechte en natte omstandigheden gingen zij al spoedig naar Vught en kwamen uiteindelijk ook in Antwerpen terecht.
Tijdens de Reformatie werden alle kloosters van de kartuizers, behalve die van Roermond, verwoest. Vele kartuizers stierven als martelaar.
De naam van de Karthuizer Hoeve in het gehucht Kleinder Liempde doet al vermoeden dat de boerderij iets te maken heeft met het Karthuizer klooster in Vught. Het gebouw kwam al in 1387 in de boeken voor onder de naam "Ten Eijne". In 1507 werd de hoeve aan de prior van het Vughtse Karthuizer klooster verkocht, en na de plundering door soldaten in 1543 vluchtten de paters naar de omliggende dorpen. In de zeventiende eeuw vertrokken de Karthuizers opnieuw naar Antwerpen.
Vóór 1663 verkochten de kartuizers de hoeve aan Hendrik Jan Santegoets. Omstreeks 1700 was de hoeve van diens kleinzoon Andries Jan Santegoets. Vervolgens was de boerderij eigendom van Jan van de Ven, Andries van de Ven, Jan Hendrik van de Ven en Catharina Janse van de Ven en in 1810 Johannes Beerings. De voormalige Karthuizerhoeve bestaat nog

aan de Goorestraat 1. Met name de balken van deze hoeve zouden nog stammen uit de 15e eeuw.
In het jaar 1572 vluchtten de kartuizers vanuit Vught naar kasteel Stapelen. Zij verbleven daar tot 1581. Van 1623 tot 1636 vinden de zij opnieuw een tijdelijke onderkomen in Boxtel, nu bij de Clarissen. In 1625 werd het convent gesplitst: het prioraat onder leiding van de prior, bijgestaan door zijn vicaris en procurator en een broeder bleef in Boxtel als juridische bewaker van de bezittingen van het Vughtse huis. Na de Vrede van Munster werden alle goederen van de kartuizers in beslag genomen.
Aartsbisschop Mgr. Ugo Cammozzo wijdde op zondag 16 november 1958 de Boxtelse kartuizer Dom Jozef (Kees Peijnenburg) tot priester. Bij de plechtige gebeurtenis in Italië zijn de familieleden van de wijdeling aanwezig. Hij werd later prior in Calabrië.
Voor meer info klik hier.

Kasteelpark

(Zie ook: Dommelbimd; ook: Sacramentsprocessie; ook: Stapelen, kasteel)
Het kasteelpark Stapelen was vanouds op drie plaatsen toegankelijk via ophaalbruggen. Zo kon het park totaal worden afgesloten. In vroegere tijden omarmde de Dommel het hele gebied. Rond 1860 met de verbouwing van het kasteel werd het park ook aangepast. Het werd aangelegd in een Engelse landschapsstijl met grillige paden met open plekken en allerlei exotisch planten en bomen. De rode beukenbomen stammen uit die tijd. Ook is nog de mammoetboom (=reuze sequoia) te bewonderen in het park. De eikenboomlanen zijn van voor de verbouwing. De kasteelgracht werd voorheen door het water van de Dommel gevoed. De westelijke punt van de Dommelarm is bij de komst van de spoorwegen in 1865 opgeofferd aan de vernieuwing.
In het park bevindt zich het kloosterkerkhof van de paters Assumptionisten en er bevond zich eertijds een Lourdesgrot. Het park vormt een onderdeel van de Dommelbimd en wordt gehuurd van de huidige kasteeleigenaar en onderhouden door de gemeente Boxtel.

Kasteren

(Zie ook: Bolle akkers: ook: Liempde: ook: Watermolens)

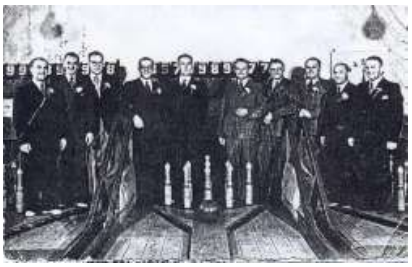
In de Bossche protocollen zijn diverse vermeldingen van Casteren te vinden. De oudste stamt uit 1367. Het Latijnse Castra betekent legerplaats. Castrum = versterkte plaats, schans, legerkamp. Bewijzen zijn daar tot op heden niet voor gevonden. Zeker is wel dat het buurtschap zich heeft ontwikkeld uit, al in de late middeleeuwen ontstane, herengoederen. Uit “Hove ten Acker” ontwikkelt zich het Groot Duyfhuis met duiventoren gelegen aan de Hoevedreef. Het tekort aan mest was de voornaamste drijfveer om een duiventoren te bouwen. De, soms honderden, duiven leverden behalve een regelmatig mals boutje, vele honderden kilo’s fosfaatrijke mest. Het tekort aan meststoffen was aanzienlijk dus de duiven waren een welkome bron. Bij de rivierovergang is ook al vroeg sprake van een watermolen waar graan werd gemalen en olie geslagen. In 1819 moet Prins Frederik III van Salm-Kyrbourg

wegens grote schulden o.a. de Kasterense molen verkopen. De restanten van de Kasterensche watermolen zijn begin jaren ’60 van de vorige eeuw door een brand verwoest. Heilige Antonius in Kasteren met het varken kent sinds begin 1982 weer een eigentijdse plek aan De Maai. Eerst als eenvoudig kleinnood, in 2003 als volwaardige veldkapel gelegen tussen de bolle akkers.

K.B.O.

Katholieke Bond van Ouderen. Werd in Boxtel op 16 juli 1952 opgericht door de plaatselijke K.A.B. (Katholieke ArbeidersBond). Het werd toen ‘Organisatie van Bejaarden’ genoemd en later ‘Bond voor bejaarden en gepensioneerden.’ Om lid te kunnen worden moest men toen 65 jaar zijn. Bij de oprichting werden er 35 mannen lid. De K.B.O. heeft als doel belangenbehartiging en ondersteuning van senioren. Er wordt maandelijks een provinciaal blad (ONS) uitgegeven met een plaatselijke bijlage (ONSBoxtel). Er vinden diverse activiteiten plaats. In 2022 zijn er in Boxtel ruim 2000 leden. De nieuwe naam van de KBO werd in 2024 Seniorenvereniging Boxtel.

Kegelclubs (Zie ook: Herbergen)

Kegelen was een populaire sport in Boxtel. Het was een bezigheid voor de gegoede middenstand. In en rond 1932 waren hier verschillende kegelclubs o.a.: Steeds Beter, De Vrije Club, Tonovido (1929-1955), A.N.O. (kegelbanen in Hotel v.d. Ven op de Markt), L.M.R. en Dameskegelclub Prinses Juliana. Ook bij Hotel Riche was een kegelbaan. In 1933 werd er een kegelhuis gebouwd bij hotel Wed. P. Theuwkens op het huidige Stationsplein (toen Parallelweg).

Kei, De [hotel] (Zie ook: Verhees, Hendrik; ook: Herbergen; ook: Zusters Ursulinen)

Dit hotel aan de Markt wordt in 1668 gebouwd door Hendrik van de Mosselaar en komt rond het jaar 1740 in de archieven voor als Herberg Het Fortuin. Toen in 1742 de noord-zuidverbinding Bosscheweg-Clarissenstraat-Markt-Kruisstraat-Rechterstraat-Fellenoord gereed was, kreeg Het Fortuin uiteraard veel klandizie van postwagens en diligences. Hendrik Verhees, befaamd Boxtelaar en buurman, hield hier van 1810 tot 1813 zitting als Vrederechter van het Kanton Boxtel. Van 1908 tot 1911 verbleven in deze herberg de zusters Ursulinen, in afwachting van een permanente huisvesting van het in aanbouw zijnde klooster St.Ursula. In 1911 verandert de naam in Hotel de Kei. Eigenaar was toen A. van Heesel, aannemer-stratemaker. Vandaar de naam. Voordat De Kei in 1971 en de naast gelegen woningen gesloopt werden, waren A. van Heesel, E.

Kolen, J. van Doormaal, G. van Vuuren en J. Ketelaars eigenaars van het pand. In 1985 werd de nieuwbouw (winkels en appartementen) ter plaatse afgerond.

Keistamper (Zie ook: Carnaval)

Al vanaf 1393 bezat Boxtel als enige plaats in Noord-Brabant een verharde weg, de Langesteenstraat in het dorp (tegenwoordig de Rechterstraat). Vaak gebruikte men keien die op de heide werden gevonden, waarvoor armen en bedelaars er op uit werden gestuurd om die te zoeken, als een soort van werkverschaffing of als straf voor een 'misstap'. Deze weg was een onderdeel van de hoofd-verbinding tussen 's-Hertogenbosch, Boxtel, Eindhoven en Luik. Door deze stenen weg was Boxtel goed bereikbaar en ontstond er een levendige markthandel. De keien moesten met een keistamper worden aangestampt. De omliggende plaatsen werden erg jaloers op Boxtel en reageerden met spotternijen naar de Boxtelse bevolking toe toen ze vernamen dat in Boxtel een verharde weg was aangelegd. Men schold de bevolking uit voor "Keistampers". De naam "Keistamper" werd voor de Boxtelaren als een soort geuzennaam en een symbool van voortvarendheid en doorzettingsvermogen.
Sinds Koninginnedag 1949 kent Boxtel een eigen reus, namelijk Jàs de Keistamper, die men mag beschouwen als een verpersoonlijking van de Boxtelse voortvarendheid uit vroegere eeuwen. De reus van 3,75 meter komt telkens te voorschijn bij plaatselijke festiviteiten en bij officiële recepties om een oogje in het zeil te houden. De Stichting Boxtel Vooruit is eigenaar van Jas. Tijdens de viering van zijn zestigste verjaardag in 2009 kreeg Jas een vriendin, reuzin Hannemi de Moor uit het naburige Liempde.
Reus Jas loopt als enige reus ter wereld op eigen kracht. Hij wordt niet gedragen of gereden, en zijn overige bewegingen zijn ook goed ontwikkeld. Hij kan zijn hoofd draaien, voorover buigen, een hand geven en heeft een stem. De Boxtelse reus wordt bij zijn optredens vaak vergezeld door Muziekgroep de Jasband de Keiknoepers en Dansgroep de Keigoeikes in traditionele klederdracht. Voor meer info klik hier.

Keizer (Zie ook: Heerlijkheid)

Boxtel heeft tot 1439 rechtstreeks geressorteerd onder de Keizer van het Duitse Heilige Roomse Rijk. De Heren van Boxtel hebben zich tot de 15^{e} eeuw beschouwd als leenmannen van het Heilige Roomse Rijk. De leenman ontving in tijden van oorlog bescherming van zijn leenheer. Zij stonden hieraan ook het vruchtgebruik af en eveneens gaf men goederen in leen uit. De Rooms-Duitse of Heilige Roomse Keizers beschouwden zichzelf als erfgenamen van de Romeinse keizers. Beginnend met Karel de Grote in 800, was er na ruim drie eeuwen weer een keizerlijke autoriteit in West-Europa. Samen met het pausdom was de keizer één van de ‘twee zwaarden’ die het (in dit geval katholieke) christendom beschermden.

Kerkconcerten

In 1965 werd het initiatief genomen tot de oprichting van de stichting Kerkconcerten Boxtel. De aanleiding vormde de opdracht voor het bouwen van een pijporgel – een Pelsorgel – voor de Maria Reginakerk. Een aantal enthousiastelingen greep dit moment aan om concerten te gaan organiseren.
Deze organisatie van concerten kende zijn ups en downs; korte tijd waren er slechts enkele of zelfs geen concerten. In het begin van de jaren negentig bloeiden de activiteiten echter op en vonden er weer regelmatig concerten plaats. Sindsdien presenteert het bestuur van de stichting elk jaar een concertprogramma in de St. Petrusbasiliek. *Voor meer info klik hier.*

Kerkheuvel (Zie ook: Sint-Petrusbasiliek; ook: Randerode, Heren van)

Op de kerkheuvel en/of burchtheuvel staat de imposante basiliek St.-Petrus-Stoel-te-Antiochië. Tot 1930 was de heuvel omgracht, waarbij de waterpartij onderdeel uitmaakte van het Binnendommeltje. Reeds vanaf ca. 1080 is een adellijke familie 'Van Boxtel' bekend uit de oorkonden. De heuvel kan voorheen goed de woonplaats van de bedoelde familie/ heren van Boxtel zijn geweest. De kerkheuvel is dus mogelijk eerst een burchtheuvel geweest van de heren van Boxtel en daarmee het 'pre-stedelijke' startmoment voor de latere 13de-eeuwse ontwikkeling van Boxtel.
Bron: Boxtelse kerkheuvel en/of burchtheuvel. Bas Aarts

Kerkhof St.Petrusbasiliek (zie ook: Begraafplaats Munsel; ook: Hartitzsch, familie Von; ook: Petrusbasiliek, Sint)

Op de kerkheuvel ligt rondom de St.Petrusbasiliek een fraai gesloten kerkhof met diverse interessante graven, waaronder dat van baron van Lamsweerde, burgemeester van Boxtel, uit 1891. Ook is de plaats aangegeven waar H.Verhees begraven zou zijn geweest. Er is bovendien een grafkapel. Dochter en moeder Von Hartitzsch liggen hier begraven. Er staat een monument voor ongedoopte (vaak doodgeboren) kinderen die destijds niet in 'gewijde' grond begraven mochten worden en buiten de omheining lagen.

Kermis

De kermis in Boxtel vond aanvankelijk plaats op de zondag na Pinksteren tegelijk met de H.Bloedprocessie. Op zeker moment is het kermisgebeuren verplaats naar het derde weekend van augustus op de Markt en het Breukelsplein.
Uit de Provinciale Noordbrabantsche en 's Hertogenbossche courant van 05-08-1907: *"De Burgemeester van Boxtel maakt bekend: dat gedurende de kermis te Boxtel van Zondag 18 Augustus tot en met Woensdag 21 Augustus d.a.v. liedjeszangers, harmonicaspelers, hazardspelen en dergelijken ten strengste zullen worden geweerd, terwijl orgeldraaiers, mits voorzien van een zuiver toongevend orgel, slechts tot een beperkt aantal worden toegelaten.*

Verlotingen zijn verboden, op grond van de Wet van 6 Juni 1905, (Stbl. No 171). Boxtel , 2 Augustus 1907. De Burgemeester voornoemd, A.Gijsen".
Vroeger werd in juni (plankenzondag) rond de Breukelse brug (Pidam) ook een jaarlijkse Brukelse kermis gevierd dat bestond uit koek happen, koek slaan, koek loten, beugelen en dansen. Het beugelspel werd gespeeld op de twee beugelbanen in De (oude) Keulse Kar.
Bron o.a.: Tapperijen, tappers en togen P. van Amelsvoort 2008

Ketting, De oude (Zie ook: Herbergen)

Een van oorsprong chauffeursrestaurant aan de Bossche-weg. Rond 1740 stond hier al een café met de naam De Ketting. De naam is ontstaan vanwege het feit dat er destijds een ketting over de plaatselijke weg gespannen was om te voorkomen dat men de (zand)weg naar België zou nemen. Reizigers werden zo gedwongen om tegen betaling een pontje over de Dommel te nemen. In 1884 was Engelina van der Meijden ('Moetje') de herbergierster van eerst de Oude en later de Nieuwe Ketting. De volgende uitbater van de Oude Ketting werd Frans Justinus van der Eerden. In 1932 brandde het café geheel af vanwege een omgevallen olielamp. In 1935 werd het herbouwd.
Piet van der Meijden bouwde hier tegenover in 1913 'De (Nieuwe) Ketting'.

Keulsebaan

Na lange procedures werd 1992 besloten om de reeds half aangelegde ontsluitingsweg ten zuiden van de Parallelweg Zuid weer op te breken en toch maar voor een traject aan de noordkant van het Duits Lijntje te kiezen. De Keulsebaan die leidt naar het industrieterrein werd in 1995 door minister Annemarie Jorritsma feestelijk geopend.

Keijzer, Adam (Zie ook: Marechaussee, Koninklijke)

Geboren Amsterdam, 24 september 1785, overleden Maastricht 17-7-1859. Overleeft deelname aan Napoleons Russchische Veldtocht. Adam woonde gedurende een zevental jaren in Boxtel. Tussen 1823 en 1830 is hij, in de rang van wachtmeester honorair, commandant van de Brigade Koninklijke Marechaussee te Boxtel. Hij woonde met Poolse vrouw Rosalie Ekkert en kinderen in het tot kazerne verbouwde woonhuis in de Rechterstraat. Twee van hun kinderen werden te Boxtel geboren. Later zal Adam met zijn gezin in Maastricht terechtkomen en bereikte hij de rang van kapitein der Koninklijke Marechaussee. In 1855 overlijdt zijn vrouw Rosalie.
Bron: Flarden bewogen geschiedenis in Boxtel en Brabant 1830-1839 © Ruud van Nooijen, Boxtel

Kinderbescherming

De r.k. Vereniging "Liefdewerk voor Kinderbescherming" te Boxtel schijnt opgericht te zijn op 13 mei 1906. Het secretariaat was in later jaren gevestigd aan de Achterberghstraat 4.

Op 13 augustus 1966 werd een statutenwijziging Koninklijk goedgekeurd waarbij de naam van de vereniging veranderd werd in r.k. Vereniging voor Kinderbescherming te Boxtel.
De laatste jaren van haar bestaan leidde de vereniging een slapend bestaan en werd geliquideerd in 1978.
De r.k. Vereniging voor gezinsvoogdij en patronage was (in 1964) gevestigd aan de Rijksweg 4 in Boxtel. Dit bureau ging uiteindelijk op in de r.k. Vereniging voor Kinderbescherming te 's-Hertogenbosch.
Bron: o.a. BHIC

Kinderboerderij (Zie ook: Boerderijen)

De boerderij van Johannes van den Wassenberg was destijds gelegen op Onrooi 7. Tot 8 mei 1974 werd het bewoond door Adrianus van de Sande. Hij was de laatste bewoner.
Deze boerderij is ongeveer het laatste restje dat herinnert aan de tijd dat de wijk Oost nog helemaal agrarisch gebied was. Geleidelijk aan werden de boerderijen die daar stonden afgebroken. Deze boerderij werd 'omgebouwd' tot Kinderboerderij. De huidige Kinderboerderij was de laatst overgebleven boerderij die door de gemeente Boxtel werd gekocht in 1971, grondig opgeknapt en ligt nu aan het Apollopad. De bijgebouwen werden gesloopt. De officiële opening van de Kinderboerderij was op 4 oktober 1979. In 1987 werd de Kinderboerderij "geprivatiseerd" en bij een stichting ondergebracht.

Kinderbos (zie ook: Adrianahoeve; ook: Grintweg, Oude; ook: Reuten, J.)

Is een beschermd dorpsgezicht bij Lennisheuvel. Op cultuurhistorische gebied heeft het een ontginningsgeschiedenis met dreven, velden, huizen, waterlopen etc. en heeft verschillende eigenaren gehad. Het Kinderbos(ch) is aangelegd na de ontginning van heidegronden ter verbetering van de bodem. Grote delen van de aanplant zijn na enkele jaren al weer verwijderd en in gebruik genomen als landbouwgrond en vormde vroeger één geheel als landgoed.
Hier zou in het begin van 1800 een vakantieoord zijn geweest dat aanvankelijk door een Oirschotse dominee werd geëxploiteerd. Uit alle streken kwamen kinderen hier weer op krachten. Het hoofdgebouw bestaat nog en is thans onderdeel van een agrarisch bedrijf. In 1925 werd Jacob Reuten eigenaar van dit gebied. De kinderkolonie was toen al lang verleden tijd.
In 1838 werd aan de weg van Oirschot naar Boxtel, in de buurt van "Kinderbos", een zestienjarige Italiaan, Giovanni Castiglione, beroofd en vermoord door een twintigjarige Nederlander, Martinus Zoeren, die ter dood werd veroordeeld en opgehangen.
Zie ook: Kinderbosch, H.Renders 2020

Kindertehuizen

(Gewezen) internaten in Boxtel voor jongens en/of meisjes t.b.v. opvoeding en opleiding:
- Weeshuis en meisjespensionaat Sint-Annagesticht of Liefdesgesticht Duinendaal door de Zusters J.M.J. uit Engelen, Duinendaal 1862-1962 (Zie ook: Annagesticht St.; ook: Duinendaal)

- Grootseminarie St.-Charles van de Witte Paters, Bosscheweg 1892-1966 (Zie ook: Charles, Sint; ook: Witte Paters)
- R.K. internaat "St. Ursula" kweekschool, ULO en MMS. Ursulinen van de Romeinse Unie (1908-1983), Nieuwe Kerkstraat, 1911-1955 (Zie ook: Ursula-gebouw; ook: Zusters Ursulinen)
- Kleinseminarie (Gymnasium) en St. Theresia Missiehuis van de paters Assumptionisten in Kasteel Stapelen, per 1927 Prins Hendrikstraat 47-49. 1915-1976 (Zie ook: Assumptionisten; ook: Missiehuis; ook: Stapelen, kasteel)
- Huize de La Salle (voogdij- en regeringsjongens) van de Fraters van Tilburg 1921-1986 Munsel (Zie ook: Fraters van Tilburg; ook: Salle, La)
- R.K. Doorgangs- en Observatiecentrum 't Zonneke. Het was een kindertehuis voor jongens en meisjes.(Zie ook: Zonneke 't)
- Daarnaast waren er 'vakantiehuizen' zoals St. Antoniusoord (Zie ook: Lindenlust) en Kinderbos (Zie ook: Kinderbos).

Kindsheid, Heilige

Dit was een landelijk genootschap om kinderen het katholieke geloof met de paplepel in te gieten en kennis te laten maken met de missie d.m.v. de Kindsheidoptochten. In 1950 vierde het genootschap in Boxtel de veertigste verjaardag. De Kindsheidoptocht was een jaarlijks terugkerend groot festijn, zowel voor de kinderen als voor de moeders en de organiserende dames van het genootschap der Heilige Kindsheid. Beschermvrouwe was mevrouw Mahie; de voornaamste organisatoren waren onder meer kapelaan Peters en de dames Drieka en Jaantje van Lieshout en Pauke Verhoeven. In deze optocht, waaraan vijfhonderd jongens en meisjes meededen, waren de kinderen verkleed als indiaantjes, Japanse meisjes, 'een bruin zustertje' en een rasecht Ursulientje en collecteerden voor het vrijkopen van een 'heidens kindje'. Verder waren er ook praalwagens. Sinds 1920 bestond Sint-Petrus' Liefdeswerk dat geld inzamelde voor de opleiding van de inheemse clerus in de missielanden. Naast dit genootschap voor 'inlandse priesters' bestond het Genootschap der heilige Kindsheid. De Kindsheid was een genootschap die in heel Nederland in veel plaatsen lokale afdelingen had. De inzet was vooral gericht op kinderen in de missiegebieden, zoals Afrika en Zuid-Amerika.

Klapwaker (zie ook: Dorpsomroeper; ook: Politie)

In 1620 werd de eerste klapwaker aangesteld. De klapwaker of klepperman was een nachtwaker of nachtroeper. Hij hanteerde een houten klep om er alarm mee te slaan en liep tijdens de avonduren door een gedeelte van het dorp, riep de tijd om en controleerde of de deuren en ramen waren gesloten. H. van der Meijden was een van de laatste klepper-mannen. Een klep of klap is een plank met daarop een hamer die d.m.v. een scharnier op en neer bewogen kan worden, eronder een handvat om het instrument vast te houden. Een ratelwacht bediende zich natuurlijk van een ratel. De klaploper was de voorloper van de

gemeenteveldwachter, en de nog latere gemeentepolitie. In 1902 is het klapwakersambt komen te vervallen.

Kleinder-Liempde (Zie ook: Kapellen; ook: Papierfabriek)

Een buurtschap ten zuidoosten van Boxtel en ten westen van Liempde en ligt direct ten zuiden van het dal van de Dommel. In 1352 werd de buurtschap voor het eerst vermeld als *Lutgerliempde*, waarbij *Lutger* klein betekent (denk aan *luttel* en het Engelse *little*).
In 1555 was er reeds sprake van een kapel in deze buurtschap die gewijd was aan de Heilige Gregorius. Deze kapel stond aan het huidige adres Liempdseweg 3 en raakte in de loop der eeuwen zeer vervallen. Het pand is in 1962 gesloopt.
In 1742 werd de steenweg van 's-Hertogenbosch naar Eindhoven aangelegd die Kleinder-Liempde (Cleijnderliemt) doorsneed, en in 1868 gebeurde hetzelfde met het Duits Lijntje, de spoorweg van Boxtel naar Wesel.
In 1826 werd er vlak bij de Dommel in de buurtschap Kleinder-Liempde een papierfabriek opgericht door Adam Hendrik Velsen ◊. Hier werd papier uit lompen vervaardigd. Als krachtbron werd een windmolen gebruikt. In 1830 werkten er 12 mensen. In 1858 kwam er een stoommachine en in 1862 werkten er 31 mensen. In 1865 kwam er nog een papiermachine maar, mede vanwege de duurte van de lompen, kwam het bedrijf in 1873 tot een einde. Het was toentertijd een der grootste bedrijven van Boxtel. Vlak bij de papierfabriek is er nog enige tijd een brouwerij geweest.
Bron o.a.: Pel, J.A., *Economische bedrijvigheid in transitie, Boxtel in de negentiende en twintigste eeuw*, Stichting Zuidelijk Historisch Contact, Tilburg 1994.

Kleuskes, De [museum] (Zie ook: Liempde: ook: Museum)

In deze oude karakteristieke Brabantse museumboerderij in Liempde kan de bezoeker kennis maken met het leven van de laatste bewoners ervan. De collectie, grotendeels bestaande uit de nalatenschap van de kinderen Van der Velden, in de volksmond De Kleuskes (of Klöskes) genoemd, wordt beheerd door de (heemkunde)stichting Kèk Liemt. Deze stichting huurt het voormalige hooizoldergedeelte van de (museum)boerderij gelegen aan de Oude Dijk 21 van de beheersstichting Kinderen Van der Velden te Liempde. De expositieruimte is in 1989 met medewerking van de voormalige gemeente Liempde ingericht. In juni 2023 gesloten.

Klompenindustrie (Zie ook: Wilgenbroek)

Vooral in het midden van de 19e eeuw werd Boxtel, op grond van zijn gunstige ligging en het veel voorkomen van canadapopulieren, gerekend tot het kerngebied van de Noord-Brabantse klompenmakerij. Op het einde van 1800 werd Liempde een belangrijk centrum op dit gebied. Er waren toen nog ruim 40 klompenbedrijfjes. Enkele cijfers voor Boxtel: 1795: 17 klompenmakerijen en in 1825: 15. In 1859 24 familiebedrijfjes waar klompen werden gemaakt. In 1890: 19, in 1912: 12 en in 1922: 10.
Rond 1800 bleek dat er zich in onze omgeving een centrum aan het vormen was waarin klompenmakers meer produceerden dan voor het eigen dorpsgebruik nodig was. Er wordt in berichten gesproken over een bescheiden handel in klompen met Noord- en Zuid-Holland. Dit centrum werd gevormd door de dorpen Sint-Oedenrode, Best, Liempde, Boxtel en Schijndel. Deze dorpen lagen rond een belangrijk houtgebied tussen de Dommel en de Aa, gevormd door het Rooise Broek, de Scheeken, een groot deel van de Bodem van Elde en het Schijndels Broek. De houtrijkdom van dit gebied is voornamelijk te danken aan zijn lage ligging en aan het feit dat de Brabantse leem hier dicht aan de oppervlakte ligt.
In 1913 vestigde zich op Wilgenbroek Willem Traa die tevoren elders in de Onrooisestraat had gewoond en daar een klompenmakerij was begonnen. Deze klompenmakerij kon hij in de werkplaats van Wilgenbroek zo ruim opzetten, dat hier vijf à zes knechten emplooi vonden. Vooral gedurende de Eerste Wereldoorlog werden enorme bestellingen geplaatst door het ministerie van Oorlog om de gemobiliseerde, en in Brabant ingekwartierde troepen, van schoeisel te voorzien.
In 1938 werd deze klompenmakerij voortgezet door zoon Harrie Traa die in 1950 onder de druk der tijdsomstandigheden het bedrijf beëindigde. In 1953 bestond de Boxtelse Klompen- en Houtwarenfabriek Verhagen nog.
In Liempde bestond nog een Traa klompenfabriek sinds 1928 maar die als zodanig in 2024 is gestopt.

Kloosters

Boxtel heeft altijd veel kloostergemeenschappen gekend. Te beginnen in de middeleeuwen. Vanaf het midden van de 19e eeuw vestigen zich veel nieuwe kloosterorden in Boxtel, waar zij veelal werkzaam waren in de zorg en het onderwijs. Onderstaand een overzicht.
Zusters Clarissen, 1472 – 1629/1717 (Zusters Clarissen)
Kartuizers 1572- 1581 en 1623 – 1636 (Kartuizers)
Paters Dominicanen (Predikheren), 1630 – 1632
Zusters van Maria en Joseph van de Choorstraat, 1853 - 1861 (Zusters van de Choorstraat)
Zusters van J.M.J., 1861 - 1972 (Zusters JMJ)

Witte Paters, 1892 – 1987 (Witte Paters)
Zusters Trappistinnen, 1903 - 1919 (Zusters Trappistinnen)
Zusters Ursulinen van de Romeinse Unie, 1908 - 1985 (Zusters Ursulinen)
Paters Assumptionisten, 1915 – 2018 (Paters Assumptionisten)
Zusters Oblaten van de Assumptie, 1916 – 1927 en 1977 – 2012 (Zusters Oblaten)
Fraters van Tilburg, 1909 – 1920 en 1921 - 1986 (Fraters van Tilburg)
Witte Zusters, 1930 - 1970 (Witte Zusters)
Zusters van Obreras de la Cruz, 1958 – 1983 (Zusters Obreras)
Voor meer info klik hier.

Kluijtmans, Petrus Josephus (Zie ook: Liempde)

Geboren te Oisterwijk op 20 mei 1874 als zoon van bakker, gemeenteraadslid en kerkmeester Jozephus Kluijtmans (Oisterwijk 20 oktober 1822-3 augustus 1889) en Elisabeth Petronella Hombergen (Oisterwijk 14 januari 1828-10 juni 1892). Priester gewijd in mei 1899. Assistent te Moerdijk op 16 november 1900, op 6 juni 1902 kapelaan van de St. Jansparochie te Waalwijk en op 17 oktober 1919 pastoor St. Jansonthoofdingsparochie te Liempde. Hij drukte een stevig stempel op het roomse leven in Liempde. Hij ging met zijn parochianen op bedevaart naar Handel, Kevelaer, Oirschot, Roermond, Beauraing, Den Bosch, Bokhoven en Wittem. Toen hij 12,5 jaar pastoor was in Liempde liet hij een Heilig Hartbeeld plaatsen. Was geestelijk adviseur van de boerenorganisaties en waarschuwde de leden in de jaren dertig zich niet aan te sluiten bij fascistische organisaties zoals de Actie Bouwman. In de oorlog (2 oktober 1944) moest hij met zijn dienstmeid Cisca en een groot deel van de bevolking voor enkele weken evacueren naar Boxtel. Zijn 25-jarig pastoorschap in Liempde vierde hij noodgedwongen met een mis in Lennisheuvel. In 1949 stond Liempde uitvoerig stil bij zijn gouden priesterjubileum. De feestgave bestond uit een viertal luidklokken (als vervanging van de door de Duitsers in 1943 geroofde kerkklokken) en 'een uitgebreid stel kerklinnen in Richelieuwerk'. Hij overleed te Liempde op 13 april 1962. Hij kwam uit een familie met vier broeder-priesters in het bisdom (een unicum in het bisdom): J.J. Kluijtmans was pastoor te Zeelst vanaf 1905, W.M. Kluijtmans sinds december 1910 pastoort te Zeeland en Jos. M. Kluijtmans sinds 1899 secretaris van het bisdom.
Bron o.a.: Jean Coenen, Baanderheren, boeren en burgers, Boxtel 2004.

Knirsch, Franz (Zie ook: Bogaerts Henri; ook: Hartkerk, H.; ook: Janssen)

Franz Knirsch ◊ (1863-1939), kunstschilder, tekenaar, graveur, fotograaf, werd in Katharinberg geboren en overleed te Boxtel. Na zijn opleiding op de academie in Oostenrijk vestigde hij zich in Boxtel en had zijn (foto)-atelier in de Kruisstraat. Hij was gehuwd met Martha Thekla Steinert die overleed in 1920 te Boxtel. Franz trouwde hierna in Boxtel met de weduwe Constantia Jeannette Eliza Maria Gerris, die overleed in 1959 te Bloemendaal. Franz is net als zijn collega's Pierre Janssen, Jan Kruijsen en Willem Schäffer zijn carrière begonnen bij de kunstinrichting van 'Peinture Bogaerts'. Zijn bekendste werk in Boxtel is de kruisweg in de voormalige H.Hartkerk die hij maakte tussen 1906 en 1910.
Voor verschillende kerken heeft hij soortgelijke kruiswegstaties geschilderd o.a. in de Alphonsuskerk in Beneden-Leeuwen en de Willibrorduskerk in Diessen. In de kerk van Lanaken had de Belgische kunstschilder J-W. Rosier een kruisweg geschilderd die destijds grote bekendheid kreeg. Van de schenker van die kruisweg mocht Rosier geen kopieën maken. Franz heeft de staties gefotografeerd en aan de hand van de foto's deze nageschilderd (zonder toestemming). Vaak reisde hij naar Lanaken om de kleuren te bekijken. Op de vierde statie heeft hij het gezicht van kapelaan Donders erbij geschilderd en op de laatste statie is pastoor Eras te zien. Ook maakte Franz portretten van hooggeplaatste geestelijken uit de katholieke kerk. In 1913 schilderde hij een portret van pastoor Eras. Veel van zijn werk (ook de Boxtelse staties) is overzee gegaan.
Bron o.a.: Gids H.Hartkerk 1996. Zie ook: www.opdam-knirsch.nl/knirsch/

Knuppelweg (Zie ook: Rechterstraat; ook: Romeinse vondsten)

Vanwege de vernieuwing en uitbreiding van het bestaande rioleringsstelsel in Boxtel werden in maart 1953 in de Rechterstraat grondwerken uitgevoerd. Op een diepte van ± 70 cm werden onder de bestaande bestrating fragmenten van een knuppelweg aangetroffen. Deze betrekkelijk smalle straat is op de meeste plaatsen voor het leggen van riolen, leidingen en kabels doorgraven. In het gedeelte van de Rechterstraat, tussen de Zwaanse brug en de Kruisstraat en wel bepaaldelijk ter hoogte van het pand van sigarenmagazijn Voets werd deze oude Romeinse wegbedekking gevonden.
De huidige straat ligt ter plaatse op een hoogte van 7.70 M. + N.A.P. en loopt parallel aan een oud „Binnendommeltje". De binnendommeltjes vormden een gedurende eeuwen te Boxtel in gebruik zijnd rioleringsstelsel. Onder het zandbed van de bestrating werd humusachtige grond aangetroffen. Vervolgens stiet men op de paaltjes, bestaande waarschijnlijk uit eikenhakhout. De doorsnede van deze paaltjes varieerde tussen 3 en 6 a 7 cm. Naar gelang van hun dikte waren de paaltjes aangebracht in twee of drie lagen op elkaar. Met de schop konden zij gemakkelijk doorgestoken worden, zij vertoonden in de ontgraven sleuf dan een duidelijk profiel. Onder de knuppeltjesweg werd een dikke laag

gemengde veenachtige moergrond aangetroffen, die via blauwachtig zeer fijn zand in gewoon zeer fijn geelachtig zand overging. De knuppeltjesweg liep enigszins hellend af in de richting van de Kruisstraat. Een dertigtal jaren geleden is in de andere weghelft ter plaatse ook een riolering gelegd, die thans is blijven zitten. Toen is de knuppeltjesweg ook reeds aangetroffen, waaruit men voorzichtig een conclusie zou kunnen trekken ten aanzien van de breedte van die weg, n.l. ten minste drie meter.
Bron: overgenomen uit een onbekend krantenbericht en onbekende datum

Koffiebranderij (Zie ook: Hebox)

De Elektrische Koffiebranderij Hollandia van Arnoldus Hendrikus Schilte werd aan de Stationsstraat 79 opgericht en in 1909 in werking gesteld. Aanvankelijk moest de branderij op het plaatselijk genoemde 'Het Loo' worden gebouwd waar later het bedrijfspand van Hebox stond. In de Koffiebranderij werkte Michiel van der Heijden. In 1916 wordt koopman Wihelm Maurits Henri van de Rijdt mededirecteur. De branderij aan de Stationsstraat wordt opgeheven in 1923 en het pand verkocht aan A.C. Bullens, kapper. Michiel van der Heijden koopt één van de twee koffiebranders en vestigt zich aan de Parallelweg Zuid nabij hotel Theuwkes. In 1924 bouwt hij een koffiebranderij in de Wilhelminastraat 23 onder de naam 'Elektrische Koffiebranderij Hollandia'. Deze maatschappij blijft hier ruim twintig jaar in werking. In 1947 verkoopt hij zijn bedrijf aan de drie gebroeders Cremers uit Eindhoven. Frans, de feitelijke baas, woont in de Baroniestraat 47, later Stationsstraat 84. In 1950 wordt de branderij verplaatst naar de Parallelweg Zuid, (Baanderije / voormalig WSD-werkplaats De Singel). Tevens is er ook een levensmiddelenbranche met o.a. theehandel en pindabranderij. In 1965 wordt er voor het laatst koffie gebrand. In 1973 stopt Cremers alle activiteiten.
Het pand in de Wilhelminastraat wordt in 1963 de Cascadebar van Cees Melis en is thans een woonhuis.
Bron o.a.: De Boxtelse nijverheid 1900 – 1970. Hans Pel, ook: Koffiebranderij Hollandia. Evert Meijs

Kom, De [Café] (Zie ook: Branden; ook: Herbergen; ook: Postelse Hoeve; ook: Redoute)

Stationsstraat 46. Café de Kom ('t Kumpke, Comsche Hoeve) (uit ± 1737). Toen werd al belasting betaald door tapper Louis Comans. De hoeve De Kom, die eigendom was van de heer van Boxtel, werd in de 18e eeuw tot Breukelen gerekend en soms tot Boxtel Binnen. Werd ook wel De Komsche Hoeve genoemd en stond oorspronkelijk als zelfstandig pand op het grondgebied behorende bij Kasteel Stapelen. Door verdere bebouwing werd later dit café in de huidige straatwand van de Stationsstraat opgenomen.
In 1857 werd de Kom in de voormalige Baronie van Boxtel omschreven als *"eene kapitale ruime en welingerigte Bouwhoeve zijnde thans eene goede beklante Herberg, genaamd De*

Komsche Hoeve, met een afzonderlijke grote paardenstal en varkenskooien, grote schuur en bakhuis, erf en moestuin, bijzonder goede akkers en weilanden grotendeels omgeven met schoon en andere houtgewassen". Het behoorde toen nog tot het bezit van de heer van Boxtel. De Komsche Hoeve was jarenlang een pleisterplaats voor voerlui.
In de periode 1838-1839 lag er nabij dit café een zogeheten redoute. Aannemer Van Liempt had zijn bedrijf achter de Kom in 1914.
In het café woonden o.a. voerman Sjef van Son, vervolgens de fam. Piet en André van Eyndhoven en in 1959 de fam. De Koning-van Kerkoerle tot 1980. Er werd meer dan 250 jaar bier getapt.
Op 3 december 2005 brandde het café met woonhuis af. De ouders en twee van hun drie kinderen kwamen om bij de brand. Het is herbouwd en thans is er een restaurant in gevestigd.
Onderzoek heeft uitgewezen dat café Den Boer aan de Corpus kan bogen op nóg oudere 'papieren'. In 1690 werd op deze plek al gesproken van herberg Santvliet.

Komme (Zie ook: Rossem, Maarten van)

Een (c)komme was in de Middeleeuwen een archiefbergplaats die bestond uit een stevige, redelijk veilige, met ijzer beslagen kist met twee verschillende sloten, zodat er steeds minimaal twee personen nodig waren om de waardevolle kist te kunnen openen en in een liefst moeilijk vindbare ruimte. Hierin bewaarde men belangrijke kerkelijke en civiele protocollen en andere waardevolle zaken. De Boxtelse komme bevond zich in de Sint-Petruskerk.

Konijnshoolsedreef (Zie ook: Dommelbimd; ook: Nieuwe Laan; ook: Redoute)

Deze weg vanaf kasteel Stapelen naar de Groote Beemd is genoemd naar een plaatselijke zandberg met holen waar konijnen (maar ook herten, fazanten, pauwen en zwanen) van de kasteelheer in een miniatuur wildpark (waranda) leefden voor de status, de slacht en om zijn rijkdom en exclusieve smaak ten toon te spreiden. Kasteelheren hadden de exotische planten en dieren om te laten zien hoe ver ze gereisd hadden.
Diezelfde berg is ook gebruikt om een redoute op te bouwen en werd destijds 'Koneinen-berg' genoemd. De weg loopt deels langs het Dommelbimd.
Konijnen speelden aanvankelijk geen rol in de voedselketen, omdat dit dier pas in de 12e eeuw vermoedelijk vanaf de Balearen via Italië en Frankrijk naar onze contreien werd geïmporteerd, en gold heel lang als luxe. In 1309 was een konijn evenveel waard als een varken. De graven van o.a. Holland en Gelre fokten ze.
Bron o.a. Heijmerikx.nl

Kors, Joannes Augustinus Alphonsus Maria (Zie ook: Postkantoor)

J. Kors ◊ (1885-1966) is geboren te Boxtel (Rechterstraat 36), overleden te Utrecht. Priester en Dominicaan. Bestuurder, professor en eerste naoorlogse voorzitter van de KRO en omroeppastoraat. (Ontsloeg Mies Bouwman omdat zij een verhouding had met een getrouwde man).
Bron: o.a. Brabantse biografieën 7 *Boxtel en Liempde*

Kort, Antonius Alphonsus de (Zie ook: Eras, Frans)

Tweede pastoor van de H.Hartkerk. Hij werd geboren te Tilburg 17-08-1882 en is in het St. Elisabethsgasthuis te Tilburg overleden op 15 januari 1937. De Kort werd priester gewijd op 25 mei 1907 in Den Bosch. Werd in 1908 kapelaan te Deurne en in 1919 te Best. Op 10 januari 1929 werd hij benoemd als pastoor van de H.Hartkerk. Hij is begraven op het parochiekerkhof.

Koster (zie ook: Broek, Adrianus van den)

De heer B. Grilis was koster van de St.Petruskerk van 1 febr. 1925 tot 1954 als opvolger van A.G. van den Broek. In 1954 kwam Jo van Abeelen, vervolgens in 1983 Martien van den Berg die in 1985 overleed en daarna Martijn Vlaminckx.
Koster Grilis leefde van 1889 tot 1957. Aanvankelijk was hij kloosterbroeder maar is uitgetreden en trouwde in 1924. Hij kreeg 10 kinderen die allen geboren zijn in het toenmalige kostershuis in de (Oude) Kerkstraat. Hij had een inkomen van f 80,- per jaar. Er werd geen huur betaald. Men had achter het huis een grote moestuin dat voldoende voedsel leverde voor het hele gezin. Tot de oorlog had men een winkel in de voorkamer en verkocht daar o.a. tabakswaren, heiligenbeelden, boekjes t.b.v. H.Bloedwonder en zgn bloeddraadjes (als een soort relikwie, stoffen draadjes die in aanraking geweest waren met het bloeddoek). De was van het gezin werd in de winter gedroogd in het ketelhuis van de kerk.
De buren van de familie waren het echtpaar Willem en Corrie de Werd-Claasen. Zij waren begrafenisondernemers. De grafdelver was de Hr. Bergman en woonde destijds (met twee zussen) op de Bosscheweg 46.
De kinderen hielpen (bij hoogtijdagen) mee in de kerk. Ook haalden zij op de fiets hosties bij het doveninstituut in St.Michielsgestel. Die hosties waren bestemd voor alle kerken en kloosters in Boxtel. *De hostiebakkerij van de zusters Clarissen in Megen en Kentalis te Sint-Michielsgestel, het voormalig doveninstituut, zijn nu de enige twee hostiebakkerijen in Nederland.*
Tot 1963 heeft men in de kosterswoning gewoond. De ouders zijn op het nabij gelegen kerkhof begraven onder een treures. Deze boom is nu ± 80 jaar oud.
Bron o.a.: Beeldbank Boxtel

Kromme-Wiel (Zie ook: Bedepad; ook: Omleidingskanaal; ook: Molens; ook: Watermolens)

Tussen het Molenpad en het Molenhuis lag een watergang het Kromme-Wiel als een aftakking van de Dommel. Om de kracht van het snelstromende Dommelwater te kunnen benutten, moest bij het bouwen van de molen, de Dommel afgetakt worden (genaamd Het Kromme-Wiel of Molenwiel of Dommelwiel). De aftakking liep in het midden van de Molenstraat achter die huizen en de vroegere brandweerkazerne langs. Hier maakt de straat een bocht naar voren vanwege die extra arm.
De gegraven loop is gedempt omstreeks 1936 met zand uit het Omleidingskanaal. Door omzetting van het watermolenbedrijf in een machinale maalderij werd Het Kromme-Wiel overbodig en kon de Mgr. Wilmerstraat aangelegd worden. De beemdweide bij de molen was reeds in 1933 in het kader van werkverschaffing opgehoogd met van de Selissenwal aangevoerde grond.
Toen de op het einde van de oorlog in 1944 de verwoeste brug herbouwd werd, vond dit plaats naast de Dommel, met het gevolg dat na het gereedkomen ervan, de Dommel weer enige meters verlegd moest worden.

Kruisboogvereniging (Zie ook: Handboogsport; ook: Museum)

Er was een schutterij met de naam “Ons Genoegen”, opgericht in 1906. “Moed en strijd” werd opgericht in 1911 en stopte in 1938. Het werd in 1946 heropgericht. De vereniging bevond zich achter het café ‘De Rustende Man’ en ‘De Witte Muis’ (Van Salmstraat 4). Later verhuisde het naar café Het Klaverblad (Boxtel Oost, gesloopt). Een ongeveer 100-jarige kruisboog bevindt zich thans in museum MUBO. Kruisbogen waren vanouds krachtiger en nauwkeuriger dan handbogen, ze konden een pijl door een harnas heen schieten. Omdat de schutter de boog niet zelf onder spanning hoeft te houden bij het richten kan dit meer ontspannen gebeuren. Het spannen is echter langzamer omdat de kruisboog op de grond moet worden gezet.

Kruisstraat (Zie ook: Straatnaamwijzigingen)

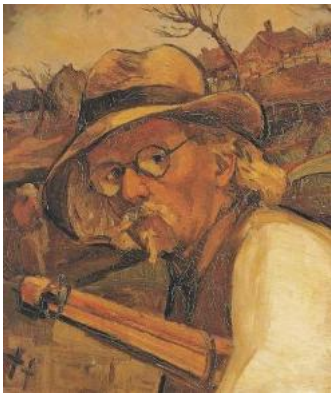
De naam staat in verband met de meest in het oog springende viersprong in het Boxtelse centrum. Dat het een belangrijke straat was blijkt o.a. uit het feit dat men niet in

maar op de Kruisstraat woonde. (Voorheen Cruijs Straat). De huidige straatnaam is vastgesteld door gemeente op 30-10-1902.

Kruijsen, Antoon

Geboren 1898 te Boxtel, overleden 1977 te Chartres. Antoon Kruijsen was de zoon van de schilder Jan Kruijsen en Barbara van Dijk. Antoon volgde aanvankelijk de opleiding tot onderwijzer. Na het behalen van zijn diploma schreef hij zich in 1918 in aan de Rotterdamse academie. In 1920 trouwde Antoon in Rotterdam met Willy van Berkel.
In 1922 verhuisde hij naar Genève waar hij de academie bezocht. Een jaar later ging hij naar Parijs waar zijn werk goed werd ontvangen en waar hij in de daaropvolgende jaren de invloed van diverse stromingen onderging. Daarna, in 1934, leerde hij in Frankrijk Lucienne (Louck) Donné kennen, met wie hij al in 1935 trouwde.
Tot 1936 werkte hij in Parijs of omgeving, daarna keerde hij terug naar Nederland en woonde de daaropvolgende tien jaar onder meer in Eindhoven en Oirschot**.**
Kruysen schilderde in een onstuimige, expressieve stijl met veel kleur en harde contrasten die zijn temperamentvol en impulsief karakter weerspiegelen. Hij was actief binnen een breed scala aan onderwerpen: landschappen, stads- en dorpsgezichten, stillevens, bloemen, portretten en religieuze onderwerpen.
Een speciale plaats in zijn werk hebben mensen die aan de zelfkant van de maatschappij staan, zoals zwervers, circusartiesten en zigeuners.
In 1947 keerde Kruijsen weer terug naar Frankrijk. Aanvankelijk woonde hij daar in Parijs en vanaf 1955 tot aan zijn dood in 1977.

Kruijsen, Jan (Zie ook: Bogaerts, Henri)

Geboren 9-10-1874 te Liempde, overleden 6-10-1938 te Eindhoven. Hij woonde geruime tijd in Boxtel en schilderde vooral landschappen en boerenfiguren. Hij was aan het eind van de 19de eeuw een jaar lang werkzaam bij Peinture Bogaerts in Boxtel. Jan werkte en woonde in Tilburg (tot 1905), Woensel (tot 1915), Heeze (tot 1920), Duitsland (tot 1924) en in Eindhoven. Hij was een markante persoonlijkheid. Extravagant gekleed behoorde hij vele jaren bij het dorpsbeeld van Oirschot. Hij was een begrip, soms zelfs een legende. In 1897 is hij in Boxtel getrouwd met Barbara van Dijk. Uit dit huwelijk werden 16 kinderen geboren, van wie een aantal vroeg zijn gestorven. Na de dood van zijn vrouw Barbara, bracht hij zijn kinderen op verschillende plaatsen onder. Van 1915 tot 1921 had hij helemaal geen vaste woonplaats meer, maar zwierf hij rond in oostelijk Noord-Brabant en Limburg. Hij verbleef toen onder andere in Meijel, Roermond en Beek. Vlak voor zijn reis naar Silezië en direct na zijn terugkomst was hij bovendien in Valkenburg actief.

In 1900, toen hij in Tilburg woonde, is hij een herboren christen geworden en een enthousiaste exponent van het katholieke reveil in Brabant. Vanaf dat moment gaat hij ook veelvuldig religieuze taferelen schilderen.
Op zijn zwerftocht door Duitsland, leerde hij in Silezië de officiersweduwe Maria Menzel kennen met wie hij in 1924 in Oirschot trouwde. Als autodidact heeft Jan Kruysen nooit veel erkenning gekregen van kunstcritici. Hij overleed als inwoner van Oirschot in het St. Josephziekenhuis te Eindhoven. Veel invloed heeft hij gehad op zijn zoon Antoon, een schilder die, ook internationaal, een veel bredere erkenning heeft genoten. Jan was een impressionist/expressionist, die vanuit zijn hart schilderde en meer dan 3500 werken maakte. Veel werk van vader en zoon Kruijsen is te zien in Museum Kruijsenhuis in Oirschot. In Boxtel is een straat naar Jan vernoemd. *Voor meer info klik hier.*
Bron o.a.: Brabantse biografieën 7 *Boxtel en Liempde*

Kuiper

Een handwerksman die bezig was met het vervaardigen van allerlei houten vaatwerk. In 1823 waren er nog drie kuipers in Boxtel werkzaam.

K.V.J.-huis (Zie ook: Brabants Centrum)

Pr. Bernhardstraat 5. In 1933 bouwde het St.Petrus-kerkbestuur het K.V.J.-huis (katholieke vereniging voor jonge vrouwen) in de toenmalige Kloosterstraat (nu Prins Berhardstraat). Dit jeugdhuis heette aanvankelijk het E.K.-huis (Eucharistische Kruistocht) en stond los van parochie-grenzen. Het was bestemd voor meisjes uit geheel Boxtel. De bouwkosten bedroegen f 10.000,-- plus f 2000,-- voor de grond. Nu is Brabants Centrum hierin gehuisvest.
Bron: De Boxtelse St.Petrus deel II

Kwartieren (Zie ook: Borgemeesters: ook: Meierij)

Eén van de vier kwartieren (= een gebiedsindeling (o.a. Peelland) van de Meierij) van Den Bosch was rond 1800 het Kwartier van Oisterwijk. Ook Boxtel maakte deel uit van dit kwartier. Enkele van de bijbehorende plaatsen waren Cromvoirt, Drunen, Esch, Goirle, Helvoirt, Hoge Mierde, Loon op Zand, Oisterwijk en Westelbeers. Liempde behoorde weer bij het kwartier Peelland. Aan het hoofd van de Meierij stond de Hoogschout, terwijl in elk van de vier Kwartieren een Kwartierschout de hoogste bestuursambtenaar was. Deze laatste benoemde o.a. de plaatselijke borgemeesters.

L

Laar, Harrie van de (Zie ook: Besouw, van M.J.P.; ook: Sint-Petrustoren; ook: Wereldoorlog II)

H.J.J. van de Laar, aannemer, geboren 15-04-1903 Boxtel en overleden 19-07-1980 Boxtel. Hij leverde een hoofdaandeel in de redding van de St. Petrustoren in oktober 1944. De Duitsers hadden tegen het einde van de oorlog springlading aangebracht in de toren om dit strategisch object te kunnen vernietigen bij hun terugtocht. Kort voor vertrek van de bezetters zijn pastoor M. van Besouw, ir. J.Evert Hazelhoff en Harrie van de Laar de gebarricadeerde toren binnengedrongen. Harrie, die als oud-militair met springstoffen te maken had gehad, knipte de bedrading van de explosieven zorgvuldig door waardoor de springlading onklaar werd. Een paar dagen later hebben geallieerde genietroepen de 120 kilo springstoffen uit de toren verwijderd.
Bron: Brabants Centrum juli 1980

Ladonk (Zie ook: Burgerlijk Armbestuur)

De naam Ladonk komt al voor in de 14e eeuw. Er is dan sprake van 'een hoefken op Ladonck'. Veel later is de hoeve Ladonk bezit van het Armbestuur, de Tafel van de H.Geest, en daarna van de gemeente. Vooral na de Tweede Wereldoorlog ontwikkelde zich hier een industrieterrein ten westen van de spoorlijn. In 2020 waren hier 125 bedrijven gevestigd die ongeveer 7000 arbeidsplaatsen te bieden hebben.

Lamsweerde, Frans van (Zie ook: Clarissenstraat 22)

Baron Franciscus Gerhardus Adolphus Reinerus van Lamsweerde ◊ (1839-1891) werd geboren te Zutphen en overleed te Boxtel. Hij was getrouwd met Barones van Hackfort tot ter Horst. Ze krijgen vijf kinderen. Van 1875 tot 1891 was hij burgemeester van Boxtel. Hij was tevens burgemeester van Haaren van 1877 tot 1880. Zijn ambtswoning was Clarissenstraat 22. Hij was de eerste burgemeester die geen nevenberoep uitoefende. Hun jongste kind komt in1886 levenloos ter wereld en als ambtenaar van de burgerlijk stand wordt hiervan bij hem aangifte gedaan.
Overigens blijkt uit een krantenbericht van 1890 dat toen ook al brutale diefstallen voorkwamen. Uit zijn huis werden 's nachts "een groote zilveren soeplepel, 7 dito suikerlepeltjes, 7 dito theelepeltjes en 3 dito kroesjes, alles gemerkt F.v.L., alsmede *ƒ* 21,--" gestolen.

Landbouw (Zie ook: Industrie)

De toestand in de landbouw was in de periode 1850 – 1870 gunstig te noemen. De boeren kregen goede prijzen voor hun producten. Soms was er sprake van minder gunstige omstandigheden door tegenvallende oogsten en in 1870 door een overstroming van De Dommel met veel schade aan de akkers en weilanden.
Rond 1900 voorzag nog steeds een groot aantal inwoners in zijn levensonderhoud door middel van landbouw. Haast zonder uitzondering waren deze bedrijven gemengd: landbouw en veeteelt, overigens een heel gewoon verschijnsel toen voor plaatselijke zandgronden.

Landbouwschool (Zie ook: Adelaar, de; ook: Cooth Mr.P.F. van; ook: NCB)

In 1902 startte in Boxtel het landbouwonderwijs met de eerste wintercursus. Het onderwijs werd in de wintermaanden gegeven op de maandag, woensdag en vrijdag. Leerlingen moesten ten minste vijftien jaar oud zijn en voldoende lager onderwijs hebben genoten.
In 1913 was in Boxtel, o.a. door pastoor Eras, het gemeentebestuur en de NCB, het initiatief genomen voor de oprichting van de eerste Nederlandse middelbare landbouwwinterschool voor katholieke boerenjongens die vanuit het hele land naar Boxtel kwamen. In 1914 werd de R.K. Landbouwschool gebouwd voor *ƒ* 36.000, voor een deel uit het legaat van Van Cooth, in de toen geheten Korte Kerkstraat en sinds 1949 de Pastoor Erasstraat. Aankomende boeren en tuinders volgden hier vakgerichte lessen van begin oktober tot einde maart. Aanvankelijk moesten de leerlingen, welke niet in de gelegenheid waren na hun lessen huiswaarts te keren, onderdak zoeken bij particulieren. Maar sinds 1917 werd er een internaat aan de school verbonden. De voormalige directeurswoning werd voor dit doel bestemd. In het begin van 1922 bouwde men naast de school een nieuwe directeurswoning. De internen gebruikten in het tegenover gelegen café De Adelaar hun maaltijden.
Voor het nemen van proeven op het gebied van akker- en weidebouwen en het doen van onderzoeken, werd in 1931 door het hoofdbestuur van de N.C.B. een Proef- en Demonstratieboerderij te Boxtel opgericht, waarvan de Directeur der school de dagelijkse leiding had. Er werd een Selectie-mesterij voor varkens gebouwd voor het onderzoek van verschillende vraagstukken, betrekking hebbende op de varkensmesterij, o.m. naar het beste type baconvarken.
De proefboerderij genoot grote belangstelling bij de Noord-Brabantse boeren. Dat bewezen de talrijke bezoeken, die er in 1931 aan werden gebracht. De proefmesterij begon in nov. '31.
De school met ruim 950 cursisten, in 1990 omgevormd tot Agrarisch OpleidingsCentrum Midden en Oost-Brabant, was in het centrum uit zijn jasje gegroeid en moest leerlingen onderbrengen in dependances.
Vanaf 1997 was de naam Helicon Opleidingen mbo Boxtel van de vroegere Middelbare Agrarische School (MAS). die 1988 verhuisde van de Pastoor Erasstraat naar een nieuw schoolgebouw aan de Schouwrooij 2 op bedrijventerrein Ladonk.
Sinds ca. 2021 is het Yuverta mbo Boxtel genaamd. Een agro-technische school met ongeveer 800 studenten die een opleiding volgen op het gebied van landbouw, veehouderij of tuin- en landschap.
Bron o.a.: Vur d'n boer, de koei en onze lieve heer, 1996; Dr. Hans Pel

Langspier, De (Zie ook: Zwembaden)

Molenwijkseweg 5c. Recreatieplas De Langspier is een afgegraven waterpoel t.b.v. van de aanleg van de A2 in 1996. Nu is het een fraai in het groen gelegen natuurzwembad tussen Boxtel en Esch. Helder water, afgebakende zwemgedeeltes, een uitgestrekt zandstrand, speeltuin en met groene ligweiden. Er is ook een strandpaviljoen.

Latijnse school (Zie ook: Bonnefantenhuis; ook: Kanunniken, ook: Onderwijsgeschiedenis)

De kanunniken in Boxtel hadden een zogenoemde Latijnse school aan de noordoostzijde van de Sint-Petruskerk aan de rand van het kerkhof. Destijds was het Latijn de taal van de wetenschap, de colleges op universiteiten werden in deze taal gegeven. Kennis van het Latijn was essentieel voor een ieder die hogere studies wilde verrichten. Het lesprogramma van de Latijnse school bestond daarom grotendeels uit Latijn. Een leerling (*uitsluitend jongens, afkomstig uit de hogere en middenklasse)* sloot de Latijnse school af met een zogeheten promotie. Die promotie gaf toegang tot de universiteit. De Latijnse school was aanvankelijk een kapittel- of koorschool onder verantwoordelijkheid van de kerkelijke autoriteiten. Vanaf 1215 was ieder kapittel verplicht er een school op na te houden. Hoewel kerk en eredienst de meeste aandacht kregen gaven er ook leken les in vakken die voorbereidden op het bestuderen van de profane wetenschappen. Als jongens met hun studies begonnen, waren ze ongeveer negen jaar oud. Het klassikale systeem kende vier klassen die een half jaar vergden, gevolgd door een afsluitend leerjaar.
"Latijnsche scholen vonden hunnen oorsprong in den boezem der Katholieke Kerk, welke in hare synoden op de beoefening der wetenschappen aandrong, de stichtingen van scholen en beurzen aanbeval, haren geest aan hare kinderen inde verste gewesten mededeelde, aan deze liefde voor de wetenschappen inprentte, en geen geld, geen moeite, geen opofferingen spaarde in het belang van de studie en het onderwijs". Zij zorgde, zegt Paus Leo XIII, dat overal alle vakken der wetenschap geleerd werden.

Leenmannen (Zie ook: Duitse enclave)

Zijn een soort veredelde pachters van een hogere edelman (die zelf weer als leenheer optrad namens een koning of keizer) van verspreide goederen en rechten van de heer, zoals hoeven, gronden, vis- en jachtrechten. De heer van Boxtel heeft echter een redelijk autonoom gezag gehad, waarmee hij delen van zijn eigen bezit in leen kon uitgeven.
De leenmannen (of leenheren) legden een eed af dat zij het gebied in naam van de koning zouden regeren en dat zij de koning in geval van oorlog met hun mannen op het slagveld bij zou staan.
Deskundigen denken dat de heer van Boxtel, om zich te beschermen tegen omliggende, opdringerige heren als de graaf van Gelre of de hertog van Brabant, de steun van de keizer heeft gezocht en zijn goederen in leen aan hem heeft opgedragen. Deze leenverhouding met de keizer is pas voor de latere middeleeuwen aangetoond. Wanneer Boxtel precies een leengoed van de keizer is geworden, is niet bekend. Deze verhouding is dus hoogstwaarschijnlijk niet ontstaan doordat de keizer zijn leengezag heeft uitgebreid over Boxtel en de goederen en rechten aldaar als leen heeft uitgegeven aan de heer van Boxtel, maar doordat

deze zijn bezittingen aan de keizer heeft opgedragen. De leenverhouding met de keizer staat los van de verhouding die de heer van Boxtel heeft gehad met zijn pachters.
In het allodium Boxtel is sprake van een leenhof en leengoed dat uit diverse cijnsgoederen bestaat. Allodium is een uitzonderlijke vorm van grondbezit, waarover het bezitsrecht absoluut is.

Leerlooierijen (Zie ook: Kanunnikenhuisje)

Een leerlooier (huidenbereider) is gespecialiseerd in het verwerken van dierenhuiden tot leer t.b.v. schoenen, zadels, stofferingen, etc.. Het looien van leer stond vroeger bekend als zwaar, stinkend en smerig handwerk, omdat de huiden direct na de slacht verwerkt moesten worden. Door het looien worden de eiwitten in de huid onoplosbaar gemaakt. Traditioneel werd leerlooien vaak uitgevoerd als aanvullend werk.
Er waren in Boxtel diverse leerlooierijen o.a. aan de Burgakker, laatstelijk in bezit van de familie Van Elk; Franciscus Bovendeert in de Rozemarijnstraat ± 1840 en Buddemeijer in de Kruisstraat. In de Molenstraat waren destijds twee leerlooierijen gevestigd. Eind 19e eeuw had Boxtel nog 10 leerlooierijen.

Leeuwen, Hubertus Gerardus van (Zie ook: Halse Barrier; ook: Liedertafel)

H. van Leeuwen ◊ (1853-1917) is geboren en overleden te Boxtel. Was ongehuwd en van 1879 tot 1909 wethouder in Boxtel. In 1895 was hij o.a. lid van de Provinciale Staten en reisde reeds in die tijd naar het Midden-Oosten voor de financiering van ontwikkelingswerk. Hubert was maatschappelijk zeer actief. Hij bezat met Van Osch nabij het station gronden, die voor woningbouw en straataanleg door de gemeente werden gekocht rond 1895.
Tevens was hij brouwer van de Koninklijke Halsche Stoombierbrouwerij met een speciaal gebrouwen biersoort op de Halsche Barrier. Na het overlijden van Van Leeuwen werd de brouwerij in 1918 geliquideerd en de klandizie overgedragen aan de Noord-Brabantsch Beiersch-Bierbrouwerij “De Gekroonde Bel" te Oosterhout.

Lemen stenen (Zie ook: Woningbouw)

Baksteen was in de middeleeuwen een dure grondstof die alleen de rijken zich konden veroorloven. Pas na 1540 komen er stenen huizen in Boxtel.
Om het bouwwerk toen stevigheid te geven maakte de gewone man gebruik van een vakwerkconstructie. Omstreeks 1500 waren de meeste huizen in Boxtel en Liempde nog voorzien van lemen wanden. Dit waren niet gebakken maar gedroogde stenen. Volgens het kadaster van 1832 bestonden er rondom Boxtel nog 44 ‘*hutten van leem en stroo, waaronder er vele onbewoonbaar zijn’.* Enkele van die huisjes werden verhuurd door rijke inwoners van Boxtel. De bouw van zulke woninkjes was heel eenvoudig. Veel geld

kwam er niet aan te pas. Bij de bouw werd de arme door zijn lotgenoten geholpen. In de bossen mocht met toestemming der eigenaars het benodigde hout worden gekapt en het stro voor de dak bedekking werd gewoonlijk door een landbouwer in de omgeving geschonken. De dorpstimmerman zaagde de bomen en bewerkte die verder tot stutwerk en gebinten. Als deze op een bed van keien waren geplaatst werden de gevlochten fitselstek-wanden aangebracht en daarna opgevuld met leem, mest en stro. Het onderste deel van de muur werd met teer ingewreven als beschermlaag tegen vocht en regen.
Bron o.a.: Beeldbank Heemkunde Boxtel

Lennisheuvel (zie ook: Arnoldusfanfare, Sint; ook: Engel, Den; ook: Kinderbos; ook: Maas, Piet; ook: Manders A.; ook: Reuten,Jacob; ook: Theresiakerk, St; ook: Theresiaschool St.; ook: Tilman, V.)

Is een kerkdorp ten zuiden van Boxtel dat is ontstaan in de middeleeuwen. Het is van oorsprong een boerendorp en ligt in het centrum van het natuurgebied Het Groene Woud, in de nabijheid van andere natuurgebieden als de Kampina, de Mortelen/Scheeken en Landgoed Velder. 80 jaar geleden was het feitelijk niet meer dan een gehucht met hier en daar een verdwaalde boerderij. Pas na de Tweede Wereldoorlog heeft Lennisheuvel zich geleidelijk ontwikkeld. Toch is Lennisheuvel nog in veel opzichten een agrarische gemeenschap. Veel dorpelingen hebben familie in het boerenbedrijf of ze zijn zelf boer geweest. De boeren die in de omgeving van Lennisheuvel nog een agrarisch bedrijf uitoefenen zijn meestal varkenshouder of veehouder. Daarnaast zijn er enkele boomkwekerijen en een biologisch tuinbouwbedrijf.
Tot rond 1800 was heel het grondgebied van Lennisheuvel eigendom van de kasteelheren van Stapelen. Terwijl Boxtel al behoorlijke wegen had en redelijke verbindingen naar andere plaatsen, bleef het met de infrastructuur in Lennisheuvel droevig gesteld. Er waren wat stoffige zandwegen met diepe karrensporen die 's winters veranderden in onbegaanbare modderpoelen. Alleen de kern van Lennisheuvel bleef droog.
Toen de heren van Boxtel de dienst uitmaakten in Lennisheuvel was het gehucht omgeven door bossen en heidevelden. Bouwland was er weinig. Er woonden een paar grote boeren. Voor de rest bestond de bevolking uit keuterboertjes die voor een dagloon van 75 centen bij grote boeren in Boxtel en elders gingen werken. Thuis hadden ze een koe en een paar kalveren waarmee ze wat kleingeld verdienden. Groenten en fruit haalden ze uit eigen tuin, kippen zorgden voor de eitjes en van tijd tot tijd stopten ze een varken in de pekelkuip. Zolang ze geen tegenslag op stal hadden en zelf gezond bleven konden ze het best rooien. Ze waren tevreden met wat ze hadden en als ze konden werken voelden ze zich rijk.
Lennisheuvel kwam er een beetje bovenop toen aan het begin van de 19e eeuw het 'Kinderbosch' ontstond, een landgoed van ongeveer 178 ha. Maar toen de eerste eigenaar, de heer Heijermans, het beheer aan zijn zoon overdroeg raakte het landgoed in verval. in 1925 werd eigendom van Jacob Reuten. Die deelde de grond van het landgoed op in kavels

en liet er in 1922 en de jaren daarna 15 boerderijen op bouwen. In die tijd zijn er van heinde en ver boeren naar Lennisheuvel getrokken om zich op de nieuwe ontginningen te vestigen. Later kwam het landgoed in handen van de Stichting Spaarfonds voor Bodemcultuur te Leiden. Namen die nog aan die periode herinneren zijn 'Boschhof' (Kinderbos 10), 'Steinsche Kamp (Kinderbos 15) en 'Grenshuis'. Deze woning brandde in de jaren veertig af en werd niet herbouwd. De woning Kinderbosch 11 is ook door het Spaarfonds gebouwd maar heeft nooit een naam gekregen.
In 1925 is de R.K. St.-Theresiakerk gebouwd. Pas daarna volgden andere voorzieningen als elektrisch licht (1928), waterleiding (1951), gas (1965) en riolering. Er is ook sinds 1930 een kleinschalige basisschool. Een deel van de Lennisheuvelse jeugd ging voorheen in Boxtel naar school. In 1948 werd het gemeenschapshuis Orion in gebruik genomen.
In de 15e eeuw liep er een belangrijke handelsroute tussen ‘s-Hertogenbosch en Turnhout. Onderdeel hiervan was de weg van Boxtel naar Oirschot over “Lennisheuvel”. De naam Lennisheuvel is mogelijk afgeleid van een bewoner met de naam Lennen of een daaraan verwante naam.

Leugenbrug (Zie ook: Bruggen; ook: Kruisstraat)

In de Kruisstraat lag over het Binnendommeltje de Leugenbrug. “Leugen” betekende toen: smal en gammel. In 1618 werd deze vernieuwd in bijna 24 dagen en gemaakt van eikenhout afkomstig van Kleinder Liempde. Het zware heiwerk werd overvloedig besproeid met bier. Er werden 200 pinten in rekening gebracht. In 1742 werd het een stenen brug t.b.v. de aanleg van de doorgaande Steenweg naar Best. In de 19e begin 20e eeuw kwam een smeedijzeren brug. Het water was hierdoor zichtbaar. Toen het Binnendommeltje gedempt werd, verdween uiteraard ook het bruggetje.

Levensschool (Zie ook: Joice; ook: Lucasschool, Sint; ook: Mater Amabilisschool; ook: Schuurkerk; ook: Teekenschool)

In 1908 werd een openbare ‘MULO- en Teekenschool' gebouwd aan de zuideinde van de Burgakker. Deze werd in 1962 de ‘Katholieke Levensschool voor Boxtel en omgeving’ en verscheen het woord Levensschool op de gevel. Toen in 1955 de leerplicht werd verlengd, mochten jongens vanaf 14 jaar gaan werken (meisjes nog niet). De wet bepaalde echter dat zij één dag per week naar school moesten. De jongens leerden hier geen vak, maar werden door cursussen en andere activiteiten wegwijs gemaakt in de maatschappij. In 1987 sloot deze school haar deuren. Vanaf dat moment kwam in het gebouw de Streekschool voor Vorming en Beroepsbegeleidend Onderwijs. In de jaren zeventig was ook het vormingswerk voor Boxtelse meisjes in de school ondergebracht. Dat gebeurde na de opheffing van de Mater Amabilis-opleiding.
Sinds ongeveer 1995 is het in gebruik door de vakinstelling Sint-Lucas en is vanaf 2002 eigenaar. Het gebouw staat op de gemeentelijke monumentenlijst.

Bron o.a. Brabants Centrum 31-10-2002

Levensstandaard (Zie ook: Ambachten)

De economische toestand van de landarbeidersbevolking was over het algemeen bij het begin van de vorige eeuw nog zeer matig. Alles moest tot het allernoodzakelijkste beperkt blijven. Kleding zowel als voedsel. Met een loon van 70 cent per dag en dat met werkdagen van minstens 12 uur, als het niet was van zonsopgang tot zonsondergang, moest de man zijn gezin trachten te onderhouden. En de vrouw stond voor de taak met zulk een gering inkomen in het vaak grote gezin het huishouden zo zuinig mogelijk te doen. Dat zij daarbij trachtte het tekort aan te vullen door een geit, de zogenaamde arbeiderskoe, op stal te nemen en een paar varkens in het hok, was vanzelfsprekend. Men woonde vaak in zeer armoedige stulpjes.

Bron o.a.: Beeldbank Heemkunde Boxtel

Liedertafel (Zie ook: Leeuwen, Hubertus Gerardus van)

Een Liedertafel is een (van oorsprong (1809) Duitse) bijeenkomst van mannelijke zangers. Toen De Boxtelse Fanfare werd opgeheven vonden de muzikanten bij de Liedertafel een alternatief voor hun vrijetijdsbesteding. Op 22 oktober 1884 werd de Liedertafel St. Petrus in Boxtel opgericht. Nic de Jong was directeur tot 17 februari 1911. De leden kwamen in het algemeen uit de betere kringen. Beschermheer was de brouwer Hubert van Leeuwen. Zelden of nooit kwam hij luisteren naar dit koor en zei: “Ik zou wel komen, als er maar niet gezongen werd”. Het koor repeteerde geruime tijd in een zaaltje van café de Adelaar en vierde in 1909 het zijn 25 jarig bestaan. De Boxtelse Liedertafel is in 1990 weer nieuw leven ingeblazen. Het repertoire bestaat uit Nederlandstalige en Brabantse liedjes. Geertje en Harrie Schellekens geven (in 2009) leiding aan dit gezelschap. Ook treedt de Liedertafel veelvuldig op in plaatsen rondom Boxtel alsook in verzorgingshuizen.

Bron o.a. Boxtel toen en nu, deel 2 drs. Hans Pel 1992

Liempde (Zie ook: Boeremèrt; ook: Duits Lijntje; ook: Kluijtmans,P.J.)

Vanaf 1232 was Liempde ‘Hertogsdorp’ binnen de Meierij van ’s-Hertogenbosch dat behoort tot het Kwartier van Peelland met als hoofdplaats Rode (huidige

Sint-Oedenrode). Liempde was daarmee een zogeheten ressort van Rode maar heeft wel een eigen schepenbank. De plaatsnaam Liempde wordt voor het eerst genoemd in 1309. In 1391 schenkt Hertogin Joanna van Brabant het hertogdorp Liempde aan de Baron van Boxtel, als dank voor bewezen diensten. Haar schenking was persoonsgebonden, maar in 1420 wordt de heerlijkheid Groot-Liempde in erfrecht aan het Boxtelse geslacht gegeven. Liempde was echter een zelfstandige bestuurlijke eenheid en bleef dat ook, met een eigen Schepencollege en raadkamer. Wel waren Drossaard, secretaris en gerechtsdienaar dezelfde als in Boxtel en maakt Liempde deel uit van de Baronie van Boxtel.
Tot in de 18e eeuw werd het gebied van Liempde afgebakend door negen grenspalen. De Paal bij de Leemputten, tussen Boxtel en Liempde, is bewaard gebleven en bevindt zich aan de Gemondesestraat. Een tweede paal (niet kompleet) is te vinden aan de Eindhovenseweg/Oude Rijksweg nabij de Blauw Hoef. Het dorp is verdeeld in twee zogeheten hertgangen (buurtschappen).
Liempde en Boxtel waren gedurende de periode van 1500 tot zeker 1648 twee zelfstandige dorpen maar hadden dezelfde heer. De bevolking bestond grotendeels uit boeren en klompenmakers. Op 28 april 1603 werd Liempde een afzonderlijke parochie, los van Boxtel.
Dat Liempde een nat gebied is, komt door een leemlaag in de bodem die hier tijdens de ijstijd door de wind is afgezet. En niet alleen hier maar in het hele laaggelegen gebied tussen de Dommel en de Aa. Dit gebied staat bekend als "de centrale slenk", een inzinking van de bodem, veroorzaakt door een diepgelegen breuk in de aardkorst. De opvulling van dit gebied met onder andere deze leem, ook wel Brabantse leem et löss genaamd, is in de loop van tienduizenden jaren van bittere kou tot stand gekomen. Later, in wat vriendelijker tijden, toen de zomertemperatuur tot enkele graden boven het nulpunt steeg, is deze leem door dooiwater gedeeltelijk verspeeld en met een laag stuifzand bedekt. Liempde, eertijds ook wel Linden (1570) of Lijemde (1644) en in de volksmond Liemt geheten, zou zijn naam ontlenen aan de klei- of leemachtige bodem waarop het is ontstaan en die rond het stroomgebied van de Dommel wordt gevonden.
Op 23 mei 1864 breekt er brand uit in het centrum van Liempde. De pastorie, de schuurkerk en dertien huizen gaan in vlammen op. Binnen zes weken is er een noodkerk gemaakt door over de resterende muren van de afgebrande schuurkerk een dakconstructie te slaan en die met stro te bedekken. Tegelijkertijd maken het kerkbestuur en het gemeentebestuur plannen om een nieuwe kerk te bouwen. De grootste zorg hierbij is het gebrek aan geld. Door de verkoop van kerkelijke grond en de schade-uitkering van de afgebrande schuurkerk en pastorie wordt er voldoende geld bij elkaar gesprokkeld om aan de bouw van de kerk te beginnen. Er is echter geen geld meer voor de toren. De aanleg van een verharde weg van Oisterwijk via Boxtel en Liempde naar Sint-Oedenrode vindt men dan belangrijker dan een kerktoren. In 1894 wordt de kerktoren alsnog gebouwd en in 1895 opgeleverd.
Vanaf ongeveer 1873 komt langs het dorp het zgh ‘Duits lijntje’ te lopen en krijgt Liempde uiteindelijk ook een station. Oorspronkelijk was er bij de aanleg van de lijn in Liempde geen station. Met ingang van de zomerdienst 1884 werd er een eenvoudige kleine halte met een gebouwtje van nog geen twee bij twee meter geïnstalleerd. In 1893 volgde het eerste station

en pas in 1903 na veel geharrewar tussen de gemeente Liempde en de NBDS kwam het huidige, voor een dorp als Liempde zeer grote, stationsgebouw gereed. Omdat het wat later gebouwd was, had het niet het typische gladde, witte NBDS uiterlijk maar was stijlvol in schoon metselwerk opgetrokken.
Liempde is een typisch Brabants dorp dat nog vele rijksmonumenten, gemeentelijke monumenten, beeldbepalende panden en beschermde dorpsgezichten kent.
9 Oktober 1950: Liempde opent het gerenoveerde raadhuis en neemt de drinkwaterleiding in gebruik. De officiële openingshandeling wordt verricht door de commissaris van de koningin. Op 2e paasdag vindt jaarlijks de Boeremèrt plaats.
Liempde telt ongeveer 5000 inwoners. Sinds 1996 zijn de gemeenten Liempde en Boxtel samengevoegd. *Voor meer info Liempde: klik Kèk Liemt.*

Liempdse Barrière (Zie ook: Herbergen)

Oorspronkelijke functie: café-boerderij en tolhuis en bewoond door de families Van Brunschot, Frans van der Meijden en Raaijmakers aan de Steenweg ter hoogte van Liempde. Het pand met bouwjaar 1748 bestaat thans niet meer. Het is gesloopt in het begin van de jaren zestig in verband met de aanleg van de snelweg A2.
Peerkesbos 1. Enkele kilometers noord-westelijk werd een nieuw restaurant gebouwd met dezelfde naam maar werd sinds 2020 Paviljoen Peerkesbos genoemd.

Liempt, Piet van (Zie ook: Schoenen, ook: Zouaven)

Petrus Wilhelmus van Liempt ◊ (1838-1915) werd geboren te Boxtel is hier ook overleden. Hij was zouaaf geweest. In 1878 bouwde Piet van Liempt (metselaar) een nieuw huis met winkel in de Stationsstraat 63, waarin zijn vrouw (en oud buurmeisje uit de Rozemarijn-straat) Maria Catharina Bovendeert een kruidenierszaakje begon.
Bron o.a.: Brabantse biografieën 7 *Boxtel en Liempde*

Lindenlust (Zie ook: Antoniusoord, St.)

Bosscheweg 113. Huize Lindenlust werd in 1880-1881 gebouwd in opdracht van het echtpaar Langen – Peters en stond in 1925 te koop en werd de villa in 1926 het koloniehuis “Het Boschhuis St. Antonius”. In 1967 werd het geopend als verpleeghuis voor chronisch zieken weer onder de naam Lindenlust. In de jaren 70 werd Lindenlust een psycho-geriatrisch verpleeghuis. In 2011 werd het een verzorgingshuis (Şefkat) voor allochtonen tot 2017. Op het terrein is sinds 2021 een woningbouwproject gerealiseerd. (Langen Linden)

Linnenbleker (Zie ook: Zusters Clarissen)

Was de persoon die het geweven linnen bleekte om dit helder wit te laten worden. Dit bleken gebeurde o.a. ook door de Clarissen achter hun klooster nabij de Dommel.

Linnenweverij (Zie ook: Textielindustrie)

De linnenweverij is één van de oudst-bekende nijverheden in Boxtel. De patroon van de wevers is St. Serverus.

Lourdesgrotten

Nadat paus Pius IX in ca. 1860 een replica van de Lourdesgrot in de tuin van het Vaticaan had laten bouwen, verschenen er over de hele wereld honderden Lourdesgrotten, die afspiegelingen waren van de grot in het Zuid-Franse Lourdes. In Boxtel waren destijds in ieder geval vier Lourdes- (of Maria)grotten: drie in Boxtel zelf, namelijk in de tuin van het klooster Duinendaal, in de tuin van het Missiehuis St. Charles en in het kasteelpark van Stapelen (1917, J. de Vries) met een Sacramentsrustaltaar. De vierde en tegelijk oudste grot van het kwartet bestaat nog en bevindt zich in Liempde, in de tuin van het voormalige Albertusklooster.

Bron o.a.: bhic

Lucasschool, Sint (Zie ook: Levensschool)

Is in 1948 opgericht als 'schildersschool' op de Burgakker. Sint-Lucas als beschermheilige voor de schilders was hierdoor een logische keuze. Op 19 februari 1959 wordt door de R.K. Bond van Schilderspatroons de eerste steen gelegd voor het nieuwe onderkomen van 'Schildersschool Sint-Lucas' aan de Grote Beemd. Medeoprichter en eerste directeur was A.J.P. (Dré) Vriens (1918-2021). Tijdens de winterperiode kwamen leerlingen zich hier in het schildersvak bekwamen. Tegenwoordig biedt het MBO een breed en modern pakket aan opleidingen vooral ook op grafisch gebied. Het is een vakcollege voor beroepen in de branches communicatie & reclamevormgeving, ruimtelijke & interieurvormgeving en restauratie & decoratie. De Engelse architect Sean Griffiths heeft het schoolgebouw met zijn uitdagende architectuur omgetoverd tot een spectaculair geheel. Op het schoolplein is ook een kunstwerk van Arthur Spronken, 'Stier' genaamd (1989). Het symbool van de heilige Lucas is een gevleugelde stier, met zijn heilig boek. Ook is het kunstwerk Vorming van Ron van de Ven (1999) te zien, neergestreken op het gras. Het symboliseert een kiem die naar ontwikkeling hunkert, maar ook de evangelist Sint-Lucas is erin opgenomen. Het is gemaakt ter gelegenheid van het gouden jubileum van het Sint Lucas College. Is in 2009 gefuseerd met de Eindhovense School en tellen nu samen ruim 3000 leerlingen.

Lucht Schiet Vereniging Boxtel [LSVB]

De luchtschietvereniging, die opgericht werd in 1964, is wekelijks op vrijdagavonden actief. Dat gebeurt op een tien meter lange schietbaan in de sooszaal van sporthal Pius X in Liempde.

M

Maas, Frans (Zie ook: Rots, de; ook: Woningbouw)

Franciscus Marcus Benedictus Maas ◊ 1901-1959 werd geboren te Oldenzaal en overleed in Boxtel. Architect en bouwkundige in Boxtel. Had vijf zonen. Ontwierp huizen voor hen in o.a. de Vic. Van Alphenlaan. Ook vele naoorlogse huizen in o.a. de Dr.P.M. Hoekstraat zijn van zijn hand. Hij was medeontwerper van De Rots. In Liempde bouwde hij in 1947 aan het Kerkeind zes arbeiderswoningen en herbouwde in 1949 een door brand vernielde boerderij van W.Welvaarts te Liempde.

Maas, Piet (Zie ook: Theresiaschool, Sint)

Petrus Johannes Maas, geboren te Druten op 18 juni 1871 was van 1924 tot 1930 bovenmeester van de openbare lagere school in Lennisheuvel in de Mijlstraat. In 1930 werd dit een parochieschool en was hij tot 1933 hoofd van de katholieke St.Theresiaschool in Lennisheuvel. Bij de opening van de openbare lagere school op 1 oktober 1924 werd Piet als eerste hoofd van de school feestelijk ingehaald. Meester Maas had met nog twee andere onderwijzers gesolliciteerd op een advertentie in "De Katholieke School". Daarin werd een hoofd gevraagd voor de te openen school voor gewoon Lager Onderwijs in het gehucht Lennisheuvel. Bezit van de Akte Landbouw strekte tot aanbeveling en de benoemde (het hoofd) was verplicht in Lennisheuvel te (gaan) wonen.

Mahie, Johannes Henricus (Zie ook: Bogaers, Gerardus; ook: Stapelen, kasteel)

Johannes Mahie ◊ (1802-1871) is in Den Bosch geboren en daar ook overleden. Hij was getrouwd met Geertruida Antonie van Son. Deze “Heer van Boxtel en Liempde” kocht in 1857 van de familie Bogaers Stapelen voor 115.850 gulden bestaande uit het kasteel en het park. De jaren daarna kocht hij er nog aardig wat grond bij. Sinds 1859 bewoonde de familie Mahie kasteel Stapelen in de zomermaanden. Mahie was een schatrijke man, die hoopte met de aankoop van kasteel Stapelen in

Boxtel in de adelstand verheven te worden. Hij was de tweede hoogst aangeslagene bij de Rijks Directe Belastingen in Noord-Brabant. De van oorsprong Belgische familie Mahie was rijk geworden met een glasblazerij en zag haar vermogen in de 18e eeuw verder groeien door huwelijken binnen vooraanstaande families. De kasteelheer bleef raadslid in 's-Hertogenbosch en regent van het RK Armenweeshuis in Den Bosch. Hij zou zich pas in 1867 definitief in Boxtel vestigen. Na zijn dood werd op het kerkhof van Liempde een imposant grafmonument opgericht.
Zijn zoon Gerardus woonde met zijn vrouw Mahie - de Ceva tot 1915 op Stapelen.
In 1891 trokken de Mahies voor de opvoeding van hun dochter naar Brussel en pas in 1899 keerden zij terug. Gedurende die tijd was het kasteel gesloten.

Manders, Arnoldus (zie ook: Lennisheuvel; ook: Theresiakerk, St.; ook: Theresiaschool, St.)

Geboren 18-3-1882 te Cuijk en St. Agatha, overleden 1966 te Beuningen. In 1907 priester gewijd. In 1908 kapelaan te Wamel en sinds 1921 tot 14-06-1926 te Liempde. Daarna bouwpastoor van de H.Theresia van het Kind Jezuskerk te Lennisheuvel. IJverde zich voor de oprichting van de katholieke school en diverse verenigingen. Pastoor A.J.H. Manders is voor Lennisheuvel van onschatbare betekenis geweest. Hij was een harde werker die zich voluit heeft ingezet. Ook de bouw van gemeenschapshuis 'Orion' is mede te danken aan deze pastoor. Ging in 1950 met emeritaat in Beuningen, waar hij 16 jaar verbleef. Een straat in Lennisheuvel is naar hem vernoemd.

Mannengasthuis (zie ook: Hofje, Het)

Markt 34-35. Op 20 september 1650 werd bij testamentaire beschikking van Adriaan van Beerendonk en zijn echtgenote Maaijken Luijkers van Roij (Maria Lamberts) de oprichting van het eerste Mannengasthuis van Boxtel mogelijk gemaakt. Het testament werd opgemaakt door hun secretaris Jan Roeffen.
Zij vermaakten een huis en hof gelegen binnen de Baronie van Boxtel tussen het erf van het door Magdalena van der Stappen gestichte Vrouwen Gasthuis en het aan Daniël Jansen behorende terrein - ter plaatse waar thans Kin Khao is - met de bepaling dat het huis altijd voor de huisvesting van vijf arme mannen zou worden benut. Verschillende akkerland- en andere gronden, verspreid liggende in Tongeren, Lennisheuvel, Liempde, Kasteren en St. Oedenrode en Nijnsel werden, evenals renten van beleggingen, aan de stichting toegewezen. Ruim 200 jaren heeft de stichting Mannen Gasthuis voldaan aan de eis van de testamenteurs.
Voor opname in het gasthuis kwamen in aanmerking mannen van 50 jaar en ouder, ofwel personen die bij enig lichaamsgebrek hun kost niet konden verdienen. Voorkeur hadden mannen uit Boxtel, Oirschot en St. Oedenrode.

Tot oktober 1919 heeft het als Mannengasthuis dienst gedaan en was er nog een huishoudster in dienst van de stichting. Na die tijd is het verhuurd geweest aan L. van Erp, vermoedelijk met de conditie dat door huurder een van de overgebleven bejaarden verzorgd zou worden. Uit een administratieve aantekening is af te leiden dat nog een tweede bejaarde verpleegd werd op kosten van de stichting in het Liefdeshuis.
In de tweede helft van 1800 schijnt de met het beheer van het Gasthuis belaste administrateur zich van de wilsbeschikking eigenmachtig gedistantieerd te hebben. Toen werd een huisje aan de Eindhovenseweg (2) betrokken. Met het in gebruik nemen van dit huisje moest de inrichting aangepast worden voor de huisvesting van het bepaalde aantal mannen, en alzo werden er vijf bedsteden in aangebracht. *Voor meer info klik hier.*

Marechaussee, Koninklijke (zie ook: Keijzer, Adam)

De Fransen benoemden een gendarmerie die de orde en rust in Boxtel en Liempde moest handhaven. In 1814 kwam hiervoor de Marechaussee. De brigade Boxtel werd uitgezet op 7 november 1818 en opgeheven op 1 maart 1943.
De eerste marechaussees betrokken een kazerne aan de Rechterstraat, *(huren het huis van Jacobus Verheijden voor kazernering, okt. 1819)* op de plek waar lange tijd Witteveen Woninginrichting gevestigd was. Een stukje oude muur van de kazerne is nog zichtbaar.
Doorgaans werd de post bemand door een vijftal marechaussees die vrijwel altijd afkomstig waren uit andere delen van het land. Marechaussees mochten zich niet binden in de lokale samenleving waar ze zich bevonden. Vandaar dat ze veel overgeplaatst werden en in het katholieke zuiden vooral protestanten gestationeerd werden die weinig contact zochten met de lokale bevolking. Omdat het pand aan Rechterstraat te bouwvallig was werd een pand gekocht op Fellenoord. Die verhuizing in 1843 leidde tot een grote politieke rel omdat burgemeester Speelman daarmee koos voor een pand dat eigendom was van een wethouder en een goedkopere optie – kopen of huren in de Rechterstraat – afwees. In 1912 werd aan de Kasteellaan de kazerne gebouwd die de marechaussee tot haar vertrek in 1940 bewoonde. Na de oorlog trok de rijkspolitie in het pand, dat ook door de bereden politie werd gebruikt.
De Marechaussee had een ellenlange waslijst aan regels, die omschreven wat de taken van deze politiedienst waren. Een daarvan was 'het opsporen van en vervolgen van kwaaddoenders', maar ook 'het vatten van struikroovers, van dieven langs de groote wegen, van misdadigers (...) alsmede van moordenaren hetzij in bende of alleen gevonden wordende'. Maar ook het met geweld uiteendrijven van 'zamenrottingen' behoorde tot de taken, net als 'het surveilleren der bedelaars, landloopers en lieden zonder beroep en woonplaats'.
Tegenwoordig is de Marechaussee een politieorganisatie met militaire status, beheerd door de minister van Defensie en is een van de vier krijgsmachtonderdelen van het Nederlandse

leger. Haar taken zijn onder meer bijstand aan, assistentie van en samenwerking met de politie. De Marechaussee heeft ook ten opzichte van burgers alle bevoegdheden die een opsporingsambtenaar van de politie heeft.
Bron o.a.: Koninklijke Marechaussee Brigade Boxtel C. van Eekelen, H. Oosting

Margarethaschool (Zie ook: Onderwijsgeschiedenis)

De Margaretha Bewaarschool van de protestantse gemeente bevond zich in de Breukelsestraat ter hoogte van de Ons Doelstraat. Het 1e Regiment Huzaren is in de Eerste Wereldoorlog aanwezig in Boxtel en werd ondergebracht in deze school. In 1912 was de bewaarschool toe aan nieuwe verlichting. Er werden offertes gevraagd bij zowel de gasfabriek alsook bij de elektriciteitscentrale. Men koos toen voor elektrische verlichting.
(1802-1806 lerares Clazina Vugts, handwerk: breien, naaien, Franse taal)

Marggraff, E. (zie ook: Geelders, de; ook: Wilhelminapark)

Van oorsprong een juristenfamilie uit Duitsland, met landgoederen in o.a. Boxtel (Geelders). Ewald Marggraff ◊, (1923-2003) geboren en overleden te Vught, oud lid in de Orde der Advocaten, grootgrondbezitter, onroerendgoedmagnaat, huizenbaron.

Maria Reginakerk (Zie ook: Scholen, lagere; ook: Selissen; ook: Strik, fam)

Maria Reginaplein 45. Op 15 november 1959 werd de eerste steen geplaatst en de R.K. kerk werd medio 1960 in Selissen in gebruik genomen. (Bouw)pastoor was H.A.K.M. (Herman) de Beer tot 1-10-1985. Hij was voorheen kapelaan te Oisterwijk. De eerste jaren woonde de pastoor samen met zijn huisgenote Sjaantje (en Tonnie) Zwaans in een eengezinswoning aan de Sint-Severusstraat. De kerkdiensten werden toen gehouden in de Zonnehoekschool. De kerk was een ontwerp van de Boxtelse architect J. Strik, dat dankzij de vele ramen openheid uitstraalde. De Boxtelse firma Van de Laar bouwde de kerk. Mgr. W.Bekkers consacreerde de kerk die behalve Maria Regina ook Antonius van Padua tot patroon had. De keuze voor Maria Regina werd geïnspireerd door een beeld van Maria Koningin van de Vrede dat de pastoor in 1942 had gekregen. De toren heeft als bijnaam “Magere Josje” (gegeven door de bouwers van de toren. Zij lazen tijdens de bouw het verhaal over de vermoorde prostituee in de krant). De bouwpastoor heeft zijn kerkgebouw in 2003 gesloopt zien worden. De glas-in-loodramen *De schepping der aarde* en *Het oude en nieuwe Jeruzalem,* die Marius de Leeuw in 1965 maakte voor de Caroluskapel van het oude ziekenhuis in Den Bosch, kregen in 1989 een nieuwe plaats toegewezen in de Maria Reginakerk. Na de sloop van deze kerk vonden de ramen een plaats in de kapelruimte van het Jeroen Bosch Ziekenhuis. De toren is blijven staan. De loden koker met oorkonde, die in 1959 in de kerkmuur werd gemetseld, werd teruggeplaatst in of nabij de behouden kerktoren. De sierlijke toegangsdeuren van de kerk hangen nu in de aula van het

gemeenschapshuis de Walnoot. Het orgel, gebouwd in 1965 door de firma Pels uit Alkmaar, werd in 2004 overgeplaatst naar de Sint-Adelbertkerk te Delft.
Aan het nabij gelegen Pastoor de Beerpad is op 5 november 2014 een stilteplek tot stand gekomen. Er is een Mariabeeldje op sokkel geplaatst. *Voor meer info klik hier.*

Markt (Zie ook: Strijpt; ook: Veemarkt; ook: Vlierden, familie van)

De Markt is ontwikkeld in de 13e eeuw. De heren van Boxtel wilden niet onder doen voor de hertog van Brabant en lieten een ontwerp maken voor een nieuw handelscentrum in Boxtel. De marktnederzetting werd aangelegd op een oude akker tussen de burchtheuvel en de doorgaande weg, de Rechte Straat. Het groot rechthoekig marktplein werd ingericht met lange smalle percelen waarop hoendercijns geheven werd. Deze moesten worden afgedragen aan de heren van Boxtel. De nieuwe nederzetting werd zelfs omgracht door de Binnendommeltjes, dat wijst al op wat meer stedelijke ambities.
Vroeger noemde men de Markt: Stripe ('streep') of de Strijpt (= 'eerste ontginning van het bos'). In (zeer) oude tijden vergaderde het toenmalige dorpsbestuur – een vergadering der vrije mannen 'gemeyn waerheit' geheten, zeker bij goed genoeg weer, in de openlucht, gezeten op de vrijbanken onder de linde, aan het begin van de Markt, tegenover het huidige complex De Croon. Hier stond tot in de 16e eeuw een grote lindenboom en in 1793 werd vervangen door een vrijheidsboom, een eik, die het uithield tot 1894, waar het dorpsbestuur bijeenkwam. Op zondag na de hoogmis las de vorster onder de boom de gemeentebesluiten voor. Op het Marktveld stond ook een "gebodenhuiske" waarop kerkelijke en gemeentelijke publicaties werden aangeplakt.
1547: "..*schepenen in Boxtel tugen alsoe tot Boxtel onder die lynde nae der honmissen als men geboden is gewoenlicken is te doen twee sondaegen achtervolgende van den vorster vuytgeroepen was dat elck soude comen smaendaechs smorgens op sunte pauwelsavont in t jaer vyftienhondert seven ende veertich te horen rekeningen van alle beden die Henrick Schellekens eertyts ontfangen hadde zoe syn daer vergadert Jan Zevel schouth, schepenen voers metter gemene gesworen van allen gemeente ende kerckmr ende heilichgheest-meesters ende raetsheeren.... ende naebueren*"
Er werd al eeuwenlang handel gedreven. Het vergunnen van marktrecht (1684) was voorbehouden aan de heer, zonder marktrecht mocht een dorp dus geen markt houden. Op 14 juli 1857 wordt gemeld dat er in Boxtel nog een paarden en beestenmarkt plaatsvond. Het verkrijgen van marktrecht is vaak een teken dat de betrokken plaats een bepaalde omvang heeft bereikt. De Markt heeft ook altijd een centrale functie vervuld in het centrum. Het was het economisch hart van het dorp. Pas in de 18e eeuw toen de verharde weg van Den Bosch naar Best en klaar was sprak men van Marktveld. Ná de verharding in 1925 sprak men van Markt. In de 19e eeuw lag het accent meer op graan. Daarom werd de Markt toen

ook wel korenbeurs genoemd. Ook zal er waarschijnlijk wel meel en olie verhandeld zijn dat in de molens geproduceerd werd.
Lange tijd waren er nog twee marktdagen per week. Toen werden voornamelijk groenten, eieren, levensmiddelen, manufacturen alsmede graan en boter verhandeld. De handelswaar werd toen nog dikwijls op de grond uitgestald. Vanaf 1874 ontstaat de vrijdagse marktverkoop ('botermijn') met o.a. de Boxtelse moppen. Op de Markt bevond zich aanvankelijk ook nog een waterpomp (tot 1929), een kiosk en vanaf 1899 een lantaarnpaal. (koolspitslampen) In 2018 werd de Markt geheel opnieuw bestraat.
Uit historische beschrijvingen kan worden afgeleid dat op de plek waar thans (een deel van) het gemeentehuis en villa Crols staan, een kasteel met boerderij en duiventoren moet hebben gestaan van de familie Van Vlierden.
Bron o.a.: Proefschrift: '.... dat men het goed van den ongeboornen niet mag verkoopen', Hein Vera, Moergestel
2011

Mater Amabilisschool (Zie ook: Joice; ook: KVJ-huis; ook: Levensschool)

Een vormingsinstituut voor katholieke werkende meisjes van 17 jaar en ouder (leerplichtvrij), in Boxtel opgericht op 23 juni 1952. Het was een initiatief van kapelaan Fr. Verhagen en onder voorzitterschap van burgemeester dr. Van Helvoort. Een tweejarige opleiding waar de meisjes werden voorbereid op hun taken in het huwelijk of als ongehuwde vrouwen in de samenleving. Er werd onderwijs gegeven in de vakken: godsdienst, opvoedkunde, medische raad, kinderverzorging, ziekenverpleging, smaakontwikkeling, woninginrichting, sociale wetgeving, zang, gymnastiek, koken en naaien. Bij het tienjarig bestaan had men nog geen eigen huisvesting en volgden de leerlingen (de 24 lessen) in vier dependances: huishoudschool op Duinendaal, noodlokaal op de Houtwerf, De Ark en St. Angelaschool. Het hoofdkwartier was gevestigd in het K.J.V.-huis (Pr.Bernardstraat). In 1970 viel het doek voor de Mater Amabilis-opleiding. Daarvoor in de plaats kwam Joice, dat toegankelijk was voor jongens én meisjes.

Maycrete-woning (Zie ook: Woningbouw)

Na de Tweede Wereldoorlog werden in de Dufourstraat zgn Maycrete woningen gebouwd (in de volksmond Margrietwoningen). Deze noodwoningen (nabij de Van Hornestraat) waren bedoeld om de woningnood op te lossen die ontstaan was doordat een deel van de woningen bij oorlogshandelingen was verwoest. De woningen waren geheel gelijkvloers en bevatten een woonkamer, drie slaapkamers, een badkamer met toilet en douche, die alleen via de ouderslaapkamer bereikbaar was, een keuken en een inpandige berging. Ze zijn in 1993 vervangen door hedendaagse woningen.

Meierij (Zie ook: Kwartieren; ook: Taxandria)

De Meierij (Majorij) van Den Bosch: een gebied tussen de Peel op de Limburgse grens en de Baronie van Breda. De term Meijerij komt van de streek welke aangestuurd / beheerd werd door een Meijer. (Men zou de benaming mogen afleiden uit het Hoogduitse Maijer of Meijer, dat "boer" of "landman" betekent. Dan geeft de naam Meierij te kennen dat het gaat om een landstreek rondom de hoofdplaats Den Bosch die door boeren bewoond wordt.) De Meierij was verdeelt in vieren, de zogenaamde kwartieren: Peelland, Kempenland, Oisterwijk (waartoe Boxtel behoorde) en Maasland. Als gebied was de Meierij de rechtsopvolger van Taxandria dat in handen van de hertogen van Brabant was gekomen. Het werd namens de hertog bestuurd door de meier of hoogschout.

Samen met de andere Generaliteitslanden heeft de Meierij de naam van Bataafs Brabant gedragen, ter onderscheiding van Oostenrijks Brabant, dat toen deel uitmaakte van het huidige België.

Als politieke eenheid bleef de Meierij bestaan tot aan de proclamatie van de Bataafsche Republiek in 1795.

Bron o.a.: Thuis in Brabant

MEP [hockeyclub] (Zie ook: Molenwijk; ook: Villa Ruysdael; ook: Wielersport)

Mixed Hockey Club 'Mea Est Pila' (kortweg MEP) is opgericht op 16 december 1930. Mea Est Pila staat voor 'de bal is aan mij', en dat is een beroemd Latijns citaat uit de Truculentus van Plautus. Vrij vertaald betekent het: 'Ik heb gewonnen'. In 1935 werd voor deze naam gekozen, nadat de Boxtelse hockeyclub sinds het oprichtingsjaar achtereenvolgens EBHC en SOS had geheten. De speelvelden werden in gebruik gesteld op 27-09-1936 door Mevr. Jansen-Berben. Ze zijn gelegen in het gemeentelijk sportpark Molenwijk, ingeklemd tussen bossen en vennen. De vereniging telt ongeveer 700 leden. De club heeft diverse hockeyinternationals voortgebracht.

Merheim, Dirk van (Zie ook: Heren en vrouwen van Boxtel; ook: Karel IV; ook: Odo (Otto) van Canterbury)

Maria van Boxtel trouwde met Dirk van Merheim. Deze was afkomstig uit Merheim bij Keulen. Zij was Vrouwe van Boxtel, Grevenbroek en Gansoijen. Aldus kwamen de heerlijkheden, waaronder Boxtel, in bezit van het geslacht Merheim. De zoon, Willem, werd opvolger als baron van Boxtel. Toen Dirk overleed was zoon Willem nog minderjarig, zodat Maria nog enige tijd als vrouwe van Boxtel zou fungeren, waarna definitief een einde aan het huis Van Boxtel in de mannelijke lijn zou komen. Willem beschikte ook nog over enkele bezittingen in Keulen en verbleef dan ook regelmatig in deze stad.

De heerlijkheid Boxtel was ten tijde van Dirk van Merheim nog steeds een keizerlijk leengoed, met uitzondering van het kasteel Stapelen en enkele landerijen, die een Brabants leen waren. In 1358 verklaarde hertogin Johanna van Brabant nadrukkelijk dat Dirk van Merheim, zijn vrouw Maria van Boxtel en hun onderdanen vrij waren van verplichtingen aan

de hertog van Brabant. Deze vrijstelling hadden zij verkregen voor bewezen diensten aan de hertogin.
In 1371 streed Willem van Merheim (na 1343-1420), opvolger van Dirk en Maria, mee in de Slag van Baesweiler aan de zijde van Johanna *(= Jenne, dochter van Dirk, heer van Boxtel)* en Wenceslaus *(van Vlierden)* van Luxemburg. Omdat hij tot het verliezende kamp behoorde, was ook Willem verplicht tot het betalen van een zware schadevergoeding aan Gelre.

Merheim, Elisabeth van (Zie ook: Baandervrouwen; ook: Heren en vrouwen van Boxtel; ook: Ranst, Hendrik van)
Zij was één van de baandervrouwen van Boxtel (1439-1459). Elisabeth huwde met Hendrik van Ranst. De Baronie van Boxtel was aanvankelijk geen leengoed van de hertog, maar was rijksonmiddellijk, dat wil zeggen direct leenroerig aan de keizer van het Heilige Roomse rijk. Erfvrouwe Elisabeth van Merheim pleegde echter in 1437 leenbreuk door Boxtel te verheffen bij de hertog van Brabant, Filips van Bourgondie. Ze was evenals Maria van Boxtel, Adriana van Ranst, Maria Theresia van Horne en Honorine van Withem één der baronessen die over Boxtel hebben 'geregeerd'.

Merici, Angela (Zie ook: Zusters Ursulinen)
Zij was de stichteres van de orde der Zusters Ursulinen die sinds 1908 in Boxtel verbleven. De basisschool in de Baroniestraat is naar haar genoemd. Na een grote renovatie in 1983 stonden de ouders van de leerlingen erop dat de naam Angela-school behouden bleef als waardering voor de zusters.

Missiehuis (Zie ook: Assumptionisten; ook: Bodar, Antoine; ook: Stapelen, kasteel; ook: Willibrorduskerk Sint)

Missiehuis "St. Theresia" (Prins Hendrikstraat 49) werd in 1927 gebouwd nabij kasteel Stapelen naar plannen van J. Tonino in expressionistische vormen en met neoromaanse elementen. Aannemer was J. de Vries uit Nuenen die het bouwde voor *f* 81.499. Dit internaat "Sint Theresia van het Heilig Kind Jezus" werd gebouwd voor opleiding van paters van de Assumptie (kleinseminarie). Men gebruikte aanvankelijk als kapel de houten noodkerk afkomstig uit Esch die in 1928 naar Boxtel verhuisde. Het Missiehuis kreeg de naam Apostolische school 'Sint Theresia', genoemd naar de twee jaar tevoren heilig verklaarde kloosternon uit Lisieux, voor wie pater Louis-Antoine Verhaegen een speciale devotie had. In een nis boven de ingang werd een beeld van de heilige geplaatst. De kapel werd Theresiakapel genoemd. Boven de ingang in een nis van de westvleugel kwam later het beeld te staan van St. Augustinus, wiens leefregel door de Assumptionisten wordt gevolgd. Tijdens de oorlog gebruikten de Duitsers het gebouw als kazerne. In 1958 werd dit huis nog met een zijvleugel en kapel uitgebreid. In 1959 kwamen achter de ingangspartij de kapel en de aula tot stand, ontworpen door architect P. Lankhorst

uit Zwolle. Het gebouw heeft de vorm van een kruis maar in 1966 moest men door gebrek aan priesterstudenten de opleiding stoppen. De priesteropleiding behoorde vanaf toen tot het verleden. Hier zijn zeker 300 paters opgeleid, waaronder één bisschop - in het buitenland. Na de sluiting van dit kleinseminarie werd het missiehuis: Internaat Stapelen, waar jongens die op verschillende schooltypen in Boxtel studeerden een christelijke opvoeding kregen. Het kostgeld bedroeg toen ƒ 300 tot ƒ 400, – per jaar! Nadat ook dit kostschoolgebeuren in 1976 gestopt werd, kwamen er tijdelijk Vietnamese vluchtelingen en was het even in gebruik door de bewoners van Simeonshof i.v.m. een verbouwing. Door ophoging van het dak ontstond wooncentrum Stapelen en zijn er met drie woonlagen appartementen in gevestigd. Het is nu in beheer van woningbouwstichting Joost.

Mol, de - Pelikaan

Dit Boxtelse touringcarbedrijf is opgericht door familie de Mol. Was aanvankelijk gevestigd in de Stationsstraat 100 en is daarna verhuisd naar de Industrieweg. De Mol verkocht het bedrijf aan het Belgische Staf Cars en in 2001 volgde het faillissement. Kort daarvoor was het overgegaan naar Helmad Reizen. De Mol-Pelikaan reed o.a. voor het eerste elftal van P.S.V.

Molenhuis (Zie ook: Ooievaar. In den; ook: Watermolens)

Het Molenhuis in de Molenstraat werd op een toenmalig eiland in 1867 gebouwd door molenaar Van Lieshout tussen twee Dommelarmen. Van 1922 tot 1939 werd het bewoond door de fam. Stekelenburg. Daarna werd het verkocht aan de fam. Van der Eerden. Zij verhuurden het enige tijd aan de fam. v.d. Boomen-Resink en verkochten het in 1943 aan S.W. Numann die er tot 1981 woonde. Toen werd het pand eigendom van architect Jan Strik, die het geheel renoveerde.

Molenpad [Kleine Koppel] (Zie ook: Barrièrehuis)

Oorspronkelijk was dit de rechtstreekse verbinding vanaf het centrum naar het molencomplex gelegen aan de Dommel en het Smalwater. Het Molenpad was in 1832 tegenover de Koppel gelegen, ter plekke van het pand van Van den Braak (voormalige bloemenwinkel/woonhuis) en heette toen nog Kleine Koppel. Het pad liep destijds achter de hedendaagse villa's door. Het was een eldorado voor minnekozende paartjes.
De oude muur in het huidige Molenpad was waarschijnlijk de erfafscheiding van de moestuin van het Barrièrehuis uit 1742.

Molens (Zie ook: Kasteren; ook: Kleinder-Liempde; ook: Papierfabriek; ook: Papiermaker; ook: Watermolens; ook: Wind- en stoommolens; ook: Windmolen verplaatst; ook: Bijvoegsel Boxtelse Molenaars)

Boxtel (en Liempde) kenden in het verleden diverse molens. Noordwestelijk van het dorpscentrum lag een watermolencomplex met maar liefst vier watermolens. Het was lang het grootste molencomplex in Brabant en omgeving. Helaas zijn er nauwelijks overblijfselen van de molens te vinden.

Molenwijk (Zie ook: Bogaers, Gerardus; ook: Burcht, de; ook; Imkers; ook: Kampina; ook: Oostenrijkse Woningen; ook: Windmolen verplaatst)

Dit parkgebied (ruim 20 ha) was vroeger een uitloper van de Kampina. Eeuwenlang lagen er in en om het dorp uitgestrekte woeste gronden. Hier werd o.a. turf gestoken en heide gemaaid. Ook lieten boeren hier hun schapen en koeien grazen. De grond was hoog en droog ofwel moerassig. Toen in de middeleeuwen de bevolking bleef groeien en het hout steeds schaarser werd kwam turf op grote schaal als brandstof in gebruik. Niet alleen voor huisgebruik, maar ook door de ambachtslieden en bij industriële activiteiten. In de 16e eeuw nam de turfwinning af en liet diverse vennen na. Tot de 18e eeuw bleven deze gronden nagenoeg onaangetast.

De woeste gronden waren eeuwenlang in leen geweest bij de Hertog van Brabant of de Heer van de heerlijkheid Boxtel en Liempde en waarop de boeren het gebruiksrecht hadden. Onder de Franse bezetting kwamen de gronden in handen van de gemeenten.

Toen in 1798 de heerlijke rechten werden afgeschaft werd een deel van Zelissenveld (Molenwijk) ontgonnen om in 1819 een papierfabriek te bouwen (afkomstig van de watermolen bij het Smalwater).

Rond 1850 was Molenwijk ruim 21 bunder groot, omgracht en toen eigendom van Gerardus Bogaers. Een poort gaf toegang tot Molenwijk en er stond een windoliemolen, een herenhuis, een kapitale bouwmanswoning, een arbeiderswoning en twee huizen met vier woningen bij de poort.

Molenwijk bestond uit bouw- en weilanden, erven met en zonder moestuin, water, kolken en visserijen, een boomgaard en schaar- en mastbossen.

Toen het echtpaar Bogaers overleden was, werden de overgebleven bezittingen gekocht door J.H. Mahie. Molenwijk bleef echter in het bezit van de familie Bogaers. Na hun overlijden in 1886 werd Antonie Piet van Kempen, landbouwer, de nieuwe eigenaar. Die verkocht het gebied in 1905 aan de familie van Oerle, textielfabrikant. In 1929 kocht de gemeente Molenwijk voor f 30.056.

De bedoeling was om naast woningbouw een gedeelte van (Volkspark) Molenwijk in te richten als plantsoen (door tuinarchitect Piet Hasselman uit Leersum). Van woningbouw kwam uiteindelijk weinig terecht. Van recreatieve voorzieningen des te meer.

In het kader van de werkverschaffing werd in 1930 een begin gemaakt met een wandel- en sportpark in het landgoed. Het werd een volkspark in Engelse landschapsstijl. Enkele huizen werden gesloopt.
In 1932 werd er een tennisbaan aangelegd en in 1936 vond de opening plaats van het hockeyveld van MEP.
Het openluchtbadzwembad in het Leijsenven werd aangelegd in 1933 en deed tot 1976 dienst.
In 1933 werd het gemeentelijk voetbalveld in Molenwijk verpacht aan ODC.
Vanaf 1933 was de schaatsclub actief op het Leijsenven. In 1934 werd de wielerbaan geopend. Tot 1941 is de baan hiervoor in gebruik geweest. Hierna heeft een paarden-sportvereniging er nog gebruik van gemaakt.
In 1935 werd nabij de Eikenlaan een 'verpozingslokaal' gebouwd, waar in de 19e eeuw de twee molens van de papierfabriek stonden. Willy Adelaars was tot 1937 de eerste uitbater, daarna Pieter Robben, voorheen molenaar van De Burcht. In 1952 breidde schoonzoon Van Hellemondt het paviljoen uit met o.a. gastenverblijf. In 1978 werd er een grote zaal aangebouwd. Inmiddels is het overgegaan in andere handen en nu in gebruik als restaurant.
Vanaf mei 1937 was de hengelsportvereniging actief in een deel van het Leijsenven.
Op de plaats van het huidige hertenkamp werd na de Tweede Wereldoorlog een natuurtheater aangelegd. De daarbij liggende vijver maakte daar deel van uit.
In 1948 kreeg Boxtel eerst drie en later nog tien Oostenrijkse woningen toegewezen waarvan de meesten staan in de schaduw van park Molenwijk.
In 1962 werd een midgetgolf- en in 1977 een petanquebaan geopend nabij paviljoen Molenwijk. In 1964 werd het hertenkamp De Groene Waranda geopend. Sinds september 2000 staat daar een bijenhal. *Voor meer info klik hier.*
Bron o.a.: 'Molenwijk, een bijzonder park'. Roger van Laere, 2009

Monumenten (Zie ook: Huizen, historische)

Boxtel telt 36 rijksmonumenten en heeft 133 gemeentelijke monumenten waaronder:
Kasteel Stapelen, Prins Hendrikstraat 47
R.K. Kerk St.Petrus Stoel te Antiochië, Oude Kerkstraat 20
Spoorbrug waarmee het Duits Lijntje in Liempde de rivier de Dommel kruist
Op het spoorwegemplacement aan de Parallelweg Noord de voormalige loods van Van Gend en Loos en de naastgelegen houten dienstwoning (Spoorstraat 9)
Het vroegere spoorwegstation aan de Gemondesestraat in Liempde
De Heilig Hartkerk met pastorie, Baroniestraat 24
Het Ursulacomplex aan de Baroniestraat
De parochiekerk van Sint-Jans Onthoofding in Liempde
De voormalige wasserij De Smalle Stroom van de familie Van Oerle (hoek Van der Voortweg 1/Corpus)
Proefstation van de Encebe aan de Esschebaan
De neogotische Adrianahoeve aan het Kinderbos

Het witgepleisterde chalet Breukelsestraat 32
Het voormalige café De Sportwereld (thans Grieks restaurant), Stationsstraat 94
Het rijk met Jugendstil-decoraties versierde woonhuis Stationsstraat 28
Villa Dr. Hoek, voormalige dokterswoning, Clarissenstraat 20
Café Het Hart van Boxtel aan de Markt 16 (vroeger Het Vergulde Hert)
Het pand in de Molenstraat 61 (villa De Omval)
Het dubbele woonhuis aan de Oude Kerkstraat, grenzend aan het Sint-Petruskerkhof, Oude Kerkstraat 16 + 18
Nederlands Hervormde Kerk, Clarissenstraat 18
Huis onder zadeldak met topgevel, Duinendaal 4
Kanunnikenhuis, Duinendaal 9
Boerderij, Eindhovenseweg 14
Boerderij, Eindhovenseweg 41
Boerderij, Lennisheuvel 60
Boerderij, Lennisheuvel 93
Gasthuis Magd.v.d.Stappen, Markt 32
Pastorie St. Petrus met koetshuis, erfommuring en poort, Duinendaal 2
Grafmonument van de familie Van Buul, Baroniestraat bij 24
Dienstwoning en fabriekspijp, van der Voortweg 1
Boerderij, Esschebaan 25
Adrianahoeve, Kinderbos 3
Woonhuis, Rechterstraat 80
Woonhuis Clarissenstraat 22, stamhuis van de familie Velsen omstreeks 1890
Begraafplaats en –onderdl, Baroniestraat bij 24
Landgoed Velder (Velderseweg)
Voor meer info klik hier.

Moorwijk (zie ook: Boeckel (van Rumpt), Jan Francis van; ook: Houtwerven; ook: Villa Nimrod)

Moorwijk is een parkachtig gebied aan de Parkweg met daarin gelegen het Baarsven. Aanvankelijk was het een zomerverblijf van N.F. van Moorsel uit Delft, een gezin met twaalf kinderen. Hij kocht het waarschijnlijk ergens rond 1930. Hij was gehuwd met Helena (Pim) Gijlswijk. Moorwijk is dus een samentrekking van de achternamen van Moorsel en Gijlswijk. Het landgoed is aangelegd volgens een ontwerp van zijn dochter Puck van Moorsel. Vanaf 1943 woonde zijn zoon Jan met zijn vrouw op Moorwijk. Zijn andere zoon A.J.M. (Bob) van Moorsel heeft er later een hotel-café-restaurant met dezelfde naam Moorwijk geëxploiteerd van circa 1950 tot 1953. Het restaurant is ontworpen door architect Margry.
Bob van Moorsel was getrouwd met Ineke van Boeckel van Rumpt (een volle nicht van Frans van Boeckel) geboren te Boxtel 11 mei 1926. Haar vader was de eigenaar en exploitant van

de houtwerf Van Boeckel & Van Hoogerwou. Zij woonden in villa Nimrod aan de Clarissenstraat (toen Bosscheweg).
Het landgoed is in januari 1954 verkocht aan de gemeente Boxtel voor f 100.000,- en daarna door de gemeente verkocht aan de Don Bosco Stichting in Den Bosch.
Tijdens de oorlog vonden evacuees hier tijdelijk onderdak. Wanneer het ven dichtgevroren was, werd het 's avonds verlicht zodat er door de Boxtelaren geschaatst kon worden.
In 1956 kwam in Huize Moorwijk een diocesaan centrum van het bisdom Den Bosch. Deze Joannes Bosco stichting werd opgericht in Den Bosch met het doel het voorkomen van ontsporing van jonge ongeschoolde werklozen. Vooral jongens maakten toen gebruik van Moorwijk. Vanaf 18 oktober 1956 werd dit centrum officieel gebruikt als cursushuis. In 1960 koopt de stichting het vastgoed. In 1970 wordt Moorwijk weer verkocht.
Het werd een RK Cursus en Vormingscentrum maar werd ook gebruikt voor school- en verenigingskampen. Er was een poort met het opschrift 'Moorwijk'. In het bijbehorende bosgebied stond ook een blokhut en is zelfs tijdelijk als kleuterschool gebruikt. Sinds 2000 is er woningbouw en een kleinschalig appartementencomplex ontwikkeld.
Bron: o.a. info Bart van Moorsel Deventer 2019

Moskee

De moskee is een gebedshuis van moslims. De Marokkaanse moskee in Boxtel heet Al-Fath en betekent de opening, de sleutel. De moskee is in 1993 gebouwd. Vóór die tijd had de Turkse gemeenschap in Boxtel ook een ruimte. Dit was een fragiel houten gebouw. Nadat dit gebouw na een zware storm uit elkaar viel, kreeg de Turkse gemeenschap van de gemeente een locatie toegewezen waarop de huidige moskee gebouwd kon worden. Deze moskee in Boxtel heeft de naam Mevlana. Mevlana was een hele belangrijke mystieke dichter en filosoof. Mevlana betekent letterlijk 'onze meester'. Beide moskees bevinden zich op Hoogheem.
Bron o.a.: De islam in Boxtel, Kübra Atalay (Canon van Boxtel)

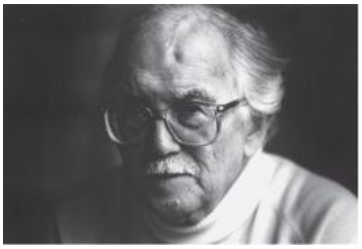
Motteburcht (Zie ook: Spijker, de)

Vanaf de 11e eeuw gingen de landheren zich meer met hun grondgebied bemoeien en verschenen er op verschillende plaatsen in Brabant motteburchten. De kerkheuvel was voor de heren van Boxtel waarschijnlijk een geschikte plek voor hun Motteburcht rond 1200. Op de plaats waar nu de St.Petruskerk staat zou voorheen een motteburcht geweest zijn. Een motte kan worden omschreven als een geheel of gedeeltelijk kunstmatige heuvel met een regelmatige vorm en steile zijden, die gewoonlijk door een droge of natte gracht wordt omgeven. Die constructie heeft tot doel de op zijn afgeplatte top staande versterkingen te verdedigen en de omgeving te beheersen. Vaak was er een lager gelegen voorhof aan de motte toegevoegd. De motte wordt gemaakt door bij het graven van een ringvormige gracht de grond te gebruiken om daarmee in het midden van die ring een kunstmatige heuvel op te werpen. Mottes zijn minimaal drie meter hoog i.v.m. de verdedigbaarheid. De motteburcht van de heer van Boxtel zal ook een huiskapel

hebben gehad. Het was nog de tijd vóór de Reformatie en betrof derhalve een rooms-katholiek godshuis. Daarvoor in de plaats kwam later een kleine Romaanse kerk.
In Nederland komen mottes vooral voor vanaf het begin van de 12e eeuw tot het midden van de 13e eeuw. Er is weinig bekend over de bebouwing op een motte, omdat in de meeste gevallen het oorspronkelijk maaiveld boven op de mottes zozeer geërodeerd is dat er geen archeologische sporen bewaard zijn gebleven. Op basis van de weinige beschikbare gegevens zijn er toch veronderstellingen over de ontwikkeling van de bebouwing. Er wordt vanuit gegaan dat de oudste bewoning op een motte bestond uit een houten toren, omgeven door een palissade. In de meeste gevallen werd de houten toren later door een tufstenen of bakstenen exemplaar vervangen.
Alleen scherfmateriaal, glas en metaalvondsten uit de bodem zullen ons in de toekomst mogelijk meer inzicht geven in deze eerste verdedigbare locatie.
De eerste Heren van Boxtel zouden de motteburcht verlaten hebben toen Willem I van Boxtel het Kasteel Stapelen verwierf. *Voor meer info klik hier.*

Moulin, Daniël de [chirurg] (Zie ook: Liduinaziekenhuis)

Daan de Moulin ◊ (1919-2002) is geboren in Buitenzorg op Java in het toenmalige Nederlands Indië. Hij overlijdt te Boxtel, 82 jaar oud. In 1939 begint hij met zijn studie geneeskunde te Utrecht. Hij is actief in het studentenverzet en weigert in 1943 een loyaliteitsverklaring aan de Duitse bezetters te ondertekenen. In 1943 ontvlucht hij Nederland om via België, Frankrijk, Spanje en Portugal naar Engeland te varen. In 1944 meldt hij zich aan bij het Koninklijk Nederlandsch Indisch Leger (KNIL). "Het is de moeilijkste periode van mijn leven geweest, ik ben erdoorheen gekomen en heb hierdoor een schat aan ervaringen opgedaan die mij voor mijn verdere leven van grote waarde zullen zijn." Aldus het begin van het Engelandvaarders dagboek van de Utrechtse geneeskunde-student Daniël de Moulin. Na de oorlog hervat hij zijn studie geneeskunde die in 1949 wordt afgesloten met het artsexamen. Hij trouwt met Jannie Luit. Na te zijn opgeleid als chirurg bij Moeys in Tilburg vestigt hij zich in 1956 als chirurg in het Sint Lidwina Ziekenhuis te Boxtel. In 1964 promoveert hij cum laude op het proefschrift *De heelkunde in de vroege middeleeuwen*. In hetzelfde jaar wordt hij benoemd tot lector in de algemene heelkunde aan de medische faculteit van het St Radboudziekenhuis te Nijmegen. Zijn openbare les uit 1967 draagt als titel Pijn en tijd. In 1971 vestigt hij zich weer als chirurg en medisch directeur te Boxtel en wordt hij benoemd tot buitengewoon lector in de geschiedenis van de geneeskunde. In 1972 wordt hij directeur van het Instituut Geschiedenis der Geneeskunde (IGG). In 1980 volgt zijn benoeming tot gewoon hoogleraar in de geschiedenis van de geneeskunde. Tijdens een bezoek als visiting professor aan de Johns Hopkins University te Baltimore wordt hij in 1988 overvallen en beroofd. Door een ernstige contusio cerebri (hersenkneuzing) raakt hij daardoor blijvend invalide. In 1989 neemt hij afscheid als hoogleraar met een voor hem georganiseerd symposium over Nederlandsche Geneeskunde in de Indische Archipel (1816-1942). *Voor meer info klik hier.*

Mulo (Zie ook: Joice; ook: Onderwijsgeschiedenis; ook: Strik, fam)

In september 1963 werd de nieuwe Mulo-school van de zusters JMJ aan de Vic. van Alphenlaan in gebruik genomen als meisjes-mulo De Wiltzangh. De officiële opening werd verricht door burgemeester M. van Helvoort en deken J. van Besouw verzorgde de plechtige inzegening. Het ontwerp van de school was van architectenbureau Strik uit Boxtel. De zusters gaven al vanaf 1922 (op Duinendaal) mulo-onderwijs aan meisjes. Toen de zusters Ursulinen stopten met het mulo-onderwijs in 1949 namen de zusters JMJ de meeste leerlingen over. In 1963 telde de school ruim 230 leerlingen. De schoolleiding was tot 1965 in handen van de zusters JMJ, maar vanwege het teruglopende aantal roepingen werd besloten de school over te dragen aan leken.
Na invoering van de Mammoetwet bood gebouw De Wiltzangh onderdak aan de mavo. Dat bleef zo tot 1979 toen de mavo Wilgenbroek (in de wijk Oost) in gebruik werd genomen. Met de komst van het Koning Willem I-College naar De Wilgenbroek wordt het einde ingeluid van het bijzonder onderwijsgebouw. In de leegstaande school aan de Vic. van Alphenlaan werd het Boxtelse vormingswerk ondergebracht, dat vooral onder de naam Joice bekendheid verwierf. De naam Joice bleef altijd verbonden aan het gebouw - de naam stond zelfs nog op de gevel - toen het Koning Willem I-College er al geruime tijd gehuisvest was. In 2011 is het complex gesloopt.
Bron o.a.: Brabants Centrum 08-07-2004

Munsel (Zie ook: Aarde, De Kleine; ook: Jachtrust, landgoed; ook: Salle, La; ook: Zusters Trappistinnen

Munsel is een buurtschap direct ten noordoosten van de kern van Boxtel. Sedert de jaren 90 van de 20e eeuw is het een wijk van Boxtel.
De buurtschap Munsel bestond aanvankelijk uit een aantal boerderijen ten zuiden van het dal van de Dommel. In de 15e eeuw lagen er op Munsel twee hoeven: Elsbroek en Ter Santvoort. Elsbroek was oorspronkelijk een leengoed van de Heer van Boxtel. De familienaam Van den Elsbroek werd al vermeld in 1367. Ter Santvoort werd in 1387 een mansus (slotje) genoemd. Een slotje is een kasteelachtige adellijke behuizing van verwaarloosbare militaire waarde.
In 1773 werd een van deze boerderijen verkocht aan Arnold Willem Tijbosch, die rentmeester was van Kasteel Stapelen. Deze liet er een landgoed aanleggen met een landhuis dat Jachtrust heette. Dit huis werd in 1902 tot 1919 bewoond door Trappistinnen en sinds 1920 is hier Huize de la Salle gevestigd.
Landelijke bekendheid kreeg Munsel in 1972, toen Sietze Leeflang er het ecologisch centrum De Kleine Aarde oprichtte.

Bron o.a.: Wikipedia

Museum (Zie ook: Brabant Goedgemutst; ook: Canonije; ook: Gaudéte voor Volksdevotie; ook: Groene Poort, De; ook: Kleuskes, De; ook: Wasch- en Strijkmuseum)

MUBO is de naam van het MUseum BOxtel dat werd geopend op 1 september 2013. Het museum bevindt zich in het Ursulagebouw in de Baroniestraat 18. Het is een permanente expositieruimte waar o.a. de collecties van Gaudete, Piet Dorenboschmuseum, Hendrik Verhees en het Gilde samenkomen. De geschiedenis van Boxtel wordt vertelt aan de hand van een Canon van Boxtel. De vaste expositie leent zich ook voor educatieprojecten over de geschiedenis van Boxtel. Daarnaast worden er regelmatig verschillende wisselexposities en lezingen georganiseerd over historische thema's, Boxtelse kunstenaars en gebeurtenissen. *Voor meer info klik hier.*

Cor Scheutjens in Lennisheuvel heeft twee schuren met oude landbouwwerktuigen, huishoudelijke artikelen, tractoren, radio's, keukenspullen en curiosa. (06-12663020)

Bron o.a.: Brabants Centrum 27-08-2015)

Mutsenmaakster (zie ook: Brabant Goedgemutst, Museum)

Zij maakte o.a. in Boxtel mutsen en allerlei poffers waarmee ze probeerde de kost te verdienen.

Muziekkiosk (Zie ook: Bellevue; ook: Dommeloord; ook: Fontein; ook: Hotel Riche; ook: Strik, fam)

Op zaterdag 30 april 1910 werd op de Markt de (mobiele) muziekkiosk in gebruik genomen door beide - twee jaar eerder opgerichte - harmonieën: Boxtel's Harmonie en de R.K. Gilden Bonds Harmonie met een lening van het gemeente-bestuur van 500 gulden. Deze kiosk verdwijnt omstreeks 1955 uit het dorpsbeeld.

Vanaf 1990 tot 2009 stond een muziekkiosk op de Markt naar een creatie van de Boxtelse architect Paul Strik. Het had een doorsnee van tien meter. In de volksmond werd het ontwerp steevast 'lampenkap' genoemd. De kiosk is door de jaren heen weinig gebruikt. Het is in 2009 verwijderd in verband met de bouw van De Croon. Sindsdien is de kiosk, in afwachting van een definitieve bestemming, op de gemeentewerf geplaatst.

In Lennisheuvel en Liempde is nog wel een muziekkiosk te vinden.

Voorheen stond er ook ooit een kiosk in de tuin van hotel Riche; nabij H. Hartkerk; in theetuin "Dommeloord" bij café Van Dongen aan de Eindhovenseweg en in de tuin van Bellevue.

Mijlstraat (Zie ook: Stationsstraat; ook: Theresiakerk, Sint; ook: Voetbrug)

In de 15e eeuw was er al sprake van een Mijlstraat. Na de bouw van de kerk in Lennisheuvel in 1926 werd de straat verhard. Deze straat begon bij de Zwaanse Brug en liep via de Breukelsestraat naar de toenmalige dubbele overweg richting Lennisheuvel. De Mijlstraat geldt als de langste straat van Boxtel.

Mijnenveger 'Boxtel'

In juni 1953 kreeg het gemeentebestuur te horen dat een van de mijnenvegers van de Nederlandse marine de naam Boxtel zou gaan dragen. Het toenmalige ministerie van Marine vroeg toestemming om het gemeentewapen van Boxtel te mogen gebruiken in het scheepsembleem. Het bijna 44 meter lange schip (met een breedte van 8,5 meter en een diepgang van 2,78 meter) was toen nog in aanbouw op een scheepswerf in San Francisco en zou in september te water worden gelaten. Hr. Ms. 'Boxtel' werd in juli 1954 door de Amerikanen overgedragen aan de Nederlandse marine; op 12 februari 1955 arriveerde de mijnenveger op de rede van Texel.

Hr. Ms. 'Boxtel' werd in 1976 uit de vaart genomen en een deputatie van het gemeentebestuur maakte op 23 april van dat jaar de laatste vaartocht mee. De scheepsbel werd bij die gelegenheid aan Boxtel uitgeleend 'voor de tijd dat er bij de Koninklijke Marine geen schip in dienst wordt gesteld dat de naam Boxtel draagt'. In 1998 kreeg het koperen luidklokje met daarin de gemeentenaam gegraveerd een plaatsje boven de trap die naar de raadzaal leidt. Daar trekt de burgemeester aan de bel ten teken dat de raadsvergadering begint. Ook kersverse bruidsparen is het gegeven om na de voltrekking van het burgerlijk huwelijk hier de klok te luiden.

Nadat de 'Boxtel' was afgeschreven door de Koninklijke Marine werd het schip in Amsterdam gesloopt en werd het houten karkas opgestookt. Heemkundige Evert Meijs reisde naar Amsterdam en kreeg daar wat koperen en bronzen restanten van de mijnenveger cadeau van de sloper: een hamer, boegletters, wat gereedschap en hang- en sluitwerk van deuren en patrijspoorten. De tastbare herinneringen worden door de Heemkundekring bewaart.

N

Napoleon, Lodewijk [koning] (Zie ook: Protestantse Gemeente; ook: Protestantse kerk)

Napoleon (1778-1846) was een jongere broer van Napoleon I en de vader van de toekomstige Napoleon III. Van 1806 tot 1810 was hij Koning van Holland, een Franse satellietstaat die hij praktisch in naam van zijn broer regeerde. Hij maakte van 13 april tot en met 18 mei 1809 een inspectiereis door Noord-Brabant en Zeeland. Het werd de langste reis die een vorst ooit in eigen land heeft gemaakt. De spraakmakende tocht werd per gele reiskoets, getrokken door zes paarden, gemaakt. Het bonte gezelschap - veelal per paard - bestond uit ministers, staatssecretarissen, lijfartsen, hoge ambtenaren, kwartiermakers en een regiment huzaren. De gilden, kerkgenootschappen en de garde d'honneur speelden een belangrijke rol tijdens deze tocht. De reis voerde veelal over postwegen, zandwegen en modderpaden langs gehuchten, dorpen en steden.

Op zaterdag 22 april 1809 bracht koning Lodewijk Napoleon in het kader van deze reis eveneens een bezoek aan Boxtel. Liefst 800 versierde boommasten waren in het dorp langs de route geplaatst om de vorst welkom te heten. Het volk juichte, toen Lodewijk Napoleon met zijn gevolg langs reed. Op dat moment telde het dorp 2.995 inwoners. Daarvan waren er 2.865 katholiek; 117 hervormd; 3 lutheraans, 9 joods en één remonstrants. Onder meer werd de deken van de Sint-Petruskerk, Du Messie, aan de koning voorgesteld. Hij preekte vurig voor eigen parochie: de Boxtelse katholieken wilden een goede regeling met de hervormden voor de teruggave van hun Sint-Petruskerk. Doch ook de protestanten brengen hun grieven naar voren.

Tevens bracht de koning o.a. een bezoek aan de papiermolen in de Molenstraat.

Lodewijk Napoleon nam in Geertruidenberg op de 25ste van Grasmaand (april) 1809 een beslissing, de Boxtelse gemeenschap aangaande: de Sint-Petruskerk ging definitief terug naar de katholieken. Ten behoeve van de bouw van een eigen kerk, werd 7000 gulden geschonken aan de Boxtelse protestanten. Het moest uiterlijk duidelijk als kerk herkenbaar zijn en indien mogelijk worden voorzien van een torentje.

NBDS [*Noord-Brabantsch-Duitsche Spoorweg-Maatschappij]* (Zie ook: Balbain Verster de, A. H.); ook: Duits Lijntje; ook: Spoorwegen; ook: Stationsgebouw; ook: Stationsemplacement; ook: Stationsplein)

De Heren W.H. van Meukeren, notaris in Rotterdam en rechter mr. A.H. Balbain de Verster uit Boxtel vroegen in 1867 een concessie aan voor de aanleg en voor de bedrijfsvoering van een spoorlijn van Boxtel naar Kleef. Kleef werd gekozen omdat het een aansluiting aan het Pruisisch spoorwegnet had en bovendien per spoor met de stad Nijmegen was verbonden. De Nederlandse regering wees de aanvraag echter af. Van Meukeren ondernam in februari van het jaar 1869 een tweede poging. In dit geval ging het om een spoorwegverbinding Boxtel-Gennep-Goch-Xanten-Wesel met een aftakking van Gennep naar Kleef. Toen op 28-5-1869 de concessie werd verleend, richtte men te Rotterdam de NBDS op. De bouwwerkzaamheden werden aan de Engelse aannemer Rob. Sharpe and Henderson overgedragen, die ook aan het grondkapitaal van de maatschappij wilde bijdragen. De spoorlijn Boxtel - Wesel, ook wel het *Duits lijntje* genoemd (in Duitsland: *Boxteler Bahn*), is een voormalige spoorlijn van de Noord-Brabantsch-Duitsche Spoorweg-Maatschappij (NBDS). De lijn verbond het Duitse Wesel met het Nederlandse Boxtel via Goch, Gennep, Uden, Veghel en Schijndel. Na 1925 kwam het beheer van het Nederlandse gedeelte van de lijn in handen van de StaatsSpoorwegen en het Duitse gedeelte van de lijn kwam (als DB 2515) onder beheer van de DRB (Deutsche Reichsbahn). Totdat de Eerste Wereldoorlog uitbrak. Nederland bleef neutraal en sloot de grenzen. Ook het Duits lijntje ging voorgoed dicht en verviel tot een lokaal lijntje en stopte met personenvervoer. In 1947 werd de lijn grotendeels gesloopt. In de jaren 1960 en 1970 werd in fasen het Duitse gedeelte gesloten en opgebroken. In 1978 verdween ook het goederenvervoer tussen Uden en Mill en in 1983 tussen Veghel en Uden, waarna de sporen werden opgebroken. In 2005 beëindigde Railion het goederenvervoer op het laatst overgebleven stuk van Boxtel tot Veghel.

NCB *[Noord-Brabantse Christelijke Boerenbond]* (Zie ook: Boerenbond; ook: Boerenleenbank; ook: Slachthuis)

De Boerenbond: “Een afdeeling van den machtigen N.C.B., die momenteel 40.000 leden telt en in 1896 in Boxtel is opgericht. De Boxtelsche afdeeling telt 300 leden en heeft als ondergroepen: de Leenbank, de Assurantie's, de Coöperatieve Aankoop, de Jonge Boerenstand, de Boerinnenbond, enz. De coöperatieve boterfabriek "De Hoop" is er bij aangesloten. In Boxtel werd het initiatief genomen voor het reorganiseren van den Oud-Leerlingenbond en de Boxtelsche Boerinnenbond, opgericht 1 Mei '28 was ‘de eerste van het heele land, die als onderafdeeling van den Boerenbond officieel erkend werd. Later heeft de groote N.C.B. zijn hoofdzetel wel overgeplaatst naar Tilburg, maar Boxtel als centraal punt blijven waardeeren”.
“In Boxtel steunde zij de R.K. Landbouw-winterschool: hier stichtte zij vele harer instellingen, als de N.V. Exportcentrale van den N.C.B. , de Proefboerderij, de Proefmesterij en de

Huishoudschool. In Boxtel hielden de kringen hun groote tentoonstellingen; hier werd door een 3500 jonge boeren het eerste lustrum gevierd van hun organisatie. Bij voorkeur vergaderen hier de bestuursleden. Het bloeiende organisatieleven heeft veel bijgedragen tot een gezonden boerenstand".
Ook runde de NCB sinds 29 april 1929 een exportslagerij op het bedrijventerrein Ladonk aan het Boseind, nu Vion geheten. In deze slachterij werken, in 2020, ruim 4500 mensen, veelal arbeidsmigranten uit Oost-Europa (70% Polen). Per werkdag worden ongeveer 20.000 varkens geslacht, vooral bestemd voor de export.
Bron o.a.: 'Gemeentegids 1932'.

Negenmannen (Zie ook: Corpus; ook: Dorpsbestuur)

De naam De Negenmannen is verbonden met de historie van Boxtel. Zij waren in de late Middeleeuwen tot aan de Franse tijd de vertrouwenslieden vanuit de bevolking naar de schout en de schepenen. Elk had een buurtschap onder zich. In totaal waren het dertien buurtschappen waaruit later Boxtel is ontstaan. Omdat enkele buurtschappen maar een beperkt aantal huizen had, waren er die meerdere buurtschappen onder zich hadden. De vertegenwoordigers in het Corpus van de 9 buurtschappen of hertgangen waaruit de Baronie van Boxtel bestond zijn: Boxtel-Binnen, Munsel/Onrode, Gemonde, Cleijnderliemt, Lennisheuvel, Brukelen, Tongeren, Roond/Luycel en Hal/Heult/Zelissen.
Ook refereert de naam aan de negen mannen die samen met Thorbecke de Grondwet van Nederland hebben geschreven.
Bron: Brabants Centrum 27-5-2010

Nieuwe Laan (Zie ook: Dommelbimd; ook: Konijnshoolsedreef)

Deze (verdwenen) weg was een statige oprijlaan, gelegen vanaf de haakse bocht in de Konijnshoolsedreef naar de Eindhovenseweg *(nabij 'Jorishof')*. Deze Nieuwe Laan is mogelijk pas aangelegd (kort) na het gereedkomen van de straatweg 's-Hertogenbosch tot Best (1745) en zou in 1914 nog hebben bestaan. Het was de verbinding tussen Stapelen en de straatweg. Het westelijke deel van de Konijnshoolsedreef bestaat nog, maar de bomen er langs zijn niet echt statig meer. In de Dommelbimd lijkt de oude weg voor een deel weer te herleven.

Ninaber van Eyben (Zie ook: Ark, de)

Bruno is geboren te Boxtel, 3 november 1950 en is een Nederlands industrieel vormgever. Zijn vader was Antonius Cornelius (Toon) Ninaber van Eyben (Scheveningen, 21 december 1896 – Boxtel, 19 april 1977). Toon

was glazenier, graveur, illustrator, mozaïekkunstenaar, schilder, tekenaar en docent. Hij wijdde zich als ambachtsman aan religieuze kunst. Hij was weduwnaar van Carolina Bernadina Hoyng.
Bruno studeerde in 1971 af aan de Maastrichtse Academie voor Beeldende Kunst. Hij doorliep een opleiding als juweelontwerper maar ging een andere richting uit naar de ontwikkeling van industrieel vervaardigbare gebruiksvoorwerpen. Vele creaties zijn opgenomen in verschillende museumcollecties. Zijn grootste bekendheid verwierf Ninaber van Eyben in 1980 met het ontwerp van de nieuwe Nederlandse muntenserie met Koningin Beatrix als telkens terugkerende afbeelding. Deze serie werd geproduceerd in 1982 en gold tot de invoering van de euro. De ontwerper tekende ook de Nederlandse zijde van het euromuntstuk met een silhouet van koningin Beatrix. Ook ontwierp hij de nieuwe hamer voor de Tweede Kamervoorzitter.
In juli 2003 volgde zijn aanstelling als hoogleraar vormgeving aan de faculteit Industrieel Ontwerpen van de TU Delft waar hij één dag per week les gaf.
Bron o.a.: bhic.

Nivo (Zie ook: Zusters Clarissen)

Een voormalig garagebedrijf in de Clarissenstraat. Dit bedrijf dat Hendrik Vervoorn (1924-1992), in Boxtel alom bekend als "de NIVO", in 1955 (tot 2014) overnam van Christ van Rooij (smidje van Rooij). Bij de bouw van de NIVO-garage is men vermoedelijk op een funderingsmuur van het klooster gestuit. Mogelijk heeft hier de kapel gestaan van de zusters Clarissen, terwijl op het achtergelegen terrein het kloosterkerkhof werd aangetroffen. De garage is in 2016 gesloopt zonder dat er bodemonderzoek mocht plaatsvinden en heeft plaats gemaakt voor twee herenhuizen.

Novum [meubelfabriek] (Zie ook: Burgakker; ook: Ladonk; ook: Pastorie Burgakker)

Adriaan van der Haagen ◊, geboren te Boxtel, begon zijn meubelfabriek Novum in 1935 op het terrein tussen Dommel en achterzijde van de huizen aan de Burgakker. Hij trad in het huwelijk met Cornelia Kerkenaar en heeft de eerste jaren in de voormalige pastorie aan de Burgakker gewoond, evenals een broer van zijn vrouw de heer C. Kerkenaar. In die laatste periode werd de pastorie gedeeltelijk ook gebruikt voor opslag van grondstoffen voor de meubelfabriek, zoals fineer. Later werd de fabriek gevestigd op het industrieterrein de Ladonk. De meubelfabriek aan de Van Salmstraat wordt op 16 juni 1972 door brand geteisterd. Een zware storm verwoeste in november de tijdelijke meubelshowroom van Novum aan de Mijlstraat.

O

Odo (Otto) van Canterbury (Zie ook: Bloedwonder, Heilig; ook: Merheim, Dirk van; ook: Pelgrims)

Willem van Merheim (na 1343-1420), heer van Boxtel, had voorafgaand aan het Bloedwonder al een andere poging gedaan om een bedevaart naar Boxtel op gang te krijgen. Zijn volle neef Hendrik was n.l. parochiepriester in Boxtel. De familie Van Merheim was afkomstig uit Merheim, een plaats ten noorden van Keulen. Na de Slag van Baesweiler (1371) slaagt Willem erin, dankzij zijn goede contacten met Keulen, de relieken van de heilige Odo van Canterbury (tijdens zijn plechtige mis in 947 vloeide bloed uit de gebroken heilige hostie; Odo's gebeente werd later naar Keulen overgebracht) mee te nemen naar Boxtel om de devotie hier te bewerkstelligen. Het succes bleef echter uit. Er moest dus iets anders bedacht worden!! Van deze relikwie is verder niets bekend.....

Bron o.a.: De Boxtelse St.-Petrus deel II. Dorenbosch Piet Th.A.(Boxtel 1987)

Oerle, firma van (Zie ook: Harmonieën; ook: Textielindustrie)

Een bekende weverij in Boxtel was Van Oerle's linnen- en damastweverij, die in 1850 werd gesticht door Johannes van Oerle (1828-1902) aan het Smalwater. De voormalige damastweverij was gehuisvest op Zandvliet 1-3. Het was aanvankelijk niet meer dan 'een gebouwtje, enkele weefgetouwen en enkele arbeiders'. In 1887 was Van Oerle de grootste weverij met 62 arbeiders, 49 in de linnen- en damastweverij en 13 arbeiders in de in 1878 opgerichte bandweverij. In de zomer begon de werkdag om 5.30 uur en eindigde om 20.00 uur, met 's ochtends en 's middags een half uur pauze en tussen de middag één uur. In de winter begon de werkdag om 7.00 uur en eindigde om 20.30 uur. Er werkten o.m. 4 jongens jonger dan 16 jaar en 12 meisjes.

De bedrijfsharmonie 'Wilhelmina' werd in 1895 opgericht. De drie zonen Frans, Janus en Pieter namen in 1898 de leiding over. Als gevolg van een staking bij de weverij werd de harmonie in 1906 opgeheven. Van de honderdvijftig werklieden staakten er dertig; die werden ontslagen en vier van deze nam Van Oerle later terug.

Het bedrijf werd in 1916 een N.V. en had op dat moment 132 medewerkers. Sedert de oprichting hebben de zaken zich steeds in stijgende lijn ontwikkeld. Zoon Willem neemt de wasserij en blekerij 'De Smalle Stroom' over. In 1964 fuseerde Van Dijk & Co uit Eindhoven met Van Oerle's Band & Damastweverij. Die productie werd naar Boxtel overgeplaatst. De linnen- en damastfabriek is in 1970 gesloten. Het werd toen één van de grootste firma's op het gebied van het weven van veiligheidsgordelband. Het maakte maar liefst een miljoen meter autogordelband per week. De fabriek verhuisde naar het industrieterrein.

Van Oerle Alberton B.V. sloot op 1 januari 2016 de deuren op bedrijventerrein Ladonk. Reden voor de sluiting is de overheveling van de productielijn naar Roemenië. *Voor meer info klik hier.*

Bron o.a.: Van Oerle's Linnen- en Damastweverij 1895 -1935, Boer, P.H. de,

Oerle, Frans van (Zie ook: Oerle, firma van; ook: Textielindustrie; ook: Villa Van Oerle)

Gemeenteraadslid (1891-1926) van Oerle ◊ en 2 jaar wethouder. Oudste zoon die mededirecteur was der N.V. van Oerle's Band- en Damastweverijen. Heeft gezorgd dat in 1896 Boxtel elektrische straatverlichting had al voor de grote steden in Brabant. Ook op andere vlakken zoals werkeloosheidsbestrijding en woningbouw (voorzitter van een woningbouwcommissie vanaf 1919) was Frans actief. Hij was medeoprichter van de parochie van de H.Hartkerk, waarvan hij ook vele jaren kerkmeester was. Voor zijn verdiensten kreeg hij in 1925 het ridderkruis van Oranje-Nassau.

Omleidingskanaal [Afwateringskanaal] (Zie ook: Kromme-Wiel; ook: Phaf Jan; ook: Wateroverlast)

In de Provinciale Staten werd al in 1850 gesproken over een afwateringskanaal bij Boxtel. Het kanaal werd uiteindelijk in de jaren 1933-1936 tussen de Vorsenpoel en de Heult gegraven als omleidingskanaal, zodat omliggende woongebieden voor wateroverlast gevrijwaard waren. Dit kanaal werd in het kader van de werkverschaffing door De Nederlandse Heidemaatschappij gerealiseerd.

De kosten beliepen een bedrag van 275 duizend gulden, met voor een totaal van 217 duizend gulden subsidie van rijk, provincie en gemeente. Veel meanders van de Dommel werden hiermee afgesneden waardoor het water sneller naar de Maas kon stromen. Vanaf het moment dat dit kanaal zijn werk ging doen, was Boxtel voorgoed verlost van de jaarlijkse overstromingen. Het zand van dit graafwerk werd onder meer gebruikt om de Binnendommeltjes en Het Kromme-Wiel te dempen. Het omleidingskanaal heeft niet langer de rol van hoofdloop maar van back-up bij een hoge water aanvoer.

Enkele inwoners van Boxtel trachtten het reeds geprojecteerde afwateringskanaal ingericht te krijgen als scheepvaartkanaal. Het te graven afwateringskanaal zou droog komen te liggen en dus buiten werking zijn, zolang "de Dommel" niet boven een bepaald peil was gestegen. Hierdoor, meende men, was er weinig voordeel te behalen. Want bij drooglegging zouden de waterhoeveelheden uit de bodem van het aangrenzende land wegzakken en een te sterke wateronttrekking het gevolg zijn. Door het afwateringskanaal om te zetten in een scheepvaartkanaal zou dit grote nadeel te ondervangen zijn. Dit bezwaar leidde tot de oprichting van een vereniging "Voor Ontwatering en Kanalisatie van Midden-Noordbrabant". Jan Phaf was de voorzitter van deze vereniging. Nog een ander voordeel zag de vereniging,

namelijk het scheepvaartkanaal zou ten goede komen aan de industrie. De vereniging heeft haar wensen nooit gerealiseerd gezien.
Bron o.a.: De waterleidingen van Boxtel, R. van Nooijen 2013

Onderwijsgeschiedenis

(Zie ook: Bonnefantenhuis; ook: Borgemeesters; ook: Kapittel; ook: Latijnse school; ook: Scholen, lagere; ook: Scholen, voortgezet onderwijs)

Voor 1493 had Boxtel al een (openbare) dorpsschool en een Latijnse school en die laatstgenoemde school werd door het kapittel bediend. Het onderwijs werd bevorderd door beurzenstichtingen van Boxtelse priesters en kanunniken t.b.v. arme jongens uit Boxtel. Dankzij deze stimulans studeerden 31 jongens tussen 1550 tot 1648 aan een universiteit.
In 1648 werden alle katholieke schoolmeesters ontslagen en vervielen de scholen aan de protestanten. Er werden protestantse schoolmeesters benoemd. De kwaliteit liet soms te wensen over. De kinderen leerden op school spellen, lezen, schrijven en rekenen. In 1800 werd de dorpsschool door gemiddeld 100 kinderen bezocht.
Vanaf 1667 werden de kosten van de school niet meer betaald door de kerk maar door de borgemeesters. Het 'oude' schooltje lag dichtbij het kerkhof aan de noordoostzijde van de kerk. Aan de school vast lag de woning van de koster en werd er later bijgetrokken. Vooral in de winter volgden veel kinderen onderwijs. Naast het schoolgebouw lagen het Bonefanten-huis en de pastorie waar de dominee woonde.
De school was te klein en te laag en allerminst comfortabel. Er werd in 1792 een nieuwe (Toren)school gebouwd nabij de toren, in 1923 afgebroken. Soms probeerde iemand in die periode een katholieke school van de grond te krijgen maar de drossaard hield dat tegen.
Om voor de kinderen van de protestantse elite uitgebreid lager onderwijs te verzorgen, richtten particuliere onderwijzers zogenaamde Franse kostscholen op. Henri Louis Söhngen startte eerst een kostschool te Boxtel. Hij was kostschoolhouder in Boxtel (in elk geval vanaf 1820) en vestigde zich in oktober 1830 te Oisterwijk. (Zie ook: bijvoegsel Söhngen)
In 1840 werd in Boxtel door de Nederlands Hervormde onderwijzer Hendrik van der Velden uit Utrecht de Fransche- en Nederlandse Kostschool opgericht. Hij was in 1822 benoemd als hoofdonderwijzer van de openbare school in de kom van Boxtel. Tevens was hij directeur van deze kleine kostschool met twaalf interne leerlingen op Duinendaal en had twee ondermeesters. De jongens uit heel Nederland waren tussen elf en zestien jaar oud. Ze kregen Nederlands, rekenen, Frans, Duits, Engels, aardrijkskunde, geschiedenis en muziek. Het instituut stond goed aangeschreven. Omstreeks 1860 werd de kostschool opgeheven.
Voor meer info klik hier.
Bron o.a.: Jean Coenen, Baanderheren, boeren en burgers, Boxtel 2004 en 50 jaar JRL, Boxtel april 2000

Onrooi (Zie ook: Hoef, De Onrooise; ook: Oud Maastricht; ook: Plan Oost)

Onrooi betekent onvruchtbare grond. Onrooi was een buurtschap dat bestond tot eind jaren '60, begin jaren '70. Toen werd er op die plek een nieuwe wijk van Boxtel gebouwd. De enige overgebleven bebouwing van Onrooi aan deze zijde van de snelweg is een kinderboerderij en een klein boerderijtje pal tegen de snelweg aan. De fietstunnel onder de snelweg door draagt nog de naam Onrooi, evenals een straat aan de andere zijde van de snelweg. Aan die zijde is ook meer van de oude situatie terug te vinden. Onrooi was het eerste buurtschap buiten Boxtel waar men doorheen trok wanneer men op weg ging richting Luik. Langs deze route waren op regelmatige afstand tolpoorten en uitspanningen te vinden. Tussen Onrooi en Boxtel was ook zo'n tolbarrière: de Halsche Barrière. Op deze plaats werd tol geheven op de steenweg van 's-Hertogenbosch naar Luik die in 1742 in gebruik wordt genomen. Vanaf dat moment verliest de oude weg zijn functie en wordt een lokale verbindingsweg.
Tot WO II heette de Maastrichtsestraat 'Onrooische straat'. Al rond 1600 was er in de nabijgelegen Nieuwstraat een herberg-pleisterplaats met de naam 'Oud-Maastricht'. Het lag aan de weg van de doorgaande route naar Maastricht, Luik via Onrooi, Kasteren en St.Oedenrode. In 1857 bestond nog de 'Onrooise Hoef' die in bezit was van de heer van Boxtel. Rond 1970 werden de huizen in de Maastrichtsestraat en Nieuwstraat gesloopt ten behoeve van de nieuwe wijk Boxtel-Oost. Enkele bomen uit die straat bleven gespaard.
De Maastrichtsestraat is nu een fietspad vanaf de Brederodeweg richting Europalaan en wordt vervolgens Puttersdreef genoemd.

Ooievaar, In Den (Zie ook: Branden, historische; ook: Molenhuis)

Stationsstraat 43. Sinds 1889 stond hier het woonhuis van de fam. Dolmans. In 1919 vestigde zich hier Piet van Run met een groentewinkel tot 1925.
Toen werd dit pand aangekocht door de fam. van den Boomen-Resink en noemde hun zaak 'In Den Ooievaar' en werd grootscheeps verbouwd voor verkoop van meubelen, woningtextiel en confectie. De winkel ging in 1941 in vlammen op. Een zoon kwam om het leven. Na de brand werd het winkelwoonhuis herbouwd tot een moderne en grote winkel. In 1963 stopte een zoon met zijn vrouw Boomen-Volkeri met de zaak en kwam de Edah hierin en later ook It's.

Oorlogen (Zie ook: Bernhard, Karel; ook: Inkwartiering; ook: Rampen; ook: Redoute; ook: Slag om Boxtel; ook: Wereldoorlog I en II)

Boxtel was bij meerdere oorlogen betrokken zoals de Hollandse Oorlog (1672-1678), de Negenjarige Oorlog (1688-1697), de Spaanse Successieoorlog (1702-1713), de Oostenrijkse Successieoorlog (1740-1748) en de verovering door de Fransen (1794). De ene keer had men hier meer last van dan de andere keer.

Uit de Groninger courant van 23-09-1794. Den 16 September: *"Zondag, den 14 dezer, viel er, tegen den avond, een zeer hevig gevegt voor, by Boxtel, tussen de Engelschen en de vyanden, hetgeen tot laat in den nagt duurde, waarna de Engelschen naar Gestel retireerden. De vyanden hebben in Boxtel veel huizen in brand gestoken en alle inwooners mishandeld en geplunderd".*
De troepen gingen bij Boxtel vaak de Dommel over. Er werd voedsel en graan voor de legers gevorderd. Ook werden vernielingen aangericht aan akkers en huizen. Inkwartiering vond plaats en er moest geschut vervoerd worden door boeren met paard en kar. Om brandstichting te voorkomen moest geld betaald worden. Voor dit alles moest het dorpsbestuur leningen aangaan en in 1810 bleek dat Boxtel voor 55.375 gulden had geleend.
In 1810 werd het koninkrijk der Nederlanden ingelijfd bij het keizerrijk Frankrijk. Voor de handel was dat gunstig omdat de grenzen verruimd werden en invoerrechten niet meer van toepassing waren.
In de periode 1830-1839 verbleven veel militairen in Boxtel naar aanleiding van de mogelijke afscheiding van België. In Boxtel was een hoofdkwartier onder leiding van luitenant-generaal Karel Bernhard Hertog van Saksen-Weimar-Eisenbach. De hertog woonde met zijn vrouw Ida in de Clarissenstraat 22. Ook het hoofdkwartier van de prins van Oranje was een periode in Boxtel. V*oor meer info klik hier en hier.*
Bron o.a.: Jean Coenen, Baanderheren, boeren en burgers, Boxtel 2004.

Oostenrijkse woningen (Zie ook: Molenwijk; ook: Woningbouw)

De Oostenrijkse woningen waren naoorlogse houten noodwoningen en werden als geprefabriceerde bouwpakketten geïmporteerd uit Oostenrijk. In de Leenhoflaan zijn zes van deze woningen gebouwd. Verder in de Eikenlaan, Ronduutje, Ons Doelstraat en de Mgr. Wilmerstraat.
Oostenrijk kampte na de Tweede Wereldoorlog met een groot voedseltekort en verkocht veel woningen die konden worden betaald in 'natura'; zaden, gedroogde groenten en visconserven werden als betaalmiddel ingezet. De woningen waren vrij duur. Er zijn rekeningen bewaard gebleven van ongeveer fl 18.500. Dat was inclusief de kosten van grond en het lokaal uit te voeren werk. Het huis heeft een bijzondere isolatiemethode door middel van "thermofolie", die in de 13,5 cm dikke thermowanden is verwerkt. De bouwpakketten werden per trein aangevoerd en daarna door lokale aannemers gemonteerd. Deze bedrijven hoefden alleen zorg te dragen voor de fundering, de riolering, de schoorsteen en de dakpannen.
Bron o.a.: Scriptie Coen van Bentum, student tu Delft

Oosterhof

Na een lange inspraakprocedure verrees in Boxtel-Oost in 1975 een overdekt winkel-centrum, Oosterhof genaamd. Bij de opening door burgemeester P. Pesch telde Oosterhof elf winkels. In 1984 brandde het centrum tot de grond toe af en werd in 1985 heropend. In 2022 vond een renovatie plaats met een kleine uitbreiding.

Opbouwwerk

STichting Opbouwwerk Boxtel (STOB) was van 1977 tot eind 1983 gehuisvest in de Breukelsestraat 8; nu in het Ursulagebouw. Opbouwwerk werkt samen met bewoners en netwerkpartners aan leefbaarheid, veiligheid en sociale cohesie in de wijk.

Organon (Zie ook: Vleesverwerking)

Van Zwanenberg uit Oss was eigenaar van de voormalige slachterij Wijnbergen & Levano aan de Korenmolen op Ladonk. In 1947 bracht Organon de tak Insecto naar deze fabriek waar het insectenverdelgingsmiddel DDT werd geproduceerd. In 1958 verandert de naam in Orgachemia en weer later in Orgateknika als het onderdeel wordt van Akzo-Nobel. Hier werd de eerste aidstest gemaakt. In 2001 neemt het Franse bedrijf bioMérieux de activiteiten over. Het zamelt urine van zwangere vrouwen in onder de naam Moeders voor moeders. Na diverse overnames werd het Zuid-Afrikaanse Aspen Pharmaceuticals eigenaar van de biochemische fabriek. Nog steeds wordt er urine omgezet voor medicijnen die helpen bij de vruchtbaarheid. Rond 2002 werd de fabrieksschoorsteen deels afgebroken en in 2021 het restant.

Bron o.a.: Brabants Centrum 04-02-2021

Ossepad (Zie ook: Wateroverlast)

In dit voormalig akker- en weidegebied ("grotendeels met schaar- en houtgewassen omgeven met beplanting van welwassende eiken- en vlaamse bomen") langs het kasteel uiteraard met ossenweiden lag een weggetje. Voorheen heette het: Zandweg naar Oirschot, later Ossepad en tegenwoordig Prins Hendrikstraat. Tot 1936 was wateroverlast hier altijd een groot probleem. Pas begin twintigste eeuw is de straat volgebouwd met o.a. gemeentewoningen en enkele fabrieken. De nieuwe bewoners van deze straat vonden Ossepad niet chique genoeg en daardoor werd de naam in 1935 veranderd. Mede door de vestiging van de Exportslachterij van Zwanenberg (N.V. Orchachemia) en later de Exportslachterij van de N.C.B. op het industrieterrein droeg dit destijds bij aan de verkeersdrukte in deze straat. Tijdens de oorlog van ’40-’45 werd de straat weer Ossepad genoemd omdat de Duitsers bang waren dat het de oranjegezindheid zou aanwakkeren. In 1953 werd riolering aangelegd in deze straat. De plaatselijke fiets- en voetgangerstunnel onder het spoor heet nu Ossepad.

Oud Maastricht [herberg] (Zie ook: Onrooi)

Al rond 1600 bestond herberg-pleisterplaats 'Oud-Maastricht'. Mogelijk behoorde dit gebouw op de hoek Rechterstaat (voorheen Nieuwstraat) – Dr. Van Helvoortstraat ooit aan het kasteel Stapelen als tiendopslagplaats. Vanuit de poort kwam men door de Wiemelhoek in rechte lijn op de Konijnshoolsedreef uit en vandaar bij het kasteel Stapelen. Het zeer bijzondere huis van Frans van der Hagen bestond uit een slagerij, kruidenierswinkel, bakkerij en boerenbedrijfje. Later woonden er zijn kinderen Jan, Janus, Sientje en Anna (zoon Toon heeft de bakkerszaak verplaatst naar de hoek van de Kruisstraat). Dit imponerende oude huis bezat, achter de grote poort, een overbouwde inrit naar de binnenplaats, die geflankeerd werd door een zeer oude behuizing. Het pand had een enorme zolder met een prachtige dakconstructie. Voorts was 'Oud Maastricht' twee kelders rijk. In één daarvan bevond zich een welput. In 1960 is het pand afgebroken.

Hiernaast (westelijke richting) stonden twee huizen met o.a. de kruidenierswinkel van Van der Sloot. De panden zijn in 1977 gesloopt. In 1988 werd hier het appartementencomplex Bocstelstede gerealiseerd.

Bron o.a.: Beeldbank Boxtel

P

Paardensport (Zie ook: Renbaan)

Molenwijkseweg 5. De Boxtelse Hippische Sportvereniging Sint Martinus is opgericht in 1936. De manege De Langspier heeft een uitzonderlijke accommodatie voor een rijvereniging en bestaat uit een 'grote' rijhal van 60 x 25 meter, een verbindingsgang voor het opzadelen van de paarden en een 'kleine' rijhal van 20 x 40 meter. Vanuit een ruime kantine kunnen de toeschouwers de ruiters achter glas aanschouwen. Verder beschikt de manege over een buitenterrein met een graspiste en 2 buitenrijbakken van 20 x 60 meter. Jaarlijks wordt er een concours gehouden.

Sinds 1973 bestaat in Liempde het familiebedrijf de Ruitersportschool De Rekkendonken. Er werden daar manegelessen gegeven. Vanaf 2021 richt men zich meer op dagrecreatie met o.a. bar, terras, horeca, B&B, feestzalen en wandel- en fietsroutes in de omgeving.

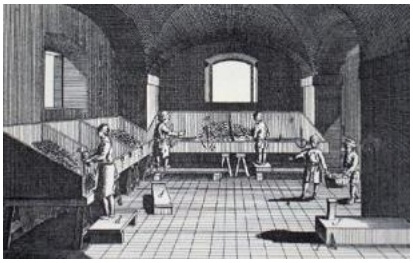
Palmpaasoptocht

In Boxtel was in de middeleeuwen al sprake van een Palmpaasoptocht. Uit oude archief-stukken (± 1610) van de St. Petruskerk blijkt dat er toen al op Palmzondag kinderen met palmtakken door de kerk trokken en de Latijnse lofzang Gloria Laus zongen en daarvoor een traktatie ontvingen. In de middeleeuwen trok deze processie heel de plaats door, en het was gebruikelijk in de stoet een houten ezel mee te voeren, waarop een Christusbeeld was

geplaatst.
Boxtel is een van de weinige plaatsen in Nederland waar de palmpaasoptocht lang in ere werd gehouden. De Heemkundige Studiekring zorgde er in 1960 voor dat de eeuwenoude traditie nieuw leven werd ingeblazen. De stokken worden versierd met gekleurd papier, noten, rozijntjes, dadels, vijgen, pinda's, chips, snoep en sinaasappels. In het midden hoort een haantje-pik, dat net als de koningsringen bij de Boxtelse bakkers besteld kan worden. Tijdens de jaarlijkse palmpaasoptocht (de zondag vóór Pasen) met ongeveer vijfhonderd zingende kinderen en hun begeleiders met versierde palmstokken vormen dan een kleurrijke stoet die start bij Residentie de Dommel op het Molenpad en eindigt op de Markt. Om precies 12.00 uur, weer of geen weer, vertrekken de kinderen, onder muzikale begeleiding naar het gemeentehuis aan de Markt om de traditionele lentegroet te brengen aan de burgemeester. De animo onder de deelnemers nam in de loop der jaren af en sinds 2022 vindt er geen optocht meer plaats.

Papierfabriek

(Zie ook: Kleinder-Liempde; ook: Molenwijk; ook: Speelman van Wulverhorst; ook: Watermolens; ook: Wind- en stoommolens; ook: Windmolen verplaatst)

Een papierfabriek werd in 1802 gevestigd in één van de twee watermolens op het Smalwater aan het Gareneindje, thans Molenstraat, op de plaats waar dit water uitmondt in de Dommel. Het was uniek in Noord-Brabant. Het bestond uit een watermolen, die gehuurd werd van de heer van Boxtel, en in 1809 werd uitgebreid met een windmolen. Als grondstof gebruikte men lompen. De fabriek leverde een goede kwaliteit papier, waaronder velijnpapier, dat een bijzonder productieproces vergde, waardoor het papier kostbaar werd. Velijnpapier laat geen enkele afdruk van de schepvorm achter. Zaterdag 22 april 1809 vereerde koning Lodewijk Napoleon de papierfabriek bij het Smalwater met een bezoek. De windmolen werd opgetrokken teneinde de papierproductie te kunnen uitbreiden. Het was veruit het grootste bedrijf in Boxtel. Het aantal werknemers was in 1812 maar liefst 98 personen, waaronder veel vrouwen met een gemiddeld weekloon van drie gulden. Het bedrijf werd in 1812 opgezet als sociëteit met aandeelhouders. De naam van de nieuwe onderneming werd: 'De Sociëteit der Papier-Fabriek & Co. te Boxtel.'
De eigenaren van de papierfabriek trachtten één van de watermolens te kopen die als papiermolen werd gebruikt. Maar de eigenaar van de molens, heer De Grancy, weigerde dat. Daarom werd op donderdag 26 augustus 1819 begonnen met het verplaatsen in dertien dagen van de windmolen en bijgebouw bij het Smalwater naar de ruim één kilometer verder gelegen nieuwe locatie.
Reeds kort nadien kreeg het perceel Tongerensche heide met daarop de papierfabriek de naam Molenwijk. Op de oude plek aan het Smalwater kwam een textielfabriek van Van Oerle.
In 1822 kocht burgemeester Speelman van Wulverhorst, die administrateur en commissaris van de papierfabriek was, alle machines en voorraad op Molenwijk over van de sociëteit. Dit

had te maken met het overlijden van commissaris Van Ertrijck. Hij was sindsdien enige eigenaar van de papierfabriek op Molenwijk, maar de grond waar de fabriek op stond was niet van hem. De schatrijke burgemeester kreeg uiteindelijk het geld voor de aankoop van de grond en de voortzetting van de fabriek niet bijeen. Vanwege een grote schuld aan het Rijk moest hij de fabriek in 1826 aan het Rijk verkopen. In 1828 eindigde de productie.
Adam Hendrik Velsen ◊ begint in 1826 op Kleinder Liempde nabij de Dommel een papierfabriek in een windmolen. In 1831 koopt hij de inboedel van de papierfabriek op Molenwijk. Zijn zoon Pieter zet de zaak voort tot 1877 en gaat wonen in de Clarissenstraat 22. Hij was tevens raadslid.
Uit de Provinciale Noordbrabantsche en 's Hertogenbossche courant 10-04-1877: *"Publiek verkoopen: De Gebouwen, het Erf, benevens de machinerien, behoorende tot de nog kort geleden in werking geweest zijnde Machinale Papierfabriek, staande en gelegen te Boxtel, aan de rivier den Dommel en den Straatweg naar Eindhoven, ter grootte van 52 Aren 70 Centiaren. De Machinerien bestaan hoofdzakelijk in: 1 Stoommachine van 40 en 1 dito van 7 paardenkracht, 2 Stoomketels met Bouilleurs, 1 compleete Papierstoel (Contenue), lang 18 breed 1.60 Meter, voorts Maalbakken en wat verder tot zoodanige fabriek behoort".*
Voor meer info klik hier.
Bron o.a.: Een molentje op den zandweg reed... © Ruud van Nooijen, Boxtel 4 april 2012

Papiermaker (Zie ook: Kleinder-Liempde; ook: Molens)

In het buurtschap Kleinder Liempde en op Molenwijk stonden papiermolens waar door de papiermaker het papier werd vervaardigd. In 1825 waren 31 inwoners van Boxtel van beroep papiermaker.

Pastoor, Dirk (Zie ook: Veldwachter)

In 1832 wordt de Boxtelse veldwachter Lambertus van den Berg ontslagen en het gemeenbestuur is naarstig op zoek naar een nieuwe veldwachter.
Een zekere Dirk Pastoor, 2 juli 1796 geboren, wachtmeester bij de Rijdende Artillerie en vermoedelijk op dat moment in Boxtel gelegerd, solliciteert naar de openstaande vacature.
Op 19 maart 1833 stelt de Gouverneur van de provincie Noord-Brabant Dirk Pastoor aan als veldwachter van de gemeente Boxtel tegen een jaarsalaris van *f* 163,50. Hij zal tot 1846 de enige veldwachter van Boxtel blijven ondanks het feit dat er veel militairen in en rondom Boxtel gelegerd zijn i.v.m. de Belgische opstand van 1830-1839.
Nadat Dirk Pastoor als veldwachter werd aangesteld kocht hij in december 1833 van Martinus Liket, tapper te Esch en Willebrordus van Exel, koperslager te Boxtel een huis met erf en tuin aan de Rechterstraat, hoek Wiemelhoek. Het huis is ook bekend als snackbar Taurus en cafetaria het Smitje. *(het heeft een tijdlang leeg gestaan)*
Vermoedelijk werd het gebouwd in de 18e eeuw.
Dirk blijkt niet geheel onvermogend te zijn, want in de 30 jaar dat hij in Boxtel zal wonen koopt hij verschillende percelen grond. Vooral omstreeks de jaren 1843 als Boxtel geld nodig heeft om het nieuwe gemeentehuis te kunnen financieren.
Zo koopt Dirk van de gemeente Boxtel gronden op de Beukums, Munsel, de Breede

Heide en de Bunders.
Naast zijn huis aan de Rechterstraat bouwt hij twee huisjes, die hij gaat verhuren.
Later zal Petrus de Visser hier een broodbakoven in bouwen.
Dirk gaat in 1861 met pensioen en verhuist in 1863 naar Hedikhuizen tot zijn dood in 1874.
Bron: (stamboom)onderzoek naar de familie Pastoor door Christ van Eekelen 2009

Pastorie Burgakker (Zie ook: Burgakker; ook: Pastorie Duinendaal; ook: Schuurkerk; ook: Wijs, F.A. de)

Op de Burgakker (op de hoek naar de huidige parkeerplaats) stond de pastorie van de schuurkerk. De laatste eigenaar van het pand was mevr. Van Elk. Het pand is omstreeks 1672 gebouwd en rond 1960 gesloopt. Het is tot 1845 in gebruik gebleven als pastorie. De laatste 'geestelijke' bewoner van de pastorie was deken De Wijs. Deze kon weliswaar vanaf november 1827 weer de mis opdragen in de gerestaureerde Sint-Petruskerk, doch de Dekenij (huidige pastorie Duinendaal) kon pas later aangekocht en herbouwd worden. De pastorie op de Burgakker stond in 1931 zelfs op de voorlopige lijst van rijksmonumenten doch vond later toch nog een roemloos einde en zijn er huizen gebouwd. *Voor meer info klik hier.*

Pastorie Duinendaal (Zie ook: Dekenij; ook: Pastorie Burgakker; ook: Wijs, F.A. de)

Na overlijden van secretaris Peter Cuijpers in 1844 werd de Dekenij op Duinendaal door het kerkbestuur van de Sint-Petruskerk voor f 10.000,-- aangekocht en ingrijpend herbouwd. Op de bestaande fundering van de dekenij werd de pastorie opgebouwd en was in 1845 gereed. In dat jaar verhuisde de, inmiddels 72-jarige deken De Wijs van de pastorie, nabij de plek waar tot 1828 de schuurkerk stond, aan de Burgakker naar de gloednieuwe pastorie op Duinendaal. In 2011 gerenoveerd.

Pastorije (Zie ook: Roelands, Jacob)

Ook wel pastoriehuizinge geheten, ligt aan de Koppel 2. Was gedurende meer dan drie eeuwen de woning voor de protestantse predikant. Vanaf 1648 deed dominee Timotheus Roelands, de vader van Jacob, dienst in de dorpskerken van Boxtel, Sint-Michielsgestel en Gemonde, die dus gesloten waren voor de katholieken.
Deze aloude predikantenwoning Pastorije werd in 1995 openbaar verkocht. Men heeft ca 1932 ooit het plan gehad om het protestantse kerkje en de domineeswoning, de Pastorije, te slopen om een vrij zicht op de St.Petruskerk te krijgen. Omdat het bedrag dat de protestantse kerkenraad daarvoor vroeg te hoog was, ging dit plan niet door.

Pechtold, familie

Al voor W.O. II bestond de firma R. Pechtold en Zoon ◊ (1896-1965) een sanitair- en loodgietersbedrijf in de Molenstraat 5 tot zeker 1964. Hier werd de vader geboren van Alexander Pechtold (politicus D'66). Zijn grootouders liggen in Boxtel begraven. Tijdens de oorlog had de familie onderduikers in huis.

Pelgrims (Zie ook: Bedevaarten; ook: Bloedprocessie, Heilige; ook: Koster; ook: Processiepark)

Bedevaartgangers bezochten n.a.v. het H.Bloedwonder Boxtel en de St.Petruskerk. Blijkens gegevens uit het gemeentearchief zouden in de 17e eeuw soms tot 45.000 pelgrims Boxtel bezocht hebben. Men kreeg insignes als herinnering of als een soort reliek. Ook werden er bloeddraadjes uitgereikt. Er zijn twee Boxtelse pelgrimstekens teruggevonden, één in Dordrecht en één in Sluis, daterend uit de periode 1380-1400. Nu zijn ze erg zeldzaam. Er zijn er 10 bekend. Ze zijn allemaal van na 1380 omdat in dat jaar de Sint Petruskerk officieel toestemming kreeg om het miraculeus Heilig Bloed ter vereren. In 1640 werden ter gelegenheid van de processie niet minder dan 35.000 bidprentjes gedrukt.

Pellenwever

Boxtel telde in 1912 maar liefst vier inrichtingen waar pellen werden geweven. Pellen zijn eenvoudige damastachtige stoffen blokpatronen, die werden geweven op zo genoemde schachtinrichtingen. Men spreekt daarom ook wel van schachtdamast. Een straat in Boxtel-Oost heet Pellenwever.

Peter's Hoek Café-restaurant

Aan de Schijndelseweg 170 bouwde in 1932 de heer Lenard Schoenmakers een café-restaurant met de naam Het Buitenlust met een kruidenierswinkeltje. De familie Van Eeuwijk nam in 1951 het café over. In 1967 werd Peter Fernhout de uitbater van dit etablissement, noemde het Peter's Hoek en maakte er een wegrestaurant van. In verband met de aanleg van de autosnelweg A2 ging hier de afslag in 1995 dicht en kwam de oversteek te vervallen. Het Chinees restaurant Golden House vestigde zich hier eerst en daarna New Palace. In 2020 is het gebouw gesloopt en verrezen er acht nieuwe woningen. Het wijkje kreeg de naam Petershof.

Petrusbasiliek, Sint (Zie ook: Bloedwonder, Heilig; ook: Kerkheuvel; ook: Motteburcht; ook: Reformatie; ook: PetrusStoel, Sint; ook: Petrustoren, Sint; ook: Smitsorgel)

De kerk is gelegen in het dal van de Dommel. De locatie is kunstmatig verhoogd (motte) en wordt aangeduid als een kerkheuvel.

De oudste gegevens van de kerk in de Oude Kerkstraat te Boxtel dateren van eind 13e eeuw. Kerken werden in de middeleeuwen over het algemeen niet gesticht door de bisschop, maar door een plaatselijke heerser, die ook het recht had een kandidaat voor te dragen voor benoeming tot pastoor.

Nadat de heer van Boxtel de motteburcht verlaten had verrees aanvankelijk op de omgrachte heuvel een romaanse kerk die in opdracht van de heer van Boxtel (van Randenrode) gebouwd zou zijn. De kerk was opgetrokken uit tufsteen uit de Eifel. Als gevolg van het H.Bloedwonder na 1380 kwamen talloze bedevaartgangers naar Boxtel. Hiervoor moest de kerk vergroot worden. Het koor van de romaanse kerk werd aan het einde van de 14e eeuw in gotische stijl vergroot, waarbij gebruik gemaakt werd van tufsteen van het romaanse priesterkoor. *Voor 3D animatie klik hier.*

De Bloeddoeken werden in de kerk bewaard. De hieruit voortvloeiende inkomsten maakten de vervanging van de romaanse kerk door een gotische kerk mogelijk, gebouwd in opdracht van de Heren van Boxtel (ook Pastoor Gerardus van Bucstelle, Kanunnik van Munster wordt in dit verband genoemd). Een laatgotische driebeukige kruisbasiliek uit de 15e eeuw met westtoren, driezijdig gesloten koor en kooromgang. De oudste vermelding van een kerk ter plaatse dateert uit 1280. Van het mogelijk laat-14de-eeuwse koor is een deel in de triomfboog bewaard gebleven met enkel wat schaarse muurfragmenten.

Het driebeukige schip dateert oorspronkelijk uit het midden van de 15de eeuw. Nadat de kerk in 1493 een kapittel kreeg met acht kanunniken en een deken, dankzij Henricus van Ranst, heer van Boxtel, had men een groter koor en dwarsschip nodig. Omstreeks 1500 werd met het transept begonnen, gevolgd door koor en kooromgang. Het koor en transept werden na het midden van de 16de eeuw voltooid. Tot de oprichting van het kapittel in 1493 telde de kerk negen altaren. Omstreeks 1608 werd in de kerk een oksaal (3 bogen gesteund door pilaren) gebouwd ter afsluiting van het priesterkoor. Onder elke boog werd een altaar geplaatst, er waren toen 15 altaren! De wandschilderingen werd in 1610 volledig over gekalkt. Rond 1526 en in 1607 kreeg de kerk een nieuw orgel. *Het Orgel, hoog 12 voet, zijnde 't selve van de Hoogduytse Meester, die 't groot Orgel in den Bosch en Antwerpen heeft gemaeckt, hebbende 8 Registers, als Prestant, Trompet, Bordon, Octaef, Super-Octaef, Sexquialter, Mixtuer en Scherp, met een Pedael daer aen. (Het orgel in de St. Jan te Den Bosch werd tussen 1618 en 1622 gebouwd door o.a. Florentius Hocque uit Keulen)!*

De in de speklagen gebruikte tufsteen is waarschijnlijk afkomstig van het oude romaanse koor. Aan de noordzijde van het koor verrees gelijktijdig een kapel met sacristie. Een tweede

sacristie en de driezijdig gesloten Heilig Bloedkapel ten oosten hiervan werden, zo blijkt uit het jaartal op een gevelsluitsteen, voltooid in 1561.
Tijdens de periode 1648-1809 raakten Boxtelse katholieken hun Sint-Petruskerk kwijt aan de protestanten. Omdat er in Boxtel slechts zeer weinig lidmaten van de 'ware religie' (Nederlands Hervormd) woonden – begin 19e eeuw omstreeks 50 op een bevolking van ca. 2.500 personen - waren zij niet in staat dit grote gebouw goed te onderhouden. De protestanten gebruikten nog slechts een deel van de kerk; de rest raakte in verval. De toren was toen eigendom van de gemeente.
Uit de Oprechte Haerlemse Courant van 17 augustus 1684 blijkt dat het orgel met acht stemmen en aangehangen pedaal dat in de Boxtelse kerk stond, te koop werd aangeboden. Het dak van het middenschip van de kerk was in 1684 ingestort, alleen de buitenmuren stonden nog overeind. Daarom werd het orgel waarschijnlijk verkocht.
De protestanten lieten toen een muur metselen tussen schip en transept terwijl de bloedkapel door een muur van de kerk werd afgescheiden t.b.v. consistoriekamer en namen dat, kleinere, deel van de grote kerk in gebruik voor hun diensten. Het door meester-steenhouwer Mathijs Donicx vervaardigde monumentale oksaal ging verloren.
Tijdens een zware novemberstorm op 9 november 1800 stortte ook nog de tot op dat moment nog overeind staande muur van het schip aan de noordzijde van de kerk in. Er bleef uiteindelijk slechts een ruïne over.
Na de teruggave aan de rooms-katholieken begon men in 1823 onder leiding van G. Heessels met de herbouw en werd de kerk in haar oude luister hersteld. Daartoe werd een nieuw barok hoofdaltaar geplaatst; werd de H. Bloedkapel in haar oorspronkelijke toestand terug-gebracht; werden dichtgemetselde nissen geopend; nieuwe gebrandschilderde ramen geplaatst. Hiervoor moesten het raadhuis en de gijzelkamer aan de kerk ontruimd worden. Tenslotte werd de toren, nadat het kerkbestuur die van de gemeente had overgenomen, grondig van binnen en van buiten gerestaureerd.
Een nieuw gebouwde binnenmuur in de kerk stortte enkele keren in omdat de pilaren te zwak waren. Op 27 november 1827 werd de hernieuwde kerk ingewijd. In 1867 vond herstel van de vensterharnassen plaats. In 1917-'20 volgde een restauratie van het exterieur. Tussen 22 juli 1918 en 1932 vonden vele en verschillende restauratiewerkzaamheden plaats, eerst onder leiding van de hoogbejaarde dr. Pierre Cuypers (1827-1921). Omdat hij tijdens deze restauratie overlijdt werd het werk grotendeels door zijn zoon Joseph Th.J. en kleinzoon Pierre J.J.M. uitgevoerd. In 1925 is de noordoost- en zuidoostzijde vergroot met de tegenwoordige rechte en schuine beuk, de oostelijke gaanderij, het trappenhuis en de vestibule. Men bouwde in 1932 nog een doopkapel tussen de toren en de noordelijke zijbeuk.
Inwendig heeft de kerk nog originele kruisribgewelven in transept, kooromgang, sacristieën en in de H. Bloedkapel. De overige gewelven zijn tussen 1823-1927 met stucwerk vernieuwd. Ook voorzag men toen de pijlers van een bekleding en van stucwerk. De preekstoel uit 1835 is gemaakt door J.B. van Hool en P. Dieltjes. Het orgel van F.C. Smits stamt uit 1842.

De koorhekken en biechtstoelen werden in 1890 naar ontwerp van L.C. Hezenmans uitgevoerd door atelier De Kort. De gebrandschilderde glazen van de H. Bloedkapel beelden het Heilig Bloedwonder uit; ze zijn in 1927 vervaardigd door F. Nicolas te Roermond. Het portaalbeeld is van Victor Sprenkels (Rotterdam 1878 – 1959 Roermond) Jaar: 1928 en 1930. De oude omgrachting van de kerkheuvel werd in 1930 gedempt.
In december 2011 werd de Sint Petruskerk door Rome uitgeroepen tot 'Basilica Minor', een eretitel voor bijzondere kerken. Om basiliek genoemd te mogen worden, moet een kerk aan een aantal voorwaarden voldoen. Zo moet het een bedevaartsoord zijn. Boxtel is al sinds de 14e eeuw een pelgrimsoord vanwege het 'heilig bloedwonder'. Op het priesterkoor staat als teken van basiliek de conopeum (paraplu) en tintinnabulum, een klokje in een versierde standaard.
Bron o.a.: De Boxtelse St.-Petrus I-II, 1983; P.Th.A. Dorenbosch

Petrusschool, Sint (Zie ook: Bibliotheek; ook: Fraters van Tilburg; ook: Scholen, lagere; ook: Stael, Frans)

Burgakker 4. Burgemeester Frans Stael legateert in 1896 aan de St. Petrusparochie in Boxtel een huis met tuin en erf aan de Burgakker met de bedoeling dat hier een R.K. lagere jongensschool gebouwd wordt. In 1901 wordt het herenhuis afgebroken om plaats te maken voor een pand, de St.- Petrusschool genaamd, gerund door de fraters van Tilburg. Het gebouw bestaat beneden uit vier leslokalen en boven een patronaat. In 1912 koopt de parochie de tegenovergelegen openbare school en hier worden tijdelijk twee leslokalen gebruikt wegens ruimtegebrek in de fraterschool. Intussen wordt een nieuwe vleugel gebouwd aan de fraterschool. Vanaf 1 januari 1915 begonnen de fraters een school voor Meer Uitgebreid Lager Onderwijs. In 1950 wordt het patronaat tijdelijk gebruikt door een afdeling van de schilderschool Sint Lucas. Hierna vestigt zich hier een gedeelte van de katholieke MULO-school. Het pand wordt in 1979 gekocht door de gemeente Boxtel. Sinds 1980 bevindt zich in het oorspronkelijk gebouw de bibliotheek en later ook de Heemkamer.

Petrustoren, Sint (Zie ook: Beiaard; ook: Laar, Harrie van de; ook: Petrusbasiliek, Sint; ook: PetrusStoel, Sint)

De toren dateert uit 1490 en werd als eerste onderdeel van de nieuw te bouwen gotische kerk gebouwd. In de loop van de 15de eeuw werd begonnen met de onderbouw van de westtoren. Aan het eind van die eeuw werd de drie geledingen hoge toren verder afgebouwd en is 71,6 meter hoog. Het heeft een stenen wenteltrap van 131 ongelijke treden. De toren bevat een zgh H.Geest-zolder. Hier werd door de Armmeesters graan opgeslagen, bestemd voor brood t.b.v. de armen.
Het is een voor Brabant wat ongebruikelijke toren: in plaats van steunberen zijn zware hoeklisenen aangebracht. Omstreeks die tijd werd ook de bovenste geleding van de toren toegevoegd. Deze geleding lijkt erg veel op die van de Sint-Jan van 's-Hertogen-bosch wat doet vermoeden dat hierbij dezelfde bouwmeester betrokken is geweest. De torenspits werd vernieuwd in 1615, volgens een opschrift op de koningstijl door meester Hans Cornelis Schutkens van Liemd. Van 1798 tot 1926 was de toren eigendom van de gemeente. Keizer Napoleon had namelijk bepaald dat, door de protestanten genaaste kerken, aan de katholieken moest worden teruggegeven. Behalve de torens. Die werden staatseigendom uit militair-strategisch oogpunt.
Uit het werkverslag van de Commissaris van de Koningin, 5 april 1906, over Boxtel:
"De gemeentetoren wordt hersteld; men is thans bijna gereed; het heele werk is plusminus f. 8.000 begroot. Het is slechts het allernoodzakelijkste, wat thans gedaan wordt; eene grondige restauratie van den toren zou – volgens eene globale begrooting van den architect Hezemans – f. 34.000 kosten".
In 1944 maakten Pastoor van Besouw, ir.E. Hazelhoff en Harrie v.d. Laar het dynamiet, dat door de Duitsers was aangebracht in de toren, onklaar.
Begin 1980 ontstond een zelden vertoond staaltje gemeenschapszin. Iedereen: scholen en bedrijven, inwoners, verenigingsleven, winkeliers zette zich in om in het kader van de actie 'Red de Toren' te zorgen voor tijdig herstel en behoud van de toren van de Sint-Petruskerk. In maart 1980 werd door 'Stichting Red de Toren' een campagneplan opgesteld en begonnen met de acties om het streefbedrag van twee ton binnen te halen. Eén jaar later, in maart 1981, werd het grote doel bereikt...
Het doel van de actie was het behoud en restauratie van de Sint-Petrustoren, die destijds onder meer ontsierd werd door grote scheuren in de muur, verrot hout in de spits en roestende muurankers.
De restauratie van de kerktoren was toen al vele jaren hoogst noodzakelijk. Eigenlijk gold dat indertijd voor het hele kerkgebouw, maar de toren had prioriteit. In totaal kostte de restauratie twee miljoen gulden. Het rijk nam vijftig procent van dat bedrag voor zijn rekening, de gemeente Boxtel dertig procent, de provincie Noord-Brabant tien procent en de

eigenaar en opdrachtgever, de Sint-Petrusparochie, ook tien procent. Toren en spits werden gerestaureerd in 1982/1983.
Bron o.a.: De Boxtelse St.-Petrus I-II, 1983; P.Th.A. Dorenbosch en uit: bhic.

PetrusStoel, Sint, te Antiochië

(Zie ook: Gemeentewapen; ook: Kerkhof St.Petrusbasiliek; ook: Pastorie Duinendaal; ook: Petrusbasiliek, Sint; ook: Petrustoren, Sint; ook: Reformatie; ook: Smitsorgel)
De volledige naam van de basiliek is St. Petrus Stoel te Antiochië. Hij is de patroon van de parochiekerk en van de gemeente Boxtel. Zijn beeltenis fungeert dan ook als drager van het Boxtelse gemeentewapen. De naam St. Petrus Stoel te Antiochië komt van (de bloeiende hoofdstad van de toenmalige provincie Syria van het Romeinse Rijk) waar Petrus de eerste kerk stichtte buiten Palestina. In het jaar 324 werd hier een concilie gehouden. Antiochië heet nu Antakya en ligt in Turkije op de grens bij Syrië. In februari 2023 is deze historische stad vrijwel geheel verwoest door een aardbeving. *Voor meer info klik hier.*
Bron o.a.: De Boxtelse St.-Petrus I-II, 1983; P.Th.A. Dorenbosch

Phaf, Jan

(Zie ook: Dries, Den; ook: Hotel Riche; ook: Lindenlust; ook: Villa Phaf)

Jan Phaf ◊ (1877-1952) is geboren in Utrecht en overleden te Vught. Hij werkte aanvankelijk bij de N.S. (voorheen S.S. = Staats-Spoor) en kwam zodoende in Boxtel terecht. Hij trouwde met de Boxtelse weduwe Maria Mechelina van Dijk – Van Leeuwen en het echtpaar vestigde zich in Huize Lindenlust alvorens men Villa Phaf liet bouwen. Door dit huwelijk werd Jan mede-eigenaar van de damast-, pellen- en linnenfabriek van Van Leeuwen. Verder was hij in Boxtel raadslid en korte tijd wethouder. Hij was actief in diverse sectoren van het maatschappelijk leven. In 1924 werd Jan burgemeester van Aarle-Rixtel en van 1929 tot 1942 was hij burgemeester van Gemert.

Pinxteren, van

Loon- en Transportbedrijf van Pinxteren b.v. is een familiebedrijf in Boxtel wat van oudsher diverse werkzaamheden uitvoert in de agrarische sector. De basis van het bedrijf is gelegd in 1951. Ties van Pinxteren kocht destijds een tractor met een aardappelrooier en ging hiermee de boer op. Al snel breidde hij zijn werkzaamheden uit met diverse andere machines en medewerkers. Hij werd in Boxtel en omgeving bekend met zijn typisch dienstenbedrijf voor de agrariërs en verzorgde o.a. het ploegen, mesten, zaaien, hakselen en oogsten voor hen. Vandaag de dag bestaan de activiteiten uit cultuur- en civieltechnische grondwerkzaamheden, snoei- en rooiwerkzaamheden, bestratingswerkzaamheden, sloopwerken, rioolwerken, transport en gladheidsbestrijding.

Pius X-school [LTS] (Zie ook: Baanderherencollege)

Direct na de Tweede Wereldoorlog start een technische opleiding in het Sint-Paulusjeugdhuis (nu 'de Rots') aan de Nieuwstraat en De Burcht met ruim tachtig leerlingen en twee studierichtingen: houtbewerking en metselen/stukadoren. In 1950 betrok de 'Technische School Pius X', na omzwervingen langs een aantal noodonderkomens, een eigen gebouw in de Prins Bernardstraat. Dit werd al snel te klein. Later diende het als ITO (individueel technisch onderwijs) en is opgegaan in het Baanderherencollege. In 1992 is het gebouw gesloopt t.b.v. woningen.

Plan Oost (Zie ook: Gasbedrijf; ook: Hoogheem: ook: Kinderboerderij; ook: Onrooi; ook: Rots, de; ook: Voetbal: ook: Wilgenbroek; ook: Woningnamen)

Eind jaren zestig werd een begin gemaakt met de realisering van een vernieuwde woonwijk in Boxtel in oostelijke richting. Dit werd 'Plan Oost' genoemd, bestaande uit drie fases en behield die naam nog jarenlang onder de bevolking. In dit gebied lagen aanvankelijk twee straten: de Onrooisestraat, later Maastrichtsestraat geheten, (in zuidelijke richting) en de Nieuwstraat (in iets noordelijke richting) vanaf de 'Nieuwe Rijksweg' (nu Brederodeweg) tot aan de westgrens van Liempde. Het eerste gedeelte van deze straten bestond voornamelijk uit de oorspronkelijke bebouwing: kleine, schamele, aaneengesloten woningen, wat detailhandel, cafés en houtbedrijven; alles uit eind 19e, begin 20e eeuw. Er bevond zich toen ook een basisschool "Sint-Paulus" en een gasfabriek. Riolering was er nog niet en de bewoners in dit wijkje hadden achter hun huis een 'poepdoos' met eronder een gierput. De nabije omgeving bestond uit het landhuis 'Wilgenbroek', enkele verspreid staande boerderijen met landerijen en werd Onrooi (= onvruchtbare zandgronden) genoemd. Een buurt die toen vanuit overheidswege stiefmoederlijk werd verzorgd. Voorafgaand aan de radicale sloop waren vrijwel alle woningen onbewoonbaar verklaart. Eén boerderij is na herinrichting overgebleven: de kinderboerderij. Het huidige wijkgebouw de Rots is gebouwd in 1938 met enkele sportvelden.

De Nieuwe Nieuwstraat kreeg een veel rechter tracé dan de oude bochtige weg. Er verrezen zeven flats in opdracht van de gemeente en daarna honderden eengezinswoningen die werden gerealiseerd door de plaatselijke woningbouwvereniging.

Bron o.a.: Brabants Centrum 24 okt. 2024

Ploeg- en keuterrechten

In Boxtel kwam ploegrechten en keuterrechten voor. Een keuterrecht was een kwart van een ploegrecht (ius aratu) en deze rechten konden cumuleren, men kon bijvoorbeeld vijf keuterrechten in de gemeynt bezitten. Deze rechten konden bovendien door mensen van buiten Boxtel uitgeoefend worden. Te Boxtel bleven de ploeg- en keuterrechten tenminste tot het einde van de 18de eeuw bestaan. Het ploegrecht bestond daar alleen voor de gemeynt de Kempen, maar ook op andere gemeynten onder Boxtel werden individuele rechten uitgeoefend, namelijk op die van Selissel en Oetendonc (Lennisheuvel en Klein Liempde).

Deze rechten, zoals bijvoorbeeld te Oetendonc in 1449: "*een half pont groot uit 6 pond*", werden kennelijk afgeleid uit de geldelijke waarde van dit recht. Welke rechten er op de Oetendonc werd uitgeoefend blijkt uit een rechtsverlening tot gebruik van de gemeynt Oetendonc aan een inwoonster van Liempde uit 1492: "*Dese gesworenen metten gedeputeerden hebben gevest een recht van torff, hey ende weye ende beesten te steuwen ende te weyen op te gemeynte van Oetendonck gelyc den andere gemalen een voer een*"

In 1597 wordt gesproken van 1 en een half ploegrecht op de gemeynt van Banisveld (Oetendonk). In de 17de eeuw is wel incidenteel sprake van "*coeteren naebuersrechts opte gemeynte van Oetendonck*"

8-9-1626: "*alnoch een half ploechrecht op te gemeynte van Kempen ende alnoch een cueteren gebuerrecht op te gemeynte van Oetendonck ende Barnisvelt…..item de hellicht van een ploechrecht torffs op te gemeynt van Kempen ende alnoch een cueterengebuerrecht op te gemeynt van Oetendonck ende Barnisvelt*…".

Bron o.a.: Proefschrift: '.... dat men het goed van den ongeboornen niet mag verkoopen', Hein Vera, Moergestel 2011

Politie (Zie ook: Vrede- of kantonrechter; ook: Veldwachter; ook: Vorster)

De noodzaak van de bouw van een raadhuis ontstaat in de Franse Tijd, wanneer de gemeente-administratie steeds omvangrijker wordt en ook de politie (veldwachter) een onderkomen nodig heeft. De politiemacht bestond uit een chef-veldwachter en vier veldwachters. De veldwachters, later gemeente-politie, hadden een bureau in het raadhuis van 1843 en daarna in het gemeentehuis van 1936.

Het raadhuis, met kantongerecht (in 1839 in de plaats gekomen voor het vredegerecht) en gevangenis, werd in 1843 in gebruik genomen. Rechts van de ingang lag de kamer van de gemeentepolitie, een ruimte links van de ingang huisvestte een van de veldwachters.

Bij de nieuwbouw in 1968 van het politiebureau aan de andere kant van de Markt werd vóór het gebouw een stenen bank geplaatst, in een poging de herinnering aan de vroegere vrijbanken levendig te houden. Bij de sloop eind jaren 90 van het politiegebouw verdween ook deze bank.

Gezeten in een koets namen de politie van het district Aa en Dommel en de betrokken burgemeester eind september 1997 afscheid van het oude politiebureau aan de Markt. De rit eindigde bij het nieuwe districtsbureau aan de Bosscheweg van architect Wiel Arets. Het onderkomen was al voor de ingebruikname gezegend met kleurrijke bijnamen als bunker, blokkendoos, container, zeeaquarium en miskleun. Het glazen omhulsel is gemaakt van de glassoort reglit waardoor een sfeer van transparantie en openheid ontstaat.
Het Team Bereden Politie Boxtel bevindt zich op Nergena 3. Van hieruit wordt Zuid Nederland 'bediend'. De bereden politie of politie te paard maakt gebruik van paarden op plekken en in situaties waar ander vervoer niet gewenst/mogelijk is.

Politiebond

De RK politiebond St. Michael afdeling Boxtel en Omstreken werd opgericht op 18 juli 1916 in het gemeentehuis van Boxtel.

Politieverordening

In Boxtel stond al ver voor 1930 in de Algemene Politieverordening de bepaling, dat op zondag- en feestdagen tussen 10 en 11 uur 's morgens zich geen inwoners van Boxtel mogen bevinden in voor het publiek toegankelijke 'lokalen, tenten of tuinen'. Men werd geacht in de kerk te zijn. Dat betekende o.a. dat zij ook op dat tijdstip niet in een café mochten komen. Voor personen van buiten Boxtel was die bepaling niet geldig.
De kasteleins meenden echter dat het voor hen niet mogelijk was om alle inwoners van de gemeente te kennen. Bovendien vonden zij het een bezwaar dat wanneer een vreemdeling met een Boxtelaar tegelijk in 't café komt binnenstappen, zij de vreemdeling wel mogen ontvangen, doch de inwoner moeten weigeren.
Zo ook achtten de kasteleins het vreemd dat iemand die een meter over de Boxtelse grens woont wel toegelaten mag worden maar iemand die een meter binnen de Boxtelse grens woont niet getolereerd mocht worden.
Er waren al meerdere processen-verbaal opgemaakt. Het O.M. eiste een geldboete. In juli 1930 legden de kasteleins deze zaak in hoger beroep voor aan de rechter. Ze vonden dat met deze verordening de gemeenteraad verder gegaan is dan de Gemeentewet toeliet. De burgemeester van Boxtel had die processen-verbaal ook al eens nietig verklaard. *'De rechter doet t.z.t. nader uitspraak.'*

Pompen, J. (Zie ook: Bloedwonder, Heilig)

Joannes Pompen ◊ (1816- 1887) is geboren te Alem en overleden te Boxtel. Zijn vader was landbouwer. Deken van Boxtel van 1871 tot 1887. Was voorheen pastoor te Malden bij Nijmegen en was tegen kermis vieren, vooral door meisjes. De deken preekte ook over drankmisbruik en vloeken en organiseerde bedevaarten naar Uden. Hij verrijkte het kerkelijk interieur met aantal heiligenbeelden. Het vijfhonderdjarig jubileum van het Heilig Bloedwonder werd in 1880 luisterrijk in Hoogstraten gevierd met een opmerkelijke deelneming uit Boxtel. Pastoor-deken Daems van Hoogstraten had de Boxtelse pastoor J. Pompen uitgenodigd om tijdens het octaaf een plechtige mis te Hoogstraten te celebreren. Vandaar dat pastoor Pompen op maandag na Drievuldigheidszondag naar Hoogstraten is getogen, maar hij was niet alleen, hij werd vergezeld door nagenoeg alle leden van de Heilige Familie, wel duizend mannen en jongelingen. De tekst van de toen door pastoor Pompen gehouden preek tijdens het lof is bewaard gebleven.

Postelse Hoeve

Zoals in meer plaatsen in het hertogdom Brabant, bezat de priorij Postel (Norbertijnen) ook een hoeve in Boxtel. Tussen de Van Hugenpothstraat en het Smalwater stond rond 1488 de 'Postelse Hoeve'. Deze hoeve werd in erfpacht gegeven onder voorwaarde dat de voerlui en knechten, in dienst van de priorij, op hun doortocht hier konden overnachten. Postel lag n.l. in de buurt van een kruispunt van verkeerswegen, die o.a. van noord naar zuid, van 's-Hertogenbosch naar Leuven liepen.
Vermoedelijk stond het op de plek van herberg Santvliet (laatstelijk café de Boer). Het bestaan van deze herberg komt voor in een verslag uit 1690 waarin een vechtpartij vermeld wordt die daar had plaatsgevonden.

Postkantoor (Zie ook: Kors, J.A.A.M; ook: Villa Ruysdael)

Al in 1848 was een distributiekantoor geopend waar aangetekende brieven werden uitgereikt en geldhandelingen konden plaatsvinden. In de Rechterstaat 36 was van 1864 tot 1912 een post-kantoortje in een woonkamer gevestigd. Boxtel kreeg in 1884 een zelfstandig postkantoor dat was gesitueerd in een pand aan de Markt nr. 29. Met ingang van 1 mei 1890 werd dit een Rijkstelegraaf-kantoor met beperkte dagdienst voor het algemeen verkeer geopend. Toen werd ook een zendmast op het dak geplaatst.
In 1912 werd op de hoek Stationsstraat/Prins Bernhardstraat een nieuw postkantoor gebouwd. Het fraaie gebouw met woning was gelegen op houtwerf van de fam. Seb.Clercx-

van de Ven. Het moest enigszins terug worden gebouwd, zodat dat de bewoners van villa Ruysdael vrij uitzicht behielden in de Stationsstraat. Het deed dienst tot 1989 waarna het werd gesloopt t.b.v. appartementen. Een jaar eerder hadden de postbestellers al een nieuw onderkomen gevonden in het voorsorteercentrum (uit 1988) aan de Fellenoord tot 2011. Ook kende Boxtel een tweede postagentschap in de wijk Selissenwal. Dat verdween toen de tabakszaak van wijlen Jan Eltink ophield te bestaan.
Bron o.a.: Historie Postwezen Boxtel en Ressort 1848-1988, Th.v.d.Aker, A.Grilis (Boxtel 1988)

Prick, Willem (Zie ook: Concertzaal; ook: Harmonieën)
Willem Prick ◊ (1874-1956), ondernemer en verenigingsmens, vestigde zich in het begin van de twintigste eeuw met zijn ouders in Boxtel en runde er een nog steeds bestaande sigarenmagazijn aan de Rechterstraat 5, bottelde bier en had een limonadefabriekje in een loods op Duinendaal. Willem was medeoprichter van Boxtel's Harmonie, zette zich in onder meer in voor gehandicapten en nam het initiatief om te komen tot een concertzaal bij hotel Riche.
Bron: Brabantse biografieën 7 *Boxtel en Liempde*

Prins Bernhardstraat (Zie ook: Postkantoor)
Werd als 'volwaardige weg' aangelegd (voor f 4.275,-) toen het postkantoor in 1912 werd gebouwd. Voorheen was het een vrijwel onbegaanbaar pad. Tot kort voor de Tweede Wereldoorlog heette het nog Kloosterstraat. (In de oorlog Jan Kruijsenstraat).

Processiepark (Zie ook: Bedevaarten; ook: Bellevue; ook: Bloedprocessie, Heilig; ook: Pelgrims)

In 1924 kwam een viertal officiële bedevaarten vanuit Tilburg, Eindhoven, Esch en Liempde naar Boxtel voor de Heilig Bloedprocessie. Hierbij bleek dat de tuinen van het liefdeshuis en de pastorie onvoldoende accommodatie boden voor het regelmatig houden van processies. Er werd dan ook gedacht aan het aanleggen van een eigen processiepark. De zusters van J.M.J. waren bereid voor dit doel een wei, gelegen tussen de Koppel en (de kapel op) Duinendaal, af te staan.
In de winter van 1924-1925 werd het processiepark aangelegd, toen ook wel H. Bloedpark genoemd. Vrijwel alle Boxtelse boeren verleenden hand- en spandiensten om het grondwerk uit te voeren. In de pastorie werden zij getrakteerd op erwtensoep en spekstruif.
Het park werd aangelegd naar een ontwerp van Paul van Zoghel. Deze had zijn sporen op dit terrein reeds verdiend. Voor hij zich in Boxtel vestigde had hij in Dokkum het fraaie Bonifaciuspark aangelegd.
Tussen boompartijen, heesters en struiken projecteerde hij een slingerende processieweg, waarlangs de kruiswegstaties werden opgesteld. De processieweg mondde uit op een vijftal straalsgewijze aangelegde lanen, waarin de deelnemers aan de processie zich konden

opstellen voor het rustaltaar. Opgaande bomen zorgden voor een bladerdak boven de menigte.
Het park bood plaats aan 4000 pelgrims. Op Drievuldigheidszondag 1925 is het park ingezegend en werd de kruisweg gewijd. In de namiddag trok de Heilig Bloedprocessie voor het eerst door het park.
Het park was ook echt een kruiswegpark. De kruisweg bestond uit gebeeldhouwde taferelen, die geplaatst waren op een voetstuk, in een omlijsting van natuursteen. De kruiswegstaties waren eigen creaties van atelier Van Bokhoven & Jonkers, Den Bosch, jaar 1924 – 1925 en geschonken door de kerk, particulieren en verenigingen.
Ook het rustaltaar dateerde van 1925, een jaar later werd de overkoepeling aangebracht, ter gelegenheid van het tweede diocesaan Eucharistisch Congres, dat in dat jaar in Boxtel werd gehouden. Het koepeltje is ontworpen door architect J. Groenendaal, die toen op Duinendaal het ziekenhuis bouwde.
Doordat de Heilig Bloedprocessie vanaf enige jaren voor de tweede wereldoorlog weer door de straten van Boxtel trekt, zoals dat tot in de 17e eeuw het geval was geweest en de bedevaarten in de jaren vijftig langzamerhand zijn verdwenen verloor het processiepark zijn oorspronkelijke functie.
Uit De Tijd: godsdienstig-staatkundig dagblad van 10-06-1925: *"Met grooten luister wordt thans tijdens het octaaf der H. Drievuldigheid te Boxtel het H. Sacrament vereerd en de wonderbare H. Corporale aan de geloovigen vertoond. Verschillende processie's trekken naar Boxtel op waar nu in het processiepark met kruisweg, dat pas in gebruik genomen is, ruimte is voor 5000 pelgrims. Het rustaltaar in de open lucht is ingewijd en vandaar wordt tijdens de processie voortaan den zegen gegeven met het Allerheiligste".*
Door het verlies van zijn functie is het park ten prooi gevallen aan verwaarlozing en vandalisme. In de jaren zestig is het noordelijk deel afgestaan voor het bouwen van een meisjes-muloschool. (Wiltzangk)
De gemeente heeft het park in 1984 overgenomen van de Sint-Petrus parochie. Het bijna op instorten staande overdekte rustaltaar is in 1985 gesloopt. Het resterende deel van het terrein is als wandelparkje aangelegd en heeft nog steeds acht van de veertien kruisweg-staties als stille (beschadigde) getuigen.
Op de hoek van de Koppel en het Processiepark staat een monument voor de gesneuvelde Boxtelse soldaten in de voormalige kolonie Nederlands-Indië. Het rechter gedeelte van de gedenkplaat is ruw afgeslagen en symboliseert de afgebroken levenslijn van de genoemde militairen.

Protestantse Gemeente (Zie ook: Begraafplaats Ronduutje; ook: Jagershuys; ook: Napoleon, Lodewijk; ook: Pastorije; ook: Reformatie; ook: Roelands, Jacob)

De Boxtelse protestanten (ook wel hervormden genoemd) kijken terug op een lange geschiedenis. De Republiek der Zeven Verenigde Nederlanden had zich in 1588 definitief afgescheiden van de Spaanse koning Filips II. De Calvinisten hadden binnen de Republiek grote invloed weten te verwerven, ook op bestuurlijk terrein. Andere religies werden gehinderd of verboden en alle bestuurlijke en openbare functies moesten worden vervuld

door belijders van de ‘ware religie’. Na de inname van ‘s-Hertogenbosch in 1629 en de Vrede van Münster in 1648 werd Brabant Generaliteitsland en kwam onder gezag van de Staten-Generaal te staan. Dit had ingrijpende gevolgen voor de inwoners van deze provincie. De situatie in het noordelijk deel van de Republiek ging ook gelden voor Staats-Brabant, Staats-Limburg en staats-Vlaanderen. Katholieken raakten hun kerken en pastorieën kwijt en kloosters werden gesloten. Veel dominees kwamen naar Brabant. De Hervormde Gemeente te Boxtel vindt haar oorsprong in het besluit van de ‘Grote Vergadering’ die, in ’s-Hertogenbosch bijeengekomen na het beëindigen de van 80-jarige oorlog, in het jaar 1649 ds. Johannes Aelstius beriep tot eerste predikant in Boxtel. Hij was afkomstig uit de Classis van Leiden. Vanaf 1648 deed dominee Timotheus Roelands vanuit Boxtel ook dienst in de dorpskerken van Sint-Michielsgestel en Gemonde, die dus gesloten waren voor de katholieken.
Daarnaast volgden personen die de voor de katholieke Brabanders verboden verklaarde functies kwamen overnemen. Brabant bleef massaal het katholieke geloof trouw en katholieken stichtten schuurkerken en begonnen bijscholen. Voor de opengevallen openbare functies was van boven de rivieren belangstelling genoeg, doch op bestuurlijk terrein bleek het onmogelijk katholieken geheel van het bestuur buiten te sluiten. Een ander probleem was de concurrentie tussen de protestanten van boven de rivieren en de kleine groep, inheemse, Brabantse protestanten. Zij verzetten zich fel tegen de inmenging van geloofsgenoten van buiten het Generaliteitsland.
De status quo voor wat betreft staatsinrichting en bevoorrechte positie van één religie zou blijven voortbestaan tot 1794. De komst van een Frans leger en terugkeer van eerder gevluchte patriotten, luidde het begin van een geheel nieuw tijdperk in. Kort erna ontstond de Bataafse Republiek. Alle religies werden voor de staat gelijkwaardig verklaard. Ook werden kerken teruggeven aan die religie die het grootste aantal lidmaten kon aantonen. Nadat de grote kerk was verlaten, bood een gemeentekerklid zijn huiskamer aan, in de Clarissenstraat 22. Daar is anderhalf jaar gebruik van gemaakt. In 1805 kon de kleine gemeente gebruik maken van het vroegere Jagershuys van het kasteel Stapelen. Aanwas van de Boxtelse protestantse gemeente was als gevolg van o.m. de komst van de papierfabriek in 1802, de spoorwegen in 1860 en de Koninklijke Marechaussee in 1918. Deze vaak orthodoxe hervormden konden de vrijzinnige protestanten in Boxtel niet waarderen en splitsten zich af. Zij kochten een pandje in de Korte Van Osch-Van Leeuwenstraat. Vroeger was hierin een sigarettenfabriekje en -winkeltje gevestigd. Er werd een kansel getimmerd met enkele banken als gebedsruimte. Ook werd een bewaarschool opgericht door de orthodoxen o.l.v. mej. Adrie Blokland. Enige tijd laten voegden de vrijzinnigen en orthodoxen zich weer samen en werd het kerkgebouw aan de Clarissenstraat gebruikt door alle hervormden. *Voor meer info klik hier.*

Protestantse kerk (Zie ook: Hartitzsch, familie Von; ook: Napoleon, Lodewijk)

In 2012 vierde de Boxtelse protestantse gemeente het feit dat hun kerkgebouw dat jaar tweehonderd jaar in gebruik was. De aanwezigheid van protestanten in Boxtel dateert echter van veel eerdere datum. Na een bezoek van koning Lodewijk Napoleon aan Boxtel in april 1809 kreeg de Protestantse Gemeente waardepapieren ter waarde van 7000 gulden ter beschikking voor het bouwen van een nieuwe kerk. Doordat de waardepapieren behoorlijk in waarde gedaald waren werd de kerk een paar maten kleiner gebouwd. Tussen de Binnendommel bij de St-Petruskerk en het centrale ovaal lag nog een strook grond die in 1832 deels in handen was van de gereformeerden en deels in die van de gemeente van Boxtel. Op deze strook (de Hof van Lauwerens van Exel) werd onder meer in 1812 het gereformeerde kerkje gebouwd. Daarbij moest geheid worden, want de ondergrond bleek slap te zijn. Mogelijk was de Binnendommel op die plaats dus ooit veel breder geweest.

De Hervormde kerk (Clarissenstraat 18) is een langwerpige neoclassicistische zaalkerk met driezijdig gesloten kopse gevels en spitsboogvensters tussen geblokte pilasters. De frontaal voor de toren van de St.-Petruskerk gelegen kerk werd in 1812 gebouwd naar ontwerp van de Boxtelse landmeter Hendrik Verhees. Het nieuwe protestantse kerkgebouw werd op 20 december 1812 in gebruik genomen. Aannemer en metselaarsbaas was Van der Kallen uit Den Bosch. H. Verhees was aannemer van het onderhoud aan deze kerk en van de woning van de dominee.

In 1863 werd een kleine consistorie aangebouwd. Deze werd in 1906 afgebroken om plaats te maken voor een groter geheel. In 1959 werd een houten aanbouw geplaatst, die dienst gedaan heeft tot 2006. In 2007 kreeg de kerk een nieuwe consistorie (Schakel genaamd) met een de glazen doorloop.

In het kerkinterieur staat een 17de-eeuwse eikenhouten preekstoel met een koperen lessenaar uit 1734 gemaakt door Claude Demeny. Bijzonder is het antieke wandbord in oud zwart met in gouden letters erop geschilderd de Apostolische Geloofsbelijdenis en het Onze Vader. Het hardstenen doopvont in de kerk is geschonken door de toen nog jonge koningin Wilhelmina. In mei 2012 is tijdens een feestelijke kerkdienst een nieuw orgel in gebruik genomen. Het kerkhof heeft interessante graven, waaronder die van de familie Van Hoogerwou en Ludwig George Von Hartitzsch.

Deze kleine kerk is verweven met die van de, in de onmiddellijke omgeving ervan aanwezige, katholieke Sint-Petruskerk. Het gebouwtje is als hervormd Lodewijkskerk nog steeds in gebruik.

Uit de Provinciale Noordbrabantsche en 's Hertogenbossche courant van 03-03-1891: *"HH. Kerkvoogden der Herv. Gem. te Boxtel, zijn voornemens op Maandag 9 Maart ten 12 ure v.m. aan te besteden: Het uitbreken der bestaande Vloer en Banken en het leveren en stellen van nieuwe Vloer en Banken enz. benevens eenige herstelling aan de Hervormde Kerk te Boxtel. Inl. te bekomen bij A.Willaert te Boxtel, waar tekening en bestek ter inzage liggen".*

In 1996 kreeg de protestantse gemeente het angelusklokje uit de kapeltoren van de zusters Ursulinen bij hun vertrek uit Boxtel. Het hangt nu bij het gereformeerde kerkje in de klokkenstoel op het dak.
Bron o.a.: Geschiedenis van het Protestantse kerkje te Boxtel, Ruud van Nooijen (Boxtel 2012)

Publicaties betreffende Boxtel

Heemkunde Boxtel beschikt over een uitgebreid boekenarsenaal aangaande de geschiedenis van Boxtel. Leden van de Heemkunde Boxtel kunnen deze literatuur lenen. Elke vrijdag tussen 10.00 en 13.00 uur kunnen zij hiervoor terecht in de Heemkamer, gevestigd in de Bibliotheek op de Burgakker. Op de website van deze vereniging zijn onder de titel Boekenbank alle aanwezige titels te vinden.
Voor meer boeken-info klik hier.

R

Raadhuis (Zie ook: Gemeentehuis; ook: Kanton; ook: Rozemarijnstraat; ook: Vrijbankjes)

Het gemeentehuis. Na de Franse tijd met de invoering van het nieuwe stelsel: Scheiding van kerk en staat en scheiding van wetgevende, uitvoerende en rechterlijke macht moest er een echt raadhuis komen. In 1843 werd het op de Markt gebouwd op de plaats waar voorheen de lindeboom stond en waar recht werd gesproken. Het werd een zogenaamd waterstaatsgebouw in neoclassicistische stijl. Dit huis was niet alleen bestemd voor het gemeentebestuur en zijn ambtenaren.
Het was aanvankelijk tevens de zetel van het kantongerecht (op de begane grond), bood een onderkomen aan de gemeentepolitie (rechts van de ingang) en huisvestte een van de veldwachters. De raadzaal was boven ingericht. De veldwachterswoning werd later betrokken door de afdeling bevolking en burgerlijke stand; de vroegere bedsteden dienden als opbergkasten. De zittingszaal van het voormalige kantongerecht deed rond de jaren dertig dienst als stempellokaal. Bijna honderd jaar - van 1843 tot 1936 - stond dit eerste gemeentehuis op de Markt voor Het Hofje. Het uit natuursteen gehakte gemeentewapen, dat in het timpaan van het oude raadhuis prijkte, staat thans opgesteld tegen de muur, die het straatje langs het huidige gemeentehuis afsluit. De oorspronkelijke torenbel hangt op het huidige bordes.
Uit het werkverslag van de Commissaris van de Koningin, in 1923, over Boxtel:
"Het Raadhuis is te klein; geen ruimte voor de diverse diensten. Het archief is ellendig geborgen; geen brandvrije ruimte. Boxtel kocht drie woningen achter het Raadhuis, om ruimte te krijgen voor uitbouw, dan wel voor nieuwbouw".

Het tegenwoordige raadhuis is gebouwd in 1936/37 in Delftse school-trant. In de loop der jaren is het gemeentehuis uitgebreid en werd o.a. een nieuwe raadszaal gebouwd o.l.v. architect Cees Dam.
Bron o.a.: bhic

Raaphof

Dit gebied behoorde tot kasteel Stapelen. Het is de verbindingsweg tussen de Prins Hendrikstraat en de Burgakker en was oorspronkelijk de moestuin van het kasteel waar o.a. rapen *(eetbare, knolvormig verdikte wortels)* werden geteeld. Het daar gelegen loopbrugje naar Stapelen was genaamd Klinkel, het gebied waar nu de Raaphof is werd voorheen Honds-Kuil genoemd. Rond 1920 werden hier de eerste huizen gebouwd.

Radiodistributie (Zie ook: Gemeentelijke diensten en bedrijven)

Boxtel had van 1931 tot 1947 een Gemeentelijke Radiodistributiebedrijf. De aangeslotenen hadden in 1932 de keuze tussen 4 stations: Huizen, Hilversum, Langenberg en Daventry. Van 's morgens 8 uur tot 's nachts half 1 werden alle vier stations onafgebroken doorgegeven. Het abonnement bedroeg toen *f* 2.- per maand.

Radiohandel

Lambertus Wolterus van den Broek, (geb. te Boxtel 22-4-1905, gehuwd op 28-1-1930 te Schijndel met Helena Petronella Maria van Berkel, geb. te 's-Hertogenbosch 9-4-1900), had vanaf de jaren 20 van de 20e eeuw een radiohandel. Eerst op de hoek van de Spoorlaan - Van Osch & Van Leeuwenstraat; een tweede zaak in de Stationsstraat 5 en tenslotte in de Clarissenstraat 3.
Bron: Beeldbank Boxtel

Rampen (Zie ook: Oorlogen; ook: Redoute; ook: Rossem, Maarten van)

In 1388 zijn de Brabanders door Gelre verslagen bij Niftrik. Bij een inval van Willem I, de Hertog van Gelre, in augustus 1388 werd Boxtel geplunderd en voor een goed deel plat gebrand. Ze namen uit Oisterwijk, St. Michielsgestel (of Moergestel), Hilvarenbeek en Boxtel 300 gijzelaars mee naar Nijmegen die konden worden vrijgekocht. In dit geval duurde het 10 jaar voordat het geëiste bedrag beschikbaar was. Al die tijd moesten ze aan de vesting werken. Toen volgde een verwoesting in 1483 door het leger van de edelman Haultepenne. Rond 1530 breekt er een periode van malaise aan die meer dan drie eeuwen zal gaan duren. Deze malaise werd veroorzaakt door oorlogen en godsdiensttwisten en gold eigenlijk voor heel Brabant. Er zijn achtereenvolgens de rooftochten van Maarten van Rossem, de 80-jarige

oorlog, de generaliteitsperiode *(17e-18e eeuw reformatie)*, de Franse tijd en de afscheiding van België.
Het jaar 1540 was voor Boxtel een rampjaar. Tijdens een processie viel een brandende fakkel in een baal stro en als gevolg van dit ongelukje werd vrijwel de gehele kern van Boxtel verwoest. Het Clarissenklooster en 160 huizen branden tot de grond toe af. Nadat Boxtel deze brand te boven was gekomen, viel het in 1543 twee maal ten prooi aan de 'roversbende' van de beruchte Gelderse hoofdman Maarten van Rossem, inclusief het klokkenspel uit de St.Petruskerk, welke naar Heusden werd overgebracht. 1544: *"nu is gebeurt dat die ruyteren ende knechten van Marten van Rossem in den voorleden somer tot Boxtel weesende ende in der kerke aldaer allen de kisten en de commen opgeslaende den voorschreven com oock opgeslagen ende den seegelen van de voors openen brieven affgetrocken..".*
Soldaten van Holstein plunderen in oktober en november 1572 Boxtel en omliggende plaatsen.
Noodlottige tijden was de belegering in 1583 door de Spaanse troepen, welke twintig jaar later al muitend en plunderend door de baronie trokken en veel verwoestten. In het jaar 1672 deden de Franse troepen dit nog eens dunnetjes over.
Op 10 juli 1752 werd Boxtel geteisterd door een hevige hagelbuien en op 9 november 1800 woedde er een beruchte storm (kerkmuur omgewaaid).
"Den 3 augustus 1783 namiddag omtrent half 3 uren heeft er een zwaar onweer plaats gehad vergezeld van grote hagelstenen, zodat er vele glazen zijn in stukken geslagen, ook groote schade aan bomen en huizen, ook den boekweit bedorven, hetwelk het ergste is geweest te Boxtel, Haren, Esch en Dinther."
Bij de Slag om Boxtel in 1794 hadden de Boxtelaren niet alleen te lijden onder het oorlogsgeweld en de plunderingen maar ook van inkwartieringen en vorderingen**.**
Rond 1850 breken er betere tijden aan. Er komt weer economische groei, fabrieken worden opgericht, spoorlijnen aangelegd en de internationale handel stijgt weer. Deze groei duurt bijna onafgebroken tot aan de Eerste Wereldoorlog.
Op 12 mei 1940 bezetten de Duitsers Boxtel. In de Tweede Wereldoorlog kende de gemeente veel schade rond het station en omgeving en aan bruggen door oorlogsgeweld.
Bron o.a.: Flarden bewogen geschiedenis in Boxtel en Brabant 1830-1839 © Ruud van Nooijen, Boxtel, en uit o.a.: Proefschrift: '.... dat men het goed van den ongeboornen niet mag verkoopen', Hein Vera, Moergestel 2011

Randerode, Heren van (Zie ook: Aa, van der; ook: Cuijk van; ook: Duitse enclave)

Het geslacht van Randerode is het oudst bekende geslacht van de baronnen van Boxtel. Zij waren zelfstandige leenheren onder de keizer, dat wil zeggen dat hun domeinen grotendeels allodiaal (van oudsher familiebezit) waren.
In 1166 zijn Gerard en Willem van Randerode de Heren van Boxtel. Ze zijn afkomstig uit de buurt van Keulen. Een belangrijke familie die tevens heren van Randerode (Randerath) in het Duitse Rijnland waren. Ze vielen direct onder het feodale bestuur van het Duitse Roomse Rijk. Dus het gebied Boxtel was een leen van de Duitse Keizer. De zoon van Willem (ook

Willem geheten) had een dochter, Elisabeth, die huwde met Hendrik van Cuijk. Daardoor kwam de heerlijkheid in het bezit van ridder Van Cuijk.

Ranst, Adriana van (Zie ook: Heren en vrouwen van Boxtel; ook: Horne, Het geslacht Van)
Baandervrouwe van Boxtel van 1479 tot 1527. Door haar huwelijk met Jan van Horne kwam Boxtel aan het geslacht Van Horne. Adriana was barones, die als laatste van haar geslacht werkelijk over Boxtel heeft geregeerd. Door haar huwelijk bracht ze de baanderheerlijkheid echter in een ander "huis": van het geslacht Van Ranst naar het geslacht Van Horn.

Ranst, Hendrik van (Zie ook: Heren en vrouwen van Boxtel; ook: Merheim, Elisabeth van)
Vrouwe Elisabeth van Merheim huwde rond 1430 met Hendrik van Ranst waardoor de oude heerlijkheid Boxtel aan het geslacht Van Ranst kwam. In 1459 treedt op als heer van Boxtel: Hendrik van Ranst, zoon van Hendrik en Elisabeth. Hij liet in 1497 de heerlijkheid na aan dochter Adriana van Ranst die in het huwelijk trad met Jan van Horn.
Bron: Brabantse biografieën 7 *Boxtel en Liempde*

Rechterstraat (Zie ook: Binnendommeltjes; ook: Cijnzen; ook: Knuppelweg; ook: Onrooi; ook: Romeinse vondsten; ook: Steenweg)

De eerste straat in Boxtel. Deze straat is verhoogd aangelegd om het Dommeldal droogvoets te kunnen passeren. De Rechterstraat werd in 1393 als de eerste straat in Brabant verhard en werd toen de Rechte Steenstraat genoemd. Voor verharding van deze weg gebruikte men vaak keien die op de heide werden gevonden. Daarvoor werden armen en bedelaars er op uit gestuurd om die te zoeken, als een soort van werkverschaffing of als straf voor een 'misstap'. De Rechterstraat vormde een onderdeel van de route naar Maastricht, die via Onrooi, Kasteren en St. Oedenrode liep. De huizen aan de Rechte Straat betaalden, naast de Sint-Maartenscijns, ook cijns in hoenderen. De architectuur was vrij naar keuze en dus zeer gevarieerd. De Rechte Steenstraat was ook Langestraat, Lange Steenstraat, Regtestraat geheten en tenslotte de Rechterstraat.
Achter de huizen aan de noordzijde van de Rechterstraat stroomde vanaf de Dommel bij de Zwaanse Brug tot aan de Dr. van Helvoortstraat een deel van het Binnendommeltje tot ± 1930.
In 1891 werden alle linde- en kastanjebomen in dit straatgedeelte gerooid en particuliere bordesjes geruimd voor een gemeentelijk trottoir en elektriciteitspalen.
Het noordelijk deel van de Rechterstraat tussen de Rozemarijnstraat en de Kruisstraat moet in de 16e eeuw bestaan hebben uit kleine en lage werkplaatsen van ambachtslieden, die behoorden bij de tegenovergelegen woningen. In de 19e en 20e eeuw zijn het vanwege de overbevolking woonhuizen geworden.

Tot 1742 liep het doorgaande verkeer van Den Bosch via de (Mijlstraat) Breukelsestraat - Zwaanse Brug – Rechterstraat – Maastrichtsestraat naar Luik. Toen de Steenweg werd aangelegd in 1743 ging het via Bosscheweg – Clarissenstraat – Kruisstraat – en het oostelijk deel van de Rechterstraat naar de Eindhovenscheweg (nu Fellenoord). Door de aanleg van de Brederodeweg in 1936 werd het centrum ontlast. Het (vracht)verkeer uit het zuiden moest echter gebruik blijven maken van het westelijk deel van de Rechterstraat en de Pr. Hendrikstraat richting industrieterrein tot 1996. Tot de komst van de Keulsebaan.
In 1953 kwam onder het huidige wegdek in de Rechterstraat een houten knuppelweg uit Romeinse tijd bloot te liggen.

Rechtspraak (Zie ook: Half Galg; ook: Schepenbank; ook: Vrede- of kantonrechter)

Grond werd in de twaalfde en dertiende eeuw hoe langer hoe meer bewerkt door boeren, die niet meer met lijf en leden eigendom van een grootgrondbezitter waren. In de praktijk betekende dat, dat alle rechtshandelingen die direct het goed aangingen nog steeds behandeld werden door het oude hofgerecht, of laatbank. Criminele zaken werden echter steeds meer behandeld door het 'algemene gezag'. Eigenlijk vielen de vrije boeren onder de koninklijke rechtsmacht, wat in de praktijk betekende dat ze onder een van 's konings grafelijke rechtbanken in de streek vielen. Elders trokken regionale heren deze rechtspraak naar zich toe. O.a. in Boxtel de Heren van Boxtel. De inkomsten (uit rechtspleging en boetes) kwamen ten goede aan de Heer van Boxtel.
Als de voogden op een gegeven moment de straffen niet alleen uitvoeren, maar ook vast gingen stellen, namen ze rechtsmacht in eigen handen. Op die manier ontstonden uit de voogdijen heerlijkheden. ‘Smalle heren’ waren heren zonder hoge rechtspraak, Boxtel behoorde tot de hoge heerlijkheden. De oudste documenten die betrekking hebben op de rechtspraak gaan terug tot de 16de eeuw.
De schepenen waren ook lokale rechters. Zij hadden zelfs het recht om de doodstraf uit te spreken; de hoge jurisdictie. Opvallend was dat diefstal nog eerder tot de doodstraf kon leidden dan bijvoorbeeld moord. Van het opleggen van geldboetes werd afgezien omdat de meesten dit toch niet konden opbrengen en levenslang onder een geldschuld gebukt zouden gaan. Het werd ‘humaner’ gevonden om lijfstraffen uit te delen of ledematen af te hakken. Dodelijke steekpartijen werden vaak door betrokken families verzoend, d.m.v. vooraan-staande personen of kanunniken. In de meeste gevallen werd de dader op bedevaart gestuurd. Een zoenbrief bevatte talloze bepalingen waaraan de dader zich diende te houden. Een soort eerwraak.
Een misdadiger werd in de gevangenis van het kasteel of in de gerfkamer (gijzelkamer) van de kerk gevangen gezet en bewaakt door de vorster. Rondtrekkende personen of zigeuners (‘heidenen’, vagebonden) werden gegeseld en door de scherprechter in Den Bosch gedood. Een galg van Boxtel stond nabij de grens met St.M.Gestel op Hal en bij de Half Galg tussen Boxtel en Liempde. De doodstraf werd vaker uitgesproken tegen vreemdelingen dan de eigen bevolking. *Voor meer info klik hier.*

Bron o.a.: Jean Coenen, Baanderheren, boeren & burgers. Boxtel 2004 *en:* uit o.a.: Proefschrift: '.... dat men het goed van den ongeboornen niet mag verkoopen', Hein Vera, Moergestel 2011

Redoute (Zie ook: Konijnshoolsedreef; ook: Molenwijk; ook: Oorlogen)

Nederland en België waren sinds 1815 verenigd tot één koninkrijk. Het katholieke zuiden (België) behoorde niet van harte bij het overwegend protestantse Nederland. Een deel van de katholieke bevolking in N.Brabant en Limburg sympathiseerde met de Belgen. Als gevolg van de Belgische Opstand werden van 1831 tot 1839 Nederlandse soldaten ingekwartierd in N.Brabant. Sommigen vielen de bevolking lastig, anderen maakten zich schuldig aan drankmisbruik. Herbergiers, bierbrouwerijen en jeneverstokerijen beleefden gouden tijden. De bevolking kreeg een vergoeding voor inkwartiering. Er werden redoutes aangelegd als vestingwerk. Een redoute (reduyt) is in de krijgskunde een gesloten, meestal vierhoekige schans, een militaire versterking. Deze werd in die tijd als verdedigingslinies gebruikt.
Het was eenvoudig te plaatsen door de aanleg van een hoop zand, met een opstelplaats voor kanonnen. Deze wallen waren gemiddeld anderhalve meter hoog en hadden een omtrek van enkele meters tot hooguit enkele tientallen meters. Door het weggraven van zand ontstond daar omheen ook vaak een soort grachtje. In feite waren de redoutes kleine forten; aarden wallen met een gracht. De wal gaf de soldaten beschutting om zich daar te verschansen met geweren en kanonnen. In de nabije omgeving werden obstakels verwijderd (bomen, schuurtjes) om vrij schot te krijgen en de vijand niet de gelegenheid te geven zichzelf te verschansen.
Koning Willem I liet in februari 1839 in Boxtel zeker twaalf redoutes aanleggen als verdediging tegen de Belgen. De redoutes werden vaak gekoppeld aan riviertjes zodat een waterlinie ontstond. Door het gebied onder water te laten lopen werd de vijand buiten de deur gehouden.
Troepen van kroonprins Willem II legden dan ook versterkingen aan bij de Boxtelse bruggen om ze te verdedigen in geval van een Belgische aanval. In februari 1839 werd voor de Zwaanse Brug een aarden wal dwars over de Breukelsestraat aangelegd, vlakbij herberg de Komsche Hoef.
Zo ook lag nabij huize Den Eenhoorn de redoute 'Breukelen' om de directe omgeving de brug over het Smalwater veilig te stellen. Het lag ter hoogte van het kruispunt bij de Brugstraat en Van Hornstraat. Het Smalwater ten westen van Boxtel was weliswaar een smalle beek, maar het drassige beekdal vormde toch een geducht obstakel voor vijandelijke troepen. De bruggen werden dan ook goed verdedigd. De zuidzijde van de brug werd voorzien van borstweringen en loopgraven. Bij de brug tussen Boxtel en Breukelen werd een lunet met epaulementen opgeworpen om de overgang over het Smalwater te verdedigen.
In samenwerking met de gemeente Boxtel en Waterschap De Dommel werd als aandenken een redoute teruggebracht in het terrein langs de Konijnhoolsedreef, op het perceel het Konijnshol. Deze redoute werd destijds 'Koneinenberg' genoemd.
Tussen de tennisvelden en het dierenpark De Groene Waranda in park Molenwijk ligt de Heksenberg en is feitelijk een redoute die ten tijde van koning Willem I is aangelegd.

In Boxtel zijn ze daarvoor echter nooit gebruikt. De vrede tussen België en Nederland werd op 19 april 1839 getekend, dus twee maanden na aanleg van de redoutes. *Voor meer info klik hier*

Reformatie (Zie ook: Bloedkapel, Heilig; ook: Gemeentehuis; ook: Protestantse Gemeente; ook: Schuurkerk)

Naar aanleiding van de Unie van Utrecht was vanaf 1579 Nederduits Gereformeerd de officiële religie binnen de Republiek der Zeven Verenigde Nederlanden. Latere benaming: Nederlands Hervormd. Staats-Brabant werd door de republiek behandeld als oorlogsbuit. Men had geen eigen vertegenwoordiging in de Staten-Generaal. Officieel bestond er geen staatsgodsdienst, er gold toen zelfs godsdienstvrijheid. Echter bleek wel degelijk dat, over alles wat met in praktijk brengen van een religie, anders dan het Nederduits Gereformeerd, een verbod lag.
Den Haag deed nauwelijks pogingen de bevolking te bekeren maar andersdenkenden werd wel als tweederangs burgers behandeld. Er was evenwel geen sprake van vervolging.
De Boxtelse katholieken moesten tijdens de Reformatie, kort na het sluiten van de Vrede van Munster (1648) hun fraaie, grote en rijke Sint-Petruskerk afstaan aan de gereformeerden. Voor Boxtel betekende dit o.a. het einde van haar positie als bedevaartsoord. Ook werden roomsen uitgesloten van bestuur en openbare ambten (Politieke Reformatie). Echter kunnen we over het algemeen stellen dat de vele katholieken overwegend in redelijke harmonie samenleefden met de zeer weinige protestanten die het in die tijd voor het zeggen hadden gekregen. Van tijd tot tijd ontstonden soms wel spanningen: in november 1648 viel een groep katholieken al pijp rokend en met viool de kerk binnen. Zij dreigden personen die tot het nieuwe geloof wilden overstappen in repen te snijden. Het is zelfs voorgekomen dat op 29 november 1648 de predikant D. Aelstius jr. bedreigd werd in zijn pastorie waarbij een kogel door zijn raam werd afgevuurd. Het bericht daarover hangt nog steeds ingelijst in de Schakel. Niet duidelijk is of dit een gerichte aanval betrof, dan wel dat deze daad voortvloeide uit baldadigheid.
In Boxtel waren de drossaards Arent van Duynen en Jan Bowier berucht om hun optreden tegen de katholieken.
Vooral de, meerdere malen voorkomende, schuurkerksluitingen zetten kwaad bloed bij de katholieken. Chantabele bestuurders lieten zich, niet uitsluitend in Boxtel, tegen betaling, zaken door de vingers zien. Later werd dit gelegaliseerd in de vorm van de 'recognitiegelden' (recognitie = erkenning). Jaarlijks voor een pastoor 50 gulden en 25 gulden voor een kapelaan, te betalen aan de drossaard. Na 1672 ontstond in het algemeen meer tolerantie richting katholieken.
Op 5 augustus 1795 decreteerde de Nationale Vergadering van de Bataafse Republiek, dat er geen bevoorrechte kerk meer geduld werd en alle plakkaten en resoluties voor vernietigd werden gehouden. In de kerkelijke bestuursvorm van het vicariaat 's-Hertogenbosch kwam echter geen verandering, het bleef bestuurd worden door de Boxtelse apostolisch vicaris Antonius van Alphen, dan inmiddels pastoor te Schijndel.

In 1798 waren bij teruggave van kerken er over en weer wel wat stekeligheden alvorens belijders van de twee hoofdreligies te Boxtel hun eigen kerk (terug) hadden. Toen telde Boxtel 2513 katholieken en 51 protestanten.
De Politieke Reformatie had tevens gevolgen voor de vergaderingen van het gemeente-bestuur: deze mochten niet langer, hetgeen tot dan gebruikelijk was geweest, in een herberg gehouden worden. Toen (1657) ging onder andere de aanbouw (gerfkamer = kleedruimte geestelijkheid) tegen het koor van de Sint-Petruskerk, tegenwoordig als Heilig-Bloedkapel bekend, fungeren als raadhuis. Onder deze ruimte lag een gevangenkelder. Tegen het raadhuis werd een een kleine houten aanbouw geplaatst als stalling voor de brandspuit. Kort nadien - in 1661 - werd bepaald dat ook de (gemeente-)secretaris zijn werk moest doen vanuit het raadhuis. Voor hem werd onderdak gevonden in de belendende ruimte, de huidige misdienaarssacristie, destijds te bereiken via een doorgang in de muur.
Na meer dan 200 jaar werd in Nederland de bisschoppelijke hiërarchie in 1853 weer hersteld. Men hield zich toen vooral bezig met het herstel van de kerkgebouwen, het organiseren van volksmissies en het oprichten van kloosters en congregaties.
Bron o.a.: Geschiedenis van het Protestantse kerkje te Boxtel, Ruud van Nooijen (Boxtel 2012) en uit o.a.: Het Boxtelse Liduina, N. van Doorn 2017

Religie (Zie ook: Protestantse Gemeente; ook: Reformatie)

Boxtel is altijd een overwegend Rooms-Katholieke gemeente geweest. Bij de volkstelling van 1840 waren er 3894 katholieken op een bevolking van 4013 zielen, terwijl de telling van 1920 een verhouding van 9191 katholieken op 9640 zielen weergaf. Van het religieus erfgoed is er nog het nodige te vinden in Boxtel. *Voor meer info klik hier.*

Renbaan (Zie ook: Paardensport; ook: Thomaes, R.)

In de buurt van Nergena ligt, nog grotendeels onbebouwd, het terrein waar gedurende een aantal jaren een renbaan was gelegen, waar de paardensport werd bedreven: draverijen op een lange baan, alsmede rennen. Een goed gelegen terrein van de heren Van Susante (H. Jos van Susante) wordt gekocht en als renbaan ingericht teneinde hippische concoursen te kunnen houden. De straatnaam De Renbaan (deels parallel aan de Esschebaan) herinnert aan deze baan. In december 1918 verhuist Frederik Bernardus van den Bergh zijn stal van Alkmaar naar het terrein te Boxtel. Kort ervoor heeft de, in 1917 opgerichte, Boxtelse Draverij en Renvereeniging 'Brabant' de renbaan laten aanleggen.
Zo komt de stoeterij (paardenfokkerij) naar Boxtel. Een bekende naam is Kerrigan, een Amerikaanse dravershengst. De renbaan houdt tot 1923 stand. Op aanbeveling van NSB-burgemeester Thomaes wordt in 1942-1944 getracht de baan nieuw leven in te blazen. Op 1 juni 1942 verschijnt het bericht: *"Opening renbaan te Boxtel. Naar wij vernemen zal de nieuw aangelegde renbaan te Boxtel Zaterdag 11 Juli worden geopend met draverijen en totalisator."* Echter werd de nieuwe renbaan door hem vooral beoogd als exercitieterrein en paradeplaats voor massademonstraties. *Voor meer info klik hier.*
Bron o.a.: Paardensport en de renbaan te Boxtel. Ruud van Nooijen 2016

Rennie, Thomas (Tom) (Zie ook: Wereldoorlog II)

Was generaal bij de Operation Pheasant die Boxtel in 1944 bevrijdde. Hij was commandant van de 51e Highland Division. Op 24 maart 1945 is hij in Duitsland gesneuveld doordat een mortiergranaat zijn jeep had getroffen. Hij werd bewonderd en gerespecteerd om zijn briljante kwaliteiten als soldaat. Rennie was een vriendelijke man die een hartelijke band met zijn mannen koesterde. Hij werd te ruste gelegd in Appeldorn en later herbegraven op het Reichswald (Kleef) oorlogskerkhof.

Bron: Black Watch, Tom Renouf (Amersfoort 2011) *(Tom Renouf was één van de bevrijders van Boxtel)*

Rentmeester (Zie ook: Bles, Cornelis; ook: Cijnzen; ook: Huygens, Johan; ook: Jachtrust, landgoed; ook: Jorisgilde, Sint.

Een rentmeester was iemand die door de burchtheer of -vrouwe van Boxtel werd belast met het beheer van kasteel Stapelen, ander onroerend goed en landgoederen of de daarbij behorende domeinen. Hij inde o.a. cijnzen en de pachten van de boeren.
De heerlijkheid werd beheerd door de rentmeester als de heer langdurig afwezig was, bijvoorbeeld omdat hij verbleef op een van zijn andere bezittingen. Zo vertrok rond 1650 de heer Ambrosius van Horne voorgoed uit Boxtel en ging wonen in Overijse bij Brussel. Hij was de laatste heer van Boxtel die nog op kasteel Stapelen woonde en werd vertegenwoordigd door de rentmeester.
De rentmeester woonde veelal op Stapelen en maakte gebruik van het noordelijk deel van het kasteel. Een bekende rentmeester in Boxtel was Arnold Willem Tijbosch.
Soms werd de rentmeester ook wel kastelein, kasteelvoogd of slotvoogd genoemd. Het woord kastelein heeft in de loop der jaren de betekenis van herbergier of kroegbaas gekregen.

Reuten, Jacob (zie ook: Adrianahoeve; ook: Kinderbos; ook: Lennisheuvel)

Hij werd geboren te Maartensdijk op 16-4-1859, overleden 21-1-1942 te Roermond. Het landgoed “Het Kinderbos(ch)” (ca 178 ha) tussen Lennisheuvel en Oirschot was vroeger erg houtrijk en werd in 1925 eigendom van de Limburger Jacob Reuten, gehuwd met Adriana Johanna van Bruggen, om het te ontginnen en het hout te verhandelen. Het gebied bestaat uit bouw- en weilandgrond, heide en dennenbossen en enkele boerderijen en opstallen. In 1950 verkopen de erven het Kinderbos aan een Limburgse verzekeringsmaatschappij. De boerderijnamen ‘Jacobushof’ en ‘Adrianahoeve’ en de Jacob Reutenlaan herinneren nog aan de aanwezigheid van het echtpaar Reuten.

Zie ook: Kinderbosch, H.Renders, 2020

Reserve-Officieren der Cavalerie (Zie ook: Kei, De)

In 1918 vindt in Boxtel de oprichting plaats van de school voor reserve-officieren der cavalerie, waarbij het voormalig hotel De Kei op de Markt een rol speelt.

Ridder (zie ook: Cuijk, van; ook: Cronenborgh, van)

Ridder (= afgeleid van ruiter) is een adellijke titel. De ridders hadden de laagste titel in de adel. In de middeleeuwen was een ridder een bewapende ruiter, de stand der bewapende ruiters werd al snel een gesloten klasse. In Boxtel zijn o.a. ridder van Cuijk en ridder Johan van Cronenborch bekend.

Ridderzaal (Zie ook: Mahie, J.H.; ook: Stapelen, kasteel)

Ook leenzaal genoemd. Waarschijnlijk heeft de eerste bouw van de ridderzaal op kasteel Stapelen bestaan uit vakwerkbouw: een houten skelet, opgevuld met een fitsenstekwand: de grote vakken tussen de balken van het skelet werden met gevlochten twijgen opgevuld en, vervolgens met een mengsel van leem, stro en mest, dicht gesmeerd.

Voor de verbouwing van 1857 was het plafond in de leenzaal niet aanwezig en keek men recht naar het 14e-eeuwse houten tongewelf. Onder de ridderzaal is nog een (wijn)kelder. Het huidige plafond is er tijdens de verbouwing in 1857 ingebracht door kasteelheer Mahie. Met gewelven naar voorbeeld van oude Engelse kastelen, net als de kantelen aan de buitenkant. Het was de tijd van de romantiek. De paters hebben in de jaren 60 het plafond recht gemaakt om er boven een slaapzolder te maken. Tijdens de verbouwing in 2010 zijn de witte plafondplaten aangebracht.

In de ridderzaal waren vier historische schilderijen te zien. Ze zijn tussen 1860 en 1865 geschilderd door Emmanuel Adrianus Henricus van der Ven (1821-1883). Verder hing er een ananaslamp. Dit was een huwelijksgeschenk t.g.v. het huwelijk van Gerard Mahie met Marie Louise de Ceva op 14-10-1879. De ananas is het symbool voor gastvrijheid.

Riool (Zie ook: Clercx, fam)

In 1889 werd de eerste gesloten riool aangelegd in de huidige Stationsstraat van het huis van S.H. Clercx (op de plaats van de huidige Rabobank) tot aan de Zwaanse Brug. Het 'rioolnet' werd in 1893 uitgebreid met een zijarm in de Molenstraat tot aan het huis van Wout van de Ven. In de jaren daarna heeft steeds verder uitbreiding plaats gevonden, zij het in een laag tempo.

Roelands, Jacob (Zie ook: Pastorije; ook: Jacob-Roelandslyceum; ook: Vlierden, familie van)

Jacob was een zoon (geb. 16 januari 1633, Amsterdam) van de Boxtelse dominee, Timotheus Rolandus, wonend aan de Koppel 2. Hij kwam regelmatig bij het (katholieke) gezin van Vlierden, dat woonde op een kasteeltje achter de Markt. In 1654 hij besloot over te stappen naar het katholieke geloof nadat hij tot de bevinding kwam dat het Rooms-katholicisme het ware geloof was. Hij bestudeerde dit nader en liet zich op 21-jarige leeftijd heimelijk dopen. Omdat hij strafmaatregelen vreesde van zijn vader, vluchtte hij naar Antwerpen en besloot priester te worden. Hij wilde graag toetreden tot de orde der Jezuïeten, maar zijn verzoeken bleven aanvankelijk zonder resultaat. Pas in 1658 werd zijn wens vervuld en in 1663 werd hij tot priester gewijd. In datzelfde jaar besloot hij naar Brazilië te gaan als missionaris. Hij had het erg moeilijk op de reis er naar toe, maar ook op zijn missiepost werd hij van alle kanten tegengewerkt door het Portugese bewind. In 1683 vertrok hij teleurgesteld naar San Thomé waar hij enkele dagen na aankomst overleed.
Het Boxtels lyceum kreeg de naam van Jacob Roelands evenals een hier nabijgelegen straat.
(Zie ook: Jacobs vlucht, Craig Harline, 2016)

Roi Brugge [Rode brug] (Zie ook: Bruggen; ook: Konijnhoolsedreef)
Deze brug is gelegen over de Dommel in het kasteelpark en vormt de verbinding tussen de Konijnshoolsedreef en het park van kasteel Stapelen.

Romeinse vondsten (Zie ook: Archeologische vondsten; ook: Groene Woud, Het; ook: Knuppelweg; ook: Rechterstraat; ook: Schipke, 't)
In de Romeinse en Karolingische tijd was het Dommeldal een centrum van bewoning. Op de vaak hoge oevers langs het eigenlijke dal werd in die perioden druk bewoond.
In Boxtel-Oost ('In Goede Aarde') zijn in 2007 zijn bij opgravingen sporen van Romeinse bewoning aangetroffen. Op verschillende plekken is een hoeveelheid scherven gevonden die dateren uit de Romeinse tijd. Daarnaast zijn een of twee waterputten gevonden, sporen van een huisplattegrond en moestuinbedden uit die periode. Nabij die plattegrond is ook een zogeheten wandgreppel aangetroffen die ongeveer tweeduizend jaar oud zou zijn. Gedacht wordt aan een nederzetting of een erf, met daarop huizen en schuren.
Eerdere studies en opgravingen toonden al aan dat nabij begraafplaats Munsel en het vroegere café 't Schipke resten van Romeinse nederzettingen in de bodem zaten. Onderzoek toonde ruim twintig jaar geleden aan dat ten noorden van de oprijlaan van de begraafplaats Munsel tussen 70 en 150 na Chr. houten boerderijen en schuren stonden. De bronzen lanspunt die op deze locatie werd gevonden, is gerestaureerd. Circa tien verschillende gebouwen hebben in deze periode op de zuidelijke Dommeloever bij de Kastanjelaan gestaan.
Voor de vernieuwing en uitbreiding van het bestaande rioleringsstelsel werd in maart 1953 in de Rechterstraat een (Romeinse) knuppelweg aangetroffen. *Voor meer info klik hier.*

Rossem, Maarten van (zie ook: Komme; ook: Rampen)

In de strijd tussen Hertog Karel van Gelre en keizer Karel V in de eerste helft van de zestiende eeuw speelde Maarten van Rossem een belangrijke rol. Hij was maarschalk, heer van Poederoyen, veldheer van Gelderland, met 14000 man voetvolk, 2000 ruiters te paard en 18 stukken geschut en voerde namens de hertog, en later namens de keizer, diversen oorlogen. Zijn lijfspreuk was: 'Branden en plunderen is het sieraad van de oorlog'. Een deel van de buit was voor de soldaten, een ander deel voor Van Rossem en de hertog. In 1543 kwam hij (opnieuw) naar Brabant. Hij ging o.a. naar Boxtel en hier werden plunderingen en brandstichting afgekocht voor f 7000,-. " Vanuit de Oisterwijkschen toren ziet men in de verte: brand, brand! Daar, dat is Boxtel, in vlammen". Ondanks de brandschatting werden het Clarissenklooster en kasteel Stapelen vernield, vielen ze de kerk binnen en namen de kostbaarheden mee. Bij die gelegenheid troffen zij ook de dorpscomme aan. Diversen omliggende plaatsen ondergingen hetzelfde lot. In Brabant sprak men over 'de zwarte Maarten'.

Bron o.a. "Maarten van Rossem", P.C. van Wijk 2005

Rots, de (Zie ook: Maas, Frans; ook: Voetbal)

Bij het tot stand komen van het St.Paulus-Sportpark in 1938 werd op hetzelfde terrein een jeugdhuis gebouwd dat de naam St. Paulus Jeugdhuis kreeg als onderdeel van de St.Petrusparochie. Architecten waren F. de Kooning & Zoon en F. Maas, beiden uit Boxtel. In de nabijheid kwamen sportvelden. Voetbalvereniging Juliana was de eerste die gebruik maakte van deze sportterreinen. Na de fusie met voetbalvereniging Boxtel ontstond BOC.

In de vijftiger jaren brandde het gebouw af. Na de herbouw kreeg het de naam De Rots. In 1965 kwam er een definitief einde aan het sportpark en verrezen er flats. Het gebouw werd in 1977 door de parochie aan de gemeente verkocht en kreeg een functie als gemeenschapshuis. In 1981 werd de Stichting De Rots opgericht.

Rouppe van der Voort, Ludovicus Henricus (Zie ook: Voort, Leonardus van der)

Ludovicus van der Voort ◊ (1803-1878) Is geboren te Boxtel en overleden te 's-Hertogenbosch. Hij was een zoon van Leonardus van der Voort en Elisabeth Rouppe. Ludovicus was fabrikant en wethouder te 's-Hertogenbosch en huwde aldaar met Anna Francisca Helena Diepen. In 1875 lid van het Illustre Lieve Vrouwe Broederschap, bestuurslid Provinciaal Genootschap voor Kunsten en Wetenschappen.

In 1844 als 24e vermeld op lijst van 48 hoogstaangeslagenen te 's-Hertogenbosch met een aanslag van ƒ 343,45. In 1875 vermeld op lijst van hoogstaangeslagenen voor ƒ 741,82. Zijn inkomen werd geschat op ƒ 12.000,-.

Royal [café] (Zie ook: Verzetsstrijders)

Gerard en Door van der Meijden-Konings beheerden samen het inmiddels gesloopte café Royal aan het Stationsplein 12 te Boxtel. Een vriendelijk en gezellig ogende kroeg. Dit café was tijdens de laatste jaren van de bezetting een belangrijk knooppunt in de koeriersdiensten van de Brabantse en Landelijke LO (landelijke organisatie voor hulp aan onderduikers). Aan geheime tekens voor de ramen kon men zien of het binnen veilig was. Gerard kreeg een onderscheiding van president D.D. Eisenhower. *Voor meer info kijk hier:* https://www.oisterwijk-marketgarden.com/pagina201.html

Rozemarijnstraat (Zie ook: Bruggen; ook: Hofje, Het; ook: Liempt, Piet van)

Tot de bouw van het huidige gemeentehuis in 1936, liep de Rozemarijnstraat, achter het oude raadhuis door, tot aan het zogeheten 'Hofje'. Dit vroegere stukje Rozemarijnstraat achter het oude raadhuis werd, op bepaalde marktdagen, dankbaar benut om er handel in (klein)vee te drijven.
Marktlui en -bezoekers in Boxtel gebruikten het –toenmalig achterafgelegen, smalle - straatje om er hun behoeften te doen. Ook het daarbij gelegen Binnendommeltje zal niet fris geroken hebben. Van de rozemarijnplant werd vroeger olie en zalf bereid. (contrastnaam) Hier stond ± 1840 ook een leerlooierij van Franciscus Bovendeert. Daarnaast woonde Piet van Liempt, zoeaaf.
In 1961 zijn de krotwoninkjes hier gesloopt. Tot dan toe werd deze straat in Boxtel genoemd: ‘de lelijkste straat met de mooiste naam’.
Aan de zijde van de Rechterstraat lag over het Binnendommeltje het Cleynbrugske of Smaal Vonder.

Run, Sjef van (Zie ook: Sportwereld, de; ook: Voetbal)

Josephus Franciscus Johannes Antonius van Run werd geboren op 12 januari 1904 in Den Bosch, overleden 17 december 1973 te Eindhoven. De ouders met kinderen kwamen in 1915 in Stationsstraat te Boxtel wonen. Sjef voetbalde aanvankelijk bij BOC (RKSV Boxtel) en ging daarna naar P.S.V. van 1926 tot 1942. Hij speelde tussen 1931 en 1935 als international 25 wedstrijden. In 2013 is een straatnaambord met zijn naam onthuld bij sportpark Munsel.
Bron o.a.: Brabantse biografieën 7 *Boxtel en Liempde*

Ruts, Frans (Zie ook: Woningbouw)

1894-1976. Tilburgse architect. F.P.J. Ruts kreeg ruim vijftig opdrachten van Boxtelaren. Heeft in een periode van precies 35 jaar nadrukkelijk zijn stempel op het centrum van Boxtel gezet en hij mag gekenschetst worden als de man die de bouwstijl van de Amsterdamse School in deze gemeente introduceerde. Frans was vooral actief met huizenbouw voor de middenstanders en fabrikanten. Hij ontwierp villa Nimrod (1927), hotel Van Vlerken (nu 't Hart van Boxtel) (1927), hotel Van Boxtel en de naastgelegen panden aan het Stationsplein alsmede het garagebedrijf van de firma De Mol (1933) aan de Stationsstraat en de tegenover gelegen vroegere schilderswinkel van Verheijden, later Morren. De drie panden aan de Prins Bernhardstraat die in 2005 een monumentale status kregen als beschermde gevelwand met o.a. het vroegere KJV-huis (1932). Aan de overkant is de woning, op de hoek met de straat Houtwerf, ook door Ruts ontworpen.
Op naam van Ruts staan voorts het kapitale landhuis De Meezenhof (1926) aan de Esschebaan, de woning (1934) op de hoek van de Bosscheweg en de Mgr. Wilmerstraat, de woning in de Burgakker 7, de fraaie woning (1929) van Gerard van Berkel aan de Stationsstraat en de vroegere bakkerij met woonhuis van Frans de Leijer, net over de Breukelse Brug aan de Van Hornstraat. Ook het pand van kapsalon Switch op de hoek van de Rozemarijnstraat (oudere Boxtelaren kennen het nog als Oliemeulen, de familie die het in 1947 liet bouwen) tekende Ruts.
Bron o.a.: Brabants Centrum, 13 aug 2009

Rijckevorsel, Alphons van (Zie ook: Burgemeesters van Boxtel; ook: Eikenhorst, Den)
Zijn volledige naam is: jonkheer Alphons Eduard Marie van Rijckevorsel van Kessel ◊ (1857-1901). Hij werd geboren te St. Michielsgestel en overleed op 43 jarige leeftijd te Boxtel. Hij is een telg uit de bekende bestuurdersfamilie die begin negentiende eeuw in de adelstand werd verheven. Hij trouwde te Zutphen met jonkvrouw Mathilde Anne Maria van Nispen tot Pannerden. Het gezin bestond uit zes kinderen en woonde op de Burgakker 17.
Op 27 mei 1891 werd hij burgemeester van Boxtel. Om gezondheidsredenen nam hij op 1 oktober 1895 zijn ontslag. Eerder was hij van 1889 tot 1891 burgemeester van Herpen (bij Schaijk). *Voor meer info klik hier*.

Rijksonmiddelijke heerlijkheid (Zie ook: Duitse enclave; ook: Heerlijkheid; ook: Merheim, Elisabeth van; ook: Randerode, Heren van)
Harperen van Boxtel en zijn broer Meynnere behoorden tot het adellijke Duitse geslacht Von Randerath. Zij bezaten o.a. een gebied rondom een doorwaadbare plaats in de Dommel. Dit bezit groeide uit tot 'de heerlijkheid Boxtel'. Alle gronden die de heren Von Raderath in bezit hadden, waren feitelijk eigendom van de koning van het Roomse Rijk. Daarom was Boxtel een vrije Rijksheerlijkheid die rechtstreeks onder de Duitse machthebber viel. In 1439 bracht Elizabet van Meerhem haar leenhulde voor de Brabantse hertog. Hierdoor verloor Boxtel zijn onafhankelijke positie t.o.v. de Hertog.

Bron: Brabantse biografieën 7 *Boxtel en Liempde*

S

Sacramentsprocessie (Zie ook: Kasteelpark; ook: Lourdesgrotten)

In vroegere jaren werden in het park van kasteel Stapelen Sacramentsprocessies gehouden vooral door de bewoners van het seminarie. Deze kerkelijke optocht vertrok vanuit het kasteel naar de Mariagrot. Speciaal voor deze gelegenheid werden de paden versierd met prachtige figuren van gekleurd zaagsel. De Boxtelse bevolking vergaapte zich aan dit kleurige schouwspel.

Sacramentswonderen (Zie ook: Bloedwonder, Heilig)

Niet alleen in Boxtel maar ook in andere plaatsen wordt een sacramentswonder toebedacht. C. Caspers heeft alle "sacramentsplaatsen" op een rij gezet en vermeldt ook het jaar waarin het eerste wonder gebeurd zou zijn:
Atrecht (1160- 1180), Vlaanderen (ca. 1182), Meerssen (ca. 1222), Sint- Truiden (1225), Villers (ca. 1252), Dowaai (1254), Binderen/Helmond (dertiende eeuw), Hasselt Overijssel (dertiende eeuw), Niervaart- Breda (ca. 1300), Kranenburg (1308), Herkenrode (ca. 1317), Brussel (1333), Asse (1335), Dordrecht (1338), Amersfoort (1340), Stiphout (1341), Amsterdam (1345), Gent (voor 1350), Brussel (1370), Middelburg (1374), Leuven (1380), Boxtel (1380), Boxmeer (ca. 1400), Bois- Seigneur-Isaac (1405), Schraard (ca. 1410), Poederlee (1420), Staveren (voor 1418), Bergen Noord-Holland (1421), Alkmaar (1429), Kinrode (1474), Meerssen (tweede helft vijftiende eeuw), Helpman (1483) en Solwerd (ca. 1520). In Binderen (Helmond-Noord), Boxmeer en Boxtel is de verering van het sacrament niet gericht op brood maar op wijn.
Het type bloedwonder zoals dat van Boxtel, Binderen en Brussel (1333), stond al beschreven in de Dialogus Miraculorum (1219-1223) van Caesarius van Heisterbach. Er is bij het wonder sprake van het gebruik van witte wijn.

Salle, La (Zie ook: Fraters van Tilburg; ook: Jachtrust, landgoed; ook: Villa Jachtrust; ook: Zusters Trappistinnen)

Schijndelseweg 1. Het orthopedagogisch behandelingsinstituut de La Salle is gevestigd op het voormalige landgoed Jachtrust op Munsel.
Na het vertrek van de Franse Trappistinnen in 1919 werd het landgoed gekocht door de Algemene Commissie voor Kinderbescherming in Den Bosch. Hier kwam huize de La Salle. De Fraters van Tilburg begonnen in 1920 in dit internaat. Aanvankelijk als een voogdijgesticht. In 1921 werd het omgezet in een

24-uurs behandeling en vakopleiding voor minderjarige, zwakbegaafde en moeilijk-opvoedbare jongens. Het was het eerste katholieke opvoedingsinternaat voor 'debiele' kinderen in ons land. In hetzelfde jaar vond een grote verbouwing plaats t.b.v. de aanpassing voor deze bewoners, uitgevoerd door H. Valk, architect te 's-Hertogenbosch. Op 15 juni 1922 werd de school officieel geopend. Men had op het terrein de beschikking over een boerderij waar de eerste opgenomen jongens te werk werden gesteld, evenals in de tuin, de kleermakerij, schoenmakerij en kleine bakkerij. In 1933 werd een weverij opgericht m.m.v. Jan Hasenberg, getouwsteller in Boxtel. Als gevolg van uitbreiding van het aantal opnames wordt er in 1934 een nieuw gebouw bijgebouwd voor de leefgroepen.
Tijdens de oorlog verbleef een afdeling van het instituut De La Salle in een groot en statig pand "Huize Overberg" te St.Michielsgestel. Hier hadden de fraters de leiding over zo'n 40 jongens. Op 19 september 1944 crashte een Britse bommenwerper in een nabij gelegen weiland. Een paar van de jongelui had stiekem munitie uit het wrak van de neergestorte bommenwerper meegenomen. Een granaat kwam op 24 september 1944 tot ontploffing. Vier jongens raakten daarbij zwaargewond en twee liepen er licht letsel op. Van de zwaargewonden overleefden er drie de explosie niet.
Jaarlijks werd Sint Nicolaas door de jongens met fakkels en lampions afgehaald van het station. In de zestiger jaren werd het kerkhof op La Salle geruimd: er lagen drie Trapistinnen en negen jongens begraven.
Eind jaren zestig werden de behandel- en scholingsmethoden gemoderniseerd en vervielen de praktijkopleidingen. Het wordt een ZMOK-school met een VBO (Voortgezet Bijzonder Onderwijs). In 1973 worden nieuwe paviljoens, het zwembad (Spetterhoek) en de sporthal gebouwd en kort daarna werden de oude gebouwen afgebroken. Dertig jaar later werd alles weer vernieuwd en verdwijnen het zwembad en de sporthal. In 1983 werden de eerste meisjes opgenomen. In 1986 vertrekken de laatste fraters. Het is nu een centrum voor jongeren van zes tot drieëntwintig jaar met een licht verstandelijke beperking gecombineerd met ernstige gedragsproblemen en/of psychiatrische problematiek.
Bron o.a.: Van Gesticht tot Instituut, 1997; Frans Hoppenbrouwers

Salm-Kyrburg, Frederik Jan Otto van (Zie ook: Horne, Het geslacht Van; ook: Senarclens de Grancy, de; ook: Stapelen, kasteel)

In 1779 werd prins Frederik III van Salm Kyrburg (1745-1794) (laatste) heer van Boxtel. Hij was de oudste zoon van vorst Philip Joseph van Salm-Kyrburg en trad in 1781 in het huwelijk met prinses Johanna Franciska van Hohenzollern-Sigmaringen. Zijn moeder, Maria Theresia Van Horne, had door haar huwelijk Boxtel aan het geslacht Van Salm-Kyrburg gebracht.
Na het overlijden van zijn moeder in 1783 erfde Frederik de Baronie van Boxtel. Hij bouwde aan de Seine Hôtel de Salm (nu geheten: "Palais de la Légion d'Honneur"). Hoewel hij reeds op de vlucht naar Engeland was vanwege de terreur na de Revolutie, keerde hij op dringend advies van zijn

vriend Alexandre de Beauharnais (ex van de latere vrouw van keizer Napoleon Bonaparte) terug naar Parijs. Nadien belandden beiden in de beruchte Karmelietengevangenis aldaar. Zijn hoofd viel in juli 1794 onder de guillotine te Parijs onder het schrikbewind van Robespierre, vanwege zijn banden met het "Ancien Regiem". Uit de 's Hertogenbossche courant van 02-07-1779: *"Boxtel den 29 Juny. Wegens het overlyden van Zyne Hoogvorstelyke Doorl. den Prins van Salm Kirburg, als Baron van Boxtel en Liempde, zullen alhier zes Weken driemaal 's daags de Klokken geluid worden".* Er is een straat naar hem vernoemd in Boxtel: Frederik Jan Ottostraat.
Frederik III liet louter schulden na. Zijn zoon en erfgenaam -officier in dienst van Napoleon- Frederik Ernst Otto Philip Anton van Salm-Kyrbourg (1794-1819) weigerde de erfenis te aanvaarden. In 1811 deed hij daar voor een rechtbank te Parijs officieel afstand van. Vanaf 1811 was advocaat Julien Strens, afkomstig uit het Belgische Overijse, curator. De definitieve (gerechtelijke) verkoop van kasteel Stapelen en alle bijbehorende bezittingen, bestaande uit 85 kavels, vond plaats op zaterdag 16 januari 1819 op het stadhuis van 's-Hertogenbosch. Baron de Senarclens de Grancy koopt alles. *Voor meer info klik hier.*

Scheeken, De (Zie ook: Groene Woud, Het)

In het overgangsgebied tussen de gemeenten Boxtel, Best en St.-Oedenrode ligt het natuurgebied 'de Scheeken'. Dit prachtige gebied maakt onderdeel uit van het Nationaal Landschap 'Groene Woud', gelegen in de driehoek Eindhoven-'s-Hertogenbosch-Tilburg.

Scheepswerf (Zie ook: Croon, De; ook: Villa Het Hof)

In het gebied van de huidige Croonpassage werden tijdens de opgravingen in 2005 waarschijnlijk restanten van een bootje gevonden. Het gaat om een gebogen stuk eikenhout van bijna één meter lang, dat onderdeel zou zijn geweest van een platbodem die over de Dommel voer. Onderzoek heeft uitgewezen dat het hout dateert uit 1289. Het vermoeden bestaat dat hier in die tijd aan de oever van de Dommel een scheepswerf heeft gestaan voor onderhoud aan platbodems, die voor vervoer zorgden als de niet verharde wegen onbegaanbaar waren.
In 2005 werden niet alleen scherven uit de jaren 1300 tot 1700 aangetroffen, ook vond men twee pijpaarden beeldjes van amper vijf centimeter groot. Eén beeldje stamt uit de 15e of 16e eeuw en toont Johannes de Evangelist, een andere beeldje dateert uit de 17e of 18e eeuw en stelt een Jezuskindje voor. Op het terrein werden ook putten van leerlooiers uit de 17e eeuw gevonden, alsmede een 14e -eeuwse vuurkolk. Daarmee kon een open vuur snel gedoofd worden.

Scheepvaart (Zie ook: Schipke, 't)

Al vanaf de 14e eeuw is er sprake van scheepvaart op de Dommel en zelfs over het Smalwater. De producten van de watermolens moesten aan- en afgevoerd worden. Nog in de eerste helft van de 19e eeuw voeren er regelmatig scheepjes over de Dommel. Sowieso lijkt het erop alsof de Dommel in vroeger tijden drukbevaren werd met platbodems die bijvoorbeeld veen vervoerden. Jaarlijks mochten twee schepen, met aken van 32 ton, mest, veen, hout, en bouwmaterialen vervoeren vanaf de watermolens richting Den Bosch. In 1870 was nog sprake van 185 vrachten per jaar heen en terug. Door de komst van de spoorlijn en de Zuid-Willemsvaart (1825) kwam er een einde aan de eeuwenlange scheepvaart over de Dommel. Er was een losplaats bij onder andere café, herberg het Scheepje ('t Schipke) naast de Ter Aasche brug. Het werd regelmatig gebruikt om stenen aan te voeren voor onderhoud aan de straatweg van 's-Hertogenbosch naar Eindhoven/Maastricht/Luik en voor de kerkhofmuur van de St. Petrus. Tegenover het Scheepje, aan de andere zijde van de Dommel en eveneens bij de Ter Aasche brug, lag een perceel grond met woning van schipper Adriaan van den Akker. Bomen werden eveneens regelmatig over deze smalle, bochtige rivier vervoerd.

Bron o.a.: Jean Coenen, Baanderheren, boeren en burgers. Boxtel 2004.

Schepenbank (zie ook: Dorpsbestuur; ook: Meierij)

De schepenbank was in de middeleeuwen het belangrijkste bestuursorgaan van de dorpen en steden in de Meierij van 's-Hertogenbosch. Op het eind van de dertiende eeuw breidt de Boxtelse grondheer zijn gezag over Boxtel uit. De plaatselijke bevolking had daar geen problemen mee gehad, aangezien hij in wezen bij de mensen in zijn omgeving in hoog aanzien stond. Mogelijk heeft hij het dorp Boxtel persoonlijk tot een 'gerechtsheerlijkheid' omgevormd. Een dergelijke heerlijkheid wordt een gerechtsheerlijkheid genoemd, als de plaatselijke heer de volledige rechtsmacht over het gehele dorp bezit. Dat wil zeggen dat hij een gerecht met volledig openbare rechtsmacht aanstelde; de 'schepenbank'.

Daarmee waren de schepenen bevoegd als rechter op te treden. Schepenbank was het oude woord voor het lokale bestuur, dus met inbegrip van de plaatselijke rechtspraak. De Boxtelse schepenbank had een zogeheten hogere rechtsmacht en daarmee het recht om dood- en lijfstraffen uit te spreken. De drossaard had dan de functie van officier van justitie. Tot 1661 werd zitting gehouden in herbergen.

De rechtsgang voor de schepenbank is bewaard gebleven in de criminele en civiele rollen, de procesdossiers en de adviezen van rechtsgeleerden in het schepenbankarchief van de diverse plaatsen van de Meierij. Tussen al het juridisch jargon door schetsen ze een bijzonder beeld van het dagelijks leven in de zeventiende en achttiende eeuw.

Schepenen (Zie ook: Dorpsbestuur)

Zij vormden vóór de Franse Tijd het dagelijks dorpsbestuur. Tevens hadden ze ook rechtelijke taken. In Boxtel waren zeven schepenen. De schepenen zijn economisch vrije personen. Zij werden benoemd door de hertog of plaatselijke heer. Het schepenregister van

Boxtel begint in 1393 en geldt als een van de oudste in Brabant. In Nederland kende men de term schepenen en schepenbanken van de Middeleeuwen tot 1796.

Schipke, 't [café] (zie ook: Waterschap De Dommel)

Café 't Schipke *(Het Scheepje)* Bosscheweg 56, lag voorheen oostelijk nabij de Dommelbrug (vroeger: Ter Aasche Brug, nu heet de brug 't Schipke), was eigendom van houthandelaar Jan van der Eerden. Het complex bestond uit woonhuis, koetshuis, schuur, paardenstallen en een houtwerf. Vanwege die ruime accommodatie is 't Schipke in het verleden nogal eens gebruikt geweest voor inkwartiering van Nederlandse militaire troepen, vooral cavalerie-troepen. Het Schipke werd in 1944 tijdens de laatste bezettingsdagen gedeeltelijk verwoest, toen de brug werd opgeblazen. In 1956 herbouwde W.P.M. Geffen-Voets het café. In 1991 is het afgebroken en hier staat nu het waterschapshuis. In 1902 werd het eerste fietspad (van kolensintels) aangelegd vanaf 't Schipke naar de Halse Barrier. Rond 1912 werd begonnen met een rijwielpad van Boxtel naar Best in opdracht van de gemeente Den Bosch.

Schoenen (zie ook: Herman Brandtstraat 3)

In 1947 begon Lambertus Dijkmans in de Herman Brandtstraat 3 een schoenenfabriek. Die heeft het niet lang volgehouden. Op 1 september 1949 werden zijn machines alweer geveild. Bovendeert ◊ (1842-1891) Schoenen vindt zijn oorsprong in Boxtel. Al vele generaties Bovendeert gingen voor in de schoenenbranche. Men had in de 60e jaren een winkel in de Rozemarijnstraat.

Scholen, lagere (Zie ook: Angelaschool; ook: Bonnefantenhuis; ook: Duinendaal; ook: Franciscusschool, Sint; ook: Fraters van Tilburg; ook: Gawalo-opleiding; ook: Onderwijsgeschiedenis; ook: Theresiaschool, Sint)

Aan de Koppel zagen we in 1801 aan de kerkzijde van oost naar west de Oude School met onderwijzerswoning, dan de domineeswoning, vervolgens het Bonnefantenhuis en eind 18e eeuw nabij het Hof van Lauwerens van Exel de Torenschool. De voorzijde van deze gebouwen lagen aan de kant van de kerk i.v.m. de Binnendommel.
In 1848 kwam een lagere school aan de Loxvenseweg op aandringen van bewoners van de buurtschappen Roond en Tongeren. Die werd te klein en kwam er in 1882 de zesklassige lagere school 'Boerenschool' op de hoek Mijlstraat en Van Salmstraat. (Thans [2020] Zinkunie). De 'Boerenschool' of Klumpkesschool heette sinds 1 september 1922 St. Aloysiusschool [hoofden: M. van Bragt en J. de Koning]. Deze werd opgeheven in 01-08-1970 en de overgebleven leerlingen gingen naar de St. Franciscusschool

in de Ons Doelstraat. Het Aloysiusreliëf (van Luc van Hoek) siert thans gevel Angelaschool. In de voormalige Sint Aloysiusschool kwam in 1971 de vakopleiding Gawalo [installatietechniek gas en water], in 1995 gesloopt.
In 1880 was er een openbare lagere school aan de Burgakker 2 (oostzijde) en hier zaten 193 leerlingen. Verder waren er toen openbare scholen in de Nieuwstraat (later St. Paulusschool) en de Mijlstraat (later St. Aloysiusschool).
In 1899 bezochten van de 993 kinderen in de leeftijd van 6 tot 12 jaar ruim 870 kinderen de lagere school. In 1900 telde de gemeente een aantal openbare scholen o.a. in Boxtel-binnen (Torenschool 1792-1923, bouwkosten *ƒ* 1690,--); Burgakker (hoofd G.A. Haeren, 1869-1894) en de Nieuwstraat. Daarnaast waren er twee bijzondere meisjesscholen: Duinendaal (met 350 meisjes) en Gemonde, gerund door kloosterzusters. In 1909 werd de eerste katholieke jongensschool St. Petrus (Fraterschool) aan de Burgakker geopend. Het pand is van architect J.H.H. Groenendael uit Vught in neoromaanse stijl gebouwd en de bovenverdieping diende als patronaat. Van 1961 tot 1978 is het gebruikt voor de jongensmulo en door de Schildersschool St.Lucas. Thans bibliotheek.
In neoromaanse voortgezette bouwstijl is in 1920 de (uit)bouw van Sint-Petrusschool tot stand gekomen.
De Ursulinen begonnen een lagere meisjesschool (St. Angela) in de Nieuwe Kerkstraat (nu Baroniestraat) die op 17 mei 1909 werd ingezegend.

In 1917 kwam de wet op de financiële gelijkstelling tussen openbaar en bijzonder lager onderwijs tot stand.
In de Ons Doelstraat kwam in 1922 een openbare jongensschool, later Sint Franciscusschool tot 1976. (Hoofd waren M. van Vorstenbosch, J. de Rooy en W.Sep).
Te Lennisheuvel startte de St. Theresiaschool in 1924 (Hoofd P.J. Maas) in een 'noodgebouw' in de Mijlstraat. In 1930 werd het huidige gebouw in gebruik genomen.
Vanaf 1926 was er een openbare school in Esch. De school werd gebouwd met geld uit het legaat van Van Cooth. Sinds 1929 werd het de katholieke school St. Willibrordus aan de Leunisdijk. In 1982 werd de oude school gesloopt en herbouwd in de Postelstraat.
In 1955 kwam de eerste school in Selissen voor kleuter- en lager onderwijs tot stand, de jongensschool de Zonnehoek met als hoofd Jan van Eekelen. Het was een bijzonder gebouw: acht klaslokalen lagen in carrévorm rondom een centrale middenhal. Het werd ook wel de Halschool genoemd, gebouwd door architect Jos Bedaux (1910-1989). Hierna de Walpoortschool genaamd tot 2005 en thans de Prinses Amaliaschool. In 1960 werd in Selissen de meisjesschool Maria Koningin gebouwd.
In 2016 waren er negen basisscholen in Boxtel.
Zie ook: Canon van Boxtel (Mubo): Onderwijs in Boxtel 1500-2000 H.Pel.

Scholen, voortgezet onderwijs (zie ook: Baanderherencollege; ook: Gawalo-opleiding; ook: Havo; ook: Huishoudschool; ook: Jacob-Roelandslyceum; ook: Landbouwschool; ook: Mulo; ook: Onderwijsgeschiedenis)

In 1902 startte het parttime landbouwonderwijs en in 1914 werd de R.K. Landbouwschool gebouwd in de Pastoor Erasstraat.
Op de Burgakker werd in 1909 een openbare school voor jongens gebouwd voor uitgebreid lager onderwijs. (Hoofd H.M. van Griensven) (de voormalige Levensschool)
Van 1911 tot 1936 was er een R.K. meisjeskweekschool (Pabo) bij de Ursulinen in de Baroniestraat, en daarna een MULO voor meisjes.
De Zusters Ursulinen in de Baroniestraat begonnen in 1949 een MMS. In 1968 werd dit omgezet in de (Bracbant)havo.
In 1949 werd de R.K. Hogere Burger School (HBS) voor jongens opgericht, later Jacob-Roelandslyceum genoemd.
In 1950 was men gestart met de bouw van de technische school Pius X op het terrein van de houtwerf aan de kant van de Prins Bernhardstraat. In 1965 werd de LTS Mgr. Bannenberg aan de Baanderherenweg gebouwd.
Van 1961 tot 1978 werd een deel van de toenmalige St.Petrusschool (nu bibliotheek) gebruikt voor de jongensmulo.
Een GAWALO- opleiding vond plaats in de 70e jaren in de voormalige St. Aloysiusschool (Mijlstraat).
In de jaren 50 stonden er noodlokalen bij Duinendaal voor het huishoudschool-onderwijs. Huishoudschool Open Hof opende in de Jan Kruijsenstraat in 1963 haar deuren. Dit schoolgebouw is in 1997 weer gesloopt.

Schout (zie ook: Dorpsbestuur; ook: Drossaard; ook: Vlierden, familie van)

Tot ongeveer 1800 was de schout de plaatsvervanger van de heer van Boxtel. Deze functie bestond al in 1293. Na 1391 was er één schout voor Boxtel en Liempde samen.
De schout was de hoogste functionaris, na 1648 werd de naam schout vervangen door drossaard. Hij was de plaatsvervanger van de heer, zowel in het bestuur als in de rechtspraak. Soms stelde de schout een stadhouder *("plaatsvervangende plaatsvervanger")* aan, omdat hij het werk niet aankon of omdat hij vanwege een andere functie vaak buiten Boxtel verbleef. De schout kocht zijn ambt van de heer van Boxtel. Zijn inkomsten bestonden uit een vast salaris en een derde deel van boetes. Jonkheer Richard van Vlierden was o.a. schout (1610-1625). Hij woonde in het adellijk huis achter de Strijpt. Zijn stadhouder was Peter van Limborch.
Bron: Jean Coenen, Baanderheren, boeren & burgers. Boxtel 2004.

Schrijnwerker

Een ambachtsman die kabinetten, kisten, etc. maakte. Vaak gebruikte hij dezelfde gereedschappen als de timmerman, echter vaak kleiner, scherper en fijner.

Schuilkelders (Zie ook: Wereldoorlog II)

Tijdens de Tweede Wereldoorlog waren er in Boxtel wel zeker acht schuilkelders o.a. in de Pr. Bernhardstraat (Houtwerf) en bij de Ursulinen *(deze waren van bakstenen gebouwd en hadden gewelven. Ze lagen deels onder het maaiveld, en waren afgedekt met zand. Ze waren langwerpig en de hoofdingang lag aan de kant van het riviertje. Ze waren onderling verbonden door een tunneltje)* en op Duinendaal nabij het huidige kanunnikenhuisje aan de kerkhofzijde. Dit was half verdiept en bestond uit twee delen: één deel links en één deel rechts van de toegangspoort naar het kerkhof. (Momenteel parkeerplaats) Deze schuilplaats was vooral aangelegd voor de kinderen van de nabij gelegen scholen. Het was gemaakt van planken en zand. Iedereen wilde juist vooraan zitten zodat men snel kon vluchten bij groot gevaar.

Schuurkerk (Zie ook: Levensschool; ook: Pastorie Burgakker; ook: Protestantse Gemeente; ook: Reformatie; ook: Verhees, Hendrik; ook: Wijs, F. A. de; ook: Bijvoegsel Schuurkerk)

Vanaf 1579 was Nederduits Gereformeerd (latere benaming: Nederlands Hervormd) de officiële religie binnen de Republiek der Zeven Verenigde Nederlanden. Andersdenkenden werden buitengesloten van bestuurlijke functies en ambten. De Staten van Holland maakten de dienst uit. Tijdens de periode 1648-1809 (reformatie) raakten Boxtelse katholieken hun Sint-Petruskerk kwijt. Zij moesten hun kerk afstaan en zich - hetgeen aanvankelijk verboden werd, vervolgens oogluikend werd toegestaan en daarna onder voorwaarden 'normaal' werd – tevreden stellen met onopvallende bouwsels, schuur- of schuilkerken genoemd. Als een schuurkerk werd gebouwd of hersteld, dan moest steeds verlof worden gevraagd. De regering was dan 'zo goed' zelf het bouwbestek te leveren en precies te zeggen hoeveel ramen en welk soort van vensters er in de kerk mochten zijn, hoeveel altaren, hoeveel deuren, bovenlicht dak, hoe hoog, hoe breed, hoe lang het kerkje, de biechtstoelen en altaren moesten zijn. Dit alles in de voorgewende vrees dat de gelovigen anders te veel geld zouden moeten betalen, doch in waarheid met de bedoeling de godshuizen onaanzienlijk en alzo de godsdienst veracht te maken.

Ook stenen gebouwen functioneerden als schuurkerk, zolang aan de buitenzijde maar geen verwijzingen naar enig liturgisch gebruik zou blijken. Bovendien moesten de katholieken voor deze regeling vaak hoge bedragen neertellen in de vorm van recognitiegelden. Uit een rekest van 1714 blijkt dat er minstens drie schuurkerken in Boxtel waren. De belangrijkste schuurkerk die Boxtel heeft gekend en die het langste in gebruik is geweest, ruim 150 jaar, (vanaf 1672) stond aan de Burgakker (gebouwd door pastoor Walter Vogels), op de plaats van de voormalige Levensschool. Daarnaast bevond zich ook de pastorie (tot 1837 als zodanig in gebruik geweest) en die is ca 1950 gesloopt. O.a. ontwerper van het latere protestantse kerkje van Boxtel, Hendrik Verhees werd in de schuurkerk gedoopt en ging er naar de kerk.

In 1672 was de geruchtmakende kerksluiting van de schuurkerk. De bemoeienis van Prins Maximiliaan Emmanuel van Horne, Baron van Boxtel, draagt bij tot de heropening vier maanden later. De Franse overheersing 1672-1678 heeft ervoor gezorgd dat de katholieken hun eredienst weer mochten bijwonen in schuurkerken.
De schuurkerk werd van 19 augustus tot 24 december 1752 gesloten vanwege het ongevraagd bekleden met planken aan de binnenkant van het rieten dak. Boven de kosten van allerlei aard moest het kerkbestuur dit vergrijp nog met de som van f 550.- boeten. Ook moest bedehuis voor straf dicht van eind 1714 tot het begin van 1715.
De Boxtelse landmeter en architect Jan Francis van de Weijer was in 1761 de eigenaar van schuurkerk en pastorie. Dit had alles te maken met het feit dat gedurende de Reformatie andere godsdiensten dan 'de ware religie' aanvankelijk geen goederen in eigendom mochten hebben.
Geen priester kon pastoor of kapelaan worden, als hij niet persoonlijk naar Den Haag was geweest en daar onder ede getrouwheid aan het land had beloofd en de vereiste penningen had betaald.
De schuurkerk op de Burgakker heeft de navolgende pastoors gekend:
1672-1691: Walter Vogels (afkomstig uit Sint-Oedenrode)
1691-1704: Petrus Becx (uit Helmond)
1705-1723: Petrus van Geffen (overleden 31-7 1723)
1723-1746: Johannes van Mierlo
1746-1765 Adrianus Hurckmans
1765-1811 Nicolaas Franciscus du Messie
1811-1827 deken Franciscus de Wijs (deze verhuisde nog op hoge leeftijd naar de nieuwe pastorie op Duinendaal)
Deze schuurkerk is afgebroken in 1828 en de bouwmaterialen werden verkocht. Hierna kwam op de plaats van de schuurkerk een weverij met daarnaast een bleekveld (tot aan de Dommel). Van de, van de sloop afkomstige, stenen van de schuurkerk werd een muurtje gemetseld langs de 'kerkbleijk'. (bleijk: grasveld gebruikt voor bleken van wasgoed). In 1908 werd hier de Levensschool gebouwd. *Voor meer info klik hier.*
Bron o.a.: Schuurkerk op de Burgakker te Boxtel; Ruud van Nooijen, Boxtel – versie: 14 oktober 2010

Schijndel, Gerard van (zie ook: Hartkerk, Heilig)

Gerardus Wilhelmus van Schijndel ◊ (1850-1923) werd geboren te Boxtel (in Breukelen) en is overleden te Boerdonk. Hij werd priester gewijd op 24 juni 1876, benoemd tot kapelaan te Stratum 29 oktober 1877, tot kapelaan te Lage Zwaluwe 1 februari 1879 en tot kapelaan te Beek en Donk 11 juni 1887. Als zodanig werd hem op 9 september 1891 eervol ontslag verleend en vertrok hij naar de missie. Na zijn terugkomst uit Algiers werd Van Schijndel op 1 oktober 1894 benoemd tot assistent en later als kapelaan te Waspik. Hij was pastoor te Boerdonk (Erp) bij Veghel van 9 januari 1896 tot zijn dood in 1923.

Wilde als jongen al missionaris worden. In 1891 ging zijn wens eindelijk in vervulling en mocht hij op proef naar de Witte Paters in Algiers en even later naar Malta om mee te helpen bij de opleiding van Afrikaanse jongens. Maar de leiding van de Witte paters vond hem niet geschikt. Hij was te eigengereid en bemoeide zich te veel met de leefwijze van de vrouwelijke religieuzen. Als 'mislukt' missionaris komt hij uiteindelijk in Boerdonk terecht. Daar treedt hij als pastoor onmiddellijk op tegen het 'zedeloze' gedrag van de Boerdonkenaren. Fietsen en dansen waren uit den boze. De poffer is onnodige opsmuk en een vorm van ijdeltuiterij. Dat was even schrikken voor de inwoners van Boerdonk.
Pastoor Van Schijndel poogde een zuiver-Nederlands Missiehuis te beginnen in zijn pastorie, waar hij een cursus in wijsbegeerte opende. Hij deed dit, omdat de bestaande missiehuizen, allen van Franse of Duitse oorsprong, niet zouden stroken met de Nederlandse aard. Dit plan had geen succes en was ook niet noodzakelijk, daar de uit het buitenland gekomen missie-congregaties inmiddels reeds zelfstandige Nederlandse provincies hadden gevormd.
De missiegedachte laat Van Schijndel niet los. Het lukt hem dankzij zijn doorzettings-vermogen op 17 februari 1913 een congregatie (kloostergemeenschap) van zusters (de Missiezusters Franciscanessen van de H. Antonius van Padua te Boerdonk-Asten) op te richten, waarvan het moederhuis op 6 september 1921 werd verplaatst naar Asten. Een Nederlandse congregatie die meisjes opleidt om als zuster in de missie te gaan werken. De zusters worden aanvankelijk in een deel van de pastorie gehuisvest. Er verandert veel in de kleine, geïsoleerde boerengemeenschap als gevolg van de invloed van de zusters op het dorpsleven. De zorg die zij leverden, de kleuters die naar school konden en hun betrokkenheid bij het sociale leven van de dorpsbewoners.
De vader van de pastoor (een smid in Boxtel) was een van de initiatiefnemers voor de oprichting van de H.Hartkerk in Boxtel. De commissie ondervond grote steun van pastoor G. van Schijndel. Hij heeft veel inspirerend werk verzet en was tevens een goede contactpersoon naar het bisdom en de medepriesters. Bouwpastoor Frans Eras van de H.Hartkerk was destijds kapelaan bij G. van Schijndel te Boerdonk.
In Boerdonk is een straat vernoemd naar Pastoor van Schijndel.

Sebastiaansgilde, Sint (Zie ook: Gilden)

Van dit gilde is bekend dat het onder bescherming stond van Jonker Philippus van Horne. Het was een gilde van de handboog. Aan de Bosscheweg 3a stond voorheen een herberg (nu apotheek). Naast die herberg lag het schuttershof met schutsboom van het St. Sebastiaansgilde. Op het einde van de 19e eeuw is ook dit gilde opgeheven.

Selissen (Zie ook: Brederodeweg; ook: Maria Reginakerk; ook: Scholen lagere)

Selissen is de naam van één van de dertien Boxtelse herdgangen, een uithoek van een nederzetting, een gehucht.
De eerste bronvermelding van de naamgeving van de wijk dateert al uit 1293. Een oorkonde uit die tijd vermeldt de naam van het gehucht "Zelicel". Het ging vermoedelijk om een klein aantal hooggelegen eenvoudige huizen of boerderijen in hout of steen, gelegen aan de oostkant van de Bosscheweg. Tot de jaren vijftig is Selissenwal maar spaarzaam bebouwd geweest. Slechts hier en daar trof men er langs de zandweg, die op zandstuifgebied over de duinrand leidde, groepjes sober ingerichte kleine woningen aan. Het landelijk aanzien van de Selissenwallen muntte zeer uit in schoonheid. Zo liep er een pad dat voor een verbinding zorgde tussen 'de gruispad', zoals de Molenwijkseweg werd genoemd en 'de wallen', waar zich het wegje bevond dat vanaf deze kant van Molenwijk richting Bosscheweg liep. Het was een verbinding met vertakkingen (onder andere in de vorm van het 'rogpêike') naar De Ketting, De Schild, De Tijvert, Lindenlust en 't Schipke.
De miniduinen werden gebruikt als zandwinningsobject voor de aanleg van het eerste omleidingstracé voor de rijksweg Den Bosch-Eindhoven in 1938. De hiervoor benodigde afgravingoperatie was ingrijpend. Over een grote oppervlakte werd de duinenrij tot maaiveldhoogte weggehaald. Op sommige plekken werd een afgraving doorgezet tot een uitgraving. Daardoor ontstond bijvoorbeeld een langgerekte waterpartij parallel aan de huidige Parkweg. De visvijver die hier nu ligt, is daar een restant van.
De Selissenwal als woonwijk is in de jaren '50 ontstaan, om daarna in korte tijd te voorzien in de grote behoefte aan woningen. Het moest snel, dus werden er veel dezelfde huizen en lage flats gebouwd. Op 17 juni 1958 werd door de minister van Volkshuisvesting en Nijverheid, ir. H.B.J. Witte een gedenksteen geplaatst in het eerste woningbouwcomplex. Het was als onderdeel van de door zeven middelgrote Brabantse gemeenten ondernomen Continubouw Brabant II. Op dat moment was in aanbouw aan de Baandervrouwenlaan de nieuwe woonwijk Selissenwal te Boxtel. De tekst op de oorkonde, die ingemetseld werd, luidde: *Ter plaatse waar zich eertijds - kaal, woest en afgelegen - het Selisselveld uitstrekte, verrees in de vijftiger jaren van de 20e eeuw een nieuwe woonwijk, waarmee het uitbreidingsplan Selissen werd gerealiseerd.*
In 1955 kwam de eerste school voor kleuter- en lager onderwijs tot stand, de Zonnehoek-school. In 1960 werd de Maria Reginakerk in gebruik genomen. In 1965 werd het toenmalige gemeenschapshuis De Walnoot geopend. In 1966 was een groot gedeelte van de nieuwbouwwijk Selissenwal voltooid.
In de jaren '90 zijn de woningen en de infrastructuur danig verouderd geraakt. Er werden toen grondige maatregelen genomen om de wijk weer te laten aansluiten op de wensen van de 21ste eeuw.
Bron o.a.: Historie Selissenwal Ben Otten

Senarclens de Grancy, de

(Zie ook: Bogaers, Gerardus; ook: Salm-Kyrburg, Frederik, Jan Otto van; ook: Stapelen, Kasteel)

Onno Adolph Marck Willem baron de Senarclens de Grancy ◊, heer van Haanwijk, Boxtel en Liempde (1780-1836). Koopt in 1819 het kasteel Stapelen en alle bijbehorende bezittingen bestaande uit 85 kavels. Hij was Lid van de Grote Vergadering van Notabelen, lid van de ridderschap en van provinciale staten van Noord-Brabant, president van de militieraad te 's-Hertogenbosch; trouwde met Frederica Wilhelmina barones van der Duyn (1791-1843), kunstschilderes, lid van de familie Van der Duyn en zoon van generaal-majoor Willem Hendrik baron van der Duyn, heer van Benthorn (1755-1832). Onno verkoopt Stapelen in 1834 aan Gerardus Bogaers. Onno's oudste zoon Henri trouwt in 1843 met een Boxtels meisje Louise Sophie Berail (1819-1904).

Sigarenfabricage

(Zie ook: Bas, Elisabeth Jacobsdr.; ook; Herman Brandtstraat 3; ook: Susante, Hubertus Josephus van; ook: Ven, Petrus Cornelis van de)

De sigarenindustrie was een groot deel van de twintigste eeuw een belangrijke bedrijfstak in Boxtel. Namen als Van der Horst (Breukelsestraat), Keukens (Julianastraat), Herman de Lange Ossenpad (nu Prins Hendrikstraat), Verhoeven (Stationsstraat) en Van de Meerendonk (merk Zwaanca, nabij de Zwaanse Brug), maar ook De Visser (met tabakskerverij), Mandos en Van Gemert stonden bekend als sigarenfabrikanten.
Verder was er de tabak- snuif- en sigarenfabriek De Dageraad van P.C. van de Ven aan de Markt sinds ca. 1770.
In 1899 begon H.Jos van Susante in een gebouwtje achter zijn huis aan de Rechterstraat 6 (later C. Steinmann) met vijf sigarenmakers aan de sigarenfabricage Senco (Susante en Co). In 1909 opende hij een fabriek in de Korte Kerkstraat (nu Pastoor Erasstraat). Daar groeide het bedrijf onder de benaming Elisabeth Bas & La Paz uit de jas. Omstreeks de Eerste Wereldoorlog vonden er zo'n 200 sigarenmakers werk. De sigarenfabriek van H.J. van Susante en Co produceerde aan het begin van de twintiger jaren ruim 10 miljoen sigaren per jaar. Toen plannen voor complete nieuwbouw aan de Esschebaan in de jaren zestig niet het overheidsfiat verwierven, werd gekozen voor uitbreiding via vestiging in de Van Hornstraat (Bas II). In 1993 maakte de fabriek plaats voor woningbouw.
Na de Eerste Wereldoorlog sloten vele Bossche sigarenfabrieken de poorten. Omdat de productie van sigaren arbeidsintensief was, koos men voor gebieden waar de lonen lager waren en vertrok men onder meer naar Boxtel.
Op de hoek Stationsstraat – Pr.Hendrikstraat was sigarenfabriek 'In de Zwaan' van H.J. van de Meerendonk. De eerste steen werd in 1864 gelegd. De daarachter gelegen werkruimte aan de Pr. Hendrikstraat werd in 1978 gesloopt. Het aan de Stationsstraat gelegen gebouw werd in juni 1980 in gebruik genomen door Van Langen Optiek.
In de Stationsstraat 26 was in het begin van 1900 sigarenmakerij v.d. Horst gevestigd.

De familie van der Horst had in de Herman Brandtstraat 3 (toen nog Kloosterdwarsstraat) een sigarenmakerij. De sigaren werden verkocht onder de naam Hildalgo. De sigarenfabriek heeft er tot eind 1946 gezeten. Er werden toen al een tijd geen sigaren meer gemaakt, omdat er door de oorlog geen tabak aangevoerd kon worden.
Stationsstraat 60 is in 1904 gebouwd door Johannes (Jan) Verhoeven. Hij fabriceerde daar op kleine schaal sigaren en had tevens een tabakswinkel. Zoon Eduard nam later de zaak over. De naam La Paz is waarschijnlijk een verwijzing naar dhr. Van der Pasch, een sigarenmaker uit Boxtel, die in 1813 een sigarenmerk wilde met een internationale uitstraling. De La Paz sigaren die in eerste instantie werden verkocht waren zogenaamde corona's. Van der Pasch bedacht een sfeer van mysterie en verre landen rond deze grote sigaren. In 1929 werd de La Paz sigarenfabriek eigendom van de Elisabeth Bas-sigarenfabriek.

Simeonshof (Zie ook: Broekman, Ignaas; ook: Woningnamen; ook: Zusters Obreras de la Cruz)

Deken Broekman van de H. Hartkerk en parochiaan J. van den Hout ijverden voor goede huisvesting van bejaarden. In 1953 had het toen nog 15.000 inwoners tellende Boxtel 1059 inwoners van 65 jaar en ouder. In die periode raakte deken Broekman er van overtuigd dat er iets gedaan moest worden aan de huisvesting en verzorging van Boxtelse bejaarden. Wat betreft de plaats waar het bejaardenhuis moest komen had men in eerste instantie het oog laten vallen op de voormalige houtwerf, thans Breukelsplein.
In 1958 werd echter de eerste steen gelegd voor bejaardencentrum Simeonshof in de Annastraat en op 2 februari 1959 geopend, geleid door de zusters van Obreras de la Cruz. De brug over het Smalwater werd toen verbreed tot acht meter.
Aanvankelijk had de stichting van het ministerie geen toestemming gekregen om bij het bejaardenhuis 36 aanleunwoninkjes te bouwen in de Annastraat en Van Hornstraat. In 1962 kwam er alsnog de toestemming. De stichting vroeg de gemeente om verkoop van de grond, geschikt voor zelfstandige bewoning door ouderen. Op deze grond stonden negen onbewoonbaar verklaarde (maar nog bewoonde) arbeiderswoningen, in de volksmond bekend als ‘de Negen Vrienden’, gesloopt in 1968. In het voorjaar van 1968 werden tussen de Van Hornstraat en Annastraat de aanleunwoningen opgeleverd en bewoond. Er verrezen drie tweelaagse woonblokken en vier eenlaagse rijtjeshuizen. In 1994 en 1996 werden de aanleunwoningen gesloopt t.b.v. het woon-zorgcomplex Ten Brueckelen en drie appartementenblokken.
De bouw van 66 appartementen Den Bongerd voor ouderen tegenover Simeonshof op de grond van de Ursulinen werd gestart in maart 1988 in samenwerking met de bouwvereniging St.Joseph. In 1989 werden de woningen officieel opgeleverd. Elke woning was aangesloten op een alarmsysteem, waarmee men in verbinding stond met Simeonshof.
Bron o.a.: Simeonshof: Sleutel naar zorg. (t.g.v. 40-jarig bestaan) Ineke Platel, Gied Segers. 1999

Simon-Heesen (Zie ook: Ark, de)

Heesen had vanaf 1901 een bedrijf (Scheeps)motorenfabriek Heesen in Amsterdam. Na de Tweede Wereldoorlog liep de binnenvaart terug, zodat Heesens afzet in gevaar kwam. Het bedrijf schakelde over op de productie van machines voor de veevoeder- en chemische industrie. Die vonden vooral afzet in Duitsland en België. De machinefabriek 'N.V. Heesen' ging in Boxtel in 1955 van start omdat uitbreiden in Amsterdam erg duur was vanwege de erfpachtregeling. Bovendien had de klantenkring van de firma zich uitgebreid naar België en stichtte L.B. Heesen sr. het nieuwe bedrijf in Boxtel omdat dat centraler lag. In het kantoor hing lang een schilderij van het oude bedrijf. In 2006 werd dit kunststuk geschonken aan het Amsterdams Historisch Museum. De heer L.B. Heesen jr. en de broer, Th. J. Heesen zaten beiden in het bedrijf. Zij waren kleinzonen van de stichter B.A. Heesen. In 1955 werkten er ongeveer vijftien personen in het bedrijf, in 1968 was dat opgelopen tot 65 en werd onderdeel van het Engelse concern Simon Engineering Limited.
In 1989 werd het bedrijf overgenomen door de VDL groep en later in 1998 is de naam van het bedrijf VDL Agrotech geworden. VDL staat voor Van der Leegte en is de naam van de eigenaar, Wim van der Leegte.
Bron o.a.: Bedrijventerreinen en electriciteit in Boxtel H.Pel 2013

Slachthuis (Zie ook: Dorpsomroeper; ook: NCB)

In 1894 werd in de Nieuwstraat een brouwerij verbouwd tot openbare jongensschool. Van 1911 tot 1930 deed het gebouw dienst als vleesdistributie-plaats en vleeskeuringscentrale.
Naast vele particuliere slachterijen (slagers) had Boxtel aan de Tijvert sedert 12-8-1929 tot 1984 ook een gemeentelijk slachthuis en vleeskeuringsdienst.
Het slachthuis en bijbehorend woonhuis met nummer 22 en 24 behoorden ook tot Zandvliet. Het slachthuis functioneerde vaak als ontmoetings-plaats voor boeren. Bij vertrek moesten ze langs café van Erp op Zandvliet waar de boeren meestal een tussenstop maakten. Het slachthuis is inmiddels gesloopt. Sinds mei 2015 is op dit Dommellandje een openbaar natuurpark aangelegd.
In 1916 bestond er de N.V. Wijnbergen & Levano's Exportslagerij met een (koel)ijsfabriek. Verder was er de Exportcentrale (in de volksmond: de sport) (Dumeco, varkensslachterij) voor de Encebe sinds 1 mei 1929, thans Vion op industrieterrein de Ladonk. Op 30 juni 1992 fusie tussen Cehave nv, bv Exportcentrale te Boxtel en Lunenbug Groep bv. Hier worden per uur 1.300 varkens gedood en verwerkt tot ham, bacon of varkenshaas. Het is de grootste varkensslachterij van Nederland: 55 duizend varkens per week; 2,75 miljoen per jaar. Wie in de driehoek Londen-Parijs-Berlijn vlees koopt in de supermarkt, heeft dikke kans dat het van Vion komt.
Bron o.a.: Beeldbank Boxtel

Slag om Boxtel (Zie ook: Barrièrehuis; ook: Oorlogen; ook: Wellington, Lord)

Soldaten [ref 4]

De Franse revolutie mondde in 1792 uit in een grote Europese oorlog. De slag rond Boxtel was een veldslag in en nabij Boxtel op 14 en 15 september 1794, tijdens de Eerste Coalitieoorlog tegen revolutionair Frankrijk. In de Groninger courant van 23-09-1794 lezen we: *"Zondag, den 14 dezer, viel er, tegen den avond, een zeer hevig gevegt voor, by Boxtel, tussen de Engelschen en de vyanden, hetgeen tot laat in den nagt duurde, waarna de Engelschen naar Gestel retireerden. De vyanden hebben in Boxtel veel huizen in brand gestoken en alle inwooners mishandeld en geplunderd."*

De veldslag werd uitgevochten tussen Franse troepen onder bevel van generaal Pichegru en geallieerde troepen, bestaande uit troepen uit Groot-Brittannië, Hessen en Hannover die onder het gezamenlijke commando van de Britse bevelhebber Frederik August, hertog van York stonden. De geallieerden hadden zich bij de bruggen over de Dommel verschanst om de noordelijke terugtrekking van de geallieerde hoofdmacht te dekken. Op 14 september vielen de Fransen, die vanuit het zuiden oprukten naar 's-Hertogenbosch, de geallieerde positie bij Boxtel vanuit drie zijden aan en veroverden het dorp en de brug over de Dommel na een slag van drie uur. Vervolgens vielen de Fransen de bruggen bij Sint-Oedenrode, Breugel en Nijnsel aan. De geallieerden hadden enkele bruggen verwijderd om de Franse opmars te stoppen en de sluizen bij de watermolens opengezet, zodat het gebied om 's-Hertogenbosch onder water kwam te staan, maar het kon niet meer baten. In september 1794 trekken eenheden van Staatse, Hannoverse of Hessische troepen het dorp binnen om ingekwartierd te worden. Men vordert paarden, karren hooi, stro, levensmiddelen en allerlei ander materiaal. Ook het Franse leger eist 6000 bossen hooi, 6000 bossen stro en 2000 zakken haver.

De volgende dag arriveerden Britse versterkingen, maar het lukte de Britten niet om Boxtel te hernemen. De geallieerden vluchtten in paniek en werden achtervolgd door de Fransen. Regimentscommandant luitenant Arthur Wellesley, de latere Hertog van Wellington, dekte de aftocht echter met zijn 33e Infanterieregiment. Dit was Wellesleys eerste veldslag, en hij bewees hiermee zijn militaire kunnen.

De veldslag is de geschiedenis ingegaan als de gebeurtenis waarbij de benaming "Tommy" voor Britse soldaten werd geïntroduceerd. Volgens de overlevering trof Wellesley één van zijn soldaten zwaar gewond aan. De soldaat, Thomas Atkins, zei tegen hem: "It's all right sir. It's all in a day's work" *(Het is niet erg, meneer, het hoort er allemaal bij)* en stierf kort daarna. Vijftig jaar later werden Britse soldaten "Tommy" genoemd vanwege hun vermeend optimisme en moed. Het begrip Tommy werd in de Eerste en Tweede Wereldoorlog algemeen gebruikt.

Destijds had de bevolking niet alleen de last te dragen van inkwartieringen, doch werden ongewild toeschouwer van een heuse slag die de naam van hun dorp meekreeg: de slag bij

Boxtel. De Fransen werden enthousiast binnengehaald, als verspreiders van de ware democratie met de leus 'Vrijheid, Gelijkheid en Broederschap'. Prettige bijzaak was dat Brabant eindelijk eens van de achtergestelde positie als Generaliteitsland af zou kunnen komen. Ondanks de vreugde over de herkregen vrijheid drukten de oorlogsomstandigheden zwaar op de verarmde Boxtelse bevolking. Een lijst met schulden ten gevolge van vorderingen door geallieerde en Franse troepen in 1794 en 1795 levert een oorlogsschade op van *ƒ* 3388, 6 stuivers en 8 penningen. De gemeentekas was toen al geheel uitgeput. Het Barrièrehuis aan de huidige Clarissenstraat (nu huisnummer 37) werd door vluchtende Engelse soldaten in brand gestoken. Napoleon werd in 1815 verslagen bij Waterloo. *Voor meer info klik hier en hier.*

Smalwater, Het (Zie ook: Molens; ook: Papierfabriek)

Aanvankelijk werd het Smalwater 'Molengra[ve]af' genoemd en dit duidt op een gegraven aftakking van de Beerze, t.b.v. watermolens, welke stonden aan de monding van het Smalwater. Het woord 'graaf' duidt met 100% zekerheid op menselijk ingrijpen. De Molengraaf komt reeds in 1400 voor. De naam bleef tot in de 18e eeuw bestaan en is toen langzamerhand verdrongen door de naam Smalle Stroom en tenslotte Smalwater.
Al voor 1232 werd besloten het Smalwater te graven, dat een verbinding vormt tussen de Beerze en de Dommel. Het Smalwater is een vroeg technisch kunststukje. Mogelijk dat voor de geul gedeeltelijk enkele lokale sloten zijn gebruikt, maar absoluut niet voor het gehele traject en het is zeker geen natuurlijke beek o.i.d., daarvoor zijn in de bodem van het huidige traject van het Smalwater geen aanwijzingen te vinden. Als de grond tussen de Beerze en Dommel een rug vormt is het ook hoogst onwaarschijnlijk dat er een natuurlijke beek heeft gelopen. Deze bijna twee kilometer lange verbinding doorsnijdt een hoge rug tussen de beekdalen van de Dommel en de Beerze. Doordat tegenwoordig het meeste water van de Beerze hierlangs in de Dommel stroomt, valt het kunstmatige karakter niet meer zo op. Het feit dat met het Smalwater watermolens van de heer van Boxtel werden bediend en zowel het kanaaltje als de visserij erin leengoederen van Boxtel waren, wijst erop dat het initiatief tot aanleg van de heren van Boxtel was uitgegaan. De molen heeft kennelijk onder andere als volmolen gefunctioneerd *(Vollen is een nabewerking van geweven wollen stof met vollersaarde, urine en zeep waardoor de kwaliteit sterk verbeterde)*, want langs het Smalwater lag een 'Volacker'. (met de daar voorkomende vollersaarde (natrium-kleisoort)). In de vroege negentiende eeuw zou deze molen nog een roemruchte industriële periode doormaken.
De gebouwen die nog resteren van de stoomwasserij en blekerij De Smalle Stroom zijn prachtig gelegen aan het Smalwater.
Bron o.a.: Concurrentie of navolging?; K.A.H.W. Leenders 2000; ook: info Waterschap, Frank van Dorst 2017

Smitsorgel (Zie ook: Sint-Petrus'Stoel te Antiochië; ook: Wijs, Franciscus A. de)

De, door deken De Wijs aangezochte, orgelbouwer Franciscus Cornelius Smits begon eind 1840 aan zijn opdracht: de bouw van een orgel met drie klavieren en een aangehangen pedaal. Door geldgebrek kon niet worden voorzien in een vrij pedaal. Dat vrije pedaal werd eerst in 1955 aangebracht.

De kosten van het Boxtelse orgel tekende Frans Smits eind december 1842 aan in zijn rekeningboek: "Dus de rekening met Boxtel effen f. 7.203,--". We mogen aannemen dat het orgel op dat moment kant en klaar was opgeleverd. Waarschijnlijk betreft dit niet alle kosten van het orgel. Denk daarbij aan het vervaardigen en plaatsen van orgelkas, beeldhouwwerk en ornamenten. Aan deken De Wijs, die alle gemaakte kosten in het rekeningboek van de parochie bijhield, danken we de namen van degenen die de orgelkas bouwden: Willem van der Eerden en Van Hool die de beelden sneed.

Het heeft nog tot jaren na oplevering van het instrument geduurd voordat alle ornamenten klaar waren én op het orgel geplaatst, want het kasboek van de Sint-Petrusparochie vermeld in 1860 indirect dat beelden en ornamenten pas dát jaar voltooid waren: "De nog ontbrekende beelden en ornamenten van het orgel f 340,--." (Het betrof hier de H. Cecilia en twee engelen. De beelden werd geplaatst op het rugpositief: Cecilia in het midden, de engelen aan weerszijden van haar. Uiteindelijk kostte het orgel zo'n *f* 12.260,--. Het orgel was gereed in 1842 en telt ook precies 1842 sprekende stemmen (pijpen), verdeeld over 36 registers (elk register vertegenwoordigt een klankkleur). Het orgel is opgedeeld in twee delen, opgesteld op een oxaal aan de westzijde van het schip, tegen de torenwand. Die twee delen zijn het grote orgel, geplaatst direct in de Gotische spaarnis in de torenmuur en het, meer richting kerkruimte geplaatste, balustradeorgel of orgelpositief. De grootste orgelpijp heeft een lengte van ca. 4,56 meter met een diameter van 16 cm; de kortste pijp meet slechts 1 cm met een diameter van 0,6 cm.

Op de drie hoofdtorens van de monumentale grote orgelkast zijn de drie goddelijke deugden uitgebeeld, namelijk: geloof, hoop en liefde. De bovenzijde vormt een gebogen lijn, die in harmonie is met het verloop van de gewelven.

Bron o.a.: Beeldbank Boxtel

Smits, P.A. (Zie ook: Liempde)

Was eerst van 1961 tot 1968 burgemeester van Esch en daarna van Liempde. Piet (PA) Smits neemt in 1986 na achttien jaar afscheid als burgemeester. Toon van Breugel neemt tijdelijk waar, totdat kort voor de jaarwisseling Gerard Daandels als opvolger wordt benoemd.

Smits, P.J. (Zie ook: Villa Eras; ook: Wereldoorlog II)

Hoofdcontroleur van de Centrale Crisis-Controledienst te Boxtel. Steunde tijdens de oorlog het verzet. Hij vervulde in september/oktober 1944 een coördinerende rol op het gebied van de voedselvoorziening vanuit Villa Eras.

Bron: Beeldbank Boxtel

Sobriëtas

In 1895 richtte de priester Alfons Ariëns in de industriestad Enschede de eerste vereniging voor katholieke 'drankweer' op. Ariëns zag in zijn omgeving dat de arbeiders bijna dagelijks grote hoeveelheden alcohol dronken in de kroegen die rond de fabrieken waren gebouwd. Dit vond hij op de eerste plaats slecht voor de gezondheid maar bovendien ook moreel onwenselijk. Na de stichting van de afdeling Enschede kwamen er snel meer afdelingen o.a. in Boxtel en in 1898 volgde een landelijke vereniging onder de naam Sobriëtas.
Op het gebied van de drankbestrijding bezat Boxtel meerdere bloeiende verenigingen zoals de Paulusvereniging, het R.K. Kruisverbond Pius X, de R.K. Mariavereniging, de R.K. Onthoudersvereninging van Spoorweglieden St. Franciscus en de Neutrale Onthouders-vereniging van Spoorweglieden S.O.V.
Bron o.a. Boxtel toen en nu deel 2 drs. Hans Pel 1992

Sociëteit (Zie ook: Boxtel Vooruit; ook: Fellenoord; ook: Harmonieën)

Sociëteiten ontstonden in Nederland vanaf de 18e eeuw en waren, zeker in het begin, bestemd voor lieden uit hogere kringen. Zij dienden een politiek doel. Men wilde vooral door een ontspannen sfeer een goed begrip voor elkaar kweken. In Boxtel hebben meerdere sociëteiten bestaan: besloten gezelligheidsverenigingen met leden die uit een bepaalde stand der bevolking kwamen. De voor Boxtel thans bekende namen van sociëteiten luiden: (De) Katholieke Kring; Burgerkring (1910-1956) (in café Sint-Cathrien, daarna thuis bij Van Dongen aan de Eindhovenseweg, later bij Pieter van de Ven aan de Markt); Gezelligheid (Hotel van Dijk, Riche), Eensgezindheid (Hotel de Kei) en Zeventien Böllekes Blauw. Ook in hotel-café Theuwkens was een sociëteitsruimte en in café 'De Zon' met sociëteit "Den Haerd". Er werden, onder het genot van drank en rookgerei, gesprekken gevoerd en contacten gelegd.
Boxtel Vooruit is ontstaan vanuit een sociëteit.
In Boxtel bestaat nog een herensociëteit, genaamd Den Haerd, en is (her)opgericht in 1988.
Voor meer info klik hier.
Bron o.a.: Boxtelse vereeniging societeit Burgerkring april 1910 - ca. 1956, Ruud van Nooijen, 2014

Sok, De Rotte [Café] (Zie ook: Donders, Henri)

Het was gelegen op de hoek Spoorstraat/Van Leeuwenstraat, op de noordelijke grens van de spoorbuurt. De benaming 'De Rotte Sok' verwaterde in de loop der jaren. Vóór de Tweede Wereldoorlog al ging het publiek meer en meer de eigenlijke naam van het café Het Hoekje c.q. 't Huukske gebruiken. De laatste uitbater was Jan(tje) Meulendijk. Hier vond de 'stakingsdiscussie' plaats tussen de socialiste Henriëtte Roland Holst-van der Schalk en kapelaan Henri Donders.
Bron: Beeldbank Boxtel

Sparrenrijk (Zie ook: Halder Hei, ook: Zonneke 't)

Een landgoed nabij de Molenwijkseweg dat sinds 1944 officieel Sparrenrijk geheten is. Het bos is aangeplant om de houtvoorraad te waarborgen. Het gebied is vanaf 1835 in bezit geweest van de familie Van Rijckevorsel. Sinds 1910 was leerlooier Vekemans – Van Lieshout eigenaar van het landgoed Sparrenrijk en hij gebruikte de sparren voor het looizuur. In 1954 is het gebied verkocht aan de gemeente Boxtel.
Vóór 1900 was Halsche Heide de benaming voor dit ruim 53 ha tellende natuurgebied. Het gebied kenmerkt zich door een patroon van rechte, met bomen omzoomde dreven in een rechthoekig patroon. Het westelijk deel bestaat voornamelijk uit naaldbos, terwijl het oostelijk deel ook een aantal landbouwbedrijven kent, afgewisseld met naaldbos. Dit naaldbos werd in 1912 op rabatten (zijn langwerpige ophogingen die gelegen zijn tussen greppels) geplant. Het hout werd voornamelijk als stuthout gebruikt voor de steenkoolmijnen in Limburg. Later zijn er ook veel Amerikaanse eiken geplant. Het gebied is rijk aan paddenstoelen.
Bert van Esch was rond negentienhonderd de bosbeheerder van Sparrenrijk. Toen één van zijn kinderen in 1927 trouwde creëerde hij met takken uit het bos een 100 meter lange laan in het park en noemde het Het Trouwlaantje. Dit bestaat nog steeds maar wordt door jonge stellen nu het 'vrijerslaantje' genoemd.

Specerijen

In de 15e eeuw beschikte men in Boxtel nog niet over suiker, toen werd gezoet met honing. In 1505 is er voor het eerst sprake van suiker (en specerijen) in Boxtel. Bij de verpachting van het weggeld van Boxtel vroeg de rentmeester van de heer in de eerste helft van de 16e eeuw aanvankelijk alleen geld, maar later ook specerijen. Die waren destijds nog uiterst zeldzaam.
Bron o.a.: Jean Coenen, Baanderheren, boeren en burgers. Boxtel 2004.

Speelman van Wulverhorst, Abraham Florentius (Zie ook: Branden, historische; ook: Burgemeesters van Boxtel: ook: Papierfabriek)

Jonkheer Abraham Florentius Speelman ◊ (1784-1840), heer van Wulverhorst geboren te Heeswijk, overleden te Boxtel. Speelman werd in 1811 benoemd tot burgemeester van Boxtel. Hij was daarnaast van 4 juli 1820 tot 1 juli 1826 lid van de Provinciale Staten van Noord-Brabant en werd op 8 juni 1828 als lid van de ridderschap (opnieuw) benoemd tot lid van de provinciale staatsvergadering van Noord-Brabant.
Kanton Boxtel, Departement De Monden van de Rijn, officier van de burgerlijke stand.
In 1822 kreeg Speelman alle aandelen van de papiermolen in Molenwijk in handen en trachtte er weer een bloeiende onderneming van te maken. Hij was er al administrateur en later commissaris. Een economische recessie en een gebrek aan bedrijfskapitaal maakten dat de Boxtelse papiermolen aan het Leijsenven een kwijnend bestaan leidde. De burgemeester stelde alles in het werk zijn fabriek overeind te houden, onder meer door - tevergeefs - een beroep te doen op het Fonds voor Nationale Nijverheid. Totdat hij eind 1826 de handdoek in de ring wierp en openbare verkoping onontkoombaar werd.
In de late avond van de eerste maart 1832 woedde er een grote brand te Boxtel, die de twee woningen van en bewoond door de landbouwers Petrus van Oers en Johannes Verhoeven geheel in de as legde, zonder dat men iets van have, vee of inboedel kon redden. De negentienjarige zoon van Van Oers kwam in de vlammen om. De burgemeesters van Boxtel, Speelman, en van Vught, A.A.J. Verster (1781-1836) (neef van Speelman), alsmede de leden der gemeenteraad van Boxtel, verenigden zich bij gouvernementsbesluit van 5 maart 1832 nummer 27 tot een commissie om de ergste nood van de getroffen families te kunnen lenigen.
Speelman overleed, nog in functie als burgemeester, na een kort ziekbed, in de leeftijd van bijna 56 jaar.
Bron o.a.: Brabants Centrum 2 sept. 2010

Spierings, Johannes W.W (Zie ook: Sint-Petrus'Stoel te Antiochië)

J. Spierings ◊ (1873-1943) is geboren te Berghem en overleden te Boxtel. Op 9-7-1916 werd hij benoemd tot pastoor van de St. Petrusparochie en in 1922 tot deken. Hij wist o.a. te bereiken: het aanleggen van het processiepark en uitbreiding van het Duinendaalcomplex.
Uit Het Vaderland van 20-09-1943: *"In den leeftijd van 70 jaar is te Boxtel overleden de heer J. W. W. Spierings, oudpastoor te Boxtel en oud-deken van dit dekenaat. Toen in 1932 Boxtel wederom standplaats van een dekenaat werd, werd pastoor Spierings als deken aangewezen welke functie hij vervulde tot 1941 toen hem op zijn verzoek eervol ontslag werd verleend. Vooral ook op sociaal en charitatief gebied heeft oud-deken Spierings zich groote verdiensten verworven".*

Spoorwegen (Zie ook: NBDS; ook: Stationsgebouw; ook: Stationsemplacement; ook: Stationsplein)

Al op 18 november 1859 werd in de Tweede Kamer voor het eerst gesproken over de aanleg van een spoorlijn tussen Tilburg en Boxtel. Het idee om Boxtel als spoorwegknooppunt te nemen zou afkomstig zijn van de spoorwegingenieur E.Stieltjens. Het liberale kamerlid en latere minister J.Thorbecke had op die dag een amendement ingediend dat de aanleg van een spoorlijn Utrecht - Den Bosch - Boxtel en de aanleg van een lijn van Vlissingen via Roosendaal, Tilburg, Boxtel, Venlo of Roermond mogelijk moest maken. Bij de aanleg van de spoorlijnen moest men volgens Thorbecke het aantal 'keerpunten of centrums' zo laag mogelijk houden. In de plannen van de regering zaten er veel te veel. Hij telde er acht , waaronder Breda, Tilburg en Den Bosch. Dit aantal zou volgens Thorbecke's alternatieve plan vier kunnen zijn. De drie bovengenoemde Brabantse steden zouden door Boxtel vervangen kunnen worden. Het amendement werd niet in behandeling genomen. De Kamer vond de strekking zozeer in strijd met de regeringsvoorstellen dat men een initiatiefvoorstel van Thorbecke passender vond. In 1860, bij het aantreden van het kabinet Van Hall-Van Heemstra, werd de realisering van spoorlijnen tot staatstaak verklaard en werd de aanleg van een spoorlijn van Venlo over Eindhoven, Boxtel, Tilburg, Breda naar Vlissingen voorgesteld. De regering motiveerde de keuze voor Boxtel als volgt: ‘Tot verbinding van Venlo naar Tilburg kwamen verschillende richtingen in aanmerking. 's-Hertogenbosch lag te noordelijk om in de lijn te worden opgenomen; en wilde men meer de rechtstreekse lijn langs Oirschot (de legerplaats) volgen, dan kwam men te zeer in strijd met de belangen van de verdediging. Vandaar dat Boxtel als aansluitpunt werd gekozen. Hiermee werd Boxtel het spoorknooppunt in Noord Brabant vanwege de strategische militaire ligging in geval van oorlog met België.

Spoorwegen werden meestal als rechte lijnen door het landschap getrokken en lagen soms op geruime afstand van dorpskernen. Het dorp groeit dan als het ware over het station heen. Dat was onder meer het geval in Boxtel.

Op 1 mei 1865 kwam het spoorwegtraject Boxtel – Tilburg gereed. Op 1 januari 1868 kwam het traject Boxtel – Vught gereed. Bij Vught lag landgoed Ouwerkerk van voor 1725. Dit ongeveer 150 ha grote landgoed is bij de aanleg van het spoor naar Boxtel in 1868 in zijn geheel ten gronde gericht.

Ook kwamen er veel rangeerlijnen. Vanaf 1 juli 1866 kon men naar Eindhoven vanuit Boxtel. Op 15 juli 1873 werd het mogelijk om vanuit Boxtel naar Goch/Wezel te reizen.

Uit het werkverslag van de Commissaris van de Koningin, in 1923, over Boxtel:

“In den laatsten tijd werden verplaatst: zestien machinisten naar Eindhoven, vijftien conducteurs naar Apeldoorn en Nijmegen, en nog eenige anderen naar Hoek van Holland. Ruw geschat zullen er nog driehonderd spoorwegambtenaren in Boxtel wonen”.

Tijdens de Tweede Oorlog was er intensief gebruik van de spoorlijn, ter bevoorrading van de Duitse Wehrmacht.
In Boxtel ligt één van de drukste (dubbele) spoorwegovergangen van Nederland. Dagelijks passeren hier meer dan vijfhonderd treinen, waardoor de overweg soms 47 minuten per uur gesloten is.
Bron o.a.: bhic

Sportwereld, de [café] (Zie ook: Run, Sjef van; ook: Wielersport)
Op de hoek van de Stationsstraat en de Van Leeuwenstraat gelegen voormalig café met woonhuis café 'de Sportwereld' (laatstelijk Grieks restaurant/woonhuis). Het pand werd in 1923 in opdracht van J. van Son door de Boxtelse architect J. de Vries gebouwd. Het kasteleins-echtpaar Van Run-Van Son kwam hier in 1929 wonen tot de jaren '70. ("*Hier brand de kachel, want de wind is dun. Even een kop koffie bij Jo van Run.")* Op 13 mei 1933 werd in dit café de wielerclub Rapide opgericht. Het gebouw heeft een stijl dat invloeden vertoont van het Traditionalisme. Het Rijksmonument heeft cultuurhistorische waarde als bijzondere uitdrukking van de regionale transit-functie van het op een knooppunt van wegen ontstane Boxtel. Het is daarnaast van belang voor de typologische ontwikkeling van café-woonhuizen. Waardevol als verbondenheid met de opkomst en ontwikkeling van de stationswijk.

Spijker, de (Zie ook: Kanunnikenhuisje; ook: Motteburcht)
Tussen de Markt en de kerk lag in 1481 een leengoed van het kasteel dat de naam De Spijker droeg. Het is waarschijnlijk een grote graanopslagplaats geweest voor het droog bewaren van granen van de heer van Boxtel. Dit markante gebouw stond op de hoek van Oude Kerkstraat en Duinendaal. Het werd begin zestiger jaren van de twintigste eeuw gesloopt. Het terrein binnen de gracht bij de St-Petruskerk vertoont aan de zuidkant een uitstulping. Deze uitstulping is 20 tot 40 meter breed en wordt in het midden doorsneden door de Kerkstraat: de oorspronkelijke toegang tot het centrum van de burcht, later en thans de weg die leidt naar de kerk en het kerkhof. Het blijkt dat dit 0,55 hectare grote gebied een volleen van de heren van Boxtel was, genaamd 'de Spij(c)ker'. Dit toponiem is afgeleid van het Latijnse woord spicarium, wat staat voor korenschuur. Dit kan niets anders betekenen dan dat de heer van Boxtel hier zijn graanopslagplaats had en dat wijst er weer op dat hier de voorburcht gelegen moet hebben.
Mogelijk dat de Borgakker ooit een echte akker was, die doorliep tot nabij de Spijker. Het zou dan de akker zijn die vanuit de Spijkerhoeve in eigen beheer werd bewerkt.
Bron o.a.: Concurrentie of Navolging, KAHW Leenders, 2000

Stadsrechten (Zie ook: Vlek)
Stadsrechten heeft Boxtel nooit gehad. Wel lijkt Boxtel enige vorm van stedelijke rechten te hebben verkregen waarschijnlijk mede als gevolg van het feit dat zij lange tijd onder de Duitse keizer heeft geressorteerd. Stadsrechten hadden betrekking op zaken als:
Privileges:

Stadsmuren: het recht om een muur rondom de stad te bouwen.
Marktrecht: het recht om markt te houden (en daarvoor te laten betalen).
Stapelrecht: het recht om bepaalde handelsgoederen als eerste te mogen stapelen en verkopen.
Tolrecht: het recht om tol te heffen, eigen burgers waren daarvan veelal vrijgesteld wat bijdroeg tot de aantrekkelijkheid als vestigingsplaats.
Muntrecht: enkele steden waren vrij hun eigen geld te slaan.
Waagrecht: het recht om goederen te wegen in een waag.
Bestuur:
Stadsbestuur: de gegoede burgerij kon soms zelf de bestuurders kiezen die in de stadsraad zitting moesten nemen.
Rechtspraak en wetgeving: Binnen aangegeven grenzen was de stad vrij om zelf wetgeving en rechtspraak uit te oefenen. De stad werd hierdoor bestuurlijk uit het omliggende land gelicht waar de wetgeving van de landheer gold. Burgers hadden het recht voor een eigen rechtbank te verschijnen. Bijzonder aan deze recht vorm van rechtspraak was dat ze persoonlijk was; het soort recht was afhankelijk van persoon in kwestie, niet het grondgebied waarin deze persoon zich bevond. Dat betekende dat wanneer een inwoner van, bijvoorbeeld, Breda een moord beging in Antwerpen, hij berecht werd volgens het recht van Breda, niet dat van Antwerpen.
Belastingen: Het stadsbestuur verwierf het recht om binnen de eigen grenzen belastingen op te leggen aan ingezetenen.
Omliggende plaatsen zoals bijv.: Eindhoven in 1232, Den Bosch in 1195, Oisterwijk in 1230, St. Oedenrode in 1232 en Tilburg in 1809 kregen in genoemd jaar stadsrechten.

Stael, Frans (Zie ook: Burgemeesters van Boxtel; ook: Fraters van Tilburg; ook: Hanzebank; ook: Petrusschool, Sint; ook: Waterschap De Dommel)

Franciscus Gerardus Stael ◊ (1849-1896) was de oudste zoon van een welgestelde Boxtelse bierbrouwer en werd ook zelf aanvankelijk bierbrouwer. Frans werd slecht 47 jaar oud. Hij was een jaar burgemeester van Boxtel en Lid van de Provinciale Staten.
Reeds in 1891, na het overlijden van burgemeester Van Lamsweerde, richtte de gemeenteraad een verzoek tot de gouverneur om Stael tot burgemeester te benoemen. Het werd echter Jhr. Van Rijckevorsel. Later werd op 26 oktober 1895 Franciscus Stael, die sinds 22 mei 1895 wethouder van Boxtel was, alsnog benoemd tot burgemeester van Boxtel. Na een jaar overleed hij.
F. Stael was ongehuwd en woonde in het pand Rechterstraat 2. Hij was samen met deken W. van Gennip de initiatiefnemer tot het oprichten van een katholieke lagere school voor jongens. Hij schonk zijn erfenis aan het jongensonderwijs in Boxtel. De Fraters van Tilburg

hebben dat onderwijs in Boxtel vorm gegeven. Zij hadden hun klooster in die periode in het huis van Frans Stael bij de Zwaanse brug.
Vanaf 1920 werd Huize Stael bewoond door hoofdonderwijzer J. Schellekens, vervolgens verkocht aan de Hanzebank en kwam tenslotte in gebruik als hoofdkantoor van Waterschap De Dommel. In oktober 1944 werd het huis zwaar beschadigd door oorlogsgeweld zodat men het moest afbreken.
Twee zussen van vader Stael woonden eveneens te Boxtel: Catharina trouwde er met de koopman Frans Vissers en Maria vond een partner in Adrianus van der Steen, burgemeester van Oss.

Stapelen, kasteel (Zie ook: Assumptionisten; ook: Bernhard, Karel; ook: Bogaers, Gerardus; ook: Dommelbimd; ook: Heren en vrouwen van Boxtel; ook: Joriskapel, St.; ook: Kasteelpark; ook: Mahie, Johannes Henricus; ook: Missiehuis; ook: Ridderzaal; ook: Senarclens de Grancy, de)

Ontstaan

De oudste vorm van het woord Stapelen is paal wat later stapel werd, hetgeen weer betrekking heeft op pakhuis. Dit doet vermoeden dat Stapelen een versterkte woning (waterkasteel) zou zijn geweest met opslagplaats (stapelen!), gebouwd tussen de Dommelarmen en lag feitelijk op een hooggelegen eiland. Het is een nagenoeg vierkant, kasteel, gebouwd op het eiland in de toen nog sterk meanderende Dommel. Stapelen was helemaal omgracht en kon met drie ophaalbruggen worden afgesloten. Er was ruimte voor opslag van strijdmateriaal en beschikte over stallen. In 1134 heette Stapelen de Stapelo. Volgens Bas Aarts wordt hier een adellijke familie 'Van Stapelen' gesitueerd die al voorkomt in de 12de eeuw. Tegelijkertijd (en reeds vanaf ca. 1080) is een adellijke familie 'Van Boxtel' bekend. Die zullen op een andere plaats dan Stapelen gewoond hebben. De gedachte gaat daarbij uit naar de kerkheuvel in het centrum.
Documenten uit 1280 verwijzen naar 'Domus de Boistal' ofwel huis van Boxtel Stapelen. Dit kasteel was niet meer dan een van de etappeplaatsen voor de Heren van Boxtel. Ze woonden er toen niet, maar vonden er onderdak op weg naar Keulen of Utrecht.
Het huis Stapelen (zonder de heerlijkheid Boxtel) was al sinds 1312 Brabants leen. Onduidelijk is hoe het huis die status had verworven. De twaalfde-eeuwse Van Stapelen's waren vermoedelijk nog allodarii of vrije eigenaren, want de Brabantse hertog had hier toen nog geen invloed van betekenis. In de dertiende eeuw is Stapelen in handen gekomen van de heren van Boxtel en na 1439 zijn het huis Stapelen en de heerlijkheid Boxtel geheel versmolten geraakt.
Voor het eerst werd de naam Kasteel Stapelen genoemd in 1293 toen Willem van Cuijk, Heer van Boxtel, er mee werd beleend als beloning voor zijn dapper optreden in de slag bij Woeringen tegen de Geldersen en er een waterburcht heeft gebouwd. Hij kreeg Stapelen en

zijn landerijen in leen van Hertog Jan I van Brabant. In 1439 verwierf de hertog van Brabant de rijksheerlijkheid Boxtel en alle bijbehorende goederen waaronder kasteel Stapelen.
Daarna is het overgegaan van vader op zoon en in handen geweest van adellijke families (o.a. Van Boxtel, Van Ranst en Van Horn). De eerste heer van Boxtel die definitief op het kasteel ging wonen was Jan van Horne, 1497- Boxtel 26-04-1521, met zijn vrouw Adriana van Ranst, de dochter van Hendrik.
Willem van Oranje overnachtte er op zijn vlucht naar Duitsland.

Rampspoed

Het kasteel Stapelen heeft in loop der jaren veel te lijden gehad als gevolg van de talrijke oorlogen en twisten, welke toendertijd aan de orde van de dag waren. De Gelderse troepen van Maarten van Rossem, de Staatse troepen, de muitende Spanjaarden en de Franse troepen hebben veel verwoest, maar het kasteel werd steeds weer opgebouwd en verstevigd.
Belegerd door Gelderse troepen in 1388, door Maarten van Rossem in 1543 in brand gestoken. In 1579 werd het kasteel deels vernield door toedoen van de troepen van Hohenlohe.
Op 16 juli 1587 wordt het kasteel ontruimd door Staatsen. In 1603 door muitende Spaanse troepen uit Hoogstraten veroverd. In 1672 gedurende veertien dagen hoofdkwartier van de Franse zonnekoning Lodewijk XIV. Hij verblijft in Boxtel om het beleg van Den Bosch te leiden. Het beleg wordt afgebroken omdat Duitse troepen de aanvoerlijnen bedreigden. Tilburg, Schijndel en Boxtel worden geplunderd.
Baron Ambrosius van Horne vertrekt in 1648 voorgoed uit Boxtel naar Overijse bij Brussel en liet het beheer van het kasteel en goederen over aan de Rentmeester. Na ruim 150 jaar zou geen enkele heer van Boxtel nog op kasteel Stapelen wonen.

Bouwkundige historie.

Het kasteel wordt voor het eerst in 1293 vermeld. Tot de oudste delen behoren de ridderzaal aan de zuidzijde - het ‘Princekwartier’ - met haaks daarop aan de westzijde de kapel. De ridderzaal of leenzaal heeft nog een 14de-eeuwse kap met tongewelf. De noordkant was in gebruik door de rentmeester en het oude koetshuis was waarschijnlijk in gebruik als “gevangenhuys”. In de 18^{e} eeuw was er een bierbrouwerij in een van de bijgebouwen bij het princegebouw.
De hoofdingang van het park Stapelen lag toen ter hoogte van wat vroeger wel zandweg naar Oirschot, later Ossepad en tegenwoordig Prins Hendrikstraat heet. De ingang lag ter hoogte waar aan andere zijde tegenwoordig de Kasteellaan begint. Ook was aan de andere zijde, aan wat nu de Konijnshoolsedreef heet, een ingang. Gedurende een bepaalde periode liep die weg, op een oude kaart wel aangeduid met ‘Nieuwe Laan’, behalve met een bocht richting huidige Grote Beemd, tevens rechtdoor en kwam uit op de ‘straatweg’, de huidige Eindhovenseweg.

In de tweede helft van de 15e eeuw was de tijd van de burchten als militaire verdedigings-veste voorbij. De adel wilde in mooie kastelen wonen waar ze konden pronken en voorname gasten ontvangen.
De oorspronkelijke vakwerkwanden werden in de 16de eeuw vervangen door stenen muren. Aan het eind van de 15de eeuw liet Hendrik van Ranst het kasteel uitbreiden, onder meer met de naast het poortgebouw aan de oostzijde gelegen toren. De torens aan de westzijde en de vierkante toren aan de noordzijde, zijn 16de-eeuws, evenals de hoofdvorm van de aansluitende noordvleugel - het 'nieuwe gedeelte'. Van 1534 tot 1783 was Stapelen in het bezit van het geslacht Van Horne, dat diverse verbouwingen doorvoerde. In de kapel staat nog een laat-16de-eeuws houten retabel met schildering van de graflegging van Christus en hun wapen. Het poortgebouw zal uit het eind van de 16de of het begin van de 17de eeuw stammen.

Bewoners na de heren van Boxtel

De laatste heer van Boxtel was Prins Frederik III van Salm Kyrbourg. Het kasteel en bijbehoren werd aangekocht in 1819 door de jonkheer De Senarclens de Grancy. Hij werd ook wel heer van Haanwijk (Sint-Michielsgestel) genoemd. Vanaf 1822 mocht hij zich baron noemen. Hij ging niet op het kasteel wonen. Zijn rentmeester Everard de Burlett Rzn bewoonde het met zijn vrouw en drie kinderen. In 1834 koopt de Tilburger Gerard Bogaers (wollenstoffenfabrikant) het kasteel met toebehoren. Het gebouw was in die periode (1819-1857) slecht onderhouden. Na de verkoop aan deze 'particulieren' waren er geen verbouwingen meer geweest. De familie Von Hartitzsch huurt en bewoont het kasteel van 1842 tot 1848. De laatste huurder was Dulon Evertus Wilhelmie, commandant van twee compagnieën Vrijwillige Jagers die vochten tegen de Belgen. Hij overleed te Boxtel in 1862. In 1857 kwam het kasteel in het bezit van J.H. Mahie. Mahie liet het in 1857-'58 onder leiding van A. Goijaerts uit Tilburg ingrijpend verbouwen, maar zijn bouwstijl paste niet bij de Nederlandse kastelenbouw. Van een restauratie door Mahie was geen sprake. Het werd deels herbouwd in neogotische stijl. In de trant van de Willem II-gotiek werd het kasteelachtige uiterlijk versterkt door toevoeging van kantelen, pinakels, boogfriezen en rondboogvensters. Verder werden de torens verhoogd, het poortgebouw bepleisterd, de voorgevel van de kapel vernieuwd en de driezijdig gesloten uitbouwen aan de zuidzijde toegevoegd. Het 'oude koetshuis' op de noordwesthoek is eveneens grotendeels 19de-eeuws. De ridderzaal kreeg een neogotisch interieur met nieuw plafond.
Rond 1905 werd een arm van de Dommel gedempt ter hoogte van de Parallelweg Zuid.
In 1915 werd het kasteel eigendom van de paters Assumptionisten. Van 1915-1927 gebruikten de Paters Assumptionisten het kasteel voornamelijk als kleinseminarie; een "alumnaat". In 1922 maakte de formule van het alumnaat plaats voor die van de 'apostolische school'. Vanaf 1927 werd het nieuw gebouwde seminarie in gebruik genomen aan de zuidzijde van het kasteel. Vanaf 1939 werd het kasteel gebruikt als communiteit (leefgemeenschap) voor de paters en als provincialaat (bestuur) van de Nederlandse provincie van de Congregatie der Assumptionisten.

De houten (ophaal)brug is in 1965 vervangen door een nieuwe gewapend beton brug.
De kapel die van oudsher Sint Joriskapel genoemd werd, wordt in de volksmond ook wel de Heilig Bloedkapel genoemd en die op Drievuldigheidszondag als bedevaartsplaats druk werd bezocht. Nog steeds wordt in de straten van Boxtel op deze zondag de Heilige bloed-processie gehouden.

Toekomst
Het Landgoed Stapelen werd op initiatief van zijn toenmalige bewoners, de groep paters, opengesteld voor publiek. Eigenaren van de aan het Landgoed grenzende agrarische gebieden (Dommelbimd) participeren in het project. Kunst moet bijdragen aan de nieuwe toegankelijkheid van het Landgoed en de omgeving. Het terrein zal de functie krijgen van stadspark, waarin ruimte zal komen voor bezinning en kunst.
Door de afname van het aantal paters Assumptionisten is het kasteel en park in 2018 verkocht aan projectmakelaar X. van Mierlo. De gemeente Boxtel huurt het kasteelpark.
Voor meer info klik hier.
Bron o.a.: Bas Aarts: Boxtelse kerkheuvel en/of burchtheuvel, ook uit: bhic.

Stappen, Magdalena van der (zie ook: Hofje, Het)

Magdalena was de weduwe van de welgestelde Bossche boekdrukker Jan Scheffer. Ze had testamentair laten vastleggen dat na haar dood een vrouwengasthuis aan de Markt (Strijpt) zou worden gesticht binnen de baronie Boxtel. Zij was een niet onbemiddelde vrouw, die geboren en getogen was in Boxtel. Dankzij haar legaat ontstond Het Hofje. Ze is in 1644 in Den Bosch overleden.

Stationsemplacement (Zie ook: Gend en Loos, van; ook: Spoorwegen)

Ten zuiden van het station lag aan de Parallelweg een rechthoekige loods met 2 grote dubbele deuren en bijbehorende werkplaats. Zo was Boxtel een belangrijk spoorwegknooppunt met een locomotievenloods (1880, vergroot in 1890). Er was ook lange tijd nog een tweede loods. Aan de westkant van het emplacement stond een ronde locomotievenloods met draaischijven. Deze loods was gebouwd door de SS (Staatsspoorwegen) en werd later nog door de NS gebruikt. De 19,95 m draaischijf overleefde de loods en was nog in 1946 in dienst. Op de draaischijven werden de locomotieven gedraaid. Verder waren er waterpompen, een seinhuis en een groot rangeerterrein. In het noordelijk gedeelte was het Van Gend & Loos-complex.
Tot in 1932 de diesels kwamen en de stoomtreinen hun langste tijd hadden gehad. Einde glorietijd voor Boxtel. Het was geen begin en eindpunt meer. De werkplaatsen gingen naar Tilburg, Eindhoven en Rotterdam. De 200 gezinnen van machinisten, stokers, conducteurs en andere medewerkers in Boxtel werden overgeplaatst of ontslagen.

Op 11 mei 1950 worden de spoorlijnen in Noord-Brabant geëlektrificeerd.

Stationsgebouw (Zie ook: Spoorwegen)

Het eerste treinstation uit 1865 was een standaardstation 4e klasse, naar plannen van K.H. van Brederode. Deze types stations waren bedoeld voor minder grote plaatsen. Dit gebouw heeft slechts 9 jaar dienstgedaan en stond loodrecht op de Stations-straat.
Uit de Provinciale Noordbrabantsche en 's Hertogenbossche courant van 30-09-1864. Boxtel 27 September: *"Gisteren zagen wij een bijzonder droevigen lijkstoet onze straten doortrekken. Het was namelijk de begrafenis van een geacht oppassend werkman, Michiel van Erp, [geb. 02-05-1827 Boxtel] die het ongeluk heeft gehad van een der gebouwen op het stationsplein van den spoorweg alhier te vallen, tengevolge van welken val hij spoedig onder de hevigste pijnen was gestorven. Inwendig was hij geheel beleedigd, en wel op eene zeer akelige wijze, daar een ander ambachtsman gelijktijdig met hem op dezelfde plaats boven op het lijf van den eersten was gevallen, terwijl de tweede er met den schrik af kwam".*
Het tweede station (tweede klasse) werd in 1872 een eilandstation, met dus sporen aan eerst de achterzijde en later in 1901 ook aan de voorzijde van het stationsgebouw. Dit station werd iets noordelijker gebouwd. Om de perrons te kunnen bereiken werd eerst een loopbrug en later een voettunnel aangelegd. Deze tunnel verdween in 1999.
In 1890 is de linkerzijde van het station nog een keer verlengd. Op het station waren kruiers die hielpen om de koffers naar een ander perron of uitgang te brengen en daar hun geld mee verdienden. Ook waren er karren op het perron waar koffie en broodjes verkocht werden. De luifel ruste op gietijzeren kolommen met consoles, die met klaverbladmotieven en fabeldieren zijn versierd. Dit complex heeft 128 jaar dienstgedaan. In 1998 is het gebouw gesloopt.
Ten behoeve van de spoorverdubbeling van twee naar vier sporen tussen Boxtel en Eindhoven werd een nieuw station gebouwd met twee eilandperrons, verbonden door een glazen loopbrug over de sporen. Dit station werd geopend in 2000. Doordat het samenvoegen van de spoorlijnen uit Tilburg en 's-Hertogenbosch niet meer bij station Boxtel ligt, maar een eind zuidelijker, lijkt het nieuwe station op een vorkstation, hoewel de lijnen hier nog parallel lopen.

Stationsplein (Zie ook: Ruts, Frans; ook: Wereldoorlog II)

Oorspronkelijk stond hier (toen nog Parallelweg) het voorname “Grand Hotel Boxtel annex stalhouderij”, van de familie Merkx. Tijdens de Eerste Wereldoorlog werd het overgenomen door de fam. Van Boxtel, waarna het “Hotel van Boxtel” ging heten.
Op 23 mei 1940 is het door bombardementen verloren gegaan. De herbouw vond plaats in 1950 enkele tientallen meters oostwaarts. Zo ontstond er een plein. De garage en het hotel werden in 1950 herbouwd naar een ontwerp van de Tilburgse architect Frans Ruts. Het is inmiddels een restaurant.
In 1941 werd de Parallelweg in 3 stukken verdeeld: Parallelweg-Noord, Stationsplein en Parallelweg-Zuid. Het Stationsplein kwam recht tegenover het stationsgebouw te liggen, dat dateerde van 1872. Daarvóór lag het eerste stationsgebouw meer zuidwaarts.

Stationsstraat (Zie ook: Mijlstraat)

Het oostelijk deel van de Stationsstraat is ouder dan het westelijke gedeelte. Het oudste deel (vanaf de Breukelsestraat tot de Zwaanse Brug) vormde oorspronkelijk een verbindingsweg tussen de oude kern van Boxtel en de buurtschap Breukelen en maakte deel uit van de Mijlstraat. De rooilijn vanaf de Breukelsestraat tot de Zwaanse Brug lag aanvankelijk wat zuidelijker. Dit is bij enkele huizen nog te zien. Bij de aanleg van het westelijk gedeelte van de Stationsstraat is de rooilijn verlegd.
Het westelijk straatgedeelte is aangelegd in 1864-1865 tegelijk met het station. Een onverharde weg (aarden baan) die in rechte lijn over het bouwland werd geleid vanaf de Komse Hoeve naar het station. De aanbesteding vond plaats op 28 november 1864; het werk werd gegund voor *ƒ* 7700,-- De weg bleef echter nog lang onbestraat.
Deze grond moest voor 1.709 gulden gekocht worden van kasteelheer Mahie. Men heeft daarom gedacht aan tolheffing. Uiteindelijk werd de gemeentelijke belasting verhoogd, o.a. de hondenbelasting ging met 50% omhoog! Op 1 mei 1865 werd de straat officieel geopend.
Grond gelegen naast de Stationsstraat bleven na 1865 eigendom van kasteelheer Mahie. Hij hield huizenbouw lang tegen want hij wilde de kasteeltuin vergroten. Pas na 1906 begon weduwe Mahie veel bouwkavels te verkopen. Het eerste huis in de Stationsstraat was nr. 107, op de hoek van Coothstraat, en werd in 1908 gebouwd voor de fam. Dicks-Staat. Het was gelegen op de voormalige houtwerf van Stappaerts. Pas in 1922 werd het er naastgelegen ‘Huize Tonny’ gerealiseerd. In 1917 besloot de gemeente wegens het permanente grote gebrek aan arbeiderswoningen zelf 24 huizen te bouwen in deze straat.

Stationsstraat 69 (Zie ook: Hoogerwou & Zoon, W.J. van; ook: Zusters Oblaten)

Dit opvallende woonhuis, met een door pilasters afgepaalde stoep, is in 1888 gebouwd door de familie Van Hoogerwou. Het werd lange tijd bewoond door de linnenfabrikant W.A. Ribbe. Vanaf 1937 was het in handen van de familie Van Berkel. Tot 1970 hadden zij er een horecabedrijf genaamd Hotel Victoria. In 1970 begonnen de twee zonen Jan en Gerhard achter de villa een complex t.b.v. een drankengroothandel. De woning deed dienst als kantoor voor deze groothandel. In 1980 stopte men met deze zaak en huurde supermarktketen Aldi het grote magazijn en opende er een supermarkt in.
Het woonhuis kreeg na bijna 2 jaar leegstand, op 1 december 1982, een kloosterbestemming met de naam: ”Onze Lieve Vrouw van de Vrede” van de Zusters Oblaten. In 1986 vertrokken zij daar en ze kregen een nieuw onderkomen in de Pr. Hendrikstraat.

Steen, Gerard van der

Grard van der Steen dankte zijn bekendheid voornamelijk aan zijn parochiale functie. Hij was namelijk van 1905 tot 1939 Suisse in de St. Petruskerk. Als Suisse, dat is ordebewaker, was "Steentje" de verpersoonlijking van gestrengheid. Verder gold hij als ‘bewaker’ van het park Stapelen. Hij woonde in de dienstwoning bij het bruggetje (Klinket) naar Stapelen op de Burgakker en werd door de Boxtelaren Grard genoemd.
Bron o.a.: Beeldbank Heemkunde Boxtel

Steenweg (Zie ook: Eindhovense Steenweg; ook: Esch; ook: Tol; ook: Verhees, Hendrik)

Vóórdat de steenweg Den Bosch – Best werd aangelegd volgde het verkeer grotendeels de route van Den Bosch, via Vught – Esch – Boxtel (over de Breukelsestraat) – Lennisheuvel (Mijlstraat) – Oirschot naar Eindhoven en v.v. Of sloeg af langs “De Kom” en het eerste gedeelte van de Stationsstraat (toen ook nog Mijlstraat geheten) over de Zwaanse Brug naar Boxtel Binnen. Het was dus een belangrijke weg voor doorgaand en inkomend verkeer.
Het stadsbestuur van ‘s- Hertogenbosch vraagt in 1742 bij de Raad van State vergunning aan voor een verharde weg via Boxtel naar Best en tenslotte Luik. De aanleg van de steenweg had grote invloed op het landschap van Boxtel. De grotendeels kaarsrechte weg werd dwars door bestaande landerijen getrokken. Er moesten enkele huizen en boerderijen worden onteigend en gesloopt om de weg aan te leggen.
Aanvankelijk had men de bedoeling de weg via de wijk Breukelen en Zwaanse Brug Boxtel binnen te leiden, doch omdat het goedkoper was werd gekozen voor het tracé waarbij de weg recht op de Sint-Petrustoren werd aangelegd. De aanleg zou *ƒ* 451.321 gaan kosten en

men zou 8.431.000 keien nodig hebben. In 1742-1743 wordt de steenweg van Den Bosch naar Boxtel aangelegd en sloot vlak bij de kerk aan op de reeds bestaande bestrating in Boxtel. Via de 'Rechte Straat' ging het verder.
In 1742 werd een tolhuis bij Hal gebouwd. Vanaf daar liep de weg dwars door Boxtel en deed vervolgens Vrilkhoven aan. Daar bevond zich ook de Liempdse Barrière. In 1745 werd Best bereikt. Bij Best was het geld op en tussen Best en Eindhoven lag alleen maar het zandbed. Ook bleek toen dat de tolopbrengsten lager waren dan verwacht. Pas in 1818 was het laatste deel gereed. De weg komt de stad Eindhoven binnen als de kaarsrechte Boschdijk. In Woensel werd, ter hoogte van Acht, de Achtse Barrier opgericht, die in 1805 werd geopend. De weg verlaat de stad via de Stratumsedijk en de Aalsterweg. Daarna gaat het dwars door Valkenswaard waarna de weg als Luikerweg verder zuidwaarts gaat. Op Nederlands grondgebied ligt de steenweg over een afstand van 52,6 kilometer. In 1818 werd hier overigens het laatste deel van de weg, van Borkel naar Stratum, verhard. Na Eindhoven gaat de weg naar Valkenswaard en zo via het Belgische Hasselt en Tongeren naar Luik.
De weg was zo belangrijk omdat Staats-Brabant in de zeventiende en achttiende eeuw fungeerde als doorvoergebied voor veel goederen. Er was een groeiend handelsverkeer naar en van het oosten en zuiden van het land en dat eist meer aandacht voor de kwaliteit van wegen. Als gevolg van een handelsoorlog tussen het Prinsdom Luik en de Oostenrijkse Nederlanden kon het handelsverkeer vanuit Luik de haven van Antwerpen niet meer bereiken. De alternatieve routes liepen via Breda en 's-Hertogenbosch.
De weg werd met particulier geld aangelegd en om de 'vier kwartier gaans' kwam een tolhuis. Met de tolgelden konden rente en aflossing voldaan worden. Er lagen meteen andere gemeentes op de loer, want de weg was gepland via Boxtel, maar ook Oirschot deed pogingen om de weg die richting op te krijgen. Er werd snel 400.000 gulden bijeengebracht en in april 1742 werd aan het eerste deel van het traject tussen de Hintamerstraat en Vughterpoort in Den Bosch begonnen.
Hendrik Verhees had vijftig mensen in dienst en was aannemer van de eerste Nationale Straatweg van 's Hertogenbosch tot aan de grenzen van Luik.
Langs deze nieuwe 'grote weg' kwam tussen 1741 en 1832 al wat bebouwing tot stand: meer aan de zuidkant dan aan de noordkant. In 2023 werd ter hoogte van 'Lindenlust' *(sinds 2022: LangenLinden)* de oude Straatweg met de originele bestrating aangetroffen!
De stratenmakershamer die op 26 april 1742 gebruikt werd voor de eerste steenlegging van de Straatweg naar Boxtel (Eindhoven) en vervaardigd door Th. Everhard van Berckel, is te zien in het Noord-Brabants Museum.
"In 1923 nam het Rijk den grooten weg Bosch-Vught-Boxtel-Best van Den Bosch over".
Bron o.a.: Jean Coenen, Baanderheren, boeren en burgers. Boxtel 2004.

Steer, Joseph

Joseph Steer (1906-1942) wordt geboren in Boxtel. Hij tekent voor militaire dienst bij het KNIL. Hij verblijft in de garnizoensstad Tjimahi bij Bandoeng en behaalt de rang van sergeant-majoor. Maart 1942 capituleert het KNIL in Bandoeng. Als krijgsgevangene wordt hij

afgevoerd en komt eind oktober aan op het vasteland van Zuidoost-Azië voor dwangarbeid aan de Birma-spoorlijn.
Op 7 november, tijdens transport, loopt hij als gevolg van de slechte, ongezonde omstandigheden in de kampen en op de schepen dysenterie op. Nadat zijn transportschip de Birmese havenstad Rangoon (nu Yangon) heeft bereikt, wordt Joseph ziek overgebracht naar de gevangenis, waar de militairen worden opgevangen in afwachting van transport naar de spoorlijn. Daar bezwijkt Joseph op 25 november 1942 op 36-jarige leeftijd. Hij vindt zijn laatste rustplaats op het Nederlands ereveld Menteng Pulo in Jakarta.
Bron: o.a. Herlevend Boxtel G.Seegers 1995

Straatnaamwijzigingen

In de loop van de geschiedenis hebben een aantal straten en wegen in Boxtel een andere naam gekregen. Soms ook tijdelijk als gevolg van de bezetting in de Tweede Wereldoorlog. Namen van het koninklijk huis werden toen verboden omdat die de oranjegezindheid zouden kunnen aanwakkeren.
Prins Hendrikstraat heette tot 1935 Ossenpad en werd in de oorlog (weer) Ossenpad genoemd, de Prins Bernardstraat werd de Jan Kruijsenstraat, Wilhelminastraat werd toen Willem de Zwijgerstraat. De Julianastraat werd de Paul Krügerstraat.
De Prins Bernardstraat heette voor de 2e Wereldoorlog nog Kloosterstraat.
De Breukelsestraat heette tot aan de Zwaanse Brug Mijlstraat.
De Parallelweg Noord, Zuid en het Stationsplein hadden aanvankelijk één naam: Parallelweg.
Het deel Rechterstraat vanaf de Dr. van Helvoortstraat tot de Brederodeweg heette toen Nieuwstraat.
De Nieuwe Nieuwstraat heette voorheen Nieuwstraat.
Een deel van de Van Leeuwenstraat heette de (Van) Osch & Van Leeuwenstraat.
De Rechterstraat werd ooit Re(g)chte (Steen)Straat of (Lange) Steenstraat genoemd.
De Baroniestraat heette tot 1949 Nieuwe Kerkstraat. De Ons Doelstraat heette voorheen de Kloosterdwarsstraat, de Pastoor Erasstraat werd tot 1949 Korte Kerkstraat genoemd.
Sinds 1996 is de vroegere Kerkstraat in Boxtel omgedoopt in Oude Kerkstraat.
De Molenstraat werd ooit het Gareneind(je) genoemd.
Fellenoord heette tot 1949 Eindhovense Steenweg.
Het Molenpad heette voorheen de Kleine Koppel.
De Molenwijkseweg noemde men voorheen: ‘de gruispad’
De Brederodeweg werd bij de aanleg in 1936 de Nieuwe Rijksweg genoemd.
De Burgakker was voor 1902 ook Borgakker en van Alphenstraat genaamd.
De Kruisstraat (Cruijsstraat) werd voor 1902 ooit Kortestraat genoemd en in de 17^{e} eeuw Korte Steenstraat (dus toen al verhard!).
Het noordelijk deel van de Bosscheweg heette Hal tot zeker 1950.
Tot WO II heette de Maastrichtsestraat de Onrooische Straat.

De Markt werd voorheen ook wel genoemd: Stripe of Strijpt of Marktveld. Het centrum van Boxtel heette vroeger ‘Boxtel binnen’ of ‘Boxtel binnen de bruggen’.
Park Molenwijk was aanvankelijk de Tongerensche Heide.

Straatverlichting (Zie ook: Verhees, Hendrik)

Wanneer de eerste straatverlichting in Boxtel/ Liempde verscheen weten we niet. Wel weten we dat Boxtel rond 1800 in ieder geval in Boxtel-binnen, het huidige centrum, was voorzien van straat-lantaarns. Boxtel zal toen vrijwel zeker geen gietijzeren lantaarnpalen hebben gekend. Dit zullen Jan van der Heydenpalen of varianten daarop zijn geweest. Ook is het mogelijk dat het stenen palen waren, die gingen langer mee en vergden minder onderhoud. In ieder geval betrof het nog lantaarns die brandden op plantaardige olie. In de wijk Breukelen werden de straten in 1865 nog met petroleumlampen verlicht. We weten dat er in Boxtel toen straatlantaarns stonden omdat er een 'lantaarnkwestie' ontstond rond een prominent Boxtelaar uit die tijd: Hendrik Verhees. Het behelsde het verwijderen van door Verhees 'geheel onnodig' geachte straatlantaarns die waren geplaatst in Boxtel-binnen, tevens de plaats waar de meeste welgestelden van Boxtel woonachtig waren. De motivatie van Verhees was dat de verlichting uitsluitend in de kom van Boxtel aanwezig was, doch dat iedere Boxtelse ingezetene daaraan mee betaalde, terwijl slechts weinigen van die voorziening profiteerden. *Voor meer info klik hier.*

Bron: Van houtvuur tot (o)ledverlichting, Ruud van Nooijen, Boxtel - versie: 24 februari 2012; De Boxtelse lantaarnkwestie AD 1805 pdf 19-8-2012

Strik, fam. *[architecten]*

Jan Strik. Nuenen, 24 maart 1912 - Boxtel, 7 maart 1992. Bekende Boxtelse architect. Ontwierp vooral veel kerken in de Wederopbouwperiode na de Tweede Wereldoorlog. Hij paste daarbij onder meer de principes van de Bossche School toe, terwijl hij later ook modernistische kerken ontwierp. Bouwde o.a. de Maria Reginakerk en de voormalige Mavo-school aan de Vic. van Alphenlaan in Boxtel, parochiekerk de Goede Herder in Tilburg, winkelcentrum De Westermarkt in Tilburg, verzorgingshuis Wereldhuis (toen Molenweide) in Boxtel, etc. Ook zijn zoon Paul (1944) (met een grote hartstocht voor de schilderkunst) ontwierp als architect veel projecten waarmee hij nationale naamsbekendheid opbouwde, o.a. het voormalige voorsorteercentrum (gesloopt in 2019) aan de Fellenoord.

Strodekker

Een arbeider die het dak van huizen en daarna vooral boerderijen aanvankelijk van stro voorzag en later van riet.

Strohulzenfabriek

Chemicaliën zoals zoutzuur werden vervoerd in mandflessen. Tussen de mand en de fles was dan een voering van stro aangebracht die bescherming bood tegen breken. Ook wijn-handelaren en brouwerijen waren afnemers van strohulzen. Aan de Ridder van Cuijkstraat heeft lang de strohulzenfabriek 'Concordia' gestaan. Eigenaar was Van Rijckevorsel & Co. Het is opgericht in 1881. In 1935 wordt het bedrijf omgedoopt tot Nefa NV en gaat dan bouwplaten produceren. Dit bedrijf heeft bestaan tot 1978. Hierna kwam er de Gamma in en nu is het een woonwijkje.
Caféhouder/slager/foeragehandelaar P. Notten (1921) begon een strohulzenfabriekje bij het Smalle Water. Hier was in 1934 een felle brand. In beide fabrieken waren meer dan 100 arbeiders werkzaam. Door de ontwikkeling van nieuwe verpakkingsmethoden, eerst karton en later plastic, liep de vraag naar strohulzen sterk terug.

Strooike, het (Zie ook: Aanzeggers)

Bij een sterfgeval werd in de eerste helft van de twintigste eeuw het strooike in diverse Brabantse dorpen alsook in Boxtel en Liempde hiervan nog veelvuldig gebruikt. Een 'strooike' is een schraag op kniehoogte en ca. een meter breed waarop een bundeltje stro ligt. Aan de voorkant van de schraag leunen drie, en aan de achterkant twee zwarte plankjes met ieder een witte rand. Was een man overleden, dan werd het strooike rechts voor de voordeur geplaatst. Bij een overleden vrouw stond het strooike links. Bij ongehuwden stopte men tussen het stro twee palmtakjes. Voor overleden kinderen werd een kleiner strooike gebruikt, waarbij twee groene palmtakjes met papieren slingertjes prijkten.
Meestal brachten twee aanwonende buurmannen de droevige boodschap rond.
Stro duidt op vergankelijkheid.
Bron o.a.: BHIC

Strijpt (Zie ook: Markt)

Reeds in 1372 komt de naam "Stripe" of "Strijpt" voor, als naam van de tegenwoordige Markt. De betekenis is "ontginning". De Strijpt is de oude benaming van het marktveld. Deze naam wijst op een verkaveling in lange, smalle percelen, zoals die op open akkers voorkomt.

Stuw (Zie ook: Kromme-Wiel)

Ongeveer op het punt waar nu de Mgr.Wilmerstraat, de Deken De Wijsstraat en het Molenpad bij elkaar komen, lag rond 1934 een stuw of ook wel sluis genoemd. Deze werd bediend door mankracht met behulp van een groot waterrad. Voorbij de huidige brug en het molenhuis stroomde het dommelwater weer samen in de bedding.

Het water in deze riviertak kreeg nog extra stroomkracht doordat het water in de andere dommelarm gestremd werd door de Molenpad-stuw. Deze stuw was geflankeerd door een rustiek houten bruggetje.
Bij reparaties aan de sluis bij de watermolen van Boxtel moest het waterpeil zodanig dalen dat de Binnendommel rondom Boxtel dreigde leeg te lopen. In die gevallen moesten in de Binnendommel dammen worden gemaakt om het water op peil te houden.
In 1934 werd de stuw overbodig omdat toen een gedeelte van de watermolen instortte en buiten bedrijf bleef en toen een machinaal aangedreven maalderij werd.

Susante, Sjef van (Zie ook: Sigarenfabricage)

Hubertus Josephus van Susante werd geboren 31 maart 1882 te Boxtel, overleden 15 oktober 1949 te Boxtel. Sigarenfabrikant van o.a. Elisabeth Bas. Sjef van Susante ('Susante & Co') was 17 jaar toen hij met sigarenfabricage begon.
Bron: Brabantse biografieën 7 *Boxtel en Liempde*

T

Tafel van de H.Geest (Zie ook: Armbestuur, Burgerlijk; ook: Hofje, Het; ook: Vincentiusvereniging, St.)

Het armbestuur of Tafel van de Heilige Geest bestond al sinds 1320 en was tijdens de Middeleeuwen de belangrijkste liefdadigheidsinstelling voor de plaatselijke armenzorg. De Heilige-Geestmeesters beheerden hoeven, landerijen, erfpachten en erfrenten van het armbestuur. Uit de inkomsten werd brood uitgedeeld aan de armen, brandstof verstrekt, weeskinderen uitbesteed en geldelijke steun gegeven. Zij is de verre voorloper van het huidige Sociale Dienst.
De Markt was voor 1646 al een gasthuis rijk, dat beheerd werd door de Tafel van de Heilige Geest.
De Heilige Geestmeester was verbonden aan de Tafel van de Heilige Geest, benoemd op voordracht van de schout. Werd ook wel Armmeester(s) of Provisoren van Tafel van de Heilige Geest genoemd. Zij behartigden de belangen van de Boxtelse armen en beheerden de financiën van het Armbestuur. De Heilige Geest werd door de katholieken gezien als de Vader der Armen. Anders dan de naam doet vermoeden was de Tafel van de Heilige Geest geen kerkelijke, maar een wereldlijke instelling. De Heilige Geestmeesters waren lid van het dorpsbestuur en waren betrokken bij beslissingen over belangrijke dorpsaangelegenheden. Zij werden dan ook aangesteld en beëdigd door de plaatselijke heer. Er waren in elk dorp altijd twee Heilige Geestmeesters. Hun taak was het beheren van de bezittingen van de Tafel van de Heilige Geest, zoals huizen en voorraden graan, en toezicht houden op het uitdelen van bijvoorbeeld brood aan de armen. Na de Reformatie bleef de Heilige Geestmeester in Brabant bestaan. Katholieken werden toen uitgesloten van overheidsfuncties, maar er waren in de meeste Brabantse dorpen onvoldoende gereformeerden om alle overheids-

functies te bemannen. Onder druk van de realiteit werden dan toch katholieken in het dorpsbestuur benoemd. In de 18de eeuw werd de naam Heilige Geestmeester gaandeweg verdrongen door de term armmeester.
Rond 1800 was er in Boxtel sprake van een armbestuur. Armbesturen hadden de taak tot bedeling van behoeftige personen. Wanneer het aantal behoeftige personen in een gemeente te groot werd er overgegaan tot een burgerlijk armbestuur. In 1854 werd de taak van het Burgerlijk Armbestuur wettelijk omschreven. Een burgerlijk bestuur bestond uit de plaatselijke burgemeester als voorzitter en twee leden van de gemeenteraad. Voor een burgerlijk armbestuur werd geld uitgetrokken op de gemeentebegroting. Rekening en verantwoording was het bestuur schuldig aan de gemeenteraad.
Nederland kende vanaf 1963 de Algemene Bijstandswet (ABW).

Taxandria (Zie ook: Duitse enclave; ook: Meierij)

De naam is afgeleid van Taxandri, Texandrië of Toxandri; de Romeinse aanduiding voor een onbekende volksstam, die in de 1e eeuw na Christus in de Romeinse provincie Germania Inferior leefde: in de Kempen en Brabant. De oorsprong van het rijksleen Boxtel kan gezien worden in het kader van de pogingen die de Duitse keizer in het werk stelde om rechtstreeks of via zijn bisschoppen weer greep op Texandrië te krijgen.
Bron: o.a. K.A.H.W. Leenders, Stapelen, 2000

Teekenschool (Zie ook: Levensschool)

Het gebouw met de naam ‘Levensschool’ op de gevel aan de Burgakker werd in 1908 volgens de bouwstijl van het traditionalisme gebouwd en staat ongeveer op de plaats waar jarenlang de schuurkerk stond. Het huidige monument heeft een grote betekenis gehad in de Boxtelse onderwijshistorie. De school werd gebouwd als openbare school voor MULO en 'Teekenschool', *(zoals toen op de gevel werd vermeld).* De tekenlessen werden gegeven door gemeente-architect H.J. Dekkers. Er was echter weinig animo voor het tekenonderwijs. In de dertiger jaren werd deze school opgeheven. Elke plaats met meer dan 6000 inwoners moest destijds een Teekenschool huisvesten. Men kreeg zowel model- als technisch tekenen, maar men leerde ook ambachtsschool-achtige technieken, de voorloper van de ambachtsschool.

Telefoonboek 1915

Telefoonboek Boxtel 1915
Eene openbare spreekcel is gevestigd in het Post- en Telegraafkantoor.
Eene automatische spreekcel, uitsluitend voor locaal en interlocaal verkeer, is gevestigd in het station.

21 Bluijssen's Compagnieschap, Fa., In consumptieartikelen
9 Bogaerts & Co., H., Kunstschilders, (9-11.45, 1-5.45)
16 Clercx, B.H., Stationsstr.
26 Crols & Zn., Fabr. v. linnen, pellen en damast, Rechtestr.
2 Eerden, H.F. v.d., Nieuwstr.
4 Eerden, A.A. v.d., fa. W. v.d. Eerden, Fabr., Nieuwstr.
29 Electr. Koffiebranderij "Hollandia", Stationsstr.
20 Eupen, W. v., Stationsstr.
7 Gemeentebestuur, Markt
1 Hoek, Dr. P.M.
24 Hoogerwou, Jac. v., Houtkoper
19 Hoogerwou & Zonen, W.J. v., Ossenpad
5 Hotel "De Kei", Wollerich K.W.
3 Leeuw & Zn., M. de, Damastweverij, Nieuwstr.
33 Mahie, Mevr., Kasteel Stapelen
11 Merks, Wed., H., Grand Hotel Boxtel en stalhouderij
31 Niemann, J.H.J. J.H.J., Notaris, Rechterstr.
22 Oerle, Gebr. v., Bandfabr., Molenstr.
(id) Oerle & Zn., J. v.,Damastfabr.
14 Pakhuis v. d. N.-B.C Boerenbond, afd. Boxtel
19 Ribbe, W.A., Ossenpad
8 Rijckevorsel v. Kessel, Douair. A.E.M. Jhr. v., Burgakker
28 Rijckevorsel & Co., Fa. v., Brugstraat
12 Rooijen, C.M. v., Rijksveearts
6 Spierings, L.A., Rechterstr.
15 Stappaerts, C.J., Stationsstr.
18 Susante & Co., H. Jos., Sigarenfabr. (fabriek)
13 Velsen, J.H.
25 Ven, H.J.C. v.d., Linnenfabrikant
27 Windstosser. G., Koopman, Huize "den Eikenhorst"
17 Wösten, Dr. K.E.L., Stationsstr.

Telefooncentrale

Het telefooncomplex op het Breukelsplein dateert van 1965 en heeft uitwendig maar vooral ook inwendig sindsdien al weer verschillende aanpassingen ondergaan. In juli 1988 is nog een zgn ‘vakwerkmast’ (53 meter hoog) bij de communicatiecentrale geplaatst voor groter bereik en betere geluidskwaliteit bij gebruik van semafoons en mobiele (auto)telefoons.

Tennis (Zie ook: Molenwijk)

De eerste Boxtelse tennisvereniging Flang werd opgericht op 10 juli 1918 en speelde aanvankelijk nabij Lennisheuvel. Verhuisde in 1933 naar het Molenwijkpark. Men fuseerde met een aantal andere clubs hetgeen leidde in 1970 tot de tennisvereniging LTV De Merletten, mooi gelegen in het sportpark Molenwijk. De club beschikt over een paviljoen en negen verlichte kunstgrasbanen. Er zijn ongeveer 600 leden actief.
Tennisclub LTV Munsel werd opgericht op 25 november 1983. Zes gravelbanen en een tot kantine omgebouwde schaftkeet werden op 24 juni 1984 op Munsel in gebruik genomen. Het complex moest enkele jaren later 100 meter verplaatst worden voor woningbouw in het uitbreidingsplan Munsel. Het nieuwe tennispark werd uitgebreid tot 8 banen met verlichting en i.p.v. gravel kreeg men kunstgras. Tevens werd toen het huidige paviljoen gebouwd. Er zijn ca 600 senior- en ca 100 jeugdleden.
LTV Die Braecke was een tennisclub die speelde bij en in sporthal De Braken. De leden beoefenden over het algemeen recreatief de tennissport.

Textielindustrie (zie ook: Oerle, firma van; ook: Ven, Petrus Cornelis van de)

Vanaf de achttiende eeuw kreeg Boxtel weverijen binnen haar grenzen, die op termijn resulteerde in heuse fabrieken, onder meer aan Markt en Prins Hendrikstraat. Ook thuis werd geweven.
Koninklijke Fabriek van P.C. van de Ven lag sinds ca. 1770 in het centrum, op de Markt op de plaats waar thans de poort van de Croonpassage ligt, alsmede de er direct rechts van gelegen winkelunit, richting Clarissenstraat. Was hofleverancier van o.a. koning Willem III en ging later samen met weverij Van der Voort. Later zijn ondermeer opgericht: Van der Heijden, Princen, A.B. Hertzberger (10 stuks in totaal).
In 1871 bevond zich ruim 92 procent van alle vaderlandse linnenweverijen in Brabant en daar vooral in en rondom Eindhoven, Boxtel en Goirle. In 1887 werkten ongeveer 200 arbeiders in acht Boxtelse weverijen.
De in Boxtel gevestigde weverijen vervaardigden huishoudtextiel van hoogwaardige kwaliteit, zowel wat betreft de samenstelling van de weefsels als de dessinering en finishing. Sommige bedrijven hielden naast hun machinale weverij ook de handweverij in stand. Ze trokken gerenommeerde kunstenaars aan om nieuwe patronen te ontwerpen. (Zoals o.a. de schilder/tekenaar Louis A. Kortenhorst (1884-1966), Anton Pieck en het ontwerpers-echtpaar Aalbers-Kollewijn).
De Linnen- en Damastweverij van Van Oerle en de Linnen- en Damastweverij W.J. van Hoogerwou waren de enige onderneming in Boxtel, die na de Tweede Wereldoorlog nog fijnlinnen huishoudtextiel fabriceerden.

De belangrijkste bedrijfstak in Boxtel was in de 19e en 20e eeuw de textielindustrie. Omstreeks 1730 schreef de Boxtelse drossaard mr. Pieter Quellerius, dat " ... de meeste gedeelte der inwoonders genoegsaem alhier soo door spinnen en weven moeten op bestaen ... ". Voor de ontwikkeling van de linnennijverheid in Boxtel was het van belang, dat in de omgeving vlas werd verbouwd en dat er stromend water beschikbaar was, geschikt om weefsels te wassen en te bleken. In Boxtel kwam de verschuiving van de handweverij naar machinale linnenproductie relatief vroeg op gang. Na de Franse tijd was deze markt wat ingezakt maar in de tweede helft van de negentiende eeuw werden er weer diverse initiatieven genomen. In 1863 kwam in Boxtel de eerste stoomlinnenweverij in bedrijf.
Het grootste bedrijf was Van Oerle's linnen- en damastweverij. Verder waren er ook Van Hoogerwou (Prins Hendrikstraat), Van der Eerden, De Leeuw Van Dooren en Swinkels. De laatste twee hadden de eerste stoomlinnenweverijen van Nederland.
Een nijverheidsenquête rond 1888 vertelt dat de thuiswevers met kruiwagen te voet naar Boxtel kwamen om hun weefsels af te leveren en garen op te halen. Op dat moment waren er elf arbeidskrachten in dienst die twaalf uur per dag werkten en alleen op zondag vrij waren. Vakantie kenden ze niet.
In 1912 telde Boxtel 4 weverijen met machinale getouwen.

Textielondernemingen in 1813 in Boxtel:

1. H. van der Voort ◊	12 werknemers (leverde o.a. aan Nederlandse Stoombootmaatschappij en aan Prins Hendrik)
2. P.C. van de Ven	8
3. Anna Maria v.d.Ven	8
4. P.A. van de Ven	8
5. CH. Elisabeth Bles	6
6. Wed. J. van Oerle	6 (sinds 1793) (Later 300 werknemers)
7. Wed. C. de Leijer	5
8. J.L. Goossens	3
9. J.H. van de Ven	3
10. M.J. van Son	3
11. Fr. G. de Leijer	3
12. W. van der Eerden	51 (sinds 1862)

13. Hendricus Stephanus Swinkels en Joannes Henricus Jansen Linnen en tafelgoed van 1856 tot 1880

Na 1900:	werknemers	einde
Van der Heijden (Van Dooren)	67	tot 1905
Ravels	22	tot 1908
M. de Leeuw	20 (sinds 1836)	tot 1924 (Den Dries)
P.C. van de Ven	8	tot 1930 (Koninklijke Weverij)
De Zwaluw		tot 1964 (v.Hornestraat)

J. van Oerle & Zn	111	tot 1967 (daarna alleen vervaardiging van band)
W.J. van Hoogerwou	25	tot 1971 (Pr.Hendrikstraat, Ossepad)

(weefden voor koning Willem III en koningin Sophie in 1874, e.v.a.)

A.B.Hertzberger	102 (sinds 1900)	tot 1978 (Stationsstraat)

Verder waren er nog 11 ambachtelijke weverijen met slechts enkele werknemers. O.a. Adrianus Crols-van Tilborgh in de Rechterstraat 44. Hij had in 1909 achter zijn huis een weverij.

Daarnaast waren er in 1913 nog vier thuiswevers.

De linnenindustrie in Brabant werd in de jaren zeventig grotendeels weggevaagd. *Voor meer info klik hier.*

Bron o.a.: De productie van linnen huishoudtextiel in Boxtel; Hans Pel

Theresiakerk, Sint (zie ook: Lennisheuvel; ook: Manders, Arnoldus; ook: Missiehuis; ook: Tilman, V.)

De kerk in het centrum van het kerkdorp Lennisheuvel is gebouwd in opdracht van pastoor Arnoldus Manders, naar ontwerp van de Maastrichtse architect J. van Groenendaal. Het is eenbeukige kerk met terzijde staande toren in sober expressionistische vormen. Tot 13 juni 1926 was Manders kapelaan in de parochie St. Jan's Onthoofding te Liempde. Maar al in het voorjaar van 1925 was hij door de bisschop gevraagd, de stichting van de nieuwe parochie in Lennisheuvel voor te bereiden. Toen was ook al de naam van de kerk bekend. Na ampel beraad besloot de toenmalige kerkcommissie de in 1925 heilig verklaarde 'Kleine H. Theresia van Lisieux' als patrones van de nieuwe parochie te kiezen. In oktober 1925 werd de eerste steen gelegd door kanunnik mgr. J.P. van den Heuvel, rustend priester op Duinendaal. Op woensdag 30 juni 1926 werd de St. Theresiakerk door deken mgr. M. van Oss plechtig ingezegend. Daarna droeg, de kort daarvoor benoemde, pastoor Manders, tezamen met pastoor Spierings en pastoor Eras uit Boxtel, hier de eerste H. Mis in Lennisheuvel op. Tot verdriet van pastoor Manders heeft de Theresiakerk maar één toren. De pastoor had liever een kerk met twee torens gehad, maar daar was geen geld voor. In de crisisjaren was er ook voor de inrichting van de kerk weinig geld. De kerk is toen voor een groot deel ingericht met gebruikte spullen. Pastoor Van Doremalen uit Gemonde schonk een mooie communiebank, de preekstoel kwam uit Beek en Donk, het orgel uit Zwolle en Uden. De fa. Verschueren uit Heythuyzen maakte, in 1950, van twee oude orgels één 'nieuw' orgel. In 1988 werden twee altaren uit de kapel van het Ursulaklooster overgebracht naar de Theresiakerk van Lennisheuvel. De preekstoel is met de laatste renovatie in 2008 uit de kerk verwijderd.

Bron o.a.: Beeldbank Boxtel

Theresiaschool, Sint (zie ook: Groenendael, H. van; ook: Lennisheuvel; ook: Maas, Piet; ook: Manders, Arnoldus)

In 1924 stuurde de heer W.J. Maas, bedrijfsleider van de beheersmaatschappij van het nabij Lennisheuvel gelegen "Kinderbosch", een brief naar de gemeente Boxtel met het verzoek om een school op te mogen richten in Lennisheuvel. Deze brief was mede ondertekend door 39 ouders van kinderen uit de buurt. In de zomer van 1924 werd een houten schooltje voor de huidige prijs van € 834,05 aangekocht en geplaatst in de Mijlstraat, maar werken en leren was er geen pretje. 's Winters was het er erg koud en 's zomers erg warm. Tot 1930 was het een openbare lagere school. Daarna werd het een katholieke school. Hoofd van de school met 76 leerlingen werd de heer P.J. (Piet) Maas en samen met juffrouw C.J.A. Hellemons gaven zij er les. Kapelaan Van de Ven van de St. Petrusparochie gaf er godsdienstles. In 1929 was het tijd voor een nieuwe school. Dit was hard nodig, want het oude houten schooltje begon te vervallen. De nieuwe school, nabij de kerk, werd ontworpen door de Maastrichtse architect Van Groenendaal en gebouwd door aannemer J.P. van der Linden uit Sint-Michielsgestel. De opening was op 7 januari 1930. Daarna werd het gebouw nog verschillende keren verbouwd en uitgebreid. Sinds 2024 heet de school De Klim.
(Zie ook: De geur van krijt. Uitgave St.Theresiaschool Lennisheuvel)

Thomaes, René (Zie ook: Renbaan; ook: Wereldoorlog II; ook: Zonneke 't)

R.D.M.B.G. Thomaes werd geboren op 22 februari 1890 te Hontenisse (Zeeuws-Vlaanderen), overleden 26 juni 1976 te Vught. NSB-burgemeester van Boxtel van 11-10-1941 tot 11-09-1944. Thomaes was niet alleen buiten, maar ook binnen de NSB diep impopulair om zijn arrogante houding. Het resulteerde in continue ruzies met de gemeenteraad en zijn geleidelijke isolatie in de Boxtelse gemeenschap.
Hij was ook niet verschoond van de nodige grootheidswaanzin. Tijdens de bezetting streefde Thomaes naar de creatie van 'Groot-Boxtel' door o.a. Esch, Gemonde en Liempde bij Boxtel in te lijven, alsmede gedeeltes van de omliggende buurgemeentes. De Duitse autoriteiten hadden geen enkele belangstelling voor het plan. Ook trok hij een ouder (en vanwege technische onhaalbaarheid afgekeurd) plan opnieuw uit de la om een scheepvaartkanaal aan te leggen dat Boxtel rechtstreeks met de Zuid-Willemsvaart verbond.
Op last van Thomaes trad de Ordnungspolizei gewelddadig op in Boxtel om de april/mei-staking van 1943 te breken. Toen op 22 juni 1943 achter 't Zonneke een brisantbom ontplofte tijdens bluswerkzaamheden bij een neergestort Engels vliegtuig, raakte Thomaes met meerdere omstanders gewond. Na de bevrijding werd Thomaes op zijn vlucht in Losser gearresteerd en in 1948 veroordeeld tot zes jaar internering. Bovendien werd hij voor een periode van tien jaar ontzet uit actief en passief kiesrecht en het recht om openbare ambten te mogen bekleden.
Bron o.a.: Brabantse biografieën 7 *Boxtel en Liempde*

Tielen [drukkerij] (Zie ook: Eupen, Willem van; ook: Ladonk)
J.P. Tielen ◊ (1853-1942) Richtte de drukkerij op in 1901. Het was lang één van de nog oudste, zelfstandig opererende full-service drukkerijen in Nederland. Tot 1924 zat de drukkerij in de Rechterstraat 44 en vertrok toen naar de Stationsstraat 28. Een echt familiebedrijf dat het meest uiteenlopende grafische werk van het hoogste niveau produceerde. Van huisstijldrukwerk tot kunstboeken, etc. Verhuisde in 2001 van de Stationsstraat naar het bedrijventerrein Ladonk. Als gevolg van een fusie met drukkerij Thijsen in 2023 verhuisde het bedrijf naar Geldermalsen. De drukpersen op Ladonk werden ontmanteld en het gebouw is voortaan alleen nog een kantoorpand.

Tilman, V. (zie ook: Lennisheuvel; ook: Theresiakerk, Sint)

Victor M.J. Tilman, (28-07-1908 – 18-11-1983) pastoor van de St. Theresia-parochie te Lennisheuvel. Hij was de opvolger van pastoor A.J.H. Manders. Werd benoemd in 1950 en nam afscheid in december 1975. Zijn pastoraal werk was vooral gericht op het welzijn van de kerk en haar gelovigen. Begraven in Vught (naast zijn broer Franz die ook priester was).

Tin, Coba
Coba Tin (Jacoba Tinnenbroek-Rongen) op 01-10-1888 geboren te Overloon was in de na-oorlogse jaren een opmerkelijk dorpsfiguur in Boxtel. Zij huwde op 26-07-1915 in Overloon met weduwnaar Wilhelmus Tinnenbroek. *(Hij had vijf kinderen uit zijn eerste huwelijk).* Na het overlijden van haar man op 07-07-1934 in Den Bosch verzorgde Coba zichzelf slecht. Ze liep altijd gebogen. Alles wat ze dacht te kunnen gebruiken, raapte ze van de straat op. Ze had een huisje op de hoek van de Pastoor Erasstraat – Breukelsestraat. Regelmatig werd het overvolle huis ontruimd door de gemeentelijke opruimdienst. Bij de zusters Ursulinen haalde ze dagelijks haar portie eten. Zij is in Boxtel overleden op 12-10-1957, 69 jaar.
Het echtpaar had een dochter Maria Antonia, geboren te Boxtel op 05-12-1915. Opvallend is dat moeder en dochter (dus zonder vader) van 1921 tot 1927 in Cuijk woonden. De dochter is gehuwd in Boxtel op 10-02-1934 met Hendrikus Martinus van Esch, geboren te Boxtel op 26-06-1909. Zij kregen twee dochters.

Tin, Drika (Zie ook: Janssen,Pierre)
Geboren te Boxtel op 11-02-1842 als Hendrika van Dijk. Haar vader was tinslager vandaar haar bijnaam Tin. Ze huwt in 1892 met Jacobus (Kubke) Rozen uit Oirschot en zij woonden op het Ossenpad. Hij was tuinman bij Jac. van Hoogerwou. Tijdens het snoeien in 1925 viel hij van de ladder en belandde in de Dommel. Twee weken later pas vond men zijn lijk in het water. Daarna ging Drika petroleum verkopen. Zij is diverse malen door Pierre Janssen geportretteerd. In 1935 overleed zij.

Tol (Zie ook: Barrièrehuis; ook: Liempdse Barrière; ook: Steenweg)

Tol werd geheven (om de vier á vijf kilometer, een uur lopen) van passanten o.a. aan de Bosscheweg (nu Clarissenstraat 37). Rond 1742 verrees op deze locatie het Barrièrehuis Boxtel, waar door de stad 's-Hertogenbosch tol werd geheven op gebruik van de nieuwe straatweg. Bij de Slag om Boxtel (1794) werd het barrièrehuis door brand verwoest. Ook bij de Halse Barrier werd in 1742 een tolhuis gebouwd. Het gebouw waar tol werd geïnd werd tolhuis of barrièrehuis genoemd. Napoleon vond dat tolwegen een belemmering voor de handel waren en schafte de tol in 1811 af maar koning Willem I voerde deze in 1814 weer in. In 1873 zijn alle tollen door de provincie afgekocht. *Voor meer info klik hier.*

Torenschool (Zie ook: Harmonieën; ook: Onderwijs; ook: Protestantse kerk; ook: Vincentiusvereniging, St.)

In de buurt van de kerk aan de Koppel stond al jaren een oud schooltje dat te klein en te gammel was. De schoolmeester gaf liever buiten les dan in het oude, vochtige gebouwtje. Door de kapotte ramen, gaten en spleten had de wind vrij spel. De schoolbanken waren verrot waardoor regelmatig kinderen door de banken zakten. Dit schooltje moet omstreeks 1860 zijn verdwenen.
Nabij de St. Petrustoren werd in 1792 nieuwe school gebouwd: de Torensschool. Deze school, gesitueerd tussen de toren en het Hof van Lauwerens van Exel, werd na lang aandringen van onder meer de schoolmeester, door de gemeente Boxtel gebouwd naar een ontwerp van architect Antonij van Erven uit Tilburg. De bouwkosten bedroegen f 1.690. Later is de school met de helft vergroot. Dit was toen de enige school in het dorp. Deze openbare gemeenteschool was bestemd voor 180 leerlingen.
Nadat de Torenschool zijn functie als school verloor, is het een tijdlang in gebruik geweest als Gemeentelijke Tekenschool en als repetitielokaal voor de R.K. Gildenbondsharmonie. De Torenschool is samen met de Vincentiuskamer in 1923 gesloopt.

Tuincentrum

Vuurijzer 4. Op 1 oktober 1991 opende het tuincentrum Overvecht voor het eerst haar deuren. In 1996 nam het echtpaar Sjaak en Nel van Engelen de vestiging over en werd de naam Tuincentrum Boxtel. In oktober 2021 bestond de zaak dertig jaar. Vanaf januari 2022 is het bedrijf in handen van Intratuin. In april 2026 werd het centrum gesloten.

Turnen

De Beukums 103. Tabitta *(hinde)* is opgericht als Gymnastiekvereniging Boxtel op 5 oktober 1965 en werd omgeturnd tot turnvereniging. Daarvoor bestond er al een Boxtelse gymnastiekvereniging genaamd Neerlandia van 1904 tot 1930. De huidige vereniging met

ruim 300 leden heeft het beheer over een eigen sportzaal met een valkuil nabij de Europalaan in Boxtel Oost.

T.V.- experiment (Zie ook: Sint-Petrustoren)

"Na enige weken experimenteren (in 1948) is het een televisie-amateur uit Boxtel gelukt een duidelijk en vrij constant beeld op te vangen van de televisie-uitzending vanuit Alexandra-Palage in Londen. Een afstand van 325 km.
*Maanden van tevoren had de heer (Arnoldus Hermanus) Graste ◊ (*1920*) (had in 1964 een zaak in de Breukelsestraat 9) het plan in zijn hoofd om Londen of Parijs te ontvangen, terwijl hij piekerde over dipolen, yagi's en stalen masten.*
Tenslotte bleek de Boxtelse kerktoren de enige goede oplossing. Zo klommen we op een Zaterdagmiddag, beladen met een H-antenne voor 45 MHz, veldsterktemeter, een rol kabel en een koptelefoon de toren in.
De antenne werd op een 65 m hoog platform naar buiten gestoken. En inderdaad na enig zoeken hoorden we de bekende rateltoon van een televisiezender op de BBC frequentie. De sterkte van de draaggolf varieerde van een waarde van ± 30 V tot over de 100 V. Echter was er geen bijbehorend geluid te ontdekken.
Om te proberen of er dichter bij de grond signaal te vinden was, pakten we de spullen weer in en plaatsen de antenne op een 18 m hoge paal. Op deze wijze werd de volgende dagen geëxperimenteerd.
Dit alles was echter zonder resultaat, hetgeen wel te wijten zal zijn geweest aan de te geringe hoogte van de antenne. Daarna werd er een yagi-antenne in de toren opgesteld, met een door Philips gebouwde BBC-ontvanger aan de lijn. Het gevolg was: enthousiaste kijkers, want er verschijnt werkelijk een beeld. Zo werd er drie dagen achtereen een beeld verkregen en een telefoontje naar Londen gaf de zekerheid, dat we inderdaad met Alexandra Palage te doen hadden.
Al deze experimenten werden uitgevoerd in de week van 26 Maart t/m 2 April, tijdens zeer mooi helder weer. Het is mogelijk dat dit resultaat te danken is aan bijzondere meteorologische omstandigheden in verband met temperatuurinversie, te meer daar we op Zaterdag 2 April juist toen het weer begon te veranderen veel slechter beeld ontvingen. Echter was op Woensdag 6 April en later tijdens minder gunstige weersomstandigheden o.a. regen en storm, ook redelijke ontvangst.
Voor hen die eveneens zin hebben op torens te klimmen: De BBC zendt elke avond uit, vanaf 8 uur testsignaal, half negen gewoon programma. De beeldfrequentie is 45 MHz. Men past positieve modulatie toe, geluidsfrequentie op 41,5 MHz, amplitudemodulatie.
De experimenten gaan nog gewoon door, maar met een gevoeliger ontvanger, om te onderzoeken of het mogelijk is op elke willekeurige tijd Engeland te ontvangen en welke factoren de ontvangst beïnvloeden".
Bron: O.M. Böinck, Tilburg Juni 1949

U

Uden van [drankenhandel]
Kruisstraat 5. In 1898 startte, na het overlijden van haar man, weduwe van Uden-Rutten de wijnhandel aan de Markt in Boxtel. Vanuit Frankrijk werden wijnen geïmporteerd en in vaten van 225 liter geleverd, cognac in kleinere vaten en sherry uit Spanje. Deze vaten werden gelagerd in de wijnkelder.
De weduwe kreeg assistentie van haar zoon Toon, die de zaak in 1920 overnam. In 1927 verhuisde de zaak naar de Kruisstraat, waar deze nog steeds is gehuisvest. Dit pand stamt uit 1833.
In 1927 werd achter het pand een wijnkelder gebouwd van 100 vierkante meters waarin plaats is voor 33.000 flessen. Alle wijnen werden zelf gebotteld, gekurkt en voorzien van capsule en etiket. Naast de wijnen, cognac en sherry maakte Toon van Uden zelf limonades en werd het assortiment uitgebreid met likeuren.
Harry van Uden, de neef van Toon kwam in 1947 in de zaak. Geleidelijk werd de klantenkring groter. In die tijd hadden de priesters en pastoors voorraden wijn in de wijnkelder van de pastorie liggen. Veelal afkomstig van wijnhandel Van Uden.
In 1976 werd de laatste fles zelf gebotteld. Vanaf die tijd wordt alles gebotteld vanaf Chateau aangeleverd.
Tot 1993 heeft Harry van Uden, samen met zijn vrouw Lies, de scepter gezwaaid. Naast de traditionele wijnen uit Frankrijk groeide het assortiment met speciale bieren en goede wijnen uit diverse landen. De dochter van Harry en Lies van Uden, Marie-Jose Felix - van Uden werd hierna eigenaresse. Op 10 mei 2025 ging de deur definitief dicht.

Urbanisatie (Zie ook: Boxtel; ook: Ladonk; ook: NCB; ook: Waterschap De Dommel)
In de 19e eeuw begon in Boxtel de industrialisatie. Na de Tweede Wereldoorlog was sprake van een toenemende verstedelijking. Boxtel werd in de 20e eeuw een geïndustrialiseerde gemeente, een verstedelijkte plattelandsgemeente. Er ontstond een groot bedrijventerrein, Ladonk geheten, aan het spoor. Diverse bedrijven, zoals de exportslachterij Encebe van de Noordbrabantse Christelijke Boerenbond, later Dumeco (Dutch Meat Corporation) geheten en nog weer later onderdeel van Vion N.V. Daarnaast bestond Orgachemia, een fabrikant van bestrijdingsmiddelen, later opgegaan in de Organon-dochter Diosynth. Tenslotte kan Bosch Rexroth BV, een fabrikant van hydrolische apparatuur, worden genoemd. Ook het Waterschap De Dommel heeft haar hoofdkantoor te Boxtel.
Dit alles ging gepaard met talrijke nieuwbouwactiviteiten.

Ursula-gebouw (Zie ook: Groenendael, H. van; ook: Zusters Ursulinen)
Aan de Baroniestraat, St. Ursula en het Ursulinenpad is gelegen bij het destijds rooms-katholieke klooster St. Ursula van de zusters Ursulinen, waarin een

kweekschool was ondergebracht. De kapel is van 1926, van de hand van architect J. van Groenendael.
Het geheel vrij liggende U-vormige gebouw staat op een terrein dat in het westen begrensd wordt door een rij lindebomen langs de tuin van de belendende
pastorie van de Heilig Hartkerk. In het oosten sluit het op de kapel aan. Tussen de voorzijde van het object en de straat strekt zich een terrein uit met daarop twee gebogen inrijpaden naar de centraal in de voorgevel gelegen hoofdingang. Aan de achterzijde van het gebouw bevond zich een open binnenhof met een schoolgebouw uit 1931, de Mariaschool. Momenteel staat hier een wooncomplex. Hierachter, aan de overzijde van het Smalwater, strekte zich oorspronkelijk de kloostertuin uit (nu grotendeels bebouwd). In opdracht van de Nederlandse Provincie van de Romeinse Unie van de Orde der Heilige Ursula bouwde architect Leo Goijarts uit Tilburg in 1910-1911 het kloostercomplex. Aannemersbedrijf Bedouw en Van Eyk voerde het werk uit. Het pand vertoont stilistisch invloeden van een Overgangsarchitectuur, waarbij in dit geval elementen uit het Traditionalisme gecombineerd worden met detaillering uit de Art Nouveau.
De zusters Ursulinen waren door de parochie aangetrokken om onderwijs op de nieuwe meisjesscholen te komen geven. Sinds de bouw in 1910 hebben diverse functiewijzigingen in de loop der jaren ettelijke bouwkundige ingrepen en uitbreidingen tot gevolg gehad. Zoals de aanbouwen in de oksels van de bouwlichamen aan de binnenplaatszijde ter uitbreiding van de school (westzijde, 1974) of het kantoren/woninggedeelte (sinds 1987). Bij deze gelegenheid is ook met name het dak sterk versoberd. Een groot deel van de leien dakbedekking, evenals verscheidene dakkapellen, enkele kruisbloembekroningen en schoorstenen zijn verdwenen.
In 1985 vertrokken de Zusters Ursulinen uit het klooster en werd woningcorporatie Joost eigenaar van het gebouw, hetgeen in 1987 leidde tot een renovatie, verbouwing en herbestemming van het kloosterdeel tot kantoren, museum, jongerencentrum annex wooneenheden.

V

Veemarkt (Zie ook: Barrièrehuis; ook: Markt)
"De Staten Generaal der Vereenigde Nederlanden veroorloven Eugène Maximilien Prince de Hornes enz., Baron van Boxtel, om binnen Boxtel een beesten- en

paardenmarkt te houden op 28 oktober van ieder jaar tegen een recognitie-cijns van zes ponden Artois aan de Domeinen, 6 april 1684".

Echter werd vanaf woensdag 14 februari 1770 wekelijks, vanaf 's morgens negen uur een veemarkt gehouden bij 'Tollenaar van Berten' van het barrièrehuis gelegen nabij het Kerkbrugje in wat tegenwoordig Clarissenstraat heet. Dat het een grote markt betrof maken we op uit de omschrijving: 'een schoone en groote quantiteit van ruim 1500 stuks Ossen, Melk en andere Koeijen, Veerzen en Kalveren alle zwart, zwart-bont en blaauw van hair.' De te koop zijnde dieren waren vooraf te bezichtingen: 'zullende de voorsz. beesten een uur voor de verkooping te zien zijn in de Stallinge van voorn. Barrière. De Conditien van Verkooping berustende onder de Heer Secretaris Oudemans te Boxtel voornt.'

Hoe lang deze veemarkt heeft bestaan is niet bekend, doch eindigde mogelijk na de Slag om Boxtel (1794), toen het barrièrehuis door brand werd verwoest en niet als zodanig werd herbouwd. Rest vervolgens de vraag waarom deze markt niet op het, toen nog onverharde, Marktveld werd gehouden. Wellicht dat hierbij bezwaren van omwonenden een rol speelden: overlast van lawaai, veel verkeersbewegingen, (extra) stank en mest. In dat opzicht was de keuze voor het barrièrehuis logisch: het lag dicht bij het centrum, doch nog aan de rand van wat toen de bebouwde kom was. Bijkomend voordeel was dat er ter plekke nog genoeg ruimte was om de vele honderden dieren te stallen en het nabij gelegen water. Vele jaren later kennen we de zogeheten najaarsmarkt of "koolmarkt". Dan was de groente-kool te koop en werden er biggen verhandeld; dat gebeurde bij de waag achter het oude raadhuis.

Bron o.a.: Barrierehuis Boxtel, tolheffing en veemarkt; R.van Nooijen 2012 pdf

Veengrond (Zie ook: Bezittingen; ook: Gronduitgave; ook: Motteburcht)

Er ontstond rond 1200 grote belangstelling om in deze omgeving te gaan investeren o.a. dankzij de veengrond. Ook de komst van de heren van Boxtel en grootgrondbezitters in diverse Meierijse plaatsen, zoals de Randerode's, de Van Cuijks en de Van Hornes geven het beeld van een Meierij die omstreeks de 12de eeuw van alle kanten besprongen werd door geïnteresseerden uit den vreemde. Niet alleen kleinere heren van elders hadden belangen bij of in de Meierij: ook de graaf van Gelre, de bisschop van Utrecht, de bisschop van Keulen, de bisschop van Luik en ook de graaf van Loon hadden interesse.

In Boxtel verpandde heer Dirk van Meerhem in 1358 onder andere 16 bunder moer. Moer (veengrond) blijkt dus in de 14de eeuw ineens wel economische waarde te hebben. In Boxtel werd aan het einde van de 14de, begin van de 15de eeuw druk gehandeld in moer en op rechten van moer en turf.

Bron o.a.: Proefschrift: '.... dat men het goed van den ongeboornen niet mag verkoopen', Hein Vera, Moergestel 2011

Velden, Cees van der (Zie ook: Ladonk)

Cees van der Velden (Nistelrode, 25-09-1941 – Veghel, 27-12-2006) was een powerboatracer. Al jong begon hij met racen in 1966. In zijn ruim twintig jaar

durende sportcarrière werd hij werd zevenmaal wereldkampioen en negenmaal Europees kampioen. Hij woonde op de Halderheiweg in Boxtel en had aanvankelijk een radio- en televisiezaak in de Van Beekstraat. Zijn powerboats bouwde hij in een timmerfabriekje bij het transportbedrijf Langenhuizen op Ladonk. Hij was getrouwd met een dochter van Langenhuizen. Cees stierf op 65-jarige leeftijd aan kanker.

Velder [Landgoed] (Zie ook: Boeckel (van Rumpt), Jan Francis van; ook: Senarclens de Grancy, de)

Het landgoed is in bezit van de familie Van Boeckel van Rumpt-van Heyst en bedraagt ongeveer 160 ha. Het gebied werd voor het eerst vermeld omstreeks 1384 als Vellaer - een samentrekking van veld en laar - en was eigendom van Lambert van Ertbruggen.
In 1391 werd het als heerlijkheid uitgegeven door hertogin Johanna van Brabant aan Willem van Merheim, die Heer van Boxtel was. De hoeve van Velder lag in 1564 nog steeds in het bos. Ze bestond uit "*ackerlant drie mudsaet ende drie loepen saet ende voerts soe in groese als in heye ende houtwasse een groote wueste plaetse*". Naast hakhout stonden op Velder ook opgaande bomen. Zo werd daar op 12 januari 1566 voor 925 karolus gulden aan opgaand hout verkocht.
De heren van Boxtel bleven lange tijd eigenaar en gebruikten Velder tot 1819 vooral als jachtgebied. Velder is in die eerste eeuwen een zogenaamde vrije warande waar de heren van Boxtel het alleenrecht op de jacht hebben. Voor de jachtpartijen die met name ook bedoeld zijn om de status van de heren van Boxtel te verhogen wordt de regionale adel uitgenodigd. De jacht met honden op edelhert en wild zwijn binnen de ronde vorm van Velder wordt zo georganiseerd dat het gehele adellijke gezelschap daar optimaal van kan genieten. De sterrenbosstructuur wordt in het midden van de 17e eeuw ten dienste van de jacht aangelegd. De jacht vindt plaats in een woudachtige omgeving met vele zware bomen. Bijkomende bijzonderheid is dat de jacht op wolven tot ver in de 18e eeuw goed gedocumenteerd is voor Velder.
Ook de aanleg van de wal rondom Velder staat in verband met de jacht. De rondliggende wal wordt in de tweede helft van de 13e eeuw gemaakt om het wild binnen en onder meer de runderen van de buren buiten te houden.
Tot 1834 was Anne Adolphe Mark Willem Baron de Senerclens de Grancy de eigenaar. Van 1834-1851 was het bezit van Johannes Mathias Diepen en Henry Rouppe van der Voort.
In 1851 werd het goed door wijnhandelaar Jan Francis van Boeckel van Rumpt (1803-1870) uit Boxtel aangekocht, nadat het door de vorige eigenaar in deplorabele staat was achtergelaten. In 1857 heeft deze getracht om een tabaksplantage in het gebied te beginnen vanwege de sigarenindustrie - Elisabeth Bas - in Boxtel. Aanvankelijk een succes maar is er niets meer over gepubliceerd.
Na Jan's dood werd het goed bewoond door zijn weduwe Theresia Arnoldina Antonia van der Heijden (1818-1886) en haar zoon Adrianus van Boeckel van Rumpt (1860-1909), die

opdracht gaven voor de bouw van het landhuis. Huidige eigenaar is Frans van Boeckel van Rumpt.
In 1625 bestond er in het gebied reeds een Veldersche Hoeve of Vellaer.
Landgoed Velder, ten zuiden van Boxtel, is een vochtig, oud loofbos met ook stukken gemengd bos. Er is een rijke bosflora. In het voorjaar bloeien de Bosanemoon, de Slanke sleutelbloem en de Gewone salomonszegel. Broedvogels zijn: Wespendief, Sperwer, Boomvalk, Houtsnip, Boomklever, Goudvink en Nachtegaal.
Het terrein wordt al sinds 1384 beschreven als het grootste bosgebied van de Meierij. De oudste bomenlaan dateert van minimaal 1400. Pas in de 17e eeuw begon het gebied zich als landgoed te ontwikkelen.
Het is een sterrenbos, waarin negen lanen liggen die op een centraal punt bijeenkomen, dit punt heet: De Negen Dreven. Dit bos is omstreeks 1750 aangelegd en is het oudste in zijn soort in de Meierij van 's-Hertogenbosch. Veel ouder zijn de grenswallen, die waarschijnlijk vroegmiddeleeuws zijn en waarop de zeldzame Fladderiep is aan te treffen. In de jaren 1834-1851 was er zelfs sprake van kaalslag. Het landgoed werd in 1865 door de spoorwegaanleg in tweeën gesplitst. In 1878 werd een landhuis met koetshuis gebouwd en een park in Engelse landschapsstijl dat door W.F. Maréchal (o.a. stadswallen van Den Bosch) is ontworpen. Het landgoed is in 2002 als Monumentale Buitenplaats tot Rijksmonument verklaard. Op het landgoed bevindt zich ook een langgevelboerderij, die echter in slechte staat verkeert.
Bij het landhuis bevindt zich een mammoetboom die geplant is in 1880 en die een hoogte heeft van 32 meter. De boom heeft, ten gevolge van blikseminslag, zijn top verloren. De oudste eiken in Velder zijn omstreeks 250 jaar oud, ca. 1765.
Teneinde het landgoed sluitend te kunnen exploiteren bevindt zich aldaar een evenemententerrein van 25 ha, waar in het verleden de Landbouwwerktuigdagen en tuinbeurzen werden georganiseerd. De Werktuigdagen werden van 1948 tot 1996 georganiseerd. Met een eigen terreinhalte werd het als 2 tot 3 daags evenement in de hoogtijdagen door 80.000 tot 120.000 mensen bezocht. Het gebied grenst in het zuiden aan het Landgoed Heerenbeek, dat zich in de gemeente Oirschot bevindt.
Bron o.a.: Velder en Heerenbeek. Oorsprong en toekomst van twee natuurparels in Het Groene Woud 2015, Ger van den Oetelaar; ook uit o.a.: Proefschrift: '.... dat men het goed van den ongeboornen niet mag verkoopen', Hein Vera, Moergestel 2011

Veldwachter (Zie ook: Pastoor, Dirk; ook: Politie; ook: Vorster)

De veldwachter (vorster) verrichtte alle voorkomende "politiediensten". Naast Dirk Pastoor (in 1833) wordt in 1847 de tweede veldwachter in Boxtel aangesteld. Johannes van Riet wordt voorlopig voor drie jaar aangesteld. Naast het surveilleren door de gemeente Boxtel en vooral in het buitengebied, wordt de veldwachter aangesteld als "extraordinair opzigter der jagt" ofwel buitengewoon jachtopziener. Ook krijgt de veldwachter (en na 1846 de beide veldwachters) de taak het betekenen van stukken ter vervolging van plaatselijke belastingen. Verder worden de veldwachters in 1861 belast met surveillance betreffende de plaatselijke belastingen op gedistilleerd. In 1925 verricht een der veldwachters nog nachtwachtdiensten met de gemeentebode, die tevens onbezoldigd rijksveldwachter en dienaar van politie is.

Ven, Hendrikus Justinus van de (Zie ook: Barrièrehuis; ook: Burgemeesters van Boxtel)
Hendrik van de Ven ◊ (1808-1875) werd geboren en is overleden te Boxtel. Zoon van P.C. van de Ven *(volgende)*. Was burgemeester van Boxtel van 1864 tot 1875. Woonde in het pand Clarissenstraat 37. Nam de zaak van zijn vader over en was daarnaast dus ook nog fabrikant in damast. Alle panden werden in 1886 te koop aangeboden.

Ven, Petrus Cornelis van de (Zie ook: Croon, De; ook: Textielindustrie; ook: Ven, H.J. van de; ook: Villa Het Hof)
P.C. van de Ven (1780-1850) werd geboren en is overleden te Boxtel. *(zie boven)* P.C. (Pieter) van de Ven was directeur van o.a. een weverij, een destilleerderij en tabak- snuif- en sigarenfabriek De Dageraad aan de Markt. Het is niet ondenkbaar dat, op het ruime terrein dat reikte tot aan de Dommel, achter de woning van Pieter v.d. Ven nog een bedrijfspand stond waar de dranken werden geproduceerd.
De weverij van Van de Ven lag destijds, sinds ca. 1770, op de plaats waar thans de poort van de Croonpassage ligt, alsmede de er direct rechts van gelegen winkelunit, richting Clarissenstraat. Later kreeg het bedrijf het predicaat koninklijk en voerde sindsdien de naam De Koninklijke Fabriek van Damast, Pellen en Linnen P.C. van de Ven.
Op 23 maart 1831 dankt de commandant, kolonel Friedrich Stoecker de Heer P.C. van de Ven, fabrikant in damast en ander tafelgoed, linnen en dimetten voor het feit dat deze laatste hem zestig linnen hemden schonk ten behoeve van zijn manschappen.
Per koninklijk besluit van 20 februari 1834 wordt hij als vrederechter aangesteld. Van de Ven woont in de Dommelshoek naast de Zwaanse Brug. Dit is de locatie waar sinds ca. 1905 de huidige villa Het Hof staat.
Maandag 3 mei 1841 is koning Willem II - gedurende één uur - te gast bij kantonrechter Van de Ven.

Venrode, landgoed (Zie ook: Villa Venrode)
Venrode is een landgoed in Boxtel. Het 88 hectare grote landgoed is gelegen op een stuifzandrug die zich langs de westoever van de Dommel uitstrekt tussen Boxtel en Sint-Michielsgestel. Omstreeks 1900 werd dit stuifzand, waarin zich door uitstuiving een aantal vennen hadden gevormd, beplant met naaldbomen t.b.v. de houtproductie. Geleidelijk aan heeft zich hier berken-eikenbos ontwikkeld. In 1917 kocht Willem van der Vorm (*1873 - †1957), een gevreesde havenbaron uit Rotterdam, landgoed Venrode als buitenverblijf.
In het westen van het landgoed liggen landbouwgronden en een landhuis dat dateert uit het einde van de 18e eeuw en in classicistische stijl is gebouwd. Dit ligt in een park van 5 ha. Het landgoed met o.a. de moerascipres is vrij toegankelijk en is er een wandeling van 3 km uitgezet, die begint in de buurtschap Heult. De directe omgeving van het landhuis is niet toegankelijk. Het landgoed wordt beheerd door de Stichting Brabants Landschap, vermoedelijk verworven van de erfgenamen van 'ome Willem'.

Verhees, Hendrik (Zie ook: Beiaard; ook: Brouwerijen; ook: Protestantse kerk)

Geboren op 7-12-1744 nabij de Markt te Boxtel, waar nu de doorgang de Beiaard is, overleden 23-4-1813 te Boxtel. Hij was ongehuwd. Allereerst is hij bekend als landmeter/cartograaf maar was erg veelzijdig. Ook maakte hij o.a. een plan voor de verharde weg Vught-Helvoirt en had jarenlang aandeel in het onderhoud van de straatweg Den Bosch – Luik.

Bovendien is hij als architect actief geweest. Hij maakte 189 tekeningen van kerken en kapellen. Allereerst valt de bouw te vermelden van een schuurkerk te Kerkdriel (1767). Jaren later maakte Verhees het bestek voor de nieuwbouw van een kerk in het Noord-Hollandse Schoorl (1782). Ook bij de bouw van de hervormde kerken te Boxtel, Udenhout en Urk was hij betrokken. Naast (veelal protestantse) kerkgebouwen ontwierp Verhees de raadhuizen te Drunen, Erp, Liempde, Sint-Michielsgestel en Tilburg. Eveneens adviseerde hij bij de verbouwingen van de tuchthuizen te Breda en 's-Hertogenbosch en bij de restauraties van de kastelen Stapelen te Boxtel en de Strijdhoef te Udenhout.

Als zoon van meester-molenmaker Hendrikus Verhees(ch) en Maria van der Sleijden was hij tevens molen- en havenexpert en waterstaatkundige. Ook op het bestuurlijk vlak deed Verhees zich gelden. Behalve in Boxtel, waar hij schepen, president-schepen en locodrossaard is geweest, was Verhees in de Franse Tijd ook op provinciaal en landelijk niveau politiek actief: als representant van Bataafs Brabant was hij nl lid van de Nationale Vergadering in de Bataafse republiek. Tenslotte was hij ook nog enige tijd (1810-1813) Vrederechter in Boxtel.

Hij woonde in het huis ‘De Brouwkuip’ genaamd ter hoogte van de huidige doorgang Beiaard. Na de plaatselijke dorpsschool studeerde Verhees vermoedelijk in Leiden. Zijn eerste taak was het onderhoud aan kerk en predikantenhuis in Boxtel, dat hij na een soort aanbesteding voor tien jaar mocht verrichten voor 166 gulden per jaar. In 1766 was Verhees aannemer van de straatweg van Boxtel naar Liempde.

Hij toog als aannemer - dat was hij ook al - persoonlijk naar Brussel om er keien te kopen waarmee later de Burgakker en het Gareneindje bestraat werden.

Zijn beroep van landmeter-waterpasser weerspiegelde zich in velerlei kaarten van barrières, tollen, dorpen, steden, fortificaties, gemeenten en parochies, plattegronden, schetsen en profielen, rivieren-, tienden-, wegen- en zeekaarten. Zijn eerste gedrukte figuratieve kaart was die van de baronie van Boxtel, die verscheen omstreeks 1778. Een kwart eeuw heeft hij zijn eigen provincie gemeten en de eerste goede kaart samengesteld van de Meierij van ’s-Hertogenbosch.

Op bestuurlijk terrein vervulde Verhees talrijke functies in Boxtel. Zo was hij president-schepen, waarnemend drossaard en vrederechter. Van juni 1795 tot maart 1796 was Verhees representant van Bataafs Brabant, daarna nam hij zitting in de Nationale

Vergadering, eerst voor het district Oss, later district Oirschot, waar hij deel uitmaakte van een aantal commissies, zoals die van de zeehavens en de molens.
Verhees bleef in de eerste plaats waterstaatkundige. In 1805 werd hij aangesteld tot directeur van de verdiepingswerkzaamheden van de rivier de Aa.
De Boxtelse landmeter, politicus en (self made) waterbouwkundige won in 1875 een gouden medaille tijdens de prijsvraag die het Bataafsch genootschap der Proefondervindelijke Wijsbegeerte te Rotterdam had ingesteld in de kwestie: "*zijn er eenige natuurlijke of andere hinderpaalen, die het ondoenlijk zouden maaken om een kanaal te graaven van 's Hertogenbosch af tot aan of nabij de steden Maastricht of Luik, hetgeen bevaarbaar voldoende zijn zou ter vervoering van allerlei koopgoederen, welke in onze zeehavens ontvangen worden; zoo neen, welke zou het beste en meest uitvoerlijke plan zijn, welke kosten, zouden er toe vereischt worden, en welke voordeelen zouden ons land en den koophandel daaruit trekken kunnen*".
Pas na Verhees' dood in 1813 zou deze Zuid-Willemsvaart worden aangelegd.
Bijzonder zijn de schetsen en tekeningen die Hendrik Verhees tijdens zijn reizen per koets heeft gemaakt. Tussen 1787 en 1809 vervaardigde Verhees talloze schetsen, waarvan 219 exemplaren bewaard zijn gebleven. Het zijn tekeningen van gebouwen en plattegronden van dorpen en steden. De schetsen werden in 1975 gepubliceerd en zijn van blijvende betekenis voor de bouw- en streekgeschiedenis van Nederland. *Voor meer info klik hier.*
Bron o.a.: Proefschrift: '.... dat men het goed van den ongeboornen niet mag verkoopen', Hein Vera Moergestel 2011

Verzetsstrijders (Zie ook: Airbornes; ook: Besouw, van M.J.P.; ook: Haas Samuel de; ook: Royal; ook: Wereldoorlog II; ook: Wiersma, Joseph)

De Boxtelse verzetsgroep bestond op de eerste plaats uit een harde kern van mensen die de meest gevaarlijke taken voor hun rekening namen. Daarnaast was er een groep helpers, die tal van hand- en spandiensten verrichtten. De derde groep in het verzet bestond uit o.a. boeren in de omgeving van de Kampina en enkele middenstanders in het centrum van Boxtel, die tal van manieren vonden om de groep militairen in de Kampina van voedsel te voorzien. Tijdens de Tweede Wereldoorlog waren verschillende verzetsstrijders actief in Boxtel. Zo o.a. Klaas Dekker, geboren 16 november 1909 in Boxtel. Zijn vader was treinmachinist. Klaas was assistent oprichter Heide Maatschappij, controleur CCD, technisch ambtenaar, woont in 1948 in Alphen aan den Rijn, overleden 6 april 1960 *(te ?*), huwt Truus Catharina Johanna Frederiks. Woonde tijdens de oorlog in de Ons Doelstraat 13. Verleende hulp aan honderden onderduikers. Was nauw betrokken bij het verbergen van de Airbornes in de Kampina. Heeft op 21 november 1946 de Amerikaanse Medal of Freedom ontvangen.

Ook zijn broer Roel (geb. 12-5-1918 Boxtel) nam deel aan het verzet (gehuwd met Francisca C. J. (Zus) van Zeeland). Verder waren ook Jan Kwant, Klaas Luitwieler, Gabriel Sauer en Marinus Verhagen betrokken bij het verzet. Bakker W. van de Laar uit de Rechterstraat verzorgde op illegale wijze brood voor de Airbornes.
Ook de joodse familie Katan was actief in het verzet.
Frans van Roosmalen (1897-1945) geeft openlijk blijk van zijn anti-Duitse houding en gaat zich steeds meer inzetten voor het actieve verzet. In Boxtel verspreidt hij de illegale bladen *Trouw* en *De Oranjebode* en helpt onderduikers aan distributiebonnen. Op 29 juli 1944 doen de Duitsers bij hem thuis een inval en wordt gearresteerd. Frans overlijdt in concentratie-kamp Bergen-Belsen.
Antoon van der Meijden (1911 Boxtel - 1944 Neuengamme). Toon sluit zich in Eindhoven aan bij het verzet als lid van Partizanen Actie Nederland (PAN) die met name rond die stad actief is en houdt zich onder andere bezig met het verspreiden van illegale pamfletten. In 1944 wordt hij gearresteerd, gedeporteerd naar Neuengamma en verrichtte dwangarbeid. Wegens werkweigering wordt hij in december 1944 opgehangen.
Vooral Franse krijgsgevangenen werden vanuit het Twentse Ootmarsum naar Boxtel gebracht, via een koerierster. Ze werden onder meer op kasteel Stapelen opgevangen door o.a. pater Suitbertus Gaajetaan. Hier was ook de start van de vluchtlijn/pilotenlijn. Stapelen was een "doorvoer" in de lijn naar de Paris-Dutch lijn. Een ander adres dat genoemd werd in dit verband is dat van Pierre en Léonie van der Eerden- Salpétier, wonende "Coin du Soleil" (Hoek van de zon) Fellenoord 33 in Boxtel. Zij was Française en ook via haar zijn krijgsgevan-genen en andere vluchtelingen naar België gesmokkeld. Zowel pater Gaajetaan als Léonie van der Eerden brachten ze naar een "wit huis" aan de grens bij Poppel, waar ze werden overgedragen aan de Belgische ondergrondse.

V.G.L.O.

(Zie ook: Angelaschool; ook: Onderwijs)

Voortgezet Gewoon Lager Onderwijs. In augustus 1949 werden drie klassen van de Angelaschool verbouwd tot keuken en huishoudlokaal voor de VGLO. Het schoolbestuur gaf aan de school een volledige, huishoudelijke inrichting. Deze VGLO-klassen, de zevende en achtste klas, waren voor de meisjes die niet naar de ULO of huishoudschool gingen. In deze klassen werd veel gedaan aan naaien en koken. Daarnaast kreeg men ook algemeen vormende vakken, godsdienst en huishoudelijk werk. Zij waren toen leerplichtig tot 14 jaar.

Villa Breukelsestraat

Breukelsestraat 32. Het vrijstaande pand ligt achter de rooilijn met de nokrichting loodrecht op de straat. Het woonhuis behoort tot de vroegste bebouwing aan deze straat. Op een gevelsteen in de voorgevel staat de tekst: 'L.F. VAN EMPEL / 7-4-1863', waarschijnlijk de opdrachtgever en het bouwjaar. Het pand behoort stilistisch tot de Chalet-stijl met een detaillering die invloeden vertoont van het Eclecticisme.

Villa Catharina (zie ook: Eerden, Cato van der; ook: Gijsen, Marie; ook: Schipke, 't; ook: Thomaes, R.)

Bosscheweg 58. Al sinds 1899 neemt Villa Catharina (eclectische stijl) een prominente plaats in langs een van de belangrijkste toegangswegen van Boxtel. Een opvallend pand met een al even opvallend verleden. De naam verwijst naar Cato van de eerste bewoner, zus van Jan van der Eerden, houthandelaar (uit 't Schipke). Daarna bood het pand onderdak aan twee burgemeesters: A.J. Gijsen (burgemeester van 1906-1919) en zijn zus de schrijfster Marie Gijsen en aan F.W. van Beek (burgemeester van 1919-1941) en tenslotte directeur J. van Oerle van de linnenweverij. Omstreeks 1935 werd het pand omgebouwd tot pension annex hotel-café, waarin uitbater Van der Heijden en later de familie Pennings vele jaren de scepter zwaaiden.
Wijnhandelaar Moritz Frankenthal (ongehuwd) kwam op 15 oktober 1940 naar Boxtel, nadat hij zijn woning in Den Haag gedwongen moest verlaten. Hij nam zijn intrek in hotel-pension 'Villa Catharina' aan de Bosscheweg. Conform de verordening van Seyss-Inquart meldde hij zich op 13 februari 1941 als joodse persoon. In september van dat jaar volgde de verordening waarbij het Joden verboden werd om in hotels te verblijven; voor Frankenthal betekende het dat hij dus niet langer in Villa Catharina mocht blijven. Hoteleigenaar A. Pennings, met wie Frankenthal ook zakelijk contact had, bracht hem daarop tijdelijk onder in zijn eigen woning. Juist op dat moment verliep Frankenthals verblijfsvergunning. Frankenthal probeerde nog verlenging te regelen (hij diende zelfs een schriftelijk verzoek in bij Hanns Rauter), maar NSB burgemeester Thomaes liet hem botweg weten geen Joden in 'zijn' gemeente te willen hebben en weigerde hem elke medewerking. Frankenthal verhuisde in 1942 naar Vught. Hij overleed uiteindelijk op 45-jarige leeftijd in Auschwitz.
Begin jaren 90 sloot het restaurant de deuren. In 2003 kwam het pand in handen van ondernemer Nijs van Hekezen die het volledig opknapte. In het naastgelegen weiland graasden geruime tijd Lakenvelder koeien.
Bron o.a.: Beelden uit de bezettingsjaren, Boxtel 1940-1944 G.Segers 1984

Villa Crols (Zie ook: Clercx, fam.; ook: Vlierden, familie van; ook: Witte Zusters)

Rechterstraat 49-49b. Op ongeveer deze plaats zou aanvankelijk een kasteeltje hebben gestaan bewoond door de fam. van Vlierden en Het Logement van de familie Goossens. Voordat de huidige villa gebouwd

werd stond hier een landhuis van de familie Clercx. Villa Crols is gebouwd in opdracht van Ferdinand Clercx ◊ in 1889 in eclectische stijl. Tot 1914 woonden zij hier en was achter en naast deze villa hun houtwerf. Het smalle gebouw rechts, was aanvankelijk het koetshuis (en woonhuis van de tuinman). De latere bewoners, familie Crols, hadden hier tot 1939 een wasblekerij. Sinds 1939 werd de villa gebruikt door de Witte Zusters. Het was toen verbonden met de ernaast gelegen villa. Villa Crols heeft vanaf 1970 nog 10 jaar dienst gedaan als streekmuziekschool.
Aanvankelijk stonden zes huisjes in de voortuin (nu straatgedeelte) van villa Crols. Het Binnendommeltje liep achter deze huizen langs. Die huizen hadden oorspronkelijk dus geen achtertuin en achteringang. In 1964 werden ze gesloopt om de (toen smalle) straat te verbreden.

Villa Eras (Zie ook: Eras, Frans)

Baroniestraat 43. Gebouwd in opdracht van de ouders van Frans Eras, de bouwpastoor van de H. Hartkerk. Ze lieten het pand bouwen voor hun schoondochter, Cornelia van Campen. Haar man Jos (een broer van Frans Eras) was jong overleden en pastoor Eras werd (toeziend) voogd over haar vier kinderen. Dus lag het toen voor de hand om een pand tegenover de pastorie te bouwen! Op 19 maart 1910 legde Cornelia's zoon Jos Eras de eerste steen en op 9 september van dat jaar betrok het tweetal de kapitale woning. Later woonden ook de twee dochters van Cornelia in het pand. Eén van hen verkocht de villa in 1930 aan de zusters Ursulinen die het in 1971 weer verkochten aan de Bijbelstichting. Het huis heeft verschillende bestemmingen gehad o.a. kantoorafdeling van Hydraudyne en de Bijbelstichting. Sinds 1993 zijn Egbert en Zwaantje Janssens eigenaars en bewoners van het pand.
Bron o.a.: Villa Eras, Emmy Janssens, nov. 1993

Villa Het Hof (Zie ook: Binnendommeltjes; ook: Huygens, Johan (Jan); ook: Salm-Kyrburg, F.J.O. van; ook: Ven, Petrus Cornelis van de)

Rechterstraat 1. De huidige villa is omstreeks 1905 gebouwd door Janus van Oerle. In 1892 stond het ook onder de naam 'Het Hof' te koop. Sinds 1662 stond hier een ander voornaam herenhuis, dat in de 18e eeuw wordt vermeld als 'Dommelshoek'. Het

was een huis met een looihuis (looierij) langs de Dommel. Het pand werd gebouwd in 1662, vermoedelijk door de familie Huygens. Aangezien vanwege dit pand hoendercijnzen betaald dienden
te worden aan kasteel Stapelen, moet al eerder op deze plaats een huis hebben gestaan. Mogelijk heeft hier ook prins Van Salm-Kirburg tijdelijk gewoond die in 1742 trouwde met Maria Theresia Josepha van Horn. Het grote herenhuis was in de 18e eeuw in het bezit van presidentschepen Hendrik Huijgens, Johanna Huijgens en daarna presidentschepen Christiaan Huijgens. In 1753 werd het huis gekocht door Hendrik van der Voort. In 1810 was het van diens gelijknamige zoon, de eerste burgemeester van Boxtel.
Linnenfabrikant Hendrik van der Voort (vader van de eerste burgemeester in 1810) heeft er gewoond (1753) en kantonrechter P.C. v.d. Ven. Koning Willem II was er te gast. Dat gebeurde op maandag 3 mei 1841. Die dag is de koning gedurende één uur aanwezig in het pand 'Dommelshoek'. Het gemeentebestuur moet immers nog steeds een eigen raadhuis ontberen en genoemd pand is op dat moment wellicht het meest representatieve - en beschikbare - huis in Boxtel-binnen.
In het huidige pand dat dus sinds ca. 1905 bestaat, hebben behalve Janus van Oerle ook de notarissen P. Mertens sr., J. Mannaerts en P. Mertens jr. kantoor gehouden. Op het terrein liggen, verborgen onder het zand, kademuren die een Binnendommeltje ('Dorpsgraaf') geleiden. Dit stroompje liep vanaf daar achter de woningen langs van de Rechterstraat.
Rond 1960 kocht de gemeente het pand, waarna ruim 10 jaar de Dienst Gemeentewerken er gezeten heeft waarna het werd verkocht aan een verloskundigenpraktijk. In najaar 2009 na renovatie werd het gebouw geopend als horecagelegenheid en wordt nu 'De Rechter' genoemd.

Villa Jachtrust

(Zie ook: Jachtrust, huize; ook: Jachtrust, landgoed; ook: Salle, La)

De erfgenaam van Mr. Hendrik de Roo van Wulfenhorst liet omstreeks 1830 Villa Jachtrust op Munsel verbouwen. Het werd in 1832 omschreven als een: *voor weinig jaren gedeeltelijk nieuw gebouwde en in de Engelsche manier aangelegden buitenplaats, genaamd Jachtrust, bestaande in eene heerehuizinge, voorzien van zeer fraaije beneden en bovenkamers, meest alle behangen en geplafoneerd, ruime vestibule, keuken, provisiekamer, mangelkamer, twee kelders, schoone zolders, ruim koetshuis, paardenstal, koestal, varkenshokken, een boerderij, een tuinmanswoning, broeikassen en kersenboomgaard.*
Vanaf 1920 heeft een deel van de wit gekalkte villa tot 1973 gefungeerd als onderkomen voor de directie van La Salle en werd toen 'Het Witte Huis' genoemd. Enkele jaren later zijn deze villa en de belendende gebouwen gesloopt.
(N.B. Verwarrend is dat de villa midden in het landgoed en het jachthuisje aan de Vicaris van Alphenlaan beiden Jachtrust werden genoemd!)
Bron o.a.: Van Gesticht tot Instituut, 1997; Frans Hoppenbrouwers

Villa MIIW (Zie ook: Binnendommeltjes; ook: Bruggen; ook: Gezondheidsdienst voor Dieren; ook: Houtwerven)
Rechterstraat 80. Deze villa stamt uit 1875 en werd destijds gebouwd voor de fabrikant Alphons van der Eerden met er achter een weverij, dichtbij de zgh Meuleksebrug ofwel Maastrichtsebrug (Jan van Elmpt's brug) over het Binnendommeltje. Deze brug vormde de scheiding tussen de Rechterstraat en de Nieuwstraat. Na de demping van het Binnen-dommeltje werd het stukje Nieuwstraat bij de Rechterstraat gevoegd en kwam de scheiding te liggen op de Brederodeweg.
Alphons van der Eerden was eigenaar van de weverij (1862) en een wasserij (1875) (gesloten plm 1920). De villa is gebouwd in de eclectische stijl. Monumentaal pand met een afgeplat schilddak bedekt met leisteen. Opvallend zijn de oeil-de-boeuf (koeienogen) dakramen.
Zijn zoon Louis van der Eerden startte ter plaatse een houtwerf in 1885 onder de naam 'Eerste Boxtelsche Stoomzagerij St.Joseph'.
In 1949 vestigde de Gezondheidsdienst voor Dieren zich in dit pand tot 1967. Daarna verbleven hier o.a. kledingzaak Geco en een onderneming voor autoaccessoires.

Villa Nimrod (Zie ook: Boeckel (van Rumpt), Jan Francis van; ook: NBDS)
Clarissenstraat 39. Het monumentale pand (A'damse school), dat ook de invloed van de Engelse landhuisstijl verraadt, is getekend door de Tilburgse architect F. Ruts De opdrachtgever van villa Nimrod was, ene Johannes George Franke ◊ uit Amsterdam, die leefde van 1869 tot 1935. Hij was houthandelaar en woonde tegenover deze villa, in het voormalige notariskantoor. Op 21 juni 1927 werd de eerste steen gelegd door Ineke van Boeckel-van Rumpdt. Haar vader was een hartstochtelijk jager, vandaar ook de naam Nimrod, de god van de jacht. Bij de bouw is gewaterd Amerikaans grenen gebruikt. Dat heeft van nature een heel vettige structuur. De boomstammen hebben jaren in het water gelegen en zijn vervolgens heel goed gedroogd. Het verkeerde na tachtig jaar nog steeds in prima staat. Vanaf 1936 werd het huis bewoond door Petrus Smits ◊ en zijn gezin. Smits, die zich in 1924 definitief gevestigd had in Boxtel, was conducteur bij de N.B.D.S., de Noord-Brabantsch-Duitsche Spoorweg Maatschappij (1869-1925). Van de drie vrijgezelle dochters Smits die hier samen woonden, overleed de laatste in 2006 op hoge leeftijd.
Het pand is in mei 2007 geveild en aangekocht door Harrie van der Velden en Rob Moonen. Ze hebben het op vakkundige wijze gerestaureerd. Sinds 2017 is er een huisarts in gevestigd.
De villa heeft een lokale cultuurhistorische waarde vanwege de stichtings- en bewoningsgeschiedenis, die nauw verweven is met de historie van enkele plaatselijk bekende welgestelde inwoners van Boxtel. Voorts geeft de villa een uitstekend beeld van de wijze waarop in de jaren twintig de rijkere middenstand werd gehuisvest.

Villa Van Oerle (Zie ook: Oerle, Frans van; ook: Simon-Heesen; ook: Wiekslag. de)

Het pand in de Molenstraat 61. Fabrikant Johannes Franciscus (Frans) van Oerle bouwt in 1901 op een stuk bouwland een huis met tuin. De bouwstijl is Neorenaissance. De naam werd Molenweide. Eerst woonde hij in het chalet naast de Ursulinenkapel, vervolgens in een villa aan de overkant van de Baroniestraat en tenslotte in de Molenstraat. Twee generaties Van Oerle hebben het pand aan de Molenstraat bewoond. Op het einde van de Tweede Wereldoorlog werd het pand door de Engelsen gevorderd. Het verhaal gaat dat generaal Montgommery in Boxtel heeft gelogeerd in dit huis.
Eind jaren vijftig werd het huis gekocht door familie Heesen die de naam De Omval voor de villa bedacht. Die naam is afkomstig uit het gebied van de Amstel waar schuiten omvielen bij laag tij. In 1967 werd een deel van de tuin verkocht voor het gezinsvervangend tehuis De Wiekslag. In de jaren zeventig vestigde zich Makelaardij Alfa in de villa en wordt inmiddels door particulieren bewoond.

Villa Phaf (Zie ook: Phaf Jan; ook: Villa Crols; ook: Witte Zusters)

(met één f) Rechterstraat 55. Dit pand staat op de hoek Rechterstraat en Dr. Van Helvoortstraat. Voorheen bevond zich hier een grote houtwerf van Ferd. Clercx. Jan Phaf, uit Utrecht, was in Boxtel fabrikant en wethouder, die in 1911 op deze plaats een grote villa liet bouwen onder de naam Duin en Daal in Jugendstil naar een ontwerp van architect P. Buskens. De familie Phaf woonde hier tot 1925. De Procure van de Witte Zusters Lavigerie uit Esch (de vrouwelijke tak van de Witte Paters), waar de financiën en andere wereldse zaken geregeld werden, betrok in 1938 deze villa tot 1969. Het werd in die periode Huize Lavigerie genoemd. Daarna was de gemeentelijke afdeling Sociale Zaken er lang gehuisvest en werd vanaf toen aangeduid als Villa Phaf en is eigendom van de gemeente.
Van 1939-1970 hadden de Witte Zusters ook het buurpand Villa Crols in gebruik samen met Villa Phaf.

Villa Ruysdael (Zie ook: Boerenleenbank; ook: Clercx, fam.; ook: MEP; ook: Villa Crols; ook: Waterschap De Dommel)

Een vrij staand herenhuis, eigendom van familie Seb. Clercx-van de Ven, gebouwd in 1878. Stond op de plaats van de voormalige Rabobank, Stationsstraat 32. De familie heeft er gewoond tot 1938. Daarna vestigde zich hierin de fam. Janssen-Berben. F. Janssen was tijdens de 2e Wereldoorlog 'wethouder' in Boxtel. Na de bevrijding vond het Waterschap van de Dommel tot 1958 onderdak in dat huis. De Rabobank (toen nog

Boerenleenbank geheten) kocht het pand in 1958 en heeft er nog gezeten tot de sloop. In 1971 werd villa Ruysdael afgebroken om plaats te maken voor het huidige kantoorpand. Vanaf 2021 wordt hier geen kantoor meer gehouden en wordt sinds 2023 bewoond door Oekraïense vluchtelingen.
Op dezelfde grond stond ook een wit woonhuis annex autoreparatiebedrijf in gebruik bij de fam.(Boek) Spierings van 1944 tot 1969. Aanvankelijk was het gebouw onderdeel van het houtwerfcomplex van Seb. Clercx-van de Ven (evenals het Breukelsplein, op het terrein tussen Molenstraat en Prins Bernhardstraat [P. Janssenstraat]). Ook het autoreparatiebedrijf is na de sloop van de villa tegen de grond gegaan.
Bron o.a.: Herlevend Boxtel G.Segers 1995

Villa Venrode (Zie ook: Venrode, landgoed)

Bosscheweg 76. Een karakteristieke villa met bouwjaar 1790 met bijgebouwen en ligt omringd door een natuurgebied. De geschiedenis van deze villa voert terug tot de Napoleontische tijd. De eerste eigenaar was Bosschenaar J. Massart. Nadat de Eindhovense koopman J. van Lierop de villa bewoonde, gingen de eigendomsrechten van het landgoed over op A. Paddenburg ◊, een Boxtelaar. Opvallend was bewoner Johan Wilhelm van Lansberge, een oud-gouverneur van Nederlands-Indië die van 1870 tot 1880 in villa Venrode vertoefde. Deze eeuw was de familie Welsch ◊ lange tijd eigenaar van het monumentale pand. Velen spreken daarom nog steeds van Villa Welsch. De villa heeft in de loop der eeuwen veel uitbreidingen en veranderingen ondergaan. In 1981 wordt de villa verkocht aan Hein Swinkels die tot ongeveer 1990 eigenaar blijft. Nu o.a. Teun Swinkels. In 2024 is de villa flink uitgebouwd en wordt gekenmerkt door de vaste verhoudingen in de compositie. De zuil, de pilaster en het fronton zijn de belangrijkste stijlelementen.
Bron o.a.: fotobank Heemkunde Boxtel

Vincentiusvereniging, St. (Zie ook: Armbestuur, Burgerlijk; ook: Clercx,fam.; ook: Elisabethsdael, Sint)

Sinds 1849 kende Boxtel een eigen afdeling. Men huisde o.a. in de Latijnse school die destijds aan de Koppel lag. De vereniging zette zich in voor mensen die in nood zijn of in armoede leven en de “heiliging der eigen leden". In 1973 ging de afdeling ter ziele. In 1997 werd de vereniging heropgericht met een kringloopwinkel aan de Van Leeuwenstraat die in 2020 verplaatst werd naar de Stationsstraat. In 2009 kocht de vereniging een chalet op

camping de Reebok in Oisterwijk bestemd voor mensen die geen vakantie kunnen bekostigen. In 2021 moest dit worden beëindigd.
Daarnaast had elke parochie een St. Elisabethvereniging, (genoemd naar de heilige Elisabeth van Thüringen) gerund door de vrouwelijke elite, die zich vooral bezighielden met de verzorging van behoeftige kraamvrouwen.

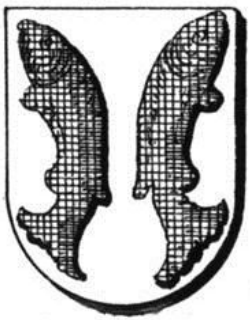
Vleesverwerking (Zie ook: Biochemie; ook: NCB; ook: Slachthuis)

De firma Wijnbergen & Levano opende in 1916 te Boxtel op het industrieterrein aan de spoorlijn een exportslachterij waar ruim 140 mensen werkten. Deze 'Exportslachterij en Vleeschwarenfabriek' verhuisde in de 30er jaren naar Oss.
Omdat samenwerking met Wijnbergen mislukte werden in 1925 door acht Zuid-Nederlandse landbouwcoöperaties een eigen Exportcentrale in Boxtel opgericht. Naast concurrent Wijnbergen werd in 1927 een slachterij gebouwd. Het terrein was gekocht van H.J. van Susante. Er werkten 60 werknemers. Vooral Engeland importeerde op grote schaal bacon uit Boxtel. In 1938 werd de worstfabriek geopend waar voor 200 arbeiders werk was. Thans varkensslachterij Vion.
Bron o.a.: MooiBoxtelKrant en Brabants Centrum 04-02-2021.

Vlek (Zie ook: Boxtel; ook: Stadsrechten)

Boxtel ontwikkelde zich tot een marktvlek. Een vlek is een nederzetting met stedelijke kenmerken die geen stad was maar wel verder uitgegroeid dan een puur agrarisch dorp en voorzien van diverse voorzieningen. Karakteristiek element voor een marktvlek is uiteraard de markt. Een plaats zonder stadsrechten maar met marktrecht werd vaak (markt)vlek genoemd. Boxtel was een grote, welvarende plaats, wat meer dan een dorp, en aanzienlijk genoeg om een vlek genoemd te worden.
In de 19e eeuw ontstaat er dichte bebouwing aan beide zijden van de Rechterstraat tussen de huidige Dr. Van Helvoortstraat in het westen en de Dommel in het oosten, aan de Markt, Kruisstraat, Clarissenstraat en Oude Kerkstraat.

Vlierden, familie Van (Zie ook: Markt; ook: Branden; ook: Rozemarijnstraat; ook: Villa Crols; ook: Villa Phaf; ook: Bijvoegsel Vlierden, van)

Ter hoogte van villa Crols in de Rechterstraat lag een kasteeltje, *een schoone adelhuijsinge in de stege (Rozemarijnstraat) gaende van der Smaelvonderen totaen de Strijpt (Markt),* op een groot perceel dat aan drie zijden omgeven werd door de Binnendommel. Bij dit pand was ook een boerderij en een duiventoren. Waarschijnlijk heeft tussen de Markt en het kasteeltje ook een gracht gelegen. De oudst bekende eigenaren waren bastaardkinderen van de heren van Boxtel.
In 1477 kocht Hendrik van Lotthum (de eerste deken van het kapittel in Boxtel) van Peter van Doren een huis achter de Strijpt nabij het Gasthuis. In 1482 kocht hij nog een gedeelte van dat huis van Peter van Doren. Dit was waarschijnlijk het betreffende

kasteeltje. In de eerste helft van de 17e eeuw was het kasteeltje in handen van de adellijke familie van Vlierden. Jonkheer Karel (Charles) Daniel van Vlierden was schout van Boxtel en gehuwd met Henrica van Kessel. Hij overleed te Boxtel op 11-1-1626. Zijn zoon was Jonkheer Ricard van Vlierden (geb. 1555 - ovl. 11-01-1626 Boxtel) en was gehuwd met Anna de Borchgrave (overl. 16-4-1648 Boxtel). Zij hadden vier kinderen. Anna erft het kasteeltje. De Jonkheer was schout van de Baanderheerlijkheid Boxtel, Liempde en Esch van 1610 tot 1625. Zijn stadhouder was Peter van Limborch, de organist van de Sint-Petruskerk, die destijds ook optrad als substituut-secretaris.
Voor de reformatie was in de St.Petruskerk een grafbord met op de linkerhelft in zilver 2 zwarte vissen (zalmen of zeebaarzen), verticaal geplaatst en afgewend naast elkaar. (het wapen van De Borchgrave) Op de andere helft stond haar naam.
In 1663 gingen zes of meer huizen tussen de Rozemarijnstraat en Fellenoord (aan de noordzijde) door brand verloren. Het is niet zeker of het kasteeltje van de familie van Vlierden destijds eveneens afbrandde. Later werd hier het herenhuis 'Het Logement' van de familie Goossens gebouwd en nu staan er o.a. Villa Crols en Villa Phaf.
Bron o.a.: Jean Coenen, Baanderheren, boeren en burgers. Boxtel 2004.

Voedselbank

De voedselbank in Boxtel bestaat sinds 2006. Deze voorziening begon aan de Baanderherenweg, was daarna gevestigd in winkelcentrum Oosterhof, toen het Ronduutje en vindt nu plaats nabij het zorgcentrum Het Wereldhuis. Bijna 500 personen uit Boxtel en omgeving maken gebruik van de voedselbank.

Voerman

Iemand die met behulp van rijtuigen en paarden personen en goederen vervoerde.

Voetbal (Zie ook: Molenwijk; ook: Rots, de; ook: Run, Sjef van)

De RKSV ODC (Overwinning Door Combinatie) is, na een aantal fusies, opgericht in 1925. Vanaf 1933 speelt men op het sportpark Molenwijk. In 1956 kwam zelfs het Nederlands elftal in het park op het terrein van voetbalclub ODC trainen. ODC hield er een nieuw trainingsveld met verlichtingsmasten en een trapmuurtje aan over. Dat muurtje heeft intussen de status van gemeentelijk monument verworven. Sinds 1962 wordt door de lagere elftallen ook op het Essche Heike gespeeld.
DVG (Door Vrienden Gesticht of De Vooruit Gang) is opgericht in 1928. De club speelt op sportpark De Roode Bleek in Liempde.
De RKSV Boxtel is opgericht in 1941, fuseerde met V.V. Juliana en werd toen BOC (Boxtel Oranje-Wit Combinatie) genoemd. De club speelde aanvankelijk op het St.Paulus-Sportpark nabij de Rots. Vanaf 1972 spelen zij op sportpark Munsel.
Essche Boys is opgericht in 1959. De club speelt op het gemeentelijk sportpark in Esch.
LSV (Lennisheuvelse Sport Vereniging) is opgericht in 1970. De club speelt op het sportpark in Lennisheuvel.

Voetbrug (Zie ook: Baroniestraat; ook: Spoorwegen)

De spoorvoetbrug werd in 1928 aangelegd. De brug lag in het verlengde van de Brugstraat, overspande de (dubbele) spoorbanen en liep tot aan de Van Salmstraat. De voetbrug heeft tot 2000 dienst gedaan. Tot ongeveer 1928 was hier de (dubbele) spoorwegovergang en die toen werd verplaatst naar de Tongersestraat .

Voets, Wilhelmus [Stop]

Geboren 26 juli 1902 te Boxtel, overleden 13 juni 1976 in Boxtel. Hij was een typisch Boxtelse figuur. Willem Voets werd door zijn dorpsgenoten altijd "De Stop" genoemd. Een kleine man die als gemeentelijke straatveger heel wat jaartjes heeft gezorgd dat Boxtel er schoon en opgeruimd uitzag. Hij praatte graag met iedereen en bezat de gave om mensen op te vrolijken. Hartelijkheid en opgewektheid waren dan ook goede eigenschappen van deze bekende Boxtelaar. De rijkdom aan Brabantse humor waarover hij beschikte is legendarisch geworden. De familie Van Boxtel heeft Stop Voets lang onderdak gegeven, omdat hij door zijn ouders verstoten was i.v.m. zijn handicap. In 1940 woonde fam. Van Boxtel aan de Parallelweg tegenover het station.
Twaalfeneenhalf jaar na zijn overlijden werd het particulier initiatief genomen om een standbeeld (Hans van Brunschot, Moergestel 1950) voor hem op te richten. Zijn beeltenis prijkt op de markt.
In Boxtel bestond overigens een verordening uit 1562, volgens welke “een iegelyck alle Saterdach zyne straeten loffbaerlyck sal moeten veghen ende keren”.
Bron: o.a. Brabantse biografieën 7 *Boxtel en Liempde*

Volkshuisvesting (Zie ook: Huizen, historische; ook: Motteburcht; ook: Ons Doel; ook: Woningbouwvereniging; ook: Villa→ *diversen*)

Rond 1100 lag op de motteheuvel een motteburcht met daarnaast enkele voorraadschuren. Beiden werden door water (Koppelloop) omsloten. Het dorpje buiten deze motteburcht bestond aanvankelijk uit circa tien huisjes. Tegen het eind van de middeleeuwen (1500) waren er ongeveer 250 woningen. Bijna al die huizen hadden een dak van stro en de muren van hout en leem. (Brandgevoelig!) De huizen waren erg klein en laag.
Baksteen was in de middeleeuwen een dure grondstof die alleen de rijken zich konden veroorloven. Om het bouwwerk toch stevigheid te geven maakte men gebruik van een vakwerkconstructie.
Eerst werd een skelet van houten balken op de grond gemaakt met pen en gat verbindingen. Vanwege de verbindingstechnieken en plaatsing van het dak kreeg het huis een ongekende stevigheid. In de balken plaatste men verticale stokken. Daartussen vlechtte men stro en

werd het met leem en mest bestreken. Doordat de wanden veel lucht bevatten, is het isolerend vermogen van de muren enorm groot. Men bouwde op een bed van keien. Aanvankelijk werd het dak bedekt met stro, later met leien of dakpannen. Het onderste deel van de muur werd met teer ingewreven als beschermlaag tegen de regen en het grondwater.

In Boxtel Binnen stonden aan de Rechterstraat al enkele huizen met stenen gevels. Na de brand in 1540 werden meer huizen in steen herbouwd. In 1665 werd het in Boxtel Binnen verboden om een huis te bouwen met een dak van stro. Enkele huizen hadden leiendaken en sommige een dak van schaliën (eikenhouten plaatjes).

Rond 1850 was de woningnood nijpend en de woonomstandigheden bedroevend. Nogal wat woningen werden bewoond door meer dan één gezin. Veel woningen waren aan een opknapbeurt toe. Verschillende woningen kwamen in aanmerking voor een onbewoonbaar verklaring. Dit gebeurde niet omdat dan verscheidene gezinnen dakloos werden.

Dit werd echter niet gezien als een probleem voor de bewoner maar voor de betere standen, die immers als gevolg van de ellendige huisvesting van de arbeider bedreigd werden door besmettelijke ziekten en asociale bejegeningen.

De overheid had in feite het bestaan van een volkshuisvestingsprobleem altijd ontkent en hield zich afzijdig. Zij stond op het standpunt, dat woningbouw een zaak van particulieren was.

Tot die tijd bekommerden alleen armbesturen zich om de huisvesting van de arbeiders, die toen net genoeg verdienden om in leven te blijven. Zij woonden vaak in krotten waarvoor zij in veel gevallen schandalig hoge huurprijzen moesten betalen. Religieus geïnspireerde armenbezoekers en artsen wezen als eersten op de onbeschrijflijke slechte woontoestanden. Hun pleidooien voor betere huisvesting werden nauwelijks gehoord.

De eerste initiatieven om de huisvesting van de arbeider te verbeteren kwamen dan ook vanuit de gegoede burgerij. Zij bedreven geen filantropie maar staken geld in de bouw van arbeiderswoningen tegen een aantrekkelijke rente. Echter de huisvesting van arbeiders was rond 1900 nog even bedroevend als 50 jaar eerder.

Een Nut-rapport uit 1896 heeft grote invloed gehad op de ontdekking van het probleem van de volkshuisvesting door de overheid en op de totstandkoming van de Woningwet van 1901. Overheidstoezicht en overheidszorg deden hun intrede. Gemeenten moesten bouw- en woningverordeningen vaststellen en maatregelen nemen ter verbetering van woningen.

De arbeiderswoningen in Boxtel waren weliswaar niet zo dicht op elkaar gebouwd als in de steden, maar waren in de meeste gevallen kwalitatief even slecht. De Boxtelse arbeiders konden zich echter geen betere woningen veroorloven, want de armoede was in de 19^{e} eeuw ook hier groot. De lonen waren zo laag, dat zelfs een arbeider met geregeld werk dikwijls tekort kwam en een beroep moest doen op de steun. Het Burgerlijk Armbestuur heeft voor velen een bijdrage in de kosten van levensonderhoud en de huur moeten leveren.

Al in 1856 rapporteerde de gemeentearts dat de slechte gezondheidstoestand in Boxtel mede werd veroorzaakt door het verhuren van ongezonde, rokerige woningen met vochtige slaapplaatsen. In 1870 werd een verordening van kracht die bepaalde dat de vloer van een woning niet lager mocht liggen dan de omliggende grond. Er werden ook voorschriften gegeven inzake o.a. minimum afmetingen van woningen, kamers en vensters.
Aan het einde van de 19e eeuw werden grote nieuwe herenhuizen gebouwd, vooral aan de Koppel. Maar o.a. ook villa Crols en villa Catharina. Behalve woningen voor fabrikanten en ambtenaren, werden er ook arbeiderswoningen gebouwd. De gemeente deed zelf tot ca 1920 nauwelijks iets aan woningbouw. Dit leidde tot een groeiend gebrek aan woningen voor de lagere klasse. Toch nam het aantal woningen tussen 1869 en 1920 met zo'n 70 procent toe, aanvankelijk uitsluitend door particuliere bouw. Het aantal inwoners nam in dezelfde periode met 102 procent toe. Tussen 1905 en 1920 was er zelfs een relatief groot migratieoverschot. Dit leidde weer tot hogere woningbezetting en woningnood. De gemeente verleende zelfs vergunning om stallen tijdelijk als woning te gebruiken.
Uit het werkverslag van de Commissaris van de Koningin, in 1915, over Boxtel:
"Er is thans geen woningnood meer; door verschillende particulieren zijn er heel wat huizen gebouwd, zoodat er thans voortdurend eenige ledig staan. De woningnood was in der tijd ontstaan, doordat de directie van de Maatschappij Boxtel-Wezel een groot gedeelte van haar personeel naar Boxtel verplaatste". Maar in 1919 schreef hij: "De woningnood in Boxtel is groot; er komen minstens honderd arbeiderswoningen te kort. De gemeente ziet er tegen op om er nog veel aan te doen: er moet zooveel geld bij".
In 1917 besloot de gemeente middels een "Stichting tot Beheer en Exploitatie van Woningen c.a. en Terreinen te Boxtel" wegens het permanente grote gebrek aan arbeiderswoningen zelf huizen te bouwen: 24 in de Stationsstraat en 50 in de Jordaan. In de Nieuwe Nieuwstraat lagen veel arbeiderswoningen.
In 1919 werd in Boxtel de bouwvereniging St.Joseph opgericht, na een fusie sinds 2019 Joost genaamd. Verder bestond er de Middenstandswoningbouwvereniging "Het Huisgezin".
De Commissaris van de Koningin schreef in 1923:
"Er is thans in Boxtel geen woningnood meer. De gemeente bouwde 74 woningen; de bouwvereeniging St. Joseph 16. Met Rijkspremie werden 33 woningen gebouwd; zonder premie eveneens 33.".
Tussen 1954 en 1972 werden in Selissen de eerste straten bebouwd en bewoond. In 1968 begint de ontwikkeling van Boxtel-Oost met de bouw van de Hoogheem-flats.
Bron o.a.: "Onderdak in Boxtel" J.A. Pel 1994 en uit: bhic

Volkstuinvereniging

Volkstuinvereniging Ceres is op 19 april 1953 opgericht als dahliavereniging. Het eerste tuin-complex was gelegen aan de Nieuwstraat, de weg die na de aanleg van plan Oost is omgenoemd naar Nieuwe Nieuwstraat. Later zijn er percelen in gebruik geweest langs de Tongersestraat, de hoek van de Molenwijkseweg en de Redoutestraat in de wijk Selissen en nog later op Munsel en langs de Schijndelseweg tot 1999.

Na vele omzwervingen over diverse locaties in Boxtel heeft Ceres, na te moeten plaats-maken voor de nieuwbouwwijk “de Goede Aarde”, van de gemeente Boxtel een terrein aan Onrooi in Boxtel toegewezen gekregen. Met ca 100 leden wordt, vanaf 2002, op ca 80 percelen actief getuinierd.
Ceres was de Romeinse Godin van de landbouw. Zij is de godin van alles wat groeit en bloeit.

Voort, Hendrik van der

H. van der Voort ◊ (1758-1812) was aanvankelijk drossaard van Boxtel (1793-1797), daarna schout-civiel (1797-1798) en later maire (burgemeester) (1799-1811).
Broer Leonardus van Hendrik werd in 1795 gekozen tot lid van de Nationale Vergadering.

Voort, Leonardus van der (Zie ook: Rouppe van der Voort, Ludovicus Henricus)

Leonardus van der Voort ◊ (1762-1809) werd te Boxtel gedoopt, zoon van Henricus Justinus van der Voort (1714-1783), herbergier, brouwer en schepen en Maria Magdalena Swin(c)kels (1720-1797).
Hij trouwde in Rotterdam met Elisabeth Rouppe (1781-1814), dochter van een Rotterdamse arts. Leonardus overleed te Boxtel.
Hun enig kind heette Ludovicus Henricus Rouppe van der Voort (1803-1878) die in 1826 huwde met Anna Francisca Helena Diepen (1804-1866). Hij was de oprichter van de firma Rouppe van der Voort in 1843.
Leonardus promoveerde in Leiden tot doctor in de medicijnen en had een artsenpraktijk in Boxtel. Hij was begin 1795 lid van de provinciale municipaliteit van Heusden en was tot maart 1796 schepen van deze stad. Hij ging als afgevaardigde naar de Eerste Nationale Vergadering (1796-1797), waarna hij terugkeerde naar zijn geboorteplaats. Op 31-3-1798 koopt hij de oude Dekenij. Van 1803 tot 1805 was hij lid van het bestuur van Boxtel. Hij werd in 1806 president-schepen (schout) in Boxtel. De vergaderingen werden gehouden in de raadkamer van de aanbouw aan de St.Petruskerk.
Een broer van Leonardus was Arnoldus Johannes (Nout). Gedoopt te Boxtel op 14-11-1786 en overleden te Tilburg 06-06-1862. Hij vestigde zich als linnenfabrikant in Tilburg. In 1825 begon hij daar een drukkerij. Vanaf 1831 tot aan zijn dood was hij wethouder in Tilburg.
Bron o.a.: Brabantse biografieën 7 *Boxtel en Liempde*

Vorsenpoel

Een oud Dommelgebiedje in Boxtel-oost nabij de Beukums met een vennetje, de Vorsenpoel geheten.

Vorst, De

Tot de bezittingen van de heren van Boxtel behoorden ook het 40 hectare grote bos De Vorst en de aan de noordpunt daarvan gelegen 20 hectare grote domeinhoeve De Vorst, waartoe ook de Vorstakkers behoorden. De hoeve De Vorst

gaat waarschijnlijk terug op een veertiende-eeuwse ontginning van een deel van het bos De Vorst. In 1342 verwierf de heer van Boxtel rechten op dat bos. In dezelfde smeltkroes verdween ook de hoeve van Onrode, die rond 1400 gekocht werd van Willem van Oyen Heinricx zoon. Deze hoeve werd toen een Brabants leen en kan voordien een allodium geweest zijn. Kort na 1330 kocht de heer van Boxtel van Simon en Jan van Mirabello, ontvangers van Brabant, ook nog een pakket van 28 lenen in het rivierengebied. In de winter van 1560-1561, een grimmig koude winter met veel sneeuw, liet jonker Adriaan, natuurlijke zoon van Philips van Horne, de "wilde verkens" met boekweit bijvoederen. Hij zal de jacht in de bossen in stand hebben willen houden. De Vorst heeft tot in de 19de eeuw bestaan, zij het dat het toen tot een dennenbos omgevormd was.
Bron o.a.: Concurrentie of navolging? K.A.H.W. Leenders, Verschenen in: Brabants Heem 52 (2000) 59 - 72.

Vorster (Zie ook: Dorpsbestuur; ook: Veldwachter)

De vorster (veldwachter of gerechtsdienaar) was in dienst van de schepenbank. Hij moest o.a. de afkondigen doen, schepenen ter vergadering roepen en de drossaard begeleiden. Soms was er ook een ondervorster die assisteerde. Verder waren er twee schutters in dienst, die waakten over de gemeenschappelijke gronden en het jachtgebied van de heer.
Bron o.a.: Baanderheren, boeren en burgers. Jean Coenen Boxtel 2004

Vrede van Munster (Zie ook: Reformatie; ook: Schuurkerk)

De 'Vrede van Munster' in 1648 formaliseerde de scheiding tussen de noordelijke en zuidelijke provinciën van de Nederlanden. Het noorden ging verder als de Republiek der Verenigde Nederlanden, de zuidelijke gewesten bleven de Spaanse (later: Oostenrijkse) Nederlanden. De grens liep dwars door de oude hertogdommen Brabant en Limburg.
De Nederduits Gereformeerde Kerk was in de Republiek Staatsgodsdienst. Al vóór 1648 verordonneerden de Staten-Generaal de reformatie van de katholieke gewesten in het zuiden, waaronder de Meierij van 's-Hertogenbosch en dus ook Boxtel. Katholieke kerken werden onteigend, predikanten benoemd, katholieke bestuurders vervangen door protestanten. Maar ondanks alle pogingen bleef de bevolking van de Meierij trouw aan de katholieke kerk. Bewoners van grensplaatsen konden gemakkelijk uitwijken naar het katholieke zuiden, maar in andere plaatsen moesten katholieken veel weerstand overwinnen om hun geloof trouw te blijven.

Vrede- of kantonrechter (Zie ook: Balbain Verster, A. H. de; ook: Kanton; ook: Ven, Petrus Cornelis van de; ook: Verhees, Hendrik)

Als overblijfsel uit de Franse Tijd had Boxtel een Vredegerecht binnen de grenzen die zijn werk nog moest doen in een geïmproviseerde zittingzaal in een herberg. Hendrik Verhees heeft deze functie uitgeoefend van 1810 tot 1813. Cornelis Theodorus Hoevenaar ◊ (1761-1827) is ook vrederechter geweest in Boxtel en schout. Hij woonde in de Burgakker. Ook Pieter Lodewijk Muller ◊ (1776-1833) wordt vrederechter en woonde in een fraai groot pand aan de Markt 29. Na diens overlijden wordt, per koninklijk besluit van 20 februari 1834,

P.C. van de Ven als zodanig aangesteld. Van de Ven woonde in het pand op de locatie waar thans villa Het Hof staat.
Mr. Abraham Henricus de Balbain Verster werd in 1858 beëdigd als kantonrechter te Boxtel. In 1838 was de naam gewijzigd in kantonrechter. De vrede- en later kantonrechter hoeven dan nog geen geschoold jurist te zijn: zij worden ook wel lekenrechter genoemd. Dat zal pas veranderen in 1877. Dan wordt ook het Boxtels kanton verplaatst naar Den Bosch.

Vreemdelingen

Boxtel had rond 1648 geen behoefte aan vreemdelingen die zich hier vestigden en ten laste zouden komen van het armbestuur. De gemeente had financiële problemen. Daarom werden landlopers en bedelaars zo snel mogelijk over de dorpsgrens gezet. In 1652 werd een ordonnantie aangenomen dat nieuwe bewoners binnen drie maanden een borgstelling moesten regelen van 500 gulden. Indien zij of hun kinderen in de daarop 20 jaren tot armoede vervielen was het armbestuur niet verantwoordelijk. Ook werd het verboden om woonruimte te verhuren aan buitenstaanders.
Wie zich van buiten in Boxtel wilden vestigen diende in de 18e eeuw in het bezit te zijn van een ontlastbrief. Daarin verklaart de plaats van herkomst dat zij de eerstkomende jaren zouden betalen als de persoon tot armoede zou vervallen.
Onder de nieuwe burgers kwamen zo nu en dan Joden voor. Over het algemeen werden Joden in de Meierij geweerd. De meeste Joden stonden niet goed bekend. Zij mochten in Boxtel geen huizen kopen, maar wel huren.
De rivaliteit die lang bestaan heeft tussen Breukelen en het oude centrum is wellicht ook te verklaren omdat de gesettelde inwoners van Boxtel moeite hadden met de komst van nieuwkomers. In Breukelen en het stationskwartier woonden veelal nieuwe (en vaak protestantse) inwoners (o.a. spoorwegmensen) die van buiten het dorp kwamen. De tegenstelling had te maken met de verhouding: oorspronkelijke bevolking en importmensen.
Bron o.a.: Baanderheren, boeren en burgers. Jean Coenen. Boxtel 2004

Vrilkhoven (Zie ook: Buurtschappen)

Dit gehucht bij Liempde kende vele schrijfwijzen zoals Vrilechoven, Vrulkhove en Vrillikhoven. De eerste vermelding is uit 1320. Het bestaat uit langgevelboerderijen nabij de Vrilkovense Akker, ook wel bekend als de Dekker. Vrilike kent volgens het handboek van J. Verdam vele betekenissen zoals zelfstandig, als vrij man. In vrijheid, ongehinderd. Zonder vrees. Uitgaande van deze betekenis is een hoeve voor te stellen die toebehoorde aan een vrije edelman. Een man van betekenis maar sporen van bewoning zijn nimmer ontdekt. Andere auteurs veronderstellen dat ‘vrilik’ afgeleid is van een persoonsnaam Frilo of Frithilo, een vleivorm van Fridobald. Vrilkhoven is dan de hof of hoeve van Frithilo. Als gebied laat Vrilkhoven zich beschrijven als het hoogst gelegen akkergebied van Liempde. Ongeveer tot + 11,6m N.A.P. Aan de westzijde en zuidzijde aflopend naar de wat venige en natte gebieden van Ooiendonk en de Prangen. Aan de zuidwestrand bevindt zich de Ronde Akker of Rondenborch (naamsvermelding 1432). Deze naam kan dan slaan zowel op het perceel als

op een “borg” = hoevecomplex. Het omgrachte perceel heeft een doorsnee van 75 meter en steekt ongeveer 1 meter uit boven de omgeving.

Vroomkoning, Victor (Zie ook: Verzetsstrijders)

Pseudoniem van Waltherus Anthonius Bernardinus (Walter) van de Laar (geb. 6 oktober 1938 Boxtel) is een Nederlands dichter. Zijn vader had een brood- en banketzaak in de Rechterstraat. Walter studeerde Nederlandse taal- en letterkunde en filosofie aan de Katholieke Universiteit Nijmegen. Hij was lange tijd werkzaam in het onderwijs. Vroomkoning’s werk werd regelmatig onderscheiden. Zo won hij in 1983 de Pablo Nerudaprijs en in 2006 de Karel de Grote-prijs van de stad Nijmegen. Dat jaar ook won hij met zijn bundel *Stapelen* de Publieksprijs voor de beste gedichtenbundel van 2005. Verder zijn gedichten van hem opgenomen in verschillende bloemlezingen en te lezen op diverse plakkaten in Boxtel.

Vrijbankjes (zie ook: Markt; ook: Raadhuis)

Op de plaats van de vrijheidseik op de Markt waren lindebomen geplant met daaronder de zogeheten vrijbankjes. Het was in 13e eeuw de plaats waar de ‘vrije mannen’ (dorpsbestuur) hun vergadering (‘gemeyn waerheit’ geheten) hielden. Later mocht er op deze bankjes waar uitgestald en verkocht worden zonder marktgeld te betalen. Deze vrijbankjes stonden op de plaats waar in 1843 het eerste raadhuis op de Markt werd gebouwd.

Vrijheidseik (zie ook: Markt)

Deze eik werd in 1794 op de Markt geplant ter hoogte van de kioskplaats bij de bevrijding door de Fransen. Heeft er ongeveer 100 jaar gestaan.

VVV (Zie ook: Hofje, Het)

VVV Boxtel was vanaf de oprichting - april 1991 - gehuisvest in een deel van een monumentaal pand uit 1646, 't Hofje, gelegen aan de Markt naast het gemeentehuis. In 2016 is het zowel intern als extern verbouwd en heeft o.a. een ingang gekregen aan het Magdalenapad. Er was informatie voor toeristen te verkrijgen. Gesloten in 2021. Een VVV-servicepunt in Liempde is gevestigd in café Het Wapen van Liempde.

W

Walnoot, De (Zie ook: Selissen)

In 1965 werd het ‘oude’ gemeenschapshuis De Walnoot geopend op het Maria Reginaplein. De ‘nieuwe’ Walnoot, dat

samen met de Prinses Amaliaschool gehuisvest is, werd op 29 augustus 2008 ingezegend en maakt onderdeel uit van het wijkvoorzieningencentrum van Selissenwal.

Wanders, Marcel (Zie ook: Bijenkorf, De)

Werd in 1963 geboren te Boxtel. Zijn ouders hadden een huishoudzaak (Bijenkorf) in de Stationsstraat te Boxtel. Door The New York Times 'de Lady Gaga van de designwereld' genoemd vanwege zijn extravagante ontwerpen en interieurs. Behoort tot de top vijf van de internationale ontwerpers die wereldwijd gevraagd worden voor inrichting en productdesign.

Wasch- en Strijkmuseum (Zie ook: Brabant Goedgemutst, Museum; ook: Museum)

Stationsstraat 39/41. Het museum geeft een overzicht op het gebied van wassen en strijken gedurende ± 400 jaar.
Handgemaakte ambachtelijke gebruiksvoorwerpen (vaak hoogstandjes van groot vakmanschap) worden afgewisseld met prachtige kunst, zoals schilderijen, etsen, gravures, tekeningen, beelden, meubelen, etc. Alles heeft met het thema wassen en strijken te maken. De collectie is uniek. Het museum geeft een uitstekend beeld van het culturele erfgoed van Boxtel ten tijde van de wasserijen.

Wasserijen (Zie ook: Fabrieksschoorsteen)

Er waren begin 20e eeuw zes wasserijen in Boxtel. Veel werd per trein aangeleverd en afgevoerd. Zoals o.a. de was van het Weeshuis en hotels uit Amsterdam.
Het terrein van wasserij de Smalle Stroom aan de Drossaard is van 1860 tot 1970 in gebruik. De oude schoorsteen, die een duidelijke plaats inneemt in het beeld van Boxtel, is in 1852 gebouwd en hiermee werd het terrein aan de Drossaard ook een van de oudste 'industrieterreinen' van Boxtel.
Wasserijen werden ook wel stomerijen genoemd, zoals er waren:
– Stoomwasserij Crols & Co (Eindhovenseweg) sinds 1901. (Ook 'De Dommel' genoemd) (*Stoomwasch- Eerste Ozonbleek- en Strijkinrichting, werd destijds gerekend tot een der meest moderne en welbekendste in het land, toepassing van de nieuwste bleekmethode Ozonlucht (hetzelfde als natuurbleek), kreeg uit het hele land was)*
– Wasserij Giesbers (Eindhovenseweg 12) *(Eind 1800 gebouwd door fam. Van Velsen. Gerund door o.a. de families Van Haaren-Spierings, Giesbers en Van Oerle. Rond 1970 verkocht door Van Oerle aan J.Ninaber van Eyben als interieurzaak: Joris Meubelen tot ± 2010.)*

– Wasserij De Sluisweide 1902 (Molenpad 7) van de families Van Haeren-Van Griensven en Van Haeren-Ghijsens. Werkte in 1914 reeds met electromotor. *(In wasserij De Sluisweide was voorheen de wasserij en weverij van G.A. van Haren; later wasserij, blekerij en strijkinrichting van de gebroeders Van Aeren, na hen van P. van Griensven-van Haeren)*
– Wasserij/blekerij De Smalle Stroom (Van de Voortweg/Drossaard) (W. van Oerle)
– Wasserij Den Dries (Dr. van Helvoortstraat)
– Stomerij De Meijery (Rechterstraat 32) (Dhr. Clercks) Architect was H.W. Valk in 1948.
– Wasserij Clercx (Tongeren)
- Wasserij de Volharding (Tongeren 18) (nu zit hier bandenbedrijf Van Esch) Vanaf 1938 werd Thijs Merks, de vroegere molenaar uit de Van Salmstraat, eigenaar van de wasserij
– Wasserij Blanca (Pr.Hendrikstraat) opgericht in 1926 door de familie Vekemans. Per week werd er met zestig medewerkers 50.000 kilo wasgoed gewassen. Eind 2002 is de wasserij gesloten.

Waterleiding (Zie ook: Watertoren)

De woningen aan de Binnendommeltjes miste kwalitatief goed drinkwater en men was vaak genoodzaakt bij de overburen hiervoor zijn heil te zoeken.
In 1926 liet het gemeentebestuur opnieuw een onderzoek instellen naar de mogelijkheden van aanleg en exploitatie van een waterleiding. In 1929 werd in samenwerking met het waterbedrijf in Den Bosch een gemeentelijk waterleidingbedrijf opgericht, dat startte met 730 aansluitingen. In 1930 bedroeg de lengte van het waterleidingnet 12 km. De animo onder de Boxtelse bevolking voor aansluiting op de waterleiding was niet zo groot. Totdat aansluiting verplicht werd, bleven vele Boxtelaren putwater gebruiken.
Uit De Maasbode van 16-10-1929: *"De waterleiding te Boxtel geopend. Gisteren is te Boxtel de waterleiding in bedrijf gesteld. Op de foto (in die krant) de markt te Boxtel, waar na de opening een fontein begon te werken".* ***Voor meer info klik hier.***

Watermolens (Zie ook: Bogaers, Gerardus; ook: Kasteren; ook: Kromme-Wiel; ook: Molenhuis ook: Papierfabriek; ook: Senarclens de Grancy, de; ook: Stuw; ook: Wind- en stoommolens)

Noordwestelijk van het dorpscentrum in Boxtel lagen twee oude watermolens aan de Dommel, waarvan de begindatum zelfs van vóór het jaar 1000 teruggaat. De watermolens aan het Smalwater zijn van jongere datum (circa 1200). Al voor 1400 wordt er in archiefstukken gezinspeeld op het bestaan van een molen en een molenaar in Boxtel. Twee molens stonden op de Dommel, ter hoogte van de "Boxtelsche Watermoolen" aan de Molenstraat. Het andere molenpaar lag even verderop bij de uitmonding van het Smalwater in de Dommel. Het waren zogeheten onderslagmolens, het water werd aangevoerd onder het schoepenrad.

Er was sprake van een winter- en een zomermolen. Dat had te maken met de hoogte van de waterstand in de Dommel en in het Smalwater. De winter- en zomermolen waren nooit tegelijkertijd in gebruik. Tegen kerstmis werd de molensteen van de grote of zomermolen overgebracht naar de wintermolen. De watermolens op de Dommel vormden de zomermolens, die op het Smalwater de wintermolens.
In de oostelijk gelegen Dommel stond ter hoogte van de huidige brug in de Mgr. Wilmerstraat een stuw die er voor zorgde dat er meer water langs de zomermolens zou stromen. De westelijke (gegraven) arm, die destijds de molens aan de Dommel van water voorzag, werd de Kromme-Wiel genoemd. Het opgestuwde water werd via deze 'gracht' naar de molens geleid. Daardoor ontstond elders periodiek veel wateroverlast. Naar aanleiding van de ordonnantie van Karel V over het toegestane waterpeil (pegel) bij de watermolens in 1545 worden de Boxtelse molens voor het eerst met name genoemd in schriftelijke bronnen. In 1579 werd de molen door soldaten in brand gestoken maar weer opgebouwd.
Op Breukelen lagen de watermolens bij elkaar, t.w. o.a. : vol-/blommolen, twee molens aan de Dommel en aan het Smalwater: olie-/papiermolen. Met de oliemolen werd uit koolzaad olie geperst. Raapolie werd als spijsolie gebruikt, lijnolie vond voornamelijk toepassing in de bereiding van verf. De watermolens waren banmolens. Dat hield in dat de boeren verplicht waren het graan daar te laten malen.
De molenaars mochten zelf geen graan uit omliggende dorpen ophalen om dat in de Boxtelse molens te malen. Wel was het toegestaan dat in tijden van windstilte inwoners van Moergestel, Oisterwijk, Haaren, Helvoirt, Drunen, Vlijmen, Nieuwkuijk, Vught, Moergestel en Oirschot hun graan naar Boxtel brachten.
Aanvankelijk waren de molens eigendom van de Heer van Boxtel en behoorden tot de goederen van de Baronie van Boxtel. In 1834 werd het landgoed Stapelen, voormalig bezit van de Heer van Boxtel, verkocht door baron de Senarclens de Grancy aan Gerard Bogaers, een Tilburgs lakenfabrikant. Deze gebruikte de molen als volmolen (of voldersmolen). Dit is een industriemolen die werd gebruikt om wol te 'vollen'. Vollen is een nabewerking van geweven wollen stof. Het vollen geschiedde met wol veelal afkomstig uit Tilburg. Vollen is het bewerken van wol door wrijving, stoot of druk waardoor de kwaliteit sterk verbeterde. Door toevoeging van allerlei stoffen werden in de volmolen de stoffen gehamerd, hetgeen in de omgeving duidelijk hoorbaar was. De man die dit beroep uitoefende noemde men voller of volder.
In 1851 werden de molens verkocht door de erven van Wed. G.Bogaers aan de familie Van Hoorn (een eeuwenoud Brabants molenaarsgeslacht), die het weer doorverkocht aan molenaar Van Lieshout. Deze liet in 1867 het molenhuis bouwen op het eiland tussen de twee dommelarmen. Ergens tussen 1890 en 1901 is de Molenstraat doorgetrokken tot aan de Smalwaterbrug vlakbij de watermolens.
De familie Van Stekelenburg kocht in 1922 de molens aan de Dommel die nog gebruikt werden tot 1934, totdat het linkerdeel, de zaagmolen, door een storm zwaar beschadigd

raakte. Nadien werd alleen het overgebleven deel de, toen door een motor aangedreven, schors-, vol- en graanmolen gebruikt.
Uit de Provinciale Overijsselsche en Zwolsche courant van 21-11-1934: *"Te Boxtel is door verzakking van den grond de mooie oude watermolen en brug ingestort".*
De Kromme-Wiel werd uiteindelijk gedempt met zand uit het afwateringskanaal. De beemdweide naast de zomermolen was reeds opgehoogd.
Na de verplaatsing van de papiermolen op het Smalwater functioneerde de watermolen weer als volmolen (rechts) en oliemolen (links). Deze molens werden in 1912 aangekocht door Waterschap De Dommel zodat ze gesloopt konden worden omdat ze regelmatig voor wateroverlast zorgden.
In 1973 werd de zomermolen omgebouwd tot bloemenzaak, terwijl het molenhuis nog als villa in gebruik is. Plannen voor herstel van de molens van de familie Van Stekelenburg in hun oorspronkelijke staat kwamen nooit tot uitvoer vanwege gebrek aan (overheids)geld.
De Kasterense Watermolen was een watermolen in 12e of 13e eeuw op de Dommel. Deze stond in de buurtschap Kasteren, bij Liempde. Het werd eerst verpacht en later verkocht aan particuliere molenaars. *Voor meer info klik hier.*

Wateroverlast (Zie ook: Fellenoord; ook: Omleidingskanaal)

In het verleden was dit altijd een groot probleem in Boxtel en omgeving. Afvoer van water was niet alleen een polderprobleem. De emoties tussen de wateraanvoerende en de waterafvoerende dorpen liepen soms hoog op. Tussen Oirschot en Boxtel is bijvoorbeeld eeuwen lang strijd geweest over de afvoer van water. Zo stond o.a. het Ossenpad (Pr.Hendrikstraat), Fellenoord, Onrooisestraat, Bosscheweg, Halse Barrier en de Raaphof jaarlijks onder water. Het in 1936 gegraven omleidingskanaal heeft dit probleem opgelost.
Uit de Nieuwe Tilburgsche Courant van 18-3-1914: "Hoog water. Het water in Dommel, beekjes en slooten is zoover gewassen, dat alle velden blank staan en vele wegen reeds zijn ondergeloopen. Ook de fietspaden staan vol water. Er behoeft niet veel meer bij te komen of het gaat hier en daar over den steenweg 's-Bosch – Best heen. De menschen halen de aardappels uit de kelders en kuilen, omdat alles vol water komt. De watermolens staan natuurlijk stil."

Uit het werkverslag van de Commissaris van de Koningin, in 1919, over Boxtel:
"Er word veel waterbezwaar ondervonden; veel meer dan vroeger; het wordt steeds erger: vroeger alleen 's winters; thans soms drie tot vier keer; ook in het late najaar; soms nog midden in de zomer; dat kwam vroeger nooit voor".
Overstromingen kwamen veelvuldiger voor als gevolg van de uitbreiding van het aantal ontginningen in Noord-Brabant, waardoor het overtollige water naar de overvolle rivieren werd afgevoerd.
Uit het Nieuwsblad van het Noorden van 06-01-1926: *"Ook in het Noord-Brabantsche plaatsje Boxtel staan de straten blank. De bewoners trachten door 't leggen van een dam den wassenden vloed te keeren"*.
Bron o.a.: bhic

Waterschap De Dommel (Zie ook: Stael, Frans; ook: Villa Ruysdael; ook: Zwaanse brug, De)

In vroeger tijden zorgde de Dommel regelmatig voor overstromingen. Op 11 juli 1863 werd daarom door de provincie het Waterschap De Dommel in Boxtel opgericht. Er werden verbeteringen aangebracht aan de Dommel en de Essche Stroom. Op veel plaatsen werden meanders afgesneden, zodat het water wat sneller afgevoerd kon worden.
Het waterschapsgebouw lag aanvankelijk naast de Zwaanse Brug in het huis van F.Stael. De kap van het gebouw was slecht en alleen de benedenverdieping werd gebruikt. Het waterschap stond in 1944 op het punt het gehele gebouw in gebruik te gaan nemen en mogelijk er nog wat aan te bouwen. De discussie in het hoofdbestuur was echter nog niet afgerond.
Door het opblazen van de Zwaanse Brug op 22 oktober 1944 door de Duitsers was de fundering aan de kant van de Dommel verzakt, waren spanten en ribben van de kap en vloeren geknakt, plafonds naar beneden gestort en muren gescheurd. Kortom niet meer de moeite van herstellen waard. Het waterschap kreeg in de Stationsstraat een nood-onderkomen in Villa Ruysdael. Hier is het waterschap blijven zitten tot het onderkomen aan het Molenpad kon worden betrokken. De laatste paal van dit gebouw werd geslagen op 20-06-1956. Directeur-generaal van Rijkswaterstaat ir. A.G. Maris opent op donderdag 3 juli 1958 onder grote belangstelling het nieuwe onderkomen van waterschap 'Het stroomgebied van De Dommel'. Architect was C.H. de Bever uit Eindhoven en aannemer was de firma Van Boxtel uit Vught. Momenteel is het een appartementencomplex.
Sinds 8 maart 1996 verblijft het waterschap aan de Bosscheweg 56. Het is een van de vier waterschappen die in Noord-Brabant actief zijn.
Eén van de rioolwaterzuiveringsinstallaties bevindt zich sinds 1963 in Selissen (Heult) langs de A2 en geldt als één van de oudste zuiveringen van Waterschap De Dommel.

Watertoren (Zie ook: Waterleiding)

Gedurende het eerste kwart van de 20ste eeuw werd er veel gebruik gemaakt van putwater en water uit een pomp. Plannen voor een waterleidingnet van vóór de Eerste Wereldoorlog liepen op niets uit. In 1923 overwoog de gemeente Boxtel opnieuw de aanleg van een drinkwaterleiding maar men vond de kosten nogal hoog. Uiteindelijk werd de waterleiding toch aangelegd. Het water kwam van Den Bosch. Bij de De Halsche Barrier bevond zich een pompstation, dat het water in de watertoren perste. Daarvoor werd in 1928 een 38 meter hoge watertoren gebouwd in de Ons Doelstraat, tegelijk met die van Oisterwijk. De waterleiding van Boxtel en Oisterwijk werden samen op 15 oktober 1929 feestelijk geopend.
Eind jaren '60 werd de Boxtelse watertoren overbodig. In die tijd werden de Hoogheem-flats betrokken en die waren een stuk hoger dan de watertoren. Dat zou leiden tot onvoldoende druk op het leidingnet ter plaatse. Ook het waterreservoir van de watertoren was te klein voor de toegenomen vraag. De functie van drukregelaar op het waterleidingnet werd overgenomen door waterpompen.
Het slopen van de toren was nog niet zo makkelijk, omdat hij midden in een woonwijk stond. Het aanbod werd gedaan dat een eventuele sloper het perceel waarop de toren stond gratis in eigendom zou krijgen. Maar niemand meldde zich. In juli 1981 werd dit markante bouwwerk in de Boxtelse skyline in opdracht van de gemeente gesloopt. Het Gemeentelijk Waterleidingbedrijf heeft bestaan van 1929 tot 1971. *Voor meer info klik hier.*

Wegen

(Zie ook: Brederodeweg; ook: Burgakker; ook: Gareneindje; ook: Grintweg, Oude; ook: Mijlstraat; ook: Steenweg; ook: Tol)

In de 15e en 16e eeuw lag Boxtel aan een belangrijke handelsroute. Deze liep van Den Bosch naar Boxtel en splitste zich daar richting Eindhoven en via Oirschot richting Turnhout. Onderdeel hiervan was de weg over 'Lenneshoevel'.
Voordat de handelsroutes bestraat waren, waren zij slecht, als gevolg van diep uitgesleten karrensporen. Vanwege de moerasgronden maakten men grote omwegen om in het zuiden te komen. Tot 1742 liep door Breukelen de weg voor het doorgaand verkeer. Van noord en west naar oost en zuid. Men ging door Lennisheuvel – Breukelen naar Onrooi via Hoogstraat naar Sint-Oedenrode verder naar Maastricht en Luik waar o.a. het bisschoppelijk paleis was gevestigd.
In 1742-1743 wordt de steenweg van Den Bosch naar Boxtel aangelegd. De route ging door het centrum van het dorp (Boxtel Binnen o.a. Clarissenstraat-Rechterstraat). De steenweg werd door talrijke zware vrachtkarren gebruikt, waardoor de beide houten bruggen en de kasseien veel te lijden hadden. In 1747 vroeg en kreeg Boxtel toestemming om weg- en bruggeld te heffen t.b.v. het onderhoud. Daarom werd nabij de Koppel een tolhuis gebouwd.

Boxtel lag aan de drukke verbindingsweg ’s-Hertogenbosch – Luik. Het kende als pleister-plaats vele tappers en herbergiers. In 1792 waren er 32 waarvan 12 logementhouders op de 2400 inwoners.
In 1788 kreeg Boxtel toestemming voor de verharding van de weg van de Zwaanse brug tot aan hoeve De Kom, het Gareneindje en de Borgakker (nu Burgakker).
De oorspronkelijke grindweg Boxtel – Schijndel - Veghel stamt uit 1883. In 1887 kwam een keiweg tot stand tussen Boxtel en Liempde. De weg naar St.M.Gestel ontstond in 1879.
In 1938 kwam de Nieuwe Rijksweg als omleidingstracé gereed, om Boxtel-centrum van de verkeersdrukte te ontlasten.
Bijzonder is ook dat de Eindhovenseweg en vervolgens de Oude Rijksweg nog het exacte tracé vormen van de oude steenweg. Op diverse plaatsen worden onder het asfalt zelfs nog de kasseien uit die periode gevonden.
In juli 1957 werd de weg van Liempde naar St. Oedenrode officieel in gebruik genomen.

Weghe, Willem van den

Geboren 15 februari 1566 te Boxtel, begraven 2 december 1645 te Boxtel. Herbergier en kerkmeester.
Bron: Brabantse biografieën 7 *Boxtel en Liempde*

Wegkruisen (Zie ook: Kapellen)

Op de kruispunten van vier inkomende wegen in Boxtel, namelijk de Eindhovenseweg, Mijlstraat, Kapelweg en Gestelseweg, zijn rond 1930 wegkruisen geplaatst als strijd tegen het bolsjewisme. Overal verschijnen kruisbeelden langs de weg in Brabant. De Helmondse stichting ‘Het Kruis langs den weg’ schonk de kruisen. De stichting werd gefinancierd door de Helmondse fabrikant Antoon van Tiel. De kruisen zijn volgens Italiaans model allemaal ongeveer hetzelfde en worden vaak door buurtverenigingen onderhouden.
Op de hoek van de Kapelweg en Molengraafseweg werd het kruis, ingezegend door pastoor De Kort, bewust voorbij de dubbele overweg geplaatst zodat het ook vanuit de trein zichtbaar was.
Bron: o.a. Nieuwsbrief Heemkunde Boxtel, H. van der Eerden 2020

Wellington, Lord (*Arthur Wellesley)* (Zie ook: Slag om Boxtel)

Regimentscommandant luitenant Wellesley (1-5-1769, Dublin – 14-9-1852, Dover) de latere Hertog van Wellington, Lord Wellington toen nog zonder zijn titel Lord, begon zijn actieve carrière in Boxtel als luitenant-kolonel van het Engelse 33ste infanterie regiment op 16

september 1794. Hij vocht aan de Dommel net buiten Boxtel. De hertog van Wellington zou hebben gezeten bij de stervende Engelse soldaat Thomas Atkins (Tommy).
Later stond het Engels-Nederlands-Duitse leger onder bevel van Lord Wellington die bekend zou worden als de veldslag bij Waterloo en waarbij Napoleon werd verslagen. Halverwege de spoorlijn van Boxtel naar Haaren staat een monument ter nagedachtenis aan de inval van Boxtel toen door de Fransen.

Werd, fam. de (Zie ook: Koster)
J.A. de Werd (Waalwijk 1862 - Boxtel 1922) goud- en zilversmid op de Burgakker gehuwd met A.M. Weenink (Waspik 1856 - Boxtel 1935) Hij was tevens eigenaar van een Kunstinrichting met als specialiteit 'geschilderde portretten en photo-crayons'.
Hun zoon W.J.M. de Werd was ook goud- en zilversmid en tevens begrafenisondernemer en woonde in de Kerkstraat nr. 16.
Hun dochter J.H. de Werd (1860-1947) was gehuwd met Laurens Hendrikus van Lieshout (1845-1915) leerlooier.

Wereldhuis, Het (Zie ook: Kloosters; ook: Witte Zusters; ook: Zusters van J.M.J.)
Achterberghstraat 18. Dit woon-zorgcentrum maakt onderdeel uit van de Zorggroep Elde/Maasduinen en werd op 18-9-1972 geopend als verzorgingshuis Molenweide voor bejaarde zusters van de congregatie van JMJ, die eertijds op Duinendaal woonden. Later vonden ook geestelijken uit het hele land er een verzorgde oude dag. Omdat het aantal religieuzen terugliep kunnen sinds 2001 ook leken een plaatsje in het verzorgingshuis krijgen. Het tehuis bestaat uit drie afdelingen: Wereldhuis, Molenhof en Molenwiek met rondom parkachtige tuinen. Sinds 2017 heet Molenweide ‘Het Wereldhuis’ en wonen er naast religieuzen en leken, ook moslimbewoners en Indonesische ouderen uit Nieuw Beekvliet *(= voormalig woon-zorgcentrum St.M.Gestel).*

Wereldoorlog I (Zie ook: Duits Lijntje; ook: Oorlogen)

Vanwege de mobilisatie in juli 1914 werd het Ursulaklooster gevorderd voor inkwartiering van militairen. Er moesten 1000 man ondergebracht worden en nog eens 600 op school. Op een bepaald moment verbleven er 1800 manschappen in het klooster. De verhouding tussen de militairen en zusters was goed. In augustus vertrokken de soldaten weer.
Ook werden regelmatig vluchtelingen uit België opgevangen in het klooster.
Op 29 september 1914 bracht Prins Hendrik -als voorzitter van het Rode Kruis- een bezoek van tien minuten aan St. Ursula en Duinendaal. Hier waren namelijk twee grote zalen ingericht als noodhospitaal.
Vier wagons ‘krankzinnigen’ uit België passeerden het Boxtels station. Hun armen waren vastgebonden om ze “onschadelijk” te maken.

Onder streng toezicht werden 100 Belgische gedetineerden in de Boxtelse bioscoop ondergebracht.
Gedurende deze oorlog werden over het Duits Lijntje grote aantallen paarden vervoerd van Duitsland naar België. Deze konden niet anders dan een militaire bestemming (vervoer, cavalerie) hebben en Nederland stond daarmee toe dat er grove inbreuk op haar neutraliteit werd gepleegd. Dit soort clandestien vervoer over het spoor (vooral ook in Zuid-Limburg) leidde regelmatig tot conflicten met Berlijn en Londen, maar Den Haag wist het telkens weer te schikken. Uiteindelijk wist de Nederlandse regering dat het voor zowel de Britten als de Duitsers gunstiger uitkwam om Nederland te handhaven als neutrale buffer. *Voor meer info klik hier.*

Wereldoorlog II (Zie ook: Airbornes; ook: Haas Samuel de; ook: Oorlogen; ook: Rennie, Thomas; ook: Schipke 't; ook: Schuilkelders; ook: Verzetsstrijders; ook: Villa Eras; ook: Wiersma, Joseph; ook: Bijvoegsel Wereldoorlog II)

Van 1 september 1939 tot 10 mei 1940 worden in een deel van de St. Franciscusschool Nederlandse militairen gelegerd. In november 1939 moest de bewaarschool in de Baroniestraat worden ontruimd voor inkwartiering van 60 Nederlandse militairen. Op 12 mei 1940 verschenen de eerste Duitse soldaten in Boxtel. In de nacht van 23 op 24 mei 1940 werd met name het Boxtelse station en omgeving zwaar gebombardeerd door de Engelsen. Ondanks de grote schade mislukte het verwoesten van het station en emplacement.
Eind oktober 1940 vorderen de Duitsers de Angelaschool en bleven daar tot augustus 1941, een grote troep achterlatend. De naam 'St. Angelaschool' werd bedekt met een gele strook waarop met zwarte letters stond: 'Unteroffizier Mofs Kaserne'. Bij de bewaarschool kwam een groot bord met 'Ortskommandantur'.
Vanaf 12 mei 1940 kwamen er Duitse militairen in St. Franciscusschool die vanaf 12 november 1940 het gehele gebouw in gebruik namen en er geen les meer gegeven kon worden. De schooljeugd week uit over diverse locaties. In september 1944 wordt de school ingericht als Rode Kruis lazaret.
Op 11 oktober 1941 werd de NSB-burgemeester R. Thomaes in Boxtel geïnstalleerd. Vrijwel alle inwoners, verenigingen en de burgemeesters uit omliggende plaatsen lieten het bij de inhuldiging afweten. De installatie vond plaats door wethouder F.M.J. Jansen.
Op 15 maart 1942 moest het hele Ursulagebouw behalve het kloostergedeelte en de kapel ontruimd worden voor de Duitse Wehrmacht. Echter niet de Angelaschool.
Vanaf 1942 werd ook het missiehuis op Stapelen gebruikt als kazerne door de Duitsers tot 1945 en daarna voor o.a. de Canadezen. De priesterstudenten kregen elders les in Boxtel.
Drie klokken uit de St.Petruskerk, gegoten in de negentiende eeuw door Alexius Petit uit Aarle-Rixtel, werden op het einde van 1942 afgevoerd door de Duitsers.

In september 1944 vertrokken de Duitsers uit het Ursulaklooster. Een bende plunderaars stormde toen op het gebouw af maar de zusters hadden alle deuren gesloten. Slechts enkelen konden hun slag slaan. De rest werd weggejaagd.
Op 22 september 1944 waren in Boxtel speciale Sprengkommando's aangekomen die bruggen, stuwen, de wissels, loodsen, seinhuizen en draaischijven opbliezen. Er werd veel schade aangericht aan de omgeving van het station en aan bruggen door oorlogsgeweld. De drie bruggen over het afwateringskanaal, de brug over de Dommel aan de weg Den Bosch-Eindhoven en de brug nabij 't Schipke waren ernstig beschadigd.
Op dinsdag 24 oktober 1944 om 08.00 uur bliezen de Duitsers met een enorme explosie de Zwaanse brug in de Rechterstraat op en dat bracht ook veel schade aan de omgeving mee. Dezelfde dag ging ook de brug in de Mgr. Wilmerstraat de lucht in. De Breukelse brug ontsnapte aan vernietiging in de oorlog doordat het verzet de gaten voor de springlading hadden gedicht en gecamoufleerd. In het gebied van Waterschap De Dommel waren 64 bruggen en stuwen vernield.
Omdat de Duitsers een aanval op Boxtel verwachten werden kanonnen en luchtafweer-geschut geplaatst in het processiepark, Eindhovenseweg, Fellenoord, Bosscheweg en Schijndelsedijk. Ten tijde van de bevrijding van Boxtel heeft het processiepark veel geleden. Verschillende militaire groepen zijn daar gelegerd geweest. Ook werd er schade aangericht door granaten.
In oktober 1944 verbleven in Boxtel ongeveer 6000 evacués uit omliggende plaatsen, o.a. heel Olland werd in klooster Duinendaal ondergebracht.
Uit angst voor terugkerende Duitsers of spionnen werd de noodbrug op de Eindhovenseweg ('t Schipke) bewaakt. Van het in Londen gevormde tweede kabinet Gerbrandy, werden een vijftal ministers in 1944 bij deze brug gearresteerd door Frans van de Plas en Wim van Gemert (21 jaar), beiden lid van de Binnenlandse Strijdkrachten. De diplomatieke paspoorten van de ministers, die zojuist op Welschap waren geland en onderweg waren naar Oisterwijk, werden door Van de Plas en Van Gemert als vals aangezien, waarna zij de ministers (prof. Mr. Gerbrandy, Mr. G.J. van Heuven Goedhart, Mr. J.A.W. Burger, jhr. Ir. O.C.A. van Lidt de Jeude, Ir. J. v.d. Broek) arresteerden en naar het politiebureau brachten. De ministers namen hun arrestatie nogal luchtig op.
In herberg van Van Maaren aan de Schijndelsedijk werden Bernard Vlemminckx en Pieter van Boven door een Duits "Standesgericht" ter dood veroordeeld. Nog diezelfde dag, 1 oktober 1944 omstreeks 20.30 uur werd het vonnis voltrokken en werden Vlemminckx en Van Boven nabij de woning van J. van Kempen (Langenberg 1) in het duister door de Feldgendarmerie gefusilleerd.
Op 18 december 1944 kwam er in Boxtel een V2 neer en dit met verschrikkelijke gevolgen. Omstreeks kwart voor één 's middags kwam het projectiel terecht op een rijtje huizen aan de Mijlstraat (Lennisheuvel). Politie, brandweer, LBD en een detachement Engelse militairen, die zich onmiddellijk naar de onheilsplek begaven, troffen een enorme ravage aan. Ten gevolge van de explosie waren drie huizen aan de Mijlstraat volledig weggevaagd terwijl drie woningen gedeeltelijk waren ingestort. Onder de puinhopen vond men negen doden en

zevenentwintig min of meer ernstig gewonden. Onder de doden telde men het hele gezin Van der Schoot-van der Linden met hun vier jonge kinderen in de leeftijd van zeven, vijf en drie jaar en hun 6 maanden oude baby. Bovendien kwamen bij deze V2 ramp om het leven: de 22-jarige Lamberdina Goossens ◊, de 66-jarige Francina van der Loo-Kluijtmans en de 20-jarige Cornelis van Haaren, allen bewoners van de Mijlstraat.
Tijdens deze oorlog zijn er zeker 13 geallieerde vliegtuigen in Boxtel neergestort:
Op 31 mei 1942 stortte in de buurt van Boxtel een Junkers (bommenwerper) neer.
Op 22 juni 1943 omstreeks 02.00 uur stortte een fel brandend RAF-vliegtuig neer achter café de Ketting ongeveer 50 meter achter villa Kersten ("het Zonneke"), waarin geëvacueerde bejaarden waren ondergebracht. Tijdens de blussing ontploft een brisantbom. De brandmeester P.J.C. van der Ven wordt op slag gedood en drie andere brandweerlieden raken zwaar gewond, waarvan de brandwacht M.J.H. Goossen een paar uur later overlijdt. N.S.B.-burgemeester Thomaes raakte hierbij ook gewond.
Op 22 februari 1944 stortte om 13.25 uur op zo'n twee kilometer ten noordwesten van Boxtel, in de buurtschap Tongeren, een Amerikaanse bommenwerper neer.
Op 23 maart 1944 stortte rond 11.35 uur aan de Schijndelsedijk een Amerikaanse bommenwerper neer.
Op 21 juli 1944 stortten opnieuw twee Lancaster-bommenwerpers bijna tegelijkertijd in Boxtel neer, nadat ze met elkaar in botsing waren gekomen. De ene crashte om 01.40 bij de Mijlstraat. De andere kwam vijf minuten later neer bij Onrooi.
Op 17 september 1944 stortte er één neer bij Kleinderliempde.
18 september 1944, stortte ten noorden van Boxtel opnieuw een Douglas neer.
Op 23 september 1944 stortte een vliegtuig bij De Schoonberg neer.
Op 28 september 1944 crashte om 11.45 een Engelse jager kwam 5 km ten zuidoosten van Boxtel neer. *Meer info over neergestorte vliegtuigen klik hier.*
Tussen 11 september en 25 oktober 1944 verloren 28 burgers in Boxtel hun leven ten gevolge van beschietingen.
Boxtel werd op 24 oktober 1944 bevrijd door de 51e Highland Division, "Operation Pheasant". Na de bevrijding van Boxtel voerde de plaatselijke ordecommandant Huub van den Broek vanuit Villa Eras het bevel over ruim tweehonderd leden van de Binnenlandse Strijdkrachten tot 15 april 1945.
Rond de bevrijding telde Boxtel 68 veldgraven met gesneuvelde Duitsers. Vanaf 1947 worden ze opgegraven en herbegraven op de Duitse militaire begraafplaats Ysselsteyn in Noord-Limburg. *Voor meer info klik hier.*
Kort na de bevrijding herrezen de (katholieke) organisaties van het vooroorlogse sociaal-culturele leven in Boxtel.
Ook werd op 16 jan. 1945 de Commissie voor reconstructievraagstukken geïnstalleerd. Deze commissie ging zich bezighouden met de wederopbouw in samenwerking met het gemeentelijk bureau Wederopbouw dat kort tevoren op 2 nov. 1944 in leven was geroepen. In mei 1945 veranderde de Commissie haar naam tot Commissie voor Maatschappelijke Wederopbouw. Nieuwe (soms nood-)woningen werden gebouwd en beschadigde hersteld.

Werknemerspartij

Deze plaatselijke politieke partij werd opgericht door Piet Hendriks in 1970. De partij is voortgekomen uit de vakbond. In 1996 werd de naam Democratische Partij Boxtel/Liempde. Door fusie is zij in 2014 opgegaan in de partij Inbox.

Werkplaats, sociale (Zie ook: Sigarenfabricage)

Deze werkplaats is een overheidsvoorziening voor mensen met een arbeidsbeperking of langdurige werkloosheid. De eerste sociale werkplaats te Boxtel bevond zich in 1957 in de Pr. Hendrikstraat in een deel van de voormalige sigarenfabriek van Van de Meerendonk. Daarna verhuisde men naar de Van Salmstraat nr. 4, voorheen cafe de Witte Muis van de familie Noten. Door uitbreiding ontstonden er verschillende werkplaatsen o.a. op Duinendaal waarbij de zusters van JMJ voornamelijk vrouwelijke arbeiders begeleidden. Uiteindelijk werd een sociale werkplaats gerealiseerd aan de Parallelweg Zuid, de Singel genaamd. Sinds 1986 is de werkvoorziening onder de nieuwe naam WSD (*Wet Sociale Dienstverlening)* gevestigd aan de Schouwrooij op bedrijventerrein Ladonk.

Wiekslag, de (Zie ook: Villa Van Oerle)

Met de opening van een gezinsvervangend tehuis op de hoek Baroniestraat-Molenstraat kreeg Boxtel begin januari 1971 een voor die tijd én Zuid-Nederland 'uniek, eigen huis' voor ruim twintig mensen met een verstandelijke beperking. Daarmee werd een eerste stap gezet naar een andere benadering van de gehandicaptenzorg door Stichting Adesse, later Cello. Gesloopt plm 2009. De bewoners verhuisden o.a. naar de Molenstraat op de plaats van de voormalige brandweerkazerne.

Wielersport (Zie ook: MEP; ook: Molenwijk; ook: Sportwereld, de)

In 1933 werd een wielerclub opgericht: Rapide. Men vroeg het gemeentebestuur om de aanleg van een wielerbaan. Guust van der Meer was de initiatief-nemer en promotor. Als werkvoorzieningsproject werd een jaar later een baan aangelegd in park

Molenwijk gelegen op de plek waar de velden van MEP zich thans bevinden. De bodem bestond uit zand en een leemlaag. Men besloot al snel dat er een houten baan moest komen. Medio 1936 kon loco-burgemeester en wethouder Jef van Susante de vernieuwde baan, voor 2000 toeschouwers, openen. In 1941 is de baan in verval geraakt en werd toen gesloopt.
De eerste wielerronde door Boxtel vond plaats op zondag 16 juli 1939 en werd gewonnen door Cor de Best (1918-2006) uit Haarlem. Tijdens de Tweede Wereldoorlog werd de Ronde van Boxtel niet verreden. Sinds 1952 prijkte deze weer op de evenementenkalender. Nadien werd de ronde nog incidenteel gereden. Plaatselijk coryfee Henk van Vught droeg mede bij aan de populariteit van de lokale wielersport. *Voor meer info klik hier.*
Bron o.a.: Brabants Centrum (M.Cleutjens) 10-10-2009

Wiemelhoek (Zie ook: Fellenoord)

Een straatje gelegen tussen de Rechterstraat en Fellenoord. De naam vindt z'n oorsprong bij de nabij gelegen drie cafés. De bezoekers hiervan 'wiemelden' van het ene naar het andere café.

Wiersma, Joseph (Zie ook: Verzetsstrijders)

Josephus (Sjef) Wiersma (Boxtel, 21 maart 1909 – Maastricht, 27 januari 1979) huwt in Baarle-Nassau op 25-07-1936 met Catharina Josephina van Draanen geb. 1914 te Baarle-Nassau. Hij was een Nederlandse douanier en verzetsstrijder in de Tweede Wereldoorlog. Als lid van de groep-Blok, een deel van de Belastinggroep Maastricht, hielp hij in samenwerking met Belgische verzetsgroepen en een Belgische collega vluchtelingen ontsnappen, waaronder geallieerde vliegeniers. Als erkenning voor zijn rol kreeg hij het Mobilisatie-Oorlogskruis. Op 18 januari 1947 ontving hij in Maastricht de Medal of Freedom. Op 8 juli 1948 ontving hij op het Binnenhof uit handen van de Britse ambassadeur, Sir Philip Nicholls, de King's Medal for Courage in the Cause of Freedom.

Wilgenbroek (Zie ook: Onrooi; ook: Plan Oost)

In de vroegere Onrooisestraat, ofwel Maastrichtse-straat, heeft precies honderd jaar lang het huis "Wilgenbroek" gestaan. Het had een opvallende, voorname uitstraling. Volgens de overlevering werd Wilgenbroek in 1867 gebouwd. Het "landgoed" Wilgenbroek, dat ongeveer een hectare groot was, was omgeven door grachten. Over de gracht aan de voorzijde van het huis was een ophaalbrugje. De ijzeren toegangspoort werd gedecoreerd met de naam Wilgenbroek. Bij het gebouw werden verschillende werkzaamheden uitgevoerd zoals een tabakskerverij en een klompenmakerij. Het pand was tot 1967 bewoond en werd toen opgeëist voor uitvoering van het uitbreidingsplan Boxtel-Oost. Wanneer in 1979 nabij

Oosterhof de nieuwe Mavoschool in gebruik werd genomen, besloot men het onderwijsgebouw de naam Wilgenbroek te geven.
Bron: Boxtel: Kijk nou 'ns. Theo van den Aker

Wilhelminapark [landgoed] (Zie ook: Herenboeren; ook: Marggraff, E.)

Een landgoed van 110 ha ten noorden van Boxtel. In 1778 komt het gebied, oorspronkelijk Landgoed Dommeloord geheten, in bezit van de familie Marggraff. Vader vernoemt het landgoed dan naar zijn vrouw Wilhelmina en steekt hier veel geld en energie in om er iets moois van te maken. Zij lieten het gebied omstreeks 1800 ontginnen, waarbij het ook nu nog bestaande dambordpatroon van percelen en dreven ontstaan is. Gedurende de 19e eeuw wordt het bos beplant en in de loop van de 20e eeuw wordt het voor agrarisch gebruik ontgonnen. Dit is mogelijk gemaakt door het beschikbaar komen van kunstmest. De overblijvende bospercelen zijn met grove den en eik beplant. Het landgoed van de erven Marggraff bestaat nu uit hectaren verwilderd bos, veel omgevallen bomen, akkers en grasland en is een duidelijk geval van laissez-faire. Het is een oud cultuurlandschap met akkers, weilanden en oud gemengd bos, wordt doorsneden door kaarsrechte lanen. Het landgoed omvat ook de resten van de tuin van Missiehuis Sint-Charles, die uit 1892 stammen. Wel is te zien dat er sinds kort begonnen is met boomkap. Al met al moet dit ooit een prachtig landgoed geweest zijn.
Op het landgoed hebben enkele pachtboerderijen gestaan. Maar als achterneef Ewald Marggraff (1923-2003) het landgoed erft, heeft hij een andere filosofie over het beheren van landgoederen. Hij wil alles laten zoals het is en stopt het pachten met de boeren dan, blijven de boerderijen leeg staan en worden één met de natuur. Zo herbergt Landgoed Wilhelmina vijf ruïnes van boerderijtjes met schuren, die bewoond zijn geweest tot eind jaren zestig van de vorige eeuw. Na de dood van Ewald Marggraff in 2003 komen de landgoederen van Ewald in beheer bij de Marggraff Stichting, zo ook het Landgoed Wilhelmina-park.
Op 16 januari 2015 is er een intentieverklaring getekend tussen de Marggraff Stichting en Herenboeren Boxtel om op Landgoed Wilhelmina een samenwerking aan te gaan.

Willem II van Boxtel (Zie ook: Diest, Maria van)

Willem II van Boxtel (? - 1334) was heer van Boxtel en Grevenbroek. (Grevenbroek was een heerlijkheid die de plaatsen Achel, Hamont en Sint-Huibrechts-Lille omvatte.)
Hij wordt tegenwoordig beschouwd als de zoon van Willem I van Boxtel en Justina van Diepenbeek, hoewel vroegere auteurs hem meestal omschreven als zoon van Rutger van Cuijk en Elisabeth Willems van Boxtel.
Op 7 november 1290 huwde hij Maria van Diest, een zuster van Jan III van Diest, die in Utrecht woonde. Hun kinderen waren:
- Elisabeth van Boxtel, die Jan van Pietersheim huwde en later Willem van den Bossche, die heer was van Erp.
- Willem III van Boxtel, gehuwd met Cunegondis
- Arnoldus van Boxtel, proost van het kapittel van Arnhem.

- Hendrik van Boxtel, was enkele jaren heer van Boxtel, kanunnik te Oldenzaal, kanunnik van de Sint-Gereonskerk te Keulen en de Sint-Servaaskerk te Maastricht. Later trad hij uit en werd heer van Gansoyen.
- Gerard van Boxtel, kanunnik te Münster.
Reeds in 1281 was hij al leenman van de Hertog Jan I van Brabant. Daarom streed hij aan de zijde van Brabant mee in de Slag bij Woeringen die plaatsvond in 1288. *Voor meer info klik hier.*

Willibrorduskapel, Sint (Zie ook: Kapellen)

Gelegen in het buurtschap Luissel op een perceel nabij de boerderij De Hondsberg. Het is een eenvoudige, met leien gedekte stenen kapel, daterend uit 1940. Het ontwerp is van de hand van H. Hanssen uit ’s-Hertogenbosch. Krachtens een pauselijke beschikking van 18 juli 1942 mogen kinderen uit Luissel en Tongeren (het naburige buurtschap) in de kapel worden gedoopt. Dat geldt tevens voor alle kinderen die Willibrordus als eerste doopnaam zullen dragen. In de jaren negentig vonden jaarlijks zo'n twee à drie dopen plaats. Deze kapel viel onder de H.Hartparochie in Boxtel. In Luissel wordt sinds 1940 St. Willibrord vereerd als 'Apostel van Brabant'.
Onderzoekingen, ingesteld naar aanleiding van het 12e eeuwfeest van St. Willibrord in 1939, brachten aan het licht, dat er verband zou kunnen bestaan tussen het landgoed "Lenetlaus", bekend uit het testament van St. Willibrord, en buurtschap Luissel. De veldkapel houdt dit mogelijke feit in herinnering.
De gevelsteen boven de ingang vermeldt de tekst: 'Anno 1940 frigoris bellique caloris' ('in het jaar 1940, het jaar van koude en oorlogshitte').
Vanaf 1947 bezit de kapel een luidklokje met de tekst: 'Als gij het klokske van Luissel heurt, denk dan: wie is er nauw [sic] weer aan de beurt? A.D. 1947'.

Willibrorduskerk Sint (Zie ook: Esch; ook: Missiehuis)

De zogeheten kerk in Esch in de Dorpsstraat. De eerste kerk in Esch is tussen 1450 en 1500 gebouwd. Hierna volgden nog twee nieuwe kerkgebouwen, echter de middeleeuwse toren bleef steeds behouden. In 1856 werd een tweede kerk ontworpen door architect H.J. Tulder in neoclassicistische stijl. Pastoor Van Duren liet wegens bouwvalligheid een nieuwe kerk bouwen in 1926-1927 door architect J.H.H. van Groenendaal. De kerk, toren en pastorie zijn rijksmonumenten. Tijdens de bouw van de laatste kerk werd gebruik gemaakt van een houten noodgebouw, dat daarna naar Boxtel verhuisde en werd geplaatst nabij het Missiehuis Sint-Theresia. Daar werd het in 1960 afgebroken. De kerk in Esch maakt tegenwoordig deel uit van de Heilig Hartparochie te Boxtel.

Willibrordusspel, Het (Zie ook: Molenwijk)

Onder regie van Kees van Iersel wordt in juli 1947 tijdens de eerste Brabantse Landdag in Boxtel het openluchtspel

“Sint Clemens Willibrord” opgevoerd van de auteur Jan Vriends uit Bakel.
Op die dag kwamen meer dan 25.000 mensen naar park Molenwijk. Door cultuurminnend Boxtel waren op Molenwijk, in de schaduw van de redoute een tribune
en een podium gebouwd. In deze omgeving gaven enthousiaste toneelspelende amateurs het leven van de bisschop St. Willibrord gestalte. Het spel werd opgevoerd bij het ’s Heerenven, de plas die thans deel uitmaakt van dierenpark De Groene Warande in Molenwijk. Aan het spektakel deden ruim achthonderd medewerkers mee en vijftig gedresseerde paarden.
Bron o.a. Beeldbank Boxtel

Wilmer, Gerardus Petrus (Zie ook: Alphen van A.; ook: Zusters van de Choorstraat)

G.P. Wilmer ◊ (1800-1877) is geboren in de Kruisstraat 3 te Boxtel en is plotseling overleden te Haarlem a.g.v. een hartkwaal. Op 08-09-1824 werd hij in Keulen tot priester gewijd en was hoogleraar aan het seminarie in St. Michielsgestel. Van 1850 tot 1852 was hij pastoor-deken van Boxtel. Werd in 1856 benoemd tot plebaan-deken van Den Bosch.
Pastoor Wilmer was er veel aan gelegen om katholiek onderwijs voor meisjes in zijn parochie te voorzien. Door zijn vriendschap met kapelaan J.A. Heeren, stichter van de Congregatie van de Dochters van Maria en Jozef in de Choorstraat in Den Bosch, was het voor hem niet moeilijk zusters voor Boxtel aan te trekken, die ook de zorg
voor arme oude vrouwen op zich zouden nemen. In 1853 begon men met het bouwen van het liefdegesticht op Duinendaal, dat op 1 mei 1855 door zes zusters uit het Bossche moederhuis werd betrokken. Met het onderricht aan meisjes kon toen worden begonnen.
Hij was proost van het kathedraalkapittel van het bisdom.
Op 4 mei 1861 werd hij benoemd tot bisschop van Haarlem. Bisschop Wilmer was op het Eerste Vaticaans Concilie de meest ‘sprekende’ Nederlandse bisschop. Hij hield de lijkrede bij het overlijden van vicaris A. van Alphen.
Op 10 mei 1858 werd hij benoemd tot Ridder in de Orde van de Nederlandse Leeuw.
Bron o.a.: Brabantse biografieën 7 *Boxtel en Liempde*

Windmolen verplaatst (Zie ook: Papierfabriek; ook: Watermolens; ook: Wind- en stoommolens)

De windmolen en het bijgebouw bij het Smalwater in Boxtel werden in 1819 ruim één kilometer verplaatst. Volgens de overlevering werd er op de zolder van de molen een glas water geplaatst en was er geen rimpeling te zien, zo geruisloos ging de verplaatsing.
Adriaan Hombergen (Beugen 15-05-1769 – Oisterwijk 14-09-1837) was meester molenmaker, graanverkoper en kroeghouder. Maar er was nog iets dat hij kon: het verplaatsen van complete bouwwerken. Onduidelijk is waar en van wie hij die techniek heeft geleerd. Het is dan ook verbazingwekkend dat een Brabantse molenmaker een dergelijk huzarenstukje

uithaalde. Maar zijn reputatie moet bekend zijn geweest want Hombergen werd door de directie van de Boxtelse papierfabriek benaderd met het verzoek de windmolen en het bijgebouw te verplaatsen. Dat was doorgaans voordeliger dan de boel afbreken en verderop weer op te bouwen.
Om de windmolen te kunnen verplaatsen, werd het terrein eerst ontdaan van obstakels en oneffenheden. Met rondhout, balken, zogeheten kaapstanders (oftewel verticale lieren) én twintig sterke mannen werd de verhuisoperatie uitgevoerd. Bij iedere kaapstander stonden vier mannen die op commando de spaken van de kaapstander begonnen rond te draaien, waardoor héél langzaam de kabel zich om de spil van de kaapstander wond en tegelijkertijd de zware vracht op de slede over de rollers voortbewoog. Dit gebeurde onder het oog van vele belangstellenden van binnen en buiten Boxtel. Er waren zelfs toeschouwers die de molen binnengingen terwijl deze werd voortgesleept. Als de beschrijvingen juist zijn, liet men – ook tijdens de verplaatsing – de wieken soms draaien. De klus duurde van donderdag 26 augustus tot vrijdag 8 september 1819. Daarna werd het stenen bijgebouw met glazen ramen, dat stond op palen boven water, verplaatst. Het was 7,85 meter hoog, 7,22 meter breed en 8,48 meter lang en woog ca. 28.800 kg. Hombergen en zijn ploeg slaagde er in dit bouwsel in 13 dagen tijd over te brengen. Tijdens het transport sneuvelde niet één glas van de ramen en ook het metselwerk bleef zonder noemenswaardige schade.
Hombergen werd lof toegezwaaid voor zijn kunde en bekwaamheid, alsook de bedaardheid en zekerheid waarmee hij de operatie had geleid. Wat het allemaal heeft gekost, is nu onbekend. Een paar jaren later klaart Hombergen een vergelijkbare klus in Schijndel, met het verplaatsen van de korenmolen. *Voor meer info klik hier.*
Bron o.a.: Een molentje op de zandweg reed... Ruud van Nooijen 2012

Wind- en stoommolens

(Zie ook: Burcht, de; ook: Papierfabriek; ook: Watermolens; ook: Bijvoegsel Boxtelse Molenaars)

In Boxtel waren vroeger ook enige wind- en stoommolens te vinden.
Tot 1857 stond volgens het kadaster uit 1853 op plaats van huize Molenwiek (Wereldhuis) nabij de Achterberghstraat de standaardmolen “De Vlijt”. De korenmolen werd in 1681 in Boxtel gebouwd en was eigendom van de heren van Boxtel. Na het feodale tijdperk kwam de molen in bezit van Pieter Kuijpers uit Boxtel die hem verkocht aan Baron De Grancy. In 1834 kwam de molen in handen van Gerardus Bogaers. Hij verpachtte de molen aan familie Van der Crabben. Op 24 december 1857 werd de molen verkocht aan P.G. van Hoorn en zijn vrouw A.M. van de Kamp uit Boxtel. Deze windmolen is in 1857 overgeplaatst naar Nistelrode, daarna in 1875 naar Geffen in de Groenstraat en is sinds 1973 gemeentelijk eigendom.

In Breukelen stond in 1702 ook een windmolen (een schors-runmolen) die in 1708 is afgebrand als gevolg van “ratelende molenstenen”. Het was een houten gebouw met pannendaken en kostbare raderwerken. Run bevat (brandbaar) looizuur.
Ook in de van Salmstraat stond een windmolen op de plaats waar houthandel Langenhuizen gevestigd was. Fonske Mol was de molenaar. De molen werd in 1946 gesloopt. De molen, die toen al 25 jaar zijn wieken kwijt was, had ook veel geleden in de laatste dagen van de oorlog in 1944. Matijs Merks was eigenaar van de molen.
Op de plaats van paviljoen Molenwijk stonden in de 19e eeuw twee papierwindmolens. Eén hiervan was in 1819 vanaf de huidige Molenstraat hier naar toe verhuisd.
In 1826 stond op Kleinder Liempde nabij de Dommel een papierfabriek met een windmolen.
Aan de Van Hornestraat bevond zich een stoomgraanmolen; ‘de blauwe Molen’ van Robben (de Burcht). De maalstenen waren aangesloten op een stoommachine of locomobiel waardoor men was niet afhankelijk van wind.
Vanaf 1934 werd het rechterdeel van de molen van de familie Van Stekelenburg door een motor aangedreven en als schors-, vol- en graanmolen gebruikt.
Vroeger werd een molenaar ook wel mulder of meuleman genoemd.

Wittlich

Een plaats in Duitsland met bijna 20.000 inwoners. Sinds mei 1959 is er een jumelage tussen Boxtel en Wittlich. De contacten variëren van regelmatig tot minder vaak.

Witte Paters (Zie ook: Charles, Sint; ook: Gevelstenen)

De Sociëteit van Missionarissen van Afrika of beter bekend als de Witte Paters verbleven na hun vlucht uit Frankrijk eerst in huize Gerra te Haaren van 19 oktober 1889 tot 1892. Daarna vestigden de Witte Paters zich in Boxtel. Aan de Hal hadden zij hun klooster Sint Charles gebouwd. De Witte Paters zijn opgericht in Algerije door Kardinaal Charles Lavigery. Zijn doel was de islamieten in Noord-Afrika te bekeren tot het katholieke geloof. De Witte Paters danken hun naam aan hun wit Moors kostuum met de grote rozenkrans om de hals. Aan de Burgakker 17 lag de Procure van de Witte Paters. Op die voorgevel stond het opschrift: "Procure der Witte Paters van Kardinaal Lavigerie”. Hier werden de contacten met de missie onderhouden en allerlei missieacties georganiseerd om geld daarvoor in te zamelen. In de Procure was een klein museum vinden van Arabische en Midden-Afrikaansche kunst- en gebruiksvoorwerpen. Rond de jaren '60 is de procure aan de Burgakker verruild voor vier woningen op Dommeldal. In 2001 hebben de paters Boxtel verlaten.

Woningbouwvereniging (Zie ook: Huizen, historische; ook: Volkshuisvesting)

De overheid stond lang op het standpunt dat woningbouw een zaak van particulieren was.

Het eerste initiatief op het gebied van coöperatieve woningbouw in Boxtel werd genomen in 1907. Toen werd “Stichting Boxtels Belang” opgericht. Het doel was uitsluitend werkzaam te zijn in het belang van huisvesting. Pogingen van ‘Boxtel’s belang’ om in de woningnood verbetering te brengen, werden tegengewerkt. Die tegenwerking kwam vooral voort uit eigenbelang van enkele huiseigenaren, die de huurprijs der woningen abnormaal hoog hielden.

De ‘Neutrale Coöperatieve Bouwvereniging Ons Doel’ was een woningbouwvereniging die zich in 1911 inzette om huizen te bouwen voor het spoorwegpersoneel in de wijk Breukelen. In de Ons Doelstraat (voorheen: Kloosterdwarsstraat, aangelegd in 1930) werden 18 woningen gebouwd. In 1926 werd deze vereniging weer opgeheven. In 1918 werd de middenstandsbouwvereniging ‘Het Huisgezin’ opgericht. Zij bouwden een zestal woningen, drie in de Wilhelminastraat nr. 25, 27, 29 en drie in de Stationsstraat nr. 82, 84, 86. De benodigde grond werd gekocht door Charles Stappaerts (de overbuurman) voor *ƒ* 4940,- . De voorzitter van de vereniging was H.J. van Susante, penningmeester S. van Dieten. Door financiële problemen in 1941 doet men de woningen van de hand en worden op een veiling gekocht door NV La Paz Sigarenfabrieken, het bedrijf van Van Susante.

Daarna kwam de gemeentelijke Stichting tot Beheer en Exploitatie van Woningen. Echter de arbeiders wensten een eigen bouwvereniging en zo ontstond in 1919 de R.K. St. Joseph-corporatie. De eerste huurwoningen van deze woningbouwvereniging werden gebouwd in 1921 in de Brugstraat, Baroniestraat (huur f 5,35 p.w.) en de Kapelweg (f 4,35). Na een fusie per 1 juli 2019 is de naam Woonstichting Joost, een middelgrote corporatie.

Bron o.a.: Onderdak in Boxtel, H.Pel 1994 en uit: bhic.

Woningnamen

(Zie ook: Huizen, historische; ook: Plan Oost ook: Zeven Gestar)

In Boxtel werd de naam de Twaalf Apostelen (Maastrichtsestraat) gebruikt voor twaalf arbeiderswoningen in een ´vrij armetierige wijk´. Toen kwam ook de naam Acht Zaligheden (Lennisheuvel) voor waarmee bepaalde ´werkmanswoningen’ bedoeld werden. Een aantal benamingen hebben een katholieke achtergrond en sommige plekken waren met elkaar verbonden omdat die op elkaar leken of bij elkaar lagen.

Verder waren er nog aan de Van Hornstraat ‘De Negen Vrienden’, afgebroken in 1968, de bewoners waren de families Van der Loo, Van Ham, Kreijveld, Van der Eerden, Van de Wetering en Kleijsen en ‘De Vier Uitersten’. Op de Markt naast het Hofje stond het huis Zeven Gestar (of Gestaarte).

Eigenaar Notaris Johan Louis Verster verbouwd het clarissenklooster in de huidige Clarissenstraat en geeft elk pandje een eigen naam, de zgn ‘cloosterhuyskens’:

Huisnr. 7 Het Cloosterken

9 Sint-Clara
11 De Gekroonde Schoen
13 De Vergulde Truijffel
15 De Houtzager
17 De Weverspoel
19 De Witte Klomp
21 Het Spinnewiel
23 Het Weefgetouw
25 De Garekroon

Aan de Van Hornstraat staat het huis De Eenhoorn.
Slamat-Tinggal (= Vaarwel) aan de Bosscheweg 57, uit 1883.
Woonhuis De Smalle Stroom. Directeurswoning, Van der Voortweg 1. Bouwjaar ca. 1860. Gebouwd voor Van Oerle-van Hoorn. Bouwstijl: Eclecticisme. Rijksmonument.
Zie ook de namen van de diverse villa's.
Bron o.a.: Proefschrift: '.... dat men het goed van den ongeboornen niet mag verkoopen', Hein Vera, Moergestel 2011

Wouters, Wilhelmus Jozef (Zie ook: Hoogerwou, Jan Hendrik van)

Geboren te Deurne op 4 juli 1873 als zoon van turffabrikant en later koopman Christiaan Wouters (Deurne 30 december 1830 - 30 december 1904) en Anna Catharina Trines (Meijel 5 april 1846 - Deurne 27 november 1919). Hij huwde te Vught op 3 juni 1908 met Geerdina Margaretha van Hoogerwou (Amsterdam 20 juli 1888-Breda 20 april 1935), van wie hij op 23 juli 1920 scheidde. Zij was een dochter van de Boxtelse koopman en damastfabrikant Petrus Hermanus (Piet) van Hoogerwou. Na haar scheiding huwde ze op 21 mei 1921 te Breda met de 52-jarige luitenant-kolonel der huzaren Arnoud Simons. Haar moeder Johanna van de Meerendonk (Boxtel 2 augustus 1862-Oisterwijk 7 juni 1935) bleef ook na de scheiding als weduwe bij Wouters inwonen, tot zijn dood. Wouters en zijn schoonmoeder stonden in het dorp bekend als notoire drinkers. In 1903 werd Wouters kandidaat-notaris en door de Commissaris der Koningin benoemd tot secretaris van de Oisterwijkse regionale gezondheidscommissie. In april 1905 werd hij benoemd tot notaris in Oisterwijk. De familie Van Hoogerwou bezat rondom Boxtel natuurgebieden (Huisvennen), maar ook in Oisterwijk (Groot Speijck), natuurgebied De Geelders zijn bezittingen van wijlen Jan van Hoogerwou. Deze bezittingen -twee boerderijen en bosschages- zijn door wijlen zijn kinderloze weduwe aan Brabants Landschap geschonken, met meerdere landerijen in Oirschot en Boxtel. In 1916 zou Wouters de afhandeling van de verkoopakte van Groot Speijck naar Natuurmonumenten kosteloos verrichten. Al eerder verzorgde Wouters de akten waarmee Natuurmonumenten vanaf 1913 gronden in de Oisterwijkse bossen kocht. Wouters vierde op 10 april 1930 te Oisterwijk zijn 25-jarig ambtsjubileum. Hij kreeg toen een bronzen plaquette overhandigd van een speciaal uit de burgerij gevormd feestcomité. Hij overleed te Oisterwijk op 1 december 1931.

Wijs, Franciscus A. de (Zie ook: Eikenhorst, den; ook: Salle, La; ook: Smitsorgel)

Franciscus Antonius de Wijs ◊ (1773-1853) werd geboren te Den Bosch en overleed te Boxtel. Hij was zoon van een wijnhandelaar en het ging hierbij om een invloedrijke familie. Zijn broers waren eigenaren van een deel van de Haldersche Heide. Zij hadden aan de Vughterstraat in Den Bosch een distilleerderij. Priester gewijd op 16 maart 1799. Op 18 juni 1811 (tot 28 maart 1852) werd hij benoemd tot pastoor/deken in de Sint-Petrusparochie te Boxtel en woonde nog op de Burgakker, in de pastorie van de schuurkerk. Gedurende de ballingschap van Vicaris van Alphen, tijdens de Franse bezetting (1810 -1814), bestuurde hij als pastoor van de St.Petrusparochie het Bossche diocees. In 1824 werd hij bovendien deken van Orthen, maar bleef tevens pastoor te Boxtel. Hij herbouwde de St.Petruskerk, die door jarenlange verwaarlozing deels was ingestort. In 1840 gaf hij opdracht aan orgelbouwer Frans Smits tot de bouw van een orgel voor de Sint-Petruskerk te Boxtel. Ook kocht hij voor deze kerk een barok hoogaltaar en een zilveren monstrans. In 1845 werd Boxtel een zelfstandig dekenaat. Pastoor de Wijs was de laatste deken van Orthen en werd de eerste deken van Boxtel.
In 1848 werd hij benoemd tot ridder in de Orde van de Nederlandse Leeuw.

Wijze Mannen (Zie ook: Negenmannen)

Zij waren de vertegenwoordigers van de buurtschappen of herdgangen van de gemeente en de helpers van de Borgemeesters. Hun werk bestond uit het opstellen van de Lijsten of Kohieren t.b.v. de belastingheffing. Ze moesten de eed afleggen dat ze bij het taxeren van landerijen of andere goederen niemand zouden bevoordelen.

Z

Zangkoor, parochieel (Zie ook: Alphen, Antonius van)

In het jaar 1808 ontstond er een conflict tussen het zangkoor van de Boxtelse Sint-Petrusparochie en vicaris Van Alphen. Dat was dus nog ten tijde dat er gekerkt werd in de schuurkerk, gelegen aan de Burgakker.
Het begon ermee dat het zangkoor, bij monde van de voorzanger, een hogere vergoeding eiste voor het zingen van de mis. Het koor ging zich beschouwen als een zelfstandig orgaan.
President Van Gils (rector seminarie op Herlaar, had veel vrienden en kennissen in Boxtel, waaronder deken Du Messie) die op 22 januari 1808 Boxtel bezocht, maakte melding van deze twist. Hem werd verteld dat de opstandige zangers (in die tijd!) tegen deken Du Messie zouden hebben gezegd dat, indien er geen orgel zou komen, ze niet langer zouden zingen. Deze kwestie kwam ook vicaris Van Alphen ter ore. Van Alphen,

een behoudend mens, oordeelde over het orgel als “een aller-onnutst stuk meubel”. Hij wilde waken voor het gebruik van allerlei onkerkelijke muziek en frivoliteiten in kerken. De zangers hielden voet bij stuk. Op de zondag onder het octaaf van Maria Hemelvaart zette tijdens de hoogmis de celebrant het “Asperges me” en de “Gloria” in. De koorzangers weigerden verder te zingen. In deze kwestie kregen de opstandige zangers van Van Alphen de wind van voren.
Tevens bleef Van Alphen zich op het standpunt stellen dat aanschaf en onderhoud van een orgel plus daarbij de kosten van een aan te stellen organist en orgeltrappers te veel geld kostten: met aankoop van een orgel, het jaarlijkse onderhoud en het bestaan van een organist zou tenminste de kapitale som van 4 à 5.000 gulden zijn gemoeid.

Van Alphen greep daarbij een ander probleem aan om er fijntjes op te wijzen dat het
geld wel beter kon worden besteed: de plaatsing in de – grote en groeiende Sint-
Petrusparochie – van een tweede kapelaan achtte hij eerder op zijn plaats.
Toch gaf Van Alphen blijk rekening te willen houden met eventuele wensen op dit gebied
van de parochiegemeenschap want hij liet inzake de orgelkwestie weten dat, indien voldoende is voorzien in het noodzakelijke, de beschikbare middelen het toelaten, én de meerderheid der parochianen een orgel zou willen hij niet zal “difficulteren” om de aanschaf van een orgel mogelijk te maken. Met andere woorden: niet een handvol – in deze onbevoegde - rebellerende zangers bepalen zulks, doch de gehele gemeente!
De bezwaren van vicaris Van Alphen zijn – mede - te begrijpen vanuit de kerkmuziekpraktijk van die tijd.

Zangvereniging

Zangvereniging Sint-Petrus en Sint-Cecilia werd opgericht in 1936 als een mannenkoor. Nadat men operettes wilde gaan uitvoeren had men uiteraard ook dames nodig. Beschermheer kapelaan Van der Rijdt vond echter de verkleedpartijen van dames en heren achter de coulissen niets. Toen werd er een nieuw gemengd zangkoor gevormd. Jac. Driessen was hiervan ruim 40 jaar dirigent. Er werden operettes en andere klassieke werken uitgevoerd o.a. in de Ark, Dresden, Leipzig en Praag. Het laatste optreden van de zangvereniging was op 19 juni 2016.

Zeven Gestar [woning] (Zie ook: Achterbergh, C.C.J. ook: Deppen, Mgr. J.P.; ook: Gemeentehuis)

Voordat het huidige gemeentehuis op de Markt werd gebouwd in 1936 stond op deze plaats o.a. het pand het Zeven Gestar *(of Gestaarte)* met nog een drietal kleine huizen, tot aan overgang naar de Rozemarijnstraat. Het pand het Zeven Gestar was in 1827 in bezit van

koopman Jan Servaas Deppen ◊. Het gezin Deppen zelf woonde in 1832 in de Rechterstraat 56. Zijn zoon Joannes werd bisschop. Jan's dochter trouwde met een in Boxtel gekantonneerde eerste luitenant Goverardus Hazemeijer uit Schiedam. Dochter Maria Catharina trouwde ook met een gekantonneerde eerste luitenant Jan Schnebbelie uit Deventer. Nederland leefde toen in onmin met België en de luitenanten verbleven met een veldleger in Noord-Brabant. De oudste dochter, Jacoba, van Jan trouwde met de weduwnaar Christianus Cornelus Josephus Achterbergh, die vijf jaar later burgemeester van Boxtel werd.

Ziekenhuis Liduina (Zie ook: Duinendaal; ook: Hospice Acacia)

Liduinahof 35. Het huidige gebouw van Liduina nabij de Bosscheweg in Boxtel werd op 1 juni 1971 officieel als ziekenhuis geopend als vervanging van het oude Liduinaziekenhuis op Duinendaal. De verpleegafdeling Liduina heeft altijd deel uitgemaakt van dit nieuwe ziekenhuis en was in een vleugel bij hetzelfde gebouw gevestigd. In 1982 besloot het ministerie dat een aantal kleine ziekenhuizen in Nederland moesten sluiten. Het Liduinaziekenhuis was er hier één van en werd geleidelijk opgeheven. In 2002 fuseerde het Carolus-Liduina-ziekenhuis met het Bosch Medicentrum in Den Bosch. Het Liduina functioneert, sinds de fusie met het Bossche Carolus, nu als een uitgebreide polikliniek, dagopnames en verpleeghuis. De ziekenhuizen gingen samen verder onder de naam Jeroen Bosch Ziekenhuis. De ziekenhuisafdeling van het gebouw van het Liduina-ziekenhuis werd in 2024 gesloopt.

Zonneke, 't (Zie ook: Halder Hei ; ook: Kindertehuizen; ook: Rijckevorsel, A. van; ook: Ursula-gebouw; ook: Sparrenrijk; ook: Wereldoorlog II)

Bosscheweg 157 (destijds Hal nr. 1). De plaats waar 't Zonneke zou komen was lange tijd een 'onbewoond' bos, de Halder Hei. In de negentiende eeuw zien we eerst regent/bestuurder Henricus de Wijs ◊ (1775-1854) uit Den Bosch, als eigenaar van de Halder Heide. Na hem krijgt Carolus van Rijckevorsel van Kessel ◊ (1857- 1901) dit in bezit. Hij verkoopt de Halder Heide aan de Boxtelse fabrikant Alphonsus Augustinus v.d. Eerden ◊ (1847-1933).

Zijn erfgenamen doen het bos over aan een invloedrijke Rotterdamse industrieel Henri Ferdinand Kersten (1891-1948), wonende te Rijswijk. Hij geeft opdracht aan architect Jan Cornelis Teeuw (1912-1991) uit Schiedam om een landhuis te ontwerpen, waarschijnlijk bedoeld als vakantievilla. Hij bouwt in 1938 dit huis in het bos, genaamd Villa Kersten of ook 'Nieuw Eikenhorst'. Hij verkoopt in 1943 de villa aan Wilhelmus E. van Vonderen, koopman uit Rijswijk. Die verhuurt het meteen aan een geëvacueerd particulier verpleeghuis uit Den

Haag: Rust- en herstellingshuis ‘t Zonneke, ook wel het sanatorium genoemd, o.l.v. Zr. Alida Reine en Zr. Gé Wortelboer. In 1943 stort op vijftig meter afstand van het huis een Britse Lancaster neer. Alle passagiers komen om het leven. Ook raakten een aantal bewoners van het tehuis gewond door de ontploffing. Zij werden naar het Boxtelse ziekenhuis gebracht. De andere bewoners en hun verzorgsters vonden toen tijdelijk onderdak in St.Ursula. Na het definitief vertrek (tot zeker 1948) uit de villa van het rusthuis verkoopt Van Vonderen het huis aan het provinciale Wit-Gele Kruis. De R.K. Vereniging voor Kinderbescherming te ‘s-Hertogenbosch startte in 1951 in dit gebouw een R.K. Doorgangs- en Observatiecentrum te Boxtel. De naam ‘t Zonneke bleef behouden. Het was een kindertehuis voor eerst 26 en later 48 normaal-begaafde (aanvankelijk Brabantse) minderjarige jongens en meisjes. Zij werden hier door de kinderbescherming tijdelijk ondergebracht i.v.m. gezins- en/of gedragsproblemen en opgenomen voor observatie en als crisisopvang. Tijdens hun verblijf hier bezochten de kinderen de Boxtelse scholen. Eerst was juf. Lemmens het hoofd en vanaf 01-02-1963 werd de heer P. Scheerman directeur van ‘t Zonneke. In 1970 kwamen er drie nieuwe paviljoens op het terrein voor de kinderen en werd de villa het directiegebouw met de facilitaire afdeling. In 1977 vond een fusie plaats met het kindertehuis de Sprankel uit Veldhoven. Eind 1987 werd het jeugdhuis ‘t Zonneke opgeheven. In de paviljoens werden bedrijven gevestigd. In de villa heeft hierna een particulier gewoond, daarna werd het een muziekstudio en later een beautycentrum. Sinds begin 2021 is er een B&B gevestigd onder de naam Het Zonnehuis.

Zouaven (Zie ook: Liempt van, Piet)

Onder leiding van een Franse generaal werd in 1861 het ‘Regiment der Pauselijke Zouaven’ (lichte infanterie) opgericht dat uiteindelijk 11.000 militairen zou omvatten. Zouaven waren vrijwilligers die in de periode van 1866-1870 meehielpen om de kerkelijke staat, die door toedoen van Garibaldi verloren dreigde te gaan, te verdedigen. Het uniform bestond uit een blauwgrijze pofbroek, rode gordel, blauwgrijs vest en een klein petje. Het waren bijna allemaal boerenjongens die nergens bang voor waren. Ze wisten nauwelijks wat hun te wachten stond. Nederlanders, Belgen en Fransen vochten daarbij zij aan zij voor de paus. Ze kregen soldij en een biechtspiegel. Dit was een kaart waarop alle zonden stonden in drie talen keurig per nummer gerangschikt. Je hoefde alleen maar een cijfer te noemen.
Vanuit Boxtel vertrok ook een aantal jongemannen naar Rome: liefst veertien geboren Boxtelaren o.a. Piet van Liempt, plus nog negen personen die hier gewoond hebben, o.a. ook Charles Bastings ◊, Cornelus Kluijtmans (Boxtel 1846- Schiedam 1910)
Bron o.a.: Beeldbank Boxtel

Zuivelfabriek (Zie ook: Boerenbond)

In Boxtel was een zuivelcoöperatie met een zuivelfabriek 'De Hoop' op de Kapelweg. In juli 1903 werd de fabriek voor *ƒ* 2025,- in bedrijf genomen en produceerde ook boter. Driek Nijssen is een van de initiatiefnemers. Er werd gestart met 22 leden. In 1910 besloot het bestuur tot de plaatsing van een stoommachine. De aangevoerde melk steeg van 170.180 kg in 1903 tot 1.908.551 kg in 1920. In 1930 kreeg het bedrijf de beschikking over twee elektromotoren. Men nam in 1938 een nieuwe koelmachine in gebruik.
In 1937 werd Rector G. Smulders benoemd tot 'geestelijk adviseur' van de Coöperatieve Zuivelfabriek.
Als openlijk verzet tegen de Duitsers werd er gestaakt in 1943. Boxtelse landbouwers weigerden ook om melk af te leveren bij de zuivelfabriek. Door bruut geweld, intimidatie en militair machtsvertoon werd de staking gebroken. Jan van de Sande, voorzitter van de zuivelcoöperatie "De Hoop" en Jan Meulendijk, waarnemend voorzitter werden hiervoor in mei 1943 door de Duitsers enkele dagen in arrest gehouden.
Op 23 september 1961 ontving 'De Hoop' de laatste melk en ging over naar 'Campina'. Voor de Boerenbond Boxtel was deze afstoting van de economische activiteiten een enorme verandering. Het bestuur had immers altijd de meeste tijd en inspanning gestoken in pakhuiszaken. In het verbouwde pand bevindt zich nu een automaterialenhandel.
Bron o.a.: Vur d'n boer, de koei en onze lieve heer; Hans Pel 1996

Zusters van de Choorstraat (Zie ook: Duinendaal, ook: Wilmer, Gerardus Petrus)

De Zusters van de Choorstraat of Dochters van Maria en Joseph, ook wel In Omnibus Charitas geheten *(´Vereniging van vrouwen, In Omnibus Charitas´: ´In alles de liefde´)*, werd in 1820 opgericht door Anna van Hees en haar biechtvader Jacobus Heeren te 's-Hertogenbosch. Het is een van de oudste wereldlijke zustercongregaties van Nederland. Jacobus Heeren wilde wat doen aan de nood onder de vele daklozen en wezen, en hij zocht rijke, ongehuwde vrouwen die deze zorg wilden verlenen. Naar buiten toe werd alle schijn van een klooster vermeden: die mochten in die tijd namelijk niet opgericht worden. Men sprak elkaar onderling met juffrouw aan en gebruikte de familienaam. Natuurlijk werd er evenmin religieuze kleding gedragen. Toen het echter wel mocht, was deze dracht sterk afwijkend van wat toen gebruikelijk was.
In 1853 stichtte de deken van Boxtel Mgr. Wilmer het Liefdegesticht Duinendaal, dat op 1 mei 1855 betrokken werd door zes zusters van de Choorstraat uit 's-Hertogenbosch, die onderwijs gaven en oude vrouwen verpleegden. Toen de wens kwam om ook oude mannen te verplegen trokken deze zusters zich in 1861 terug. In hun leefregel stond nl.: 'dat het doel der Vergadering is hare liefdewerken uitsluitend jegens personen van het vrouwelijk geslacht uit te oefenen (...) dat al de dienst aan mannen voor de geheele Vergadering wordt

uitgesloten, uitgenomen in het bijzonder geval van uiterste nood; alsook in de bewaarscholen aan jongetjes onder de zeven jaren'.
Bron o.a.: Hans Pel, Boxtel Toen en Nu

Zusters Clarissen (zie ook: Cronenborgh, Van; ook: Elisabethsdael, Sint; ook: Hofje, Het)

Rond 1468 besluiten enkele vrouwen uit Boxtel om sober te leven, dagelijks een aantal gebeden uit te spreken en om werken van naastenliefde te verrichten. Ze waren o.a. werkzaam in het 'armenhospitaal' (gasthuis Het Hofje) op de Markt. Veel vrouwen waren afkomstig uit Hoogstraten, want zij zochten een vestigingsplek in het zuidelijk deel van de Lage Landen. Het klooster waarin zij gingen wonen dankten zij aan een schenking in 1468 door Ridder Johan Van Cronenborgh aan de tertiarissen (zoals zij zich noemden: het is een lekenbeweging en een afdeling van de Franciscanen). Het perceel grensde aan de Dommel en bevond zich in de huidige Clarissenstraat en werd "St. Elisabethsdael" genoemd. De bestaande poort herinnert aan de toenmalige toegang. Het werd in 1471 gesticht als nonnenklooster voor de Zusters van de Derde Orde van St.Franciscus. In 1472 kregen de zusters een weg bij de Koppel, een erfpacht van twee hoeven en een huis en vijver achter de kerk dat grensde aan het klooster. Hiermee kon het klooster worden uitgebreid. In hetzelfde jaar werd op de plaats van een huis (voormalig garage Nivo), een kloosterkerk (H. Elisabeth) gebouwd, dat in 1499 voltooid werd. Er woonden toen 40 zusters. In 1485 werd dit uitgebreid tot 60 zusters. In 1479 kocht men een koperen ketel om honingwijn te mengen.
In 1504 kozen de zusters ervoor, door toedoen van de Minderbroeders uit Hoogstraten, toe te treden tot de Clarissenorde. Zij werden de arme clarissen genoemd. Het leven van de Clarissen is er een van volkomen afzondering van de wereld, vol persoonlijke armoede, boete en beschouwing. Hun dagtaak is een afwisseling van handarbeid en koorgebed. Ieder contact met de buitenwereld was verboden. Ze beginnen een wasserij voor buitenstaanders. Vuil wasgoed wordt aan de poort afgeleverd en daar ook weer schoon terug gegeven. Er was een schijf (rol of beweegbaar venster) waardoor in het klooster boodschappen werden aangenomen. In de spreekkamer was een tralie met een gordijn waarachter de zuster verbleef. In de loop van de tijd verwierven de zusters talrijke landerijen in Boxtel, die verpacht werden. Ook in Waalre, Valkenswaard en Poppel. Ze hadden een watermolen in St.M.Gestel en een huis in Den Bosch.
Het klooster te Boxtel behoorde sinds 1513 tot de Orde van de heilige Clara. In dat jaar hebben de zusters die tot dan toe leefden volgens de Regel van de Derde Orde van Franciscus, de Regel van de Orde van de heilige Clara aangenomen. Met het oog op deze verandering kwamen zusters Clarissen uit het Vlaamse Hoogstraten de communiteit van Boxtel helpen om zich de nieuwe levenswijze eigen te maken. Het klooster van Hoogstraten zelf was in 1489 vanuit Trier geïnstrueerd.

De periode tussen 1513 (Boxtel) en 1721 (Megen) was een turbulente tijd. Minder bekend is dat de zusters van Boxtel in tijden van vervolging ook in de abdij van Tongerlo (B) onderdoken.
Op 23 mei 1540 werd het klooster door brand verwoest. De zusters woonden toen in hun bespaard gebleven washuis en een 'kleijn hoenderhuysken'. Drie Boxtelse burgers (Bartholomeus de Mommer, Walraven van der Elst, Joost Bloomaerts) zorgden ervoor dat uit de puinhopen van het oude convent een nieuw klooster verrees. Drie jaar na de wederopbouw werd het in 1543 door de Geldersen, onder Maarten van Rossem opnieuw verwoest. In 1580 ontvluchtten de zusters de gevechten tussen de Spaanse en de Staatse troepen en weken uit naar 's Hertogenbosch. Daar bleven zij tot 1611. Het klooster stond toen al 30 jaar leeg. In dat jaar maakten zij gebruik van het 12-jarig bestand om weer naar Boxtel terug te keren en ze werden met klokgelui binnengehaald. Na inname van 's-Hertogenbosch in 1629 (reformatie) mochten de kloosters echter geen novicen (=nieuwe kloosterlingen) meer aannemen.
Ruim een eeuw werden zij daar door de Staten geduld totdat ze in 1717 op last van de Hoogmogenden hun klooster moesten verlaten. De 23 zusters vonden onderdak in het Vlaamse Hoogstraten. In 1728 kwam het kloostergebouw in openbare verkoop. De nieuwe eigenaar, notaris Johan Louis Verster, verbouwde het tot 11 afzonderlijke pandjes.
Rond 1720 pachtten de zusters een stuk grond in Megen. De bouw van het klooster in Megen werd deels betaald uit de inkomsten van het vroegere klooster in Boxtel.

Geschiedenis klooster Clarissenstraat Boxtel 1472-1717 'Sinte Lysbets Daele':

Eind 1468	Johan van Cronenborch schenkt op zijn sterfbed de hofstede
17-1-1472	Bisschop van Luik verleent goedkeuring stichting klooster Boxtel
30-12-1472	overdracht hofstede vindt plaats
1472	zusters Tertiarissen vestingen zich (3^{e} regel van Sint-Franciscus)
27-1-1504	toestemming paus Julius II overgang naar regel van Heilige Clara: armoede, reinheid, gehoorzaamheid
23-5-1540	grote dorpsbrand, klooster brand af, wordt herbouwd
1543	klooster verwoest door Gelderse heer M. van Rossum en zijn troepen
1580	zusters vluchten naar Den Bosch i.v.m. strijd tussen de Staten en Spanje
1611	terugkeer van de zusters
1648	Vrede van Munster. Er mogen geen nieuwe zusters meer komen
1717	overgebleven zusters moeten klooster verlaten
1717-1721	verdreven zusters verblijven tijdelijk in Hoogstraten
1721- heden	zusters verblijven te Megen

Adriaan van Vinckenrode was de naam van een minderbroeder, later kanunnik te Boxtel. Hij was de biechtvader van de zusters Clarissen te Boxtel.

Zusters van J.M.J. (Zie ook: Annagesticht, St.; ook: Brink, familie ten: ook: Duinendaal; ook: Hartitzsch, familie Von; ook: Wereldhuis)

De Sociëteit van Jezus, Maria en Jozef (JMJ). De zusters van het Gezelschap van JMJ legde zich toe op het geven van onderwijs aan arme kinderen en op bejaarden- en gezondheidszorg. Op 1 juli 1862 kwamen de eerste twee zusters met de trein op het station in Boxtel aan en namen op Duinendaal de taak over van de zusters van de Choorstraat. Ze waren gestuurd vanuit Engelen, het toenmalige moederhuis. Hun moederhuis kwam later op de Sint Janssingel, Mariënburg, in Den Bosch. De overname van Duinendaal door de zusters JMJ verliep overigens niet zonder slag of stoot en waarbij zelfs de aartsbisschop nog moest bemiddelen. Zij hielden zich in Boxtel vooral bezig met onderwijs, pensionaatswerk en verpleging. In 1865 gingen ze ook in Gemonde aan de slag. Met de geldelijke steun van de dames Ten Brink konden in Boxtel een kleine kapel en een gasthuis worden gebouwd. Hun eerste ziekenhuis hier ter plaatse dateert uit 1873. Alles was gehuisvest op Duinendaal, een van de uitgebreidste huizen van de congregatie. In 1972 stopten de (inmiddels bejaarde) zusters hun werkzaamheden en verhuisden naar het verzorgingshuis Het Wereldhuis (voorheen Molenweide) in de Achterberghstraat. De laatste 'Boxtelse' JMJ zuster verliet Boxtel op 1 november 2023.

Bron o.a.: Brabants Centrum 29-7-2004

Zusters Oblaten (Zie ook: Assumptionisten; ook: Stationsstraat 69)

De zusters Oblaten van O.L. Vrouw Assumptie, ook missiezusters van de Assumptie genoemd, vestigden zich in 1977 in Boxtel nadat men in de periode 1916-1927 ook al in Boxtel verbleef. Destijds verrichtten de religieuzen werkzaamheden op het internaat Stapelen en voor de paters Assumptionisten. Na hun terugkomst in 1977 woonden zij o.a. in de Stationsstraat 69 en hadden daar een 'openbare gebedsruimte'. De zusters Oblaten lieten in 1986 een nieuw onderkomen bouwen in het kasteelpark Stapelen. Op die plek was vroeger een woonboerderij ('t Snoekenhuis) van de paters Assumptionisten. De zusters hielden zich toen voornamelijk bezig met de zorg voor bejaarden en zieken en assisteerden daarnaast de paters. Zij noemden het klooster aan de Prins Hendrikstraat ook Onze Lieve Vrouw van de Vrede. Naast woonruimte, spreekkamers en een bibliotheekruimte was in het klooster een

bidkapel gevestigd die voor publiek toegankelijk was. In 2012 hebben de zusters dit pand en Boxtel verlaten.

Zusters Obreras de la Cruz

[Werksters van het Kruis] (Zie ook: Broekman, Ignaas; ook: Simeonshof)

De congregatie waartoe de zusters behoren heet "Instituto secular Obreras de la Cruz" (seculier instituut Werksters van het Kruis), ook wel de Spaanse zusters genoemd. Ze dragen gewone burgerkleding en hoefden niet in gemeenschap te leven. In juli 1958 begonnen zij (dankzij Deken Broekman, die hen in Spanje had leren kennen) hun ouderenwerk in het pas gebouwde bejaardenhuis Simeonshof nabij de H. Hart-kerk. In 1983 kwam er een einde aan de 24-uurs-diensten van de zusters. Ze verhuisden naar een burgerwoning in de Bachstraat en vijf jaar later naar Zandvliet.

Ze zijn veertig jaar lang werkzaam geweest op Simeonshof. In september 2008 ontvingen de vier laatste Obreras de la Cruz die in Boxtel woonden de Boxtelse zilveren erepenningen van verdienste. De laatste zuster, Spijkers, is overleden in 2018.

Bron o.a.: Spaanse zusters in Boxtel, F. Roefs 2004 pdf

Zusters Trappistinnen

(Zie ook: Jachtrust, landgoed; ook: Jachtrust, villa; ook: Munsel; ook: Salle, La)

Door de antiklerikale wetten in Frankrijk werden de Zusters Trappistinnen (cisterciënzerinnen) uit dat land verbannen en kochten begin juli 1902 het landgoed Jachtrust (nu La Salle) van Peter van den Broek, opzichter bij de Provinciale Waterstaat Limburg, met bemiddeling van Jan van Lieshout. De nonnen namen aanvankelijk hun intrek in de 'witte villa' op Jachtrust in het buurtschap Munsel. Eerst vestigden zich er drie zusters. Medio juli kwamen er nog 4 koorzusters en 4 werkzusters bij. Aan de villa werd onder architectuur van Jos de Vries een hoge ranke kapel gebouwd. Kort daarna werd aan de kapel ook een rectoraat (woning voor de 'huispriester') gebouwd. De 2e juli 1903, op het feest van Maria Visitatie, werd het Allerheiligste in het tabernakel geplaatst en werd de eerste H. Mis in de kapel opgedragen. Gedurende de oorlogsjaren 1914-1918 verleende de

overste Mère Geneviève ook onderdak aan enige paters en broeders uit Westmalle, die onder de Duitse bezetting niet in België konden blijven. Ook een communiteit van arme Clarissen uit België genoot verscheidene maanden gastvrijheid in het kloostertje, dat met de naam “0. L. Vrouw der Ballingen van Jachtrust" onder de bescherming van Maria was gesteld. Ze baden Onze Lieve Heer van het kruis, maar in de Boxtelse gemeenschap zag je ze niet. Zij hanteerden een strenge leefwijze waarbij de nadruk van hun bestaan lag op het contemplatieve leven. Zij leefden afgescheiden van de wereld, toewijding aan een leven van gebed en boete en een continu stilzwijgen. De zusters hebben hier geen gemakkelijk leven gehad en leden veel armoede, zodat ze vanuit Frankrijk ondersteund moesten worden.
In april 1919 keerden ze weer (met tegenzin; enkele hoge geestelijken moesten flink op hen inpraten) naar hun vaderland terug en werden opgenomen in de communiteit van La Cour Pétral in Frankrijk. Mère Geneviève bleef enige tijd achter om te liquideren wat niet over-gehuisd kon worden en om het landgoed te verkopen.
Bron o.a.: Trappistinnen op Jachtrust, P.Coenen 2008; ook: Van Gesticht tot Instituut, 1997, Frans Hoppenbrouwers

Zusters Ursulinen

(Zie ook: Angelaschool; ook: Eras, Frans; ook: Kei, de; ook: Merici, Angela; ook: Ursula-gebouw)

De H. Angela Merici (1470-1540) was de stichteres van de orde van de zusters Ursulinen in 1535. Zoals Jezuïeten zich wijdden aan de opvoeding van jongens, zo werden de Ursulinen door hun stichteres geroepen tot opvoeding van en onderwijs aan jonge (welgestelde) meisjes. Ze besteedden daarbij meer aandacht aan algemene vorming dan aan de voorbereiding op huishoudelijke taken.
Op paaszaterdag 22 april 1905 brachten twee zusters Ursulinen uit het klooster in Uden, enkele leerlingen met de trein weg die thuis op vakantie gingen. Voor de terugreis moesten de zusters een tijd wachten op de trein in Boxtel. Zij gingen daarom naar de H.Hartkerk om wat te bidden. Daar zag kapelaan H. Donders ◊ hen en vroeg wat voor een zusters zij waren. De kapelaan vertelde dat pastoor Eras een katholieke lagere meisjesschool wilde oprichten. Ook de pastoor werd bij het gesprek betrokken en zij drongen er bij de zusters op aan naar Boxtel te komen. De pastoor stelde de grond beschikbaar. En aldus geschiedde.
Op 15 mei 1908 werd aan de ‘Nieuwe Kerkstraat’ (nu Baroniestraat) een bewaarschool geopend onder hoede van Zuster Theodora. Ook kwam er een nieuwe lagere school (St. Angela met de leraarswoning) die op 17 mei 1909 werd ingezegend.
De zusters lieten in 1909 al een boerderij bouwen tegen het Smalwater voordat het grote kloostergebouw gerealiseerd was.
Tegenover de school begon de bouw van het klooster. Nadat men een tijd ‘gelogeerd’ had in herberg de Kei aan de Markt en in de leraarswoning, sliepen de zusters vanaf 7 augustus 1911 voor het eerst in het nieuwe gebouw. Kort daarna werd op 2 september 1911 de huiskapel ingezegend en op 18 september 1911 werd de kweekschool in gebruik genomen.

Kweekschool en pensionaat telden toen circa 80 leerlingen. Op de lagere school en 'bewaarschool' samen zaten 500 á 600 leerlingen. In 1926 werd de kapel aangebouwd.
In het Ursulagebouw waren ruimten voor het klooster van de zusters, voor een pensionaat voor meisjes en voor het onderwijs (klaslokalen en praktijkruimtes).
Achter het klooster werd in 1931 de nieuwe 'Mariaschool' gezet met studiezaal voor de pensionaires, vooral bedoeld voor interne leerlingen want weinigen kwamen uit Boxtel.
In 1934 kreeg het klooster een eigen kerkhof voor de zusters. In 1935 werd een juvenaat geopend maar vertrok alweer twee jaar later naar Maastricht.
Vanwege subsidiestop werd de kweekschool in 1936 opgeheven. Dat jaar bestond ook het Sint-Ursulaklooster 25 jaar in Boxtel.
De kweekschool werd omgevormd tot een meisjes-Uloschool. Het aantal leerlingen groeide sterk. In 1942 vestigde zich ook het Provincialaat van de Orde in het gebouw.
In 1947 werd de Ulo omgezet in een MMS (Middelbare Meisjesschool). In 1961 werd het 50-jarig bestaan van het Sint-Ursulaklooster gevierd. In 1970 werd de Bracbant-HAVO gesticht.
Op 1-12-1985 vertrokken de laatste zusters Ursulinen uit Boxtel.
In 2003 verhuisde de HAVO naar het Jacob Roelandslyceum. Hiermee kwam er een eind aan de onderwijsfunctie van het Ursulacomplex.

Zusters, Witte (Zie ook: Villa Crols; ook: Villa Phaf; ook: Wereldhuis)

De Missiezusters van Onze Lieve Vrouw van Afrika (Witte Zusters) werden opgericht in 1869 ook door Kardinaal Lavigery. Na hun vertrek uit Frankrijk hadden de zusters vanaf 1895 een klooster 'Sancta Monica' aan de Esschebaan in Esch tot 2005. Hier werden bijna vijfhonderd jonge vrouwen gevormd en opgeleid die als religieus en missionaris om te gaan werken in Afrika. In Boxtel hadden zij sinds 8 maart 1930 in Rechterstraat Villa Phaf en Villa Crols (Huize Lavigerie), afd. procure, tot hun beschikking, waar de financiën en andere wereldse zaken van de zusters geregeld werden. In de Prins Bernhardstraat was hun Provincialaat van 1969 tot 1995 en in Adrianastraat hadden zij een huis voor de studiezusters van 1969 tot 1989. De bejaarde zusters verblijven in het verzorgingscentrum Het Wereldhuis te Boxtel. In juni 2025 werd op begraafplaats Munsel een monument onthuld ter nagedachtenis aan de ongeveer 200 overleden Missiezusters.

Zwaan, De [herberg] (Zie ook: Stael, Frans)

Deze herberg, waar een brouwerij bij hoorde, lag vlakbij de brug in het centrum aan de Dommel. Volgens een huizeninventarisatie van 1792 was het een huis, stal, schuur, brouwerij, hof en werf. De nabij gelegen brug is naar deze herberg vernoemd die al in 1509 in een document wordt vernoemd. In 1532 verkocht

Wouter Gijsbrechts de herberg aan Gerard de Wolf en in 1648 was Antonie Lavignie de eigenaar, in 1792 Hendrikus Verzuden. Hierna brouwde Franciscus Stael er bier.
In 1668 logeerden hier de beroemde familie van drukkerij Plantijn – Moretus uit Antwerpen; dat blijkt uit het reisverslag van Bartolomeus Moretus. Ook koning Willem II heeft er gelogeerd. De Zwaan was een deftige herberg, een bekende pleisterplaats voor diligences en postkoetsen.
Rond 1900 had het zijn herbergfunctie verloren en werd bewoond door Jacques van Hoogerwou. Het uithangbord van De Zwaan was verhuisd naar de andere hoek bij het café van Van den Meerendonk. Tot 1916 was het een café. De herberg werd door oorlogsgeweld in 1944 verwoest en niet meer herbouwd. Thans staat op deze plaats een lunchroom.

Zwaanse brug, De (Zie ook: Bruggen; ook: Verhees, Hendrik; ook: Zwaan, De)

De brug in de Rechterstraat dankt zijn naam aan de toen nabijgelegen herberg. Lang voordat Boxtel een nederzetting was, was op de plek van de Zwaanse brug een zogeheten Vada, d.i. een doorwaadbare plaats. Er waren daar geen steile oevers en de lage waterstand boden passanten de mogelijkheid de Dommel “gemakkelijk” over te steken. In de 14de eeuw kwam er een (houten) brug, die toen nog de ‘Oude Brug’ of ‘Groote Brug’ werd genoemd. De brug lag in een doorgaande noord-zuid-route van Den Bosch via Eindhoven naar Luik en vv.
In het jaar 1788 ging Boxtelaar Hendrik Verhees, in opdracht van het gemeentebestuur naar Antwerpen en kocht daar 61.500 kasseien voor verharding van o.a. Zwaanse brug.
In 1837-1838 werd een nieuwe, stenen Zwaanse brug gebouwd. Herberg De Zwaan bestond toen nog steeds.
De brugleuning werd in 1939 bij het veertigjarig bestaan van de Boxtelse elektriciteitscentrale aanzienlijk verfraaid. Een herinneringsplaatje en een lantaarn deel uitmakend van het jubileumgeschenk sieren de huidige brug.
Op dinsdag 24 oktober 1944, om 08.00 uur, vloog de Zwaanse brug door oorlogsgeweld in de lucht. De hevige ontploffing veroorzaakte een enorme ravage: verschillende huizen in de omgeving werden totaal verwoest, waaronder het fraaie pand "Herberg de Zwaan". Na de oorlog werd de brug herbouwd maar dat vergde wel enige tijd. De huidige brug is een ontwerp van Ir. Henk van Santen, die in Boxtel aan de Grote Beemd woonde. Pas op zondag 22 februari 1948 kon burgemeester Martien van Helvoort de brug officieel openen.
In 2008 voorzag het Waterschap de brug van een faunapassage in het kader van het project “Dommel door Boxtel”. De passage stelt kleine dieren in staat deze stenen hindernis ongehinderd te passeren via een paar gangen en tunnels.

Zwarte Raaf, De (Zie ook: Breukelen)

In 1900 bouwde op de hoek Baroniestraat - Breukelsestraat smid Piet Eltink zijn zaak “De Zwarte Raaf”. Het was een smederij annex café/herberg. Tijdens de “Brukelse kermis” werd de ijzerwinkel leeggemaakt en er een orgel geplaatst om te kunnen dansen. In 1937 werd het pand overgenomen door het echtpaar v.d.Brandt-Baayens. De herberg werd toen een winkel voor huishoudelijke artikelen; de smederij een dameskapsalon van Jef van de Braak.
In 1952 werd het grondig verbouwd en vanaf 1963 kwam hier rijwielhandel Jac. Vos. Sinds 1993 is er een appartementencomplex.

Zwembaden (Zie ook: Hoek, Piet; ook: Langspier, de; ook: Molenwijk)

De gemeente Boxtel beschikte al in begin jaren 1900 over een openbare badinrichting in de openlucht. Dat betrof een op olievaten drijvende installatie op de zogeheten Grote Wielen gelegen bij de stuw in de Dommel. Door vervuiling stopte deze zwemgelegenheid. Op initiatief van dokter P.M. Hoek werd in zijn weiland in 1912 een nieuw openlucht zwembad aangelegd op de plaats waar nu het appartementencomplex residentie de Dommel is. De indeling bestond uit: een zwembassin, vier badkamers met kuipbaden en vierentwintig kleedkamers. Deze inrichting heeft ruim 20 jaar gefunctioneerd. De ontwerper ervan, gemeenteopzichter H. J. Dekkers, benutte het heldere, snelstromende zuivere water van de Dommel door de bouw van een sluisje vóór de stuw aan de Molenpad. Het Dommelwater stroomde door de langs het zwembad gelegde leiding, uit welke leiding het water door een aantal uitlaten in het bassin uitmondde. Bij de ingang van het bassin was een uitlaat gemaakt waardoor het minder zuivere water geloosd kon worden achter de stuw. Het zwembad had een oppervlakte van 600 m2. Dit werd uiteindelijk gesloten. In 1919 bestond er in Boxtel een zwemvereniging Neptunus.
Dinsdag 15 augustus 1933 opende om 16.00 uur burgemeester F. van Beek een nieuwe zwemvoorziening *'De Boxtelse bad- en zweminrichting Molenwijk',* die tien dagen eerder voor het publiek was opengesteld, het Leyssenven bij Molenwijk. Dit zwembad werd wegens chronische vervuiling na diverse seizoensluitingen in 1976 definitief gesloten.
In 1973 kwam een binnenbad (Spetterhoek) op La Salle gereed waarvan ook gebruik kon worden gemaakt door inwoners van Boxtel maar is inmiddels gesloopt.
In plaats van het complex den Haagakker met een binnen- en buitenzwembad (tot 2007) kwamen vlak voor de millenniumwisseling recreatiegebied de Langspier (buitenbad, Molenwijkseweg) en het Dommelbad (binnenbad, Schijndelseweg) in bedrijf.

Bijvoegsels:

> Bijvoegsel **Ark De** (Zie: Ark, De)

Van 21 december 1973 tot 27 januari 1974 combineert Dick Heesen in de Ark in een dubbeltentoonstelling Afrikaanse etnografica met werk van Willem van Genk. Van 21 mei tot 14 juni 1976 organiseert hij een solo-expositie rond Van Genk. Een deel van de werken wordt door Dick Heesen in zijn catalogus uit 1976 gerekend tot wat hij noemt de 'gele serie'.

> Bijvoegsel **Balbain Verster, Jan de** (Zie: Balbain Verster Jan)

In 1910 trouwde hij met Hendrika Cornelia (Rie) Bolderheij, zij was toen 19 en Jan 48 jaar, in de kerk en het gemeentehuis van Oisterwijk. Ze kregen drie dochters.
Zij bezocht de Dagtekenschool van Kunst en Ambacht nadat zij de H.B.S. had gedaan. Als huwelijkscadeau kreeg Rie van haar man een atelier aan de Prinsengracht. Vanaf het begin heeft hij haar gestimuleerd om zich te ontwikkelen in het schilderen. Via hem leerde zij de schilders L.W.R. Wenckebach, Breitner, Witsen en Israels kennen die met haar man bevriend waren. In zijn vrijgezellentijd kwamen zij in de Warmoesstraat 58, waar hij toen woonde, onder andere om het uitzicht uit het raam van zijn studeerkamer op het Damrak te tekenen en te schilderen. Zij begon op 21-jarige leeftijd te schilderen onder leiding van Wenckebach waar zij veel aan heeft te danken ofschoon deze zelden een portret schilderde. Ook Breitner en Isaäc Israels bezochten haar atelier maar zij beantwoordde niet aan hun verwachtingen.

> Bijvoegsel **Brink, ten Candidus** (Zie: Brink, familie ten)

De firma resideerde in Mettingen en had een kantoor in Amsterdam (voor de Oriënt). Een eigen zeilvloot onderhield de handel met Nederlands-Indië, ze werd daarom ook wel de 'Indische Compagnie' genoemd. De goederen gingen via Kaap de Goede Hoop naar Nederlandse havens en via de Oostzee naar Duitsland en Noorwegen. Het hoogtepunt van de firma lag in de tweede helft van de achttiende eeuw toen ook in Sneek, samen met de geparenteerde familie Sinkel (van de 'winkel van Sinkel') zich een groothandel ontwikkelde. Ten tijde van het continentaal stelsel van Napoleon werd de firma hard getroffen, ook door kapers. In 1820 moesten bijna alle bezittingen verkocht worden. Candidus was het tweede kind van tien kinderen. In 1795 bestaat er bij reder Van Hoboken in Rotterdam een schip dat Candidus heet. Ten Brink was in 1821 al enige jaren werkzaam bij die bekende redersfirma Anthony van Hoboken in Rotterdam, dat ook vestigingen in Antwerpen en New York had. In samenspraak met een compagnon S.C. Reijnst adviseerde hij koning Willem I hoe de handel met Indië weer op te starten na het faillissement van de VOC. Candidus zeilde in december 1821 naar Indië (Java-Bandoeng) samen met Reijnst. De handelsfirma in Batavia opereerde onder de naam Ten Brink en Reijnst. Een magazijn was in Amsterdam gevestigd. Toen Reijnst op 24 december 1822 stierf, heette de handelsfirma een jaar later Ten Brink, M. Reijnst en Gijsing, die tot 1836 bleef bestaan en eigen zeilschepen bezat. Candidus was er lid van de Beurs van Batavia en hij handelde in koffie.

> Bijvoegsel **Overbrenging Bloeddoek** (Zie: Bloeddoeken, Heilige)

Uit de Provinciale Noordbrabantsche en 's Hertogenbossche courant d.d. 13-06-1924:
“DE OVERBRENGING VAN DEN H. DOEK VAN HOOGSTRATEN NAAR BOXTEL.
Voor katholiek Boxtel is het gisteren een dag van groote beteekenis geweest. Gister toch was het de dag dat de relekwie van het wonder van het H. Bloed, dat vóór eeuwen te Boxtel in de Parochie kerk van den H. Petrus plaats vond, welk wonder na een grondig onderzoek door Z. H. Paus Urbanus VI in 1380 voor echt werd erkend, naar deze plaats werd overgebracht na jarenlange afwezigheid.
Het wonder van liet H. Bloed heeft zijn ontstaan te danken volgens de authentieke stukken, doordat een priester tijdens het H. Misoffer na de consecratie den kelk omstiet, tengevolge waarvan de inhoud zich verspreidde over corporale en altaardwaal en deze met roode vlekken van waarachtig Bloed werden geteekend, welke niet verwijderd konden worden.
Tijdens de reformatie moesten de kostbare doeken in veiligheid worden gebracht en na eerst te 's-Hertogenbosch en Antwerpen te zijn bewaard, kwamen ze in het bezit der St.Catharinakerk te Hoogstraten in België, waar ze reeds drie eeuwen werden bewaard.
De geestelijkheid van Boxtel is er door bemiddeling van Z. D. H. Mgr. Diepen, Bisschop van Den Bosch en Z.Em. Kardinaal Mercier, Aartsbisschop van Mechelen, in geslaagd de H. Corporale terug te ontvangen en weder onder te brengen in het Heiligdom der plaats waar het wonder plaats greep.
Toen bekend werd dat de pogingen waren gelukt en het H. Doek aan Boxtel werd teruggeschonken, werd direct een comité gevormd om de H. Relekwie een waardige ontvangst te bereiden.
Verschillende comité's werden gevormd bestaande uit de meest vooraanstaande personen uit Boxtel.
Eere-Comité: J. Spierings, Pastoor St. Petrus; F. Eras, Pastoor H. Hart; C. van Dooremalen, Pastoor Gemonde; F. W. van Beek, Burgemeester; Chr. Groos, voorzitter Bijz. Raad der St. Vincentius-Vereeniging; H. Hendriks, voorzitter Conf. St. Vincentius-Vereeniging; J. v. Liempt, voorzitter Conf. St. Vincentius-Vereeniging; Overste Klooster St. Charles; Overste Klooster Kasteel van Stapelen; Overste Procure Witte Paters.
Uitvoerend Hoofd-Comité: W. van de Ven, Kapelaan, voorzitter; A. van Uden, secretaris; J. de Vries; A. van de Ven; H. J. van Susante; A. van der Donk; A. Verhoeven; J. van Oirschot; P. Baaijens.
Comité voor pers en propaganda: M. van den Broek, voorzitter; Th. van der Meijden, secretaris; A. van Lonkhuijzen; A. Schellekens; P. Tielen. Comité voor versieringen: J. van Susante, voorzitter; P. van de Ven, secretaris; V. van de Meerendonk. penningmeester; J. van den Boer; A. van der Heijden; F. J. Witteveen.
Comité voor optocht en processie: H. M. van Griensven, voorzitter; A. van der Burgt, secretaris; H. J. Boerdonk; J. van de Meerendonk; F. Verhoeven; J. van Oerle Fzn., Comm. Gardes d'honneur; A. Baaijens; B. Th. Essers; J. Groos; M. van Kerkoerle; J. van Oerle Azn.; M. Peijnenbeurg (Lennisheuvel): W. Prick; C. Verheijden; A. de Visser.
Dank de goede samenwerking was de ontvangst in alle opzichten schitterend. Langs den geheelen weg dien de optocht moest volgen waren versieringen aangebracht en fraaie eerepoorten opgericht en een enthousiaste menigte stond langs den geheelen weg opgesteld om een eerbiedigen groet te brengen aan het dierbare pand van het verheven wonder.
In den morgen togen een 500-tal pelgrims met de geestelijkheid aan het hoofd naar Hoogstraten om den kostbaren schat in ontvangst te nemen.
De heentocht, zoowel als de terugreis geschiedden geheel volgens 't programma.

Om 7 uur stapten een 500 mannen in den trein en ze kwamen terug kwart over 5, uiterst voldaan.
In Hoogstraten begon bij aankomst de H. Hoogmis, opgedragen door den Hoog-Eerw. heer Deken van Hoogstraten en de beide Z.Eerw. H.H. Pastoors van Boxtel. Na afloop werd de H. Altaardwaal aan de pelgrims vertoond. Daarna volgde een rustpooze tot bijna 2 uur.
Toen H. Lof en daarna de plechtigheid, waarover in Boxtel weken lang met vurig hunkeren gesproken was. De overdracht van den H. Corporaal aan den Pastoor der St. Petruskerk te Boxtel. Als plaatsvervanger van kardinaal Mercier trad op Mgr. van Roeij. Voor tot de plechtigheid zou worden overgegaan sprak vooreerst pastoor Spierings, die dank bracht aan deken Valvekens en aan alle voorgaande pastoors van Hoogstraten, omdat zij de kostbare H. H. Doeken zoo zorgvuldig bewaard hadden; aan Mgr.van Roeij, aan kardinaal Mercier. Hij verzekerde, dat Boxtel den kostbaren schatten hoogste waardeerde en zou blijven waardeeren. Mgr. van Roeij erkende de billijkheid der teruggave en zag er slechts winst in, daar nu de H. Doeken voortaan op twee plaatsen zouden vereerd worden.
De HoogEerw. Deken van Hoogstraten wees op de aanwezigheid van Christus op 't altaar; op 't bewijs, dat de Zaligmaker daarvan had willen geven door deze kostbare reliquieën en hoopte dat Boxtel naast feestelijke zegeningen, ook stoffelijke voordeelen van het kostbaar bezit hebben zou, gelijk de burgemeester van Boxtel zoo straks aan tafel had doen uitkomen.
Wat nu volgde, was het hoogtepunt van den ganschen dag: de plechtige opdracht. Pastoor Spierings las eerst met luider stemme het officieele document en legde dat vervolgens voor ter onderteekening aan alle aanwezige H.H. Geestelijken en de kerkbesturen der beide Boxtelsche parochies.
Aller oogen concentreerden zich op „het verhoog", waar deze merkwaardige en historische plechtigheid geschiedde.
Het zangkoor zong jubelend: Te Deum Laudamus. Nu naar Boxtel.
In het station stond de zeer schoone, rijk met bloemen versierde burrie, waarop een verguld toonkastje. Daarin werd de H. Doek neergelegd. Toen naar buiten: de kostbare schat werd gedragen door de Zeereerw. H.H. Pastoors van Boxtel, Esch en Liempde.
Zij voegden zich in den gereedstaanden optocht.
1 Gardes d'honneur; 2 Kruis met vier lantaarns; 3 R. K. Gildebondsharmonie; 4 Eerste groep deelnemers aan de bedevaart naar Hoogstraten; 5 Studenten van het klooster Stapelen: 6 groep bruidjes; 7 harmonie van de „De la Salie stichting"; 8 tweede groep deelnemers aan de bedevaart naar Hoogstraten; 9 studenten der Witte Paters van St. Charles; 10 groep bruidjes; 11 Boxtels harmonie; 12 Eerw. heeren geestelijken: 13 H. Corporaaldoek gedragen door vier priesters; 14 uitvoerend comité en sub-comité's; 15 gardes d'honneur.
Onder 't luiden der klokken en de muziek der harmonieën trok de stoet door de straten, die naar de kerk van het H. Hart voeren. Die straten waren schoon versierd en op alle hoeken prijkten eerebogen, waaronder zeer fraaie. Men kon zien dat de menschen met volle ambitie eraan gewerkt hadden.
Weldra was de kerk gevuld. Nu beklom Z.E. de Z.E. heer pastoor Eras den predikstoel en hield een enthousiaste toespraak, waarvan aanhef en slot waren: Gloria in Excelsis Deo. Hij vergeleek vlucht en terugkomst van den H. Doek met de vlucht en terugkomst van Christus, vervolgd door Herodus en wedergekeerd in Nazareth. Hij prees Boxtel gelukkig door de tegenwoordigheid van den kostbaren schat en verwachtte er verhoogde godsvrucht en rijke zegeningen van. Hij spoorde aan tot de veelvuldige H. Communie. Een kort Lof met Te Deum en de plechtigheid was ten einde.

Nog las pastoor Eras een telegram van felicitatie voor, zoo juist aangekomen van Mgr. Diepen.
Wanneer we de gebeurtenis van gisteren beschouwen als een voorspel en inleiding van die van a.s. Zondag, de overbrenging van den H. Doek naar de St. Petruskerk, dan kunnen we niet anders zeggen, of Zondag a.s. zal Boxtel jubileeren, als het nog nooit gejubileerd heeft. We wachten met spanning dien gewichtigen dag. Terwijl de Boxtelnaren zich godvruchtig voorbereiden door een plechtig triduum."

> Bijvoegsel **Clercx, fam.** (Zie: Clercx, fam.)

De familie Clercx in Noord-Brabant stamt af van twee zoons van Jan Clercx, koopman en maire (schout) van Neerpelt, en zijn vrouw Anna Mathilde Huveners. Bastiaen Clercx (geb. Neerpelt 1787), voerman en koopman, trouwt in 1818 te Liempde met Maria Geertruida Latour, en na haar dood met haar nicht Maria Theresia Latour. Hij is de stamvader van de Boxtelse tak van de familie. Sebastiaan Hendrikus Clercx sticht in 1841 samen met zijn zoon Rogier een bierbrouwerij aan de Steenweg. Zijn zoon Ferdinand Clercx is houthandelaar en laat in 1898 villa Crols (Rechterstraat 49b) bouwen. De stamvader van de Mierlose tak is de oudere broer van Bastiaen, Johannes Walterus Clercx, koopman te Neerpelt. Hij trouwt in 1819 in Mierlo met Anna Catharina Keunen. Zij is zwanger als haar man overlijdt, en vestigt zich met haar kinderen in Mierlo, waar haar dochter Coletta Catharina postuum wordt geboren. Twee zoons worden (net als later hun achterneef) pastoor: Ferdinandus Adrianus in Veghel, en Felix Antonius (dankzij zijn broer) in de nieuwe parochie Zijtaart. In Zijtaart is nog een pastoor Clercxstraat. De oudste broer van de pastoors is Jan Louis, bierbrouwer in Mierlo. Na zijn dood zet zijn weduwe, Petronella Elisabeth ter Borgh, de brouwerij voort onder de naam Weduwe J.L. Clercx. Zij zijn de grootouders van pastoor Clercx uit Hoogeloon. Door de jaren heen blijft het contact tussen de beide familietakken Clercx bewaard. De priesters dienden, ongetwijfeld dankzij hun familieleden, als kapelaan in Boxtel. Op 13 juli 1886 trouwt Ferdinand Clercx, houthandelaar te Boxtel, in Mierlo met zijn achternicht Anna Catharina Cornelia Clercx. Hun grootvaders waren broers.

> Bijvoegsel **Colenberch, Zebertus** - de Boxtel (Zie: Colenberch)

Meester Zebert onderwees in 1501 *artes* te Leuven en werd vervolgens vice-cureit van de O.L.V.-kerk te Antwerpen. In deze functie wordt hij op 30 oktober 1511 als getuige vermeld in het testament van heer Claes Pekelheerinc, beneficiant van de O.L.V.-kerk. Hij was toen inmiddels ook openbaar notaris want op 19 juli 1511 stelde hij als zodanig het testament op van heer Gielis Bruynseels die eveneens beneficiant was van de O.L.V.-kerk. Meester Zebert voorzag de akte van zijn signet, bestaande uit een kruis met twee sleutels (ten teken van de pauselijke benoeming), geplaatst op drie heuvels met daaronder in verwijzing naar zijn naam de tekst: "*Fundamenta eius in Montibus Sanctis*".
Kort daarna zal hij naar Den Bosch zijn verhuisd. In de zeventiende eeuw werd een oemptafschrift gemaakt van een extract dat door *Gerard Prouninck genoempt van Deventer* werd gemaakt van het testament dat *wijlen Henrick Prouninck diemen noemt van Deventher, ridder van Jerusalem* op 9 november 1514 in Den Bosch had gemaakt ten overstaan van

notaris heer Erbert van Coellenberch, priester. Henrick van Deventher - de toevoeging "Prouninck" stamt vermoedelijk uit later tijd - gaf in dit testament onder meer opdracht tot de stichting van een gasthuis voor zes oude mannen: het Van-Deventhergasthuis. Op 22 juli 1517 verleenden *domini et magistri Sebertus de Boxtel et Wynandus Pieckherinck*, kanunniken van de St.Lebuinuskerk van Deventer, als executeurs-testamentair van heer Jan van Oeckel, kanunnik van Den Bosch en Deventer, hun toestemming aan de overdracht van een legaat door de deken van Cuijk. Meester Zebert zal toen als absent kanunnik van de St.Lebuinuskerk in Den Bosch hebben gewoond waar hij gezworen broeder was van de O.L.V.-broederschap en misschien ook beneficiant van de St.Jan. Op 3 september 1520 werd meester Zebert door de heer van Boxtel aan de aartsdiaken van Kempenland voorgedragen als kanunnik van Boxtel. De prebende was vrijgekomen door de dood van meester Alart Baliaert, deken van de St.Jan in Den Bosch en van de St.Petrus in Boxtel. In 1532 werd meester Zebert zelf door het St.Petruskapittel gekozen tot deken. In 1537 verwierf hij daarnaast nog het rectoraat van de kosterij van Geffen. Meester Zebert overleed in 1539 of 1540 en werd in de St.Petruskerk begraven.
Op 7 augustus 1607 maakte heer en meester Jan Goossens, kanunnik van Boxtel, een testament waarin hij enkele aanvullingen maakte op stichtingen die eerder verordend waren in het testament van *des testateurs heer oom, heer ende meester Sebert vanden Collenberch, deecken eertijts der voors. kercke*. Uit meester Jan Goossens' testament blijkt dat meester Zebert cijnzen had nagelaten ter financiering van de viering van het avondmaal op witte donderdag. Vier arme jongens uit Boxtel, die bonifanten werden genoemd en waarschijnlijk een beurs ontvingen uit de nalatenschap van meester Zebert, moesten zich op witte donderdag door de kerkgangers de voeten laten wassen. Meester Jan, die bij zijn heeroom begraven wilde worden, voegde daaraan nog de bepaling toe dat de bonifanten op de avond ervoor, tijdens de mis van acht uur, plaats dienden te nemen op de vier hoeken van meester Zeberts grafsteen om daar voor de zielenrust van beide priesters te bidden. Als beloning kregen ze ieder twee el laken voor een tabbaard.
Bron: Het notariaat in Stad en Meierij van 's-Hertogenbosch tijdens de Late Middeleeuwen (1306-1531); A.H.P. van den Bichelaer 1998

> Bijvoegsel **van Cooth** (Zie: Cooth Mr.P.F. van)

Meester van Cooth huwde te 's-Hertogenbosch met Wilhelmina Johanna Maria Suijs. Hun enige kind Frederik is jong overleden. Zijn vrouw kwam uit een voorname Oisterwijks-Bossche familie, van handelaren en bankiers.
In zijn testamenten van 21-09-1891 en 11-12-1894 heeft hij ook Boxtel bedacht. Bij het eerste legateerde hij een som van *f* 4000.-, benevens een gedeelte van de erfstelling ad *f* 20.000.-.
Later legateerde hij zijn onroerende goederen gelegen op het grondgebied van Boxtel. Deze bestonden uit een bouwhoeve onder het gehucht Munsel (*Van Cooth-hoeve)*, een huis met bosgrond genaamd Velddrielskamp en een perceelheide te Tongeren.

> Bijvoegsel **Eras, Frans** (Zie: Eras, Frans)

Zijn broer Hermanus Maria, geboren te Tilburg op 04-05-1863, werd kapelaan te Nieuwkuijk en Oisterwijk (1904-1906) en vanaf 1906 tot zijn dood pastoor te Berkdijk (Kaatsheuvel). Hij overleed in Tilburg op 27-04-1917. Hij werd op 01-05-1917 begraven.
De andere broer van hem was Augustinus P. Eras, pastoor te Tilburg, geb. 29-05-1864 te Tilburg, ovl. 29-07-1933 te Tilburg, 69 jaar, Pastoor St.Annaparochie Vught, geheim kamerheer van de paus.
Zijn zus Johanna Maria Petronella, geb. Tilburg 14-11-1869, ovl. Nijmegen 26-11-1959 trouwde te Tilburg 19-07-1897 met Franciscus Cornelis van den Heuvel, geb. Culemborg 26-07-1866, ovl. Tilburg 17-08-1936
Broer Jos werd geboren in Tilburg op 06-07-1871 en trouwde met Cornelia van Campen. Toen hij overleed werd pastoor Frans Eras toeziend voogd van de vier kinderen. (Zie ook: Villa Eras)

> Bijvoegsel **Gevelstenen** (Zie: Charles, Sint; ook: Gevelstenen)

Toen het Sint Charlesklooster, dat bijna op de plaats van het huidige fietstunneltje stond, in 1987 werd gesloopt, bleef de gedenksteen bewaard. De feestelijke onthulling vond plaats onder toeziend oog van een aantal genodigden. Onder hen een aantal Witte Paters, die vroeger in Sint Charles gewoond of gestudeerd hebben. Ook enkele tientallen bewoners van de buurtschap Hal, ten noorden van Boxtel aan de A2, waren getuige van de onthulling.
"Voor hen betekende het klooster veel meer dan voor de andere inwoners van Boxtel", memoreerde burgemeester Van Homelen. "Het was een punt van samenkomst, een ontmoetingsruimte. Niet alleen werd hier de Eucharistie gevierd, maar er waren veel contacten met de religieuze gemeenschap". De paters en overige mensen op Hal hadden grote betekenis voor elkaar.
"Omgekeerd hadden," zo vulde provinciaal Van der Weijst aan, "de Paters veel contacten met de buurt. Vooral tijdens de laatste oorlogsjaren (1940-45) kregen we veel steun. Veel paters waren beslist een stuk magerder geweest als de bewoners van Hal er niet waren geweest."
Na deze korte bijeenkomst reed het gezelschap naar de onlangs door Rijkswaterstaat geopende carpoolplaats, naast de plaats waar het voormalige Sint Charles had gestaan. Vlak bij de tunnel Eikenhorst en het Paterspad stond een kleine party-tent. Juist tussen twee onderdoorgangen hing een rood gordijn, waarachter de historische gevelsteen.
Burgemeester Van Homelen en pater Van der Weijst onthulden voorzichtig de steen. 'ANNO DOMINI MDCCCLXXXII' staat erop: in het jaar des Heren 1882. In het midden een kruis, aan beide uiteinden een palmboom ter herinnering aan het missiewerk van de Witte Paters.
"Hoewel we in Afrika vaak meer woestijnzand dan palmbomen zagen", grapte Van der Weijst.
Een informatiebord bij de gevelsteen bevat de volgende tekst: "Deze gedenksteen - die dateert van 1892 - herinnert aan het klooster Sint Charles dat in 1892 op enkele 10-tallen

meters afstand van deze plaats werd gesticht door de Witte Paters, missionarissen van Afrika". De gedenksteen werd hier aangebracht als een hommage aan het verleden.

> Bijvoegsel **Grintweg, Oude** (Zie: Grintweg, Oude)

De Sardijn Geovanni Castione *(zijn naam wordt op diverse manieren gespeld)* is op zijn 16e meegenomen door Johannes Baptista Borghino, een vriend van zijn vader. Deze Borghino woont in Boxtel en heeft een handel in prenten en lijsten. Castione zal hem gaan bijstaan in zijn werk. Hij trekt met een mars op zijn rug vol prenten en lijsten door het Brabantse land en omstreken. De jongen doet het goed in de handel. 30 mei 1838 strijkt hij neer in Oirschot om daar enkele dagen zijn waren te venten langs de deuren. Hij verblijft in de herberg van de weduwe van Cuijk. Op 2 juni besluit hij zijn handel en opbrengsten in te pakken om terug te keren naar Boxtel voor de pinksterdagen.
Kort nadat ze nog gezien zijn aldaar door een toevallige passant, zoekt Martinus Zoeren een geschikt stuk dennenhout. Hiermee slaat hij zo hard hij kon de arme Castione recht in het aangezicht. De jongen overlijdt niet meteen. Zoeren helpt hem een handje door hem in een ondiepe sloot onder water te houden. Dit vindt plaats in het bos in de buurt van Café Vingerhoets, Oirschot. (Sinds 2020: 'Hoeve 1827')

> Bijvoegsel **Heren en Vrouwen van Boxtel** (Zie: Heren en Vrouwen van Boxtel)

De "bekende" geschiedenis van Boxtel begint na het overlijden op 3 Mei 1010 van de Graaf en Bisschop Ansfried van Utrecht. Zijn opvolger de Graaf van Leuven verklaarde zich onafhankelijk van de Keizer en noemde zich voortaan de Hertog van Brabant (1012).
Onze voorouders hadden een paar eeuwen geleden veel meer te maken met hun 'plaatselijke' vorst, de heren en vrouwen van heerlijkheden en domeinen, dan met de leenheren.
In naam en in schijn stonden zij onder de Hertog, maar in werkelijkheid begon een ieder van hen eigen wetten te stellen.
Heerlijkheid is een begrip die teruggaat op het feodale of leenstelsel. In het begin van de middeleeuwen was er slechts een zwak staatsgezag: de hoogste vorst in rang, de leenheer, was afhankelijk van zijn leenmannen, die in ruil voor bepaalde rechten in een gebied (dominium) diensten leverden aan de vorst. Van de elfde tot de dertiende eeuw waren leenmannen (vazal) nog afkomstig uit de adel en de ridderschap. Na het overlijden van een leenman deden de nakomelingen net alsof het gebied, dat de heer hun vader tijdelijk als beloning in leen had gegeven, hun eigen familiebezit was. Aan het einde van de middeleeuwen worden heerlijkheden vooral lucratieve bezittingen voor de gegoede stand, en kopen rijke burgers steeds meer heerlijkheden op als beleggingsobject.
Feodalisme was veelal gekoppeld aan grootgrondbezit.
De eerste Heren van Boxtel, welke de functie bekleedden als Baanderheer = Baron van de Hertog, verbleven zelden op het kasteel, omdat zij ook nog elders Heren waren en daar ter plekke domicilie hadden.

Het kasteel Stapelen heeft in loop der jaren veel te lijden gehad als gevolg van de vele oorlogen en twisten, welke toentertijd aan de orde van de dag waren. De Gelderse troepen van Maarten van Rossem, de Staatse troepen, de muitende Spanjaarden en de Franse troepen hebben veel verwoest, maar er werd steeds weer opgebouwd en verstevigd.
Boxtel is altijd een overwegend Rooms-Katholieke gemeente geweest. Bij de volkstelling van 1840 waren er 3894 katholieken op een bevolking van 4013 zielen, terwijl de telling van 1920 een verhouding van 9191 katholieken op 9640 zielen weergaf.
Willem van Boxtel (later gehuwd met Maria van Diest) was schildknaap op het slagveld in de strijd bij Woeringen in 1288. De aanleiding tot dit gevecht is de aanspraak op het hertogdom Limburg. Hertog van Brabant Jan I en graaf van Gelre Reinoud I claimen beiden vanaf 1283 deze erfenis. Na vijf jaar ruzie wordt er op 5 juni 1288 bij Woeringen (nabij Keulen) om het bezit van dit hertogdom gevochten. Van ’s morgens 9 uur tot circa 5 uur in de middag duurt de strijd. Het is een strijd die ontbrand is vanwege een erfenisconflict rond het hertogdom Limburg. Tenslotte geeft de graaf van Gelre zich over en is de Brabantse hertog de overwinnaar en hij neemt Limburg in bezit. Negenhonderd tot meer dan duizend strijders van de graaf van Gelre blijven dood op het slagveld liggen en de Brabantse hertog heeft een verlies van zeshonderd man.
De meest geëigende plaats om tot ridder te worden geslagen is vanzelfsprekend het slagveld. Hertog Jan I zelf slaat Willem tot ridder en dat moet hem diep hebben geraakt.
Op het eind van de dertiende eeuw breidt de Boxtelse grondheer zijn gezag over Boxtel uit. En de plaatselijke bevolking heeft daar geen problemen mee gehad, aangezien hij in wezen bij de mensen in zijn omgeving in hoog aanzien staat. Dankzij deze sociale status gaat de grondheer dus over tot machtsuitbreiding. Dit houdt in, dat hij zijn rechtsmacht voortaan niet slechts binnen zijn grondheerlijkheid (Als ‘grootgrondbezitter’ oefent hij zijn bestuurlijke en rechterlijke macht uit over zijn horigen uitoefent) maar over het hele dorp. Op deze manier komt Boxtel steeds meer onder invloed van de plaatselijke grondheer. Hoe deze machtsuitbreiding heeft plaatsgevonden in Boxtel weten wij niet. Mogelijk heeft hij het dorp Boxtel persoonlijk tot een ‘gerechtsheerlijkheid’ omgevormd. Want een dergelijke heerlijkheid wordt een gerechtsheerlijkheid genoemd, als de plaatselijke heer de volledige rechtsmacht over het gehele dorp bezit. Dat wil zeggen dat hij een gerecht met volledig openbare rechtsmacht heeft aangesteld, de ‘schepenbank’. De schepenen zijn economisch vrije personen.
De Boxtelse heer heeft de volledige rechtsmacht. Hij bezit naast de lage ook de middelbare en de hoge rechtsmacht. Een dergelijke heerlijkheid krijgt de naam van ‘baanderheerlijkheid’. En een heer of vrouw, die zo’n baanderheerlijkheid bezit, heet ‘baanderheer’, baandervrouw of ‘banheer’ of ‘baanrots’. Een term, die verwijst naar het krijgswezen.
Met betrekking tot zijn rechten als leenheer gaat het om de vraag, hoeveel leenmannen aan het leenhof van de Boxtelse heer leenroerig waren. Aldus wordt de omvang van het persoonlijk goederenbezit van de heer van Boxtel zichtbaar. Zo is de heer van Boxtel allereerst leenheer van een aantal goederen in Boxtel en Liempde zelf. Daarnaast bezitten de

Boxtelse heren in de veertiende eeuw heerlijke rechten in Hamont, Achel, Sint Huibrechtslille, Tilburg, Veldhoven (Zeelst), Dinther, Empel, Enschot, Oyen, Lithoijen, Hedikhuizen, Rosmalen, Oud-Heusden, Eethen en Herpt. En zij hebben visrechten in een bepaald gedeelte van de Dommel.
In 1356 wordt de rechtspositie van de heer van Boxtel en zijn onderdanen nog eens flink verhoogd. Want dan wordt Boxtel aantoonbaar een ' rijks-onmiddellijke heerlijkheid'.

> Bijvoegsel **Hofje, Het** (Zie: Hofje Het)

(1646. Het Hofje aan de Markt van Magdalena en Deliana van der Stappen. Het Hofje werd bestuurd door regenten, dit waren bloedverwanten van Magdalena.)
HET REGLEMENT
Uit het reglement "om op te rechten een nieuw Gasthuys van thien ende sesse schamele vrouwspersonen" citeren we de volgende bepalingen:
(om op te richten een nieuw Gasthuis voor tien en zes arme vrouwspersonen)
- "soo en sal niemant tot het Gasthuys geadmitteert worden als eerlijcke ende godtvreesende persoonen, goet van leven ende boven die vijftich jaeren oudt, oft gebreckelijck soo dat sij hun broot niet en connen winnen".
(zo zal niemand tot het gasthuis toegelaten worden dan eerlijke en godvrezende personen, van onbesproken gedrag en boven de vijftig jaar oud, of dusdanig gebrekkig dat zij hun kost niet kunnen verdienen)
- "De bloedverwanten der voorschreven Magdalena ende deliana van der stappen sullen vóór anderen geprefereert moeten worden".
(De bloedverwanten van voornoemde Magdalena en Deliana van der Stappen zullen voorrang hebben op anderen)
- "Dat deze schaemele vrouwen alle drie maenden van den Rentmeester van het Gasthuys sullen ontfangen tot haerder onderhoudt, al sulcken somme van penningen als de provisoiren sullen goetvinden".
(Dat deze arme vrouwen elke drie maanden van de Rentmeester van het Gasthuis voor hun onderhoud een geldbedrag zullen ontvangen, bepaald door de Regenten,)
- "Dat niemant eenige andere persoonen sal mogen logeren sonder speciael consent van de provisoiren"
(Dat niemand andere personen mag laten logeren zonder speciale toestemming van de Regenten)
- "dat sij in alle stillichheijt ende eerbaarheijt hun sullen moeten draegen ende niet mogen na sonnen onderganck divageren oft buijten het gasthuijs blijven".
(Dat zij in alle rust en eerbaarheid zich moeten gedragen en na zonsondergang niet mogen ronddolen of buiten het Gasthuis verblijven)
- "Dat sij in 't selve gasthuis egeene vergaedringen en sullen mogen maecken ofte houden om 't saemen te drincken, te slempen oft eenich ander exces te doen".
(Dat zij in dit Gasthuis geen bijeenkomsten mogen hebben of houden om samen te drinken, te brassen of voor enig andere buitensporigheid)

- “Dat ieder sal mogen innebrengen een bedde oft beddeken met sijne toebehoorten, pot, tinnen schotel ende ketel”.
(Dat ieder mag meebrengen een bed of beddeken met toebehoren, po, tinnen schotel en ketel)

> Bijvoegsel **Boxtelse Molenaars** (Zie: Molens)

1. *Aert Willems,* 1508-'14 volgens Boxtel R 59, dd. 11-1-1508 en 19-3-1508.
c) ARIAEN JANSEN mulder op Coll in Ehv. R 41. *f* 84v, dd. 7-1-1632.
JAN AERT LEYTEN gewesen mulder op Coll in R 42, f 122v, dd. 2-12-1636.
Zijn weduwe, Maycken, leeft dan nog. Hun schoonzoon: Goort Joost Peters van Mierlo.
WILLEM VRIENS VAN KEMENAY ook in Ehv. R 33, f 91v, dd. 2-6-1598, en R 397, dd. 10-3-1601. In het Schepenprotocol van TONGELRE treft men de beide mulders aan, genoemd onder 3 en 4.
d) De onder 3 gen. LENAERT VAN DUYSEL heeft een ZOON, HTJYBERT, die volgens Ehv. R 377, dd. 1-2-1603, mulder van Stratum was. Vanaf 24-12-1594 was volgens 's-Bosch R 1467, f 80, PEETER COR-164

2. *Willem Goerts van Rode,* volgens Boxtel R 64, 18-9-1546, en R 65, dd. ca. 1551.

3. *Lenaert Martensz. Jacobsz. van Duysel,* geh. m. *Kathrijne Mathijsdr. Dirx,* wordt al in Boxtel met zijn vrouw gesignaleerd 3-3-1587 in Boxtel R 74 ; als *Mulder* aldaar eerstelijk 26-2-1592 in Boxtel R 75 ; als „Lenaert Hartens *Jacobs van Duysel*" voor het eerst 9-3-1594 in Boxtel R 75 ; laatstelijk 20-8-1612 en 25-10-1612 in Boxtel R 78 ; en verder nog verschillende malen in Boxtel R 75 in de jaren 1593, '94 en '95. De acte van boedelscheiding hunner kinderen in 1634 in Boxtel R 94 en eerder op 18-1-1629 in Boxtel R 91. Hij was *zwager* van *Huybert* en *Jan Dircx,* Mulders op Gasteren, zulks volgens Boxtel R 74, dd. 3-3-1587.

4. *Gijsbert Jansz. van der Asdonck,* geh. m. *Maria van Duysel,* dr. van zijn onder l genoemde voorganger. Mulder te Boxtel vanaf 1602, nademaal hij, 79 jaar oud, in 1652 in een acte voor Not. J. v. d. Heuvel (278, f. lOOv) verklaarde de Boxtelse watermolen toenmaals al 50 jaren lang bemaald te hebben. En inderdaad wordt hij 26-7-1617 in Boxtel R 79 uitdrukkelijk Mulder te Boxtel genoemd; zo ook 24-11-1618 in Boxtel R 80, waar sprake van de watermolen aldaar.

5. *Jan Gijsbertsz. van der Asdonck,* geh. m. *Maria* Joostdr. *Coolen.* Een der zoons van 2. Hij schijnt zijn vader omtrent 1653 te zijn opgevolgd als *Mulder* te *Boxtel,* maar slechts voor enkele jaren, want in 1657 heet hij *Mulder* op *Wolfswinckel* in St. Michielsgestel R 49, f. 14v, nadat hij nochthans in 1653 te *Boxtel Mulder* werd eveneens in St. Michielsgestel R 48, f. 42.

6. *Gijsbert* Jansz. *van der Asdonck,* dezelfde, die we onder 2 noemden, schijnt vanaf 1656 nog weer enige jaren de Boxtelse watermolen bemalen te hebben : Oirschot N 490 (Not. J. v.

Oeckel) gewaagt namelijk van hem 1656 in acte 32 als zodanig ; zo ook in acte 70. In 1658 heet hij weduwnaar in 's Bosch R 1590, f. 51, zulks van wijlen Maria Len. v. Duysel ; ibidem f. 52 treft men de boedelscheiding aan zijner kinderen.

7. *Jan* Gijsbertsz. *van der Asdonck* zien we dan andermaal NELIS JAN ANTHONIS VAN BEURDE, gehuwd met CORNELIA CORNELIS PAUWELS, Mulder te Boxtel. En volgens N 4713, f. 394, dd 14-5-1669, was zulks JAN CORNELIS MUTSAERTS, gehuwd met PETRONELLA GYSBERTS v, d. ASDONCK, schoonzoon van 4. 165 als opvolger van zijn vader op deze Boxtelse watermolen: Zo in 1663 bij Not. J. v. d. Heuvel 280, f. llv, en in 1668 ibidem 282, f. 61. Zijn testament vindt men bij dezelfde Notaris J. v. d. H. in 265, f. 289, dd. 11-4-1661 e).

8. *Nicolaes Coppens,* huwt 1e *Maria van der Asdonck,* huwt 2e *Anna de* Greeff. Door zijn Ie huwelijk schoonzoon van 5. Hij overleed even voor 4-4-1704, zodat dan ook op die datum Anna de Greeff als weduwe van Nicolaes Coppens, „gewesen Molder van den watermolen tot Boxtel", t.i.v. Adriaen van Heeswijk, molenaar op de „voorsz. Boxtelschen watermolen", in Boxtel R 137, f. 232v, kon verklaren, dat Nicolaes Coppens 14 jaar lang te Boxtel maalde tijdens haar huwelijk met haar en ook voordien tijdens zijn Ie huwelijk en als weduwnaar. Voordien was Nicolaes Coppens Mulder geweest te St. Oedenrode op de Coeveringh. Hij was zn. v. Adriaen Jansz. Coppens en diens Ie vrouw, Christina Jan Goortsz. Verhagen, geta. St. Oedenrode. Met Maria Jansdr. v. d. Asdonck huwde hij Boxtel 19-7-1667, toen hij nog in zijn geboortedorp, St. Oedenrode maalde ; met Anna de Greeff, weduwe v.Wouter Jonckers, hertrouwde hij Liempde 20-10-1686.

9. *Adriaen van Heeswijk,* zn. v. Peeter Woutersz., huwt 1e *Agnes* Peetersdr. *Aswïlder,* huwt 2e Maria Jacobs *Vermeulen.* Hij was Mulder te Boxtel vanaf 1704 tot 1711. Volgens N 429 demuntieert hij 3-1-1711 van de molenpacht tbv. zijn zoon, Peter van Heeswijk, toenmaals Mulder tot Cranenbier ; hij wordt op dat moment „sieck" genoemd en wat later in 1711 blijkt hij volgens Boxtel R 139, f. 12, overleden te zijn ; in deze laatste acte wordt zijn broeder, Jan van Heeswijk, Mulder te Vught, zijn voormalige borg genoemd. Misschien had Adriaen van Heeswijk al een paar jaren eerder dan 1704 de Boxtelse watermolen in pacht verworven, want N. 423, f. 115 en 117, maakt melding van een *andermalige* verpachting 17-12-1704 aan hem van die molen, waarbij zijn broeder, Jan v. H., Mulder te Vught, weer borg bleef. Zeker is, dat hij ook 2-8-1704 alreeds pachter was, toen hij als weduwnaar van Agnes Peetersdr. Aswilder volgens N. 423 de voorwaarden liet opstellen voor zijn voorgenomen huwelijk e) Al de kostelijke bewijsplaatsen der gegevens omtrent het bovenstaande zevental Boxtelse Mulders danken we een hunner late nakomelingen, de heer F. W. SMULDERS te 's-Bosch. 166 met Maria Jacobsdr. van der Meulen. Ook Boxtel R 138, f. 131, dd. 18-5-1708, noemt hem als Mulder en vader van Peter van Heeswijk ; in datzelfde R 138 wordt hij met alleen zijn vrouw trouwens ook nog genoemd f. 17, 37 en 44v, dd. 30-12-1705, 21-6-1705 en 15-9-1705.

10. *Laurens van Heeswijk,* gen. m. *Maria Sebers,* wordt 15-4-1711 in Boxtel R 139, f. 27, al Mulder op de Watermolen van Boxtel genoemd, zodat het met de opvolging van van Adriaen v. H. (7) door zijn zoon, Peter v. H., bij een plan gebleven schijnt te zijn. Deze Laurens v. H, was een zoon van de Vughtse Mulder, Jan v. H., en dus een oomzegger van 7. Geboren was hij omtrent 1684, want in Boxtel R 141, f. 193v, wordt hij 7-4-1728 omtrent 44 jaar oud genoemd. Ook toenmaals was hij nog altijd te Boxtel de Watermolen bemalend, die hij 15-2-1717 (N. 435) en 1-5-1726 (N. 444) telkens voor 9 jaar andermaal in pacht aanvaardde. N. 468 noemt hem 30-6-1755 nog te Boxtel in leven, maar N. 479 gewaagt 7-4-1766 van *Maria Sebers* als van zijn „weduwe".

11. *Petrus van der Crabben, mulder* te *Boxtel* ongeveer vanaf 1775. *Zoon van Wilhelmus Joannes van der Crabben en Helena Eliens. Ged. 20-02-1723 Drunen, begr. 20-11-1788 Boxtel, geh. 1) 12-07-1750 Liempde met Joanna Maria Teulings ged. 26-10-1726 Liempde, ovl. 15-09-1759 Den Dungen (Ouders: Peter Claesse Teulings, Elisabeth Theodori van Mensfort) 2) 03-02-1760 Liempde met Maria Elisabeth van Boeckel ged.28-03-1739 Liempde, ovl. 21-02-1805 Liempde (9 kdn) (Ouders: Hubertus Janssen van Boeckel, Elisabeth Laureysse Theuns)* Eerder Molenaar te Schijndel en St. Michielsgestel Vgl. omtrent hem Brab. L. X, 50, onder Vb.

12. *Wilhelmus van der Crabben,* zoon van 11. *Ged. 19-04-1763 Den Dungen, ovl. 25-10-1819 Boxtel, geh. 05-08-1787 Boxtel met Anna Maria Beringhs ged. 24-05-1758 Boxtel, ovl. 05-02-1837 Boxtel (6 kdn)* Vgl. omtrent hem Brab. L., X, 50, onder Vb, 3, en 51 onder Vlfa.

13. *Petrus van der Crabben,* zoon van 12. *Ged. 28-04-1790 Boxtel, ovl. 03-10-1832 Boxtel, geh. 25-11-1810 St.M.Gestel met Johanna Catharina van den Grootenbreugel ged. 15-10-1782 Eindhoven, ovl. 05-12-1835 Boxtel (10 kdn) (Ouders: Hendrik van den Grootenbreugel, Maria Aerts)* Vgl. omtrent hem Brab. L., X, 51, onder VIb, 2, en 52 onder Vub.

14. *Joannes Hubertus van der Crabben,* broeder van 13. *Ged. 20-04-1796 Boxtel, ovl. 26-04-1863 Boxtel geh. 14-02-1835 Boxtel met Anna Maria van (der) Eerden ged. 27-04-1798 Boxtel, ovl. 16-10-866 Boxtel (4 kdn) (Ouders: Justinus van (der) Eerden, Maria de Leyer)* Vgl. omtrent hem Brab. L., X, 52, onder VIb, 4, en 53 onder VIIc.
Bron: J. A. W. Swane. 's-Hertogenbosch. (Uitgezonderd rood; van der Crabben werd ook met een K geschreven)

> Bijvoegsel **Gerard Johan Burgers** (Zie: Hoogerwou & Zoon, W.J. van)
- Linnenfabrikant, lid der firma W. J. van Hoogerwou & Zonen, Damast & Linnenweverij te Boxtel, geb. te Eindhoven als zoon van A. M. Sillevis en A. J. Burgers, sigarenfabrikant aldaar.
- Na de 5-j. H.B.S. te Tilburg te hebben doorlopen was hij enige tijd werkzaam in een houtzagerij en kistenfabriek van zijn familie, de firma L. Sillevis & Zonen te Culemborg, doch na enkele jaren ging hij over in de textielbranche.

— Nauwelijks had Burgers zijn textielopleiding te Eindhoven en vervolgens te Enschede voltooid of in 1914 brak de oorlog uit, waardoor hij 4 jaren als reserve-officier der Veldartillerie onder de wapenen was.
- In 1918 werd hij te Boxtel benoemd tot commandant van de Burgerwacht. Na enkele jaren later deze functie te hebben overgedragen, bleef hij zijn belangstelling tonen als bestuurslid.
- Na zijn officiersplicht vervuld te hebben, associeerde hij zich in de Damast en Linnenweverij W. J. van Hoogerwou & Zonen; dit bedrijf, oorspronkelijk geheel handweverij, werd opgericht in 1852.
- In 1867, 1904, 1911, 1919 en 1928 vonden belangrijke uitbreidingen plaats. Ofschoon na 1919 de machinale weverij een overheersende plaats ging innemen, wordt toch nog het allerfijnste tafeldamast hier met de hand geweven.
— De Brabantse linnenindustrie werd oorspronkelijk vrijwel geheel uitgeoefend als huisnijverheid. De weefkettings werden op de fabriek geschoren en door de wevers mede naar huis genomen om daar op hun getouwen te worden verweven. In zo verre maakte de firma van Hoogerwou & Zn. daarop een uitzondering dat zij, tot de oudste Brabantse damastwevers behorende, de werklieden bij zich op de fabriek liet werken, aangezien het niet doenlijk was de ingewikkelde tafeldamastpatronen bij de wevers thuis te laten weven. Reeds in 1858 werd het daar geweven linnengoed op een tentoonstelling te Middelburg met een eervolle onderscheiding bekroond.
– Van de aanhankelijkheid aan het Koninklijk huis getuigt het Jubileumdamast, geweven voor H.M. Koningin Sophie en Z.M. Koning Willem III in 1874 ter gelegenheid van het 25-jarig regeringsjubileum. Het in 1934 voor H.K.H. Prinses Juliana geweven Jubileumdamast, ter gelegenheid van haar 25sten verjaardag, symbolisch opgezet en modern gestileerd uitgevoerd, getuigt hoe zijn weverij de oude traditie getrouw bleef en anderzijds geheel met de tijd is meegegaan. Het tafeldamast geweven voor Indische Vorstenhuizen en voor het Jacht van den Sjah van Iran wijst erop dat de firma ook buiten onze grenzen bekendheid geniet.
— Burgers interesseert zich zéér voor Oud-Damast en in zijn collectie komen dan ook zeer interessante weefsels uit de 17de en 18de eeuw voor.
- Ook in zijn weverij deden de moeilijke crisisjaren zich gelden, doch de herlevende vraag naar solide kwaliteit was het laatste jaar zeer merkbaar.

> Bijvoegsel **Otto Loupart** (zie: Eikenhorst, den)

Othon Mathieu Eugène (Otto) Loupart (1891-1962) (RK) was lid van het presidium van de raad van bestuur van Philips. Na de bevrijding keerde Loupart met de rest van de Philips-top uit de Verenigde Staten terug naar Eindhoven en zou de commerciële organisatie van het concern internationaal verder uitbouwen.
Hij is geboren op 24 februari 1891 in Moresnet (B) en ontving diverse wereldlijke en kerkelijke onderscheidingen. Overleden op 13 augustus 1962 in Eindhoven. Getrouwd met Emilie Marie de Bont op 11 juli 1923 te Eindhoven, geb. 07-06-1902 Eindhoven. [boekhoudster], ovl. 15-04-1990 Eindhoven. 1 kind

Toen hij trouwde werd zijn beroep nog omschreven als kantoorbediende.

> Bijvoegsel **Schuurkerk** (Zie: Schuurkerk)

rekest 1714:

Dat in de maand augustus 1714 in de gereformeerde kerk *(van oorsprong St.Petruskerk)* te Boxtel, zijnde een oud geruïneerd gebouw, van het koor waarin gepreekt wordt, gesepareerd en afgesloten, onder het prediken van Gods woord door enige roomsgezinden een groot geraas en geweld hebben gebruikt, strijdig met de plakkaten en de drossaard van Boxtel tegen het 39e art. van de politieke reformatie, te Boxtel drie roomse *(schuurkerken)* kerkenhuizen heeft laten sluiten en dat in die zaak bij resolutie van de SG is goedgevonden dat de pastoors en de bedienden van deze kerkenhuizen in de baronie van Boxtel door de drossaard ontboden zouden worden om aldaar in het gerechtshuis, in presentie van predikant en kerkenraad, hun leedwezen zouden moeten betuigen en dat ze er zorg voor zouden dragen dat zich dit niet zou herhalen en dat men hiervan een behoorlijke akte zou laten opmaken. Nadat dit gebeurd zou zijn zou de drossaard de kerkenhuizen weer mogen openen.

> Bijvoegsel **Söhngen, Hendrik Lodewijk**

Gedoopt op 06-12-1789 te Oirschot als zoon van de Franse kostschoolhouder Johan Söhngen (28-03-1753 Nassau-Siegen - februari 1824 Oirschot) en Christine Gotlieb Horn (04-04-1762 Nassau-Siegen - 20-09-1800 Oirschot). Nederlands Hervormd. Hij huwde op 04-12-1821 te A'dam met Elisabeth Catharina Hancock (02-12- 1799 A'dam - 13-05- 1870 Epse/Gorssel), met wie hij zeven kinderen kreeg. Enkele van hun kinderen (o.a. Jean Jaques Louis Söhngen geb. 04-06-1830) werden in Boxtel geboren.

> Bijvoegsel **Vlierden, van** (Zie: Vlierden, familie van)

Willem jonkheer de Borchgrave, meester, procureur aan de Raad van Brabant, geboren circa 1520, overl. 01-02-1589. *Woont te Boxtel in het kasteeltje bij de Markt* . Zoon van Peter de Borchgreve (schout van Boxtel) en Maria van Bruheze.

Gehuwd (1) met Everarda van Nulant, overleden 1608. Dochter van Everard van Nieulant en Ida Berwouts.

Gehuwd (2) met Gertrude van Kessel, dochter van Antoon van Kessel en Jossine Back.

Kinderen (uit het eerste huwelijk):

1. Everard (Michiel), gehuwd in 1577 met Johanna (Maria) jonkvrouw Schroots, overl. 1612, dochter van Michiel Schroots, heer van Bovelingen, Quadmechelen en Pepingen, en Barbe de Bochgrave. Schepen te Den Bosch. Heer van Oerle (1618), overleden 08-1617.
2. Jan jonkheer, schepen en compagniekapitein in 1589 in 's-Hertogenbosch, overleden circa 1598. Ongehuwd. Ontving op 20 december 1590 bij successie de heerlijkheden Oerle en Meerveldhoven. Het leen ging op 14 januari 1592 door erfopvolging over op zijn broer Everard.

3. Ida Catharina, gehuwd met Gerard jonkheer van Berckel, overleden 1585, zoon van Jan van Berckel. *Vroeger zag men in de St.Petruskerk te Boxtel een wapenbord met daaronder: "Joncker Gerard van Berckel en Juffrouw Ida de Burchgraeff sijn huisvrouw, 1574".*
4. **Anna de BORCHGRAVE** overleden op 16-04-1648 te Boxtel. Gehuwd met RICHARD jonkheer van VLIERDEN, geb. 1555, overl. Boxtel 11-01-1626. Schout van Boxtel. Zoon van Karel (Charles) Daniel jonkheer van Vlierden en Henrica van Kessel.
Op de linkerhelft van het grafbord destijds in de kerk te Boxtel: in zilver 2 zwarte vissen, verticaal geplaatst en afgewend naast elkaar.
Kinderen:
1. Willem ged. Den Bosch 09-12-1595
2. Henrica ged. Den Bosch 14-02-1598, Gehuwd met Johan jonker de Radelant.
3. Everardt ged. (RK) Den Bosch 05-01-1600, overl. Den Bosch ± 1627 . Gehuwd in 1622 met Anna Millinck van Gerwen, ged. Den Bosch 28-04-1603, overleden op 24-02-1673 op 69-jarige leeftijd. *(Zij trouwde daarna met de 'ketter van Deventer'.)*
4. Caerle jonkheer ged. Den Bosch 23-10-1603
(Bron: Parenteel van Ricold de Borchgrave)

> Bijvoegsel **Wereldoorlog II** (Zie: Wereldoorlog II)

Een bericht uit de (gecensureerde) krant van mei 1940:
HET BOMBARDEMENT TE BOXTEL.
Nadere bijzonderheden.
Omtrent het luchtbombardement in den nacht van j.l. Woensdag op Donderdag nabij het station te Boxtel vernemen wij van officieele Duitsche zijde nader het volgende:
Het Engelsche vliegtuig werd, daar het Duitsche navigatielichten voerde, door de bezettingstroepen aanvankelijk voor een Duitsch vliegtuig gehouden. Pas toen de bommen werden uitgeworpen wist men met den vijand te doen te hebben. In totaal werden 5 bommen uitgeworpen waarvan er 3 ontploften. Het Britsche vliegtuig cirkelde op een hoogte van 50 a 60 M. meermalen boven de plaats. De aanval kwam op het oogenblik toen Duitsche soldaten met het opladen van vaten bezig waren. Er werd aanzienlijke schade aangericht. Door dezen aanval uit de lucht zijn 13 menschenlevens te betreuren, waar-onder verscheidene Duitsche spoorbeambten. Een woord van hulde past hier voor de dappere houding van den Duitschen stationscommandant. Een brandbom viel recht op het bed van den stationscommandant. De onverschrokken man liet zich echter niet uit het veld slaan; zijn eerste gedachte was twee Nederlandsche kinderen te redden, die door de onmiddellijk daarop volgende ontploffing van de brisantbom in direct levensgevaar verkeerden. Twee Duitsche soldaten, die in de kegelbaan in kwartier lagen ontkwamen slechts aan den dood doordat een 50 K.G. zware bom die naast de baan terecht kwam niet ontplofte. De bom was klaarblijkelijk tusschen de takken van den voor het kwartier staanden boom verward, zoodat hij met de ontsteking naar boven in den grond sloeg.

Stambomen

STAMBOOM ACHTERBERGH

(Burgemeester in Boxtel)

I. Christiaan Achterbergh ged. 1745, ovl. 12-05-1794 Utrecht tr. Barbara Maria Cool ged. 1745, ovl. 07-03-1799 Utrecht

Kind:

I.1. > II. G(h)ijsbertus Achterbergh geb. 1751, ovl. 18-10-1822 Utrecht tr. met Johanna Freijters (Frijters, Greijters) geb. 1772, ovl. 05-04-1835 Utrecht (ouders: Josephus Freijters, Maria La Haije)

Kind:

II.1.> III. **CHRISTIANUS CORNELIS JOSEPH ACHTERBERGH** ged. 25-03-1799 Utrecht [burgemeester], ovl. 12-10-1864 Boxtel tr. 1) 16-11-1820 R'dam met Johanna Cornelia van den Acker ged. 25-01-1797 R'dam, ovl. 02-11-1834 Boxtel (ouders: Henrici Joannes van den Acker, Adriana van Zon) tr. 2) 01-05-1837 Boxtel met Jacoba Deppen geb. 03-02-1805 Boxtel, ovl. 29-05-1887 Boxtel (ouders: Johannes Servatius Deppen, Maria Catharina Kouwenberg)
(Moeder van den Acker overlijdt bij de geboorte van haar laatste kind!)

De Tijd : godsdienstig-staatkundig dagblad 04-06-1887

Heden overleed in den ouderdom van ruim 82 jaren, Mevrouw Jacoba Deppen, Weduwe van den Heer C. C. J. Achterbergh, in leven Burgemeester te Boxtel. H.J. Achterbergh, R.K. Pr. Boxtel, 29 Mei 1887.

Kinderen*: (J.C. van den Acker)*

III.1. Josephus Hermanus Achterbergh geb. 04-09-1821 R'dam, ovl. 14-09-1822 R'dam

III.2. Hendricus Adrianus Achterbergh geb. 26-01-1823 R'dam, [gemeente-ontvanger, opzichter bij Waterstaat] ovl. 11-01-1892 Boxmeer tr. 11-01-1854 Boxmeer met Antoinetta Theodora Hermans geb. 03-06-1830 Boxmeer, ovl. 18-12-1903 Boxmeer (ouders: Johannes Gerardus Hermans [directeur postkantoor], Maria Theresia Bockmeulen)

III.3. Gijsbertus Franciscus Joseph Achterbergh geb. 29-01-1824 R'dam, ovl. 19-09-1869 Boxtel

III.4.Wilhelmina Jacoba Magtildis Achterbergh geb. 15-09-1825 R'dam [modemaakster] tr. 15-09-1864 Delft met Simon Pijpers geb. 18-05-1812 Delft [kapitein, majoor der artillerie], ovl. 21-02-1879 Eindhoven (ouders: Johannes Pijpers [koekenbakker], Maria Roosmaalen)

III.5. Adrianus Hermanus Petrus Achterbergh geb. 04-09-1827 R'dam, ovl. 06-01-1856 Folokbentong (Indonesië)

III.6 .Magtildis Cornelia Josephina Achterbergh geb. 19-03-1829 Boxtel tr. 23-09-1852 Boxtel met Jean Baptiste Carrewijn geb. Antwerpen (ouders: Mathias Carrewijn, Maria de Winter)

III.7. Ida Christina Maria Achterbergh geb. 14-02-1831 Boxtel, ovl. 22-03-1904 Boxtel

III.8. Maria Hendrica Achterbergh geb. 07-01-1833 Boxtel [dienstmeid]

III.9. Johanna Hendrica Achterbergh geb. 02-11-1834 Boxtel [modemaakster], ovl. 26-05-1923 Delft tr. 06-06-1882 Delft met Goverinus Johannes Leeuwenberg geb. 15-04-1823

Delft [koopman, winkelier], ovl. 21-08-1898 Delft (ouders: Johannes Leeuwenberg, Anthonia Johanna Olierhoek) (Weduwnaar van Barendina Johanna Smits)

Kinderen*: (J. Deppen)*

III.10. Maria Catharina Paulina Philiberta Achterbergh geb. 19-06-1838 Boxtel ovl. 08-10-1839 Boxtel

III.11. Johannes Servasius Paulis Philibertus Achterbergh geb. 18-12-1839 Boxtel, [houtzager] ovl. 29-10-1894 Bussum tr. 06-02-1875 Alphen (ZH) met Adriana Maria Francisca Rijmenam geb. 10-10-1837 Etten-Leur, ovl. 06-01-1920 A'dam (ouders: Walterus Isaias van Rijmenam, Anna Antonia Oonincx) (Weduwe van Peter Scheiberling en Hendrikus Adrianus Rademaker)

III.12. Josephus Adrianus Achterbergh geb. 23-06-1842 Boxtel, ovl. 16-01-1914 Veghel

4. Maria Catharina Achterbergh geb. 10-11-1843 Boxtel [overste zusterklooster (Zr. M. Helena) en onderwijzeres A'dam], ovl. 13-04-1919 A'dam

III.13. Marie Joseph Alphonse Achterbergh geb. 12-01-1846 Boxtel, ovl. 14-01-1899 Boxtel

III.14. Hubertus Josephus Achterbergh geb. 26-01-1848 Boxtel [priester], ovl. 05-11-1919 Veldhoven

III.15. Virginia Machtilda Maria Achterbergh geb. 24-04-1850 Boxtel [modemaakster], ovl. 16-03-1934 Den Haag tr. 03-02-1875 Boxtel met Jacobus Anthonius van Schaik geb. 03-03-1840 Delft [sigarenfabrikant] (ouders: Egbertus van Schaik [koopman], Johanna Maria Kok)

II.2. Barbara Maria Francisca Achterbergh ged. 02-04-1800 Utrecht, ovl. 11-09-1839 Tilburg tr. 24-04-1838 Utrecht met Josephus Johannes Hoctin geb. 18-03-1795 Boxmeer [rentenier, medicina doctor], ovl. 30-01-1844 Nijmegen (Hertrouwde met Johanna Gertruda Nolet) (ouders: Franciscus Jacobus Hoctin, Catharina Margaretha Bouvij)

II.3.Josephus Antonius Adrianus Achterbergh geb. 1802, ovl. 06-09-1854 Cuijk en Sint Agatha (ongehuwd)

II.4. Eleonora Cunera Maria Achterbergh ged. 08-11-1803 Utrecht, ovl. 06-01-1842 Utrecht tr. 21-08-1823 Utrecht met Adrianus Hermanus Petrus de Haan geb. 1799 Goes (ouders: Henricus de Haan, Maria Anna Theresia van Dormaele)

II.5. Cornelia (Ida Carolina) Maria Achterbergh geb. 12-04-1805 Utrecht, ovl. 07-07-1826 Culemborg, tr. 08-09-1824 Utrecht met Cornelis Adrianus Drossaerts geb. Waalwijk (Hertrouwde met Margaretha Veldhuijzen) (ouders: Adrianus Drossaerts, Joanna Elisabetha van Rossum)

II.6. Ida Catharina Maria Achterbergh ged. 17-02-1807 Utrecht, ovl. 01-02-1882 Bussum tr. 13-10-1825 Utrecht met Thomas Wilhelmus Joseph Robert ged. 12-09-1797 Utrecht (ouders: Louis Gislein Robert, Ida Christina Maria van Bijleveld)

II.7. Johanna Maria Adriana Achterbergh geb. 09-03-1812 Utrecht, ovl. 22-05-1888 Utrecht tr. 04-02-1836 Utrecht met Hubertus Cornelius Anthonius Leopoldus Fock ged. 12-01-1811 Utrecht [medicina doctor], ovl. 28-12-1894 Utrecht (9 kdn) (ouders: Cornelius Hubertus Fok, Clara Maria Aleijdis van Cooth)

Zie ook stamboom Deppen

STAMBOOM ADELAARS

(caféhouder Boxtel)

I. Stamouders: Francis Adelaars, Joanna Maria van der Lee

ouders: Antonie Adelaars, Antonetta van der Wijst

Kind:

I.1.> II. Johannes Adelaars geb. 11-03-1790 Heeze [schoenmaker], ovl. 23-12-1870 Heeze tr. 03-06-1825 Heeze met Johanna van de Velden geb. 06-08-1799 Heeze, ovl. 24-11-1884 Heeze (ouders: Georgius van der Velden, Maria van Otterdijk)

Kinderen:

II.1. Antonetta Adelaars geb. 15-04-1826 Heeze, ovl. 05-01-1827 Heeze

II.2. Godefridus Adelaars geb. 20-09-1827 Heeze, ovl. 30-12-1867 Heeze

II.3.> III. Antonius (Antonie) Adelaars geb. 05-06-1829 Heeze [wever, venter, winkelier], ovl. 24-02-1907 Heeze tr. 04-03-1859 Asten met Hendrika Bekx geb. 15-11-1830 Asten (ouders: Lambert Bekx, Joanna Maria van Heugten)

Kind:

III.1.> IV. **LAMBERTUS ADELAARS** geb. 19-10-1860 Asten, ovl. 04-05-1909 Boxtel tr. 17-10-1899 Boxtel met Maria Margeretha van Eijndhoven geb. 21-03-1862 Boxtel, ovl. 13-06-1930 Boxtel (ouders: Willebrordus van Eijndhoven, Francisca Jonkers)

Kinderen:

IV.1. Antonius Nicasius (Antoon) Adelaars geb. 05-09-1900 Boxtel tr. 10-05-1928 Boxtel met Margaretha Henriëtta Houtappels geb. 04-05-1902 Boxtel (ouders: Gerardus Houtappels, Maria Anna van Liempt)

IV.2. Willebrordus Franciscus Adelaars geb. 22-01-1902 Boxtel, ovl. 03-07-1902 Boxtel

IV.3. Willebrordus Franciscus Adelaars geb. 31-07-1903 Boxtel, ovl. 14-01-1905 Boxtel

IV.4. Willebrordus Johannes Maria Adelaars geb. 06-06-1905 Boxtel tr. 12-06-1935 Boxtel met Maria Geerdina Johanna Verdonk geb. 30-03-1910 Boxtel (ouders: Gijsbertus Verdonk, Adriana Maria Schipper)

III.2. Godefridus Maria Adelaars geb. 24-05-1872 Heeze, ovl. 25-09-1872 Heeze

III.3. Antonetta Adelaars geb. 18-10-1869 Heeze, ovl. 20-04-1920 Heeze tr. 26-06-1911 Leende met Hendrikus Antonie van Laarhoven geb. 13-01-1868 Bergeijk [molenaar], ovl. 05-05-1939 Bergeyk (ouders: Theodoris van Laarhoven [molenaar], Maria Elisabeth van Asten) (Weduwnaar van Francisca Johanna Daris)

III.4.> V. Johannes Adelaars geb. 30-05-1867 Heeze [koffiehuishouder, hotelhouder *Spoorlaan 112 Tilburg*], ovl. 26-09-1932 Den Bosch tr. 06-08-1895 Tolburg met Henrica Joanna Adriana IJpelaar geb. 26-01-1869 Tilburg, ovl. 17-01-1940 Tilburg (ouders: Woutherus IJpelaar, Adriana Joanna Beerens)

Kinderen:

V.1. Henrica Antonia Joanna Laurentia Adelaars geb. 10-08-1896 Tilburg

V.2. Joanna Adriana Maria Adelaars geb. 16-09-1897 Tilburg, ovl. 20-03-1963 Someren tr. 04-05-1920 Tilburg met Petrus Johannes Cornelis (Piet) Smulders geb. 17-01-1895 Middelbeers [burgemeester Someren], ovl. 15-08-1944 Someren-Eind (ouders: Antonius Josephus Smulders, Johanna Maria Adriaans)

V.3. Antonius Johannes Cornelis Adelaars geb. 11-11-1898 Tilburg

V.4. Maria Margaretha Adriana Adelaars geb. 03-10-1901 Tilburg tr. 08-11-1927 Tilburg met Johannes Gerardus Zeebregts geb. 12-10-1895 Hilvarenbeek [assuradeur] (ouders: Gerardus Zeebregts [winkelier], Henrica Isabella Maria Appels)

V.5. Joannes Josephus Maria Adelaars geb. 21-03-1903 Tilburg, ovl. 04-07-1967 Den Bosch (ongehuwd)

V.6. Josepha Maria Julia Adelaars geb. 26-06-1904 Tilburg

V.7. Huberta Henrica Catharina Maria Adelaars geb. 10-06-1912 Tilburg

III.5. Maria Adelaars geb. 09-09-1865 Heeze, ovl. 20-01-1918 Uden

III.6. Johanna Maria Adelaars geb. 25-11-1863 Asten, ovl. 31-05-1936 Antwerpen tr. 19-09-1888 Tilburg met Charles Joseph van Santvoord geb. 07-06-1859 Tilburg, ovl. 14-06-1938 Antwerpen (ouders: Adriaan van Santvoord, Cornelia Roef)

II.4. Johannes Adelaars geb. 17-03-1831 Heeze, ovl. 02-01-1832 Heeze

II.5. Theodorus Adelaars geb. 03-09-1832 Heeze [wever], ovl. 14-12-1908 Heeze

II.6.> VI. Martinus Adelaars geb. 30-05-1834 Heeze [wever, schoenmaker], ovl. 04-05-1894 Zaltbommel tr. 08-05-1871 Zaltbommel met Maria Anna Smits [dienstmeid] (ouders: Henricus Smits, Anna Maria Visscher)

Kinderen:

VI.1. Johannes Adelaars geb. 10-09-1872 Zaltbommel, ovl. 15-12-1935 R'dam tr. 29-04-1904 Made en Drimmelen met Maria Elisabeth van Tetering geb. 11-05-1872 Terheijden (ouders: Franciscus van Tetering, Johanna van de Noort)

VI.2. Hendrikus Adrianus Adelaars geb. 14-11-1873 Zaltbommel [schoenmaker], ovl. 07-01-1951 Eindhoven tr. 25-09-1916 Gestel en Blaarthem met Maria Theresia van Poppel geb.07-05-1869 Bergeijk, ovl. 20-03-1943 Eindhoven (ouders: Cornelis Francis van Poppel, Francijna Kloots) (Weduwe van Petrus Johannes Theunis)

VI.3. Anna Maria Adelaars geb. 01-08-1875 Zaltbommel, ovl. 22-11-1969 Helmond tr. 07-08-1905 Woensel met Marcelus Franciscus Sanders geb. 30-09-1870 Helmond, ovl. 02-05-1951 Helmond (ouders: Hendricus Sanders, Joanna Smink) (Weduwnaar van Maria Elemans)

VI.4. Johanna Maria Adelaars geb. 01-09-1879 Zaltbommel, ovl. 05-10-1957 Venlo tr. 19-04-1902 Woensel met Johannes van Dijck geb.15-07-1876 Leiden (ouders: Johannes van Dijck, Elisabeth Weenink)

VI.5. Wilhelmina Antonetta Adelaars geb. 20-04-1881 Zaltbommel, ovl. 31-05-1975 Eindhoven tr. 26-05-1907 Woensel met Hendricus Ludovicus Arnoldus van Gardinge geb. 12-04-1880 Woensel en Eckart [metaalbewerker], ovl. 24-11-1941 Eindhoven (ouders: Johannes Cornelus Maria van Gardinge [sigarenfabrikant], Maria Wilhelmina van Milhees)

VI.6. Wilhelmus Hubertus Adelaars geb. 25-04-1883 Zaltbommel [schoenmaker], ovl. 13-07-1901 Woensel

VI.7. Antonius Theodorus Adelaars geb. 14-12-1884 Zaltbommel, ovl. 04-11-1891 Zaltbommel

VI.8. Wilhelmina Paulina Adelaars geb. 21-06-1888 Zaltbommel [naaister] tr. 20-01-1922 Eindhoven met Martinus Johannes Vlemmix geb. 23-02-1896 Vlierden [dienstknecht, rangeerder NS], ovl. 05-09-1981 Geldrop (ouders: Lambertus Vlemmix, Antonetta Vervoordeldonk)

II.7. Nicasius Adelaars geb. 09-08-1836 Heeze [wever], ovl. 14-08-1857 Heeze

II.8. Antonetta Adelaars geb. 14-09-1838 Heeze, ovl. 20-04-1920 Heeze tr. 15-01-1881 Heeze met Hendrikus Deelen geb. 13-06-1848 Heeze [fabriekswerker], ovl. 10-02-1911 Heeze (ouders: Arnoldus Deelen, Antonetta van den Heuvel) (Weduwnaar van Petronella van Buul)

II.9. Paulus Adelaars geb. 11-08-1840 Heeze, ovl. 14-06-1842 Heeze

II.10. Petrus (Peter) Adelaars geb. 11-08-1840 Heeze [wever], ovl. 24-03-1868 Heeze

II.11. Paulina Adelaars geb. 13-11-1843 Heeze, ovl. 02-12-1920 Heeze

---

STAMBOOM VAN ALPHEN

(Vicaris Generaal van het voormalig bisdom van Den Bosch)

I. Ouders: Theodorus (Gerits) van Alphen, Maria (Dirx) van der Schoot

Kinderen:

I.1. Theodorus van Alphen ged. 11-06-1697 Woensel

I.2.> II. Laurentius van Alphen ged. 10-08-1699 Woensel tr. 04-10-1722 Woensel met Maria (Thomas) van Haepert

Kinderen:

II.1. Andreas van Alphen ged. 24-03-1726 Woensel

II.2. Philippus van Alphen ged. 13-11-1728 Woensel

II.3. Maria Anna van Alphen ged. 16-12-1731 Woensel

II.4. Maria van Alphen ged. 22-08-1734 Woensel

II.5. Barbara van Alphen ged. 02-12-1735 Woensel

II.6.> III. Thomas van Alphen ged. 09-05-1739 Woensel [timmerman), ovl. 25-12-1815 Eindhoven tr. 12-11-1769 Woensel met Maria Sporenberg ged. 17-02-1749 Woensel

Kind:

III.1.> IV. Laurentius Franciscus (Laurent François) van Alphen ged. 02-08-1770 Eindhoven, ovl. 02-01-1845 Breda tr. (1) Cornelia Trompen; tr. 27-06-1813 Breda (2) Maria (Adrienne) Desemont ged. 16-01-1769 Breda (ouders: Joseph Dezemon, Jeanne van den Bersseler)

Kind:

IV.1.Maria Joanna van Alphen geb. 18-02-1804 Breda, ovl. 20-06-1876 Breda tr. 24-04-1845 Breda met Petrus Scheffers ged. 04-06-1809 Breda [timmerman], ovl. 05-05-1896 Breda (ouders: Josehpus Scheffers, Allegonda van Knegtel)

III.2.> V. Henrica (Henriëtte) van Alphen ged. 28-03-1772 Eindhoven tr. 21-08-1812 Eindhoven met Adrien van Lieshout ged. 15-03-1787 Woensel (ouders: Pierre van Lieshout, Marie van der Sang)

Kind:

V.1.Marie van Lieshout ovl. 01-10-1813 Eindhoven

III.3. Nicolaus van Alphen ged. 15-11-1773 Eindhoven

III.4. Maria van Alphen ged. 20-08-1775 Eindhoven tr. 14-05-1815 Breda met III.Adrianus Donkers ged. 21-07-1770 Princenhage (ouders: Arnoldus Donkers, Aldegonda van Leuven)

III.5. Wilhelmina van Alphen ged. 01-07-1777 Eindhoven

III.6. Jacobus van Alphen ged. 05-08-1779 Eindhoven

III.7. Joanna van Alphen ged. 29-10-1781 Eindhoven

III.8. Joanna van Alphen ged. 29-03-1784 Eindhoven

III.9. Judocus van Alphen ged. 20-02-1787 Eindhoven [hoedenmakersknecht], ovl. 12-11-1834 Breda (ongehuwd)

III.10. Johanna van Alphen ged. 03-03-1789 Eindhoven

III.11. Joannes Franciscus (Jean Francois) van Alphen ged. 24-06-1792 Eindhoven, ovl. 09-07-1875 Eindhoven tr. 15-05-1814 Eindhoven met Hendrika Verhagen ged. 17-03-1787 Gestel (ouders: Antonij Verhagen, Elisabeth van de Wiel)

II.7. Joanna van Alphen ged. 26-02-1744 Woensel

I.3. Jacobus van Alphen ged. 22-09-1701 Woensel

I.4. Gerardus van Alphen ged. 12-09-1703 Woensel

I.5.> VI. Wilhelmus (Guilhelmus) van Alphen ged. 25-12-1705 Woensel, ovl. 1775 Boxtel tr. 15-04-1742 Boxtel met Maria van den Biggelaar geb. 1720 Diessen, ovl. 1768 Boxtel (ouders: Adrianus (Caparis) van den Bichelaar, Petronella (Adriani) Hoevenaars)

kind:

VI.1. **ANTONIUS VAN ALPHEN** geb. 16-5-1748 Boxtel, ovl. 01-05-1831 Schijndel

I.6. Barbara van Alphen ged. 06-05-1708 Woensel

I.7. Maria Anna van Alphen ged. 17-07-1710 Woensel

(Aansluiting met I.5. Wilhelmus (Guilhelmus) van Alphen nog niet gevonden)

Van Alphen in Boxtel e.o.:

A. Ouders: Corneille (Cornelus) van Alphen geb . + 1760 tr. Cat(h)arina Verwetering geb . + 1760

Kind:

A.1.> B. Thomas van Alphen ged. 22-02-1775 St. Oedenrode, ovl. 24-04-1835 Oirschot tr. 23-01-1812 St. Oedenrode met Helena der Kinderen geb. 18-12-1784 St. Oedenrode, ovl. 22-02-1853 Liempde (ouders: Willem der Kinderen, Helena van de Laar)

Kinderen:

B.1. Gerardus van Alphen ovl 16-11-1843 Liempde

B.2. Cornelus van Alphen ovl. 02-08-1816 Liempde,

B.3.> C. Catharina van Alphen geb. 20-06-1814 Liempde tr. 07-05- 1837 Oirschot met Arnoldus van der Heijden geb. 23-01-1813 St. Oedenrode (ouders: Lambert van der Heijden, Maria Klerks)

Kind:

C.1. Petrus van der Heijden geb. 24-08-1854 Haaren, ovl. 04-07-1920 Goirle tr. 01-05-1889 Haaren met Johanna Maria van der Bruggen geb. 29-01-1862 Haaren, ovl. 29-12-1916 Goirle (6 kdn) (ouders: Antonius van der Bruggen, Adriana de Groot)

B.4.> D. Wilhelmus (Willem) van Alphen geb. 24-09-1818 Liempde, ovl. 09-10-1857 Boxtel tr. 19-07-1851 Boxtel met Geertruida van Esch geb. Boxtel (ouders: Johannes van Esch, Johanna Maria van Rooij)

Kinderen:

D.1. Johanna Maria van Alphen geb. 03-06-1852 Liempde, ovl. 11-08-1930 Oirschot tr. 03-02-1880 Boxtel met Jan van Oudenhoven geb. Oirschot (ouders: Theodorus van Oudenhoven, Adriana van der Vleuten)

D.2.> E. Thomas van Alphen geb. 27-01-1854 Liempde, ovl. 02-03-1937 Boxtel tr. 05-05-1884 Boxtel met Johanna Maria Schellen ovl. 05-10-1936 Boxtel (ouders: Johannes Schellen, Johanna van den Boer)

Kinderen:

E.1. Johanna van Alphen geb. 03-03-1885 Boxtel, ovl. 04-01-1965 Boxtel tr. 05-05-1913 Boxtel met Johannes Theodorus Verhoeven geb. Boxtel (ouders: Adriaan Verhoeven, Adriana van Rulo)

E.2. Wilhelmina van Alphen geb. 25-05-1886 Boxtel tr. 20-05-1915 Boxtel Adrianus Petrus Peijnenburg geb. Boxtel (ouders: Cornelus Peijnenburg, Francijn van Rulo)

E.3. Geertruda Juliana van Alphen geb. 16-02-1890 Boxtel, ovl. 14-03-1962 Boxtel

E.4.> F. Maria Wilhelmina van Alphen geb. 17-03-1900 Boxtel tr. 05-06-1928 Boxtel met Theodorus Josephus van Overbeek geb. 05-03-1900 Oirschot (ouders: Peter van Overbeek, Maria Anna Kemps)

Kinderen:

F.1. Johannes van Alphen geb. 18-01-1888 Boxtel

F.2. Geertruda Juliana van Alphen geb. 16-02-1890 Boxtel

F.3.> G. Wilhelmus Laurentius van Alphen geb. 19-04-1897 Boxtel, [landbouwer] tr. 24-05-1928 Best met Anna Maria van de Sande geb. 12-03-1898 Best (ouders: Antonius van de Sande, Maria Anna Catharina Merks)

Kinderen:

G.1. Franciscus Adrianus Martinus van Alphen ovl. 18-12-1935 Boxtel
G.2. Thomas Antonius Joannes van Alphen geb. 28-02-1929 Best
G.3. Antonia Johanna Maria van Alphen geb. 14-03-1930 Best
G.4. Johanna Maria Theresia van Alphen geb. 23-05-1931 Best
G.5. Johannes Franciscus Theodorus van Alphen geb. 21-06-1932 Best

D.3. Johannes van Alphen geb. 11-04-1856 Boxtel, ovl. 10-08-1879 Boxtel
E.- Theodorus Johannes van Alphen geb. 23-11-1892 Boxtel
E.- Adriana Martina van Alphen geb. 24-11-1894 Boxtel

A.2.> H. Johanna van Alphen geb. + 1765 St. Oedenrode, ovl. 27-07-1844 St. Oedenrode tr. Willem Oppers geb. + 1768 St. Oedenrode, ovl. 04-04-1833 St. Oedenrode (ouders: Jan Oppers, Johanna Maria van Deursen)

Kind:

H.1.> J. Cornelis Oppers geb. + 1796 St. Oedenrode, ovl, 07-01-1869 Best tr. Nicolazina (Clasina) van Son geb. + 1794 St. Oedenrode

Kind:

J.1. Willem Oppers geb. 09-01-1834 Best, ovl. 18-01-1834 Best

H.2. Cornelis Oppers ovl. 12-06-1874 Best tr. Arnoldina van der Diepen

H.3. Hendrina Oppers ovl. 31-03-1854 St. Oedenrode tr. Hendrikus van Engeland ovl. 13-09-1855 St. Oedenrode (ouders: Peter van Engeland, Catharina Huijberts) (Eerder weduwnaar van Hendrina van Dinter)

STAMBOOM AMAT

(Jachtrust en Knirsch)

(Franciscus) **FREDERIK LUDWIG MARIE GOESTIE AMAT**, vondeling, sergeant-majoor, gevonden september 1870 Banjamasin (Ind.) *(hij was toen waarschijnlijk al een half jaar oud),* ovl. 08-12-1920 Boxtel, (Tongersestraat 92, 27-03-1906: Tongersestraat 34)
Hij trouwde 1) op 18-05-1903 te Maastricht met Antonia Adriana Oostdijk geb. 15-09-1882 Maastricht, ovl. 31-08-1905 Maastricht. (Ouders: Izaak Cornelis Oostdijk, hoofdagent politie, Johanna van Hest)

Kinderen:

- Johanna Wilhelmina Cornelia Amat, geb. 18-01-1904 Maastricht, ovl. 30-07-1904 Maastricht
- Alexander Johannes Cornelis Amat geb. 09-04-1905 Maastricht, ovl. 18-06-1905 Maastricht

Amat (boekhouder, klerk, kantoorbediende) trouwde 2) 15-07-1909 A'dam met Constantie Jeanette Eliza Maria Gerris geb. 13-07-1882 Eindhoven, ovl. 29-06-1959 Bloemendaal (Ouders: Petrus Maria Johannes Gerris, Maria Antonia van Lierop) *(sinds 15-02-1919 vanuit*

Maastricht in Boxtel) (sinds 14-09-1909 vanuit A'dam in Boxtel, vertrek 27-08-1917 naar Maastricht)

Pleegkind: Maria Antonia de Kievit geb. 24-12-1916 A'dam (dochter van Franz Knirsch en mej. De Kievit)

Op 30-09-1924 trouwde C.J.E.M. Gerris in Boxtel met Franz Knirsch geb. 1863 Katharinenberg (Dld)

Zie ook Stamboom Knirsch

STAMBOOM DE BALBAIN VERSTER

(Kantonrechter in Boxtel)

Bij koninklijk besluit van 17 november 1880 is de achternaam gewijzigd van 'Verster' in 'de Balbian Verster'

I. Abraham Vester begr. 13-06-1799 Den Bosch, Florentia van Woerkom begr. 05-12-1771 Den Bosch

Kind:

I.1.> II. Florentius Verster geb. 14-08-1747 Den Bosch [schepen], ovl. 24-04-1802 Den Bosch tr. 1) 12-11-1780 Den Bosch met Antonia Emilia (Antoinetta) Heurn geb. 11-01-1756 Den Bosch, 14-04-1795 Den Bosch (ouders: François van Heurn, Martha Christina Collot d'Escury); tr. 2) 12-10-1795 Den Haag met Sabina Willemina Mollerus geb. 29-01-1752 Den Bosch, ovl. 17-12-1822 Oisterwijk (ouders: Mr. Hendrik Mollérus, Cornelia Maritia van Noey)

Kinderen:

II.1. Florentia Verster ged. 14-08-1782 Den Bosch

II.2. Frans Verster ged. 11-08-1785 Den Bosch [drost], ovl. 30-04-1811 Batavia, tr. 08-11-1807 Semarang (Ind.) met Christina Wilhelmina Elisabeth van Teylingen (1 knd) (ouders: Theodorus van Teylingen, Elisabeth Cornelia Schröter)

II.3. Martha Verster ged. 23-02-1787 Den Bosch

II.4.> IV. Johannes François Leopold Verster ged. 16-11-1788 Den Bosch, ovl. 26-12-1874 Den Bosch [ambtenaar] tr. 12-05-1824 Hillegom met Helena Catharina Elisabeth van Limburg (Brouwer), 18-09-1796 A'dam, ovl. 23-01-1840 Den Bosch (ouders: Abraham Henricus van Brouwer, Johanna Sophia Slotboom)

Kinderen:

IV.1. Florentius Verster ovl. 06-10-1833 Den Bosch

IV.2. Antonia Emilia Florentina Gerardina Verster ovl. 26-05-1853 A'dam

IV.3. Johanna Sophia Verster geb. 24-07-1826 A'dam, ovl. 10-10-1887 Arnhem

IV.4. Anna Geertruida Verster geb. 26-09-1835 Den Bosch, ovl. 06-01-1902 Apeldoorn tr. 05-08-1858 Den Bosch met Martinus Johannes van Nieuwkuijk geb. 22-11-1824 Antwerpen [luitenant kolonel der artillerie], ovl. 04-01-1880 Zwolle (ouders: Johannes Franciscus van Nieuwkuijk, Joanna Clasina Christina Kuijtenbrouwer)

IV.5.> V. **ABRAHAM HENRICUS DE BALBIAN VERSTER** geb. 10-05-1830 A'dam [kantonrechter Boxtel/ Oisterwijk/Tilburg], ovl. 12-12-1915 Oisterwijk tr. (1) 01-07-1859

Oisterwijk met Jvr. Igminia Ignatia Rijpperda geb. 03-11-1831 Oisterwijk, ovl. 17-08-1873 Oisterwijk (ouders: Jan Rijpperda [vrederechter], Arnolda Breda); tr. (2) 09-09-1880 Leiden met Charlotte Henriette Agatha ten Siethoff geb. 06-05-1839 Soerabaja, ovl. 17-12-1894 Oisterwijk (Weduwe van Aart Bouman, 3 kdn) (ouders: Johannes (Jacobus) ten Siethoff, Geertruida de Mik)

Kinderen:

V.1. Arnolda Verster geb. 13-06-1860 Boxtel, ovl. 29-11-1860 Den Bosch

V.2. **Jan François Leopold de Balbian Verster** geb. 29-06-1861 Boxtel [journalist] ovl. 26-06-1939 A'dam tr. 19-04-1910 Oisterwijk met Hendrika Cornelia Bolderheij geb. 25-02-1890 A'dam, ovl. 16-05-1938 Bussum (ouders: Dirk Bolderheij, Cornelia Maria Christina Deuzing)

V.3. Sjourd Arnold de Balbian Verster geb. 07-08-1862 Oisterwijk

V.4. Jan Arnold Verster geb. 09-06-1864 Boxtel, ovl. 14-06-1902 Oisterwijk

V.5. Abraham Henricus de Balbian Verster geb. 14-07-1866 Boxtel [luitenant bij het West-Indisch Leger, kapitein], ovl. 30-10-1939 Den Haag tr. (1) 10-10-1893 Haarlem met IJbeltje Christina Witteveen geb. 12-11-1868 Leeuwarden, ovl. 13-05-1920 Zeist (Huwelijk bij volmacht gesloten) (ouders: Cornelis Witteveen, Catharina Johanna (Bloembergen) Santee); tr. (2) 21-05-1928 Heemstede met Maria Douwes geb. 1873 A'dam (weduwe van Justin Wijnand Désiré Jockin en van Theodor Rudolph van Epen) (ouders: Luike Douwes [boekdrukker], Petronella Eggeraat)

V.6. Florentius Verster geb. 19-02-1868 Boxtel, ovl. 13-01-1871 Boxtel

V.7. Anna Geertruida Verster geb. 30-01-1871 Boxtel, ovl. 18-04-1946 Nijmegen tr. 12-02-1896 Oisterwijk met Jacobus Adrianus Marinus Everts geb. 25-05-1851 Zaltbommel, ovl. 07-05-1927 Nijmegen (ouders: Jacobus Everts, Adriana Maria van de Garde)

V.8. Louise Cornelia de Balbian Verster geb. 21-10-1881 Oisterwijk, ovl. 16-06-1906 Helmond tr. 03-12-1902 Oisterwijk met Egbert Paul Haverkamp Begemann geb. 02-07-1879 Helmond [ingenieur] (Huwelijk bij volmacht gesloten) (ouders: Egbert Haverkamp Begemann [fabrikant], Paulina Wachter)

II.5.> VI. Abraham Hendrik Verster (van Wulverhorst) geb. 07-09-1796 Den Bosch [rentenier, inspecteur houtvesterij], ovl. 19-12-1882 Noordwijk tr.30-06-1823 Oisterwijk met Wilhelmina Leijendekker geb. 10-09-1799 Den Haag, ovl. 04-02-1863 Noordwijk (ouders: Johan Jacob Leijendekker, Neeltjen Bosma)

Kinderen:

VI.1. Sabina Wilhelmina Verster geb. 02-09-1824 Oisterwijk, ovl. 07-03-1899 Leiden tr. 08-12-1852 Noordwijk met Josias Johan Hubrecht geb. 15-01-1819 Leiden [ambtenaar], ovl. 14-04-1880 Leiden (weduwnaar van Jvr Louise Rudolphine Julie van Alphen) (ouders: Paul François Hubrecht [notaris], Sophia Maria Henrietta de Veer)

VI.2. Florentius Abraham Verster geb. 12-09-1826 Boxtel [rentmeester], ovl. 08-09-1923 Leiden tr. 12-05-1859 Leiden met Everdina Margaretha van Kaathoven geb. 03-08-1832 Leiden, ovl. 13-11-1919 Leiden (ouders: Cornelis Willem Hendrik van Kaathoven [medicina doctor], Diederika Anna Elisabeth Pompe)

STAMBOOM VAN DEN BREEKEL

(Herberg Den Engel Lennisheuvel)

Gerard van den Breekel (1754-1815), Anna van Heeswijk (1756-1800)

5 kinderen o.a.:

Johannes Gerardus Jan de Oude (Jan) van den Breekel geb. 21-04-1783 Moergestel, ovl. 27-05-1849 Moergestel tr. 1) Adriana van Amsterdam geb. 1790 Moergestel, ovl. 08-02-1827 Moergestel tr. 2) 12-02-1829 Moergestel met Johanna Timmermans geb. 15-03-1798 Moergestel

Kinderen (= >):

> 1) Antoine van den Breekel geb. 09-07-1813 Moergestel, ovl. 03-06-1899 Moergestel

> 1) Adriaan van den Breekel geb. 04-11-1815 Moergestel, ovl. 29-06-1872 Moergestel

> 1) Gerardus van den Breekel geb. 25-02-1818 Moergestel, fabrikant, koperslager, ovl. 22-12-1885 Nijmegen tr. 1) 28-09-1847 Oisterwijk met Christina de Rooij geb. 15-05-1825 Oisterwijk, ovl. 22-03-1861 Nijmegen (Ouders: Martinus de Rooij, Arnolda van Roessel); tr. 2) 02-02-1864 Elst met Eva Krebber geb. 16-08-1831 Elst, ovl. 02-11-1906 Nijmegen (Ouders: Arnoldus Krebber, kleermaker, Johanna Jansen)

Kinderen:

1. 1) Adriana Johanna van den Breekel geb. 06-03-1848 Nijmegen, 26-04-1851 Nijmegen
2. 1) Louisa Maria van den Breekel geb. 29-05-1849 Nijmegen
3. 1) Johannes Martinus van den Breekel geb. 27-09-1854 Nijmegen tr. 18-04-1888 Den Bosch met Regina Theodora Wilhelmina Hoebens geb. 21-06-1855 Den Bosch (5 kind.) (Ouders: Christianus Hoebens, Wilhelmina Elisabeth Gubbels)
4. 1) Adriana Johanna van den Breekel geb. 01-10-1856 Nijmegen
5. 1) Antonius Martinus van den Breekel geb. 16-02-1859 Nijmegen
6. 2) Hendrikus Arnoldus van den Breekel geb. 27-11-1864 Nijmegen, ovl. 27-09-1923 Nijmegen tr. 26-10-1910 R'dam met Hendrika Johanna Foort geb. 31-03-1872 R'dam (Ouders: Theodorus Petrus Foort, Johanna Antonia Nintweg)
7. 2) Christina Maria van den Breekel geb. 04-01-1866 Nijmegen, ovl. 08-06-1866 Nijmegen
8. 2) Alfonsius Arnoldus van den Breekel geb. 24-02-1867 Nijmegen, ovl. 28-04-1867 Nijmegen
9. 2) Christina Maria van den Breekel geb. 21-04-1868 Nijmegen, ovl. 08-12-1884 Nijmegen
10. 2) Maria Louisa van den Breekel geb. 28-07-1871 Nijmegen, ovl. 26-12-1943 Nijmegen
11. 2)Jacobus Gerardus van den Breekel geb. 27-06-1870 Nijmegen, ovl. 10-08-1870 Nijmegen
12. 2) Maria Louisa van den Breekel geb. 28-07-1871 Nijmegen

> 1) **SERVAAS VAN DEN BREEKEL** geb. 27-06-1820 Moergestel, ovl. 04-10-1895 tr. 17-05-1859 Boxtel met Johanna Maria Huiskens geb. 08-12-1824 Boxtel, ovl. 14-01-1896 Boxtel (Ouders: Lambertus Petrus Huijskens, Catharina van de Sande)
Kinderen:
- Jan Baptist Antonie van den Breekel geb. 28-02-1861 Moergestel, ovl. 14-01-1941 Boxtel
- Catharina Jordina van den Breekel geb. 15-09-1863 Moergestel, ovl. 03-02-1943 Boxtel
- Lambertus Petrus van den Breekel geb. 15-09-1864 Moergestel ovl. 16-09-1865 Moergestel
- Adriana Maria van den Breekel geb. 06-10-1865 Moergestel, ovl. 08-03-1866 Moergestel
- Lambertus Petrus van den Breekel geb. 12-11-1867 Moergestel, ovl. 02-01-1935 Boxtel
- **Adrianus Maria van den Breekel** geb. 24-02-1869 Moergestel, landbouwer, ovl. 14-05-1931 Boxtel tr. 05-02-1903 Oirschot met Ida van den Heuvel geb. 03-09-1867 Oirschot, ovl. 03-09-1940 Boxtel (Ouders: Antony van den Heuvel, Barbara van Woensel)
Kinderen:
. Maria Barbara van den Breekel geb. 24-11-1903 Boxtel
. Antonia Servatia van den Breekel geb. 05-11-1905 Boxtel tr. 26-05-1937 Boxtel met Wilhelmus Cornelis Josephus van de Pas geb. 01-10-1901 Berkel-Enschot (Ouders: Nicolaas Josephus van de Pas, Adriana Robben)
. Francisca Maria Johanna van den Breekel geb. 02-02-1907 Boxtel
. Barbara Catharina Maria van den Breekel geb. 14-07-1908 Boxtel tr. 29-05-1933 Boxtel met Lambertus Ignatius Brans geb. 03-11-1906 Strijp, ovl. 21-02-1965 Eindhoven (Ouders: Peter Johannes Brans, Brigitta Faassen)
. **Servaas Johannes Franciscus van den Breekel** geb. 12-02-1910 Boxtel
> 1) Maria van den Breekel geb. 01-03-1823 Moergestel, ovl. 24-08-1864 tr. 22-04-1852 Moergestel met Antonius Cornelis Reijnen geb. 08-11-1824 Moergestel (Ouders: Jan Baptist Reijnen, Martina Simons)
Kinderen:
* Johannes Baptist Aloijsius Hendrikus Reijnen geb. 04-07-1853 Moergestel, ovl. 16-07-1917 Moergestel
* Alphonsus Adrianus Martinus Reijnen geb. 16-06-1856 Moergestel, ovl. 04-02-1860 Moergestel
* Hendrikus Antonius Cornelis Reijnen geb. 29-07-1859 Moergestel, ovl. 02-03-1922 Boekel
* Alphonsus Adrianus Martinus Reijnen geb. 03-07-1862 Moergestel, ovl. 27-11-1862 Moergestel
> 2) Adriana van den Breekel geb. 22-12-1829 Moergestel, ovl. 25-08-1856 Moergestel
> 2) Adriana van den Breekel geb. 10-06-1833 Moergestel, ovl. 29-05-1863 Moergestel
> 2) Johannes Adriaan van den Breekel geb. 01-01-1835 Moergestel
> 2) Petrus van den Breekel geb. 25-03-1837 Moergestel tr. 28-09-1863 Bladel en Netersel met Maria Theresia van Gompel geb. 16-10-1840 Bergeijk, ovl. 1900 Bergeijk (7 kind.) (Ouders: Johannis van Gompel, Johanna van der Linden)
> 2) Andries van den Breekel geb. 26-02-1842 Moergestel, ovl. 08-08-1914 tr. 12-05-1869 Elst met Wilhelmina Sophia Krebber geb. 29-07-1833 Elst, ovl. 13-01-1894 Oisterwijk (3

kind.) (Ouders: Arnoldus Krebber, kleermaker, Johanna Jansen)

STAMBOOM VAN BEEK

(burgemeester Boxtel)

I. Stamouders: Antonius Jacobus van Beek, Maria Anna Verouden

Kinderen:

I.1. Wilhelmina van Beek geb. 09-04-1800 Rosmalen, ovl. 19-12-1890 Oss tr. 15-06-1828 Rosmalen met Antonius van den Hurck geb. 28-08-1793 Den Bosch, ovl. 07-09-1876 Oss (ouders: Rudolphus van den Hurck, Maria van Schaijk)

I.2. Antonia van Beek geb. 24-12-1801 Rosmalen ovl. 14-10-1876 Berlicum tr. 23-04-1826 Rosmalen met Martinus van Langenhuijsen geb. 20-12-1797 Berlicum (ouders: Pieter van Langenhuijsen, Petronella Teulings)

I.3. Jacoba Antonia van Beek geb. 16-01-1804 Rosmalen tr. 09-10-1831 Rosmalen met Gerardus van Thuijl geb. 20-04-1799 Maren, ovl. 23-03-1855 Den Bosch (ouders: Johannis van Thuijl, Catharina van den Heuvel)

I.4.> II. Wilhelmus Jacobus (Willem) van Beek geb. 13-03-1806 Rosmalen, ovl. 14-09-1879 Rosmalen tr. 27-04-1839 Den Bosch met Wilhelmina Antonetta Deelen geb. 23-11-1813 Den Bosch (ouders: Matheus Deelen, Dorothea Heijmans)

Kinderen:

II.1. Antonius Theodorus van Beek geb. 10-03-1840 Rosmalen, ovl. 06-04-1882 Rosmalen

II.2.> III. Gerardus Johannes van Beek geb. 21-05-1841 Rosmalen, ovl. 22-03-1896 Rosmalen tr. 15-09-1873 Den Dungen met Maria Anna Smits geb. 23-12-1839 St.M.Gestel, ovl. 12-07-1894 Rosmalen (ouders: Francis Smits, Hendrica van de Westelaken)

Kinderen:

III.1. Maria Hendrika van Beek geb. 08-02-1875 Rosmalen, ovl. 17-05-1935 Rosmalen

III.2. Wilhelmina Antonetta van Beek geb. 08-02-1875 Rosmalen, ovl.18-02-1954 Rosmalen

III.3.> IV. **FRANCISCUS WILHELMUS VAN BEEK** geb. 29-11-1876 Rosmalen [burgemeester Boxtel], ovl. 06-10-1953 Den Bosch tr. 20-08-1912 Terheijden met Helena Maria Scholtens geb. 15-08-1880 Leens (Gr.), ovl. 02-02-1973 Boxtel (ouders: Hendericus Scholtens [landbouwer], Elisabeth Lammerts)

Kind:

IV.1. Maria Anna Elisabeth van Beek geb. 04-06-1915 Haaksbergen, ovl. 31-03-1981 Boxtel tr. 28-08-1941 Boxtel met Augustinus Adrianus Johannes van Susante geb. 14-11-1911 Boxtel, ovl. 29-10-1989 Boxtel (3 kdn) (ouders: Hubertus Josephus van Susante, Maria Anna van den Brekel)

III.4. Anna Gerardina van Beek geb. 09-01-1878 Rosmalen, ovl. 10-09-1891 Rosmalen

III.5. N.N. van Beek ovl. 18-04-1879 Rosmalen (levenloos)

III.6. Marinus Ignatius van Beek geb. 28-04-1880 Rosmalen, ovl. 18-02-1939 Rosmalen

II.3. Matheas Wilhelmus van Beek geb. 06-06-1842 Rosmalen, ovl. 23-07-1842 Rosmalen

II.4. Willem Matheas van Beek geb. 04-07-1843 Rosmalen, ovl. 03-01-1912 Waalre tr. 18-06-1868 Berlicum met Maria van Heeswijk geb. Vught (ouders: Jan Jasper van Heeswijk, Maria Johanna Godschalx)

II.5. Johannes Martinus van Beek geb. 06-10-1844 Rosmalen, ovl. 04-01-1909 Velp (N.Br) - Theodorus Jacobus van Beek geb. 02-07-1848 Rosmalen, ovl. 13-05-1916 Rosmalen tr. 15-10-1872 Den Bosch met Anna Maria van Deutekom geb. 19-10-1834 Den Bosch (ouders: Jacobus Antonius van Deutekom, Maria Anna van Hooff)

II.6. N.N. van Beek (vrouw) ovl. 03-02-1850 Rosmalen (levenloos)

II.7. Marinus Ignatius van Beek geb. 02-05-1854 Rosmalen [pastoor], ovl. 14-01-1927 Heumen

I.5.> V. Adrianus Wilhelmus (Sijbraeducis) van Beek ged. 06-01-1809 Rosmalen [landbouwer], ovl. 21-05-1885 Uden tr. 10-05-1848 Heeswijk met Catharina van Doorn geb. 26-01-1814 Heeswijk [landbouwster], ovl. 09-08-1863 Heeswijk (ouders: Willem van Doorn, Annemie van Rosmalen)

Kinderen:

V.1. Antonius Martinus van Beek geb. 18-02-1849 Heeswijk, ovl. 27-02-1866 Heeswijk

V.2. Maria Cornelia van Beek geb. 20-05-1851 Heeswijk, ovl. 28-12-1867 Heeswijk

V.3.Maria Wilhelmina van Beek geb. 07-10-1852 Heeswijk, ovl. 22-02-1856 Heeswijk

I.6. Dingena (Digna Dijmphina) van Beek geb. 12-09-1811 Rosmalen, ovl. 08-03-1891 Berlicum tr. 24-05-1838 Rosmalen met Hendrikus Godschalx geb. 03-10-1814 Berlicum [bierbrouwer], ovl. 22-09-1890 Berlicum (5 kdn) (ouders: Adriaan Godschalx, Cornelia van Balkom)

I.7. Antonie Johannes van Beek geb. 26-04-1818 Rosmalen, ovl. 22-10-1818 Rosmalen

I.8. Maria Anna van Beek geb. 16-12-1819 Rosmalen, ovl. 29-11-1895 Heeswijk tr. 07-06-1848 Rosmalen met Petrus Johannis van Lith geb. 29-01-1821 Rosmalen, ovl. 22-10-1892 Heeswijk (7 kdn) (ouders: Hendrikus Johannis van Lith, Johanna van Heumen)

STAMBOOM VAN BESOUW

(Pastoor St.Petruskerk Boxtel)

I. Stamouders: Joost Gerrits (Justinus) van Besouw, Hendrica Cornelis de Noot

Kind:

I.1.> II. Gerardus Joost van Besouw ged. 17-10-1754 Tilburg, ovl. 10-11-1814 Goirle tr. 1) 18-02-1781 Tilburg met Johanna van Dommelen ged. 27-04-1752 Goirle, ovl. 08-05-1799 Goirle (ouders: Joannes van Dommelen, Catharina van der Heijden) tr. 2) 04-05-1801 Goirle met

Cornelia Bekkers geb. 07-12-1773 Alphen, ovl. 07-02-1831 Goirle (ouders: Nicolaas Bekkers, Cornelia van der Voort)

Kinderen:

II.1. Gerardus van Besouw ged. 14-01-1782 Goirle, ovl. 16-02-1782 Goirle

II.2. Cornelis van Besouw ged. 05-12-1782 Goirle, ovl. 09-06-1860 Goirle tr. 06-09-1813 Goirle met Huberdina van Dun ged. 19-09-1787 Goirle, ovl. 15-09-1868 Goirle (6 kdn) (ouders: Johannes Baptist van Dun, Maria Jan van den Broeck)

II.3.> III. Hendrik(us) van Besouw geb. 05-12-1782 Goirle, ovl. 01-03-1851 Goirle tr. 1) 18-06-1810 Goirle met Petronella Heestermans geb. 02-11-1780 Hilvarenbeek, ovl. 09-04-1824 Goirle (ouders: Mathijs Heestermans, Maria van de Laar) tr. 2) 05-07-1825 Goirle met Elisabeth Brenders geb. 07-03-1799 Goirle, ovl. 25-02-1835 Goirle (ouders: Jan Baptist Brenders, Anna Oostelbosch)

Kinderen:

III.1. Jan Baptist van Besouw geb. 08-05-1811 Goirle, ovl. 05-02-1885 Goirle tr.(1) 25-05-1839 Goirle met Johanna Versteeden geb. 12-12-1818 Goirle, ovl. 05-01-1868 Goirle (ouders: Jan Versteeden, Johanna van Miert) tr. (2) 30-06-1870 Diessen met Elisabeth Luijbregts geb. 04-09-1827 Diessen, ovl. 05-07-1884 Goirle (ouders: Wouter Luijbregts, Arnoldina van Gerven)

Kinderen:

1. Petronella van Besouw geb. 04-04-1843 Goirle, ovl. 05-09-1896 Goirle tr. 27-04-1863 Goirle met Willem van der Zande geb. 20-08-1841 Goirle, ovl. 25-03-1913 Goirle (ouders: Cornelis van der Zande, Maria Smulders)

2. Johannes Cornelis van Besouw geb. 04-09-1850 Goirle, ovl. 15-05-1865 Goirle

3. Hendrikus van Besouw geb. 26-03-1854 Goirle, ovl. 14-05-1854 Goirle

4. Johanna van Besouw geb. 16-08-1856 Goirle, ovl. 28-08-1930 Goirle tr. 11-09-1876 Goirle met Adriaan Brouwers geb. 29-03-1854 Goirle (fabrieks-arbeider], ovl. 17-08-1920 Goirle (ouders: Jan Baptist Brouwers, Maria Catharina Bormans)

III.2.> IV. Nicolaas van Besouw geb. 23-02-1813 Goirle [linnenwever], ovl. 08-09-1889 Goirle tr. 23-05-1848 Goirle met Maria Catharina van Dun geb. 01-05-1812 Goirle, ovl. 29-11-1899 Geldrop (ouders: Peter (Pierre) van Dun, Johanna (Jeanne) van Gorp)

Kinderen:

IV.1. Hendrikus van Besouw geb. 29-05-1850 Goirle, [wever] ovl. 26-10-1873 Goirle (ongehuwd)

IV.2.> V. Peter van Besouw geb. 19-06-1851 Goirle [bakker en fabrikant], ovl. 14-07-1923 Geldrop tr. 04-02-1891 Strijp met Maria van Mierlo geb. 12-03-1856 Strijp, ovl. 10-10-1935 Eindhoven (ouders: Hendrik van Mierlo [fabrikant], Clasina van de Ven)

Kinderen:

V.1. Hendrikus Cornelis van Besouw geb. 02-12-1891 Geldrop [kand. notaris] tr. 06-05-1924 Roosendaal met Maria Aldegonda Antonissen

geb. 26-05-1893 Roosendaal en Nispen (ouders: Marijnus Antonissen, Maria Boverkamp)

V.2. Nicolaas Franciscus Antonius van Besouw geb. 16-02-1894 Geldrop [ambtenaar], ovl. 17-12-1946 Eindhoven tr. 19-11-1925 Eindhoven met Catharina Geertruida Maria van Velzen geb. 27-07-1898 Gouda, ovl. 02-01-1978 Eindhoven (ouders: Johannes Jacobus van Velzen, Johanna Elisabeth Maria de Jong) (Weduwe hertrouwt 1966 met Theodoor Christiaan Hammecher)

V.3. **MARTINUS JOSEPHUS PETRUS VAN BESOUW** geb. 20-01-1897 Geldrop [pastoor], ovl. 23-06-1964 Liempde

4. Nicolaas Franciscus van Besouw geb. 27-07-1898 Geldrop tr. met Catharina G.M. van Velsen geb. 27-07-1898 Gouda

IV.3. Cornelis van Besouw geb. 04-09-1852 Goirle, ovl. 28-01-1853 Goirle

III.3. Johanna van Besouw geb 31-01-1818 Goirle, ovl. 12-09-1883 Goirle tr. 01-06-1852 Goirle met Nicolaas Spapens geb. 27-01-1820 Goirle, ovl. 05-01-1896 Goirle (5 kdn) (ouders: Peter Spapens, Maria Elisabeth Peeters)

III.4. Maria Anna van Besouw geb. 05-07-1820 Goirle, ovl. 20-02-1822 Goirle

III.5. Gerardus van Besouw geb. 30-01-1826 Goirle [wever], ovl. 02-07-1889 Tilburg

III.6. Anna Maria van Besouw geb. 11-04-1831 Goirle, ovl. 01-11-1834 Goirle

III.7. N.n. van Besouw ovl. 24-02-1835 Goirle (levenloos)

II.4. Maria van Besouw ged. 21-08-1784 Goirle, ovl. 20-04-1786 Goirle

II.5. Jan Baptist van Besouw ged. 08-08-1786 Goirle, ovl. 21-04-1834 Poppel (B) tr. 15-01-1812 Poppel (B) met Adriana Stoops ged. 05-07-1778 Poppel (B), ovl. 04-03-1840 Poppel (B) (4 kdn) (ouders: Adrianus Stoops, Elisabeth van Hal)

II.6. Adrianus van Besouw ged. 10-07-1788 Goirle, ovl. 08-11-1788 Goirle

II.7. Joanna Catharina van Besouw ged. 27-04-1790 Goirle, ovl. 17-08-1790 Goirle

II.8. Wouter van Besouw ged. 24-10-1791 Goirle [linnenwever], ovl. 14-08-1865 Goirle tr. 24-12-1817 Goirle met Petronella van Dun ged. 08-05-1794 Goirle, ovl. 22-08-1859 Goirle) (7 kdn) (ouders: Johannes Baptist van Dun, Maria Jan van den Broeck

II.9. Adriana Maria Cornelia van Besouw ged. 21-10-1797 Goirle, ovl. 18-05-1804 Goirle

II.10. Johanna van Besouw ged. 23-01-1802 Goirle, ovl. 18-05-1804 Goirle

II.11. Nicolaus van Besouw ged. 08-02-1804 Goirle, ovl. 08-05-1804 Goirle

II.12. Anna Cornelia van Besouw ged. 02-05-1805 Goirle, 31-05-1805 Goirle

II.13. Petrus van Besouw ged. 01-09-1807 Goirle, ovl. 02-11-1807 Goirle

II.14. Adriaan van Besouw ged. 10-11-1808 Goirle [linnenwever], ovl. 18-10-1855 Goirle tr. 06-10-1832 Goirle met Petronella van Iersel ged. 01-04-1807 Goirle, ovl. 30-11-1877 Goirle) (7 kdn) (ouders: Cornelis Norbertus van Iersel, Helena Maria van Ravels

II.15. Petrus van Besouw geb. 24-03-1811 Goirle, ovl. 18-11-1812 Goirle

---

STAMBOOM BLES

(rentmeester kasteel Stapelen Boxtel)

I. Marcellus Bles, Maria Wassenbergh

Kind:

I.1.> II. Govert Bles ged. + 1675 Wijchen [klerk en schepen te Tilburg], begr. 17-05-1747 Tilburg tr. 25-02-1714 Tilburg met Arnolda Cloostermans ged. 23-03-1687 Tilburg, begr. 15-04-1755 Tilburg (ouders: Cornelis Cloostermans, Catharina Smits)

Kinderen:

II.1. Marcellus Bles ged. 09-06-1715 Tilburg [onderkoopman van de VOC, secretaris van Politie te Colombo, heer van Moergestel], begr. 03-11-1797 Moergestel tr. 24-12-1747 Colombo (Sri Lanka) met Anna Maria de Caauw ged. 01-11-1727 Colombo (Sri Lanka), ovl. 1755 (5 kdn) (ouders: Antonie de Caauw, Helena Ritscher)

II.2. Catharina Goverdina Bles ged. 17-01-1717 Tilburg, ovl. 17-01-1793 Tilburg tr. (1) met Anthonij van Hanswijck; tr. (2) met Abraham van Velsen

II.3. Maria Jacoba Bles ged. 28-12-1721 Tilburg, crem. 22-03-1808 Tilburg tr. met Petrus Bekkers [president schepen in Chaam]

II.4. Adriana Josina Bles ged. 25-05-1723 Tilburg, begr. 08-05-1783 Moergestel tr. 27-11-1756 Helvoirt met Pieter Dibbetz ged. 16-01-1735 Hivarenbeek, ovl. 24-07-1794 Moergestel (ouders: Pieter Leonardus Dibbets, Alida Timmers)

↓II.5.> III. **CORNELIS BLES** geb. 12-11-1724 Tilburg [notaris en President-Schepen te Tilburg, rentmeester Stapelen], ovl. Boxtel, begr. 05-07-1790 Tilburg tr. 24-08-1755 A'dam met Marthe Catherine Peneux geb. + 1735 Suriname, ovl. 04-09-1799 Boxtel, begr. 07-09-1799 Tilburg (ouders: Isaac Peneux, Marie Anne Gebert)

Kinderen:

III.1. Arnolda Catharina Bles ged. 15-10-1756 Tilburg, ovl. 03-02-1835 Breda tr. 23-06-1776 Tilburg met Johan de Bruin (8 kdn)

III.2. Isaac Bles ged. 22-10-1758 Tilburg [notaris], ovl. 03-10-1811 Tilburg

III.3. *(Vrouwe)* Cornelia Constantina Bles ged. 25-05-1760 Tilburg, ovl. 23-09-1826 Boxtel tr. 05-04-1779 Tilburg met Philip Ernest Carel Lodewijk von dem Bussche geb. Ippenburg bij Osnabruck [kapitein commandant] (7 kdn) *(Zie ook: VI.2.)*

III.4. Govert Jacobus Bles ged. 31-01-1762 Tilburg [notaris], ovl. 14-09-1826 Boxtel

↓III.5.> IV. Marianna Sophia Bles ged. 10-06-1764 Tilburg, ovl. 28-03-1848 St.M.Gestel tr. 16-12-1786 Tilburg met Louis Berail [koopman, wijnkoper]

Kind:

IV.1.> V. Corneille Hipolite Berail ged. 30-06-1795 Montpellier, ovl. 06-02-1891 St.M.Gestel tr. 1815 Boxtel met Henriëtte Struuck van der Steege geb. 1797 Groningen, ovl. 04-02-1851 St.M.Gestel (ouders: Philibert Lijphard van der Steege, Geertruida Gijsberta van Randwijk)

Kinderen:

V.1. Louise Sophie Berail geb. 05-06-1819 Boxtel, ovl. 08-09-1904 St.M.Gestel tr. 1) 05-06-1843 St.M.Gestel met Baron Henri Frederic de Senarclens de Grancy geb. 03-12-1812 Brussel, ovl. 17-01-1868 Brussel (3 kdn) (ouders: Onno Adolph Marc Willem De Senarclens De Grancy, Frederica Wilhemina van der Duijn); tr. 2) 14-02-1870 St.M.Gestel met Theodoor Prins geb. 29-04-1810 Ochten,

ovl. 05-07-1905 Oirschot (Weduwnaar van Jacoba Wuijster) (ouders: Simon Gerard Prins [dominee], Hendrika Johanna Elisabeth Jordens)

V.2. Philibert Lijphardt Berail geb. 03-08-1820 St.M.Gestel [kapitein, majoor] tr. 23-01-1873 Arnhem met Wilhelmina Johanna Tromp geb. 12-03-1847 Arnhem, ovl. 06-08-1918 Utrecht (4 kdn) (ouders: Johannes Hendrik Tromp, Caroline Constantine Bleckmann)

V.3. Geertruida Gijsberta Berail geb. 07-04-1822 St.M.Gestel, ovl. 23-07-1905 St.M.Gestel

V.4. Pierre Paul Berail geb. 14-05-1823 St.M.Gestel, ovl. 18-10-1823 St.M.Gestel

V.5. Pierre Paul Berail geb. 23-01-1825 St.M.Gestel, ovl. 12-04-1826 St.M.Gestel

V.6. Cornelie Henriette Berail geb. 20-08-1826 St.M.Gestel, ovl. 20-09-1913 St.M.Gestel

V.7. N.N. Berail ovl. 08-06-1828 St.M.Gestel (levenloos)

V.8. Louis Berail geb. 12-08-1829 St.M.Gestel, ovl. 22-04-1860 St.M.Gestel (ongehuwd)

V.9. Wilhelmina Carolina Hendrika Berail geb. 13-08-1831 St.M.Gestel, ovl. 07-02-1917 St.M.Gestel

V.10. Rollina Anna Maria Berail geb. 27-07-1833 St.M.Gestel, ovl. 05-05-1915 St.M.Gestel

V.11. Corneille Hipolite Bérail geb. 21-07-1836 St.M.Gestel [grondeigenaar], ovl. 10-09-1904 St.M.Gestel

III.6. Elisabeth Charlotte Bles ged. 21-09-1766 Tilburg, ovl. 16-11-1817 Boxtel

III.7.> VI. Cornelis Martinus Bles ged. 04-04-1769 Tilburg [luitenant], ovl. 17-10-1843 Esch tr. Charlothe Amalia Werwers {Webers} geb. ± 1774 Essching

Kinderen:

VI.1. Cornelis Ludolf Bles geb. 1798 Curaçao, ovl. 30-10-1855 Chaam

VI.2. Johannes Martinus Bles ged. 10-04-1799 Curaçao [notaris], ovl. 29-09-1860 Paramaribo tr. 12-01-1828 Alem, Maren en Kessel met Elli Haal von dem Bussche ged. 26-08-1799 Jamaica (Ind.) (1 knd) (ouders: Philip Ernst Carel Lodewijk von dem Bussche , Cornelia Constantia Bles) (Zie ook III.3.)

VI.6.> VII. Isaak Martinus Bles ged. 30-05-1802 Den Bosch [commies 1e klas], ovl. 19-01-1867 tr. 17-11-1842 Breda met Charlotte Chambery geb. 01-11-1813 Vlissingen (ouders: Johan Gottlieb (Jean) Chambery [cordonnier], Josina Leijs)

Kinderen:

VII.1. Cornelis Martinus Bles geb. 10-12-1840 Boxmeer [rijkscommies], ovl. 05-07-1896 Diever tr. 16-10-1869 Bellingwolde (Gro) met Geessien Zeën geb. 1845 Bellingwolde, ovl. 21-08-1844 Diever (ouders: Jan Hindriks Zeën [kleermaker], Antje Jogchums (J)Tuin)

VII.2. Charlotte Amalia Bles geb. 03-02-1843 Breda, ovl. 16-04-1910 Apeldoorn tr. 01-12-1864 Grave met Johannes Gerardus Inhulsen geb.

17-03-1839 Gorinchem [commissaris van politie], ovl. 05-03-1907 R'dam (8 kdn) (ouders: Johannes Inhulsen, Johanna Hendrika Jansen)

VII.3. Maria Louisa Bles geb. 27-05-1845 Rijsbergen

VII.4. Sophia Jozina (Maria) Bles geb.11-12-1847 Rijsbergen [dienstbode] tr. 02-02-1882 IJzendijke met Ernest Chamberij geb. 10-12-1812 Vlissingen [schoenmaker], ovl. 18-08-1890 IJzendijke (Weduwnaar van Jacoba Elizabeth Hendriks) (ouders: Johan Gottlieb (Jean) Chambery [cordonnier, geniesoldaat], Josina Leijs)

VII.5. Berta Cornelia Bles geb. 07-08-1850 Rijsbergen

VII.6. Johannes Marinus Bles geb. 04-03-1853 Chaam [veldwachter, winkelier], ovl. 26-04-1913 Yerseke tr. 23-04-1886 Vlissingen met Maria Catharina Kuijper geb. 07-10-1864 Middelburg (Hertrouwde in 1914 met Emil Otto Kunz) (ouders: Petrus Cornelis Kuijper [ladingmeester], Cornelia Plonia Koole)

VI.3. Jacobus Bles ged. 16-05-1804 Den Bosch

VI.4. Martinus Bles geb. 07-04-1807 Den Bosch

VI.5. Pieter Paulus Bles ged. 1813 [korporaal], ovl. 10-05-1837 Sas van Gent

III.8.> IX. Jan Philip Bles ged. 05-05-1776 Tilburg, ovl. 21-03-1854 R'dam tr. 27-08-1809 Moergestel met Johanna Hendrika Tusselman ged. 1782 Den Haag, ovl. 10-09-1847 R'dam (ouders: Govert Tusselman, Tanetta Cecilia de Bie)

Kind:

IX.1.Tanetta Cecilia Bles geb. 1817 Gahlen, ovl. 03-03-1895 R'dam

II.6. Adriana Judith Bles ged. 08-12-1726 Tilburg, begr. 02-01-1765 Loon op Zand tr. 17-06-1755 Tilburg met Hendrik Tusselman begr. 24-10-1773 Loon op Zand

Zie ook stamboom Berail en stamboom De Senarclens de Grancy

STAMBOOM VAN BOECKEL VAN RUMPT

(Wijnhandelaar en grootgrondbezitter in Boxtel)

I. JOANNES FRANCISCUS (JAN FRANCIS) VAN BOECKEL geb. 18-12-1893 Bocholt (B), ovl. 28-03-1870 Den Bosch tr. Theresia Arnoldina Antonia van der Heijden geb. 27-11-1818 Eindhoven, ovl. 04-10-1886 Liempde

Kinderen:

I.1. Maria Louisa Johanna van Boeckel ovl. 14-04-1931 Liempde

I.2.> II. Adrianus Cornelis Joannes van Boeckel geb. 17-09-1860 Den Bosch, ovl. 28-10-1909 Liempde tr. 16-06-1885 Oirschot met Gerarda Maria Johanna (Gerardine) Hubar geb. 13-01-1864 Hilvarenbeek , ovl. 02-06-1915 Liempde (ouders: Godefridus Dominicus Petrus Sigibertus Hubar [Rijksontvanger], Theresia Carolina Henrietta Smitz)

Kinderen:

II.1. Theresia Joanna Francisca Godefrida Maria van Boeckel geb. 02-04-1886 Oirschot, ovl. 09-09-1886 Liempde

II.2. Theresia Jacoba Adriana Gerarda Francisca Maria van Boeckel geb. 11-07-1887 Liempde, ovl. 24-09-1890 Liempde

II.3. Maria Godefrida Fransisca Theresia Gerarda Adriana van Boeckel geb. 11-07-1887 Liempde, ovl. 25-12-1941 Liempde

II.4. Johannes Fransiscus Arnoldus Eugenius Maria van Boeckel geb. 09-09-1888 Liempde, ovl. 01-09-1949 Liempde

II.5. Godefridus Clemens Philippus Maria (Fried) van Boeckel geb. 06-12-1889 Liempde [gemeenteraadslid, directeur en medefirmant van Houthandel Van Boeckel & Van Hoogerwou Boxtel], ovl. 04-02-1935 Boxtel tr. 26-11-1924 Den Haag met Julia Josephina Anna Maria (Jule) Franke geb. 16-02-1898 Zoetermeer, ovl. 05-02-1999 Schijndel (ouders: Johannes George Franke [Landbouwer], Adriana Herietta Gudula Leocadia Maria Ots)

II.6. Theresia Francisca Johanna Gerarda Adriana Maria van Boeckel geb. 26-04-1898 Liempde, ovl. 23-11-1898 Liempde

II.7. Gerardus Adrianus Johannes Franciscus Antonius Maria van Boeckel, geb. 14-11-1899 Liempde, ovl. 24-02-1965 Boxtel

II.8. Antonius Godefridus Maria Gerardus Adrianus (Teun) van Boeckel (van Rumpt) geb. 01-09-1901 Liempde, ovl. 03-09-1967 Liempde tr. 28-02-1946 Liempde met Maria Antonia Johanna Gijsberta (Antonie) van Heijst geb. 13-02-1914 Den Bosch, ovl. 05-01-2010 Boxtel (ouders: Laurentius Augustinus Johannes Josephus van Heijst, Constantia Maria Josepha Antonia van Bommel)

Zie ook stamboom Franke

STAMBOOM BOGAERTS

(Peinture Bogaerts)

I. Stamouders: Arnoldus Bogaerts, Johanna Petronella de Neef

Kind:

I.1.> II. Henricus (Adrianus) Bogaerts ged. 27-10-1763 Empel, ovl. 04-01-1824 Den Bosch tr. met Joanna Heesakkers ged. 22-08-1768 Rosmalen, ovl. 09-03-1841 Den Bosch (ouders: Wijnand Heesakkers, Maria van der Heijden)

Kinderen:

II.1. Henricus Bogaerts ged. 17-10-1789 Den Bosch

II.2. Anna Maria Bogaerts geb. 19-03-1794, ovl. 24-11-1861 Den Bosch tr. (1) 16-04-1815 Empel en Meerwijk met Antonie Wolfs geb. 09-11-1792 Empel en Meerwijk, ovl. 25-03-1818 Empel en Meerwijk (ouders: Willem Wolfs, Hendrica Deckers) tr. (2) 13-09-1820 Den Bosch met Hermanus Jon(c)kergouw) geb. 19-08-1794 Empel en Meerwijk, ovl. 08-12-1839 Den Bosch (ouders: Mathijs Jonckergouw, Wilhelmina Blommers)

II.3. Joanna Petronella Bogaarts ged. 28-08-1796 Den Bosch tr. 18-01-1817 Den Bosch met Reijnerus Blankers geb. 26-04-1788 Maren, ovl. 07-12-1843 Den Bosch (ouders: Nicolaas Blankers, Catharina van Kessel)

II.4. Clasina Francisca Bogaerts geb. 31-05-1801 Den Bosch tr. 16-01-1819 Den Bosch met Adrianus Josephus Verheijden geb. 12-05-1792 Boxtel [opzichter], ovl. 12-01-1869 Kampen (ouders: Josephus Franciscus Verheijden, Maria Catharina van Son)

II.5. Arnoldus (Antonius) Bogaerts ged. 03-07-1804 Den Bosch, ovl. 22-05-1833 Den Bosch

II.6.> III. Henricus Bogaerts ged. 01-03-1807 Den Bosch [paardenpostmeester], ovl. 11-05-1871 Den Bosch tr. 11-10-1834 Den Bosch met Maria Francisca Minoretti geb. 25-10-1808 Den Bosch, ovl. 31-03-1880 Den Bosch (ouders: Joannes Minoretti , Maria Angela Thijssen)

Kinderen:

III.1. Henricus Arnoldus Bogaerts ovl. 17-08-1837 Den Bosch

III.2. N.N. Bogaerts (vrouw) ovl. 06-08-1838 Den Bosch (levenloos)

III.3. Henricus Adrianus Bogaerts ovl. 05-11-1839 Den Bosch

III.4. Joanna Ida Cornelia Bogaerts geb. 16-09-1837 Den Bosch tr. 04-07-1860 Den Bosch met Carolus Franciscus Borzo geb. 15-11-1824 Den Bosch, ovl. 05-05-1905 Den Bosch (ouders: Joseph Borzo, Anna Maria Sala)

III.5. Louisa Johanna Bogaerts geb. 09-11-1840 Den Bosch, ovl. 03-01-1922 Meerssen tr. 23-10-1861 Den Bosch met Wilhelmus Johannes van Roosmalen geb. 04-07-1832 Den Bosch, ovl. 21-01-1881 Den Bosch (ouders: Henricus van Roosmalen, Maria de Kort)

III.6. Bernardus Arnoldus Mattheus Bogaerts geb. 09-06-1849 Den Bosch, ovl. 05-09-1907 Zundert (ongehuwd) (Twee maanden gevangenisstraf wegens diefstal 1898 Den Bosch en acht maanden 1902-1903 Breda)

III.7.> IV. **HENRICUS ADRIANUS (Henri) BOGAERTS** geb. 18-11-1841 Den Bosch [boekdrukker, *schilder, tekenaar, kopiist, graveur (prentmaker), houtgraveur, uitgever van geïllustreerde katholieke lectuur, boekhandelaar, oprichter Peinture Bogaerts]*, ovl. 22-12-1902 Boxtel tr. 04-05-1865 Den Bosch met Catharina Wilhelmina Maria Lutkie geb. 27-05-1845 Den Bosch, ovl. 30-06-1901 Boxtel (ouders: Christoffel Christiaan Lutkie [firmant drukkerij], Hendrina Petronella Scheffers)

Kinderen:

IV.1. Clementina Christina Francisca Maria Bogaerts geb. 01-03-1867 Den Bosch, ovl. 28-10-1947 Sassenheim tr. (1) 09-05-1912 Rijsenburg met Wilhelmus Odilius Renerus Hubertus van Gulick geb. 1843 Den Bosch (ouders: Rogerus Wilhelmus Hubertus van Gulick, Petronella van Vlijmen) tr. (2) 27-05-1915 Rijsenburg met Antonius Adrianus van Gils geb. 22-12-1863 Zevenbergen, ovl. 07-05-1945 Sassenheim (ouders: Wilhelmus van Gils, Adriana Elisabeth Koek) (weduwnaar van Jos. H. Daverveldt)

IV.2. Johanna Cornelia Catharina Maria Bogaerts geb. 09-04-1868 Den Bosch, ovl. 20-05-1935 Made tr. 04-05-1903 Boxtel met Martinus Johannes van der Heijden geb. 29-09-1856 Mijdrecht, ovl. 12-02-1928 Nijmegen (ouders: Johannes Constantinus van der Heijden, Helena Maria Verwaijen)

IV.3. Hubertus Aloisius Henricus Maria (Hubert) Bogaerts geb. 16-11-1869

IV.4. Henricus Petrus Wilhelmus Maria (Henri) Bogaerts geb. 10-02-1866 Den Bosch, ovl. 24-12-1870 Den Bosch

IV.5. Eugenia Adriana Johanna Maria Bogaerts geb. 13-05-1871 Den Bosch, ovl. 30-03-1938 Boxmeer [kloosterzuster]

IV.6. Emilius Henricus Christianus Maria (Emile) Bogaerts geb. 05-05-1873 Den Bosch [kunstschilder], ovl. 14-02-1939 Vught tr. 02-09-1911 Rijsenburg met Josephina Maria Koemans geb. 20-11-1876 A'dam, ovl. 09-12-1956 Boxtel (ouders: Nicolaas Petrus Antonie Koemans, Jacoba Jellema) (Per 21-09-1911 naar Stationsstraat 105 Boxtel)

IV.7. Catharina Josina Louisa Maria Bogaerts geb. 26-08-1874 Den Bosch

IV.8. **Henricus Aloisius Wilhelmus Maria (Henri jr) Bogaerts** geb. 01-06-1877 Den Bosch [kunstindustrieel], ovl. 24-02-1933 Boxtel tr. 02-05-1912 Roermond met Maria Aldegonda Elisabeth Hubertina van Gemert geb. 07-06-1889 Roermond, ovl. 03-12-1964 Boxtel (ouders: Cornelis Petrus Hubertus van Gemert [beeldhouwer], Elisabeth Maria Hubertina Papler)

IV.9. **Aloisius Antonius Henricus Maria (Louis) Bogaerts** geb. 05-09-1878 Den Bosch [kunstschilder], ovl. 27-10-1957 Nuenen tr. 28-04-1910 Berlicum met Jvr. Albertine Suzanna Francoise Clemence Graafland geb. 13-04-1877 Maastricht, ovl. 28-01-1970 Nuenen (ouders: Jhr. Joan Magdalena Leo Graafland, Francisca Susanna Geertruida Mols)

IV.10. Rosalia Clementina Christina Maria Bogaerts geb. 06-02-1881 Vught

11. Maria Johanna Hubertina Catharina Bogaerts geb. 02-01-1884 Vught, ovl. 01-01-1961 Montpellier (Fr.) tr. 22-05-1913 Berlicum met Jhr. François Joseph Joan Archibald Graafland geb. 01-03-1879 Maastricht [eerste luitenant der Infanterie], ovl. 01-02-1939 Montpellier (Fr.) (ouders: Jhr. Joan Magdalena Leo Graafland, Francisca Susanna Geertruida Mols)

IV.12. N.N. Bogaerts (man) ovl. 19-04-1886 Vught (levenloos)

III.8. Adriana Joanna Bogaerts ged. 16-03-1810 Den Bosch, ovl. 10-01-1855 Den Bosch tr. 06-11-1833 Den Bosch met Joannes Lambertus Gieliam ged. 21-12-1806 Den Bosch, ovl. 18-01-1882 Den Bosch (6 kdn) (ouders: Philippus Gieliam, Maria Salomons)

III.9. Adriana Antonia Bogaerts geb. 13-06-1844 Den Bosch, ovl. 28-06-1885 Den Bosch tr. 25-07-1866 Den Bosch met Hermanus Joannes Hubertus van Roosmalen geb. 09-01-1841 Den Bosch, ovl. 23-05-1890 Den Bosch (5 kdn) (ouders: Henricus van Roosmalen, Maria de Kort)

III.10. Ludovicus Johannes Christoffel Bogaerts geb. 26-01-1843 Den Bosch, ovl. 12-06-1913 Den Bosch tr. 29-07-1868 Den Bosch met Antonia Maria van Roosmalen geb. 17-05-1843 Den Bosch ovl. (ouders: Henricus van Roosmalen, Maria de Kort)

III.11. Jacobus Antonius Bogaerts geb. 1851 Den Bosch, ovl. 04-04-1923 Wittem

III.12 Nicolasina Arnolda Bogaerts geb. 22-09-1845 Den Bosch, overl. 29-05-1924 Tilburg tr. 02-06-1869 Den Bosch met Ludovicus Gerardus Swagemakers geb. 16-01-1838 Tilburg, ovl. 22-12-1898 Tilburg) (9 kdn) (ouders: Franciscus Alouisius Swagemakers, Maria Magdalena Mutsaers)

STAMBOOM VAN DEN BOOMEN

(Winkelier in Boxtel)

I. Antonius Martinus van den Boomen geb. 14-08-1760 Tongerle, ovl. 11-03-1837 Woensel tr. 15-11-1786 Tongerle met Helena Arnoldus van Houtum geb. 29-08-1761 Best, ovl. 08-11-1814 Woensel

Kind:

I.1.> II. Martinus van den Boomen geb. 01-11-1788 tr. 22-02-1815 Oirschot met Johanna Maria Schepers geb. 12-10-1787 Liempde

Kinderen:

II.1. Peter van den Boomen geb. 20-12-1815 Woensel, ovl. 19-03-1891 Best tr. 10-02-1844 Best met Maria Catharina van Kraaij geb. 16-11-1819 Helmond (3 kdn) (ouders: Jacobus van Kraaij, Cornelia de Koning)

II.2. Helena van den Boomen geb. 1817, ovl. 1894

II.3.> III. Antonius van den Boomen [timmerman] geb. 24-05-1817 Son en Breugel, ovl. 09-09-1898 Best tr. 07-05-1842 Oerle met Joanna Ooms geb. 20-09-1805 Oerle, ovl. 09-04-1875 Best (ouders: Joannis Ooms, Guilhelma van Wetten)

Kind:

III.1.> IV. Joannes van den Boomen geb. 11-09-1843 Best [timmerman], ovl. 30-06-1912 Best tr. (1) 21-05-1874 Best met Maria Geertruida van Gemert geb. 10-11-1841 Grave (ouders: Petrus Theodorus van Gemert, Elisabeth Maria Boelaars [logementhoudster]); tr. (2) 02-10-1876 Best met Adriana Verbunt geb. 21-01-1837 Best, ovl. 13-02-1918 Best (ouders: Adriaan Verbunt [molenaar], Ida van der Struijk)

Kind:

IV.1.> V. **ANTONIUS PETRUS VAN DEN BOOMEN** geb. 01-03-1875 Schijndel (conducteur posterijen, winkelier), ovl. 21-10-1954 Tilburg tr. 07-05-1902 Steenwijk met Anna Maria Resink geb. 01-04-1874 Steenwijk, ovl. 14-04-1957 Heeze (ouders: Johannes Resink, Catharina Eises ten Berge)

Kinderen:

V.1.> VI. Joannes Antonius Johannes van den Boomen geb. 27-02-1903 Boxtel (manufacturier) tr. 18-02-1930 Zierikzee met Maria Johanna Catharina Volkeri geb. 06-09-1907 Zierikzee (ouders: Theodor Hermanna Volkeri [manufacturier], Anna Catharina Jacoba Hogerheijde)

Kinderen:

VI.1. Adriaan Guillaume Johannes Maria van den Boomen ovl. 05-11-1941 Boxtel

VI.2. Theodor Johannes Jacobus Maria van den Boomen (geb. 1932?) ovl. 06-02-1941 Boxtel

V.2. Catharina Wiebertha Maria Geertrudis van den Boomen geb. 22-07-1904 Meppel tr. 15-05-1930 Boxtel met Marinus van Meurs geb. 04-07-1901 Nuland, ovl. 27-06-1951 Den Bosch (ouders: Johannes van Meurs, Willemijn van de Wijgert)

V.3. Johannes Josephus van den Boomen geb. 08-12-1905 Meppel

V.4. Maria Gertrudis van den Boomen geb 06-03-1907 Hengelo tr. 31-07-1933 Boxtel met Gerhardus Johannes Hendrikus Engbers geb. 26-02-1907 R'dam (ouders: Johannes Albertus Engbers, Cornelia Anna Willems)
V.5. Jacobus Joannis Henricus van den Boomen geb. 13-07-1909 Boxtel
V.6. Marinus Adrianus van den Boomen geb. 01-10-1910 Boxtel tr. 12-10-1934 Eindhoven met Johanna Geertruda Maria Cornelia Paulissen geb. 13-04-1908 Eindhoven (ouders: Henricus Lambertus Paulissen, Johanna Smits)
V.7. Wibertha Adriana Maria van den Boomen geb. 15-07-1912 Boxtel tr. 12-08-1936 Boxtel met Petrus Lambertus Maria van de Kamp geb. 19-04-1911 St.Oedenrode
V.8. Jozephus Antonius van den Boomen geb. 20-04-1914 Boxtel (Kruisheren?) (1935 Mill Hill Tilburg)

STAMBOOM DE BREF

(Boxtelse kloosterzuster in Schijndel)

I. Ouders: Lambertus de Bref geb. + 1740 tr. met Johanna van Brunschot geb. 04-10-1741 Boxtel, ovl. 21-09-1821 Boxtel (ouders: Jacobus van Brunschot, Antonetta van Eijk)
Kinderen:
I.1. Martinus de Bref geb. 1771 Boxtel, ovl. 08-01-1844 Schijndel (ongehuwd)
I.2.> II. Johannes de Bref geb. 1772 Boxtel [klompenmaker], ovl. 29-08-1827 Boxtel tr. 11-02-1809 met Hendrina Koppen geb. 1759 Aalst, ovl. 30-04-1829 Boxtel (ouders: Goverd Koppen, Hendrina Dijstelblom)

Kinderen:
II.1. Lamberdina de Bref geb. 03-02-1810 Boxtel, ovl. 09-05-1820 Boxtel
II.2. **ANNEMIE (MARIA) DE BREF** geb. 28-08-1812 Boxtel, ovl. 21-04-1845 Schijndel (kloosterzuster) *(In de overlijdensakte wordt als moeder genoemd: Hendrien van de Ven! Moeder was bevriend met ene Willem van de Ven.)*

STAMBOOM TEN BRINK

(weldoeners kerk en klooster JMJ Boxtel)

I. Stamouders*:* Johan ten Brink (Knypmeyer) (1665-1728) tr. 1) 07-09-1680 Mettingen (Dld) met Catharina Schlickelmann (1656-1692), tr. 2) 21-05-1691 Mettingen (Dld) met Catharina Schütte (1668-1702), tr. 3) 13-07-1703 Mettingen (Dld) met Catharina Kümpers (1676-1752)
Kind:
I.1.> II. Tonis Christian ten Brink (Knypmeyer) geb. 06-01-1704 Mettingen (Dld), ovl. 25-09-1757 Mettingen (Dld) tr. 1) 02-07-1729 Mettingen (Dld) met Maria Schrakamp geb. 03-04-1711 Mettingen (Dld), ovl. 28-03-1740 Mettingen (Dld), tr. 2) 07-12-1749 Mettingen (Dld) met Anna Margaretha Sivermann (1717-1757) (4 kdn)
Kind o.a.:
II.1.> III. Jan Gerd ten Brink geb. 16-03-1731 Mettingen (Dld), ovl. 15-07-1792 Mettingen (Dld) tr. 21-01-1754 Mettingen (Dld) met Maria Elisabeth Wesseling geb. 08-12-1736 Mettingen

(Dld), ovl. 24-11-1822 Mettingen (Dld)

Kinderen:

III.1. Anna Catharina Maria Elisabeth ten Brink geb. 30-12-1754 Mettingen (Dld), ovl. 04-05-1828 Mettingen (Dld) tr. 07-09-1776 Mettingen (Dld) met Johan Heinrich Langemeyer geb. 28-12-1762 Ibbenbueren (Dld), ovl. 17-07-1818 Mettingen Dld (16 kdn)

III.2. Johann Christian ten Brink geb. 09-10-1756 Mettingen (Dld), 26-07-1839 Hopstein (Dld) tr. 20-08-1839 Mettingen (Dld) met Catharina Bernardina Huesmann geb. 09-02-1760 Recke (Dld), ovl. 06-01-1851 Mettingen (Dld) (8 kdn)

III.3. Anna Theresia ten Brink geb. 04-12-1757 Mettingen (Dld), ovl. 22-11-1812 Osnabruck tr. 1780 met Hermann Heinrich Schrakamp geb. 15-09-1746 Mettingen (Dld)

III.4. Johann Gerhard ten Brink geb. 21-09-1759 Mettingen (Dld), ovl. 24-03-1810 Mettingen (Dld) tr. 27-01-1784 Mettingen (Dld) met Anna Maria Wilmers geb. 07-09-1761, ovl. 19-06-1795 (3 kdn)

III.5. Johann Bernhard (Bernd) ten Brink geb. 14-11-1761 Mettingen (Dld), ovl. 26-08-1835 Mettingen (Dld)

III.6. Anna Catharina Bernardina ten Brink geb. 15-04-1763 Mettingen (Dld), ovl. 13-05-1763 Mettingen (Dld)

III.7. Anna Catharina ten Brink geb. 27-04-1764 Mettingen (Dld), 03-08-1764 Mettingen (Dld)

III.8.> IV. Heinrich Aegidius ten Brink geb. 01-09-1765 Mettingen (Dld), ovl. 20-02-1813 Ibbebbüren (Dld) tr. 21-01-1794 Mettingen (Dld) met Anna Maria Tresia Moormann geb. 07-05-1776 Mettingen (Dld), ovl. 14-03-1838 Goor (9 kdn)

Kinderen o.a.:

IV.1. Conrad ten Brink geb. 27-01-1795 Mettingen (Dld), ovl. 05-12-1858 A'dam tr. 1) met Maria Christina Elizabeth Groothuys, tr. 2) 14-07-1824 A'dam met Maria Elisabeth Angela ten Brink geb. 10-07-1800, ovl. 15-11-1826 (ouders: Johann (Anton) Ferdinand ten Brink, Anna Maria Theresia Koster)

IV.2. Maria Juliana Brink geb. 06-01-1798 Mettingen (Dld), ovl. 04-05-1870 Goor tr. 24-11-1818 Mettingen (Dld) met Eugenius Claessen ten Ambergen geb. 13-12-1786 Mettingen (Dld) [heel- en vroedmeester], ovl. 20-03-1862 Goor (12 kdn) (ouders: Johan Jan Hinrik Claessen, Maria Elisabeth Schulte)

III.9. Anna Catharina Agatha ten Brink geb. 21-01-1768 Mettingen (Dld), ovl. 25-07-1844 Mettingen (Dld) tr. 04-01-1794 Mettingen (Dld) met Johann Conrath Mohrman geb. 19-10-1763 Mettingen (Dld), ovl. 20-09-1812 Mettingen (Dld) (3 knd)

III.10.> V. Johann (Anton) Ferdinand ten Brink geb. 13-05-1770 Mettingen (Dld), ovl. 22-12-1847 Boxtel tr. 02-01-1796 Mettingen (Dld) met Anna Maria Theresia Koster geb. 09-02-1772 Riesenbeck (Dld), ovl. 12-05-1845 Boxtel

Kinderen:

V.1.Johann Ferdinand ten Brink geb. 21-10-1796 Mettingen (Dld)

V.2. **CANDIDUS TEN BRINK** geb. 06-04-1798 Ibbenbueren (Dld), ovl. 30-03-1860 Parijs

V.3.> VI. Maria Elisabeth Angela ten Brink geb. 10-07-1800, ovl. 15-11-1826 A'dam tr. 14-07-1824 A'dam met Conrad ten Brink geb. 27-01-1795 Mettingen (Dld), ovl. 05-12-1858 A'dam (ouders: Heinrich Aegidius ten Brink, Anna Maria Tresia Moormann)

Kind:

VI.1. Elisabeth Theresia Candidus ten Brink geb. 26-09-1825 A'dam, ovl. 23-05-1855 Boxtel

V.4. **Angela Theresia Gerada ten Brink** geb. 16-05-1802 Ibbenbueren (Dld), ovl. 22-02-1879 A'dam

V.5. **Maria Anna Antoinette ten Brink** geb. 31-03-1804 Ibbenbueren (Dld), ovl. 03-11-1884 A'dam

V.6. Rudolphine ten Brink geb. 1806 Ibbenbueren (Dld), ovl. 11-04-1892 A'dam

V.7. **Hendrika Theresia (Maria) Anna ten Brink** geb. 23-05-1808 Ibbenbueren (Dld), ovl. 11-04-1892 A'dam

V.8. Johann Hermann Ferdinand ten Brink geb. 18-03-1810 Ibbenbueren (Dld), ovl. 04-10-1887 tr. Stefani Rahn

V.9. Elisabeth (Lisette) ten Brink geb. 1812 Ibbenbueren (Dld)

III.11. Dr. Herman Franz ten Brink geb. 04-10-1772 Mettingen (Dld), ovl. 14-12-1857 Mettingen (Dld) tr. 17-09-1799 Mettingen (Dld) met Maria Anna Catharina Stockmann geb. 04-10-1782 Mettingen (Dld), ovl. 14-08-1868 Mettingen (Dld) (10 kdn)

III.12. Johann Ignatius Constant ten Brink geb. 22-05-1775 Mettingen (Dld), ovl. 12-09-1821 Mettingen (Dld) tr. 28-09-1799 Mettingen (Dld) met Anna Maria Kreijemeijer geb. 08-04-1776, ovl. 03-06-1934 Mettingen (Dld) (8 kdn)

III.13. Maria Anna ten Brink geb. 08-12-1776 Mettingen (Dld), ovl. 10-12-1777 Mettingen (Dld)

III.14. Johann Maximilian Henric ten Brink geb. 04-12-1797 Mettingen (Dld), ovl. 08-02-1825 Mettingen (Dld)

STAMBOOM VAN DEN BROEK

(koster St.Petruskerk Boxtel)

(uitvinder suikerpot)

I. Stamouders: Johannes van den Broek, Angenesa *(Agnes)* Schutter *(Schrudder, Schrutter, Schröder, Schratter, Schreuten)*

Kinderen:

I.1.> II. Petrus van den Broek geb. 14-03-1812 Boxtel, ovl. 20-04-1884 Boxtel tr. 17-05-1845 Boxtel met Catharina (Joannis) Marijnen ged. 14-09-1810 Boxtel, ovl. 10-05-1891 Boxtel (ouders: Johannes Marijnen, Maria van der Meijden)

Kind:

II.1.Francijna van den Broek geb. 27-03-1855 Boxtel, ovl. 06-11-1937 Boxtel tr. 31-05-1881 Boxtel met Petrus Lambertus Sanders geb. 27-05-1850 Helmond, ovl. 01-11-1932 Boxtel (ouders: Nicolaas Sanders, Peternel Swinkels)

I.2. Jacobus van den Broek geb. 15-07-1814 Boxtel

I.3.> III. Josephus (Jozeph) van den Broek geb. 21-10-1818 Boxtel, ovl. 05-07-1893 Boxtel, tr. 29-09-1852 Lith met Geertrui van de Graaf geb. 14-07-1819 Lith (ouders: Jan van de Graaf, Elisabeth Verschuren)

Kinderen:

III.1. Jan Johannes van den Broek geb 24-07-1853 Boxtel, ovl. 07-07-1868 Boxtel

III.2.> IV. Agnes van den Broek geb. 21-07-1854 Boxtel, ovl. 25-10-1900 Oss tr. 1) 10-05-1876 Boxtel met Adrianus Bol(l) geb. 15-08-1850 Oss [kuiper], ovl. 28-03-1890 Oss (ouders: Jan Bol, Johanna Megens) tr. 2) 18-10-1894 Oss met Martinus Josephus Verhoeven geb. 25-07-1870 Geldrop [bakker], ovl. 13-08-1943 Oss (ouders: Johannes Verhoeven [arbeider], Johanna van der Heijden)

Kinderen:

IV.1. Johanna Maria Bol geb. 07-04-1877 Oss, ovl. 01-07-1877 Oss

IV.2.> V. Josephus Joannes Bol geb. 10-06-1878 Oss [broodbakker], ovl. 07-03-1959 Zundert tr. 01-08-1907 Oosterhout met Johanna Geertruida Huijben geb. 17-07-1881 Oosterhout, ovl. 18-03-1932 Oosterhout (ouders: Adriaan Huijben, Anna Pruijsten)

Kinderen:

V.1. Agnes Johanna Martina Bol geb. 09-07-1908 Oss

V.2. Adrianus Anna Cornelis Bol geb. 13-09-1909 Oss, ovl. 28-10-1909 Oosterhout

V.3. Anna Cornelia Adriana Bol geb. 17-08-1911 Oss

V.4. Adrianus Leonardus Antonius Bol geb. 16-06-1914 Oss

V.5. Adriaan Cornelis Johannes Bol geb. 02-09-1915, ovl. 28-01-1916 Oosterhout

V.6. Cornelis Adriaan Johannes Bol geb. 27-08-1917 Oss

V.7. Leo Martinus Bol 29-08-1919 Oss, (ovl. 12-10-2013 Geleen tr. 29-10-1947 Tegelen met Helena Wolthera (Lenie) Engelen geb. 18-08-1923 Tegelen, ovl. 09-01-2007 Tegelen (ouders: Servaas Engelen, Gertrudis (Truus) Swinkels)

IV.3. Joannes Franciscus Bol geb. 16-03-1879 Oss, ovl. 19-03-1879 Oss

IV.4. Joannes Leonardus Bol geb. 09-03-1880 Oss, ovl. 11-12-1940 Cuijk en Sint Agatha tr. 23-05-1902 Oss met Maria van Valkenburg geb. 23-01-1884 Oss (ouders: Johannes van Valkenburg, Johanna Gommers)

IV.5. Joanna Maria Bol geb. 17-05-1881 Oss, ovl. 21-04-1882 Oss

IV.6. Adrianus Wilhelmus Bol geb. 30-07-1882 Oss, ovl. 07-08-1884 Oss

IV.7. Joanna Gertruda Bol geb.04-10-1883 Oss (vertrekt 04-10-1890 naar Boxtel)

IV.8. Adrianus Wilhelmus Bol geb. 05-11-1884 Oss, ovl. 02-02-1885 Oss

IV.9. Leonardus Gerardus Joannes Bol geb. 24-06-1886 Oss [hoofdonderwijzer Breda], ovl. 14-08-1970 Nijmegen tr. 01-08-1911 Sambeek met Johanna Maria Catharina van Tilburg geb. 01-06-1879 Sambeek, ovl. 06-07-1945 Nijmegen (ouders: Cornelis van Tilburg, Maria Diels)

III.3. Lambertus Jacobus van den Broek geb. 30-10-1856 Boxtel, ovl. 01-11-1928 Boxtel tr. 10-10-1900 Oirschot met Wilhelmina van Luijt geb. 1860 Oirschot, ovl. 14-03-1929 Asten (ouders: Jan Antonie van Luijt, Elisabeth Smits)

III.4. **ADRIANUS GIJSBERTUS VAN DEN BROEK** geb. 18-08-1855 Boxtel [koster], ovl. 18-01-1925 Boxtel (ongehuwd)

I.4. Francis van den Broek geb. 19-02-1822 Boxtel

I.5.> VI. Johannes van den Broek geb. 10-03-1805 Boxtel, ovl. 31-12-1865 Boxtel tr. 09-05-1829 Boxtel met Catharina Karssemakers geb. 1803 Boxtel, ovl. 29-11-1858 Boxtel (ouders: Jacobus Karssemakers, Johanna Maria Smolders)

Kinderen:

VI.1.> VII. Jacobus van den Broek geb. 13-04-1830 Boxtel [barbier], ovl. 30-05-1893 Boxtel tr. 1) 21-05-1853 Boxtel met Everdina Marijnen geb. 30-06-1821 Boxtel, ovl. 04-04-1859 Boxtel (ouders: Johannes Marijne(n), Maria van der Meijden) tr. 2) 29-10-1859 Den Bosch met Johanna Maria Wolf(s) geb. 07-03-1829 Boxtel, ovl. 26-01-1907 Boxtel (ouders: Jacobus Wolf(s), Adriana van Oirschot)

Kinderen:

VII.1. Johannes van den Broek geb. 25-05-1854 Boxtel, ovl. 08-04-1892 Boxtel tr. 10-06-1887 Boxtel met Johanna Theresia van Heerenbeek geb. 12-12-1859 Boxtel, ovl. 11-09-1935 Boxtel (ouders: Adrianus van Heerenbeek, Anna van der Krabben) (Weduwe tr. 14-11-1894 met Antonius van Heesch)

VII.2. Jozephus van den Broek geb. 21-08-1856 Boxtel, ovl. 15-04-1898 R'dam tr. 09-08-1882 Delft met Johanna Susanna de Roos geb. 18-03-1853 Den Helder, ovl. 19-10-1922 R'dam (ouders: Leendert de Roos, Engelina Catharina Veldt)

VII.3. Hendrikus van den Broek geb. 31-03-1859 Boxtel, ovl. 27-09-1860 Boxtel

VII.4. Gerardus van den Broek geb. 23-08-1860 Boxtel [metselaar], ovl. 01-09-1941 Boxtel tr. 30-07-1888 Driel met Wilhelmina Daams geb. 30-03-1864 Driel [dienstbode], ovl. 17-08-1935 Boxtel (ouders: Mathijs Daams [stoelenmaker], Joanna den Otter)

VII.5. Adriana van den Broek geb. 10-03-1862 Boxtel, ovl. 29-07-1863 Boxtel

VII.6. Adriana van den Broek geb. 23-11-1863 Boxtel, ovl. 15-07-1864 Boxtel

VII.7. Johanna Maria van den Broek geb. 08-09-1865, ovl. 25-10-1947 Boxtel tr. 29-01-1892 Boxtel met Theodorus Pastoor geb. 09-04-1864 Hedikhuizen, ovl. 13-01-1935 Boxtel (ouders: Dirk Pastoor, Johanna Timmermans)

VII.8. Jacobus van den Broek geb. 21-03-1867 Boxtel, ovl. 12-10-1948 Boxtel tr. 1) 30-08-1901 Boxtel met Johanna Schalkx geb. 06-05-1852 Schijndel, ovl. 09-05-1912 Boxtel (ouders: Peter Schalkx, Pieternel Kooijmans) tr. 2) 08-05-1913

Boxtel met Adriana Snelders geb. 05-10-1863 Oirschot, ovl. 29-10-1937 Boxtel (ouders: Adriaan Snelders, Maria Norberta Somers)

VII.9. Constant van den Broek geb. 05-11-1868 Boxtel, ovl. 01-01-1952 Boxtel tr. 08-08-1899 Boxtel met Maria Antonetta (Nettie) Kronenburg geb. 22-07-1876 Boxtel (ouders: Cornelus Kronenburg, Hendrika van der Steen)

VII.10. Adriana Catharina van den Broek geb. 04-01-1871 Boxtel

VII.11. Johanna Catharina van den Broek ovl. 26-11-1874 Boxtel

VII.12. Adrianus Josephus van den Broek geb. 05-03-1875 Boxtel, ovl. 16-09-1892 Boxtel

VI.2.> VIII. Johannes (Jan) van den Broek geb. 09-03-1832 Boxtel tr. 26-02-1859 Boxtel met Elisabeth Janssens geb. 09-08-1831 Zeelst, ovl. 19-02-1902 Boxtel (ouders: Antonius Janssens, Elisabet Coppens)

Kinderen:

VIII.1. Maria Catharina van den Broek geb. 29-12-1859 Boxtel, ovl. 22-06-1860 Boxtel

VIII.2. Maria Elisabeth van den Broek geb. 01-12-1860 Boxtel, ovl. 26-10-1940 Den Bosch tr. 13-01-1886 Den Bosch met Petrus Johannes van de Leemput geb. 26-03-1861 Berlicum, ovl. 09-07-1925 Den Bosch (ouders: Johannes van de Leemput, Maria Roeffen)

VIII.3. Antonia (Maria) van den Broek geb. 13-06-1862 Boxtel, ovl. 23-02-1866 Boxtel

VIII.4. Maria Louisa van den Broek geb. 09-10-1863 Boxtel, ovl. 05-11-1864 Boxtel

VIII.5. Francijna van den Broek geb. 07-11-1864 Boxtel, ovl. 02-01-1884 Boxtel

VIII.6. Johannes Antonius van den Broek geb. 06-07-1866 Boxtel, ovl. 22-09-1866 Boxtel

VIII.7.> IX. Johannes Antonius van den Broek [koperbewerker] geb. 21-09-1867 Boxtel, ovl. 23-08-1943 Boxtel tr. 10-01-1895 Boxtel met Maria Elisabeth Markgraeff geb. 16-09-1872 Den Bosch, ovl. 11-02-1924 Boxtel (ouders: Martinus Markgraeff, Johanna van Beugen)

Kinderen:

IX.1. Johannes Hendrikus van den Broek geb. 09-06-1895 Boxtel, ovl. 11-07-1895 Boxtel

IX.2. > X. **JOHANNES MARTINUS MARIA VAN DEN BROEK** geb. 28-05-1896 Boxtel [bankwerker, *bedenker autom. suikerpot*], ovl. 26-10-1940 Den Haag tr. 02-10-1918 Den Haag met Gerritje Schultink geb. 18-12-1892 Kampen, ovl. 29-10-1953 Den Haag (ouders: Johannes Hendrikus Schultink, Jannetje Karel)

Kinderen:

X.1. Antonius Johannes van den Broek geb. 17-01-1919 Den Haag

X.2. Johannes Hendricus Gustaaf van den Broek geb. 27-04-1921 Den Haag

X.3. Maria Elisabeth van den Broek geb. 30-01-1923 Den Haag

X.4. Jeanette Gerarda Maria van den Broek geb. 27-12-1924 Den Haag

X.5. Antonius Johannes Maria van den Broek geb. 18-11-1926 Den Haag

X.6. Johannes Martinus Maria van den Broek geb. 19-07-1928 Den Haag

X.7. Gerardus Josephus van den Broek geb. 29-01-1932 Den Haag

IX.3. Henricus Gerardus van den Broek geb. 26-08-1897 Boxtel tr. 14-05-1920 Utrecht met Adriana Godefrida van de Laar geb. 17-05-1893 Utrecht (ouders: Cornelis Johannes van de Laar, Adriana Cornelia de Bakker)

IX.4. Elisabeth Johanna van den Broek geb. 28-11-1898 Boxtel, ovl. 29-03-1899 Boxtel

IX.5. Elisabeth Johanna van den Broek geb. 02-04-1900 Boxtel, ovl. 08-10-1957 Eindhoven tr. Adrianus Scheepers

IX.6. Josephus Franciscus van den Broek geb. 04-10-1901 Boxtel

IX.7. Petrus Josephus van den Broek geb. 19-03-1903 Boxtel, ovl. 21-03-1903 Boxtel

IX.8. Cornelia Adriana van den Broek geb. 07-04-1904 Boxtel ovl. 28-08-1904 Boxtel

IX.9.> XI. Adrianus Martinus Marie van den Broek geb. 25-04-1905 Boxtel tr. 05-04-1933 met Elise Fischer geb. 08-04-1903 Crailsheim (Dld)

Kinderen:

XI.1. Leonard Michael van den Broek geb. 26-10-1934 Den Haag

XI.2. Elisabeth Marie van den Broek geb. 28-10-1936 Den Haag

IX.10. Arnoldus Johannes van den Broek geb. 01-08-1906 Boxtel

IX.11. Franciscus Antonius van den Broek geb. 02-04-1908 Boxtel

IX.12. Petrus Josephus Maria van den Broek geb. 09-09-1909 Boxtel, ovl. 15-01-1910 Boxtel

IX.13. Cornelia Johanna van den Broek geb. 06-11-1910 Boxtel, ovl. 17-05-1991 Veldhoven tr. ?

IX.14. Maria Johanna van den Broek geb. 19-04-1912 Boxtel tr. 03-01-1942 Den Bosch met Peter Jan Smits geb. 1912 Bree (B) (ouders: Hermanus Joannes Smits, Helena Josephina Celestina Hendriks)

IX.15. Catharina Maria van den Broek geb. 20-09-1913 Boxtel

IX.16. Maria Elisabeth van den Broek geb. 12-04-1915 Boxtel

VIII.8. Anna Catharina van den Broek geb. 18-11-1869 Boxtel, ovl. 09-07-1870 Boxtel

VIII.9. Josephus Johannes van den Broek geb. 25-12-1870 Boxtel

VIII.10. Adrianus van den Broek geb. 18-11-1877 Boxtel, ovl. 26-05-1878 Boxtel

VI.3. Johanna Maria van den Broek geb. 19-10-1833 Boxtel

VI.4. Josephus van den Broek geb. 17-12-1835 Boxtel

STAMBOOM BROEKMAN

(Deken, pastoor H.Hartkerk Boxtel)

Voorouders: Henricus Jansen Broekman, Helena Bruesten

Stamouders: Petrus (Peter) Broekman [landbouwer] tr. 1) Theodora Janssen; tr. 2) Willemina Holterman (5 kdn) o.a.

Kind:

I. Leonardus (Leendert) Broekman geb. 1792 Hatert [winkelier, mr. kledermaker], ovl. 22-12-1875 Nijmegen tr. Anna Margaritha Elisabeth Hortelo geb. 1793 Moyland (Dld), ovl. 11-02-1875 Nijmegen

Kinderen:

I.1. Theodora Broekman geb. 18-05-1816 Nijmegen, ovl. 18-06-1816 Nijmegen

I.2. Theodora Broekman geb. 03-06-1817 Nijmegen, ovl. 18-06-1901 Nijmegen

I.3.> II. Johan Peter Matthijs Broekman geb. 26-08-1819 Nijmegen [koopman], ovl. 21-06-1886 Nijmegen tr. 13-04-1842 Nijmegen met Johanna Maria Hendrika van der Heijden geb. 15-09-1820 Nijmegen, ovl. 12-01-1899 Nijmegen (ouders: Adrianus van der Heijden [meester grutter], Allegonda Jacoba van Aernsbergen)

Kinderen:

II.1.> III. Adrianus Leonardus Petrus Broekman geb. 19-04-1843 Nijmegen [landbouwer], ovl. 15-06-1929 Ravenstein tr. 1) 28-04-1870 Nijmegen met Maria Broekman geb. 15-11-1844 Hatert (Nijmegen), ovl. 29-11-1872 Winssen (ouders: Peter Broekman [Landbouwer], Elisabeth Thijssen); tr. 2) 16-04-1874 Ewijk met Petronella van Welie geb. 15-09-1845 Winssen, ovl. 16-02-1927 Ravenstein (ouders: Wouter van Welie [veehouder], Gerarda Melssen)

Kinderen:

III.1. Hendrika Elisabeth Broekman geb. 02-03-1871 Winssen (Beuningen), ovl. 21-02-1953 Ravenstein tr. 15-05-1906 Dieden, Demen en Langel met Lambertus Henricus van Boxtel geb. Deursen en Dennenburg (ouders: Antonius van Boxtel, Engelina van Leur)

III.2. Marianus Leonardus Broekman geb. 01-02-1875 Winssen (Beuningen), ovl. 12-02-1875 Winssen

II.2. Elisabeth Allegonda Broekman geb. 06-08-1844 Nijmegen [onderwijzeres), ovl. 04-06-1917 Ravenstein

II.3. Allegonda Petronella Broekman geb. 05-12-1845 Nijmegen [winkelierster], ovl. 28-12-1920 Boxmeer

II.4. Alouisia Christiana Francisca Broekman geb. 12-06-1847 Nijmegen [modiste], ovl. 01-01-1926 Nijmegen tr. 07-02-1876 Nijmegen met Wilhelmus Hubertus Daniels geb. 13-10-1847 Nijmegen [koopman], ovl. 21-04-1927 R'dam (5 kdn) (ouders; Johan Hubert Daniels, Petronella Felet)

II.5. Joanna Maria Broekman geb. 01-05-1849 Nijmegen tr. 24-09-1872 Nijmegen met Heinrich Julius Joseph Osterrath [kunstschilder] (ouders: Heinrich Osterrath [opperregeringsraad], Antonetta Thier)

II.6. Leonardus Broekman geb. 02-04-1851 Nijmegen

II.7.> IV. Philippus Petrus Christianus Broekman geb. 13-10-1852 Nijmegen [winkelier, koopman], ovl. 27-01-1938 Elst tr. 18-06-1877 Megen met Henrica Adriana Sengers geb. 24-01-1855 Megen, ovl. 02-11-1950 Elst (ouders: Joannes Franciscus Sengers, Antonia Sengers)

Kind:

IV.1.> V. Joseph Petrus Maria Broekman geb. 25-04-1878 Nijmegen [koopman], ovl. 04-02-1960 Den Bosch tr. 01-02-1912 Amersfoort met Albertina Theodora Johanna Hamers geb. 12-08-1887 Amersfoort (ouders: Antonius Aloijsius Hamers, Dorothea Johanna Albertina Mechtilda Geerligs)

Kinderen:

V.1. Nn Broekman (vrouw) ovl. 20-05-1914 Nijmegen

V.2. Dorothea Henrietta Antonia Maria Broekman geb. 16-04-1915 Nijmegen, ovl. 23-04-1915 Nijmegen

V.3. Nn Broekman (vrouw) ovl. 02-01-1917 Nijmegen

V.4. Nn Broekman (vrouw) ovl. 05-05-1918 Nijmegen

V.5. Nn Broekman (man) ovl. 01-10-1920 Nijmegen

IV.2. Henriette Mathea Alouisia Broekman geb. 05-06-1879 Nijmegen tr. 05-05-1902 Nijmegen met Josephus Bernardus Werner geb. 25-10-1872 R'dam [koopman], ovl. 10-12-1924 Nijmegen (6 kdn) (ouders: Franz Joseph Werner, Petronella Josephina Pluijm)

IV.3. Joannes Franciscus Aloisius Maria Broekman geb. 28-08-1880 Nijmegen, ovl. 07-04-1883 Nijmegen

IV.4. Leonard Adriaan Johan Broekman geb. 11-01-1882 Nijmegen, ovl. 28-11-1884 Nijmegen

IV.5. Maria Johanna Francisca Broekman geb. 08-02-1886 Nijmegen, ovl. 05-11-1967 Tilburg tr. 11-02-1908 Nijmegen met Marinus Johannes van Campen geb. 07-05-1874 Nijmegen [koopman], ovl. 08-12-1945 Nijmegen (5 kdn) (ouders: Johannes van Campen, Johanna Maria Jacobs)

IV.6. Franciscus Johannes Maria Broekman geb. 13-07-1888 Nijmegen [handelsagent] tr. 26-10-1920 A'dam met Helena Mathilda van der Bom geb. 26-07-1888 A'dam, ovl. 15-05-1985 A'dam (Echtscheiding 28-02-1938) (ouders: Frans Hendrik van der Bom [loodgieter], Helena Mathilda Geelhuizen)

IV.7. Josephina Canisia Maria Broekman geb. 07-03-1890 Nijmegen ovl. 19-08-1890 Nijmegen

IV.8. **IGNATIUS CANISIUS MARIA BROEKMAN** geb. 24-07-1892 Nijmegen, pastoor, ovl. 14-06-1974 Boxtel

IV.9. Antoinetta Henrica Canisia Maria Broekman geb. 08-05-1894 Nijmegen tr. 28-02-1919 Nijmegen met Arnoldus Johannes Janssen geb. 07-05-1888 Lent [boekdrukker] (ouders: Willem Janssen [administrateur], Johanna Jansen)

IV.10. Jacobus Canisius Broekman geb. 15-12-1895 Nijmegen tr. Helena Cunera Maria Bomers geb. 21-02-1904 Arnhem (ouders: Gerhardus Franciscus Bomers [winkelier], Maria Elisabeth van der Wielen)

II.8. Joannes Franciscus Broekman geb. 06-10-1854 Nijmegen, ovl. 02-02-1856 Nijmegen

II.9. Joannes Franciscus Broekman geb. 23-03-1856 Nijmegen

II.10. Theodora Maria Adriana Broekman geb. 10-05-1858 Nijmegen, ovl. 28-07-1936 Den Bosch tr. 11-05-1886 Nijmegen met Henricus Antonius Maria Cornelis de Wijs geb. 16-04-1859 Den Bosch [wijnhandelaar], ovl. 29-05-1938 Leende (ouders: Franciscus Petrus de Wijs, Maria Petronella Huiberdina de Gruijter)

II.11. Josephina Maria Broekman geb. 29-01-1860 Nijmegen [kloosterzuster Zr. M Borromee]), ovl. 28-01-1929 Oerle (vertrekt op 03-09-1904 naar Sclayn (B))

II.12. Maria Broekman geb. 17-05-1862 Nijmegen tr. 20-11-1883 Nijmegen met Justin Joseph Vanham geb. 01-05-1852 Braine [fabrikant] (ouders: Justin Joseph Vanham, Léocadie Falarie Joseph Copin)

II.13. Hendrika Maria Broekman geb. 28-04-1864 Nijmegen, ovl. 27-03-1865 Nijmegen

II.14. NN Broekman ovl. 18-01-1867 Nijmegen

I.4. Johanna Hendrina Agnes Broekman geb. 15-11-1821 Nijmegen

I.5. Johannes Jacobus Ignatius Broekman geb. 19-02-1824 Nijmegen ovl. 02-02-1836 Nijmegen

I.6. Franciscus Aloijsius Broekman geb. 27-04-1826 Nijmegen, ovl. 18-09-1834 Nijmegen

I.7. Petronella Maria Broekman geb. 02-07-1828 Nijmegen, ovl. 19-10-1853 Oldenzaal

I.8. Maria Josephina Aloijsia Broekman geb. 12-09-1830 Nijmegen, ovl. 15-05-1853 Heythuysen

I.9. Paulina Rosalia Josephina Broekman geb. 22-06-1834 Nijmegen, ovl. 18-02-1898 Nijmegen tr. 21-06-1860 Nijmegen met Lodewikus Adrianus Dietvors geb. 08-02-1834 Woensdrecht [koopman, leerlooier] ovl. 02-05-1898 Nijmegen (5 kdn) (ouders; Johannes Dietvors [schoolmeester], Anna Isabella Luijkx [landbouwster])

STAMBOOM BURGERS

(Medefabrikant Van Hoogerwou in Boxtel)

I. Adrianus Burgers, Maria Maris

Kinderen:

I.1.> II. Cornelis Burgers geb. 08-10-1819 Willemstad [doctor], ovl. 11-11-1884 Dinteloord tr. 05-07-1849 Klundert met Jacomina Adriana van der Made geb. 09-10-1827 Klundert, ovl. 27-07-1888 Dinteloord (ouders: Johannis Dirkszn van der Made, Geertrui den Engelse)

Kind:

II.1.> III. Adrianus Johannes Burgers geb. 29-09-1852 Dinteloord [sigarenfabrikant] tr. 27-05-1880 Culemborg met Margaretha Adriana Sillevis geb. 05-12-1851 Culemborg, ovl. 28-02-1912 Eindhoven (ouders: Leendert Sillevis [timmerman, stadsarchitect], Teuntje den Hartog)

Kinderen:

III.1. Cornelis Adriaan Burgers geb. 01-05-1881 Culemborg, ovl. 18-09-1881 Culemborg

III.2. Cornelis Adriaan Burgers geb. 07-07-1882 Eindhoven, ovl. 16-05-1957 Velp tr.19-04-1927 Hoorn met Margaretha Zuidema geb. 18-06-1885 Zwolle, ovl. 06-03-1960 De Steeg (ouders: Enno Zuidema [leeraar aan de rijkshoogereburgerschool], Johanna Wilhelmina Charlotta Crans)

III.3. Leendert Antonius Burgers geb. 27-01-1884 Eindhoven

III.4. Jacomina Adriana Burgers geb. 13-05-1885 Eindhoven, ovl. 06-05-1886 Eindhoven

III.5. Jacomina Adriana Burgers geb. 29-03-1887 Eindhoven, ovl. 07-11-1888 Eindhoven

III.6. Antonia Helena Burgers geb. 11-03-1888 Eindhoven, ovl. 16-04-1930 Haarlem tr. met Hendrik Louis van den Briel

III.7. **GERARD JOHAN BURGERS** geb. 12-03-1890 Eindhoven [fabrikant] ovl. 02-05-1956 Vught (Huize Weltevreden) tr. 02-07-1921 Haarlem met Alida Zuidema geb. 10-08-1892 Haarlem, ovl. 01-01-1970 Den Haag (ouders: Roelf Zuidema [leraar M.O.], Gijsbertha Anna Ribbe)

I.2.> IV. Johannes Adrianus Burgers geb. 20-08-1855 Dinteloord [houthandelaar], ovl. 13-08-1921 Den Haag tr. 12-06-1884 Zaandam met Alida van Schouwenburg geb. 21-12-1861 Harlingen, ovl. 22-07-1934 Den Haag (ouders: Hendrik van Schouwenburg, Maria Christina Middelhoven)

Kind:

IV.1. Maria Christina Burgers 12-05-1885 Leerdam, ovl. 10-04-1946 Leerdam

---

STAMBOOM BOVENDEERT

(Schoenenzaak in Boxtel)

I. Wilhelmus Bovendeert, arbeider, Anna Geertruida Keizer (Keijser, Keiser)

Kinderen:

I.1. Gertruida Christina Bovendeert, geb. 1795 Amersfoort, ongehuwd, ovl. 16-06-1829 Boxtel

I.2.Helena Bovendeert ged. 22-02-1797 Leeuwarden, ovl. 08-02-1858 Boxtel tr. (1) 08-01-1819 Boxtel met Johannes (Jan) Lem geb. 26-05-1791 Leuth (Dld), kroeghouder, ovl. 20-07-1839 Boxtel (9 kdn) (ouders: Rutgeri Lem, Helena van de Paverd); tr. (2) 03-06-1841 Boxtel met Gerardus Schraven geb. 29-01-1892 Zeeland, ovl. 08-01-1881 Boxtel (ouders: Henderikus Schraven, Joanna Denissen)

I.3. Maria Francisca Bovendeert ged. 27-02-1799 Leeuwarden

I.4.> II. **ANTONIJ [Antonius] BOVENDEERT** ged. 24-04-1801 Den Bosch, schoenmaker, ovl. 13-02-1875 Boxtel tr. 03-02-1822 Boxtel met Maria Elisabeth van Gestel ged. 20-10-1799 Helvoirt, ovl. 06-04-1864 Boxtel (ouders: Cornelis van Gestel, Allegonda van Griensven)

Kind:

II.1. Cornelia Allegonda Bovendeert geb. 09-02-1823 Boxtel, ovl. 29-06-1849 Den Bosch tr. 06-06-1849 Boxtel met Joannes Lambertus Scheefhals geb. 22-05-1807 Den Bosch (Weduwnaar van Petronilla Wijnants) [boekdrukker], ovl. 06-01-1872 Den Bosch (ouders: Joannes Wilhelmus Scheefhals, Maria van Dijk)

II.2. Wilhelmus Bovendeert geb. 17-11-1824 Boxtel [schoenmaker, ongehuwd], ovl. 04-12-1855 Boxtel

II.3. Geertruij (Gertruida Christina) Bovendeert geb. 19-02-1827 Boxtel, dienstmeid, ovl. 01-07-1849 Den Bosch

II.4. Christianus Bovendeert geb. 29-06-1829 Boxtel, ovl. 09-05-1852 Boxtel

II.5. Helena Bovendeert geb. 09-09-1831 Boxtel, ovl. 28-11-1894 Boxtel, tr. 27-06-1865 Boxtel met Petrus de Visser geb. 26-05-1831 Boxtel, ovl. 20-01-1916 Boxtel

II.6. Johannes Baptist Bovendeert geb. 06-02-1834 Boxtel, schoenmaker, ovl. 12-01-1907 Boxtel tr. 1) 16-05-1863 Boxtel met Johanna Hendrica Harstman geb. 24-04-1829 Deursen en Dennenburg, ovl. 13-03-1871 Boxtel tr. 2) 05-08-1871 Boxtel met Johanna Essers geb. 26-10-1827 Helmond, ovl. 25-02-1915 Boxtel

II.7. Josephus Bovendeert geb. 26-02-1836 Boxtel, ovl. 22-10-1848 Boxtel

II.8. Antonius Bovendeert geb. 23-04-1838 Boxtel, schoenmaker, ovl. 02-03-1895 Boxtel tr. 30-04-1874 Den Bosch met Johanna Smeijers geb. 04-11-1843 Diessen (7 kdn)

II.9. **Maria Catharina Bovendeert** geb. 12-07-1840 Boxtel, ovl. 13-01-1914 Boxtel tr. 19-10-1875 Boxtel met **Petrus van Liempt** geb. 06-01-1838 Boxtel [metselaar, zouaaf], ovl. 17-08-1915 Boxtel (ouders: Wilhelmus van Liempdt, Anna van Esch)

II.10.> III. Franciscus Bovendeert geb. 10-11-1842 Boxtel [schoenmaker], ovl. 20-11-1891 Boxtel tr. 24-11-1875 Den Bosch met Johanna Maria Venroij geb. 09-05-1850 Den Bosch, ovl. 09-01-1931 Boxtel (ouders: Petrus Venroij, Joanna Maria Blommers)

Kinderen:

III.1. Antonius Bovendeert geb. 27-09-1876 Boxtel [schoenmaker, ongehuwd], ovl. 21-09-1895 Boxtel

III.2. Petrus Bovendeert geb. 03-02-1878 Boxtel [leerlooier] tr. 29-08-1907 Oosterhout met Johanna Hermana Ackermans geb. 23-10-1874 Oosterhout (ouders: Florus Johannes Ackermans, Hendrika Gerhardina Koster)

III.3. Maria Elisabeth Bovendeert geb. 16-05-1879 Boxtel, ovl. 10-01-1913 Den Haag tr. 29-07-1903 Den Haag met Gerhard Heinrich Teepe geb. 03-01-1869 Hopsten (Dld) [manufacturier], ovl. 14-02-1957 Den Haag

III.4. Wilhelmus Bovendeert geb. 06-12-1880 Boxtel, ongehuwd, ovl. 20-01-1885 Boxtel

III.5. Johannes Christianus Bovendeert geb. 04-12-1882 Boxtel, ovl. 10-10-1883 Boxtel

III.6. Wilhelmus Bovendeert geb. 04-02-1885 Boxtel [schoenmaker], ovl. 24-08-1962 Boxtel tr. 18-01-1916 Haaren met Petronella Maria van den Hout [dienstbode] geb. 09-05-1887 Haaren, ovl. 01-03-1970 Lichtenvoorde (ouders: Hubertus van den Hout, Wilhelmina Giezen)

III.7. Anna Maria Bovendeert geb. 07-03-1888 Boxtel [kloosterzuster], ovl. 22-02-1944 Nijmegen

III.8. Antonia Bovendeert geb. 07-06-1890 Boxtel [kloosterzuster], ovl. 06-05-1967 Boxmeer

Zie ook stamboom Van Liempt

STAMBOOM BOWIER

(Drossaard van Boxtel)

I. Johan Bowier, Maria Anna Margaretha van der Wall

Kind:

I.1.> II. Frans Bowier geb. 1688, ovl. 18-05-1736 Den Haag tr. 26-12-1706 Aletta Cornelia van der Meer geb. 20-02-1689 Delft, ovl. 11-02-1729 Voorburg (ouders: Cornelis Franken van der Meer, Anna Maria Tessemaker)

Kinderen:

II.1. Frank Jacob Bowier geb. 25-10-1709 Voorburg, ovl. 1739 Venlo tr. Ida Cornelia van der Spijk

II.2. Cornelia Bowier geb. 10-10-1711 Voorburg, ovl. 28-09-1732 Den Haag

II.3.> III. **JAN (Johan) BOWIER** geb. 05-07-1715 Voorburg [drossaard van Boxtel en Liempde, schepen en raad te Den Bosch 1749, president schepen 1768], ovl. 10-12-1781 Den Bosch (ligt begraven in de St. Jan Den Bosch) tr. 1) 06-06-1742 R'dam met Barbara Maria Schermers ged. 25-02-1716 R'dam, ovl. 26-08-1743 R'dam (ouders: Johan Schermers, Barbera Maria van Heel); tr. 2) 07-10-1745 R'dam met Sophia Robijn, ged. 16-05-1724 R'dam, begr. 05-12-1746 Boxtel (ouders: Johan Robijn, Margrieta Barnards); tr. 3) 05-01-1749 Esch met Henrietta Maria Hermina Ackersdijck geb. 03-12-1713 Waspik, ovl. 29-11-1762 Den Bosch (ouders: Martinus Ackersdijck, Maria Cornelia Santvoort); tr. 4) 03-04-1764 R'dam met Willemina Johanna Hovius geb. 24-07-1708 R'dam, ovl. 22-01-1766 Den Bosch (ouders: Dr.Bernhard Hovius, Maria Elisabeth Casteleijn)

Kinderen: *(met H.M.H. Ackersdijck)*

III.1. Aletta Cornelia Bowier ged. 28-09-1749 Den Bosch, ovl. 19-04-1820 Den Bosch tr. 07-12-1795 Den Bosch met Abdias Velingius geb. 21-08-1721 Groningen [professor, predikant],

ovl. 16-10-1803 Berlicum

III.2. Jhr. Mr. Ma(a)rten Bowier ged. 13-12-1750 Den Bosch, ovl. 30-01-1830 Den Bosch (Op 5 september 1815 in de adelstand verheven) tr. 22-12-1779 Den Bosch met Susanna Everdina Donker van der Hoff ged. 30-12-1749 Den Haag, ovl. 20-10-1834 Den Bosch (kinderloos) (ouders: Donker Mattheus van der Hoff, Maria Cornelia Patijn)

III.3.> IV. Maria Cornelia Bowier ged. 12-01-1753 Den Bosch, ovl. 01-05-1827 R'dam, tr. 07-10-1783 Den Bosch met Mr. Willem Cornelis Ackersdijck [vredesrechter] geb. 12-12-1760 Den Bosch, ovl. 06-02-1843 R'dam (ouders: Willem Cornelis Ackersdijck, Anna Francken)

Kinderen:

IV.1. Anna Ackersdijck geb. 1785 Den Bosch, ovl. 10-02-1820 R'dam

IV.2. Maria Elizabeth Adriana Ackersdijck geb. 21-10-1788 Den Bosch, ovl. 05-08-1829 R'dam tr. 20-03-1811 Utrecht met Rudolf Adriaan Mees ged. 12-07-1789 R'dam, ovl. 30-09-1866 Doorn (5 kdn) (ouders: Adriaan Mees, Catharina Elisabeth van Oordt)

IV.3. Jan Ackersdijck ged. 1791 Den Bosch, ovl. 13-07-1861 Utrecht, tr. met Maria Anna Walterthum ged. 16-05-1797 Stolberg

IV.4. Henriette Maria Hermina Ackersdijck geb. 1793 Den Bosch, ovl. 18-02-1868 R'dam tr. 12-04-1815 Utrecht met Adam (Hermannus) Schadee [notaris] ged. 30-05-1790 R'dam, ovl. 30-01-1861 R'dam (1 knd) (ouders: Hermanus Adrianus Schadee, Maria Mees)

III.4. Frans Bowier geb. 05-07-1754 Boxtel, ovl. 28-04-1819 Nijmegen tr. 22-04-1787 Nijmegen met Anna Maria Schwartz ged. 21-07-1765 Nijmegen, ovl. 22-01-1813 Nijmegen (ouders: Bernhard Hendrik Schwartz, Margaretha van de Sande)

III.5. Jacoba Bowier ged. 04-05-1756 Den Bosch, ovl. 20-12-1780 Den Bosch tr. 01-08-1779 Boxtel met Baron David van Guericke ged. 09-12-1748 Den Haag, ovl. 23-06-1816 Utrecht (9 kinderen) tr. 07-12-1785 Nijmegen met Catharina Moorrees geb. 11-09-1763 Nijmegen

III.6.> V. Jhr. Hugo Bowier ged. 08-03-1758 Den Bosch [advocaat, schepen te Den Bosch, voorzitter rechtbank, directeur der Belastingdienst], ovl. 11-06-1834 St.M.Gestel (in 1815 in de adelstand verheven) tr. 12-12-1785 Den Bosch met Jvr. Theodora Elisabeth Baert Verspijck geb. 01-01-1763 A'dam, ovl. 18-05-1832 St.M.Gestel (ouders: Daniel Baert Verspijck, Sara Maria Aandewijn)

Kinderen:

V.1. Henrietta Maria Hermina Bowier ged. 26-10-1788 Den Bosch, ovl. 14-06-1807 Den Bosch

V.2. Sara Maria Bowier geb. 15-08-1790 Den Bosch, ovl. 07-01-1851 R'dam tr. 09-07-1813 Den Bosch met Hendrik Willem Aalstius den Appel geb. 30-12-1790 Bennebroek [zaakwaarnemer], ovl. 16-01-1835 Vollenhove (10 kdn)

V.3. Jhr. Jan Bowier geb. 29-04-1793 Den Bosch, ovl. 22-02-1853 Rosmalen tr. 1) 24-08-1814 Den Bosch met Joanna Jacoba Sara van Rensselaar geb. 12-08-1795 A'dam, ovl. 30-08-1830 Rosmalen (14 kdn *o.a. Martine Suzanna Everdina Bowier geb. 26-08-1821 Rosmalen, ovl. 12-01-1876 Kampen tr. 30-09-1841 Rosmalen met Leonard Josephus Lubertus (Lambertus) de Moulin ged. 14-07-1805 Culemborg [generaal majoor bij het regiment grenadiers], ovl. 24-12-1871 Kampen)* (ouders: Jan Jacob van

Rensselaar, Susanna Catharina Beeldsnijder); tr. 2) 29-11-1832 R'dam met Juriana Judith Agnis Versfelt geb. 09-04-1807 R'dam, ovl. 18-07-1866 Ginneken en Bavel (11 kdn) (ouders: Antonij Willem Versfelt, Aletta Johanna Eeckhout)

V.4. Leonore Helene Henriette Bowier ged. 25-10-1796 Den Bosch, ovl. 09-06-1853 Breda tr. 17-05-1820 Den Bosch met Adriaan Jan Jacob Prinsen geb. 29-01-1796 Cuijk en Beers [1e luitenant], ovl. 13-08-1831 Leuben (B) (6 kdn) (ouders: Dirk Hendrik Prinsen, Barbara de Haan)

V.5. Abdia Aletta Cornelia Bowier geb. 19-03-1798 Den Bosch, ovl. 09-06-1798 Den Bosch

V.6. Jvr. Abdia Aletta Cornelia Bowier geb. 24-11-1799 Den Bosch, ovl. 23-07-1880 Den Haag tr. 16-11-1820 Den Bosch met Adriaan Bijleveld geb. 12-03-1787 Den Haag, ovl. 14-03-1852 Den Bosch (1 knd) (Ouders: Casparus Bijleveld, Elisabeth Maria van Swieten)

V.7. Jhr. Daniel Bowier geb. 20-03-1801 Den Bosch, ovl. 15-09-1847 Eindhoven tr. 31-08-1832 St.M.Gestel met Johanna Hermina Carolina barones van Utenhove geb. 09-07-1800 Utrecht, ovl. 03-03-1881 Kampen (5 kdn) (ouders: Maximiliaan Louis baron van Utenhove van Bottestein, Anna Christina Henriette barones van Tuijll van Serooskerken)

III.7. Barbara Bowier ged. 04-08-1762 Den Bosch, ovl. 1797

II.4. Isabelle Francesca Bowier geb. 30-10-1719 Voorburg, ovl. 12-08-1720 Voorburg

II.5. Constantijn Bowier geb. 15-12-1723 Voorburg, ovl. 02-01-1767 Boxtel

Tussen circa 1819 en 1870 waren leden van het geslacht Bowier in het bezit van landgoed en huis Coudewater in Rosmalen.

Zie ook stamboom De Moulin

STAMBOOM CLERCX

(houthandelaar Boxtel)

I. Stamouders: Joannes (Jan) Clercx [koopman en maire (schout) van Neerpelt] en Anna Mechtildis (Mathilde) Huveners

Kind:

I.1.> X. Johannes Walterus Clercx geb. 10-04-1783 As (B) [koopman] tr. 24-06-1819 Mierlo met Anna Catharina Keunen ged. 18-05-1791 Mierlo [winkelierster], ovl. 25-04-1864 Helmond (ouders: Antonij Keunen, Johanna (Adriana) Beels)

Kinderen:

X.1. Jan Louis Clercx geb. 10-04-1820 Neerpelt [bierbrouwer], ovl. 04-03-1892 Mierlo tr. 23-08-1855 Geldrop Petronella Elisabeth Ter Borgh geb. 01-10-1832 Geldrop, ovl. 07-11-1920 Mierlo (8 kdn) (ouders: Johannes Fredericus ter Borgh [hoofdonderwijzer, kostschoolhouder], Anna Cornelia de Bont)

Kinderen o.a.:

1. Joannes Waltherus Fredericus Clercx geb. 23-05-1856 Geldrop [bierbrouwer], ovl. 17-05-1924 Utrecht tr. 08-10-1889 Geldrop met Alida Maria van Gaal geb. 19-05-1859 Geldrop, ovl. 07-07-1939 Geldrop (ouders; Lucas van Gaal [aannemer], Maria Alida Princen)

Kind: Ferdinandus Adrianus Maria Clercx geb. 29-05-1896 Geldrop [kapelaan te Boxtel, pastoor te Hoogeloon], ovl. 06-03-1958 Hoogeloon

2. Anna Catharina Cornelia Clercx geb. 29-08-1857 Geldrop (zie V.2.)

X.2. Sophia Johanna Adriana Clercx geb. 20-04-1821 Neerpelt, ovl. 27-05-1902 Helmond

X.3. Ferdinandus Adrianus Clercx geb. 29-09-1823 Neerpelt [pastoor, deken Veghel], ovl. 22-01-1896 Veghel

X.4. Felix Antonius Clercx geb. 29-03-1824 Neerpelt [pastoor Zijtaart], ovl. 16-02-1886 Veghel

X.5. Coletta Catharina Clercx geb. 29-12-1828 Mierlo, ovl. 22-06-1891 Helmond

I.2.> II. Sebastianus Hendrikus Clercx geb. 07-11-1787 Neerpelt [voerman en koopman], ovl. 30-10-1843 Liempde tr. 1) 1812 Liempde met Maria Geertruida Latour; tr. 2) 26-06-1818 Den Bosch met Maria Theresia Latour geb. 10-04-1801 Den Bosch, ovl. 24-12-1844 Liempde (ouders: Rogerius la Tour, Maria Huijsmans)

Kinderen:

II.1.> III. Rogier Johannes Clercx geb. 24-06-1819 Liempde [bierbrouwer], ovl. 20-08-1889 Liempde tr. 18-11-1848 Liempde met Catharina Schoenmakers geb. 21-10-1825 Liempde [brouwvrouw], ovl. 23-09-1898 Liempde (ouders: Johannes Schoenmakers, Catharina Habraken)

Kinderen:

III.1. Maria Theresia Clercx geb. 18-08-1849 Liempde, ovl. 29-03-1926 Liempde tr. 25-07-1876 Liempde met Johannes van den Broek geb. 25-01-1846 Liempde (ouders: Antonius van den Broek, Klara van Haaren)

III.2. Anna Catharina Clercx geb. 04-10-1850 Oost-, West- en Middelbeers, ovl. 29-10-1850 Oost-, West- en Middelbeers

III.3. Wilhelmus Josephus Clercx geb. 18-07-1855 Liempde, ovl. 08-06-1858 Liempde

III.4. Anna Catharina Clercx geb. 20-10-1857 Liempde, ovl. 05-12-1886 Boxtel tr. 08-05-1883 Liempde met Joannes Cornelis van Erven geb. 28-01-1844 Poppel, ovl. 14-11-1886 Boxtel (ouders: Adrianus van Erven, Dorothea Maria Hulselmans)

III.5. Johannes Benedictus Clercx ovl. 03-06-1858 Liempde

III.6. Johanna Catharina Clercx geb. 11-04-1862 Liempde tr. 11-09-1888 Liempde met Francis van Rooij geb. 02-02-1859 Udenhout (ouders: Jan van Rooij, Gertruida Vercammen)

III.7.> IV. Sebastianus Henricus Clercx geb. 22-04-1865 Liempde, ovl. 05-06-1907 Boxtel tr. 06-05-1890 Boxtel met Lamberdina van de Ven geb. 08-03-1864 Boxtel, ovl. 26-07-1937 Boxtel (ouders: Johannes van de Ven, Anna Catharina van den Boer)

Kinderen:

IV.1. Anna Maria Catharina Clercx geb. 29-04-1891 Boxtel, ovl. 17-06-1891 Boxtel

IV.2. Catharina Anna Cornelia Clercx geb. 03-10-1892 Boxtel, ovl. 22-06-1981 Boxtel tr. 23-06-1924 Boxtel met Stephanus Antonius Adrianus Colen geb. 18-08-1891 Gemert, ovl. 02-06-1963 Veghel (ouders: Martinus Cornelis Colen, Geertruda Maria Verhagen)

IV.3.Johannes Rogier Cornelis Clercx geb. 07-07-1897 Boxtel tr. 28-06-1920 Boxtel met Maria Jacqueline Jozepha Toirkens geb. 18-02-1894 Boxtel (ouders: Franciscus Antonius Toirkens, Gerardina Antonia van Mulbregt)

III.8. Wilhelmina Clercx ovl. 26-02-1866 Liempde

II.2. Johannus Hendrikus Clercx geb. 29-01-1821 Liempde, ovl. 10-11-1891 Liempde tr. 31-08-1848 Liempde met Theodora Schoenmakers geb. 20-10-1819 Liempde (ouders: Johannes Schoenmakers, Catharina Habraken)

II.3.> V. Sebastiaan (Bastianus) Hendrikus Clercx geb. 30-12-1822 Liempde, ovl. 03-03-1875 Boxtel tr. Oirschot 09-05-1847 met Petronella van den Broek geb. 12-11-1819 Oirschot, ovl. 16-10-1914 Boxtel (ouders: Peter van den Broek, Elisabeth van Roessel)

Kinderen:

V.1.> VI. **SEBASTIANUS HENDRIKUS CLERCX** geb. 28-04-1848 Boxtel, ovl 18-12-1897 Boxtel tr. 22-10-1874 Boxtel met Maria Anna Josepha van de Ven geb. 22-05-1847 Boxtel, ovl. 09-01-1924 Boxtel (ouders: Hendrikus Justinus van de Ven, Dionisia Strijbosch) (Woonden in de Stationsstraat Villa Ruysdael) (M. Clercx-van de Ven gaf grond van boerderij De Bult voor de bouw van de H.Hartkerk)

Kinderen:

VI.1. Sebastianus Henricus Justinus Clercx geb. 29-08-1876 Boxtel

VI.2. Jan Justinus Dionijs Eduard Pieter Clercx geb. 06-12- 1877 Boxtel, houthandelaar, ovl. 07-02-1939 Apeldoorn (wonende te Nijmegen) tr. 06-10-1920 Nijmegen met Margaretha van Hogerwou geb. 03-12-1881 Boxtel, ovl. 1968 (ouders: Jan Hendrik van Hogerwou, Maria Susanna Bruschwiler. (Justinus zat rond 1908 in het bestuur van de Boxtelse Harmonie.)

VI.3. Maria Elisabeth Petronella Dionisia Clercx geb. 06-05-1879 Boxtel [kloosterzuster], ovl. 24-12-1957 Gilze en Rijen

VI.4. Hortense Catharina Maria Clercx geb. 07-02-1881 Boxtel, ovl. 16-09-1883 Boxtel

VI.5. Eduard Michaël Lodewijk Adriaan Clercx geb. 08-05-1882 Boxtel, ovl. 05-01-1938 Boxtel tr. Adela Josephina Martha Maes, ovl. 24-07-1960 Boxtel (ouders: Pieter Maes, Poulina Hortencia Melania du Froy)

VI.6. Pieter Johannes Hendrikus Justinus Clercx geb. 29-08-1883 Boxtel, ovl. 28-08-1884 Boxtel

VI.7. Pieter Isidoor Jacob Clercx geb. 04-04-1885 Boxtel [arts], ovl. 03-02-1957 Tilburg tr. 11-10-1933 Maastricht met Catharina Maria Hubertina Gysbertha Ernestina Hemsteg geb. 12-01-1905 Maastricht, ovl. 16-11-1993 Tilburg

(ouders: Johannes Henndrikus Theodorus Hemsteg, Adriana Maria Cornelia van Haare)

VI.8. Roger Joseph Charles Hugo Clercx geb. 10-01-1887 Boxtel, ovl. 16-12-1938 Eerde (Roger woonde hoek Rechterstraat - Felllenoord)

V.2. **Ferdinand Cornelis Clercx** geb. 01-11-1849 Boxtel, ovl. 06-03-1904 Boxtel tr. 13-07-1886 Mierlo met Anna Catharina Cornelia Clercx geb. 29-08-1857 Geldrop, ovl. 15-11-1920 Mierlo (ouders: Johannes Ludovicus Clercx, Petronella Elisabeth ter Borgh) (bewoner en eigenaar Villa Crols en plaatselijke houtwerf)

V.3. Aloisius Petrus Clercx geb. 02-05-1854 Boxtel [koopman], ovl. 21-04-1926 Ubbergen tr. 1) 03-07-1878 Helvoirt met Catharina Paulina Maria Landman geb. 14-02-1855 Helvoirt, ovl. 28-06-1879 Helvoirt (ouders: Nicolaas Johannes Bartholomeus Landman, Catharina Leonarda Fret), tr. 2) 06-01-1892 Oss met Johanna Maria Clementina Jurgens geb. 23-11-1854 Oss (ouders: Johannes Jurgens, Maria Bernarda Feijen)

V.4. Charlotta Anna Catharina Clercx geb. 12-02-1858 Boxtel, ovl. 27-08-1900 Boxtel tr. 10-02-1892 Boxtel met Martinus Johannes van der Heijden geb. 19-09-1856 Mijdrecht [fabrikant], ovl. 12-02-1928 Nijmegen (ouders: Johannes Constantinus van der Heijden, Helena Maria Verwaijen] (Weduwnaar tr. 1903 met Johanna Cornelia Catharina Maria Bogaerts)

V.5. Rogier Alphonsus Maria Clercx geb. 01-04-1864 Boxtel, ovl. 30-12-1925 R'dam

V.6. Maria Elisabeth Clercx ovl. 26-04-1913 Boxtel

II.4. > VII. Wilhelmus Joseph Clercx geb. 16-03-1825 Liempde [bakker], ovl. 16-04-1858 St. Oedenrode tr. 17-01-1849 St. Oedenrode met Hendrica van Gennip geb. 27-10-1816 Heeze [winkelierster], ovl. 22-12-1873 St. Oedenrode (ouders: Andries van Gennip, Maria Deelen) (Weduwe van Johannes van Gils)

Kind:

VII.1. Sebastianus Hendrikus Alphonsus Clercx geb. 21-01-1851 St. Oedenrode [bakker], ovl. 29-10-1894 St. Oedenrode

II.5. N.N. Clercx vrouw 13-03-1827 Liempde (levenloos)

II.6. Josephus Hubertus Clercx geb. 03-02-1828 Liempde ovl. 04-02-1828 Liempde

II.7. Theodorus Julianus Clercx geb. 17-04-1829 Liempde ovl. 09-11-1832 Liempde

II.8.> VIII. Josephus Hubertus Clercx geb. 05-04-1831 Liempde, ovl. 15-08-1892 Den Bosch tr. 04-05-1853 Den Bosch met Petronella Elisabeth Meijer geb. 19-10-1831 Den Bosch (ouders: Leonardus Meijer, Maria Jansen)

Kinderen:

VIII.1. Leonardus Henricus Clercx geb. 04-03-1854 Den Bosch, ovl. 19-09-1854 Den Bosch

VIII.2. Maria Catharina Clercx geb. 22-07-1855 Den Bosch ovl. 21-01- 1934 Tilburg tr. 1) 30-12-1876 Den Bosch met Petrus Antonius Meeuwsen geb. 18-08-1841 Den Bosch, ovl. 21-08-1898 Den Bosch (ouders: Joannes Hubertus Meeuwsen, Joanna van Kempen), tr. 2) 19-08-1899 Den Bosch met Franciscus Wilhelmus Antonius Melis geb.

01-09-1851 Den Bosch [sjouwer, opperman] (ouders: Johannes Antonius Melis, Maria Anna van Grinsven)

VIII.3. Sebastiaan Hendrik Clercx geb. 26-01-1858 Den Bosch, ovl. 12-11-1861 Den Bosch

VIII.4. Elisabeth Johanna Christina Clercx geb. 20-08-1860 Den Bosch tr. 11-11-1892 Etten-Leur met Adrianus Verschuren geb. 17-08-1868 Etten-Leur, [loswerkman] ovl. 14-05-1949 Breda (ouders: Antonij Verschuren, Cornelia van der Linden)

VIII.5. Maria Henrica Clercx geb. 25-03-1868 Den Bosch

VIII.6. Petronella Henrica Clercx ovl. 15-10-1864 Den Bosch

II.9. Augustinus Theodorus Clercx geb. 21-03-1833 Liempde, ovl. 16-09-1880 R'dam

II.10. Theresia Maria Elisabeth Clercx geb. 26-03-1834 Liempde

II.11. N.N. Clercx vrouw 04-09-1835 Liempde (levenloos)

II.12. Maria Theresia Clercx geb. 24-04-1837 Liempde, ovl. 24-04-1837 Liempde

Zie ook stamboom Van de Ven

STAMBOOM VAN COOTH

(Weldoener Boxtel)

I. Leopoldus Franciscus Wilhelmus van Cooth geb. 1749 Herpen, ovl. 1826 tr. met Wilhelmina (Antonia) van Du(e)ren ged. 24-10-1754 Herpen, ovl. 1837 (ouders: Leonardus van Dueren, Joanna Margarita Preijers)

Kind:

I. 1.> II. Leonardus Cornelius Everardus Eusebius van Cooth geb. 1780, ovl. 10-03-1845 Utrecht tr. ± 1804 met Catharina Clasina Maria van Lakerveldt ged. ± 1785, ovl. 11-11-1856 Utrecht (ouders: Sebastianus Willebrordus van Lakerveldt, Maria Jasperina van Beusekom)

Kinderen:

II.1. Sebastianus Willebrordus Nicolaas van Cooth ged. 08-10-1804 Utrecht [student medicijnen], ovl. 26-11-1825 Utrecht

II.2. Leopoldus Franciscus Wilhelmus van Cooth ged. 17-02-1806 Utrecht, ovl. 24-05-1840 Utrecht

I.2.> III. Clara Alyda Maria van Cooth geb. 1786 Ravenstein, ovl. 16-08-1824 Utrecht tr. 12-04-1810 Utrecht met Cornelis Hubertus Fock ged. 17-09-1787 Utrecht, ovl. 25-03-1831 Utrecht (ouders: Hubertus Fock, Maria Antonia Verkerk)

Kinderen:

III.1. Hubertus Cornelis Antonius Leopoldus Fock ged.12-01-1811 Utrecht [med. doctor], ovl. 28-12-1894 Utrecht tr. 04-02-1836 Utrecht met Johanna Maria Adriana Achterbergh geb. 09-03-1812 Utrecht, ovl. 22-05-1888 Utrecht (9 kdn) (ouders: Gijsbert Achterbergh, Johanna Frijters)

III.2. Leopoldus Franciscus Johannes Fock geb. 27-12-1811 Utrecht, overl. 29-04-1812 Utrecht

III.3. Wilhelmina Clasina Fock geb. 05-12-1812 Utrecht, ovl. 24-01-1878 A'dam tr. 15-09-1836 Utrecht met Carolus Josephus van Cooth geb. 27-09-1810 A'dam [Medicinae Doctor], ovl. 01-07-1847 A'dam (3 kdn) (ouders: Joannes Franciscus van Cooth, Anna Elisabeth Dries)

III.4. Antonia Maria Fock geb. 01-02-1814 Utrecht, ovl. 08-02-1908 tr.30-04-1839 Ravenstein met Hendricus Bartholomeus Smitz geb. 07-11-1800 Megen, ovl. 28-02-1871 Oirschot (ouders: Carolus Smitz [arts], Maria Anna Bungeners)

III.5.> IV. Leonardus Cornelis Everardus Eusebius Fock geb. 19-08-1815 Utrecht, [medicus] ovl. 03-07-1904 Bussum tr. 25-08-1849 Utrecht met Elisabeth Maria Françoise Xavéria Koch geb. 30-12-1820 A'dam, ovl. 16-12-1904 Bussem (6 kdn) (ouders: Hermanus Joannes Cornelius Kock, Maria Josina Reuver)

Kinderen o.a.:

IV.1. Hermanus Fock geb. 02-06-1856 Amersfoort [koopman], ovl. 30-07-1927 's-Graveland (N.H.)

IV.2. Leopoldus Fock geb. 20-05-1858 Amersfoort [pastoor], ovl. 11-07-1934 Amersfoort

III.6. Johanna Maria Fock geb. 19-08-1816 Utrecht, ovl. 23-01-1882 Utrecht tr. 02-02-1853 Ravenstein met Augustinus Antonius Franciscus Versstraaten geb. 10-12-1811 Mill [notaris] ovl. 25-05-1885 Utrecht (4 knd) (ouders: Antonius Verstraaten, Dorothea van de Voordt) (Weduwnaar van Engelina Antonia Boeracker)

III.7. Dorothea (Theodora) Carolina Fock geb. 18-04-1821 Utrecht, ovl. 18-03-1869 Ravenstein (ongehuwd)

III.8. Clara Alijda Maria Fock geb. 15-08-1824 Utrecht, ovl. 03-05-1905 Ootmarsum

I. 3.> V. Frederik (Theodorus) Wilhelm van Cooth geb. 27-01-1792 Herpen, ovl. 24-05-1862 Ravenstein tr. 18-11-1813 Ravenstein met Joanna Francisca van Vechel ged. 30-11-1781 Ravenstein, ovl. 12-05-1858 Ravenstein (ouders: Johannes Alexius van Vechel, Johanna Wilhelmina van Nuijs)

Kinderen:

V.1. Leopoldus Franciscus Wilhelmus van Cooth geb. 21-10-1814 Ravenstein [arts, weldoener], ovl. 27-11-1880 Breda tr. 24-11-1847 Breda met Maria Antonetta Elisabeth de Bruijn geb. 12-12-1822 R'dam, ovl. 19-07-1874 Breda (ouders: Johannes Wilhelmus de Bruijn, Maria Catharina van Rees)

V.2. Alexander Willem Steven van Cooth geb. 21-10-1814 Ravenstein, ovl. 06-02-1873 Stratum

V.3. Petrus Franciscus van Cooth geb. 19-07-1817 Ravenstein, ovl. 01-11-1817 Ravenstein

V.4.> VI. **PETRUS FRANCISCUS VAN COOTH** geb. 19-01-1819 Ravenstein [Lid GS en griffier der Staten van Noord-Brabant] ovl. 08-06-1901 Den Bosch tr. 02-02-1853 Den Bosch met Wilhelmina Johanna Maria Suijs geb. 15-06-1826 Den

Bosch, ovl. 24-12-1900 Ravenstein (ouders: Arnoldus Suijs [bankier], Theresia Gerardina Bernardina Verheijen)

Kind:

VI.1. Frederik Arnoud Marie van Cooth ovl. 25-01-1854 Den Bosch

V.5. Clara Aleida Maria van Cooth geb. 12-06-1820 Ravenstein

V.6. Clara Helena Maria van Cooth geb. 1820 Ravenstein, ovl. 1820 Ravenstein

I.4.> VII. Catharina Aleidis Maria van Cooth ged. 09-06-1795 Ravenstein, ovl. 06-06-1869 Ravenstein tr. 21-06-1827 Utrecht met Cornelis Hubertus Fock geb. 1786, ovl. 25-03-1831 Utrecht (ouders: Hubertus Fock, Maria Antonia Verkerk)

Kinderen:

VII.1. Fredericus Wilhelmus Fock geb. 27-05-1828 Utrecht, ovl. 30-01-1852 Ravenstein

VII.2. Jacoba Johanna Wilhelmina Clasina Fock geb. 27-09-1829 Utrecht, [kloosterzuster], ovl. 21-12-1910 Roosendaal

VII.3. Alberdina Joanna Maria Fock geb. 17-11-1830 Utrecht, ovl. 21-10-1915 Zutphen tr. 28-08-1861 Ravenstein met Petrus Franciscus Johannes van der Heijden geb. 31-08-1835 Ravenstein [kandidaat notaris], ovl. 26-02-1910 Zutphen (ouders: Gerardus van der Heijden [notaris], Theresia Maria Christina Hoeben)

STAMBOOM COENEN

(Houthandelaar in Boxtel)

I. Hendricus Coenen {Henricus Coen Jacobs geb. 16-03-1777 Zeeland [boer] tr. 10-02-1801 Zeeland met Maria Gerit Thonijs}, Maria (Gerrits) Verstegen geb. 1777, ovl. 11-06-1827 Niftrik (ouders: Gerardus Verstegen, Johanna Velis Martens)

Kind:

I.1.> II. Johannes Coenen geb. 01-12-1804 Zeeland [koopman], ovl. 18-04-1880 Zeeland tr. 13-05-1838 Reek met Johanna Maria van Casteren geb. 04-08-1812 Schaijk, ovl. 27-11-1899 Zeeland (ouders: Martinus van Casteren, Johanna van Amstel)

Kinderen:

II.1. Hendrikus Antonius Coenen geb. 13-06-1839 Zeeland, ovl. 16-02-1929 Zeeland (ongehuwd)

II.2. Francis Coenen geb. 14-11-1840 Zeeland, ovl. 18-12-1840 Zeeland

II.3.> III. Martinus Bernardus Coenen geb. 21-07-1843 Zeeland [akkerbouwer], ovl. 06-09-1923 Ravenstein tr. 05-06-1880 Huisseling met Theodora Elemans geb. 18-03-1852 Huisseling, ovl. 03-12-1936 Ravenstein (ouders: Gerardus Elemans [landbouwer], Clara van den Bogaard)

Kinderen:

III.1. Johannes Gerardus Coenen geb. 15-05-1881 Huisseling [boekhouder], ovl. 04-10-1937 Uden tr. 07-06-1909 Dongen met Cornelia Adriana Maria Verbunt geb. 14-08-1882 Dongen, ovl. 05-02-1953 Uden (ouders: Jan Verbunt, Johanna Cornelia Kuijpers)

III.2. Gerardus Marinus Coenen geb. 14-06-1882 Huisseling [koopman, graanhandelaar, gemeenteontvanger], ovl. 06-03-1937 Nijmegen tr. 20-11-1916 Ravenstein met Clara Maria Dekkers geb. 17-01-1890 Ravenstein (ouders: Gerardus Antonius Dekkers [winkelier], Maria Johanna Lathouwers)

III.3. Marianus Eligius Coenen geb. 25-06-1883 Huisseling [landbouwer] tr. 18-06-1918 Huisseling met Catharina Wilhelmina van den Berg geb. 16-08-1895 Huisseling (ouders: Joannes van den Berg [landbouwer], Maria van Aar)

III.4. Clara Johanna Coenen geb. 20-03-1885 Huisseling, ovl. 27-03-1958 Tilburg tr. 15-06-1914 Huisseling met Cornelis Christianus Broeders geb. 06-04-1886 Dongen [schoenfabrikant] (ouders: Jacobus Broeders, Gerdina Daniëls)

III.5. Hermanus Johannes Coenen geb. 25-02-1889 Huisseling [graanhandelaar], ovl. 14-03-1917 Ravenstein tr. 25-06-1912 Ravenstein met Francisca Johanna Maria Theeuwen geb. 1890 Ravenstein (ouders: Mattheus Theeuwen [slager], Maria Christina de Greeff)

II.4. Bernardus Coenen geb. 28-04-1846 Zeeland, ovl. 27-09-1846 Zeeland

II.5. Johannes Franciscus Coenen geb. 16-05-1848 Zeeland [hoofdonderwijzer] tr. 12-05-1881 Huisseling met Johanna Nass geb. Huisseling (ouders: Leonardus Nass, Gertruda van den Bogaard)

II.6.> IV. Joseph Martinus Coenen geb. 19-03-1851 Zeeland (NB) [huisschilder], ovl. 26-10-1922 Uden tr. 09-11-1879 Zeeland (N.Br) met Wilhelmina Elemans geb. 10-12-1853 Huisseling, ovl. 09-11-1934 Uden (ouders: Gerardus Elemans [landbouwer], Clara van den Bogaard)

Kinderen:

IV.1. Johanna Maria Coenen geb. 02-11-1881 Uden, ovl. 09-04-1970 Oss

IV.2. > V. **JOHANNES CORNELIUS COENEN** geb. 03-03-1884 Uden, ovl. 28-11-1957 Uden tr. 08-07-1912 Dongen met Anna Maria Clasina Verbunt geb. 12-01-1887 Dongen, ovl. 25-01-1923 Den Bosch (ouders: Jan Verbunt, Johanna Cornelia Kuijpers)

Kinderen:

V.1. Wilhelmina J.M.A. Coenen geb. 29-06-1913 Boxtel

V.2. Johanna Maria Josephina Antonia Coenen geb. 13-08-1914 Boxtel

V.3. Joseph Martinus Coenen geb. 28-02-1916 Boxtel

V.4. Johannes Willebrordus Dorothea Maria Coenen geb. 08-09-1917 Boxtel, ovl. 15-10-2002 Teteringen tr. met Johanna Baptista Adriana Brouwers geb. 12-05-1917 Gilze-Rijen, ovl. 25-08-2002 Breda (ouders: Wilhelmus Adrianus Josephus Brouwers, Petronella Maria Michielsen)

V.5. Maria G.A.J. Coenen geb. 11-07-1919 Boxtel

IV.3. Clara Mechelina Coenen geb. 05-04-1885 Uden, ovl. 03-03-1957 Uden

IV.4. Gerardus Hermanus Coenen geb. 11-08-1888 Uden [fabrikant], ovl. 16-09-1976 Veghel tr. 11-09-1923 Uden met Josephina Antonia Adriana van der Putten geb. 27-09-1898 Uden, ovl. 26-07-1963 Uden (ouders: Stephanus Victor van der Putten, [koopman] Maria Gertrudis Wilhelmina Offermans)

IV.5. Regina Bertha Coenen geb. 07-09-1890 Uden, ovl. 12-02-1982 Veghel tr. 30-12-1924 Uden met Gerardus Bernardus Maria van Elk geb. 28-04-1895 Uden [fabrikant suikerwerken], ovl. 10-07-1977 Uden (ouders: Johannes van Elk, Anna Maria Schuurmans)

IV.6. Hendricus Leo Coenen geb. 27-06-1893 Uden [fabrikant, bedrijfsleider], ovl. 11-07-1969 Veghel tr. 29-12-1924 Veghel met Regina Maria Allegonda van Lith geb. 04-02-1904 Veghel, ovl. 01-03-1995 Veghel (ouders: Franciscus Cornelis van Lith [burgemeester], Maria Antonia Rooijackers)

IV.7. Petrus Josephus Coenen geb. 14-09-1895 Uden [pastoor], ovl. 21-08-1952 Loon op Zand

II.7. Johanna Maria Coenen geb. 16-11-1853 Zeeland, ovl. 25-06-1924 Zeeland

II.8. Mechelina Coenen geb. 08-04-1856 Zeeland, ovl. 28-09-1933 Dongen

---

STAMBOOM CROLS

(Wasblekerij, wasserij en weverij in Boxtel)

I. Pieter Hermani Crols, Adriana Robbert Kivits

Kind:

I.1.> II. Martinus (Peters) Crols ged. 29-11-1750 Vlijmen tr. 12-11-1780 Vlijmen met Helena Falier (Ouders: van den Flier, Adriaans Van Felier) geb. Den Bosch, ovl. 21-03-1806 Hedikhuizen

Kinderen:

II.1. Petrus CROLS, ged. 12-11-1781 Vlijmen

II.2. Adriana Crols ged. 10-12-1782 Vlijmen, ovl. 03-10-1828 Heusden tr. 27-05-1823 Heusden met Peter van Helvoort ged. 06-03-1759 Heusden [smid, winkelier], ovl. 25-02-1832 Heusden (ouders: Adriaan van Helvoort, Maria Mallant)

II.3. Anna Maria Martini Crols ged. 02-09-1784 Hedikhuizen tr. 20-05-1802 Hedikhuizen met Joannes Clase van Beers ged. 22-06-1781 Nieuwkuijk, ovl. 00-08-1821 Nieuwkuijk

II.4. Petrus Crols ged. 24-10-1785 Hedikhuizen, begr. 16-01-1786 Hedikhuizen

II.5. Petronilla Martens Crols ged. 30-01-1787 Hedikhuizen, ovl. 11-09-1854 Vlijmen tr. 27-11-1807 Hedikhuizen met Joannes (Jan) Hendrikse van Falier ged. 21-10-1772 Vlijmen, ovl. 25-01-1838 Vlijmen (ouders: Hendrik Aertse van Falier, Cornelia Janssen Timmermans)

II.6.> III. Hendrik Crols ged. 15-10-1788 Hedikhuizen, ovl. 15-12-1857 Boxtel tr. 29-01-1825 Boxtel met Mechelina van Griensven geb. Boxtel, ovl. 27-02-1871 Boxtel (ouders: Antonij van Griensven, Adriana de Bresser) (Weduwe van Adrianus van den Akker tr. 1819)

Kinderen:

III.1. > IV. **ADRIANUS (ADRIAAN) CROLS** geb. 20-11-1825 Boxtel, ovl. 22-07-1894 Boxtel tr. 13-02-1867 Waalwijk met Antonetta Gertruda van Tilburg (Tilborgh) geb. 22-07-1837 Waalwijk, ovl. 03-05-1915 Boxtel (Weduwe van Adriaan van Rooij tr. 1864) (ouders: Embertus van Tilborgh, Anna van Rijswijk)

In de Rechterstraat 42-44 was voorheen het elektrotechnisch bureau v.d. Brekel. Dat pand is van rond 1880. Daarvoor woonde hier A.Crols-van Tilborgh. In de bedrijfsgebouwen achter dit huis hadden zij een weverij.

Kinderen:

IV.1.> V. Henricus Antonius Aloijsius Crols geb. 21-06-1869 Boxtel [fabrikant] tr. 30-07-1901 Delft met Agnieta Clara Hendrina Lorrewa geb.07-08-1875 Delft (ouders: Andreas Lorrewa [winkelier], Elisabeth Johanna Berkel)

Kinderen:

V.1. Adrianus Johannes Carolus Antonius Crols geb. 18-09-1902 Boxtel, ovl. 05-11-1902 Boxtel

V.2. Elisabeth Anna Carolina Crols geb. 30-01-1905 Boxtel

IV.2. Anna Machtilda Maria Crols geb. 12-12-1871 Boxtel, ovl. 17-08-1929 Boxtel tr. 18-07-1899 Boxtel met Carolus Josephus Stappaerts geb. 28-12-1869 Antwerpen [houthandelaar], ovl. 26-06-1941 Antwerpen (ouders: Petrus Stappaerts, Emma Augustina van de Sande)

IV.3. Johannes Embrecht Theodorus Crols geb. 28-06-1875 Boxtel

IV.4. Mathilda Maria Johanna Crols geb. 02-05-1877 Boxtel, ovl. 27-01-1931 Den Bosch (kloosterzuster)

IV.5.> VI. **EMBERTUS JOSEPHUS MARIA CROLS** geb. 10-12-1879 Boxtel [fabrikant, waschbleker *Eindhovenseweg*], ovl. 06-06-1951 Den Haag tr. 04-09-1911 Gemert met Berbardina Johanna Maria Keunen geb. 12-06-1884 Gemert, ovl. 21-12-1956 Boxtel (ouders: Casimirus Johannes Godefridus Keunen, Henriette Wilhelmina Maria Elisabeth van Erp)

Kind:

VI.1. Antoinette Johanna Jeanette Maria Crols geb. 18-10-1912 Boxtel, verpleegster tr. 26-04-1947 Boxtel met Daniel Gerald Mc. Curdy geb. 1910 Ballymena (N. Ierland), drukkerspatroon (ouders: Daniel Mc Curdy, Elsie Louisa Kitt)

III.2. Helena Crols ovl. 26-02-1926 Boxtel

III.3.> VII. Antonius Crols geb. 28-02-1827 Boxtel, ovl. 11-01-1893 Boxtel tr. 04-12-1855 Boxtel met Hubertina Peeten geb. 09-05-1825 Neerpelt (B), ovl. 01-09-1901 Boxtel (ouders: Hubert Peeten, Justina Janssen)

Kinderen:

VII.1. Phillemina Matilda Crols geb. 25-04-1861 Boxtel, ovl. 18-10-1946 Boxtel

VII.2. Justina Maria Crols geb.18-09-1863 Boxtel, ovl. 11-08-1902 Zevenbergen tr. 18-01-1899 Boxtel met Andreas Vincentius de Visser geb. 01-04-1853 Boxtel (ouders: Leonardus de Visser, Johanna van den Eijnde)

VII.3. Justina Crols geb. 29-01-1865 Boxtel, ovl. 25-04-1865 Boxtel

VII.4. Justina Helena Crols geb. 20-09-1866 Boxtel, ovl. 27-01-1912 A'dam tr. 11-11-1902 Boxtel met Joannes van Kerkoerle geb. 01-09-1864 Oirschot (ouders: Jan Cornelis van Kerkoerle [bouwman], Cornelia van de Schoot)

VII.5. Mathilda Maria Crols geb. 03-05-1868 Boxtel, ovl. 31-05-1925 Eersel tr. 23-10-1900 Boxtel met Petrus Franciscus Biermans geb. 30-06-1876 Westerhoven, ovl. 22-10-1962 Tilburg (ouders: Johannes Hendrikus Biermans [hoofdonderwijzer], Catharina Margaretha van Moll)

VII.6. Henricus Antonie Crols geb. 07-01-1870 Boxtel, ovl. 06-05-1870 Boxtel

VII.7. Antonetta (Maria) Crols geb. 24-05-1871 Boxtel, ovl. 31-08-1871 Boxtel

VII.8.> VIII. Henricus Antonius Crols geb. 31-07-1874 Boxtel, ovl. 17-09-1947 Boxtel tr. 10-11-1925 Boxtel met Catharina Vivie geb. 21-08-1889 Waalwijk [dienstbode] (ouders: Cornelis Vivie, Adriana van Oudenhoven)

Kind:

VIII.1. Antonius Cornelis Hubertus Josephus Crols ovl. 28-06-1931 Boxtel

VII.9. Josephus Antonius Crols geb. 30-12-1875 Boxtel, ovl. 19-05-1876 Boxtel

VII.10. Hendrikus Hubertus Crols ovl. 12-02-1879 Boxtel

VII.11. Hubertus Joseph Crols geb. 02-11-1879 Boxtel, ovl. 15-05-1924 Veghel

III.4. Martinus Crols geb. 17-07-1828 Boxtel, ovl. 13-06-1919 Boxtel tr. 22-10-1873 Boxtel met Anna Maria de Visser geb. 20-03-1820 Boxtel, ovl. 17-10-1911 Boxtel (ouders: Antonij de Visser, Petronella van Akkerveken)

III.5. Gerardus Crols geb. 13-06-1830 Boxtel

III.6. Helena Crols geb. 30-08-1831 Boxtel, ovl. 26-02-1926 Boxtel

III.7. Johannes Crols geb. 11-05-1835 Boxtel, ovl. 19-12-1835 Boxtel

II.7. Joannes Crols ged. 17-12-1789 Hedikhuizen, begr. 04-10-1796 Hedikhuizen

II.8. Hermina Crols geb. 08-03-1791 Hedikhuizen, ovl. 11-12-1864 Heusden tr. 18-05-1817 Nieuwkuijk met Jan van Luijk geb. 13-01-1791 Stratum [schoenmaker] (ouders: Peeter van Luijk, Johanna van den Berg)

II.9. Martinus Crols ged. 24-04-1792 Hedikhuizen

II.10. Wilhelmina Crols geb. 11-01-1794 Hedikhuizen, ovl. 25-02-1865 Tilburg tr. 19-07-1816 Hedikhuizen met Gerrardus Mosson *(Mosjou, Mosson, Mossou)* geb. 14-04-1790 Breda (ouders: Matheas Mosson, Jacoba Lommers)

II.11. Cornelia Crols ged. 26-09-1796 Hedikhuizen

Zie ook stamboom Stappaerts

STAMBOOM DEPPEN

(Boxtelse titulair bisschop)

Ouders: Johannes Deppen tr. met Maria Goossens

– **Johannes Servatius Deppen** ged. 27-06-1764 Westerhoven, ovl. 8-12–1831 Boxtel tr.1) 22-08-1789 Boxtel met Jacoba van de Weijer ged. 20-02-1757 Boxtel, begr. 22-05-1802 Boxtel, tr. 2) met Maria Catharina Kouwenberg ged. 07-05-1770 Diessen, ovl. 20-11-1832 Boxtel.

Kinderen:

1. Jacoba Deppen ged. 03-02-1805 Boxtel, ovl. 29-05-1887 Boxtel, ovl. 29-05-1887 Boxtel tr. 01-05-1837 Boxtel met Christianus Cornelus Josephus Achterbergh geb. 25-3-1799 Utrecht, burgemeester Boxtel 1842-1862, ovl. 12-10-1864 Boxtel

2. Maria Paula Deppen ged. 04-08-1806 Boxtel, begr. 11-08-1806 Boxtel

3. **JOANNES PHILIBERTUS DEPPEN** ged. 12-05-1808 Boxtel (student in de Godgeleerdheid St.M.Gestel 1830), bisschop, ovl. 01-06-1877 Haaren

4. Paulina Barbara Deppen ged. 05-12-1809 Boxtel, ovl. 04-08-1855 Den Bosch tr. 27-11-1840 Den Bosch met Goverardus Hazemeijer geb. 23-07-1802 Schiedam
5. Maria Josephina Deppen geb. 23-07-1812 Boxtel, ovl. 13-10-1868 Den Bosch tr. 22-04-1837 Boxtel met Adriaan Nicolaas van Osch geb. Boxtel 25-3-1799, koopman
6. Maria Catharina Deppen geb. 16-02-1814 Boxtel tr. 23-10-1839 Boxtel met Jan Schnebbelie geb. 14-02-1806 Deventer, eerste luitenant (ouders: Carel Fredrik Schnebbelie + Anna Maria Brouwer)

Zie ook stamboom Achterbergh

STAMBOOM DONDERS

(kapelaan H.Hartparochie Boxtel)

I. Stamouders: Willem Peter Donders, Catalyn Cornelis Joosten (6 kdn o.a.:)
Kind:
I.1. > II. Peter Willem Donders ged. 14-10-1655 Tilburg, begr. 28-08-1720 Tilburg tr. (1) 01-02-1677 Tilburg met Marij Jan Willem van Spaendonk geb. 1656 Tilburg, ovl. 1690 Tilburg (ouders: Jan Willem Thomas (Sr) van Spaendonck, Peterken Jan Corstiaen (Peerken) Laurijssen) tr. (2) 10-01-1694 Tilburg met Margriet Gerrit Adriaens geb. 1651 Tilburg (7 kdn o.a.:)
Kind:
II.1. > III. Norbert Peter Donders ged. 15-07-1683 Tilburg, begr. 15-12-1729 Tilburg tr. 27-02-1707 Tilburg met Cornelia Willem Segers ged. 22-08-1685 Tilburg, begr. 26-05-1758 Tilburg (ouders: Guilielmus Hermen Wouters Segers, Maria Cornelis Gijsbert Schaepsmeerders {weninckx}) (Weduwe hertrouwt 1738 met Jan van Esch) (12 kdn o.a.:)
Kind:
III.1. > IV. Wilhelmus (Willem) Donders ged. 13-12-1709 Tilburg, begr. 12-05-1764 Tilburg tr. 01-06-1732 Tilburg met Pieternel van de Put ged. 08-02-1703 Tilburg, begr. 15-10-1782 Tilburg (ouders: Jois Baptista van de Put, Gertudis (Geertruij) Spreeuwen) (6 kdn o.a. :)
Kind:
IV.1. > V. Jacobus Donders ged. 11-03-1740 Tilburg, ovl. 16-03-1817 Tilburg tr. 01-11-1767 Tilburg met Johanna Catharina Pikorie ged. 30-07-1745 Tilburg, ovl. 28-07-1796 Tilburg (ouders: Hendrik Nicolaas Pikorie, Adriana Maria Martens van den Onsenoort) (13 kdn o.a.:)
Kind:
V.1. > VI. Adriaan (Adrien) Donders ged. 18-03-1778 Tilburg [herbergier], ovl. 23-03-1859 Tilburg tr. 27-07-1801 Tilburg met Maria (Gerarda) van de Vliet ged. 20-03-1775 Tilburg, ovl. 01-03-1841 Tilburg (ouders: Johannes van de Vliet, Elisabeth van den Houdt)
Kinderen:
VI.1. Johanna Donders geb. 05-10-1802 Tilburg, ovl. 22-02-1881 Tilburg tr. 10-02-1825 Tilburg met Hendrikus Josephus Pinckers geb. 26-12-1787 Verviers (B) [slijper, winkelier], ovl. 31-03-1857 Tilburg (ouders: Johannes Pinckers, Gertruida Messen)

VI.2. > VII. Petrus Lambertus Donders ged. 27-09-1804 Tilburg [touwslager], ovl. 05-03-1888 Tilburg tr. 19-02-1827 Tilburg met Anna Maria Theresia Woestenbergh ged. 07-06-1800 Tilburg, ovl. 07-11-1865 Tilburg (ouders: Cornelis Woestenbergh, Anna Catharina Brouwers)

Kinderen:

VII.1. > VIII. Johannes Ludovicus Donders geb. 31-08-1827 Tilburg [textielfabrikant], ovl. 03-10-1905 Tilburg tr. 25-05-1853 Tilburg met Anna Allegonda Janssen geb. 11-04-1832 Tilburg, ovl. 21-12-1905 Tilburg (ouders: Peter Janssen, Arnolda Meulders)

Kinderen:

VIII.1. Maria Catharina Huberta Donders geb. 26-03-1854 Tilburg ovl. 12-11-1902 Den Haag tr. 09-06-1879 Tilburg met Hendrikus Franciscus Paulussen geb. 26-04-1851 Zierikzee, ovl. 12-11-1902 Den Haag (ouders: Andries Pieter Paulussen, Cornelia Johanna Francisca van Oppen)

VIII.2. Philibertus Petrus Josephus Maria Donders geb. 03-06-1855 Tilburg, ovl. 20-12-1934 Tilburg tr. 31-05-1894 R'dam met Lucia Alida Maria van Eijck geb. 17-05-1867 R'dam, ovl. 16-02-1943 Wassenaar (ouders: Casper Antonie van Eijck, Catharina Johanna Hasselbach)

VIII.3. Constantia Elisabeth Maria Donders geb. 17-11-1856 Tilburg, ovl. 07-08-1946 Tilburg tr. 09-09-1885 Tilburg met Arnoldus Josephus Jurgens geb. 25-12-1858 Oss, ovl. 02-02-1915 Tilburg (ouders: Johannes Jurgens, Maria Bernarda Feijen)

VIII.4. Josephina Catharina Maria Donders geb. 28-05-1858 Tilburg, ovl. 11-05-1859 Tilburg

VIII.5. Louisa Josephina Maria Donders geb. 25-03-1860 Tilburg, ovl. 10-02-1938 Tilburg

VIII.6. Petrus Lambertus Josephus Marie Donders geb. 11-10-1862 Tilburg, ovl. 25-11-1952 Tilburg tr. 20-08-1888 Tilburg met Martina Elizabeth Mina Carolina Hofland geb. 03-07-1867 Tilburg, ovl. 03-03-1940 Tilburg (ouders: Dijrk Arij Hofland, Agnes Cornelia Brons)

VIII.7. Johanna Maria Huberta Donders geb. 03-01-1865 Tilburg, ovl. 29-03-1955 Tilburg tr. 12-07-1887 Tilburg met Josephus Franciscus Nicolaas Franken geb. 06-12-1862 Tilburg, ovl. 07-02-1923 Tilburg (ouders: Franciscus Josephus Franken [fabrikant], Jozephina Maria van Brunschot)

VIII.8. Ludovicus Hubertus Maria Donders geb. 19-11-1866 Tilburg, ovl. 31-12-1921 Tilburg tr. 07-02-1898 Tilburg met Wilhelmina Hendriks geb. 01-05-1874 Tilburg, ovl. 29-08-1936 Tilburg (ouders: Martinus Hendriks, Wilhelmina Kuijten) (Weduwe hertrouwd 1935 met Zegert Gelens)

VIII.9. Lambertus Josephus Maria Donders geb. 19-05-1868 Tilburg, ovl. 15-08-1872 Tilburg

VIII.10. **HENDRIKUS JOHANNES MARIA DONDERS** geb. 11-05-1870 Tilburg [kapelaan Boxtel], ovl. 21-10-1932 Venlo

VIII.11. Josephus Lambertus Adrianus Donders geb. 30-11-1872 Tilburg ovl. 21-09-1937 Tilburg tr. 25-07-1898 Tilburg met Maria Anna Martina Castelijns

geb. 23-01-1875 Tilburg, ovl. 28-11-1951 Tilburg (ouders: Johannes Castelijns, Maria Catharina van Nuenen)

VIII.12. N.N. Donders (man) ovl. 23-08-1875 Tilburg (levenloos)

VII.2. Josephus Cornelis Donders geb. 18-01-1829 Tilburg, ovl. 20-06-1829 Tilburg

VII.3. Elisabeth Maria Huberta Donders geb. 03-11-1830 Tilburg, ovl. 05-06-1855 Tilburg

VII.4. Anna Maria Huberta Donders geb. 03-07-1832 Tilburg, ovl. 19-12-1902 Tilburg tr. 04-02-1863 Tilburg met Cornelis Johannes Eras geb. 13-04-1826 Tilburg [fabrikant], ovl. 25-10-1909 Tilburg (ouders: Hermanus Eras [fabrikant], Maria Jacoba Brouwers) (Weduwnaar hertrouwd 1904 met Anna Maria Hendrika Pessers)

VII.5.Louisa Johanna Carolina Donders geb. 12-06-1834 Tilburg, ovl. 17-04-1888 Tilburg tr. 31-07-1860 Tilburg met Martinus Cornelis Nicolaas Bressers geb. 10-07-1823 Tilburg, ovl. 19-09-1902 Tilburg (ouders; Cornelis Bressers, Barbara Maria van Put)

VII.6. N.N. Donders (man) ovl. 19-10-1835 Tilburg (levenloos)

VII.7. Carolus Adrianus Hubertus Donders geb. 09-09-1837 Tilburg, ovl. 02-03-1852 Tilburg

VII.8. Johanna Maria Huberta Donders geb. 10-05-1840 Tilburg, ovl. 05-07-1909 Tilburg tr. 10-05-1865 Tilburg met Norbertus de Beer geb. 02-04-1831 Tilburg [fabrikant], ovl. 01-04-1915 Tilburg (ouders: Thomas de Beer [kleermaker], Antonetta Haens)

VII.9. Josephus Cornelis Hubertus Donders geb. 11-06-1845 Tilburg, ovl. 18-12-1926 Tilburg tr. 24-01-1871 Tilburg met Theresia Elisabeth Smulders geb. 17-07-1848 Tilburg, ovl. 20-05-1911 Tilburg (ouders: Bernardus Smulders, Jacoba Dorothea van Beurden)

VI.3. Petrus Joannes Donders ged. 12-12-1806 Tilburg

VI.4. Johanna Maria Donders ged. 18-08-1810 Tilburg, ovl. 28-05-1860 Tilburg (ongehuwd)

VI.5. Charles Donders geb. 02-10-1813 Tilburg, ovl. 22-02-1884 Tilburg tr. 25-04-1853 Tilburg met Anna Verhoof geb. 26-05-1830 Tilburg, ovl. 15-02-1900 Tilburg (ouders: Antonie Verhoof, Gerardina Mutsaers)

STAMBOOM DUFOUR

(directeur elektriciteitscentrale Boxtel)

I. Ouders: Pierre Charles Nicolas Dufour [koopman], Marie Madeleine Julie Lagrand

Kind:

I.1.>II. Raimond (Charles Raymond) Dufour geb. 17-04-1784 Abbeville (Frk), ovl. 11-01-1843 Utrecht tr. 26-07-1812 Zierikzee met Anna Jacomina Boeij(y)e geb. 07-09-1788 Zierikzee, ovl. 04-03-1847 Utrecht (ouders: Samuel (Johan) Boeij(y)e, Anna Ermirius (Ermirins))

Kinderen:

II.1. Annette Eugenie Pauline Dufour geb. 1816, ovl. 16-02-1888 Arnhem

II.2. Elise Jeanne Dufour geb. 1819, ovl. 28-09-1846 Den Haag

II.3. Louise Pauline Dufour geb. 1821 Namen (B), ovl. 03-08-1851 Hof van Delft

II.4.> III. Iman Dufour geb. 26-08-1832 Utrecht [prov. belast. inspecteur], ovl. 11-01-1895 R'dam tr. 22-09-1859 Rheden met Jkvr. Gertrude Catharina Maria Johanna Cornelia Bosch van Rosenthal geb. 11-06-1837 Velp, ovl. 23-03-1917 Den Haag (ouders: Lodewijk Hendrik Nicolaas Bosch van Rosenthal [notaris], Geertruid Catharina Nolthenius)

Kinderen:

III.1. Lodewijk Hendrik Nicolaas Dufour geb. 15-09-1860 Tiel [hoofdingenieur NS], ovl. 21-08-1936 Den Haag tr. Laurence Caroline Winkelman geb. 21-07-1862 A'dam, ovl. 27-06-1949 Den Haag (ouders: Julius Hendrik Winkelman [inspecteur domeinen], Charlotta Henrica Carolina Hubertina Braams)

III.2.> IV. Raimond Dufour 23-07-1862 Gorinchem [1e luitenant Infanterie] tr. 22-04-1892 Zutphen met Susanna Cuperus geb. 15-03-1867 Borne, ovl. 28-01-1956 Bloemendaal (ouders: Bartholomeus Cuperus [gemeenteraadslid], Dina Antoinetta Tak)

Kinderen:

IV.1. Dina Antoinetta Dufour geb. 12-03-1893 A'dam

IV.2. Gertrude Catharina Marie Johanna Cornelia Dufour geb. 02-02-1895 Breda, ovl. 17-07-1950 Hengelo tr. André Maris geb. 14-06-1892 Den Haag (ouders: August Godfried Maris [1e luitenant Artillerie], Adriana Johanna Reigersman)

IV.3. Iman (Raimonds) Dufour geb. 17-06-1897 Breda tr. 04-09-1923 Den Haag met Anna van Leijden geb. 20-03-1898 Den Haag (ouders: Frederik van Leijden, Elisabeth de Geus)

IV.4. Maria Elisabeth Dufour geb. 20-09-1898 Breda

III.3. Gertrude Catharina Dufour geb. 13-05-1865 Gorinchem

III.4.> V. **FLORENTIN CHARLES DUFOUR** geb. 09-03-1867 Gorinchem [ingenieur, fabrieksdirecteur e.c.], ovl. 17-10-1940 Haarlem tr. 22-04-1897 Haarlem met Louise Lohr geb. 14-08-1874 Batavia, ovl. 07-03-1935 Haarlem (ouders: Christiaan Pieter Lohr, Sara Gijsberta Elisa van Gennep)

Kinderen:

V.1. NN Dufour (man) ovl. 27-04-1900 Bloemendaal (levenloos)

V.2. Laurence Caroline Dufour geb. 09-11-1902 Haarlem

V.3. Louise Dufour geb. 26-01-1906 Haarlem tr. 12-05-1932 Haarlem met Wildrik Roelf Zuidema geb. 10-06-1894 Haarlem [rijkszuivelconsulent], ovl. 26-07-1982 Lochem (ouders: Roelf Zuidema [leraar M.O.], Gijsbertha, Anna Ribbe)

V.4. Iman Dufour geb. 07-08-1909 Haarlem

III.5. Henri Louis Johan Nicolaas Dufour geb. 23-03-1869 Dordrecht (inspecteur rijksbelastingen], ovl.18-02-1931 Dordrecht

Zie ook stamboom Burgers

STAMBOOM VAN DIJK

(Oprichter hotel van Dijk (Riche) Boxtel)

Voorouders: Teunis van Dijk, Maagje van der Kreeft (Krift) (Weduwnaar van Heijltje van Beek) (6 kdn) o.a.:

I. Stamouder: Cornelis van Dijk geb. 13-04-1779 Vreeswijk, ovl. 14-05-1832 Tull en 't Waal tr. Willemijntje Homburg ged. 07-01-1770 Vianen, overl. 11-03-1851 Tull en 't Waal (7 kdn) (ouders: Servaas Ariese Homburg, Geertruida Oosterhaak)

Kind o.a.:

I.1.> II. Servaas Aris (Steven) van Dijk geb. 23-10-1807 Vreeswijk, ovl. 09-02-1872 Houten tr. 23-07-1831 Hagestein met Mechteld (Mechtilda) van den Bergh geb. ± 1810 Hagestein (ouders: Willem van de Berg, Elizabeth Bodegree)

Kind:

II.> III. **WILHELMUS VAN DIJK** geb. 15-12-1835 Houten [timmerman, hotel Riche Boxtel], ovl. 08-09-1891 Boxtel tr. 12-05-1869 Arnhem met Maria Antonetta van Lom geb. 01-05-1840 Oeffelt, ovl. 06-12-1925 Boxtel (ouders: Reinier van Lom, Maria Grutters)

Kinderen:

III.1. Antonius Wilhelmus van Dijk geb. 04-04-1870 Maasbommel

III.2. Maria Mathilda van Dijk geb. 08-07-1871 Zeeland (N.Br), ovl. 21-02-1875 Boxtel

III.3. Servatius Arie van Dijk geb. 19-07-1872 Zeeland (N.Br.), ovl. 17-08-1872 Zeeland (N.Br.)

III.4. Gerarda Elisabeth van Dijk geb. 02-07-1873 Boxtel, ovl. 01-10-1873 Boxtel

III.5. Servaas Arie Alphons van Dijk geb. 06-07-1874 Boxtel, ovl. 20-08-1874 Boxtel

III.6.> IV. **Maria Mechelina van Dijk** geb. 25-06-1875 Boxtel, ovl. 09-07-1967 Vught tr. 1) 02-05-1899 Boxtel met Wilhelmus de Leeuw geb. 11-12-1839 Boxtel, ovl. 10-03-1903 Boxtel (Eerder weduwnaar van Catharina van Susante) (ouders: Martinus de Leeuw, Mechelina van der Horst) tr. 2) 23-06-1904 Boxtel met Jan Phaf geb. 23-02-1877 Utrecht, ovl. 11-07-1952 Vught (ouders: Coenraad Phaf, Geertruida de Vries)

Kinderen:

IV.1. zn N.N. Phaf ovl. 07-08-1905 Boxtel (levenloos)

IV.2. Jan Marie Coenraad Anton Willem Phaf geb. 19-07-1906 Boxtel, overl. 02-04-1914 Boxtel

IV.3. Maria Geertruida Jeanine Antoinette Phaf geb. 08-08-1907 Boxtel, ovl. 04-12-1907 Boxtel

IV.4. Coenraad Marie Jan Willem Phaf geb. 14-09-1908 Boxtel, ovl. 22-02-1909 Boxtel

IV.5. Willem Marie Jan Coenraad Phaf geb. 07-04-1910 Boxtel [ambtenaar], ovl. 31-08-1985 Leiden tr. met Caren Jansen

IV.6. Jan Marie Coenraad Anton Willem Phaf geb. 03-07-1915 Boxtel [arts], ovl. 05-05-1982 Breda tr. met Petronella Jacoba Struys

IV.7. Maria Jeanne Geertruida Antoinette Phaf geb. 02-07-1917 Boxtel tr. 26-11-1940 Gemert met Adrianus Petrus Nelemans geb. 25-11-1911 Ginneken [arts] (echtscheiding 21-09-1945)

IV.8. Jeanne Maria Geertruida Antoinette Phaf geb. 00-10-1920 Boxtel, ovl. 24-01-1922 Boxtel

III.7. Elisabeth Cornelia van Dijk geb. 14-02-1877 Boxtel. ov. 21-10-1877 Boxtel

Zie ook stamboom de Leeuw en Phaf

STAMBOOM VAN ELK

(leerhandelaar in Boxtel)

I. Jan Albers van Elk, Catharina van Oijen (Ooyen) ged. 13-08-1738 Wamel (ouders: Antonius Jansen van Ooijen, Margarita Janssen van Hees)

Kind:

I.1.> II. (Albertus Jans) Albert van Elk ged. 08-09-1777 Leeuwen [bakker], ovl. 28-02-1822 Leeuwen tr. 07-05-1812 Balgoij met Johanna Ni(c)kkels ged. 15-07-1785 Keent, ovl. 17-07-1840 Leeuwen (ouders: Jan Nikkels, Antoinetta Boerkamp) (Weduwe hertrouwde met Peter Johannes van Oijen)

Kinderen:

II.1. Jean Mathieu van Elk geb. 14-03-1813 Leeuwen, ovl. 03-06-1889 Leeuwen

II.2. Francis Johannis van Elk geb. 01-05-1814 Leeuwen, ovl. 09-04-1889 Leeuwen

II.3. Maria van Elk geb. 02-04-1816 Leeuwen, ovl. 11-06-1901 Leeuwen tr. 18-02-1860 Wamel met Petrus van der Weerden geb. 15-10-1804 [landman], ovl. 26-03-1877 Afferden (ouders: Willem van der Weerden, Willemina van Merwijk) (weduwnaar van Elisabeth Gijsbers)

↓II.4.> III. Antonius Bernardus van Elk geb. 20-08-1818 Leeuwen [tabaksplanter], ovl. 12-05-1888 Leeuwen tr. 21-05-1856 Wamel met Johanna Maria Elsen geb. 09-09-1832 Afferden, ovl. 13-01-1894 Leeuwen (ouders: Antoon Elsen [landbouwer], Johanna van Mook)

Kinderen:

III.1. Albertus Josephus Maria Van Elk geb. 05-05-1857 Leeuwen, ovl. 17-07-1857 Leeuwen

III.2. Johanna Maria Van Elk geb. 30-11-1858 Leeuwen, ovl. 02-03-1919 Boxtel tr. 14-11-1887 Wamel met Marinus Alphonsus van der Eerden geb. 22-12-1844 Boxtel (ouders: Willem van der Eerden, Maria van Beers)

III.3. Alberta Maria Van Elk geb. 21-03-1860 Leeuwen, ovl. 08-06-1924 Leeuwen

III.4. Antonius Maria Hubertus van Elk geb. 25-03-1862 Leeuwen [landbouwer, gemeenteraadslid], ovl. 10-02-1926 Leeuwen tr. 19-05-1896 Erp met Maria Petronella Elisabeth Egidia van Grinsven geb. 16-01-1870 Erp, ovl. 11-01-1941 Leeuwen (3 kdn) (ouders: Petrus van Grinsven, Engelina de Groot)

III.5.> IV. **JACOBUS HENRICUS MARIA VAN ELK** geb. 17-08-1864 Leeuwen [leerhandelaar Boxtel], ovl. 07-01-1947 Boxtel tr. 07-02-1899 Cuijk en Sint Agatha met Johanna Francisca Maria Wilhelmina Manders geb. 19-07-1871 Cuijk en Sint Agatha, ovl. 15-06-1962 Boxtel (ouders: Lambertus Manders [leerlooier Cuijk], Catharina Johanna Hendrika Wilhelmina Schoonenberg)

Kinderen:

IV.1. Lambertus Catharina Antonius Maria van Elk geb. 06-02-1901 Boxtel [lederhandelaar], ovl. 19-05-1934 Voorburg tr. 19-10-1931 Weert met Alice Marie Alphonsine Hubertine Antoinette Kneepkens geb. 11-12-1906 Weert, ovl. 31-08-1961 Kaatsheuvel (Hertrouwde met Johannes Maria Godefridus van Kemenade in 1936) (ouders: Mathias Leonardus Hubertus Kneepkens, Maria Elisabeth Meewis)

IV.2. Antonius Marinus Maria van Elk geb. 06-12-1902 Boxtel, ovl. 25-02-1903 Boxtel

IV.3. Antonius Josephus Maria van Elk geb. 30-03-1904 Boxtel

IV.4. Joannes Franciscus Maria van Elk geb. 03-05-1905 Boxtel, ovl. 29-08-1905 Boxtel

IV.5. Joannes Franciscus Maria van Elk geb. 12-04-1906 Boxtel [koopman] tr. 30-05-1933 St.M.Gestel met Lamberdina Maria Theodora Maas geb. 31-01-1909 St.M.Gestel (ouders: Thomas Johannes Maas, Huberta Petronella Huberdina van den Broek)

IV.6. Henricus Hugo Maria van Elk geb. 29-03-1907 Boxtel

IV.7. Catharina Maria Johanna Josephina van Elk geb. 31-03-1908 Boxtel tr. 13-02-1941 Boxtel met Walterus Franciscus Maria van den Oever geb. 22-06-1909 Haaren (ouders: Martinus Ludovicus Johannes Maria van den Oever, Maria Diliana Ivens)

III.6. Johannes Antonius Maria van Elk geb. 17-08-1864 Leeuwen [koopman], ovl. 19-05-1949 Vught tr. 25-04-1893 Wamel met Arnolda van Kessel geb. 13-09-1868 Leeuwen (ouders: Evert Jan van Kessel [schipper], Petronella Johanna van de Werd)

III.7. Jacoba Johanna Maria van Elk geb. 30-08-1865 Leeuwen [kloosterzuster], ovl. 05-12-1938 Zaltbommel

III.8.> V. Hendrikus Maria Van Elk geb. 15-09-1868 Leeuwen [leerlooier], ovl. 08-11-1935 Leeuwen tr. 05-05-1896 Wamel met Cornelia Johanna de Jong geb. 02-01-1872 Hamel, ovl. 04-01-1952 Wamel (ouders: Gerardus Jacobus de Jong, Maria Smits)

Kinderen:

V.1. Johanna Antoinette Maria van Elk geb. 08-05-1897 Boxtel, ovl. 13-10-1966 Oss tr. 05-08-1946 Appeltern met Petrus Cosuines Eduardus van Eekeren geb. 05-01-1901 Appeltern (ouders: Jacobus Johannes van Eekeren [veehouder], Maria Bernardina Meijel)

V.2. Maria Gerardina Josepha van Elk geb. 28-03-1899 Boxtel, ovl. 02-10-1900 Boxtel

V.3. Jacques Antonius Maria van Elk geb. 12-07-1901 Boxtel, ovl. 03-01-1989 Beneden-Leeuwen

V.4. Antonius Henricus Maria van Elk geb. 29-08-1903 Boxtel, ovl. 11-06-1997 tr. 30-06-1937 Driel met Wilhelmina Barbara Maria van Kessel geb. 09-06-1901 Kerkdriel, ovl. 13-01-1987 Ammerzoden (ouders: Egidius van Kessel, Barbara Rudolphina Vissers)

V.5. Maria Jacquelina Anna van Elk geb. 15-05-1906 Boxtel

II.5. Hendrik Hugo van Elk geb. 01-04-1821 Leeuwen [pastoor Beuningen], ovl. 23-04-1867 Leeuwen

Zie ook stamboom Van der Eerden

STAMBOOM VAN DER EERDEN

(houthandelaar, leerlooier in Boxtel,
bewoonster villa Catharina)

Goijaert Ancems van der Eerden ged. 22-12-1678 Schijndel, begr. 22-01-1756 Schijndel tr. 10-12-1702 Schijndel met Maria Franssen van Roosmalen

Kind:

I. (Franciscus) Francis Goijaert van der Eerden tr. (1) 17-05-1732 Schijndel met Gertrudis Hubens ovl. 23-01-1734 Schijndel; tr. (2) 1734 Schijndel met Jenne Maria Vervoirt (Johanna Maria Vervoort /van der Voort) ged. 19-09-1705 Boxtel (ouders: Maurus Vervoort, Henrica van der Schoet)

Kinderen:

↓I.1. > II. Maurits (Maurus Francisci) van der Eerden ged. 25-12-1734 Schijndel, tr. 09-08-1761 Boxtel met Helena van den Biggelaar (Helena Joannis van den Bichelaer)

Kinderen:

II.1. Johanna Maria van der Eerden ovl. 10-12-1838 Boxtel

II.2. > III. Johannes van der Eerden geb. 24-06-1767 Boxtel, ovl. 02-08-1821 Boxtel tr. 07-05-1797 Boxtel met Catharina Maas ovl. 24-12-1834 Boxtel (ouders: Hendrikus Maas, Petronella Spoormans)

Kinderen:

III.1. Helena van der Eerden geb. Boxtel, ovl. 03-05-1874 Boxtel tr. 25-05-1836 Boxtel met Johannes Strijbosch geb. Boxtel, ovl. 22-04-1873 Boxtel *(Woonden in de Rozemarijnstraat)* (ouders: Theodoris Strijbosch, Anna Maria (Peeter) van der Krabben)

III.2. > IV. Wilhelmus (Willem) van der Eerden geb. Boxtel, ovl. 13-12-1889 Boxtel tr. 17-11-1835 Boxtel met Maria van Beers ged. 18-07-1806 Oirschot, ovl. 04-01-1888 Boxtel (ouders: Hen(d)rikus van Beers, Johanna Joannes de (C)Kroon)

Kinderen:

IV.1. Hendrikus Johannes van der Eerden geb. 18-08-1836 Boxtel, ovl. 28-5-1848 Oirschot

IV.2. Johannes Antonius van der Eerden geb. 19-10-1838 Boxtel [aannemer], ovl. 03-09-1913 Boxtel tr. 10-11-1891 Boxtel met Johanna Petronella de Visser geb. 31-03-1856 Boxtel, ovl. 19-02-1936 Boxtel (ouders: Willem de Visser, Petronella Maria Simons)

IV.3. Theodorus Franciscus van der Eerden geb. 15-10-1840 Boxtel, ovl. 20-04-1852 Boxtel

IV.4. Alouisius Gerardus van der Eerden geb. 13-10-1842 Boxtel

IV.5. > V. Marinus Alphonsus van der Eerden [leerlooijer] geb. 22-12-1844 Boxtel, ovl. 07-10-1918 Boxtel tr. 14-11-1887 Wamel (Gld) met Johanna Maria van Elk geb. 30-11-1858 Leeuwen (Gld), ovl. 02-03-1919 Boxtel (ouders: Antonius Bernardus (Antoon) van Elk [landbouwer, planter, grondeigenaar], Joanna Maria Elsen)

Kinderen:

V.1. > VI. Aloysius Josephus Antonius Maria van der Eerden geb. 17-11-1888 Boxtel [houthandelaar], ovl. 18-07-1967 Boxtel tr. 17-06-1919 Boxtel met Catharina Maria Kantelberg geb. 12-12-1888 Boxtel, ovl. 16-10-1964 Boxtel (ouders: Marinus Kantelberg, Maria Hendrika Maas)

Kinderen:

VI.1. N.N. van der Eerden (man) ovl. 27-01-1926 Boxtel (levenloos)

VI.2. Marinus Antonius Johannes Maria van der Eerden geb. 30-06-1920 Boxtel, ovl. 07-02-1955 Boxtel

V.2. Antonius Wilhelmus Johannes Maria van der Eerden geb. 04-01-1890 Boxtel, ovl. 17-03-1890 Boxtel

V.3. Antonius Wilhelmus Maria Jozef van der Eerden geb. 27-03-1891 Boxtel

V.4. Maria Antoinetta Johanna Henrica van der Eerden geb. 01-02-1892 Boxtel, ovl. 21-03-1949 Den Bosch tr. 12-07-1921 Boxtel met Cornelis Petrus van Dorst geb. 30-12-1895 Gilze en Rijen, ovl. 24-09-1957 Den Bosch (ouders: Cornelis van Dorst, Cornelia Elisabeth Raaijmakers)

V.5. > VII. Johannes Antonius Albertus Maria (Jan) van der Eerden geb. 09-02-1894 Boxtel [houthandelaar], ovl. 22-06-1966 Boxtel tr. (1) met Catharina Elisabeth Heinrichs geb. Freiendiez (Dld), ovl. 10-10-1923 Den Bosch (2 kdn) (ouders: Leonhard Johann Heinrichs, Pauline Hilfrich); tr. (2) 04-10-1927 Berlicum met Henriette Cornélie Therese Marie Anderegg geb. 1901 Lisieux, ovl. 10-03-1967 Boxtel (ouders: Louis Anderegg [sigarenfabrikant], Louise Berthe Marie Jansen)

Kind:

VII.1. Anthonius Gerardus Josephus Maria van der Eerden geb. 12-10-1930 Boxtel, ovl. 11-12-1930 Boxtel

V.6. Henricus Franciscus Jacobus Maria van der Eerden geb. 14-11-1895 Boxtel

V.7. Jacobus Thaddeus Franciscus Maria van der Eerden geb. 06-10-1897 Boxtel

V.8. Petrus Wilhelmus Johannes Maria van der Eerden geb. 26-11-1899 Boxtel [houthandelaar] tr. (04-06-1930 Parijs) 12-09-1930 A'dam met Léonie Pauline Salpetier geb. 31-10-1896 Saint Quentin (Frk)(ouders: Henri Joseph Salpetier [meelhandelaar], Marie Emilie Gabriel Amory) (Echtgenote gescheiden van Petrus Hendrikus Maria Jozef Wolfs geb. 23-01-1892 Eijsden [boekhouder Unilever] tr. 01-02-1921 Nijmegen)

V.9. Johanna Maria Alberta Jacoba van der Eerden geb. 03-11-1901 Boxtel [verpleegster]

V.10. Wilhelmus Alphonsus Maria Antonius van der Eerden geb. 01-11-1903 Boxtel, ovl. 25-01-1904 Boxtel

V.11. Wilhelmus Johannes Maria van der Eerden ovl. 17-03-1890 Boxtel

IV.6. > VIII. Alphonsus Augustinus van der Eerden geb. 22-01-1847 Boxtel [linnenfabrikant], ovl. 06-08-1933 Boxtel tr. 21-08-1882 Eindhoven met Anna Maria Johanna Bussing geb. 03-09-1856 Eindhoven, ovl. 18-01-1914 Boxtel (ouders: Petrus Jacobus Bussing [goudsmid, koopman], Wilhelmina Huberta Zeegers)

Kinderen:

VIII.1. Maria Wilhelmina Louisa Johanna van der Eerden geb. 14-06-1883 Boxtel [kloosterzuster, lerares], ovl. 02-12-1968 Veghel

VIII.2. Henrietta Johanna Jacoba Maria van der Eerden geb. 19-12-1884 Boxtel, ovl. 29-07-1963 Oisterwijk tr. 28-11-1911 Boxtel met Jan Caspar Lambert Zilkens geb. 21-07-1875 Arcen en Velden, ovl. 05-03-1930 Eindhoven (ouders: Jan Baptist Lambert Zilkens, Henrica van de Kamp)

VIII.3. > IX. Jeanne Anna Maria Henrietta Charlotta van der Eerden geb. 11-01-1887 Boxtel, ovl. 09-06-1949 Epe tr. 02-03-1916 Boxtel met Adrianus Franciscus Johannes Verlinden geb. 29-10-1871 Waalwijk [notaris], ovl. 18-07-1958 Brussel (ouders: Johannes Franciscus Verlinden, Sophia Maria Josina Theodora des Champs)

Kinderen:

IX.1. Marius Alphonsus Johannes Verlinden geb. 13-01-1917 Mill

IX.2. Maria Josepha Wilhelmina Cornelia Verlinden geb. 24-03-1919 Mill

IX.3. Carla Sophia Elisabeth Verlinden geb. 07-03-1922 Mill, ovl. 11-09-1950 Antibes (Fr)

IX.4. Eric Verlinden geb. 22-04-1927 Gemert, ovl. 10-09-1936 Helmond

VIII.4. Wilhelmus Maurits Jacques Marie van der Eerden geb. 09-09-1888 Boxtel [advocaat procureur], ovl. 20-08-1938 Den Bosch tr. 1) 31-07-1917 Maastricht met Maria Leopoldina Antonia Elisabeth Quix geb. 11-10-1897 Oud-Valkenburg (ouders: Jan Theodoor Quix [notaris], Maria Leopoldina Antonia Elisabeth Palmen) tr. 2) 22-01-1934 Den Bosch met Rudolphina Johanna Maria Romme geb. 1910 Den Bosch, ovl. (ouders: Constantinus Ignatius Josephus Maria Romme [administrateur], Sophia Maria Louisa Wreesman)

VIII.5. Jan Jacques Marie Henrie van der Eerden geb. 22-05-1891 Boxtel [griffier kantongerecht], ovl. 04-02-1953 Apeldoorn

VIII.6. Alphonsus Augustinus Maria van der Eerden geb. 25-06-1896 Boxtel, ovl. 30-11-1952 Maastricht tr. 24-11-1920 Boxtel met Catharina Petronella Johanna Wilhelmina van Oerle geb. 24-09-1895 Boxtel, ovl. 01-04-1961 Heerlen (ouders: Johannes Franciskus van Oerle, Anna Maria Agnes Cremers)

IV.7. Johanna Hendrika van der Eerden geb. 12-12-1848 Boxtel, ovl. 01-10-1928 Beek en Donk tr. 09-05-1883 Boxtel met Johannes Mathias van de Rijdt geb. 24-09-1846 Beek en Donk [fabrikant], ovl. 04-07-1910 Beek en Donk (ouders: Nicolaas van de Rijdt, Adriana van der Hagen)

IV.8. Hendrikus Franciscus van der Eerden geb. 26-09-1850 Boxtel [aannemer, houthandelaar Boxtel], ovl. 27-02-1914 Boxtel

III.3. > X. Petrus (Peter) van der Eerden geb. 1813 Boxtel, ovl. 05-10-1868 Boxtel tr. 02-05-1835 Boxtel met Johanna Maria Batings (Baedings) geb. 17-05-1800 Mechelen, ovl. 10-04-1890 Boxtel (ouders: Petrus Antonius Batings, Maria Elisabeth van de Kamp)

Kinderen:

X.1. Johannes Wilhelmus van der Eerden geb. 19-08-1836 Boxtel

X.2. Antonius Hendrikus van der Eerden geb. 22-01-1838 Boxtel

X.3. Elisabeth Maria van der Eerden geb. 26-03-1839 Boxtel, ovl. 30-03-1839 Boxtel

X.4. Johannes Jacobus van der Eerden geb. 11-03-1840 Boxtel, ovl. 09-04-1903 Boxtel tr. 07-05-1902 Boxtel met Geertruida Anna Maria Dooremans geb. 01-04-1854 Heerewaarden (Maasdriel), ovl. 24-07-1930 Boxtel (ouders: Gradus Johannes Dooremans [pottenbakker], Hendrika van den Berg)

X.5. Elisabeth Wilhelmina van der Eerden geb. 09-03-1842 Boxtel, ovl. 11-07-1862 Boxtel

X.6. Petrus Antonius van der Eerden geb. 21-12-1843 Boxtel

X.7. **CATHARINA ANTONETTA (Cato) VAN DER EERDEN** geb. 06-10-1844 Boxtel, ovl. 7-4-1900 St.M.Gestel (Zij woonde in, de door haar broer Jan gebouwde, Villa Catharina.)

X.8. Johannes van der Eerden ovl. 29-05-1838 Boxtel

I.2. Gerardus Francisci van der Eerden ged. 15-01-1737 Schijndel

I.3. Henrica Francisci van der Eerden ged. 10-03-1740 Schijndel, begr. 22-12-1804 Boxtel tr. 13-01-1765 Boxtel met Joannes Josephus Marijnen ged. 22-02-1743 Boxtel, ovl. 30-11-1807 Den Haag (9 kdn) (ouders: Joannes Marijnen, Petronella Seegers van Overbeek)

I.4. Joannes van der Eerden ged. 02-06-1743 Schijndel tr. 27-09-1767 Boxtel met Johanna Maria Cornelis Marijnen

Zie ook stamboom Van Oerle

STAMBOOM ERAS

(Pastoor, oprichter H.Hartparochie Boxtel)

I. Stamouders: Jacobus (Frederick) Eras, Catharina (Lenaert) van de(r) Sande(n)

Kinderen:

I.1. > II. Fredericus (Frederik) Eras ged. 15-07-1762 Den Bosch, ovl. 06-12-1837 Tilburg tr. 30-03-1788 Tilburg met Adriana Maria van Loon ged. 08-09-1763 Tilburg, ovl. 14-02-1828

Tilburg (ouders: Arnoldus van Loon, Cornelia (Hermanus) Hutten)

Kinderen:

II.1. Arnoldus Eras ged. 02-03-1789 Tilburg, ovl. 11-05-1790 Tilburg

II.2. Maria Catharina Eras ged. 15-01-1791 Tilburg, ovl. 24-05-1794 Tilburg

II.3. Maria Anna Eras ged. 28-12-1792 Tilburg, ovl. 28-05-1798 Tilburg

II.4. Catharina Eras ged. 14-04-1795 Tilburg, ovl. 25-03-1798 Tilburg

II.5. > III. Hermanus Eras geb. 28-12-1797 Tilburg [kleermaker, fabrikant], ovl. 19-11-1869 Tilburg tr. 02-05-1825 Tilburg met Maria Jacoba Brouwers geb. 17-05-1802 Tilburg, ovl. 20-04-1891 Tilburg (ouders: Jan Baptist Brouwers, Maria van Groenendael)

Kinderen:

III.1. Cornelis Johannes (Cees) Eras geb. 13-04-1826 Tilburg, ovl. 25-10-1909 Tilburg tr. (1) 04-02-1863 Tilburg met Anna Maria Huberta Donders geb. 03-07-1832 Tilburg, ovl. 20-12-1902 Tilburg (ouders: Petrus Lambertus Donders, Anna Maria Theresia Woestenbergh) (Zie ook: stamboom Donders); tr. (2) 09-11-1904 Tilburg met Anna Maria Hendrika Pessers geb. 25-03-1854 Tilburg, ovl. 25-10-1909 Tilburg (ouders: Johannes Cornelis Pessers, Anna Cornelia Andrea van Spaendonck) (Weduwe van Alphonsus Maria Johannes Josephus Janssens)

III.2. Jacobus Eras geb. 22-08-1827 Tilburg, ovl. 03-09-1905 Tilburg tr. 26-04-1864 Tilburg met Johanna Cornelia Beljaars geb. 29-12-1840 Tilburg, ovl. 19-05-1926 Tilburg (ouders: Quirinus Beljaars, Johanna Maria van Roessel)

III.3. > IV. Hubertus (Norbertus) Eras geb. 04-10-1829 Tilburg [fabrikant], ovl. 23-02-1908 Tilburg tr. 20-05-1862 Tilburg met Johanna Cornelia van Beurden geb. 20-10-1829 Tilburg, ovl. 28-03-1908 Tilburg (ouders: Augustinus van Beurden [fabrikant], Petronella van Iersel)

Kinderen:

IV.1. Hermanus Maria Eras geb. 04-05-1863 Tilburg [pastoor], ovl. 27-04-1917 Tilburg

IV.2. Augustinus Petrus Eras geb. 29-05-1864 Tilburg [pastoor], ovl. 29-07-1933 Tilburg

IV.3. Carolus Norbertus Eras geb. 06-01-1866 Tilburg, ovl. 09-01-1866 Tilburg

IV.4. **JOSEPHUS MARIA FRANCISCUS ERAS** geb. 15-05-1867 Tilburg [pastoor Boxtel], ovl. 26-12-1928 Boxtel

IV.5. Johanna Maria Petronella Eras geb. 14-11-1869 Tilburg, ovl. 26-11-1959 Nijmegen tr. 19-07-1897 Tilburg met Franciscus Cornelis van den Heuvel geb. 26-07-1866 Culemborg [steenfabrikant], ovl. 17-08-1936 Tilburg (6 kdn) (ouders: Johannes Cornelis van den Heuvel, Sibilla Adriana van Haren)

IV.6. > V. Josephus Petrus Maria (Sjef) Eras geb. 06-07-1871 Tilburg [fabrikant], ovl. 12-12-1902 Tilburg *(longontsteking)* tr. 13-09-1898 Nijmegen met Cornelia Johanna Alijda van Campen geb. 16-01-1869

Nijmegen, ovl. 25-06-1920 Boxtel *(Bewoonster Villa Eras Boxtel)* (ouders: Johannes van Campen [koopman], Johanna Maria Jacobs)

Kinderen:

V.1. > VI. Johanna Maria Aleida Eras geb. 20-08-1899 Tilburg ovl. 20-01-1994 Velp (Gld) tr. 1) 07-08-1923 Boxtel met Antonius Martinus Petrus Maria (Anton) de Leeuw geb. 11-04-1880 Den Bosch, overl. 08-05-1925 Den Bosch (ouders: Petrus Franciscus Adrianus Mattheus de Leeuw, Martina Catharina Overwijn); tr. 2) 05-06-1930 Boxtel met Henricus Hermanus Maria Antonius Hulshof geb. 19-07-1899 Lichtenvoorde [fabrikant], overl. 18-01-1958 Lichtenvoorde (ouders: Hermanus Johannes Leonardus Hulshof, Maria Cornelia Wiegerinck)

Kinderen:

VI.1. Antonius Josephus Franciscus Maria de Leeuw geb. 02-07-1924 Den Bosch, ovl. 16 -08- 1963 Renkum tr. met A.J.C. Kersten

VI.2. Josephus Antonius Cornelis Maria (Joop) de Leeuw geb. 19-07-1925 Den Bosch ovl. 10- 07-2009 Groenlo tr. met Louise T.Q.M. (Wies) Daniels geb. 14-08-1927 R'dam, ovl. 06-10-2015 Varsseveld (7 kdn)

VI.3. M.H.J. Hulshof tr. met Drs. B.E. Zuure

VI.4. A.H.M. Hulshof

VI.5. Th.G.M.Th. Hulshof

V.2. Hubertus Johannes Augustinus Eras geb. 01-11-1900 Tilburg [pastoor, geheim kamerheer van de paus], ovl. 20-05-1971 Vught

V.3. Maria Johanna Francisca Agnes Eras geb. 21-01-1902 Tilburg, ovl. 31-07-1999 Wassenaar tr. 11-06-1932 Tilburg met Franciscus Petrus Jacobus (Frans) Perquin geb 21-08-1902 R'dam [advocaat procureur], ovl. 03-01-1972 Voorburg (ouders: Adrianus Perquin, Alida Helena van Moorsel)

V.4. Josephus Franciscus Maria (Jos) Eras geb. 04-03-1903 Tilburg [advocaat procureur], ovl. 26-01-1958 Tilburg tr. 19-11-1937 Maastricht met Arnoldine Mathilde Maria Hubertine Guillemine Bonhomme geb. 12-11-1908 Maastricht, ovl. 28-07-1995 Maastricht (1 knd) (ouders: Jean Arnold Hubert Jules Guillaume Bonhomme, Anna Thérèse Josephina Maria van Beneden) *(Moeder was in verwachting van het jongste kind toen de vader overleed.)*

(Uit de overlevering is gebleken, dat moeder Bonhomme niet blij was met huwelijkskandidaat Jos Eras. Zij ontraadde haar dochter met klem om met hem te trouwen. Ook een oude liefde van Jos (uit een

gegoede en ook aan de familie Eras aangetrouwde Tilburgse zakenfamilie) trachtte het spel te breken door Jos Eras in brieven aan moeder en broer Leopold Bomhomme zwart te maken. Kennelijk had zij oudere rechten op de a.s. bruidegom. Desondanks huwde Arnoldine haar Jos kort na haar meerderjarig worden.)

III.4. Jan Baptist Eras geb. 26-09-1831 Tilburg [fabrikant], ovl. 13-12-1906 Tilburg tr. 18-01-1865 Tilburg met Maria Anna Catharina (Toos) Mercx geb. 14-05-1839 Tilburg, ovl. 11-07-1897 Tilburg (7 kdn) (ouders: Peter Mercx [smid], Anna Maria Theresia van der Schoot)

III.5. N.N. Eras ovl. 09-09-1833 Tilburg (levenloos)

III.6. Adriaan Johannes Eras geb. 05-10-1834 Tilburg, ovl. 09-12-1851 Tilburg

III.7. Hendrikus Eras geb. 28-09-1836 Tilburg [fabikant], ovl. 13-07-1913 Tilburg tr. 25-11-1873 Tilburg met Anna Philomena van Dijk geb. 01-08-1844 Tilburg, ovl. 19-12-1884 Tilburg (5 kdn) (ouders: Gabriel van Dijk, Johanna Maria de Wijs)

III.8. Maria Cornelia Eras geb. 14-11-1839 Tilburg, ovl. 06-08-1859 Tilburg

III.9. Johanna Gertruda Eras geb. 25-01-1842 Tilburg, ovl. 25-01-1842 Tilburg

III.10. Johanna Maria Eras geb. 13-07-1845 Tilburg, ovl. 03-07-1851 Tilburg

II.6. Geertruida (Gertrudis) Eras ged. 19-09-1800 Tilburg, ovl. 01-04-1827 Tilburg

II.7. Arnoldus Eras ged. 20-01-1803 Tilburg [kleermaker], ovl. 18-12-1856 Tilburg tr. 30-11-1839 Berkel-Enschot met Joanna van de Pas ged. 06-08-1807 Haaren, ovl. 28-04-1886 Tilburg (5 kdn) (ouders: Antonius Jacobus van de Pas, Adriana Pijnenburg)

II.8. Jacobus Eras ged. 15-11-1805 Tilburg [fabrikant], ovl. 27-06-1855 Tilburg tr. 10-11-1831 Tilburg met Adriana Wijters ged. 20-05-1809 Tilburg, ovl. 26-02-1855 Tilburg (12 kdn) (ouders: Wilhelmus Wijters, Maria Malles)

I.2. Arnoldus Eras ged. 10-09-1770 Den Bosch [koopman steenkool], ovl. 18-03-1845 Den Bosch tr. 26-07-1820 Den Bosch met Anna Maria Adriana den Bronder ged. 31-10-1798 Den Bosch, ovl. 27-03-1855 Den Bosch (6 kdn) (ouders: Henricus Josephus den Bronder, Catharina Ketelaers)

I.3. Leonardus (Jacob) Eras ged. 16-01-1774 Den Bosch [kleermaker], ovl. 06-05-1864 Den Bosch tr. 08-05-1797 Tilburg met Joanna Maria van Gils ged. 29-10-1772 Tilburg, ovl. 10-09-1848 Den Bosch (10 kdn) (ouders: Henricus van Gils, Norberta Malles)

STAMBOOM VAN ERP

(kapelaan te Boxtel)

I. Joannes Anthoni van Erp ged. ± 1684 Oss tr. 07-07-1709 Oss Anna Tunnisse van Ham ged. ± 1689

15 kinderen o.a.:

I.1.> II. Franciscus Joannis (Francis) van Erp ged. 09-04-1735 Oss, ovl. 05-08-1791 Oss tr. ± 1760 met Maria Antonij (Marie) Meijers ovl. 11-09-1813 Oss (ouders: Antoine Meijers, Marie Anne Poorters**)**

9 kinderen o.a.:

II.1.> III. Joannes Francisci van Erp ged. 16-04-1761 Oss, ovl. 15-03-1855 Oss tr. 23-02-1794 met Maria Anna Quirini Toni Jan Tijsse {Maria Anna Krijne Tonis} geb. + 1770 Oss, ovl.26-08-1815 Oss (ouders: Tonie Jan Krijne, Goa**)**

Kinderen:

III.1. **ANTONIUS JOANNIS VAN ERP** ged. 10-03-1797 Oss [pastoor, oprichter Zusters van Schijndel], ovl. 18-05-1861 Schijndel

III.2. Maria Joannis van Erp ged. 13-01-1799 Oss

III.3. Gerardus Joannis van Erp ged. 18-02-1801 Oss, ovl. 27-02-1889 Oss tr. (1) 20-05-1821 Rosmalen met Anna Maria van Grinsven ged. 13-11-1791 Rosmalen, ovl. 09-02-1851 Oss (5 kdn) (ouders: Hendrikus Gerardus van Grinsven, Hendrieka Adriaan Smulders**)**; tr. (2) 21-11-1851 Oijen en Teeffelen met Geertruida Roefs ged. 10-02-1822 Oijen en Teeffelen, ovl. 24-11-1896 Oss (ouders: Jakobus Roefs, Johanna Devenijns**)**

III.4. Franciscus Joannis van Erp ged. 09-03-1803 Oss

III.5. Nicolaus van Erp ged. 02-08-1805 Oss, ovl. 09-06-1871 Oss tr. 1) 07-05-1830 Schaijk met Anna Maria Schuts ged. 11-05-1808 Schaijk (ouders: Hermanus Matheus Schuts, Lamberdina Johannes van den Hoogen**)**; 2) Johanna Maria van Erp ovl. 24-04-1881 Oss (ouders: Adriaan van Erp, Gertruda van Goch**)**

III.6. Maria Anna van Erp ged. 08-02-1809 Oss

STAMBOOM VAN ERP

(Opvang joodse kinderen De Haas)

I.Hendrikus van Erp, Catharina Baaijens

II.**FRANCISCUS VAN ERP** geb. 02-03-1898 Cromvoirt, landbouwer, ovl. 25-11-1985 Boxtel tr. 06-11-1924 Cromvoirt met J**ohanna Pieternella van der Velden** geb. 14-12-1892 Oisterwijk, ovl. 17-03-1957 Boxtel (Ouders: Willem van der Velden, Anna Maria Wijnen)

Langenberg, wijk E nr. 88 (Langenberg 3)

Kinderen:

- Wilhelmus Marinus van Erp geb. 06-08-1925 Boxtel
- Catharina Maria van Erp geb. 06-08-1925 Boxtel, ovl. 22-08-1925
- Catharina Maria Hubertha van Erp geb. 08-10-1926 Boxtel, ovl. 12-06-2017 Schijndel
- Johannes Maria van Erp geb. 08-09-1927 Boxtel, ovl. 23-12-1999 Best
- Huberta Maria van Erp geb. 05-11-1928 Boxtel, ovl. 28-11-2017 Boxtel
- Catharina Anna van Erp ovl. 22-08-1929 Boxtel (18 dagen oud)
- Petronella Johanna Theresia van Erp geb. 17-04-1931 Boxtel
- Hendrika Mechelina Jozepha van Erp geb. 20-03-1932 Boxtel

STAMBOOM VAN EUPEN

(Boekdrukker in Boxtel)

I.Voorouders: Arnold van Eupen, Maria Simon Bex

II. Stamouders: Jacobus van Eupen geb. Gemert, ovl. 20-04-1845 Gemert tr. 19-02-1813 Gemert met Maria Genoveva van den Crommenacker geb. Gemert, ovl. 07-07-1855 Gemert (ouders: Peter van den Crommenakker, Emerentiana van den Eijnde)

Kinderen:

II.1. Arnoldus van Eupen geb. 03-02-1814 Gemert, ovl. 09-02-1893 Bergen op Zoom tr. 04-05-1843 Tilburg met Cornelia de Wijs geb. 26-01-1821 Tilburg ovl. 04-05-1884 Tilburg (11 kdn) (ouders: Josephus Lambertus de Wijs, Maria Swerts (Sweers)

II.2. Petrus Theodorus van Eupen geb. 09-111-1815 Gemert, ovl. 05-04-1852 Den Bosch

II.3. Maria van Eupen geb. 22-10-1817 Gemert, ovl. 22-03-1895 St.Oedenrode tr. 24-10-1844 Gemert met Hendrikus van der Hagen geb. St.Oedenrode

II.4. Jacobus Gerardus van Eupen geb. 08-10-1824 Gemert, ovl. 07-04-1910 Boekel tr. 21-05-1856 Gemert met Hendrica Beckers geb. Gemert

II.5. > III. Adrianus Wilhelmus van Eupen geb. 27-01-1820 Gemert [koopman, goudsmid], ovl. 05-03-1880 tr. 14-04-1847 St.Oedenrode met Johanna Allegonda van der Hagen geb. 14-10-1819 St. Oedenrode, ovl. 04-07-1880 St.Oedenrode (ouders: Wilhelmus van der Hagen, Anna Verhoeven)

Kinderen:

III.1. > IV. Maria Alphonsa van Eupen geb. 03-02-1848 St. Oedenrode, ovl. 11-01-1920 St. Oedenrode tr. 03-02-1873 St.Oedenrode met Antonius Matheus Conradus Tielen geb. 02-09-1843 Geldrop [boekdrukker Waalwijk], ovl. 26-04-1899 Waalwijk (ouders: Johannes Petrus Paulus Tielen [geneesheer], Maria Catharina Coolen {Maria Koolen})

Kinderen:

IV.1. Johan Tielen geb. 08-11-1873 Waalwijk, ovl. 02-03-1874 Waalwijk

IV.2. Adriana Tielen geb. 08-08-1875 Waalwijk

IV.3. Maria Tielen geb. 17-05-1877 Waalwijk, ovl. 30-05-1907 Arnhem tr. 28-09-1906 Waalwijk met Adrianus Johannes Josephus van Liempt geb. 06-06-1877 Waalwijk, ovl. 04-06-1955 Gilze en Rijen (ouders: Franciscus Wilhelmus Liempt, Johanna Catharina Verhoeven) (tr. 1910 met Huberdina Johanna van Hoeck)

IV.4. Eugenie Wilhelmina Tielen geb. 10-07-1878 Waalwijk, ovl. 19-11-1952 Vught tr. 29-10-1918 Waalwijk met Bernardus Wilhelmus Arnoldus Werners geb. 26-01-1868 Veghel [boterfabrikant St. Oedenrode], ovl. 13-01-1956 Dongen (ouders: Johannes Theodorus Werners, Anna Barbara Maria van der Hagen) (Wedn van Petronella Cornelia Geertruda Maria de Haan)

IV.5. Johannes Petrus Paulus Tielen geb. 08-05-1880 Waalwijk tr. 02-08-1911 Roosendaal met Eugenie Maria Catharina van Welij geb. 23-10-1890 Roosendaal (ouders: Henricus Maria van Welij [fabrikant], Maria Petronella Verwiel)

III.2. Bernardus Wilhelmus Petrus van Eupen geb. 14-04-1849 St. Oedenrode [goudsmid], ovl. 22-01-1887

III.3. Anna (Maria) Jacoba van Eupen geb. 01-07-1850 St. Oedenrode, ovl. 12-02-1921 Nijmegen tr. 26-06-1883 St. Oedenrode met Petrus Lambertus van Dijk geb. 02-05-1847 Leiden [bontwerker], ovl. 03-08-1918 Nijmegen (ouders: Johannes Carolus van Dijk,

Margaretha Blom) (Weduwnaar van Margaretha Maria Baaten) (Anna vertrekt 31-07-1883 naar Leiden en vertrekt 31-05-1892 naar Boxtel)

III.4. Jacoba Johanna Maria van Eupen geb. 15-05-1852 St.Oedenrode, ovl. 05-01-1920 Erp tr. 02-11-1877 Arcen met Antonius van den Warenburg geb. 28-03-1850 Erp [rijksambtenaar] (ouders: Hendrik van den Warenburg [brievengaarder], Petronella Klink)

III.5. Wilhelmina Maria van Eupen geb. 16-07-1853 St.Oedenrode ovl. 21-01-1854 St.Oedenrode

III.6. Diliana Martina van Eupen geb. 16-05-1856 St.Oedenrode [kloosterzuster Zr. M. de Sales], ovl. 26-03-1943 Moergestel

III.7. **WILHELMUS JACOBUS MARIA VAN EUPEN** geb. 08-02-1858 St.Oedenrode [boekdrukker], ovl. 06-01-1930 Nijmegen

III.8. Oda (Allegonda) Maria van Eupen geb. 09-03-1860 St.Oedenrode [winkelierster], ovl. 27-01-1938 Oisterwijk (Vertrekt 22-10-1883 naar Trier en vertrekt 29-08-1892 naar Boxtel)

III.9. > V. Johannes Jozef van Eupen geb. 18-05-1863 St.Oedenrode [kwekeling in 1880], ovl. 23-06-1946 Nijmegen (Vertrekt 22-10-1881 naar Breda en vertrekt 16-11-1888 naar Indië) tr. 15-06-1895 Semarang (Ind) met Johanna Cornelia Antonia Maria de Bruijn geb. 25-01-1871 Breda, ovl. 20-02-1953 Nijmegen (Vertrekt 13-09-1907 naar Boxtel en vertrekt 20-08-1909 naar Breda) (ouders: Johannes Franciscus de Bruijn [koopman steenkolen], Catharina Johanna Lutijn)

Kinderen:

V.1. Jan van Eupen geb. 28-05-1896 Meester Cornelis (Ind) [notaris], ovl. 22-04-1962 Den Haag tr. 30-06-1923 Mook met Elisabeth Hendrina Sophia Burgers geb. 17-02-1899 Nijmegen, ovl. 19-05-1980 Mook (ouders: Theodorus Cornelis Burgers, Sophia Stuart)

V.2. Wilhelm (Wim) van Eupen geb. 27-10-1899 Yogyakarta (Ind) [tandarts], ovl. 23-02-1955 Nijmegen tr. 08-11-1927 Nijmegen met Francisca Cornelia Maria (Cis) Teurlings geb. 28-12-1902 Nijmegen, ovl. 06-02-1990 Tilburg (ouders: Johannes Josephus Teurlings [graanhandelaar], Hendrica Johanna Maria Oor)

V.3. Cato van Eupen geb. 06-04-1904 Morgeleing (Ind)

V.4. Oda van Eupen geb. 26-02-1906 Morgeleing (Ind)

II.6. Diliana Henrica van Eupen geb. 06-09-1834 Gemert, ovl. 25-09-1872 Tilburg tr. 26-05-1857 Gemert met Johannes Arnoldus van Roij geb. 09-11-1827 Veghel (10 kdn) (ouders: Hendrikus van Roij, Maria Catharina Sanders)

Zie ook stamboom Tielen

STAMBOOM FRANKE

(*Villa Nimrod)*

Stamouders: Johannes Antonius Franke, varensgezel, likeurstoker, Susanna Francisca Welderman

Ouders: Johannes Antonius Franke geb. 18-10-1831 A'dam, koopman, ovl. 02-01-1926 Bussum tr. 1) 21-11-1861 A'dam met Johanna Hermina Haager geb. 17-07-1840 A'dam, ovl. 08-12-1862 A'dam (Ouders: Frederich Ludwig Haager, bakker, Johanna Maria Breuwer), 2) 22-08-1867 A'dam met Johanna Grada van Berkum geb. 30-11-1845 Wageningen (Ouders: Wilhelmus Johannes van Berkum, aannemer, Elisabeth Adriana Westers)

Kinderen:

- Johanna Maria Susanne Franke geb. 1862 A'dam tr. 20-11-1884 A'dam met Johan Anton Frans Striethorst geb. 02-02-1857 A'dam, koopman, ovl. 13-11-1902 Hilversum

  Kind:

  # Johanna Antonia Maria Striethorst geb. 26-03-1886 A'dam, ovl. 29-01-1945 Ravensbrück (concentratiekamp) tr. met Johan Jacobus Franciscus Bartels geb. 11-05-1890 Bergen op Zoom, ovl. 24-04-1945 Dachau (Dld)
- Wilhelmus Antonius Franke geb. 28-06-1868 A'dam tr. 12-11-1896 A'dam met Louise Catharina Knoop geb. 11-04-1872 A'dam (echtscheiding A'dam 11-12-1903)
- **JOHANNES GEORGE FRANKE** geb. 02-10-1869 A'dam, landbouwer, houthandelaar, ovl. 20-05-1935 Boxtel tr. 03-09-1895 Heeze met Adriana Henrietta Gudula Leocardia Maria Ots geb. 15-11-1872 Baarle-Nassau (Wonende te Heeze), ovl. 31-12-1931 Boxtel (Ouders: Hendrikus Franciscus Josephus Ots, Marianne Carolina Luisa de Penasse geb. 27-05-1835 Heusden)

  Kinderen:

  * Johannes Josephus Marie Franke geb. 16-06-1896 Zoetermeer, koopman, ovl. 04-09-1950 Boxtel

  * Julia Josephina Anna Maria Franke geb. 16-02-1898 Zoetermeer, tr. 26-11-1924 Den Haag met Godefridus Clemens Philippus Maria van Boeckel geb. 06-12-1889 Liempde, verduurzamer van hout, ovl. 04-02-1935 Boxtel (Ouders: Adrianus Cornelis Joannes van Boeckel, Gerarda Johanna Maria Hubar)

  * Louise Cornelia Maria Franke geb. 06-01-1899 Zoetermeer, ovl. 09-06-1962 Boxtel tr. 11- 07-1924 Den Haag met Willem Jan Hendrik van Hoogerwou geb. 14-03-1886 Boxtel, houthandelaar, ovl. 03-08-1935 Eindhoven (Ouders: Jan Hendrik van Hoogerwou, Maria Susanna Brusschlwiler)

  * Franciscus Julius Antonius Franke geb. 30-12-1907 Zoetermeer

  Het gezin kwam vanuit Den Haag op 01-06-1915 in Boxtel wonen. (~~A277~~ – A273)
- Julia Susanne Franke geb. 07-03-1877 A'dam, ovl. 05-12-1951 Bussum tr. 13-04-1899 A'dam met Johannes Lodevicus Josephus Daelmans geb. 19-06-1874 Vlijmen, arts (Ouders: Bartholomeus Daelmans, broodbakker, Anna Maria van den Brandt)

  Kinderen:

  - Maria Julia Johanna Daelmans geb. 1905 Bussum, tr. 18-06-1935 Bussum met Cornelis Hartvelt geb. 1900 Utrecht, musicus
  - Johannes Barthelomeus Antonius Daelmans geb. 07-11-1914 Bussum, landbouwer, tr. 1) 08-05-1942 Schagen met Nelly Kistemaker geb. 13-03-1920

Barsingerhorn (echtscheiding Alkmaar 12-12-1945), 2) 27-06-1946 Baarderadeel met Janke Jannichje van der Hem geb. 1912 Mantgum (echtscheiding Alkmaar 18-12-1952)

- Julia Agnes Louise Daelmans geb. 1914 Bussum tr. 11-07-1939 Bussum met Bernhard Heinrich Frese geb. 17-09-1909 A'dam
- Johanna Maria Daelmans geb. 30-07-1909 Bussum tr. 02-06-1931 Bussum met Antonius Hubertus Niers geb. 1904 Noordwijk

Zie ook stamboom Van Boeckel van Rumpt en stamboom Van Hoogerwou

---

STAMBOOM VAN GENNIP

(pastoor te Boxtel)

I. Stamouders: Egidius Henricus (Dielis) van Gennip geb. Gestel tr. 1) Catrijn Eliens; tr. 2) 18-09-1734 Lucia (Jacobus) van de Goor geb. 23-08-1708 Mierlo (ouders: Henricus Lambrechts van de Goor, Ida Jan Willems)

Kind:

I.1.> II. Bartholomeus (Bartel) van Gennip ged. 05-03-1738 Woensel, ovl. 16-09-1813 Mierlo tr. 17-02-1774 Helmond met Helena Leemans ged. 02-08-1737 Helmond (ouders: Arnoldus Leemans, Godefrida Bex {Becx})

Kinderen:

II.1. Josina (Josijn) van Gennip geb. 1774 Helmond, ovl. 23-04-1775 Helmond

II.2.> III. Hendricus (Henricus) van Gennip ged. 02-01-1777 Helmond, ovl. 05-02-1848 Woensel tr. Petronella Koning(k)s geb. 13-01-1777 Leende, ovl. 29-03-1845 Eindhoven (ouders: Franciscus Konings, Johanna Daniels)

Kinderen:

III.1. Hendrina van Gennip geb. 19-06-1797 Mierlo, ovl. 29-05-1823 tr. 1) 19-09-1819 Woensel met Johannes Oudens geb. 17-02-1790 Eindhoven, ovl. 18-05-1821 Woensel (ouders: Michiel Oudens, Petronel van den Hurk); tr. 2) 04-07-1822 Woensel met Hendrikus Garels geb. 05-11-1753 Strijp, ovl. 01-12-1839 Woensel (1 knd) (ouders: Wouter Gardels, Maria Bogarts)

III.2. Franciscus van Gennip geb. 14-05-1799 Mierlo

III.3. Francisca van Gennip geb. 07-01-1802 Mierlo, ovl. 00-06-1804

III.4. Johanna Maria van Gennip geb. 12-01-1804 Mierlo, ovl. 03-04-1825 Eindhoven tr. 31-10-1824 Woensel met Martinus van den Heuvel geb. 24-01-1802 Woensel, ovl. 09-01-1869 Eindhoven (ouders: Johannes van den Heuvel, Theodora van Lieshout)

III.5. Helena van Gennip ged. 27-04-1806 Stratum, ovl. 26-01-1862 tr. 01-05-1830 Woensel met Antonius van de Ven geb. 23-04-1802 Tongelre, ovl. 05-07-1844 Tongelre (8 kdn) (ouders: Petrus van de Ven, Ida Verhagen)

III.6.> IV. Antonius van Gennip ged. 11-12-1807 Stratum [winkelier], ovl. 29-11-1877 tr. 08-05-1835 Woensel met Helena van de Ven geb. 26-03-1799 Eindhoven, ovl. 24-04-1875 Eindhoven (ouders: Joannes van de Ven, Wilhelmina Verhage)

Kinderen:

IV.1. **WILHELMUS HENDRIKUS VAN GENNIP** geb. 21-07-1836 Eindhoven [priester], ovl. 31-12-1916 Boxtel

IV.2. Caspar Johannes van Gennip geb. 06-04-1838 Eindhoven [kapelaan], ovl. 07-12-1871 Eindhoven

IV.3. Josephus Petrus van Gennip geb. 22-09-1840 Eindhoven [pastoor], ovl. 11-12-1915 Tilburg

III.7. Francisca van Gennip geb. 13-12-1809 Stratum, ovl. 02-06-1876 Eindhoven tr. 31-01-1836 Woensel met Joannes Baptist Vermeeren geb. 14-06-1807 Breda, ovl. 26-10-1894 Eindhoven (7 kdn) (ouders: Jacobus Vermeeren, Antonia van Daesdonk)

III.8.> V. Bartholomeus van Gennip geb. 16-10-1811 Stratum [fabrikant], ovl. 13-12-1866 Leende tr. 11-05-1834 Eindhoven met Anna Gertruda Smits geb. 01-02-1812 Eindhoven, ovl. 07-09-1858 Eindhoven (ouders: Johannus Bartholomeus Smits, Maria Elisabeth van Eupen)

Kinderen:

V.1. Hendrikus (Driek) van Gennip geb. 08-02-1835 Eindhoven, ovl. 15-02-1888 Leende [broodbakker] tr. 08-06-1863 Leende met Petronella van der Kruijs geb. 24-07-1839 Leende, ovl. 20-07-1900 Leende (3 kdn) (ouders: Josephus van der Kruijs, Joanna Wouters)

V.2. Johannes Bartholomeus (Jan Bartel) van Gennip geb. 25-11-1836 Eindhoven [bakker], ovl. 26-10-1899 Leende tr. 24-11-1873 Leende met Jacoba Maas geb. 15-06-1850 Leende (11 kdn) (ouders: Antonius Maas, Petronella Timmermans)

V.3. Maria Elisabeth van Gennip geb. 02-07-1839 Woensel tr. 02-09-1863 Leende met Lambertus Thijssen geb. 04-08-1823 Hamont, ovl. 19-02-1892 Hamont (2 kdn) (ouders: N.N., Sophia Thijssen)

V.4. Johanna Maria van Gennip geb. 27-10-1842 Woensel tr. 29-07-1881 Woensel met Adrianus Henricus (Adrien Henrij) Pompen geb. 23-01-1814 Eindhoven, ovl. 28-06-1902 Woensel (ouders: Guillaume François Pompen, Jeannette Maria van Lierop)

V.5. Josephus Hubertus van Gennip geb. 13-07-1845 Woensel tr. 08-08-1872 Eindhoven met Maria van den Broek geb. 30-08-1850 Zesgehuchten, ovl. 17-11-1885 Eindhoven (7 kdn) (ouders: Peter van den Broek, Petronella van Kuijk)

V.6. Franciscus van Gennip geb. 13-08-1847 Woensel

V.7. Antonius Maria van Gennip geb. 08-08-1850 Woensel [bakker], ovl. 03-04-1935 Eindhoven tr. 25-05-1879 Gestel met Hendrica van Hoof 30-12-1844 Mierlo, ovl. 01-03-1902 Gestel (5 kdn) (ouders: Peter van Hoof, Margareta van Vlerken)

III.9. Joanna van Gennip geb. 15-06-1815 Stratum [koopvrouw], ovl. 03-07-1890 Eindhoven tr. 17-05-1835 Woensel met Josephus (Jos) van der Velden geb. 23-07-1815 Eindhoven, ovl. 09-09-1878 Eindhoven (5 kdn) (ouders: Judocus van der Velden, Johanna Maria (Jeanne Marie) van Heugte(n) (Hugten))

III.10. Petronella Hendrica (Hendrina) van Gennip geb. 29-09-1816 Woensel, ovl. 17-10-1850 Stratum tr. 26-05-1841 Woensel met Johannes Wilhelmus van der Velden geb. 21-06-1817 Eindhoven, ovl. 27-10-1888 Eindhoven (3 kdn) (Hertrouwd met Johanna Adriana Hubert van Bon) (ouders: Judocus van der Velden, Johanna Maria (Jeanne Marie) van Heugte(n) (Hugten))

III.11. Hendrika van Gennip geb. 09-11-1818 Woensel

II.3. Egidius van Gennip ged. 06-08-1780 Helmond, ovl. 04-10-1812 Mierlo tr. 30-06-1805 Mierlo met Johanna Terbeek ged. 21-02-1776 Beek en Donk, ovl. 27-06-1844 Mierlo (3 kdn) (Hendrik Antony Terbeek, Everdina Catharina Postemus)

Het gouden priesterfeest van Mgr. W. H. van Gennip.

Op waardige wijze heeft Boxtel het gouden priesterfeest gevierd van zijn beminden deken en pastoor, den HoogEerw. heer Mgr. W. H. van Gennip.

Boxtel was in feestgewaad en een ieder vierde er feest. Overal vlaggen, op verschillende plaatsen eerepoorten, in de straten de keurigste versieringen, en op de markt, het hart der feestviering, het centraal punt, het g'anspunt van het geheel, verrijzen twee prachtige eerepoorten, terwijl het geheel bevlagd is en voor het gemeentehuis een deftige versiering is aangebracht.

Ook de kerk was smaakvol versierd met van de gewelven afdalende wimpels in rood en geel en tusschen de kolommen waren opgehangen bloemenmanden.

De Tijd 21-06-1909

STAMBOOM VAN GROENENDAEL

(Architecten o.a. in Boxtel)

I. Johannes van den Groenendael, Maria Philips

Kind:

I.1.> II. Joannes (Jan) van (den) Groenedael geb. 03-10-1799 Nunhem (Lb) [metselaar] tr. 07-04-1834 Neer met Gertrudis (Maria) van den Kerckhof geb. 01-04-1806 Neer [dienstmeid], ovl. 21-04-1848 Nunhem (ouders: Hendrik van den Kerkhof, Petronel Jacobs)

Kind:

II.1.>III. Joannes van Groenendael geb. 01-01-1835 Nunhem [metselaar, bouwmeester, aannemer], ovl. 06-03-1912 Hilversum tr. 16-10-1861 Nunhem met Anne Maria Klinkenberg geb. 07-04-1831 Schimmert [dienstmeid], ovl. 29-11-1917 Ginneken (ouders: Nicolaas Klinkenberg, Maria Gertrud Pelsers)

Kinderen:

III.1. Joannes Hubertus van Groenendael geb. 01-01-1863 Nunhem

III.2. Nicolaas Jacobus Hubertus van Groenendael geb. 11-07-1864 Nunhen [aannemer, architect], ovl. 04-08-1932 Breda tr. 02-07-1907 A'dam met Martina Wilhelmina Gorter geb.

09-03-1885 Zutphen, ovl. 18-01-1964 Breda (ouders: Gijsbert Cornelis Gorter [stukadoor], Johanna Maria Warbroek)

III.3. Petrus Mathijs Hubertus van Groenendael geb. 25-01-1867 Nunhem

III.4. Joseph Hendrikus Hubertus van Groenendael geb. 28-12-1868 Nunhem

III.5.> IV. **JOSEPH HENRI HUBERT VAN GROENENDAEL** geb. 28-12-1868 Nunhem [architect, bouwkundig opzichter], ovl. 25-10-1942 Maastricht tr. 15-05-1895 Ootmarsum met Anna Maria Wilhelmina Verkuijl geb. 01-07-1865 Borne, ovl. 29-11-1918 Maastricht (ouders: Alexander Jacobus Verkuijl [onderwijzer], Johanna Christina Wientjes)

Kinderen:

IV.1. Jan Marie Alexander van Groenendael geb. 16-02-1896 Zwolle [arts Indonesië], ovl. 28-12-1980 Doorwerth tr. 11-05-1931 R'dam met Adriana Hendrika Krijger geb. 16-02-1901 R'dam (kinderloos) (ouders: George Samuel Krijger, Magdalena Adriana van de Griend)

IV.2. Alexander Jacobus Maria van Groenendael geb. 19-04- 1897 Zwolle [technicus], ovl. 01-10-1951 Maastricht

IV.3. Maria Antonia Jacoba van Groenendael geb. 28-01-1899 Vught [lerares], ovl. 05-10-1980 Groesbeek tr. Henk Schol (zeeman)

IV.4. Joseph van Groenendael geb. 08-06-1901 Vught [technicus], ovl. 25-01-1933 Jaucourt (Frk) tr. Charlotte Rewell

IV.5. Antoon van Groenendael geb. 08-06-1902 Vught, ovl. 1975 Rosario (Arg)

IV.6. Anna Francisca Maria van Groenendael geb. 19-08-1902 Vught [muzieklerares], ovl. 24-01-1993 Maastricht

IV.7. **Hubert Francois Marie van Groenendael** geb. 01-07-1904 Vught [architect], ovl. 20-04-1987 Kerkrade tr. Laure Josephine Hustinx geb. 08-04-1910 Maastricht, ovl. 18-08-2000 Maastricht (2 kdn)

IV.8. Johanna van Groenendael geb. 04-09-1906 Vught [verpleegster]

IV.9. Franciscus Antonius Maria van Groenendael geb. 27-08-1908 Vught, ovl. 02-06-1919 Maastricht

IV.10. Gerardus Wilhelmus Maria (Geert) van Groenendael geb. 11-07-1909 Den Bosch [arts], ovl. 27-09-1976 Oosterhout tr. (3kdn)

III.6. Franciscus Andreas Hubertus van Groenendael geb. 10-07-1870 Nunhem

III.7. Anna Maria Gertrudis van Groenendael geb. 07-09-1872 Nunhem, ovl. 10-07-1945 Heerlen tr. 04-05-1901 Hilversum met Anthonie Josephus Theuns geb. 18-09-1870 Vlissingen [banketbakker], ovl. 04-09-1936 Heerlen (ouders: Johannes Baptist Theuns [opzichter bij de waterstaat en NS], Johanna Ferdinandina Verplanken)

III.8. Henricus Antonius Godefridus van Groenendael geb. 21-08-1874 Nunhem

---

STAMBOOM GIJSEN

(Burgemeester van Boxtel)

I. Stamouders: Arnoldus Gijsen geb. 1761 tr. 25-05-1787 A'dam met Anna Maria Bouwmeester geb. 1762

Kinderen:

I.1. Joanna Maria Gijsen ged. 19-04-1788 A'dam

I.2. Joanna Maria Gijsen ged. 18-08-1789 A'dam tr. 07-04-1830 A'dam met Johannes Hupperman ged. 26-05-1778 A'dam [tapper], ovl. 22-12-1830 A'dam (ouders: Gerrit Hendrik Hupperman, Joanna Begagel) (Weduwnaar van Geertrui Oorman, tr. 1800)

I.3. Henricus Gijsen ged. 15-08-1791 A'dam

I.4. > II. Arnoldus Gijsen ged. 05-02-1793 A'dam [kapitein], ovl. 21-08-1871 Utrecht tr. met Anna Maria de Jonghe *(geb. 10-08-1784 Antwerpen?)*, ovl. 11-11-1856 Gouda *(ouders: Cornelius de Jonghe, Margareta de Backer?)*

Kinderen:

II. 1. > III. Levinus Josephus Gerardus Gijsen geb. 21-04-1818 Haarlem [kapitein infanterie] ovl. 09-08-1877 Nijehaske tr. 07-04-1853 Gouda met Joanna Paulina Henriette Thijs geb. 12-04-1818 Delft, ovl. 20-09-1909 Berlicum (ouders: Henricus Joannes Thijs, Helena Maria van Blommenstein)

Kinderen:

III.1. **Egida Maria Helena Anna Gijsen** geb. 21-04-1850 Gouda, schrijfster, ovl. 20-11-1936 Berlicum

III.2. Arnoldus Antonius Thomas Henricus Gijsen geb. 01-03-1854 Gouda [kantoorbediende, kloosterbroeder], ovl. 12-12-1903 Berkel-Enschot

III.3. Henricus Petrus Johannes Gijsen geb. 23-02-1858 Gouda

III.4. > IV. **ANTONIUS JOSEPHUS GIJSEN** geb. 05-04-1860 Bergen op Zoom [officier, burgemeester], ovl. 14-11-1929 Schiedam tr. 21-05-1891 Berlicum met Johanna Emelia Lange geb. 03-02-1871 A'dam, ovl. 01-01-1906 Didam (ouders: Petrus Johannes Lange, Johanna Adriana de Louw)

Kinderen:

IV.1. Margaretha Joanna Marie Gijsen geb. 06-03-1892 Nijmegen

IV.2. Henri Anton Johannes Gijsen geb. 21-03-1895 Batenburg

IV.3. Maria Egidia Louisa Gijsen geb. 06-07-1899 Batenburg

III.5. > V.Aloisius Johannes Gijsen geb. 17-09-1862 Delft [(leger)arts], ovl. 06-04-1941 Den Bosch tr. 04-09-1900 Den Bosch met Méta Louise Marie Rouppe van der Voort geb. 20-06-1875 R'dam, ovl. 20-01-1957 Den Bosch (ouders: Johannis Rouppe van der Voort, Louise Marie Johanna van Berckel)

Kind:

V.1. Victor Jan Louis Marie Gijsen geb. 1902 Den Bosch [elektrotechnicus], ovl. 24-03-1943 tr. 04-03-1926 A'dam met Cornelia van de Lindt geb. 1902 R'dam (ouders: Johannes van de Lindt [kunstschilder], Krina Hemelrijk) (scheiding 13-12-1929 A'dam)

II.2. Henrikus Petrus Johannes Gijsen geb. 1831, ovl. 07-06-1851 Gouda

I.5. Henricus Gijsen ged. 26-03-1795 A'dam

I.6. Job Gijsen ged. 10-09-1800 A'dam

I.7. Catharina Henrica Gijsen ged. 09-12-1802 A'dam

STAMBOOM GRASTE

(radio/tv-technicus Boxtel)

* overgrootouders: Gerardus Graste tr. Johanna Heynen

* grootouders: Hermanus Cornelis Graste geb. 17-07-1853 Oudenbosch, stationschef, telegrafist, ovl. 05-02-1941 Millingen tr. 1) 21-10-1878 Oudenbosch met Antonetta Schouten geb. 29-04-1856 Hoeven, ovl. 17-08-1912 Bergentheim, tr. 2) 02-05-1913 Halderberge (Oudenbosch) Karolina Maria Reijmers geb. 26-10-1859 Millingen, ovl. 18-03-1941 Millingen

Kinderen:

– Johanna Graste geb. 09-03-1882 Oudenbosch tr. Adrianus Denissen

– Gerardus Graste geb. 22-06-1883 Oudenbosch

– Theresia Graste geb. 27-09-1884 Gilze-Rijen, ovl. 28-02-1885 Gilze-Rijen

– Petrus Graste geb. 13-12-1885 Gilze-Rijen ovl. 16-04-1937 Venlo tr. Maria Wilhelmina Johanna Braun

– Hubertus Graste geb. 08-07-1889 Udenhout *(zie onder)*

– Theresia Cornelia Antonetta Graste geb. 13-12-1890 Lent tr. Hendrikus Cornelis Dielemans (gescheiden)

– Catharina Graste geb. 04-09-1892 Belfeld, ovl. 17-01-1961 Oss tr. Antonius Franciscus Wittenberg

* ouders: Hubertus Graste geb. 08-07-1889 Udenhout (aan het station), spoorwegbeambte, telegrafist, ovl. 14-12-1953 Den Bosch tr. Adriana Hendrika van Aken geb. 18-01-1884 Hedel (wonende te Boxtel), ovl. 23-11-1967 Boxtel (Ouders: Arnoldus van Aken [klompenmaker], Geertruida van Os)

Kinderen:

1. **ARNOLDUS HERMANUS GRASTE** geb. 23-07-1920 Hedel, radiotechnicus wonende te Boxtel (onlangs te Zoetermeer) tr. 25-07-1946 Boxtel Joanna Elisabeth Hanssen geb. 11-03-1921 Neer wonende te Boxtel, (onlangs te Zoetermeer) (ouders: Johannes Hubertus Hanssen, industrieel, Catharina Hocks wonende te Neer)

2. Hermanus Anton Adrianus Alanus Graste geb. 31-03-1924 Hedel, ovl. 02-02-1934 Hedel

---

STAMBOOM GOOSSENS

(slachtoffer V2 Mijlstraat)

Lambertus Marcelus Goossens, bakker, 1852-1910, tr. 1883 met Lamberdina de Groot 1851-1910.

Kinderen:

1. Elisabeth Petronella Goossens geb. 21-07-1884 Boxtel, ovl. 13-08-1884 Boxtel

2. Petrus Arnoldus Marcelus Goossens geb. 16-08-1885 Boxtel, ovl. 11-10-1909 Boxtel

→ ↓

4. Johannes Henricus Adrianus Goossens geb. 13-10-1887 Boxtel, ovl. 27-01-1909 Boxtel

5. Franciscus Jacobus Petrus Goossens geb. 19-10-1888 Boxtel, ovl. 05-01-1889 Boxtel

6. Franciscus Jacobus Johannes Goossens geb. 29-08-1896 Boxtel, ovl. 15-04-1974 Vught tr. 29-06-1926 Tilburg met Joanna Maria Antonia Schoenmakers geb. 16-08-1895 Tilburg, ovl.

03-11-1971 Vught
7. Wilhelm Raijmundus Goossens geb. 23-01-1898 Boxtel, ovl. 30-05-1898 Boxtel
8. Maria Lamberdina Goossens geb. 01-04-1890 Boxtel, ovl. 03-06-1890 Boxtel
9. Maria Lamberdina Goossens geb. 15-06-1891 Boxtel, ovl. 13-10-1891 Boxtel
10. Maria Lamberdina Goossens geb. 13-04-1893 Boxtel, ovl. 28-01-1910 Boxtel
11. Franciscus Jacobus Petrus Goossens geb. 31-07-1894 Boxtel, ovl. 08-12-1894 Boxtel

→ 3. Lambertus Dionisius Joseph Goossens geb. 09-10-1886 Boxtel, bakker, ovl. 19-11-1946 Boxtel tr. 26-04-1915 Boxtel met Cornelia Bekkers geb. 22-05-1887 Boxtel, ovl. 15-03-1952 Boxtel (Ouders: Adrianus Bekkers, Anna Maria van Dijk) (Mijlstraat 11 Lennisheuvel) (Van Leeuwenstraat → Stenen Kamer)
Kinderen:
1. Hubertus Adrianus Goossens geb. 11-04-1916 Boxtel, bakker, ovl. 20-11-1968 Den Bosch tr. 09-09-1942 Vught met Wilhelmina Catharina Josephina Prinsen geb. 29-03-1914 Uden
2. Adrianus Franciscus Goossens geb. 25-03-1917 Boxtel, bakker, ovl. 19-09-1992 Boxtel tr. 17-07-1947 Heusden met Petronella Antonia Hesselmans geb. 14-12-1913 Heusden, ovl. 22-12-1998 Boxtel
3. Franciscus Petrus Johannes Goossens geb. 07-06-1918 Boxtel, ovl. 25-07-1919 Boxtel
4. Maria Lamberdina Francisca Goossens geb. 09-09-1919 Boxtel, ovl. 21-10-1920 Boxtel
5. Franciscus Petrus Johannes Goossens geb. 30-10-1920 Boxtel
6**. LAMBERDINA MARIA GOOSSENS** geb. 28-12-1921 Boxtel, ovl. 18-12-1944 Boxtel (V2 Mijlstraat)
7. Johan Arnoldus Goossens geb. 08-06-1923 Boxtel, ovl. 13-07-1923 Boxtel
8. Johannes Arnoldus Petrus Goossens geb. 22-06-1924 Boxtel
9. Maria Johanna Cornelia Goossens geb. 16-01-1926 Boxtel

STAMBOOM VAN DER HAAGEN

(oprichter meubelfabriek Novum)

Johannes (Simon) van der Haagen ged. 09-05-1770, arbeider, tr. 06-04-1799 Boxtel met Maria (Anthonij) van Diest ged. Woensel
Kinderen:
- Elisabeth van der Haagen ged. 03-03-1803 Boxtel, dienstmeid, ovl 25-02-1892 Boxtel tr. 1) 28-01-1826 Boxtel met Theodorus Bevers ged. 24-11-1793 Boxtel, timmerman, ovl. 19-05-1838 Boxtel *(6 kinderen)* (Ouders: Paul Beevers, Maria Catharina Baaijens) tr. 2) 19-10-1839 Boxtel met Arnoldus (Jan) Buckincx geb. 23-10-1806 Gemert, ovl. 01-05-1874 Boxtel (Ouders: Johannes Buckincx, Catharina Godefridi Hendriks)
- Arnoldus van der Haagen geb. 1811 Boxtel, arbeider, ovl. 16-12-1875 Boxtel tr. 13-02-1836 Boxtel met Hendrina Kluytmans geb. 1797 Boxtel, ovl. 21-09-1861 Boxtel (Ouders: Leonardus Kluijtmans, Johanna Schellen)
Kinderen:
~ Johannes (Jan) van der Haagen geb. 03-12-1836 Boxtel
~ Leonardus van der Haagen, geb. 07-03-1838 Boxtel, wever, locomotiefpoetser, ovl. 14-02-1909 Boxtel tr. 18-11-1871 Boxtel met Anna Catharina Wilhelmina Siccama geb. 15-05-1835 Den Bosch, ovl. 13-08-1910 Boxtel (Ouders: Willem Siccama, Johanna Verheugt)

Kinderen:

` Hendrikus van der Haagen geb. 11-10-1872 Boxtel, ovl. 20-11-1873 Boxtel

` Johannes Maria Wilhelmus van der Haagen geb. 08-11-1878 Boxtel, schoenmaker, ovl. 30-10-1948 Boxtel

` Johannes Antonius van der Haagen geb. 27-02-1874 Boxtel, koopman, agent van een dagblad, incasseerder, ovl. 18-07-1954 Vught tr. 1) 16-09-1911 Den Bosch met Geertrude van Asten geb. 10-02-1885 Den Bosch, dienstbode, ovl. 13-10-1932 (Ouders: Adrianus Lambertus van Asten, logementhouder, Joanna Cornelia van der Korput), tr. 2) 25-07-1934 Best met Francisca Cornelia Meeuwsen geb. 30-12-1892 Helmond (Ouders: Leonardus Meeuwsen, Huberta Boudewijns)

Kinderen:

- Leonardus Maria Sofia van der Haagen geb. 01-01-1913 Boxtel, agent van een dagblad, krantenbezorger, tr. 03-07-1936 Den Bosch met Hendrika Wilhelmina Margaretha Johanna de Groot geb. 22-07-1913 Den Bosch, dienstbode (Ouders: Arnoldus Antonius de Groot, bakker, Wilhelmina van Rooij)

  Kind:

  x Gerardus Arnoldus Johannes Henricus van der Haagen geb. Boxtel, ovl. 18-03-1941 Boxtel

- **ADRIAAN GEERTRUDA WILHELMINA VAN DER HAAGEN** geb.17-02-1914 Boxtel, fabrikant, tr. 20-05-1938 Boxtel met Cornelia Maria Catharina Kerkenaar geb. 10-07-1913 Bussum *(wonende Burgakker 16, Molenstraat 84)* (Ouders: Cornelis Casper Kerkenaar, [ovl. te Boxtel] meubelmaker, Wilhelmina Johanna van der Hall)

STAMBOOM HANEWINCKEL

(Bezoeker Boxtel)

I. Johan Hanewinkel [predikant], Christine Barbera Prouningh van Deventer

Kind:

I.1.> II. Jacob Hanewinkel geb. 08-08-1659 Mierlo [predikant], ovl. 02-11-1726 Gemert tr. 1695 met Ida van Ravestein geb. 1679, ovl. 1750 (9 kdn o.a.:)

Kind:

II.1.> III. Albertus Hanewinckel geb. 16-05-1698 Gemert [predikant], ovl. 03-10-1764 Nuenen tr. (1) 1728 met Catharina Hermani van der Clee geb. 30-11-1702 Den Bosch, begr. 29-08-1748 Geldrop (4 kdn o.a:); tr. (2) 02-02-1756 St.Oedenrode met Anna Francoise de Chalus geb. Kortrijk, ovl. 18-10-1756 Geldrop

Kind:

III.1.> IV. Hermannus Christianus Hanewinckel ged. 15-12-1730 Bakel [predikant], ovl. 31-10-1808 tr. 05-03-1764 Deurne met Catharina Elisabeth Sluiter ged. 17-11-1743 Deurne, ovl. 24-06-1826 Valkenswaard (ouders: Hendrik Sluiter [dominee], Urselina Philippina de Cassemajor)

Kinderen:

IV.1. Henricus Albertus Hanewinckel ged. 09-12-1764 Nuenen

IV.2.> V. **STEPHANUS (STEVEN) HANEWINCKEL** ged. 05-10-1766 Nuenen [predikant Nederduits Gereformeerd], ovl. 15-12-1856 Ravenstein tr. 21-10-1798 Bakel met Alida Johanna Clara von Schmidt auf Altenstadt geb. 04-04-1779 Den Dungen, ovl. 18-10-1858 Ravenstein (ouders: Jhr.Johann Heinrich Adolph von Schmidt auf Altenstadt [ambtenaar], Johanna Judith Gualtheri)

Kinderen:

V.1. Wilhelmina Catharina Johanna Hanewinkel geb. 07-09-1799 Aarle-Rixtel, ovl. 25-07-1891 Grave tr. 11-01-1837 Ravenstein met Carel Frederik Arentz geb. 08-04-1790 Hulst [eerste luitenant, griffier], ovl. 14-04-1872 Grave (ouders: Johan George Arentz, Anna Maria Klein Schmitz)

V.2. Christina Henrica Johanna Hanewinckel geb. 15-06-1801 Oost-Graftdijk (N.H.), ovl. 19-12-1871 Appeltern tr. 17-08-1833 St. Oedenrode met Johannes van Weezel geb. 20-04-1810 Willemstad (N.Br) [genees-, heel- en verloskundige], ovl. 01-05-1883 Appeltern (ouders: Pieter Johan van Weezel [koopman], Agneta Mijneschijn)

V.3. Johanna Jacoba Petronella Gisbarta Hanewinckel geb. 1802, ovl. 30-08-1832 Ubbergen

V.4. Henriette Albertina Georgia Hanewinckel geb. 01-07-1804 Vierlingsbeek, ovl. 10-05-1882 Ravenstein (ongehuwd)

V.5. Stephanus Johannes Otto Hanewinckel ged. 29-10-1805 Vierlingsbeek

V.6. Willem Hendrik François Hanewinckel geb. 17-07-1807 Vierlingsbeek, ovl. 09-06-1822 Ravenstein

V.7. Johan Pieter Eliza Karel Hanewinckel geb. 14-03-1809 Vierlingsbeek [ambtenaar], ovl. 26-02-1865 Vierlingsbeek tr. (1) 18-09-1846 Vierlingsbeek met Maria Magdalena Gerdessen geb. 11-11-1813 Meerkerk (ouders: Lodewijk Antoon Gerdessen, Maria Catharina Magdalena Reijkhof); tr. (2) 09-01-1851 Breda met Charlotta Dorothea Arachart geb. 24-12-1805 Breda (ouders: Ludovicus Arachart, Antonia Gerard)

V.8. Jakobus Hermannus Christianus Bartholomeus Hanewinckel ged. 01-03-1810 Vierlingsbeek, ovl. 12-05-1812 Warns

V.9. Arnoldina Margarita Bartholda Hanewinkel geb. 17-10-1811 Hemelumer (Frl), ovl. 22-10-1898 Ravenstein

V.10. Jacoba Hermanna Christiana Bartholomea Hanewinckel geb. 1813 Warns (Frl), ovl. 15-09-1894 Ravenstein

V.11. Johan Hendrik Albert Carel Hanewinckel geb. 1815 Warns (Frl) [predikant], ovl. 08-12-1861 Ravenstein

V.12. Johanna Henrietta Adolfina Wilhemina Hanewinckel geb. 13-12-1818 Ravenstein

V.13. Johan Hendrik Adolf Wilhelm Hanewinckel ged. 21-04-1820 Ravenstein

IV.3. Catharina Hanewinckel ged. 03-07-1768 Nuenen, ovl. 27-04-1847 Heusden

IV.4. Petrus Johannes Hanewinckel ged. 06-05-1770 Nuenen

IV.5. Jacobus Hanewinckel ged. 12-07-1772 Nuenen

IV.6. Willem Hendrik Hanewinckel ged. 23-07-1775 Nuenen

IV.7. Johanna Jacoba Hanewinckel ged. 28-09-1777 Nuenen, ovl. 20-08-1850 Heusden tr. 08-06-1814 Nuenen met Johannes Koocken geb. 13-03-1754 Valkenswaard, ovl. 15-05-1827 Valkenswaard (ouders: Hendricus Koocken, Anna Catharina de Keesel)
IV.8. Henrica Albertina Hanewinckel ged. 02-04-1780 Nuenen
IV.9. Henrica Albertina Hanewinckel ged. 30-12-1781 Nuenen, ovl. 20-05-1825 Valkenswaard (ongehuwd)
IV.10. Hermannus Cornelius Hanewinckel ged. 10-10-1784 Nuenen
IV.11. Anna Maria Arnolda Christina Hanewinckel geb. 13-04-1788 Nuenen tr. 09-03-1817 Valkenswaard met Felix Augustus de Pineda geb. 23-10-1789 Hasselt (3 kdn), ovl. 07-06-1831 Breda (ouders: Guillaume Joseph de Pineda, Johanna Maria Anna Geertruij van den Bergh)

STAMBOOM VAN HELVOORT

(burgemeester van Boxtel)

Voorouders: Adrianus Janse van Helvert, Joanna Maria Stokx
Kind:
I.> II. Johannes van Helvoort geb. 16-05-1791 Dinther [landbouwer], ovl. 30-11-1872 Dinther tr. met Meg(c)hel Perken (Perquin) geb. 19-05-1794 Vught, ovl. 04-07-1849 Heesch (ouders: Stephanus (Etiènne) Perquin, Elisabeth Lucia Raaijmakers (Rademaker))
Kinderen:
II.1. Johannes van Helvoort geb. 23-08-1819 Heesch, ovl. 21-02-1885 Heeswijk tr. 16-05-1858 Heeswijk met Cornelia Gerdina Dobbelsteen (ouders: Christiaan Dobbelsteen, Anna Maria van den Boom)
II.2. Johanna Maria van Helvoort geb. 17-09-1821 Heesch, ovl. 06-03-1890 Heeswijk tr. 26-04-1856 Heesch met Gerardus Verhagen ged. 07-10-1819 Heeswijk [landbouwer], ovl. 05-06-1877 Heeswijk (ouders: Hendrik Verhagen [landbouwer], Johanna Dobbelsteen)
II.3. Clasien van Helvoort geb. 15-03-1827 Heesch
II.4.> III. Adrianus van Helvoort geb. 13-12-1829 Heesch [landbouwer], ovl. 17-12-1896 Zeeland tr. 19-01-1861 Zeeland met Francisca (Francina) van Grinsven geb. 27-02-1834 Zeeland [landbouwster], ovl. 17-09-1897 Zeeland (ouders: Hendrikus van Grinsven, Johanna Catharina Spierings)

Kinderen:
III.1. Johannes van Helvoort geb. 1857 Heesch, ovl. 19-09-1860 Heesch
III.2. Marinus van Helvoort geb. 27-01-1862 Heesch [voerman], ovl. 06-12-1896 Zeeland (ongehuwd)
III.3. Hendrikus van Helvoort geb. 01-03-1863 Heesch, ovl. 15-09-1866 Heesch
III.4. Johanna Catharina van Helvoort geb. 17-08-1866 Heesch, ovl. 02-09-1866 Heesch
III.5.> IV. Johannes Hendrikus van Helvoort [schoolhoofd, kassier] geb. 13-12-1867 Nistelrode, ovl. 15-10-1954 Grave tr. 15-10-1900 Heeswijk met Theodora Donkers geb. 29-03-1869 Heeswijk, ovl. 24-07-1924 Zeeland (ouders: Martinus Donkers, Gerardina Kilsdonk)

Kinderen:

IV.1. Cornelis van Helvoort geb. 02-10-1902 Zeeland [seminarie]

IV.2. Adrianus Martinus Maria van Helvoort geb. 01-09-1904 Zeeland, ovl. 25-09-1904 Zeeland

IV.3. **MARTINUS ADRIANUS MARIA VAN HELVOORT** geb. 11-03-1906 Zeeland (N.Br.) [gemeente secretaris, burgemeester], ovl. 05-04-1981 Boxtel tr. 01-08-1932 Weert met Johanna Petronella Maria Antonia Boers geb. 21-12-1907 Horst, ovl. 23-07-1995 Eindhoven (ouders: Dijonisius Antonius Boers [koopman], Wilhelmina Goossens)

IV.4. Francina Gerardina Cunera van Helvoort geb. 18-01-1907 Zeeland tr. 07-08-1934 Zeeland met Franciscus Josephus Gertrudis Maria Ekstijn geb. 08-12-1904 Grave [muziekleraar] (ouders: Franciscus Josephus Ekstijn, Gertruda Gerdina Adriana Frapon)

IV.5. Gerardina Francisca Maria van Helvoort geb. 04-06-1908 Zeeland

IV.6. Adrianus Johannes Maria van Helvoort geb. 25-05-1910 Zeeland

IV.7. Maria Catharina Christina van Helvoort geb. 25-02-1915 Zeeland

III.6. Johannes van Helvoort geb. 26-06-1869 Zeeland [koetsier], ovl. 14-02-1946 Eindhoven tr. 23-01-1905 Loon op Zand met Petronella (Pieternella) Geubel geb. 22-05-1862 Leerdam, ovl. 11-02-1942 Hengelo (Ov) (ouders: Johan Ernst Geubel, Pieternella van de Rande)

III.7. Anna Catharina van Helvoort geb. 18-09-1870 Zeeland, ovl. 19-12-1940 Zeeland

III.8. Cornelis Lambertus van Helvoort geb. 06-02-1872 Zeeland, ovl. 19-12-1913 Zeeland

III.9. Johannes Arnoldus van Helvoort geb. 25-08-1875 Zeeland, ovl. 16-01-1958 Zeeland tr. 19-01-1901 Zeeland met Cornelia van Tiel geb. 08-11-1875 Zeeland, ovl. 18-01-1949 Zeeland (ouders: Johannes van Tiel, Wilhelmina Verhoeven)

II.5. Johanna van Helvoort geb. 11-03-1831 Heesch

II.6. Jan van Helvoort geb. 08-02-1833 Heesch, [priester], ovl. 20-01-1906 Nijmegen

---

STAMBOOM HEIJRMANS

(Eigenaar Jachtrust)

Soms geschreven als: Heijermans of Heijzermans

Elias Heijrmans, Maartje Roelofs

- Hendrik Hermanus Heijrmans ged. 1774 R'dam, ovl. 14-04-1828 R'dam tr. 19-04-1795 R'dam met Eva van der Voort ged. 08-10-1765 R'dam, ovl. 14-01-1833 R'dam (Ouders: Kornelis van der Voort, Jannetje Vermeer)

Kinderen:

1. Elias Cornelis Hendrik Heijrmans ged. 02-08-1795 R'dam, ovl. 02-11-1865 R'dam tr. 26-05-1819 R'dam met 1) Anna Maria Sel(le)man ged. 26-01-1796 R'dam, ovl. 31-08-1831 R'dam

(Ouders: Hendrik Selman, Anna Maria van Zeeland) 2) 25-04-1832 R'dam met Johanna Bemme geb. 1801 Delft, ovl. 12-07-1833 R'dam (Ouders: Jan Bemme, Elisabeth Rijneke) 3) 08-12-1836 Schiedam met Jacoba Philippina Semer geb. 07-06-1811 Groningen, ovl. 09-01-1884 R'dam (Ouders: Jacobus Semer, Zuzanna Lamair)

2. Cornelis Hermanus Hendrik ged. 02-04-1797 R'dam, ovl. 03-11-1828 R'dam tr. 20-11-1822 R'dam met Maria Breda ged. 1799 Capellen op den IJssel (Ouders: Marinus Breda, Pieternella Karreman)

3. Maria Jansje Heijrmans ged. 11-08-1799 R'dam

4. Maria Johanna Heijrmans geb. 1801 R'dam, ovl. 06-05-1882 R'dam tr. 17-02-1830 R'dam met Gerrit Emmerie geb. 1795 Haarlem, ovl. 18-06-1849 R'dam (Ouders: Adrianus Emmerie, Elisabeth Blankers)

5. Jannetje Heijrmans geb. 30-01-1803 R'dam, ovl. 11-09-1882 R'dam tr. 25-06-1834 R'dam met Jacobus Scott geb. 1804 R'dam (Ouders: Andries Scott, Elisabet van Heemert)

7. Hermanus Roelofs Hendrik Heijrmans geb. 28-09-1806 R'dam, ovl. 23-02-1861 R'dam tr. 07-11-1855 R'dam met Paulina Algonda Annokkée geb. 1814 R'dam (Ouders: Christiaan Annokkée, Adriana Algonda van der Giessen)

6. **HENDRIK HERMANUS ROELOF HEIJRMANS** ged. 06–01-1805 R'dam, ovl. 16-09-1901 R'dam tr. 15-01-1845 R'dam met Pieternella Johanna van Commenie geb. 19-03-1811 R'dam, ovl. 06-10-1848 R'dam (Ouders: Jacobus van Commenie, Johanna van der Steen) [Erkenning/wettiging van 2 kinderen]

Kinderen:

≠ Petronella Heijrmans geb. 30-05-1834 R'dam, ovl. 23-11-1847 R'dam (drenkeling)

≠ Hendrik Hermanus Roelofs Heijrmans geb. 11-12-1844 R'dam, directeur, ovl. 04-10-1911 Laag-Soeren R'dam tr. 10-06-1869 Heerde met Dina Wilhelmina de Stoppelaar geb. 08-03-1845 Hengelo, ovl. 13-10-1907 Ede, beiden zonder beroep, wonende te Boxtel (Ouders: Adriaan de Stoppelaar, onderwijzer, Johanna Wilhelmina Langeler)

Kinderen:

+ Mr. Hendrik Hermanus Roelof Roelofs Heijrmans geb. 09-07-1871 Oegstgeest, assistent bibliothecaris aan de TH te Delft, tr. 1) 10-09-1902 Groningen met Janette van Gilse(n) geb. 11-08-1875 Groningen, zonder beroep, ovl. 15-03-1967 R'dam (Ouders: Jacob van Gilse, predikant, wonende te Groningen en Anna Pieternella Meelboom). Het huwelijk is op 12-08-1915 te A'dam ontbonden; tr. 2) 24-08-1915 Leiden met Adéle Fuchs geb. 30-09-1888 Batavia (Ouders: Frederik Johannes Fuchs, Therese Wilhelmina Pauli)

Kinderen:

* Jacob Roelofs Heijrmans (zn van 1) geb. 07-06-1907 Delft, scheikundig ingenieur, tr. 16-04-1935 Nijmegen met Tine van Hoorn geb. 07-06-1910 Nijmegen (Ouders: Dirk van Hoorn, leraar, Reena van Heel)

* Frederik Johannes Heijrmans (zn van 2) geb. 10-07-1916 Delft

+ Johanna Wilhelmina Roelofs Heijrmans geb. 30-05-1875 Oegstgeest, ovl. 09-05-1930 Merano tr. 25-05-1900 R'dam met Friedrich Heinrich Erdbrink geb. 07-06-1864 Osnabrück (Dld), ovl. 11-04-1941 Laag-Soeren (Ouders: Gerhard Wilhelm Erdbrink, Johanna Clara Charlotte Weiskamp)

Kinderen:

* Johanna Clara Charlotte Erdbrink geb. 10-08-1903 R'dam tr. 16-04-1925 Utrecht met Albert Willem Bruna geb.1903 Utrecht (Ouders: Hendrik Magdalenus Bruna, Maria Sophia Cockuijt)
* Dina Wilhelmina Johanna Erdbrink geb. 22-04-1901 R'dam tr. 07-12-1934 Zeist met Christiaan van 't Hoogerhuis geb. 1886 R'dam

+ Dina Wilhelmina Roelofs Heijrmans geb. 18-06-1878 Oegstgeest, ovl. 00-07-1947 Uelsen (Dld) tr. 14-04-1898 R'dam met Gerrit Hendrik Locher geb. 11-02-1873 Zevenhoven, predikant, ovl. 17-12-1927 Duisburg (Dld) (ouders: Theodor Jacob Locher, Maria de Clercq)

Kinderen:

* Theodor Jacob Locher geb. 30-11-1899 Wilsum
* Dina Wilhelmina (Dien) Locher geb. 25-03-1901 Wilsum, ovl. 03-12-1989 A'dam tr. 21-01-1926 Duisburg (Dld) met Johannes Rudolf Wolfensberger geb. 09-12-1898 Noordeloos, ovl. 03-10-1985 A'dam
* Hendrik Hermanus Roelof Locher geb. 21-09-1902 Nieuw- en Sint Joosland (Z)
* Maria Dorothea Elisabeth Locher geb. 24-05-1906 Nieuw- en Sint Joosland (Z)
* Johannes Stefanus Gottfried Locher geb. 11-10-1908 Nieuw- en Sint Joosland (Z)
* Herman Karl Samuel Locher geb. 12-05-1913 Nieuw- en Sint Joosland (Z)

+ Frans Roelofs Heijrmans geb. 21-08-1887 Oegstgeest, gemeenteontvanger, ovl. 12-08-1945 R'dam tr. 06-03-1913 Leiden met Jannetje Antonia Meijer geb. 24-06-1887 Middelharnis, ovl. 06-09-1957 Etten-Leur (Ouders: Dirk Meijer, Lijntje Zeedijk)

Kind:

* Lina Roelofs Heijrmans geb. 1918 Rhoon tr. 27-07-1944 R'dam met Arie Keus geb. 1922 Katwijk, controleur (Ouders: Willem Keus, Petronella Dina de Bruin)

+ Adriaan Heijrmans geb. 15-01-1877 Oegstgeest, ovl. 17-07-1877 Oegstgeest

+ Petronella Johanna Heijrmans geb. 06-03-1873 Oegstgeest, ovl. 19-12-1904 Krommenie tr. 10-05-1894 Oegstgeest met Gideon van Houten, fabrikant metaalwaren, geb. 26-11-1869 Hengelo, ovl. 05-11-1925 Hilversum (Ouders: Joan Walrave van Houten, steenfabrikant, Alida Berendina Langeler)

Kinderen:

* Alide Bernardine van Houten geb. 11-03-1895 Krommenie tr. 30-10-1923 Hilversum met Sebastiaan Cornelis Herman Nederburgh, advocaat, geb. 22-02-1896 Buitenzorg
* Hendrik Hermanus van Houten geb. 04-10-1898 Krommenie, directeur vennootschap, tr. 01-12-1925 Hilversum met Magrieta Jaarsma geb. 1906 Hilversum
* Pieternella Joanna van Houten, geb. 03-09-1901 Krommenie
* Gideon Walrave van Houten geb. 19-12-1904 Krommenie

STAMBOOM HOEK

(Huisarts te Boxtel)

I. Pieter Dingeman Christiaanszn Hoek geb. ± 1730 Berkel en Rodenrijs, ovl. 26-09-1780 Berkel en Rodenrijs tr. 29-01-1764 Berkel en Rodenrijs met Cornelia Boer geb. 22-10-1735 Berkel en Rodenrijs, ovl. 30-01-1815 Berkel en Rodenrijs (4 kdn o.a.:) (ouders: Arie Corneliszn Boer, Altje Verseiden)

Kind:

I.1.> II. Cornelis Hoek geb. 10-09-1768 Berkel en Rodenrijs, ovl. 18-07-1852 Wateringen tr. 06-05-1798 Wateringen met Rosalia Alida van Hulst geb. 12-05-1773 Voorburg, ovl. 21-05-1837 Wateringen (3 kdn o.a.:) (ouders: Martinus van Hulst, Maria van der Arend)

Kind:

II.1.> III. Petrus Martinus Hoek geb. 27-03-1806 Wateringen [burgemeester], ovl. 06-10-1857 tr. (1) 12-10-1831 Schiedam met Anna Maria Meijer geb. 27-10-1810 Schiedam, ovl. 16-04-1849 Wateringen (13 kdn o.a.:) (ouders: Johannes David Meijer, Margaretha Vol); tr. (2) 29-05-1850 Schiedam met Jacoba Maria van Otterdijk geb. 13-07-1827 Schiedam, ovl. 11-08-1862 Wateringen (5 kdn) (ouders: Josephus Marcelis van Otterdijk, Johanna Margaretha Meijer)

Kind:

III.1.> IV. Cornelis Petrus Hoek geb. 02-08-1832, ovl. 03-06-1892 Wateringen tr. 02-06-1855 Wateringen met Magdalena Clementia Persoon geb. 27-04-1831, ovl. 02-11-1895 Delft (ouders: Cornelis Pancras Persoon, Clasina Ammerlaan)

Kinderen:

IV.1.> V. **PETRUS MARTINUS (PIET) HOEK** geb. 02-08-1857 Wateringen [arts], ovl. 14-07-1935 Boxtel tr. 10-09-1884 Schiedam met Maria Wilhelmina Johanna Jansen geb. 21-04-1857 Schiedam, ovl. 27-01-1943 Boxtel (ouders: Hendrik Christiaan Jansen, IJda Hermina Hoppe)

Kinderen:

V.1. **Cornelis Petrus Joseph (Kees) Hoek** geb. 05-08-1885 Boxtel [arts], ovl. 01-10-1956 Boxtel tr. Agnes Emma Charlotte Josepha Stappaerts geb. 06-03-1904 Boxtel (ouders: Carolus Josephus Stappaerts, Anna Machtilda Maria Crols)

V.2.> VI. Yda Maria Hendrika Hoek geb. 05-05-1887 Boxtel tr. 28-11-1916 Boxtel met Mathias Egidius Baptist Regouin geb. 01-05-1881 Cuijk [leerlooier], ovl. 20-02-1927 Cuijk (ouders: Lambertus Johannes Regouin, Maria Petronella Elisabeth Linders)

Kind:

VI.1. Mathias Baptist Lambertus Maria Regouin geb. 17-01-1918 Cuijk

V.3. Henricus Cornelis Josef Hoek geb. 30-07-1889 Boxtel [arts], ovl. 22-03-1962 Heerlen (ongehuwd)

IV.2. Cornelis Johannes Hoek geb. 01-02-1859 Wateringen, ovl. 28-08-1944 Wateringen tr. 25-10-1887 Wateringen met Apollonia Helderman geb. 24-10-1860 Wateringen, ovl. 15-04-1936 Wateringen (ouders: Johannes Helderman, Maria van Leeuwen)

IV.3. Johannes David Theodorus Hoek geb. 06-10-1860 Wateringen, ovl. 17-07-1936 Wateringen

Zie ook stamboom Stappaerts

STAMBOOM VAN HOOGERWOU

(Damastfabrikant +
houthandelaar in Boxtel)

I. Johannis Hendrikus van Hoogerwou [timmerman], Catharina Elisabeth Andrek

Kinderen:

I.1. Jacoba (Jacqueline) van Hoogerwouw geb. 14-04-1771 Boxtel, ovl. 26-12-1840 Den Bosch tr. 21-09-1812 Den Bosch met Jan Jonker geb. 1763 Brogenpikken (Dld?), ovl. 13-10-1825 Den Bosch (Weduwnaar van Joanna Maria Coen) (ouders: Conrad Jonker, Catharina Rausch)

I.2. Elisabeth Geertruij van Hoogerwou geb. 03-06-1792 Boxtel, ovl. 21-02-1887 Den Haag tr. 19-05-1814 St.M.Gestel met Cornelis van Meerendonk geb. 11-05-1792 Dordrecht, ovl. 19-05-1848 Montfort (ouders: Joseph Roelof van Meerendonk, Johanna Neering)

I.3.> II. **WILHELMUS JOHANNIS VAN HOOGERWOU** ged. 19-01-1777 Boxtel [damastfabrikant], ovl. 12-01-1855 Boxtel tr. Hendrica de Reus geb. 29-12-1777 Meeuwen, ovl. 22-05-1838 Boxtel (ouders: Jacobus de Reus, Johanna van Rijswijk)

Kinderen:

↓II.1.> III. **Jan (Johan) Hendrik van Hoogerwou** geb. 11-11-1808 Boxtel [logementhouder, herbergier, damastfabrikant], ovl. 16-01-1870 Boxtel tr. 25-01-1838 Boxtel met Geerdina Margaretha Geerds (Geerts) geb. ± 1813 Wiener (Dld), ovl. 17-08-1892 Boxtel (ouders: NN, Catharina Geerds)

Provinciale Noordbrabantsche en 's Hertogenbossche courant 21-01-1870

Heden overleed na eene langdurige ziekte mijn Echtgenoot de Heer J.H. van Hoogerwou, tot diepe droefheid van mij, mijne Kinderen en Behuwdkinderen. Wed. J.H. van Hoogerwou, geb. Geerts. Boxtel, 16 Januarij 1870.

Kinderen:

↓III.1.> IV. **JAN HENDRIK Geerds (op 25-01-1838 gewettigd in) VAN HOOGERWOU** geb. 23-04-1834 Boxtel [houthandelaar], ovl. 21-07-1907 Boxtel tr. 14-10-1880 A'dam met Maria Susanna Bruschwiler geb. 20-12-1855 Oirschot, ovl. 01-11-1928 Boxtel *(wonen sinds 09-12-1880 Boxtel Stationsstraat)* [ouders: Willem Hendrik Bruschwiler, Margaretha Wilhelmina Beindorff)

Kinderen:

IV.1. Margaretha van Hogerwou geb. 03-12-1881 Boxtel, ovl. 26-03-1968 Vught tr. 06-10-1920 Nijmegen met Jan Justinus Dionijs Eduard Pieter (Just) Clercx geb. 06-12-1877 Boxtel [houthandelaar], ovl. 14-02-1939 Apeldoorn (ouders: Hendrikus Clercx, Maria Anna Josepha van de Ven)

IV.2. Jan Hendrik van Hogerwou geb. 09-05-1883, ovl. 24-03-1884 Boxtel

3. Jan Hendrik van Hogerwou geb. 04-02-1885 Boxtel [houthandelaar], ovl. 27-12-1954 Boxtel tr. 14-10-1941 Boxtel met Petronella Johanna Arnoldina Maria van Liempt geb. 25-05-1900 Boxtel, ovl. 25-10-1988 Boxtel (ouders: Arnoldus Johannes van Liempt, Adriana van de Pas)

IV.4. Willem Jan Hendrik van Hogerwou geb. 14-03-1886 Boxtel, ovl. 05-12-1989 Boxtel

IV.5.> V. Willem Jan Hendrik van Hogerwou geb. 27-04-1893 Boxtel, ovl. 03-08-1935 Boxtel tr. 11-07-1924 Den Haag met Louise Cornelia Maria Franke geb. 06-01-1899 Zoetermeer, ovl. 09-06-1962 Boxtel (ouders: Johannes George Franke, Adriana Henrietta Gudula Leocadia Maria Ots)

Kind:

V.1. Jan Willem Hendrik van Hogerwou geb. 07-10-1933 Boxtel, ovl. 09-12-2011 Bergen (NH) tr. ? (3 kdn)

III.2.> VI. Hendrika Wilhelmina van Hoogerwou geb. 27-08-1839 Boxtel, ovl. 18-01-1871 R'dam tr. 20-06-1863 Boxtel met Anthonij van Aken geb. 23-03-1839 R'dam, ovl. 20-02-1904 R'dam (ouders: Willem Hendrik van Aken, Maria Lugten)

Kinderen:

VI.1. Maria Hendrica van Aken geb. 17-05-1864 R'dam, ovl. 02-02-1916 Boxtel tr. 25-04-1889 R'dam met Wouter Adriaan Ribbe geb. 27-03-1866 Den Haag, [fabrikant] ovl. 28-02-1949 Den Haag (ouders: Wouter Adriaan Ribbe, Catharina Maria Hardenberg)

VI.2. Johan Hedrik van Aken geb. 30-08-1865 R'dam, ovl. 09-01-1933 Hillegersberg tr. 06-09-1895 Boxtel met Frederica Johanna Amelia Elisabeth van Tricht geb. 20-01-1876 Steenderen (2kdn) (ouders: Hendrik David van Tricht, Gijsberta Pietronella Maria Brouwers)

VI.3. Willem Cornelis van Aken geb. 30-08-1865 R'dam, ovl. 16-11-1865 R'dam

I.4.> VII. Petrus Hermanus van Hoogerwou geb. 08-04-1840 Boxtel [houtkoper, houthandelaar], ovl. 26-03-1898 Boxtel tr. 10-12-1890 A'dam met Johanna van de Meerendonk geb. 02-08-1862 Boxtel, ovl. 07-06-1935 Oisterwijk (ouders: Antonius van de Meerendonk [metselaar], Petronella van Erp)

Kinderen *(erkend bij hun huwelijk)*:

VII.1. Geerdina Margaretha van Hoogerwou *(van den Meerendonk)* geb. 20-07-1888 A'dam, ovl. 20-04-1935 Princenhage tr. 1) 03-06-1908 Vught met Willem Jozef Wouters geb. 04-07-1873 Deurne en Liessel [notaris], ovl. 02-12-1931 Oisterwijk *(Echtscheiding 30-03-1920 Breda)* (ouders: Christiaan Wouters, Anna Catharina Trines); tr. 2) 21-05-1921 Breda met Arnoud Simons geb. 30-12-1868 Den Haag [luitenant kolonel der huzaren], ovl. 14-07-1937 R'dam (ouders: Anthonie Simons, Cornelia Wilhelmina van Aken)

VII.2. Johanna Hendrika van Hoogerwou *(van den Meerendonk)* geb. 13-01-1890 A'dam, ovl. 16-02-1959 Cuijk en Sint Agatha tr. 1) 05-07-1910 Vught met Derk Meerstadt geb. 08-03-1873 Zutphen [sigarenfabrikant], ovl. 23-01-1951 Antwerpen (4 kdn) *(Echtscheiding 20-04-1923 Den Haag)* (ouders: Albertus Meerstadt [slager], Klasina Wunderink); tr. 2) 02-02-1924 Cappellen (B) met Freide Franciscus Christiaan Font geb. 22-12-1874 Vught, ovl. 26-06-1946 Eindhoven (ouders: Freide Antonius Font, Maria Helena Kersten)

III.3. Catharina Jacoba van Hoogerwou geb. 27-09-1841 Boxtel, ovl. 25-02-1914 Boxtel tr. 23-08-1866 Boxtel met Willem Hendrik Velsen geb. 13-06-1838 Boxtel, ovl. 17-11-1887 Boxtel (2 kdn) (ouders: Petrus Hermanus Velsen, Catharina Jacoba van Hoogerwou)

III.4. Willem Jacobus van Hoogerwou geb. 23-11-1843 Boxtel, ovl. 02-12-1900 Boxtel

III.7. Hendrik Jan van Hoogerwou geb. 02-07-1845 Boxtel, ovl.

III.8. Paulus Jan van Hoogerwou geb. 29-07-1847 Boxtel, ovl. 09-05-1909 Boxtel

III.9. Augustinus Jan van Hoogerwou geb. 12-06-1849 Boxtel, ovl. 18-12-1894 Utrecht

III.10. Jacobus Stephanus van Hoogerwou geb. 14-05-1851 Boxtel [houtkoper], ovl. 04-05-1925 Boxtel

II.2. N.N. van Hogerwouw ovl. 05-02-1812 Boxtel (levenloos)

II.3. Catharina Jacoba van Hogerwou geb. 19-01-1813 Boxtel, ovl. 27-11-1872 Boxtel tr. 14-05-1836 Boxtel met Pieter Hermanus Velsen geb. 30-11-1815 Utrecht, ovl. 06-09-1884 Boxtel (ouders: Adam Hendrik Velsen, Rachel Christina Judigh Henrietta van Pesch)

II.4. Wilhelmus Hendrikus van Hogerwouw geb. 21-10-1814 Boxtel, ovl. 17-02-1816 Boxtel

II.5. Johanna Antonia van Hogerwouw ovl. 10-02-1817 Boxtel

II.6. Willem Hendrik van Hogerwouw geb. 20-04-1819 Boxtel, ovl. 31-10-1824 Boxtel

Zie ook stamboom Franke en stamboom Welsch.

STAMBOOM VAN HUGENPOTH

(Burgemeester van Boxtel)

I. Alexander Walraedt Diederich van Hugenpoth tot Aerdt geb. 08-02-1695 Dortmund, ovl. 00-11-1780 Herwen (Gld) tr. 1) 06-03-1725 Leeuwarden met Maria Constantia van Camstra Tot Tiaarda geb. 07-09-1699 Leeuwarden, ovl. 11-05-1731 Herwen en Aerdt (Gld); tr. 2) 12-02-1737 Zwolle met Johanna Louise Hermanna van Doetinchem geb. 17-05-1717 Zwolle, ovl. 23-09-1749 Herwen (Gld) (ouders: Cornelis Simon van Doetinchem, Henrica Arnolda Gansneb)
Kind:

I.1.> II. Jhr. Godefridus Franciscus Antonius Henricus Cornelis, “Godfried”, (van Nesselrode) Hugenpoth tot Aerdt [ritmeester] geb. 11-02-1743 Herwen, ovl. 27-07-1819 Herwen (Gld) tr. 05-07-1779 Markelo met Sophia Ludovica Maria Wilhelmina Frederika Ferdinanda Bentinck tot Breckelenkamp geb. 24-09-1759 Markelo, ovl. 25-06-1808 Herwen (Gld) (ouders: Maximilian Otto Bentinck tot Brecklenkamp, Isabella van Hövell tot Heeckeren)

Kinderen:

II.1. Baron Mr. Alexander Wilhelmus Josephus Joannes van Hugenpoth tot Aerdt geb. 01-06-1780 Markelo [minister], ovl. 15-08-1858 Herwen (Gld) tr. 08-02-1811 Emmerich (Dld) met Barones Cornelia Maria Theresia Josepha van Wijnbergen tot

Bussloo geb. 28-04-1790 Arnhem, ovl. 08-07-1881 Herwen (Gld) (2 kdn) (ouders: Hendrik Willem van Wijnbergen Tot Bussloo, Theodora Oliviera van Dorth Tot Medler)

II.2. Baron Otto Maximiliaan Theodorus Adolph (van Nesselrode) Hugenpoth tot Aerdt geb. 22-07-1781 Herwen, ovl. 16-04-1846 Zwolle tr. 30-07-1816 Vollenhove met Barones Maria Antoinette van Middachten geb. 10-07-1780 Vollenhove, ovl. 31-12-1844 Zwolle (ouders: Reinier Willem Joseph Antonie Frans van Middachten Heer van Frieswijk, Petronella Jacoba van Asbeck)

II.3. Johanna Louise Maria Josepha van Nesselrode-Hugenpoth tot Aerdt geb. 03-08-1782 Herwen, ovl. 29-12-1861 Herwen

II.4. Maria Adriana Clara Lucretia Barbara van Hugenpoth tot Aerdt geb. 03-01-1784, ovl. 04-12-1817 tr. 13-07-1806 Aerdt met Joannes Carolus Ferdinandus Adrianus van Laer van Hoenlo geb. 10-10-1749, ovl. 11-05-1823 (Weduwnaar van Wilhelmina Juliana von Spittael)

II.5. Jhr. Adolf Willem Johan Theodore Anthonie (van Nesselrode) Hugenpoth tot Aerdt geb. 31-12-1784 Herwen, ovl. 14-03-1867 Herwen

II.6. Wilhelmina Ernestine Josepha Maria Auguste van Nesselrode-Hugenpoth tot Aerdt geb. 09-03-1786 Herwen, ovl. 27-03-1865 Arnhem

II.7. Isabelle Maria Everharda Josepha van Nesselrode-Hugenpoth tot Aerdt geb. 19-03-1788 Markelo, ovl. 17-01-1833 Herwen

II.8.> III. Joannes Nepomucenus Wilhelmus Antonius Baron van Hugenpoth tot Aerdt geb. 17-09-1789 Herwen [advocaat, notaris], ovl. 30-12-1849 Utrecht tr. 24-08-1824 Den Haag met Carolina Rosa Clotildis Flament geb. 30-11-1802 St.Pierre, Martinique, ovl. 15-12-1835 Arnhem (ouders: Lodewijk Flamant, Maria Adelheid Clothilde Signay)

Kinderen:

III.1.> IV. Carolus Antonius Ludovicus baron van Hugenpoth tot Aerdt geb. 25-08-1825 Arnhem [burgemeester], ovl. 16-10-1907 ‘s-Heerenberg (Montferland) tr. 1) 20-10-1858 Vorden met Olivira Francisca Theodora Maria baronesse van Dorth tot Medler geb. 07-04-1835, ovl. 06-06-1869 Bergh (Montferland) (ouders: Zeno Theodorus Johannes Hermanus Baron van Dorth tot Medler [grondeigenaar], Elisabeth Maria Cornelia Wilhelmina Baronesse Hacfort) tr. 2) 06-08-1878 Vorden met Maria Elisabeth Olivira Wilhelmina baronesse van Dorth tot Medler geb. 21-02-1834 Hengelo, ovl. 13-01-1893 ‘s-Heerenberg (ouders: Seyno Theodorus Johannes Hermanus Baron van Dorth tot Medler [grondeigenaar], Elisabeth Maria Cornelia Wilhelmina Baronesse Hacfort tot ter Horst)

Kinderen:

IV.1. Alexander Marie baron van Hugenpoth tot Aerdt geb. 12-08-1859 ‘s-Heerenberg, ovl. 26-12-1859 ‘s-Heerenberg

IV.2. Godefridus Franciscus Maria baron van Hugenpoth tot Aerdt geb. 10-12-1860 ‘s-Heerenberg

IV.3. Alphonsa Antoinetta Maria baronesse van Hugenpoth tot Aerdt geb. 06-05-1862 ‘s-Heerenberg, ovl. 17-06-1927 Nijmegen

IV.4.> V. **ADOLPHUS LUDOVIKUS WILHELMUS BARON VAN HUGENPOTH TOT AERDT** geb. 29-09-1863 ‘s-Heerenberg [burgemeester], ovl. 09-11-1913 Boekel tr. 17-06-1901 Zevenaar met Anna Josephina Frederica Gijsberta Maria barones van Voorst tot Voorst geb. 17-01-1878 Zevenaar, ovl. 15-10-1938 Ophemert (ouders: Frederik Joseph Henri baron van Voorst tot Voorst [burgemeester], Maria Cornelia Theodora barones van Dorth tot Medler)

Kind:

V.1. Anna Godefrida Maria van Hugenpoth tot Aerdt geb. 11-08-1905 Boxtel, ovl. 26-07-1917 Nijmegen

IV.5. Maria Ottina baronesse van Hugenpoth tot Aerdt geb. 01-10-1864 ‘s-Heerenberg, ovl. 17-09-1954 Velp tr. Vincent Lodewijk baron van Boetzelaer geb. 14-06-1869 Ginneken, ovl. 31-03-1962 Velp (ouders: Dirk Coenraad Carel Baron van Boetzelaer, Maria Johanna Neomagus)

IV.6. Joannes Nepomucenus baron van Hugenpoth tot Aerdt geb. 05-08-1866 ‘s-Heerenberg [burgemeester], ovl. 04-03-1906 Arnhem

IV.7. Elisabeth Josepha Alexandra Maria baronnesse van Hugenpoth tot Aerdt geb. 24-10-1867 ‘s-Heerenberg, ovl. 30-07-1868 Bergh (Montferland)

IV.8. NN van Hugenpoth tot Aerdt (vrouw) ovl. 06-06-1869 Bergh (levenloos)

III.2. Alexander Cornelius Godefridus Innocentius van Hugenpoth tot Aerdt geb. 1827, ovl. 29-04-1867 Utrecht tr. 07-07-1859 Utrecht met Johanna Carolina Delbeek geb. 11-11-1835 Utrecht (ouders: Jan Carel Delbeek, Katharina Sophia Jetskea Bouricius van Idema)

II.9. Anthonia Ernestine Aleida Ludovica "Anthonia" van Nesselrode-Hugenpoth tot Aerdt geb. 26-08-1791 Herwen, ovl. 14-01-1875 Arnhem tr. 17-12-1836 Arnhem met Johan Joseph Debets (Heer van Westerveld) geb. 24-02-1774 Heerlen, ovl. 22-11-1844 Arnhem

II.10. Sophia Aloysia Anna Maria van Nesselrode-Hugenpoth tot Aerdt geb. 16-12-1792 Markelo, ovl. 17-03-1855 Den Bosch

Zie ook stamboom Roupe van der Voort

STAMBOOM HUYGENS

(Drossaard en rentmeester in Boxtel)

I. Ouders: Adriaan Huygens geb. ± 1550 [administrateur voor Prins Maurits], tr. ??

I.1. Hugo Huygens geb. 1591 tr. (1) Catelijen Lochtenburchs; tr. (2) Agnies de Haas

I.2.> II. **JOHAN (JAN) HUYGENS** geb. 1597 [drossaard], ovl. 03-03-1677 Boxtel tr. 30-01-1622 Prinsenland (N.Br) met Elisabeth van Winteroy ovl. 20-10-1644 Turnhout (ouders: Joan (Jan) Winteroy, Jenneken Winteroy)

Kinderen:

II.1. Elisabeth Huygens geb. 20-11-1622 Roosendaal, ovl. 03-12-1622 Roosendaal

II.2. Maria Huygens geb. 04-03-1624 Roosendaal, ovl. 23-12-1702 Boxtel (ongehuwd)

II.3. Elisabeth Huygens geb. 30-01-1626 Roosendaal. ovl. 12-02-1630 Roosendaal

II.4. N.N. Huygens ovl. 03-01-1627 Roosendaal doodgeboren

II.5. Jennette Huygens geb. 17-02-1628 Roosendaal, ovl. 11-06-1675 Meerhout (begraven in Boxtel)

II.6. Willemijnken Huygens geb. 10-01-1630 Prinsenland, ovl. 23-01-1630 Prinsenland

II.7. Wilhelmus Huygens geb. 04-05-1631 Roosendaal, ovl. 30-06-1647

II.8. Elisabeth Huygens geb. 23-09-1632 Roosendaal, ovl. 11-07-1657 (begraven in Boxtel)

II.9 Adriaen Huygens geb. 25-10-1633 Roosendaal, ovl. 16-02-1699 (begraven in Boxtel)

II.10. Johannes Huygens geb. 07-02-1635 Roosendaal, ovl. 08-06-1657 Boxtel (begraven in Boxtel) *(verdronken in de Dommel)*

II.11.> III. Theodorus Huygens geb. 23-05-1637 Meerhout [luitenant, ritmeester], ovl. 25-12-1688 Vught tr. met Catharina (Catrin) Dingmans ged. 30-01-1649 Zwaluwe, ovl. 23-03-1723 (begraven in Boxtel)

Kinderen:

III.1. Isabella Huygens geb. 31-08-1671

III.2. Adriaan Huygens geb. 02-01-1673 [secretaris], ovl. 16-02-1699 Boxtel

III.3. Jennette Huygens geb. 28-11-1675

III.4. Theodora Huygens geb. 05-01-1677, ovl. 02-09-1738 Prinsenland tr. Adriaan van Gijsselen

III.5. Antonina Huygens geb. 30-12-1677, ovl. 30-12-1720 (ongehuwd)

III.6. Johanna Huygens geb. 06-10-1679, ovl. 14-08-1738 Boxtel

III.7. Johannes Philibert Huygens geb. 15-12-1680, ovl. 20-01-1714 Boxtel (ongehuwd)

III.8. Willem Hendrik Huygens geb. 08-03-1682, ovl. 07-12-1738 Boxtel (ongehuwd)

III.9.> IV. Christiaan Huygens geb. 09-07-1683 [schepen], begr. 26-04-1768 St. Oedenrode tr. 5-12-1723 met Anna (Theresia) Johnston geb. 11-07-1704 Londen, ovl. 30-06-1798 (ouders: David Johnstone, Winifred Theresia Andrews)

Kind:

IV.1. David Huygens geb. 07-03-1725, ovl. 1766

IV.2. Dorothea Winnefrida Huygens geb. 08-04-1727, ovl. 24-01-1815

IV.3. Margrita Johanna Huygens geb. 06-08-1729, ovl. 1784

Johannis Laurens Huygens geb. 22-06-1732, ovl. 13-12-1763 Batavia tr. 15-11-1758 Batavia met Johanna Catharina Bangeman (2 kdn) (ouders: Pieter Joan Bangeman, Willemina Johanna Nemegheer)

IV.4. Diderick Huygens geb. 02-09-1734 [notaris, schepen], ovl. 10-10-1791 Den Bosch

IV.5. Catharina Constantia Huygens 02-11-1737, ovl. 00-09-1810

IV.6. Christiaan Adriaan Constantijn Huygens geb. 14-03-1740, ovl. 26-01-1764 Rio de Berbice (Guyana)

IV.7. Jacob Hugo Huygens geb. 12-10-1742, ovl. 05-03-1780 Batavia

III.10. Maria Constantia Huygens geb. 23-02-1685, begr. 27-10-1744 Boxtel tr. Willem de Fouchier [schepen Wijk bij Duurstede]

II.12. Henricus Huygens geb. 27-07-1638 Meerhout, ovl. 01-11-1720 Den Hulst (ongehuwd) (begraven in Boxtel)

Het 'begraven in Boxtel' gebeurde (vwb de Huygens) veelal in de St.Petruskerk.

In de parenteel van deze familie Huygens, stammend uit het Brabantse Terheijden bij Breda, komen ook de Haagse leden van de familie Huygens voor, onder wie de beroemde Constantijn Huygens (1596-1687) en zijn zoon Christiaan (1629-1695).

(N.B. Landgoed Den Hulst is gelegen aan Hulst 10 in St. Oedenrode [Jukeboxmuseum]).

STAMBOOM HOEVENAAR

(vrederechter en schout Boxtel)

Ouders: Hubertus Hoevenaar *(Hoevenaer)*, predikant, ∞ *1758 Dussen* met Hendrika Theodora van Brandwijk

Kinderen:

> Johanna Huberta Hoevenaar geb. 28-02-1760 Dussen, begr. 21-04-1760 Dussen-Muilkerk

> **CORNELIS THEODORUS HOEVENAAR**, ged. 05-04-1761 Dussen, vrederechter, ovl. 04-12-1827 Boxtel, ∞ 1) met Amelia Wilhelmina Henrietta Eckringa van Sprang(h); ∞ 2) 06-06-1790 Oirschot met Elisabeth Johanna Schouw geb. Den Bosch; ∞ 3) 12-08-1818 Boxtel met Aletta Kuijper geb. 1778 Utrecht, ovl. 20-11-1819 Boxtel (wed. van Philip Ernest von Halbritter) (Ouders: Marius Kuiper, Catharina Kreijlkamp)

Kinderen:

* Hendrika Theodora Sarah Hoevenaar geb. 11-08-1783 Geldermalsen
* Paulus Hubertus Hoevenaar geb. 27-10-1784 Geldermalsen, koopman ∞ 03-04-1817 A'dam met Aarnoudina Ringeling geb. 1793 A'dam (wed. van Hubertus Paulus Hoevenaar) (Ouders: Jan Hendrik Ringeling, Susanna Anthonia Thuret)
* Hubertus Paulus Hoevenaar geb. 29-12-1785 Geldermalsen, medicinaal dokter, ∞ 02-06-1813 A'dam met Aarnoudina Ringeling geb. 1793 A'dam (Ouders: Jan Hendrik Ringeling, Susanna Anthonia Thuret)
* Sara Hoevenaar ged. 06-02-1788 Den Bosch, ovl. 10-02-1843 Breda (ongehuwd)
* Elisabeth Josina Hoevenaar geb. 31-01-1791 Den Bosch, ovl. 19-05-1814 Zaltbommel ∞ 10-07-1813 Boxtel met Rijk Peter Vermeulen, burgemeester, geb. 25-08-1776 Zaltbommel, ovl. 10-07-1826 Zaltbommel (Ouders: Hermanus Vermeulen, Susanna Jacoba Verzijl) (Hertr. 11-11-1823 Zaltbommel met Catharina Apollonia Thooft)
* Willem Hoevenaar geb. 21-01-1819 Boxtel , controleur van de waarborg, enz., ovl. 16-12-1890 Hatert ∞ 04-08-1852 R'dam met Apolonia Baartz geb. 1830 Schiebroek (Ouders: Willem Baartz, Cornelia Christina Johanna Engels)

Kinderen:
– Cornelis Theodorus Hoevenaar geb. 08-06-1853 Leeuwarden, ambtenaar, ovl. 26-03-1885 Arnhem
– Cornelia Christina Johanna Hoevenaar geb. 08-10-1854 Leeuwarden ∞ 24-05-1883 Arnhem met Hendrik Albert van Trigt geb. 1830 Dordrecht kunstschilder
– Willem Hoevenaar geb. 18-01-1857 Leeuwarden,
– Sara Maria Hoevenaar geb. 19-05-1860 Leeuwarden

> Johanna Huberta Hoevenaar geb. 01-09-1763 Dussen, ovl. 07-01-1832 Brielle ∞ 18-09-1781 Dussen met Willem Hoijer geb. 28-11-1763 Brielle, jurist, burgemeester, ovl. 19-01-1831 Brielle

Kinderen:
– Hubertus Cornelis Hoijer ged. 10-07-1785 Brielle ∞ 18-11-1818 R'dam met Agnes Catharina Engels geb. 1798 R'dam
– Francois Hoijer ged. 04-02-1787 Brielle, koopman, ∞ 01-05-1816 Den Haag met Theodora Antonia de Jongh geb. 1789 R'dam
– Hendricus Theodorus Hoijer geb. 1789 Brielle ∞ 20-10-1819 Dalfsen met Hermanna Johanna Roosendael geb. 1800 Dalfsen
– Cornelia Maria Elisabeth Hoijer ged. 13-04-1783 Brielle
– Cornelis Theodorus Hoijer geb. 12-08-1799 Brielle, grondeigenaar, ovl. 16-07-1864 Rijswijk ∞ 30-05-1828 Zierikzee met Anna Johanna Elizabeth Mogge Pous geb. 1806 Zierikzee, ovl. 20-07-1867 Zierikzee

> Theodora Catharina Hoevenaar geb. 30-09-1766 Dussen, ovl. 14-12-1766 Dussen

---

STAMBOOM KORS

(Voorzitter KRO uit Boxtel)

I. Gerardus Hermanus (Gerrit) Kors ged. 19-04-1766 A'dam [diamantslijper], ovl. 27-02-1845 tr. 03-11-1803 A'dam met Lena Buch (Magdalena Beuk) [winkelierster] ged. 06-11-1780 Zevenhoven, ovl. 27-02-1845 A'dam (ouders: Johannes Conrades Beuk, Antje Pronk)

Kinderen:
I.1. Franciscus Joannes Kors ged. 09-09-1804 A'dam [huisonderwijzer] tr. 06-05-1835 A'dam met Catharina Clara Ockhorst geb. 1803 A'dam [dienstbode] (ouders: Gerhardus Ockhorst, Joanna Janssen)
I.2. Anna Maria Kors ged. 07-02-1806 A'dam
I.3. Maria Barbara Kors ged. 01-12-1807 A'dam
I.4. Agnes Kors ged. 10-08-1810 A'dam
I.5.> II. Martinus Kors geb. 1818 A'dam [goudsmid] tr. 11-06-1840 A'dam met Clazina (Klaasje) Schohaus geb. 31-05- 1818 Hoorn (Weduwe hertrouwde met Johannes Heijmolen) (ouders: Hermanus Schohaus, Anna Lampe)

Kinderen:

II.1. Maria Joanna Klasina Clara Kors geb. 29-03-1841 A'dam, ovl. 13-01-1871 Nistelrode tr. 11-07-1860 A'dam met Johannes Wilhelmus Bernardus Fischer geb. 12-09-1833 Utrecht [medicinae doctor], ovl. 05-08-1883 Boxtel (Weduwnaar hertrouwde met Maria Hubertina Josepha Leurs) (ouders: Josephus Hendricus Fischer [kleermaker], Catharina Eva Hilkes)
II.2. Francisca Anna Maria Kors geb. 25-02-1842 A'dam [kloosterzuster], ovl. 11-02-1912 Venlo
II.3.> IV. Franciscus Augustinus Hermanus Kors geb. 07-10-1852 A'dam [kantoorbediende, goudsmid], ovl. 25-02-1928 Nijmegen tr. 04-07-1883 Boxtel met Marianna Dikker geb. 11-04-1858 A'dam (ouders: Izaak Levie Dikker, Heijntje Proler)
Kinderen:

IV.1. Leonardus Martinus Antonius Gregorius Kors geb. 13-06-1884 Boxtel, ovl. 04-10-1944 Voorburg tr. Gertruda Ida Wilhelmina Pickers
IV.2. **JOANNES AUGUSTINUS ALPHONSUS MARIA KORS** geb. 14-09-1885 Boxtel [geestelijke], ovl. 06-08-1966 Utrecht
IV.3. Clasina Maria Hermina Cornelia Kors geb. 27-09-1886 Boxtel [onderwijzeres]
IV.4. Anna Maria Joseph(a) Kors geb. 06-03-1889 Boxtel
(05-06-1893 verhuisd gezin naar Tiel)
IV.5. Carolus Johannes Valentinus Kors geb. 21-07-1893 Tiel [advocaat] tr. 31-07-1929 A'dam met Florentina Franciska Maria Heinermann geb. 1898 A'dam (ouders: Joseph Conrad Heinermann, Florentine Herbermann)
IV.6. Elizabeth Maria Antonia Kors geb. 03-09-1895 Tiel, ovl. 14-01-1963 Nijmegen
IV.7. Maria Magdalena Hendrika Kors geb. 06-07-1902 A'dam
(12-08-1907 verhuisd gezin naar Nijmegen)

II.4. Leonardus Martinus Kors geb. 18-11-1854 A'dam [kantoorbediende] tr. 10-06-1880 A'dam met Maria Antonia Theresia Huberta Albers geb. 1849 Wijchen (ouders: Heinrich Albers, Anna Engelina Rosalia Constantia Voss)
II.5. Valentinus Martinus Kors geb. 17-07-1856 A'dam, ovl. 27-12-1908 Curaçao
II.6. Anna Magdalena Catharina Kors geb. 07-07-1858 A'dam
II.7. Louisa Maria Joanna Kors geb. 11-01-1861, ovl. 06-07-1861 Schalkwijk

---

STAMBOOM KNIRSCH

(Kunstschilder in Boxtel)

FRANZ KNIRSCH geb. 11-12-1863 ~~Katharinberg/Katerinky, nu Reichenberg, (Dld)~~, (Ruppersdorf, Oostenrijk) *(schilder, tekenaar, graveur, fotograaf, kopiist),* ovl. 23-01-1939 Boxtel (ouders: Ignaz Knirsch, Anna Oijs)
tr. 1) met Martha Thekla Steinert, geb. 06-12-1861 Frankenberg (Dld), ovl. 07-07-1920 Boxtel (ouders: Kore Gottfried Steinert, Johanna Eleonore Engelman)
Inwonend waren: 1. Weduwe Johanna Eleonore Steinert-Engelman *(schoonmoeder)* geb. 12-04-1825 Roethgen (Dld), ovl. 30-07-1902 2. Cornelia Maria IJpe geb. 06-1885 Baarle Nassau (N.Br) *(in dienst)* 3. Wilhelmijna van den Boer geb. 10-02-1886 Haaren (N.Br.) *(dienstbode)*
tr. 2) 30-09-1924 Boxtel met Constantia Jeannette Eliza Maria (Elisa) Gerris geb. 13-07-1882 Eindhoven, ovl. 29-06-1959 Bloemendaal (ouders: Petrus Maria Johannes Gerris, Maria Antonia

Lierop) (weduwe van Frederik Ludwig Marie Goestie Amat en zij woont in Maastricht, komt met Mimi in 1919 in Boxtel wonen o.a. Bosscheweg 7 en Stationsstraat 3)
Bij hun huwelijk was Franz 61 jaar en Elisa 42 jaar.
F. Knirsch woonde in 1927 in de toen genoemde Bosscheweg 7, vanaf 1902 officieel Kruisstraat 7 geheten. (Nadien o.a.: V-Lite Computer Service) Sinds 1894 wordt zijn naam vermeld in de Boxtelse archieven.) (De Kruisstraat werd in vroegere tijden ook Korte Steenstraat genoemd).

Dochter van Franz Kirsch (en een huishoudster? Mej. de Kievit):
Maria Antonia (Mimi) de Kievit geb. 24-12-1916 A'dam, ovl. 07-03-2011 te Bennebroek
tr. 10-07-1945 te Stade (Dld) met Hendrikus ↔ Johannes Opdam geb. 20-02-1921 Sassenheim, ovl. 10-12-1974 Zaandam (ouders: Jacobus Opdam, Antonia Maria Hogervorst)
(Hertrouwt op 14-04-1972 te Zaandam. Met Maria kreeg hij vier kinderen, in het tweede huwelijk twee kinderen)
Kinderen van Maria:
– Antonius Jacobus Hendrikus Maria (Ton) Opdam geb. 13-04-1946 Helmond, ovl. 27-08-2002 Helmond
– (dochter) doodgeb. 12-09-1948 Haarlem
– (dochter) doodgeb. 1949
– Hendrikus Johannes Leonardus Elisabeth (Harry) Opdam geb. 30-05-1951 *(woont in Mijdrecht)*

Maria Antonia (Mimi) de Kievit wordt omstreeks medio 1917 pleegkind van Frederik Ludwig Maria Goestie Amat en Constantia Jeannette Eliza Maria (Elisa) Gerris.

Frederik Ludwig Maria Goestie Amat geb. plm een half jaar oud, gevonden 09-1870 Bandjermasin (Ind.) [boekhouder/sergeant-majoor], ovl. 08-12-1920 Boxtel
tr. 1) 18-05-1903 Maastricht met Antonia Adriana Oostdijk geb. 15-09-1882 Maastricht, ovl. 31-08-1905 Maastricht (Ouders: Izaak Cornelis Oostdijk, Johanna van Hest)
Kinderen:
– Johanna Willemina Cornelia Amat geb. 18-01-1904 Maastricht, ovl. 30-07-1904 Maastricht
– Alexander Johannes Cornelis Amat geb. 09-04-1905 Maastricht, ovl. 18-06-1905 Maastricht
tr. 2) 15-07-1909 A'dam met Constantia Jeannette Eliza Maria (Elisa) Gerris geb. 13-07-1882 Eindhoven, ovl. 29-06-1959 Bloemendaal (wonende te Haarlem)

Frederik Ludwig Maria Goestie Amat, Antonia Adriana Oostdijk, Maria Antonia de Kievit en Constantia Jeannette Eliza Maria (Elisa) Gerris wonen in 1890 in Maastricht en komen op 27 aug. 1917 in Boxtel vanwege 'garniz. alhier'. Ze vertrekken 15-02-1919 weer. Mogelijk waren zij bij Franz Kirsch 'ingekwartierd'. *(WO I: 1914-1918)*

Zie ook stamboom Amat

STAMBOOM VAN LAMSWEERDE

(Burgemeester van Boxtel)

I. Baron Gerardus Wilhelmus Josephus van Lamsweerde geb. 22-08-1758 Brummen [Raad van Staten], ovl. 02-12-1837 Den Haag tr. 04-11-1789 Vorden met Maria Cornelia barones van Dorth (tot Medler) ged. 02-07-1760 Duistervoorde, ovl. 10-10-1836 Den Haag

Kinderen:

I.1. Theodorus Marcellus Ignatius Aloisius baron van Lamsweerde ged. 14-10-1791 Zutphen [lid stadsraad/rechter] tr. 30-10-1823 Kampen met Francisca Maria Antonetta Clara barones van Golstein ged. 05 11 1803 Amersfoort (ouders: Henricus Arnoldus Josephus baron van Golstein, Gijsberta Jacoba Bor)

I.2. Lucia Maria Theresia Antonette barones van Lamsweerde ged. 1794, ovl. 12-10-1851 Arnhem tr. 17-09-1828 Den Haag met Antonius Josephus Joannes Caspar de Voocht geb. 1775 Tongelre, ovl. 12-10-1845 Den Bosch (1 knd) (ouders: Antonius Josephus de Voocht, Anna Gijsberta van Lom)

I.3.> II. Josephus Johannes Gerhardus Franciscus baron Mr. van Lamsweerde ged. 19-05-1795 Zutphen [domein agent, grondeigenaar], ovl. 18-08-1875 Arnhem tr. 18-11-1829 Twello met barones Clara (Claira) Maria Judoca Gertrudis van Goltstein van Hoekenburg geb. 21-04-1806 Zevenaar, ovl. 12-12-1867 Arnhem (ouders: Henricus Arnoldus Josephus baron van Goltstein van Hoekenburg [rentenier], Agnes Henriette Juëtta Clara barones van Hövell van Westervlier]

Kinderen:

II.1. Agnes Maria Jeannette Sophie van Lamsweerde geb. 25-09-1830 Zutphen, ovl. 03-10-1900 Sambeek

II.2. Maria Henriette Josephine Claire van Lamsweerde geb. 18-09-1832 Zutphen, ovl. 15-07-1906 Neerbosch tr. 23-10-1855 Zutphen met Thomas Cornelis Maria van Rijckevorsel geb. 03-02-1817 R'dam, ovl. 21-07-1873 Neerbosch (weduwnaar van Maria Gerardina C. van der Kun) (ouders: Jacobus Josephus baron van Rijckevorsel, Henrietta Petronella Veronica Oosthuijse)

II.3. Alexander Theodorus Henricus Gerhardus baron van Lamsweerde geb. 31-12-1834 Zutphen [advocaat] tr. 22-05-1862 A'dam met Maria Cornelia Jacoba Koch geb. 14-03-1839 A'dam, ovl. 11-02-1919 Den Bosch (ouders: Jacobus Petrus Franciscus Koch, Geertruida Bernardina Maria Hekman)

II.4.> III. **FRANCISCUS GERHARDUS ADOLPHUS REINERUS BARON VAN LAMSWEERDE** geb. 17-01-1839 Zutphen [burgemeester], ovl. 23-03-1891 Boxtel tr. 25-06-1878 Nijmegen met Maria Eugenia Antonia Olivera Victoria barones Hacfort tot ter Horst geb. 1854, ovl. 18-01-1939 Nijmegen (ouders: Gerhardus Josephus Hendricus Antonius Martinus baron Hacfort tot ter Horst, Isabella Victoria Georgia Antonia Valeria Dommer van Poldersveldt)

Kinderen:

III.1. Maria Josephina Dominica van Lamsweerde geb. 30-03-1879 Boxtel

III.2. Josepha Victoria Alexandra Francisca Maria barones van Lamsweerde geb. 18-11-1880 Nijmegen, ovl. 01-04-1958 Nijmegen tr. 29-05-1906 Ubbergen met Hubert Raphael Maria Theodorus ridder Schueren geb. 08-08-1880 R'dam [assuradeur, bankier], ovl. 27-08-1959 Nijmegen (1 knd) (ouders:

Johannes Baptiste Josephus Nicolaus ridder Schueren, Maria Theresia van Rijckevorsel)

III.3.> IV. Franciscus Carolus Josephus Antonius Maria van Lamsweerde geb. 07-04-1882 Boxtel, ovl. 14-01-1960 Nijmegen tr. 31-05-1910 Ubbergen met Mathilde Henriëtte Louisa Maria van Rijckevorsel van Kessel geb. 02-06-1888 Nijmegen, ovl. 25-11-1963 Nijmegen (ouders: Eugène Ferdinant Marie van Rijckevorsel van Kessel [notaris], Louisa Maria Carolina van Nispen)

Kind:

IV.1. Franciscus Maurits Marie baron van Lamsweerde geb. 13-03-1911 Groesbeek, ovl. 20-01-1945 Maasbracht tr. Mathilda Theresia Maria van Sonsbeeck geb. 23-08-1911 Goirle (ouders: Alexander van Sonsbeeck, Jvr. Ernestine Therese Caroline Marie van Rijckevorsel van Kessel)

III.4. Victoire Maria Frederica Francisca Ignatia barones van Lamsweerde geb. 08-01-1884 Boxtel, ovl. 20-01-1944 Maastricht

III.5. Claire Marie Henrietta Francisca barones van Lamsweerde ovl. 10-9-1886 Boxtel (levenloos)

II.5. Adolph Antonius Engelbertus Otto van Lamsweerde geb. 22-11-1841 Zutphen tr. 14-08-1872 Arnhem met Carlotta Adelaide Eugenia Rosa Giovanni Maria Tinelli geb. 1849 Milaan *(wettiging 2 kinderen)* (ouders: Pietro Tinelli, Sofia Bonnefoij)

II.6. Augustus Josephus Wilhelmus Adrianus baron van Lamsweerde geb. 20-04-1842 Arnhem, ovl. 26-12-1843 Arnhem

II.7. Claire Caroline Arnoldine Marie Antoinette barones van Lamsweerde geb. 24-07-1845 Doesburg, ovl. 02-06-1936 Nijmegen tr. 14-12-1880 Nijmegen met Frederik Joseph Henri baron van Voorst tot Voorst geb. 1838 [burgemeester], ovl. 08-06-1906 Zevenaar (weduwnaar van M.C.Th. van Dorth tot Medler) (ouders: Louis Herman Joseph baron van Voorst tot Voorst, Marie Josephine Claus)

I.4.> V. Alexander Fredericus Ernestus Martinus van Lamsweerde ged. 1797 Zutphen [rentenier, grondeigenaar], ovl. 15-01-1886 Arnhem tr. 21-11-1832 Den Haag met (Carolina Maximiliana) Maria Theodora Susanna van Laer van Hoenlo geb. 1811 Huissen, ovl. 08-10-1864 Arnhem (ouders: Carolus Ferdinandus Adrianus van Laer van Hoenlo, Maria Adriana Clara Lucretia Bernardina van Huijgenroth)

Kinderen:

V.1. Guiliëlmus Gerardus Ignatius Josephus van Lamsweerde geb. 12-09-1837 Twello, ovl. 15-01-1886 Arnhem

V.2. Aloijsia Maria Cornelia Antoinetta Alexandrina barones van Lamsweerde geb. 1839, ovl. 13-11-1907 Arnhem tr. 08-09-1864 Arnhem met François Jean Rodolphe Tindal geb. 27-11-1836 Maastricht (ouders: Leonard Jean Tindal [kamerheer des koning], Cecilia Phamia Barones Boucholt d'Esplantij)

V.3. Ernesta Francisca Maria Elizabeth Van Lamswerde geb. 28-09-1840 Arnhem, ovl. 06-02-1915 Arnhem (ongehuwd)

V.4. Augustus Josephus Wilhelmus Adrianus baron van Lamsweerde geb. 20-04-1842 Arnhem, ovl. 26-12-1843 Arnhem

V.5. Clementia Eugelia Charlotta Maria van Lamsweerde geb. 23-08-1843 Arnhem, ovl. 19-07-1845 Arnhem
V.6. Clemens Augustus Alexander Carolus Josephus van Lamsweerde geb. 24-10-1846 Arnhem [priester], ovl. 27-09-1908 Oudenbosch
V.7. Clotildis Reinira Christiana Elisabeth Maria barones van Lamsweerde geb. 04-07-1845 Arnhem, ovl. 18-07-1845 Arnhem
V.8. Clotildis Alexandrina Maria Cornelia van Lamsweerde geb. 24-03-1848 Arnhem [kloosterzuster], ovl. 30-11-1913 Arnhem
V.9. Alphonsus Maria Josephus Ernestus Antonius van Lamsweerde geb. 20-04-1853 Arnhem, ovl. 1919 Den Haag tr. 09-07-1891 Kopenhagen met Eleonore Christine Herlove de Stiernholm geb. 1868 Kopenhagen, ovl. 1955 A'dam (ouders: Frederik Christian de Stiernholm, Augusta Frederika von Schoultz)

N.B.
III.5. Claire Marie Henrietta Francisca Barones van Lamsweerde wordt aangegeven bij de ambtenaar van de burgerlijke stand en dat is burgemeester Van Lamsweerde zelf. Uit de akte blijkt dat de aangifte van overlijden wordt gedaan door Johannes Henrikus van de Sande, klerk van beroep en Petrus Westenburger, veldwachter.

IV.1. Franciscus Maurits Marie Baron van Lamsweerde was lid van het verzet onder de schuilnaam Frans. Werd veroordeeld tot de doodstraf. Moest zijn eigen graf graven. Om 21.00 uur werd hij door de Duitsers geëxecuteerd, terwijl hij geknield in gebed was. Begraven te Linne/Maasbracht. Herbegraven te Groesbeek, R.K. Begraafplaats Heilige Landstichting.

Zie ook stamboom Van Rijckevorsel van Kessel

STAMBOOM LANGEN

(Bouwer en bewoner villa Lindenlust in Boxtel)

I. Joannes Langen, Arnoldina Verhale
I.1. Josephus Langen ged. 15-08-1799 Den Bosch
I.2.> II. **JOHANNES HENRICUS LANGEN** ged. 15-07-1802 Den Bosch [rentenier], ovl. 31-08-1893 Boxtel tr. 14-09-1858 Gennep met Christina Petronella Peters geb. 22-05-1833 Gennep, ovl. 02-02-1904 Boxtel (ouders: Johannes Peters, Johanna van Bergen)
Kinderen:
II.1. Johannes Petrus Josephus Langen geb. 17-07-1850 Den Bosch [agent in hout] tr. 24-01-1883 Boxtel met Antonia Petronella de Visser geb. 14-01-1855 Boxtel, ovl. 02-11-1944 Breda *(In haar overlijdensakte staat dat zij weduwe is van J.P.J. Langen)* (ouders: Leonardus de Visser, Johanna van den Eijnde)
II.2. Maria Josepha Arnoldina Johanna Langen geb. 19-04-1867 Den Bosch tr. 12-01-1903 Boxtel met Gaston Victor Nicolas Eugène Lambriex geb. 17-09-1870 Maastricht,

[paardenhandelaar] (ouders: Jan Hubert Eugene Lambriex [industrieel, fabrikant], Anais Marie Therése Wauters)

STAMBOOM DE LEEUW

(fabrikant damast, pellen en linnen Boxtel)

I. Adrianus de Leeuw, Anna Joachimus (5 kdn o.a.)

Kind:

I. 1.> II.Joachim de Leeuw ged. 04-07-1669 Loon op Zand, begr. 21-01-1710 Boxtel tr. Anna Maria Cornelissen Langekruijs (9 kdn o.a.) (ouders: Cornelis Wouterse Langecruijs, Jenneken Broeckmans)

Kind:

II.1.> III. Adrianus de Leeuw geb. 20-7-1694 Boxtel tr. 02-01-1719 Boxtel met Alegonda van Sutphen ged. 24-09-1693 Boxtel (10 kdn o.a.) (ouders: Cornelius van Sutphen, Anna Maria Goossens)

Kind:

III.1.> IV. Joachem de Leeuw ged. 07-12-1720 Boxtel, begr. 05-05-1802 Boxtel tr. 26-01-1744 Boxtel met Antonetta (Anthonia Anthonis) Goossens geb. 03-12-1723 Budel, begr. 07-01-1791 Boxtel (15 kdn o.a.) (ouders: Antonius Joannes Goossens, Agnes Dirckx)

Kind:

IV.1.> V. Johannes Cornelis de Leeuw ged. 01-03-1755 Boxtel, ovl. 25-12-1822 Boxtel tr. met Anna Stijl ovl. 04-01-1833 Boxtel

Kind:

V.1.> VI. Martinus de Leeuw geb. +1820, ovl. 28-05-1883 Boxtel tr. 21-05-1836 Boxtel met Mechelina (Mechtildis) van der Horst geb. Oisterwijk, ovl. 17-05-1879 Boxtel (ouders: Willem van der Horst, Walthera van Balthoven)

Kinderen:

VI.1. Johanna Cornelis de Leeuw geb. 26-04-1837 Boxtel

VI.2.**WILHELMUS DE LEEUW** geb. 11-12-1839 Boxtel [pelbaas], ovl. 10-03-1903 Boxtel tr. 1) 26-10-1869 Boxtel met Catharina van Susante geb. 06-02-1835 Boxtel, ovl. 22-02-1898 Boxtel (ouders: Jan van Susante, Catharina van der Krabben); tr. 2) 02-05-1899 Boxtel met Maria Mechelina van Dijk geb. 25-06-1875 Boxtel, ovl. 09-07-1967 Vught (ouders: Willem van Dijk, Maria Antonetta van Lom)

VI.3. Johannes de Leeuw ovl. 30-05-1840 Boxtel

Zie ook stamboom Van Dijk

STAMBOOM VAN LEEUWEN

(Bierbrouwers Boxtel)

Hendrikus van Leeuwen, Catharina van den Dungen

Kind:

Wilhelmus (Willem) van Leeuwen ged. 12-05-1776 Cromvoirt, bierbrouwer, herbergier, ovl. 29-11-1846 Boxtel tr. 16-08-1810 Boxtel met Maria Anna van den Bichelaar ged. 21-12-1780 Boxtel, ovl. 23-08-1855 Boxtel (Ouders: Jozeph Wilhelmus van den Bichelaar, Maria van der Eerden)

Noord-Brabander 08-12-1846

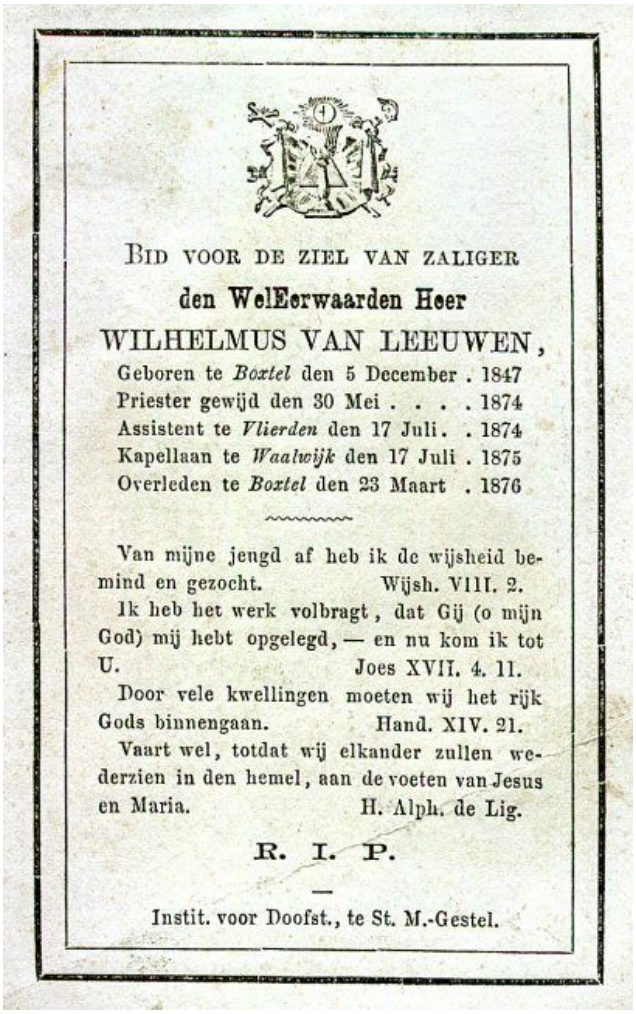
Heden avond overleed alhier, na voorzien te zijn van de H.H. Sacramenten der Stervenden, tot droefheid van mij en mijne Kinderen, Wilhelmus van Leeuwen, in den ouderdom van 70 jaren, 6 maanden en 13 dagen. Boxtel, den 29 November 1846. M. van den Bichelaar Wed. W. van Leeuwen. De Bierbrouwerij zal op denzelfden voet en onder dezelfde Firma worden voortgezet, belovende zoo als vroeger eene prompte bediening. Verzoeke een ieders gunst en rekommandatie.

Kinderen:

- Catharina van Leeuwen geb. 10-01-1812 Boxtel, ovl. 24-05-1814 Boxtel
- N.N. (man) van Leeuwen doodgeb. 15-04-1813 Boxtel
- Wilhelmus van Leeuwen geb. 18-04-1813 Boxtel, bierbrouwer, ovl. 01-10-1870 Boxtel, tr. 19-11-1841 St.M.Gestel met Catharina Dekkers geb. 14-04-1814 Schijndel, ovl. 15-03-1872 Boxtel (Ouders: Wijnand Dekkers, Petronellla Verouden)

  Kinderen:

  * Ferdinandus Wijnand van Leeuwen geb. 23-08-1842 Boxtel, ovl. 26-03-1858 Boxtel
  * Petronella van Leeuwen geb.14-12-1843 Boxtel, bierbrouwerster, ovl. 06-12-1920 Vught tr. 1) 02-05-1865 Boxtel met Gozewinus Andreas van Heeswijk geb. 16-10-1841 Vught, ovl. 07-07-1876 Vught(5 kdn) (ouders: Gozewinus van Heeswijk, Maria Theresia van de Pol); tr. 2) 12-09-1882 Vught met Lodewijk Andreas van de Pol geb. 07-03-1848 Moergestel, bierbrouwer, ovl. 17-02-1930 Vught (Ouders: Cornelis Andreas van de Pol, Petronella van Heeswijk)
  * Anna Catharina van Leeuwen geb. 11-09-1845 Boxtel
  * Wilhelmus van Leeuwen geb. 05-12-1847 Boxtel, priester, ovl. 23-03-1876 Boxtel/Waalwijk *(zie bidprentje)*
  * Arnolda Elisabeth van Leeuwen geb. 05-06-1849 Boxtel, ovl. 24-05-1924 Boxtel
  * **HUBERTUS GERARDUS VAN LEEUWEN** geb. 26-03-1853 Boxtel, bierbrouwer, ovl. 26-10-1917 Boxtel (ongehuwd)
  * Geertruida Maria van Leeuwen geb. 11-10-1855 Boxtel, ovl. 24-03-1875 Boxtel
  * Maria Anna van Leeuwen geb. 21-03-1851 Boxtel, ovl. 29-05-1922 Boxtel tr. 14-05-1891 Boxtel met Antonius Johannes de Leijer geb. 18-07-1852 Vught, leerlooier, ovl. 22-03-1917 Vught (Ouders: Lambertus de Leijer, Petronella Verheijde)
- Catharina van Leeuwen geb. 25-12-1815 Boxtel, ovl. 17-01-1819 Boxtel
- Hendrikus van Leeuwen geb. 05-07-1818 Boxtel, ovl. 26-08-1866 Esch
- Geertruida van Leeuwen geb. 11-06-1820 Boxtel
- Johannes van Leeuwen geb. 21-01-1826 Boxtel

BID VOOR DE ZIEL VAN ZALIGER

den WelEerwaarden Heer

WILHELMUS VAN LEEUWEN,

Geboren te *Boxtel* den 5 December . 1847
Priester gewijd den 30 Mei 1874
Assistent te *Vlierden* den 17 Juli . . 1874
Kapellaan te *Waalwijk* den 17 Juli . 1875
Overleden te *Boxtel* den 23 Maart . 1876

Van mijne jeugd af heb ik de wijsheid bemind en gezocht. Wijsh. VIII. 2.

Ik heb het werk volbragt, dat Gij (o mijn God) mij hebt opgelegd, — en nu kom ik tot U. Joes XVII. 4. 11.

Door vele kwellingen moeten wij het rijk Gods binnengaan. Hand. XIV. 21.

Vaart wel, totdat wij elkander zullen wederzien in den hemel, aan de voeten van Jesus en Maria. H. Alph. de Lig.

R. I. P.

—

Instit. voor Doofst., te St. M.-Gestel.

STAMBOOM VAN LIEMPT

(Zouaaf uit Boxtel)

Ouders: Johannes van Liempdt, Anna Maria Timmermans

Kind:

Wilhelmus van Liempdt ged. 18-05-1803 Boxtel, metselaar, ovl. 11-02-1888 Boxtel tr. 21-05-1831 Boxtel met Anna van Esch ged. 27-05-1805 A'dam, ovl. 16-01-1866 Boxtel

Kinderen:

- **PETRUS (PIET) VAN LIEMPT** geb. 06-01-1838 Boxtel, metselaar, ovl. 17-08-1915 Boxtel tr. 19-10-1875 Boxtel met **Maria Catharina Bovendeert** geb. 12-07-1840 Boxtel, ovl. 13-01-1914 Boxtel (Ouders: Antonij Bovendeert, schoenmaker, Maria Elisabeth van Gestel)

  Kinderen:

  ~ Anna Elisabeth van Liempt geb. 27-10-1876 Boxtel, non (in A'dam, terug in Boxtel 17-02-1900), ovl. 13-03-1901 Boxtel

  ~ Antonius Wilhelmus van Liempt geb. 05-07-1879 Boxtel, schoenmaker, ovl. 06-12-1960 Boxtel tr. 08-06-1906 Boxtel met Anna Maria van Brunschot geb. 16-04-1882 Boxtel, ovl. 08-10-1968 Boxtel (6 kdn) (Ouders: Johannes van Brunschot, klompenmaker, Maria Cornelia Schalkx)

~ Johannes Wilhelmus van Liempt geb. 05-03-1882 Boxtel, bakker, ovl. 31-10-1958 Boxtel tr. 14-05-1915 Boxtel met Maria Riksen geb. 10-12-1894 Boxtel, was dienstbode bij de fam. Van Liempt-Bovendeert, ovl. 31-12-1968 Boxtel (Ouders: Johannes Marinus Riksen, Francisca van de Langenberg)

- Hendrica van Liempt geb. 01-11-1839 Boxtel, non, ovl. 30-01-1924 Veghel
- Adriaan van Liempt geb. 25-01-1842 Boxtel, bouwkundige, ovl. 17-04-1911 Den Bosch tr. 1) 28-04-1874 Den Bosch met Engelina Maria Straatmans geb. 01-12-1842 Oosterhout, ovl. 29-12-1887 Den Bosch tr. 2) 12-09-1892 Den Bosch met Johanna Maria Sonderegger geb. 23-09-1859 Den Bosch, ovl. 09-03-1934 Eindhoven

Zie ook stamboom Bovendeert

STAMBOOM MAAS

(Architect in Boxtel)

I. Alexander Maas, Helena Haken

Kind:

I.1.> II. Johannes Maas geb. 23-12-1788 Echt [bierbouwersknecht] ovl. 18-11-1847 Venlo tr. 24-04-1817 Venlo met Anna Gertrudis Driessen geb. 14-06-1790 Venlo [winkelierster], ovl. 21-06-1860 Venlo (12 kdn o.a.) (ouders: Francis Driessen, Maria Josepha Dings)

Kind:

II.1.> III. Paulus Maas geb. 05-04-1821 Venlo [poelier], ovl. 25-01-1903 tr. 14-06-1853 Venlo met Maria Catharina Kuster geb. 07-09-1822 Venlo, ovl. 17-01-1912 Blerick (9 kdn o.a.) (ouders: Mathijs Kuster [kapper], Maria Catharina Leenders)

Kind:

III.1.> IV. Gerard Hendrik Hubert Maas geb. 26-09-1865 Venlo [schoolhoofd], ovl. 19-12-1933 Oldenzaal tr. 23-07-1895 Oldenzaal met Geertruida Gesina Banning geb. 16-11-1872 Oldenzaal, ovl. 23-08-1964 Zutphen (4 kdn o.a.) (ouders: Franciscus Antonius Banning, Anna Susanna Kuijper)

kind:

IV.1.> V. **FRANCISCUS MARCUS BENEDICTUS MAAS** geb. 28-05-1901 Oldenzaal [architect, bouwkundige], ovl. 14-05-1959 Boxtel tr. 22-01-1932 Losser met Maria Henrica Jozefina Doesburg geb. 19-05-1900 Schoonhoven (ouders: Valentinus Henricus Doesburg (banketbakker), Gesina Hendrika Pelgrim)

Kinderen:

V.1. Gerard Hendrik Hubert Maria Maas geb. 06-05-1933 Den Bosch

V.2. Joannes Gerardus Valentinus Maas geb. 03-12-1934 Boxtel

V.3. Paul Marie Maas geb. 09-05-1936 Boxtel, ovl. 04-03-2021 Den Bosch

---

STAMBOOM MAHIE

(Koper kasteel Stapelen Boxtel)

I. Stamouders: Joannes Franciscus Mahie tr. 26-04-1750 Oisterwijk met Maria Hofmans

Kinderen:

I.1. Joanna (Anna) Mahie ged. 12-03-1754, ovl. 14-10-1824 Den Bosch tr. met Joannes Verhulst ged. 07-02-1750 Den Bosch, ovl. 21-01-1834 Den Bosch (4 kdn) (ouders: Cornelius Verhulst, Maria Magdalena Minner)

I.2.> II. Joannes Baptista Mahie ged. 05-10-1764 Den Bosch [lid gemeenteraad], ovl. 12-04-1836 Den Bosch tr. 1) met Christina Spierings (3 kdn); tr. 2) 26-01-1800 Den Bosch met Wilhelmina Sassen geb. 03-07-1758 Den Bosch, ovl. 03-01-1801 Den Bosch (ouders: Jacobus Sassen, Maria Joanna Hermans); tr. 3) 12-07-1801 Den Bosch met Catharina Kivits ged. 08-04-1762 Den Bosch, ovl. 03-08-1846 Den Bosch (2 kdn) (ouders: Justinus Kivits, Joanna Maria Valkenburg) (Catharina Kivits hertrouwde na 1836 met Adrianus Norbertus Everts)

Kinderen:

II.1. Catharina Maria Mahie geb. 01-12-1794 Den Bosch (moeder is Christina Spierings)

II.2. Catharina Gertrudis Mahie geb. 10-12-1795 Den Bosch, overl. 28-11-1820 Den Bosch (moeder is Christina Spierings)

II.3. Maria Catharina Mahie geb. 28-11-1797 Den Bosch (moeder is Christina Spierings)

II.4.> III. **JOANNES HENRICUS MAHIE** geb. 15-04-1802 Den Bosch ['Heer van Boxtel en Liempde'], ovl. 18-02-1871 Den Bosch tr. 05-09-1839 Den Bosch met Gertudis Antonia van Son geb. 24-02-1809 Driel, ovl. 16-07-1876 Boxtel (koper kasteel Stapelen in 1857, *f* 215.000) (ouders: Cornelius van Son, Gerarda Lemmens)

Kinderen:

III.1. Barbara Joanna Cornelia Gertrudis Mahie geb. 21-06-1842 Den Bosch, ovl. 13-01-1843 Den Bosch

III.2. Jacoba Adriana Maria Gertrudis Mahie geb. 23-05-1843 Den Bosch, ovl. 02-05-1917 Ginneken en Bavel tr. 10-09-1863 Den Bosch met Jan Marie Hendrik Joseph de Grez geb. 16-09-1837 Breda (ouders: Henricus Ferdinandus de Grez, Emilia Josephina Petronella Maria de Roij van Zuijdewijn)

III.3. Catharina Gerardina Barbara Maria Mahie geb. 18-09-1840 Den Bosch, ovl. 24-11-1843 Den Bosch

III.4. Catharina Gerardina Antonia Joanna Mahie geb. 16-04-1844 Den Bosch, ovl. 16-08-1923 Den Bosch tr. 14 mei 1868 's-Hertogenbosch met Victor Franciscus Joannes Josephus van de Mortel [notaris] geb. 01-06-1835 Den Bosch, ovl. 25-02-1910 Den Bosch (1 knd) (ouders: Joannes Benedictus Hyacinthus van de Mortel, Joanna Cornelia van Rijckevorsel)

III.5. Theresia Francisca Maria Cornelia Mahie geb. 23-06-1845 Den Bosch, ovl. 11-06-1926 Heino tr. 14-07-1870 Den Bosch met Hendrikus Allardus Johannes van Sonsbeeck geb. 17-06-1841 Zwolle [burgemeester, grondeigenaar], ovl. 06-05-1913 Heino (8 kdn) (ouders: Allexander van Sonsbeeck, Anna Margaritha Elisabeth Cremers)

III.6. Henrica Antonia Theresia Maria Mahie geb. 04-07-1848 Den Bosch, ovl. 20-09-1917 Den Bosch tr. 23-06-1873 Den Bosch met Jonkheer Mr. Ludovicus (Lodewijk) Cornelis Josephus Andreas van Meeuwen geb. 04-11-1844 Den Bosch [Nederlands jurist en president van het Hof en rechtbank in Den Bosch], ovl. 01-09-1927 Den Bosch (4 kdn) (ouders: Eduardus Joannes Petrus van Meeuwen, Cornelia Theresia Hansser)

III.7.> IV. **Gerardus Henricus Joannes Mahie** geb. 19-12-1849 Den Bosch ['Heer van Boxtel en Liempde', rentenier] (erft kasteel Stapelen), ovl. 12-06-1906 Boxtel tr. 14-10-1879 Eindhoven met Maria Louise Elisabeth Charlotte Cunegonde de Ceva, geb. 17-07-1857 Groenlo, ovl. 12-08-1922 Den Bosch (ouders: Alexander Jan Arthur Roger de Ceva ['Ridder der orde van de Eikenkroon', provinciale inspecteur der directe belastingen, invoerrechten en accijnzen van Noord-Brabant], Eugenie Hubertina Janssens)

Kind:

IV.1.> V. Maria Eugenie Gertrude Arthurine (Marie) Mahie geb.19-6-1881 Boxtel, ovl. 04-11-1965 Beek (bij Nijmegen) tr. 26-05-1902 Boxtel met Louis Marie Edouard de Locht, geb. Schaarbeek (België) (23 mei 1914 echtscheiding) (ouders: Edouard Napoléon Marie de Locht, Anne Marie Camille vander Rest)

Kinderen:

V.1. Jeanne Marie Louise Gerardina Camille Ignatia de Locht geb. 31-08-1904 Boxtel tr. 25-01-1926 Vught met Godefridus Johannes Arthur van Lanschot geb. 28-06-1903 Den Bosch [kantoorbediende, commissionair in effecten] (echtscheiding 15-2-1938 A'dam) (ouders: Godefridus Augustinus Wilhelmus van Lanschot [bankier], Josina Henriette Antonia Jurgens) *(De ouders van de bruidegom waren niet aanwezig bij de huwelijkssluiting.)*

V.2. Marius Gerard Louis Ignace Camille Edouard de Locht geb. 05-01-1906 Boxtel [koopman, vertegenwoordiger], ovl. 26-01-1951 Nijmegen tr. 04-08-1928 Vught met Johanna Eduarda Maria Cooijmans geb. 08-04-1907 Den Bosch (1 knd) (ouders: Hubertus Johannes Maria Cooijmans, Maria Josephina Leonarda Huberdina Vermeulen) *(De ouders van de bruid waren tegen dit huwelijk.)*

V.3. Charles Louis Marie Gerard Edouard Camille Ignace de Locht geb. 11-05-1908 Boxtel

II.5. Franciscus Mahie geb. 29-04-1804 Den Bosch, ovl. 29-04-1852 Den Bosch tr. 06-08-1828 Den Bosch met Jacoba Gertrudis Lightenvelt geb. 04-08-1809 Den Bosch [goud- en zilverkashoudster], ovl. 15-05-1879 Den Bosch (12 kdn) (ouders: Franciscus Gijsbertus Lightenvelt, Maria Anna van Merevoort)

STAMBOOM MARGGRAFF

(Eigenaar van o.a. Wilhelminapark Boxtel)

I. Johann Conrad Marggraff, Anna Maria Margaretha Steuerwald

Kinderen:

I.1 Johan Marggraff ged. 23-10-1769 Den Bosch

I.2. Maria Marggraff ged. 27-09-1770 Den Bosch

I.3.> II. Johan Christoffel Marggraff ovl. 25-04-1832 Den Bosch tr. met Frederika Wilhelmina van Glockman ovl. 13-09-1846 Den Bosch (ouders: Willem Frederik Ewald van Glockmann, Catharina Johanna Schuttrup)

Kinderen:

↓II.1.> III. Lodewijk Willem Jan Marggraff geb. 17-03-1799 Den Bosch [kantonrechter], ovl. 30-09-1873 Den Bosch tr. 29-02-1832 Schiedam met Cornelia Johanna van Pelt geb. 28-04-1812 Schiedam, ovl. 07-10-1856 Den Bosch (ouders: Abraham van Pelt, Johanna Cornelia Hardenberg)

Kinderen:

III.1. Johan Christoffel Marggraff geb. 1837 tr. 03-05-1871 Nijmegen met Maria Elisabeth Antoinetta Harkema Bekker geb. 30-10-1845 Groningen, ovl. 13-01-1918 Vught (ouders: Sjouke Harkema Bekker, Reina Carolina Johanna Pachlig)

III.2. Anna Cornelia Louise Marggraff ovl. 01-11-1876 Vught

↓III.3. > IV. Johan Lodewijk Marggraff geb. 16-01-1848 Den Bosch [advocaat, plv. kantonrechter], ovl. 01-03-1911 Vught tr. 23-08-1877 Den Haag met Bernadine Harkema Bekker geb. 22-03-1850 Fermunten (Gron), ovl. 16-05-1915 Vught (ouders: Sjouke Harkema Bekker, Reina Carolina Johanna Pachlig)

Kinderen:

IV.1. Reina Cornelia Johanna Marggraff geb. 22-01-1882 Den Bosch tr. 12-09-1901 Vught met Johannes de Bergh geb. 22-05-1872 Den Bosch [advocaat] (ouders: Jan de Bergh, Emelia Petronella Versfelt)

IV.2. Johanna Carolina Reina Marggraff, geb. 24-05-1880 Den Bosch

IV.3.> V. Lodewijk Willem Johan Marggraff geb. 16-08-1878 Den Bosch [advocaat Procureur], ovl. 27-04-1954 Vught tr. 02-05-1936 Vught met Käthe (Catherina) Schran geb. 08-01-1891 Bochum (Dld) (ouders: Georg Schran, Elise Hossfeld)

Kinderen:

V.1. Cornelia Johanna Ewolda Marggraff geb. 04-08-1918 Vught

V.2. Magaretha Johanna Louise Marggraff geb. 01-08-1919 Vught

V.3. Janette Cornelie Marggraff geb. 26-06-1921 Vught (erkend bij akte van 19-03-1929)

V.4. Catharina Johanna Schran (Marggraff) geb. 10-07-1922 Vught, ovl. 20-07-1922 Vught

V.5. **WILLEM FREDERIK EWALD MARGGRAFF** geb. 09-06-1923 Vught, ovl. 07-12-2003 Vught (ongehuwd)

V.6. Lodewijk Johan Marggraff geb. 23-01-1926 Vught, ovl. 17-01-1928 Vught

V.7. Catharina Reina Johanna Marggraff geb. 03-08-1929 Vught (erkend bij akte van 24-12-1930)

IV.4. Cornelia Johanna Marggraff geb. 06-06-1883 Den Bosch tr. 15-02-1910 Vught met Pieter Gerbrand van Tienhoven geb. 19-11-1875 A'dam [assuradeur], ovl. 05-05-1953 A'dam (Echtscheiding 14-08-1916 Vught) (ouders: Gijsbert van Tienhoven [Comm. der Koningin N.H.), Anna Sara Maria Hacke)

II.2. Willem Frederik Ewald Marggraff ged. 25-05-1800 Den Bosch, ovl. 26-01-1868 Den Bosch (ongehuwd)

II.3. Friederica Marggraff ged. 15-04-1804 Den Bosch

III.4. Johanna Cornelia Frederica Marggraff ovl. 06-01-1847 Den Bosch

III.5. Anna Cornelia Louise Marggraff geb.1855 Den Bosch, ovl. 01-11-1876 Vught

---

STAMBOOM DE MOULIN

(Chirurg in Boxtel)

I. Joseph Demoulin, Helena Josepha Neratius

Kind:

I.1.> II. Jan de Moulin geb. 1766, ovl. 07-09-1827 Utrecht tr. 23-03-1800 Arnhem met Johanna Wilhelmina Verstegen geb. 1774, ovl. 07-10-1842 Utrecht (ouders: Hendricus Verstegen, Johanna Wilhelmina Bruins)

Kinderen:

II.1. Jan Joseph de Moulin ged. 08-03-1801 Utrecht, ovl. 23-12-1859 Utrecht tr. 01-12-1841 Maastricht met Josephina Elisabeth Henriette Johanna Wilhelmina Ruperti geb. 02-08-1819 Essequebo (Z.Am.) (5 kdn)

II.2. Johanna Wilhelmina Hendrika de Moulin geb. 15-12-1802 Kampen, ovl. 19-03-1861 Voorschoten tr. 23-03-1825 Brugge met Jhr. Johan Antoine Pompe van Meerdervoort geb. 13-05-1797 Leiden, ovl. 22-09-1874 Voorschoten (8 kdn) (ouders: Johan Petrus Pompe van Meerdervoort, Henriette Elisabeth Gijsberti Hodenpijl)

↓II.3.> III. Leonard Josephus Lubertus (Lambertus) de Moulin ged. 14-07-1805 Culemborg [generaal majoor bij het regiment grenadiers], ovl. 24-12-1871 Kampen tr. 30-09-1841 Rosmalen met Martine Suzanna Everdina Bowier (Banier) geb. 26-08-1821 Rosmalen, ovl. 12-01-1876 Kampen (ouders: Jan Bowier, Johanna Jacoba Sara van Renselaar)

Kinderen:

III.1. Jan Willem de Moulin geb. 12-01-1842 Breda, ovl. 14-01-1842 Breda

III.2. Mr. Jan Willem Henri de Moulin geb. 27-05-1843 Breda, ovl. 12-10-1899 Surabaja (Ind.) tr. 26-02-1867 Oosterhout met Adèle Marie Fiberghien geb. 16-03-1843 Brussel, ovl. 02-04-1890 Weltevreden (Ind.) (3 kdn) (ouders: Pierre Alexis Fiberghien, Josephine Thérèse d' Ancré)

III.3. Johan Jan Jacob de Moulin geb. 08-07-1844 Breda, ovl. 10-05-1845 Terneuzen

III.4. Marij Antonia Willemina de Moulin geb. 13-09-1850 Leiden, ovl. 19-09-1933 Leiden tr. 07-05-1874 Kampen met Hugo Henri Rink geb. 28-06-1842 Maastricht [eerste luitenant, kolonel O.I.leger], ovl. 16-08-1926 Leiden (ouders: Kornelis Rink [stationschef], Anna Elisabeth Kroll)

III.5. Joanna de Moulin geb. 21-02-1853 Breda, ovl. 05-06-1854 Leiden

↓III.6.> IV. Daniël de Moulin geb. 19-02-1855 Leiden [kapitein inf. O.I.leger], ovl. 07-03-1930 Renkum tr. 1) 04-10-1881 Meester Cornelis (Ind.) met Dorine Georgine Marie Scharten geb. 01-12-1861 Muntok, ovl. 14-11-1897 Kebon Doeren Parée-Kediri (ouders: Carel Louis Theodoor Scharten, Johanna Lucretia Petronella Nolten); tr. 2) 06-11-1902 A'dam met Elisabeth Jacoba van Harlingen geb. 28-04-1864 Alkmaar [onderwijzeres] (ouders: Daniel Birrius van Harlingen, Anna Cornelia Denijs)

Kinderen:

IV.1. Karel Pieter Leonard Daniel (Charles) de Moulin geb. 26-04-1883 Benkoelen (Ind), ovl. 22-01-1962 Clearwater (USA) (ongehuwd)

IV.2. Johan Pieter (Piet) de Moulin geb. 05-05-1887 Ngawi (Ind)

IV.3. Johan Willem Frederik de Moulin geb. 08-09-1888 Soerakarta (Ind), ovl. 06-03-1954 Sherwood (USA) tr. 24-11-1924 Jordan (USA) met Frances E. Wood geb. 12-11-1899 Mencken (USA), ovl. 10-11-1954 Dallas (USA) (4 kdn)

IV.4.> V. Frederik Willem Karel de Moulin geb. 01-03-1891 Gombong (Ind) [dierenarts], ovl. 05-09-1957 Hilversum tr. 03-09-1918 Utrecht met Albertine Augusta Henriëthe Kroon geb. 19-01-1898 Utrecht [violiste], ovl. 28-11-1993 Bussum (ouders: Thomas August Kroon, Regina Eleonora Henriette Westerman)

Kinderen:

V.1. **DANIËL (DAAN) DE MOULIN** geb. 12-09-1919 Buitenzorg (Ind.) [chirurg, hoogleraar, verzetsstrijder, publicist], ovl. 09-02-2002 Boxtel tr. 1952 met Jannie Luit [letterkundige Engels] *(Wonen in 1964 in de Jacob Roelandsstraat 10 Boxtel)*

V.2. Elomora Henriette de Moulin geb. 24-09-1921 Buitenzorg (Ind), ovl. 25-09-2004 Amersfoort

V.3. Peter Leonard de Moulin geb. 21-08-1923 Buitenzorg (Ind), ovl. 30-05-2003 Gendringen tr. met Ellen H. Tasker geb. 22-06-1925 (G.Br), ovl. 01-08-2015 Eindhoven

IV.5. Martine Dorine Caroline Marij de Moulin geb. 04-03-1894 Magelang (Ind) tr. 29-03-1916 Renkum met Gerhard Antonie Stoltman (Gé) Hooij geb. 06-09-1891 Basang (Ind) [chemiker] (1 knd) (ouders: Hendrik Hooij, Johanna Elisabeth Stoltman)

II.4. Maria Philippina Geertruida Joanna Josepha de Moulin geb. 12-01-1809 Bergen op Zoom

III.7. Hugo Theodore de Moulin geb. 01-12-1856 Leiden [kapitein inf. O.I.leger], ovl. 23-03-1931 Amersfoort tr. 1) 07-10-1882 Batavia met Constance (Neeltje) van Dorp geb. 17-03-1856 A'dam, ovl. 13-07-1884 Barabei (Ind.); tr. 2) 1890 met Wilhelmina Amalia Huisman geb. 26-11-1869 A'dam (op zee), ovl. 05-01-1960 Amersfoort (3 kdn) (ouders: Willem Huisman, Femma Broers)

Zie ook stamboom Bowier

STAMBOOM MULLER

(vrederechter Boxtel)

Isa(a)c Elisa Muller tr. 1766 Overasselt met Helena Sebilla Nolbeek

Kinderen:

> Maria Elisabeth Muller ged. 18-02-1767 Grave

> Derk Hermanus Muller ged. 02-03-1768 Grave; tr. 1) Maria Dolphina Lemkens; tr. 2) 09-02-1815 Grave met Geertruij Siskens geb. 1785 R'dam

> Johanna Petronella Muller ged. 16-12-1770 Grave

> Alida Catharina Muller ged. 20-04-1774 Grave

> **PIETER LODEWIJK MULLER** vrederechter (1828), geb. 10-11-1776 Grave, ovl. 10-08-1833 Den Bosch tr. 12-06-1811 Deventer Elisabeth Mechteld Helena Kraals geb. 01-02-1795 Deventer, ovl. 29-11-1846 Den Bosch (Ouders: Willem Kraals, Geertruda van Hall)

Provinciaal dagblad van Noord-Braband en 's Hertogenbossche stads-courant 04-12-1846
’s Bosch, 29 Nov. 1846. Heden overleed alhier, in den ouderdom van ruim 51 jaren, Vrouwe Elisabeth Mechteld Helena Kraals, Weduwe van den WelEdel Gestrengen Heer Pieter Lodewyk Muller, in leven Vrederegter van het Kanton Boxtel.

Kinderen:

- Alida Catharina Muller geb. 06-06-1816 Grave, ovl. 02-10-1896 Capelle
- Gerharda Willemina Muller geb. 31-08-1818 Grave tr. 02-11-1837 Den Bosch met Wouter Hopmans van Wurmond geb. 09-08-1803 Den Bosch, ovl. 16-04-1873 Oosterhout (Ouders: Casper Hopmans, Beatrix van Wurmond)
- Pieter Rudolph David Muller geb. 23-08-1820 Ravenstein , ovl. 30-04-1859 Den Bosch, tr. 13-06-1849 Den Bosch met Johanna Louisa Mann geb. 12-09-1828 Den Bosch, ovl. 02-07-1859 Den Bosch (Ouders: Johann Gottfried Mann, Johanna Wilhelmina Julia Lucas)
- Helena Sebilla Muller geb. 17-05-1822 Ravenstein tr. 05-10-1848 Den Bosch met Karel Willem Hubert Canoij geb. 11-08-1820 Venlo (Ouders: Peter Antoon Canoij, Maria Anna Henriette Conraetz)
- Agneta Maria Elisabeth (Marie) Muller geb. 04-10-1824 Ravenstein, ovl. 01-05-1875 Voorst tr. 1) 03-06-1851 Maastricht met Charles Jacob Fles geb. 1821 Breda, ovl. 15-01-1860 Maastricht (Ouders: Jacob Alexander Fles, Anna Maria Elisabeth Heer), tr. 2) 06-01-1869 Den Haag met Alexander Engelenburg geb. 01-05-1817 Deventer, rijksontvanger, ovl. 20-07-1877 Diphoorn (Sleen) (Ouders: Lucas Engelenburg, Elisabeth van Staveren)
- Diederika Hermina Muller geb. 20-08-1826 Ravenstein, ovl. 01-11-1915 Den Haag tr. 30-06-1857 Maastricht met Thomas Edouard Roque geb. 01-02-1809 A’dam, ovl. 03-04-1875 Terwolde (Wedn. van Josephine Henriette Manuel) (Ouders: Jean Roque, Jeannette Petronella Corbelijn)
- Elisabeth Mechtilda Helena Muller geb. 01-11-1828 Boxtel, ovl. 28-02-1848 Den Bosch

> Dorothea Wilhelmina Muller ged. 04-03-1781 Grave

STAMBOOM VAN OERLE

(Linnen-Damast-Bandweverijfabrikant en wasblekerij in Boxtel)

I. Johannes Bartholomeus (Wouters) van Oerle 1744-1791, Maria Elisabeth van Orten

Kinderen:

↓I.1.> II. Jan Francis van Oerle geb. 1785 Boxtel [fabrikant], ovl. 15-07-1851 Boxtel tr. 1) 25-11-1826 Boxtel met Margarita (Margo) van den Broek ovl. 12-11-1831 Boxtel (ouders: Peter van den Broek, Gertruida van der Heijden); tr. 2) 16-08-1834 Boxtel met Maria Elisabeth Melters geb. Helmond, ovl. 23-04-1885 Boxtel (ouders: Arnoldus Melters, Petronella Meulendijk)

Kinderen:

↓II.1.> III. **Johannes (Johan) van Oerle** geb. 10-03-1828 Boxtel [fabrikant], ovl. 21-05-1902 Boxtel tr. 30-04-1852 Zeelst met Johanna Maria van Nu(e)nen geb. 25-11-1831 Zeelst, ovl. 23-11-1889 Boxtel (ouders: Johannes van Nuenen [winkelier], Adriana Janssen)

Kinderen:

III.1.> IV. **JOHANNES FRANCISCUS (FRANS) VAN OERLE** geb. 17-02-1853 Boxtel [fabrikant, koopman, reiziger, raadslid, wethouder], ovl. 02-07-1928 Boxtel tr. 1) 11-01-1882 Rheijdt

(Dld) met Anna Maria Agnes Cremers geb. 02-04-1858 Dulken (Dld), ovl. 21-06-1912 Boxtel (ouders: Peter Marten Cremers [koopman], Johanna Küppers); tr. 2) met Aleida Maria Aloijsia Berben geb. 26-05-1870 Ravenstein (ouders: Lambertus Aloijsius Berben [logementhouder], Maria Johanna van Sadelhof)

Kinderen:

IV.1. Johanna Maria van Oerle geb. 11-02-1883 A'dam, ovl. 13-08-1935 Tilburg tr. 12-05-1910 Boxtel met Gerardus Adrianus Maria Cornelis de Wijs geb. 27-02-1885 Den Bosch [fabrikant], ovl. 26-07-1935 Tilburg (ouders: Christianus Johannes Franciscus de Wijs, Maria Hendrica Nicolausina Cornelia Murraij)

IV.2. Johan Martin Adriaan Franciscus van Oerle geb. 11-09-1884 A'dam

IV.3. Maria Johanna Geertruida Margaretha van Oerle geb. 23-03-1886 A'dam

IV.4. Maria Catharina Johanna van Oerle geb. 30-05-1887 A'dam

IV.5. Wilhelmina Adriana Maria van Oerle geb. 16-12-1888 A'dam tr. 17-02-1916 Boxtel met Henricus Aloijsius Maria van Haastert geb. 16-06-1887 St.M.Gestel (ouders: George Hendrik van Haastert [kandidaat notaris], Adriana Philomena Huberta de Werd)

IV.6. Franciska Gertruda Wilhelmina van Oerle geb. 24-08-1890 Boxtel, ovl. 29-12-1967 Horn tr. Josephus Ludovicus Johannes Nuyens

IV.7. Johan Antonius Franciscus van Oerle geb. 21-04-1892 Boxtel tr. 17-05-1921 Nijmegen met Maria Antonia Johanna van Dijk geb. 15-08-1894 Ginneken en Bavel (ouders: Petrus Lambertus van Dijk, Anna Jacoba van Eupen)

IV.8. Anna Josephine Agnes van Oerle geb. 23-12-1893 Boxtel tr. 12-09-1922 Boxtel met Cornelius Lampe geb. 24-05-1892 Sneek (ouders: Bernard Arnold Lampe, Elisabeth Alida Hettema)

IV.9. Catharina Petronella Johanna Wilhelmina van Oerle geb. 24-09-1895 Boxtel, ovl. 01-04-1961 Heerlen tr. 24-11-1920 Boxtel met Alphonsus Augustinus Maria van der Eerden geb. 25-06-1896 Boxtel, ovl. 30-11-1952 Maastricht (ouders: Alphonsus Augustinus van der Eerden, Maria Anna Johanna Bussing)

IV.10. Karel Antonius van Oerle geb. 25-07-1897 Boxtel, ovl. 25-09-1897 Boxtel

IV.11. Karel Antonius van Oerle geb. 15-11-1898 Boxtel, ovl. 06-09-1899 Boxtel

IV.12. N.N. van Oerle ovl. 24-02-1905 Boxtel (levenloos)

III.2. **Adrianus Norbertus (Janus) van Oerle** geb. 31-08-1854 Boxtel [fabrikant, woont in villa Het Hof], ovl. 12-08-1921 A'dam tr. 1) 25-05-1893 Boxtel met Anna Maria Theresia van de Ven geb. 07-11-1858 Boxtel, ovl. 13-06-1917 Boxtel (ouders: Hendrikus Justinus van de Ven, Dijonisia Strijbosch); tr. 2) 20-08-1918 Asten met Catharina Maria Beijmohr geb. 25-06-1877 A'dam, ovl. 13-12-1924 Den Bosch (ouders: Ludewig Jan Herman Beijmohr, Johanna Christina Angel)

III.3. Johannes Wilhelmus van Oerle geb. 11-06-1856 Boxtel, ovl. 25-02-1941 Boxtel tr. 16-10-1902 Boxtel met Helena Maria van Hoorn geb. 22-02-1874 Boxtel, ovl. 20-03-1957 Boxtel (ouders: Adrianus van Hoorn, Maria Strijbosch)

III.4. Maria Margaritha van Oerle geb. 02-05-1858 Boxtel

III.5. Maria Catharina van Oerle geb. 17-07-1860 Boxtel [kloosterzuster], ovl. 01-02-1929 Moergestel

III.6. Maria Allegonda Cornelia van Oerle geb. 03-10-1862 Boxtel [kloosterzuster], ovl. 08-03-1932 Moergestel

III.7. Maria Antonia van Oerle geb. 16-05-1864 Boxtel [kloosterzuster], ovl. 17-06-1934 Tilburg

III.8. Maria Wilhelmina Cornelia van Oerle geb. 24-09-1865 Boxtel, ovl. 02-11-1941 Boxtel

III.9. Maria Adriana Josephina van Oerle geb. 25-03-1867 Boxtel, ovl. 20-06-1951 Boxtel

III.10. **Petrus Johannes (Jan) van Oerle** geb. 02-08-1869 Boxtel [fabrikant], ovl. 12-11-1939 Boxtel tr. 09-08-1898 Tilburg met Mathilde Petronella Maria Louise Reijnen geb. 17-05-1873 Tilburg (ouders: Johannes Simon Reijnen, Anna Catharina Petronella van de Pol)

III.11. Josephus van Oerle geb. 13-12-1870 Boxtel, ovl. 21-03-1926 Boxtel

III.12. Carolus Cornelis van Oerle geb. 29-10-1872 Boxtel [priester], ovl. 04-04-1962 Tilburg

I.2. Martinus (Joannis Bartholomei Wouters) van Oerle ged. 05-01-1787 Boxtel, ovl. 28-01-1858 Boxtel tr. 23-02-1838 Boxtel met Petronella van Dijk geb. Mierlo, ovl. 04-10-1859 Mierlo (ouders: Josephus van Dijk, Joanna van de Goor)

II.2. Maria Elisabeth van Oerle geb. 29-03-1837 Boxtel tr. 11-07-1865 Boxtel met Cornelis Antonius Verhoeckx geb. 20-01-1841 Stratum (ouders: Gijsbertus Verhoeckx [grutter], Johanna Staal)

Zie ook stamboom Van der Eerden

STAMBOOM PADDENBURG

(Bewoners villa Venrode)

Ouders: Simon Paddenburg, Clementia Ouwerkerk

^ **ADRIANUS PADDENBURG** geb. 11-09-1816 Warmond, rijksschatter, ovl. 13-01-1907 Boxtel (wonende Munsel, wijk E, nr.7) tr. 1) 19-11-1841 Voorburg met Catharina Elisabeth Fransen geb. 30-07-1823 Voorburg, ovl. 15-05-1849 Voorburg *(Ouders: Leonardus Fransen, Machtildis Jansen),* tr. 2) 16-02-1855 Den Bosch met Maria Antonia Ruijs geb. 19-01-1825 Den Bosch, ovl. 12-01-1882 Boxtel *(Ouders: Thomas Arnoldus Ruijs, koopman, Maria Antonia van Munster)*

Kinderen:

* Clementia Paddenburg geb. 27-05-1848 Voorburg, ovl. 31-01-1908 Zoeterwoude tr. 11-10-1876 Leiden met Bernardus Hendrikus Wijtenburg, geb. 22-03-1853 Leiden, koek- en banketbakker, ovl. 10-04-1922 Bloemendaal *(Ouders: Petrus Johannes Wijtenburg, tabaksverkoper, Hendrika Maria Schretlen)*

* Catharina Maria Paddenburg geb. 07-10-1856 Den Haag, ovl. 20-10-1928 Boxtel tr. 31-01-1894 Boxtel met Johannes de Vries geb. 18-11-1851 Nuenen c.a., bouwkundige, ovl. 03-08-1926 Boxtel *(Ouders: Wouter de Vries, Hendrina Dikkese)*

* Simon Thomas Hubertus Paddenburg geb. 28-05-1858 Den Haag, handelsreiziger, ovl. 13-02-1933 Boxtel tr. 03-12-1902 Den Haag met Johanna Louise Maria Beck geb. 17-07-1875 Den Haag, kapster, *(Ouders: Hendricus Franciscus Beck, Adriana Maria Gerrits)* Echtscheiding 26-06-1922 Den Haag

* Lucia Johanna Paddenburg geb. 17-08-1859 Den Haag, ovl. 30-01-1950 Boxtel tr. 25-10-1893 Boxtel met Antonius Petrus Johannes de Visser geb. 08-08-1863 Boxtel *jonkman,* fabrikant, winkelier, ovl. 30-01-1942 Boxtel *(Ouders: Theodorus de Visser, Catharina van Santvoort)*
* Geertruda Johanna Antonia Paddenburg geb. 02-08-1862 Den Haag, ovl. 17-04-1935 Boxtel
* Maria Francisca Paddenburg geb. 22-10-1863 Boxtel, ovl. 01-06-1866 Boxtel
* Pouwlina Antonia Paddenburg geb. 05-12-1865 Boxtel, ovl. 11-12-1865 Boxtel
* Christianus Wilhelmus Paddenburg geb. 22-06-1867 Boxtel, fabrikant, ovl. 04-04-1945 Boxtel

---

STAMBOOM PECHTOLD {BECHTOLD}

(Bedrijf in Boxtel)

I. Joannes Pechtold ovl. 07-01-1832 Den Bosch tr. Catharina Westerwoud {Westerhout} geb. 25-06-1767 Den Bosch, ovl. 09-12-1826 Den Bosch (ouders: Joannes Westerhout, Christina van Esse)

Kinderen:

I.1. Christina Paulina Pechtold ged. 14 -02-1791 Den Bosch, ovl. 20-03-1791 Den Bosch

I.2.> A. Johannes (Jan) Pechtold geb. 09-02-1793 Den Bosch, ovl. 07-01-1832 Den Bosch tr. 27-02-1820 Venlo met Elisabeth (Maria) Graven geb. 18-06-1782 Venlo, ovl. 17-02-1868 Venlo (Weduwe van Theodor Lehnhofs) (ouders: Gerard Graven, Maria van Boekel)

Kinderen:

A.1. Sibilla Catharina Pechtold geb. 13-05-1820 Venlo [strijkster, huishoudster], ovl. 12-06-1886 Limbricht tr. (1) 10-07-1849 Venlo met Simon Joosten geb. 13-07-1827 Venlo [schrijnwerker] (1 knd) (ouders: Willem Lodewijk Joosten [schrijnwerker], Johanna van Well); tr. (2) 19-06-1855 Venlo met Thomas Hubert Köhlers geb. 22-12-1822 Venlo [timmerman] (ouders: Hendrik Köhlers, Maria Cornelia Körvers)

A.2. Emmanuel Jozef Bechtold geb. 09-05-1829 Venlo, ovl. 15-08-1842 Venlo

A.3. Matheus Hubertus Bechtold ovl. 13-11-1865 Den Bosch

I.3.> II. Gerardus Jacobus Pechtold geb. 20-05-1795 Den Bosch, ovl. 19-01-1882 Den Bosch tr. 1) 10-10-1818 Den Bosch met Francisca Konings geb. 17-08-1796 Oisterwijk, ovl. 24-05-1830 Den Bosch (ouders: Franciscus Konings, Joanna Jansens); tr. 2) 22-01-1831 Den Bosch met Anna den Ouden geb. 19-09-1800 Bokhoven, ovl. 04-05-1833 Den Bosch (ouders: Jacobus den Ouden, Wilhelmina van Boort); tr. 3) 09-05-1835 Den Bosch Wilhelmina Schalkx {Schalks} geb. 29-05-1815 Boxtel, ovl. 25-10-1853 Den Bosch (ouders: Anthonij Schalks, Elisabeth Rijmen)

Kinderen:

II.1. Franciscus Cornelis Pechtold geb. 28-09-1819 Den Bosch, ovl. 17-10-1819 Den Bosch

II.2.>III. Johannes Pechtold geb. 24-04-1821 Den Bosch (sinds 18-04-1882 wonend te Berlicum), ovl. 01-12-1901 Berlicum tr. 1) 10-05-1848 Dordrecht met Francina M(i)elort geb. 19-02-1820 Dordrecht, ovl. 25-02-1865 R'dam (ouders: Agidiús Milort, Hendrika Lina); tr. 2) 21-08-1867 R'dam met Maria Vogelaar geb. 07-04-1815 Delft, ovl. 10-04-1892 Berlicum (ouders: Johan Frederik Vogelaar, Maria Bult); tr. 3) 10-12-1896

Berlicum met Wilhelmina van der Donk geb. 09-08-1860 Berlicum, ovl. 17-12-1925 Berlicum (tr. in 1904 met Martinus Papen) (ouders: Johannes van der Donk, Petronella van Berkel)

Kinderen:

III.1. Gerardus Jacobus Pechtold geb. 03-03-1849 Dordrecht, ovl. 16-09-1885 R'dam tr. 08-01-1873 R'dam met Johanna Hendrika Hofman geb. 21-05-1852 R'dam, ovl. 29-03-1917 R'dam (hertrouwde met Johannes Leonardus Marie Kamp) (ouders: Adrianus Hofman, Catrina Ruymers)

III.2. Egidius Pechtold geb. 24-01-1851 R'dam, ovl. 13-04-1855 R'dam

III.3. Hendrika Pechtold geb. 02-09-1853 R'dam, ovl. 06-09-1855 R'dam

III.4. Francisca Pechtold geb. 13-05-1856 R'dam, ovl. 02-06-1875 R'dam

III.5. Johannes Cornelis Pechtold geb. 29-05-1858 R'dam, ovl. 15-04-1859 R'dam

III.6.> IV. Cornelis Antonius Pechtold geb. 23-10-1860 R'dam [winkelier, koperslager, industrieel], ovl. 07-11-1932 Boekel tr. 19-05-1885 Boxmeer met Louisa Cecilia Hubertina Spiecker geb. 06-08-1865 Boxmeer, ovl. 04-06-1962 Amersfoort (ouders: Johann Spiecker [leerlooier], Maria Gertruda Hubertina Niessen) *(Hij kwam vanuit Berlicum op 29-10-1883 in Boxmeer, vertrok op 27-02-1925 naar Boekel en vertrok op 19-04-1926 naar Venray; 26-09-1931 naar Geel (B))*

Kinderen:

IV.1. Francina Gertruda Hubertina Pechtold geb. 15-10-1885 Boxmeer *(Zij vertrekt op 05-10-1911 vanuit Boxmeer naar Boxtel)* tr. 26-09-1911 Boxmeer met Carl Wilhelm Chrisoph Steinmann geb. 16-09-1880 Arnhem [industrieel], ovl. 16-09-1936 Boxtel (3 kdn) (ouders: Carl Wilhelm Steinmann, Maria Anna Hubertina Friederica Dietze)

IV.2. Geertruida Josephina Maria Hubertina Pechtold geb. 17-10-1886 Boxmeer, ovl. 21-09-1978 Boxmeer tr. 26-06-1917 Boxmeer met Felix Franciscus Josephus Alphonsus Maria van Geffen geb. 26-01-1879 Den Bosch [koopman, rozenkweker] (4 kdn) (ouders: Felix Franciscus van Geffen, Johanna Elisabetha Barbara van Gerwen)

IV.3. Johan Hubertus Cornelis Pechtold geb. 26-01-1888 Boxmeer [koperslager, werktuigkundige. industrieel], ovl. 08-12-1946 Boxmeer tr. 25-08-1920 Millingen met Bernadina Maria Petronella Jeuken geb. 21-04-1894 Millingen, ovl. 31-01-1958 Boxmeer (9 kdn) (ouders: Rutgerus Gerardus Jeuken [landbouwer], Maria Gertruda Sengers)

IV.4. Henriette Louise Hubertine Pechtold geb. 31-12-1889 Boxmeer, ovl. 02-12-1958 Haps tr. 20-11-1923 Boxmeer met Jacobus Verschuren geb. 18-02-1884 Haps [rozenkweker], ovl. 28-12-1946 Haps (3 kdn) (ouders: Hendrikus Antonie Verschuren, Johanna Huberdina Heesen)

IV.5. Josephus Antonius Hubertus Pechtold geb. 31-12-1891 Boxmeer, ovl. 23-06-1892 Boxmeer

IV.6. Felix Joseph Hubert Nicolaas Pechtold geb. 06-12-1892 Boxmeer, ovl. 22-12-1893 Boxmeer

IV.7. Catharina Josephina Antonia Hubertina Pechtold geb. 20-10-1895 Boxmeer

IV.8.> B. **RUDOLPH WILHELM HUBERTUS PECHTOLD** geb. 28-12-1896 Boxmeer [werktuigkundige, winkelier], ovl. 22-02-1965 Boxtel, tr. 13-08-1924 Oss met Henrica Antonia Cox geb. 03-01-1897 Oss, ovl. 07-09-1987 Oosterhout (ouders: Jacobus Cox [herbergier, hoepelfabrikant], Cornelia Soetekouw)

Kind:

B.1.> C. Jacobus Cornelis Gerardus Pechtold geb. Boxtel tr. Madeleine Felten

Kind:

C.1. Alexander Pechtold geb. 16-12-1965 Delft [politicus] tr. Froukje Elske Idema (2 kdn)

IV.9.Josephina Maria Antonia Hubertina Pechtold geb. 13-02-1899 Boxmeer, ovl. 29-06-1899 Boxmeer

IV.10. Josephus Felix Hubertus Pechtold geb. 12-09-1900 Boxmeer

IV.11. N.N. Pechtold ovl. 18-11-1902 Boxmeer (jongen, levenloos)

III.7. Johannes Adrianus Pechtold geb. 28-02-1864 R'dam, ovl. 28-02-1865 R'dam

III.8. Francisca Antonia Pechtold geb. 11-02-1897 Berlicum *(vertrekt op 12-09-1914 naar Engelen)* ovl. 25-06-1995 Den Bosch tr. 04-05-1926 Berlicum met Franciscus Leonardus Antonius Meeuwsen geb. 07-03-1899 Den Bosch [tailleur] (ouders: Alphonsus Maria Josephus Meeuwsen [magazijnchef], Maria Bartels)

STAMBOOM PHAF

(Ondernemer, gemeenteraadslid en wethouder in Boxtel)

I. Coenraad Phaff, Neeltje van der Hoeven

Kind:

I.1.> II. Coenraad Phaf geb. 1798 Maarssen, ovl. 28-01-1880 Maarssen tr. 08-09-1821 Maarssen Aagje van Vredendaal geb. 1797 Zuilen, ovl. 07-07-1888 Maarssen (ouders: Ribbertus van Vredendaal, Dirkje Vermaak)

Kinderen:

II.1. Neeltje Phaf geb. 17-10-1822 Maarssen, ovl. 23-11-1899 Zuilen tr. 1) 13-05-1843 Maarssen met Willem Cornelis de Man geb. 02-09-1813 Utrecht, ovl. 10-11-1853 Maarssen (ouders: Dirk de Man, Sophia van Maanen); tr. 2) 09-09-1854 Maarssen met Anthonij Stooker geb. 14-12-1829 Breukelen, ovl. 31-07-1891 Maarssen (ouders: Bastiaan Stooker, Mijntje van Pesselen)

II.2. Albertus Phaff geb. 07-06-1825 Maarssen, ovl. 31-03-1898 Maarssen tr. 17-11-1849 Maarssen met Jantje van Wijk geb. 03-02-1827 Haaften, ovl. 27-03-1898 Maarssen (ouders:

Teunis van Wijk, Teuntje Donker)
II.3. Hendrika Phaff geb. 24-01-1828 Maarssen, ovl. 18-12-1911 Zeist tr. 02-02-1856 Maarssen met Christoffel Duijverman geb. 27-03-1823 Maartensdijk (ouders: Christoffel Duijverman, Aaltje Wernisse)
II.4. Dirkje Phaff geb. 05-03-1831 Maarssen, ovl. 12-02-1898 Maarssen tr. 09-09-1859 Maarssen met Adrianus Jacobus Huussen geb. 09-04-1836 Breukelen, ovl. 01-01-1922 Breukelen (ouders: Cornelis Huussen, Johanna Petronella Stekelenburg)
II.5.> III. Coenraad Phaf geb. 12-03-1834 Maarssen [smid], ovl. 07-05-1900 Utrecht tr. 08-05-1858 Maarssen met Geertruida de Vries geb. 28-12-1833 Zwolle, ovl. 13-10-1914 Utrecht (ouders: Jan de Vries [pakhuisknecht], Johanna Catharina Weijsters)

Kinderen:

III.1. Aagje Phaf geb. 03-02-1859 Utrecht
III.2. Coenraad Phaf geb. 25-02-1866 Utrecht, ovl. 30-03-1893 Utrecht tr. 31-07-1889 Utrecht met Bertha Kortenhoff geb. 07-02-1866 Utrecht, ovl. 10-2-1942 Ermelo (2 kdn) (ouders: Arij Kortenhoff, Alida Mansvellt)
III.3. Johanna Catharina Phaf geb. 08-11-1868 Utrecht tr. 19-08-1891 Utrecht met Hendrik Reede geb. 02-07-1865 Amerongen (5 kdn) (ouders: Engelbert Reede, Magdalena Clasina van Doorn)
III.4. Jan Phaf geb. 04-07-1871 Utrecht, ovl. 29-03-1876 Utrecht
III.5. Rubartus Phaf geb. 26-03-1874 Utrecht, ovl. 29-07-1933 Utrecht tr. 12-05-1898 Utrecht met Johanna Cornelia Thomann geb. 1872 Alkmaar, ovl.10-03-1949 Utrecht (2 kdn) (ouders: Johan Antonie Thomann, Cornelia Geertruida Mica)
III.6.> IV. **JAN PHAF** geb. 23-02-1877 Utrecht [gemeenteraadslid Boxtel, burgemeester Aarle-Rixtel/Gemert], ovl. 11-07-1952 Vught tr. 23-06-1904 Boxtel met Maria Mechelina van Dijk geb. 25-06-1875 Boxtel, ovl. 09-07-1967 Vught (Weduwe van W. de Leeuw) (ouders: Willem van Dijk, Maria Antonetta van Lom)

Kinderen:

IV.1. N.N. Phaf doodgeb. 07-08-1905 Boxtel
IV.2. Jan Marie Coenraad Anton Willem Phaf geb. 19-07-1906 Boxtel, ovl. 02-04-1914 Boxtel
IV.3. Maria Geertruida Jeanine Antoinette Phaf geb. 08-08-1907 Boxtel, ovl. 04-12-1907 Boxtel
IV.4. Coenraad Marie Jan Willem Phaf geb. 14-09-1908 Boxtel, ovl. 22-02-1909 Boxtel
IV.5. Willem Marie Jan Coenraad Phaf geb. Boxtel 07-04-1910 [rijksambtenaar], ovl. 31-08-1985 Leiden tr. 29-06-1942 Den Bosch met Carolina Theodora Leontina Jansen geb. 23-01-1910 Den Bosch (ouders: Bernardus Antonius Jansen, Leontina Melania Boeckmans)
IV.6. Jan Marie Coenraad Anton Willem Phaf geb. 03-07-1915 Boxtel [huisarts Breda], ovl. 05-05-1982 Breda tr. Petronella Jacoba Struys
IV.7. Maria Jeanne Geertruida Antoinette (Mies) Phaf geb. 02-07-1917 Boxtel tr. 26-11-1940 Gemert met Adrianus Petrus (Jan) Nelemans, geb. 25-11- 1911

Ginneken (arts) (Echtscheiding 21-09-1945 Den Bosch) (1 knd) (ouders: Johannes Nelemans, Pieternella van Oosterbosch)

IV.8. Jeanne Maria Geertruida Antoinette Phaf geb. 00-10-1920, ovl. 24-01-1922 Boxtel

II.6. Cornelia Phaf geb. 07-01-1840 Maarssen, ovl. 09-06-1918 Maarssen tr. 30-11-1860 Maarssen met Cornelis Huussen geb. 10-09-1833 Breukelen, ovl. 13-06-1902 Maarsseveen (ouders: Cornelis Huussen, Johanna Petronella Steekelenburg)

II.7. Cornelis Willem Phaf geb. 20-08-1843 Maarssen, ovl. 22-07-1861 Maarssen

Zie ook stamboom Van Dijk

STAMBOOM POMPEN

(Pastoor St.Petruskerk Boxtel)

I. Wilhelmus Pompen, Ardijn van Herwaerden

Kind:

I.1.> II. Nicolaus Pompen ged. 11-03-1720 Alem tr. 26-09-1762 Lith met Emerentiana Colen ged. 06-04-1734 Lith (10 kdn o.a.) (ouders: Thomas Colen, Geertruij Gerrits Blanckers)

Kind:

II.1.> III. Minardus Pompen geb. 29-01-1765 Alem [landbouwer], overl. 26-04-1840 Alem, Maren en Kessel tr. 1) 19-02-1797 Empel met Ida Smulders ged. Gewande, begr. 27-01-1798 Alem; tr. 2) 21-07-1805 Maasbommel met Petronella Brouwers geb. 11-10-1785 Oijen (ouders: Hubertus Brouwers, Cornelia van Attenvelt)

Kinderen:

III.1. Nicolaus Pompen ged. 21-04-1806 Alem, ovl. 08-01-1849 Alem, Maren en Kessel (rentenier) tr. Wilhelmina van Erp geb. 1807 Lith, ovl. 30-11-1876 Alem, Maren en Kessel (ouders: Francis van Erp, Elisabeth van Alem)

III.2. Cornelis Pompen geb. 24-01-1808 Alem [burgemeester], ovl. 28-12-1877 Alem, Maren en Kessel tr. 15-09-1838 Wamel met Catharina Elsen geb. 24-11-1814 Wamel, ovl. 29-03-1874 Alem, Maren en Kessel (4 kdn) (ouders: Nicolaas Elsen [vice-burgemeester], Francina van Elk)

III.3. Gerardus Pompen ged. 25-12-1809 Alem, ovl. 07-01-1810 Alem

III.4. Erentrudis Pompen ged. 27-02-1812 Alem

III.5. Gerardus Pompen geb. 22-09-1814 Alem, ovl. 19-10-1901 Alem, Maren en Kessel tr. 22-04-1843 Druten met Judoca Johanna Elsen geb. 02-03-1818 Deest (ouders: Bart Elzen, Antonia van Zoelen)

Kinderen:

1. Ida (Eerke) Pompen ged. 16-01-1798 Alem, begr. 19-03-1798 Alem
2. Minardus Pompen geb. 18-08-1845 Alem
3. Emerentiana Petronella Pompen geb. 19-07-1847 Alem
4. Adrianus Pompen geb. 10-12-1857 Alem [landbouwer], ovl. 19-12-1909 tr. (1) 11-09-1894 Lith met Anne Maria van Maren geb. 19-04-1860 Lith, ovl. 27-

06-1895 Alem (ouders: Arnoldus van Maren, Johanna van de Werdt); tr. (2) 1896 met Anna Maria Hubers geb. Gassel

III.6. **JOANNES POMPEN** geb. 04-11-1816 Alem [pastoor], ovl. 30-08-1887 Boxtel

---

STAMBOOM PRICK

(Bierbottelaar, bierbrouwer, limonadeproducent in Boxtel)

I. Gerardus Prick 1711-1768, Maria Gillissen 1711-1775

I.1.> II. Wilhelmus Guillaume (Willem) Prick geb. 1742 Wilre, ovl. 20-12-1793 Wolder tr. 26-02-1775 Wolder met Cornelia Mare(e)s geb. 30-10-1749 Wilre, ovl. 13-10-1789 Wolder

Kinderen:

II.1. Isabella Prick geb. 15-12-1775 Vroenhoven (België), ovl. 04-11-1849 Sint-Pieter tr. met Gerardus Janssen geb. 1769 Sint-Pieter, ovl. 31-10-1837 Sint-Pieter (ouders: Mathijs Janssen, Maria Prick)

II.2.> III. Gerardus Prick geb. 09-05-1776 Vroenhoven [bierbrouwer, distillateur] ovl. 28-01-1841 Oud-Vroenhoven tr. 1) 14-06-1804 Oud-Vroenhoven met Cornelia Prick geb. 24-02-1776 Vroenhoven [dienstmeid], ovl. 08-05-1816 Oud-Vroenhoven (ouders: Henri Prick [disteleerder], Joanne Jacquet); tr. 2) 31-12-1818 Oud-Vroenhoven met Maria Joanna Prick geb. 03-02-1783 Vroenhoven [dienstmeijd] (ouders: Gerard Prick [hovenier], Maria Agnes Mathijs)

Kinderen:

III.1. Willem Prick geb. 1809 Oud-Vroenhoven [bierbrouwersknecht], ovl. 08-06-1845 Maastricht tr. 02-07-1844 Maastricht met Elisabeth Vaessen geb. 21-01-1820 Meerssen [dienstmeid] ovl. 04-09-1895 Maastricht (ouders: Pieter Vaessen [hovenier], Anna Maria van der Linden)

III.2.> IV. Gerardus Prick geb. 29-10-1810 Vroenhoven [brouwersgezel, brouwer], overl. 26-01-1893 Oud-Vroenhoven tr. 24-11-1838 Oud-Vroenhoven met Petronella Meertens geb. 31-08-1806 Oud-Vroenhoven [landbouwster], ovl. 04-11-1873 Oud-Vroenhoven (ouders: Gerard Meertens [landbouwer], Petronella Reijnders [landbouwster])

Kinderen:

IV.1. Petronella Prick geb. 01-10-1840 Oud-Vroenhoven tr. 24-09-1863 Oud-Vroenhoven met Petrus Casper Dekkers geb. 01-05-1836 Rosmalen (ouders: Casper Deckers, Francisca Carolina Breijnaerts)

IV.2. Willem Prick geb. 26-06-1842 Oud-Vroenhoven [burgemeester], ovl. 29-06-1917 Oud-Vroenhoven tr. Isabella Catharina Meertens geb. 16-05-1848 Oud-Vroenhoven, ovl. 19-02-1893 Maastricht (ouders: Mathis Meertens, Margaretha Scheepers)

IV.3. Gerardus Hubertus Servatius Prick geb. 13-05-1844 Oud-Vroenhoven, ovl. 20-10-1844 Oud-Vroenhoven

IV.4. Maria Cornelia Hubertina Prick geb. 15-08-1846 Oud-Vroenhoven, ovl. 28-09-1940 Maastricht

IV.5. Isabella Hubertina Prick geb. 17-04-1848 Oud-Vroenhoven, ovl. 06-03-1889 Oud-Vroenhoven tr. 10-10-1872 Oud-Vroenhoven met Joannes Mathias Hubertus Prick geb. 15-08-1849 Oud-Vroenhoven, ovl. 11-02-1882 Oud-Vroenhoven (ouders: Francus Prick, Johanna Machiels)

IV.6.> V. Gerardus Hubertus Prick geb. 04-02-1852 Oud-Vroenhoven [herbergier (Vrijthof 1880) brouwmeester, bierbrouwer], ovl. 09-04-1923 Boxtel tr. 30-05-1876 Maastricht met Anna Maria Gertrudis Lijnen geb. 24-12-1851 Maastricht, ovl. 19-09-1932 Den Bosch (ouders: Mathias Lijnen [koffiehuishouder], Maria Keyen)

Kinderen:

V.1. Gerardus Maria Joannes Prick geb. 04-11-1876 Oud-Vroenhoven, ovl. 30-05-1880 Oud-Vroenhoven

V.2. Joannes Matheus Hubertus Prick geb. 20-01-1878 Oud-Vroenhoven [slager] tr. 01-03-1905 Oud-Vroenhoven met Maria Catharina Rhijther geb. 01-08-1881 Oud-Vroenhoven, ovl. 31-07-1948 Maastricht (ouders: Michiel Willem Hubert Rhijther [slager], Sophia Maria Corsius)

V.3.> VI. **WILHELMUS GERARDUS HUBERTUS (Willem) PRICK** geb. 19-12-1879 Oud-Vroenhoven (L) [bierbottelaar, bierbrouwer], ovl. 24-04-1956 Eindhoven tr. 1) 21-05-1910 Esch met Adriana Maria van Son geb. 03-06-1881 Esch, ovl. 30-07-1911 Boxtel (ouders: Johannes Antonius van Son [kuiper], Johanna van den Aker) tr. 2) 06-10-1930 Boxtel met Hendrika Wilhelmina van Tits geb. 25-02-1891 Oploo (Sint Anthonis), ovl. 19-02-1984 Eindhoven (ouders: Hendrikus van Tits, [schoenmaker] Gertruda Willems)

Kind:

VI.1. Gerardus Hubertus Maria Prick geb. 24-07-1911 Boxtel, ovl. 09-09-1911 Boxtel (moeder: Adriana Maria van Son)

(Willem had een bierbottelarij, limonadefabriek in de Kerkstraat A 547 Boxtel tot 31-12-1949. Zijn vrouw had tot 06-11-1954 in de Rechterstraat 5 Boxtel een tabakszaak.)

V.4. Henricus Lambertus Prick geb. 17-09-1881 Maastricht [bierhandelaar, mouter], ovl. 10-10-1949 Boxtel tr. 17-06-1929 Horst met Maria Petronella Hermina op de Laak geb. 06-04-1889 Horst, ovl. 01-03-1958 Boxtel (ouders: Albert op de Laak, Anna Margaretha Litjens)

V.5. Petrus Kaspar Egidius Prick geb. 24-05-1883 Maastricht, ovl. 02-08-1959 Helmond tr. 18-09-1906 Helmond met Maria Huberta Rogina van den Bogaard geb. 24-08- 1884 Helmond (ouders: Lambertus Cornelius van den Bogaard, Hendrica Christina van Gestel)

V.6. Egidius Johannes Hubertus Prick geb. 17-08-1884 Maastricht tr. 10-05-1911 Tilburg met Philomena Alphonsina Vosch geb. 25-06-1884 Tilburg, ovl. 07-07-1973 Tilburg (ouders: Antonius Johannes Vosch, Anna Catharina Horsten)

V.7. Theodorus Hubertus Josephus Prick geb. 04-02-1886 Maastricht, ovl. 14-08-1886 Maastricht)

V.8. Maria Barbara Emilie Prick geb. 28-05-1887 Veldhoven en Meerveldhoven tr. 23-08-1915 Boxtel met Willem Johannes van de Laar geb. 26-01-1886 Boxtel, ovl. 03-10-1961 Boxtel (ouders: Hendrik van de Laar, Anna van der Putten)

V.9. Charles Marie Gerardus Prick geb. 13-10-1888 Veldhoven [bloemist], ovl. 1989 tr. 30-01-1919 Alkmaar met Anna Maria Beemsterboer geb. 1885 Hoorn, ovl. 1985 (ouders: Willem Beemsterboer, Vrouwtje Vlaar)

V.10. Gerardus Josephus Wilhelmus Prick geb. 12-06-1893 Goes, ovl. 12-12-1899 Boxtel

III.3. Franciscus Prick geb. 1814, ovl. 01-05-1882 Oud-Vroenhoven (ongehuwd)

III.4. Maria Cornelia Prick geb. 08-02-1815 Oud-Vroenhoven, ovl. 20-08-1849 Sint-Pieter tr. 17-05-1843 Oud-Vroenhoven met (Gerardus Mathias) Mathijs Janssen geb. 19-09-1807 Sint-Pieter, ovl. 06-01-1861 Sint-Pieter (ouders: Gerard Janssen, Isabella Prick)

III.5. Maria Agnes Prick geb. 17-01-1821 Oud-Vroenhoven, ovl. 02-03-1900 Oud-Vroenhoven tr. 20-04-1846 Oud-Vroenhoven met Willem Schiepers geb. 01-11-1810 Oud-Vroenhoven, ovl. 08-01-1889 Oud-Vroenhoven (ouders: Quirinus Schiepers, Maria Colson)

III.6. Joris Prick geb. 13-09-1827 Oud-Vroenhoven [landbouwer, spekslager], ovl. 15-08-1865 Maastricht tr. (1) 16-10-1849 Maastricht met Anna Hubertina Wishaupt geb. 18-01-1829 Maastricht, ovl. 28-06-1859 Maastricht (ouders: Joannes Hubertus Wishaupt, Maria Joanna Stevens [spekslachtster] tr. (2) 14-05-1862 Maastricht met Antoinetta Leenders geb. 17-12-1830 Itteren (ouders: Leonard Leenders, Gertrui Smeets [broodbakster])

II.3. Maria Helena Prick geb. 10-03-1780 Wolder, ovl. 24-05-1858 Oud-Vroenhoven tr. 08-10-1807 Oud-Vroenhoven met Maximiliaan Kruijen geb. 25-09-1754 Wolder, ovl. 02-09-1833 Oud-Vroenhoven (ouders: Leonardus [Leonard] Kruijen (Creuwen), Maria Claessens)

II.4. Maria Prick geb. 23-03-1783 Wolder

II.5. Joanna / Jeanne Prick geb. 17-10-1785 Wolder [dienstmeid, landbouwster] ovl. 02-08-1866 Maastricht tr. ?

II.6. Cornelia Prick geb. 23-02-1787 Wolder, ovl. 10-11-1838 tr. 14-11-1811 Oud-Vroenhoven met Everard Mares geb. 10-12-1787 Veldwezelt (België)

II.7. Agnes (Anna) Prick geb. 24-09-1789 Vroenhoven, ovl. 29-07-1831 Oud-Vroenhoven tr. 24-08-1815 Oud-Vroenhoven met Quirinus Raijers (Rauers) geb. 23-06-1792 Vroenhoven [molenaar], ovl. 28-07-1869 Oud-Vroenhoven (ouders: Louis Raijers, Maria Devens)

** Wolder, Sint Pieter en Oud-Vroenhoven werden in 1920 bij de gemeente Maastricht gevoegd.*

** Wilre (Wijlre) is een kerkdorp in de gemeente Gulpen-Wittem (L).*

STAMBOOM (ROUPPE) VAN DER VOORT

(Fabrikant, drossaard en burgemeester van Boxtel)

I. Maurits van der Voort, Helena van der Voort

Kind:

I.1.> II. Henricus Justinus van der Voort geb. 07-02-1714 Boxtel [schepen], ovl. 05-08-1793 Boxtel tr. 11-10-1744 Helmond met Maria Magdalena Swin(c)kels ged. 06-01-1720 Helmond, ovl. 22-11-1797 Boxtel (ouders: Johannes Petrus Swinkels, Catharina van der Vorst)

Kinderen:

II.1.> III. **HENDRIKUS (HENRICUS, Hendrik) VAN DER VOORT** ged. 20-06-1758 Boxtel, ovl. 15-02-1812 Boxtel tr. 1) 30-05-1784 Oisterwijk met Petronilla (Arnoldi) Suijs ged. 1753, ovl. 1791 (ouders: Arnoldus Suijs, Elisabeth Habraken); tr. 2) 13-01-1793 Heusden met Anna Olifiers ged. 16-02-1765 Heusden, ovl. 02-04-1815 Boxtel (ouders: Wilhelmus Olifiers, Maria Anna Couwenbergh)

Kinderen:

III.1. Hendrikus Justinus Dominicus van der Voort geb. 24-02-1785 Den Bosch [fabrikant], ovl. 28-02-1842 Boxtel tr. 13-01-1816 Eindhoven met Catharina Johanna Theresia Leurs geb. 06-09-1790 Eindhoven, ovl. 27-11-1833 Boxtel (ouders: Stephanus Leurs, Maria Theresia van Moorsel)

Overijsselsche courant 04-03-1842

Boxtel, den 28 Februarij. Heden namiddag circa drie ure werd de verschrikkelijke onzekerheid opgeheven omtrent het vermissen gedurende 67 dagen van den hoog geschatten en nijveren Heer H. van der Voort, Koninklijke damast-fabrijkant, door denzelven te vinden in de rivier de Dommel, zonder eenige sporen van gepleegde geweldadigheid. Alhoewel de affaire op denzelfden voet wordt voortgezet, treft echter deze ramp de gemeente zeer gevoelig, de arbeidzame klasse mist eenen gullen en geliefden meester, en de armen hebben hunnen weldoener onherstelbaar verloren.

Kinderen:

- Henriette Maria Anna van der Voort geb. 03-12-1816 Boxtel, ovl. 19-12-1879 Den Haag tr. 23-08-1850 Boxtel met Pierre Guillaume Jean van der Schrieck geb. 23-08-1812 Bergen op Zoom, eerste luitenant der infanterie, generaal majoor, lid van de Tweede Kamer, ovl. 05-03-1896 Den Haag 3 kdn (Ouders: Jacques van der Schrieck, Adrienne Joanna Verlegh)
- Catharina Helena Petronella van der Voort geb. en ovl. 26-02-1818 Boxtel
- Roselia Magdalena Petronella van der Voort geb. 04-04-1819 Boxtel, ovl.24-09-1870 Den Bosch tr. 06-08-1840 Boxtel met Franciscus Joannes Mathias Rits, notaris, ged. 24-02-1810 Heusden, ovl. 08-09-1889 Den Bosch (Ouders: Cornelus Rits, Elisabeth Verhoeven)
- Kind van der Voort (man) geb. 25-09-1820 Boxtel
- Catharina Maria Petronella van der Voort geb. 25-09-1821 Boxtel, ovl. 15-03-1881 Tilburg tr. 17-11-1852 Boxtel met (neef) Karel Lodewijk Diepen geb. 01-04-1828

Tilburg, ovl. 08-10-1870 Tilburg (Ouders: Johannes Nicolaas Diepen, Maria Magdalena Adriana van der Voort)

- Kind van der Voort (man) doodgeb. 19-01-1823 Boxtel
- Louisa Theresia van der Voort geb. 30-08-1824 Boxtel, ovl. 20-08-1895 Geldrop tr. 25-10-1858 Den Bosch met Hendrikus Justinus Dominicus van der Voort, notaris, geb. 12-11-1823 Eindhoven, ovl. 12-05-1898 Geldrop (Ouders: Mauritius Petrus van der Voort, Maria Antonetta Leurs)
- Hendrikus Johannes Franciscus van der Voort geb. 02-01-1826 Boxtel, ovl. 01-09-1831 Boxtel
- Maria Arnolda Elisabeth van der Voort geb. 11-04-1830 Boxtel

III.2. (Arnoldus Johannes) Arnould Jean (Nout) van der Voort geb. 14-11-1786 Boxtel [fabrikant, wethouder], ovl. 06-07-1862 Tilburg tr. 28-08-1811 Tilburg met Maria Theresia van Dooren ged. 30-06-1790 Tilburg, ovl. 05-05-1851 Tilburg (9 kdn) (ouders: Francois van Dooren, Maria Elisabeth Kouwenberg)

III.3. Maria Elisabeth van der Voort ged. 07-12-1787 Boxtel, ovl. 01-10-1810 Boxtel tr. 22-11-1807 Boxtel met Peter Cornelis van de Ven ged. 16-02-1780 Boxtel, ovl. 03-02-1850 Boxtel (Weduwnaar van Maria Elisabeth Olifiers en Maria van de Ven) (ouders: Jan Cornelis van de Ven, Johanna Maria Marijnen)

III.4. Mauritius (Henrici) Petrus van der Voort geb. 01-02-1789 Boxtel, ovl. 13-11-1846 Eindhoven tr. 21-04-1813 Acht met Maria Antonetta Leurs geb. 16-02-1792 Acht [koopvrouw], ovl. 09-10-1851 Eindhoven (8 kdn) (ouders: Stephanus Leurs, Maria Theresia van Moorsel)

III.5. Petrus Justinus (Henrici) van der Voort ged. 05-02-1790 Boxtel [wijnkoper], ovl. 29-10-1826 Boxtel tr. 21-09-1822 Boxtel met Christina Sophia Olifiers ged. 23-09-1802 Boxtel, ovl. 06-11-1847 Vlissingen (Weduwe tr. 1832 met Johannes Josephus van Leersum) (ouders: Willem Walterus Olifiers, Maria Agnes Swinkels)

III.6. Maria Magdalena Adriana van der Voort geb. 28-02-1796 Boxtel, ovl. 11-02-1875 Tilburg tr. 13-10-1814 Boxtel met Johannes Nicolaas Diepen ged. 26-07-1793 Zaltbommel, ovl. 17-12-1865 Tilburg (7 kdn) (ouders: Johannes Diepen, Anna Barbera Peeters)

II.2. > IV. **LEONARDUS VAN DER VOORT** ged. 05-02-1762 Boxtel [lid Nat.Verg.], ovl. 08-10-1809 Boxtel tr. 24-05-1801 R'dam met Elisabeth Rouppe geb. 02-09-1781 R'dam, ovl. 09-01-1814 Vivonne (Frk) (ouders: Ludovicus Rouppe [arts], Engelina Cokx)

Kind:

IV.1.> V. **Ludovicus Henricus Rouppe van der Voort** geb. 04-03-1803 Boxtel [oprichter loodpetterij], ovl. 14-10-1878 Den Bosch tr. 21-07-1826 Den Bosch met Anna Francisca Helena Diepen geb. 18-01-1804 Den Bosch, ovl. 17-09-1866 Den Bosch (ouders: Johannes Diepen, Anna Barbara Peters)

Kinderen:

V.1. NN Rouppe van der Voort doodgeb. 05-05-1827 Den Bosch

V.2. Johanna Barbara Elisabeth Rouppe van der Voort geb. 03-07-1828 Den Bosch, ovl. 22-09-1902 Den Bosch tr. 10-01-1850 Den Bosch met Baron Jan Baptista

Constantinus Josephus Carel Cornelis van Hugenpoth (tot den Beerenclaauw) geb. 11-01-1816 Boxmeer, ovl. 06-11-1877 Den Bosch (6 kdn) (ouders: Baron Jean Bauduin van Hugenpoth, Theodora Ludovica van Sasse van IJsselt)

V.3. Wilhelmina Johanna Rouppe van der Voort geb. 17-08-1833 Vught, ovl. 15-11-1892 Den Bosch tr.26-06-1826 Den Bosch met Leonardus Maria Henricus Vermeulen geb. 22-08-1822 Den Bosch [regent armenweeshuis], ovl. 27-08-1894 Den Bosch (5 kdn) (ouders: Petrus Josephus Vermeulen, Judith Margaretha Maria de Jongh)

V.4. Nicolaas Johannes Rouppe van der Voort geb. 30-12-1834 Vught, ovl. 29-12-1904 Den Bosch tr. 06-08-1863 A'dam met Charlotte Maria Theresia Bonnike geb. 14-03-1838 A'dam, ovl. 08-11-1926 Den Bosch (10 kdn) (ouders: Joannes Emanuel Bonnike, Maria Cornelia Huberta Vermeulen)

V.5. Joannes Rouppe van der Voort geb. 28-05-1837 Den Bosch [ing. staatsspoor], ovl. 29-11-1893 Rosmalen tr. 11-10-1864 Delft met Aloijsia Maria Johanna van Berckel geb. 16-07-1839 Delft (4 kdn) (ouders: Ludovicus Arnoldus van Berckel, Maria Anna Borret)

V.6. Mathea Joanna Rouppe van der Voort geb. 13-02-1839 Den Bosch, ovl. 30-12-1930 Groningen tr. 25-05-1864 Den Bosch met Jhr. Mr. Arnoldus Antonius Josephus Marie Verheijen geb. 15-04-1831 Loon op Zand [notaris], ovl. 22-02-1917 Groningen (4 kdn) (ouders: Franciscus Xaverius Verheijen, Sophia Maria Jacoba Josepha de Roij van Zuijdewijn)

V.7. Josephina Philomena Rouppe van der Voort geb. 20-12-1840 Den Bosch, ovl. 11-09-1910 Den Bosch tr. 06-07-1869 Den Bosch met Victor Theodore Marie Joseph Tilman geb. 25-04-1839 Den Bosch, ovl. 22-02-1920 Den Bosch (ouders: Toussaint Joseph Tilman, Catharina Regina van Lanschot)

Zie ook stamboom Van de Ven en stamboom van Hugenpoth

STAMBOOM VAN RIJCKEVORSEL VAN KESSEL

(Burgemeester van Boxtel)

I. Thomas Cornelis van Rijckevorsel van Kessel geb. 10-06-1751 Den Bosch [gemeenteraadslid, wijnkoper], ovl. 15-09-1818 Den Bosch tr. 11-07-1779 Berlicum met Anna Petronella Vermeulen geb. 21-10-1760 Leende, ovl. 22-08-1792 Den Bosch (ouders: Franciscus Vermeulen, Maria Sophia Vermeulen)

Kinderen:

I.1. Johannes Franciscus van Rijckevorsel geb. 26-03-1780 Den Bosch, ovl. 28-11-1839 Den Bosch tr. 27-10-1799 Nieuwkuijk met Antonia Joanna Barbara Half-Wassenaer van Onsenoort geb. 14-02-1780 Den Bosch, ovl. 16-11-1860 Den Bosch (1 knd) (ouders: Bernardus Jacobus Half-Wassenaer van Onsenoort, Petronella Jacoba Maria van Engelen)

↓I.2.> II. Augustinus Theodorus van Rijckevorsel van Kessel geb. 28-04-1783 Den Bosch [ontvanger dir. belastingen], ovl. 12-11-1846 Vught tr. 26-02-1810 Den Bosch met Everarda Francina Halfwassenaar van Onsenoort geb. 26-08-1784 Den Bosch, ovl. 11-10-1842 Antwerpen (ouders: Bernardus Jacobus Half-Wassenaer van Onsenoort, Petronella Jacoba Maria van Engelen)

Kinderen:

II.1. Mr. Ferdinandus Gerardus Josephus van Rijckevorsel van Kessel geb. 01-06-1815 Den Bosch [raadsheer], ovl. 24-05-1879 Den Bosch tr. 21-06-1849 Woensel met Jkvr. Maria Helena Smits van Eckart geb. 03-02-1819 Eindhoven, ovl. 28-10-1896 Den Bosch (ouders: Johannes Jacobus Smits van Eckart, Maria Theresia Merkx)

II.2.> III. Franciscus Joannes Josephus van Rijckevorsel van Kessel [rijksontvanger] geb. 30-08-1819 Den Bosch, ovl. 07-05-1894 Nijmegen tr. 17-02-1848 Veghel met Therese Angelique Constance Victoire de Kuijper geb. 27-12-1818 Veghel, ovl. 13-02-1898 Nijmegen (ouders: Josephus Franciskus de Kuijper, Maria Thérèse Philippina Dubbelens)

Kinderen:

III.1. Eugene Ferdinand Maria van Rijckevorsel van Kessel geb. 17-12-1848 Ravenstein, ovl. 07-03-1910 Nijmegen tr. 24-05-1877 Zutphen met Louise Maria Carolina van Nispen tot Pannerden geb. 12-01-1853 Twello, ovl. 18-04-1927 Nijmegen (7 kdn) (ouders: Frans Xaverius Jacob van Nispen tot Pannerden, Aleida Catharina Maria Ernestina van der Heijden)

III.2. Jhr. Louis Hubert Marie van Rijckevorsel van Kessel geb. 04-03-1850 Ravenstein [deken, pastoor], ovl. 20-06-1921 Moergestel

III.3. Henri Vincent Marie van Rijckevorsel van Kessel geb. 21-10-1851 Ravenstein [pastoor], ovl. 16-07-1921 Linden (Cuijk)

III.4. Jhr. Victor Marie van Rijckevorsel van Kessel geb. 16-01-1854 Herpen [burgemeester Oisterwijk], ovl. 12-12-1927 Nijmegen tr. 25-08-1881 A'dam met Aloijsia Maria Bonnike geb. 18-08-1854 A'dam, ovl. 28-11-1949 Ubbergen (ouders: Joannes Emanuel Bonnike, Maria Cornelia Huberta Vermeulen)

III.5. Eduard Marie van Rijckevorsel van Kessel geb. 04-04-1855 St.M.Gestel, ovl. 12-04-1855 St.M.Gestel

III.6.> IV. **JHR. ALPHONSE EDUARD MARIE VAN RIJCKEVORSEL VAN KESSEL** geb. 24-06-1857 St.M.Gestel [burgemeester], ovl. 18-02-1901 Boxtel tr. 07-02-1884 Zutphen met Mathilda Anna Maria van Nispen geb. 13-11-1857 Gorssel, ovl. 13-02-1933 Nijmegen (ouders: Frans Xaverius Jacobus van Nispen [gemeenteraadslid, lid Prov. Staten], Aleida Catharina Maria Ernestina van der Heijden)

Kinderen:

IV.1. Jvr. Ernestine Therèse Caroline Marie van Rijckevorsel van Kessel geb. 12-06-1885 te Schayk, ovl. 08-11-1946 Heino tr. 17-08-1910 Boxtel met Alexander van Sonsbeeck geb. 25-03-1882 Heino [burgemeester], ovl. 11-05-1951 Roermond (ouders: Hendrikus Allardus Johannes van Sonsbeeck [burgemeester Zwolle], Theresia Francisca Maria Cornelia Mahie)

IV.2. Everarda Carolina Josepha Maria van Rijckevorsel van Kessel geb. 15-07-1886 Schaijk, ovl. 28-06-1901 Boxtel

IV.3. Jhr. Hubert Louis Joseph Marie van Rijckevorsel van Kessel geb. 05-09-1887 Herpen [burgemeester], ovl. 22-09-1946 St. Oedenrode tr. 06-05-1920 St. Oedenrode met Antoinetta Maria Petronella Henrica Anderegg geb. 28-12-1899 St. Oedenrode, ovl. 26-10-1981 Den Bosch (ouders: Gerard Anderegg [geneesheer], Joanna Georgine Margaretha Agnes van Lith)

IV.4. Eduard Emmanuel Joseph Marie van Rijckevorsel van Kessel geb. 07-11-1888 Herpen tr. 01-06-1927 Breda met Agnes Marie Frederica Alexandra Josepha van Lamsweerde geb. 31-03-1883 Sittard, ovl. 19-03-1968 Nijmegen (ouders: Alexander Theodor Hendrik Gerard van Lamsweerde, Maria Cornelia Jacoba Koch)

IV.5. Jvr. Cecile Louise Victoire Josephine Maria van Rijckevorsel van Kessel geb. 25-03-1890 Herpen [kloosterzuster], ovl. 26-09-1944 Nijmegen

IV.6. Emma Louisa Josepha Maria van Rijckevorsel van Kessel geb. 09-03-1893 Boxtel, ovl. 22-03-1914 Boxtel

↑I.3. Gerardus Johannes van Rijckevorsel geb. 12-04-1788 Den Bosch [koopman], ovl. 14-04-1872 Den Bosch tr. 21-04-1819 Den Bosch met Maria Cornelia van Rijckevorsel geb. 14-04-1794 Den Bosch, ovl. 03-02-1844 Den Bosch (1 knd) (ouders: Augustinus Tilmanus van Rijckevorsel, Theresia Josepha van Meeuwen)

I.4. Bernardus Jacobus van Rijckevorsel geb. 08-06-1790 Den Bosch [garde d'honneur], ovl. 07-03-1841 Den Bosch tr. 21-04-1819 Den Bosch met Elisabeth Maria Clara Vermeulen geb. 26-05-1797 Den Bosch, ovl. 15-04-1862 Den Bosch (1 knd) (ouders: Josephus Vermeulen, Maria Anna Beijnen)

Zie ook stamboom Van Lamsweerde en stamboom Mahie.

STAMBOOM SCHULTZE

(Bewoner Jachtrust Boxtel)

I. Johan Georg Hendrik Schultze tr. (Maria) Francisca (van) Coppenrath (Cobbenratte) ovl. 07-05-1811 Zutphen

Kind:

I.1.> II. Johan George Hendrik Schultze geb. 1765 Soest (Pruissen) [professor veeartsenijkunde], ovl. 19-08-1836 Deventer tr. met Anna Maria Geertruida Homann geb. 1786, ovl. 02-11-1870 Boxtel

Kinderen:

II.1.> III. Clemens Augustus Schultze geb. 06-04-1812 Zutphen [landhuurder], ovl. 09-06-1859 Djokjakarta tr. 26-06-1873 Wijk bij Duurstede met Elise Justine Constance Marie Berretty geb. 1827 Surabaya, ovl. 05-09-1889 Den Bosch (ouders: Fédérigo Dominico Pietro Giovacchino Antonio Berretti, Sophie Josephine Robinet)

Kinderen:

III.1. Hortense Elise Angelique Schultze geb. 06-11-1848 Batavia, ovl. 13-03-1880 Boxtel tr. 13-08-1868 Boxtel met Johannes Cornelis Petrus van de Ven geb. 25-09-1844 Boxtel, ovl. 10-05-1916 Boxtel (8 kdn) (ouders: Hendrikus Justinus van de Ven, Dionisia Strijbosch)

III.2. Clemence Elise Sophie Julie Schültze geb. 15-08-1852 Batavia tr. 13-11-1878 Boxtel met Josephus Laurentius Gosewinus van Heijst geb. 18-04-1854 Den Bosch [grondeigenaar], ovl. 05-08-1913 Gemonde (3 kdn) (ouders: Laurentius Johannes Baptista van Heijst, Johanna Maria Elisabeth Loutermans)

II.2. Amalia Schultze geb. 28-05-1819 Arnhem, ovl. 25-12-1907 Boxtel

II.3. Clementina Augusta Schultze geb. 23-06-1821 Arnhem, ovl. 27-12-1847 Boxtel

II.4. **KAREL FREDERIK SCHULTZE** geb. 28-07-1825 Voorst, [generaal], ovl. 11-12-1885 Boxtel

De Tijd : godsdienstig-staatkundig dagblad 17-12-1885

Op den huize Jachtlust, onder Boxtel, is overleden de heer K. Schulze, gepens. generaal van het O.-I. leger.

II.5. Henricus Leopoldus Wilhelmus Schultze geb. 10-08-1828 Twello [officier KNIL]

II.6. Louisa Frederika Dorothea Schultze ovl. 24-09-1885 Boxtel

Zie ook stamboom Van de Ven

STAMBOOM VAN SCHIJNDEL

(Boxtelse pastoor te Boerdonk (Erp))

(Zijn vader stimuleerde de oprichting van de H.Hartparochie in Boxtel)

I. Ouders: Jacobus van Sch(e)ijndel, Catharina van de Loo

Kinderen:

I.1.> II. Anna Catharina van Schijndel ovl. 20-02-1861 Boxtel tr. 11-05-1806 Boxtel met Wilhelmus (Petri) van Laarhoven ged. 22-10-1773 Boxtel, ovl. 23-04-1848 Boxtel (ouders: Peter van Laarhoven, Petronella Vorstenbosch)

Kinderen:

II.1. Jacobus van Laarhoven geb. 22-06-1811 Boxtel, ovl. 24-07-1905 Boxtel

II.2. Catharina van Laarhoven geb. 22-09-1814 Boxtel, ovl. 09-04-1879 Boxtel

II.3. Pero van Laarhoven geb. 17-11-1817 Boxtel, ovl. 04-05-1891 Boxtel

II.4.> III. Hendrica van Laarhoven geb. 29-08-1821 Boxtel, ovl. 30-04-1902 Oisterwijk tr. 26-04-1845 Boxtel met Michiel van der Struijk geb. 22-07-1819 Boxtel [schoenmaker], ovl. 26-12-1868 Oisterwijk (ouders: Johannes van der Struijk, Anna Maria van den Boogaard)

Kinderen:

III.1. Johannes Franciscus van der Struijk geb. 23-05-1846 Boxtel, ovl. 21-11-1921 Oisterwijk

III.2. Wilhelmus van der Struijk geb. 24-06-1849 Oisterwijk, ovl. 03-04-1928 Waalre tr. 26-01-1891 Valkenswaard met Wilhelmina Francisca Verheijen geb. 06-03-1859 Valkenswaard, ovl. 04-01-1949 Renkum (ouders: Martinus Verheijen, Elisabeth van Beek)

III.3. Anna Catharina van der Struijk geb. 02-03-1853 Oisterwijk, ovl. 26-07-1949 Den Haag tr. 07-08-1879 Oisterwijk met Hendrikus Hessels geb. 13-11-1856 Oisterwijk, ovl. 05-09-1922 Den Haag (10 kdn) (ouders: Bastiaan Hessels, Johanna van Gijzel)

III.4. Johannes Aloijsius van der Struijk geb. 11-04-1856 Oisterwijk, ovl. 30-06-1927 Oisterwijk

III.5. Anna Clara van der Struijk geb. 21-07-1858 Oisterwijk, ovl. 24-07-1858 Oisterwijk

III.6. Anna Clara van der Struijk geb. 02-08-1859 Oisterwijk tr. 22-07-1885 Oisterwijk met Hendrikus Adrianus Quaadvlied geb. 13-01-1858 Oisterwijk [broodbakker] (ouders: Martinus Quaadvlied [leerlooier], Cornelia van der Horst)

I.2.> IV. Gerardus van Schijndel ovl. 28-10-1844 Boxtel tr. 09-05-1802 Boxtel met Antonetta (Antonia) van Laarhoven ovl. 06-07-1834 Boxtel (ouders: Hendrikus van Laarhoven, Cornelia van den Boogaard)

Kinderen:

IV.1.> V. Cornelus van Schijndel geb. 19-08-1817 Boxtel, ovl. 23-03-1893 Boxtel tr. 07-02-1846 Boxtel met Barbara Habraken geb. Boxtel geb. 10-07-1821 Boxtel, ovl. 31-01-1891 Boxtel (ouders: Johannes Habraken, Margo van den Langenbergh)

Kinderen:

V.1. Martinus van Schijndel geb. 16-05-1848 Boxtel, ovl. 09-03-1891 Boxtel

V.2. Antonia van Schijndel geb. 07-07-1851 Boxtel, ovl. 23-05-1872 Boxtel

V.3. Gerardus van Schijndel geb. 23-04-1854 Boxtel

V.4. Maria van Schijndel geb. 01-03-1858 Boxtel, ovl. 28-10-1933 Boxtel tr. 30-01-1894 Boxtel met Jacobus Cornelis Pijnenburg geb. Haaren (ouders: Adriaan Pijnenburg, Hendrika van de Pas)

V.5. Johannes van Schijndel geb. 17-08-1861 Boxtel [bakker], ovl. 13-02-1922 Heeswijk tr. 03-05-1906 Heeswijk met Helena Verhagen geb. 01-03-1866 Heeswijk [landbouwster] (ouders: Johannes Verhagen, Maria Gloudemans)

V.6. Cornelia van Schijndel geb. 14-06-1863 Boxtel, ovl. 08-08-1944 Boxtel

V.7. N.N. van Schijndel (zoon) doodgeb. 03-02-1867 Boxtel

IV.2.> VI. **Hendrikus van Schijndel** geb. 19-08-1817 Boxtel [smid], ovl. 12-03-1896 Boxtel tr. 08-11-1845 Boxtel met Wilhelmina de Leijer geb. Boxtel, ovl. 27-06-1884 Boxtel (ouders: Hendrikus Franciscus de Leijer, Maria Habraken)

Kinderen:

VI.1. Hendrikus Gerardus Martinus van Schijndel geb. 08-09-1846 Boxtel, ovl. 18-06-1856 Boxtel

VI.2. Maria Antonetta van Schijndel geb. 26-06-1848 Boxtel, ovl. 17-04-1877 Boxtel

VI.3. **GERARDUS WILHELMUS VAN SCHIJNDEL** geb. 25-05-1850 Boxtel [pastoor, oprichter Missiezusters Franciscanessen], ovl. 11-09-1923 Erp

VI.4. Theodorus Alphonsius van Schijndel geb. 15-11-1852 Boxtel, ovl. 08-09-1860 Boxtel

I.3. Johannes van Schijndel geb. 27-09-1803 Boxtel, ovl. 05-03-1864 Boxtel tr. 08-02-1834 St.Oedenrode met Johanna Maria Geerts geb. 19-05-1797 St-Oedenrode, ovl. 19-05-1865 Boxtel (3 kdn) (ouders: Hendrikus Geerts, Henrica Schellekens)
I.4. Jacoba (Gerardi) van Schijndel ged. 20-12-1810 Boxtel, ovl. 24-11-1883 tr. 27-04-1838 Boxtel met Hendrikus Heesters geb. 01-09-1803 Oisterwijk, ovl. 11-02-1858 Boxtel (ouders: Cornelis Heesters, Cornelia Brenders)
I.5.> VII. Cornelia van Schijndel geb. 29-12-1806 Boxtel, ovl. 20-08-1845 Boxtel tr. 01-05-1830 Boxtel met Francis Veroude(n) geb. 14-02-1809 Esch, ovl. 24-02-1857 Boxtel (ouders: Johannes Veroude(n), Barbara van den Langenberg)

Kinderen:

VII.1. Francis Verouden geb. 17-10-1828 Boxtel, ovl. 24-08-1909 Boxtel tr. (1) 28-05-1853 Boxtel met Gertruida van Oirschot geb. 27-03-1826 Boxtel (ouders: Dirk van Oirschot, Hendrina van de Ven), tr. (2) 09-06-1869 Boxtel met Johanna Boons geb. 19-12-1841 Boxtel, ovl. 07-06-1894 Boxtel (ouders: Antonij Boons, Johanna Maria Leermakers)
VII.2. Anna Barbara Verouden geb. 10-07-1831 Boxtel, ovl. 07-03-1904 Boxtel tr. 18-02-1854 Boxtel met Adrianus van den Tillaard geb. 21-01-1823 St.M.Gestel, ovl. 17-11-1897 Boxtel (ouders: Antonij van den Tillaard, Francijna van der Schoot)
VII.3. Antonetta Verouden geb. 28-07-1839 Boxtel tr. 28-05-1873 Cromvoirt met Marinus Witlox geb. 02-04-1843 Cromvoirt, ovl. 20-02-1929 Cromvoirt (ouders: Martinus Witlox, Hendrina de Ruijter)

STAMBOOM DE SENARCLENS DE GRANCY

(eigenaar van o.a. kasteel Stapelen Boxtel)

I. Henry de Senarclens tr. 1677 met Benigne de Chandieu

Kind:

I.1.> II. Pierre Daniel de Senarclens geb. 23-12-1689 Kasteel Grancy, ovl. 1751 tr. 25-09-1726 La Sarraz (Zwits) met Louise Bénigne Salomé de Gingins La Sarraz geb. 1704, ovl. 05-12-1779

Kinderen:

II.1. Henri Louis Samuel de Senarclens geb. 1727, ovl. 1794 tr. 1754 met Françoise Véronique de Gingins Eclépens
II.2.> III. Auguste Victor de Senarclens geb. 15-02-1733 Vufflens-Le-Château (Zwits), ovl. 27-02-1807 Lausanne tr. 1756 met Jacqueline Louise Marguérite de Chandieu geb. 17-08-1731, ovl. 07-12-1811 (ouders: Charles Esaye de Chandieu, Louise de Chandieu)

Kinderen:

↓III.> IV.1. Charles (Paul) Louis August de Grancy geb. 01-08-1757 Lausanne, ovl. 29-08-1804 Den Bosch tr. 17-11-1778 St.M.Gestel met Cornelia Elisabeth baronnes Du Tour geb. 09-02-1760 Den Bosch, ovl. 31-08-1838 Parijs (ouders: Onno Tamminga du Tour, Anna Maria Bouwens)

Kinderen:

↓IV.> V.1. **ONNO ADOLPH MARC WILLEM BARON DE SENARCLENS DE GRANCY** geb. 30-07-1780 Den Dungen [heer van Haanwijk, Boxtel en Liempde, lid prov. Staten van Noord-Brabant, president van den militieraad], ovl. 19-07- 1836 St.M.Gestel tr. 30-10-1811 St.M.Gestel met Frederica Wilhemina barones van der Duijn, geb. 13-01- 1791 Breda, ovl. 25-05-1843 Den Bosch (ouders: baron Guillaume Henri van der Duijn [Kamerheer van Zijne Doorluchtige Hoogheid Monseigneur de Prince van Oranje en Nassau, Kolonel Commandant van het Regiment Infanterie van Generaal-majoor Graaf van Bijland], Susette Jaqueline Josine gravin de Bijland)

Kinderen:

V.1.> VI. Henri Frederic baron de Senarclens de Grancy geb. 03-12-1812 Brussel, ovl. 17-01-1868 St. Michielsgestel tr. 05-06-1843 Haanwijk met Louise Sophie Berail geb. 05-06-1819 Boxtel, ovl. 08-09-1904 St.M.Gestel (ouders: Corneille Hipolite Berail, Henriette van der Stroucke van der Steege) (Hertrouwde op 14-02-1870 St.M.Gestel met Theodoor Prins)

Kinderen:

VI.1. Louise Henriette Fréderique Suzette Charlotte de Senarclens de Grancy geb. 23-03-1844 St.M.Gestel, ovl. 01-12-1893 Breda tr. 05-08-1869 St.M.Gestel met Hendrik Willem Jan Bosch geb. 10-02-1844 Den Bosch [fabrikant], ovl. 09-01-1886 Berlicum (1 knd) (ouders: Hendrik Willem Bosch [grondeigenaar], Wilhelmina Jacoba Vermeulen)

VI.2. Jhr. Henri Adolphe Guillaume Frédéric de Senarclens de Grancy geb. 28-03-1845 St.M.Gestel, ovl. 18-06-1864 St.M.Gestel

VI.3. Guillaume Jules Antoine Baron de Senarclens de Grancy geb. 04-03-1856 St.M.Gestel, ovl. 29-01-1926 St.M.Gestel tr. 1) 12-07-1877 Gouda met Madelaine Sally van Gennep geb. 03-04-1849 Arnhem, ovl. 11-06-1885 Apeldoorn (1 knd) (ouders: Justinus Hendrik van Gennep, Cornelia Benine van Son); tr. 2) 11-05-1886 Gorontalo (Celebes) met Berthe Hermance Jeanne Scherer geb. 22-03-1851 Venlo, ovl. 08-11-1926 R'dam (3 kdn) (ouders: Gustav Moritz Scherer, Cornélie Elise van Ermel)

V.2. Suzette Elise Charlotte Barones de Senarclens de Grancy geb. 10-07-1814 St. Michielsgestel, ovl. 29-08-1876 St.Michielsgestel (ongehuwd)

V.3. Charles Pierre Baron de Senarclens de Grancy geb. 30-11-1815 Den Bosch, ovl. 02-12-1878 Vught tr. 08-07-1843 Vught met Wilhelmina Martini van Geffen geb. 23-12-1818 Den Bosch, ovl. 18-11-1898 Den Bosch (2 kdn) (ouders: Antonie Martini van Geffen, Wilhelmina Guerin)

III.2. César Auguste de Senarclens de Grancy geb. 1763, ovl. 1836 tr. 1789 met Marie de Loriol (1 knd)

IV.2. Johanna Victoria Jacoba Ottelina de Senarclens de Grancy geb. 25-06-1781 St.M.Gestel, ovl. 05-03-1838 Bergen op Zoom tr. 25-06-1805 St.M.Gestel

met Mr. Jan Carel Baron du Tour geb. 19-06-1775 Alkmaar, ovl. 23-12-1829 Den Bosch (6 kdn) (ouders: Johan du Tour, Johanna Carolina Boon)

Zie ook stamboom Bles

STAMBOOM SPIERINGS

(pastoor St.Petruskerk Boxtel)

Voorouders: Jan Gijsbert Spierings, Maria Janse van Erp

I. Stamouders: Gijsbertus (Gijs) Spierings ged. 01-03-1772 Oss [landbouwer], ovl. 30-08-1849 Oss tr. 21-04-1799 Oss met Wilhelm(in)a Aart (Mijntje) van den Ber(c)k ged. 23-11-1772 Oss, ovl. 06-11-1848 Oss (ouders: Arnold Teunisse van den Berk, Antonia Willem van Heesch)

Kinderen:

I.1. > II. Johannes (Jan Gijs) Spierings ged. 20-01-1800 Oss, ovl. 10-04-1880 Oss [landbouwer] tr. 06-05-1831 Berghem met Maria Anna Coolen ged. 26-09-1805 Berghem, ovl. 24-01-1882 Oss (ouders: Theodorus Coolen, Anna van Hoeij)

Kinderen:

II.1. Maria Spierings geb. 04-06-1832 Oss, ovl. 31-07-1907 Oss

II.2. Anna Spierings geb. 02-03-1834 Oss [kloosterzuster], ovl. 02-05-1908 Moergestel

II.3. Antonie Spierings geb. 20-09-1835 Oss [pastoor], ovl. 13-02-1918 Uden

II.4. Digna Spierings geb. 02-02-1837 Oss

II.5. Maria Dimpha Spierings geb. 02-02-1837 Oss

II.6. Huiberdina Spierings geb. 24-08-1838 Oss

II.7.> III. Jan Spierings geb. 10-01-1840 Oss [landbouwer], ovl. 03-11-1928 Oss tr. 08-02-1871 Berghem met Maria Anna van Erp geb. 01-03-1843 Oss, ovl. 14-06-1925 Oss (ouders: Willebrordus (Wilbert) van Erp [landbouwer], Wilhelmina (Maria) van Amstel)

Kinderen:

III.1. Antonius Henricus Spierings geb. 30-12-1871 Berghem [priester te Haaren], ovl. 05-01-1897 Oss

III.2. **JOHANNES WILHELMUS WILBRORDUS SPIERINGS** geb. 02-01-1873 Berghem [pastoor], ovl. 13-09-1943 Boxtel

III.3.> IV. Gijsbertus Johannes Spierings geb. 19-12-1873 Berghem [landbouwer], ovl. 01-11-1948 Utrecht tr. 1) 29-01-1907 Udenhout met Petronella Hendrika Maria Heijmans geb. 20-10-1877 Udenhout, ovl. 28-10-1913 Nijmegen (ouders: Francis Heijmans, Johanna Maria van den Oever); tr. 2) 21-06-1915 Oisterwijk met Cornelia Maria van der Eerden geb. 01-06-1876 Oisterwijk, ovl. 26-11-1962 Uden (ouders: Josephus Johannes van der Eerden, Elizabeth Kuijpers)

Kinderen:

IV.1. Franciscus Johannes Antonius Henricus Maria Spierings geb. 09-01-1909 Oss, ovl. 25-03-1909 Den Bosch

IV.2. Nn Spierings doodgeb. 28-10-1913 Nijmegen

IV.3. Johannes Josephus Maria Spierings geb. 23-09-1916 Oss tr. 16-04-1947 Oss met Hermina Waltera Maria van Dijk geb. 29-10-1917 Uden, ovl. 15-10-2001 Oss (ouders: Adrianus Hendrikus van Dijk, Frederica Maria Bardoel)

III.4. Wilhelmina Maria Gerardina Spierings geb. 03-01-1875 Oss, ovl. 27-08-1875 Oss

III.5. Henricus Franciscus Spierings geb. 25-01-1876 Oss

III.6. Gerardus Theodorus Spierings geb. 22-04-1877 Oss [landbouwer], ovl. 17-09-1915 Oss

III.7. Willebrordus Joannes Spierings geb. 30-08-1879 Oss [landbouwer], ovl. 25-02-1918 Oss

III.8. N.N. Spierings doodgeb. 28-08-1880 Oss

III.9. Wilhelmina Maria Joanna Spierings geb. 18-10-1881 Oss, ovl. 10-12-1881 Oss

III.10. Maria Anna Wilhelmina Spierings geb. 09-05-1883 Oss, ovl. 27-02-1946 Wijchen tr. 21-11-1917 Oss met Sibertus Uijen geb. 14-01-1879 Wijchen [landbouwer], ovl. 18-11-1960 Nijmegen (ouders: Joannes Damianus Uijen {landbouwer], Maria Hoogstraten [landbouwster])

III.11. Wilhelmina Maria Cornelia Spierings geb. 25-08-1884 Oss [kloosterzuster Tilburg]

II.8. Hendrica Spierings geb. 11-10-1842 Oss, ovl. 17-08-1914 Oss tr. 30-04-1872 Oss met Jan van Erp [landbouwer] geb. 22-07-1844 Oss, ovl. 16-06-1903 Oss (ouders: Willebrordus van Erp, Wilhelmina Maria van Amstel)

II.9. Gijsbertus Willebrordus Spierings geb. 07-11-1844 Oss, ovl. 18-05-1920 Oss

I.2. Antonia Spierings ged. 18-09-1804 Oss, ovl. 19-12-1892 Oss tr. Willem van Erp geb. 17-08-1804 Oss [molenaar], ovl. 10-05-1855 Oss (9 kdn) (ouders: Frans Anton We van Erp, Nicola Anton van Amstel)

I.3. Anton Spierings ged. 04-07-1809 Oss [landbouwer], ovl. 24-12-1889 Oss tr. 12-06-1840 Oss met Antonet van Bergen geb. 19-08-1808 Oss, ovl. 26-01-1877 Oss (5 kdn) (ouders: Arnoldus Wilhelmus van Bergen, Ida van Erp)

I.4. Wilhelmus Johannes Cornelis Hubertus (Willem) Spierings geb. 03-01-1811 Oss [landbouwer], ovl. 12-11-1893 Oss tr. 14-06-1840 Berghem met Joanna Coolen geb. 11-08-1811 Berghem, ovl. 30-03-1878 Oss (ouders: Theodorus Coolen, Anna Hoeij)

I.5. Marcelis Spierings geb. 26-02-1815 Oss, ovl. 16-08-1819 Oss

---

STAMBOOM STAEL

(burgemeester van Boxtel)

I. Rijckert Adriaense Stael, ged. 1640 Dussen (Werkendam) [schout], ovl. 16-04-1710 Dussen tr. 26-04-1665 Dussen met Heijltjen Wolphaerts (Helena) van den Bos geb. te Meeuwen

Kinderen:

I.1. Adriana Richardi Stael ged. ± 1660 Dussen tr. 11-12-1685 Dussen met Gerardus Arnoldi Lensfelt ged. ± 1660 Dussen (4 kdn) *(Man hertrouwde in 1697 met Aechtje Tonis van Honswijck)* (vader: Arnold Geerts Lensfelt)
I.2. Petronella Stael, ged. 26-12-1668 Meeuwen
I.3. Adrianus Stael ged. 1670, ovl. 1722
I.3. Antonetta Stael, ged. 16-08-1677 Dussen
I.4. Cornelia Stael, ged. 17-04-1680 Dussen tr. met Lambertus Walteri van Dinteren (5 kdn) (ouders: Waltherus van Dinteren, Anna Lammerde)
I.5. Antoinetta Stael ged. 1680, ovl. 1747
I.6. Petrus Stael, ged. 04-04-1683 Dussen
I.7.> II. Peter (Petrus, Peeter) Stael ged. 28-07-1686 Dussen, ovl. 05-01-1768 Babyloniënbroek tr. 31-01-1717 Dussen met Anna Verstegen, ged. 15-04-1688 Dussen (ouders: Nicolaus van der Stegen, Maria Kivits)
Kinderen:
II.1. Richardus Stael, ged. 21-11-1717 Dussen
II.2. Agnes Stael, ged. 10-11-1718 Dussen
II.3. Adriana Stael, ged. 27-11-1719 Dussen
II.4. Adriana Maria Staal, ged. 31-12-1721 Dussen
II.5. Helena Staal ged. 03-03-1724 Dussen
II.6. Adrianus Staal ged. 03-03-1724 Dussen
II.7. Helena Staal, ged. 16-05-1725 Dussen
↓II.8.> III. Richardus Stael ged. 15-01-1728 Dussen tr. 08-06-1761 op de Hill met Petronella (Pieternella, Peternella) Sprangers ged. 08-03-1732 Dussen (ouders: Pieter (Petrus) Sprangers, Adriana Francisca Kivits)
Kinderen:
III. 1. Anna Adriana Maria Staal ged. 13-02-1764 Dussen, ovl. 07-05-1764 Babyloniënbroek
III. 2.> IV. Petrus (Peeter) Josephus Stael ged. 18-10-1768 Dussen [burgemeester], ovl. 01-02-1842 Dussen tr. 04-06-1797 Dongen met Johanna Maria van Son geb. 04-04-1776 Dongen, ovl. 02-01-1823 Dussen (ouders: Hendricus van Son, Catharina Sprangers)
Kind:
IV.1.> V. Richardus Josephus Stael geb. 28-06-1798 Dussen [burgemeester], ovl. 22-05-1851 Dussen tr. 05-10-1830 Tilburg met Maria Francisca Mombers geb. 29-09-1804 Oisterwijk, ovl. 07-11-1873 Dussen (ouders: Adriaan Mombers, Adriana Maria van Liemd)

Kinderen:

V.1.Johanna Maria Staal geb. 01-09-1831 Dussen, [kloosterzuster Zuster Maria Rosalia] ovl. 07-09-1901 Tilburg

V.2. Adriana Pietronella Staal geb. 15-06-1833 Dussen [kloosterzuster Zuster Josephine], ovl. 01-11-1903 Tilburg

V.3. Petrus Josephus Staal geb. 21-07-1835 Dussen, ovl. 14-10-1904 Breda tr. (1) 24-11-1868 Oosterhout met Johanna Maria Lips geb. Waspik, ovl. 21-01-1879 Goerbergsdorf (Dld) (ouders: Johannes Franciscus Lips, Antonia Johanna Brouwers) tr. (2)

16-10-1883 Breda met Johanna Maria Hensterman geb. 17-06-1847 Warmond, ovl. 16-02-1920 Amersfoort (ouders: Petrus Jacobus Hensterman, Johanna Maria Schretlen)

V.4. Antonia Arnolda Stael geb. 04-03-1837 Dussen tr. 03-10-1865 Dussen met Bernard Eduard August van Dijck geb.21-02-1826 Dussen [notaris] ovl. 12-09-1881 St.M.Gestel (ouders: Norbert Emmanuel van Dijck, Johanna Huijsmans)

V.5. Hendrikus Petrus Stael geb. 02-08-1839 Dussen [fabrikant], ovl.11-02-1903 Tilburg tr. 13-07-1864 Tilburg met Joanna Antonia Adriana Cornelia Koppelaar geb. 01-01-1836 Zevenbergen (ouders: Franciscus Josephus Antonius Koppelaar, Maria Hermus)

V.6. Johannis Hubertus Stael geb. 24-01-1842 Dussen [burgemeester Dussen], ovl. 10-10-1895 Dussen *(ongehuwd,)*

V.7. Maria Adriana Laurentia Stael ged. 10-08-1844 Dussen [kloosterzuster Zuster Josephe], ovl. 21-08-1907 Beek (Ubbergen)

V.8. Richardus Josephus Stael ged. 21-08-1846 Dussen [pastoor Rossum], ovl. 05-08-1907 Zesgehuchten

V.9. Alphonsus Aloijsius Antonius Stael geb. 16-08-1850 Dussen [notaris], ovl. 22-01-1905 Grave tr. 1) met Maria Anna Francisca Antonia de Beer geb. 22-09-1855 Tilburg, ovl. 09-08-1898 Grave (ouders: Simon Arnoldus de Beer, Arnolda Maria Wouters) tr. 2) 10-10-1899 Leiden met Cornelia Maria Hensterman geb. 23-02-1853 Warmond, ovl. 19-01-1937 Alphen aan den Rijn (ouders: Petrus Jacobus Hensterman [heel- en vroed-meester], Johanna Maria Schretlen)

IV.2. Henricus Cornelis Stael geb. 14-01-1801 Dussen, ovl. 29-08-1848 Raamsdonk

IV.3.> VI. Petronella Agnes Stael geb. 20-01-1803 Dussen, ovl. 10-10-1880 Dongen tr. 11-10-1830 Dussen met Antonie Binck geb 31-10-1799 Oosterhout [med. doctor], ovl. 22-11-1857 Dongen (ouders: Antonie Binck, Cornelia Dinisse)

Kinderen:

VI.1. Antonius Binck geb. 25-03-1832 Dongen, ovl. 18-05-1832 Dongen

VI.2. Cornelia Anna Johanna Binck geb. 20-06-1835 Dongen, ovl. 16-01-1929 Eindhoven tr. 03-06-1862 Dongen met Petrus Joannes Antonius Smitz geb. 30-09-1828 Eindhoven, ovl. 19-09-1896 Stratum (ouders: Joannes Caspar Smitz, Philipina Henrica Valé)

VI.3. Johanna Maria Hendrika Binck geb. 22-10-1836 Dongen, ovl. 19-09-1837 Dongen

IV.4. Joanna Henrica Stael ged. 03-05-1805 Dussen, ovl. 04-10-1881 Dussen

IV.5. Catharina Maria Stael geb. 04-02-1807 Dussen, ovl. 31-07-1870 Oirschot tr. 03-09-1846 Boxtel met Franciscus Josephus Vissers ged. 27-08-1801 Oirschot [koopman], ovl. 21-07-1879 Oirschot (ouders: Michaël Vissers, Joanna van Heumen)

IV.6. Cornelia Maria Stael geb. 04-02-1807 Dussen

IV.7. Petrus Arnoldus Laurentius Stael ged. 24-02-1809 Dongen [pastoor Haaren], ovl. 21-03-1863 Haaren

IV.8.> VII. Johannes Adrianus Stael geb. 15-07-1810 Dussen, [bierbrouwer], ovl. 22-01-1850 Boxtel tr. 05-11-1845 Waalwijk met Cornelia (Victoria Helena) de Haan geb. 23-06-1820 Waalwijk, ovl. 17-03-1875 Boxtel (ouders: Gerardus Franciscus de Haan, Adriana Maria Sprangers)

Kinderen:

VII.1. Petrus Josephus Hendrikus Stael geb. 03-01-1847 Boxtel [pastoor], ovl. 18-11-1895 Altforst

VII.2. **FRANCISCUS GERARDUS STAEL** geb. 28-03-1849 Boxtel [burgemeester Boxtel], ovl. 23-12-1896 Boxtel (ongehuwd)

De Maasbode 24-11-1895

Heden overleed tot mijne diepe droefheid, mijn innig geliefde, eenige Broeder, de Zeereerwaarde Heer Petrus Jozephus Henricus Stael, Pastoor te Altforst (Maas en Waal), tijdig voorzien van de HH. Sacramenten der stervenden, in den ouderdom van ruim 48 jaar.
F.G. Stael. Boxtel, 18 Nov. 1895.

In den nacht van 18 op 19 dezer overleed,…. te Alforst zacht en kalm…. de Zeereerw. heer Stael, in leven pastoor dier parochie. Het stoffelijk overschot werd Donderdag …vervoerd naar Boxtel, om daar in den familiekelder bijgezet te worden. Zijn dood wordt algemeen betreurd……. omdat Z. Eerw. heinde en ver gekend en geroemd was om zijne gastvrijheid, milddadigheid, minzaamheid en zorgzaamheid jegens geestelijke en leek, groot en klein, jong en oud, rijk en arm, ouder en kind, overheid en onderdaan. Vooral ook het armwezen en onze goede paters van Megen zullen lijden onder zijn afsterven, daar tal van ruime giften in verschillende vormen uit zijn beurs vloeiden, waartoe zijn groot vermogen hem in staat stelde…… *(ingekort)*

IV.9. Maria Cornelia Stael ged. 22-03-1812 Dussen, ovl. 09-03-1890 Oss tr. 17-07-1848 Boxtel met Adrianus van der Steen geb. 01-07-1816 Maren [burgemeester Oss], ovl. 16-10-1910 Oss (ouders: Boudewijn van der Steen, Petronella Arts)

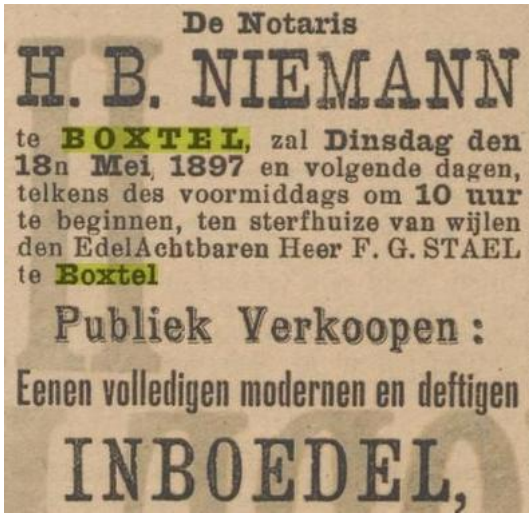
IV.10. Cornelia Adriana Stael ged. 27-10-1813 Dussen, ovl. 24-12-1822 Dussen

IV.11. Adriana Maria Stael ged. 30-07- 1815 Dussen, ovl. 07-04-1875 Dussen

IV.12. Johanna Carolina Stael geb. 06-03-1819 Dussen, ovl. 23-06-1884 Waalwijk tr. 18-09-1851 Dussen met Jan Baptist de Haan geb. 16-07-1811 Waalwijk, ovl. 28-06-1887 Waalwijk (ouders: Gerardus de Haan, Adriana Francisca Sprangers)

II.9. Agnes Staal, ged. 12-12-1729 Dussen

II.10. Maria Staal, ged. 24-01-1732 Dussen

De Notaris
H. B. NIEMANN
te BOXTEL, zal Dinsdag den 18n Mei 1897 en volgende dagen, telkens des voormiddags om 10 uur te beginnen, ten sterfhuize van wijlen den EdelAchtbaren Heer F. G. STAEL te Boxtel
Publiek Verkoopen:
Eenen volledigen modernen en deftigen
INBOEDEL,

De Noord Brabanter 17-05-1897

STAMBOOM STEER

(*Boxtelse Knil-soldaat)*

Stamouders: Willem Steer, Maria van Osch
Theodorus (Theodoor) Steer geb. 02-07-1870 Gennep, hoofdconducteur NBDS, ovl. 04-07-1943 Vught tr. 08-01-1894 Gennep met Ida Petronella Hubertina Geraerdts geb. 21-08-1864 Maarniel (L), ovl. 08-07-1935 Boxtel (Ouders: Conrard Hubert Geraerdts, Gertrudis Korsten)
Kinderen:
* Maria Emmanuela Steer geb. 25-12-1898 Gennep tr. 09-06-1921 Boxtel met Richard Arnold Knickenberg geb. Köln (Dld) (Ouders: Franz Knickenberg, Ida Berger)
* Coenraad Joseph Steer geb. 18-10-1895 Gennep, slager, tr. 29-10-1945 Venlo met Josephine Cornelia Adams geb. 1901 Düsseldorf (echtscheiding 09-12-1948 Roermond)
Sinds 04-05-1900 in Boxtel vanuit Gennep
* Theodora Maria Steer geb. 17-07-1902 Boxtel, ovl. 06-12-1974 Boxtel tr. 15-08-1943 Vught met Johannes van Kaathoven geb. 1901 Den Bosch, aannemer, ovl. 16-09-1955 Vught (Ouders: Martinus van Kaathoven, Theodora van Rosmalen)
* **JOSEPH STEER** geb. 01-01-1906 Boxtel, ovl. 25-11-1942 Rangoon (Birma) tr. 25-08-1938 Tilburg met Petronella Hendrika de Goeij geb. 14-10-1915 Vught (Ouders: Petrus de Goeij, Francisca Maria Fleuren)
(Is “met de handschoen” getrouwd = huwelijk bij volmacht en hij verbleef als brigadier bij de artillerie te Tarakan (Ned.Indië)
* Geertruda Maria Steer geb. 04-12-1900 Boxtel tr. 29-10-1926 Den Haag met Klaas Okkinga geb. 24-01-1901 Harlingen, kandidaat-notaris (Ouders: Sijbe Okkinga (notaris), Hendrika Hermina van Harte)

STAMBOOM SMITS

(Villa Nimrod)

Stamouders: Ferdinandus Smits, Engelien van den Brand
Ouders: Adriaan Smits geb. 28-01-1834 Schijndel, ovl. 15-03-1905 Vught tr. 1) 07-02-1857 Schijndel met Pieternel van Rooij geb. 15-11-1829 Schijndel, ovl. 14-11-1864 Schijndel (Ouders: Hendrikus van Rooij, Johanna Maria van Eerd); tr. 2) 13-01-1866 Schijndel met Hendrina van Pinxteren geb. 23-08-1833 Berlicum, ovl. 20-12-1876 Schijndel (Moeder: Maria Anna van Pinxteren); tr. 3) 28-07-1877 Schijndel met Petronella van Hijnsbergen geb. 27-04-1842 Schijndel, ovl. 01-01-1921 Schijndel (Ouders: Lambertus van Hijnsbergen, Johanna Maria van Kilsdonk)
Kinderen:
1. > 1. Francis Smits geb. 03-03-1857 Schijndel, ovl. 16-10-1930 Schijndel tr. 25-06-1887 Schijndel met Adriaantje de Wit geb. 17-08-1866 Schijndel

2. > 1. Johanna Maria Smits geb. 11-05-1858 Schijndel tr. 03-05-1879 Schijndel met Adrianus van Kessel geb. 04-05-1855 Schijndel
3. > 1. Gijsberdina Smits geb. 09-07-1859 Schijndel, ovl. 08-08-1859 Schijndel
4. > 1. Hendrika Smits geb. 24-08-1861 Schijndel tr. 20-01-1883 Schijndel met Martinus van Grinsven geb. 01-07-1853 Veghel
5. > 1. Martinus Smits geb. 18-05-1863 Schijndel, ovl. 16-05-1925 Schijndel tr. 19-02-1887 Schijndel met Ardina van Liempd geb.12-08-1848 Schijndel
6. > 1. n.n. Smits (man) doodgeb. 21-05-1863 Schijndel
7. > 1. n.n. Smits (man) doodgeb. 14-11-1864 Schijndel
8. > 2. Petrus Smits geb. 19-11-1866 Schijndel, ovl. 07-12-1866 Schijndel
9. > 2. Johanna Maria Smits geb. 24-11-1867 Schijndel, ovl. 20-06-1944 Boxtel tr. 22-02-1897 Schijndel met Lambertus Valks geb. 1867 Schijndel (7 kdn)
10. > 2. **PETRUS SMITS** geb. 29-12-1869 Schijndel (conducteur NBDS), ovl. 05-05-1952 Boxtel tr. 26-02-1900 Gennep met Johanna Petronella Zevens geb. 10-02-1863 Gennep, ovl. 13-03-1949 Boxtel (wonende Lennisheuvel 6, Bosscheweg 53 Boxtel) (Ouders: Jacobus Zevens, Theodora Hubbers)

Kinderen:

* Theodora Hendrika Smits geb. 20-12-1900 Goch (Dld)
* Hendrika Smits geb. 18-10-1902 Goch (Dld), onderwijzeres, ovl. 30-06-1938 Den Bosch
* Adriana Johanna Smits geb. 13-05-1909 Boxtel

11. > 2. Gijsberdina Smits geb. 17-08-1872 Schijndel, ovl. 20-07-1910 Oirschot tr. 05-11-1906 Oirschot met Joannes Josephus Vogels geb. 08-03-1878 Oirschot, ovl. 15-06-1948 Oirschot
12. > 2. Petronella Smits geb. 08-09-1874 Schijndel, ovl. 22-06-1916 Schijndel tr. 30-04-1898 Schijndel met Hendrikus Blommers geb. 08-08-1872 Rosmalen, ovl. 10-01-1954 Schijndel (14 kdn)
13. > 3. Hendrikus Smits geb. 03-05-1878 Schijndel ovl. 11-02-1943 Boxtel tr. 12-02-1912 Haps met Johanna Paulina Schmidt geb. 23-10-1870 Horst, ovl. 11-05-1937 Vught
14. > 3. Johannes Smits geb. 07-02-1880 Schijndel, ovl. 05-07-1966 Best tr. 08-06-1903 Oirschot met Joanna Michielsen geb. 23-10-1877 Best, 14-09-1955 Best
15. > 3. Lamberta Smits geb. 18-08-1882 Schijndel tr. 30-04-1913 Schijndel met Theodorus Adrianus van Engeland geb. 01-11-1883 Schijndel, ovl. 23-04-1951 Schijndel

---

STAMBOOM SPEELMAN

(Burgemeester van Boxtel)

I. Voorouders: Cornelis Pietersz Speelman, Maritge Cornelisdochter

Kind:

I.1.> II. Jan Cornelis Speelman geb. Vlaardingen,ovl. 02-12-1648 R'dam tr. (1) 03-02-1619 R'dam met Hadewich Wittert geb. R'dam, ovl. 03-03-1630 R'dam (ouders: Herman Adriaensz.

Wittert, Adriana Clinckebijl); tr. (2) 25-11-1631 R'dam met Annetgen Jochemsdr. begr. 12-04-1648 R'dam (Weduwe van Pieter Hemkens)

Kind:

II.1.> III. Cornelis Jansz. Speelman geb. 03-03-1628 R'dam, ovl. 11-01-1684 Batavia tr. 1653 met Petronella Maria Wonderaer geb. 1638 Batavia, ovl. 02-04-1681 Djakarta (ouders: Sebald Wonderaer, Petronella Maesdijk)

Kind:

III.1.> IV. Mr. Johan Speelman geb. 01-02-1659 Batavia, ovl. 04-06-1686 tr. 19-11-1684 R'dam met Debora Kievit geb. 14-11-1655 R'dam, ovl. 25-09-1695 R'dam (ouders: Mr. Johan Kievit, Alida Tromp)

Kind:

IV.1.> V. Mr. Cornelis Speelman geb. 19-01-1684 Kralingen, ovl. 01-05-1746 Den Bosch tr. 19-06-1716 Den Bosch met Agatha van der Houven geb. 30-01-1691 Den Haag, ovl. 06-02-1749 Den Bosch (ouders: Mr. Jacob van der Houven, Clara Magdalena van Bergen van der Grijp)

Kind:

V.1.> VI. Mr. Cornelis Speelman geb. 05-10-1722 Den Bosch, ovl. 24-09-1787 Leiden tr. (1) 29-06-1745 Leiden met Clara Cornelia van der Meer geb. 08-04-1720 Leiden, ovl. 07-08-1764 Leiden (ouders: Jacob van der Meer, Geertruida Helena van Assendelft); tr. (2) 26-06-1766 Leiden met Adriana Beatrix de Bye geb. 26-11-1719 Leiden, ovl. 29-01-1788 Leiden (ouders: Gerard de Bye, Susanna Beatrix van Assendelft)

Kinderen:

↓VI.1.> VII. Jhr. Mr. Cornelis Jacob Speelman geb. 26-05-1747 Leiden [heer van Heeswijk en Dinter], ovl. 14-06-1825 Den Bosch tr. 01-01-1779 Leiden met Catharina Verster [vrouwe van Wulverhorst] geb. 19-06-1749 Den Bosch, ovl. 19-02-1811 Heeswijk (ouders: Abraham Verster, Florentia van Woerkom)

Kinderen:

VII.1. Jvr. Clara Cornelia Beatrix Speelman geb. 29-03-1780 Leiden, ovl. 02-01-1836 Schijndel tr. 28-09-1801 Heeswijk met Jan van Beverwijk geb. 15-05-1775 Schijndel [gemeentesecretaris], ovl. 28-12-1831 Schijndel (2 kdn) (ouders: Gijsbertus Hermanus van Beverwijk, Elisabeth de Knokke)

VII.2. Jvr. Florentia Catharina Speelman geb. 02-04-1781 Leiden, ovl. 29-04-1862 Vught tr. 05-04-1801 Heeswijk met Jacobus Coenraad Cloete geb. 06-02-1774 Kaap De Goede Hoop [luitenant-kolonel], ovl. 23-06-1840 Gorinchem (1 knd) (ouders: Hendrik Cloete, Hester Anna Lourens)

VII.3. Jacob Speelman geb. 31-03-1782 Den Dungen [percepteur = belastingontvanger], ovl. 25-01-1815 Schijndel

VII.4.>VIII. **Jhr. ABRAHAM FLORENTIUS SPEELMAN** geb. 03-09-1784 Heeswijk [burgemeester], ovl. 25-08-1840 Boxtel tr. 01-04-1818 Dordrecht met Sophia Baltina Stoop geb. 08-08-1780 Dordrecht, ovl. 25-03-1863 Berlicum (ouders: Anthony Balthazar Stoop, Clara Margaretha van der Pot)

Kinderen:

VIII.1. Jvr. Clara Catharina Speelman van Wulverhorst geb. 27-08-1821 Boxtel, ovl. 28-08-1821 Boxtel

VIII.2.> IX. Jhr. Cornelis Jacob Abram Speelman geb. 05-01-1823 Boxtel [eerste luitenant, kapitein Regiment Vestingartillerie, ridder], ovl. 18-01-1898 Den Haag tr. 25-04-1855 Groningen met Jvr. Anna Judith Hora Siccama geb. 11-02-1828 Groningen, ovl. 24-06-1910 Den Haag (ouders: Jean Herman Martens Hora Siccama, Isabella Antonia Barones van Imhoff)

Kinderen:

IX.1. N.N. Speelman (vrouw) doodgeb. 10-05-1856 Groningen

IX.2. Jvr. Isabella Antoinette Speelman geb. 05-01-1858 Groningen, ovl. 01-11-1941 Nijmegen tr. Adriaan Leonard Klerk de Reus geb. 19-11-1856 R'dam, ovl. 25-06-1941 Nijmegen (ouders: Leonardus Klerk de Reus, Henriëtta Johanna van Valkenburg)

IX.3. Jvr. Sophia Balthina Speelman geb. 16-10-1859 Groningen, ovl. 16-07-1939 Apeldoorn (ongehuwd)

IX.4. Jvr. Johanna Christina Speelman geb. 20-07-1861 Groningen, ovl. 21-12-1936 Apeldoorn (ongehuwd)

IX.5. Cornelis Jacob Speelman geb. 30-03-1863 Breda, ovl. 20-11-1864 Breda

IX.6. Anthonia Gustava Speelman geb. 23-08-1865 Groningen, ovl. 06-09-1939 Apeldoorn

VIII.3. Jhr. Anthony Balthazar Clarus Speelman geb. 03-06-1824 Boxtel, ovl. 06-05-1865 Berlicum

VII.5. Jhr. Cornelis Speelman 03-09-1784 Heeswijk, ovl. 20-04-1856 Dinther

VII.6.> X. Jhr. Mr. Helenus Marinus Speelman Wobma, ged. 04-11-1787 Den Dungen, ovl. 20-03-1867 Leeuwarden tr. 30-08-1813 Leeuwarden met Antje Hoitinga Cats geb. 01-03-1789 Leeuwarden, ovl. 07-09-1826 Leeuwarden (ouders: Sible Hoitinga Cats [rentenier], Rymke Lunia van Wiarda)

Kinderen:

X.1. Jvr. Catharina Speelman geb. 02-06-1814 Leeuwarden, ovl. 28-10-1821 Leeuwarden

X.2. Jvr. Rymke Lunia Speelman geb. 09-08-1815 Heerenveen, ovl. 08-02-1880 Leeuwarden tr. 16-01-1840 Leeuwarden met Mr. Eco de Wendt geb. 11-12-1811 Den Haag, ovl. 21-03-1887 Leeuwarden (2 kdn) (ouders: Anne Regnerus de Wendt, Anna Margaretha Bergsma)

X.3. Jvr. Cornelia Jacoba Speelman geb. 23-09-1816 Heerenveen, ovl. 22-12-1878 Leeuwarden

X.4. Jhr.mr. Cornelis Jacob Speelman geb. 17-12-1817 Heerenveen, ovl. 07-03-1891 Leeuwarden tr. 21-08-1846 Haarlem met Elisabeth Woltera Sandrina Enschedé geb.

20-12-1821 Haarlem, ovl. 20-01-1873 Leeuwarden (5 kdn) (ouders: Jacobus Enschedé, Johanna Christina Abbensets)

X.5. Jhr. Sible Speelman geb. 07-09-1819 Heerenveen, ovl. 21-09-1882 Den Haag tr. 1) 12-02-1847 Leeuwarden met Rinske Heringa Cats geb. 14-07-1822 Leeuwarden, ovl. 29-05-1851 Leeuwarden (Weduwe van Eyso de Wendt Baron van Sytzama) (ouders: Adrianus Heringa Cats, Rigtje Johanna Gosliga); tr. 2) 11-09-1856 A'dam met Frederika Sophia Carolina Insinger geb. 03-01-1832 A'dam, ovl. 30-06-1895 Den Haag (1 knd) (ouders: Albrecht Frederik Insinger, Wilhelmina Johanna Jacoba Borski)

X.6. Jvr. Petronella Catharina Speelman geb. 15-05-1821 Leeuwarden, ovl. 27-07-1845 Leeuwarden

X.7. Jhr. Jacques Maximiliaan Wobma Speelman geb. 26-08-1823 Leeuwarden, ovl. 10-09-1899 Leeuwarden

X.8. Jhr. Ulco Cats Speelman geb. 06-12-1825 Leeuwarden, ovl. 21-06-1845 Leeuwarden

VI.2. Geertruida Helena Speelman geb. 1749, ovl. 1791 tr. Mr. Jacob Maximiliaan Wobma

---

STAMBOOM STAPPAERTS

(Houthandelaar Boxtel)

I. Joannes Ambrosius Stappaerts geb. 02-04-1781 Merksplas (B), ovl. 11-12-1850 Westmalle tr. 02-11-1803 Westmalle met Helena Magdalena Peeters geb. 15-05-1770 Westmalle, ovl. 23-02-1841 Westmalle

Kind:

I.1.> II. Augustinus Franciscus Stappaerts geb. 14-05-1804 Westmalle, ovl. 04-06-1881 Mol tr. 26-01-1826 Merksplas met Maria Catherina Charlotte Baetings geb. 21-05-1798 Mechelen, ovl. 14-07-1878 Mol (ouders: Petrus Antonius Baetings, Maria Elisabeth van Camp)

Kinderen:

II.1.> III. Johannes Ambrosius Stappaerts geb. 12-07-1828 Westmalle, ovl. 11-10-1905 Reusel tr. 08-06-1853 Mol met Carolina Regina Odrada Willekens geb. 01-08-1825 Mol, ovl. 28-01-1905 Reusel (ouders: Petrus Willekens, Maria Gertruda Schillebeecks)

Kinderen:

III.1.> IV. Cornelius Augustinus (Karel) Stappaerts geb. 03-12-1858 Mol [landbouwer], ovl. 08-07-1919 Reusel tr. 24-10-1882 Postel (B) met Joanna Imants geb. 10-01-1863 Reusel, ovl. 26-12-1954 Reusel (ouders: Jan Imants, Thresia Vosters)

Kinderen:

IV.1. Jan Stappaerts geb.05-07-1883 Mol [sigarenmaker]

IV.2. Guilielmus Maria Josephus Stappaerts geb. 28-09-1885 Antwerpen, ovl. 23-11-1953 Reusel tr. 31-05-1917 Reusel met Petronella van Limpt geb.11-11-1887 Reusel (ouders: Michiel van Limpt, Johanna Quinten)

IV.3. Leo Stappaerts geb. 28-12-1886 Antwerpen

IV.4. Maria Theresia Catharina Stappaerts geb. 31-01-1888 Antwerpen, ovl. 17-01-1966 Reusel tr. 03-05-1909 Reusel met Nicolaas Daniëls geb.23-02-1880 Reusel [sigarenfabrikant], ovl. 28-09-1968 Bladel (ouders: Hendrik Daniëls [sigarenmaker], Petronella van der Sauwen)

IV.5. Henricus Stappaerts geb. 23-12-1889 Antwerpen tr. 17-09-1919 Reusel met Adriana Vrijsen geb. 10-09-1893 Hooge en Lage Mierde (ouders: Jan Vrijsen, Huberdina Paridaas)

IV.6. Wilhelmina Carolina Stappaerts geb. 04-02-1893 Mol, ovl. 11-09-1984 Eindhoven tr. 10-05-1921 Reusel met Adrianus van Helvoort geb. 08-03-1890 Berlicum (ouders: Petrus van Helvoort, Hendrika Langenhuizen)

IV.7. Maria Theresia Stappaerts geb.10-04-1895 Reusel, ovl. 23-05-1895 Reusel

IV.8. Philomina Catharina (Catho) Stappaerts geb.24-06-1896 Reusel, ovl. 08-03-1990 Eindhoven tr. 25-11-1919 Reusel met Hendrikus Jacobus Tielemans geb. 08-04-1883 Veldhoven [postbode], ovl. 07-05-1930 Eindhoven (ouders: Josephus Tielemans, Maria Anna Catharina van der Linden)

IV.9. Maria Johanna Stappaerts geb. 20-09-1901 Reusel tr. 27-11-1923 Reusel met Hendrikus Peter van de Sande geb. 12-12-1901 Eersel (ouders: Hendrikus van de Sande, Adriana Goossens)

III.2. Petrus Josefus Stappaerts geb. 06-10-1868 Mol, ovl. 17-02-1942 Borgerhout (B) tr. 11-02-1893 Antwerpen met Joanna Gerardina Moermans geb. 14-01-1865 Antwerpen, ovl. 12-11-1961 Deurne (B) (ouders: Petrus Josefus Moermans, Huberdina Catharina van Hest)

III.3. Bernardus Stappaerts geb. 14-05-1871 Mol [herbergier], ovl. 12-11-1954 Mol tr. (1) 03-09-1894 Retie (B) met Maria Theresia Stevens geb. 19-10-1870 Retie, ovl. 12-12-1896 Retie (ouders: Antonius Stevens, Anna Maria Coletha Segers) tr. (2) 26-05-1897 Retie (B) met Maria Catharina Stevens geb. 11-02-1865 Retie (B), ovl. 09-08-1993 Lommel (B)

II.2. Maria Anna Stappaerts geb. 1827 Merksplas (B), ovl. 10-10-1865 Boxtel tr. 22-10-1856 Boxtel met Johannes Cornelis Roelofs geb. 23-03-1826 Boxtel, ovl. 22-12-1874 Boxtel (ouders: Johannes Francis Roelofs, Hendrina van den Biggelaar)

II.3.> V. Petrus Stappaerts geb. 14-02-1840 Turnhout, ovl. 22-02-1907 Antwerpen tr. 04-09-1865 Mol met Emma Augustina van de Sande geb. 10-04-1842 Mol, ovl. 20-01-1912 Antwerpen

Kinderen:

V.1. Maria Catharina Charlotta Stappaerts geb.24-01-1866 Antwerpen

V.2.> VI. **CAROLUS JOSEPHUS (Charles) STAPPAERTS** geb. 28-12-1869 Antwerpen [houthandelaar], ovl. 26-06-1941 Antwerpen tr. 18-07-1899 Boxtel met Anna Machtilda Maria Crols geb. 12-12-1871 Boxtel, ovl. 17-08-1929 Boxtel (ouders: Adrianus Crols, Antonetta Geertruda van Tilborgh)

Kinderen:

VI.1. Josephus Adrianus Henricus Antonius Stappaerts geb. 26-04-1900 Boxtel

VI.2. Antoinetta Mathilda Catharina Stappaerts geb. 29-10-1901 Boxtel

VI.3. Mathilda Eduarda Agnes Helena Stappaerts geb. 20-12-1902 Boxtel

VI.4. Agnes Emma Charlotte Josepha Stappaerts geb. 06-03-1904 Boxtel tr. Cornelis Petrus Joseph (Kees) Hoek geb. 05-08-1885 Boxtel [arts], ovl. 01-10-1956 Boxtel (ouders: Petrus Martinus (Piet) Hoek, Maria Wilhelmina Johanna Jansen)

VI.5. Maria Josepha Anna Stappaerts geb. 06-08-1905 Boxtel

VI.6. Adrianus Martinus Josephus Stappaerts geb. 18-03-1907 Boxtel, ovl. 26-05-1907 Boxtel

VI.7. Helena Martina Maria (Leny) Stappaerts geb. 25-05-1908 Boxtel, ovl. 15-09-1985 Oss tr. 14-06-1935 Den Haag met Cornelis Rothengatter geb. 20-05-1909 Den Haag [tandarts], ovl. 02-07-1975 Ede (5 kdn) (ouders: Abraham Rothengatter, Cornelia Maria Kemp)

Zie ook stamboom Crols en stamboom Hoek

STAMBOOM TIELEN

(Drukkerij te Boxtel)

I. Voorouders: Wilhelmus Tielen, Christina Dillemondt

II. Stamouders: Mattheus Tielen ovl. 27-04-1822 Den Bosch, Joanna Maria Josepha Spijkers

Kinderen:

II.1. Isaias Johannes Tielen geb. 1799 Den Bosch, ovl. 24-07-1842 Den Bosch tr. 26-03-1828 Utrecht met Aletta Maria Ervens geb. 1803 Utrecht (ouders: Hendrik Ervens, Aletta Stevens)

II.2. > III. Michael Adrianus Tielen ged. 08-11-1784 Den Bosch, ovl. 17-01-1842 Den Bosch tr. 19-09-1814 Den Bosch met Petronella Catharina Wartenbergh ged. 02-12-1785 Den Bosch, ovl. 04-05-1844 Den Bosch (ouders: Wilhelmus Wartenbergh, Maria Catharina van Verckoelen)

Kind:

III.1. > IV. Johannes Petrus Paulus Tielen [heel- en vroetmeester, geneesheer] geb. 22-07-1819 Den Bosch, ovl. 17-03-1891 Drunen tr. 04-11-1842 Den Bosch met Maria Catharina Coolen {Maria Koolen} geb. 23-12-1821 Utrecht, ovl. 19-09-1905 Dieden (ouders: Philippus Antonius Josephus Coolen, Adriana van Venrooij)

Kinderen:

IV.1. Antonius Matheus Conradus Tielen geb. 02-09-1843 Geldrop, ovl. 26-04-1899 Waalwijk tr. 03-02-1873 St. Oedenrode met Maria Alphonsa van Eupen geb. 03-02-1848 St. Oedenrode, ovl. 11-01-1920 St. Oedenrode (ouders: Adrianus Wilhelmus van Eupen, Johanna Allegonda van der Hagen)

IV.2. Allegonda Johanna Antonia Tielen geb. 07-12-1844 Geldrop, ovl. 23-09-1915 Dongen

IV.3. Hendrikus Wilhelmus Maria Tielen geb. 01-02-1847 Drunen, ovl. 22-06-1848 Drunen

IV.4. Wilhelmus Antonius Joannes Tielen geb. 08-02-1849 Drunen [pastoor], ovl. 20-05-1923 Veghel *(is op 22-6-1993 van Cuijk overgeplaats naar Dieden-*

Demen-Langel en heeft gewoond aan de Maasdijk Wijk B huisnummer 31 of 37. Moeder Maria Catharina Coolen heeft zich op 29-8-1993, vanuit Drunen, gevestigd in de gemeente waar haar zoon pastoor was. Vermoedelijk op het zelfde adres gewoond. Ook wordt een nicht genoemd: Maria Magdalena Johanna van Rooij, geboren 18-9-1887 in Drunen. Gevestigd in eerder genoemde gemeente op 15-12-1913 (vorige woonplaats Den Bosch) en op 28-5-1915 vertrokken (uitgeschreven) naar Amsterdam. Noot: Maria Magdalena Johanna van Rooij is een dochter van Antonia Allegonda Johanna Tielen en Petrus Martinus van Rooij: kleindochter van Maria Catharina Coolen en Johannes Petrus Paulus Tielen.)

IV.5. Hendrika Anthonia Maria Tielen geb. 10-02-1851 Drunen, ovl. 13-02-1863 Drunen

IV.6. > V. **JOHANNES PETRUS TIELEN** geb. 29-07-1853 Drunen [boekdrukker], ovl. 20-11-1942 Boxtel tr. 01-06-1876 Drunen met Maria Anna van Beurden geb. 03-03-1850 Udenhout, ovl. 05-03-1912 Boxtel (ouders: Gerardus van Beurden, Johanna Brekelmans)

Kinderen:

V.1. Johanna Petronella Poulina Tielen geb. 13-07-1877 Waalwijk, ovl. 24-12-1952 Boxtel

V.2. Gerardus Josephus Maria Tielen geb. 25-08-1878 Waalwijk tr. 16-05-1905 Den Bosch met Maria Catharina Trimbach geb. 10-10-1878 Waalwijk (ouders: Johannes Trimbach, Cornelia Maria Peijnenburg)

V.3. Wilhelmus Antonius Johannes Tielen geb. 04-01-1880 Waalwijk [boekdrukker], ovl. 20-05-1923 Boxtel tr. 24-01-1916 Eindhoven met Henriette Maria Theresia Strijbos geb. 30-12-1879 Eindhoven, ovl. 05-09-1968 Eindhoven (ouders: Petrus Johannes Strijbos, Geertruida Adriana Huijbers)

V.4. Hendrikus Leonardus Cornelis (Henri) Tielen geb. 12-09-1881 Waalwijk [boekdrukker]

V.5. Maria Catharina Joanna Tielen geb. 31-05-1883 Waalwijk [kloosterzuster?]

V.6. Antonius Alphonsus Josephus Tielen geb. 16-03-1885 Boxtel tr. 07-11-1921 Den Bosch met Adriana Johanna van de Veerdonk geb. 1886 Den Bosch, ovl. 21-11-1938 Den Bosch (ouders: Henricus Gerardus van de Veerdonk, Johanna Frederica Snijders)

V.7. Petrus Martinus Josephus (Pieter) Tielen geb. 03-03-1887 Boxtel, ovl. 04-01-1971 Boxtel [boekdrukker] tr. 19-08-1919 Alkmaar met Henriëtte Casimira Johanna Josepha van Scherpenzeel geb. 11-11-1890 A'dam, ovl. 29-05-1967 Boxtel (ouders: Karel Joseph van Scherpenzeel, Maria Catharina Josephina Lucia Wiesell)

V.8. Johannes Adrianus Antonius Tielen geb. 13-12-1890 Boxtel [priester] ovl. 08-07-1970 Maastricht tr. met Margaretha IJsemans geb.

27-05-1916 Maastricht, ovl. 24-10-1957 Maastricht (ouders: Ludovicus IJsermans, Joanna Margaretha Lindeman)

V.9. Josephus Gerardus Johannes Tielen geb. 31-07-1894 Boxtel, ovl. 08-06-1895 Boxtel

IV.7. Antonia Tielen geb. 16-01-1856 Drunen, ovl. 18-01-1856 Drunen

IV.8. Maria Hendrika Antonia Tielen geb. 22-10-1857 Drunen, ovl. 22-02-1861 Drunen

IV.9. Antonia Allegonda Maria Tielen geb. 09-03-1860 Drunen, ovl. 21-11-1893 Waalwijk tr.19-10-1886 Drunen met Petrus Martinus van Rooij geb. 28-08-1858 Drunen, ovl. 27-01-1904 Drunen (ouders: Johannes van Rooij, Maria Magdalena van Tilburg) (Hertw. 1897 met Hendrika Johanna van Herpen, in 1901 met Anna Maria Berende)

IV.10. Eugenia Wiulhelmina Henrica Tielen geb. 18-06-1862 Drunen, ovl. 26-12-1869 Drunen

IV.11. N.N. (man) Tielen doodgeb. 23-04-1865 Drunen

IV.12. N.N. (vouw) Tielen doodgeb. 23-04-1865 Drunen

IV.13. Henricus Marius Joannes Tielen geb. 02-08-1867 Drunen, ovl. 23-12-1869 Drunen

II.3. Gerardina Tielen geb. 02-11-1789 Den Bosch, ovl. 14-01-1876 Den Bosch tr. 12-02-1831 Den Bosch met Joannes van Hooijdonk geb. 03-07-1809 Den Bosch (ouders: Simon van Hooijdonk, Jochomina Hulsenbosch)

III.2. Joanna Wilhelmina Jacoba Tielen geb. 08-09-1827 Den Bosch, ovl. 20-11-1908 A'dam tr. 26-02-1851 Den Bosch met Isaak Johannes Wiesell geb. 26-08-1825 [boekverkoper], ovl. 13-01-1906 Veghel (2 kdn) (ouders: Johannes Theodorus Wiesell, Maria Catharina Gudelhöffer)

Zie ook stamboom Van Eupen

STAMBOOM VAN DE VEN

(Fabrikant te Boxtel +
burgemeester van Boxtel)

1. I. Petrus Cornelis van de Ven, Anna Maria van den Broeck

Kind:

I. 1.> II. Jan Cornelis van de Ven ged. 04-04-1744 Boxtel tr. 17-05-1778 Boxtel met Johanna Maria Marijnen ovl. 28-02-1829 Boxtel (ouders: Cornelius Marijnen, Petronella van de Mosselaar)

Kind:

II.1.> III. **PETRUS CORNELIS (Peter) VAN DE VEN** geb. 16-02-1780 Boxtel [fabrikant], ovl. 03-02-1850 Boxtel tr. 1) 17-06-1798 Boxtel met Maria van de Ven geb. Boxtel; tr. 2) 22-11-1807 Boxtel met Maria Elisabeth van der Voort ged. 07-12-1787 Boxtel, ovl. 01-10-1810 Boxtel (ouders: Henricus van der Voort, Petronelle Maria Sluis (Suijs); tr. 3) 23-11-1811 Boxtel met

(Johanna) Maria Elisabeth Olifiers geb. Boxtel, ovl. 05-05-1870 Boxtel (ouders: Willem Waltherus Olifius, Maria Agnes Swinkels)

Kinderen:

III.1.> IV. **HENDRICUS JUSTINUS (Hendrik) VAN DE VEN** geb. 3-12-1808 te Boxtel [burgemeester] ovl. 03-10-1875 Boxtel tr. 15-07-1838 Boxtel met Dionisia Strijbosch geb. 13-02-1817 St. Oedenrode, ovl. 14-01-1892 Boxtel (ouders: Lambertus Strijbosch, Adriana van der Hagen)

Dagblad van Zuidholland en 's Gravenhage 06-11-1864

Z.M. heeft tot burgem. van Boxtel benoemd H.J. van de Ven.

Kinderen:

IV.1. Petrus Cornelis van de Ven geb. 14-08-1839 Boxtel, ovl. 18-09-1839 Boxtel

IV.2. Maria Elisabeth van de Ven geb. 04-08-1840 Boxtel, ovl. 07-08-1896 Gestel en Blaarthem tr. 27-06-1867 Boxtel met Jacobus Hubertus Kerssemakers geb. 28-07-1837 Gestel en Blaarthem, ovl. 13-01-1916 Gestel en Blaarthem (ouders: Godefridus Kerssemakers [linnenfabrikant], Maria Catharina de Wit)

IV.3. Adriana Maria Antonia van de Ven geb. 13-06-1842 Boxtel, ovl. 27-06-1913 Boxtel

IV.4.> V. Johannes Cornelis Petrus van de Ven geb. 25-09-1844 Boxtel [fabrikant, wonende te Boxtel] ovl. 10-05-1916 Boxtel tr. 13-08-1868 Boxtel met Hortense Elise Angelique Schultze geb. Batavia (Indonesië), ovl. 13-03-1880 Boxtel (ouders: Clemens August Schultze, Elise Justine Maria Constantia Berrettij (Berreth)

Kinderen:

V.1. Elise Henriette Dionisia Hortense van de Ven geb. 17-04-1869 Boxtel, ovl. 10-10-1876 Boxtel

V.2. Henricus August Clemens Johannes (Henri) van de Ven geb. 10-03-1871, [fabrikant Boxtel], ovl. 18-08-1924 Boxtel tr. 18-05-1914 Haarlem met Maria Wilhemina Anna Beijnes geb. 06-07-1878 Haarlem, ovl. 14-02-1952 Nijmegen (weduwe van doctor Wijbe IJpma) (ouders: Johannes Jacobus Franciscus Beijnes, Gijsberta Johanna van der Heijden)

V.3. August Arnoud Clemens Johannes van de Ven geb. 19-05-1872 Boxtel, ovl. 09-02-1944 Boxtel

V.4. Hortense Jacoba Elisabeth Dionisia van de Ven geb. 18-11-1873 Boxtel, ovl. 13-09-1959 Tilburg

V.5. Johannes Hendrikus Justinus van de Ven geb 14-02-1875 Boxtel, overl. 04-03-1875 Boxtel

V.6. Clemence Adriana Theodora Maria van de Ven geb. 08-02-1876 Boxtel

V.7. Johan Marie Adrianus van de Ven geb. 13-06-1877 Boxtel [opzichter Udenhout 23-06-1919, Cuijk 29-10-1920]

V.8. **Frederik Franciscus Justinus Bernardus van de Ven**, geb. 20-08-1878 Boxtel [advocaat, kantonrechter], ovl. 30-04-1948 Goirle tr. 24-11-1908 Asten met Anna Maria Henrica Adriana Josepha Alphonsa Bluijssen geb. 04-07-1887 Asten

Kind:

Jan Maria Franciscus Anna Ferdinand van de Ven geb. 21-09-1909 Boxtel, journalist, tr. 1) 11-10-1935 Eindhoven met Paulina Maria Ribbens geb. 12-02-1913 Roosendaal [Echtscheiding Den Bosch 09-05-1941] (ouders: Johannes Marinus Ribbens, Maria Catharina Dekkers) tr. 2) 24-12-1943 Utrecht met Charlotte Catharina Dado geb. 09-12-1920 R'dam [Echtscheiding Utrecht 08-02-1961] (ouders: Marius Hendrik Dado, Emma Josefa Wagner)

IV.5. Maria Anna Josepha van de Ven geb. 22-05-1847 Boxtel, ovl. 09-01-1924 Boxtel tr. 22-09-1874 Boxtel met Sebastiaan Hendrikus Clercx geb. Boxtel, ovl. 18-12-1897 Boxtel (ouders: Sebastianus Hendrikus Clercx, Petronella van den Broek)

IV.6. Justina Maria van de Ven geb. 29-05-1849 Boxtel tr. 13-07-1874 Boxtel met Hendricus Franciscus Kerssemakers geb. 15-05-1844 Gestel en Blaarthem (ouders: Godefridus Kerssemakers [fabrikant, koopman], Maria Catharina de Wit) (Weduwnaar hertrouwd met Maria Catharina Heek in 1908)

IV.7. Sophia Christina Maria van de Ven geb. 01-08-1851 Boxtel tr. 19-06-1879 Boxtel met Jacobus Cornelis de Rooij geb. 08-02-1846 Geertruidenberg, ovl. 09-02-1922 Veldhoven (ouders: Johannes de Rooij, Adriana van Laarhoven)

IV.8. Antonius Cornelus Arnoldus van de Ven geb. 20-12-1855 Boxtel, ovl. 28-03-1859 Boxtel

IV.9. Anna Maria Theresia van de Ven geb. 07-11-1858 Boxtel, ovl. 02-12-1858 Boxtel

IV.10. Anna Maria Theresia van de Ven geb. 12-01-1860 Boxtel ovl. 13-06-1917 Boxtel tr. 25-05-1893 Boxtel met Adrianus Norbertus van Oerle geb. 31-08-1854 Boxtel (Weduwnaar tr. met Catharina Beijmohr in 1918) (ouders: Johannes van Oerle, Johanna Maria van Nunen)

III.2. Maria Anna Petri van de Ven ged. 24-09-1810 Boxtel

III.3. Johannes Cornelis van de Ven geb. 18-09-1812 Boxtel, ovl. 14-04-1867 Boxtel

III.4. Anna Maria Franciska van de Ven geb. 04-10-1813 Boxtel

III.5. Helena Justina Hendrika van de Ven geb. 27-10-1814 Boxtel, ovl. 14-12-1814 Boxtel

III.6. Maria Agnes van de Ven geb. 15-11-1815 Boxtel

III.7. Justina Sophia van de Ven geb. 10-03-1817 Boxtel, ovl. 26-03-1881 Boxtel

III.8. Willem van de Ven geb. 01-07-1818 Boxtel, ovl. 02-07-1818 Boxtel

III.9. Maria Elisabeth van de Ven geb. 07-07-1819 Boxtel, ovl. 28-08-1819 Boxtel

III.10. Willem Waltherus van de Ven geb. 08-08-1820 Boxtel, 29-12-1838 Boxtel

III.11.> VI. Petrus Hendrikus van de Ven geb. 06-03-1822 Boxtel, ovl. 24-07-1890 Boxtel tr. 19-06-1873 Liempde met Johanna Maria (Elisabeth) van de Sande geb. 27-11-1851 Boxtel, ovl. 30-08-1912 Boxtel (ouders: Hendrikus van de Sande, Lamberdina de Vroom)

Kinderen:

VI.1. Petrus Cornelus Hendrikus van de Ven geb. 20-10-1875 Boxtel, ovl. 18-12-1954 Boxtel tr. 23-09-1902 Boxtel met Cornelia Gerardina Josephina van der Heijden geb. 05-03-1879 Boxtel, ovl. 27-01-1959 Boxtel (6 kdn) (ouders: Philebertus van der Heijden, Mathilda Adriana Maria Verkuilen)

VI.2. Maria Elisabeth Sophia van de Ven geb. 10-10-1877 Boxtel, ovl. 11-05-1945 Boxmeer tr. 17-05-1904 Boxtel met Theodorus Antonius Verdijk geb. 11-09-1871 Beugen en Rijkevoort [burgemeester], ovl. 28-08-1934 Beugen en Rijkevoort (5 kdn) (ouders: Jan Verdijk, Maria Brienen)

VI.3. Arnoud Jozef van de Ven geb. 31-03-1880 Boxtel, ovl. 11-04-1880 Boxtel

VI.4. Arnoud van de Ven geb. 18-06-1882 Boxtel, ovl. 03-07-1882 Boxtel

VI.5. Johanna Maria Theresia van de Ven geb. 29-06-1883 Boxtel, ovl. 30-11-1958 Boxtel

VI.6. Anna Maria Theresia van de Ven geb. 20-02-1887 Boxtel tr. 15-10-1918 Boxtel met Johannes Jordanus van de Meerendonk geb. 26-12-1889 Boxtel (1 knd) (ouders: Marinus Franciscus van de Meerendonk, Johanna den Dekker)

VI.7. Arnoud van de Ven geb. 05-11-1889 Boxtel

III.12. Arnoldus van de Ven geb. 15-06-1824 Boxtel ovl. 30-01-1900 Eindhoven tr. (1) 22-06-1854 Eindhoven met Maria Aldegonda van der Velden geb. 15-12-1821 Eindhoven, ovl. 09-09-1873 Eindhoven (ouders: Judocus van der Velden, Joanna Maria van Heugte); tr. (2) 27-04-1875 Tilburg met Maria Elisabeth Jacoba Mutsaers geb. 19-04-1829 Tilburg, ovl. 30-07-1919 Eindhoven (ouders: Bernardus Jacobus Mutsaers, Elisabeth Boex)

III.13. Jacobus Mauritius van de Ven geb. 25-07-1825 Boxtel [student godgeleerdheid], ovl. 20-01-1891 Zwammerdam (ZH)

III.14. Theresia Agnes van de Ven geb. 17-12-1826 Boxtel, ovl. 30-08-1913 Boxmeer

III.15. Maria Elisabeth van de Ven geb. 08-02-1828 Boxtel, ovl. 20-02-1900 Boxtel

Zie ook stamboom Schultze en stamboom Clercx

STAMBOOM VELSEN

(papierfabriek Kleinder-Liempde)

Jacob Hendrik van Velsen, Caharina Gertruij Zijnen

ADAM HENDRIK VELSEN, oprichter papierfabriek Kleinder-Liempde, burgemeester Erp, tr. Rachel Christina Judith Henrietta van Pesch

Kinderen:

* Petrus Hermanus (Pieter) Velsen, geb. 30-11-1815 Utrecht, fabrikant, ovl. 06-09-1884 Boxtel tr. 14-05-1836 Boxtel met Catharina Jacoba van Hoogerwou geb. 19-01-1813 Boxtel, ovl. 27-11-1872 Boxtel (Ouders: Willem Johannes van Hoogerwou, koopman, Hendrica de Reus)

Kinderen:

1. Jacobus (Jacques) Velsen geb. 17-04-1837 Boxtel, papierfabrikant, ovl. 18-05-1875 Boxtel tr. 20-12-1866 Boxtel met Henriëtte Maria Wilhelmina van Emmerik geb. 19-03-1845 Pandang (Ned.OI), ovl. 03-03-1896 Pati (Ned.OI) (Ouders: Jacobus Johannes van Emmerik, kolonel Oost-Indisch leger, Elisabeth Geertruida van Schie) Woonden te Boxtel.

Kinderen:

- Catharina Elisabeth Velsen geb. 10-06-1867 Boxtel

- Jacobus Johannes Velsen geb. 13-07-1868 Boxtel, importeur vleeswaren, ovl. 03-07-1901 Deventer (ongehuwd)
- Henriette Maria Wilhelmina Velsen geb. 15-08-1869 Boxtel, ovl. 29-11-1941 Amersfoort tr. Cornelis Laurens Vlaanderen geb. 29-03-1857 Baarn, administrateur, ovl. 15-07-1916 Baarn (Ouders: Cornelis Laurens van Vlaanderen, Geertruida Johanna Rutgers)
- Adam Hendrik Velsen geb. 30-04-1871 Boxtel,
- Petrus Johannes Velsen geb. 28-10-1872 Boxtel

2. Willem Hendrik Velsen geb. 13-06-1838 Boxtel, handelsreiziger, fabrikant, ovl. 17-11-1887 Boxtel (dood gevonden) tr. 23-08-1866 Boxtel met Catharina Jacoba van Hoogerwou geb. 27-09-1841 Boxtel (Ouders: Johannes Hendrik van Hoogerwou, koopman, Margarietha Geerts)
- Jan Hendrik Velsen geb. 05-12-1868 Boxtel, ovl. 20-08-1921 Lierop tr. 15-09-1904 Geertruidenberg met Nelina Johanna Oudegeest geb. 03-05-1879 Boxtel, overl. 24-01-1964 Renkum (Ouders: Jan Janse Oudegeest, predikant, Nelina Johanna Dominicus Vereeke)

3. Rachel Christina Judich Henrietta Velsen geb. 22-07-1839 Boxtel, ovl. 29-11-1903 Den Bosch tr. 02-08-1860 Boxtel met Frans Lodewijk Welsch geb. 13-09-1835 Den Bosch, koopman, ovl. 19-07-1918 Den Bosch (Ouders: Frans Lodewijk Welsch, Anna Offers)

4. Jan Hendrik Velsen geb. 26-12-1840 Boxtel, ovl. 26-02-1841 Boxtel

5. Anna Margaretha Elisabeth Clasina Velsen geb. 12-12-1841 Boxtel, ovl. 19-05-1842 Boxtel

6. Anna Margaretha Elisabet Clasina Velsen geb. 04-11-1844 Boxtel, ovl. 20-06-1900 Groesbeek, tr. 30-03-1871 Boxtel met Johan Diederich Heinrich Montenberg, geb. 14-08-1840 Groesbeek, rentmeester Kroondomein, ovl. 15-10-1912 Zaltbommel (Ouders: Derk Gijsbert Montenberg, Jacoba van Moock)

7. Catharina Jacoba Velsen geb. 30-08-1846 Boxtel tr. 30-03-1871 Boxtel met Jacobus Anthonij Roetert Tak geb. 05-09-1842 Middelburg, adjunct ingenieur werktuigkundige, ovl. 16-06-1905 Zwolle (Ouders: Elias Tak, Johanna Christina Brouwer)

8. Pieter Hermanus Velsen, geb.05-05-1848 Boxtel, ovl. 14-03-1910 Den Bosch tr. 29-11-1881 Middelburg met Maria Louiza Pundke geb.07-02-1855 Middelburg, ovl. 14-12-1929 Voorschoten (Ouders: Johann Heinrich Pundke, Susanna Adriana Spitsmaker)

9. Dionnijs Jacob Velsen geb. 28-11-1849 Boxtel, leerlooier te Dongen, koopman steenkolen, tr. 1) 02-12-1869 Dongen met Allegonda Catharina van Alphen geb. 04-01-1848 Dongen, ovl. 10-06-1876 Dongen (Ouders: Adriaan Jacob van Alphen, Govardina Kuijpers) tr. 2) 17-11-1884 St.Jans Molenbeek (B) met Joanna Catharina Fromont, geb. 05-10-1859 Brussel (Ouders: Jan Baptist Fromont,, Hendrika Elisabetha Leemans)

10. Hermanus Hendrik Velsen geb. 19-07-1851 Boxtel (*vertrok in 1886 naar Oost-Indië)*

11. Hermina Jacoba Velsen geb. 01-12-1852 Boxtel, dienstmeid, ovl. 16-07-1926 Den Haag tr. 08-08-1878 Boxtel met Johan Hendrik van Welsen geb. 06-02-1850 A'dam, officier van gezondheid, ovl. 13-05-1937 Leiden (Ouders: Jacobus van Welsen, Maria Zirkzee)

12. Anna Adamina Velsen geb. 19-06-1854 Boxtel, ovl. 03-11-1907 R'dam tr. 14-09-1877 Boxtel met Eduard Gustaaf Alexander Fol geb. 25-10-1847 R'dam, architect, (5 kdn) (Ouders: Joannes Henricus Fol, fabrikant, Maria Catharina Abspoel)

* Anna Adriana van Velsen geb. 21-11-1819 Den Bosch, ovl. 27-08-1820 Boxtel

Zie ook stamboom Van Hoogerwou.

STAMBOOM WELSCH

(Bewoners villa Venrode)

Stamouders: Antonie Servaas Welsch, Geertrui Johanna Soetens

Kind:

^ Frans Lodewijk Welsch, ovl. 25-06-1849 Den Bosch tr. 13-01-1793 Den Bosch Johana Adriana Gieseler, ovl. 05-01-1843 Den Bosch *(Ouders: Bernardus Gieseler, Geertje van den Bogert)*

Kinderen:

Antoni Servaas Welsch, Commies der Griffie, geb. 1794 Den Bosch, ovl. 27-04-1875 Den Bosch (ongehuwd)

Bernardus Welsch ged. 18-02-1798 Den Bosch, ovl. 11-12-1871 Den Bosch tr. 02-08-1833 Den Bosch met Hendrika Antonetta Hopmans geb. 26-06-1805 Den Bosch, ovl. 02-02-1881 Den Bosch *(Ouders: Caspar Hopmans, Beatrix van Wurmond)*

Frans Lodewijk Welsch geb. 23-02-1800 Den Bosch, koopman, tr. 30-08-1834 Den Bosch met Anna Offers geb. 12-07-1807 Den Bosch, ovl. 09-12-1842 Den Bosch *(Ouders: Johan Marinus Offers, Johanna Petronella Klautz)*

Kinderen:

* Frans Lodewijk Welsch geb. 13-09-1835 Den Bosch, koopman, collecteur Staatsloterij, ovl. 19-07-1918 Den Bosch tr. 02-08-1860 Boxtel met Rachel Christina Judich Henrietta Velsen geb. 22-07-1839 Boxtel, ovl. 29-11-1903 Den Bosch *(Ouders: Petrus Hermanus Velsen, fabrikant, Catharina Jacoba van Hoogerwou)*

Kinderen:

> **FRANS LODEWIJK WELSCH** geb. 27-04-1861 Den Bosch, koopman, ovl. 08-03-1932 Boxtel tr. 07-08-1890 Arnhem met Gerritje ter Horst geb. 01-08-1868 Sneek, ovl. 02-10-1928 Middelburg *(Ouders: Gerrit Hendrik ter Horst, Hellegonda Veen)*

Kinderen:

- Hillegonda Judith (Hilda) Welsch geb. 22-07-1891 Den Bosch, tr. 02-05-1912 Den Bosch met Hendrik Coenraad Ittmann, ontvanger registratie, advocaat, notaris, geb. 07-07-1882 Goes, ovl. 24-07-1943 Haarlem *(Ouders: Dirk Hendrik Coenraad Ittmann, schoolhoofd, Maria Adriana Rouffaer)*

- Frans Lodewijk Welsch geb. 14-03-1893 Den Bosch, fabrikant, tr. 01-09-1919 Voorburg met Adriana Suzanna Ittmann geb. 28-12-1891 Goes *(Ouders: Dirk Hendrik Coenraad Ittmann, schoolhoofd, Maria Adriana Rouffaer)*

- Judith Christine Rachel Henriëtte (Zus) Welsch geb. 08-02/03-1897 Den Bosch, ovl. 1961 tr. 12-07-1920 Boxtel met Willem van Orden geb. 11-08-1895 Zaandam, houthandelaar, *(Ouders: Meindert van Orden, Johanna Wilhelmina Elisabeth Smit)* (echtscheiding: 05-05-1954 Boxtel)

- Welmoedina Petronella Welsch geb. 16-02-1901 Den Bosch tr. 13-09-1926 Boxtel met Albert Theodoor Nolthenius de Man geb. 18-11-1898 Surabaya (Ind.), houtagent, ovl. 26-09-1968 Den Haag *(Ouders: Maximiliaan Eduard Eugène Nolthenius de Man, Paulina Frederika Christina Wolterbeek Muller)*

Pieter Eliza Welsch ged. 27-06-1802 Den Bosch, ovl. 16-02-1870 Den Bosch (ongehuwd)

* Johanna Petronella Welsch geb. 21-08-1837 Den Bosch, ovl. 09-07-1856 Den Bosch

> Catharina Jacoba Welsch geb. 02-08-1862 Den Bosch, ovl. 17-04-1926 Bussum tr. 24-08-1886 Den Bosch met Tjalling Petrus Plantenga geb. 30-03-1851 Leeuwarden, koopman, ovl. 13-04-1908 Leeuwarden *(Ouders: Petrus Tjalling Plantenga, Catharina Veen)*

> Petronella Hermine Elise Welsch geb. 06-09-1863 Den Bosch, ovl. 10-03-1955 Tiel

> Johan Hendrik Welsch geb. 13-03-1867 Den Bosch, luitenant, ovl. 17-01-1941 Velp tr. 1) 19-08-1896 Den Bosch met Wilhelmina Louisa Suijling geb. 30-06-1874 Den Bosch, ovl. 11-05-1916 Den Bosch (*Ouders: Jacobus Suijling, Maria Pieternella Baggerman),* tr. 2) 18-08-1920 A'dam met Christina Maria den Hengst geb. 23-09-1880 Batavia (N.I.), ovl. 08-04-1972 Rheden *(Ouders: Christiaan den Hengst, Maria Jacoba van der Bijll)*

> Herman Pieter Welsch geb. 14-06-1871 Den Bosch, ovl. 31-12-1922 Den Bosch tr. 10-05-1898 Den Bosch met Maria Francisca Suijling geb. 01-08-1872 Den Bosch, ovl. 01-07-1957 Breda *(Ouders: Jacobus Suijling, Maria Pieternella Baggerman)*

Bron foto's: 'Stichting Het Geslacht Van Rhijn'

Zie ook stamboom Hoogerwou en stamboom Velsen

STAMBOOM WILMER

(pastoor, bisschop)

Henricus (Gerardi) Wilmer geb. + 1768 Boxtel [bakker], ovl. 03-02-1822 Oss tr. 16-02-1800 Oss met Joanna Boonaerts (Joanna Petri Bonaerts) geb. ± 1768 Oss

Kinderen:

* **GERARDUS PETRUS WILMER** ged. 22-11-1800 Boxtel [priester, bisschop], ovl. 01-01-1877 Haarlem

* Petrus Antonius Bernardus Wilmer ged. 20-08-1802 Oss [bakker], ovl. 07-09-1872 Oss tr. 02-05-1830 Helmond met Maria Arnolda van Brussel geb. 05-07-1893 Helmond (ouders: Hubertus van Brussel [bakker], Maria Lucia Bots)

Kinderen:

1. Hendricus Gerardus Wilmer geb. 09-09-1835 Oss
2. Huberta Johanna Wilmer geb. 31-12-1836 Oss, ovl. 30-03-1837 Oss
3. Hubertus Petrus Wilmer geb. 07-07-1838 Oss, ovl. 19-08-1838 Oss
4. Huberta Johanna Wilmer geb. 25-06-1839 Oss, ovl. 11-09-1913 Heeze tr. 14-05-1876 Oss met Laurens van Engelen geb. 12-07-1841 Leende [leerlooier, wonende te Boxtel], ovl. 15-02-1916 Heeze (ouders: Wilhelmus van Engelen, Wilhelmina van Mierlo)

5. Francisca Adriana Wilmer geb. 13-08-1840 Oss, ovl. 15-05-1852 Oss

6. Antonius Bernardus Wilmer geb. 08-09-1843 Oss [bakker], ovl. 03-01-1873 Oss (ongehuwd)

* Martinus Adrianus Henrici Wilmer ged. 10-03-1805 Oss [schrijnwerker, timmerman] tr. 20-06-1827 Den Bosch met Martha Looijers (de Looyer) geb. 20-09-1803 Ammerzoden, ovl. 12-07-1887 Den Bosch (ouders: Gosewinus Looijers, Petronella van den Hoven)

Kinderen:

1. Johanna Maria Hendrika Wilmer geb. 27-08-1828 Oss, ovl. 31-10-1828 Oss
2. Gerardus Peter Antonius Wilmer geb. 23-11-1829 Oss
3. Joanna Maria Petronella Wilmer geb. 10-03-1831 Oss, ovl. 25-11-1831 Oss
4. Hendricus Josephus Wilmer geb. 30-05-1832 Oss
5. Maria Arnolda Wilmer geb. 14-09-1833 Oss
6. Jan Franciscus Wilmer geb. 13-03-1835 Oss
7. Antonia Maria Wilmer geb. 24-06-1836 Oss
8. Petronella Joanna Wilmer geb. 09-12-1838 Oss, ovl. 01-05-1932 Lisse tr. 14-01-1892 Den Bosch met Gijsbertus van Mierlo geb. 19-04-1843 Boxtel [rijtuigmaker], ovl. 13-06-1913 Dordrecht (weduwnaar van A.M. Hardeveld) (ouders: Theodorus van Mierlo, Cornelia van der Pas)
9. Arnoldus Johannes Wilmer geb. 28-07-1841 Den Bosch, ovl. 21-11-1841 Den Bosch

---

STAMBOOM DE WIJS

(Pastoor St.Petruskerk Boxtel)

I. Cornelius de Wijs tr. 1769 Den Bosch met Anna Maria van Someren ovl. 02-02-1809 Den Bosch

Kinderen:

I.1. Hendrina de Wijs ged. 22-03-1770 Den Bosch

I.2. Martinus de Wijs ged. 26-08-1771 Den Bosch

I.3. **FRANCISCUS ANTONIUS DE WIJS** ged. 27-11-1773 Den Bosch [priester], ovl. 07-09-1853 Boxtel

I.4.> II. **Henricus de Wijs** ged. 03-09-1775 Den Bosch [lid gedeputeerd bestuur N.Br.], ovl. 09-04-1854 Den Bosch tr. 13-02-1810 Breda Maria Cornelia Havermans geb. 03-08-1784 Breda, ovl. 26-03-1858 Den Bosch (ouders: Johannes Josephus Havermans, Anna Maria Floren)

Kinderen:

II.1.> III. Anna Maria Cornelia de Wijs geb. 13-07-1813 Den Bosch,

Heden is vrij voorſpoedig van eene welgeſchapen
DOCHTER verlost MARIA CORNELIA HAVERMANS,
geliefde Huisvrouw van
HENRI DE WYS.
's HERTOGENBOSCH, den 13 Julij 1813.

ovl. 05-05-1891 Den Bosch tr. 20-05-1835 Den Bosch met Carolus Jacobus Antonius van Rijckevorsel geb. 15-11-1809 Den Bosch [lid Eerste Kamer, lid van gedeputeerde

Staten van N.Brabant], ovl. 13-01- 1883 Den Bosch (ouders: Joannes Franciscus van Rijckevorsel, Antonia Joanna Barbara Halfwassenaer van Onsenoort)

Kinderen:

III.1. Thomas Cornelis Maria Hubertus van Rijckevorsel geb. 28-01-1839 Den Bosch [commissionair], ovl. 26-06-1891 Den Bosch tr. 26-06-1862 Den Bosch met Maria Joanna Aloisia Bonnike geb. 14-05-1836 A'dam (ouders: Joannes Emanuel Bonnike [koopman], Maria Cornelia Huberta Vermeulen)

III.2. Maria Theresia van Rijckevorsel geb. 28-11-1843 Den Bosch, ovl. 00-11-1916 tr. 01-06-1865 Den Bosch met Johannes Baptista Josephus Nicolaas van der Schueren geb. 13-06-1841 Den Haag (ouders: Ludovicus Johannes van de Schueren, Theresia Adriana Wittert)

III.3. Aloysius Maria Josephus Theodorus van Rijckevorsel geb. 26-07-1851 Den Bosch [wijnhandelaar], ovl. 25-12-1932 Voorburg tr. 16-04-1847 Den Bosch met Theresia Maria Bonnike geb. 13-03-1852 A'dam, ovl. 08-11-1926 Den Bosch (ouders: Joannes Emanuel Bonnike [koopman], Maria Cornelia Huberta Vermeulen)

III.4. Mr. Alphonsus Jacobus Maria van Rijckevorsel geb. 14-01-1857 Den Bosch [advocaat], ovl. 30-08-1908 Vught tr. 28-04-1881 A'dam met Elisabeth Maria Josepha Westerwoudt geb. 04-12-1859 A'dam, ovl. 14-07-1936 Vught (2 kdn) (ouders: Mr. Felix Theodor Westerhoudt [lid van gedeputeerde Staten van Noord-Holland], Laurentia Wilhelmina Petronella Allegonda Bruijnen)

II.2.> IV. Franciscus Cornelius Johannes de Wijs geb. 25-11-1814 Den Bosch [koopman in wijnen] ovl. 30-06-1871 Den Bosch tr. 1) 16-06-1841 Eindhoven met Maria Veronica Smits geb. 13-07-1821 Eindhoven, ovl. 19-12-1849 Den Bosch (ouders: Joseph Smits [lid prov. staten en wethouder Eindhoven), Allegonda Margarita Bruijnen) tr. 2) 19-11-1851 Den Bosch met Ludovica Antonia Maria van Rijckevorsel geb. 30-06-1822 Den Bosch, ovl. 10-02-1878 Den Bosch (ouders: Gerardus Johannes van Rijckevorsel, Maria Cornelia van Rijckevorsel)

Kinderen:

IV.1. N.N. de Wijs doodgeb. 21-01-1846 Den Bosch

IV.2. N.N. de Wijs doodgeb. 21-05-1847 Den Bosch

IV.3.> V. Maria Ludovica de Wijs geb 28-12-1852 Den Bosch, ovl. 19-09-1924 Den Bosch tr. 20-10-1879 Den Bosch met Joannes Antonius Josephus Maria Meijlink 04-07-1847 Voorburg, ovl. 04-03-1928 Den Bosch (ouders: Antonius Alexius Josephus Meijlink, Anna Maria Cornelia Theresia de Kuijper)

Kinderen:

V.1. Bernardus Johannes Josephus M. Meijlink geb. 06-02-1885 Den Haag, ovl. 09-03-1930 Rosmalen tr. 20-05-1919 Baarn met Antonia Johanna Julie Marie Fischer geb. 20-02-1890 A'dam, ovl. 11-12-1967 Breda (ouders: Albert Meinolph Anton Joseph Carl Fischer, Clara Wilhelmina Hubertina Eugenia Ariens)

V.2. > VI. Anna Josepha Cornelia Maria Meijlink geb. 29-08-1886 Den Haag, ovl. 02-12-1966 Breda tr. 09-10-1919 Oegstgeest met Felix Willem Marie Hubert van Rijckevorsel geb. 19-02-1890 Den Bosch, ovl. 04-01-1949 Vught (ouders: Hermanus Joseph Maria Hubertus van Rijckevorsel, Emilia Maria Westerwoudt)

Kind:

VI.1. Emilia Josepha Maria van Rijckevorsel geb. sept. 1920 Oestgeest, ovl. 14-04-1945 Velp (Rheden)

V.3. Aemilius Hermanus Johannes Maria Meijlink geb. 04-06-1891 Den Haag, ovl. 20-01-1963 Mheer

V.4. Antonius Victor Johannes Maria Meijlink geb. 07-07-1896 Den Haag tr. 19-04-1934 Vught met Francisca Johanna Geertruida Hilbers geb. 14-01-1897 Grave (ouders: Josephus Johannes Paulus Hilbers, Geertruida Baak)

IV.4.> VII. Anna Maria Ludovica Theresia de Wijs geb. 17-10-1854 Den Bosch, ovl. 01-06-1928 Vught tr. 17-02-1879 Den Bosch met graaf Gerardus Aloijsius Maria Josephus Augustus le Grelle geb. 22-04-1848 Antwerpen (ouders: Joannes Baptista Augustus Antonius Josephus Ludovicus Guilielmus le Grelle, Mathilda Henrica Maria de Burbure)

Kind:

VII.1. Gabriella Augusta Anna Maria Ludovica gravin le Grelle geb.1884 Antwerpen, ovl. 28-09-1964 Oisterwijk

IV.5. N.N. de Wijs doodgeb. 07-03-1858 Den Bosch

IV.6. N.N. de Wijs doodgeb. 02-12-1859 Den Bosch

I.5. Johannes de Wijs ged. 04-03-1777 Den Bosch, ovl. 26-03-1823 Den Bosch

I.6. Josephus de Wijs ged. 27-08-1778 Den Bosch, ovl. 11-03-1850 Den Bosch tr. 13-05-1808 Den Bosch met Petronella Loutermans geb. 14-12-1777 Den Bosch, ovl. 20-08-1848 Den Bosch (ouders: Franciscus Wilhelmus Loutermans, Joanna van Raack)

I.7. Antonius de Wijs ged. 04-11-1780 Den Bosch, ovl. 08-08-1831 Den Bosch tr. 05-11-1817 Den Bosch met Hendrica Helena Fredrikx geb. 08-01-1789 Den Bosch, ovl. 16-11-1854 Den Bosch (Hertrouwde in 1835 met Joannes Diepen) (ouders: Michaëlis Fredrikx, Maria Adriana van den Heesacker)

I.8. Martinus Franciscus de Wijs ovl. 01-03-1844 Den Bosch

Zie ook stamboom Van Rijckevorsel
